Bundel - Adviescommissie Controle en Financiën van 12 oktober 2023

Agenda bijlagen
- Agenda advies-cie CF 12102023 (verkort)

1.a Opening en mededelingen

1.b Vaststellen agenda

2 Vaststellen verslag vorige bijeenkomst (08-06-2023)
- Adviescommissie C&F 08-06-2023

3 Ingekomen en verzonden stukken

4 Auditplan 2023 ('jaarplan deloitte') en opdrachtbevestiging jaarrekening 2023
· Toelichting door de accountant en mogelijkheid voor aanvullingen/aangeven speerpunten vanuit deze adviescie. Kan dit auditplan worden vastgesteld?
· Kunt u (als opdrachtgever van de accountant) instemmen met de opdrachtbevestiging?
- Auditplan gemeente Utrecht 2023 CONCEPT
- Gemeente Utrecht - opdrachtbevestiging jaarrekeningcontrole 2023 (tbv publicatie - exclusief honorarium)

5 Programmabegroting 2024 + 2e Bestuursrapportage 2023
· Aangeven of u vanuit een a-politieke rol vragen en opmerkingen heeft bij de programmabegroting (en bijbehorende stukken) voor wat betreft de opzet, vorm en indicatoren van de programmabegroting.
· Aandacht voor de opmerkingen van de accountant (volgt nog).
- Bijlage opmerkingen van de accountant bij de PB
- Utrecht analyse begroting 2024

5.a Raadsvoorstel Programmabegroting 2024
- Raadsvoorstel Programmabegroting 2024
- Programmabegroting 2024
- Subsidiestaat 2023 Definitief (bij Begroting)
- Subsidiestaat 2024 Definitief (bij Begroting)

5.b Raadsvoorstel Tweede Bestuursrapportage 2023
- Raadsvoorstel Tweede Bestuursrapportage 2023
- Tweede Bestuursrapportage 2023

6 Raadsvoorstel Tweede begrotingswijziging 2023
· Toelichting door de ambtelijke organisatie en mogelijkheid tot het stellen van vragen.
· Is dit raadsvoorstel afdoende besproken?
NB: inhoudelijke vragen kunnen vooraf worden gestuurd aan de commissiegriffier zodat deze tijdig kunnen worden uitgezocht door de ambtelijke organisatie.
- Dossier 3624 voorblad
- Raadsvoorstel Tweede Begrotigingswijziging 2023
- Tweede Begrotingswijziging 2023

7 Update rechtmatigheid
Toelichting door de ambtelijke organisatie (concerncontroller) en mogelijkheid tot het stellen van vragen.

8 Vooruitblik jaarplan 2023
Zie bijgevoegde agenda
- Agenda advies-cie CF 12102023 (verkort)

9 Advies adviescie C&F inzake de programmabegroting 2024 en bijbehorende RV
· Wilt u een advies meegeven richting de commissie n.a.v. behandeling van agendapunt 5?
- 11102022 Brief Adviescommissie PB 2023

10 Wvttk

11 Rondvraag en sluiting

AGENDA Adviescommissie Controle en Financiën

12 oktober 2023 van 20.00-21.30 (burgemeesterskamer)

Agendapunt 1 t/m 8 worden behandeld in aanwezigheid van de leden van de adviescie, (medewerkers van) de afdeling Concernmanagement Financiën, Inkoop en Juridische Zaken/Concern Control, de voorzitter/secretaris van de Rekenkamer en de accountant.
Agendapunt 9 t/m 11 worden behandeld in aanwezigheid van de leden van de adviescie, de voorzitter/secretaris van de Rekenkamer en de accountant.

(2 min)

1. a. Opening en mededelingen.
   b. Vaststellen agenda.

(3 min)

2. Vaststellen verslag van vorige bijeenkomst (8 juni)

(1 min)

3. Ingekomen en verzonden stukken.

(10-15 min)

4. Auditplan 2023 ('jaarplan deloitte') en opdrachtbevestiging jaarrekening 2023.
   - Toelichting door de accountant en mogelijkheid voor aanvullingen/aangeven speerpunten vanuit deze adviescie. Kan dit auditplan worden vastgesteld?
   - Kunt u (als opdrachtgever van de accountant) instemmen met de opdrachtbevestiging?

(15-30 min)

5. Programmabegroting 2024 + 2e Bestuursrapportage 2023
   - Aangeven of u vanuit een a-politieke rol vragen en opmerkingen heeft bij de programmabegroting (en bijbehorende stukken) voor wat betreft de opzet, vorm en indicatoren van de programmabegroting.
   - Aandacht voor de opmerkingen van de accountant (volgt nog).

(10 min)

6. Raadsvoorstel 2e begrotingswijziging 2023
   - Toelichting door de ambtelijke organisatie en mogelijkheid tot het stellen van vragen.
   - Is dit raadsvoorstel afdoende besproken?

Commissiegriffier financiën ✉ danielle.rijnders@utrecht.nl

NB: inhoudelijke vragen kunnen vooraf worden gestuurd aan de commissiegriffier zodat deze tijdig kunnen worden uitgezocht door de ambtelijke organisatie.

(10 min)

7. Update rechtmatigheid
   Toelichting door de ambtelijke organisatie (concerncontroller) en mogelijkheid tot het stellen van vragen.

(5 min)

8. Vooruitblik jaarplan 2023
   - Het Jaarplan wordt elke vergadering indien nodig geactualiseerd. Wordt ingestemd met deze onderwerpen voor de volgende vergadering?

Do. 30 november	**Vergadering adviescommissie (90 minuten)** – Opening, verslag en ingekomen stukken – Concept Boardletter van de accountant – Concept Reactie van het college op de Boardletter – 3e Technische Begrotingswijziging – Vooruitblik volgende vergadering – Afsluiting

****

NB: 5 minuten wissel pauze, zodat we het laatste deel van de vergadering gebruiken om een advies richting de commissies te formuleren dan wel met elkaar in gesprek te gaan over voorliggende onderwerpen. Voor afsluiting een korte rondvraag richting ambtelijke organisatie door de voorzitter.

(10-15 min)

9. Advies adviescie C&F inzake de programmabegroting 2024 en bijbehorende RV
   - Wilt u een advies meegeven richting de commissie n.a.v. behandeling van agendapunt 5?

(3 min)

10. Wvttk

(2 min)

11. Rondvraag en sluiting.

Commissiegriffier financiën ✉ danielle.rijnders@utrecht.nl

VERSLAG ADVIESCOMMISSIE CONTROLE EN FINANCIËN
8 juni 2023 van 20.00-21.30 uur
Burgemeesterskamer Stadhuis

Gemeente Utrecht

Adviescommissie: Ruud Maas (waarnemend voorzitter), Fred Claasen, Esma Kendir, Stevie Nolten, Margreet Ramaker, Bert van Steeg, Rick van der Zweth en Daniëlle Rijnders (raadsadviseur Control & Audit) en Johan Dorst (plv. griffier commissie C&F)
Overige deelnemers: Jasmin Grundauer (manager concernaudit), Edwin Westphal (concernmanager financiën, inkoop en juridische zaken), Paul Venhoeven (Rekenkamer), Gert Meuleman (intermediair), Rein-Aart van Vugt en Niels Fritz (Deloitte)

Niet aanwezig: Cees Bos, David Bosch, Gert Dijkstra en Joost Vasters

Notulen: Rosenbaum Select, notulisten & verslaggevers

1. a. Opening en mededelingen
De waarnemend voorzitter opent de vergadering en heet allen welkom. Er zijn berichten van verhindering volgens bovenstaand overzicht.

b. Vaststellen agenda
De agenda wordt vastgesteld zoals opgegeven.

2. Vaststellen verslag vorige bijeenkomst (11-05-2023)
Geen bijzonderheden; omdat de notulen pas een paar dagen geleden beschikbaar kwamen, kunnen de commissieleden hun opmerkingen nog per e-mail aan mevrouw Rijnders sturen.

3. Ingekomen en verzonden stukken
Er is geen post binnengekomen of verstuurd die de commissie moet behandelen.

4. Jaarstukken 2022
De controle is nagenoeg afgerond; de Adviescommissie heeft het rapport met de bevindingen van de accountant toegezonden gekregen. De accountant is voornemens om een goedkeurende controleverklaring te verstrekken. Met de uitspraak over de rechtmatigheid van financiële beheershandelingen bevestigt de accountant dat het college de wetgeving die betrekking heeft op financiële zaken voldoende heeft nageleefd.

De heer Van Vugt memoreert dat de grondexploitaties vorig jaar werden genoemd als bijzonder aandachtspunt. De gemeentelijke organisatie heeft de aanbevelingen goed verwerkt; de grondexploitaties konden dit jaar vlot worden gecontroleerd. Ingewikkelder was de SiSa-controle – de controle van specifieke uitkeringen die de gemeente van het rijk heeft gekregen. Er zijn nu al ongeveer 66 regelingen, terwijl dat er in 2019 nog geen twintig waren. Sommige regelingen kennen een ruime bestedingsruimte; als daarin geld overblijft, mag het worden

commissiegriffier Adviescommissie CF ✉danielle.rijnders@utrecht.nl

besteed aan soortgelijke doelen. In andere regelingen is dat niet het geval, daar moet geld dat overblijft worden terugbetaald. Elke regeling kent verschillende voorwaarden, verduidelijkt de heer Van Vugt, waardoor de controle zeer bewerkelijk is. Dit, in combinatie met enig capaciteitsgebrek door de krapte op de arbeidsmarkt, heeft tot nogal wat vertraging geleid. De jaarstukken dienen in toenemende mate als verantwoording aan veel instanties, waaronder de ministeries, het Centraal Bureau voor de Statistiek, en natuurlijk de Utrechtse gemeenteraad en de burgers van Utrecht. Dit maakt het proces van samenstellen complex.

Het verschil tussen begroting en realisatie is groot, namelijk ongeveer € 200 miljoen, zowel aan de lasten- als aan de batenkant. Dit heeft twee grote oorzaken: de rijksoverheid belegt steeds meer activiteiten bij de gemeente, ook gedurende het jaar, wat veel ambtelijke capaciteit vraagt en wat ten koste van ander werk gaat. Krapte op de arbeidsmarkt is de tweede belangrijke oorzaak, waardoor niet altijd kan worden gerealiseerd wat vooraf werd gepland. Daarnaast werd er zo'n € 190 miljoen begroot voor investeringen, waarvan ongeveer € 90 miljoen werd gerealiseerd. Hierover wordt even doorgepraat; de heer Van Vugt legt uit dat het verschil te beïnvloeden is door scherper te begroten en door een duidelijker verband te leggen tussen beschikbare capaciteit en uit te voeren werk.

In het bijzonder wijst de heer Van Vugt erop dat het controleteam heeft vastgesteld dat het aantal fouten in EU-aanbestedingen toeneemt. Hierop stelt de heer Meuleman dat de naleving van Europese aanbestedingsregels als een van de thema's van de rechtmatigheidsverantwoording 2023 is gekozen. Hij is benieuwd of de Adviescommissie de organisatie wat dat betreft aandachtspunten wil meegeven. De heer Van Vugt stelt dat de gemeente Utrecht al enigszins aan de rechtmatigheidsverantwoording is gewend, want men is er in 2020 al mee begonnen. Ook in 2023 legt het college rechtmatigheidsverantwoording af, die vervolgens door de accountant wordt bevestigd. Vervolgens is het aan de raad wat hij ermee wil doen en hoe de verantwoording behandeld wordt. Vanzelfsprekend biedt de accountant hier begeleiding bij aan.

Ten aanzien van de robuuste posten in de grondexploitatie Leidsche Rijn is afgesproken dat daaraan na het zomerreces wat uitvoeriger aandacht zal worden besteed. Wat is het geval: in 2020 waren er bij de kosten Leidsche Rijn een paar stelposten opgenomen. Die zijn eruit gehaald, waardoor de winst aanzienlijk toenam. Die winst is als robuuste post ondergebracht in de reserve grondexploitaties, met de afspraak dat een stelpost met goede onderbouwing weer in de grondexploitatie teruggebracht zou mogen worden. Daardoor daalt de winst. Dat is in 2022 voor het eerst gedaan, wat de accountant een goede beslissing vindt, want het betekent dat de stelposten Leidsche Rijn beter zijn onderbouwd. De heer Meuleman geeft aan dat hij hierover uitvoerig met de accountant van gedachten heeft gewisseld.

De Adviescommissie vindt dat het voorgaande niet eenvoudig uit de jaarrekening is af te leiden, en is blij met de toelichting.

Na wijziging vermeldde de begroting een nadelig saldo van baten en lasten van € 31 miljoen, dus een afname van de reservepositie. In werkelijkheid is de reservepositie met € 21 miljoen afgenomen, waaronder begrepen de robuuste posten, zoals zojuist toegelicht. De accountant noemt de reservepositie van de gemeente solide. Desgewenst kan hij hierop tijdens de zomersessie wat dieper ingaan.

Wat betreft de reserve grondexploitaties verwijst de heer Van Vugt naar de MPR-bijlage. De reserve grondexploitatie bevat de nodige gelabelde posten, plus een risicoreservering van € 22 miljoen. Als alle bestedingen in 2023 worden gedaan, volstaat de reserve niet. Daar staat tegenover dat er ruimte komt als er bestemmingen worden gewijzigd of niet uitgevoerd, en er zich ook geen risico's voordoen. De accountant geeft het advies om hier goed op te letten.

Desgevraagd geeft de heer Van Vugt aan dat het controleteam de onderkende risico's niet diepgaand heeft onderzocht. Het weerstandsvermogen is onderdeel van het jaarverslag, niet van de controleverklaring. Er is uitsluitend getoetst of de inhoud van het jaarverslag niet strijdig is met de jaarrekening.

Reacties en vragen
De Adviescommissie doet de suggestie om een andere keer, bijvoorbeeld komend najaar, wat dieper in te gaan op de rechtmatigheid. Mevrouw Rijnders zal dit inplannen.

De heer Westphal meldt dat de accountant de bevindingen van het controleteam met hem heeft besproken; de toelichting bevatte geen verrassingen. Hij wijst er vervolgens op dat de organisatie ten aanzien van de Europese aanbestedingen en inkoop regelmatig voor dilemma's wordt gesteld. Voorbeeld: Europese aanbestedingen kennen strenge termijnen. In een bepaald geval was het contractmanagement niet op orde, en werd de termijn overschreden. Er zou opnieuw aanbesteed moeten worden, maar daarmee kwam het project stil te liggen – waar kosten aan verbonden zijn.

5. Raadsvoorstel Voorjaarsnota 2023 en bijbehorende documenten
Aan dit onderwerp werd een technische sessie gewijd die als verhelderend werd ervaren. De Adviescommissie is positief over de leesbaarheid, al kan het nog beter, en bij voorkeur ook minder omvangrijk.

6. Jaarverslag Concernaudit
Zie de presentatie (bij vergaderstukken). De afdeling Concernaudit heeft het afgelopen jaar een grote professionaliseringsslag gemaakt, vertelt mevrouw Grundauer. Het streven is om de dienstverlening continu te verbeteren; daarom wordt sinds september jl. na elke afgeronde opdracht middels een enquête om feedback gevraagd. Mevrouw Grundauer is blij met de goede scores.

Er zijn geen vragen of opmerkingen over het jaarverslag.

7. Vooruitblik jaarplan 2023

Mevrouw Rijnders heeft onderwerpen voor de zomersessie verzameld (vr. 08-09 van 10.00-16.00 uur). Elk commissielid mag twee onderwerpen kiezen. De 'top vier' gaat mee naar de zomersessie. De heer Westphal adviseert om het investeringsbeleid te kiezen; er zijn naar zijn mening onderwerpen bij die ook in een reguliere vergadering geagendeerd kunnen worden, of een keer informeel.

Mevrouw Rijnders stelt voor om de geplande bijeenkomst van 14 september a.s. te laten vervallen. Hiermee gaan allen akkoord.

Schorsing
De ambtenaren verlaten de vergadering.

8. Voortgang controle

De heer Van Vugt meldt dat de controleverklaring kan worden verwacht op 12 juni a.s. Wat betreft de grondexploitaties meldt hij dat er eerder vandaag een zinvolle technische bijeenkomst werd gehouden. Er konden veel vragen worden gesteld – én beantwoord. Hij adviseert de Adviescommissie om het thema niet los te laten, maar om te bezien hoe de positie van de raad nog verstevigd kan worden. Mevrouw Rijnders vult aan dat dit ook de wens van de wethouder is.

De accountant kijkt terug op een intensief controleproces; er is hard gewerkt om alle informatie tijdig gereed te hebben. De samenwerking met de organisatie verloopt steeds beter, vindt de heer Van Vugt, en er zijn goede, constructieve en open gesprekken gevoerd met de directie en het college. Men was het over het algemeen eens over de onderwerpen die anders en beter kunnen. Discussies over de bevindingen van het controleteam zijn er niet geweest.

9. Overige onderwerpen

Er wordt afgesproken dat er een paar aandachtspunten worden genoteerd, die mevrouw Zwinkels dan kan inbrengen in het debat van 20 juni a.s. Allen zijn het erover eens dat een formeel advies aan de commissie VBF achterwege kan blijven.

Raadstoets Bewoners & Bestuur
De raadsrapporteurs Maas, Dekkers en Dijkstra hebben geadviseerd om meer aandacht te besteden aan participatie, en om daar meer proactief op in te zetten.

Debat jaarstukken

Het DB van de raad heeft het advies van de Adviescommissie inzake de behandeling in twee delen overgenomen: het eerste deel gaat over het jaarverslag (beleid), het tweede deel gaat over de jaarrekening en de financiële positie van de gemeente. Namens de Adviescommissie zal er tweemaal inbreng worden geleverd.

10. Rondvraag en sluiting

Er wordt geen gebruik gemaakt van de rondvraagmogelijkheid. De vergadering wordt gesloten.

commissiegriffier Adviescommissie CF ✉danielle.rijnders@utrecht.nl

Deloitte.

CONCEPT Auditplan 2023

Gemeente Utrecht | 01 september 2023

Aanbiedingsbrief auditplan 2023

Aan de gemeenteraad van
de gemeente Utrecht
Postbus 16200
3500 CE UTRECHT

Datum
september 2023

Onderwerp
Auditplan 2023

Ons kenmerk
CONCEPT

Geachte leden van de raad,

Wij hebben het genoegen u hierbij ons auditplan aan te bieden voor de controle van de gemeente Utrecht voor het boekjaar eindigend op 31 december 2023. Het doel van dit document is u een samenvatting te geven van de wijze waarop wij de controle van de jaarrekening over 2023 verrichten.

Ons auditplan is mede gebaseerd op onze kennis en ervaring vanuit voorgaande jaren. Dit auditplan bespreken wij op 12 oktober 2023 met uw adviescommissie Controle en Financiën.

Het auditplan is een dynamisch document dat wij zonodig in overleg met u tussentijds bijwerken als actuele ontwikkelingen bij/voor de gemeente Utrecht hiertoe aanleiding geven. Wij houden hierover nauw contact met zowel de gemeenteraad c.q. adviescommissie Controle en Financiën, uw college als de ambtelijke organisatie.

Communicatie neemt zoals u van ons gewend bent sowieso een prominente plaats in binnen ons auditplan 2023. Dat stelt ons immers in staat continu op de hoogte te zijn én te blijven van de voor u relevante ontwikkelingen. Zo vullen wij onze certificerende rol én natuurlijke adviesfunctie voor uw gemeente optimaal in.

Wij zijn indien gewenst uiteraard graag bereid aan u een nadere toelichting te geven.

Hoogachtend,

Deloitte Accountants B.V.

drs. R.M.J. van Vugt RA

Aanbiedingsbrief auditplan 2023
Uw controleteam
De planning-en-controlcyclus
Relevante aspecten bij de accountantscontrole
Doelstelling van de accountantscontrole
Aandachtsgebieden voor de jaarrekeningcontrole 2023
Materialiteit voor de jaarrekeningcontrole 2023
Tijdpad jaarrekeningcontrole 2023
Innovatie
Bijlagen

Op alle opdrachten verricht door Deloitte, behoudens M&A Diensten, zijn de Algemene Voorwaarden Dienstverlening Deloitte Nederland, januari 2020 gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel onder nummer 24362837 van toepassing.

Deloitte Accountants B.V. is ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel te Rotterdam onder nummer 24362853. Deloitte Accountants B.V. is a Netherlands affiliate of Deloitte NSE LLP, a member firm of Deloitte Touche Tohmatsu Limited.

© 2023 Deloitte The Netherlands

Uw controleteam

De accountantscontrole van het boekjaar 2023 voeren wij uit onder leiding van Rein-Aart van Vugt en Niels Fritz. Zoals u van ons gewend bent, zetten wij een voor en met uw gemeente bekend, ervaren en gedreven controleteam in (waar nodig aangevuld met specialisten, zoals IT-auditors). De sleutelposities in het controleteam zijn ongewijzigd ten opzichte van voorgaande jaren, zodat behoud van kennis en consistentie in onze aanpak en werkwijze zijn geborgd. Daarnaast hebben wij ons vaste team uitgebreid in verband met toenemende SiSa-controles.

Rein-Aart van Vugt
Partner

06 – 11002353
rvanvugt@deloitte.nl

Niels Fritz
Partner

06 – 52048682
nfritz@deloitte.nl

Bob Leeuwenkamp
Senior Manager

06 – 12011643
bleeuwenkamp@deloitte.nl

Monique van Doornum-van Duist
Senior Manager

06 – 12342787
mvanduist@deloitte.nl

Bart de Nijs
Junior Manager

06 –12104989
bdenijs@deloitte.nl

Anne-Margriet de Winter
Senior Manager

06 – 12010912
amdewinter@deloitte.nl

Maurice Heuer
Manager

06- 683330192
maheuer@deloitte.nl

Danny Graus
Director IT Audit

06 - 53119327
dgraus@deloitte.nl

Rohini Garib
Junior Manager

06 – 29653107
rgarib@deloitte.nl

Niels van den Akker
Junior Manager

06- 31024071
nivandenakker@deloitte.nl

Aanbiedingsbrief auditplan 2023

Uw controleteam

De planning-en-controlcyclus

Relevante aspecten bij de accountantscontrole

Doelstelling van de accountantscontrole

Aandachtsgebieden voor de jaarrekeningcontrole 2023

Materialiteit voor de jaarrekeningcontrole 2023

Tijdpad jaarrekeningcontrole 2023

Innovatie

Bijlagen

© 2023 Deloitte The Netherlands

De planning-en-controlcyclus

Kadernota, begroting en jaarrekening horen bij elkaar

De gemeenteraad legt in de kadernota de beleidsdoelstellingen vast, wat vervolgens uitwerking krijgt in de begroting. De begroting bevat de financiële kaders waarmee het college aan de slag gaat. Hiermee geeft u invulling aan uw kaderstellende rol.

Het is van belang vast te stellen of de realisatie van de afgesproken doelstellingen plaatsvindt binnen de in de begroting opgenomen financiële afspraken. Het college legt hierover verantwoording af aan de hand van tussentijdse bestuursrapportages en na afloop van het jaar in de jaarstukken (het jaarverslag en de jaarrekening). Deze (tussentijdse) verantwoordingsstukken zijn van belang voor uw controlerende taak. De jaarstukken volgen daarin de begroting.

© 2023 Deloitte The Netherlands

Aanbiedingsbrief auditplan 2023
Uw controleteam
De planning-en-controlcyclus
Relevante aspecten bij de accountantscontrole
Doelstelling van de accountantscontrole
Aandachtsgebieden voor de jaarrekeningcontrole 2023
Materialiteit voor de jaarrekeningcontrole 2023
Tijdpad jaarrekeningcontrole 2023
Innovatie
Bijlagen

Relevante aspecten bij de accountantscontrole

Relevante aspecten bij onze accountantscontrole zijn onder andere:

- De gemeenteraad is opdrachtgever van de accountant.
- De accountant controleert de jaarrekening en verstrekt de volgende rapportages:
  - Auditplan
  - Managementletter (ten behoeve van het college van burgemeester en wethouders)
  - Verslag van bevindingen
  - Controleverklaring.
- De controleverklaring vanaf het boekjaar 2023 geeft een oordeel over het getrouwe beeld van de jaarrekening. Het oordeel omtrent de rechtmatigheid verdwijnt daarmee uit onze controleverklaring. Uw college legt vanaf dit boekjaar verantwoording af over de rechtmatigheid van de bestedingen via de rechtmatigheidsverantwoording die is opgenomen in de jaarrekening. Nadere toelichting vindt plaat in de paragraaf bedrijfsvoering van de jaarstukken.
- Net als voorgaand boekjaar zullen wij in de controleverklaring rapporteren over onze controleaanpak frauderisico's, naleving wet- en regelgeving en veronderstellingen inzake financiële risico's in relatie tot de financiële positie.
- De uitgangspunten voor de accountantscontrole zijn het Besluit begroting en verantwoording (BBV) en het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado).
- De accountantscontrole is op grond van de Wet toezicht accountantscontrole (Wta) een wettelijke controle. Dit betekent een stevig toezichtregime van de Autoriteit Financiële markten (AFM) op de naleving van de voor accountants geldende 'Nadere voorschriften controle- en overige standaarden' (NV COS).
- Verbinding tussen gemeenteraad, adviescommissie Controle en Financiën en accountant:
  - adviescommissie Controle en Financiën is 'linking pin' tussen gemeenteraad als opdrachtgever en accountant als opdrachtnemer.
  - Overleggen in ieder geval over inrichting van de controle, uitkomsten interim- en jaarrekeningcontrole alsook actuele ontwikkelingen.

© 2023 Deloitte The Netherlands

Aanbiedingsbrief auditplan 2023
Uw controleteam
De planning-en-controlcyclus
Relevante aspecten bij de accountantscontrole
Doelstelling van de accountantscontrole
Aandachtsgebieden voor de jaarrekeningcontrole 2023
Materialiteit voor de jaarrekeningcontrole 2023
Tijdpad jaarrekeningcontrole 2023
Innovatie
Bijlagen

Relevante aspecten bij de accountantscontrole

De rechtmatigheidsverantwoording

Vanaf de boekjaar 2023 legt uw college verantwoording af over het rechtmatig handelen en besteden van de publieke middelen. Deze rechtmatigheidsverantwoording zal worden opgenomen in de jaarrekening. In de paragraaf Bedrijfsvoering volgt een nadere toelichting. Hierbij zullen de volgende uitgangspunten worden gehanteerd:

- De rechtmatigheidsverantwoording is een onderdeel van de jaarstukken, waarbij voor de decentrale overheid een rapportagetolerantie geldt van maximaal 3% en minimaal 0% van de totale lasten (incl. dotaties aan de reserves). De gemeenteraad bepaalt in het normenkader deze tolerantie. Voor 2023 heeft de raad van Utrecht het percentage op 1,5% vastgesteld. De raad heeft hierbij de keuze om minder nauwkeurig te worden geïnformeerd over eventueel geconstateerde bevindingen inzake rechtmatigheid. De rechtmatigheidsverantwoording valt onder het oordeel over het getrouwe beeld van de accountant.
- Scope: financiële rechtmatigheid, zoals deze nu reeds is uitgewerkt in de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV. Het gaat alleen om de rechtmatigheids-criteria die geen criteria voor het getrouwe beeld zijn (voorwaarden-, begrotings- en misbruik- en oneigenlijkgebruik -criterium). Hierop is de kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV aangepast.

Onderstaand zijn de voornaamste gevolgen voor de accountantscontrole opgenomen:

- De accountant verklaart dat de door het college opgestelde rechtmatigheidsverantwoording getrouw is (met 1% goedkeuringstolerantie). Deze verklaring wordt onderdeel van het getrouwheidsoordeel; het separate oordeel over rechtmatigheid zoals wij dat kennen uit de huidige controleverklaring vervalt hiermee.
- Rechtmatigheidsfouten en onzekerheden hebben geen effect meer op het oordeel van de accountant. Wanneer de rechtmatigheidsverantwoording geen getrouw beeld geeft van de rechtmatigheidsfouten en –onzekerheden, uitgaande van de door de gemeenteraad vastgestelde rapporteringstolerantie van 1,5%, heeft dit invloed op het accountantsoordeel in de controleverklaring.

De voornaamste gevolgen voor de gemeente zijn:

- Het college van uw gemeente treedt in overleg met de raad over de te hanteren rapporteringstoleranties voor de rechtmatigheidsverantwoording.
- Uw gemeente identificeert de belangrijkste rechtmatigheidsrisico’s in aansluiting op de toetsingscriteria en heeft deze opgenomen in uw controleplan rechtmatigheidsverantwoording 2023. Verder moet worden bepaald op welke wijze deze rechtmatigheidsrisico’s worden afgedekt (via systeemgerichte en gegevensgerichte (verbijzonderde) controles). Het controleplan moet met het college van B&W worden afgestemd en structureel worden ingebed in de P&C-cyclus. Uw organisatie heeft hier al reeds opvolging aan gegeven.
- Uw gemeente dient rekening te houden met eventuele verbonden partijen (m.n. gemeenschappelijke regelingen), waarvan de fouten en onzekerheden meegenomen moeten worden in de rechtmatigheidsverantwoording van de gemeente. Dit geldt met name voor gemeenschappelijke regelingen die taken in mandaat uitvoeren, zoals het geval is bij serviceorganisaties en bij gemeenschappelijke regelingen die zich richten op het uitvoeren en heffen van gemeentelijke belastingen.

© 2023 Deloitte The Netherlands

Aanbiedingsbrief auditplan 2023
Uw controleteam
De planning-en-controlcyclus
Relevante aspecten bij de accountantscontrole
Doelstelling van de accountantscontrole
Aandachtsgebieden voor de jaarrekeningcontrole 2023
Materialiteit voor de jaarrekeningcontrole 2023
Tijdpad jaarrekeningcontrole 2023
Innovatie
Bijlagen

Doelstelling van de accountantscontrole

Doelstelling

De primaire doelstelling van de accountantscontrole is een onafhankelijke controleverklaring te verstrekken over de getrouwheid van de jaarrekening (dus inclusief de rechtmatigheidsverantwoording) over het boekjaar eindigend op 31 december 2023. Daarbij rapporteren wij aan het college en de gemeenteraad over onze controlebevindingen.

Het college is primair verantwoordelijk voor het (bij)houden van een goede financiële administratie en voor betrouwbare en tijdige (tussentijdse) bestuursrapportages aan de gemeenteraad. De verantwoordelijkheid voor het toezicht op de bedrijfsvoering en de handelingen van de gemeente ligt bij de gemeenteraad.

De rol en de verantwoordelijkheden van het college en de gemeenteraad zijn van groot belang. Onze controlewerkzaamheden geven een onafhankelijke kijk op de financiële verslagleggingsrisico's en -processen, en andere gebieden en ontwikkelingen die voor hen relevant zijn.

Overige rapportagedoelstellingen

Onze rapportagedoelstellingen zijn de volgende:

- Het college en de gemeenteraad informeren over significante aangelegenheden. Dit is gericht op bijvoorbeeld belangrijke schattingen, grondslagen voor financiële verslaggeving, nieuwe rapportagevereisten en significante tekortkomingen in de interne beheersing.
- Het tijdig verstrekken van een constructieve managementletter aan het college en de gemeenteraad. Hierin nemen wij onze belangrijkste aanbevelingen op voor mogelijke en/of noodzakelijke verbeteringen in de bedrijfsprocessen, en indien van toepassing geconstateerde significante tekortkomingen in de interne beheersing die wij tijdens de controle hebben geïdentificeerd.

Aansluiting met uw ontwikkelingen

Onze controleaanpak voor uw gemeente is gebaseerd op ons inzicht in de strategische prioriteiten van uw gemeente. Hiertoe verkrijgen wij inzicht in de (significante) ontwikkelingen voor zover deze relevant zijn voor de controleaanpak van de jaarrekening. Ook leggen wij, vanuit onze natuurlijke adviesfunctie, focus op actuele ontwikkelingen voor en bij de gemeente die zich vertalen in onze risicoanalyse en in specifieke aandachtsgebieden bij onze werkzaamheden en in onze rapportages.

© 2023 Deloitte The Netherlands

Aanbiedingsbrief auditplan 2023
Uw controleteam
De planning-en-controlcyclus
Relevante aspecten bij de accountantscontrole
Doelstelling van de accountantscontrole
Aandachtsgebieden voor de jaarrekeningcontrole 2023
Materialiteit voor de jaarrekeningcontrole 2023
Tijdpad jaarrekeningcontrole 2023
Innovatie
Bijlagen

Aandachtsgebieden voor de jaarrekeningcontrole 2023

Wij brengen bij de start van de controle een auditplan uit met de belangrijkste onderwerpen voor de accountantscontrole. Hierbij onderkennen wij voor de controle van boekjaar 2023 de volgende aandachtsgebieden bij onze controle voor uw gemeente:

Interne beheersing

- Management override of controls (vanuit de controlestandaarden ingegeven).
- Waardering voorraad bouwgronden in exploitatie (actief grondbeleid).
- Verhoogde aandacht voor aandachtspunten bij verantwoording en controle van grondexploitatie, SiSa, juridische claims en geschillen.
- Rechtmatigheidsverantwoording, waaronder blijvende aandacht voor de naleving van Europese aanbestedingsregels en begrotingsrechtmatigheid.
- Blijvende aandacht voor een adequate wisselwerking tussen de centrale en de decentrale organisatie.
- Betrouwbaarheid en continuïteit geautomatiseerde gegevensverwerking (IT-omgeving, opvolging IT bevindingen, SAP en cyber security).
- Actualisatie van voorzieningen, waaronder de voorzieningen onderhoud en verlofsparen.
- Opvolging (overige) aanbevelingen managementletter en accountantsverslag 2022.

Speerpunten adviescommissie Controle en Financiën

- *Te bespreken in adviescommissie*

Speerpunten adviescommissie Controle en Financiën

De adviescommissie Controle en Financiën kan – als vertegenwoordiging van de gemeenteraad – ter ondersteuning van de controlerende rol specifiek aandacht vragen voor bepaalde posten van de programma's, gemeentelijke producten, specifieke projecten en/of organisatieonderdelen.

© 2023 Deloitte The Netherlands

Aanbiedingsbrief auditplan 2023
Uw controleteam
De planning-en-controlcyclus
Relevante aspecten bij de accountantscontrole
Doelstelling van de accountantscontrole
Aandachtsgebieden voor de jaarrekeningcontrole 2023
Materialiteit voor de jaarrekeningcontrole 2023
Tijdpad jaarrekeningcontrole 2023
Innovatie
Bijlagen

Materialiteit voor de jaarrekeningcontrole 2023

Bij de risicoanalyse en als uitvloeisel hiervan het bepalen van de benodigde aard, omvang en diepgang van onze controlewerkzaamheden hanteren wij een materialiteit (‘foutmarge’). De materialiteit voor de jaarrekeningcontrole 2023 bepalen wij in overeenstemming met het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) op basis van 1% van de lasten inclusief toevoegingen aan reserves. Voor de jaarrekeningcontrole 2023 gaan wij vooralsnog uit van de begroting 2023 en komen wij tot de volgende (afgeronde) bedragen:

Goedkeuringstoleranties		
Fouten	1% van het totaal van de lasten ad € 1.794.985.000,- =	€ 17.949.850,-
Onzekerheden	3% van het totaal van de lasten ad € 1.794.985.000,- =	€ 53.849.550,-
Rapporteringstolerantie		
Fouten en onzekerheden		€ 500.000

© 2023 Deloitte The Netherlands

Aanbiedingsbrief auditplan 2023
Uw controleteam
De planning-en-controlcyclus
Relevante aspecten bij de accountantscontrole
Doelstelling van de accountantscontrole
Aandachtsgebieden voor de jaarrekeningcontrole 2023
Materialiteit voor de jaarrekeningcontrole 2023
Tijdpad jaarrekeningcontrole 2023
Innovatie
Bijlagen

Tijdpad jaarrekeningcontrole 2023

Voor de jaarrekeningcontrole 2023 hanteren wij een vooraf met uw gemeente afgestemde planning, die naadloos aansluit op de agenda van de adviescommissie Controle en Financiën/gemeenteraad en de planning-en-controlcyclus van de gemeente Utrecht.

© 2023 Deloitte The Netherlands

Aanbiedingsbrief auditplan 2023
Uw controleteam
De planning-en-controlcyclus
Relevante aspecten bij de accountantscontrole
Doelstelling van de accountantscontrole
Aandachtsgebieden voor de jaarrekeningcontrole 2023
Materialiteit voor de jaarrekeningcontrole 2023
Tijdpad jaarrekeningcontrole 2023
Innovatie
Bijlagen

Innovatie

Wij maken bij onze controle gebruik van innovatieve tools:

- *Advanced risk sensing tool* – Met gebruik van AI verzamelen en analyseren van relevante nieuwsberichten uit wereldwijde bronnen.
- *Argus* – Text mining op het proces van subsidieverstrekkingen o.b.v. het inlezen van gegevens uit subsidieverleningsbeschikkingen.
- *Spotlight – Data-analyse en dashboarding* - Volledige data-extractie uit uw financiële administratie om boekingen te kunnen analyseren voor onze controle, waaronder de controle op memoriaalboekingen. Inzicht in de data d.m.v. dashboarding voor het opzetten van een robuuste risico-analyse.
- *i-Confirm* – Bevestigingen van derden - Proces van opvragen en monitoren van bevestigingen van derden, zoals: standaardbankverklaringen, uitgezette leningen, opgenomen leningen, derivaten, advocatenbrieven.
- *Deloitte Connect* - Managen van op te leveren controle-informatie voor de jaarrekeningcontrole.
- *Payroll analytics* – Data-analyse ten aanzien van salarisadministratie en loonaangifte

Komende controle richten wij ons samen met uw organisatie op het verder inbedden en uitbreiden van innovatieve toepassingen. Ook maken wij optimal gebruik van uw interne data-analyses bij onze controle.

© 2023 Deloitte The Netherlands

Aanbiedingsbrief auditplan 2023
Uw controleteam
De planning-en-controlcyclus
Relevante aspecten bij de accountantscontrole
Doelstelling van de accountantscontrole
Aandachtsgebieden voor de jaarrekeningcontrole 2023
Materialiteit voor de jaarrekeningcontrole 2023
Tijdpad jaarrekeningcontrole 2023
Innovatie
Bijlagen

Bijlagen

Bijlage A - Planning en onderwerpen adviescommissie Controle en Financiën boekjaar 2023

Frequent overleg met alle relevante gremia is een kritische succesfactor in onze aanpak en afspraken. De planning voor de overleggen en een opzet voor de te bespreken onderwerpen met de adviescommissie Controle en Financiën – als afvaardiging van de gemeenteraad vanuit het opdrachtgeverschap aan ons als controlerend accountant – hebben wij hieronder opgenomen. Gedurende de controle van het boekjaar 2023 vullen wij de planning en de onderwerpen in overleg met de adviescommissie Controle en Financiën nader in.

Maand	Onderwerp
September	Zomersessie
September	Evaluatie controleproces boekjaar 2022 en concept auditplan 2023
Oktober	Definitief auditplan 2023
November	Managementletter 2023
Mei	Verloop controleproces jaarrekening 2023
Mei – juni	Toelichting accountant op jaarstukken en (concept) accountantsverslag 2023

Rapportage	Tijdstip
Auditplan	Voor aanvang van de interim-controle
Bestuurlijke samenvatting managementletter voor de adviescommissie Controle en Financiën / gemeenteraad	Na afronding van de interim-controle
Managementletter voor het college en de directie	Na afronding van de interim-controle
Accountantsverslag voor de adviescommissie Controle en Financiën / gemeenteraad	Na afronding van de controle van de jaarstukken
Controleverklaring voor de adviescommissie Controle en Financiën / gemeenteraad	Na afronding van de controle van de jaarstukken

© 2023 Deloitte The Netherlands

Aanbiedingsbrief auditplan 2023
Uw controleteam
De planning-en-controlcyclus
Relevante aspecten bij de accountantscontrole
Doelstelling van de accountantscontrole
Aandachtsgebieden voor de jaarrekeningcontrole 2023
Materialiteit voor de jaarrekeningcontrole 2023
Tijdpad jaarrekeningcontrole 2023
Innovatie
Bijlagen

Bijlagen
Bijlage B – ‘Tone at the top’ en frauderisicoanalyse

De ‘Tone at the Top’ is een essentieel onderdeel van de soft controls in een organisatie en ziet voornamelijk toe op gedrag. Het hoogste management dient hierbij het goede voorbeeld te geven. Als onderdeel van onze controle verkrijgen wij relevante informatie, indrukken en standpunten over de ‘Tone at the Top’ bij de gemeente Utrecht. Het stelt ons in staat waar nodig waarnemingen te delen met het college en de gemeenteraad.

Uw verantwoordelijkheden
De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en detecteren van fraude berust bij het college en de raad en betreft ook het onderhouden van interne beheersing om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder dat deze afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of van fouten. Deze verantwoordelijkheid omvat tevens het uitvoeren, vastleggen en actualiseren van de frauderisicoanalyse als geïntegreerd onderdeel van de interne beheersing, een evaluatie van de mogelijke impact en waarschijnlijkheid van frauderisico's en de ondernomen acties om frauderisico's te beperken, inclusief de risico's van omkoping, corruptie en cybersecurity. Daarnaast zijn het college en de raad verantwoordelijk voor het monitoren van het risico op managementfraude, het bepalen of de interne beheersingsmaatregelen voldoende zijn om frauderisico's te identificeren en de beoordeling van de competentie en integriteit van het management.

Onze verantwoordelijkheden
Wij dienen een fraudediscussie te voeren en bevestigingen te verkrijgen van uw management en anderen binnen de gemeente ten aanzien van de interne beheersing, risico-inschattingen (inclusief de processen om de risico's op fraude te identificeren en erop in te spelen), en eventuele kennis met betrekking tot (vermoede) fraude. Verder zijn wij verplicht het management te verzoeken om informatie die zij eventueel aan het college en de raad heeft meegedeeld over de processen om de risico's op fraude te identificeren en erop in te spelen, en om informatie die het management eventueel aan zijn werknemers heeft meegedeeld over zijn visie op bedrijfsvoering en ethisch gedrag. Daarnaast dienen wij inzicht te krijgen in de wijze waarop het college en de raad toezicht uitoefenen op de door het management gevolgde processen om de risico's op fraude in de stichting te identificeren en hierop in te spelen.
Als accountants verkrijgen wij in dit kader een redelijke, maar geen absolute, mate van zekerheid dat de jaarrekening als geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat door fraude of fouten.

Kenmerken van fraude
Afwijkingen in de jaarrekening kunnen het gevolg zijn van fraude of fouten. De onderscheidende factor tussen fraude en fouten is of de onderliggende actie die leidt tot een afwijking in de jaarrekening al dan niet opzettelijk is. Voor accountants zijn 2 soorten opzettelijke afwijkingen relevant: afwijkingen als gevolg van frauduleuze financiële verslaggeving en afwijkingen als gevolg van oneigenlijke toe-eigening van activa.

© 2023 Deloitte The Netherlands

Aanbiedingsbrief auditplan 2023
Uw controleteam
De planning-en-controlcyclus
Relevante aspecten bij de accountantscontrole
Doelstelling van de accountantscontrole
Aandachtsgebieden voor de jaarrekeningcontrole 2023
Materialiteit voor de jaarrekeningcontrole 2023
Tijdpad jaarrekeningcontrole 2023
Innovatie
Bijlagen

Bijlagen

Bijlage C – Onafhankelijkheidsbeleid en -procedures

Het handhaven van en toezicht houden op onze onafhankelijkheid vergt een gezamenlijke inspanning van ons als accountant alsook het college en de gemeenteraad van de gemeente Utrecht. Onze onafhankelijkheid bevestigen wij schriftelijk in de opdrachtbevestiging alsook het verslag van bevindingen aan de gemeenteraad en identificeren eventuele zaken waarvan naar onze mening redelijkerwijs is te veronderstellen dat deze van invloed kunnen zijn op onze onafhankelijkheid.

Onafhankelijkheidsmaatregelen

Onderdelen van onze onafhankelijkheidsmaatregelen zijn onder andere:

- Een cultuur waarin wij het belang van onafhankelijkheid benadrukken.
- Diepgaande monitoringprocessen.
- Strikt beleid dat Deloitte duidelijk communiceert.
- Training voor alle partners, directors en professionals.
- Een ‘restricted entity list’ en toezicht op persoonlijke financiële belangen.
- Jaarlijkse onafhankelijkheidsverklaringen door partners, directors en werknemers.
- Beleid ten aanzien van het rouleren van partners, langdurige betrokkenheid van seniorleden van het controleteam, goedkeuring vooraf van aanvullende/overige dienstverlening en zakelijke relaties alsook geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid.
- Openbaar maken van de fees.
- Besprekingen van het controleteam.

Specifieke waarborgen en procedures

Deloitte heeft belangrijke waarborgen en procedures om (veronderstelde) bedreigingen voor onze onafhankelijkheid en objectiviteit tegen te gaan. Hieronder bevinden zich de volgende punten:

- Deloitte voert vóór afgifte van de controleverklaring een onafhankelijke kwaliteitsbeoordeling uit op het controledossier van de eindverantwoordelijke accountant.
- Een onafhankelijke partner beoordeelt in dit kader tevens de belangrijkste besluiten waarmee de objectiviteit van ons oordeel is gewaarborgd.
- Jaarlijks rapporteren wij onze beoordeling van de objectiviteit en onafhankelijkheid aan de gemeenteraad.
- Voorafgaand aan het aanvaarden van een verzoek tot aanvullende dienstverlening of een herbenoeming voor de controleopdracht, vindt een formele overweging en beoordeling plaats om te zien of aanvaarding van deze diensten dan wel voortzetting van de controleopdracht gepast is.

© 2023 Deloitte The Netherlands

Aanbiedingsbrief auditplan 2023
Uw controleteam
De planning-en-controlcyclus
Relevante aspecten bij de accountantscontrole
Doelstelling van de accountantscontrole
Aandachtsgebieden voor de jaarrekeningcontrole 2023
Materialiteit voor de jaarrekeningcontrole 2023
Tijdpad jaarrekeningcontrole 2023
Innovatie
Bijlagen

Bijlagen
Bijlage D – Onze kwaliteitsbelofte

De voordelen van onze kwaliteitsbelofte voor de gemeente Utrecht.

Dienen van het publiek belang in de rol van extern accountant past naadloos in de global purpose van Deloitte: to make an impact that matters. Deloitte en haar medewerkers streven dagelijks met volle overtuiging naar het maken van een relevante en betekenisvolle impact op de maatschappij. Dit doen zij met een professioneel-kritische instelling. Niet alleen op het gebied van accountancy, maar ook op werkvelden als IT, cybersecurity en door de inzet van data analytics als onderdeel van onze controleaanpak, evenals de opname in het controleteam van experts op het gebied van bijvoorbeeld corruptie, belastingen, waarderingen en pensioenen. Onze professionals zijn zich er terdege van bewust dat het leveren van een consistent hoge kwaliteit hierbij van essentieel belang is. Deloitte streeft continu naar de hoogste kwaliteit van dienstverlening. Ons robuuste beleid, procedures en controlemethodiek worden aangevuld met een strakke organisatie van kwaliteitscontrole, een sterke overlegcultuur, een gedegen beoordelingsproces en risicomanagementsysteem, en ons voornaamste goed: de kwaliteit van onze professionals en de reputatie die daarop is gebouwd. Kwaliteit is de kern van de strategie die Deloitte volgt en wij zijn trots op ons stelsel van kwaliteitsbeheersing.

Uw opdrachtteam is verantwoordelijk voor alle ten aanzien van de opdracht genomen beslissingen. Onze aanpak gaat uit van sterke partnerbetrokkenheid: wij onderscheiden ons door de tijd die onze partners aan de controle besteden en aan de dienstverlening aan de cliënt gedurende het hele jaar. De goede naam en ons vermogen om onze reputatie, die van onze cliënten en van onze professionals te beschermen vormen de kern van de kwaliteit van onze professionele dienstverlening.

De kernpunten van onze kwaliteitsbeheersing zijn:
- **Leiderschap** - Ervoor zorgen dat onze mensen zich houden aan de hoogste integriteitsstandaarden en hen stimuleren de juiste beslissingen te nemen.
- **Standaarden** - Onze mensen informeren over onze gedragscode, professionele standaarden en standaarden voor dienstverlening.
- **Onafhankelijkheid** - Monitoringproces om naleving van onafhankelijkheidsregels vast te stellen.
- **Consultatie** - Stimuleren van consultatie over complexe interpretaties van wet- en regelgeving en procedures op het gebied van controle, onafhankelijkheid en verslaggeving.
- **Professionele ontwikkeling** - Investeren in diverse programma's die zijn gericht op persoonlijke groei en ontwikkeling.
- **Continu veranderingsproces** - Leren van het verleden zodat wij ons beleid, procedures en controleaanpak verder kunnen versterken om zo aan de behoeften van onze cliënten en de voortdurend veranderende omgeving te kunnen voldoen.

Verdere details van onze kwaliteitsagenda zijn toegelicht in ons transparantieverslag.

Wij zetten altijd de beste professionals in op alle niveaus. Al onze professionals volgen sectorspecifieke trainingen, om hun sectorkennis te vergroten en ervoor te zorgen dat onze professionals diepgaande kennis hebben van de gemeentesector. Zo is de kwaliteit van onze dienstverlening aan de gemeente Utrecht geborgd.

© 2023 Deloitte The Netherlands

Aanbiedingsbrief auditplan 2023
Uw controleteam
De planning-en-controlcyclus
Relevante aspecten bij de accountantscontrole
Doelstelling van de accountantscontrole
Aandachtsgebieden voor de jaarrekeningcontrole 2023
Materialiteit voor de jaarrekeningcontrole 2023
Tijdpad jaarrekeningcontrole 2023
Innovatie
Bijlagen

Deloitte.

Deloitte refers to one or more of Deloitte Touche Tohmatsu Limited ("DTTL"), its global network of member firms, and their related entities. DTTL (also referred to as "Deloitte Global") and each of its member firms are legally separate and independent entities. DTTL does not provide services to clients. Please see www.deloitte.nl/about to learn more.

Deloitte is a leading global provider of audit and assurance, consulting, financial advisory, risk advisory, tax and related services. Our network of member firms in more than 150 countries serves four out of five Fortune Global 500® companies. Learn how Deloitte's approximately 264,000 people make an impact that matters at www.deloitte.nl.

This communication contains general information only, and none of Deloitte Touche Tohmatsu Limited, its member firms, or their related entities (collectively, the "Deloitte network") is, by means of this communication, rendering professional advice or services. Before making any decision or taking any action that may affect your finances or your business, you should consult a qualified professional adviser. No entity in the Deloitte network shall be responsible for any loss whatsoever sustained by any person who relies on this communication.

© 2023 Deloitte The Netherlands

Deloitte Accountants B.V.
Wilhelminakade 1
3072 AP Rotterdam
Postbus 2031
3000 CA Rotterdam
Nederland

Tel: 088 288 2888
Fax: 088 288 9830
www.deloitte.nl

Aan de gemeenteraad
van de gemeente Utrecht
T.a.v. de griffie(secretaris) van gemeente Utrecht
Postbus 16200
3500 CE UTRECHT

Datum	Behandeld door	Ons kenmerk
19 september 2023	B. Leeuwenkamp MSc RA 088 288 3560	2309C734DA.01/RR

Onderwerp
Opdrachtbevestiging controle jaarrekening gemeente Utrecht 2023

Geachte heer/mevrouw,

In overeenstemming met het besluit van uw gemeenteraad tijdens de vergadering van 2 februari 2023, heeft u ons verzocht de jaarrekening te controleren van gemeente Utrecht over het boekjaar eindigend op 31 december 2023.

Het doet ons genoegen met deze brief de aanvaarding van de opdracht en de nadere invulling ervan te bevestigen.

Door middel van deze opdrachtbevestiging worden de aanvaarding van de opdracht, de omvang van de verantwoordelijkheid van Deloitte ten opzichte van uw organisatie en de wijze van rapportering vastgelegd en bevestigd.

Wij vragen u een exemplaar van de bijgesloten opdrachtbevestiging te ondertekenen en aan ons retour te zenden.

Hoogachtend,

Deloitte Accountants B.V.

drs. R.M.J van Vugt RA

Bijlagen:
- Opdrachtbevestiging 2023 in tweevoud

Op alle opdrachten verricht door Deloitte, behoudens M&A Diensten, zijn de Algemene Voorwaarden Dienstverlening Deloitte Nederland, januari 2020 gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel onder nummer 24362837 van toepassing.
Deloitte Accountants B.V. is ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel te Rotterdam onder nummer 24362853.
Deloitte Accountants B.V. is een zogenoemde affiliate van Deloitte NSE LLP en maakt onderdeel uit van het internationale netwerk van Deloitte Touche Tohmatsu Limited.

Deloitte Accountants B.V.
Wilhelminakade 1
3072 AP Rotterdam
Postbus 2031
3000 CA Rotterdam
Nederland

Tel: 088 288 2888
Fax: 088 288 9830
www.deloitte.nl

Opdrachtbevestiging gemeente Utrecht voor het boekjaar eindigend op 31 december 2023

Opdracht

Jaarrekening

Als accountant van uw gemeente onderzoeken wij of de jaarrekening het door de wet vereiste inzicht geeft, overeenkomstig het bepaalde in artikel 213 lid 2 van de Gemeentewet. De uitslag van ons onderzoek zullen wij weergeven in een controleverklaring en een verslag van bevindingen over de getrouwheid van de jaarrekening, inclusief de daarin op te nemen rechtmatigheidsverantwoording van het college van burgemeester en wethouders, en de rechtmatige totstandkoming van de lasten, baten en balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen als bedoeld in artikel 17 van de Financiële verhoudingswet.

Andere informatie

Wij rapporteren in de controleverklaring ook over de andere informatie, waaronder het jaarverslag en eventueel aanvullende informatie. Daartoe lezen wij de andere informatie en overwegen daarbij, op basis van onze kennis en ons begrip, te verkrijgen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, of de andere informatie:

- Met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

- Alle informatie bevat die op grond van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten is vereist.

Dit om met deze werkzaamheden te voldoen aan de vereisten van artikel 213 lid 3d van de Gemeentewet en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden met betrekking tot andere informatie op basis van de Nederlandse Standaard 720 gelden ongeacht of de andere informatie is verkregen voor of na de datum van de controleverklaring. Als de accountant concludeert dat er een afwijking van materieel belang bestaat in de andere informatie die verkregen is na de datum van de controleverklaring, dient de accountant:

a. Als de andere informatie (adequaat) is gecorrigeerd, de werkzaamheden uit te voeren die noodzakelijk zijn in de omstandigheden (afhankelijk van de vraag of de andere informatie voor de correctie al was gepubliceerd).

b. Als de andere informatie niet (adequaat) gecorrigeerd is na communicatie met de personen belast met governance, passende maatregelen te nemen rekening houdend met de wettelijke rechten en verplichtingen van de accountant en te streven naar het op passende wijze onder de aandacht brengen van de ongecorrigeerde materiële afwijking bij de gebruikers voor wie de controleverklaring is opgesteld.

Verantwoordelijkheid van de accountant voor de controle van de jaarrekening

Wij verrichten onze controle in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) en het Controleprotocol WNT. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften. Desgewenst sturen wij u een exemplaar van de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA) toe.

Op alle opdrachten verricht door Deloitte, behoudens M&A Diensten, zijn de Algemene Voorwaarden Dienstverlening Deloitte Nederland, januari 2020 gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel onder nummer 24362837 van toepassing.
Deloitte Accountants B.V. is ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel te Rotterdam onder nummer 24362853.
Deloitte Accountants B.V. is een zogenoemde affiliate van Deloitte NSE LLP en maakt onderdeel uit van het internationale netwerk van Deloitte Touche Tohmatsu Limited.

Wij zijn gehouden onze controle zodanig te plannen en uit te voeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van onze oordeelsvorming, inclusief de inschatting van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij deze risico-inschattingen betrekken wij ook de interne beheersing die relevant is voor het door de gemeente opmaken van de jaarrekening en het getrouwe beeld daarvan.

Deze risico-inschattingen zijn gericht op het opzetten van passende controlewerkzaamheden, niet op een oordeel over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente. Een controle omvat daarnaast het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, van de redelijkheid van de door het college van burgemeester en wethouders van de gemeente gemaakte schattingen, en ook een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij wijzen u erop, dat als gevolg van het toepassen van deelwaarnemingen en andere inherente beperkingen van een controle, plus de inherente beperkingen van elk systeem van interne beheersing, er een onvermijdbaar risico bestaat dat er, zelfs indien een controle naar behoren is gepland en uitgevoerd in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, een afwijking van materieel belang onontdekt blijft.

Specifieke controles of onderzoeken

Op grond van specifieke (wettelijke) regelingen, subsidiebeschikkingen of overeenkomsten, kan de gemeente ons vragen een controleverklaring of assurance-rapport af te geven bij een of meer specifieke (subsidie)verantwoordingen. Wij zullen de gemeente in voorkomende gevallen per specifieke verantwoording een afzonderlijke, door of namens uw college te ondertekenen, opdrachtbevestiging doen toekomen.

Onafhankelijkheid

Op grond van het Nederlands recht, waaronder de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta) en de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO), is vereist dat wij onafhankelijk zijn ten opzichte van onze assurance-cliënten. Deze regelgeving bevat onder meer beperkingen ten aanzien van de diensten die wij aan controlecliënten kunnen verlenen.

Indien wij gestart zijn met de uitvoering van de controleopdracht en daarna omstandigheden identificeren die de onafhankelijke uitvoering van de controleopdracht in gevaar zouden kunnen brengen, moeten wij de werkzaamheden van de controleopdracht mogelijk met onmiddellijke ingang opschorten. In dat geval zullen wij trachten zo snel mogelijk een oplossing te vinden die ons in staat stelt de controleopdracht voort te zetten. Indien wij van mening zijn dat de situatie niet kan worden opgelost, zullen wij mogelijk genoodzaakt zijn de controleopdracht tussentijds te beëindigen.

Als de bedreiging voortvloeit uit een samenloop van de controleopdracht met een andere opdracht aan ons of aan een onderdeel van ons netwerk en een oplossing onzes inziens niet mogelijk is, kan het noodzakelijk zijn dat een van de opdrachten tussentijds wordt beëindigd. Wij zullen u op de hoogte stellen voordat wij een dergelijk besluit nemen.

Om onze onafhankelijkheid op efficiënte wijze blijvend te kunnen waarborgen, verzoeken wij u ons te informeren over de juridische structuur van uw gemeente, en ook van overige (groeps)maatschappijen en gelieerde maatschappijen waarmee uw gemeente direct of indirect is verbonden. Als sprake is van (voorgenomen) wijzigingen in de (juridische) structuur van uw gemeente of structuur van de groep, dan kan dit met zich meebrengen dat wij genoodzaakt zijn de verlening van bepaalde diensten aan uw gemeente te beëindigen. Wij vragen in dat kader dan ook uw bijzondere aandacht voor voorgenomen structuurwijzigingen, fusies en overnames. Deze kunnen gevolgen hebben voor onze onafhankelijke positie. Om dergelijke gevolgen tijdig, dat wil zeggen vooraf, te kunnen identificeren en hierop actie te kunnen ondernemen, verzoeken wij u eventuele voorgenomen structuurwijzigingen, fusies en/of overnames bij ons te melden ruim voordat deze plaatsvinden. Op deze wijze kunnen wij ervoor zorgen dat onze onafhankelijkheid gewaarborgd blijft.

Wij bespreken in voorkomende gevallen potentiële bedreigingen van onze onafhankelijkheid met u. Het kan dan bijvoorbeeld gaan om de volgende onderwerpen:

- Financiële belangen
- Langdurige betrokkenheid
- Geschenken en gastvrijheid
- Zakelijke relaties
- Werkrelaties (in dienst treden bij controlecliënt)

Als partners of professionals van onze organisatie het voornemen hebben in dienst te treden bij een assurance-cliënt gelden randvoorwaarden om onze onafhankelijkheid te kunnen waarborgen. Zonder onze voorafgaande schriftelijke toestemming zult u daarom geen aanbiedingen doen tot het aangaan van een functie als bestuurder, beleidsbepaler, persoon belast met governance of een andere functie van waaruit invloed van betekenis op het assurance-object kan worden uitgeoefend, aan huidige of voormalige partners of andere professionals van onze organisatie, totdat er tussen de voormalige partner of andere professional en de accountantsorganisatie geen banden van betekenis meer bestaan.

Wanneer het een accountant uit het controleteam betreft die als externe accountant is ingeschreven in het register van de AFM of van de accountantspraktijk de bevoegdheid heeft verkregen om op te treden als opdrachtpartner als bedoeld in de begrippenlijst van de NV COS, geldt tevens een afkoelingsperiode van twaalf maanden na het neerleggen van de functie.

Wanneer het een key assurance-partner uit het controleteam (dat wil zeggen: de eindverantwoordelijke accountant, de persoon die de opdrachtgerichte kwaliteitsbeoordeling van de nog niet afgeronde controleopdracht uitvoert, of een accountant die binnen het controleteam mede verantwoordelijk is voor het rapporteren over belangrijke aangelegenheden), de bestuursvoorzitter of een vergelijkbare functionaris van de accountantsorganisatie betreft, geldt een afkoelingsperiode van vierentwintig maanden na het neerleggen van de functie.

Indien deze randvoorwaarden niet in acht worden genomen, zijn wij mogelijk genoodzaakt de controleopdracht tussentijds te beëindigen.

Verder zult u zonder onze voorafgaande schriftelijke toestemming geen relaties aangaan met partners of andere professionals van onze organisatie waarbij sprake is van een gemeenschappelijk commercieel of financieel belang. In voorkomende gevallen zullen wij beoordelen of deze relatie past in het kader van de gewone bedrijfsuitoefening en of de samenloop met de controleopdracht een eventuele bedreiging vormt voor onze onafhankelijkheid.

Uw gemeente zal geen relatie aangaan met onze organisatie waarbij onze organisatie zich in het kader van reclame of marketing associeert of laat associëren met uw gemeente. De onafhankelijkheidsregels verbieden dergelijke relaties.

De Nederlandse onafhankelijkheidsregels hebben daarnaast als uitgangspunt dat het vragen, ontvangen, aanbieden en verstrekken van geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid niet past in een relatie tussen controleur en gecontroleerde. Wanneer het geschenk of de persoonlijke uiting van gastvrijheid een waarde heeft die niet verwaarloosbaar of onbeduidend is, dan stellen de onafhankelijkheidsregels dat de bedreiging voor de onafhankelijkheid niet weggenomen kan worden door het treffen van maatregelen, en zijn wij genoodzaakt de controleopdracht tussentijds te beëindigen. Het gaat hierbij om geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid tussen de accountantsorganisatie, een ander onderdeel van het netwerk, een bestuurder of interne toezichthouder van de accountantsorganisatie of een lid van het controleteam, enerzijds en uw gemeente of een bij uw gemeente betrokken persoon anderzijds. Indien een geschenk of persoonlijke uiting van gastvrijheid met een waarde van meer dan € 100 als verwaarloosbaar en onbeduidend zou kunnen worden aangemerkt, zijn specifieke maatregelen vereist. Een van de vereiste maatregelen is dat de eindverantwoordelijke accountant de met governance belaste personen hierover informeert op de wijze zoals met hen is overeengekomen. Wij stellen dan ook voor om de eventueel ontvangen en verstrekte geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid met een waarde van meer dan € 100 jaarlijks aan u te rapporteren in het verslag conform artikel 2.393 lid 4 BW.

Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme

Volgens de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft) dienen wij cliëntonderzoek te verrichten. Dit betekent dat wij de identiteit van onze cliënt en van de vertegenwoordiger van de cliënt moeten vaststellen.

De vertegenwoordiger is degene die deze opdracht tekent en degene die de cliënt kan binden ten opzichte van Deloitte. Ook zal Deloitte de vertegenwoordigingsbevoegdheid van deze persoon of personen moeten vaststellen. Dat kan via het uittreksel van de Kamer van Koophandel of via een volmacht.

Voor de doeleinden van het cliëntonderzoek zullen wij identiteitsbewijzen opvragen van onze cliënt, van haar uiteindelijke belanghebbende en van haar vertegenwoordiger. Hiertoe ontvangen wij graag een kopie van het identiteitsbewijs dat als waarheidsgetrouwe kopie is gewaarmerkt door een onafhankelijke partij (dat kan een medewerker van Deloitte zijn). Van de uiteindelijk belanghebbende en de vertegenwoordiger moeten de identiteitsgegevens, waaronder - in geval van natuurlijke personen - ten minste de geslachtsnaam, de voornamen en de geboortedatum, worden vastgelegd.

Deloitte moet het cliëntonderzoek afronden alvorens de dienstverlening kan aanvangen. Indien Deloitte niet alle vereiste informatie en documenten verkrijgt, mogen er geen diensten worden verleend.

Indien zich in het kader van de dienstverlening ongebruikelijke transacties voordoen, meldt Deloitte de (voorgenomen of verrichte) ongebruikelijke transacties aan de Financial Intelligence Unit Nederland.

Nadere voorschriften NOCLAR

Voor ons gelden de Nadere voorschriften NOCLAR (NOn-Compliance with Laws And Regulations), hierna NV NOCLAR. Hierin staat hoe wij moeten handelen ingeval van niet-naleving van wet- en regelgeving door uw gemeente. In voorkomende gevallen moeten wij mogelijk een relevante niet-naleving onmiddellijk melden aan een bevoegde instantie. Voor meer informatie over de NV NOCLAR verwijzen wij u graag naar de website van de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (https://nba.nl).

Deloitte.

5
19 september 2023
2309C734DA.01/RR

Verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders

Door deze opdrachtbevestiging te ondertekenen erkent en begrijpt u dat het college van burgemeester en wethouders verantwoordelijk is voor:

- Het opmaken van de jaarrekening in overeenstemming met het in Nederland geldende Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten en de bepalingen van en krachtens de Wet normering topinkomens (WNT), en voor het opstellen van het jaarverslag in overeenstemming met het in Nederland geldende Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten. Daarin is begrepen de rechtmatigheidsverantwoording, waarin het college van burgemeester en wethouders rapporteert over de rechtmatige totstandkoming van de in de jaarrekening (inclusief SiSa-bijlage) opgenomen lasten, baten en balansmutaties.

- Een zodanige interne beheersing, inclusief het operationaliseren van het normenkader naar een rechtmatigheidstoetsingskader, als het management noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder dat deze afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

- De rechtmatige totstandkoming van de lasten, baten en balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen als bedoeld in artikel 17 van de Financiële verhoudingswet.

- Het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

- Het afwegen of de financiële positie van de gemeente voldoende is om de gemeente in staat te stellen de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen. U moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de risico's kunnen worden opgevangen, toelichten in de jaarrekening.

En verder voor het aan ons:

- Toegang verschaffen tot alle informatie die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening, zoals vastleggingen, documentatie en andere aangelegenheden.

- Verstrekken van aanvullende informatie die wij opvragen voor het doel van de controle.

- Onbeperkt toegang verlenen tot personen binnen de gemeente noodzakelijk voor het verkrijgen van controle-informatie.

Het college van burgemeester en wethouders dient erop toe te zien dat de rechten en verplichtingen van de gemeente op toereikende wijze in de jaarrekening tot uitdrukking worden gebracht. Dit is met inbegrip van díe rechten en verplichtingen die reeds bestaan, maar niet via de normale administratieve procedures zijn vastgelegd. In sommige gevallen kunnen deze rechten en verplichtingen niet door accountantscontrole worden ontdekt.

Al bekende en/of te verwachten gebeurtenissen en omstandigheden moeten ook op adequate wijze in de jaarrekening tot uitdrukking worden gebracht. In verband hiermee verzoeken wij het college van burgemeester en wethouders om mededelingen die in dat kader aan ons zijn gedaan schriftelijk te bevestigen.

Verder zullen wij het college van burgemeester en wethouders vragen schriftelijk te bevestigen dat het van oordeel is dat het effect van eventuele ongecorrigeerde afwijkingen in de jaarrekening, zowel afzonderlijk als in totaal, niet van materieel belang is voor de jaarrekening als geheel. Een overzicht van deze posten zal in de schriftelijke mededeling worden opgenomen of eraan worden gehecht.

Wij rekenen op volledige medewerking van uw medewerkers, en vertrouwen erop dat zij alle voor de controle benodigde vastleggingen, documentatie en andere informatie beschikbaar zullen stellen. Bijlage 2 geeft een beschrijving van omstandigheden die de nagestreefde data van completering en het honorarium significant zouden kunnen beïnvloeden.

Fraude

De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en ontdekken van fraude berust bij zowel de gemeenteraad (het toezichthoudend orgaan) als het college van burgemeester en wethouders. Als accountant zijn wij niet verantwoordelijk en aansprakelijk voor de preventie van fraude.

In dat kader zijn de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders verantwoordelijk voor (het toezicht op) de interne beheersingsomgeving die toereikend is opgezet en effectief werkt om het risico van materiële afwijkingen als gevolg van fraude te adresseren.

Uw proces voor het identificeren van risico's met inbegrip van risico's van fraude en corruptie die relevant zijn voor de doelstellingen van de financiële verslaggeving, het inschatten van de significantie van deze risico's en het inschatten van de waarschijnlijkheid dat deze risico's zich voor zullen doen alsmede het nemen van beslissingen over de te ondernemen acties om op deze risico's in te spelen ('uw (fraude-)risico-analyse') dient uitgevoerd te zijn op een wijze die passend is in de gegeven omstandigheden.

Door de kenmerken van fraude is het mogelijk dat een controle, ook al is deze opgezet en uitgevoerd in overeenstemming met algemeen aanvaarde controlestandaarden, een fraude van materieel belang niet ontdekt, vooral wanneer gebruik wordt gemaakt van verhulling door samenspanning en vervalste documentatie.

Omdat onze controle is opgezet om een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening als geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, richt deze zich niet specifiek op het ontdekken van fraude. Indien tijdens de controle aanwijzingen van fraude blijken, verrichten wij, ongeacht de mogelijke omvang en de aard van de vermoedelijke fraude, aanvullend onderzoek. Indien wij een aanwijzing voor of een redelijk vermoeden van fraude verkrijgen, communiceren wij hierover met het college van burgemeester en wethouders en/of de gemeenteraad.

Indien sprake is van een redelijk vermoeden van fraude van materieel belang, handelen wij ook in overeenstemming met artikel 26 lid 2 van de Wta.

In het kader van de Nederlandse Standaard 240, "De verantwoordelijkheid van de accountant met betrekking tot fraude in het kader van een controle van financiële overzichten", zullen wij het college van burgemeester en wethouders vragen de volgende punten schriftelijk te bevestigen:

a. Het college van burgemeester en wethouders erkent zijn verantwoordelijkheid voor het opzetten, implementeren en onderhouden van de interne beheersing gericht op het voorkomen en ontdekken van gevallen van fraude.

b. Het college van burgemeester en wethouders heeft ons de resultaten gemeld van de inschatting door het management van het risico dat de financiële overzichten afwijkingen van materieel belang zouden kunnen bevatten die het gevolg zijn van fraude.

c. Het college van burgemeester en wethouders heeft aan ons zijn kennis verstrekt met betrekking tot fraude of vermoede fraude die op de gemeente van invloed is en waarbij betrokken zijn:
   - het management;
   - werknemers die een belangrijke rol spelen bij de werking van de interne beheersing;
   - anderen, in het geval dat de fraude een effect zou kunnen hebben dat van materieel belang is voor de financiële overzichten.

d. Het college van burgemeester en wethouders heeft ons op de hoogte gesteld van alle aantijgingen van fraude of van vermoede fraude die op de financiële overzichten van de gemeente van invloed zijn en waarvan het college van burgemeester en wethouders kennis heeft verkregen via werknemers, voormalige werknemers, analisten, regelgevers, toezichthouders of via anderen.

Naleving specifieke wet- en regelgeving

Het college van burgemeester en wethouders en de gemeenteraad zijn ook verantwoordelijk voor de naleving van wettelijke en andere voorschriften.

Ons onderzoek richt zich mede op de getrouwe weergave van de rechtmatigheidsverantwoording van het college van burgemeester en wethouders in de jaarrekening, waarin zij zich kort en bondig verantwoordt over alle rechtmatigheidsafwijkingen die (individueel en/of cumulatief) groter zijn dan de verantwoordingsgrens, en de rechtmatige totstandkoming van de lasten, baten en balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen als bedoeld in artikel 17 van de Financiële verhoudingswet. Het interne beheersinstrumentarium ter borging van de juiste naleving van wet- en regelgeving zullen wij daartoe mede in ons onderzoek betrekken. Daarbij nemen wij de uitgangspunten en aanwijzingen in acht die zijn vastgelegd in het Bado, het Controleprotocol WNT, de uitgangspunten en standpunten van de commissie BBV en de aanwijzingen en beroepsvoorschriften van de NBA. De wet- en regelgeving die als norm geldt voor de rechtmatigheidscontrole, wordt door u vastgelegd in het normenkader met het bijbehorende toetsingskader. Ook kan het toetsingskader worden geoperationaliseerd door het direct inrichten en vertalen van de van toepassing zijnde bepalingen vanuit het normenkader in de beheersorganisatie van uw gemeente middels processen, procedures, richtlijnen of checklists waaruit expliciet duidelijk is en wordt gemaakt aan welke bepalingen financiële rechtmatigheidsconsequenties worden verbonden.

Een controle leidt in het algemeen niet tot ontdekking van alle overtredingen van wet- en regelgeving. Bij ontdekking van overtredingen, ongeacht de materialiteit, overwegen wij de implicaties ervan voor de integriteit van het management of de werknemers en het mogelijke effect op andere aspecten van onze controle.

Wij zullen het college van burgemeester en wethouders verzoeken schriftelijk te bevestigen dat het alle inlichtingen heeft verstrekt omtrent alle hem bekende werkelijke of mogelijke overtredingen van wet- en regelgeving waarmee bij het opstellen van de jaarrekening rekening moet worden gehouden.

Rapportage

Over de uitkomsten van onze werkzaamheden rapporteren wij aan u in de vorm van een controleverklaring bij de jaarrekening. Er kunnen omstandigheden zijn waarin het, op basis van onze controlebevindingen, noodzakelijk kan zijn de vorm en inhoud van onze rapportage aan te passen.

Onze controleverklaring bevat onder andere informatie ter ondersteuning van ons oordeel, waaronder informatie over de gehanteerde materialiteit, de reikwijdte van onze controle, de controleaanpak frauderisico's, de controleaanpak naleving van wet- en regelgeving en de controleaanpak continuïteit.

Onze controleverklaring bij de opgemaakte jaarrekening is bestemd voor de gemeenteraad en moet worden opgenomen in de openbaar te maken jaarstukken, te weten: de jaarrekening, het jaarverslag en eventuele aanvullende informatie. U verstrekt ons daartoe concepten van de openbaar te maken stukken. Onze controleverklaring mag pas openbaar worden gemaakt na onze schriftelijke toestemming.

Onze voorafgaande schriftelijke toestemming is vereist voor elke nieuwe openbaarmaking van onze controleverklaring in een ander stuk. Dit geldt ook voor publicatie op internet, het openbaar maken of verzenden aan derden van een ander financieel verslag, deel van de jaarrekening of verkorte jaarrekening waarin een referentie naar onze verklaring wordt opgenomen of onze naam wordt genoemd. Ook geldt dit voor het gebruik van onze naam in elk ander document dat openbaar wordt gemaakt of ter beschikking wordt gesteld aan derden. In al deze gevallen dient u ons tijdig een concept van het document te verstrekken voordat dit wordt verspreid.

Het verslag van bevindingen aan de gemeenteraad, en in afschrift aan het college van burgemeester en wethouders, heeft betrekking op de hoofdlijnen van de bevindingen uit ons onderzoek die wij voor hen noodzakelijk achten, rekening houdend met de afgesproken rapporteringstolerantie. Tussentijds brengen wij de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders mondeling op de hoogte van belangrijke zaken die om onmiddellijke aandacht vragen.

Indien van toepassing sturen wij het college van burgemeester en wethouders op basis van onze interim-controle een managementletter en voor de gemeenteraad een boardletter met bevindingen en aanbevelingen. Hierin geven wij de eventueel geconstateerde tekortkomingen en mogelijke verbeteringen in de administratieve organisatie van uw gemeente aan. Dit geldt vooral voor de daarin besloten interne beheersingsmaatregelen.

Communicatie met de gemeenteraad over onze onderlinge relatie is ook een belangrijke waarborg voor onze onafhankelijkheid. In dat kader zullen wij jaarlijks aan u rapporteren over de volgende aspecten:

- Bevestiging van onze onafhankelijke positie ten opzichte van uw gemeente.
- In rekening gebrachte en te brengen honoraria, gesplitst in controle en categorieën overige dienstverlening door onze organisatie.
- Bijzonderheden over relaties tussen uw gemeente en onze organisatie die van invloed kunnen zijn op onze onafhankelijkheid.
- Geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid die zijn ontvangen of verstrekt, voor zover deze een (geschatte) waarde van meer dan € 100 hebben.
- Overige maatregelen ter waarborging van de onafhankelijkheid.

Single information Single audit

Voor een aantal benoemde rijksbijdrageregelingen moet op basis van Single information Single audit (SiSa) verantwoording worden afgelegd via een specifieke, afzonderlijke bijlage in de jaarstukken. Het Ministerie van BZK heeft in een aantal notities aangegeven welke voorwaarden hierop van toepassing zijn.

Belangrijke informatie met betrekking tot de achtergronden van SiSa is te raadplegen op de SiSa-website van het Ministerie van BZK.

Inzage in onze dossiers door toezichthouders en andere instanties

Alle werkpapieren en dossiers, andere materialen, rapporten en zaken die als onderdeel van ons onderzoek zijn gecreëerd, ontwikkeld of uitgevoerd, zijn eigendom van Deloitte Accountants B.V.

Wij kunnen op grond van wettelijke bepalingen of andere voorschriften verplicht worden om aan derden, bijvoorbeeld toezichthouders en FIOD, informatie te verstrekken of toegang te verschaffen tot onze werkpapieren en dossiers. Daarnaast kunnen derden ons verzoeken informatie te verstrekken of inzage te geven in onze werkpapieren en dossiers.

Op grond van geheimhoudingsregels moeten wij in sommige gevallen hiervoor uw schriftelijke toestemming verkrijgen. Indien een dergelijk verzoek ons bereikt, nemen wij zo spoedig mogelijk contact met u op over de voorwaarden waaronder aan dit verzoek kan worden voldaan. Ook de Belastingdienst kan ons in het kader van een reguliere belastingcontrole verzoeken informatie te verstrekken of inzage te verlenen in onze werkpapieren en dossiers. Een dergelijk verzoek wordt altijd in eerste instantie aan u en/of uw juridisch of fiscaal adviseur kenbaar gemaakt door de controlemedewerker van de Belastingdienst.

Wij zijn van mening dat het algemeen belang ermee gediend is dat de Belastingdienst bij belastingcontroles kan steunen op de uitgevoerde werkzaamheden. Wij zullen u vragen om uw instemming schriftelijk aan ons kenbaar te maken. Bij een dergelijk verzoek van de Belastingdienst nemen wij zo spoedig mogelijk contact met u op.

Mocht u in een concrete situatie uw instemming onthouden, dan zullen wij op grond van onze gedrags- en beroepsregels nagaan waarom u uw instemming niet geeft.

Review

Het komt voor dat subsidiërende instanties reviews uitvoeren op een te verstrekken of verstrekte subsidiebijdrage. Een review wordt bijvoorbeeld uitgevoerd om vanuit de subsidieverstrekker aanvullend de rechtmatigheid van de bestedingen vast te stellen of de uitvoering van de regeling nader te controleren. Een dergelijke review kan onder meer inhouden dat de betreffende subsidieverstrekker vragen heeft aan ons of inzage wenst in het betreffende controledossier. Aangezien op voorhand de kosten en de frequentie van reviews niet zijn in te schatten, zullen wij u hiervan in kennis stellen en u een kostenopgave doen toekomen wanneer dit aan de orde is. De kosten van eventuele reviews zijn derhalve niet opgenomen in de huidige kostenopgave.

Algemene verordening gegevensbescherming (AVG)

Bij het uitvoeren van deze opdracht kunnen wij te maken krijgen met persoonsgegevens. In dat geval geldt de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG). Voor deze opdracht zijn wij aan te merken als verwerkingsverantwoordelijke in de zin van de AVG. Voor meer informatie over de AVG verwijzen wij u graag naar de website van de Autoriteit Persoonsgegevens (https://autoriteitpersoonsgegevens.nl/).

Deloitte.

Honorarium

De individuele uurtarieven zijn in overeenstemming met de mate van verantwoordelijkheid en de vereiste ervaring en bekwaamheid van elk der teamleden. Ons honorarium voor verrichte werkzaamheden zal conform de afspraken zoals deze naar aanleiding van de Eisen aan de opdracht 'Accountantscontrole jaarrekening 2019' met kenmerk 1100115526 d.d. versie 4 november 2018 en de Overeenkomst 'Accountantscontrole jaarrekeningcontrole 2019' met kenmerk 1100115526 inclusief het verificatieverslag naar aanleiding van de verificatiebespreking van 7 februari 2019 met u zijn overeengekomen.

Wij verwijzen voor ons honorarium naar de Overeenkomst 'Accountantscontrole jaarrekeningcontrole 2019' met kenmerk 1100115526 inclusief het verificatieverslag naar aanleiding van de verificatiebespreking van 7 februari 2019. Indexering vindt volgens de Eisen aan de opdracht 'Accountantscontrole jaarrekening 2019' met kenmerk 1100115526 d.d. versie 4 november 2018 voor het eerst plaats per 1 april 2020. Tevens verwijzen wij naar de opdrachtbevestiging 'controle SiSa-verantwoording. Meergemeentenfunctionaliteit Bbz en Tozo 2020 van gemeente Utrecht' met kenmerk 2102E71DC8/EB van 15 februari 2021 en de brief met aanvullende werkzaamheden als gevolg van COVID-19 en toename SiSa-regelingen met kenmerk 2102C14DD9/HV van 25 februari 2021. Het verwachte honorarium voor de extra SiSa-regelingen in boekjaar 2023 ramen wij op basis van actueel inzicht bij de jaarrekeningcontrole 2023 (PM). Dit honorarium is inclusief de indexatie volgens de jaarlijkse CBS prijsstijging van 7,3% (dienstprijzenindex 6920A1 Financiële audits door accountants, index jaarmutatie Q1 2023).

Het verwachte honorarium kan worden verhoogd indien situaties zich voordoen zoals beschreven in Bijlage 2: "Omstandigheden van invloed op de overeengekomen data van voltooiing en op het verwachte honorarium. De declaraties zullen worden opgemaakt en verzonden conform de afspraken zoals deze naar aanleiding van het programma van eisen met u zijn gemaakt.

Separaat verlangde controleverklaringen of assurance-rapporten zullen worden afgerekend op basis van werkelijke tijdbesteding en afzonderlijk te maken afspraken.

Additioneel buiten het bereik van de controlewerkzaamheden te verrichten diensten zullen apart worden gefactureerd.

Gegevensoverdracht

De cliënt gaat ermee akkoord dat Deloitte mogelijk gebruikmaakt van derden, waar dan ook gevestigd, teneinde de van cliënt of haar vertegenwoordigers ontvangen informatie op te slaan en te verwerken, met dien verstande dat dergelijke derden gebonden zijn aan dezelfde soort vertrouwelijkheidsverplichtingen als die welke in deze overeenkomst zijn opgenomen.

Data analytics-technologie

In het kader van de in deze overeenkomst overeengekomen dienstverlening is het Deloitte toegestaan data analytics-technologie gebruiken. Deloitte zal hiertoe een of meerdere data-extractie tools ("extractors") dienen te installeren op de IT-systemen van de cliënt, en die tevens dienen te gebruiken. Hierbij verleent de cliënt toestemming voor de installatie van die extractors op haar systemen en voor het gebruik ervan. Deloitte verleent de cliënt hierbij het recht de extractors te installeren en te gebruiken, enkel en alleen met betrekking tot de door Deloitte uit te voeren dienstverlening. Dit recht is beperkt, herroepbaar, niet-exclusief, niet-overdraagbaar en het is niet toegestaan dit gebruiksrecht te sublicentiëren.

Hoewel Deloitte bedrijfseconomisch gezien redelijke maatregelen heeft getroffen om de functionaliteit en veiligheid van de extractors te verifiëren, erkent de cliënt dat Deloitte in dat opzicht geen garanties kan verstrekken. Onverminderd haar professionele zorgplicht, aanvaardt Deloitte geen aansprakelijkheid voor de bruikbaarheid en de veiligheid van de extractors. De cliënt gaat ermee akkoord dat zij de installatie van de extractors op haar IT-systemen voldoende autoriseert, daar voldoende op toeziet, en dat de installatie zal voldoen aan al de door haar ingevoerde beleidsmaatregelen, procedures en processen met betrekking tot de installatie en het gebruik van software van derden. Deloitte beveelt de cliënt aan voorafgaand aan de installatie adequate veiligheidsmaatregelen te nemen en de gewenste testen ten aanzien van de extractors uit te voeren.

De extractors worden beschermd door auteursrecht en andere wetgeving van verschillende landen. Deloitte en haar licentiegevers behouden zich alle rechten voor die niet expliciet in deze overeenkomst zijn vermeld. Het is de cliënt verboden de broncode van de extractors te onderwerpen aan reverse engineering, deze te disassembleren, te decompileren of deze op andere wijze te extraheren. Noch is het de cliënt toegestaan ondersteuning te verlenen, hetzij direct of indirect, bij eventuele pogingen hiertoe, noch is het toegestaan van de extractors afgeleide producten aan te passen, te wijzigen of te creëren.

Het hier verleende gebruiksrecht zal worden beëindigd wanneer Deloitte het uitvoeren van de dienstverlening in het kader van deze overeenkomst beëindigt, tenzij Deloitte de dienstverlening eerder beëindigt door de cliënt een schriftelijke opzegging te versturen. Op het moment dat het gebruiksrecht wordt beëindigd, moet de cliënt het gebruik van de extractors staken en moet zij alle op haar IT-systemen geïnstalleerde extractors verwijderen, tenzij Deloitte en de cliënt een vervolgovereenkomst zijn aangegaan ten aanzien van een voortgezet gebruik van de extractors door de cliënt.

Algemene Voorwaarden

Op onze dienstverlening zijn onze Algemene Voorwaarden Dienstverlening Deloitte Nederland, hoofdstuk A, januari 2020, gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel onder nummer 24362837, van toepassing, waarvan u hierbij een exemplaar aantreft. Door ondertekening en retournering van deze opdrachtbevestiging verklaart u dit exemplaar te hebben ontvangen en de voorwaarden te accepteren.

De Algemene Voorwaarden Dienstverlening Deloitte Nederland gelden niet indien er uitdrukkelijk schriftelijk door partijen is overeengekomen dat er andere (algemene) voorwaarden op de dienstverlening van toepassing zijn. In dat geval gelden enkel de bepalingen uit laatstgenoemde voorwaarden en eventuele uitzonderingen, aanvullingen en/of wijzigingen daarop, voor zover overeengekomen.

Elektronische communicatie

Behoudens voor zover schriftelijk anders is overeengekomen, mogen partijen ervan uitgaan dat verzending van correct geadresseerde faxberichten, e-mails (met inbegrip van e-mails die via internet worden verstuurd) en voicemailberichten, ongeacht het antwoord op de vraag of deze vertrouwelijke informatie of stukken bevatten die op de opdracht betrekking hebben, over en weer wordt aanvaard. Hetzelfde geldt voor andere door de andere partij gebruikte of aanvaarde communicatiemiddelen.

Partijen beseffen dat internet per definitie onveilig is en dat gegevens beschadigd kunnen worden, dat berichten niet altijd meteen of helemaal niet worden bezorgd, en dat het in voorkomende gevallen wellicht beter is om andere communicatiemiddelen te gebruiken.

Bij elektronische communicatie speelt bovendien het risico van besmetting met een virus. Partijen dienen ieder hun eigen systemen en belangen te beschermen en aanvaarden, voor zover wettelijk is toegestaan, jegens de ander geen enkele verantwoordelijkheid uit welken hoofde dan ook voor verlies, schade of omissies die op welke wijze ook voortvloeien uit het gebruik van internet of uit het gebruik van de netwerken, applicaties, elektronische gegevens of overige systemen van de cliënt door Deloitte-entiteiten.

Arbeidsomstandigheden

Wij besteden veel aandacht aan goede arbeidsomstandigheden van onze medewerkers. De kwaliteit van een werkplek heeft een directe relatie met de gezondheid van de medewerkers. Wij verzoeken u dan ook om onze medewerkers te voorzien van adequate werkruimte en overige faciliteiten.

Partijen zijn zich bewust van de impact die de verspreiding van COVID-19 zou kunnen hebben op de dienstverlening, mede als gevolg van overheidsmaatregelen en daarmee samenhangende interne richtlijnen die gelden binnen de organisaties van partijen.

Indien nodig zullen partijen in onderling overleg en te goeder trouw de impact van COVID-19 op de Diensten overeenkomen, inclusief de planning voor het verrichten van de Diensten, de aanpak en eventuele additionele daarmee samenhangende kosten, en dit daar waar van toepassing vastleggen in een ‘change order’.

Deloitte draagt zorg voor een cultuur en een werkomgeving waarbinnen onze mensen respectvol, hoffelijk en eerlijk met elkaar omgaan. Wij doen er alles aan om gedrag dat niet strookt met onze Shared Values aan de orde te stellen en bespreekbaar te maken. Wij verwachten dat u dat zult respecteren. Bij eventuele zorgen zal iemand deze in eerste instantie binnen de eigen organisatie moeten uiten. Vervolgens kan de betrokken Deloitte-partner met u het gesprek aangaan over de geuite zorgen om mogelijke oplossingsrichtingen en de opvolging te bespreken.

Feedback over onze dienstverlening

Deloitte stelt feedback over haar dienstverlening zeer op prijs en heeft een uitgebreid programma om cliënten om feedback te vragen. Wij staan natuurlijk ook open voor uw feedback op momenten dat wij er niet expliciet om vragen. Heeft u een vraag of wilt u iets kwijt over deze opdracht, neem dan contact op met ondergetekende, via telefoonnummer 088 288 1108.

Heeft u, buiten deze opdracht, nog andere vragen over de dienstverlening van Deloitte of wilt u uw mening over Deloitte geven, neem dan contact op met W. Feenstra, via telefoonnummer 088 288 1972.

13
19 september 2023
2309C734DA.01/RR

Ten slotte

Met groot genoegen aanvaarden wij deze opdracht. Mocht u nog vragen hebben, aarzelt u dan niet contact op te nemen.

Wij verzoeken u het bijgevoegde tweede exemplaar van deze brief te voorzien van uw handtekening en te retourneren, ter bevestiging dat deze brief een correcte weergave is van wat wij overeenkwamen, inclusief de specifieke werkzaamheden die wij hebben afgesproken te zullen uitvoeren.

Hoogachtend,	Voor akkoord ondertekend namens:
Deloitte Accountants B.V.	gemeente Utrecht
	
drs. R.M.J van Vugt RA	Naam:
	Functie:
	Datum:

Bijlagen:
- Raamwerk voor het Programma van eisen 2023
- Omstandigheden van invloed op de overeengekomen data van voltooiing en op het verwachte honorarium voor gemeente Utrecht
- Algemene Voorwaarden Deloitte
- Retourenvelop

Deloitte.

1
19 september 2023
2309C734DA.01/RR

Bijlage 1 - Raamwerk voor het "Programma van eisen 2023"

In dit programma van eisen zijn de afspraken vastgelegd die zijn gemaakt tussen de gemeenteraad van de gemeente Utrecht en Deloitte Accountants B.V. over de specifieke aspecten van de accountantscontrole 2023. Dit programma van eisen is integraal onderdeel van de opdrachtbevestiging.

In het programma van eisen worden voor de jaarlijkse accountantscontrole opgenomen:

a. *De toe te passen goedkeuringstoleranties (en afwijkende rapporteringstoleranties) bij de controle van de jaarrekening. De gemeenteraad kan lagere percentages vaststellen. Wij adviseren de percentages te hanteren die zijn vastgelegd in het Besluit accountantscontrole decentrale overheden.*

Bij uw gemeente is de goedkeuringstolerantie gelijkgesteld aan de percentages genoemd in het Besluit accountantscontrole decentrale overheden. Dit betekent een tolerantie voor fouten van 1% van de totale brutolasten inclusief toevoegingen aan reserves en voor onzekerheden van 3% van de totale brutolasten inclusief toevoegingen aan reserves. De tolerantie wordt achteraf op basis van de werkelijke cijfers definitief bepaald.

b. *De uit te voeren aanvullende controles alsmede de rapportage daarover.*

Aanvullend uit te voeren specifieke controles worden in een pre-auditgesprek voorafgaand aan de controle schriftelijk aan Deloitte Accountants B.V. voorgesteld. Indien mogelijk passen wij deze onderwerpen in onze controle in. Indien de ingebrachte onderwerpen tot extra werkzaamheden en kosten leiden, dienen wij dit onder vermelding van de raming van de kosten tijdens het pre-auditgesprek of voorafgaand aan de controle kenbaar te maken. Deze onderwerpen kunnen betrekking hebben op werkzaamheden bij zowel de tussentijdse als de jaarrekeningcontrole. De gemeenteraad heeft voor 2023 geen specifieke wensen kenbaar gemaakt.

c. *Rechtmatigheidsverantwoording.*

Bijzonder aspect in de controle is het onderzoek naar de getrouwe weergave van de rechtmatigheidsverantwoording. Het college van burgemeester en wethouders legt via het verplichte model verantwoording af over de rechtmatigheid in een verplichte rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening. Alle rechtmatigheidsafwijkingen (individueel en/of cumulatief) boven de verantwoordingsgrens worden in de rechtmatigheidsverantwoording kort en bondig benoemd. De accountant geeft in overeenstemming met het BBV een oordeel over het getrouwe beeld van de grootte en samenstelling van zowel de baten, lasten als van de activa en passiva alsmede van de rechtmatigheidsfouten en de financiële rechtmatigheid met inachtneming van de verantwoordingsgrens.

Voor het opstellen en de controle van de rechtmatigheidsverantwoording is een actueel normen- en toetsingskader noodzakelijk. Het normenkader bevat zowel externe als interne wet- en regelgeving en is aangepast aan de actuele, voor 2023 van toepassing zijnde regelgeving voor uw gemeente. De gemeentelijke verordeningen en raadsbesluiten zijn daarnaast bezien op de daarin gestelde voorwaarden, en uitgewerkt in een toetsingskader. Ook kan het toetsingskader worden geoperationaliseerd door het direct inrichten en vertalen van de van toepassing zijnde bepalingen vanuit het normenkader in de beheersorganisatie van uw gemeente middels processen, procedures, richtlijnen of checklists waaruit expliciet duidelijk is en wordt gemaakt aan welke bepalingen financiële rechtmatigheidsconsequenties worden verbonden.

d. Het pre-auditgesprek.

Het pre-auditgesprek vindt plaats met de adviescommissie Controle en Financiën. Voorafgaande aan dit gesprek heeft uw gemeenteraad de gelegenheid gekregen specifieke wensen kenbaar te maken.

e. De inrichtingseisen voor het verslag van bevindingen.

De rapporteringstolerantie bedraagt € 500.000,- zoals besloten door uw gemeenteraad in het programma van eisen. Posten van de jaarrekening met afwijkende rapporteringstoleranties worden voorafgaand aan de controle aan de accountant kenbaar gemaakt, tenzij wettelijk anders is bepaald.

Voor 2023 zijn geen bijzondere jaarrekeningposten door uw gemeenteraad benoemd.

In het verslag van bevindingen wordt aandacht besteed aan onder meer de volgende onderwerpen:

1. Verslaggeving: rapporteringswaardige afwijkingen van het BBV.

2. Bevindingen die de (afgesproken) goedkeuringstoleranties overschrijden.

3. De vraag of de inrichting van het financieel beheer en van de financiële organisatie een getrouwe en rechtmatige verantwoording mogelijk maakt. Hierbij besteden wij op hoofdlijnen aandacht aan de in de managementletter genoemde aspecten.

4. Bevindingen die qua financiële omvang groter zijn dan € 500.000,- van de rapporteringstolerantie en opmerkingen die een duidelijke toegevoegde waarde voor de informatie in de jaarrekening hebben, maar niet de afgesproken toleranties overschrijden.

5. De strekking van de controleverklaring. Als de strekking van onze controleverklaring anders is dan goedkeurend, geven wij een toelichting op de redenen, waaronder bevindingen die de afgesproken goedkeuringstoleranties overschrijden.

f. Het aanspreekpunt voor de accountant.

Namens de gemeenteraad treedt de Adviescommissie Controle en Financiën op als eerste aanspreekpunt voor de accountant.

Deloitte.

1
19 september 2023
2309C734DA.01/RR

Bijlage 2 - Omstandigheden van invloed op de overeengekomen data van voltooiing en op het verwachte honorarium voor de gemeente Utrecht

Boekjaar eindigend op 31 december 2023

Het verwachte honorarium voor de gemeente Utrecht is gebaseerd op bepaalde veronderstellingen. Tijdens de opdracht zouden zich bepaalde omstandigheden kunnen voordoen die een belangrijke invloed zouden kunnen hebben op de nagestreefde data van voltooiing en op het verwachte honorarium. Als gevolg hiervan zouden additionele honoraria noodzakelijk kunnen zijn. Deze gebeurtenissen en omstandigheden omvatten, maar zijn niet beperkt tot, het volgende:

1. Op verzoek van de gemeente Utrecht aangebrachte veranderingen in de planning van de opdracht. Veranderingen in de planning van de opdracht vereisen gewoonlijk het opnieuw toewijzen van Deloitte-personeel. Echter, omdat het vaak moeilijk is om personen opnieuw toe te wijzen aan andere opdrachten, kan dit voor Deloitte resulteren in onverwachte kosten.

2. Niet alle voor de controle benodigde onderbouwingen en door de gemeente Utrecht op te leveren stukken zijn (a) op de verzochte datum door de gemeente Utrecht verstrekt, (b) compleet verstrekt, (c) gecompleteerd in een voor Deloitte acceptabel formaat, (c) mathematisch correct, en/of (e) in overeenstemming met de administratie (bijvoorbeeld grootboekrekeningen). Deloitte zal een aparte lijst van benodigde schema's en termijnen aan de gemeente Utrecht verstrekken.

3. Elektronische bestanden in het juiste formaat met daarin de opgevraagde informatie worden door de gemeente Utrecht niet tijdig verstrekt voor onze bestandsanalyseprogramma's. Deloitte zal een aparte lijst van benodigde elektronische bestanden en termijnen waarop deze bestanden nodig zullen zijn aan de gemeente Utrecht verstrekken.

4. Belangrijke nieuwe vraagstukken of veranderingen, zoals:
   a. nieuwe verslaggevingsvraagstukken die een ongebruikelijke hoeveelheid tijd behoeven om opgelost te worden;
   b. wijzigingen in het verslaggevingsbeleid in vergelijking met eerdere jaren;
   c. het voorkomen van ongebruikelijke gebeurtenissen of transacties;
   d. wijzigingen in het financiële verslaggevingsproces van de gemeente;
   e. wijzigingen of transacties die zich voordoen voorafgaand aan de afgifte van onze rapportages;
   f. wijzigingen in het personeel van de financiële administratie, zijn verantwoordelijkheden of zijn beschikbaarheid;
   g. wijziging in het risicoprofiel van de gemeente welke omstandigheden bevat maar niet beperkt zijn tot tegenvallende prestaties, schending van afspraken en doorbreken van bancaire convenanten, wijzigingen in financiering en/of aanvraag van 'waivers';
   h. wijzigingen in het wets- of belastingsysteem die de (juridische of fiscale) positie van de gemeente beïnvloeden;
   i. wijzigingen in het IT-landschap en/of de IT-organisatie van de gemeente (bijv.: nieuw of geüpdatete applicaties, nieuwe technologieën, aan service organisaties geoutsourcete activiteiten).

5. Vertragingen in de door de gemeente Utrecht geleverde assistentie bij de uitvoering van de opdracht of vertragingen in de oplevering van documentatie door de gemeente Utrecht als verzocht door Deloitte. Alle facturen, contracten en andere documenten die wij nader zullen opvragen, worden niet (tijdig) gelokaliseerd of niet voor ons gemakkelijk toegankelijk gemaakt door het personeel van de gemeente Utrecht.

6. In het huidige jaar ontstane vermindering van de kwaliteit van de administratie van de gemeente Utrecht in vergelijking met de opdracht van het voorafgaande boekjaar.

7. De gemeente Utrecht voorziet ons niet van een grootboek in hetzelfde formaat als de jaarrekening, met verwijzingen naar de onderliggende bescheiden (per grootboekrekeningnummer). Niet alle journaalposten zijn verwerkt in het door ons ontvangen grootboek. De gemeente Utrecht heeft geen met het grootboek en de onderliggende documenten (voor toelichtingen) aansluitende concept jaarrekening opgesteld. Deloitte verwacht twee concepten van de jaarstukken te moeten beoordelen en draagt hierin bij door de gemeente te voorzien van één set van opmerkingen over en vragen bij het eerste concept.

8. Gedurende de controle wordt een grote hoeveelheid tekortkomingen in de opzet, het bestaan of de effectieve werking van relevante (geautomatiseerde) interne beheersmaatregelen geconstateerd die een uitbreiding van de reikwijdte van de overeengekomen werkzaamheden (en daarmee additionele tijdsbesteding) tot gevolg hebben.

9. De gemeente beschikt niet over een duidelijke en volledige vastlegging van haar fraude en compliance risico raamwerk of heeft deze niet tijdig aangeleverd. Deloitte verwacht dat uit een dergelijk raamwerk tevens de relevante beheersmaatregelen blijken die de geïdentificeerde fraude en compliance risico's mitigeren.

10. Gedurende de controle bereiken Deloitte signalen van fraude, non-compliance of cyber security schendingen die mogelijk een materiele impact hebben op de financiële overzichten waardoor Deloitte genoodzaakt wordt deze te evalueren ten einde voldoende geschikte controle informatie te verkrijgen voor haar oordeel over de financiële overzichten.

11. Gedurende de controle wordt de gemeente, haar management of de gemeenteraad onderworpen aan een onderzoek door één of meerdere autoriteiten en dit onderzoek mogelijk een materiele impact heeft op de financiële overzichten waardoor Deloitte genoodzaakt wordt deze te evalueren ten einde voldoende geschikte controle informatie te verkrijgen voor haar oordeel over de financiële overzichten.

12. Gedurende de controle blijkt dat leden van het management betrokken zijn bij (een beschuldiging van) fraude, wangedrag of niet-naleving van wet- en regelgeving.

13. Gedurende de controle wordt een grote hoeveelheid aan controlecorrecties geïdentificeerd.

14. Wijzigingen in de reikwijdte van onze controle die zijn veroorzaakt door gebeurtenissen buiten onze macht.

15. Wijzigingen in de van toepassing zijnde verslaggevings- of controlestandaarden die Deloitte redelijkerwijs niet bekend konden zijn bij het bepalen van het verwachte honorarium.

16. Te late betaling van onze facturen.

Bijgaand de opmerkingen van de accountant bij de PB.

Onderwerp: RE:begroting

Hierbij een reflectie op de begroting.
Zoals besproken, vooral gericht op een aantal kernpunten.

Begroting 2024

- In de begroting 2024 zijn goede verbeterstappen gezet. De informatie is overzichtelijker, inhoudelijker, logischer en geeft een betere context. Een mooi succes ook van de adviescommissie.
- Een behoorlijk aantal opmerkingen bij de begroting 2023 zijn opgepakt en verwerkt.
- Begroting heeft 425 bladzijden. Dat is 10% minder dan 2023.
- De paragraaf Grondbeleid voldoet nu aan de (minimale) wettelijke eisen van het Besluit Begroting en Verantwoording.
- Grondexploitatie Leidsche Rijn: uit de begroting blijkt niet wat met de robuuste posten gebeurt.
- Deze begroting toont aan dat de keuze van de adviescommissie om nu in te zetten op verdere verbeteringen met betrekking tot de informatievoorziening en het budgetrecht van de raad bij het MPR en de investeringen een juiste keus is.

- Het veruit belangrijkste thema is, zoals bij de zomersessie ook aan de orde kwam: ambities scherper prioriteren, beter koppelen aan de beschikbare uitvoeringscapaciteit, integraal blijven afwegen en keuzes maken. Dit wordt ook wel diverse keren genoemd in de begroting 2024 en er wordt ook naar het zoeken van balans tussen geld, capaciteit en taken verwezen bij de voorjaarsnota 2024 (in 2025). Ook innovatie is belangrijk en benoemd. En dit is een belangrijk thema mede gelet op de krappe arbeidsmarkt en realisatie van de ambities in de begroting. Mijns inziens is belangrijk dat de gemeenteraad nadrukkelijk stilstaat bij en wellicht een richtinggevende discussie voert over de ‘stapeling’ aan opgaven, ambities en taken en dat zij het college ondersteunen, motiveren en verder aanzetten hier concrete stappen in te zetten en met voorstellen te komen.

Hieronder geef ik in getallen aan waarom dit het verreweg belangrijkste thema is. In de bijlage is de uitgebreide informatie opgenomen. De optelsom van taken, opgaven en ambities is gigantisch groot en fors hoger dan afgelopen jaren (vanaf 2017 geanalyseerd).

Investeringsagenda

De materiële vaste activa is vanaf 31 december 2017 tot en met 31 december 2022 (5 jaar) met 261 miljoen Euro toegenomen. Dat is gemiddeld 52 miljoen Euro per jaar. Over de periode 2023 tot en met 2027 (5 jaar) neemt de materiële vaste activa met 862 miljoen Euro toe en bedraagt op 31 december 2027 naar verwachting bijna 2,7 miljard Euro (31 december 2022 is dit 1,8 miljard Euro). Dat is gemiddeld 172 miljoen Euro per jaar. Ruim 3 keer zo veel als gemiddeld afgelopen 5 jaar. En dit is overigens bijna een verdubbeling ten opzichte van het niveau van 2022. In dat jaar nam de materiële vaste activa met 93 miljoen Euro toe.

Voorraden grondexploitatie

In met name 2024 zijn hoge investeringen in de voorraad gronden en hoge verkoopopbrengsten geraamd. De afgelopen 5 jaar werd gemiddeld 159 miljoen Euro per jaar in de voorraad gronden geïnvesteerd. Voor 2024 is een investering van 206 miljoen Euro geraamd. De (verkoop)opbrengsten waren afgelopen 5 jaar gemiddeld 106 miljoen Euro per jaar. Voor 2024 is een (verkoop)opbrengst

van 187 miljoen Euro geraamd. De geraamde investeringen en (verkoop)opbrengsten voor de jaren vanaf 2025 zijn niet in (het openbare deel van de) begroting opgenomen.

Vooruitontvangen voorschotten/nog te besteden op specifieke uitkeringen (SPUK's)
Het aantal SiSa-regelingen/specifieke uitkeringen is fors toegenomen de afgelopen jaren. Ter indicatie: 2019; 12 regelingen, en in 2022; 66 regelingen. In de jaarrekening 2022 is de post vooruitontvangen voorschotten/nog te besteden op specifieke uitkeringen ten opzichte van 2021 toegenomen met 31 miljoen Euro. 31 december 2022 moet in totaal nog 127 miljoen Euro aan ontvangen specifieke uitkeringen worden besteed (was 31 december 2017 in totaal 22 miljoen Euro). Aandachtspunt is de uitvoering van de betreffende specifieke uitkeringen. Dit vraagt veel capaciteit en het risico is reëel dat de inzet voor deze specifieke doelen, opgaven en projecten ten koste gaat van de eigen ambities en opgaven. De vele en sterk toegenomen specifieke uitkeringen en taken vanuit het Rijk kannibaliseren dan de eigen ambities en opgaven.

In de geprognotiseerde balans is overigens geen rekening gehouden met een toename van ontvangen specifieke uitkeringen of forse inzet van deze middelen. Op pagina 336 is de post overlopende passiva (boekjaar 2023 t/m 2027) voor een gelijk bedrag van € 151 miljoen Euro opgenomen en is geen rekening gehouden met een (eventueel) oplopende bestedingsplicht op specifieke uitkeringen of daling door inzet van deze middelen.

Aanwending reserve
Vanaf 2017 zijn de reserves bij de gemeente Utrecht toegenomen. Dat is zonder de robuuste posten ongeveer 80 miljoen Euro. In de jaren 2023 en 2024 is juist een stevige afname van de reserves begroot. De reserves zijn 31 december 2024 ten opzichte van 2022 met 151 miljoen Euro miljoen gedaald. De jaren daarna blijven de reserves constant of dalen deze zeer beperkt. Belangrijkste aanwending zit op de algemene dekkingsreserve (80 miljoen Euro in 2023, 40 miljoen Euro in 2024). Blijvend aandachtspunt is de daadwerkelijke besteding van de reserves. Deze is voor 2023 geraamd op 101 miljoen Euro en voor 2024 op 50 miljoen Euro.

Voorzieningen
Voorzieningen nemen toe van 71 miljoen Euro per 01-01-2023 naar 180 miljoen Euro per 01-01-2028. Belangrijkste toename heeft betrekking op de egalisatievoorzieningen onderhoud.
Voor dergelijke voorzieningen geldt als stelregel dat lasten gelijkmatig over de jaren worden verantwoord, onderhoudslasten worden geëgaliseerd. Daarbij valt op dat de toename van 2025 t/m 2027 constant is opgenomen in de begroting. Vraag is of dit passend is bij de realisatie van groot onderhoud (ten laste van de voorziening) en of het plan passend is bij de uitvoeringskracht van Utrecht. Er wordt gespaard, maar kan het ook worden uitgevoerd?

Begrote lasten in de begroting (= spiegel van de taken en opgaven)
Het kostenniveau 2024 stijgt met 15% ten opzichte van 2022. Totaal 258 miljoen Euro hoger. De lasten gaan voor het eerst over de 2 miljard Euro heen. In de jaren 2017 tot en met 2021 bedroegen de gerealiseerde lasten ongeveer 1,5 miljard Euro. In 2022 stegen de lasten naar 1,75 miljard Euro. In 2024 wordt een lastenniveau van 2 miljard Euro verwacht. Dat is circa 30% meer dan 1,5 miljard Euro. Deze toename van lasten is uiteraard een spiegel van veel meer activiteiten en opgaven en dus inzet van capaciteit. Voor een aanzienlijk deel vanuit het Rijk.

Leningen
Er wordt volgens de begroting fors geïnvesteerd, de reserves worden aangewend en de lasten van activiteiten stijgen harder dan de inkomsten, dan is er veel aanvullende financiering nodig. En dat blijkt ook uit de begroting, want de schulden nemen toe van 926 miljoen Euro per 31 december 2022 naar 2 miljard Euro in 2026. Daar waar de schulden afgelopen 5 jaar met in totaal 51 miljoen Euro daalden, is een stijging van bijna 1,1 miljard Euro in 4 jaar wel heel erg veel en realistisch?

Kengetallen
Gezien bovenstaande is het niet wonderlijk dat de kengetallen sterk ‘verslechteren’ komende jaren. De netto schuldquote geeft een stijgende lijn richting de 115% in de begroting 2026. Voor 2024 op 90% (grenswaarde toezichthouder < 90% is goed). Over 2022 is ongeveer 50% van de jaarschijf aan investeringen gerealiseerd. Bij het doortrekken van deze realisatie zal de werkelijke schuldquote ruim lager uitkomen (conform afgelopen jaren).

Gemeente Utrecht
* € 1.000.000

	Totale lasten		Totale baten	
2017	1.409		1.368	
2018	1.416	100%	1.400	102%
2019	1.479	104%	1.450	104%
2020	1.623	110%	1.783	123%
2021	1.560	96%	1.590	89%
2022	1.755	113%	1.734	109%
Totaal				
Gemiddeld				
Begroot 2023	1.878	107%	1.777	102%
Begroot 2024	2.013	107%	1.963	110%
Begroot 2025	1.887	94%	1.887	96%
Begroot 2026	1.813	96%	1.801	95%
Begroot 2027	1.791	99%	1.791	99%
Totaal		135		
Gemiddeld		258		

Saldo van baten en lasten	Materiële vaste activa	Toename materiële vaste activa	
(41)	1.560		
(16)	1.601	41	3%
29	1.630	29	2%
160	1.681	51	3%
30	1.731	50	3%
(21)	1.821	90	5%
182		261	
36		52	
(101)	2.053	232	13%
(50)	2.288	235	11%
nihil	2.519	231	10%
(12)	2.662	143	6%
nihil	2.683	21	1%
(163)		862	147%
(33)		172	

Voorraad grond	Verloop Voorraad grond	Taakveld Grondexploitaties baten
10		138
14	4	Niet vermeld
(24)	(38)	194
71	95	369
110	39	128
81	(29)	109
	71	794
	14	159
212	131	105
174	(38)	206
159	(15)	Niet vermeld
156	(3)	Niet vermeld
143	(13)	Niet vermeld
	62	
	12	

Taakveld		Reserves	Storting reseves	Onttrekkking reserves
Grondexploitaties				
lasten				
	86	645	24	64
Niet vermeld		633	77	120
	114	662	113	166
	156	822	196	236
	68	852	210	235
	108	831	200	255
	532		796	1.012
	106		159	202
	89	730	109	210
	187	680	59	110
Niet vermeld		680	65	65
Niet vermeld		667	70	82
Niet vermeld		667	35	35
			338	502
			68	100

Verloop reserves	Voorzieningen	Verloop Voorzieningen	Leningen
	81		977
(12)	97	16	1.015
29	77	(20)	959
160	78	1	866
30	63	(15)	894
(21)	71	8	926
186		(10)	
37		(2)	
(101)	96	25	1.482
(50)	120	24	1.703
-	140	20	1.897
(13)	160	20	2.029
-	180	20	2.019
(164)		109	
(33)		22	

	Saldo SPUK's
	22
38	15
(56)	15
(93)	62
28	96
32	127
(51)	
(10)	
556	Niet vermeld
221	Niet vermeld
194	Niet vermeld
132	Niet vermeld
(10)	Niet vermeld
1.093	
219	

Gemeente Utrecht

Voorstel aan de gemeenteraad

Programmabegroting 2024

Beleidsveld	Financiën
Organisatieonderdeel	Bedrijfsvoerings- en Strategienetwerk
Opsteller	Simcha Anker
Kenmerk	11565719
Vergaderdatum Raad	9 november 2023
Referendabel	Nee (artikel 3 lid 2 onder d Verordening raadgevend referendum)
Geheim	Ja, een of meer bijlage(n)

Het college van burgemeester en wethouders stelt de raad voor te besluiten:

1. De programma's vast te stellen waarin is opgenomen:
   a. de doelstellingen en de beoogde maatschappelijke effecten uitgedrukt in indicatoren
   b. de activiteiten waarmee gestreefd wordt de effecten te bereiken
   c. de baten en lasten van de programma's:

	Baten	Lasten
Betrouwbare overheid	8.908.000	55.931.000
Ontwikkelen en wonen voor iedereen	231.617.000	243.232.000
Klimaatvriendelijke stad	0	11.845.000
Duurzame bereikbaarheid	77.290.000	79.334.000
Aantrekkelijke, groene leefomgeving en erfgoed	134.846.000	230.938.000
Veilige stad	5.607.000	73.185.000
Passende ondersteuning en opvang	6.377.000	236.036.000
Algemene middelen en overheid	1.232.820.000	250.280.000

   d. de baten en lasten van de clusters:

	Baten	Lasten
Werk, toekomstige economie en bestaanszekerheid	148.013.000	274.160.000
Cluster Economie en werkgelegenheid	471.000	26.711.000
Cluster Werk en inkomen	147.542.000	247.449.000
Kansrijk opgroeien	19.339.000	252.379.000
Cluster Jeugd	0	132.690.000
Cluster Onderwijs	19.339.000	119.689.000
Levendige en gezonde stad	98.272.000	305.682.000
Cluster Cultuur	0	65.962.000
Cluster Samenleven en sport	65.375.000	168.950.000
Cluster Vastgoed	30.159.000	35.562.000
Cluster Volksgezondheid	2.739.000	35.208.000

2. De paragrafen vast te stellen waarin de beleidslijnen met betrekking tot relevante beheersmatige aspecten, alsmede de lokale heffingen zijn vastgelegd.

3. Het geactualiseerd financieel beeld ten opzichte van de Voorjaarsnota 2023 vast te stellen, zoals verwerkt in de Programmabegroting 2024:

a. Bijstelling inkomsten uit gemeentefonds n.a.v. publicatie van de meircirculaire 2023 voor een bedrag van 13,9 miljoen euro (nadeel) in 2024, oplopend naar een structureel nadeel van 15,1 miljoen euro.
b. Aanpassing risico-inschatting n.a.v. publicatie van de meicirculaire 2023 voor een bedrag van 4,0 miljoen euro (nadeel) in 2026, 3,0 miljoen euro (nadeel) in 2027 en een structureel een nadeel van 3,0 miljoen euro.
c. Autonome mutaties van 1,0 miljoen euro (nadeel) in 2024 en een structureel nadeel van 0,1 miljoen euro.
d. Technische wijzigingen voor een bedrag van 8,9 miljoen euro (voordeel), aflopend naar een nadeel van 2,6 miljoen euro.
e. Incidentele vrijval als gevolg van lagere risico's voor een bedrag van 8,9 miljoen (voordeel) in 2024 en 2,5 miljoen euro (voordeel) in 2025.

4. De investeringskredieten 2024 (vervangings-, uitbreidings- en routine investeringen) vrij te geven van in totaal 178,3 miljoen euro.

5. De toevoegingen en onttrekkingen aan reserves van per saldo 49,9 miljoen euro positief voor het jaar 2024, bestaande uit toevoegingen aan reserves van 59,4 miljoen euro en onttrekkingen aan reserves van 109,4 miljoen euro, vast te stellen.

6. Een reserve Aanpak Luchtmaatregelen in te stellen om de uitgaven van het Uitvoeringsprogramma lucht te egaliseren en daarmee te reserveren voor het uitvoeren van het pakket aan maatregelen in de stad.

Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester,

Geheimhouding

Het college heeft tijdelijke geheimhouding opgelegd op de bijlage Investeringsstaten Programmabegroting 2024 op grond van artikel 87 Gemeentewet om redenen genoemd in artikel 5.1 lid 2 b en i van de Wet open overheid totdat de betreffende projecten zijn uitgevoerd en budgettair zijn afgesloten.
Openbaarheid kan de financiële belangen van de gemeente raken. De bijlage bevat financiële informatie voor de gemeentelijke inzet in specifieke projecten. Deze informatie kunnen marktpartijen gebruiken bij aanbestedingen en contractonderhandelingen en discussies over meerkosten met de gemeente, etc.. Het is van belang dat marktpartijen geen inzage krijgen in onze financiële mogelijkheden en inzet. Daarom mag deze informatie vooralsnog niet openbaar worden.

Samenvatting

In de Programmabegroting 2024 staan de beleidsvoornemens en de uitgaven en inkomsten van de gemeente Utrecht voor 2024. Voor 2024 (en 2025) wordt een sluitende begroting gepresenteerd door met name het hogere accres van het gemeentefonds in deze jaren en door vrijval van een aantal reserveringen in verband met vrijvallende risico's.

In de Voorjaarsnota 2023 hebben we bewust keuzes gemaakt om een sluitend financieel beeld te presenteren en vast te houden aan de koers uit het coalitieakkoord. De inkomsten van het rijk zijn, zo blijkt uit de meicirculaire 2023, niet toereikend. Vanaf 2026 ontstaat er, ondanks de reeds genomen maatregelen in de Voorjaarsnota 2023, bij deze begroting een structureel tekort van 21 miljoen euro vanaf 2026 en dit tekort kan zelfs oplopen tot 35 miljoen euro als het rijk de compensatie niet aanpast. Het structurele tekort van 21 miljoen euro vanaf 2026 lossen we niet op. Hiermee geven we invulling aan het advies van de VNG om het effect van ontoereikende financiering vanaf 2026 zichtbaar te maken. Samen met de VNG, in aanloop naar de verkiezingen en vorming van een nieuw kabinet proberen we stevig van ons te laten horen om alsnog reële vergoedingen in het gemeentefonds te krijgen.

Om afgewogen keuzes te maken over hoe om te gaan met het structurele tekort worden er bij de Voorjaarsnota 2024 verschillende scenario's uitgewerkt voor de jaren 2026 en verder.

Context

Integrale afweging
Ieder jaar presenteert het college een programmabegroting, als uitwerking van de gemaakte keuzes bij de integrale afweging in de voorjaarsnota.

Actuele en kenmerkende ontwikkelingen die in de begroting zijn verwerkt
Actuele en kenmerkende ontwikkelingen na de integrale afweging in de voorjaarsnota, waaronder de meicirculaire 2023, zijn verwerkt in deze programmabegroting.

Advies VNG
Conform de ledenbrief Begrotingsadvies 2024-2027 (juli 2024) presenteren we voor 2024 en 2025 van de meerjarenraming 2025-2027 een sluitende begroting. De lasten zijn in de meerjarenramingen voor 2026 en 2027 in beeld gebracht, in de vorm van een realistische begroting. We hebben ons gebaseerd op het huidige takenpakket, de noodzakelijke investeringen, de inflatie, de stijgende rente, de ambities uit het coalitieakkoord en de geschatte mee- en tegenvallers. Vanaf 2026 hebben we structureel geen sluitende begroting.

Nieuwe paragrafen
De programmabegroting bevat twee nieuwe paragrafen, de paragraaf Vastgoed (Amendement A40 Vastgoed zelfstandig in de begrotingscyclus) en de paragraaf Wet Open Overheid (Wettelijk verplicht). De paragraaf Vastgoed gaat over al het (maatschappelijk) vastgoed dat in eigendom is of beheerd wordt door de vastgoedorganisatie van de gemeente Utrecht. De paragraaf Wet Open Overheid geeft inzicht in onze beleidsvoornemens inzake de uitvoering van de Wet Open Overheid (Woo).

Verbetering in de begroting
De programma-indeling is ten opzichte van de voorgaande begroting aangepast. De nieuwe programma's zijn gebaseerd op lange termijnopgaven in de stad en geven zo voor een langere periode een duurzame basis voor de begrotings- en verantwoordingscyclus.
Ook zijn er in de begroting een aantal verbeteringen aangebracht die de leesbaarheid bevorderen. Er zijn ondersteunende grafieken in de financiële hoofdlijn opgenomen, de programma's bevatten voor de baten en lasten trendgrafieken, per programmadoelstelling is de beïnvloedbaarheid van de lasten visueel weergegeven (en toegelicht). De opzet van een programma is gewijzigd. De programma's beginnen met een totaaloverzicht van het programma. De doelstellingen van het programma worden per doelstelling toegelicht (beleidskader, indicatoren, activiteiten, financiën en beïnvloedbaarheid). Uiteindelijk worden risico's, investeringen, verbonden partijen en subsidies van het totale programma weergegeven. De paragrafen hebben een uniforme structuur gekregen. De inhoud van de paragraaf, de belangrijkste uitgangspunten, de beleidskaders waarop de paragraaf is gebaseerd en de ontwikkelingen en actualiteiten zijn vaste items in de paragrafen.

Invulling geven aan moties en toezeggingen
Tot slot is de programmabegroting een document waarin moties en toezeggingen van het college van B&W zijn meegenomen. In onderstaande tabel zijn de betreffende moties en toezeggingen opgenomen en is aangegeven hoe hier opvolging an is gegeven.

Vergadering	*Toezegging*	Uitgevoerd
Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën 27-06-2023 2. Raadsvoorstel Voorjaarsnota 2023 en Eerste bestuursrapportage 2023.	Het college spreekt de ambitie uit de gevolgen voor Utrecht uit de Septembercirculaire c.q. de Meicirculaire tijdig, i.e. vijf dagen voorafgaand aan de bespreking van de Programmabegroting resp. de Voorjaarsnota, met de Raad te delen.	De raadsbrief over de meicirculaire was dit jaar door omstandigheden uitzonderlijk laat. De ambitie is en blijft echter om deze raadsbrieven zo vroeg mogelijk aan de raad te zenden.
Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën 08-06-2023 11. Raadsvoorstel Aanpassing beleidscyclus en programmabegroting	Wethouder Schilderman zal aan de begroting 2024 een overzicht van effectindicatoren bieden, zodat de raad kan besluiten over geschikte indicatoren.	In de bijlage 3 raadsvoorstel Aanpassing beleidscyclus en programmabegroting is het gevraagde overzicht effectindicatoren opgenomen.
Gemeenteraad 16-06-2022 8. Jaarstukken 2021	Wethouder Schilderman zal met de adviescommissie C&F en met de raad nader spreken over de ambitie tot meer leesbaarheid, meer uniformering en meer visualisaties in de jaar- en begrotingsstukken en zal komen met een planning daarvoor.	Wethouder Schilderman deelt deze wensen van de raad, en bij de programmabegroting 2024 is hier dan ook rekening mee gehouden.
Commissie Mens en Samenleving 26-10-2021 2. Programmabegroting 2022	De wethouder zegt toe zich te blijven inzetten voor de leesbaarheid van de begroting (Q4 2022) en de wensen van de raad hierin mee te nemen.	De leesbaarheid van de programmabegroting staat hoog in het vaandel. Naast de wensen van de raad zijn er nog een aantal wijzigingen doorgevoerd in de programmabegroting 2024.
Commissie Mens en Samenleving 26-10-2021 2. Programmabegroting 2022	In de volgende begroting (Q4 2022) meer informatie over de duiding van de schuldquote op te nemen zodat dit meer duidelijkheid geeft aan de lezer.	De tekst over de schuldquote is zo eenvoudig, duidelijk en begrijpelijk mogelijk geformuleerd.

Juridische context
De allocatie van middelen over het niveau van programma's en het doteren en onttrekken van middelen aan de reserve is een expliciet raadsbesluit. Het is aan de raad om toe te zien dat de begroting reëel en structureel in evenwicht is. Dit is opgenomen in artikel 189 en volgende van de Gemeentewet.

Beslistermijn
Conform artikel 2 Beleidscyclus lid 2 van de Verordening financieel beleid en beheer gemeente Utrecht biedt het college de raad de programmabegroting en tweede bestuursrapportage aan op uiterlijk 1 oktober. De raad stelt de Programmabegroting 2024 uiterlijk op 14 november vast, gelijktijdig met de Tweede Bestuursrapportage.

Beoogd effect
Door de begroting vast te stellen stelt de gemeenteraad het beleidsinhoudelijk en financieel kader voor het jaar 2024 vast, waarmee het college toestemming heeft om de middelen uit te geven aan de afgesproken activiteiten.

Eerdere besluitvorming en informatievoorziening aan de raad
De Voorjaarsnota 2023 vastgesteld op 6 juli 2023.

Beslispunten, Argumenten en Kanttekeningen/Risico’s

Beslispunt

1. De programma's vast te stellen waarin is opgenomen
   a. de doelstellingen en de beoogde maatschappelijke effecten uitgedrukt in indicatoren
   b. de activiteiten waarmee gestreefd wordt de effecten te bereiken
   c. de baten en lasten van de programma’s:

	Baten	Lasten
Betrouwbare overheid	8.908.000	55.931.000
Ontwikkelen en wonen voor iedereen	231.617.000	243.232.000
Klimaatvriendelijke stad	0	11.845.000
Duurzame bereikbaarheid	77.290.000	79.334.000
Aantrekkelijke, groene leefomgeving en erfgoed	134.846.000	230.938.000
Veilige stad	5.607.000	73.185.000
Passende ondersteuning en opvang	6.377.000	236.036.000
Algemene middelen en overheid	1.232.820.000	250.280.000

   d. de baten en lasten van de clusters:

	Baten	Lasten
Werk, toekomstige economie en bestaanszekerheid	148.013.000	274.160.000
Cluster Economie en werkgelegenheid	471.000	26.711.000
Cluster Werk en inkomen	147.542.000	247.449.000
Kansrijk opgroeien	19.339.000	252.379.000
Cluster Jeugd	0	132.690.000
Cluster Onderwijs	19.339.000	119.689.000
Levendige en gezonde stad	98.272.000	305.682.000
Cluster Cultuur	0	65.962.000
Cluster Samenleven en sport	65.375.000	168.950.000
Cluster Vastgoed	30.159.000	35.562.000
Cluster Volksgezondheid	2.739.000	35.208.000

Argumenten

1.1 De doelstelling worden zo geautoriseerd

In het onderdeel 'Programma's, staan de beleidsvoornemens per programma. Deze dragen bij aan het realiseren van de programmadoelstellingen en de beoogde maatschappelijke effecten. Door per programma de doelstellingen en indicatoren vast te stellen wordt richting gegeven aan de realisatie van de doelstellingen en bijbehorende inzet van middelen.

1.2 De activiteiten worden zo geautoriseerd

Door per programma de voorgenomen activiteiten vast te stellen autoriseert de raad het college om de programma's uit te voeren.

1.3 De baten en lasten van de programma’s worden zo geautoriseerd

Door de baten en lasten vast te stellen autoriseert u de uitgaven en inkomsten van de verschillende programma's. Daarmee krijgt het college het mandaat om deze middelen te besteden (Amendement A42 Financieel sturen op huidige programma’s).

1.4	De baten en lasten van de clusters worden zo geautoriseerd
	Door de baten en lasten vast te stellen autoriseert u de uitgaven en inkomsten van de clusters. Daarmee krijgt het college het mandaat om deze middelen te besteden.
Beslispunt	
2	De paragrafen vast te stellen waarin de beleidslijnen met betrekking tot relevante beheersmatige aspecten, alsmede de lokale heffingen zijn vastgelegd
Argumenten	
2.1	De beleidsvoornemens op gemeentebreed beleid worden zo geautoriseerd.
	Met de (deels wettelijk verplichte) paragrafen in het onderdeel 'Paragrafen' geven wij u een aantal dwarsdoorsneden van de begroting van het gemeentelijke beleid. De definitieve belastingen en heffingen voor 2024 worden vastgesteld in separate belastingverordeningen.
Beslispunt	
3	Het geactualiseerd financieel beeld ten opzichte van de Voorjaarsnota 2023 vast te stellen, zoals verwerkt in de Programmabegroting 2024: a. Bijstelling inkomsten uit gemeentefonds n.a.v. publicatie van de meircirculaire 2023 voor een bedrag van 13,9 miljoen euro (nadeel) in 2024, oplopend naar een structureel nadeel van 15,1 miljoen euro. b. Aanpassing risico-inschatting n.a.v. publicatie van de meicirculaire 2023 voor een bedrag van 4,0 miljoen euro (nadeel) in 2026, 3,0 miljoen euro (nadeel) in 2027 en een structureel een nadeel van 3,0 miljoen euro. c. Autonome mutaties van 1,0 miljoen euro (nadeel) in 2024 en een structureel nadeel van 0,1 miljoen euro. d. Technische wijzigingen voor een bedrag van 8,9 miljoen euro (voordeel), aflopend naar een nadeel van 2,6 miljoen euro. e. Incidentele vrijval als gevolg van lagere risico's voor een bedrag van 8,9 miljoen (voordeel) in 2024 en 2,5 miljoen euro (voordeel) in 2025.
Argumenten	
3.1	Hiermee wordt de bijstelling van de inkomsten uit het gemeentefonds n.a.v. de publicatie van de meicirculaire 2023 geautoriseerd.
	De uitkomsten van de meicirculaire hebben een significante invloed op het financieel beeld. Deze worden conform de raadsbrief Meicirculaire 2023 verwerkt. Dit is inclusief de corresponderende posten, zoals ook opgenomen in de bijlage Corresponderende posten bij de Programmabegroting 2024. De corresponderende posten zijn inkomsten van het rijk voor een specifiek doel, deze worden beoordeeld in relatie tot de benodigde inzet voor dat doel.
3.2	Autorisatie van de aanpassing van de risico-inschatting n.a.v. de publicatie van de meicirculaire 2023
	In de meicirculaire 2023 zijn een aantal risico-inschattingen financieel vertaald, daarmee neemt het totaal aan risico's af. Echter de kans dat de risico's zich voordoen is toegenomen. Voor de hervormingsagenda jeugd hebben wij vanaf 2026 een structureel bedrag begroot voor de nog te ontvangen inkomsten. De compensatie voor 2024 en 2025 (in de meicirculaire 2023) is minder ontvangen dan verwacht, daarom hebben wij de inschatting voor de komende jaren structureel verlaagd.
3.3	De verwerking van de autonome ontwikkelingen worden geautoriseerd.

	De aanvullende compensatie voor prijseffecten uit de Voorjaarsnota 2023 was niet toereikend voor de knelpunten van de bibliotheek (incidenteel) en VNG-contributie (structureel). Daarnaast is er budget voor de uitvoering van de uitkomsten van het burgerberaad gereserveerd. In deze begroting is het benodigde budget aangevuld.
3.4	De verwerking van de technische wijzigingen worden geautoriseerd.
	In het proces van het opstellen van de Begroting 2024 zijn extra controles uitgevoerd op complexe financiële onderdelen, dit leidt tot enkele correcties op de berekening van de inkomsten uit het gemeentefonds, Algemene dekkingsreserve en salarisbegroting.
3.5	De verwerking van de incidentele vrijval als gevolg van lagere risico's worden geautoriseerd.
	Een aantal risico's is afgenomen, daarom laten we een aantal bestemde budgetten vrijvallen: - Wij hebben de budgetten van de begroting structureel verhoogd voor de inflatie 2022. Door de lagere inflatieverwachting is de reservering voor extreme prijsstijgingen niet meer noodzakelijk. - De beschikbare weerstandscapaciteit is voldoende om de risico's op te vangen. Daardoor kan het saldo van de Algemene reserve worden verlaagd.
Kanttekeningen / Risico's	
3.	Door de val van het kabinet afgelopen zomer is, bij het schrijven van deze begroting, de onzekerheid over een aantal onderwerpen toegenomen, zoals de uitwerking van de hervormingsagenda jeugd, asielopvang en de landelijke vreemdelingenvoorziening. Ook werken we nog steeds samen met het rijk aan een aantal grote opgaven zoals woningbouw en energietransitie. De onzekerheid heeft niet alleen betrekking op beleidsmatige richtingen en/ of nadere uitwerkingen, maar ook op de onzekerheid over de financiële compensatie van gemeenten hiervoor. Bovendien is er nog steeds geen duidelijkheid over de korting op het gemeentefonds vanaf 2026. Ondanks dat landelijk 1 miljard euro van de 3 miljard euro is teruggedraaid, zijn de inkomsten niet in balans met de taken die wij als gemeenten uitvoeren.
Beslispunt	
4	De investeringskredieten 2024 (vervangings-, uitbreidings- en routine investeringen) vrij te geven van in totaal 178,3 miljoen euro.
Argumenten	
4.1	Hiermee worden de investeringskredieten voor 2024 geautoriseerd.
	Door het budget voor de investeringskredieten van 178,3 miljoen euro vrij te geven autoriseert u de vervangings-, uitbreidingsinvesteringen en routine investeringen voor 2024. Daarmee is het budget van deze investeringen beschikbaar en kan worden gestart met de uitvoering. Een totaaloverzicht van de investeringskredieten per programma zijn opgenomen in de paragraaf Investeringen. De programma's geven een toelichting op de investeringen.
Beslispunt	
5	De toevoegingen en onttrekkingen aan reserves van per saldo 49,9 miljoen euro positief voor het jaar 2024, bestaande uit toevoegingen aan reserves van 59,4 miljoen euro en onttrekkingen aan reserves van 109,4 miljoen euro, vast te stellen.

Argumenten	
5.1	De verwerkte mutaties aan reserves voor 2024 worden zo geautoriseerd.
	Het toevoegen en onttrekken aan reserves is een raadbevoegdheid. In het instellingsbesluit van de reserve zijn de doelstellingen, (beleids-) uitgangspunten en/of spelregels vastgesteld. Op deze wijze worden middelen gereserveerd en vervolgens ingezet voor het specifieke doel. In het overzicht 'Stand en mutaties reserves' zijn de begrote onttrekkingen en toevoegingen aan reserves opgenomen. Door de mutaties aan de reserves per programma vast te stellen autoriseert u het college om deze middelen in te zetten dan wel toe te voegen aan de reserve.
Beslispunt	
6	Een reserve Aanpak Luchtmaatregelen in te stellen om de uitgaven van het Uitvoeringsprogramma lucht te egaliseren en daarmee te reserveren voor het uitvoeren van het pakket aan maatregelen in de stad.
Argumenten	
6.1	Vanwege het meerjarige karakter van de maatregelen is bijsturen voor fluctuaties van de inkomsten of het aanpassen van de planning van onderdelen het investeringspakket te verwachten.
	Het Luchtmaatregelenpakket is een meerjarig programma om de doelstellingen voor het verbeteren van de luchtkwaliteit te behalen. Verschillende dekkingsbronnen maken het mogelijk om de benodigde maatregelen in de stad de komende jaren te realiseren.
6.2	Aan het programma Aantrekkelijke en groene leefomgeving is nog geen egalisatiereserve voor luchtmaatregelen verbonden.
	Voorheen werden de inkomsten en uitgaven via de Meerjaren Investeringsreserve Bereikbaarheid geëgaliseerd. Door de programmastructuurwijziging die in de Programmabegroting 2024 is doorgevoerd wordt het onderdeel Aanpak Luchtkwaliteit en Emissieloos vervoer vanaf 2024 ondergebracht in het programma Aantrekkelijke en groene leefomgeving. Aan dit programma is nog geen egalisatiereserve voor luchtmaatregelen verbonden.

Financiën
De begroting is het instrument van de raad waarmee hij volgens de gemeentewet richting geeft aan wat de gemeente wil bereiken, wat ze daarvoor gaat doen en wat dat mag kosten.

Vervolg
De begroting is onderdeel van de Planning & Control-cyclus, het geheel van sturing en verantwoording op de te bereiken prestaties door de gemeente. Na vaststelling wordt de begroting naar Gedeputeerde Staten van Utrecht gestuurd, die toezichthouder is.

Participatie
Er heeft geen participatie plaatsgevonden.

Communicatie
Naast de beleidsinhoudelijke begroting is er een bewonerssamenvatting die in één oogopslag aan bewoners, bedrijven en instellingen laat zien hoe de gemeentebegroting is opgebouwd.

(Niet)Referendabel
De Verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht is niet van toepassing omdat dit een raadsvoorstel betreft over de vaststelling van de gemeentelijke begroting en rekening (artikel 3 lid 2 onder d Verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht).

Bijlagen

Bijlagen besluitvorming
- Programmabegroting 2024
- GEHEIM Investeringsstaten Programmabegroting 2024

Bijlage informatief
- Subsidiestaat 2023 en subsidiestaat 2024

Programma begroting 2024

Gemeente Utrecht

Utrecht.nl

Inhoudsopgave

Leeswijzer 4

Hoofdlijnen 6

Bestuurlijke hoofdlijn 8
Beleidskaders 18

Programma's 19

Betrouwbare overheid 21
Ontwikkelen en wonen voor iedereen 34
Klimaatvriendelijke stad 47
Duurzame bereikbaarheid 55
Aantrekkelijke, groene leefomgeving en erfgoed 69
Veilige stad 96
Passende ondersteuning en opvang 108
Werk, toekomstbestendige economie en bestaanszekerheid 123
Kansrijk opgroeien 139
Levendige en gezonde stad 164
Algemene middelen en overhead 203

Paragrafen 211

Weerstandsvermogen en Risicobeheersing 213
Financiering 224
Lokale heffingen 234
Verbonden partijen 245
Grondbeleid 279
Onderhoud Kapitaalgoederen 283
Investeringen 291
Vastgoed 295
Bedrijfsvoering 300
Wet open overheid 308

Financiën 311

Overzicht baten en lasten 313
Actualisatie Financieel Beeld 2024 327
Grondslagen PB 2024 333
Geprognotiseerde balans 335
Overzicht Reserves 337
Overzicht Voorzieningen 340

Bijlagen 342

Leeswijzer

Dit is de Begroting 2024 van de gemeente Utrecht. In deze leeswijzer lichten we kort de onderdelen van deze begroting toe.

Hoofdlijnen

Hier vindt u de beschrijving van de bestuurlijke hoofdlijn voor 2024 en de daaropvolgende jaren. De bestuurlijke hoofdlijn bevat de bestuurlijke kernboodschap. Langs de lijnen van het coalitieakkoord wordt verteld wat we belangrijk vinden en wat we gaan doen. Daarnaast worden in het financiële onderdeel de financiële keuzes op hoofdlijnen toegelicht en onderbouwd met de belangrijkste financiële indicatoren.

Programma's

In de Begroting 2024 is de programma-indeling aangepast naar tien beleidsprogramma's en één programma algemene middelen en overhead. Alle programma's beginnen met een totaaloverzicht van de baten en lasten van het programma. Op verzoek van de raad zijn trendgrafieken toegevoegd die de ontwikkeling van de baten en lasten van het programma over een periode van meerdere jaren laten zien, absoluut als relatief.
Na het programmaoverzicht worden de programmadoelstellingen verder uitgewerkt. We geven aan welk beleid ten grondslag ligt aan de doelstelling en met welke indicatoren we meten. Als voor de betreffende doelstelling nieuw beleid in de maak is, geven we dit aan. Dit kan leiden tot aanpassing van doelstellingen en indicatoren in een volgende programmabegroting.
Vervolgens beschrijven we de activiteiten die we gaan ondernemen om de doelstelling te bereiken, welke activiteiten we niet meer doen en welke activiteiten we continueren. De opsomming is niet uitputtend. Als een activiteit uit het coalitieakkoord volgt, dan is dit met behulp van een rood driehoekje aangegeven.
Per doelstelling tonen we de baten en lasten en geven een toelichting op de verschillen in de baten, lasten en reserves ten opzichte van begrotingsjaar 2023, indien deze groter zijn dan 0,5 miljoen euro of 10% van de baten of lasten van de doelstelling. Kleinere verschillen worden toegelicht als ze politiek relevant zijn. Dit betekent dat niet het totale verschil tussen 2023 en 2024 wordt toegelicht. Als er meer baten, lasten en mutaties in de reserves zijn ten opzichte van begrotingsjaar 2023 wordt dit met een positief getal aangegeven (+). Als er minder baten, lasten en mutaties in de reserves zijn ten opzichte van het begrotingsjaar wordt dit met een negatief getal aangegeven (-). S staat voor structureel, I staat voor incidenteel.

Een nieuw onderdeel in deze programmabegroting is de informatie over de beïnvloedbaarheid van de lasten van een doelstelling. In een grafiek is zichtbaar welk percentage van de lasten beïnvloedbaar is. Daarbij wordt uitgelegd waar het beïnvloedbare deel van de lasten aan besteed wordt. Dit biedt extra inzicht in onderliggende keuzes. De beïnvloedbare ruimte kan niet ingezet worden voor nieuw beleid, zonder de bestaande kaders of activiteiten aan te passen.

Na de uitwerking van de doelstellingen wordt per programma een overzicht gegeven van risico's, investeringen, de verbonden partijen die bijdragen aan het realiseren van de doelstellingen, en subsidies.

Paragrafen

De begroting bevat naast programma's ook een toelichting op programma overstijgende onderwerpen, zoals investeringen die de gemeente heeft gedaan of van plan is te doen. Een deel van deze paragrafen is verplicht vanuit het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV art. 9 lid 2). De paragraaf Investeringen en Vastgoed zijn niet verplicht.

Financiën

Financiën bestaat uit het totaaloverzicht baten en lasten, de uiteenzetting en toelichting van de financiële positie, de gronden waarop de ramingen zijn gebaseerd in de programmabegroting en een overzicht reserves en voorzieningen.

Bijlagen

In de bijlagen zijn de (toelichtingen op) financiële overzichten op detailniveau opgenomen.

Hoofdlijnen

DENHAM
STRETCH BLACK
Broese
boekverkopers
Broese
boekverkopers
BROESE
24 UUR SERVICE

Bestuurlijke hoofdlijn

Het is Utrecht de afgelopen jaren gelukt om een sluitende begroting te presenteren en voldoende reserves te hebben voor onverwachte uitgaven. Ook dit jaar is de begroting, ondanks het financieel zware weer, sluitend. We worden geconfronteerd met een snelgroeiende vraag naar en stijgende kosten van zorg. Ook is er sprake van een tekort aan betaalbare woningen als gevolg van de wooncrisis en wereldwijd hebben we te maken met een klimaatcrisis. Een factor die het aanpakken van al deze problemen moeilijker maakt, zijn de dreigende kortingen van het rijk. In de Voorjaarsnota 2023 hebben we scherpe keuzes gemaakt en bijgestuurd op de huidige begroting. Zodat een tekort op de gemeentelijke financiën voor de begrotingsjaren 2024 en 2025 wordt voorkomen en we kunnen blijven werken aan onze ambities.

Een grote en urgente opgave ligt er op het gebied van de zorg voor de jeugd en WMO. Momenteel werken we het in de Voorjaarsnota aangekondigde pakket aan maatregelen in het brede sociale domein uit zodat er voor de jeugd en Wmo sprake is van houdbare zorg. Met een taskforce werken we aan hulp en ondersteuning aan kwetsbare mensen op zo'n manier dat het ook in de toekomst financieel houdbaar is. Zoals in de Voorjaarsnota is aangekondigd, doen we in het vierde kwartaal 2023 een (samen met maatschappelijke partners uitgewerkt) voorstel om dit vorm te geven (Jeugd en WMO). Besluitvorming en implementatie van de eerste maatregelen vinden in 2024 plaats.

Sinds het uitkomen van de Voorjaarsnota zien we het structurele tekort op de begroting vanaf 2026 echter verder groeien. Vooral de lagere inkomsten van het gemeentefonds leveren een uitzonderlijke financiële situatie op voor bijna alle gemeenten in de toekomst. Ook de val van het kabinet zorgt voor extra financiële onzekerheden. Deze nieuwe ontwikkelingen vragen opnieuw om keuzes. We moeten richting 2026 onze ambities nog scherper prioriteren, beter koppelen aan de beschikbare uitvoeringscapaciteit en blijven investeren in de flexibiliteit en veerkracht van de organisatie in een tijd van een krappe arbeidsmarkt. Daarom worden ten behoeve van de voorjaarsnota 2024 scenario's uitgewerkt om te werken aan een nieuwe balans tussen geld, capaciteit en taken. Daarnaast laten we, samen met de VNG, in aanloop naar de verkiezingen en vorming van een nieuw kabinet stevig van ons horen om reële vergoeding in het gemeentefonds te krijgen.

Met deze programmabegroting houden we koers en maken we keuzes voor de toekomst. We blijven investeren in de drie grote opgaven: kansengelijkheid, wonen en klimaat en schuiven de uitdagingen van nu niet door naar de toekomstige Utrechters. We leggen de rekening niet neer bij onze inwoners, maar zetten onze middelen in voor hen die dit het hardst nodig hebben.

Wat doen we in 2024 en verder?

We blijven natuurlijk investeren in de mensen en op de plekken waar dit het hardste nodig is. We blijven ons inzetten voor kansengelijkheid, passende en betaalbare woningen voor iedere Utrechter en het tegengaan van de klimaatcrisis. En werken we aan een leefbare en levendige stad en een goede gemeentelijke uitvoering. Hieronder staan enkele concrete voorbeelden van wat we in 2024 doen. Voor meer informatie verwijzen we u naar de programmateksten. Hierin staan welke concrete acties en beleidsvoornemens we in 2024 uitvoeren en geven we, waar mogelijk, een doorkijk naar de komende jaren.

Aanpakken woningnood

Het aantal woningzoekenden in Utrecht blijft groot. Bovendien is er sprake van een vertraging in de woningbouw. Een groot tekort is er aan woningen voor kwetsbare doelgroepen. Daarom blijven we inzetten op de voortgang van de permanente productie, de realisatie van flexwoningen en opvangplekken en op het beter benutten van de bestaande voorraad. Zo zetten we in 2024 middelen in om bij bepaalde projecten de start van de bouw te realiseren en doen we onderzoek naar geschikte locaties voor het toevoegen van tijdelijke woningen. Ook zetten we een realisatieteam in om het tekort aan woonruimte voor woningzoekenden in Utrecht te verminderen, onder andere voor

mensen in een kwetsbare positie. En we gaan op zoek naar een tijdelijke én permanente locatie voor de stijgende vraag naar opvang van vluchtelingen en asielzoekers.

Tegengaan klimaatcrisis

We werken aan een klimaatvriendelijker Utrecht, waarbij we ons hoofdzakelijk richten op verduurzaming van energie en mobiliteit, vergroening en het tegengaan van energiearmoede. Voor onze doelstelling om het energieverbruik in 2050 met 35% te verminderen is nieuw beleid in de maak in de vorm van een visie. De netcongestieproblematiek in de regio Utrecht is groot. Het elektriciteits-netwerk is bijna vol. Grote gebiedsontwikkelingen en opwekprojecten komen hierdoor in de knel. We investeren vanaf volgend jaar extra in slimme netoplossingen, nieuwe samenwerkingen en innovatie. Andere concrete klimaat- en energiemaatregelen die we volgend jaar nemen, zijn de uitvoering aan de Erkende Maatregelenlijsten Energiebesparing (EML), een eenmalige investering om de verlichting in het Stadskantoor te vervangen, elektrificatie van onze vloot voor emissievrije bevoorrading van de binnenstad en een groenloket in elke wijk. Ook werken we aan vergroening met cofinanciering, zoals bij het icoonproject Rondje Stadseiland.

Kansengelijkheid

Utrecht wil een stad voor iedereen zijn. Een inclusieve stad waar het voor alle Utrechters goed wonen, werken en leven is. We voelen een grote verantwoordelijkheid om de ongelijkheid in onder andere rondkomen, gezondheid, meedoen tegen te gaan. Daarom investeren we in mensen en buurten die dit het hardste nodig hebben door middel van het principe: Ongelijk Investeren voor Gelijke Kansen. Dit betekent onder meer dat we een tegemoetkoming parkeerkosten voor lage inkomens regelen en we doen een voorstel om financieel kwetsbare inwoners te blijven ondersteunen, mede vanwege het aflopen van de koopkrachtmaatregelen van het Rijk. We continueren de omscholingsregeling naar toekomstbestendig werk. Daarnaast nemen we in 2024 maatregelen voor het stijgende aantal leerlingen met behoefte aan en recht op aangepast vervoer en starten we een beweegprogramma op scholen om de aanpak van kansenongelijkheid op scholen in te vullen. Ook moderniseren we het sekswerkbeleid op basis van de aanbevelingen van de commissie Sorgdrager en gaan we door met het bieden van hulp aan zorgmijdende dakloze mensen. Op het gebied van openbare orde en veiligheid voeren we de recent vastgestelde Veiligheidsagenda 2023-2026 uit met de vier prioriteiten: veiliger wijken, tegengaan excessen door maatschappelijke onrust, tegengaan ontwrichtende effecten van drugsgerelateerde criminaliteit en vergroten digitale veiligheid en online weerbaarheid.

Een levendige en leefbare stad

We werken aan een stad waar het mogelijk is om plezier te maken én om je terug te trekken. Dit vraagt investeringen in sport- en culturele voorzieningen, winkelgebieden en de openbare ruimte. Zo kiezen we in 2024 voor de ontwikkeling van een sporthal in Vleuten De Meern, starten we met de ontwerpfase Zwembad Maximapark en ontwikkelen we een Utrechts beweegprogramma op scholen. Ook investeren we in het jongerencultuurhuis Leidsche Rijn en wijkcultuurhuis Merwedekanaalzone en gaan we op zoek naar nieuwe locaties voor nachtcultuur. Naar aanleiding van de raadsmotie maken we locaties voor tijdelijke horecaconcepten of maatschappelijke initiatieven inzichtelijk en brengen we deze onder de aandacht. We verlengen het ondernemersloket ‘Ondernemer Centraal’”, waar ondernemers terecht kunnen met hulpvragen en we blijven investeren in vitale winkelgebieden en werklocaties. Ook breiden we de capaciteit uit voor het tegengaan van verrommeling die ontstaat door bijplaatsingen bij ondergrondse afvalcontainers.

Goede uitvoering en contact met de stad

We geven de uitvoerende functies binnen de gemeente prioriteit en willen ze op sterkte houden. Met een aantal maatregelen willen we de publieksdienstverlening op peil houden en voorkomen dat we toezichthouders en handhavers verliezen in de krappe arbeidsmarkt. Ook investeren we in meer diversiteit en inclusie in de ambtelijke organisatie om de maatschappelijke sensitiviteit van de medewerkers verder te versterken.

We willen Utrechters faciliteren om actief te zijn in de eigen omgeving en om invloed uit te kunnen oefenen op gemeentelijke plannen. Dit gebeurt onder de noemer Samen Stad Maken. We stellen samen met Utrechters en experts een Kompas voor zeggenschap op en gaan daarmee ervaring

opdoen. Met de evaluatie van het eerste burgerberaad van Utrecht willen we leren wat waardevol is in dit nieuwe democratische instrument, ook om bestaande (online) participatievormen te verbeteren. We faciliteren bewoners en organisaties bij hun initiatieven in buurt, wijk en stad met onder andere het herijkte Initiatievenfonds en door middel van een zestal buurtagenda's. In het vierde kwartaal van dit jaar wordt de nota Wijk- en buurtgericht werken naar de raad gestuurd.

Groei in balans

Groei in balans betekent dat de groei van het aantal woningen en arbeidsplaatsen gepaard gaat met de groei van groen, duurzame mobiliteit en energie en maatschappelijke voorzieningen. Hiervoor is een omvangrijk investeringspakket samengesteld, waarmee we ook in 2024 investeringen doen. Vanaf 2026 krijgen we minder inkomsten vanuit de groei. Daarom moeten we een aantal budgetten verlagen, die bij toekomstige meevallers weer kunnen worden teruggedraaid.

Wat doen we niet meer?

Zoals gezegd hebben we in de afgelopen voorjaarsnota verschillende bijsturingen op de huidige begroting aangekondigd om het financiële tekort op te lossen. Dit hebben we gedaan door bestaande budgetten aan te passen, waarvan de houdbaarheid van de zorg voor jeugd en Wmo veruit de grootste is. Naast de aanpassing van de bestaande budgetten hebben we ook budget voor nieuwe ambities uit het coalitieakkoord verlaagd. Daarbij gaat het om ambities op het gebied van cultuur, economische zaken, digitale weerbaarheid en onderhoud aan locaties voor natuureducatie. Het lagere budget heeft effect op de mate waarin of de periode waarin de ambitie plaatsvindt.

Financiële hoofdlijn

Uitgangspunt voor ons financiële beleid is een duurzame begroting. *Een begroting met ruimte voor noodzakelijke investeringen in onze stad en inwoners, die financieel in evenwicht is en leidt tot een toereikend weerstandsvermogen om financiële tegenvallers op te kunnen vangen.*

Voor 2024 (en 2025) presenteren we, zoals gezegd, een sluitende begroting. Dit is door het hogere accres van het gemeentefonds in deze jaren en door vrijvallen van een aantal reserveringen in verband met afnemende risico's. Ons weerstandsvermogen is en blijft op peil en is daarmee voldoende om tegenvallers op te vangen. In de Voorjaarsnota 2023 hebben we bewust keuzes gemaakt om een sluitend financieel beeld te presenteren en vast te houden aan de koers uit het coalitieakkoord. Vanaf 2026 ontstaat er, ondanks de genomen maatregelen in de Voorjaarsnota 2023, nog een structureel tekort van 21 miljoen euro. Dit tekort kan oplopen naar 35 miljoen euro als er geen reële compensatie van het rijk komt. Om afgewogen keuzes te maken over hoe om te gaan met dit structurele tekort worden er bij de Voorjaarsnota 2024 verschillende scenario's uitgewerkt voor de jaren 2026 en verder. Hiermee geven we ook invulling aan het advies van de VNG om het effect van ontoereikende financiering vanaf 2026 zichtbaar te maken.

Door de val van het kabinet afgelopen zomer is, bij het schrijven van deze begroting, de onzekerheid over een aantal onderwerpen toegenomen, zoals de uitwerking van de hervormingsagenda jeugd, asielopvang en de landelijke vreemdelingenvoorziening. Ook werken we steeds samen met het rijk aan een aantal grote opgaven zoals voor woningbouw en energietransitie. De onzekerheid heeft niet alleen betrekking op beleidsmatige richtingen en/ of nadere uitwerkingen, maar ook op de onzekerheid over de financiële compensatie van gemeenten hiervoor. Bovendien is er nog steeds geen duidelijkheid over de korting op het gemeentefonds vanaf 2026. Ondanks dat landelijk 1 miljard euro van de 3 miljard euro is teruggedraaid, zijn de inkomsten niet in balans met de taken die wij als gemeenten uitvoeren.

Geactualiseerd financieel beeld

Geactualiseerd financieel beeld 2024-2027

x €1.000

	Financieel beeld 2024 - 2027	2024	2025	2026	2027	Structureel
	Begroting 2023	**0**	**0**	**0**	**-21.072**	**-21.072**
A	Ontwikkelingen en extra inzet	-43.535	-44.933	-27.570	-56.703	-55.392
B	Uitwerking financiële strategie	30.464	41.862	49.023	74.764	76.464
C	Amendementen	21	-31			
	Kasschuif	13.049	3.102	-21.453	3.011	0
	Saldo Voorjaarsnota 2023	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
D	Meicirculaire 2023	-13.904	-13.414	-13.650	-15.131	-15.131
E	Aanpassing risico-inschatting	0	0	-4.000	-3.000	-3.000
F	Autonome mutaties	-968	-118	-118	-118	-118
G	Technische wijzigingen	8.883	8.121	-2.800	-4.159	-2.593
H	Dekkingsvoorstellen: afname risico's	8.900	2.500			
	Kasschuif	-2.911	2.911	0	0	0
	Begroting 2024	**0**	**0**	**-20.568**	**-22.408**	**-20.842**
I	Risico-inschatting inkomsten Rijk	0	0	-15.028	-15.028	-15.028
	Tekort zonder reële compensatie Rijk	**0**	**0**	**-35.596**	**-37.436**	**-35.870**

Het geactualiseerd financieel beeld wordt hieronder kort toegelicht. **Een gedetailleerde toelichting is opgenomen in het onderdeel Financiën** (hoofdstuk actualisatie financieel beeld).

A Financiële ontwikkelingen uit de Voorjaarsnota 2023 (55,4 miljoen euro structureel nadeel)
De extra inkomsten van het rijk zijn niet toereikend om de autonome ontwikkelingen als prijsstijgingen (29,8 miljoen euro), stijgende kosten jeugdzorg en Wmo (21,2 miljoen euro) en overige knelpunten (5,8 miljoen euro) te compenseren.

B Uitwerking financiële strategie (76,5 miljoen euro structureel voordeel)
Met onze financiële strategie brengen we het financiële beeld in evenwicht en houden we onze buffers op peil. We nemen drie extra maatregelen ten opzichte van voorgaande jaren:

- Een risico-inschatting van verwachte, maar ook onzekere rijksinkomsten en een extra kritische inschatting op het tempo waarin wij investeringen kunnen realiseren om zoveel mogelijk planningsoptimisme tegen te gaan (51,6 miljoen euro voordeel).
- Aanvullende compensatie van de begroting voor effecten van de inflatie 2022, deze wordt deels door het rijk gecompenseerd (0,3 miljoen euro nadeel).
- Bijsturen op de begroting 2023 door ambities uit het coalitieakkoord te verlagen of vertragen, bezuinigingen op de reguliere begroting en kostendekkende tarieven voor extra beleidsinzet te verhogen (25,2 miljoen euro voordeel).

C Amendementen
Bij de behandeling van de Voorjaarsnota 2023 in de raad zijn twee amendementen aangenomen en verwerkt, Fatsoenlijke ondersteuning zelfbeheer en Startbudget voor de Groene Verantwoordingsdag. Deze zijn verwerkt in het financiële beeld.

D Meicirculaire 2023 (15,1 miljoen euro nadeel)
Het saldo van de meicirculaire geeft een structureel tekort en bestaat uit drie ontwikkelingen:

- Risico-inschattingen (0,43 miljoen euro nadeel):
  Korting gemeentefonds uit regeerakkoord van 3 miljard euro is deels teruggedraaid. De incidentele vergoeding voor 2026 van 1 miljard euro is nu structureel toegevoegd aan het

gemeentefonds. Dit is 0,43 miljoen euro minder dat de verwachte 20 miljoen euro. De uitwerking van het akkoord over de jeugdhulp (april 2023) is voor 2024 en 2025 financieel vertaald in de meicirculaire. De inkomsten zijn echter 5 miljoen euro lager dan ingeschat bij de Voorjaarsnota 2023.

- Wijziging van systematiek voor prijscompensatie (9,5 miljoen euro nadeel)
  Vanaf het jaar 2026 is de hoogte van het gemeentefonds bepalend voor de prijscompensatie. Omdat het gemeentefonds vanaf 2026 flink in omvang daalt, daalt ook onze compensatie met structureel 6,1 miljoen euro. De in december 2022 aangekondigde extra compensatie van het gemeentefonds is verlaagd van 300 miljoen euro naar 127 miljoen euro. Dit geeft een structureel tekort van 3,5 miljoen euro.
- Reguliere bijstellingen (5,2 miljoen euro nadeel)
  Jaarlijks worden de WOZ-waarden en hoeveelheden aangepast aan recente prognose. Doordat de WOZ-waarde in Utrecht sterker stijgt dan het landelijk gemiddelde en het verwachte aantal bijstandsgerechtigden afneemt dalen onze inkomsten uit het gemeentefonds.

E Aanpassing risico-inschatting (3 miljoen euro nadeel)
In de meicirculaire zijn een aantal risico-inschattingen financieel vertaald, daarmee neemt het totaal aan risico's af. Echter de kans dat de risico's zich voordoen is toegenomen. Voor de hervormingsagenda jeugd hebben wij vanaf 2026 een structureel bedrag begroot voor de nog te ontvangen inkomsten. De compensatie voor 2024 en 2025 (in de meicirculaire 2023) is minder ontvangen dan verwacht, daarom hebben wij de inschatting voor de komende jaren structureel verlaagd.

F Autonome mutaties (0,12 miljoen euro nadeel)
De aanvullende compensatie voor prijseffecten uit de Voorjaarsnota 2023 was niet toereikend voor de knelpunten van de bibliotheek (incidenteel) en VNG-contributie (structureel). Daarnaast is er budget voor de uitvoering van de uitkomsten van het burgerberaad gereserveerd. In de begroting is het benodigde budget aangevuld.

G Technische wijzigingen (2,6 miljoen euro nadeel)
In het proces van het opstellen van de Begroting 2024 zijn extra controles uitgevoerd op complexe financiële onderdelen, dit leidt tot enkele correcties op de berekening van de inkomsten uit het gemeentefonds.

De herberekening van de salarisbegroting werkt door op de indexatie van OZB en heffingen en subsidie indexatie. De verlaging van indexatie van de OZB en heffingen is in de tarieven voor 2024 verwerkt, zie paragraaf Lokale heffingen. De subsidie index voor 2024 is niet verlaagd, omdat deze bij de Voorjaarsnota 2023 zijn gecommuniceerd naar onze partners en zij hier hun Begroting 2024 op baseren. In de Voorjaarsnota 2024 wordt deze lagere cao-indexatie verrekend.

H Dekkingsvoorstellen (11,4 miljoen euro incidenteel voordeel 2024 en 2025)
Een aantal risico's is afgenomen, daarom laten we een aantal bestemde budgetten vrijvallen:

- Budget extreme prijsstijgingen (5 miljoen euro incidenteel). Wij hebben de budgetten van de begroting structureel verhoogd voor de inflatie 2022. Door de lagere inflatieverwachting is de reservering voor extreme prijsstijgingen niet meer noodzakelijk.
- Algemene reserve (incidenteel 6,4 miljoen euro): de beschikbare weerstandscapaciteit is voldoende om de risico's op te vangen. Daarmee kan het saldo van de Algemene reserve worden verlaagd, zie voor een toelichting de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

I Risico-inschatting inkomsten Rijk (15 miljoen euro nadeel)
Wij hebben in deze begroting vanaf 2026 extra inkomsten van het Rijk opgenomen voor onder andere de compensatie voor jeugdhulp en het definitief afschaffen van de opschalingskorting.

Gezien de politieke druk om de jeugdzorg beter te regelen schatten wij in dat het nieuwe kabinet de ingezette lijn met de hervormingsagenda zal voortzetten. Voor de opschalingskorting schatten we het risico op geen of een lagere compensatie hoger in. Ondanks dat er geen beleidsmatige onderbouwing aan deze korting ten grondslag ligt (zoals ook door het CPB is aangegeven) kan deze

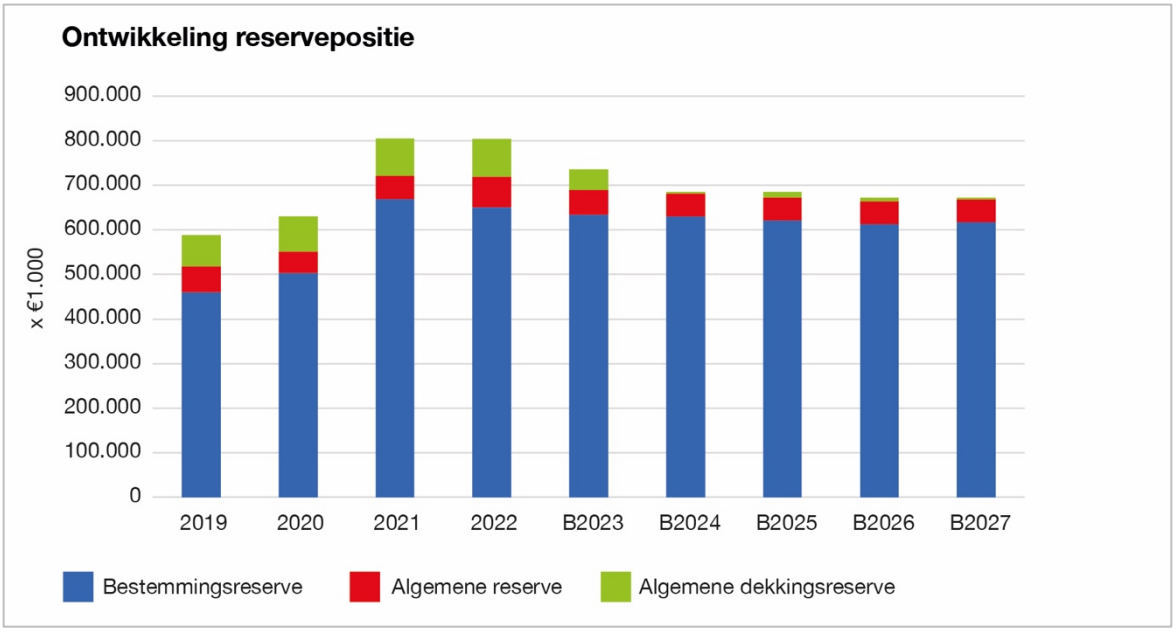
korting worden aangemerkt als een voor de hand liggende bezuinigingsmaatregel voor het Rijk. Dit staat haaks op de uitgangspunten van de financiële verhoudingen, waarbij er sprake is van een evenwicht tussen de taken van gemeenten en de inkomsten van het rijk naast bijv. voldoende beleidsvrije ruimte voor gemeenten. Deze bezuiniging zal een impact hebben op de taken die gemeenten uitvoeren en er zullen in dat geval keuzes gemaakt moeten worden in wat we niet meer of minder gaan doen. Vooralsnog gaan we ervan uit dat het nieuwe kabinet uitgaat van goede bestuurlijke verhoudingen met een reële bekostiging van gemeenten en daar aanvullend middelen voor beschikbaar stelt vanaf 2026. Dit overeenkomstig bovengenoemde uitgangspunten van de financiële verhoudingen, het advies van het ROB en de constatering van het kabinet dat er sprake is van een disbalans tussen de inkomsten en taken van gemeenten.

Actuele financiële positie

Wendbaarheid in de toekomst

Reservepositie

Reserves zijn bedoeld om geld voor een langere termijn te reserveren, met als doel om bijvoorbeeld risico's af te dekken of om een piek in de kosten over meerdere jaren te verdelen. De raad is bevoegd tot het vormen van een reserve (wat is het doel) en de mutaties (toevoegingen of onttrekkingen) aan de reserves. De reservepositie beweegt zich op een stabiel niveau.

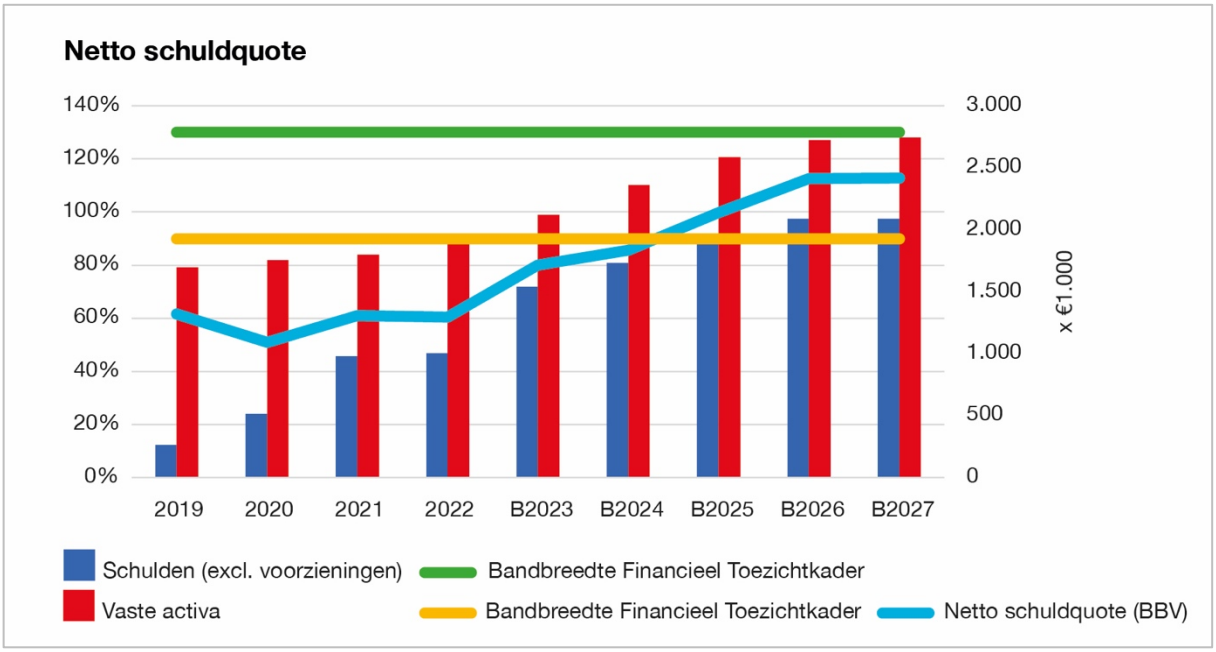
Weerstandsvermogen

Voor de periode 2024-2027 is voldoende weerstandscapaciteit beschikbaar om de te verwachten financiële risico's op te kunnen vangen. De verwachting is dat het weerstandsvermogen de komende jaren gemiddeld 1,0 blijft. De gemeente Utrecht blijft hierdoor in staat om substantiële tegenvallers op te vangen zonder directe ingrepen in de begroting te hoeven door te voeren.

Schuldquote

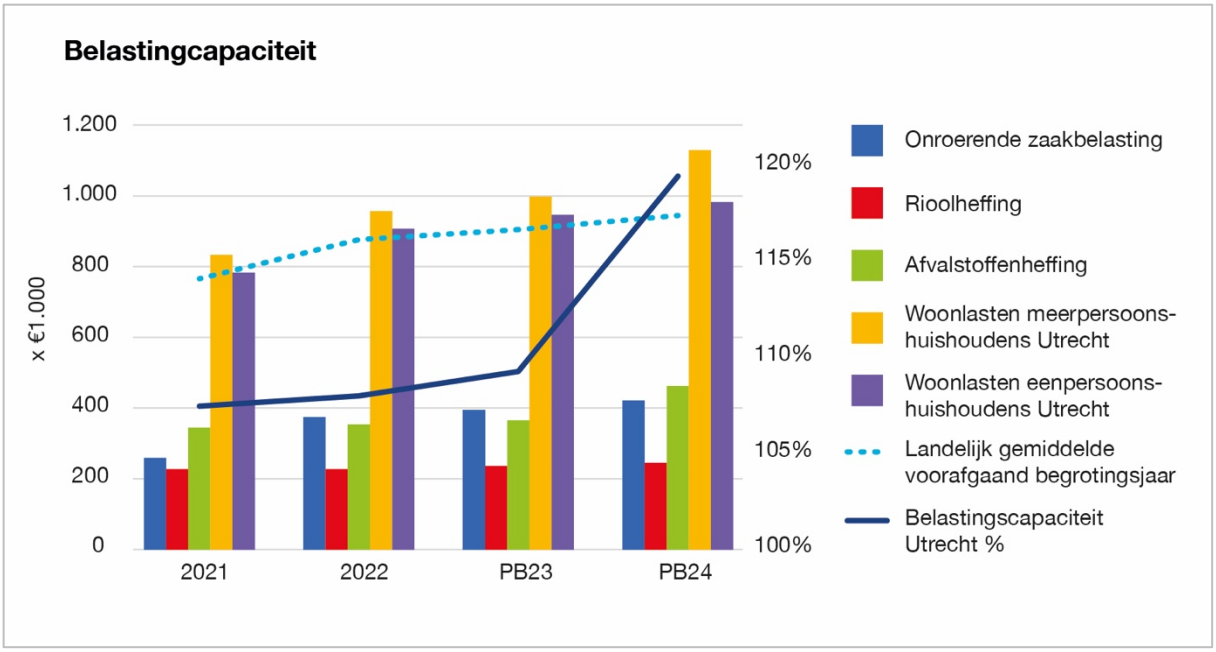
De netto schuldquote geeft het niveau van de schuldenlast van de gemeente weer ten opzichte van het begrotingstotaal. Wij hanteren als norm voor onze netto schuldquote de lijn van het gemeenschappelijk financieel toezichtkader van de provincie. Dit toezichtkader hanteert een bandbreedte van 90-130%. Zoals uit de grafiek blijkt, ligt onze netto schuldquote op basis van de begroting 2024 onder deze bandbreedte. De begrote netto schuldquote loopt wel geleidelijk op. Dit komt door de toenemende investeringen in de groei van onze stad welke gefinancierd moeten worden. Nog wel zal moeten blijken hoe reëel deze verwachting gebaseerd op de investeringsambitie

is, ondanks onze versterkte aandacht voor realistische planning van investeringsprojecten. De ervaring van de afgelopen jaren wijst uit dat de werkelijke schuldontwikkeling door onder andere planningsoptimisme telkens achterbleef bij de ramingen. Zo was bijvoorbeeld begroot dat de materiële vaste activa in 2022 met circa 181 miljoen euro zouden toenemen en dat is over dat jaar uiteindelijk uitgekomen op slechts circa 90 miljoen euro (ongeveer de helft). Redenen voor vertragingen zijn bijvoorbeeld personeelstekort, stijgende bouw- en materiaalkosten (vanwege onder andere schaarste) en planologische procedures.

Belastingcapaciteit
De belastingcapaciteit geeft weer hoe de lokale lastendruk in de gemeente Utrecht zich verhoudt tot het landelijk gemiddelde. Het geeft hiermee een indicatie van de ruimte om extra inkomsten uit belastingen te genereren. De belastingcapaciteit wordt berekend door de totale woonlasten van een meerpersoonshuishouden van de gemeente in enig jaar te vergelijken met het landelijk gemiddelde in het voorafgaande jaar en uit te drukken in een percentage.

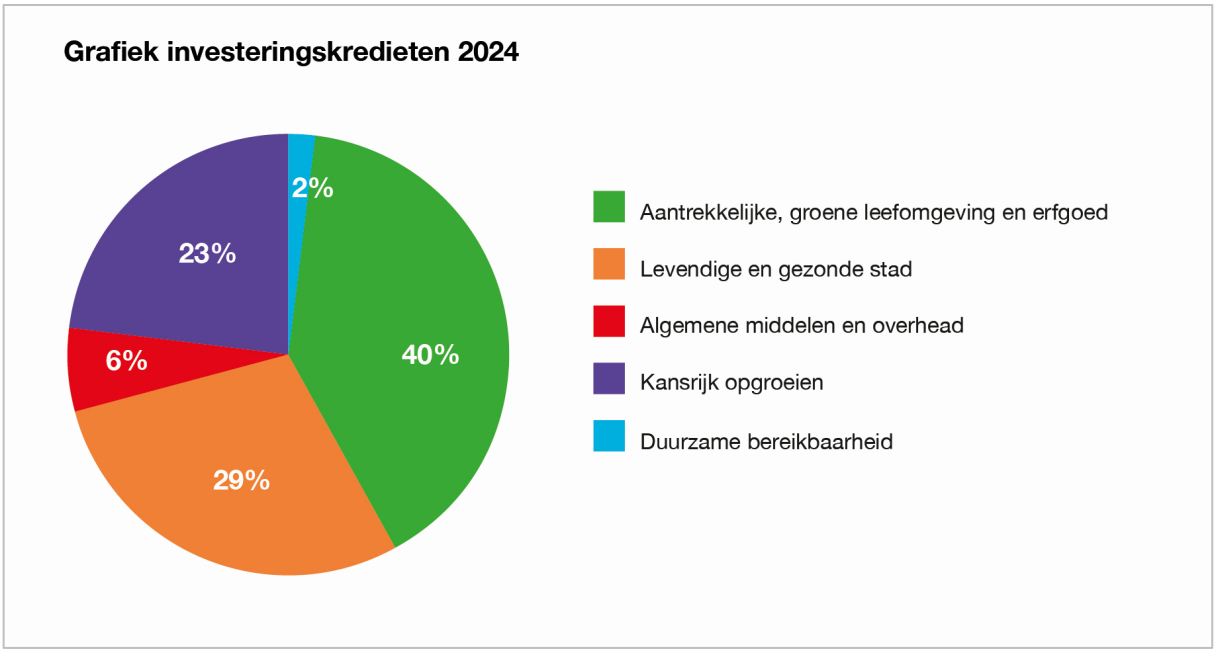
In 2024 neemt de belastingcapaciteit van Utrecht toe met 9,2% ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Onze belastingdruk komt uit op 119,6% van het landelijke gemiddelde. Vanaf 2024 gaat de gemeente over van twee tariefklassen naar vier tariefklassen voor de afvalstoffenheffing. Hierdoor ligt het tarief voor meerpersoonshuishouden hoger ten opzichte van voorgaande jaren.

Investeringen in onze stad en inwoners

We investeren jaarlijks vele miljoenen euro's in de groei van onze stad en om de stad in goede staat te houden en te verbeteren. Zoals ook uit de grafiek Netto schuldquote blijkt nemen onze bezittingen door deze investeringen (vaste activa) toe.

Bij deze begroting autoriseert de raad voor 2024 in totaal 178,3 miljoen euro aan nieuwe investeringskredieten. De investeringskredieten zijn als volgt over de programma's verdeeld:

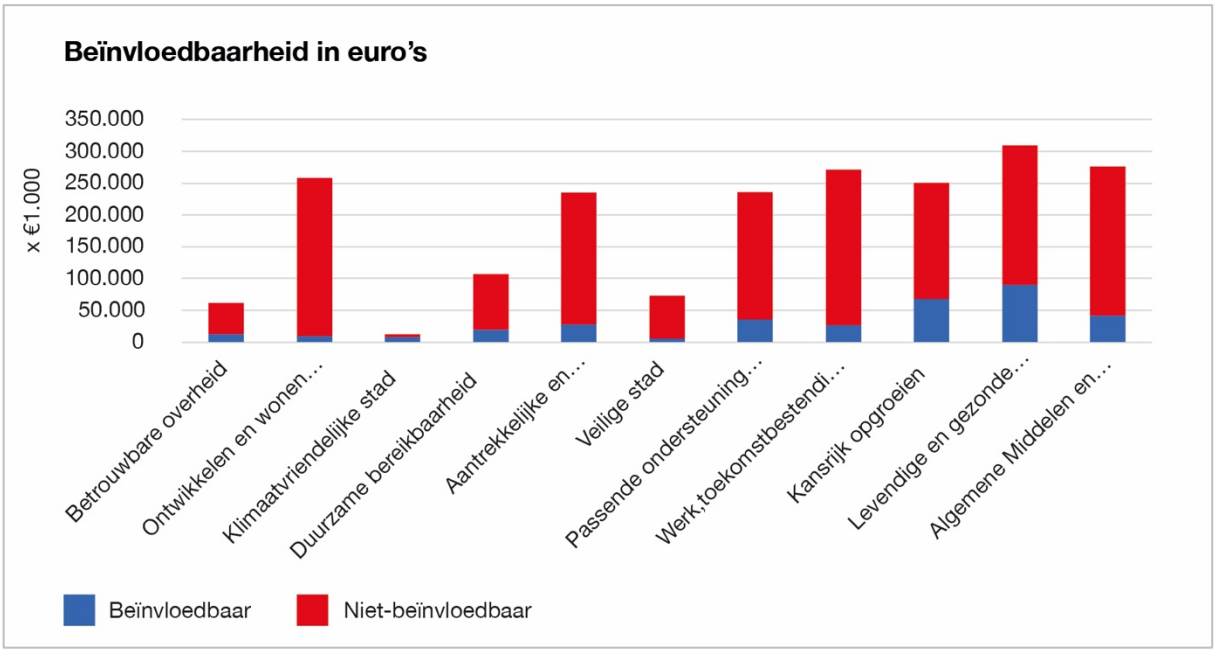

In de programma's worden de investeringen nader toegelicht.

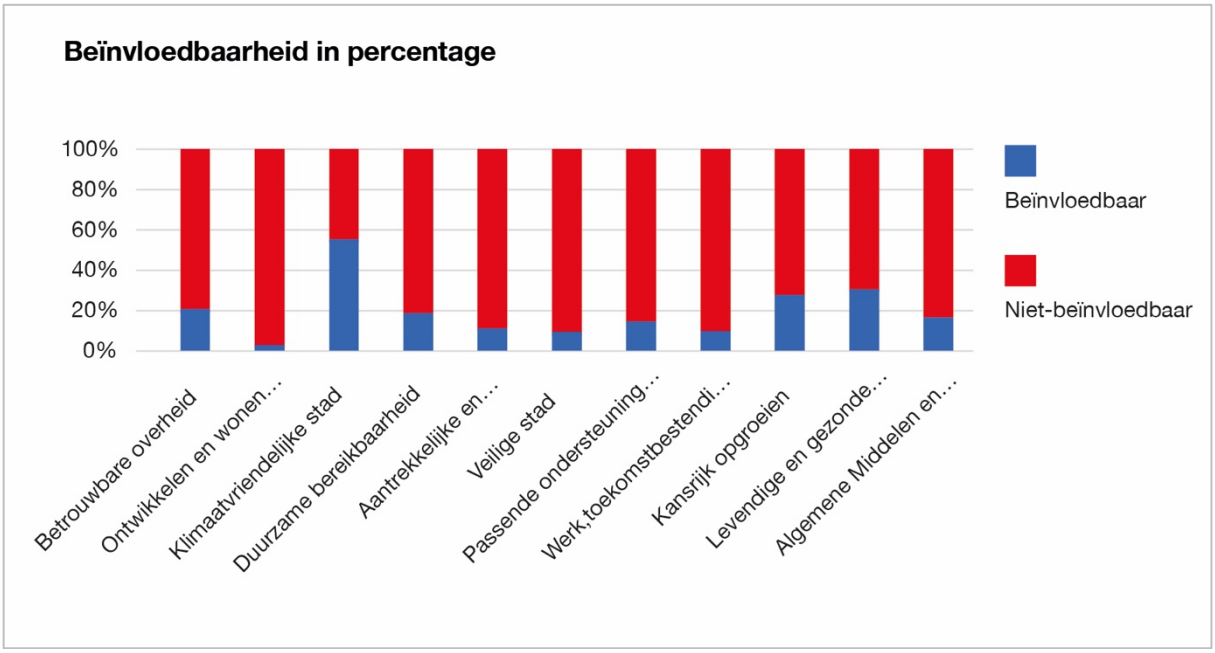
Beïnvloedbaarheid

Op het niveau van de doelstellingen binnen een programma biedt deze begroting inzicht in de beïnvloedbaarheid van de uitgaven. De informatie over de beïnvloedbaarheid kan worden gebruikt bij beoordelingen van bijvoorbeeld takendiscussies. De beïnvloedbare ruimte kan alleen worden ingezet voor nieuw beleid als de bestaande kaders/activiteiten worden aangepast. De beïnvloedbare ruimte hebben we binnen de programma's daarom ook voorzien van inhoudelijke duiding.

Op een begrotingstotaal van 2 miljard euro (lasten 2024) hebben we 337 miljoen euro aan beïnvloedbare ruimte. Dit is 15,9% van het begrotingstotaal. De beïnvloedbaarheid neemt in de jaren toe. In 2027 is de beïnvloedbare ruimte 22,0% van het begrotingstotaal (406 miljoen). Onderstaande grafiek toont de beïnvloedbare ruimte per programma in euro's voor begrotingsjaar 2024.

Onderstaande grafiek toont de beïnvloedbare ruimte per programma in percentages voor begrotingsjaar 2024.

Samenvattend

We presenteren een sluitende begroting voor zowel 2024 als in 2025. We hebben nog steeds een goede financiële positie. We hebben een stabiele reservepositie. We beschikken over voldoende weerstandsvermogen en onze schuldquote bevindt zich binnen de gewenste bandbreedte. We kunnen nog voldoende investeren in de groei van onze stad. De lokale lastendruk van de gemeente Utrecht neemt wel toe in vergelijking tot het landelijke gemiddelde. Gezien de verwachte tekorten vanaf 2026 in onze meerjarige begroting zullen we ons gaan voorbereiden op de komende onzekere tijden.

Beleidskaders

Voorjaarsnota 2023 en Eerste Bestuursrapportage 2023

De voorjaarsnota is het document waarin de integrale afweging plaatsvindt en de beleidsmatige keuzes, inclusief de meerjarige doorkijk, worden gemaakt voor het komende begrotingsjaar. De keuzes worden in de begroting nader uitgewerkt.

In de eerste bestuursrapportage wordt de lopende begroting bijgesteld, zowel beleidsmatig als financieel.

Coalitieakkoord

Dit betreft het coalitieakkoord 'Investeren in Utrecht: kiezen voor gelijke kansen, betaalbaar wonen en klimaat'. In de periode van 2022-2026 wordt er aan de slag gegaan met de groeiende ongelijkheid in onze stad, de grote woningnood en de klimaatcrisis.

Programma's

Betrouwbare overheid

Programmaoverzicht

We zorgen voor betrouwbare dienstverlening en rechtvaardige behandeling.
Portefeuillehouder(s): Sharon Dijksma, Rachel Streefland, Eva Oosters, Dennis de Vries en Linda Voortman

Financiën programma

x €1.000

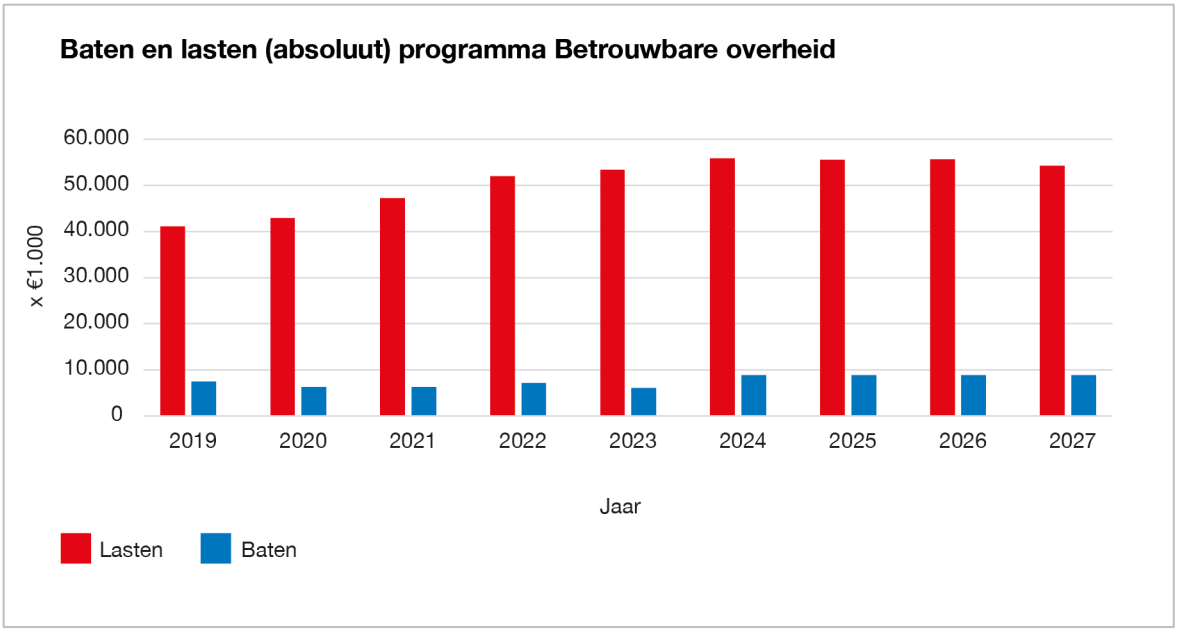
	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	7.971	6.092	8.908	8.908	8.908	8.908
Lasten	47.940	53.366	55.931	55.609	55.688	54.295
Saldo Baten en Lasten	-39.969	-47.273	-47.023	-46.701	-46.780	-45.387
Onttrekking reserves	1.338	978	0	0	0	0
Toevoeging reserves	61	0	0	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	1.277	978	0	0	0	0
Totaal	**-38.692**	**-46.295**	**-47.023**	**-46.701**	**-46.780**	**-45.387**

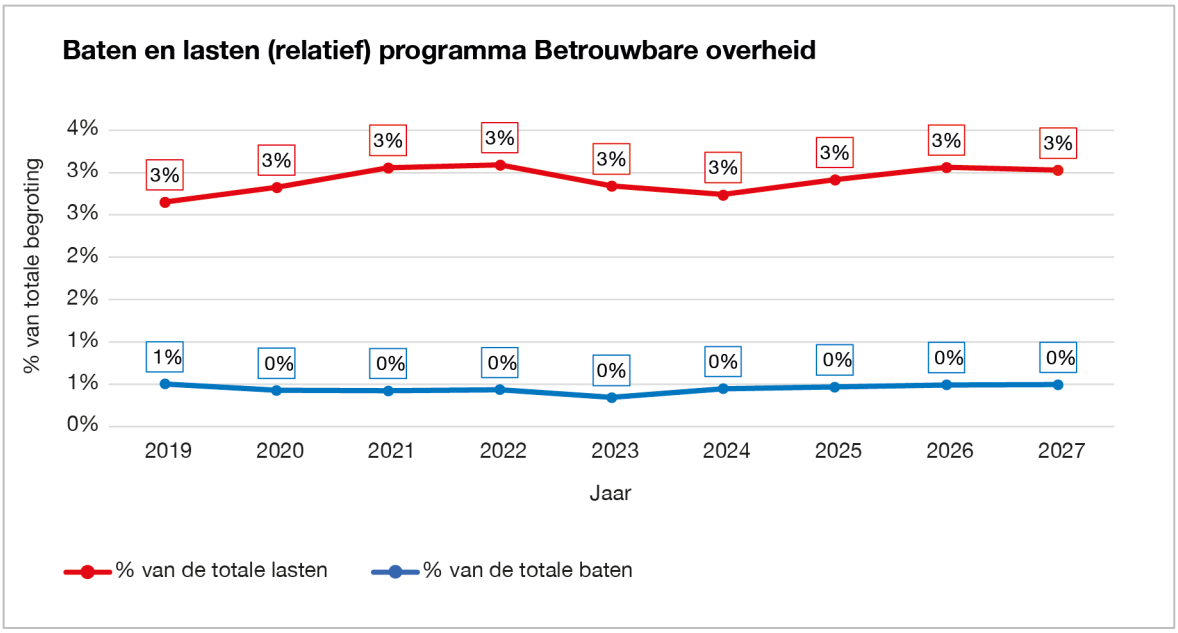
De baten in dit programma zijn 8,9 miljoen euro. Deze baten bestaan hoofdzakelijk uit:
- Bovengemeentelijke samenwerking (U10 & EBU) 1,1 miljoen euro.
- Inkomsten uit leges 7,886 miljoen euro.

De lasten in dit programma zijn 55,9 miljoen euro. Deze lasten bestaan hoofdzakelijk uit:
- College 2,3 miljoen euro.
- Raad en raadsorganen 8,8 miljoen euro.
- Bovengemeentelijke samenwerking 3,6 miljoen euro.
- Initiatievenfonds 5,2 miljoen euro.
- Wijkbureaus 8,3 miljoen euro.
- Dienstverlening Burgerzaken 12,1 miljoen euro.
- Eén verkiezing 2,2 miljoen euro.
- Informatievoorziening en publieksdienstverlening 9,4 miljoen euro.

In dit programma vinden in 2024 geen mutaties op de reserves plaats.

Baten en lasten meerjarig in beeld
De grafieken hieronder tonen de ontwikkeling van de baten en lasten van het programma over een periode van meerdere jaren, exclusief reserves. Zowel in absolute bedragen, als in percentages van de totale baten en lasten van de begroting.

Baten en lasten (absoluut) programma Betrouwbare overheid
60.000
50.000
40.000
30.000
20.000
10.000
0
x €1.000
2019
2020
2021
2022
2023
2024
2025
2026
2027
Jaar
Lasten
Baten

Baten en lasten (relatief) programma Betrouwbare overheid
4%
3%
3%
2%
2%
1%
1%
0%
% van totale begroting
3%
3%
3%
3%
3%
3%
3%
3%
3%
1%
0%
0%
0%
0%
0%
0%
0%
0%
2019
2020
2021
2022
2023
2024
2025
2026
2027
Jaar
% van de totale lasten
% van de totale baten

Doelstellingen

Doelstelling 1: Raad en College

De gemeenteraad en het college van B en W vormen samen een betrouwbaar bestuur van de stad.

Beleidskader

Deze doelstelling komt voort uit onderstaande beleidsdocumenten:

Beleidsdocument	Vastgesteld	Toelichting
Beleidsnota Standaard voor de beleidscyclus	2023	Kaders ten behoeve van de rolverdeling tussen raad en college, en duidelijke afspraken over sturen en verantwoording van beleid.
Raadstoets Bewoners en Bestuur M249 Overnemen aanbevelingen raadstoets Bewoners en Bestuur Utrecht	2023	De aanbevelingen zoals verwoord in de Raadstoets Bewoners en Bestuur in goed overleg met raad over te nemen en te verwerken in de P&C documenten Betrouwbare Overheid.

Effectindicatoren

We gebruiken de volgende indicatoren om te meten waar we staan. Meer informatie vindt u in de webversie van de begroting.

Indicator	Nulmeting	Realisatie	Doelstelling			
		2022	2023	2024	2025	2026
% Utrechters dat vertrouwen heeft in de gemeenteraad	55% (2021)	-	-	-	-	-

Activiteiten

Om onze doelstelling te bereiken, gaan wij het volgende doen:

Nieuwe activiteiten in het begrotingsjaar

- Formuleren van doelstellingen en ambities ten aanzien van het functioneren van de raad op langere termijn waarbij wordt overwogen ook belangrijke partners uit de stad en de regio te betrekken.
- Met de uitbreiding van het democratieprogramma richt de raad zich op jongeren in opmaat naar hun eerste keer stemmen. Het democratieprogramma ondersteunt het burgerschapsonderwijs en verbindt het aan de lokale democratie.
- Inwoners erkennen de positie ook doordat de raad zich regelmatig losmaakt van besluitvormingsprocessen, door werkbezoeken, raad in de wijk en wijkspreekuren waarin de raad inwoners actief opzoekt om te horen wat er speelt.

Activiteiten die we niet meer doen

Niet van toepassing.

Activiteiten die we blijven doen

Gemeenteraad:

- De raad zorgt voor goede zichtbaarheid om te bereiken dat inwoners de gemeenteraad en de raadsleden herkennen. Daarvoor positioneert de raad de leden duidelijk in hun ambt via de eigen communicatiekanalen (website en sociale media). Incidenteel zal de raad het werk van de raadsleden in campagnes laten zien.

- Door transparante en overzichtelijke besluitvorming te organiseren en inwoners uit te nodigen bij raadsinformatiebijeenkomsten, hoopt de raad op begrip van inwoners van het proces en de overwegingen van de raad. De raad zet in op laagdrempelige manieren om inwoners invloed te laten uitoefenen op het raadsproces.
- De gemeenteraad zet zich in voor realistische verwachtingen van het contact met de raad, een hartelijke ontvangst in het stadhuis en een nette afhandeling van contact zodat inwoners ervaren dat de gemeenteraad er echt voor hen is.
- *College van B en W:*
- Het college voert het dagelijks bestuur van gemeente Utrecht binnen de kaders die door de gemeenteraad zijn vastgesteld.
- Het college komt wekelijks bijeen voor besluitvorming.
- Het college zet de komende jaren in op de uitvoering van het coalitieakkoord 'Investeren in Utrecht' waarbij de aanpak van de groeiende ongelijkheid in de stad, de grote woningnood en de klimaatcrisis de belangrijkste 3 onderwerpen zijn om een levendige leefbare stad te blijven.
- De planning van de uitvoering van het coalitieakkoord wordt inzichtelijk gemaakt in de P&C cyclus.
- Het college informeert de gemeenteraad onder andere via raadsbrieven over de voortgang, toezeggingen en actuele ontwikkelingen.
- Collegeleden vertegenwoordigen het gemeentebestuur bij uiteenlopende gelegenheden op de diverse beleidsterreinen.
- Het college betrekt de inbreng van inwoners, ondernemers en organisaties bij hun werkzaamheden.
- Ook in 2024 worden voor de collegeleden (gezamenlijke) thematische werkbezoeken en kennismakingen/ontmoetingen met stedelijke en regionale partners georganiseerd.
- Het college is verantwoordelijk voor een nauwkeurige en transparante uitvoering van de referendumverordening.

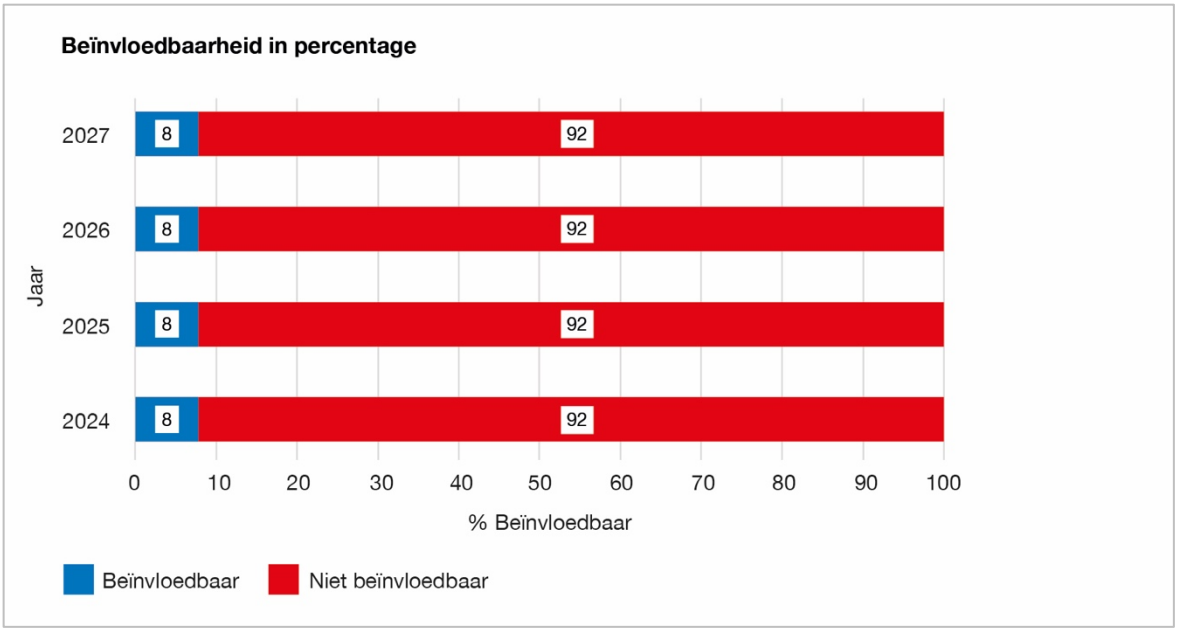
Financiën Raad en college

x €1.000

	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	26	10	0	0	0	0
Lasten	9.254	11.156	10.983	10.983	10.983	10.983
Saldo Baten en Lasten	**-9.229**	**-11.146**	**-10.983**	**-10.983**	**-10.983**	**-10.983**
Onttrekking reserves	540	436	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**540**	**436**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal	**-8.689**	**-10.710**	**-10.983**	**-10.983**	**-10.983**	**-10.983**

Binnen deze doelstelling zijn er geen verschillen groter dan 0,5 miljoen euro of meer dan 10% van de baten en lasten.

Beïnvloedbaarheid
De grafiek hieronder laat zien welk percentage van de lasten van deze doelstelling beïnvloedbaar is.

Binnen deze doelstelling is slechts een beperkt deel van de lasten beïnvloedbaar. De kosten voor college en raad, zoals personeelskosten, raadsvergoedingen en fractiebijdragen zijn grotendeels wettelijk verplicht of liggen vast in verordeningen. De raad kan deze verordeningen wijzigen. Beïnvloedbaar zijn ook de bijdragen aan de volksfeesten. Dit zijn bijvoorbeeld de intocht van Sinterklaas, 4 mei viering, bevrijdingsfestival, de carnavalsoptocht en de Sint Maartensprocessie. Via subsidie aan vrijwilligersorganisaties en bewonersactiviteiten draagt onze gemeente Utrecht hieraan bij. Bezuinigingen op deze bijdragen zouden ten kosten kunnen gaan van verbinding met de stad en het behoud van tradities.

Doelstelling 2: Bovengemeentelijke belangen

De Utrechtse belangen zijn goed vertegenwoordigd in de regio, nationaal en internationaal.

Beleidskader
Deze doelstelling heeft geen specifiek beleidskader.

Indicatoren
Deze doelstelling heeft geen specifieke indicatoren.

Activiteiten
Om onze doelstelling te bereiken, gaan wij het volgende doen:

Nieuwe activiteiten in het begrotingsjaar

- In juni 2024 vinden verkiezingen plaats voor het Europees Parlement. In samenwerking met de G4 en andere Europese partners formuleren we een gezamenlijke inzet voor het Parlement en de nieuwe Europese Commissie om de stedelijke belangen in Europese context te behartigen.
- In 2023 hebben (onverwacht) verkiezingen plaatsgevonden voor de Tweede Kamer. In 2024 zullen er onderhandelingen plaatsvinden voor een nieuw Kabinet. Vanuit Utrecht bereiden we onze inzet voor om de belangen van de stad te behartigen. Hiervoor zoeken we de samenwerking met de MRU (Metropoolregio Utrecht), G4, VNG en andere partners.

Activiteiten die we niet meer doen

- Voorzitterschap Eurocities Social Affairs Forum liep t/m juni 2023.
- Voorzitterschap G4 liep van september 2022 t/m september 2023.

Activiteiten die we blijven doen

- We vertalen het Utrechtse coalitieakkoord naar lobby inzet die we onder de aandacht brengen bij bewindspersonen, Eerste en Tweede Kamerleden en in Brussel, al dan niet samen met G4, VNG en andere partners.
- We bouwen aan een relevant regionaal en (inter)nationaal netwerk voor al onze bestuurders, met wie zij kunnen optrekken om de doelen uit het coalitieakkoord te halen en om de Utrechtse agenda te laten aansluiten op die van belangrijke partners.
- We werken samen met de regio om Utrechtse belangen te behartigen zoals het aantrekken van landelijke investeringen in schaalsprong OV. Dat doen we onder het label Metropool regio Utrecht. Daarbij zetten we in op het versterken van het profiel van de regio middels positionering Utrecht, *Heart of Health* waarbij we onder andere samenwerken met de Economic Board Utrecht.
- Wij willen dat Utrecht een voortrekkersrol speelt bij de internationale klimaatdoelstellingen en daarom zoeken we zowel op regionaal, nationaal als op internationaal niveau strategische samenwerkingen op. Wij zetten ons in voor een grotere rol van steden in de klimaatafspraken (COP) en zorgen voor een vervolg op de afspraken die hierover op de COP in 2022 worden gemaakt.
- We werken samen met onze regiogemeenten in de U10 aan de uitvoering van onze gezamenlijke opgaven onder andere door uitvoering te geven aan het Integraal Ruimtelijk Perspectief (IRP).
- We zijn actief lid van onder andere de VNG, Eurocities, ICLEI (local governments for sustainability) en de WHO en nemen waar nuttig bestuurlijke posities in.
- We organiseren kennisuitwisseling met nationale en internationale partners dmv ontvangst van delegaties en organisatie van werkbezoeken op verschillende onderwerpen. Ook zetten we in op het aantrekken van internationale evenementen of conferenties die passen bij de ambities van onze stad.
- We nemen gericht deel aan internationale (economische) missies die bijdragen aan het Utrechtse profiel en vestigingsklimaat in samenwerking met partners als RVO, ROM en EBU.

Financiën Bovengemeentelijke belangen

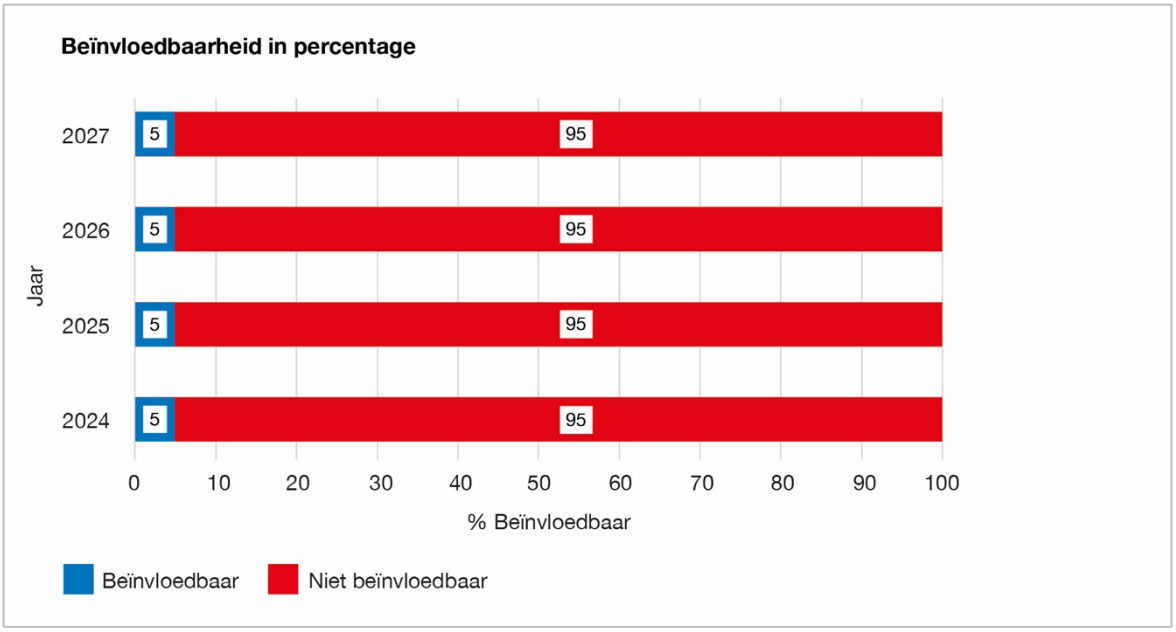
x €1.000

	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	1.353	1.104	1.104	1.104	1.104	1.104
Lasten	4.727	4.378	3.934	4.109	4.109	4.109
Saldo Baten en Lasten	**-3.374**	**-3.274**	**-2.830**	**-3.005**	**-3.005**	**-3.005**
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal	**-3.374**	**-3.274**	**-2.830**	**-3.005**	**-3.005**	**-3.005**

Binnen deze doelstelling zijn er geen verschillen groter dan 0,5 miljoen euro of meer dan 10% van de baten en lasten.

Beïnvloedbaarheid

De grafiek hieronder laat zien welk percentage van de lasten van deze doelstelling beïnvloedbaar is. Binnen deze doelstelling is slechts een beperkt deel van de lasten beïnvloedbaar. Bovengemeentelijke samenwerking wordt in convenanten en gemeenschappelijke regelingen, zoals U10, EBU, VNG en G4, aangegaan. Uittreding is mogelijk, maar heeft langdurige ontvlechtings-trajecten en frictiekosten tot gevolg. Internationale samenwerkingen zijn ook deels beïnvloedbaar. Hier gaat het om lokaal beleid gekoppeld aan de “Sustainable Development Goals, of Global goals (VN)”. Het is mogelijk te stoppen met de samenwerking, maar dat vraagt om een verandering van het Utrechts beleid.

Doelstelling 3: Betrokken Utrechters

Utrechters zijn actief in de eigen omgeving en/of oefenen invloed uit op gemeentelijke plannen, beleid en uitvoering in hun buurt, wijk, en/of stad.

Beleidskader

Deze doelstelling komt voort uit onderstaande beleidsdocumenten:

Beleidsdocument	Vastgesteld	Toelichting
Samen stad maken.	2019 en 2021	Actieprogramma participatie en initiatief.
Initiatievenfonds.	2015	Subsidieregeling om kleine en grote initiatieven in straat, buurt en stad te stimuleren.

Voor het deel buurt- en wijkgericht werken is nieuw beleid in de maak.

Effectindicatoren

We gebruiken de volgende indicatoren om te meten waar we staan. Meer informatie vindt u in de webversie van de begroting.

Indicator	Nulmeting	Realisatie	Doelstelling			
		2022	2023	2024	2025	2026
% inwoners dat het idee heeft dat gemeente iets heeft gedaan met bijdrage.		6%	0%	0%	0%	0%
% inwoners dat initiatief heeft genomen om beleid te beïnvloeden (maatschappelijk initiatief en/of petitie ingediend).		34%	0%	0%	0%	0%
% inwoners dat heeft geparticipeerd.		25%	0%	0%	0%	0%

Activiteiten
Om onze doelstelling te bereiken, gaan wij het volgende doen:

Nieuwe activiteiten in het begrotingsjaar

- Uitvoering nota buurt- en wijkgericht werken, inclusief de buurtagenda's, versterken van het wijkwethouderschap en het versterken van de rol en positie van de wijkenorganisatie. De nota buurt- en wijkgericht werken is in het 4e kwartaal 2023 naar de raad gestuurd. Als de raad de nota heeft vastgesteld, start de uitvoering (gereed in 2024-2026).
- Evaluatie burgerberaad over de jaarwisseling 2024/2025 (gereed in Q4 2024).
- Versterken van online participatie en uitbreiden van huidig aanbod op ons digitale participatieplatform DenkMee Utrecht (gereed in Q4 2024).
- Starten met een reflectiegroep voor de uitvoering van Samen stad maken. De reflectiegroep bestaat uit betrokken bewoners, experts op het gebied van participatie en initiatief en ambtenaren (gereed in Q2 2024).
- Verbeteren van het participatieplan en -verslag (gereed in Q4 2024).
- Aanpassen van de participatie- en inspraakverordening op basis van het beleidskader Samen stad maken (gereed in Q3 2024).

Activiteiten die we niet meer doen

Niet van toepassing.

Activiteiten die we blijven doen

- Faciliteren van bewoners en organisaties bij hun initiatieven in buurt, wijk en stad met onder andere het Initiatievenfonds.
- Laagdrempelige dienstverlening aan inwoners en ondernemers via het wijkbureau. Inwoners kunnen terecht met vragen, meldingen of ideeën over hun leefomgeving en kunnen terecht op het wijkspreekuur van de wijkwethouder.
- Kennis van de buurten samen met de stad verbinden en vertalen naar wat nodig is in buurten.
- Het wijkbureau openstellen als netwerkplek voor medewerkers en professionals in de wijk om kennis en kunde over de Utrechtse buurten uit te wisselen en samen te laten komen.
- Met bewoners, ondernemers en organisaties die actief zijn in de wijk terugkijken op de uitvoering van de buurtagenda's, prioriteiten bepalen voor het vervolg en bijsturen waar nodig.
- Ondersteunen, faciliteren en doorontwikkeling van wijkplatforms.
- Uitvoering burgerberaad over de jaarwisseling 2024/2025.
- Doorgaan met online participatie via onder andere ons digitale participatieplatform DenkMee.
- Werken aan het vakmanschap van onze medewerkers op het gebied van Samen stad maken door trainingen, participatieadvies en kennisbijeenkomsten.

Financiën Betrokken Utrechters

x €1.000

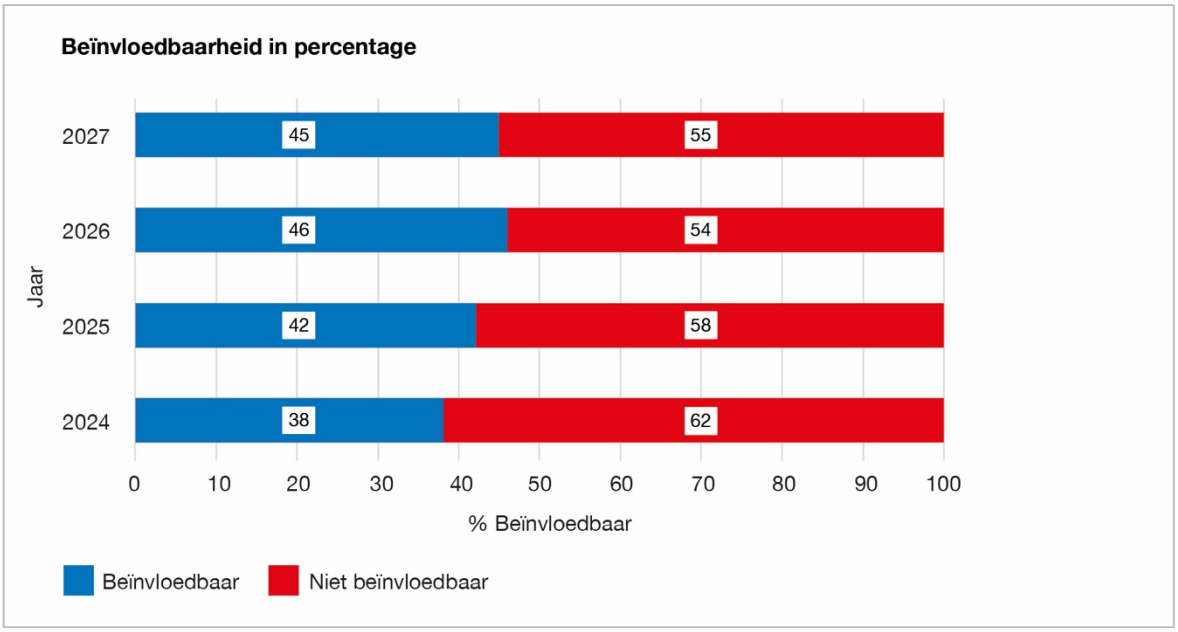
	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	68	0	0	0	0	0
Lasten	10.568	12.321	13.826	13.276	13.276	11.886
Saldo Baten en Lasten	**-10.500**	**-12.321**	**-13.826**	**-13.276**	**-13.276**	**-11.886**
Onttrekking reserves	260	0	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**260**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal	**-10.240**	**-12.321**	**-13.826**	**-13.276**	**-13.276**	**-11.886**

In onderstaande tabel zijn de verschillen in de baten, lasten en reserves ten opzichte van begrotingsjaar 2023 toegelicht.

x €1.000

Toelichting verschillen	Bedrag	I/S
Lasten		
Wijkbureaus: Burgerberaad en budget uitvoering uitkomst burgerberaad (2023: 0,1 miljoen euro en 2024: 0,8 miljoen euro)	702	I
Wijkbureaus: betreft een budgetimpuls voor wijk en buurtaanpak (2023: 0,8 miljoen euro en 2024: 1,1 miljoen euro). De budgetimpuls is toegekend voor vier jaar (2025: 1,4 miljoen euro en 2026 1,4 miljoen euro).	283	I

Beïnvloedbaarheid
De grafiek hieronder laat zien welk percentage van de lasten van deze doelstelling beïnvloedbaar is.

De beïnvloedbare ruimte binnen deze doelstelling betreft de structurele middelen voor het Initiatievenfonds en de bij het coalitieakkoord beschikbaar gestelde incidentele middelen voor Samen stad maken en de Wijk- en buurtaanpak inclusief de buurtagenda's. Het Initiatievenfonds is voor lokale (wijk-)initiatieven van inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisatie. Het gaat om initiatieven in het sociale domein en in het ruimtelijke domein.

Doelstelling 4: Informatie en dienstverlening

De informatievoorziening en dienstverlening aan de inwoners en ondernemers van Utrecht is betrouwbaar, actueel, begrijpelijk, toegankelijk en passend bij de vraag.

Beleidskader
Deze doelstelling komt voort uit onderstaande beleidsdocumenten:

Beleidsdocument	Vastgesteld	Toelichting
Visie en meerjarenperspectief 2023-2033 op dienstverlening	2023	Aanvullende richting gevende afspraken over de dienstverlening van de gemeente Utrecht.

Effectindicatoren
We gebruiken de volgende indicatoren om te meten waar we staan. Meer informatie vindt u in de webversie van de begroting.

Indicator	Nulmeting	Realisatie	Doelstelling			
		2022	2023	2024	2025	2026
Klanttevredenheid Burgerzaken.		n.v.t.	8	8	8	8
Klanttevredenheid eerstelijns contactmomenten.		n.v.t	7,2	7,2	7,2	7,2

Activiteiten
Om onze doelstelling te bereiken, gaan wij het volgende doen:

Nieuwe activiteiten in het begrotingsjaar
- We investeren in het op niveau houden van onze dienstverlening en voorbereid te zijn op de (nabije) toekomst (gereed in 2024).
- We proberen voldoende nieuwe medewerkers aan te trekken, op te leiden en te behouden om aan de groeiende- en ingewikkeldere vraag aan dienstverlening te kunnen voldoen (gereed in 2024).

Activiteiten die we niet meer doen
Niet van toepassing.

Activiteiten die we blijven doen
- Het aanbieden van alle aspecten van de dienstverlening Burgerzaken.
- Informatievoorziening telefonisch, digitaal en persoonlijk.
- (Gemeentelijk) Servicepunt.
- Verbetering in de dienstverlening aanjagen via het Programma Publieksdienstverlening, waarin ook de aanbevelingen uit het rapport over de toeslagen affaire worden meegenomen.
- Het organiseren en uitvoeren van een verkiezingen (2024: Europees Parlement).
- De activiteiten met betrekking tot de landelijke aanpak adreskwaliteit (LAA) die sinds mei 2023, tot de wettelijke taken behoren.
- Meedoen aan het project staatsloosheid.

Financiën Informatie en dienstverlening

x €1.000

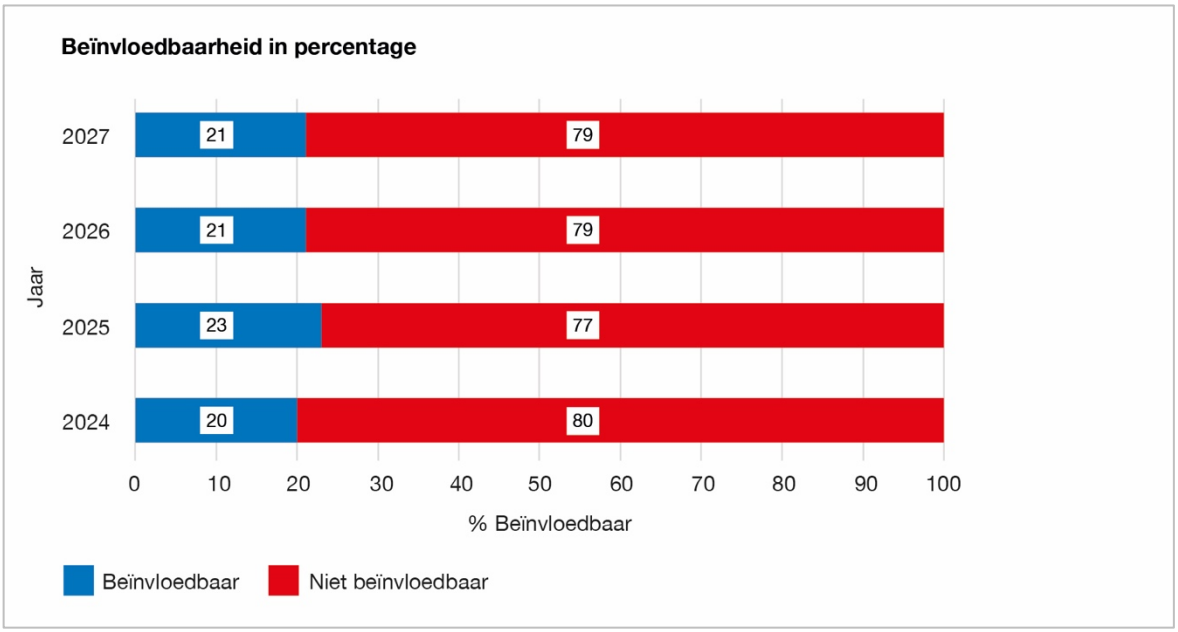
	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	6.524	4.979	7.805	7.805	7.805	7.805
Lasten	23.390	25.511	27.189	27.242	27.321	27.318
Saldo Baten en Lasten	**-16.866**	**-20.532**	**-19.384**	**-19.437**	**-19.516**	**-19.513**
Onttrekking reserves	538	542	0	0	0	0
Toevoeging reserves	61	0	0	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**477**	**542**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal	**-16.389**	**-19.990**	**-19.384**	**-19.437**	**-19.516**	**-19.513**

In onderstaande tabel zijn de verschillen in de baten, lasten en reserves ten opzichte van begrotingsjaar 2023 toegelicht.

x €1.000

Toelichting verschillen	Bedrag	I/S
Baten		
Burgerzaken: De baten stijgen door de “zogenaamde reisdocumentenpiek”. Deze wordt veroorzaakt doordat de aanpassing van de geldigheidsduur naar 10 jaar is afgelopen.	2.700	S
Burgerzaken: In de Voorjaarsnota 2023 is besloten de huwelijksleges met ingang van 2024 te verhogen.	60	S
Lasten		
Burgerzaken: Het budget voor verkiezingen was in 2023 0,2 miljoen euro hoger door het in 2023 incidentele toegekende budget voor de centrale stemopneming.	-221	I
Burgerzaken: Het budget voor het rijksdeel van de inkomsten voor reisdocumenten is vanwege de toename van de omzet met 1,2 miljoen verhoogd.	1.233	S
Burgerzaken: Het incidentele budget voor staatsloosheid was in 2023 was 0,2 miljoen euro hoger dan het incidentele budget in 2024.	-200	I
Burgerzaken: loon en prijscompensatie 2024 (nog niet verdeeld over alle producten).	928	S
KCC: Het budget was in 2023 was 0,4 miljoen euro hoger doordat we het incidentele budget voor zogenaamde pok middelen van 2022 doorgeschoven hebben naar 2023.	-416	I
KCC: budget in 2024 is lager omdat deel van de (inhuur)budgetten is omgezet in vaste formatie en daarmee een verschuiving plaatsvindt naar het programma overhead en in de kostentoerekening.	-657	S

Beïnvloedbaarheid
De grafiek hieronder laat zien welk percentage van de lasten van deze doelstelling beïnvloedbaar is.

Binnen deze doelstelling vallen de onderdelen burgerzaken, Klantcontactcentrum (KCC) en publieksdienstverlening. De lasten van deze onderdelen zijn beperkt beïnvloedbaar. De ruimte die er is, wordt ingezet op innovaties en/of heeft een relatie met dienstverlening elders binnen de gemeentelijke organisatie. Het is mogelijk de ruimte vrij te spelen, echter dan vinden er bijvoorbeeld geen innovaties meer plaats en vragen van burgers komen terecht bij inhoudelijke “duurdere” afdelingen.

De kosten voor het Utrechts archief (HUA) zijn niet beïnvloedbaar, doordat we hier middels een gemeenschappelijke regeling in deel nemen. Er speelt momenteel een ontvlechtingstraject, maar de uitwerking daarvan is nog ongewis. Voor het experiment BIZ geldt dat het gaat om een zogenaamd

“gesloten systeem”. De opbrengsten vanuit de ondernemers van de woonboulevard Utrecht worden via een subsidie weer uitgekeerd aan de ondernemers.

Risico's

Risico	Maatregel
Rijksbelangen kunnen soms haaks staan op de regionale belangen. Wanneer we de Utrechtse belangen niet goed vertegenwoordigen kan het zijn dat we minder financiële middelen voor onze opgaven krijgen zoals bv jeugdzorg of de mobiliteitspropositie. Dan kunnen we onze ambities voor kwaliteit van jeugdzorg of woningbouw niet realiseren.	We bepalen een strategie met prioriteiten voor belangenbehartiging en goed relatiebeheer (Ministeries, Kamerleden) en werken sterke proposities uit.
Met ongelijk investeren maken we in onze ambities keuzes die op gespannen voet kunnen staan met wat bewoners, ondernemers en organisaties willen voor hun buurt of wijk waardoor die het idee kunnen krijgen dat de gemeente niets heeft gedaan met hun bijdrage om het beleid te beïnvloeden.	We zijn aan de voorkant helder over kaders en verwachtingen en vertellen en leggen uit wat we wel en niet uit de participatie meenemen in onze besluiten.
Niet, niet goed, niet tijdig kunnen leveren van informatie en/of dienstverlening door acute incidenten / calamiteiten, zoals: uitvallen van ICT-systemen, ontoegankelijkheid gebouw en landelijke ontwikkelingen	Een actueel business continuïteitsplan (BCP) waarin beschreven is welke acties we ondernemen als het risico zich voordoet.
Niet, niet goed, niet tijdig kunnen leveren van informatie en/of dienstverlening door onvoldoende beschikbare personele capaciteit (kwalitatief en/of kwantitatief) om de veranderende vraag door onder andere de veranderende samenstelling van de populatie en ondermijnende criminaliteit, aan te kunnen.	Actieve arbeidsmarktstrategie gericht op uitbreiding van de vaste formatie ten opzichte van de flexibele schil en investeren in opleiding en training voor de werknemers.

Investeringen

Niet van toepassing voor dit programma.

Verbonden partijen

x €1.000

Omschrijving	Doel	Bijdrage gemeente Utrecht
Het Utrechts Archief	Het verwerven, bewaren en beschikbaar stellen van de archieven van de gemeenten Utrecht en Nieuwegein, de provincie Utrecht en de archieven van het Rijk in de provincie Utrecht en een omvangrijke collectie beeldmateriaal en bibliotheek over Utrecht. Via digitale dienstverlening, de studiezaal en het publiekscentrum stelt HUA de collectie ter beschikking aan de burger voor onderzoek, educatie en cultuurbeleving. Daarnaast is Het Utrechts Archief toezichthouder en kennispartner bij het informatiebeheer van de gemeenten Utrecht, Nieuwegein en verschillende decentrale overheden.	3.586

Zie voor detailinformatie de paragraaf Verbonden Partijen.

Subsidies

x € 1.000

Doelstelling	Omschrijving	Begroting 2023	Begroting 2024	Waarvan 'vaste' verlening met jaarsubsidies	Meerjarig verleend t.l.v 2024
De gemeenteraad en het college van B&W vormen samen een betrouwbaar bestuur van de stad					
Volksfeesten	Organiseren en uitvoeren van volksfeesten	215	215	162	0
Totaal doelstelling 1		215	215	162	0
De Utrechtse belangen zijn goed vertegenwoordigd in de regio, nationaal en internationaal					
ROM Regio Utrecht BV	Convenantbijdrage aan ROM Regio Utrecht BV	174	174	0	174
Totaal doelstelling 2		174	174	0	174
Utrechters zijn actief in de eigen omgeving en/of oefenen invloed uit op gemeentelijke plannen, beleid en uitvoering in hun buurt, wijk en/of stad					
Initiatievenfonds	Ondersteunen van bewoners en vrijwilligersorganisaties in het ontwikkelen van activiteiten of uitvoeren van ideeën om de sociale cohesie, leefbaarheid, zelfredzaamheid en participatie van kwetsbare burgers te vergroten.	3.162	3.279	0	0
Totaal doelstelling 3		3.162	3.279	0	0
Totaal		**3.551**	**3.668**	**162**	**174**

Zie voor het totaaloverzicht alle subsidies per programma de bijlage subsidies.

Ontwikkelen en wonen voor iedereen

Programmaoverzicht

We vinden het belangrijk dat iedereen die dat wil in onze stad een passende woning kan vinden.
Portefeuillehouder(s): Eelco Eerenberg, Dennis de Vries, Linda Voortman, Lot van Hooijdonk en Susanne Schilderman.

Financiën programma

x €1.000

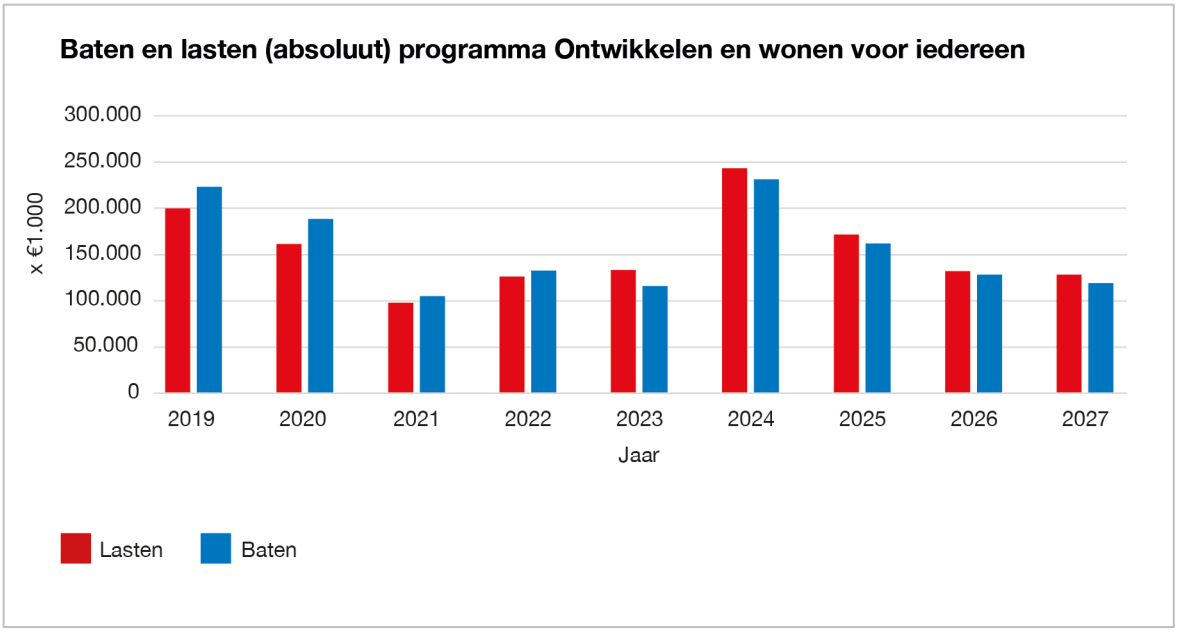
	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	137.101	115.906	231.617	162.041	128.425	118.910
Lasten	150.595	133.271	243.232	171.768	132.371	128.468
Saldo Baten en Lasten	**-13.494**	**-17.364**	**-11.615**	**-9.727**	**-3.947**	**-9.558**
Onttrekking reserves	58.734	26.552	17.441	15.582	11.451	10.721
Toevoeging reserves	25.712	15.583	14.423	13.161	8.446	5.846
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**33.022**	**10.968**	**3.018**	**2.421**	**3.005**	**4.875**
Totaal	**19.529**	**-6.396**	**-8.597**	**-7.306**	**-942**	**-4.683**

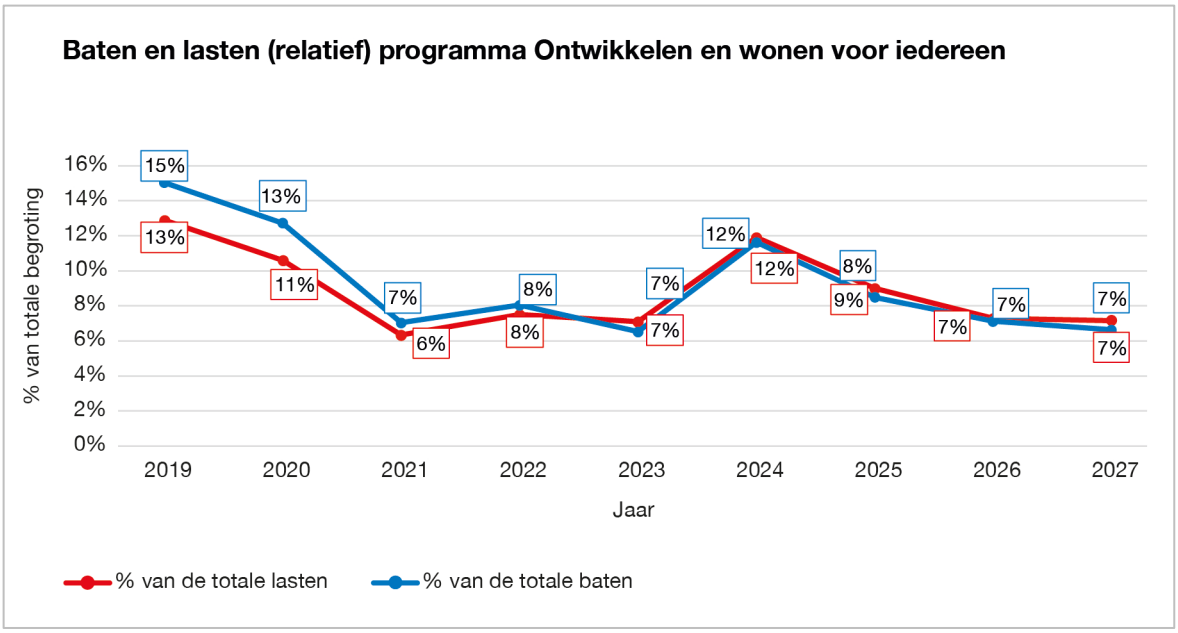
De baten in dit programma zijn 231,6 miljoen euro. Deze baten bestaan hoofdzakelijk uit:
- Inkomsten uit grondexploitaties (189,1 miljoen euro).
- Inkomsten uit erfpachtcontracten, conversie van erfpachtrechten en meerwaardeafdrachten uit bestemmingswijzigingen op erfpachtgronden (16,9 miljoen euro).
- Leges vergunningen en precario, boetes en dwangsommen: (20,1 miljoen euro).

De lasten in dit programma zijn 243,2 miljoen euro. Deze lasten bestaan hoofdzakelijk uit:
- Kosten voor grondexploitaties, bestaande uit kosten voor verwerving, tijdelijk beheer, plan- en VAT kosten, bouw- en woonrijp maken, sloopkosten en milieumaatregelen, rente en overige kosten (143,0 miljoen euro).
- Verrekening naar de balans van het onderhanden werk van de grondexploitaties (41,6 miljoen euro).
- Kosten voor overige gebiedsontwikkelingen en voor ruimtelijke ontwikkelingsprojecten (32,0 miljoen euro).
- Kosten voor de bebouwde omgevingen, bestaande uit personeelskosten, bijdrage aan de Regionale Uitvoeringsdienst (RUD), juridische kosten en licentiekosten (23,8 miljoen euro).
- Subsidies en uitvoeringskosten voor beleidsontwikkeling van het deelprogramma huisvesting en voor het realiseren van versneld toevoegen van woonruimte (5,9 miljoen euro).

In dit programma wordt in 2024 17,4 miljoen euro onttrokken en 14,4 miljoen euro toegevoegd aan de reserves. Zie voor een verdere toelichting het onderdeel Reserves in hoofdstuk Financiën.

Baten en lasten meerjarig in beeld
De grafieken hieronder tonen de ontwikkeling van de baten en lasten van het programma over een periode van meerdere jaren, exclusief reserves. Zowel in absolute bedragen, als in percentages van de totale baten en lasten van de begroting.

De grootste mutatie in 2024 wordt veroorzaakt door de actualisatie van onze grondexploitaties, zoals in het MPR 2023 is vastgesteld. Dit effect is zowel aan de baten als de lastenkant zichtbaar.

Doelstellingen

Doelstelling 1: Stedelijke omgeving

Diverse en veilige stedelijke omgeving draagt bij aan de randvoorwaarden voor een prettig en gezond leven.

Beleidskader

Deze doelstelling komt voort uit onderstaande beleidsdocumenten:

Beleidsdocument	Vastgesteld	Toelichting
Ruimtelijke Strategie Utrecht 2040	2021	Strategische visie voor de stad voor de ontwikkeling van de fysieke leefomgeving.
Aanvulling Ruimtelijke Strategie Utrecht 2040	2022	Aanvullende richtinggevende afspraken op de RSU2040 naar aanleiding van het coalitieakkoord.
Het Utrechts Grondbeleid	2017	Beleidsnota van het grondbeleid
Grondprijzenbrief 2022	2022	Actualisatie van de geldende grondprijzen voor het jaar 2022

Effectindicatoren

We gebruiken de volgende indicatoren om te meten waar we staan. Meer informatie vindt u in de webversie van de begroting.

Indicator	Nulmeting	Realisatie	Doelstelling			
		2022	2023	2024	2025	2026
Algemeen buurtoordeel stad	7,3		7,3	-	7,3	-

Activiteiten

Om onze doelstelling te bereiken, gaan wij het volgende doen:

Nieuwe activiteit in het begrotingsjaar

- Gezonde gebiedsontwikkeling: we starten in 2024 verschillende ontwikkelingen, zoals intentiedocumenten, bouwenveloppen, Stedenbouwkundige Plannen van Eisen en bestemmingplannen.
- Omgevingswet: De Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) treden op 1 januari 2024 in werking. Vanaf 2024 zullen de voorbereidingen worden gedaan voor uitbouw van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO), dit doen we conform het Plan van aanpak invoering Omgevingswet (vastgesteld in 2019). Op landelijk niveau lopen er gesprekken over de deadline.

Activiteiten die we niet meer doen

- Gezonde gebiedsontwikkeling: omdat er geen uitvoeringsbudget is, wordt voorlopig geen vervolg gegeven aan de plannen voor een grootschalige herinrichting van het Janskerkhof.
- Gezonde gebiedsontwikkeling: afhankelijk van de voortgang van de onderhandelingen werken we in 2024 niet meer aan de samenwerkingsovereenkomst met de Universiteit.
- Gezonde gebiedsontwikkeling: de bouwenvelop voor de sporthal Voorveldselaan wordt stopgezet. Door herprioritering worden deze middelen ingezet voor de bouw van een sporthal in Vleuten De Meern.

Activiteiten die we blijven doen

- Gezonde gebiedsontwikkeling: we werken verder aan de lopende projecten in het Meerjaren Perspectief Ruimte (MPR) en continueren investeringen in de openbare ruimte en infrastructuur.
- Omgevingswet: in 2024 zal nazorg worden gedaan rondom de inwerkingtreding van de wet en continueren we het doorontwikkelen van de andere manier van werken in het fysieke domein.

- Externe Subsidies en Fondsen: we voeren het programma Kansen voor West II en III uit samen met de G4 (de steden Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht) en P4 (de provincies Noord-Holland, Zuid-Holland, Utrecht en Flevoland) en werken samen met onze partners om subsidiemogelijkheden te benutten en innovatieve projecten te ondersteunen.

Financiën Stedelijke omgeving

x €1.000

	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	119.919	96.676	211.316	141.761	108.145	98.631
Lasten	126.937	98.851	213.460	142.355	104.759	103.016
Saldo Baten en Lasten	**-7.018**	**-2.175**	**-2.145**	**-593**	**3.386**	**-4.385**
Onttrekking reserves	57.384	25.716	17.441	15.582	11.451	10.721
Toevoeging reserves	25.712	15.583	14.423	13.161	8.446	5.846
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**31.672**	**10.132**	**3.018**	**2.421**	**3.005**	**4.875**
Totaal	**24.655**	**7.958**	**873**	**1.828**	**6.391**	**490**

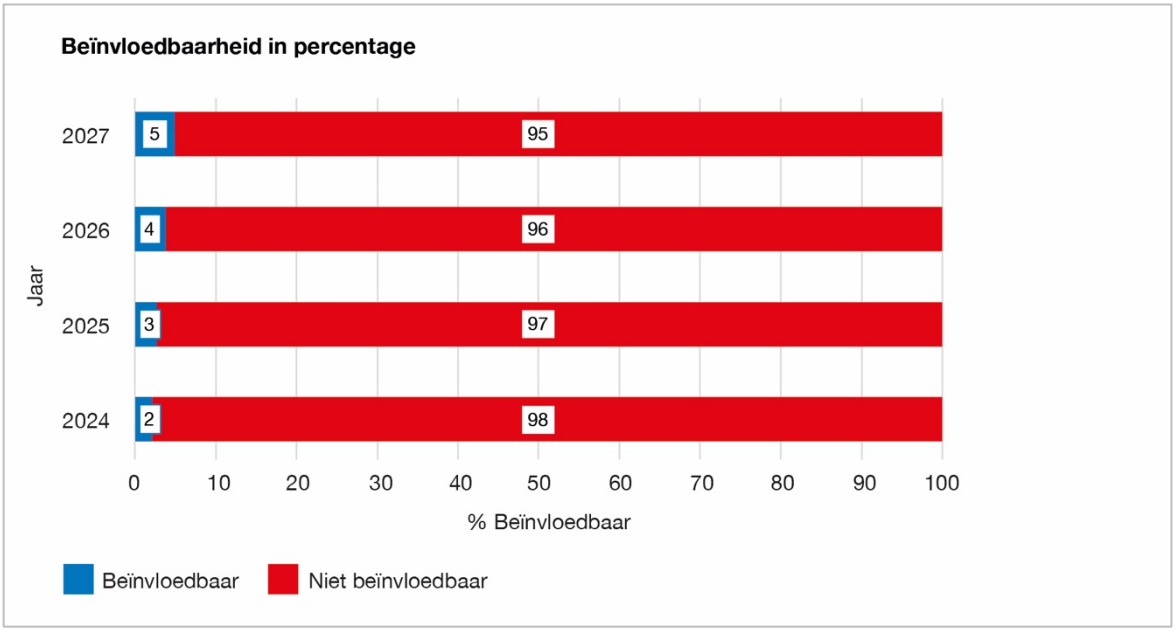
In onderstaande tabel zijn de verschillen in de baten, lasten en reserves ten opzichte van begrotingsjaar 2023 toegelicht.

x €1.000

Toelichting verschillen	Bedrag	I/S
Baten		
Grondexploitaties: Meerjarige raming van de baten (cashflow) uit de actualisatie van de grondexploitaties conform MPR 2023.	114.295	I
Lasten		
Grondexploitaties: Meerjarige raming van de lasten (cashflow) uit de actualisatie van de grondexploitaties conform MPR 2023.	114.295	I
Bedrijfsmiddelen: Verschil betreft vooral een nog te verdelen bedrag in 2023 voor indexatie loon- en prijscompensatie. In 2024 is de loon- en prijscompensatie wel volledig verdeeld.	-2.047	I
Gebiedsmanagement: Extra middelen Uitvoeringskracht conform programmabegroting 2023 en toegekende indexatie vanaf 2024	1.799	S/I
Stedenbouw en planologie: In de nieuwe programmastructuur vanaf 2024 worden de geraamde lasten van het onderdeel Gezond Gedrag in de Openbare Ruimte verantwoord in het programma Aantrekkelijke en Groene Leefomgeving.	-1.662	S
Investeringsimpuls RSU: Jaarlijkse fluctuatie (cashflow) op basis van de planning in het MPR 2023.	1.643	I
Reserves		
Onttrekkingen		
Reserve Grondexploitaties: De onttrekking in 2024 is lager dan in 2023. In 2023 is een onttrekking geraamd in verband met de toegerekende rente over de robuuste posten Leidsche Rijn van 1,595 miljoen euro. Deze onttrekking wordt jaarlijks incidenteel geraamd op basis van de actuele stand van de robuuste posten aan het begin van het boekjaar. Daarnaast is in 2024 de onttrekking voor het investeringspakket uit de Voorjaarsnota 2021 1,090 miljoen euro lager dan in 2023. Verder wordt in 2023 incidenteel 2,323 miljoen euro onttrokken als onderdeel van het vastgestelde financiële kader van het project Zuilense Vecht.	-5.009	I
Reserve Investeringsimpuls RSU: Met de geraamde onttrekkingen worden de lasten op het product Investeringsimpuls RSU gedekt. Deze lasten fluctueren jaarlijks; in 2024 zijn deze 4,598 miljoen euro hoger dan in 2023 (gebaseerd op de planning uit het Meerjaren Perspectief Ruimte 2023). Daarnaast is in 2024 op basis van een gewijzigde fasering de onttrekking voor het project Amazonekwartier 0,300 miljoen hoger dan in 2023 en de onttrekking voor het project Tuinen van Moreelse 0,100 miljoen euro lager dan in 2023. Tot slot is er in 2023 een incidentele onttrekking van 2,677 miljoen euro ter dekking van het investeringspakket Groei in Balans.	2.121	I

Reserve Betaalbaar wonen: In de Voorjaarsnota 2023 is in 2023 een incidentele onttrekking geraamd voor investeringen in de openbare ruimte die nodig zijn om woningbouwprojecten op gang te houden.	-3.300	I
Reserve Europese Subsidies: In 2023 wordt de laatste bijdrage voor het Kansen voor West 2 programma betaald (0,125 miljoen euro).	-0.125	I
Algemene dekkingsreserve: In de resultaatbestemming 2022 zijn bedragen uit het resultaat 2022 overgeheveld naar 2023. Deze bedragen worden in 2023 incidenteel onttrokken aan de algemene dekkingsreserve.	-1.962	I
Toevoegingen		
Reserve Grondexploitaties: De storting in 2024 is lager dan in 2023. In 2023 is een storting geraamd in verband met de toegerekende rente over de robuuste posten Leidsche Rijn van 1,595 miljoen euro. Deze storting wordt jaarlijks incidenteel geraamd op basis van de actuele stand van de robuuste posten aan het begin van het boekjaar. De storting voor Lombokplein en doorvaarbare Leidse Rijn uit de Voorjaarsnota 2018 neemt 0,450 miljoen euro toe.	-1.145	I

Beïnvloedbaarheid
De grafiek hieronder laat zien welk percentage van de lasten van deze doelstelling beïnvloedbaar is.

Binnen deze doelstelling is slechts een beperkt deel van de lasten beïnvloedbaar:
Ruimtelijke ontwikkelingsprojecten die bijdragen aan het realiseren van de ruimtelijke ambities uit de RSU 2040: in het coalitieakkoord zijn deze projecten onderdeel van het investeringspakket Groei in Balans. Het betreft lopende projecten die beïnvloedbaar zijn, maar bij beëindiging zal wel sprake zijn van kapitaalvernietiging.

Het aanjagen en faciliteren van gebiedsontwikkelingen/versnelling van woningbouw: concreet gaat het bijvoorbeeld om kosten voor het opstellen van ontwikkelstrategieën en (omgevings-)visies, om loonkosten en om (op de initiatiefnemer verhaalbare) plankosten voor anterieure overeenkomsten.
Strategie en ruimte brede kosten: dit budget is o.a. bedoeld voor een (stevigere) stedelijke sturing (een van de speerpunten van het coalitieakkoord) en voor kosten die niet aan één opgave zijn toe ter rekenen. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om de (personele) kosten van het Development Network Utrecht: het professionele vastgoednetwerk van marktpartijen en gemeente, dat zich inzet voor een duurzame (waarde)ontwikkeling van de stad.

Voor het overige deel van de lasten binnen deze programmadoelstelling geldt dat het onderdelen van geopende grondexploitaties zijn met lasten en baten die netto voor een niet beïnvloedbare ruimte zorgen. Dit geldt ook voor werkzaamheden aan erfpacht, die gedekt worden uit baten.

Doelstelling 2: Bebouwde omgeving

De bebouwde omgeving is veilig, leefbaar en tast de gezondheid niet aan.

Beleidskader

Deze doelstelling komt voort uit onderstaande beleidsdocumenten:

Beleidsdocument	Vastgesteld	Toelichting
Algemene Handhavingsstrategie bebouwde omgeving en openbare ruimte	2023	De strategie geeft op hoofdlijnen de uitgangspunten en doelen weer voor toezicht en handhaving in de fysieke leefomgeving in de stad Utrecht.
Handhavingstrategie Bestaande Bouw	2017	De strategie bevat een risicoanalyse, een basis voor prioriteitstelling en de manier waarop we toezicht houden.
Handhavingstrategie Huisvesting 2018 gemeente Utrecht	2018	De strategie bevat een risicoanalyse, een basis voor prioriteitstelling en de manier waarop we toezicht houden.
Handhavingsstrategie bedrijven en instellingen	2014	De strategie bevat een risicoanalyse, een basis voor prioriteitstelling en de manier waarop we toezicht houden.
Uniforme Uitvoerings-en Handhavingsstrategie overgedragen milieutaken	2022	De strategie geeft op hoofdlijnen de uitgangspunten en doelen weer voor toezicht en handhaving in de fysieke leefomgeving in de regio Utrecht en stuurt hiermee de werkzaamheden van de twee Omgevingsdiensten aan (RUD en OdrU).
Overig thematisch beleid		Het thematische beleid bevat kaders voor de uitvoering bij VTH.

Effectindicatoren

We gebruiken de volgende indicatoren om te meten waar we staan. Meer informatie vindt u in de webversie van de begroting.

Indicator	Nulmeting	Realisatie	Doelstelling			
		2022	2023	2024	2025	2026
% slechte voorgevels in de kwaliteitsmonitor ten opzichte van de totale voorraad		0,10%	<0,30%	<0,30%	<0,30%	<0,30%

Activiteiten

Om onze doelstelling te bereiken, gaan wij het volgende doen:

Nieuwe activiteiten in het begrotingsjaar

De rol van de gemeente verandert binnen Werken onder de Wet kwaliteitsborging bouw. Een deel van het toezicht verschuift naar de markt en zal door kwaliteitsborgers worden uitgevoerd.
Uitvoeren van nieuwe regels in de Wet goed Verhuurderschap gericht op toezicht en handhaving op onjuiste huurprijzen (gereed in Q1 2024).

Activiteiten die we niet meer doen

Niet van toepassing.

Activiteiten die we blijven doen

- We toetsen vergunningaanvragen aan het Omgevingsplan, het Besluit bouwwerken leefomgeving en overige wet- en regelgeving. We hanteren de principes van de Omgevingswet.

- Wij houden toezicht op de naleving van vergunningen bij de oprichting, wijziging en sloop van gebouwen. We controleren voor zover passend in onze rol, de uitvoering van bouwwerken volgens het Landelijk toezichtprotocol.
- Wij zetten ons in om bouwhinder te voorkomen en bouwoverlast te beperken.
- Wij houden toezicht op de naleving van milieu- en energie wet- en regelgeving bij bedrijven. We leggen hierbij de nadruk op het toezicht op risicovolle activiteiten. Ook behandelen we meldingen van overlast en hinder door bedrijven.
- Voor risicovollere bedrijven voert de RUD Utrecht het toezicht op milieuwetgeving uit. De RUD Utrecht houdt ook toezicht op bodemsaneringen, grondtoepassingen en bedrijfsmatige asbestsaneringen.
- Voor de bestaande bouw richt ons toezicht zich naast het gebruik en de veiligheid ook op de gezondheid (binnenmilieu), energiebesparing, duurzaamheid en uitstraling van gebouwen.
- Samen met de woningcorporaties onderzoeken we meldingen van onrechtmatige bewoning (illegale bewoning van de sociale woningvoorraad).
- Wij controleren overlastmeldingen en we handhaven bij illegale situaties zoals illegale kamerverhuur en strijdig gebruik. We registreren alle meldingen. Meldingen over gevaar voor de veiligheid en gezondheid pakken we altijd op.
- Het project 'Huisjesmelkers en ondermijnende criminaliteit' zetten we voort.
- Via het Programma Beschermen Woningvoorraad ontwikkelen we een integrale aanpak om negatieve effecten en misstanden zoals slecht verhuurderschap, leegstand, toeristische verhuur en het opkopen van woningen tegen te gaan.
- We helpen VvE's (Verenigingen van Eigenaren) met het opstellen van meerjarenonderhouds-plannen. Daarbij stimuleren we maatregelen voor energiebesparing, de aanschaf van zonnepanelen en voor veilige installaties (APK).

Financiën Bebouwde omgeving

x €1.000

	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	16.890	18.772	20.123	20.123	20.123	20.123
Lasten	19.014	24.960	23.836	23.488	23.136	21.868
Saldo Baten en Lasten	**-2.124**	**-6.189**	**-3.713**	**-3.365**	**-3.013**	**-1.745**
Onttrekking reserves	711	536	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**711**	**536**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal	**-1.413**	**-5.653**	**-3.713**	**-3.365**	**-3.013**	**-1.745**

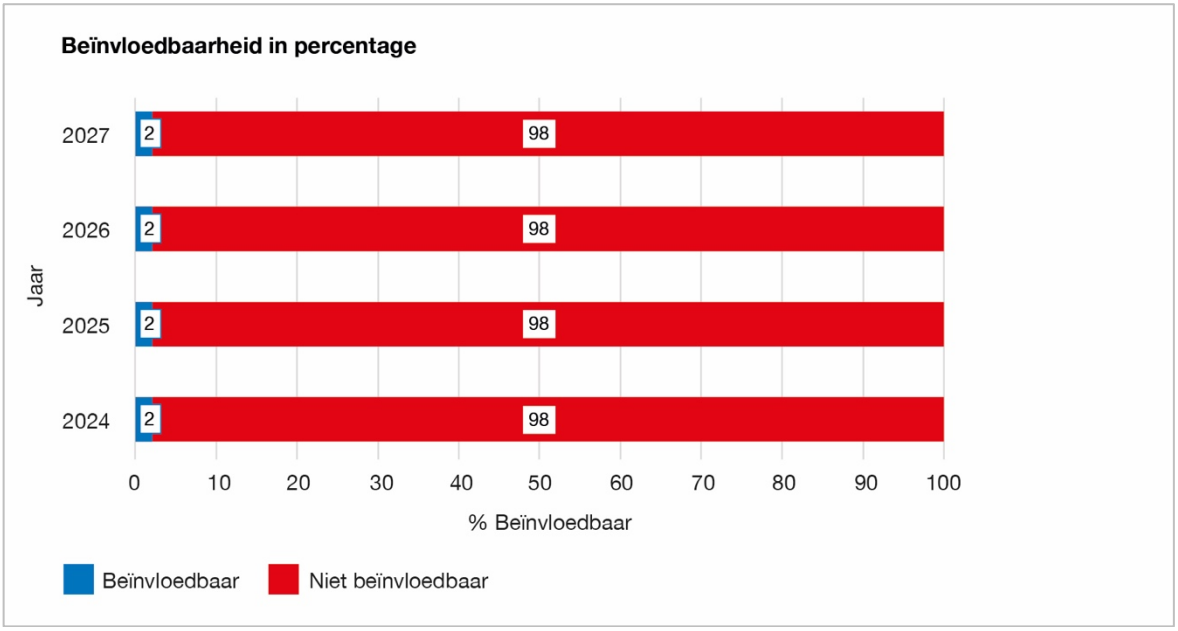
In onderstaande tabel zijn de verschillen in de baten, lasten en reserves ten opzichte van begrotingsjaar 2023 toegelicht.

x €1.000

Toelichting verschillen	Bedrag	I/S
Baten		
Ophoging van leges door stijgende kosten conform besluit voorjaarsnota 2023	200	I
Prijs- en looncompensatie	1.151	S
Lasten		
Omgevingswet incidentele middelen voor de inrichting: Er zijn in 2023 incidentele middelen toegekend om de operationele inrichting te realiseren.	-1.328	I
Handhavingsdossier Wijk Binnenstad: Dit bedrag is overgeheveld uit 2022 om de verwachte dwangsommen voor dossier Oude Gracht opgelegd door de rechtsprekende instanties te kunnen dekken.	-536	I
Vermindering van handhaving: Om de kostenverhoging te kunnen dekken, wordt bij het handhavingsprogramma 2024 bepaald welke taken in mindere mate wordt uitgevoerd. De raad is hierover geïnformeerd bij de voorjaarsnota 2023.	-200	I
Prijs- en looncompensatie	940	S

Reserves		
Onttrekkingen		
Handhavingsdossier Wijk Binnenstad	-536	I

Beïnvloedbaarheid
De grafiek hieronder laat zien welk percentage van de lasten van deze doelstelling beïnvloedbaar is.

Voor deze doelstelling geldt dat de beïnvloedbare ruimte relatief klein is. Het gaat om taken ten aanzien van bouw- en woningtoezicht en vergunningverlening. In beginsel is een aanzienlijk deel gemeentelijk (beïnvloedbaar) beleid. Echter, lagere personeelsinzet zal bijvoorbeeld leiden tot dalende precario en hogere juridische kosten. Ook zal de overdracht van wettelijke taken (milieu, bodem en energie) op termijn de ruimte verder beperken.

Doelstelling 3: Huisvesting

Voldoende passende en betaalbare huisvesting voor alle bewoners en woningzoekenden.

Beleidskader
Deze doelstelling komt voort uit onderstaande beleidsdocumenten:

Beleidsdocument	Vastgesteld	Toelichting
Ruimtelijke Strategie Utrecht 2040	2021	Strategische visie voor de stad voor de ontwikkeling van de fysieke leefomgeving.
Woonvisie Utrecht beter in Balans	2019	Overkoepelende visie op het woonbeleid in de gemeente Utrecht.
Actieplan Middenhuur (incl. gewijzigde voorwaarden)	2022	Actieplan om prijs en kwaliteit langjarig te borgen bij de bouw van nieuwe middenhuurwoningen.
Actieplan Betaalbare koop	2021	Actieplan om het woningaanbod in het betaalbare koopsegment in Utrecht te beschermen en te vergroten.
Actieplan Wooncoöperaties	2021	Actieplan om meer ruimte te bieden aan bewonersinitiatieven en mensen die duurzaam betaalbaar willen wonen, door de coöperatieve woningsector een volwaardige positie te geven.

Plan van Aanpak huisvesting en ondersteuning kwetsbare groepen	2019	Plan van aanpak om urgente kwetsbare doelgroepen binnen korte termijn een passende woonruimte en passende ondersteuning aan te bieden.
Huisvestingsverordening	2023	Omdat nieuwbouw tijd vraagt en omdat de woningnood hoog is, is de urgentie om de bestaande voorraad te blijven reguleren hoog. Dit doet Utrecht met de huisvestingsverordening op basis van de Huisvestingswet 2014.
Actieplan Studentenhuisvesting	2023	Een actieplan om het aanbod studentenhuisvesting, met de nadruk op onzelfstandige eenheden, te vergroten.
Leegstandsverordening	2023	Een verordening in om de langdurige leegstand van woonruimten te bestrijden.

Effectindicatoren
We gebruiken de volgende indicatoren om te meten waar we staan. Meer informatie vindt u in de webversie van de begroting.

Indicator	Nulmeting	Realisatie	Doelstelling			
		2022	2023	2024	2025	2026
Aantal vergunde nieuwbouwwoningen	n.v.t.	2.479	3.000	3.000	3.000	3.000
Aantal opleveringen (nieuwbouw en overige toevoegingen)	n.v.t.	3.337	3.000	3.000	3.000	3.000
Maximaal aandeel toewijzingen aan kwetsbare groepen	n.v.t.	35%	40%	40%	40%	40%
Verhouding toewijzingen sociale huurwoningen aan kwetsbare groepen en de vraag naar sociale huurwoningen van kwetsbare groepen	n.v.t.	77%	100%	100%	100%	100%
Verhouding aantal actieve woningzoekende en aantal toewijzingen (binnen de 70% groep)	5%	4%	10%	10%	10%	10%

Activiteiten
Om onze doelstelling te bereiken, gaan wij het volgende doen:

Nieuwe activiteiten in het begrotingsjaar
- Vaststellen integrale Woonzorgvisie (beleidsnota en onderliggend uitvoeringsprogramma, gereed in 2024).
- Updaten Actieplan Middenhuur naar aanleiding van landelijk beleidskader middenhuur (beleidsnota, gereed in 2024).
- Aanpassen Huisvestingsverordening (‘groeimodel’) gereed in 2024).
- Opstellen Volkshuisvestelijk programma (beleidsnota, gereed in 2025).
- We zetten een realisatieteam in om het tekort aan woonruimte voor woningzoekenden in Utrecht te verminderen. Onder andere voor mensen in een kwetsbare positie. Uitgangspunt is het bouwen van zo veel mogelijk permanente of tijdelijke sociale huurwoningen.

Activiteiten die we niet meer doen
Niet van toepassing.

Activiteiten die we blijven doen
Algemeen: beleidssignalering, inspelen op actuele ontwikkelingen en monitoring van het wonen in Utrecht.
- Realiseren van meer sociale woonplekken (kwetsbare en bijzondere groepen en reguliere woningzoekenden).
- Uitvoeren Actieplan Utrechtse Wooncoöperaties.
- Uitvoeren Actieplan Betaalbare koopwoningen.
- Uitvoeren Opkoopbescherming.
- Uitvoeren Actieplan Studentenhuisvesting.
- Uitvoeren Leegstandsverordening.

- Uitvoeren Wet Goed Verhuurderschap.
- Uitvoeren regelgeving zelfbewoningsplicht en het antispeculatiebeding voor nieuwbouwwoningen
- Opleveren en doorontwikkelen tijdelijk wonen projecten.
- Adviseren in gebieden om te komen tot meer gemengde wijken.
- Huisvesten bijzondere en kwetsbare doelgroepen.
- Uitvoeren van beleid uit de Huisvestingsverordening en aanpassen waar nodig.
- Uitvoeren van de prestatieafspraken.

Financiën Huisvesting

x €1.000

	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	292	458	178	156	156	156
Lasten	4.644	9.460	5.936	5.925	4.476	3.584
Saldo Baten en Lasten	**-4.352**	**-9.001**	**-5.758**	**-5.769**	**-4.320**	**-3.428**
Onttrekking reserves	639	300	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**639**	**300**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal	**-3.713**	**-8.701**	**-5.758**	**-5.769**	**-4.320**	**-3.428**

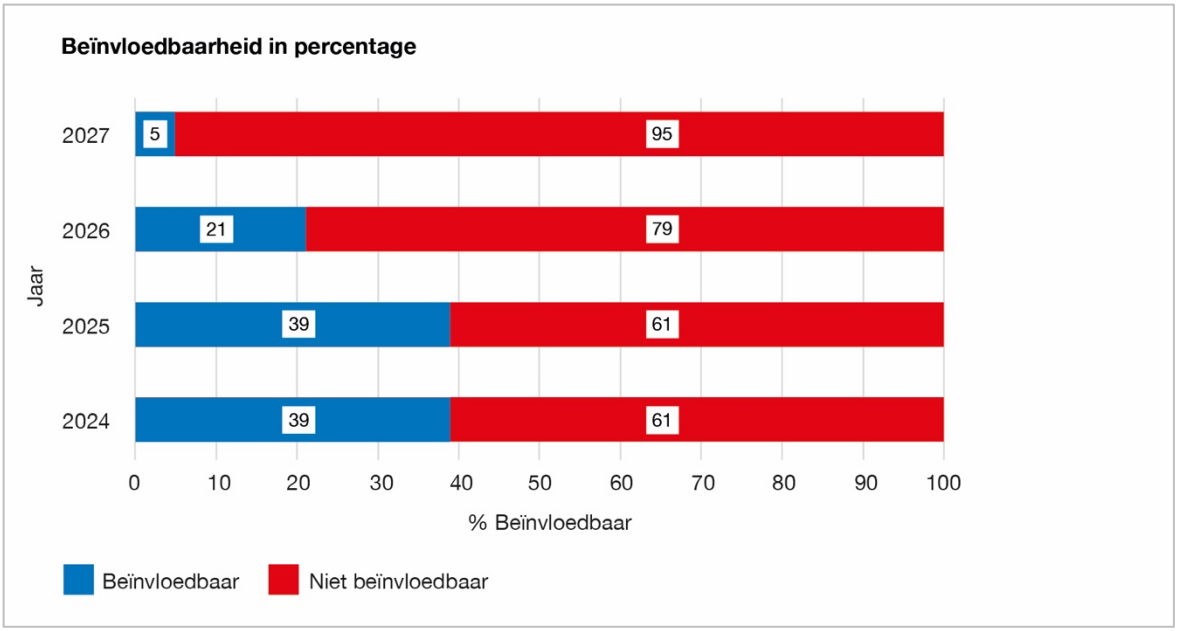
In onderstaande tabel zijn de verschillen in de baten, lasten en reserves ten opzichte van begrotingsjaar 2023 toegelicht

x €1.000

Toelichting verschillen	Bedrag	I/S
Baten		
Afloop van incidentele Rijksgelden voor de huisvesting van kwetsbare doelgroepen en discriminatie op de woningmarkt	-250	I
Lasten		
Afloop van coalitiemiddelen Fonds Betaalbare Koop en Pilot voorrang beroepsgroepen.	-3.065	I
Afloop van incidentele middelen voor realisatieteam sociale huisvesting, Taskforce versneld toevoegen woonruimte, specifieke uitkeringen (SPUK) kwetsbare doelgroepen en discriminatie op de woningmarkt.	-700	I

Beïnvloedbaarheid

De grafiek hieronder laat zien welk percentage van de lasten van deze doelstelling beïnvloedbaar is.

De beïnvloedbare lasten zijn incidentele budgetten toegekend uit het coalitieakkoord bijvoorbeeld budget voor Taskforce Versneld Toevoegen Woonruimte en budget voor studentenhuisvesting. Personeelscapaciteit is noodzakelijk om versneld tijdelijke woonruimte te realiseren, beleids-ontwikkeling voor mogelijke regelgeving en om de huidige tekorten in de woningmarkt voor kwetsbare doelgroepen aan te pakken.

Risico's

Risico	Maatregel
Ongunstige marktomstandigheden zoals stijgende rente, stijgende bouwkosten, schaarste bouwmaterialen en beschikbaarheid personeel (zowel markt als gemeente) zetten het bouwtempo onder druk. Als gevolg hiervan neemt de woningbouwproductie af.	Optimaliseren in projecten en/of het bijstellen van de ambities: Project specifieke maatregelen die de haalbaarheid van een project mogelijk vergoten: Het knippen en faseren van projecten; maatregelen die de kosten verlagen; maatregelen die de potentiële opbrengsten verhogen, zoals aanpassing van het woningbouwprogramma. Subsidies vanuit zowel gemeente als rijksoverheid. Zoals de onlangs gelanceerde Start Bouw Impuls door het Rijk (SBI) Onderzoek voor gepaste locaties tijdelijke woningbouw. Lobby voor externe bijdragen. Aanpassen van het Utrechts Plan Proces (UPP) gericht op verkorten voorbereidingstijd van bouwplannen (bekijken van de eenduidigheid, efficiëntie en kwaliteit van besluitvorming en werkprocessen). Samen met marktpartijen (zoals partners DNU, Stadsakkoord) zoeken naar oplossingen.
De complexe marktomstandigheden en gebrek aan ontwikkellocaties zorgen ervoor dat de toevoeging van tijdelijke en permanente sociale huurwoningen afneemt en de doorstroming op de woningmarkt stagneert. In toenemende mate dreigen hierdoor Utrechters (reguliere en kwetsbare doelgroepen) die afhankelijk zijn van sociale huurwoningen tussen wal en schip te vallen.	Blijvende inzet op voortgang permanente productie, realisatie flexwoningen, beter benutten bestaande voorraad, regionale samenwerking en inzet eigen vastgoed Continu monitoring van de ontwikkeling woonvraag door kwetsbare doelgroep in relatie tot aanbod sociale huurwoningen Lobby voor ondersteuning vanuit Rijk om productie (tijdelijke) sociale huur te ondersteunen
Netcongestie: nieuwe grootverbruik aansluitingen zijn niet tot moeilijk verkrijgbaar, centrale woonvoorzieningen uitgezonderd. Nieuwe kleinverbruik aansluitingen zijn vanaf 2025 onzeker.	Uitbreiding elektriciteitsinfra, met name het hoofdnet. Realisatie 2029. Betere netbenutting, bijvoorbeeld via alternatieve (dal)contracten i.c.m. batterijen. Stimuleren van lokale oplossingen, bijvoorbeeld e-hubs en off-grid bouwen. Lobby richting Rijk om dit zo spoedig mogelijk hoger op te agenda te zetten.
Beperkingen met betrekking tot stikstofdepositie leiden tot vertraging of afstel van ruimtelijke projecten.	Samen met de provincie Utrecht onderzoeken of de rechterlijke uitspraak effect tav stikstof heeft op de bouwproductie in de komende jaren en wat eventuele mogelijkheden zijn om te versnellen Opstellen van een overzicht van alle projecten die mogelijk hinder en/of vertraging ondervinden.
Bijdragen vanuit derden (waaronder Rijk en andere overheden) zijn onvoldoende om de opgaven en ambities uit de RSU 2040 te kunnen realiseren.	De bekostiging van verstedelijking staat centraal in onze aanpak voor lobby en public affairs. Mobiliteit is de grootste kostenpost in de RSU-ambities, met de ov-schaalsprong als belangrijkste component. De ov-schaalsprong krijgt hierin dan ook bijzondere aandacht. Mobiliteitsmaatregelen zijn nodig om onze woningbouwambities te realiseren.

Marktonzekerheden door strijdig beleid verschillende bestuurslagen, stapeling van wet en regelgeving en invoering van de Omgevingswet	In overleg treden met het Rijk en de G5 over wet en regelgeving. Zelf anticiperen: faseren en prioriteren van implementatie nieuwe wet- en regelgeving over langere termijn. De invoering van de Omgevingswet kan veel druk opleveren om binnen de maximale wettelijke termijn van 8 weken een vergunning af te geven. Op dit moment worden al voorbereidingen getroffen. Er wordt bijvoorbeeld al gewerkt als zijnde de Omgevingswet in werking is getreden; zowel procesmatig als inhoudelijk. Kinderziektes binnen de nieuwe processen zijn niet uit te sluiten

Investeringen

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de investeringen per programma. Per doelstelling is daaronder een aparte tabel met toelichting opgenomen. Een nadere specificatie van de geautoriseerde en de voor 2024 nog te autoriseren investeringen is opgenomen in de desbetreffende investeringsstaten (geheime bijlage bij de programmabegroting).

Zie de paragraaf investeringen voor een toelichting op de verschillende categorieën en uitgangspunten en een totaaloverzicht van alle investeringen.

Investeringen Programma Ontwikkelen en wonen voor iedereen

x €1.000

	Geautoriseerd t/m 2023	2024	2025	2026	2027
Vervangingsinvesteringen	**13.143**	0	0	0	0
Routine-investeringen		64	0	0	0
Uitbreidingsinvesteringen A	**29.310**	0	0	0	0
Uitbreidingsinvesteringen B	**0**	0	0	0	0
Totaal investeringen	**42.453**	**64**	**0**	**0**	**0**

Doelstelling Stedelijke omgeving

x €1.000

	Geautoriseerd t/m 2023	Autorisatie 2024	2025	2026	2027
Vervangingsinvesteringen	**13.143**	0	0	0	0
Routine-investeringen		64	0	0	0
Uitbreidingsinvesteringen A	**29.310**	0	0	0	0
Uitbreidingsinvesteringen B	**0**	0	0	0	0
Totaal Stedelijke Omgeving	**42.453**	**64**	**0**	**0**	**0**

Toelichting
Voor de investeringen in deze doelstelling heeft al eerder besluitvorming plaatsgevonden.

Verbonden partijen

x €1.000

Omschrijving	Doel	Bijdrage gemeente Utrecht
Vleuten de Meern zelfstandig BV	Uitvoeren van grondexploitatie	0

Voor detailinformatie de paragraaf Verbonden Partijen.

Subsidies

x € 1.000

Doelstelling	Omschrijving	Begroting 2023	Begroting 2024	Waarvan 'vaste' verlening met jaarsubsidies	Meerjarig verleend t.l.v 2024
Herontwikkeling van de fysieke leefomgeving draagt bij aan gezonde groei met kwaliteit en in balans					
Lesgeven in een grootstedelijke context	Lesgeven in een grootstedelijke context	400	400	0	0
Ruimtelijke plannen	Bijdrage aan lokaal platform/ initiatieven voor onderzoek, debat, en infovoorziening over architectuur, stedenbouw en landschap	79	79	79	0
Totaal doelstelling 1		479	479	79	0
Voldoende passende en betaalbare huisvesting voor alle bewoners en woningzoekende					
Doelgroepen	Stedelijke huurders participatie en vertegenwoordiging, informatiepunt studentenhuisvesting	72	72	72	0
Toevoegen Woonruimte	Fonds Toevoegen Woonruimte voor uitbreiding woonvoorraad bestaande bouw	300	300	0	0
Totaal doelstelling 3		372	372	72	0
Totaal		**851**	**851**	**151**	**0**

Zie voor het totaaloverzicht alle subsidies per programma de bijlage subsidies.

Klimaatvriendelijke stad

Programmaoverzicht

We leveren samen met de stad onze maximale bijdrage om klimaatverandering te beperken.
Portefeuillehouder(s): Lot van Hooijdonk

Financiën programma

x €1.000

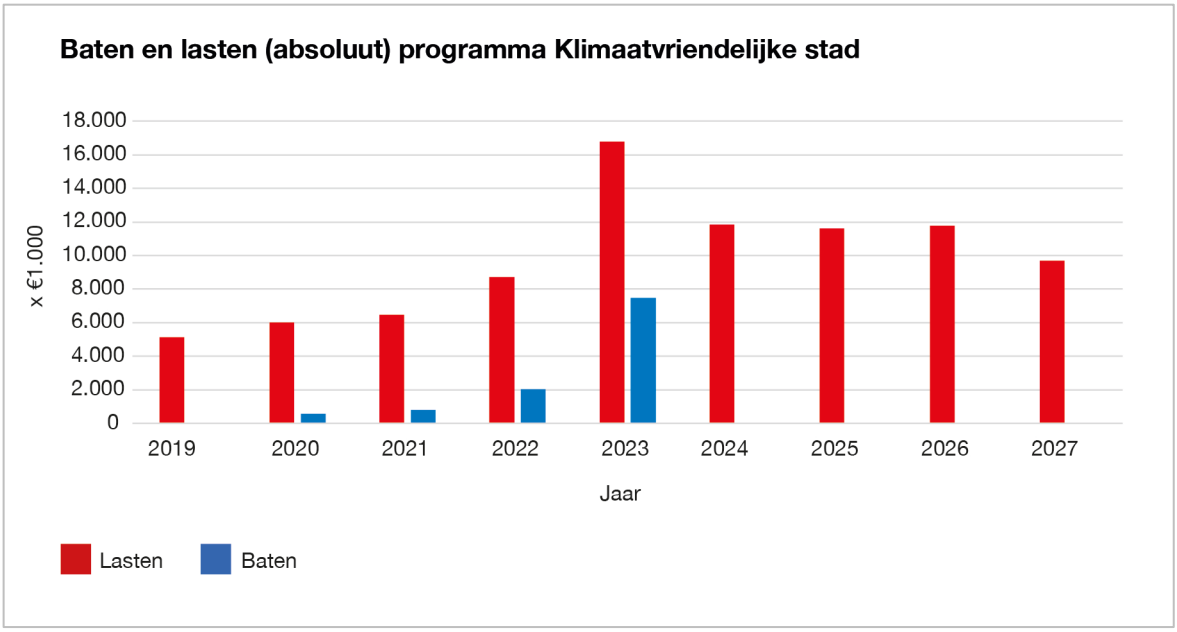
	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	1.074	7.469	0	0	0	0
Lasten	7.309	16.781	11.845	11.620	11.770	9.700
Saldo Baten en Lasten	**-6.235**	**-9.312**	**-11.845**	**-11.620**	**-11.770**	**-9.700**
Onttrekking reserves	465	1.247	675	100	100	100
Toevoeging reserves	0	2.781	0	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**465**	**-1.534**	**675**	**100**	**100**	**100**
Totaal	**-5.770**	**-10.846**	**-11.170**	**-11.520**	**-11.670**	**-9.600**

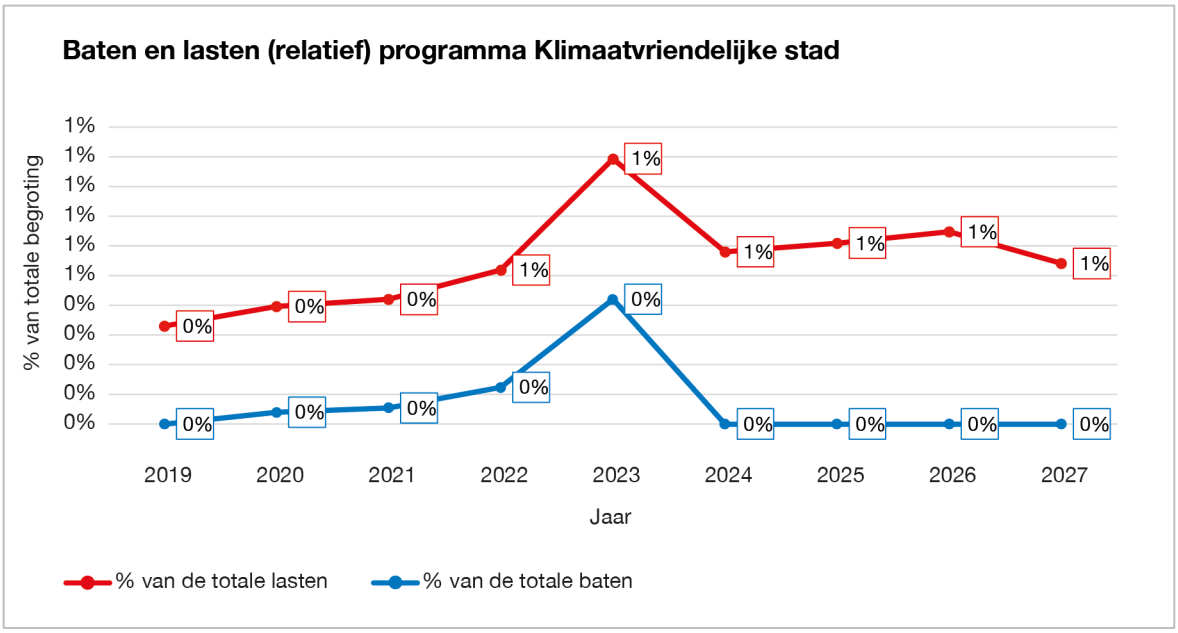
De baten in dit programma zijn nihil.

De lasten in dit programma zijn 11,845 miljoen euro. Deze lasten bestaan hoofdzakelijk uit activiteiten op het gebied van:
- Gebouwen verduurzamen (3,97 miljoen euro).
- Buurtenaanpak Aardgasvrij (2,97 miljoen euro).
- Bronnen verduurzamen (1,67 miljoen euro).
- Aanpassen Infrastructuur (1,32 miljoen euro).
- Publiek eigendom (0,8 miljoen euro).

In dit programma wordt in 2024 0,675 miljoen euro onttrokken en wordt er geen bedrag toegevoegd aan de reserves. Zie voor een verdere toelichting het onderdeel Reserves in hoofdstuk Financiën.

Baten en lasten meerjarig in beeld
De grafieken hieronder tonen de ontwikkeling van de baten en lasten van het programma over een periode van meerdere jaren, exclusief reserves. Zowel in absolute bedragen, als in percentages van de totale baten en lasten van de begroting.

Het financieel meerjarenbeeld van dit programma geeft nog geen inzicht in de middelen die vanuit het Rijk worden ontvangen voor de uitvoering van het Klimaatakkoord. Ook zijn er komende jaren specifieke uitkeringen voor onder andere Energiearmoede en het Nationaal Isolatieprogramma beschikbaar. Doordat deze middelen recent zijn toegekend zijn deze bedragen nog niet meegenomen in deze Programmabegroting. De getoonde afname van hat lasten en batenbudget vanaf 2024 geeft hierdoor een vertekend beeld. Over de bijstelling van de meerjarenbegroting wordt gerapporteerd in de Tweede Bestuursrapportage 2023.

Doelstellingen

Doelstelling 1: Energieverbruik

Energieverbruik gebouwde omgeving in 2050 met 35% afgenomen ten opzichte van 2020, alle mogelijkheden voor duurzame energieproductie zijn benut en energie-infrastructuur is aangepast op duurzame bronnen.

Beleidskader

Deze doelstelling komt voort uit onderstaande beleidsdocumenten:

Beleidsdocument	Vastgesteld	Toelichting
Transitievisie Warmte deel I en deel II	2021	Deel I van de transitievisie warmte beschrijft de strategie en visie. Deel II beschrijft wanneer en in welke buurten we aan de slag gaan met de voorbereidingen om aardgasvrij te worden.
Programma Besparen	2022	In het programma is een strategie, visie en doelstelling op energie besparen in de gebouwde omgeving van Utrecht uitgewerkt voor woningen en zakelijk- en maatschappelijk vastgoed.
Programma zon op dak en netoplossingen	2022	In het programma is een strategie, visie en doelstelling voor zon op dak uitgewerkt en een aanpak voor netcongestie oplossingen die gelieerd zijn aan de zonnepanelen op daken.
Regionaal Uitvoeringsprogramma 1.0 (RES U16)	2021	In de RES 1.0 staat opgenomen hoe de regio 1,8 Terawattuur (TWh) aan wind- en zonne-energie in 2030 wil opwekken en welke warmtebronnen mogelijk beschikbaar zijn. Utrecht zet zich in om een bijdrage van 0,523 TWh te leveren aan dit regionale bod.
Voortgangsrapportage Energie van de stad	2023	Deze jaarrapportage informeert breed over de ontwikkelingen, voortgang, feitelijke resultaten en projectenportfolio van de energietransitie in de stad.

Voor deze doelstelling is nieuw beleid in de maak (de Klimaatvisie).

Effectindicatoren

We gebruiken de volgende indicatoren om te meten waar we staan. Meer informatie vindt u in de webversie van de begroting.

Indicator	Nulmeting	Realisatie	Doelstelling			
		2022	2023	2024	2025	2026
Aantal GWh opwek	2021	29%	142 GWK	153 GWh	164 GWh	178 GWh
% duurzame warmte	2020	56%	56%	60%	60%	65%
% gebouwen zonder aardgasaansluiting	2020	32%	34%	35%	37%	38%
Verandering energieverbruik gebouwde omgeving tov 2020.	2020	Verwacht februari 2024	-3,5%	-4,7%	-5,8%	-7,0%

Activiteiten
Om onze doelstelling te bereiken, gaan wij het volgende doen:

Nieuwe activiteiten in het begrotingsjaar

- Uitvoeren programma Elektriciteit (eind 2023/begin 2024) en Netcongestie (gereed in 2030).
- Opstellen en/of actualiseren bronnenstrategie voor de Warmtetransitie (gereed in Q4 2024).
- Afronden besluitvorming Overvecht-Noord en start van traject richting uitvoering (gereed in Q1 2024).
- Routekaart voor aanpak aardgasvrij binnenstad opstellen en bestuurlijk vaststellen (gereed in Q4 2024).
- Uitvoering Plan van aanpak Verduurzaming en Aardgasvrij maken van bedrijventerreinen (gereed in 2050).
- Starten met een stadsbrede aanpak voor het traject naar elektrisch koken (gereed in Q2 2024).
- Opstarten traject herijking Transitievisie Warmte (Warmte programma) (gereed Q1 2024).
- Toewerken naar besluitvorming over uitvoeringsbedrijf voor buurtaanpak aardgasvrij (gereed in Q4 2024).
- Start uitvoering aanpak particuliere verhuurders (woningen en bedrijven) (gereed in Q1 2024).
- Plan van aanpak opschaling pilots netoplossingen zon op dak (gereed in Q2 2024).
- Integrale gebiedsprocessen opstarten om duurzame energie binnen de vastgestelde zoekgebieden te ontwikkelen (proactief) (gereed in Q3 2024).
- Initiatiefnemers van duurzame energieprojecten binnen de vastgestelde zoekgebieden faciliteren (reactief) (gereed in Q3 2024).
- Vergunningverlening zonnevelden die in 2023 in voorbereiding zijn (Ockhuizen, Nedereindse Plas) (gereed in Q3 2024).

Activiteiten die we niet meer doen

- Kantoren label C verplichting is nu onderdeel van reguliere handhavingstraject en daarmee geen apart traject meer.

Activiteiten die we blijven doen

- Ruimtelijke inpassing energie-infrastructuur boven en onder de grond.
- Werken aan de verduurzaming van het bestaande warmtenet door het toevoegen van duurzame bronnen en opslag en het verbeteren van de efficiëntie door te zoeken naar mogelijkheden om de retourtemperatuur te verlagen/betere uitkoeling te realiseren en de aanvoertemperatuur te verlagen.
- Werken aan de kaders voor het realiseren van publiek eigendom in warmtenetten.
- Werken aan de kaders voor uitbreiding van of nieuwe warmtenetten.
- Bodemenergiebeleid ontwikkelen.
- Onderzoek en advisering bij de ontwikkeling van aquathermie bij gebiedsontwikkeling
- Verder ontwikkelen buurtaanpak voor alle twaalf clusters in blok 1, binnenstad en bedrijventerreinen.
- We geven uitvoering aan Programma energie besparen gebouwde omgeving. Dit richt zich bijvoorbeeld op de doelgroepen zoals koopwoningen (waaronder VvE's en monumenten), huurwoningen, studentenwoningen en bedrijven en maatschappelijke instellingen. In dit programma zijn de thema's het tegengaan van energiearmoede bij bewoners en ondernemers en het tegengaan van energieverspilling in het MKB opgenomen.
- We geven uitvoering aan Programma zon op dak en netoplossingen.
- We voeren de activiteiten uit het uitvoeringsprogramma RES1.0 uit en werken aan een herijking van RES voor besluitvorming medio 2025.
- We zoeken naar aansluiting van energieaanbod op energievraag, ook voor grootschalige opwekprojecten.
- We onderzoeken de mogelijkheden voor een ontwikkelbedrijf.
- (Voorbereiden) besluitvorming deelname Stedin, verwacht besluit Q4 2024.
- In alle clusters van blok 1 is gestart met de buurtaanpak aardgasvrij en onderzoek naar de warmte-alternatieven.

Financiën Energieverbruik

x €1.000

	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	1.074	7.469	0	0	0	0
Lasten	7.309	16.781	11.845	11.620	11.770	9.700
Saldo Baten en Lasten	**-6.235**	**-9.312**	**-11.845**	**-11.620**	**-11.770**	**-9.700**
Onttrekking reserves	465	1.247	675	100	100	100
Toevoeging reserves	0	2.781	0	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**465**	**-1.534**	**675**	**100**	**100**	**100**
Totaal	**-5.770**	**-10.846**	**-11.170**	**-11.520**	**-11.670**	**-9.600**

In onderstaande tabel zijn de verschillen in de baten, lasten en reserves ten opzichte van begrotingsjaar 2023 toegelicht.

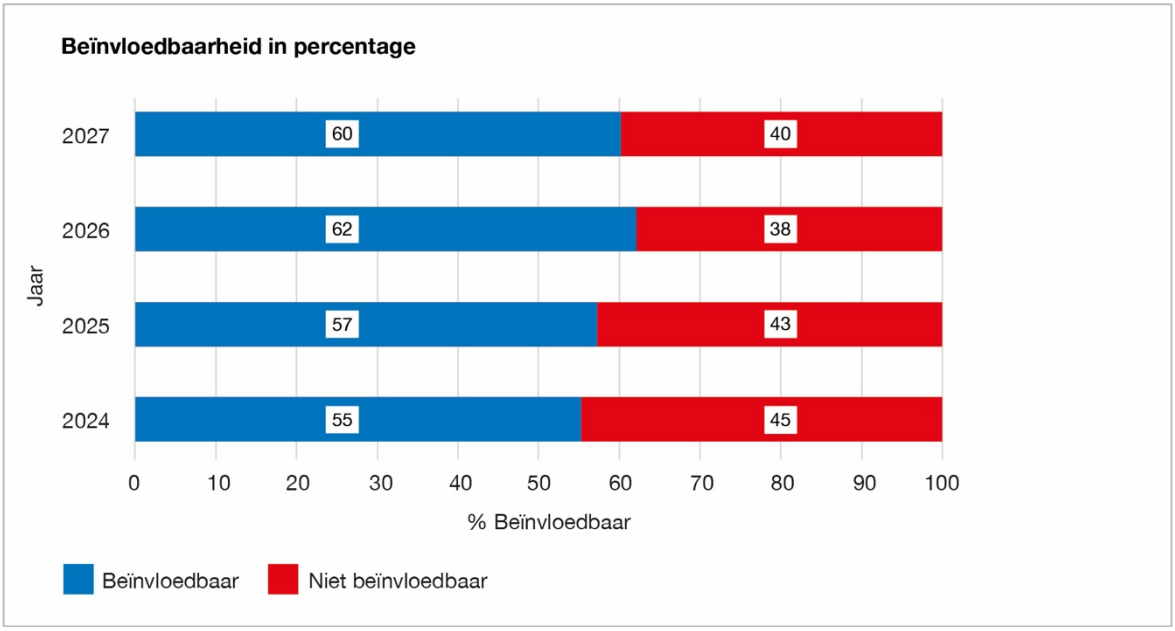
x €1.000

Toelichting verschillen	Bedrag	I/S
Baten		
Rijksmiddelen Energiearmoede zijn nog niet opgenomen in de begroting 2024	-5.038	I
Rijksmiddelen Nationaal Isolatieprogramma (NIP) zijn nog niet opgenomen in de begroting 2024	-984	I
Middelen Voucherregeling isolatiemaatregelen vanuit provincie zijn in 2023 besteed en lopen niet door in 2024	-899	I
Lasten		
Extra inzet gebiedsgerichte aanpak warmtetransitie	1.000	S
Extra inzet uitvoeringskosten energietransitie (zon op dak en klimaatvisie)	1.000	S
Extra inzet op slimme netoplossingen, samenwerkingen en innovatie voor de aanpak van de netcongestieproblematiek	750	I
Inzet rijksmiddelen Energiearmoede en Nationaal Isolatieprogramma (NIP) zijn nog niet opgenomen in de begroting voor 2024	-6.022	I
Middelen Voucherregeling isolatiemaatregelen vanuit provincie zijn in 2023 besteed	-899	I
Middelen uitvoeringskosten Klimaatakkoord uit de Meicirculaire 2022 zijn in 2022 en 2023 besteed.	-525	I
Reserves		
Onttrekkingen		
Inzet uitvoering Klimaatakkoord en risicoafdekking duurzaamheidsleningen in 2023	-572	I
Toevoegingen		
Middelen uit coronamaatregelenpakket voor aardgasvrij Overvecht-Noord in 2023 toegevoegd aan reserve Aardgasvrije wijken, waarmee deze beschikbaar blijven voor Overvecht-Noord en risicoafdekking Duurzaamheidsleningen in 2023	-2.781	I

Rijksmiddelen Energietransitie

Het financiële meerjarenbeeld van baten en lasten op het onderdeel Energietransitie geeft nog geen inzicht in de middelen die vanuit het rijk worden ontvangen voor de uitvoering van het Klimaatakkoord (CDOKE-regeling). Doordat deze middelen recent zijn toegekend als Specifieke Uitkering (SPUK) zijn deze bedragen nog niet opgenomen in deze begroting. Het gaat om een bedrag van circa 12 miljoen euro dat in de periode 2023 tot en met 2027 zal worden besteed. Over de inzet van deze middelen wordt jaarlijks in de raadsbrief jaarplan Energietransitie gerapporteerd.

Beïnvloedbaarheid
De grafiek hieronder laat zien welk percentage van de lasten van deze doelstelling beïnvloedbaar is.

Binnen deze doelstelling is een groot deel van de lasten beïnvloedbaar. Dit komt omdat de opgave Energietransitie geen wettelijke taak is. Het Rijk werkt echter aan wetgeving (WGIW, WvW) waarmee de gemeente kan sturen op doelstellingen uit het Klimaatakkoord. Daardoor wordt de opgave Energietransitie in de toekomst een wettelijke taak. De budgetten liggen voor het grootste deel niet vast in bestuurlijke of juridische verplichtingen, maar de (proces)inzet is wel een voorwaarde om de doelen uit het Klimaatakkoord te halen. Het Rijk stelt hiervoor ook middelen ter beschikking aan gemeenten.

Naast deze structurele middelen is in het coalitieakkoord incidenteel geld beschikbaar gesteld voor duurzame opwekking (zon), klimaatberaad en versnelling wijkaanpak. Deze incidentele middelen zijn beïnvloedbaar.

Risico's

Risico	Maatregel
Netcongestie (teruglevering) Doordat er steeds meer energie opgewekt is, is een netcongestieproblematiek in de regio Utrecht ontstaan. Hierdoor kunnen we (grote) opwek- projecten (zon op dak, zonneveld en wind) mogelijk niet tijdig aansluiten op het net met als gevolg dat we minder duurzame elektriciteit kunnen opwekken.	In RESU16 verband wordt samen met Stedin naar een programmering van opwekprojecten gekeken in relatie met de investeringen die worden gedaan in het oplossen van de knelpunten in het elektriciteitsnetwerk. De gemeente zelf kijkt of we met maatregelen zoals slimme opslag of het stimuleren van oplossingen ‘achter de meter’ de belasting op het net kunnen verminderen.
Netcongestie (afname) Het stroomnetwerk zit aan maximale capaciteit waardoor nieuwe aansluitingen beperkt mogelijk zijn. Dit heeft grote consequenties voor de ontwikkeling van de stad.	Er wordt gewerkt aan een plan van aanpak voor netcongestie met concrete maatregelen voor korte en lange termijn. Zoals afspraken met bedrijven met grote elektriciteitsaansluitingen over de realisatie van flexibiliteit of het realiseren van een groot HS/MS station ten noorden van Utrecht.
Maatschappelijke ontwikkelingen In 2022 en begin 2023 zorgde de stijging van de energieprijzen bij bewoners en bedrijven voor veel urgentie om te verduurzamen. Nu de prijzen weer dalen, zien we dat	We zorgen voor continuïteit in het aanbod van de Gemeente Utrecht om bewoners en ondernemers te helpen energie te besparen en schalen op wanneer de vraag aantrekt. Daarnaast blijven we met communicatiecampagnes de urgentie van energie besparen bij de Utrechtse bewoners en

ook terug in het gedaalde aantal maatregelen om energie te besparen.	ondernemers voor het voetlicht brengen en gidsen hen bij het zetten van stappen. Extra landelijke middelen zijn in 2023 en 2024 beschikbaar om bewoners te stimuleren aan de slag te gaan met energie besparen.
Vertraging of ongunstige aanpassingen in de wetgeving (onder andere warmtewet, wet gemeentelijke instrumenten en energiewet).	Actieve bijdrage aan de wetteksten voor warmtewet en andere wetgeving via G4 en VNG.
Door onzekerheid over voldoende subsidie en de nodige afspraken met Eneco **vertraagt de besluitvorming over Overvecht-Noord.** Beide zijn nodig om een goed aanbod te kunnen doen aan bewoners.	Er is een extra subsidie aangevraagd bij de rijksoverheid. Afhankelijk van de subsidie kan het project aardgasvrij Overvecht Noord wel of niet volledig worden gerealiseerd.
Er is een **schaarste voor personeel** op de arbeidsmarkt voor de energietransitie. Dit kan consequenties hebben voor doorlooptijden van projecten.	Voor het werven van eigen personeel zijn we bezig met het uitbreiden van de wervingscampagne.

Investeringen

Niet van toepassing voor dit programma.

Verbonden partijen

x €1.000

Omschrijving	Doel	Bijdrage gemeente Utrecht
WKO Merwede B.V.	Het exploiteren van de Energie-installatie voor het leveren van warmte en koude ten behoeve van Project Merwede.	28

Zie voor detailinformatie de paragraaf Verbonden Partijen.

Subsidies

x € 1.000

Doelstelling	Omschrijving	Begroting 2023	Begroting 2024	Waarvan 'vaste' verlening met jaarsubsidies	Meerjarig verleend t.l.v 2024
Energieverbruik gebouwde omgeving 2050					
Samen Verduurzamen	Het stimuleren van een collectieve aanpak voor energiemaatregelen bij particuliere bestaande woningen.	0	75	0	0
Duurzame monumentenadviezen	Duurzame monumentenadviezen	25	0	0	0
Energieloket Zakelijk Maatschappelijk Vastgoed	Verduurzaming zakelijk en maatschappelijk vastgoed in Utrecht	100	100	0	0
Energieadvies en Trajectbegeleiding	Energieadvies en Trajectbegeleiding voor grondgebonden woningen.	102	102	0	0
Maatschappelijk Vastgoed	Mogelijk maken duurzame investeringen in panden van maatschappelijke instellingen	165	165	0	0
Aanpak versneld energetisch verbeteren sociale huurwoningen	Woningcorporaties worden gesubsidieerd voor het nemen van energiebesparende maatregelen, ter vermindering van de energielasten van huurders	1.900	1.900	0	0
Duurzaamheidsleningen	Regeling voor duurzaamheidsleningen voor grondgebonden woningen	3.500	3.500	0	0
Totaal doelstelling 1		5.792	5.842	0	0
Totaal		**5.792**	**5.842**	**0**	**0**

Zie voor het totaaloverzicht alle subsidies per programma de bijlage subsidies.

Duurzame bereikbaarheid

Programmaoverzicht

We geven voorrang aan gezonde en schone manieren van verplaatsen en creëren zo meer leefruimte.
Portefeuillehouders: Lot van Hooijdonk en Eva Oosters.

Financiën programma

x €1.000

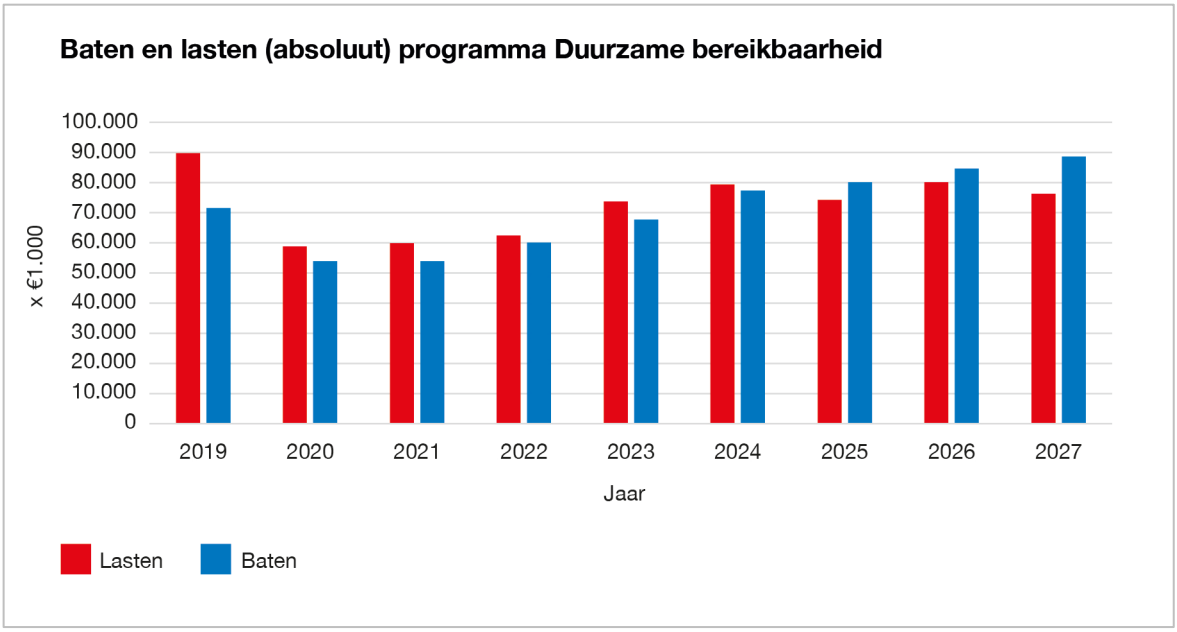
	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	59.223	67.782	77.290	80.051	84.645	88.620
Lasten	61.101	73.749	79.334	74.273	80.124	76.226
Saldo Baten en Lasten	**-1.878**	**-5.966**	**-2.044**	**5.778**	**4.521**	**12.393**
Onttrekking reserves	10.726	21.444	13.285	4.219	13.575	4.068
Toevoeging reserves	20.661	20.183	15.041	10.306	12.889	13.200
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**-9.934**	**1.260**	**-1.756**	**-6.087**	**686**	**-9.132**
Totaal	**-11.813**	**-4.706**	**-3.800**	**-309**	**5.207**	**3.261**

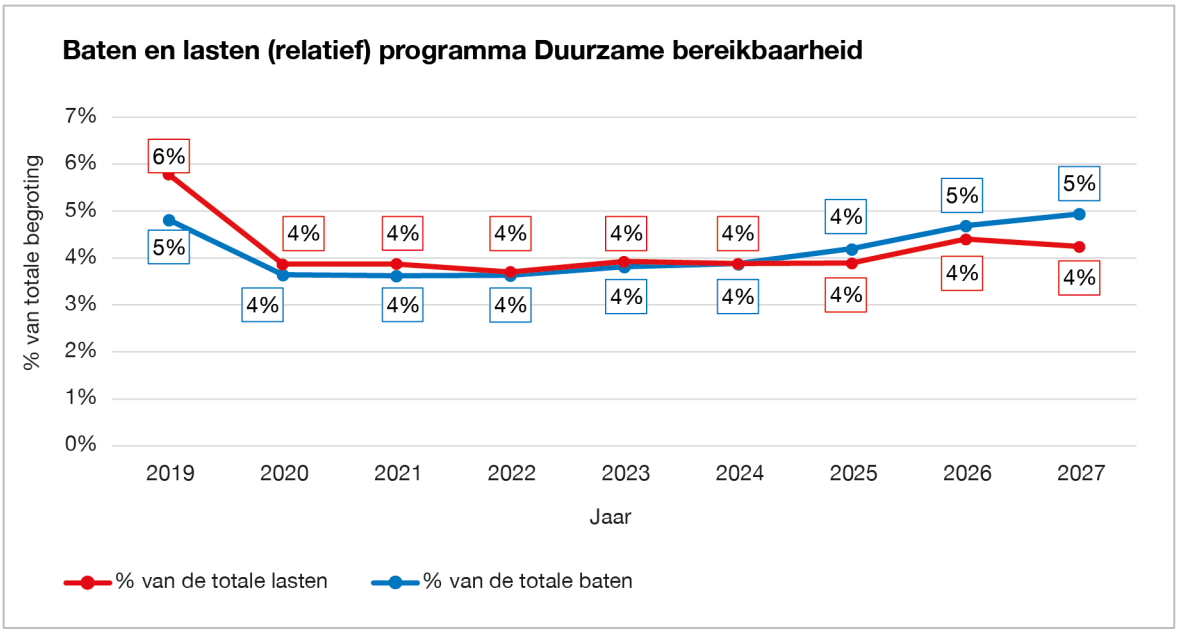
De baten in dit programma zijn 77,3 miljoen euro. Deze baten bestaan hoofdzakelijk uit:
- Provinciale subsidies voor investeringsprojecten Duurzame vervoersmiddelen (2,5 miljoen euro).
- Inkomsten fietsparkeren (1,4 miljoen euro).
- Inkomsten autoparkeren (73,1 miljoen euro).

De lasten in dit programma zijn 79,3 miljoen euro. Deze lasten bestaan hoofdzakelijk uit:
- Personele lasten en uitvoeringskosten van wettelijke en reguliere (beleids)taken (9,4 miljoen euro).
- Verwachte uitgaven voor 2024 voor het realiseren van meerjarige investeringsprojecten OV, Auto, Fiets en Verkeersveiligheid (24,6 miljoen euro).
- Lasten autoparkeren (27,7 miljoen euro).
- Lasten fietsparkeren (11,1 miljoen euro).
- Lasten voor de deelopgave Anders Reizen (4,6 miljoen euro).

In dit programma wordt in 2024 13,285 miljoen euro onttrokken en 15,041 miljoen euro toegevoegd aan de reserves. Zie voor een verdere toelichting het onderdeel Reserves in hoofdstuk Financiën.

Baten en lasten meerjarig in beeld
De grafieken hieronder tonen de ontwikkeling van de baten en lasten van het programma over een periode van meerdere jaren, exclusief reserves. Zowel in absolute bedragen, als in percentages van de totale baten en lasten van de begroting.

Baten en lasten (absoluut) programma Duurzame bereikbaarheid
100.000
90.000
80.000
70.000
60.000
50.000
40.000
30.000
20.000
10.000
0
x €1.000
2019
2020
2021
2022
2023
2024
2025
2026
2027
Jaar
Lasten
Baten

Baten en lasten (relatief) programma Duurzame bereikbaarheid
7%
6%
5%
4%
3%
2%
1%
0%
% van totale begroting
2019
2020
2021
2022
2023
2024
2025
2026
2027
Jaar
% van de totale lasten
% van de totale baten

Doelstellingen

Doelstelling 1: Duurzame vervoersmiddelen

Toename van het aandeel duurzame, gezonde en ruimte efficiënte vervoersmiddelen.

Beleidskader

Deze doelstelling komt voort uit onderstaande beleidsdocumenten:

Beleidsdocument	Vastgesteld	Toelichting
Mobiliteitsplan 2040	2021	Voor een gezonde groei van de stad is het nodig om de mobiliteit anders te organiseren. De stad moet aantrekkelijk en bereikbaar zijn voor iedereen.

Effectindicatoren

We gebruiken de volgende indicatoren om te meten waar we staan. Meer informatie vindt u in de webversie van de begroting.

Indicator	Nulmeting	Realisatie	Doelstelling			
		2022	2023	2024	2025	2026
% verplaatsingen binnen, van en naar de gemeente Utrecht dat lopend wordt gedaan.	13% (2018)	20%	20%	21%	21%	21%
% verplaatsingen binnen, van en naar de gemeente Utrecht dat fietsend wordt gedaan.	29% (2018)	29%	29%	29%	29	29
% verplaatsingen binnen, van en naar de gemeente Utrecht dat met het ov wordt gedaan.	20% (2018)	14%	14%	15%	15%	16%
% verplaatsingen binnen, van en naar de gemeente Utrecht dat met de auto wordt gedaan.	36% (2018)	35%	35%	34%	34%	33%

Activiteiten

Om onze doelstelling te bereiken, gaan wij het volgende doen:

Nieuwe activiteiten in het begrotingsjaar

- Voor de klimaatvisie van de gemeente werken we de mobiliteitsambities, doelstellingen en maatregelen uit (gereed in 2024).
- Actualisatie en uitwerking van beleid en strategie OV, vanuit de volgende aanpak (gereed in 2024):
  - Principes OV-Alliantie.
  - Ontsluitingsconcept Merwedekanaalzone.
  - Faseringsconcept wiel-met-spaken.
  - Gebiedsuitwerking U-link en U-liner.

Activiteiten die we niet meer doen

- De planvorming voor een update aan de fietsbewegwijzering is gereed, alleen is er momenteel onvoldoende budget beschikbaar om dit uit te voeren, door gestegen kosten. We blijven zoeken naar dekkingsmogelijkheden.
- Nieuwe verkeerslichten worden niet meer standaard een volledig intelligent verkeerslicht (iVRI), maar voeren we uit als iVRI ready, vanwege een scheve kosten-baten verhouding op dit moment.

Activiteiten die we blijven doen

- Intensiveren van de wettelijke en reguliere taken zoals mobiliteitsadvisering in de wijk, monitoring/onderzoek -onder andere monitor mobiliteitsplan- en de minder hinder aanpak.
- Verbeteren uitbreiding van het fietsnetwerk en wegwerken tekort aan fietsenstallingen (met name op Utrecht CS en in en om de binnenstad) en fietsenrekken.
- Gebiedsgewijs uitwerken van het Mobiliteitsplan; afronding omgevingsvisie Overvecht, start Oost, Vleuten – De Meern en Leidsche Rijn, waarbij we rekening houden met de ontwikkeling van Rijnenburg.
- Voorbereiden van de mobiliteitsprojecten voor de versnelling van de woningbouw noordwest en zuidwest in de komende drie tot vijf jaar, die zijn opgenomen in de versnellingsafspraken met het Rijk.
- In samenhang met de MIRT-Verkenning en –Onderzoek werken we het OV-concept ''Wiel met spaken' verder uit, in lijn met de ruimtelijke strategie Utrecht 2040 (RSU). Ook werken we aan een financieringsstrategie voor de toekomstige implementatie ervan. De dekking voor het krediet voor de eerste fase van het Wiel met Spaken (OV-schaalsprong) regelen we vooraf. De Voorjaarsnota 2024 is daarvoor het geëigende moment.
- We gaan verder met de uitwerking en uitvoering van fietsprojecten, onder andere:
  - fietsverbindingen bij Boorstraat en Demkabrug;
  - regionale, stedelijke -en doorfietsverbindingen en voetgangersnetwerk.
- We werken aan de volgende uitvoeringsprojecten voor verbetering van het openbaar vervoer:
  - verbeteren van de toegankelijkheid van de bushaltes;
  - doorstromingsmaatregelen OV;
  - aanpassingen als gevolg van Vervoerplan 2024;
  - uitvoering van de no regret-maatregelen voor het openbaar vervoer.
- Herinrichting Westelijke Stadsboulevard; afronding van het laatste deel in 2024.
- In 2024 starten we naar verwachting met de uitvoering van de herinrichting van de Amsterdamsestraatweg, Socrateslaan, Europalaan-Noord en Knip Catharijnesingel.
- Oplevering Kanaalstraat begin 2024, daarna start herinrichting van de Damstraat.
- Uitvoeringsprogramma bouwlogistiek waarbij we het aantal logistieke bewegingen van en naar bouwplaatsen verminderen.
- Aanleg eerste stadshaltes (overslaglocaties water-weg in centrum) om meer goederenvervoer over water te faciliteren.
- Datagedreven pilots als dynamische venstertijden en multifunctionele laad/los zones.

Financiën Duurzame vervoersmiddelen

x €1.000

	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	3.195	4.128	2.796	385	339	339
Lasten	19.537	33.870	32.524	25.742	23.066	22.339
Saldo Baten en Lasten	**-16.342**	**-29.742**	**-29.728**	**-25.357**	**-22.727**	**-22.000**
Onttrekking reserves	7.324	17.654	9.509	1.400	6.846	2.339
Toevoeging reserves	20.176	18.932	15.041	8.845	12.769	13.270
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**-12.852**	**-1.279**	**-5.533**	**-7.445**	**-5.923**	**-10.931**
Totaal	**-29.194**	**-31.021**	**-35.260**	**-32.802**	**-28.650**	**-32.931**

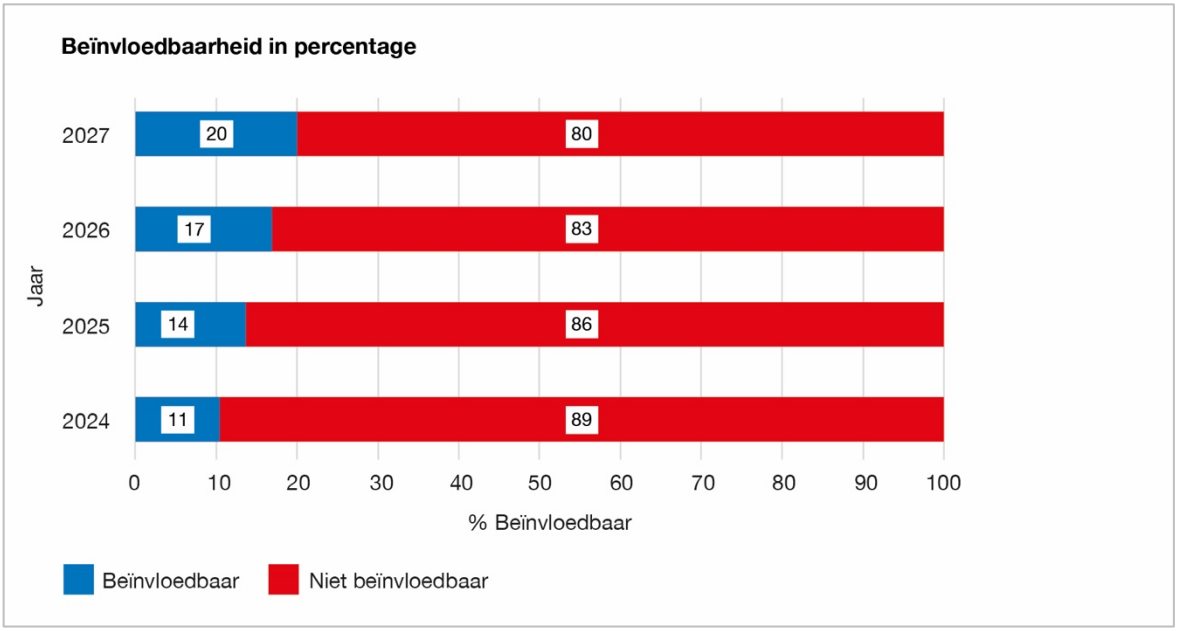
In onderstaande tabel zijn de verschillen in de baten, lasten en reserves ten opzichte van begrotingsjaar 2023 toegelicht.

x €1.000

Toelichting verschillen	Bedrag	I/S
Baten		
De lagere raming van de baten (met name subsidies) is gebaseerd op de kasritmes (cashflow) voor de projecten Fiets (MPB).	-1.371	I
Lasten		
In het coalitieakkoord zijn middelen beschikbaar gesteld voor de beleidsprioriteit Anders Reizen/Goederenvervoer.	150	S
Vervallen incidentele budgetten voor de uitvoering van het mobiliteitsplan en deelmobiliteit.	-355	I
Mutatie van het verwachte kasritme (uitgaven) van de meerjarige projecten OV.	674	I
Mutatie van het verwachte kasritme (cashflow) van de meerjarige projecten Fiets op basis van de uitvoeringsplanning.	-5.447	I
Loon- en prijscompensatie	1.246	I
Bijstelling Meerjarenprogramma Bereikbaarheid (ten behoeve van het oplossen van knelpunten in het brede financieel beeld)	-600	
Bijstelling middelen vanuit het coalitieakkoord (Groei in Balans): fietsenstalling binnenstad	645	I
Bijstelling van het verwachte kasritme (uitgaven) van de projecten Auto op grond van de jaarlijkse actualisatie van het MPB.	2.264	I
Reserves		
Onttrekkingen		
Verschillen in jaarlijkse verrekeningen met de reserve Bereikbaarheid en de vaste activa reserve op basis van actuele kasritmes.	-8.145	I
Toevoegingen		
Verschillen in jaarlijkse verrekeningen met de reserve Bereikbaarheid op basis van actuele kasritmes.	-3.891	I

Beïnvloedbaarheid

De grafiek hieronder laat zien welk percentage van de lasten van deze doelstelling beïnvloedbaar is.

Binnen deze doelstelling is slechts een beperkt deel van de lasten beïnvloedbaar. Bijvoorbeeld lopende projecten, met name bij 'Fiets', zijn beïnvloedbaar. Beëindiging van deze lopende projecten zal leiden tot kapitaalvernietiging. Daarnaast worden er projecten bekostigd met behulp van

cofinanciering, bijvoorbeeld 'OV' en 'Programmamanagement'. Beëindiging of verlagingen hebben direct gevolgen voor de cofinanciering. Er is ook een aantal projecten, bijvoorbeeld 'auto', waarbij verplichtingen volledig zijn vastgelegd (Westelijke Stadsboulevard en NRU).

Verlaging van budgetten op de gebieden fiets, goederenvervoer en programmamanagement (personele inzet), heeft impact op de logistieke knelpunten in onze groeiende stad.

Doelstelling 2: Mobiliteitsgedrag

Mobiliteitsgedrag dat bijdraagt aan een gezonde en leefbare stad.

Beleidskader

Deze doelstelling komt voort uit onderstaande beleidsdocumenten:

Beleidsdocument	Vastgesteld	Toelichting
Parkeervisie (inclusief modules)	2021	Ons parkeerbeleid staat in de nieuwe parkeervisie. Speerpunten zijn bereikbaarheid, kwaliteit openbare ruimte, duurzame mobiliteit en rechtvaardige verdeling van de schaarse parkeerruimte.

Effectindicatoren

We gebruiken de volgende indicatoren om te meten waar we staan. Meer informatie vindt u in de webversie van de begroting.

Indicator	Nulmeting	Realisatie	Doelstelling			
		2022	2023	2024	2025	2026
Gemiddeld aandeel gebiedsvreemd verkeer op de invalsroutes	32% (2017)	33%	26%	25%	25%	24%
Parkeerareaal op straat waar sprake is van betaald parkeren (% van het totale aantal parkeerplaatsen op straat)	PM	25%	31%	38%	44%	50%
% (zeer) tevreden inwoners over de stallingen in de binnenstad	73% (2014)	78%	79%	79%	80%	80%
% (zeer) tevreden inwoners over de stallingen bij Utrecht Centraal Station	70% (2014)	87% (2021)	88%	88%	89%	89%
Aandeel huishoudens zonder auto.	32% (2021)	Niet gemeten	33%	33%	34%	34%
% huishoudens dat gebruik maakt van deelmobiliteit.	17% (2021)	niet gemeten	20%	25%	32%	40%
Aantal fietsen dat buiten een fietsparkeervoorziening staat in binnenstad	7.100 (2018)	8.338	7.100	6.700	6.300	6.100
Aantal fietsen dat buiten een fietsparkeervoorziening staat in stationsgebied	1.600 (2018)	1.159	1.600	1.200	800	400
Aantal parkeerplekken omgevormd naar ruimte voor groen, fiets en verblijf	PM	55	PM	PM	PM	PM

Activiteiten

Om onze doelstelling te bereiken, gaan wij het volgende doen:

Nieuwe activiteiten in het begrotingsjaar

- Uitwerking van beleid en producten voor het stimuleren van parkeren in de parkeergarages voor bewoners in plaats van in de openbare ruimte (gereed in 2024).

- Onderzoek naar mogelijkheden om te handhaven op de aangewezen parkeerplekken met bijzondere bestemming (laadplekken, minder validen plekken) in de openbare parkeergarages (gereed in 2024).
- Introductie van parkeerproduct voor scholen, en een tegemoetkoming in parkeerkosten voor bewoners met een laag inkomen (gereed in 2024).

Activiteiten die we niet meer doen
Niet van toepassing.

Activiteiten die we blijven doen
Ontwikkelen van producten voor het parkeren in parkeerhubs voor zowel bewoners als bezoekers.
- We voeren ons mobiliteitsmanagement uit via het regionale samenwerkingsverband Goedopweg, looptijd 2019 t/m 2024 en maken een vervolgplan voor Goedopweg vanaf 2025.
  - Voorbereiding en/of uitvoering van verschillende Dynamisch VerkeersManagement (DVM) projecten.
  - Continuering van de regionale samenwerking voor multimodaal verkeersmanagement.
  - Nieuwe, of te vervangen, verkeerslichten voeren we uit als iVRI-ready.
- We blijven uitvoering geven aan de kortetermijnmaatregelen uit het Plan van Aanpak Deelmobiliteit (2022-2024).
  - 3 Smart Mobility pilots op het gebied van slim laden & lossen, intelligente toegang en spreiden van fietsdrukte.
  - We onderzoeken hoe we het project digitalisering mobiliteitsdata (data top 15) dat in 2023 afloopt kunnen doorzetten in 2024.
  - Invoering van het versneld betaald parkeren stadsbreed.
  - Uitrol van de integrale aanpak voor het opheffen van parkeerplekken ten gunste van lopen en verblijven, fietsenrekken, deelmobiliteit en spelen. Hierbij sluiten we aan bij projecten en aanvragen van bewoners.
  - Oprichting loket voor aanvragen voor vergroening, fietsenrekken en verblijf in de openbare ruimte, op parkeerplaatsen en daarbuiten.
  - Uitrol van het beleid en het product Parkeren op Afstand (POA) voor nieuwe bewoners in nieuwe wijken.
  - Uitrol van de resultaten van het onderzoek voor het aanpassen van de ligging van de huidige algemene gehandicaptenparkeerplaatsen, met focus op de Binnenstad.
  - Uitwerking plannen nieuwe gebouwde fietsenstallingen Jaarbeurspleingebouw, Dubbele Knoopstalling, Vaartsche Rijn en Hoog Catharijne (P1 en P4).
  - Uitwerking plannen uitbreiding fietsenparkeerplekken bij stations Overvecht, Zuilen, Lunetten, Leidsche Rijn Centrum en Vleuten.
  - Uitwerken aanpak voor meer en betere fietsparkeerplekken in de binnenstad en in vooroorlogse wijken, en voor op te heffen autoparkeerplekken.

Financiën Mobiliteitsgedrag

x €1.000

	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	55.160	63.654	74.494	79.666	84.306	88.280
Lasten	36.531	37.346	43.479	46.651	53.833	50.468
Saldo Baten en Lasten	**18.629**	**26.308**	**31.016**	**33.014**	**30.473**	**37.812**
Onttrekking reserves	2.265	3.426	3.744	2.792	6.702	1.702
Toevoeging reserves	0	714	0	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**2.265**	**2.712**	**3.744**	**2.792**	**6.702**	**1.702**
Totaal	**20.894**	**29.020**	**34.759**	**35.806**	**37.174**	**39.514**

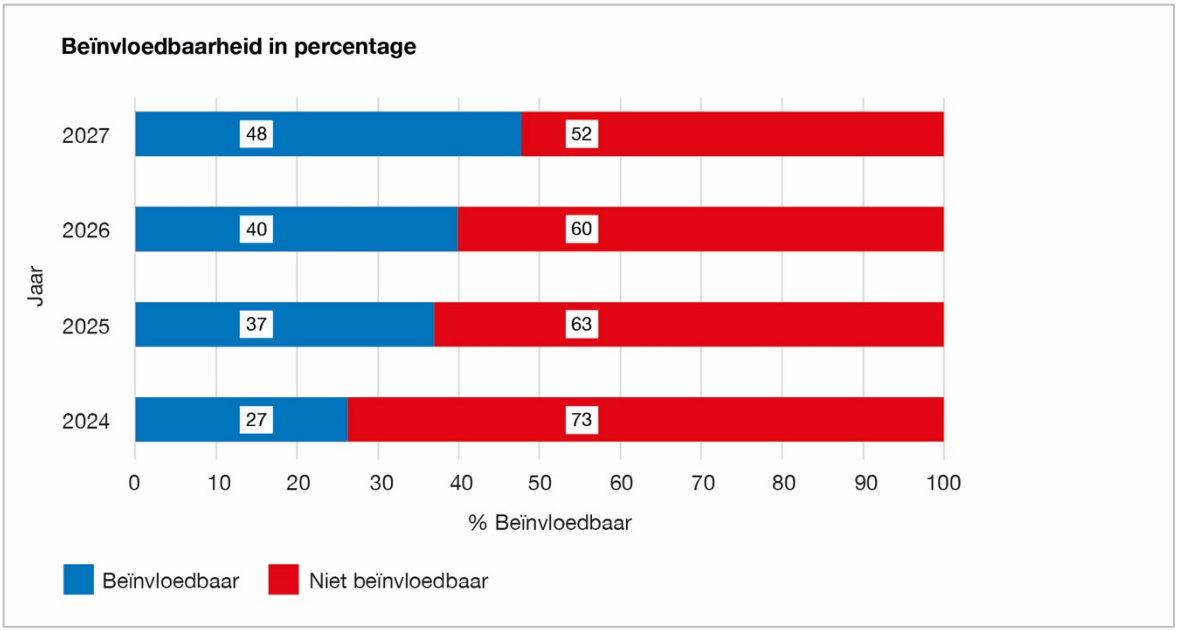
In onderstaande tabel zijn de verschillen in de baten, lasten en reserves ten opzichte van begrotingsjaar 2023 toegelicht.

x €1.000

Toelichting verschillen	Bedrag	I/S
Baten		
De baten straatparkeren nemen toe door de tariefsverhoging en het invoeren van betaald parkeren in de hele stad.	7.415	S
De projecten Slimme Kruisingen en DIT4tram zijn in 2023 afgerond, hierdoor nemen de baten af.	-699	I
Lasten		
Door het invoeren van betaald parkeren in de hele stad nemen de lasten straatparkeren toe.	2.967	S
De tegemoetkoming van lage inkomens voor de toegenomen parkeerkosten als gevolg van o.a. het invoeren van betaald parkeren in de hele stad leidt tot hogere lasten (Voorjaarsnota 2023).	704	S
In het coalitieakkoord zijn middelen beschikbaar gesteld voor de beleidsprioriteit Anders Reizen/Goederenvervoer.	1.237	S
Verschuiving in de kasritme van diverse projecten (onder andere Slimme Kruisingen en DIT4tram) na actualisatie van het MPB.	-799	I
Reserves		
Onttrekkingen		
Verschillen in jaarlijkse verrekeningen met de reserve Bereikbaarheid op basis van de verwachte uitvoeringsplanning van projecten.	585	I
Toevoegingen		
Betreft incidentele stortingen in de parkeerreserve (MPR 2023).	-714	I

Beïnvloedbaarheid

De grafiek hieronder laat zien welk percentage van de lasten van deze doelstelling beïnvloedbaar is.

Binnen deze doelstelling is een groot deel van de lasten beïnvloedbaar, maar staat wel in relatie tot de parkeerinkomsten. Parkeren op straat is de grootste (beïnvloedbare) post en heeft betrekking op de kosten voor handhaving. Verlagen van het budget heeft als gevolg lagere betaalbereidheid en lagere opbrengsten.

Parkeren Offstreet betreffen exploitatie- en eigenaarslasten van gebouwen. Hiervan is een deel aanbesteed met contracten. Personele lasten hebben betrekking op beheer, contractmanagement en assetmanagement. De kosten worden volledig gedekt door de parkeeropbrengsten.
Voor fietsparkeren geldt dat de hoge mate van beïnvloedbaarheid samenhangt met het aantal fietsenstallingen die in eigendom zijn van de gemeente of worden gehuurd. Alleen besparen op beheer leidt tot een beperkte beïnvloedbaarheid van de kosten.

Duurzame mobiliteit is (grotendeels beïnvloedbaar) budget voor het stimuleren van deelmobiliteit, gedragscampagnes bij minder hinder projecten, uitvoering van wettelijke taken (o.a. digitalisering overheden – ontsluiten mobiliteitsdata) en voorbereiding op wetgeving om duurzaam reisgedrag af te dwingen en doorontwikkeling van onze verkeersmanagementsystemen. Deze maatregelen zijn nodig om de groeiende stad bereikbaar en ontsloten te houden (een wettelijke verplichting bij de ontwikkeling van de stad).

Doelstelling 3: Verkeersveiligheid

Daling van het aantal verkeersslachtoffers en verbetering gevoel verkeersveiligheid.

Beleidskader

Deze doelstelling komt voort uit onderstaande beleidsdocumenten:

Beleidsdocument	Vastgesteld	Toelichting
Mobiliteitsplan 2040	2021	Voor een gezonde groei van de stad is het nodig om de mobiliteit anders te organiseren. De stad moet aantrekkelijk en bereikbaar zijn voor iedereen.

Effectindicatoren

We gebruiken de volgende indicatoren om te meten waar we staan. Meer informatie vindt u in de webversie van de begroting.

Indicator	Nulmeting	Realisatie	Doelstelling			
		2022	2023	2024	2025	2026
Driejarig gemiddelde van verkeersslachtoffers	643 (2014-2016)	336	max. 450	max. 372	max. 360	max. 360
% bewoners dat tevreden is over de verkeersveiligheid in de eigen buurt	63% (2021)	-	63%	64%	65%	65%

Activiteiten

Nieuwe activiteiten in het begrotingsjaar

- Start uitvoering definitieve maatregelen op de Donaudreef en Loevenhoutsedijk gereed in 2024).
- Start uitvoering definitieve maatregelen verbeteren oversteekbaarheid Biltse Rading en Vleutenseweg (gereed in 2024).

Activiteiten die we niet meer doen

Niet van toepassing.

Activiteiten die we blijven doen

- Betrokkenheid bij landelijke ontwikkelingen zoals het kader voor Lichte Elektrische Voertuigen (LEV) en de ontwikkeling van de 'gebiedsontsluitingsweg 30'.

- Versnelling van de 30km/uur aanpak om zoveel mogelijk straten om te vormen naar 30km/uur.
- Aanvragen van vaste flitspalen en mobiele flitspalen en plaatsing camera's om te handhaven op de helmdracht van snor- en bromfietsers.
- Intensivering van de preventieve of risicogestuurde aanpak, o.a. verder inventariseren van meest risicovolle oversteken op 50 -en 70 km/uur wegen en inzet van camerasystemen.
- Voortzetting pilot speed pedelec.
- Voorbereiding maatregelen verbeteren fietsveiligheid Niels Bohrweg.
- Voorbereiding van de integrale projecten Welgelegen en Den Hommel, Amazonekwartier, Taagdreef en Rotsoord conform de ‘in één keer goed’ aanpak.
- Uitvoering educatieve projecten en voortzetting van de realisatie van schoolzones en schoolstraten.
- Voortzetting van projecten om verkeersonveilige locaties op te lossen.

Financiën Verkeersveiligheid

x €1.000

	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	868	0	0	0	0	0
Lasten	5.034	2.533	3.332	1.880	3.225	3.419
Saldo Baten en Lasten	**-4.165**	**-2.533**	**-3.332**	**-1.880**	**-3.225**	**-3.419**
Onttrekking reserves	1.138	365	33	28	27	27
Toevoeging reserves	485	537	0	1.461	120	-70
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**653**	**-172**	**33**	**-1.433**	**-93**	**98**
Totaal	**-3.513**	**-2.705**	**-3.299**	**-3.313**	**-3.317**	**-3.322**

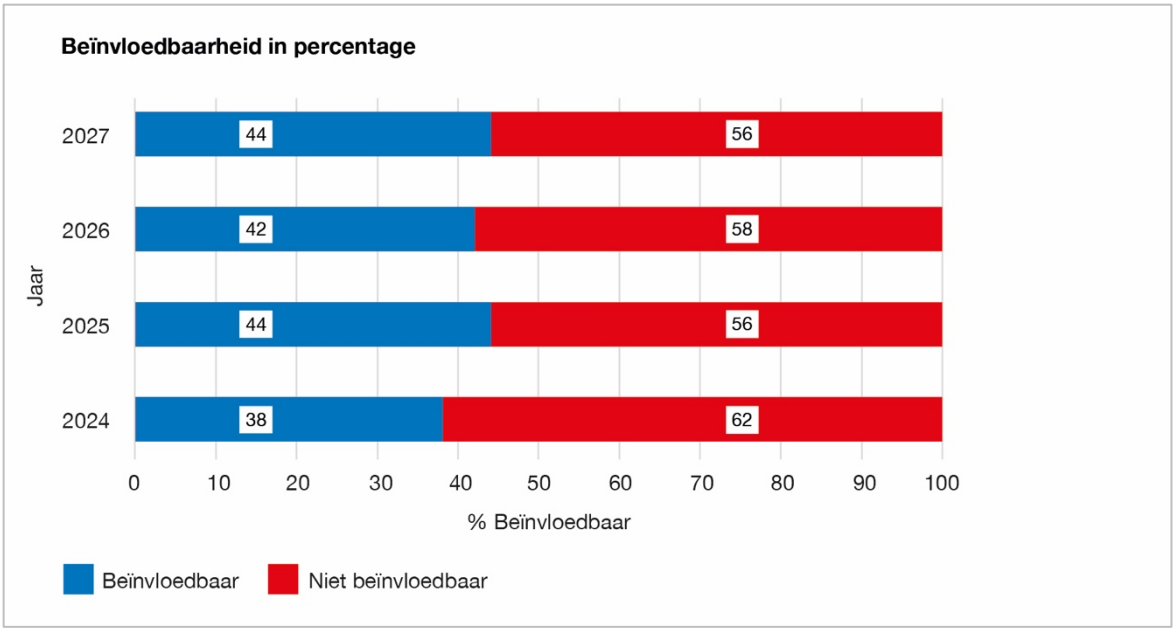
In onderstaande tabel zijn de verschillen in de baten, lasten en reserves ten opzichte van begrotingsjaar 2023 toegelicht.

x €1.000

Toelichting verschillen	Bedrag	I/S
Lasten		
Mutatie van het verwachte kasritme (cashflow) van de meerjarige projecten Verkeersveiligheid op basis van de uitvoeringsplanning.	474	I
Reserves		
Toevoegingen		
Verschillen in jaarlijkse verrekeningen met de reserve Bereikbaarheid en de vaste activa reserve op basis van actuele kasritmes.	-537	I

Beïnvloedbaarheid

De grafiek hieronder laat zien welk percentage van de lasten van deze doelstelling beïnvloedbaar is.

Binnen deze doelstelling is een groot deel van de lasten beïnvloedbaar. Voor verkeersveiligheid geldt dat verschillende projecten reeds zijn gestart of worden aanbesteed (Kanaalstraat, Amsterdamse Straatweg). Voor het actieplan en impuls 30km straten geldt een bestuurlijke afspraak tot 2040. Lopende projecten en afspraken beperken de beïnvloedbaarheid, maar sluiten dit niet uit. Het beëindigen van projecten heeft acceptatie van reeds gemaakte kosten zonder afronding van een project tot gevolg.

Risico's

Risico	Maatregel
Benodigde samenwerking en cofinanciering voor de noodzakelijke maatregelen komen niet rond. Hierdoor kan de **mobiliteitstransitie** niet volgens het gewenste tempo worden gerealiseerd.	Inzet op lobby richting regio en rijk en activeren van partners. Dit op basis van een stevige analyse van de impact van vertraging op andere beleidsterreinen zoals wonen, leefbaarheid, klimaat en milieu.
Benodigde **innovatie** als alternatief voor auto gaat niet snel genoeg of is niet voldoende voor groeistad (Dynamisch verkeersmanagement/ DVM, MaaS, parkeerhubs, etc.)	Convenant met deelautoaanbieders, stimuleringsregelingen voor deelmobiliteit, , parkeerbeleid (hogere tarieven, lage parkeernormen, weghalen autoparkeerplaatsen). Meer onderzoek initiëren, bijvoorbeeld lightrail
Niet iedereen kan de plekken bereiken die ze zouden willen bereiken, bijvoorbeeld doordat zij moeilijk kunnen rondkomen, door een fysieke of cognitieve beperking, een taalachterstand of slechte verbindingen. Hierdoor zijn mensen onvoldoende in staat om deel te nemen aan de maatschappij. Er is sprake van vervoersongelijkheid	In het Uitvoeringsprogramma Vervoersongelijkheid staat beschreven dat we vervoersongelijkheid verkleinen door drempels in het vervoer voor inwoners weg te nemen. Door actief met het thema aan de slag te gaan, leren we meer over deze vorm van ongelijkheid, en leren we ook wat de meest effectieve aanpak is. We monitoren actief en updaten de projectenlijst periodiek op basis van opgedane ervaring en aangescherpte inzichten.

Investeringen

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de investeringen per programma. Per doelstelling is daaronder een aparte tabel met toelichting opgenomen. Een nadere specificatie van de geautoriseerde en de voor 2024 nog te autoriseren investeringen is opgenomen in de desbetreffende investeringsstaten (geheime bijlage bij de programmabegroting).

Zie de paragraaf investeringen voor een toelichting op de verschillende categorieën en uitgangspunten en een totaaloverzicht van alle investeringen.

Investeringen Programma Duurzame Bereikbaarheid

x €1.000

	Geautoriseerd t/m 2023	2024	2025	2026	2027
Vervangingsinvesteringen	**0**	0	0	0	0
Routine-investeringen	**0**	0	0	0	0
Uitbreidingsinvesteringen A	**289.415**	4.425	4.825	0	0
Uitbreidingsinvesteringen B (*)	**184.901**	0	0	0	0
Totaal investeringen	**474.316**	**4.425**	**4.825**	**0**	**0**

(*) Uitbreidingsinvesteringen B worden nu niet geautoriseerd.

Toelichting
Met de Voorjaarsnota 2023 is het Meerjarenperspectief ruimte (MPR 2023) vastgesteld. Hierin wordt de financiële stand van zaken rondom het programma toegelicht en de meerjarenbegroting opgesteld. De bijbehorende kredieten voor projecten waarvan de voorbereiding in 2023 of eerder is gestart zijn tegelijkertijd bij de Eerste Bestuursrapportage 2023 vrij gevraagd. Deze kredieten zijn in bovenstaande tabel met uitbreidingsinvesteringen in de kolom met autorisaties t/m 2023 opgenomen. Voor de projecten die nog niet in 2023 van start zijn gegaan geldt dat de budgetten worden vrij gevraagd in de programmabegroting van het jaar waarin het project start. Op basis van de planning van het MPB 2023 vragen we voor 2024 kredieten vrij voor onderstaande projecten.

Doelstelling Duurzaam vervoer

x €1.000

	Geautoriseerd t/m 2023	2024	2025	2026	2027
Vervangingsinvesteringen	**0**	0	0	0	0
Routine-investeringen	**0**	0	0	0	0
Uitbreidingsinvesteringen A	**261.389**	3.925	4.825	0	0
Uitbreidingsinvesteringen B	**184.901**	0	0	0	0
Totaal Duurzaam vervoer	**446.290**	**3.925**	**4.825**	**0**	**0**

Toelichting
Voor de volgende projecten fiets: Maatregelen t.b.v. de voetganger, Plankosten Demkabrug (Investeringsbudget schaalsprong Fiets), Fietsdepot, Blauwkapelseweg kruising Alexander Numankade, Verbeteren fietsnetwerk Lage Weide, Regionale doorfietsroute Utrecht-Hilversum, en Regionale doorfietsroute Lage Weide – Houten vragen wij totaal het bedrag van 3,275 miljoen euro uit het MPB 2023 vrij.

Voor het auto project Herinrichting Socrateslaan inclusief Linschotensingel vragen wij het bedrag van 0,650 miljoen euro uit het MPB 2023 vrij.

Doelstelling Mobiliteitsgedrag

x €1.000

	Geautoriseerd t/m 2023	Autorisatie 2024	2025	2026	2027
Vervangingsinvesteringen	**0**	0	0	0	0
Routine-investeringen	**0**	0	0	0	0
Uitbreidingsinvesteringen A	5.062	**200**	0	0	0
Uitbreidingsinvesteringen B	0	0	0	0	0
Totaal Mobiliteitsgedrag	**5.062**	**200**	**0**	**0**	**0**

Toelichting
Voor het Regionaal Multimodaal Verkeersmanagement vragen wij het bedrag van 0,200 miljoen euro uit het MPB 2023 vrij.

Doelstelling Verkeersveiligheid

x €1.000

	Geautoriseerd t/m 2023	Autorisatie 2024	2025	2026	2027
Vervangingsinvesteringen	**0**	0	0	0	0
Routine-investeringen	**0**	0	0	0	0
Uitbreidingsinvesteringen A	22.964	**300**	0	0	0
Uitbreidingsinvesteringen B	**0**	**0**	0	0	0
Totaal Verkeersveiligheid	**22.964**	**300**	**0**	**0**	**0**

Toelichting
Voor de herinrichting As Votulast vragen wij het bedrag van 0,300 miljoen euro uit het MPB 2023 vrij voor de plankosten die nodig zijn om het plan voor het oostelijke deel van de route As Votulast te kunnen opstellen.

Verbonden partijen

x €1.000

Omschrijving	Doel	Bijdrage gemeente Utrecht
VvE P&R Uithof/Sciencepark Utrecht	Door het bieden van een combinatie van een goede parkeervoorziening aan de rand van de stad gecombineerd met snel openbaar vervoer naar de binnenstad zet de gemeente in op het afvangen van autoverkeer in de stad. Op deze manier biedt de gemeente een goed alternatief voor automobilisten met bestemming Utrecht voor parkeren in de binnenstad. De gemeente is eigenaar van 500 van de 2.000 parkeerplaatsen in de P&R de Uithof.	287

Zie voor detailinformatie de paragraaf Verbonden Partijen.

Subsidies

x € 1.000

Doelstelling	Omschrijving	Begroting 2023	Begroting 2024	Waarvan 'vaste' verlening met jaarsubsidies	Meerjarig verleend t.l.v 2024
Toename van het aandeel duurzame, gezonde en ruimte-efficiënte vervoersmiddelen					
Uitvoeren maatregelen goederenvervoer	Uitvoeren maatregelen goederenvervoer	50	50	0	0
Totaal doelstelling 1		50	50	0	0
Totaal		**50**	**50**	**0**	**0**

Zie voor het totaaloverzicht alle subsidies per programma de bijlage subsidies.

Aantrekkelijke, groene leefomgeving en erfgoed

Programmaoverzicht

We werken aan een gezonde en prettige omgeving als je de deur uitstapt.
Portefeuillehouder(s): Linda Voortman; Susanne Schilderman; Rachel Streefland en Eva Oosters

Financiën programma

x €1.000

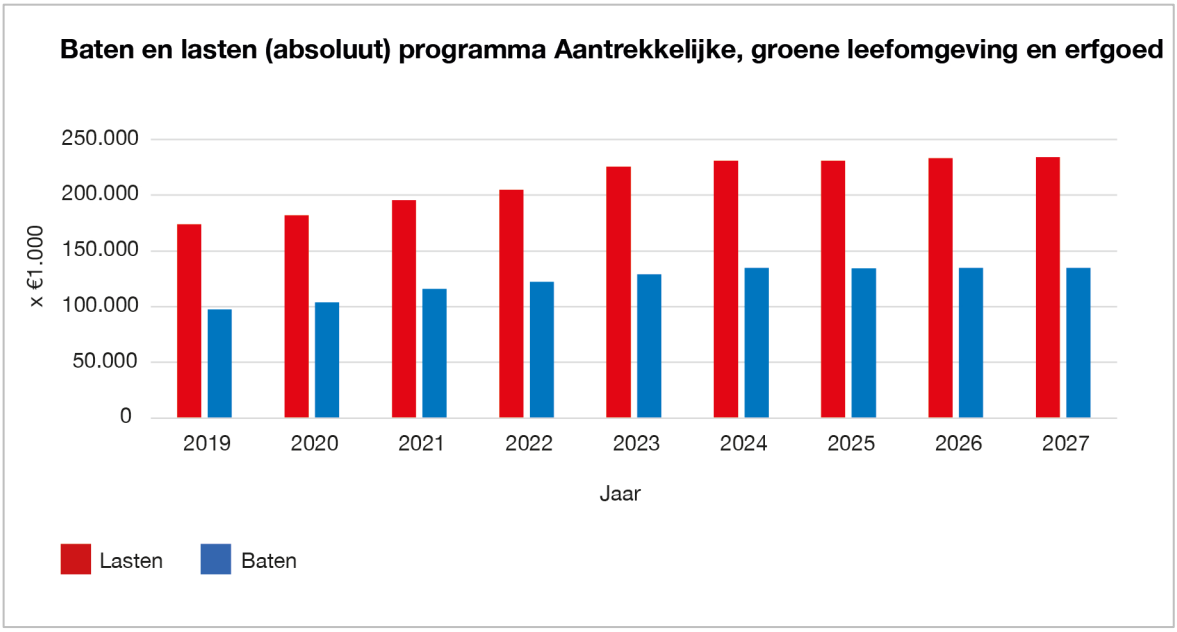
	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	120.845	128.887	134.846	134.533	134.633	134.633
Lasten	202.914	225.697	230.938	231.069	233.296	234.059
Saldo Baten en Lasten	**-82.068**	**-96.810**	**-96.092**	**-96.536**	**-98.663**	**-99.426**
Onttrekking reserves	7.163	6.375	99	467	78	78
Toevoeging reserves	2.035	141	141	141	174	174
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**5.128**	**6.233**	**-43**	**325**	**-96**	**-96**
Totaal	**-76.940**	**-90.576**	**-96.135**	**-96.211**	**-98.759**	**-99.522**

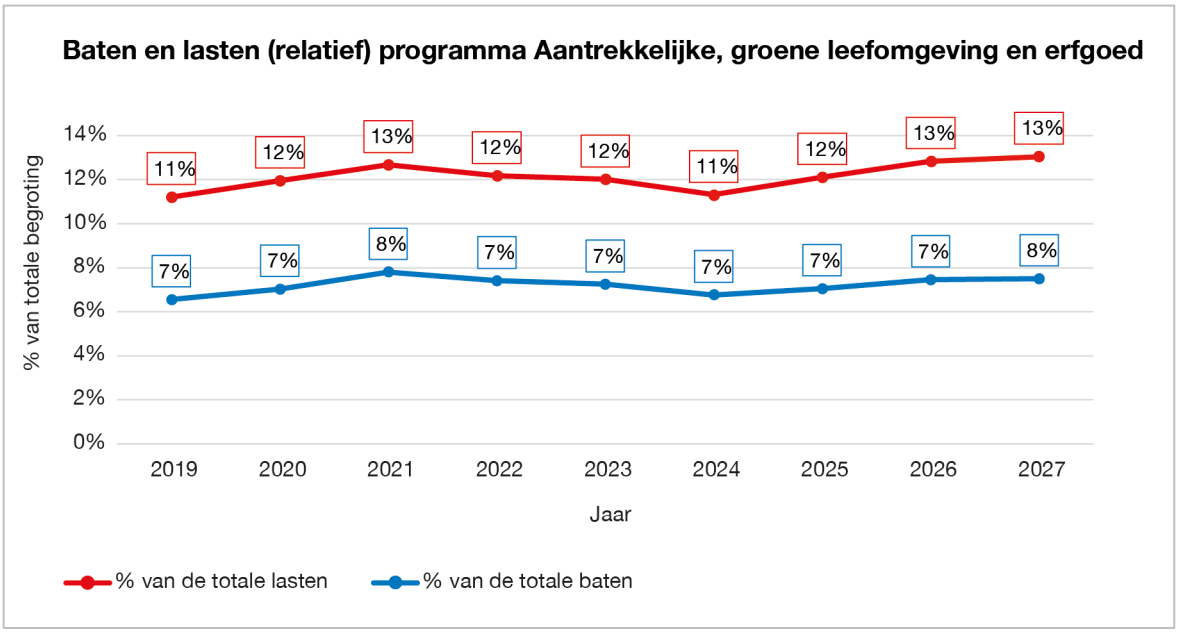
De baten in dit programma zijn 135 miljoen euro. Deze baten bestaan hoofdzakelijk uit:
- Opbrengsten uit de Afvalstoffenheffing (60 miljoen euro).
- Opbrengsten uit Rioolheffing (49 miljoen euro).

De lasten in dit programma zijn 231 miljoen euro. Deze lasten bestaan hoofdzakelijk uit:
- Onderhoudskosten voor onder andere openbare ruimte, wervengebied, water- en rioleringssysteem, containers afvalinzameling, gronden en terreinen (bodemverontreiniging), schoonhouden openbare ruimte (110 miljoen euro).
- Personele lasten (61 miljoen euro).
- Investeringen in watersysteem, rioleringssysteem en luchtkwaliteit (21 miljoen euro).
- Overig kosten onder andere afvalverwerkingskosten, energielasten, kwijtschelden belastingen en betaalde subsidies (39 miljoen euro).

In dit programma wordt in 2024 0,099 miljoen euro onttrokken en 0,141 miljoen euro toegevoegd aan de reserves. Zie voor een verdere toelichting het onderdeel Reserves in hoofdstuk Financiën.

Baten en lasten meerjarig in beeld
De grafieken hieronder tonen de ontwikkeling van de baten en lasten van het programma over een periode van meerdere jaren, exclusief reserves. Zowel in absolute bedragen, als in percentages van de totale baten en lasten van de begroting.

Doelstellingen

Doelstelling 1: Beheer openbare ruimte

Met goed beheer van de openbare ruimte zorgen we voor een gezonde, aantrekkelijke, robuuste en toekomstbestendige leefomgeving voor iedereen.

Beleidskader
Deze doelstelling komt voort uit onderstaande beleidsdocumenten:

Beleidsdocument	Vastgesteld	Toelichting
Kadernota Kwaliteit Openbare Ruimte	2016	In de nota is vastgelegd wat nodig is om de kwaliteit van de openbare ruimte goed aan te laten sluiten bij de omgeving.
Nota Beheer Openbare Ruimte	2021	In de nota brengen we in beeld wat de staat is van de kwaliteit van de openbare ruimte en beschrijven we hoe we de openbare ruimte ontwikkelend willen beheren, wat de omvang van het achterstallig onderhoud is en hoe we de verschillende opgaven willen financieren.
Meerjaren Investeringsprogramma 2024-2029	2023	Dit programma biedt inzicht in de projecten groot onderhoud en vervanging die we willen uitvoeren.
Programmaplan Werk aan de Werf	2021	In dit plan staat hoe we wal-, werf- en kluismuren en kelders in het historische wervengebied herstellen en werken aan maatregelen om schade aan muren en kelders in de toekomst te voorkomen.
Uitvoeringsprogramma wervengebied 2023 - 2026	2023	In het programma staat welke herstelmaatregelen we nemen.
Actieplan zelfbeheer openbaar groen	2021	Met dit actieplan geven we aan hoe we de samenwerking versterken met zelfbeheerders.
Notitie Aanpak plaagdierbeheersing: Ratten	2020	In deze notitie beschrijven we de aanpak van de Integrated Pest Management, de focus ligt op preventie.
Visie stadswater	niet bekend	Het beleid richt zich op het gebruik van het openbare water waar je kan varen of zwemmen en op de oevers waar je kan verblijven en wandelen. Voor dit onderwerp is nieuw beleid in de maak. Dit kan leiden tot een aanpassing van doelstellingen en indicatoren in de volgende programmabegroting.
Groenstructuurplan	2007, 2018	De Actualisatie van het Groenstructuurplan 2018 maakt inzichtelijk hoe de ontwikkeling van groen gelijke tred gaat houden met de groei van de stad.
Bomenbeleid	2009, 2018	In het Bomenbeleid staat onze ambities voor bomen.
Nota Utrechtse soortenlijst	2018	Lijst met soorten die voor Utrecht kenmerkend zijn, waarbij hun beschermde status zorgt voor continuïteit in het behoud en stimuleren van plant- en dierensoorten.
Nota dierenwelzijn	2019	In deze nota staat het dierenwelzijnsbeleid.

Effectindicatoren

We gebruiken de volgende indicatoren om te meten waar we staan. Meer informatie vindt u in de webversie van de begroting.

Indicator	Nulmeting	Realisatie	Doelstelling			
		2022	2023	2024	2025	2026
Waardering van het schoonhouden van de openbare ruimte in de buurt.	6,6 (2021)	-	6,5	-	6,5	-
Waardering van het onderhoud van de verharding in de buurt (zoals straten, pleinen, stoepen en fietspaden).	n.v.t. (2023)	-			6,8	
Waardering van de verzorging van het openbare groen in de buurt.	n.v.t. (2023)	-			6,8	

Activiteiten
Om onze doelstelling te bereiken, gaan wij het volgende doen:

Nieuwe activiteiten in het begrotingsjaar

- We leggen een visie en beleid op de ondergrond ter besluitvorming voor aan de raad en vertalen het daarna door naar een uitvoeringsprogramma (Visie en beleidsnota gereed in Q1 2024).
- We realiseren een besparing van 0,485 miljoen euro in 2023, oplopend tot 0,735 miljoen euro in 2024 en 1,085 miljoen euro structureel in 2025 door bij het beheer van de openbare ruimte te kiezen voor standaardiseren van het materiaalgebruik en voor versobering van het beeldkwaliteitsniveau (gereed in 2024).
- We geven verder vorm aan de voorbereiding van de integrale openbare ruimte projecten, waarbij we inzetten een ‘in één keer goed’ aanpak, door bij de vervanging van riolering en wegverharding koppelkansen op het vlak van vergroening, mobiliteit en klimaatadaptatie te benutten (gereed in 2024).
- De komende jaren werken we aan: 1) het herstel van de muren aan de Oudegracht, waaronder tussen de Muntkelder en de Stadhuisbrug en tussen de Weesbrug en de Smeebrug en (2) delen van de Kromme Nieuwegracht, (3) het herstel van kelders met bouwkundige gebreken en het waterdicht maken van kelders met ernstige lekkages, (4) een definitieve financiële regeling voor keldereigenaren en (5) afspraken met stakeholders over beheer en gebruik (gereed in 2026).
- We ondersteunen de realisatie van een particuliere Islamitische begraafplaats (gereed in 2024).
- Onder voorbehoud van vaststelling van de Visie stadswater door de raad: we voegen indicatoren en een financiële paragraaf toe aan de Visie stadswater en leggen deze ter vaststelling voor aan de raad (gereed in 2024).
- Onder voorbehoud van vaststelling van de visie Stadswater door de raad: we stellen een uitvoeringsprogramma Stadswater 2024-2027 op (gereed in 2024).

Activiteiten die we niet meer doen

- In het kader van de versoberingsopgave brengen we de frequentie van het reinigen van een deel van onze civiele constructies (zoals bruggen, steigers, vlonders) of onderdelen daarvan terug.

Activiteiten die we blijven doen

- We continueren onze acties voor het verbeteren van de toegankelijkheid van de openbare ruimte voor mensen met een beperking.
- We werken het achterstallig onderhoud in een redelijke termijn van tien jaar weg.
- We voeren geprogrammeerde groot onderhoud- en vervangingsprojecten in de openbare ruimte uit, die zijn opgenomen in het Meerjaren Investeringsplan 2024-2029 en geven daarbij invulling aan ontwikkelend beheer, met als streven om steeds een bijdrage te leveren aan de gemeente-brede opgaven voor een gezond stedelijk leefklimaat.
- We houden de openbare ruimte schoon en onderhouden het groen volgens de afgesproken kwaliteitsnormen.
- We zetten de begeleiding van en samenwerking met de vrijwilligers in het dagelijks beheer voort.
- We handhaven de algemene regelgeving en voorschriften van vergunningen in de openbare ruimte en controleren naar aanleiding van meldingen of eigen waarnemingen vanuit preventief toezicht.
- Het programmeren, herstel van schade aan het monumentale wervengebied, intensivering van beheer, voorkomen van schade, voorkomen van onveilige situaties en het invullen van de burenplicht en de maatschappelijke zorgplicht is elk jaar onderdeel van ons werk.

Financiën Beheer openbare ruimte

x €1.000

	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	12.266	14.221	15.213	15.150	15.150	15.150
Lasten	100.743	114.139	116.501	115.723	115.240	116.910
Saldo Baten en Lasten	**-88.477**	**-99.917**	**-101.289**	**-100.574**	**-100.091**	**-101.761**
Onttrekking reserves	4.314	1.324	3	3	3	3
Toevoeging reserves	1.321	0	0	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**2.993**	**1.324**	**3**	**3**	**3**	**3**
Totaal	**-85.485**	**-98.593**	**-101.286**	**-100.571**	**-100.088**	**-101.758**

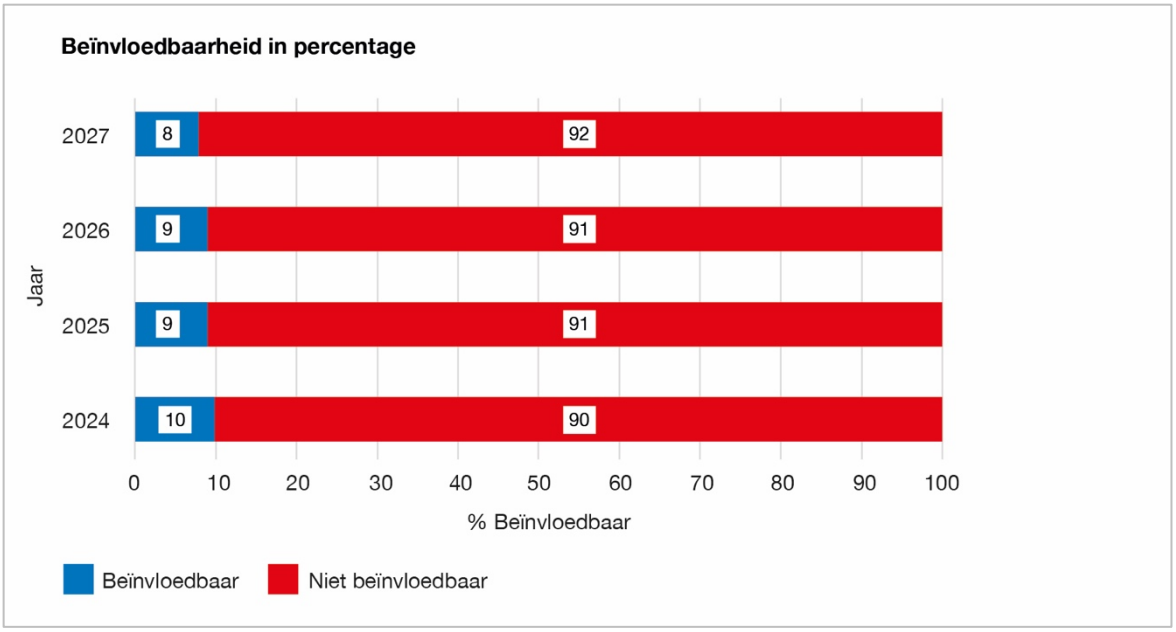
In onderstaande tabel zijn de verschillen in de baten, lasten en reserves ten opzichte van begrotingsjaar 2023 toegelicht.

x €1.000

Toelichting verschillen	Bedrag	I/S
Baten		
Indexering tarieven, belastingen en leges. In bovenstaande tabel is in 2024 nog een algemene index toegepast op de baten van de tarieven en heffingen. Echter is het idee om in 2024 een gedifferentieerde indexering toe te gaan passen. Na vaststelling van de verordeningen voor 2024 zullen de aanpassingen in de baten worden verwerkt in de eerstvolgende begrotingswijziging.	938	S
Lasten		
Loon- en prijsindexering	1.587	S
Referentiekader Groei: budgettoename wordt jaarlijks bepaald en verwerkt op basis van bevolkingstoename.	1.155	S
Werven: Het incidentele budget voor de periode 2021-2023 valt in 2024 weg.	-721	I
Frictiekosten Leidsche Rijn: Budget toekenning voor nieuw opgeleverde openbare ruimte is gerelateerd aan de bevolkingsgroei in Leidsche Rijn. Te onderhouden openbare ruimte wordt eerder opgeleverd dan dat er nieuwe bewoners zijn. Hierdoor ontstaat er een hiaat in onderhoudsbudget. Dit is het frictiebudget dat jaarlijks wordt bepaald.	-652	I
Reserves		
Onttrekkingen		
In 2023 is 1,3 miljoen euro onttrokken aan de algemene reserve ten behoeve het Programma Wervengebied. In 2024 vindt er geen onttrekking plaats.	-1.321	I

Beïnvloedbaarheid

De grafiek hieronder laat zien welk percentage van de lasten van deze doelstelling beïnvloedbaar is.

De lasten binnen deze doelstelling zijn slechts beperkt beïnvloedbaar door wettelijke taken en koppeling tussen baten en lasten. De keuzeruimte wordt beperkt doordat het wettelijk verplicht is om objecten veilig en heel te houden door onderhoud en vervanging. Vooral de opgave in naoorlogse wijken is groot. Keuzeruimte komt vooral neer op versobering, er is bijvoorbeeld op een aantal gebieden een kwaliteitsniveau afgesproken dat één trede hoger ligt dan wettelijk verplicht. Versobering gaat samen met een hoger risico op herstelkosten door achterstallig onderhoud. Toezicht en handhaving heeft betrekking op personeelskosten en aan personeel gerelateerd materieel, en betreft grotendeels gemeentelijk (beïnvloedbaar) beleid. Havendienst is zowel voor de commerciële als de publieke taak ruim kostendekkend. De tarieven voor de Havendienst kan nog wel worden verhoogd (t.b.v. algemene middelen). Tarieven voor de marktdienst is vanaf 2025 kostendekkend.

Doelstelling 2: Water- en rioleringssysteem

Het water- en rioleringssysteem is gezond, robuust en toekomstbestendig voor iedereen.

Beleidskader

Deze doelstelling komt voort uit onderstaande beleidsdocumenten:

Beleidsdocument	Vastgesteld	Toelichting
Visie Water en Riolering Utrecht	2022	De visie beschrijft hoe we invulling geven aan onze zorgplichten voor afvalwater, hemelwater en grondwater.
Programma Water en Riolering Utrecht 2024-2028	2023	Het programma beschrijft wat we, naast het reguliere beheer en onderhoud van onze assets, de komende jaren gaan doen op het gebied van water en riolering.
Visie Klimaatadaptatie Utrecht	2022	De visie laat zien wat we op het gebied van hittestress, wateroverlast en droogte moeten doen om ons voor 2050 aan te passen aan het veranderende klimaat.
Meerjaren Investeringsprogramma 2024-2029	2023	Dit programma biedt inzicht in de projecten groot onderhoud en vervanging die we willen uitvoeren.

Effectindicatoren
We gebruiken de volgende indicatoren om te meten waar we staan. Meer informatie vindt u in de webversie van de begroting.

Indicator	Nulmeting	Realisatie	Doelstelling			
		2022	2023	2024	2025	2026
Aantal geregistreerde meldingen van volledig gestremde wegen of hemelwater in panden vanuit de openbare ruimte bij extreme neerslag (buien t/m 80mm per uur).	0 (2020)	1	0	0	0	0
Aantal geregistreerde meldingen van grondwateroverlast door te hoge of te lage grondwaterstanden in de openbare ruimte.	7 (2012)	12	<=5	<=5	<=5	<=5
Aantal keer per jaar dat dusdanige oppervlaktewaterkwaliteitsproblemen optreden dat directe maatregelen zijn vereist. Het gaat hier om vissterfte, stank, botulisme, blauwalg en overmatig kroos.	2 (2012)	9	<=5	<=5	<=5	<=5

Activiteiten
Om onze doelstelling te bereiken, gaan wij het volgende doen:

Nieuwe activiteiten in het begrotingsjaar
- We vertalen doelstellingen in de Visie Water en Riolering en Visie Klimaatadaptatie in omgevingsplanregels en leggen deze ter besluitvorming voor aan de raad (gereed in 2024).
- We onderzoeken een nieuwe grondslag voor de rioolheffing en leggen deze ter besluitvorming voor aan de raad (gereed in 2025).
- Om de oppervlaktewaterkwaliteit te verbeteren starten we samen met het waterschap HDSR met de uitvoering van maatregelen die zijn opgenomen in het Programma Schoon Water in Utrecht (gereed in 2028).
- We geven uitvoering aan de in 2023 opgestelde integrale communicatiestrategie voor water/groen/klimaatadaptatie en richten ons daarbij op de doelgroepen: bewoners, maatschappelijk vastgoed (eigen vastgoed en vastgoed van derden) en corporaties (gereed in 2024).
- We koppelen minimaal 15,3 hectare af via bouwplannen, herinrichtingen, initiatievenfonds en subsidieregelingen, bij voorkeur door het vervangen van verhardingen door groen (gereed in 2024).
- We vervangen minimaal 8,2 kilometer riolering waarbij we ernaar streven gelijktijdig de openbare ruimte te vernieuwen en zowel het rioleringssysteem als de openbare ruimte klimaatbestendig en circulair te maken (gereed in 2024).

Activiteiten die we niet meer doen
Niet van toepassing.

Activiteiten die we blijven doen
- Het beheren en onderhouden van het gemeentelijk rioolstelsel, rioolgemalen en drainagestelsel.
- Het beheren en onderhouden van de watergangen die bij de gemeente in beheer en onderhoud zijn en het realiseren van de vastgestelde waterkwaliteitsdoelen samen met de waterschappen.
- Het waarborgen van de gemeentelijke watertaken in alle bouwplannen, gebiedsontwikkelingen en herinrichtingen via gebiedsadvisering, plantoetsing en vergunningverlening.
- Het stimuleren van eigenaren en gebruikers van de stad om hemelwater nuttig te gebruiken en ter plaatse te verwerken via voorlichting, facilitering en subsidiëring.
- Het programmeren, voorbereiden en uitvoeren van groot onderhoud, vervangingen en verbeteringen aan het water- en rioleringssysteem.

- Wateroverlast door extreme neerslag of schade door langdurige droogte voorkomen door het realiseren van meer ruimte voor de opvang van regenwater in het straatprofiel en het vasthouden van regenwater waar het valt door verharding te vervangen door groen.
- Het circulair maken van het water- en rioleringssysteem door onder andere het verminderen van het waterverbruik, het scheiden van vuile en schone waterstromen en het hergebruiken van grondstoffen en materialen.
- Het aanpassen van het water- en rioleringssysteem aan de groei van de stad, waaronder het op de lange termijn toewerken naar een andere locatie van de rioolwaterzuivering Utrecht.

Financiën Water- en rioleringssysteem

x €1.000

	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	43.368	46.309	49.498	49.498	49.498	49.498
Lasten	31.532	34.395	35.826	35.826	35.442	35.442
Saldo Baten en Lasten	**11.836**	**11.914**	**13.671**	**13.671**	**14.055**	**14.055**
Onttrekking reserves	0	4.600	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**0**	**4.600**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal	**11.836**	**16.514**	**13.671**	**13.671**	**14.055**	**14.055**

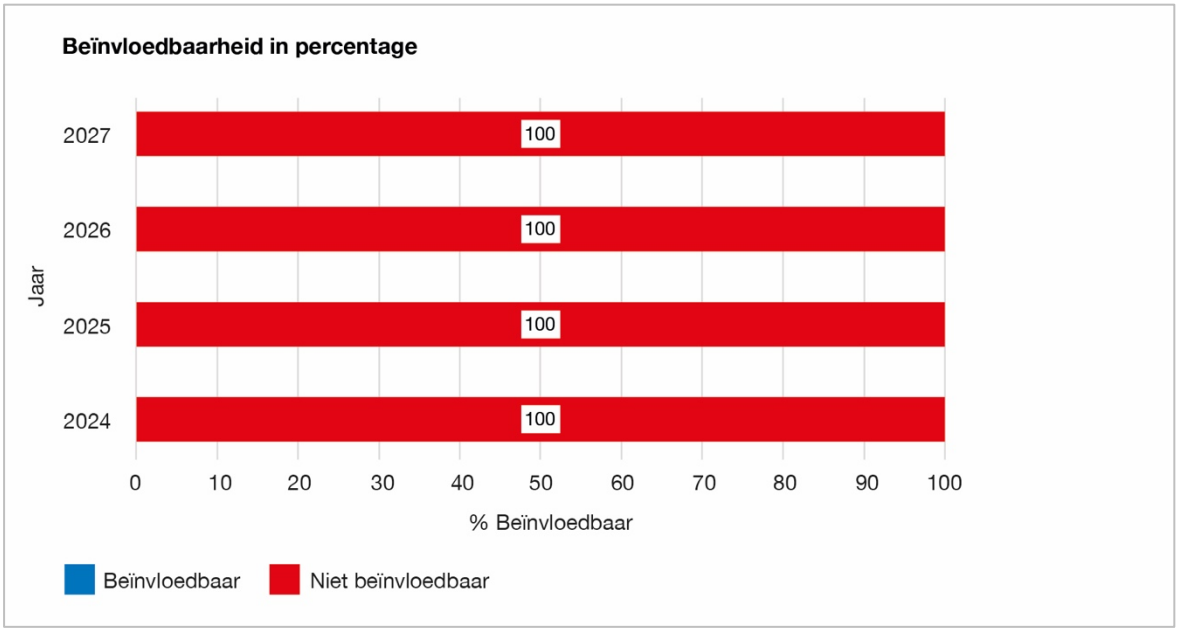
In onderstaande tabel zijn de verschillen in de baten, lasten en reserves ten opzichte van begrotingsjaar 2023 toegelicht.

x €1.000

Toelichting verschillen	Bedrag	I/S
Baten		
Indexering tarieven, belastingen en leges. In bovenstaande tabel is in 2024 nog een algemene index toegepast op de baten van de tarieven en heffingen. Echter is het idee om in 2024 een gedifferentieerde indexering toe te gaan passen. Na vaststelling van de verordeningen voor 2024 zullen de aanpassingen in de baten worden verwerkt in de eerstvolgende begrotingswijziging.	3.189	S
Lasten		
Loon- en prijsindexering	1.431	S
Reserves		
Onttrekkingen		
Vrijval reserve riolering overeenkomstig de Voorjaarsnota 2023 (onderdeel 4.3.3 Bijsturen op de begroting van 2023).	-4.600	I

Beïnvloedbaarheid

De grafiek hieronder laat zien welk percentage van de lasten van deze doelstelling beïnvloedbaar is.

De rioolheffing is 100% kostendekkend, en daarmee is deze doelstelling in principe niet beïnvloedbaar. Het is mogelijk om bij de jaarlijkse indexatie de toekomstige stijging van het tarief te beoordelen in combinatie met de afvalstoffenheffing en de OZB, de woonlastendruk. Door de rioolheffing minder te laten stijgen, kan de OZB meer stijgen, wat meer algemene middelen oplevert.

Doelstelling 3: Extra groen

Extra groen dat bijdraagt aan klimaatadaptatie, biodiversiteit en/of recreatie voor mensen en dieren.

Beleidskader

Deze doelstelling komt voort uit onderstaande beleidsdocumenten:

Beleidsdocument	Vastgesteld	Toelichting
Kadernota kwaliteit Openbare Ruimte	2016	In de nota is vastgelegd wat nodig is om de kwaliteit van de openbare ruimte goed aan te laten sluiten bij de omgeving.
Nota beheer Openbare Ruimte	2021	In de nota brengen we in beeld wat de staat is van de kwaliteit van de openbare ruimte, hoe we de openbare ruimte ontwikkelend willen beheren, wat de omvang van het achterstallig onderhoud is en hoe we de verschillende opgaven willen financieren.
Meerjaren Investeringsprogramma 2024-2029	2023	Dit programma biedt inzicht in de projecten groot onderhoud en vervanging die we willen uitvoeren.
Actieplan zelfbeheer openbaar groen	2021	Met dit actieplan geven we aan hoe we de samenwerking versterken met zelfbeheerders.
Notitie aanpak Plaagdierbeheersing: ratten	2020	In deze notitie beschrijven we de aanpak van de Integrated Pest Management, de focus ligt daarbij op preventie.
Visie water en riolering Utrecht	2022	De visie beschrijft hoe we invulling geven aan onze zorgplichten voor afvalwater, hemelwater en grondwater.

Visie klimaatadaptatie	2022	De visie laat zien wat we op het gebied van hittestress, wateroverlast en droogte moeten doen om ons voor 2050 aan te passen aan het veranderende klimaat.
Groenstructuurplan	2007, 2018	De Actualisatie van het Groenstructuurplan 2018 maakt inzichtelijk hoe de ontwikkeling van groen gelijke tred gaat houden met de groei van de stad.
Bomenbeleid	2009, 2018	In het Bomenbeleid staan onze ambities voor bomen.
Nota Utrechtse soortenlijst	2018	Lijst met soorten die voor Utrecht kenmerkend zijn waarbij hun beschermde status zorgt voor continuïteit in het behoud en stimuleren van plant- en dierensoorten.
Nota spelen in je eigen buurt	2022	De nota Spelen in je eigen buurt geeft de ambities aan voor de verspreiding van speel- en sportruimte in de openbare ruimte.
Nota dierenwelzijn	2019	In deze nota staat het dierenwelzijnsbeleid.
Visie stadswater		Voor dit onderwerp is nieuw beleid in de maak. Dit kan leiden tot een aanpassing van doelstelling en indicatoren in de volgende programmabegroting. Het beleid richt zich op het gebruik van het openbare water waar je kan varen of zwemmen en op de oevers waar je kan verblijven en wandelen.

Effectindicatoren
We gebruiken de volgende indicatoren om te meten waar we staan. Meer informatie vindt u in de webversie van de begroting.

Indicator	Nulmeting	Realisatie	Doelstelling			
		2022	2023	2024	2025	2026
Hoeveelheid (m^2) openbaar groen en water per huishouden in de stad.	105 (2018)	103 m^2	105 m^2	105 m^2	105 m^2	105 m^2
Hoeveelheid (m^2) openbaar groen en water per huishouden rondom de stad.	42 (2018)	42 m^2	42 m^2	42 m^2	42 m^2	42 m^2

Activiteiten
Om onze doelstelling te bereiken, gaan wij het volgende doen:

Nieuwe activiteiten in het begrotingsjaar

- Voor zowel het Speelruimtebeleid als de visie Stadswater stellen we een uitvoeringsprogramma op en gaan aan de slag met de eerste projecten. Voor de Visie Stadswater is dit nog wel onder voorbehoud van vaststelling van de visie door de Raad (gereed in 2024).
- We starten met een nieuwe ronde van de 6-jaarlijkse klimaatstresstesten en het opstellen van omgevingsplanregels (gereed in 2024).
- We vergroten onze inspanning om meer bomen in de stad toe te voegen door extra projecten uit te voeren en inwoners en partners in de stad te betrekken en door bomen weg te geven aan bewoners voor in hun tuinen (gereed in 2024).
- Op andere schaalniveaus werken we aan de verdere vergroening die bijdraagt aan klimaatadaptatie en verbetering van de biodiversiteit, veelal met cofinanciering, zoals bij de Icoonprojecten Rondje Stadseiland en Moreelse Tuinen (gereed in 2024).
- Ten oosten van Utrecht werken we aan de planontwikkeling van een Groen Groeit Mee voorbeeldgebied voor meer natuur en recreatie in de toekomst (gereed in 2024).
- Nieuw contract voor dierenhulp afsluiten met dierenhulporganisatie(s) (gereed in 2024).

Activiteiten die we niet meer doen

Niet van toepassing.

Activiteiten die we blijven doen

- We benutten kansen voor meer groen en bomen, klimaatadaptatie, speelplekken en biodiversiteit in gebiedsontwikkelingen en bij aanpassingen van de openbare ruimte en naar aanleiding van initiatieven uit de stad.
- Samen met de regio werken we aan recreatievoorzieningen.
- We participeren in projecten waar we werk met werk kunnen maken en waar we kansen zien samen met anderen (van inwoners tot Europese projecten).
- Samen met de dierenhulporganisaties zorgen we voor goede en snelle hulpverlening aan hulpbehoevende dieren in de stad. Deze hulpverlening is bedoeld voor zowel zwerfdieren als wilde dieren.
- Conform de afspraken in het coalitieakkoord wordt er een (digitaal) loket ingericht voor initiatieven voor vergroening en zelfbeheer van openbaar groen door bewoners. Voor de wijken Overvecht, Rivierenwijk en West-Noordwest zijn uitvoeringsmiddelen beschikbaar gesteld om de vergroening op grotere schaal uit te voeren (gereed in 2024).

Financiën Extra groen

x €1.000

	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	280	412	15	15	15	15
Lasten	13.253	14.178	15.954	16.905	20.601	20.844
Saldo Baten en Lasten	**-12.974**	**-13.765**	**-15.939**	**-16.890**	**-20.586**	**-20.829**
Onttrekking reserves	1.815	200	0	0	0	0
Toevoeging reserves	41	41	41	41	41	41
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**1.774**	**159**	**-41**	**-41**	**-41**	**-41**
Totaal	**-11.200**	**-13.607**	**-15.980**	**-16.931**	**-20.627**	**-20.870**

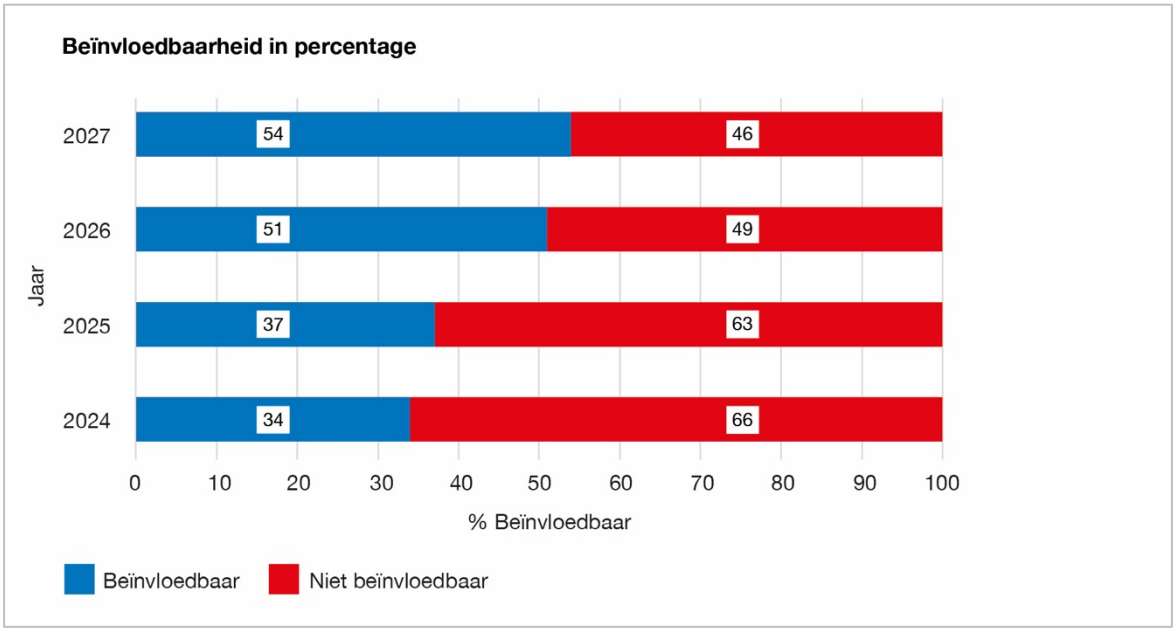
In onderstaande tabel zijn de verschillen in de baten, lasten en reserves ten opzichte van begrotingsjaar 2023 toegelicht.

x €1.000

Toelichting verschillen	Bedrag	I/S
Baten		
Incidentele provinciale subsidie voor de realisatie parkzone Johan Wagenaarkade vervalt in 2024.	-398	I
Lasten		
Loon en prijsindexering	819	S
Provinciale subsidie parkzone Johan Wagenaarkade, zie toelichting baten	-398	I

Beïnvloedbaarheid

De grafiek hieronder laat zien welk percentage van de lasten van deze doelstelling beïnvloedbaar is.

Binnen deze doelstelling is een groot deel van de lasten beïnvloedbaar. Dierenwelzijn is een wettelijke taak voor dieren met een kennelijke eigenaar, maar met ruimte voor de wijze van invullen. Versobering treft hulpbehoevende dieren zonder eigenaar (opvang, vervoer) en uitvoerende organisatie (Stichting Dierenbescherming). Van deze middelen is slechts een beperkt deel (< 15%) beïnvloedbaar).

Groen en recreatie om de stad hebben we geregeld middels de gemeenschappelijke regeling Stichtse Groenlanden. Uittreding leidt tot desintegratie kosten waardoor op het beëindigen van taken op korte termijn meer kost dan oplevert. Groenstructuurplan is de grootste post binnen Extra groen, hier is circa de helft beïnvloedbaar in 2024 en dit neemt toe naar 2027.
De middelen Natuur- en Milieueducatie worden besteed aan een subsidie en een dienstverlenings-overeenkomst aan Stichting Utrecht Natuurlijk. Het onderdeel Klimaatadaptatie betreft beleidsinzet en advisering.

Doelstelling 4: Afval voorkomen

Afval wordt zoveel mogelijk voorkomen, aantoonbaar ingezet als grondstof en afvalscheiding wordt positief gestimuleerd.

Beleidskader

Deze doelstelling komt voort uit onderstaande beleidsdocumenten:

Beleidsdocument	Vastgesteld	Toelichting
Grondstoffennota	2020	In deze nota staat onze ambitie om in 2050 volledig circulair te zijn, waarbij afval verwerkt kan worden tot nieuwe grondstoffen en producten.

Effectindicatoren

We gebruiken de volgende indicatoren om te meten waar we staan. Meer informatie vindt u in de webversie van de begroting.

Indicator	Nulmeting	Realisatie	Doelstelling			
		2022	2023	2024	2025	2026
Tevredenheid over de afvalinzameling (cijfer)	6,5 (2019)	-	7,0	-	7,0	-
Restafval/inwoner (kg)	219 (2019)	208	203	197	178	

Activiteiten
Om onze doelstelling te bereiken, gaan wij het volgende doen:

Nieuwe activiteiten in het begrotingsjaar
- We gaan ons inzamelsysteem uitbreiden. De citybins faseren we uit als inwoners een nieuw inzamelmiddel hebben.

Activiteiten die we niet meer doen
- We hoeven het inzamelsysteem niet meer aan te passen op het nascheiden van plastic, blik en pak omdat dit volledig is doorgevoerd.

Activiteiten die we blijven doen
- Gescheiden inzamelen van huishoudelijk afval zoals GFT, oud papier en karton.
- We blijven sturen op het voorkomen van afval door bijvoorbeeld het opt-in systeem en het promoten van de wasbare luier en organiseren onder andere campagnes om inwoners bekend te maken met de wasbare luiers.

Financiën Afval voorkomen

x €1.000

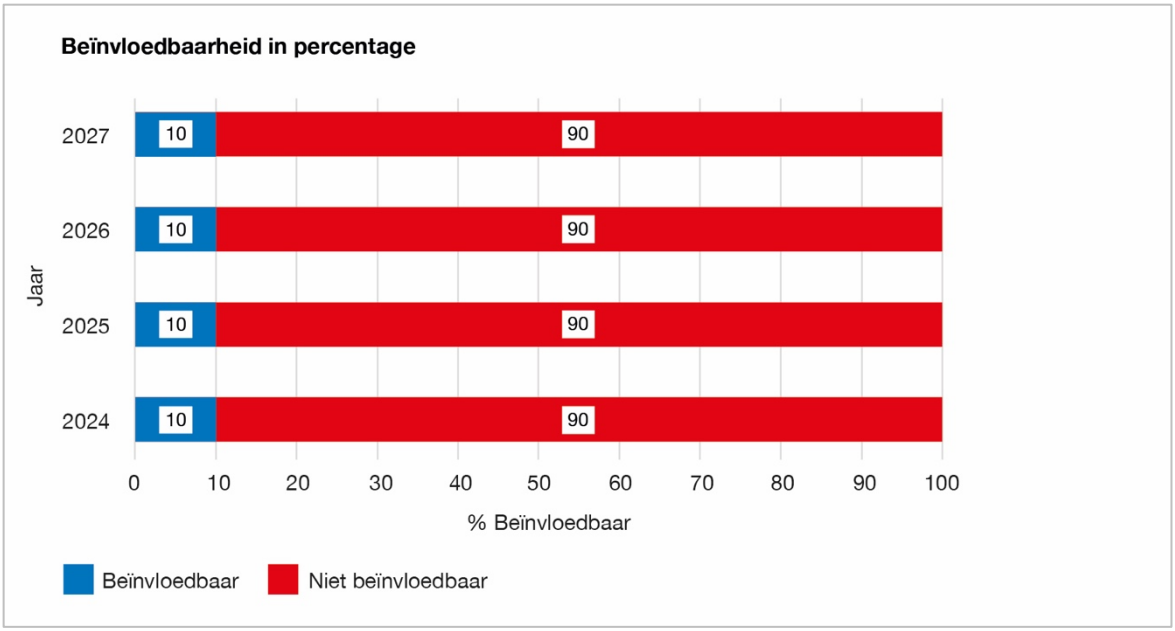
	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	62.038	64.490	68.930	68.930	68.930	68.930
Lasten	46.548	48.901	52.030	52.030	51.979	51.979
Saldo Baten en Lasten	**15.489**	**15.589**	**16.900**	**16.900**	**16.951**	**16.951**
Onttrekking reserves	4	0	0	0	0	0
Toevoeging reserves	573	0	0	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**-569**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal	**14.921**	**15.589**	**16.900**	**16.900**	**16.951**	**16.951**

In onderstaande tabel zijn de verschillen in de baten, lasten en reserves ten opzichte van begrotingsjaar 2023 toegelicht.

x €1.000

Toelichting verschillen	Bedrag	I/S
Baten		
Indexering tarieven, belastingen en leges. In bovenstaande tabel is in 2024 nog een algemene index toegepast op de baten van de tarieven en heffingen. Echter is het idee om in 2024 een gedifferentieerde indexering toe te gaan passen. Na vaststelling van de verordeningen voor 2024 zullen de aanpassingen in de baten worden verwerkt in de eerstvolgende begrotingswijziging.	4.494	S
Lasten		
Loon- en prijsindexering	3.147	S

Beïnvloedbaarheid
De grafiek hieronder laat zien welk percentage van de lasten van deze doelstelling beïnvloedbaar is.

De lasten binnen deze doelstelling zijn slechts beperkt beïnvloedbaar door de koppeling aan (kostendekkende) heffingen en tarieven. Er is alleen speelruimte in de (integrale) verhoging van de tarieven. Huishoudelijke afvalinzameling wordt gedekt door afvalstoffenheffing. Alleen door de indexatie van het tarief te beoordelen in combinatie met de rioolheffing en de OZB (woonlastendruk) en mogelijkerwijs de afvalstoffenheffing minder te laten stijgen kan de OZB meer stijgen, dit levert meer algemene middelen op. Bedrijfsafval inzameling is een commerciële taak, die via tarieven zelfs een kleine winst oplevert.

Doelstelling 5: Erfgoed

Behouden, beheren en benutten van erfgoed als cultuurhistorische drager van het karakter van Utrecht.

Beleidskader

Deze doelstelling komt voort uit onderstaande beleidsdocumenten:

Beleidsdocument	Vastgesteld	Toelichting
Visie Religieus Erfgoed	2017	Visie over hoe Utrecht omgaat met Religieus Erfgoed
Erfgoednota 'Utrechts erfgoed verbindt mensen en tijden'	2022	Beleidsdocument over hoe we in Utrecht omgaan met erfgoed
Actieagenda	2022	Agenda met acties die Erfgoed uitvoert tussen 2022 en 2024
Beleidsregel zonne-energie voor beschermde monumenten en in beschermde stads- en dorpsgezichten in de gemeente Utrecht 2021	2021	Regels over hoe om te gaan met zonnepanelen op monumenten en op panden in het beschermde stads- en dorpsgezicht

Effectindicatoren

We gebruiken de volgende indicatoren om te meten waar we staan. Meer informatie vindt u in de webversie van de begroting.

Indicator	Nulmeting	Realisatie	Doelstelling			
		2022	2023	2024	2025	2026
Het percentage inwoners dat tevreden is met het aanbod van monumenten en erfgoed	n.v.t. (2023)	-				
Aantal uitgegeven omgevingsvergunningen voor archeologie en monumenten.	226 (2022)	226	200	200	200	200

Activiteiten
Om onze doelstelling te bereiken, gaan wij het volgende doen:

Nieuwe activiteiten in het begrotingsjaar
- Beleidsinstrumenten op orde: ontwikkelen en implementeren cultuurhistorische waardenkaart, implementeren uitvoeringsrichtlijnen monumentenzorg, implementeren onderzoeksagenda erfgoed (gereed in 2024).
- Erfgoed in ruimtelijke ontwikkelingen: ontwikkelkaders Unesco werelderfgoederen en beschermde stads- en dorpsgezichten opnemen in Omgevingswet. Archeologie in Rijnenburg positioneren in verkenning van ruimtelijke ontwikkelscenario's (gereed in 2024).
- Erfgoed toegankelijk en beleefbaar maken: plan van aanpak implementatie Verdrag van Faro (gereed in 2024).

Activiteiten die we niet meer doen
Niet van toepassing.

Activiteiten die we blijven doen
- Beleidsinstrumenten op orde ten behoeve van verduurzaming, beschermde stads- en dorpsgezichten en Unesco-werelderfgoederen.
- Erfgoed is het fundament voor ruimtelijke ontwikkelingen in de stad, zodat gebouwd, archeologisch en ruimtelijk erfgoed zichtbaar is bij planontwikkeling en bijdraagt aan de ruimtelijke kwaliteit daarvan.
- Erfgoed draagt bij aan klimaatopgaven in de stad door beleidsinstrumenten, kennis en informatie in te zetten om verduurzamen van monumenten te stimuleren, en te adviseren over ruimtelijk erfgoed binnen deze opgave.
- We maken Erfgoed toegankelijk en beleefbaar door kennis te delen over archeologie, bouwhistorie en architectuur.

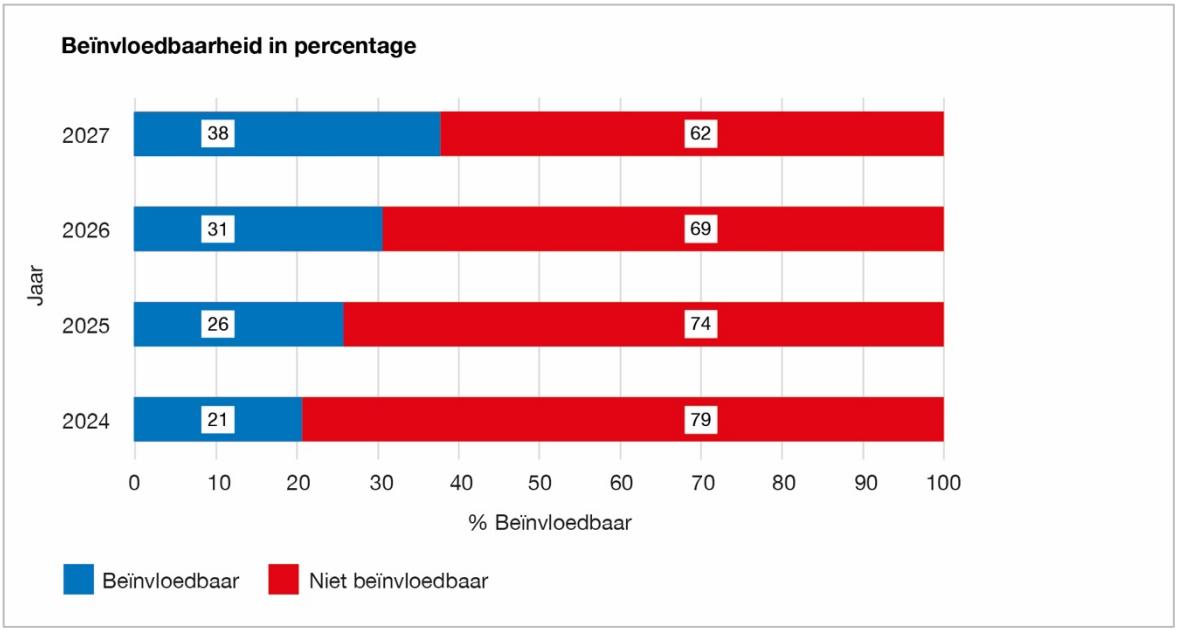
Financiën Erfgoed

x €1.000

	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	685	345	369	369	369	369
Lasten	3.934	3.166	3.265	3.165	3.035	3.035
Saldo Baten en Lasten	**-3.249**	**-2.821**	**-2.896**	**-2.796**	**-2.666**	**-2.666**
Onttrekking reserves	195	40	40	40	40	40
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**195**	**40**	**40**	**40**	**40**	**40**
Totaal	**-3.054**	**-2.781**	**-2.856**	**-2.756**	**-2.626**	**-2.626**

Binnen deze doelstelling zijn er geen verschillen groter dan 0,5 miljoen euro of meer dan 10% van de baten en lasten.

Beïnvloedbaarheid
De grafiek hieronder laat zien welk percentage van de lasten van deze doelstelling beïnvloedbaar is.

De lasten binnen deze doelstelling zijn maar deels beïnvloedbaar omdat met een groot deel wettelijke kaders en regelgeving worden uitgevoerd, zoals Erfgoedwet, Erfgoedverordening, bepalingen uit de oude Monumentenwet (tot inwerkingtreding Omgevingswet), Omgevingswet, Wet op de Archeologische Monumentenzorg, Archiefwet, Wabo). De budgetten worden ingezet voor depotbeheer van archeologische vondsten, uitvoering van de wettelijke taken (archeologie – en monument leges gerelateerde werkzaamheden) en beleidsontwikkeling. Ook is een meerjarige verplichtingen aangegaan voor beheer en onderhoud van museum Castellum Hoge Woerd. Er wordt onderzoek gedaan naar de mogelijkheden van verzelfstandigen, dit is niet in de begroting verwerkt. De inkomsten uit leges voor archeologie- en monumenten zijn niet kostendekkend voor de uitvoering.

Doelstelling 6: Leefomgeving en ondergrond

Utrecht werkt aan het verbeteren van lucht- en geluidkwaliteit en een gezonde, veilige leefomgeving en ondergrond.

Beleidskader

Deze doelstelling komt voort uit onderstaande beleidsdocumenten:

Beleidsdocument	Vastgesteld	Toelichting
Geluidnota Utrecht	2014	Vult de gemeentelijke beleidsvrijheid in voor het beheersen en voorkomen van geluidshinder bij ontwikkelingen.
Actieplan Geluid	2019	Bevat concrete acties ter verbetering van de akoestische situatie door de aanpak van bestaande knelpunten.
Nota Externe veiligheid	2007	Vult de gemeentelijke beleidsvrijheid in om in bijzondere gevallen af te wijken van het plaatsgebonden risico en het groepsrisico.
Luchtkwaliteitsbeleid en –uitvoeringsprogramma ‘Utrecht kiest voor gezonde lucht’	2020	Beleid en maatregelen om snel gezondheidswinst te bereiken door maatregelen te nemen die de luchtkwaliteit verbeteren op weg naar de WHO-advieswaarden-2005.

Actieplan Schoon Vervoer	2015	Beleid en maatregelen om de luchtkwaliteit te verbeteren en om CO2 te reduceren door het faciliteren en stimuleren van schoon vervoer en -waar nodig- te reguleren.
Gebiedsplan gebiedsgericht grondwaterbeheer en visie op duurzaam gebruik van de ondergrond	2015	Beheer van de kwaliteit van het grondwater van een groot deel van de stad. Voor dit onderwerp is nieuw beleid in de maak. Dit kan leiden tot een aanpassing van doelstelling en indicatoren in de volgende programmabegroting.
Nota Bodembeheer 2017-2027	2017	Faciliteert het gebruik maken van bodemkwaliteits-kaarten om de kwaliteit van de bodem te bepalen.
Gemeentelijk beleid inzake PFAS	2020	Aanvulling op de Nota Bodembeheer.
Beleidsnota Geluid en Trillingen	Ter inzage gelegd mei 2023	De nota maakt het onder andere mogelijk om bij nieuwe ontwikkelingen strengere waarden te hanteren dan de wet. Voor dit onderwerp is nieuw beleid in de maak. Dit kan leiden tot een aanpassing van doelstelling en indicatoren in de volgende programmabegroting.
Beleidsnota Omgevingsveiligheid	Ter inzage gelegd juni 2023	De nota vult de gemeentelijke beleidsvrijheid op gebied van vervoer van, en werken met, gevaarlijke stoffen in. Voor dit onderwerp is nieuw beleid in de maak. Dit kan leiden tot een aanpassing van doelstelling en indicatoren in de volgende programmabegroting.
Beleidsnota Luchtkwaliteit	Ter inzage gelegd juni 2023	De nota bevat beleid om met luchtkwaliteitsmaatregelen te streven naar de WHO-advieswaarden van 2021. Voor dit onderwerp is nieuw beleid in de maak. Dit kan leiden tot een aanpassing van doelstelling en indicatoren in de volgende programmabegroting.
Visie Stadswater	Besluitvorming najaar 2023	Het beleid richt zich op het gebruik van het openbare water waar je kan varen of zwemmen en op de oevers waar je kan verblijven en wandelen. Voor dit onderwerp is nieuw beleid in de maak. Dit kan leiden tot een aanpassing van doelstellingen en indicatoren in de volgende programmabegroting.

Effectindicatoren

We gebruiken de volgende indicatoren om te meten waar we staan. Meer informatie vindt u in de webversie van de begroting.

Indicator	Nulmeting	Realisatie	Doelstelling			
		2022	2023	2024	2025	2026
% inwoners dat vaak overlast van lawaai ervaart.	30% (2015)	n.v.t.	n.v.t.	≤30%	≤30%	≤30%
Jaargemiddelde concentraties fijnstof PM10.	32,6 µg/m³ (2011)	verwacht eind 2023	max. 21 µg/m³	max. 20 µg/m³	max. 19 µg/m³	max. 18 µg/m³
Jaargemiddelde concentraties fijnstof PM2,5.	18,9 µg/m³ (2013)	Verwacht eind 2023	max. 12 µg/m³	max. 12 µg/m³	max. 11 µg/m³	max. 10 µg/m³
Jaargemiddelde concentraties stikstofdioxide NO2.	42 µg/m³ (2011)	Verwacht eind 2023	max. 33 µg/m³	max. 32 µg/m³	max. 28 µg/m³	max. 25 µg/m³

Activiteiten

Om onze doelstelling te bereiken, gaan wij het volgende doen:

Nieuwe activiteiten in het begrotingsjaar

- Geluid en trillingen: we werken de Beleidsnota Geluid en Trillingen uit in een uitvoeringsprogramma (gereed in Q4 2024).
- Geluid en trillingen: we gebruiken het uitvoeringsprogramma als invulling van de verplichting vanuit Europa een actieplan op te stellen (gereed in Q4 2024).
- Geluid en trillingen: we onderzoeken de mogelijkheden van soundscaping om beter inzicht te krijgen in maatregelen die de geluidskwaliteit verbeteren (gereed in 2024).
- Omgevingsveiligheid: we onderzoeken of voldoende wordt gecommuniceerd over risico's van gevaarlijke stoffen (gereed in Q3 2024).
- Omgevingsveiligheid: we onderzoeken of, waar nodig, risicocommunicatie kan worden verbeterd (gereed in 2024).
- Luchtkwaliteit: we werken de Beleidsnota Luchtkwaliteit uit in een uitvoeringsprogramma met aanvullende maatregelen (gereed in Q2 2024).
- Luchtkwaliteit: we onderzoeken of we (ook) met sensoren kunnen gaan meten (gereed in Q2 2024).
- Bodem en ondergrond: we leggen een visie en beleidsnota op de ondergrond ter besluitvorming voor aan de raad en vertalen het daarna door naar een uitvoeringsprogramma (Visie en beleidsnota gereed in Q1 2024).
- Bodem en ondergrond: we dragen een deel van de wettelijke en daarmee geassocieerde taken over aan de Regionale Uitvoeringsdienst Utrecht (RUD) (gereed in Q4 2024).
- Bodem en ondergrond: we stellen beleid op voor lood en bodembiodiversiteit en geven onder voorbehoud van vaststelling uitvoering aan het beleid (gereed in 2024).
- De Groene Verantwoordingsdag vindt voor het eerst plaats (gereed in 2024).

Activiteiten die we niet meer doen

We werken niet meer aan de aan RUD overgedragen bodemtaken.

Activiteiten die we blijven doen

- We adviseren over milieu-aspecten bij ruimtelijke ontwikkelingen, waarbij ambities op projectniveau integraal afgewogen worden.
- We maken jaarlijks het Duurzaamheidsverslag, waarin we gedetailleerd rapporteren over de stand van zaken met betrekking tot duurzaamheid.
- Geluid en trillingen: we stellen compenserende voorwaarden bij ruimtelijke ontwikkelingen (zoals geluidluwe gevels en rustige buitenruimten).
- Geluid en trillingen: we streven naar een maximaal geluidsniveau van 63 dB, strenger dan de wet voorschrijft, bij nieuwe woningbouwontwikkelingen.
- Geluid en trillingen: we stellen grenswaarden aan trillingen bij nieuwe woningen langs het spoor.
- Geluid en trillingen: we verbeteren bestaande knelpunten door maatregelen te nemen.
- Geluid en trillingen: we voeren geluidsaneringsprojecten uit waarmee we op kosten van de Rijksoverheid in aanmerking komende woningen voorzien van geluidisolatie.
- Omgevingsveiligheid: we vullen het Register Externe Veiligheid als vervanger van de landelijke Risicokaart.
- Luchtkwaliteit: we voeren luchtkwaliteitsmaatregelen (milieuzones, bouwwerktuigen, houtstook) uit waarmee we voortdurend de emissies van vervuilende stoffen verminderen, en monitoren de effecten via berekeningen en metingen.
- Luchtkwaliteit: we werken landelijk samen in het Schone Lucht Akkoord.
- Luchtkwaliteit: we onderzoeken doorlopend of er nieuwe extra maatregelen nodig en haalbaar zijn om emissies van vervuilende stoffen te verminderen.
- Stikstofdepositie: we adviseren bij ruimtelijke projecten en maken/controleren berekeningen.
- Emissieloos vervoer: we stimuleren en faciliteren de transitie naar emissieloos vervoer door oplaadinfrastructuur bij te plaatsen en plaatsen snelladers op winkellocaties en bij sportvoorzieningen.
- Bodem en ondergrond: we voeren regie op het gebruik van de ondergrond om nieuwe (complexe) opgaven mogelijk te maken met het oog op balans in de 4 B's (beschermen,

beheren, benutten, beter maken). We nemen deel aan omgevingstafels (Omgevingswet) voor kleinere projecten.
- Bodem en ondergrond: we ontwikkelen, actualiseren en gebruiken het 3D-model en digitale tools.
- Bodem en ondergrond: we actualiseren het Gebiedsplan Gebiedsgericht Grondwaterbeheer.
- Bodem en ondergrond: we voeren nazorgactiviteiten uit bij de Nedereindse Plas en het Griftpark en doen daarnaast onderzoek op historische spoedlocaties.
- Bodem en ondergrond: we stellen een bodembelastingskaart ontplofbare oorlogsresten op en beheren deze.

Financiën Leefomgeving en ondergrond

x €1.000

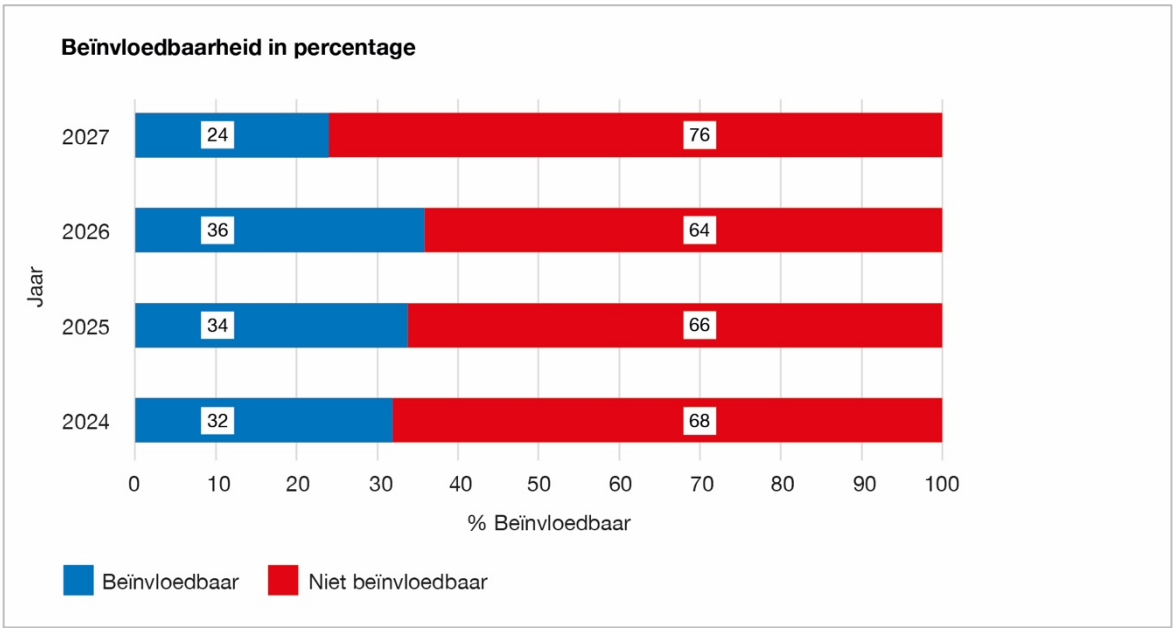
	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	2.209	3.109	821	571	671	671
Lasten	6.903	10.918	7.361	7.419	6.998	5.848
Saldo Baten en Lasten	**-4.694**	**-7.809**	**-6.540**	**-6.848**	**-6.327**	**-5.177**
Onttrekking reserves	836	211	56	424	35	35
Toevoeging reserves	100	100	100	100	132	132
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**736**	**111**	**-44**	**324**	**-97**	**-97**
Totaal	**-3.958**	**-7.698**	**-6.584**	**-6.524**	**-6.424**	**-5.274**

In onderstaande tabel zijn de verschillen in de baten, lasten en reserves ten opzichte van begrotingsjaar 2023 toegelicht.

x €1.000

Toelichting verschillen	Bedrag	I/S
Baten		
In 2023 zijn specifieke uitkeringen (SPUK) incidenteel toegekend voor de nazorg en pilot teerpompen bij het Griftpark, buitenproportionele opgaven waaronder PFAS, lood en niet genormeerde stoffen, onderzoek naar gestimuleerde biologische afbraak in het Griftpark en bodemsanering fase 1 en 2 van Bestparc onderzoek.	-2.240	I
Lasten		
In 2024 nemen de lasten af door incidenteel toegekende (SPUK) middelen voor 2023, zie toelichting baten.	-2.245	I
Incidentele middelen 2023 voor de herinvesteringen Bestparconderzoek vervallen vanaf 2024.	-1.369	I

Beïnvloedbaarheid
De grafiek hieronder laat zien welk percentage van de lasten van deze doelstelling beïnvloedbaar is.

De lasten binnen deze doelstelling zijn maar deels beïnvloedbaar, omdat grotendeels betrekking heeft op wettelijke taken. Lucht, Geluid, Trillingen en Omgevingsveiligheid en betreft een mix van beleidsinzet, monitoring, advisering en verantwoording op de genoemde onderdelen en andere milieuaspecten (PFAS, Stikstof, bestrijdingsmiddelen). Dit in samenhang met het product Aanpak Luchtkwaliteit en Emissieloos vervoer waar diverse maatregelen op het gebied van Luchtkwaliteit worden uitgevoerd. Het budget voor bodemverontreiniging is ook deels beïnvloedbaar. De bekostiging van deze taak wordt op dit moment grotendeels via (incidentele) SPUKS toegekend.

Risico's

Risico	Maatregel
Verdichting en meer warme dagen door klimaatverandering hebben een intensiever recreatief gebruik van de openbare ruimte tot gevolg. Dit leidt tot **snellere slijtage** en er blijft **meer afval** achter. Extremer weer door klimaatverandering leidt ook vaker tot **overlast en schade**, zoals droogteschade aan wegen en meer ziektes en sterfte van planten en bomen.	• De openbare ruimte in gelijke tred uitbreiden met het aantal woningen, met name de hoeveelheid groene, recreatieve ruimte. • Klimaatadaptief maken van de openbare ruimte zodat deze beter bestand is tegen droogte, extreme buien en hitte conform doelstellingen Visie Klimaatadaptatie Utrecht.
Door de stapeling van ambities zoals klimaatadaptatie, vergroening, een goed toegankelijke en beweegvriendelijke openbare ruimte en het aardgasvrij maken van de stad met een beperkte boven- en ondergrondse openbare ruimte, zetten we in op de aanpak: in één keer goed. Dit, en de onbekendheid met beperkingen in de ondergrond, kan leiden tot **weerstand bij bewoners**, **langere doorlooptijd** van projecten en meer **risico's** tijdens de uitvoering.	• Opstellen van integrale beleidskaders met een afwegingskader zoals de Visie Ondergrond en integrale stedelijke programmering voor de vernieuwing van de openbare ruimte. • Vóór de start van integrale projecten met alle initiatiefnemers heldere uitgangspunten vaststellen. • Toepassen van eenduidige methode van projectmanagement en -beheersing, inclusief risicomanagement. • Bekendheid met ondergrond genereren bij initiatiefnemers. • Goede communicatie met inwoners.
De vele ontwikkel- en beheerprojecten in de stad kunnen leiden tot **overlast en weerstand bij bewoners en ondernemers**. Bovendien kan vertraging van het ene project leiden tot vertraging bij andere projecten. Dat kan de overlast versterken en leiden tot minder draagvlak bij inwoners en ondernemers.	• Door integraal stedelijk te programmeren kunnen we projecten bundelen of juist spreiden om overlast beperkt te houden. • Goede communicatie met inwoners en ondernemers.
De krappe arbeidsmarkt, beperkte beschikbaarheid van materialen en prijsstijgingen beperken onze uitvoeringskracht. Hierdoor kunnen we **projecten** mogelijk niet (tijdig) uitvoeren of leveren we niet de afgesproken kwaliteit bij dagelijks onderhoud en beheer.	• Via de actualisaties van de meerjarenramingen leggen we indien nodig bijstellingen aan de raad voor. • Binnen erfgoed temporiseren en uitstellen van bepaalde werkzaamheden door gebrek aan capaciteit, zoals genoemd in Actieagenda (2022).
Uitvoering van projecten van **het programma Wervengebied** is complex door de vele stakeholders, de lange doorlooptijd van het programma en de nauwe samenhang tussen kelders, muren, bruggen, straten en gevels. Van tevoren is niet altijd duidelijk wat de conditie van muren en kelders is. Er zijn soms onduidelijke eigendomsverhoudingen en verantwoordelijkheden van beheerders. Projecten en samenwerking kunnen hierdoor stagneren en er kunnen juridische conflicten ontstaan. Het vertrouwen in de gemeente raakt dan beschadigd.	• Samenhangend en gezamenlijk herstellen en behouden van het wervengebied. Daarbij werken we met Integrale Projectteams (IPM teams). • Het programma valt onder de Regeling risicovolle projecten met bij bijbehorende zwaardere projectbeheersing. • Invulling geven aan burenplicht. • Vooraf de conditie van muren en kelders onderzoeken en ervaringen van eerder uitgevoerde projecten gebruiken.
Installaties en systemen voor het functioneren en beheren van de openbare ruimte lopen in toenemende mate het risico om doelwit te worden van **cybercriminaliteit**.	• Aanpak ontwikkelen voor het monitoren van de weerbaarheid van installaties en systemen tegen cybercriminaliteit en technische en organisatorische maatregelen.

De **ruimte in de ondergrond** is onvoldoende om alle ruimtelijke ambities te faciliteren. De druk is zo groot dat de balans in de ondergrond verstoord raakt en we niet kunnen voldoen aan de (maatschappelijke) doelen van de Omgevingswet. Dit kan gevolgen hebben voor de kwaliteit van bodem en grondwater. De kwaliteit van het drinkwater komt bijvoorbeeld in gevaar als bodem- en grondwaterverontreinigingen onvoldoende beheerst en gesaneerd worden of als het 2e watervoerend pakket niet veilig of niet verantwoord wordt gebruikt.	• Strakkere regie op de ondergrond, en onderzoek naar en inzet van innovatieve oplossingen om optimaal gebruik te maken van de ruimte in de ondergrond. • We stellen een visie en beleid over de ondergrond op.
Onvoldoende Europese regelgeving op het gebied van milieu heeft als gevolg dat we onze doelen onvoldoende kunnen afdwingen en daarmee realiseren.	• Lobby (via de Rijksoverheid) naar de EU, innovaties stimuleren, start-ups binnenhalen, vanuit gemeentelijk beleid maatregelen nemen.
Doordat een groot deel van de luchtverontreiniging van buiten Utrecht komt, en we hier geen directe invloed op hebben, bestaat de kans op een minder snellere verbetering van de luchtkwaliteit, met gevolgen voor de gezondheid van inwoners, ondernemers en bezoekers.	• Lobby naar het Rijk (via het Schone Lucht Akkoord) en de EU voor een gezamenlijke aanpak. • Lokale luchtmaatregelen intensiveren zodat we het door ons beïnvloedbare deel maximaal aanpakken.
Door grotere **afhankelijkheid en toename van energiegebruik** bestaat de kans dat het stroomnet het niet meer aan kan, met als gevolg onvoldoende leveringsgarantie, en ook stagnatie van de realisatie van laadpalen.	• Nadere afspraken maken over het tijdig opwaarderen van het stroomnetwerk. • Stimuleren van bi-directioneel laden.
Tijdelijke **depots van Erfgoed** zijn kwetsbaar vanwege staat van onderhoud panden, inbraakgevoeligheid, geen goede omstandigheden voor de spullen. Daarnaast loopt de huur van één van de tijdelijke locaties af voordat het nieuwe depot klaar is. Er wordt een nieuw depot gebouwd, deze loopt vertraging op, prognose 2025.	• Risicoanalyse uitvoeren op de fysieke situatie van de tijdelijke depots • Aanbeveling(en) uit risicoanalyse uitvoeren.
Exploitatiesubsidie van gemeente Utrecht aan **DOMunder** stopt na 2025. Dit heeft mogelijk gevolgen voor de financiële staat van de organisatie.	• DOMunder volgt een traject met het Erfgoed Expert Team van de Provincie om inzicht te krijgen in de werking van de exploitatie, de risico's in beeld te krijgen en toekomstige subsidiebehoefte te beoordelen.

Investeringen

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de investeringen per programma. Per doelstelling is daaronder een aparte tabel met toelichting opgenomen. Een nadere specificatie van de geautoriseerde en de voor 2024 nog te autoriseren investeringen is opgenomen in de desbetreffende investeringsstaten (geheime bijlage bij de programmabegroting).

Zie de paragraaf investeringen voor een toelichting op de verschillende categorieën en uitgangspunten en een totaaloverzicht van alle investeringen.

Investeringen Programma Aantrekkelijke, groene leefomgeving

x €1.000

	Geautoriseerd t/m 2023	2024	2025	2026	2027
Vervangingsinvesteringen	204.698	**52.124**	36.000	37.800	39.600
Routine-investeringen	1.891	**11.207**	3.500	0	0
Uitbreidingsinvesteringen A	10.351	**7.690**	0	0	0
Uitbreidingsinvesteringen B	0	**0**	0	0	0
Totaal investeringen	**216.940**	**71.021**	**39.500**	**37.800**	**39.600**

Doelstelling Beheer openbare ruimte

x €1.000

	Geautoriseerd t/m 2023	Autorisatie 2024	2025	2026	2027
Vervangingsinvesteringen	179.280	**25.314**	13.000	13.000	13.000
Routine-investeringen	1.891	**4.680**	0	0	0
Uitbreidingsinvesteringen A	0	**0**	0	0	0
Uitbreidingsinvesteringen B	0	**0**	0	0	0
Totaal Beheer openbare ruimte	**181.171**	**29.994**	**13.000**	**13.000**	**13.000**

Toelichting Vervangingsinvesteringen

Vervangingen Nota Beheer Openbare Ruimte

In de Nota Beheer Openbare Ruimte, vastgesteld op 18 februari 2021, is een nieuwe financiële strategie opgenomen om investeringen vanaf 100.000 euro te activeren. Dit betreft de vervangingsinvesteringen op het gebied van verhardingen, civiele constructies, groen, openbare verlichting, verkeersregelinstallaties, speelobjecten en beeldende kunst. In bovenstaande tabel wordt per objectsoort autorisatie gevraagd voor de totale kosten van investeringsprojecten die in 2024 starten.

Bij speelobjecten en beeldende kunst is sprake van doorlopende projecten welke in 2022 volledig zijn geautoriseerd en waarvoor derhalve in 2024 geen nieuwe autorisatie hoeft te worden aangevraagd. Voor de investeringsprojecten die in 2025 starten vragen wij autorisatie bij de programmabegroting 2025.

Programma Werven en Wal- en kluismuren

Op 15 juli 2021 is het programmaplan Wervengebied vastgesteld. In dit programmaplan is toegelicht wat we in de periode 2021-2023 voornemens zijn te gaan uitvoeren en welke budgetten hiervoor beschikbaar en nog benodigd zijn. Tot en met 2023 is 93,675 miljoen euro geautoriseerd voor vervangingsinvesteringen.
Het programmaplan ‘Werk aan de Werf’ heeft een looptijd van 30 jaar. Voor de uitvoering van het programmaplan kunnen we niet 30 jaar vooruitkijken. Daarom werken we steeds met een uitvoeringsprogramma voor de komende 4 jaar. In het uitvoeringsprogramma staat wat er de komende 4 jaar wordt gedaan en wat dat kost. Het uitvoeringsprogramma wordt ieder jaar aangevuld en geactualiseerd om zo de uitvoering van het programma gedurende de looptijd behapbaar en beheersbaar te houden.
Op 11 april 2023 is het uitvoeringsprogramma 2022 - 2026 vastgesteld. Hierin is opgenomen dat er in 2024 13 miljoen aan krediet wordt aangevraagd.

Toelichting Routine-investeringen

Bedrijfsmiddelen (voertuigen en afvalbakken)
Bedrag van 4,385 miljoen euro in 2024 is voor de aanschaf/vervanging van diverse voertuigen ten behoeve van het beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Verder is 0,070 miljoen euro bestemd voor de aanschaf van big belly's (persafvalbakken).

Bedrijfsmiddelen (Asset Informatie Systeem, Routing)
Een bedrag van 2,084 miljoen is voor de aanschaf en implementatie van een nieuw asset informatiesysteem ten behoeve van het beheer van de openbare ruimte.

Doelstelling Water- en rioleringssysteem

x €1.000

	Geautoriseerd t/m 2023	Autorisatie 2024	2025	2026	2027
Vervangingsinvesteringen	19.475	**21.200**	23.000	24.800	26.600
Routine-investeringen	0	**0**	0	0	0
Uitbreidingsinvesteringen A	0	**0**	0	0	0
Uitbreidingsinvesteringen B	0	**0**	0	0	0
Totaal Water- en rioleringssysteem	**19.475**	**21.200**	**23.000**	**24.800**	**26.600**

Toelichting
We willen in 2024 8,2 kilometer riolering vervangen. Uitgangspunt daarbij is dat we bij de vervanging direct klimaatbestendige en circulaire maatregelen nemen.
Conform het uitgangspunt van ontwikkelend beheer willen we met de rioolvervanging een bijdrage leveren aan andere maatschappelijke opgaven, zoals het klimaatbestendiger en verkeersveiliger maken van de openbare ruimte alsmede het vergroenen van de openbare ruimte. Hiermee vormt de rioolvervanging een belangrijke impuls voor de gewenste vernieuwing van de openbare ruimte in de naoorlogse wijken.

Voor de vertaling van het vervangingsprogramma in concrete projecten stemmen we vanuit het principe van ontwikkelend beheer uitgebreid af met de programma's stedelijke ontwikkeling, mobiliteit, groen en groot onderhoud openbare ruimte.

Doelstelling Extra groen

x €1.000

	Geautoriseerd t/m 2023	Autorisatie 2024	2025	2026	2027
Vervangingsinvesteringen	0	**0**	0	0	0
Routine-investeringen	0	**0**	0	0	0
Uitbreidingsinvesteringen A	5.573	**5.000**	0	0	0
Uitbreidingsinvesteringen B	0	**0**	0	0	0
Totaal Extra Groen	**5.773**	**5.000**	**0**	**0**	**0**

Toelichting
In bovenstaande tabel wordt per objectsoort autorisatie gevraagd voor de totale kosten van investeringsprojecten die in 2024 starten. Bij deze Programmabegroting vragen we 5,000 miljoen euro krediet vrij voor investeringen in het icoonproject Natuurgebied Zuilen (Groei in Balans 9).
In de RSU 2040 is de opgave opgenomen om het natuurgebied Zuilen in te richten als een toegankelijk landschapspark met een groen-, sport- en recreatief programma.

De overige investeringsprojecten die tot deze doelstelling behoren zijn zoals onderstaand. Voorheen waren deze investeringen opgenomen in het voormalige programma Openbare Ruimte en groen.

Icoonproject Krommerijnlinie Landschap (voorheen Amelisweerd) (Groei in Balans 13)
Icoonproject Gedeelte van Rondje Stadseiland (Groei in Balans 11)
Groene Ommetjes (Groei in Balans 15) - De autorisatie van dit krediet wordt voorgesteld bij de Tweede Bestuursrapportage 2023.

Doelstelling Afval voorkomen

x €1.000

	Geautoriseerd t/m 2023	Autorisatie 2024	2025	2026	2027
Vervangingsinvesteringen	5.943	**5.610**	0	0	0
Routine-investeringen	0	**6.527**	0	0	0
Uitbreidingsinvesteringen A	4.778	**2.690**	0	0	0
Uitbreidingsinvesteringen B	0	**0**	0	0	0
Totaal Afval voorkomen	**10.721**	**14.827**	**0**	**0**	**0**

Toelichting

De vervangingsinvestering jaar 2024 van 5,6 miljoen euro betreft de vervanging van ondergrondse afvalcontainers. De routine-investering jaar 2024 van 6,5 miljoen euro betreft de aanschaf van zeventien stuks kraantrechtervoertuigen en de aanschaf van elektrische voertuigen voor de binnenstad. De uitbreidingsinvestering A jaar 2024 van 2,7 miljoen euro betreft het plaatsen van ondergrondse containers op nieuwe locaties.

Doelstelling Leefomgeving en ondergrond

x €1.000

	Geautoriseerd t/m 2023	Autorisatie 2024	2025	2026	2027
Vervangingsinvesteringen	**0**	**0**	0	0	0
Routine-investeringen	**0**	**0**	3.500	0	0
Uitbreidingsinvesteringen A	**0**	**0**	0	0	0
Uitbreidingsinvesteringen B	**0**	**0**	0	0	0
Totaal leefomgeving en ondergrond	**0**	**0**	**3.500**	**0**	**0**

Toelichting

De routine-investering jaar 2025 van 3,5 miljoen euro netto betreft de investering in het elektrificeren van de eigen havens. Wij sluiten hierbij aan bij de afspraken "Uitstoot vrije bevoorrading binnenstad per 2025". Om dit doel te behalen, moeten de verschillende gemeentelijke vaartuigen op korte termijn worden geëlektrificeerd. Voor deze elektrificatie van de eigen schepen is een investeringsbedrag van 4,0 miljoen euro nodig. De toezegging op de verkregen subsidie bedraagt 0,5 miljoen euro. Bij de Rijksdienst van ondernemend Nederland is een subsidie toegekend onder de regeling specifieke uitkering schone lucht akkoord.

Verbonden partijen

x €1.000

Omschrijving	Doel	Bijdrage gemeente Utrecht
Stadsherstel NV	Verwerven, restaureren, onderhouden, beheren en exploiteren van monumenten. De Utrechtse Maatschappij tot Stadsherstel NV richt zich vanaf de oprichting met name op restauratie en behoud van voor de markt incourante objecten.	Geen bijdrage
Afvalverwerking Utrecht (AVU)	Gemeenschappelijke Regeling Afvalverwijdering Utrecht is een samenwerkingsverband van de gemeenten binnen	16.638

	de provincie Utrecht met uitvoeringstaken op het gebied van afvalverwijdering.	
Vereniging parkmanagement Papendorp	Onderhoud openbare ruimte, registratie erfpachters en waarborgen architectonische waarden.	337
Vereniging parkmanagement De Wetering - Haarrijn	Onderhoud openbare ruimte, registratie erfpachters en waarborgen architectonische waarden.	361
Recreatieschap Stichtse Groenlanden	Ontwikkeling, beheer en toezicht van regionale recreatieterreinen en routestructuren voor wandelen, fietsen, varen en paardrijden in de gemeenten die deelnemen aan het recreatieschap.	1.421
Belastingsamenwerking gemeenten en hoogheemraadschap (BghU)	Het uitvoeren van de heffing en invordering van de gemeentelijke belastingen in een gemeenschappelijke regeling uit oogpunt van kwaliteit, continuïteit en efficiency: rioolheffing en afvalstoffenheffing.	1.730

Zie voor detailinformatie de paragraaf Verbonden Partijen.

Subsidies

x € 1.000

Doelstelling	Omschrijving	Begroting 2023	Begroting 2024	Waarvan 'vaste' verlening met jaarsubsidies	Meerjarig verleend t.l.v 2024
De openbare ruimte is gezond, aantrekkelijk, robuust en toekomstbestendig voor iedereen					
Herstel kelders wervengebied	Herstel kelders wervengebied	1.800	1.800	0	0
Totaal doelstelling 1		1.800	1.800	0	0
Het water- en rioleringssysteem is gezond, robuust en toekomstbestendig voor iedereen					
Groene daken	Voorkomen wateroverlast	700	700	0	0
Watervriendelijk Maatschappelijk vastgoed [kopie]	Wateroverlast en schade door droogte voorkomen	300	300	0	0
Totaal doelstelling 2		1.000	1.000	0	0
Extra groen dat bijdraagt aan klimaatadaptatie, biodiversiteit en/of recreatie voor mensen en dieren					
Dierenweides	Bijdrage aan exploitatie dierenweides	48	49	46	0
Utrecht groen en duurzaam	Bijdrage aan Stichting Utrecht Natuurlijk ter ondersteuning van aantrekkelijke, laagdrempelige locaties, talrijke initiatieven door co-creatie en samenwerking op gebied van natuur, milieu en groen in de stad Utrecht	4.010	4.639	4.639	0
Totaal doelstelling 3		4.058	4.688	4.685	0
Behouden, beheren en benutten van erfgoed als cultuurhistorische dragen van het karakter van Utrecht					
Exploitatie Domunder	Ondersteuning exploitatie Domunder	40	40	0	40

Publieksbereik Erfgoed	Ondersteuning activiteit Open Monumenten Dag Utrecht en Kerken kijken Utrecht	70	74	74	0
Totaal doelstelling 5		110	114	74	40
Utrecht werkt aan het verbeteren van lucht- en geluidkwaliteit en een gezonde, veilige leefomgeving en ondergrond					
Terugdringen van emissies door houtstook	Terugdringen van emissies door houtstook	295	295	0	0
Totaal doelstelling 6		295	295	0	0
Totaal		**7.263**	**7.897**	**4.759**	**40**

Zie voor het totaaloverzicht alle subsidies per programma de bijlage subsidies.

Veilige stad

Programmaoverzicht

Dit programma is gericht op het werken aan een leefbare en veilige stad voor iedereen.
Portefeuillehouder(s): Sharon Dijksma

Financiën programma

x €1.000

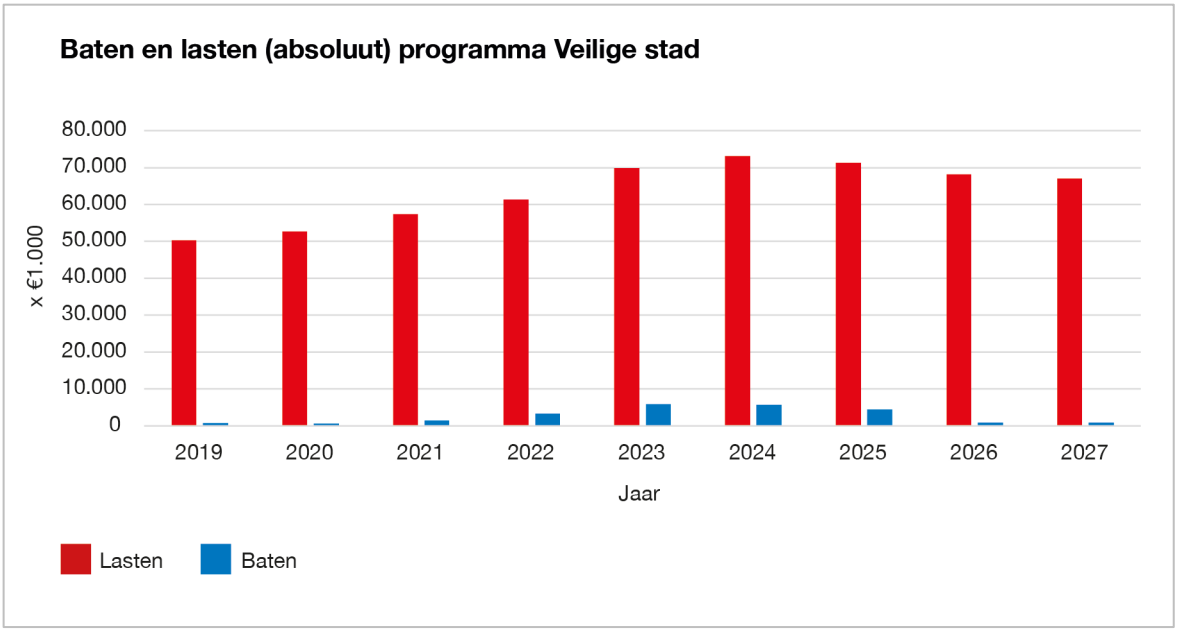
	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	3.272	5.853	5.607	4.343	843	843
Lasten	60.764	69.935	73.185	71.287	68.112	67.021
Saldo Baten en Lasten	**-57.492**	**-64.082**	**-67.579**	**-66.945**	**-67.270**	**-66.178**
Onttrekking reserves	648	0	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**648**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal	**-56.844**	**-64.082**	**-67.579**	**-66.945**	**-67.270**	**-66.178**

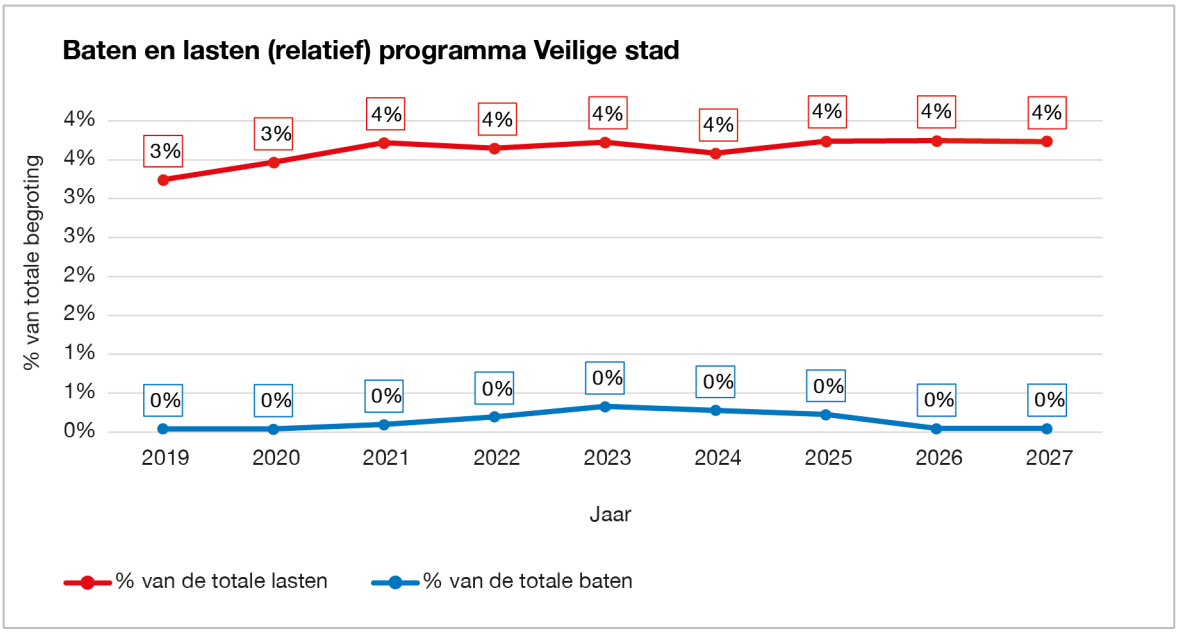
De baten in dit programma zijn 5,6 miljoen euro. Deze baten bestaan hoofdzakelijk uit:
- Subsidie Voorkomen georganiseerde en ondermijnende jeugdcriminaliteit (3,5 miljoen euro).
- Subsidie Re-integratie Officier (RIO) en Integrale Persoonsgerichte Toeleiding Arbeid (IPTA) (0,8 miljoen euro).
- Leges en Vergunningen (0,8 miljoen euro).
- Subsidie Versterkingsgelden Lokale Aanpak (0,5 miljoen euro).

De lasten in dit programma zijn 73,2 miljoen euro. Deze lasten bestaan hoofdzakelijk uit:
- Gemeenschappelijk Regeling Veiligheid Regio Utrecht (32,4 miljoen euro).
- Apparaatslasten (17,9 miljoen euro).
- Middelen Grenzen stellen en Perspectief bieden (6,5 miljoen euro, inclusief subsidie Voorkomen georganiseerde en ondermijnende jeugdcriminaliteit 3,5 miljoen euro).
- Subsidie Jongerenwerk en Veiligheid (5,2 miljoen euro).

In dit programma vinden er geen mutaties in de reserves in 2024 plaats.

Baten en lasten meerjarig in beeld
De grafieken hieronder tonen de ontwikkeling van de baten en lasten van het programma over een periode van meerdere jaren, exclusief reserves. Zowel in absolute bedragen, als in percentages van de totale baten en lasten van de begroting.

De specifieke uitkering Preventie met gezag loopt van 2022-2025. Dit is zowel aan de baten als de lastenkant zichtbaar.

Doelstellingen

Doelstelling 1: Aanpakken/ voorkomen criminaliteit

Aanpakken en voorkomen van criminaliteit.

Beleidskader
Deze doelstelling komt voort uit onderstaande beleidsdocumenten:

Beleidsdocument	Vastgesteld	Toelichting
Veiligheidsagenda 2023-2026	2023	In het Integraal Veiligheidsplan staan de doelen die we op het terrein van veiligheid nastreven voor de komende vier jaar.
Nota 'Grenzen stellen, perspectief bieden'	2021	Een meerjarige aanpak om de veiligheid en leefbaarheid in de stad te vergroten door het tegengaan van de ontwrichtende effecten van drugsgerelateerde criminaliteit.
Programma Detentie- en Terugkeer	2021	Programma waarin partijen gezamenlijk beter in staat worden gesteld om achterliggende problematiek bij gedetineerden aan te pakken en daarmee het risico op recidive terug te dringen.
Visie Digitale Stad	2021	Visie op het fundament en daarmee de randvoorwaarden, om succesvol te digitaliseren in Utrechtse opgaven.
Agenda tegen uitbuiting	2023	Agenda over de prioriteiten om samen met onze partners meer zicht te krijgen op uitbuiting in de stad, uitbuiting te voorkomen, daders aan te pakken en slachtoffers snel en adequaat te helpen.
Aanpak tegen etnisch profileren	2023	Om een inclusieve stad te zijn en te blijven treden gemeente en politie hard op tegen discriminatie, (institutioneel) racisme en etnisch profileren. Gemeente en politie willen ook zelf inclusieve, discriminatievrije en professioneel handelende organisaties zijn.

Effectindicatoren
We gebruiken de volgende indicatoren om te meten waar we staan. Meer informatie vindt u in de webversie van de begroting.

Indicator	Nulmeting	Realisatie	Doelstelling			
		2022	2023	2024	2025	2026
Aantal misdrijven.	Peiljaar 2022: 24.117	24.117	gelijk of minder dan het peiljaar	gelijk of minder dan het peiljaar	gelijk of minder dan het peiljaar	
Veiligheidsgevoel in de eigen buurt.	Peiljaar 2021: 30%	-	gelijk of minder dan het peiljaar	-	gelijk of minder dan het peiljaar	-

Activiteiten
Om onze doelstelling te bereiken, gaan wij het volgende doen:

Nieuwe activiteiten in het begrotingsjaar

- Uitvoering geven aan het uitvoeringsprogramma digitale veiligheid en weerbaarheid dat eind 2023 aan het college wordt voorgelegd in lijn met de Veiligheidsagenda 2023-2026.

Activiteiten die we niet meer doen
Niet van toepassing.

Activiteiten die we blijven doen

- Voortzetting uitvoering aan de nota Grenzen Stellen, Perspectief Bieden (nota GSPB), met twee pijlers: doorbreken criminele carrières en criminele geldstromen.
- De gemeentelijke handhavers controleren op het (digitaal) opkoopregister bij handelaren, die tweedehands spullen opkopen (prio branche met een hoger risico op handel in gestolen goederen).
- De gemeentelijke handhavers controleren en informeren bij maatschappelijke onrust of in specifieke situaties en dragen bij aan diverse preventieacties (onder andere tegen woninginbraak).
- Voortzetting uitvoering Agenda tegen uitbuiting.

- We werken aan diverse preventieacties, nazorg na incidenten, weerbaarheidstrainingen en campagnes om de Utrechtse wijken veiliger te laten worden.
- We voeren regie op wijkveiligheid. We werken in netwerken en nemen met onze partners het initiatief om met gerichte integrale veiligheidsaanpakken de overlast en criminaliteit op hotspots duurzaam aan te pakken.

Initiatieven uit de wijk om veiligheid en leefbaarheid te verbeteren, faciliteren en ondersteunen we.

Voortzetten van acties in de aanpak tegen etnisch profileren.

Financiën Aanpakken/ voorkomen criminaliteit

x €1.000

	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	2.693	4.270	3.500	3.500	0	0
Lasten	19.773	23.957	17.800	17.738	14.238	14.079
Saldo Baten en Lasten	**-17.080**	**-19.687**	**-14.300**	**-14.238**	**-14.238**	**-14.079**
Onttrekking reserves	648	0	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**648**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal	**-16.432**	**-19.687**	**-14.300**	**-14.238**	**-14.238**	**-14.079**

In onderstaande tabel zijn de verschillen in de baten, lasten en reserves ten opzichte van begrotingsjaar 2023 toegelicht.

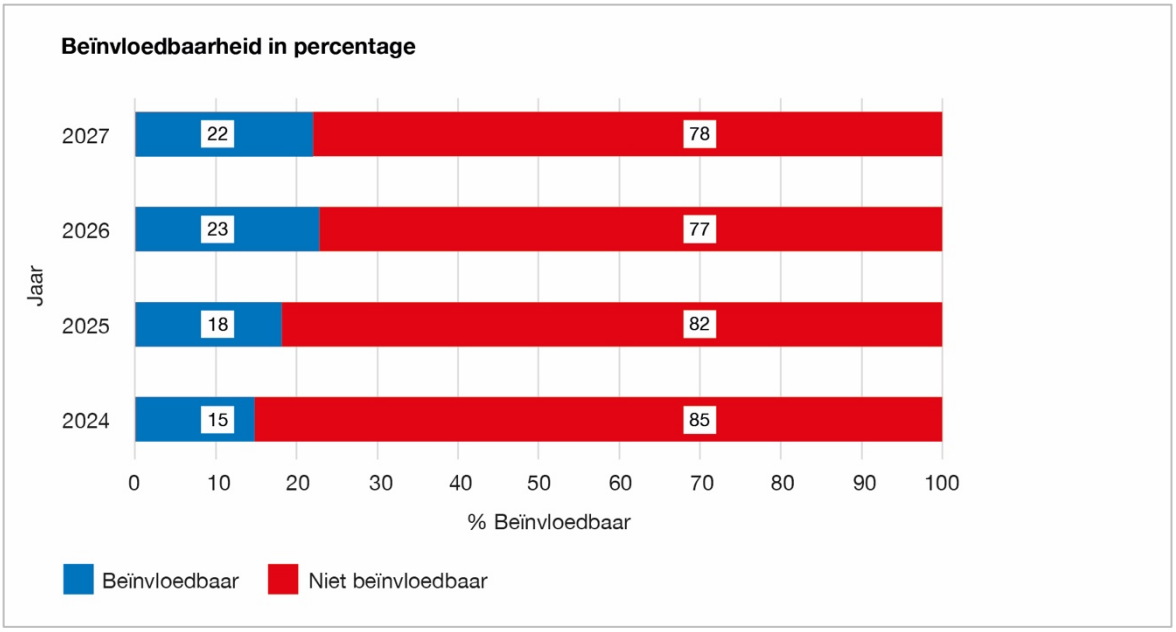
x €1.000

Toelichting verschillen	Bedrag	I/S
Baten		
Verschuivingen in verband met nieuwe programma indeling Veilige Stad	-503	S
Lasten		
Aanpak Grenzen Stellen en Perspectief Bieden	1.000	S

Het verschil tussen de lasten in 2023 en 2024 wordt voornamelijk veroorzaakt door de nieuwe indeling van het programma Veilige stad met drie doelstellingen (voorheen één doelstelling). Hierdoor vinden er verschuivingen in de lasten tussen de doelstellingen plaats, enerzijds doordat de kostentoerekening naar drie doelstellingen plaatsvindt, anderzijds doordat er verschuivingen zijn van materiële budgetten tussen de doelstellingen. Daarnaast is het totale budget voor het programma in 2024 iets toegenomen ten opzichte van 2023 door de toekenning van loon- en prijscompensatie.

Beïnvloedbaarheid

De grafiek hieronder laat zien welk percentage van de lasten van deze doelstelling beïnvloedbaar is.

De doelstelling Aanpakken en voorkomen van criminaliteit is beperkt beïnvloedbaar. De opgave Grenzen Stellen en Perspectief Bieden (GSPB) en de subsidies voor Jeugd en Veiligheid zijn de grootste beïnvloedbare posten van deze programmadoelstelling. De middelen vanuit het coalitie-akkoord voor GSPB worden tot 2026 ingezet als cofinanciering van de rijksmiddelen Preventie Met Gezag (PMG). Korting op het gemeentelijke budget, kan daardoor leiden tot een lagere toekenning van rijksmiddelen.

Als toenemende drugsgerelateerde criminaliteit met minder middelen moet worden tegengegaan heeft dit een negatief maatschappelijk effect. Het gevaar dreigt van een toename van geweld en verdere ontwrichting als gevolg van ondermijning. Er wordt met drugsgerelateerde criminaliteit veel geld verdiend. Het niet bestrijden/aanpakken van deze criminele geldstromen leidt tot een parallelle schaduweconomie in de wijken van de stad, wat een bedreiging kan vormen voor de democratische rechtsstaat. Aansluiting van het jongerenwerk en de buurtteams op veiligheidsvraagstukken in de wijk en het bieden van hulp en perspectief aan jonge aanwas en doorgroeiers in kwetsbare posities (inclusief detentie) is essentieel voor de aanpakken GSPB. Er kunnen op het gebied van Veiligheid nadelige gevolgen optreden als kwetsbare jongeren minder in beeld komen en niet meer worden begeleid. Daarnaast kunnen we minder doen aan het (digitaal) weerbaar maken jongeren/ ondernemers, het doorbreken van criminele geldstromen en preventieve programma’s op scholen.

Doelstelling 2: Voorkomen/tegengaan overlast

Tegengaan en voorkomen van (ernstige) overlast door personen en groepen.

Beleidskader

Deze doelstelling komt voort uit onderstaande beleidsdocumenten:

Beleidsdocument	Vastgesteld	Toelichting
Veiligheidsagenda 2023-2026	2023	In het Integraal Veiligheidsplan staan de doelen die we op het terrein van de veiligheid nastreven voor de komende vier jaar.
Raadsbrief stand van zaken Programma Amsterdamsestraatweg en Programma Kanaalstraat/ Damstraat	2023	Stand van zaken Programma Amsterdamsestraatweg en Kanaalstraat/Damstraat.

Effectindicatoren

We gebruiken de volgende indicatoren om te meten waar we staan. Meer informatie vindt u in de webversie van de begroting.

Indicator	Nulmeting	Realisatie	Doelstelling			
		2022	2023	2024	2025	2026
Geregistreerde overlast (politieregistraties)	Peiljaar 2022: 13.821	13.821	gelijk of minder dan het peiljaar	gelijk of minder dan het peiljaar	gelijk of minder dan het peiljaar	gelijk of minder dan het peiljaar
Geregistreerde overlast (gemeentelijke meldingen).	Peiljaar 2023: nnb	-	-	gelijk of minder dan het peiljaar	gelijk of minder dan het peiljaar	gelijk of minder dan het peiljaar

Activiteiten

Om onze doelstelling te bereiken, gaan wij het volgende doen:

Nieuwe activiteiten in het begrotingsjaar

Niet van toepassing.

Activiteiten die we niet meer doen

- Omdat gebleken is dat nachtelijke inzet minder nodig is, is vanuit herprioritering in het coalitieakkoord opgenomen dat de nachtdiensten vanaf juli 2024 van zeven naar vier nachten per week worden teruggebracht.

Activiteiten die we blijven doen

- Voortzetting Programma Amsterdamsestraatweg (sociale veiligheid).
- Voortzetting integrale aanpak overlast locaties (zoals de Binnenstad) door een combinatie van inzet bestuurlijk instrumentarium (handhaving), toeleiding naar zorg- hulpverlening en aansluiting op landelijke ontwikkelingen (aanpak criminele vreemdelingen).
- Voortzetting van uitvoeringsprogramma Utrechtse aanpak gericht op mensen met een samenloop van complexe problemen en een (potentieel) veiligheidsrisico.
- Voortzetting van uitvoeringsprogramma stedelijke aanpak overlastgevende en criminele vreemdelingen.
- Voortzetting van de inzet op de ambitie veilige buurten uit de integrale wijkaanpak Samen voor Overvecht.

- De gemeentelijke handhavers controleren, vaak met een preventieve insteek, in de wijken op verschillende vormen van overlast, bijvoorbeeld jeugdoverlast, overlast door het gebruik van alcohol, drugs en vuurwerkoverlast. Hierin spelen de wijkboa's een belangrijke rol.
- Met het zogenaamde flexteam van toezichthouders zijn we wendbaar en kunnen we snel reageren bij overlastsituaties en openbare orde problematiek. Er worden 4 gemeentelijke handhavers tijdens vier nachten per week ingezet om de overlast op leefbaarheidszaken tegen te gaan.

Financiën Voorkomen/tegengaan overlast

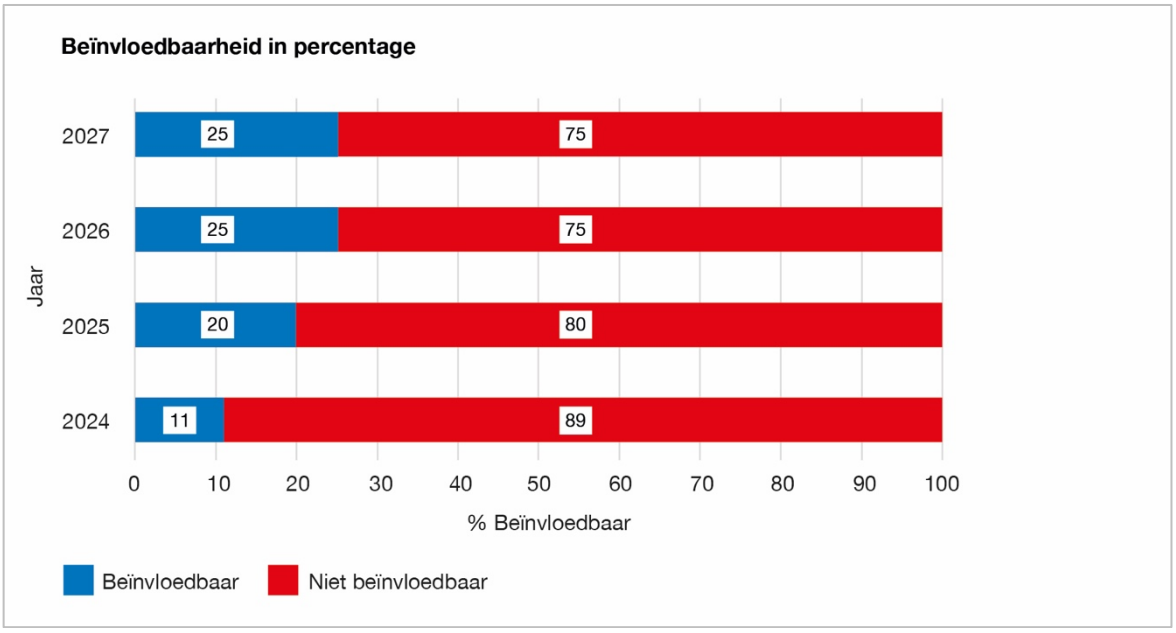
x €1.000

	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	196	796	796	0	0	0
Lasten	7.091	8.991	13.215	11.947	11.947	11.264
Saldo Baten en Lasten	**-6.895**	**-8.195**	**-12.419**	**-11.947**	**-11.947**	**-11.264**
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal	**-6.895**	**-8.195**	**-12.419**	**-11.947**	**-11.947**	**-11.264**

Het verschil tussen de lasten in 2023 en 2024 wordt voornamelijk veroorzaakt door de nieuwe indeling van het programma Veilige stad met drie doelstellingen (voorheen één doelstelling). Hierdoor vinden er verschuivingen in de lasten tussen de doelstellingen plaats, enerzijds doordat de kostentoerekening naar drie doelstellingen plaatsvindt, anderzijds doordat er verschuivingen zijn van materiële budgetten tussen de doelstellingen. Daarnaast is het totale budget voor het programma in 2024 iets toegenomen ten opzichte van 2023 door de toekenning van loon- en prijscompensatie.

Beïnvloedbaarheid

De grafiek hieronder laat zien welk percentage van de lasten van deze doelstelling beïnvloedbaar is.

De doelstelling Voorkomen en tegengaan van overlast is beperkt beïnvloedbaar. Bezuinigen op deze doelstelling betekent dat we minder personele inzet op diverse terreinen kunnen doen om overlast aan te pakken. Het betekent bijvoorbeeld minder toezicht, minder PGA-experts op hoog risico personen, zoals ernstig overlast gevende en criminele verslaafden en vreemdelingen, minder gebiedsmanagers veiligheid en/of minder inzet op het onderhouden van netwerkcontacten met

partners in de stad. Ook kunnen we minder inzetten op het voorkomen en beheersen van hotspots, waar veel overlast is. Bij bezuinigingen kunnen we in het veiligheidsbeleid onze regierol als gemeente minder goed uitvoeren. Uit evaluaties bij crises en casuïstiek blijkt dat deze regierol cruciaal is om de problemen aan te kunnen pakken.

Doelstelling 3: Verstoring OO en crises

Adequaat optreden bij -mogelijke- verstoringen van de openbare orde en bij crisissituaties.

Beleidskader

Deze doelstelling komt voort uit onderstaande beleidsdocumenten:

Beleidsdocument	Vastgesteld	Toelichting
Veiligheidsagenda 2023-2026	2023	In het Integraal Veiligheidsplan staan de doelen die we op het terrein van de veiligheid nastreven voor de komende vier jaar.
Aanpak Straatintimidatie	2021	Aanpak om het ongewenst en grensoverschrijdend gedrag op straat de komende jaren stevig aan te pakken.
Beleidskader Cameratoezicht 2023 – 2026	2023	Beleidskader waarin doel, criteria en werkwijze van vast en flexibel cameratoezicht is vastgelegd.

Voor de aanpak naar alle vormen van radicalisering en extremisme alsook het strategisch beleidskader voor de veiligheidsregio Utrecht is nieuw beleid in de maak (Herijking Utrecht Zijn we Samen en Bestuursagenda beleidsperiode 2024-2027 van de Veiligheidsregio Utrecht).

Effectindicatoren

We gebruiken de volgende indicatoren om te meten waar we staan. Meer informatie vindt u in de webversie van de begroting.

Indicator	Nulmeting	Realisatie	Doelstelling			
		2022	2023	2024	2025	2026
Aantal openbare ordeverstoringen en crises waaronder ook preparatie op mogelijke excessen zoals bij kraken, voetbal, demonstraties.		1681	-	-	-	-

Activiteiten

Om onze doelstelling te bereiken, gaan wij het volgende doen:

Nieuwe activiteiten in het begrotingsjaar

- Uitschrijven van boetes aan daders van straatintimidatie als deze mogelijkheid is gecreëerd (wetsvoorstel seksuele misdrijven).
- Uitvoering van het beleidskader cameratoezicht:
  - Onderzoek doen naar haalbaarheid en doelmatigheid gemeentelijke toezichtruimte.
  - Pilot doen voor algoritme op geweldherkenning.

Activiteiten die we niet meer doen

Niet van toepassing.

Activiteiten die we blijven doen

- Voortzetten van de aanpak straatintimidatie.
- Voortzetten van de uitvoering van het herijkte programmaplan Utrecht Zijn We Samen: aanpak excessen als gevolg van online radicalisering en de aanpak van schadelijke polarisatie en extremisme in de stad.

- Voortzetten van de uitvoering beleidskader cameratoezicht 2023 – 2026 door monitoring huidige inzet en jaarlijkse analyse op cameraniveau, waar mogelijk vervanging van vaste camera's door tijdelijke mobiele camera's, screening van nieuwe aanvragen en informeren over wijzigingen.
- Afstemming van werkprocessen met partners als politie en Openbaar Ministerie, het Regionaal Expertise Centrum Midden-Nederland (RIEC) en de Veiligheidsregio Utrecht (VRU).
- Het faciliteren van demonstraties en het voorkomen van en preparatie op openbare ordeverstoringen (onder andere met de inzet van de bestuurlijke maatregelen in het kader van openbare orde).
- Voorzetten van de inzet op de normalisatie van supportersbezoek bij voetbalwedstrijden en minder politie inzet tijdens de wedstrijden.
- Vergunningen en handhaving bijzondere wetten, zoals de Alcoholwet bij horecabedrijven, coffeeshops, seksinrichtingen en casino's.

Financiën Verstoring OO en crises

x €1.000

	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	383	788	1.311	843	843	843
Lasten	33.900	36.987	42.171	41.603	41.928	41.678
Saldo Baten en Lasten	**-33.517**	**-36.199**	**-40.860**	**-40.760**	**-41.085**	**-40.835**
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal	**-33.517**	**-36.199**	**-40.860**	**-40.760**	**-41.085**	**-40.835**

In onderstaande tabel zijn de verschillen in de baten, lasten en reserves ten opzichte van begrotingsjaar 2023 toegelicht.

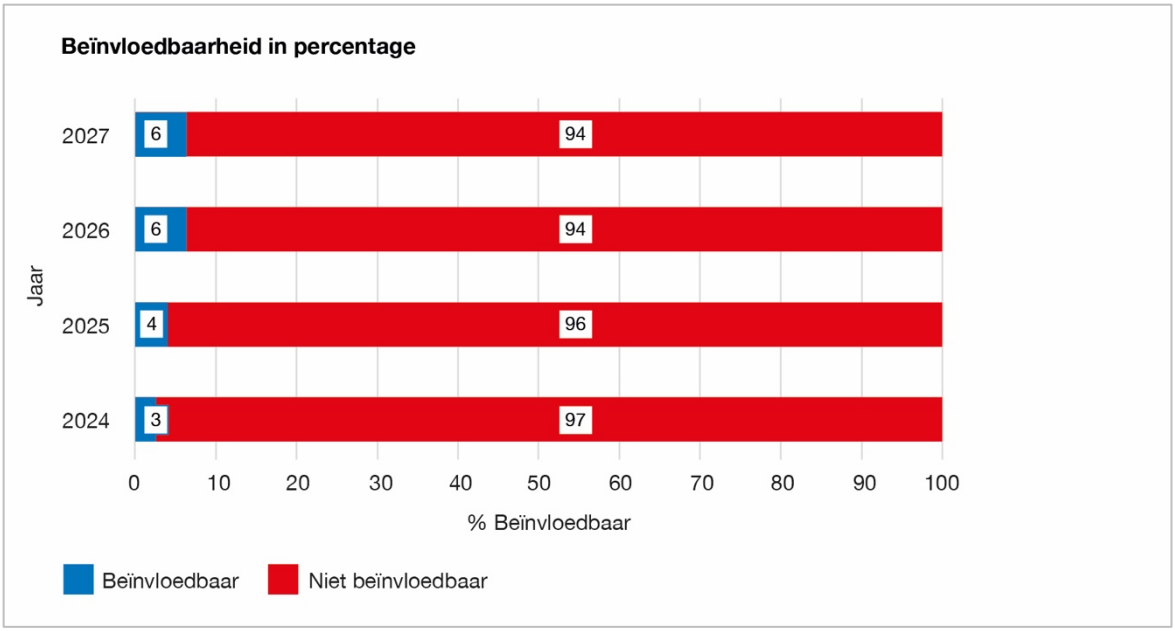
x €1.000

Toelichting verschillen	Bedrag	I/S
Baten		
Verschuivingen in verband met nieuwe programma indeling Veilige Stad	503	S

Het verschil tussen de lasten in 2023 en 2024 wordt voornamelijk veroorzaakt door de nieuwe indeling van het programma Veilige stad met drie doelstellingen (voorheen één doelstelling). Hierdoor vinden er verschuivingen in de lasten tussen de doelstellingen plaats, enerzijds doordat de kostentoerekening naar drie doelstellingen plaatsvindt, anderzijds doordat er verschuivingen zijn van materiële budgetten tussen de doelstellingen. Daarnaast is het totale budget voor het programma in 2024 iets toegenomen ten opzichte van 2023 door de toekenning van loon- en prijscompensatie.

Beïnvloedbaarheid

De grafiek hieronder laat zien welk percentage van de lasten van deze doelstelling beïnvloedbaar is.

De doelstelling Verstoren openbare orde en crises is zeer beperkt beïnvloedbaar. Het percentage is relatief laag omdat het begrote bedrag op deze doelstelling voor het grootste gedeelte bestaat uit een bijdrage aan de veiligheidsregio Utrecht, een verbonden partij. Deze bijdrage is niet beïnvloedbaar. De beïnvloedbare kosten op deze doelstelling zijn de personele inzet en het cameratoezicht. Bezuinigen op deze doelstelling betekent dat demonstraties minder goed gefaciliteerd kunnen worden, er meer grootschalige openbare ordeverstoringen zouden kunnen plaatsvinden omdat preparatie en optreden minder goed verloopt (excessen voetbal, jaarwisseling, rellen, excessen bij kraken, excessen bij dreigingen en preparatie op terrorisme en crises). Ook kunnen we minder inzetten op het voorkomen en beheersen van hotspots, waar veel overlast is. Bij bezuinigingen kunnen we in het veiligheidsbeleid onze regierol als gemeente minder goed uitvoeren. Uit evaluaties bij crises en casuïstiek blijkt dat deze regierol cruciaal is om de problemen aan te kunnen pakken. Minder cameratoezicht op overlast gevende plaatsen kan leiden tot meer verstoringen/ onrust.

Risico's

Risico's	Maatregelen
Beschikbare **capaciteit** bij de gemeente en de veiligheidspartners en (jeugd)zorgverleners. Capaciteitstekorten hebben gevolgen voor de uitvoeringskracht.	Temporiseren dan wel prioriteren binnen Programma Veilige Stad.
Een tekort aan (sociale) woonruimte en knelpunten in het snel beschikbaar stellen van **passende (verblijfs)zorg** wanneer dit vanuit een veiligheidsbelang belangrijk is (bijvoorbeeld als een persoon met onbegrepen gedrag een gevaar voor zichzelf en/of voor de omgeving is).	Extra investeren in opvangplekken vanuit de gemeente om tijdelijk de plaatsing op een (crisis)zorg- of behandelplek te overbruggen bij multiproblematiek en hoog risicovolle casuïstiek.
Nieuwe **crises** die veel van onze capaciteit vragen, zoals dit bijvoorbeeld het geval was bij de coronapandemie.	Prioriteiten stellen binnen Programma Veilige Stad.
Een belangrijke randvoorwaarde voor het slagen van onze ambities is dat we als één overheid optreden. Bestaande **wet- en regelgeving** beperkt in sommige gevallen informatiedeling en verdere samenwerking.	We voeren lobby op het wetsvoorstel Wet gegevensverwerking door samenwerkingsverbanden voor een noodzakelijke verbetering van de informatie-deling tussen (veiligheids)partners in Utrecht.
De inzet van Utrechtse OOV-kennis en expertise bij dreigende openbare ordeverstoringen en crises in **omliggende gemeenten** binnen de veiligheidsregio Utrecht kan een wissel trekken op de capaciteit in onze eigen organisatie en dus een wissel trekken op de inzet voor de gemeente Utrecht.	We zijn in gesprek met RVS en VRU over mogelijkheid om extra capaciteit hiervoor bij de gemeente Utrecht/OOV te creëren, die in de gemeente Utrecht kennis en ervaring kan opdoen waarbij deze kennis en ervaring als nodig kan worden ingezet voor bijstand in de regio.

Investeringen

Alleen routine-investeringen van toepassing (VTH). Zie voor een totaaloverzicht Investeringen de paragraaf investeringen.

Verbonden partijen

x €1.000

Omschrijving	Doel	Bijdrage gemeente Utrecht
Veiligheidsregio Utrecht (VRU)	Uitvoeren van taken op het terrein van de risicobeheersing en de voorbereiding op rampen en crises, uitvoeren van brandweerzorg (bestrijding en preventie) en uitvoeren van geneeskundige hulpverleningsorganisatie (GHOR).	31.840

Zie voor detailinformatie de paragraaf Verbonden Partijen.

Subsidies

x € 1.000

Doelstelling	Omschrijving	Begroting 2023	Begroting 2024	Waarvan 'vaste' verlening met jaarsubsidies	Meerjarig verleend t.l.v 2024
Aanpakken en voorkomen van criminaliteit					
Buurtteams jeugd en gezin (veiligheid) subsidietender Jeugd	Integraal inzetten van jeugdzorgaanbod zonder indicatiestelling	1.387	1.489	0	1.489
Jongerenwerk en veiligheid	Terugdringen van criminaliteit onder en ernstige overlast door jongeren en bieden van een duurzaam toekomstperspectief	4.084	4.276	0	4.276
Ondersteuning aanpak jeugd en veiligheid	Bijdrage in de kosten van organisaties die betrokken zijn bij de preventieve activiteiten in het kader van jeugd en veiligheid	69	69	0	0
Preventiekosten bedrijfsovervallen	Tegemoetkoming in de kosten voor ondernemers, die slachtoffer zijn geworden van een overval op hun bedrijf en die beschermingsmaatregelen willen nemen ter voorkoming van een nieuwe overval.	20	20	0	0
Politie Keurmerk Veilig Wonen	Subsidie op verkrijgen van Politie Keurmerk Veilig Wonen (PKVW) bestaande woningen	75	75	0	0
Totaal doelstelling 1		5.635	5.929	0	5.765
Tegengaan en voorkomen van (ernstige) overlast door personen en groepen					
Samen voor Overvecht: Veiligheid	Samen voor Overvecht betekent werken aan een wijk waar bewoners prettig samen leven en die aantrekkelijk is voor nieuwe bewoners, bezoekers, en ondernemers. Een wijk waarin de veerkracht van bewoners wordt versterkt en iedereen mee kan doen	250	250	250	0
Totaal doelstelling 2		250	250	250	0
Adequaat optreden					
Hulpverlening bij ongevallen en rampen	Bijdrage in de kosten van organisaties die betrokken zijn bij de hulpverlening bij ongevallen en rampen	216	216	216	0
Totaal doelstelling 3		216	216	216	0
Totaal		**6.101**	**6.395**	**466**	**5.765**

Zie voor het totaaloverzicht alle subsidies per programma de bijlage subsidies.

Passende ondersteuning en opvang

Programmaoverzicht

We bieden passende zorg, ondersteuning en opvang aan Utrechters die dit nodig hebben.
Portefeuillehouder(s): Linda Voortman en Rachel Streefland

Financiën programma

x €1.000

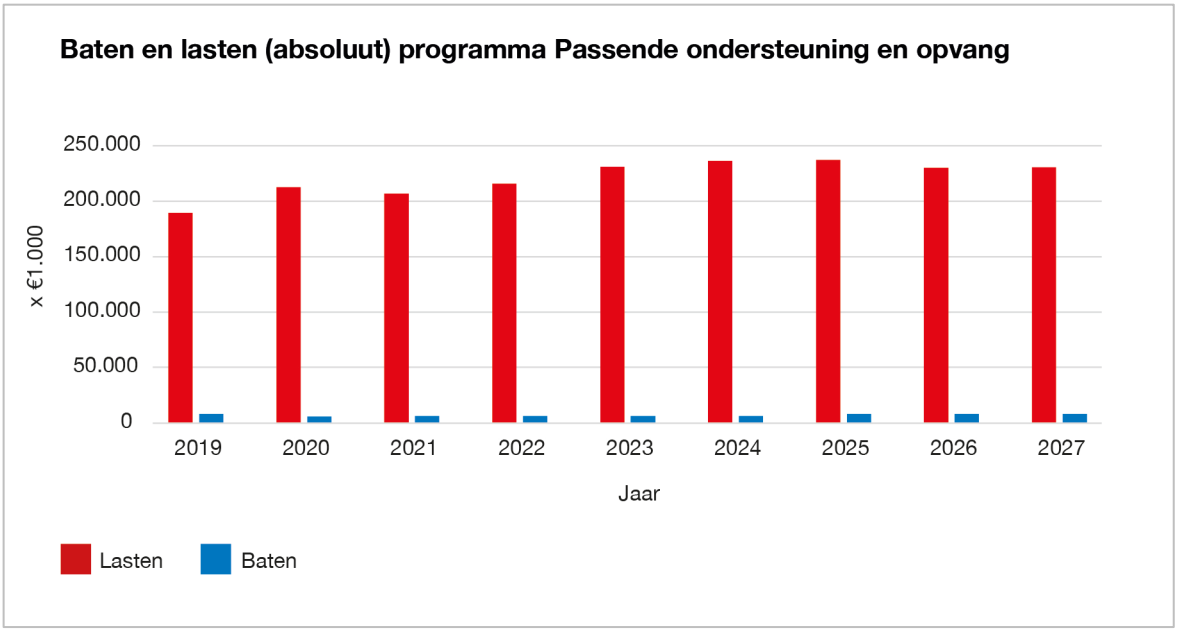
	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	4.575	6.377	6.377	7.936	7.954	7.954
Lasten	208.231	231.024	236.036	237.032	230.188	230.640
Saldo Baten en Lasten	**-203.656**	**-224.647**	**-229.659**	**-229.096**	**-222.234**	**-222.686**
Onttrekking reserves	3.151	4.308	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**3.151**	**4.308**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal	**-200.505**	**-220.339**	**-229.659**	**-229.096**	**-222.234**	**-222.686**

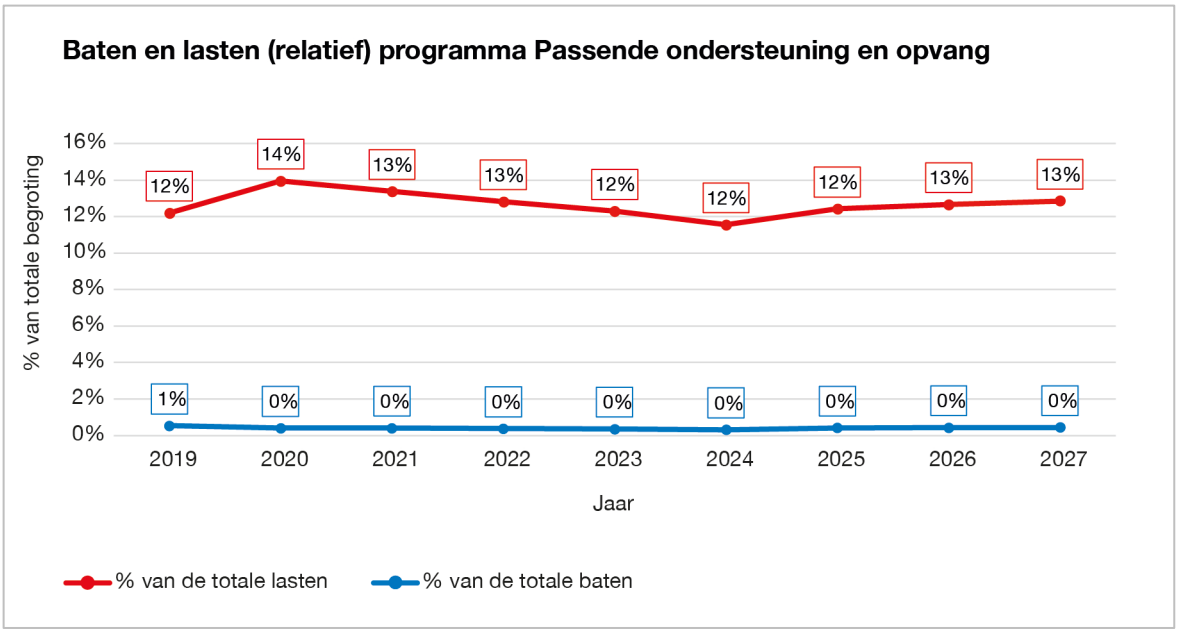
De baten in dit programma zijn 6,4 miljoen euro. Deze baten bestaan hoofdzakelijk uit:
- Eigen bijdrage van cliënten voor de aanvullende zorg (1,7 miljoen euro).
- Eigen bijdrage voor Beschermd wonen (4,7 miljoen euro).

De lasten in dit programma zijn 236,0 miljoen euro. Deze lasten bestaan hoofdzakelijk uit:
- Ondersteuning door het Buurtteam sociaal (22,7 miljoen euro).
- Aanvullende zorg zoals individuele begeleiding, hulp bij het huishouden en dagbegeleiding (74,3 miljoen euro).
- Centrumgemeentetaak Daklozenopvang (18,7 miljoen euro).
- Centrumgemeentetaak Vrouwenopvang/geweld in afhankelijkheidssituaties (13,5 miljoen euro).
- Centrumgemeentetaak Beschermd wonen (92,9 miljoen euro).

In dit programma vinden in 2024 geen mutaties op de reserves plaats.

Baten en lasten meerjarig in beeld
De grafieken hieronder tonen de ontwikkeling van de baten en lasten van het programma over een periode van meerdere jaren, exclusief reserves. Zowel in absolute bedragen, als in percentages van de totale baten en lasten van de begroting.

Doelstellingen

Doelstelling 1: Laagdrempelige basiszorg

Utrechters kunnen met hun hulpvraag terecht voor laagdrempelige basiszorg.

Beleidskader
Deze doelstelling komt voort uit onderstaande beleidsdocumenten:

Beleidsdocument	Vastgesteld	Toelichting
Verordening maatschappelijke ondersteuning	2022	Verordening Wmo geldend in 2023
Nota van uitgangspunten buurtteams 2019-2024	2017	Opdracht aan de buurtteams voor 2019-2024
Nota van uitgangspunten Informatievoorziening, advies en onafhankelijke clientondersteuning 2019-2024	2017	Opdracht aan de informatievoorziening, advies, en onafhankelijke cliëntondersteuning 2019-2024

Voor deze doelstelling is nieuw beleid in de maak.

Indicatoren
We hanteren indicatoren om te meten waar we staan. Voor deze doelstelling streven we naar een balans tussen bereik, beschikbaarheid, en kwaliteit binnen het beschikbare budget. In gesprekken met partners kijken we naar de onderlinge samenhang tussen de indicatoren en volgen we de ontwikkelingen daarin.

Bereik

	2021	2022
Aantal unieke klanten op basis van lopende casussen	11.289	10.953
Aantal lopende casussen	11.654	12.213
Aantal nieuw gestarte casussen	5.457	6.325

Bron: Jaarverslagen buurtteam

De bovenstaande tabel geeft het aantal unieke klanten, lopende casussen en nieuwe gestarte casussen voor 2021 en 2022 weer. Omdat de wijze van registreren is gewijzigd bij het buurtteam is er geen voldoende data om op basis van data een voorspelling te doen.

De druk bij het buurtteam neemt toe. Het aantal klanten neemt weliswaar af, maar we zien een toename van het aantal klanten dat terugkeert met een nieuwe vraag. Dit zien wij terug in het aantal lopende en nieuw gestarte casussen.

Beschikbaarheid
De wachttijd bij het Buurtteam is iets langer dan de streefnorm van 5 dagen (zie ook jaarstukken 2022). Dit komt (onder andere) door het personeelstekort en de stijgende vraag naar ondersteuning. Door middel van triage worden spoedeisende vragen wel eerder opgepakt, waardoor verergering van problemen wordt voorkomen. Samen met partners blijven we maximaal inzetten op het tijdig beschikbaar houden van de ondersteuning ondanks de stijgende vraag. Of dit lukt is onder andere sterk afhankelijk van de ontwikkeling van de vraag (omvang en complexiteit), de uitstroom en de beschikbare personeelscapaciteit, zowel binnen het Buurtteam als bij voorzieningen waarnaar wordt verwezen.

Kwaliteit
Om de kwaliteit te monitoren zetten we de lijn van voorgaande jaren door. De buurtteams gebruiken de app Ervaringwijzer om clientervaringen uit te vragen. Ervaringwijzer meet de cliëntervaring op drie gebieden: ‘ervaren toegankelijkheid’, ‘ervaren kwaliteit’ en ‘ervaren effect’. In de kwartaalgesprekken worden de resultaten met het buurtteam besproken. Over de uitkomsten van de ervaringwijzer informeren we uw raad jaarlijks in de jaarstukken.

Daarnaast volgen we de ervaring van cliënten door rapportages van aanbieders, klachtenrapportages, signalen van aanbieders tijdens Q-gesprekken, signalen uit de stad en de meldingen van incidenten en calamiteiten. Het Panel Meetellen blijft daarnaast onafhankelijk onderzoek uitvoeren naar de ervaring en beleving van de kwaliteit bij hun panelleden. Ook hebben wij regelmatig contact met verschillende cliëntraden, zoals de Wmo-cliëntenraad. Zij geven ons gevraagd en ongevraagd advies en geven signalen door over de ervaren kwaliteit van de ondersteuning en waar we deze kunnen verbeteren.

Activiteiten
Om onze doelstelling te bereiken, gaan wij het volgende doen:

Nieuwe activiteiten in het begrotingsjaar

- We publiceren de uitvraag opdrachten in het sociaal domein waaronder basiszorg door de buurtteams (gereed in Q1 2024).
- We gunnen de opdrachten in het sociaal domein waaronder basiszorg door de buurtteams per 2025 (gereed in Q3 2024).
- We werken aan de doorontwikkeling van het toezicht op de kwaliteit van zorg (gereed in 2025).

Activiteiten die we niet meer doen

Nog niet bekend. De kaders voor het traject om te komen tot een houdbaar sociaal domein zijn door de raad vastgesteld met de voorjaarsnota 2023 inclusief de amendementen 'Utrecht basis is een absoluut minimum bij bezuinigingen' en 'de mogelijkheid tot een bredere dialoog'. Een eerste slag op de uitwerking van deze kaders wordt gemaakt in beleidsnota's waaronder de nota Wmo en de nota's van uitgangspunten subsidietenders. Deze worden vanaf het vierde kwartaal aan de raad voorgelegd. Bij de uitwerking worden inwoners en partners betrokken conform laatstgenoemde amendement. De raad bewaakt de samenhang en voortgang op de hervorming en stelt waar nodig bij. De uitgewerkte plannen leggen wij uiterlijk met de voorjaarsnota 2024 voor aan de raad ter vaststelling waarna de implementatie volgt. De voorstellen kunnen leiden tot het verminderen of wijzigen van activiteiten in het sociaal domein.

Activiteiten die we blijven doen

- De buurtteams blijven werken aan hun zichtbaar- en bereikbaarheid voor alle inwoners in samenwerking met verschillende partijen in de stad.
- De sociaal raadslieden blijven de buurtteams ondersteunen voor vragen op sociaal-juridisch gebied.
- We blijven werken aan de uitvoering van het actieplan 'Een (t)huis voor ouderen'.
- We gaan verder met de nieuwe invulling van de maaltijdvoorziening.

Financiën Laagdrempelige basiszorg

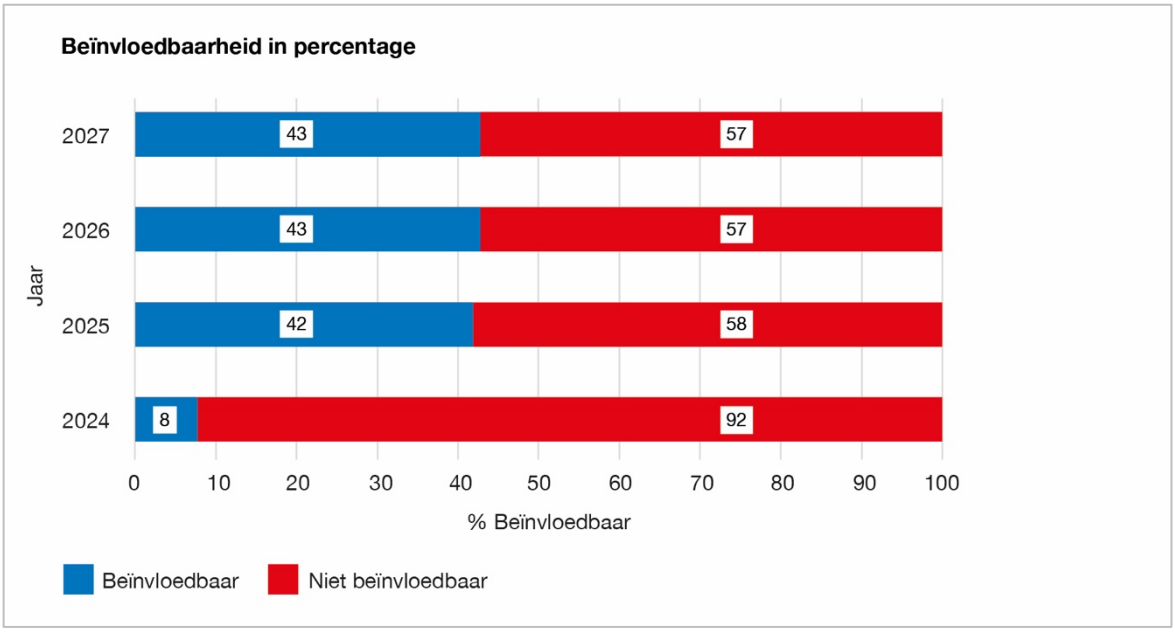
x €1.000

	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	27	0	0	0	0	0
Lasten	28.151	30.597	30.565	30.573	30.721	30.721
Saldo Baten en Lasten	**-28.124**	**-30.597**	**-30.565**	**-30.573**	**-30.721**	**-30.721**
Onttrekking reserves	412	100	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**412**	**100**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal	**-27.712**	**-30.497**	**-30.565**	**-30.573**	**-30.721**	**-30.721**

Binnen deze doelstelling zijn er geen verschillen groter dan 0,5 miljoen euro of meer dan 10% van de baten en lasten.

Beïnvloedbaarheid
De grafiek hieronder laat zien welk percentage van de lasten van deze doelstelling beïnvloedbaar is. De lasten binnen deze doelstelling zijn maar deels beïnvloedbaar. Buurtteams en partijen in de sociale basis worden georganiseerd met als uitgangspunt preventie van (dure, wettelijk verplichte) specialistische hulp (Wmo). Door zorg te beperken tot het uitvoeren van wettelijke taken zal het risico groter worden dat dure specialistische hulp ingezet moet worden en dat meer cliënten zorg nodig hebben dan nu het geval is. Voor de Buurtteams is een meerjarige subsidietender uitgezet tot en met 2024. Op het moment van schrijven van deze begroting is gestart met de voorbereiding voor de nieuwe tender.

Ondersteuning is een wettelijke taak, advies betreft sociaal raadslieden (juridische ondersteuning) en informatievoorziening is brede onafhankelijke informatie aan inwoners (via de Plusgids en website U-gids). Voor zowel Ondersteuning, advies als informatievoorziening is een meerjarige subsidietender uitgezet tot en met 2024, op het moment van schrijven van deze begroting is gestart met de voorbereiding voor de nieuwe tender.

Doelstelling 2: Passende aanvullende zorg

Utrechters krijgen passende aanvullende zorg en ondersteuning.

Beleidskader

Deze doelstelling komt voort uit onderstaande beleidsdocumenten:

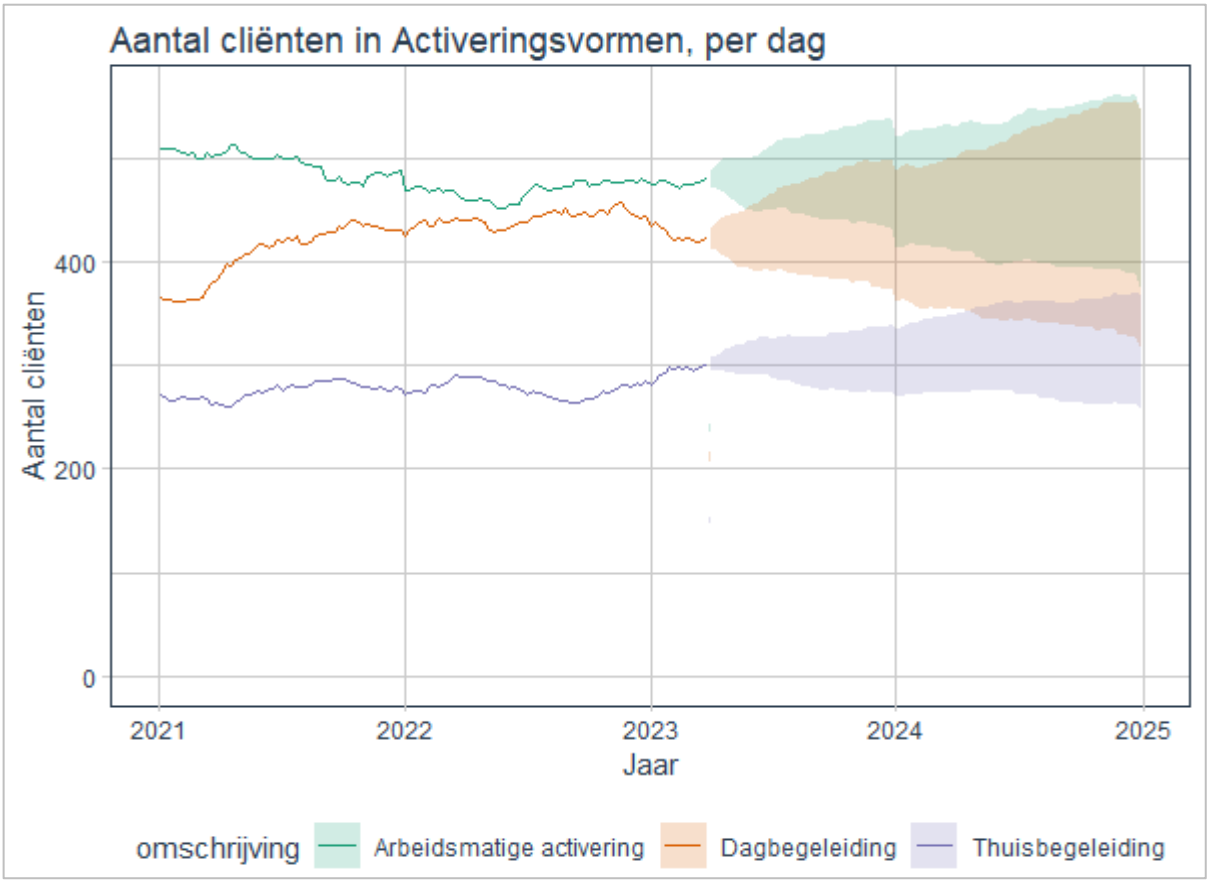
Beleidsdocument	Vastgesteld	Toelichting
Visie toekomst hulp bij huishouden	2020	Kader voor de aanbesteding hulp bij het huishouden
Strategie contracteren aanvullende zorg Wmo vanaf 2020	2018	Kaders voor contracteren van aanvullende zorg vanaf 2020
Visie vervoer voor iedereen	2021	Visie waarin de opgave op het gebied van doelgroepenvervoer wordt geschetst

Voor dit onderwerp is nieuw beleid in de maak.

Indicatoren

We hanteren indicatoren om te meten waar we staan. Voor deze doelstelling streven we naar een balans tussen bereik, beschikbaarheid, en kwaliteit binnen het beschikbare budget. In gesprekken met partners kijken we naar de onderlinge samenhang tussen de indicatoren en volgen we de ontwikkelingen daarin.

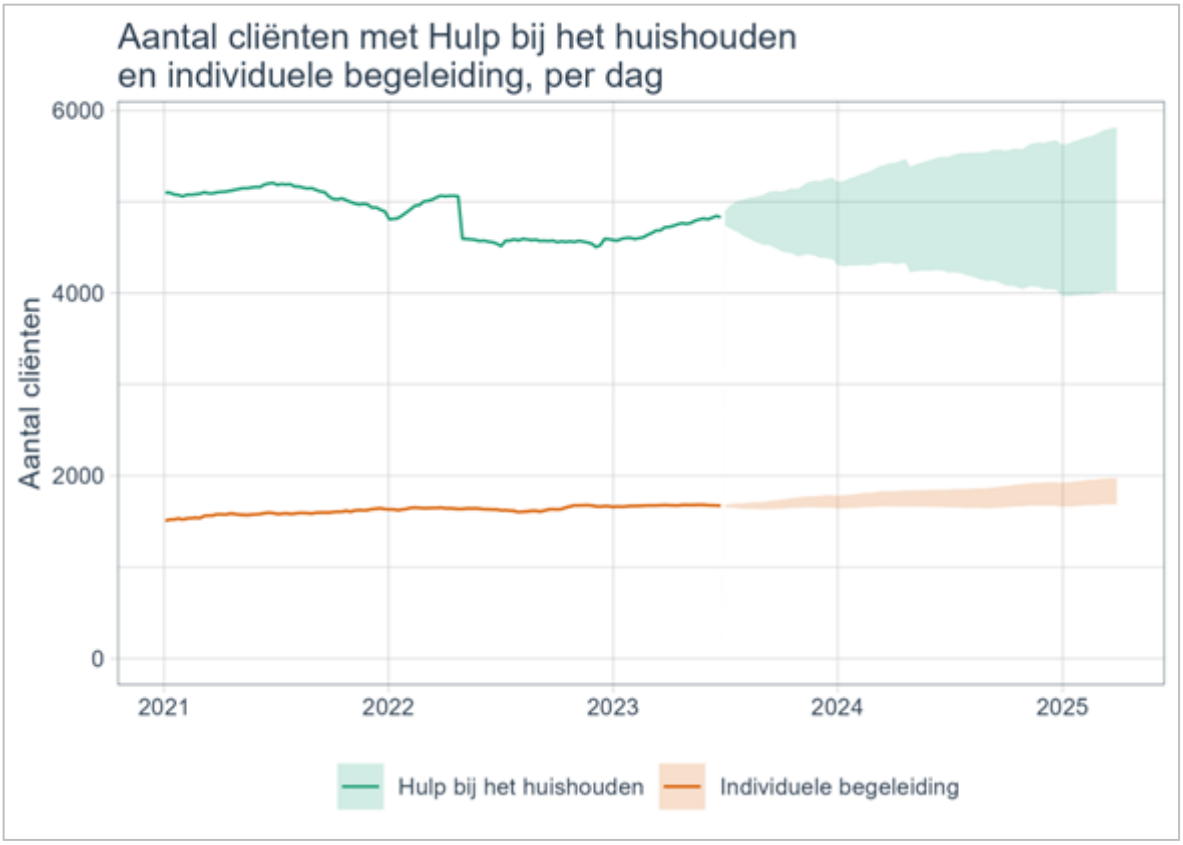
Bereik

In de grafiek staat het aantal Cliënten dat gebruik maakt van Arbeidsmatige activering, dagbegeleiding en thuisbegeleiding in de periode Q1 2021-Q1 2023 en de prognose voor de periode Q2 2023 – Q4 2025.

De prognose is een statistische bewerking op basis van data uit het verleden en voortzetting van het huidige beleid, er wordt geen rekening gehouden met demografische ontwikkelingen. De impact van maatregelen zoals inzet van technologie kunnen leiden tot een iets ander beeld waarbij we blijven streven naar een balans tussen bereik, beschikbaarheid en kwaliteit binnen de financiële kaders.

Bron: iwmo berichtenverkeer

In de grafiek staat het aantal Cliënten dat gebruik maakt van Huishoudelijke hulp en Individuele begeleiding in de periode Q1 2021-Q1 2023 en de prognose voor de periode Q2 2023 – Q4 2025.

De prognose is een statistische bewerking op basis van data uit het verleden en voortzetting van het huidige beleid, er wordt geen rekening gehouden met demografische ontwikkelingen. De impact van maatregelen zoals het verkennen van innoverende vormen van Individuele begeleiding en de transformatie hulp bij het huishouden kunnen leiden tot een wat afwijkend beeld waarbij we blijven streven naar een balans tussen bereik, beschikbaarheid en kwaliteit binnen de financiële kaders.

Bron: iwmo berichtenverkeer

Beschikbaarheid
Of het lukt om tijdig passende aanvullende zorg te bieden (beschikbaarheid) is sterk afhankelijk van de ontwikkeling van de vraag (omvang en complexiteit), de uitstroom, de beschikbare personeelscapaciteit en de beschikbare financiën. Zie jaarstukken 2022 voor beschikbaarheidscijfers in 2022. We verwachten dat de druk op de aanvullende zorg in 2024 en daarna nog steeds hoog is. Ook de financiële schaarste is groter wat gevolgen kan hebben voor de beschikbaarheid van aanvullende zorg. Samen met partners blijven we maximaal inzetten op het tijdig beschikbaar houden van zorg en ondersteuning.

Kwaliteit
Ook bij de aanvullende zorgpartijen zetten we de lijn van voorgaande jaren door. Zie voor een uitgebreidere toelichting de doelstelling laagdrempelige basiszorg.

Activiteiten
Om onze doelstelling te bereiken, gaan wij het volgende doen:

Nieuwe activiteiten in het begrotingsjaar
- We doen ervaring op met innovatieve manieren van begeleiding, zoals digitale en collectieve vormen van begeleiding. Met de aanbieders zoeken we naar passende oplossingen, gericht op het verkorten van de wachtlijsten en het versnellen van de uitstroom (gereed in 2025).

- We werken aan de implementatie van het nieuwe contract sociaal-recreatief vervoer dat per 1 april 2024 ingaat (gereed in Q4 2024).
- We geven met zorgverzekeraar, zorgkantoor en partners in de stad invulling aan de landelijke zorgakkoorden IZA, GALA, WOZO en TAZ (gereed in 2026).
- We zetten in op het stimuleren/ faciliteren van gezamenlijk werkgeverschap, gezamenlijk opleiden en gezamenlijk innoveren om de toenemende krapte op de arbeidsmarkt het hoofd te bieden (gereed in 2026).
- Omdat zorg in toenemende mate in de thuissituatie van inwoners wordt aangeboden zetten we in op het bekendmaken en uitlenen van (zorg)technologie die inwoners in staat stelt om langer zelfstandig thuis te kunnen wonen (gereed in 2026).
- Samen met de partners werken we aan meerjarenplannen om de Wmo voor de toekomst toegankelijk en betaalbaar te houden (gereed in 2025).
- We werken aan de doorontwikkeling van het toezicht op de kwaliteit van zorg (gereed in 2025).

Activiteiten die we niet meer doen

Nog niet bekend. De kaders voor het traject om te komen tot een houdbaar sociaal domein zijn door de raad vastgesteld met de voorjaarsnota 2023 inclusief de amendementen ‘Utrecht basis is een absoluut minimum bij bezuinigingen’ en ‘de mogelijkheid tot een bredere dialoog’. Een eerste slag op de uitwerking van deze kaders wordt gemaakt in beleidsnota’s waaronder de nota Wmo en de nota’s van uitgangspunten subsidietenders. Deze worden vanaf het vierde kwartaal aan de raad voorgelegd. Bij de uitwerking worden inwoners en partners betrokken conform laatstgenoemde amendement. De raad bewaakt de samenhang en voortgang op de hervorming en stelt waar nodig bij. De uitgewerkte plannen leggen wij uiterlijk met de voorjaarsnota 2024 voor aan de raad ter vaststelling waarna de implementatie volgt. De voorstellen kunnen leiden tot het verminderen of wijzigen van activiteiten in het sociaal domein.

Activiteiten die we blijven doen

- We zetten samen met de aanbieders in op verdere transformatie van de hulp bij het huishouden.
- We voeren met onze aanbieders het gesprek over LVB-problematiek in de stad en we zoeken naar manieren om de grote vraag naar ondersteuning van deze inwoners waar mogelijk in de sociale basis en basiszorg op te vangen.
- We werken samen met de partners verder aan de uitvoering van het ADSU (Aan De Slag in Utrecht) convenant.
- We geven uitvoering aan het programma Thuis in je wijk.

Financiën Passende aanvullende zorg

x €1.000

	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	1.855	1.714	1.714	3.273	3.291	3.291
Lasten	68.940	67.758	74.177	79.780	73.402	73.798
Saldo Baten en Lasten	**-67.085**	**-66.044**	**-72.463**	**-76.507**	**-70.111**	**-70.507**
Onttrekking reserves	939	0	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**939**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal	**-66.146**	**-66.044**	**-72.463**	**-76.507**	**-70.111**	**-70.507**

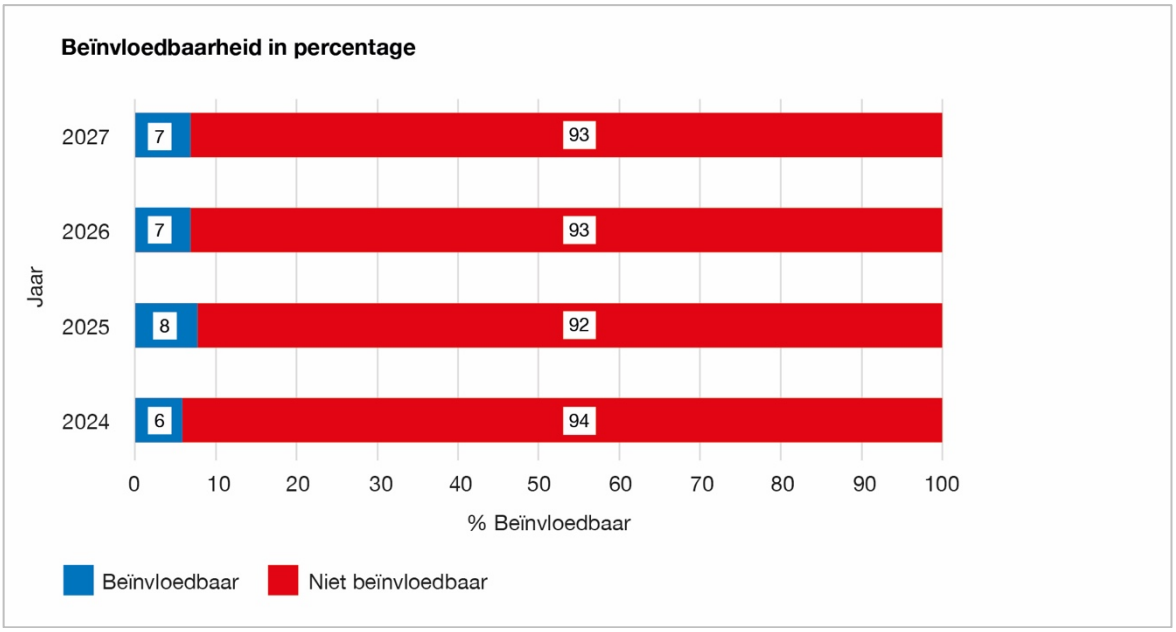
In onderstaande tabel zijn de verschillen in de baten, lasten en reserves ten opzichte van begrotingsjaar 2023 toegelicht.

x €1.000

Toelichting veerschillen	Bedrag	I/S
Lasten		
Toegevoegde groeimiddelen om aanvullende zorg op zelfde niveau te kunnen houden met groeiend aantal inwoners	1.200	S
In de Voorjaarsnota 2022 is oplopend budget toegevoegd aan de aanvullende zorg	1.400	S
In de Voorjaarsnota 2023 is een ingroeipad vastgesteld voor de sociaal domein brede taakstelling	3.700	I

Beïnvloedbaarheid
De grafiek hieronder laat zien welk percentage van de lasten van deze doelstelling beïnvloedbaar is. De doelstelling van aanvullende zorg Wmo betreft een wettelijke taak, uitgangspunt is preventie van (dure) specialistische hulp (wettelijke taak). Door zorg te beperken tot het uitvoeren van wettelijke taken zal het risico groter worden dat dure specialistische hulp ingezet moet worden en dat meer cliënten zorg nodig hebben dan nu het geval is.

Op korte termijn zorgen contractuele vastleggingen voor verminderde beïnvloedbaarheid. Voor aanvullende zorg onder de Wmo is in 2020 een 3-jarig contract afgesloten met 3 opties tot 2 jaar verlenging (eerste in 2023). Beïnvloeding is mogelijk. Dit vraagt om keuzes rond de inzet van zorg, in dit geval (individuele of thuis-) begeleiding via een maatwerkvoorziening gericht op zelfredzaamheid en participatie, in sommige situaties ter voorkoming van opname of verwaarlozing van de betrokkene.

Doelstelling 3: 24-uurs begeleiding

Met de regio bieden we inwoners die onvoldoende zelfredzaam en/of dakloos zijn, 24-uurs begeleiding in de nabije omgeving van de inwoner.

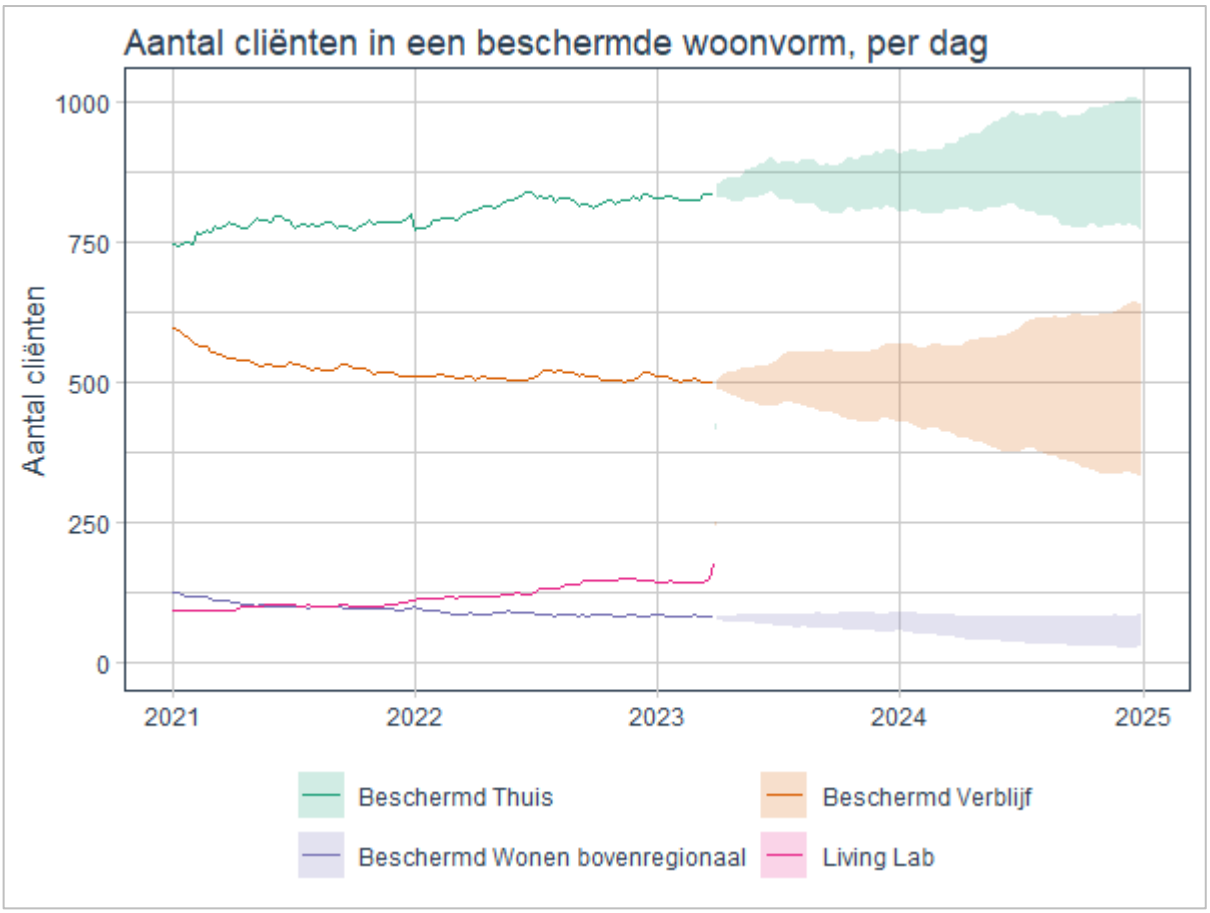
Beleidskader
Deze doelstelling komt voort uit onderstaande beleidsdocumenten:

Beleidsdocument	Vastgesteld	Toelichting
Regioplan U16 Beschermd wonen 2023-2028	2023	Utrechtse uitgangspunten voor onderlinge samenwerking in de U16-regio voor beschermd wonen
Regioplan maatschappelijke opvang en beschermd wonen Utrecht-stad	2020	Utrechtse uitgangspunten voor maatschappelijke opvang en beschermd wonen
Regionale koers maatschappelijke opvang en beschermd wonen U16	2017	Regionale koers voor maatschappelijke opvang en beschermd wonen.

Voor deze doelstelling is nieuw beleid in de maak.

Indicatoren
We hanteren indicatoren om te meten waar we staan. Voor deze doelstelling streven we naar een balans tussen bereik, beschikbaarheid, en kwaliteit binnen het beschikbare budget. In gesprekken met partners kijken we naar de onderlinge samenhang tussen de indicatoren en volgen we de ontwikkelingen daarin.

Bereik

In de grafiek staat het aantal Cliënten dat gebruik maakt van beschermde woonvormen in de periode Q1 2021-Q1 2023 en de prognose voor de periode Q2 2023 – Q4 2025. Door een gebrek aan historische data in het dashboard is de maatschappelijke opvang hier niet in meegenomen. Voor living lab is er geen voorspelling omdat deze voorziening als los project is afgerond.

De prognose is een statistische bewerking op basis van data uit het verleden en voortzetting van het huidige beleid. De impact van maatregelen zoals het beperken van instroom vanuit de Wlz kunnen leiden tot een wat afwijkend beeld waarbij we blijven streven naar een balans tussen bereik, beschikbaarheid en kwaliteit binnen de financiële kaders.

Bron: iwmo verkeer

Beschikbaarheid
Of het lukt om tijdig passend toegang te bieden tot beschermde woonvormen (beschikbaarheid) is sterk afhankelijk van de ontwikkeling van de vraag (omvang en complexiteit), de uitstroom, de beschikbare personeelscapaciteit, beschikbare woningen en de beschikbare financiën. Zie jaarstukken 2022 voor beschikbaarheidscijfers in 2022. We verwachten dat de druk op beschermde woonvormen in 2024 en daarna nog steeds hoog is. Ook de financiële schaarste is groter wat gevolgen kan hebben voor de beschikbaarheid van aanvullende zorg. Samen met partners blijven we maximaal inzetten op het tijdig beschikbaar houden van zorg en ondersteuning.

Kwaliteit
Ook bij de partijen die beschermde woonvormen bieden zetten we de lijn van voorgaande jaren door. Zie voor een uitgebreidere toelichting de doelstelling laagdrempelige basiszorg.
In aanvulling hierop hebben wij rondom de beschermde woonvormen regelmatig contact met de belangenbehartigers Maatschappelijk Opvang en Beschermd wonen. Zij geven ons gevraagd en ongevraagd advies en geven signalen door over de ervaren kwaliteit van de ondersteuning en waar we deze kunnen verbeteren.

Activiteiten
Om onze doelstelling te bereiken, gaan wij het volgende doen:

Nieuwe activiteiten in het begrotingsjaar

- We stellen het regionaal plan tegengaan dakloosheid op en starten met de uitvoering gericht op preventie in de regio en borging van Eerst een Thuis (gereed in 2024).
- We doen een nieuwe uitvraag voor de gecombineerde inloopvoorziening voor daklozen (gereed in Q4 2024).
- We maken met de regio afspraken over de huisvesting van cliënten maatschappelijke opvang en beschermd wonen (gereed in 2024).
- We nemen maatregelen in het kader van de landelijke aanpak beperking instroom Wlz van cliënten met GGZ-problematiek (gereed in 2024).
- We starten met de uitvoering van het actieprogramma gericht op inwoners met samenloop van problemen en (potentieel) veiligheidsrisico (gereed in 2024).
- We versterken het Centrum Seksueel geweld in verband met de nieuwe zedenwet die in 2024 in gaat. Hierin werken we ook samen met de aanpak straatintimidatie gereed in 2024).
- We bereiden ons voor om de Expertiseteams Veiligheid Utrecht (EVU, voorheen pilot ketenversnelling) uit te breiden naar de hele stad om de aanpak van huiselijk geweld en/of kindermishandeling (0-100) te versterken. (Zie ook programma kansrijk opgroeien).
- We werken aan de doorontwikkeling van het toezicht op de kwaliteit van zorg (gereed in 2024).

Activiteiten die we niet meer doen
Nog niet bekend. De kaders voor het traject om te komen tot een houdbaar sociaal domein zijn door de raad vastgesteld met de voorjaarsnota 2023 inclusief de amendementen ‘Utrecht basis is een absoluut minimum bij bezuinigingen’ en ‘de mogelijkheid tot een bredere dialoog’. Een eerste slag op de uitwerking van deze kaders wordt gemaakt in beleidsnota’s waaronder de nota Wmo en de nota’s van uitgangspunten subsidietenders. Deze worden vanaf het vierde kwartaal aan de raad voorgelegd. Bij de uitwerking worden inwoners en partners betrokken conform laatstgenoemde amendement. De raad bewaakt de samenhang en voortgang op de hervorming en stelt waar nodig bij. De uitgewerkte plannen leggen wij uiterlijk met de voorjaarsnota 2024 voor aan de raad ter vaststelling waarna de implementatie volgt. De voorstellen kunnen leiden tot het verminderen of wijzigen van activiteiten in het sociaal domein.

Activiteiten die we blijven doen

- We blijven uitvoering geven aan het nieuwe Regioplan beschermd wonen 2023-2028 .
- We blijven werken aan het doorontwikkelen van een passend zorglandschap maatschappelijke opvang en beschermd wonen, waaronder de prikkelarme opvang.
- We blijven uitvoering geven aan het 10 puntenplan voorkomen van dakloosheid.
- We blijven werken aan het doorontwikkelen van de keten dakloosheid, inclusief Stadsteam Back-up, met oog op de druk op de opvang en toenemend aantal daklozen.
- We blijven werken aan de doorontwikkeling van de toegang Maatschappelijke Opvang en Beschermd wonen zoals beschreven in de samenwerkingsoverkeenkomst met de U16.
- We gaan door met het project Onder de Pannen, dat in 2022 is gestart.
- We blijven de herstelacademie Enik door ontwikkelen.
- We continueren de financiering van de laagdrempelige hulpverlening voor plegers van huiselijk geweld via het programma Pleger In Ons.
- We blijven het brede gebruik van de verplichte meldcode huiselijke geweld en kindermishandeling extra onder de aandacht brengen.

Financiën 24-uurs begeleiding

x €1.000

	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	2.693	4.663	4.663	4.663	4.663	4.663
Lasten	111.140	132.669	131.294	126.679	126.065	126.121
Saldo Baten en Lasten	**-108.447**	**-128.006**	**-126.631**	**-122.016**	**-121.402**	**-121.458**
Onttrekking reserves	1.800	4.208	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**1.800**	**4.208**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal	**-106.647**	**-123.798**	**-126.631**	**-122.016**	**-121.402**	**-121.458**

In onderstaande tabel zijn de verschillen in de baten, lasten en reserves ten opzichte van begrotingsjaar 2023 toegelicht.

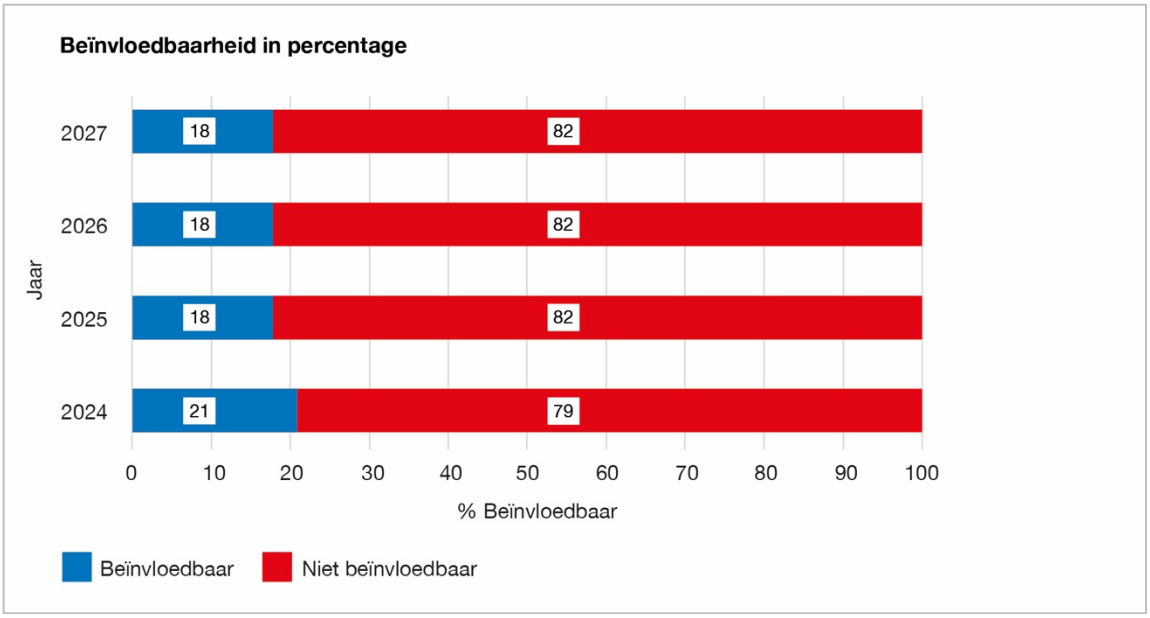
x €1.000

Toelichting verschillen	Bedrag	I/S
Lasten		
De begrote inzet vanuit incidentele middelen voor Living lab Eerst een thuis is in 2024 lager dan in 2023	-4.225	S
Vanuit de middelen aanpak dakloosheid voor 2022 was in 2023 nog budget beschikbaar. De structurele middelen vanaf 2024 zijn door het rijk nog niet beschikbaar gesteld	-3.782	S
Reserves		
Onttrekkingen		
In 2023 zijn er vanuit de resultaatbestemming 2022 onttrekkingen begroot voor aanpak dakloosheid en Living lab Eerst een thuis	-2.467	S
Bij de eerste bestuursrapportage 2023 is een onterechte toevoeging aan het transformatiefonds BW U16 vrijgevallen	-1.741	S

Beïnvloedbaarheid

De grafiek hieronder laat zien welk percentage van de lasten van deze doelstelling beïnvloedbaar is. De beïnvloedbaarheid van deze doelstelling wordt door langlopende overeenkomsten beperkt. Utrecht is centrumgemeente en ontvangt de middelen voor zestien Utrechtse gemeenten (U-16), voor de wettelijke taken beschermd wonen/thuis, daklozenopvang en Geweld in afhankelijkheidssituaties (GiA). Voor Beschermd wonen, maatschappelijke opvang en vrouwenopvang zijn in 2020 contracten afgesloten voor drie jaar met verlengingsopties van 3x2 jaar. Ter voorbereiding op de doordecentralisatie beschermd wonen zijn meerjarige samenwerkingsafspraken met de regiogemeenten gemaakt over inzet van het totale budget tot en met 2028. Voor Veilig thuis is een meerjarige

subsidietender gegund t/m 2024 (namens U-16 en regio Eemland). De beïnvloedbare ruimte betreft de wijze waarop invulling wordt gegeven aan de voorzieningen.

Risico's

Risico's	Maatregelen
Het tijdig bieden van zorg, ondersteuning en opvang op maat staat **onder druk** met, vooral bij de Wmo, oplopende wachtlijsten. De vraag neemt toe en is sterk afhankelijk van externe factoren als prestatiedruk, vergrijzing en inzet op langer thuis wonen. Daarnaast neemt zorgduur en opvang toe door complexere problematieken krapte op de woningmarkt waardoor uitstroom stagneert. Ook is er krapte op de arbeidsmarkt waardoor druk op zorg toeneemt. Dit kan leiden tot verergerde problematiek, mensen op straat langer verblijf in (duurdere) niet passende vormen van zorg en/of niet kunnen inburgeren.	• Samen met partners zoeken hoe we hulpvragen zoveel mogelijk in het gewone leven, met lichtere ondersteuning en door meer opgavegericht en integraal werken kunnen oplossen • Collectieve aanpak opvoedondersteuning bestendigen en met partners in gesprek over normaliseren en prestatiedruk. • Vanuit “Werk voor iedereen” specifiek voor het sociaal domein onderzoek doen naar achterliggende oorzaken en oplossingsrichtingen, waaronder digitalisering. Dit wordt uitgewerkt in een plan Utrecht Zorgt.
Vanuit de **landelijke akkoorden IZA, WOZO en GALA** wordt de druk op sociaal domein groter. Omvang is vooraf moeilijk in te schatten, als ook het feit of gemeenten hiervoor voldoende worden gecompenseerd.	• Bij de uitwerking van deze akkoorden in transformatieplannen worden aannames gemaakt op effect op sociaal domein, en deze worden ook gemonitord. Indien nodig wordt hier de lobby op ingezet.
Landelijk Houdbaarheidsonderzoek **Wmo** moet nog worden uitgevoerd en eigen bijdrageregeling Wmo is nog niet op alle vlakken helder. Dit zorgt voor onzekerheid over landelijke kaders en financiën op de lange termijn.	• Actieve lobby indien gewenst en mogelijk G4- of VNG-verband

Investeringen

Niet van toepassing voor dit programma.

Verbonden partijen

Dit programma heeft geen Verbonden Partijen.

Subsidies

x € 1.000

Doelstelling	Omschrijving	Begroting 2023	Begroting 2024	Waarvan 'vaste' verlening met jaarsubsidies	Meerjarig verleend t.l.v 2024
Utrechters kunnen met hun hulpvraag terecht voor laagdrempelige basiszorg					
Advies	Faciliteren en organisatie van advies door sociaal raadsliedenwerk	2.198	2.360	0	2.360
Buurtteams Sociaal	Doorontwikkeling en uitvoering van de buurtteams en het leveren van hoogwaardige sociale basiszorg. In co-creatie met de gemeente Utrecht leveren van een bijdrage aan de ontwikkeling van een nieuw en eenvoudiger stelsel van zorg en ondersteuning	21.412	22.660	0	22.660
Groepsgewijze activiteiten	Groepsgewijze activiteiten zorgen voor verbinding tussen cliënten onderling, waardoor zij onderling netwerken kunnen onderhouden, waarbij preventie, activering, lotgenotencontact en onderlinge hulp/steun centraal staan	301	323	323	0
Informatievoorziening	Faciliteren en organiseren van informatie op breed sociaal domein	722	775	0	775
Onafhankelijke cliëntondersteuning	Faciliteren en organiseren van onafhankelijke cliëntondersteuning	440	164	0	164
Ondersteuning schuldhulpverlening vanuit Informele zorg	Ondersteuning om inwoners op een toegankelijke en laagdrempelige wijze te leren omgaan met geld, schulden en administratie	1.176	1.263	0	1.263
Totaal doelstelling 1		26.249	27.545	323	27.222
Utrechters krijgen passende aanvullende zorg en ondersteuning passend bij hun (zorg)vraag zodat zij mee kunnen doen					
Buurtbemiddeling/ Aanpak Extreme Woonoverlast	Buurtbemiddeling leert en helpt mensen om al in een vroeg stadium burengeschillen op te lossen. De aanpak extreme woonoverlast wordt ingezet als de bewoner(s) van een woning het woongenot van omwonenden structureel verstoort c.q. verstoren.	826	887	887	0
FIOM	Aanbieden van gespecialiseerd maatschappelijk werk met betrekking tot zwangerschap, adoptie, seksueel geweld en hulp aan tienerouders	295	317	317	0

	Sociale prestatie en dagondersteuning	Het versterken van de zelfredzaamheid van kwetsbare Utrechters en het vergroten van hun zingeving. Deze voorzieningen dragen bij aan de bestrijding van sociaal isolement, verbetering van de (geestelijke) gezondheid en de toename van maatschappelijke	6.331	6.289	6.289	0
	Totaal doelstelling 2		7.452	7.493	7.493	0
Inwoners in de regio Utrecht die onvoldoende zelfredzaam en/of dakloos zijn, krijgen (24-uurs) begeleiding gericht op herstel en activering, thuis of in een woonvoorziening						
	Gecombineerde inloopvoorziening voor daklozen	Het bieden van een duidelijke ingang, snel bieden van tijdelijke opvang en integrale hulpverlening, bijdrage aan herstel van daklozen, vergroten van de door- en uitstroom uit de maatschappelijke opvang	1.623	1.743	0	1.743
	Veilig thuis 18+	Uitvoering van de activiteiten Veilig Thuis voor 18+ (volwassenen)	5.480	5.884	5.884	0
	Voorkomen huiselijk geweld	Voorkomen van huiselijk geweld bij alle slachtoffers. Bij ernstige dreiging en gevaar van huiselijk wordt een veilige situatie gecreëerd in de (crisis) opvang, onderduikadres, bij familie of via de informele netwerken.	2.363	2.537	2.537	0
	Totaal doelstelling 3		9.466	10.164	8.421	1.743
	Totaal		**43.167**	**45.202**	**16.237**	**28.965**

Zie voor het totaaloverzicht alle subsidies per programma de bijlage subsidies.

Werk, toekomstbestendige economie en bestaanszekerheid

Programmaoverzicht

We werken aan zekerheid van werk en inkomen, nu en in de toekomst.
Portefeuillehouder(s): Linda Voortman, Susanne Schilderman, Eva Oosters

Financiën programma

x €1.000

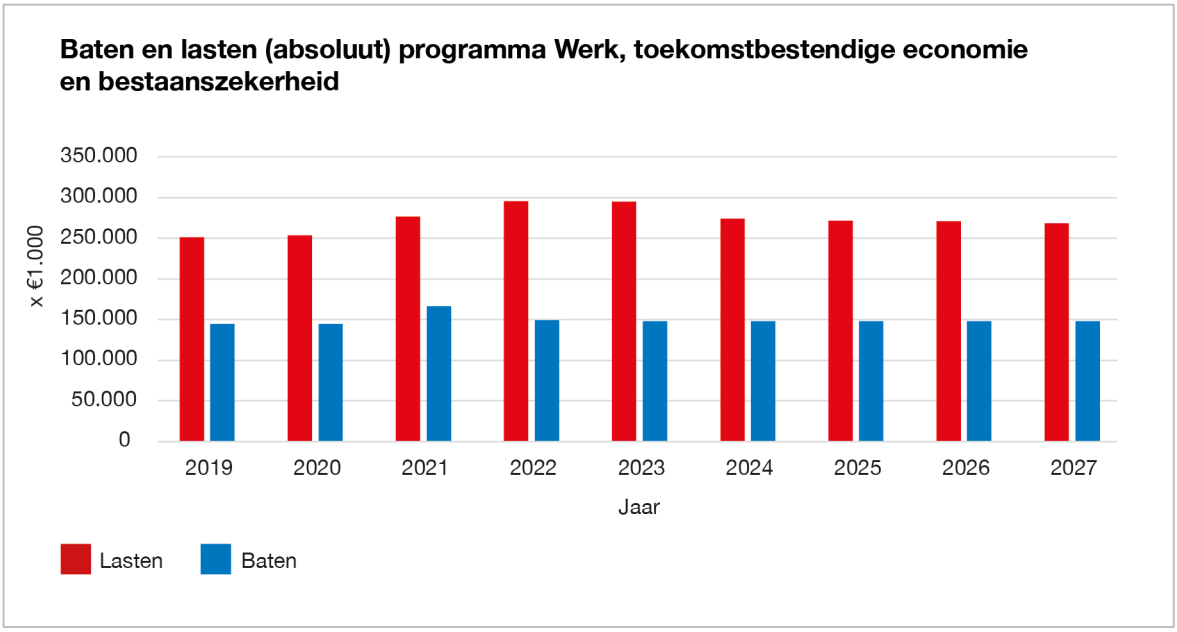
	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	153.269	147.832	148.013	148.013	148.013	148.013
Lasten	315.284	294.971	274.160	271.291	271.028	268.135
Saldo Baten en Lasten	**-162.015**	**-147.139**	**-126.147**	**-123.278**	**-123.015**	**-120.122**
Onttrekking reserves	11.412	24.091	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	903	0	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**11.412**	**23.188**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal	**-150.603**	**-123.951**	**-126.147**	**-123.278**	**-123.015**	**-120.122**

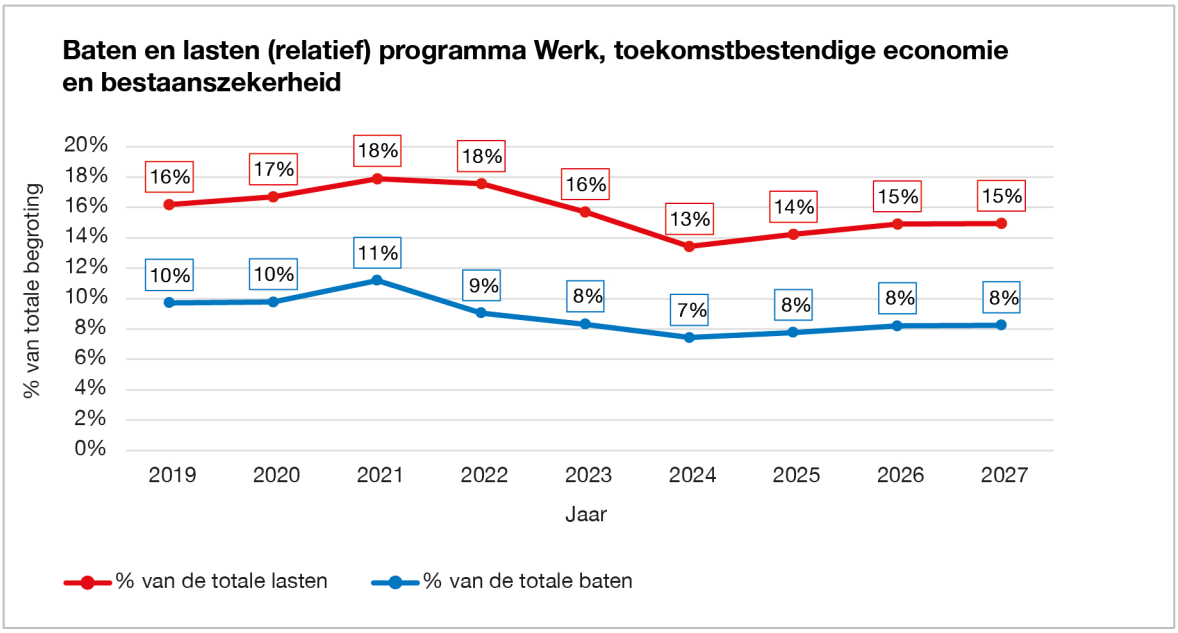
De baten in dit programma zijn 148,0 miljoen euro. Deze baten bestaan hoofdzakelijk uit:
- BUIG budget (141,8 miljoen euro) Dit is nog het nader voorlopig BUIG budget 2022. Bij de Tweede bestuursrapportage 2023 volgt een (structurele) ophoging van 8,6 miljoen euro, op basis van het nader voorlopig BUIG budget 2023.
- Inkomsten van voormalig bijstandgerechtigden (5,2 miljoen euro).

De lasten in dit programma zijn 274,2 miljoen euro. Deze lasten bestaan hoofdzakelijk uit:
- Sociale werkvoorziening (17,5 miljoen euro).
- Re-integratiedienstverlening (17,0 miljoen euro).
- Uitkeringslasten verstrekken bijstandsuitkering (151,1 miljoen euro).
- Uitkeringslasten minimabeleid (15,6 miljoen euro).
- Schulddienstverlening (4,2 miljoen euro).
- Subsidieregeling Ondernemersfonds (8,8 miljoen euro).
- Verdichten en verduurzaming OMU (3 miljoen euro).
- Utrecht Marketing (1,6 miljoen euro).
- Overig waaronder subsidieregeling ecosystemen, van werk naar werk en bijdrage Trade ROM (1,4 miljoen euro).

In dit programma vinden in 2024 geen mutaties op de reserves plaats.

Baten en lasten meerjarig in beeld
De grafieken hieronder tonen de ontwikkeling van de baten en lasten van het programma over een periode van meerdere jaren, exclusief reserves. Zowel in absolute bedragen, als in percentages van de totale baten en lasten van de begroting.

De energietoeslag 2022 en 2023 (bijzondere bijstand) veroorzaakt een toename aan de lastenkant.

Doelstellingen

Doelstelling 1: Werknemers en -gelegenheid

Utrecht heeft voldoende toekomstbestendige werknemers en werkgelegenheid die passend is bij de groei van de stad.

Beleidskader
Deze doelstelling komt voort uit onderstaande beleidsdocumenten:

Beleidsdocument	Vastgesteld	Toelichting
Ruimtelijke Strategie Utrecht 2040	2021	De ambities die de gemeente Utrecht heeft op de grote vraagstukken voor de stad, nu en in de toekomst.
Regionale Economische Agenda Utrecht 2020 - 2027	2020	Schetst de kaders voor onze gemeentelijke strategie, beleid en uitvoering op het gebied van economie.
Beleid tijdelijk verblijf (short stay) en bijstelling hotels	2019	Nieuw beleid voor tijdelijk verblijf, bijstelling van het reguliere hotelbeleid.
Ontwikkelingskader Horeca Utrecht 2018	2018	Kaders waarmee we willen bijdragen aan een gezonde groei van de stad en inspelen op nieuwe trends.
City Deal Health Hub	2016	Gezond (stedelijk) leven, via samenhangende aanpak en versterking van de gezondheidsgerelateerde economie.
Perspectief Toerisme 2020 - Live like a local	2015	Werkwijze gemeente Utrecht in relatie tot toeristische ontwikkelingen.
Bedrijventerreinenstrategie Utrecht 2012	2012	Bieden voldoende en toekomstbestendige werklocaties.
Ontwikkelingskader detailhandel	2012	Beleid dat bijdraagt aan een goede detailhandelsstructuur en leegstand tegengaat.
Hotelnota	2010	Beleid voor ontwikkelruimte hotels.

Voor deze doelstelling is nieuw beleid in de maak, onder meer beleidsnota arbeidsmarkt, beleidsnota werklocaties, locatieprofielen voor evenementen en actualisatie hotelbeleid.

Effectindicatoren
We gebruiken de volgende indicatoren om te meten waar we staan. Meer informatie vindt u in de webversie van de begroting.

Indicator	Nulmeting	Realisatie	Doelstelling			
		2022	2023	2024	2025	2026
Totale werkgelegenheid per inwoner (15-75 jaar).	0,96 (2018)	1.06	1.06	1.06	1.06	1.06
Positie van regio Utrecht op EU-ranking economische competitiviteit (eens per 3 jaar).	1 (2022)	1	1	1	Top 3	Top 3
Aantal banen (in fte) in de stad per ha.	28,0 (2018)	32,1	33	33,5	34	34,5

Activiteiten
Om onze doelstelling te bereiken, gaan wij het volgende doen:

Nieuwe activiteiten in het begrotingsjaar
- Actualisatie hotelbeleid (gereed in Q4 2024).
- Realisatie standplaatsenbeleid, verdeling via brancheren en selecteren (gereed in 2024).
- Opstellen beleidsnota Arbeidsmarkt (gereed in Q2 2024).
- Uitvoering Actieagenda Utrechtse Economie 2023 – 2026, eerste meting ‘Utrechtse Nieuwe Economie Index’ (gereed in Q1 2024).
- Opstellen beleidsnota Werklocaties (gereed in Q$ 2024).
- Inzichtelijk maken en onder de aandacht brengen van locaties voor tijdelijke horecaconcepten of maatschappelijke initiatieven (in samenwerking met Makelpunt) conform raadsmotie voorjaarsnota (gereed in 2024).
- Evaluatie aanpak Vitale Winkelgebieden.

Activiteiten die we niet meer doen
- Omscholingsregeling voor inwoners en werkgevers.
- Fonds mismatch arbeidsmarkt.
- Tegemoetkoming energiekosten voor Utrechtse ondernemers.
- Lokaal Economisch Fonds.

Activiteiten die we blijven doen

- Versterking uitvoeringskracht opgave Werk voor Iedereen / Economie.
- Uitvoering Actieagenda Utrechtse Economie 2023 – 2026.
- Evaluatie Regionale Economische Agenda.
- Investeren in verdichten en verduurzamen bedrijventerreinen via NV Ontwikkelings Maatschappij Utrecht (NV OMU).
- Ondersteuning (kwetsbare) winkelgebieden via Morgen Mooier Maken en subsidieregeling.
- Realisatie locatieprofielen evenementen en Evenementenfonds.
- Ondersteuning werklocaties met Keurmerk Veilig Ondernemen.
- Nieuwe subsidieregeling Werk naar Werk (opvolger fonds Mismatch).
- Opschalen aanpak mismatch in sectoren zorg, bouw en techniek.
- Versterking sectorkoepels werkgevers ten behoeve van uitbouw marktgroepenaanpak / banenplan.
- Werkgeverspact voor inclusieve arbeidsmarkt.
- Implementatie meerjarenstrategie ROM Utrecht Region en Economic Board Utrecht.
- Versterking wijkeconomie via vastgoed-aanpak Wijk Ontwikkelingsmaatschappijen
- Evaluatie Ondernemersfonds Utrecht.
- Aanjagen innovatief ondernemerschap via subsidies aan startup- en scale-up-ecosysteem.
- Helpen nieuwkomers bij landen in Utrecht via International Welcome Centre Utrecht Region.

Financiën Werknemers en -gelegenheid

x €1.000

	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	1.179	468	469	469	469	469
Lasten	24.296	22.896	25.004	23.131	23.131	22.131
Saldo Baten en Lasten	**-23.117**	**-22.427**	**-24.534**	**-22.662**	**-22.662**	**-21.662**
Onttrekking reserves	1.968	210	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**1.968**	**210**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal	**-21.149**	**-22.217**	**-24.534**	**-22.662**	**-22.662**	**-21.662**

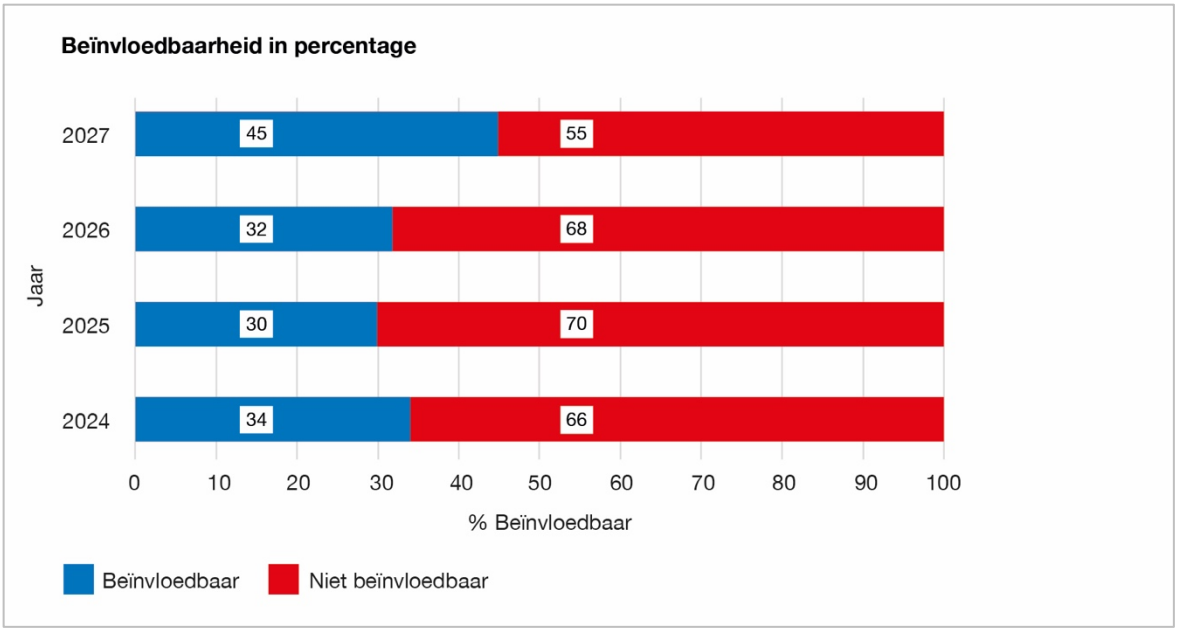
In onderstaande tabel zijn de verschillen in de baten, lasten en reserves ten opzichte van begrotingsjaar 2023 toegelicht.

x €1.000

Toelichting verschillen	Bedrag	I/S
Lasten		
Incidentele middelen voor uitvoering van Motie 2022/M25 steun ondernemers vanuit de TONK vervallen in 2024	-500	I
Mutatie budget voor impuls economische uitvoeringskracht coalitiemiddelen inclusief bezuinigingen uit de voorjaarsnota van 0,15 miljoen euro	600	S
Coalitieakkoord middelen voor verdichten en verduurzaming van bedrijventerreinen via de OMU inclusief bezuinigingen uit de voorjaarsnota	1.500	I
Reserves		
Onttrekkingen		
Incidentele onttrekking compensatie energieregeling heeft in 2023 plaatsgevonden en in 2024 geen onttrekking.	-210	I

Beïnvloedbaarheid

De grafiek hieronder laat zien welk percentage van de lasten van deze doelstelling beïnvloedbaar is.

De lasten binnen deze doelstelling zijn deels beïnvloedbaar. Binnen deze doelstelling werken we aan het vestigingsklimaat. We ontwikkelen nieuw beleid en zorgen voor de implementatie en uitvoering. Actuele ontwikkelingen zijn flitsbezorging, standplaatsenbeleid, actualisatie terrassen- en hotelbeleid en evenementenbeleid. Bij het verminderen of schrappen van deze taken kunnen we niet meer op alle ontwikkelingen anticiperen. Verder werken we aan de visie, het RSU 2040 monitoringsmodel, evenementen(-fonds), ontwikkeling locatieprofielen evenementen en personele inzet op gebiedsadvisering.

'Werkgelegenheid voor iedereen' is met name op personele kosten beïnvloedbaar. De inzet is voor ontwikkeling van beleid, accounthouderschap, advisering bij gebiedsontwikkeling, plan arbeidsmarktdiscriminatie (raadsbesluit), (door)ontwikkeling jaarlijks programma arbeidsmarkt en uitvoeringskosten voor subsidieregelingen.
Bij 'Investeringsklimaat' werken we aan het investeringsklimaat van de Gemeente Utrecht middels de ROM en intensivering bedrijventerreinen via onder andere het OMU. Naast vaste kosten voor de ROM betreft deze doelstelling vooral personele lasten en extra kosten voor onderzoek en advies

Doelstelling 2: Circulair

We willen in 2050 volledig circulair zijn, in 2030 maximaal de helft aan primaire grondstoffen gebruiken en daarbij versterken we het vestigingsklimaat voor circulaire bedrijven.

Beleidskader
Deze doelstelling komt voort uit onderstaande beleidsdocumenten:

Beleidsdocument	Vastgesteld	Toelichting
Actieprogramma Utrecht Circulair 2020-2023	2020	Een eerste stap in de transitie naar een circulaire stad in 2050 met vijf prioriteiten. Gericht op bedrijven, investeringen, inkoop, bouw, afval en grondstof en opleiden en kennis.

Voor deze doelstelling is nieuw beleid in de maak.

Effectindicatoren
We gebruiken de volgende indicatoren om te meten waar we staan. Meer informatie vindt u in de webversie van de begroting.

Indicator	Nulmeting	Realisatie	Doelstelling			
		2022	2023	2024	2025	2026
MPG-score (Milieu Prestatie Gebouwen) nieuwbouw van woningen van gemiddeld €0,54/m²bvo.	0,63 (2019)	0,63	0,58	0,56	0,52	0,50
Minimaal 45% circulair inkopen.	16% (2018)	35%	40%	45%	47%	50%

Activiteiten
Om onze doelstelling te bereiken, gaan wij het volgende doen:

Nieuwe activiteiten in het begrotingsjaar
- Intensiveren, stimuleren en faciliteren van circulair ondernemen. We brengen de R-ladder actief onder de aandacht van bedrijven, vragen hen naar hun beleid op dat vlak. Dat nemen we mee in de uitwerking van de Visie Utrecht Circulair 2050 zoals in de motie: Refuse, Rethink, Reduce van 6 juli 2023. (gereed Q4 2026).
- Uitvoeren 1e fase (’23-’26) Uitvoeringsplan Circulair Bouwen 2023-2030. (gereed Q4 2026).
- Integreren van circulair bouwen, -renoveren, -beheren en -demonteren bij de programmering van gemeentelijk vastgoed (MPVG) (gereed in Q4 2024).
- Opstellen Beleidsnota Utrecht Circulair 2030 (gereed in Q2 2024).

Activiteiten die we niet meer doen
- EU-subsidie project FCBRE gericht op hergebruik van bouwmaterialen.
- Uitreiking Circulair compliment vervalt naar aanleiding van Amendement A57.

Activiteiten die we blijven doen
- Upcycle centrum realiseren.
- Uitvoeren Actieprogramma Utrecht Circulair.

Financiën Circulair

x €1.000

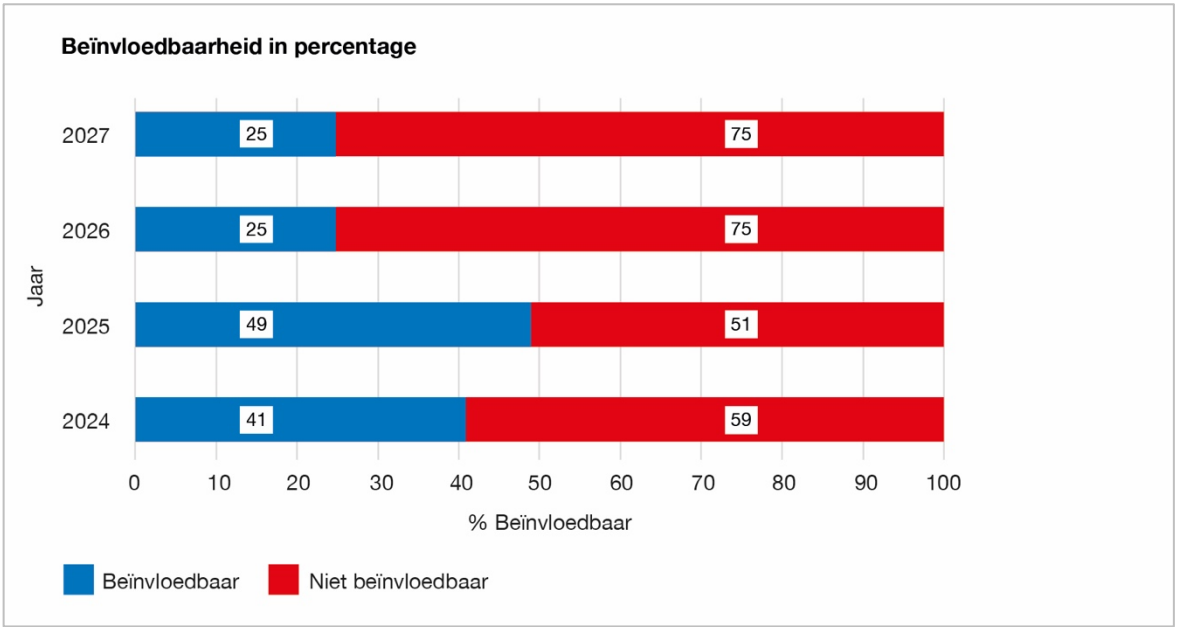
	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	481	1	2	2	2	2
Lasten	1.326	1.333	1.707	1.472	1.582	677
Saldo Baten en Lasten	**-845**	**-1.331**	**-1.705**	**-1.470**	**-1.580**	**-675**
Onttrekking reserves	50	0	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**50**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal	**-795**	**-1.331**	**-1.705**	**-1.470**	**-1.580**	**-675**

In onderstaande tabel zijn de verschillen in de baten, lasten en reserves ten opzichte van begrotingsjaar 2023 toegelicht.

x €1.000

Toelichting verschillen	Bedrag	I/S
Lasten		
Realiseren twee stedelijke upcylcecentra Tractieweg en Lunetten	400	I
Versterken vestigingsklimaat circulaire bedrijven	180	I
Tijdelijk inzet voor activiteiten versterken circulaire economie	-250	I

Beïnvloedbaarheid
De grafiek hieronder laat zien welk percentage van de lasten van deze doelstelling beïnvloedbaar is.

De inzet op Utrecht circulair betreft een mix van beleidsinzet en advisering. Daarnaast worden er middelen ingezet voor de realisatie van upcyclecentra in de stad.

Doelstelling 3: Werken of participeren

Utrechters werken of participeren naar vermogen.

Beleidskader
Deze doelstelling komt voort uit onderstaande beleidsdocumenten:

Beleidsdocument	Vastgesteld	Toelichting
Kadernota Participatie en Inkomen	2014	Kaders voor het succesvol invoeren van de Participatiewet vanaf 2015.

Voor deze doelstelling is nieuw beleid in de maak.

Effectindicatoren
We gebruiken de volgende indicatoren om te meten waar we staan. Meer informatie vindt u in de webversie van de begroting.

Indicator	Nulmeting	Realisatie	Doelstelling			
		2022	2023	2024	2025	2026
Uitstroom uit de bijstand naar werk: volwassenen en jongeren en betaald werk met aanvulling bijstand.	1033 (2022)	1033	1300	1300	1300	1300
Werkgeverstevredenheid cijfer.	7,0 (2022)	7,0	7,5	7,5	7,5	7,5
Aandeel personen dat actief is.	NTB	NVT	30%	NTB	NTB	NTB

Activiteiten
Om onze doelstelling te bereiken, gaan wij het volgende doen:

Nieuwe activiteiten in het begrotingsjaar
- Beleidsnota Werk en Re-integratie (gereed in Q1 2024).
- Banenplan werkgevers in uitdrukkelijke verbinding met bestaande initiatieven zoals WSP, Actie-agenda banenafspraak, Marktgroepaanpak (gereed in 2024).

Activiteiten die we niet meer doen
Niet van toepassing.

Activiteiten die we blijven doen
- Actie-agenda banenafspraak om meer inwoners met een arbeidsbeperking duurzaam aan het werk te helpen.

Arbeidsmarkt dichtbij.
- Hoofdzaak Werk: samenwerking in de arbeidsmarktregio om de mogelijkheden op de arbeidsmarkt voor mensen met een psychische of psychiatrische kwetsbaarheid optimaal te benutten.
- Implementatie Breed Offensief; brede agenda om de arbeidsmarktkansen voor mensen met een arbeidsbeperking te vergroten.

Plan van aanpak Basisbanen.
- Voorbereiden van de uitbreiding arbeidsmarktinfrastructuur en de vorming van het Regionaal Werkcentrum.
- Jeugdwerkloosheid tegengaan met de Regionale aanpak jeugdwerkloosheid.
- Met Ondernemer Centraal ondersteunende dienstverlening leveren aan ondernemers.

Werken in de wijk met onder andere werkwinkels en sociaal renoveren.
- Regionale Werkgeversdienstverlening.
- Bieden passende werkomgeving voor inwoners met een arbeidsbeperking via beschut werk en de voormalige Wsw.

Financiën Werken of participeren

x €1.000

	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	3.455	350	350	350	350	350
Lasten	48.446	53.048	44.647	43.636	43.262	42.274
Saldo Baten en Lasten	**-44.991**	**-52.698**	**-44.297**	**-43.286**	**-42.912**	**-41.924**
Onttrekking reserves	3.280	3.713	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**3.280**	**3.713**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal	**-41.711**	**-48.985**	**-44.297**	**-43.286**	**-42.912**	**-41.924**

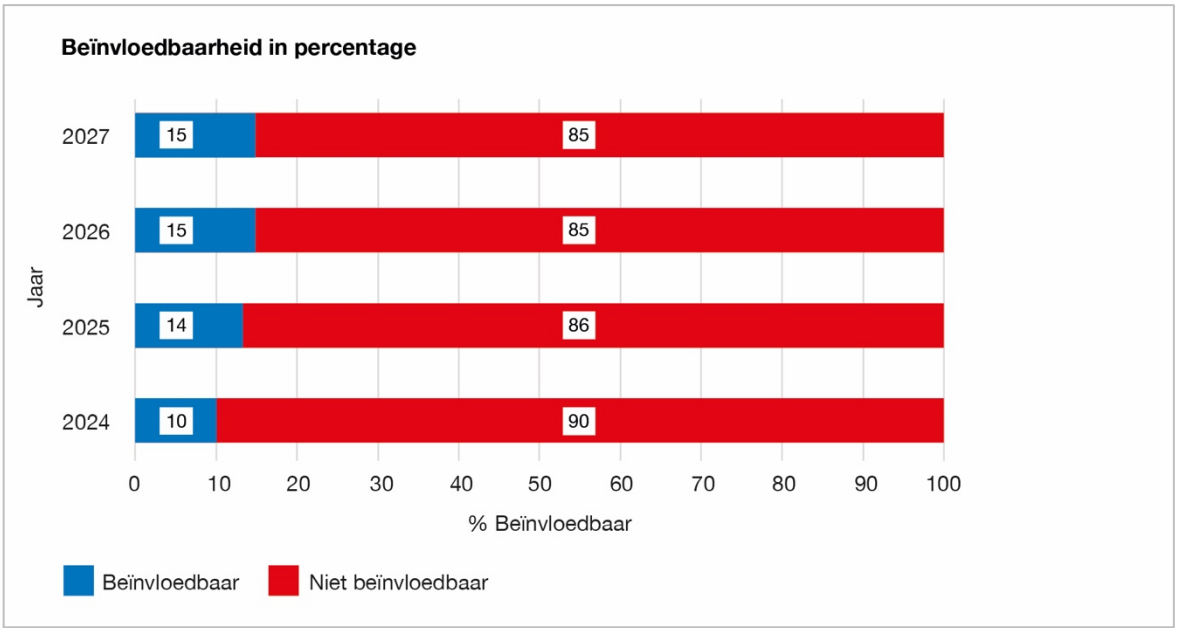
In onderstaande tabel zijn de verschillen in de baten, lasten en reserves ten opzichte van begrotingsjaar 2023 toegelicht.

x €1.000

Toelichting verschillen	Bedrag	I/S
Lasten		
Sociale werkvoorziening: In de lasten is abusievelijk een bedrag opgenomen voor actieplan Dichterbij dan je denkt. Dit wordt bij de eerstvolgende begrotingswijziging hersteld.	-717	I
Afnemen rijksbijdrage Wsw	-564	S
Bijsturingsvoorstel in Voorjaarsnota verrekening jaarresultaat UW 2023 en 2025.	-350	I
Incidenteel budget in 2023 voor Impuls re-integratie bijstandsgerechtigden (Tweede Bestuursrapportage 2022)	-958	I
Incidenteel budget in 2023 voor Regioaanpak jeugdwerkloosheid (Tweede bestuursrapportage 2022)	-900	I

Incidenteel budget voor crisisdienstverlening (Meicirculaire 2022)	-1.310	I
Bestedingsvoorstel Regioaanpak jeugdwerkloosheid (Jaarstukken 2022)	-603	I
Bestedingsvoorstel arbeidsmarktregio (Jaarstukken 2022)	-1.000	I
Ondernemer Centraal (Voorjaarsnota 2023)	-2.440	I
Reserves		
Onttrekkingen		
In 2024 is geen onttrekking begroot. De onttrekking in 2023 betreft de bestedings-voorstellen uit de Resultaatbestemming Jaarstukken 2023 (Uitvoering Ondernemer Centraal -0,100 miljoen euro, Breed offensief -0,214 miljoen euro, Regionale aanpak jeugdwerkloosheid -0,603 miljoen euro, Arbeidsmarktregio -1 miljoen euro en Regionaal mobiliteitsteam -0,176 miljoen euro en daarnaast -0,717 miljoen euro voor Dichterbij dan je denkt). Tevens heeft een onttrekking vanuit de reserve re-integratie voor de vorming van de reserve Armoedebestrijding en schuldhulpverlening voor 0,903 miljoen euro.	-3.713	

Beïnvloedbaarheid
De grafiek hieronder laat zien welk percentage van de lasten van deze doelstelling beïnvloedbaar is.

De lasten binnen deze doelstelling zijn deels beïnvloedbaar. De subsidie voor de Wsw aan UW is een wettelijke verplichting, waardoor de middelen die besteed worden aan de UW niet beïnvloedbaar zijn. Re-integratie is deels beïnvloedbaar doordat hier veelal besteed wordt aan eigen dienstverlening, inkoop van dienstverlening en subsidies. Deze inzet zorgt wel voor uitstroom uit de bijstand. Het verminderen hiervan kan leiden tot een toename van Utrechters in de bijstand en daarmee per saldo tot extra kosten voor de gemeente als geheel.

Doelstelling 4: Inkomenszekerheid

Utrechters kunnen rondkomen, meedoen en zijn schulden(zorg)vrij.

Beleidskader
Voor deze doelstelling is nieuw beleid in de maak. Dit kan leiden tot een aanpassing van doelstelling en indicatoren in de volgende programmabegroting.

Effectindicatoren
We gebruiken de volgende indicatoren om te meten waar we staan. Meer informatie vindt u in de webversie van de begroting.

Indicator	Nulmeting	Realisatie	Doelstelling			
		2022	2023	2024	2025	2026
Aantal huishoudens dat inkomensondersteuning ontvangt volgens de participatiewet.	9208 (2022)	9208	9000	9100	NTB	NTB
Van alle Utrechters die aangeven slecht te kunnen leven van hun inkomen stijgt het percentage dat 'weinig tot geen problemen ervaart met meedoen'	50% (2021)	-	50%	-	58%	-
Aantal huishoudens met schulden dat professionele hulp krijgt.	2200 (2018)	2732	2900	3000	3100	3200

Activiteiten
Om onze doelstelling te bereiken, gaan wij het volgende doen:

Nieuwe activiteiten in het begrotingsjaar
- Vaststellen beleidsnota financiële bestaanszekerheid (gereed in Q1 2024).
- Uitvoeringsprogramma 2024 nota financiële bestaanszekerheid (gereed in 2024).

Activiteiten die we niet meer doen
- Vanwege de verkorting naar achttien maanden van het minnelijk en wettelijke traject schuldhulpverlening gaan we stoppen met de coronasanering van 24 maanden.

Activiteiten die we blijven doen
- Bieden van inkomensondersteuning aan inwoners in het kader van de Participatiewet, BBZ, IOAW en IOAZ.
- Lobby voor een menselijkere Participatiewet.
- Afwijken van de vier weken zoektermijn voor jongeren tot 27 jaar.
- De inkomstenvrijlating voor jongeren tot 27 jaar uitvoeren.
- Aanbieden van de U-pas en schuldenregelingen.
- Uitvoeren minimaregelingen.
- Inzetten op vroegsignalering van schulden.

Financiën Inkomenszekerheid

x €1.000

	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	148.154	147.012	147.192	147.192	147.192	147.192
Lasten	241.216	217.695	202.802	203.052	203.053	203.053
Saldo Baten en Lasten	**-93.062**	**-70.683**	**-55.610**	**-55.860**	**-55.860**	**-55.860**
Onttrekking reserves	6.113	20.168	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	903	0	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**6.113**	**19.265**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal	**-86.949**	**-51.418**	**-55.610**	**-55.860**	**-55.860**	**-55.860**

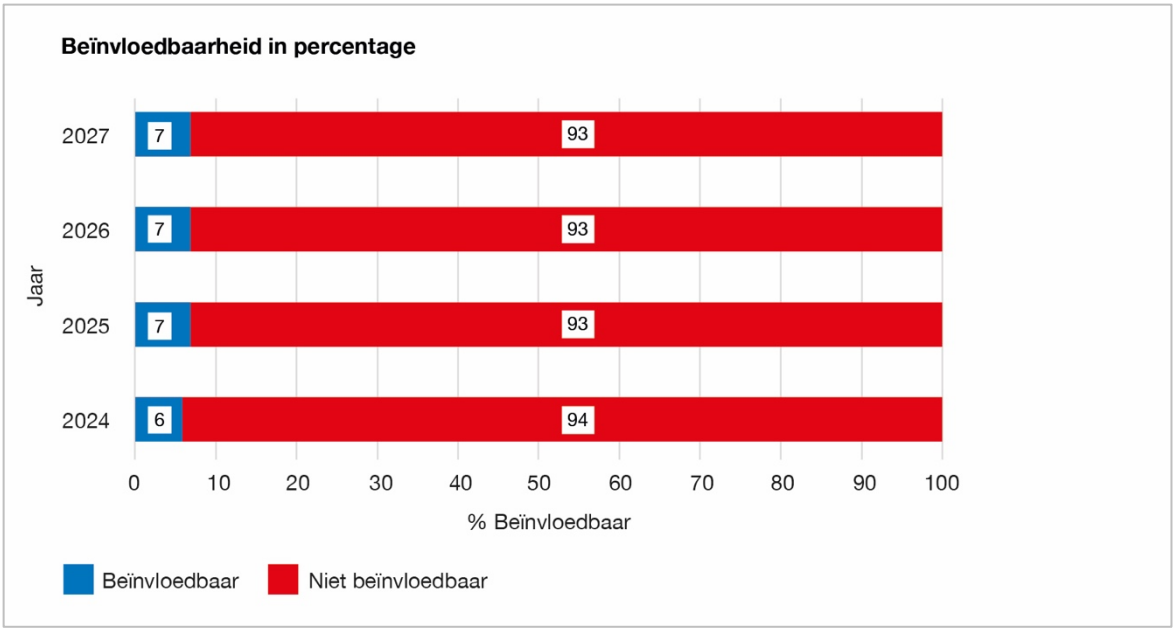
In onderstaande tabel zijn de verschillen in de baten, lasten en reserves ten opzichte van begrotingsjaar 2023 toegelicht.

x €1.000

Toelichting verschillen	Bedrag	I/S
Lasten		
Verstrekken bijstandsuitkering: Minder tozo uitvoeringskosten en meer kostenverdeling	584	S
Bestedingsvoorstellen uit Resultaatbestemming 2022 voor energietoeslag 2022 en 2023, vroegsignalering en bijzondere bijstand en bijzondere bijstand studenten voor -20,168 miljoen euro	-20.168	I
De indexatie van de doelstellingen Werken of participeren en Inkomenszekerheid en de toevoeging van het groeikader uit de Voorjaarsnota 2023 leidt in 2024 tot 5,010 hogere lasten. Bij de 3e begrotingswijziging 2023 wordt de indexatie verder verdeeld over de programmaonderdelen.	5.010	S
De Impuls armoedebeleid uit het coalitieakkoord neemt in 2024 met 0,250 miljoen euro toe.	250	S
Reserves		
Onttrekkingen		
Bestedingsvoorstellen uit Resultaatbestemming 2022 voor energietoeslag 2022 en 2023, vroeg signalering en bijzondere bijstand en bijzondere bijstand studenten voor 20,168 miljoen euro	-20.168	I
Toevoegingen		
Toevoeging vanuit de reserve re-integratie voor de vorming van de reserve Armoedebestrijding en schuldhulpverlening voor 0,903 miljoen euro.	-903	

Beïnvloedbaarheid

De grafiek hieronder laat zien welk percentage van de lasten van deze doelstelling beïnvloedbaar is.

De lasten binnen deze doelstelling zijn deels beïnvloedbaar, omdat een aantal instrumenten binnen deze doelstelling geen wettelijke verplichting is. Binnen het minimabeleid zijn met name de U-pas en de U-polis beïnvloedbaar. De schuldenaanpak daarentegen hangt nauw samen met de uitvoering van de wet gemeentelijke schuldhulpverlening, waardoor de beïnvloedbaarheid beperkt is.
Het stoppen of verminderen van een activiteit binnen deze doelstelling is direct voelbaar zijn bij de inwoners die er nu gebruik van maken.

Elke Utrechter die daar recht op heeft krijgt inkomensondersteuning volgens de Participatiewet, dit is landelijke regelgeving. Het is vrijwel onmogelijk om deze uitgaven te verminderen, vanwege de beperkte beleidsvrijheid die gemeenten hierin hebben. Ook op de personele inzet is zeer beperkte ruimte om dit te beïnvloeden, minder personeel leidt tot hogere werkvoorraden en langere doorlooptijden. De uitgaven voor bijstand hangen sterk samen met de doelstelling ‘werken of participeren naar vermogen’ en de keuzes die daarin gemaakt worden.

Risico's

Risico	Maatregel
Na-effecten coronapandemie, wat voor diverse ondernemers een financieel gezonde bedrijfsvoering belemmert. Denk aan hoge schuldenlast, ondernemers die zichzelf onder bijstandsniveau uitbetalen, enzovoorts. Dit kan negatieve gevolgen hebben voor de werkgelegenheid in onze stad, waaronder uitstel door ondernemers van investeringen in duurzaamheidsmaatregelen.	• Uitvoering Ondernemer Centraal: coaching, advies en ondersteuning voor en door ondernemers. • Inzet op vitale hoofdstructuur retail ***via onder andere de subsidieregeling Vitale Winkelgebieden*** en programma Morgen Mooier Maken voor de binnenstad.
Een **laagconjunctuur** leidend tot onder meer teruglopende investeringen in vastgoed heeft negatieve gevolgen voor de groei van bedrijven en werkgelegenheid.	• In ons arbeidsmarktbeleid focussen we ons op sectoren waarvan we verwachten dat deze in de toekomst en/of tijdens laagconjunctuur nog steeds werkgelegenheid bieden.
Krapte op de **arbeidsmarkt**, zowel in markt als bij gemeenten de markt leidt dit tot belemmeringen in ondernemerschap, bij de gemeente tot belemmeringen in het uitvoeren van onze ambities.	• Marktgroepenaanpak, om zoveel mogelijk mensen toe te leiden naar duurzaam werk en passend bij de maatschappelijke opgaven van onze stad. • Actieve wervingscampagne voor vergroten uitvoeringskracht Economie.
Ongunstige marktomstandigheden, zoals stijgende kosten voor grondstoffen en energie, netcongestie en inflatie. Dit kan leiden tot problemen in de bedrijfsvoering bij ondernemers, en stagneert groei en het aantrekken van kapitaal.	• Ondernemer Centraal • Faciliteren verduurzaming / circulair ondernemen. • Subsidie Vitale Winkelgebieden • Subsidieregeling Werk naar Werk.
Toenemend **ruimtegebrek** voor werkgelegenheid (kantoren, bedrijven, winkels, instellingen), waardoor er onvoldoende mogelijkheden zijn voor meegroeien van de werkgelegenheid met groei van de bevolking.	• Aanpak intensivering werklocaties. • Regionale afstemming werklocaties
Financieel risico inzake het **BUIG-budget.** Op basis van een landelijk objectief verdeelmodel krijgen we jaarlijks budget om uitkeringen te verstrekken. Nog steeds is ons BUIG-budget niet volledig toereikend om alle uitkeringen te verstrekken. Financiële dekking vindt plaats vanuit de Algemene Middelen. Voor de uitstroom naar werk zijn m.n. wij afhankelijk van werkgevers die de werkzoekenden in dienst willen en nemen en houden. Een daling van de werkgelegenheid heeft daarom altijd gevolgen voor de ontwikkeling van ons bijstandsbestand.	• Lobby richting Rijk voor een beter verdeelmodel + rechtmatig verstrekken van uitkeringen. • Verder zetten wij actief in op re-integratie werktoeleiding, gericht op uitstroom naar werk. • Voor Utrechters bij wie de arbeidsmarkt nog op afstand staat, hebben we extra aandacht zodat zij wel stappen richting werk kunnen maken. We zetten hiervoor structureel extra middelen in, vanuit ‘Arbeidsmarkt dichtbij’. • Met een actieve werkgeversbenadering binden we daarnaast werkgevers aan ons die zich duurzaam willen inzetten voor onze doelgroepen.
Door stijgende lasten en inflatie hebben Utrechters met hetzelfde inkomen minder te besteden. Bij huishoudens met een laag inkomen staat de **bestaanszekerheid** onder druk. Door de stijgende lasten bestaat het risico op een verbreding van deze problematiek richting de lage middeninkomens. De gemeente heeft niet de beleidsinstrumenten om structurele inkomenstekorten te dempen	• Inkomensbeleid is voorbehouden aan het Rijk. Wij monitoren de ontwikkelingen in wet- en regelgeving.

en het Rijk biedt tot nu toe geen oplossing in de vorm van toereikend inkomensbeleid.	
De wetgeving vanuit het rijk is bepalend voor de inzet van onze middelen **Nieuwe wetgeving of financieringssystematieken** kunnen beteken dat er een groter beroep gedaan wordt op bepaalde instrumenten of dat er een nieuwe prikkel ontstaat om instrumenten meer in te zetten, zoals bij LKS.	• Monitoren ontwikkelingen wetgeving

Zie voor de financiële impact van het risico inzake het BUIG-budget de paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing.

Investeringen

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de investeringen per programma. Per doelstelling is daaronder een aparte tabel met toelichting opgenomen. Een nadere specificatie van de geautoriseerde en de voor 2024 nog te autoriseren investeringen is opgenomen in de desbetreffende investeringsstaten (geheime bijlage bij de programmabegroting).

Zie de paragraaf investeringen voor een toelichting op de verschillende categorieën en uitgangspunten en een totaaloverzicht van alle investeringen.

Investeringen Programma Werk, toekomstbestendige economie en bestaanszekerheid

x €1.000

	Geautoriseerd t/m 2023	2024	2025	2026	2027
Vervangingsinvesteringen	**0**	0	0	0	0
Routine-investeringen	**0**	0	0	0	0
Uitbreidingsinvesteringen A	2.000	0	0	0	0
Uitbreidingsinvesteringen B	**0**	0	0	0	0
Totaal investeringen	**2.000**	**0**	**0**	**0**	**0**

Doelstelling Circulair

x €1.000

	Geautoriseerd t/m 2023	2024	2025	2026	2027
Vervangingsinvesteringen	**0**	0	0	0	0
Routine-investeringen	**0**	0	0	0	0
Uitbreidingsinvesteringen A	2.000	0	0	0	0
Uitbreidingsinvesteringen B	**0**	0	0	0	0
Totaal Circulair	**2.000**	**0**	**0**	**0**	**0**

Toelichting

Wij willen in 2050 volledig circulair zijn, in 2030 maximaal de helft aan primaire grondstoffen gebruiken en daarbij versterken we het vestigingsklimaat voor circulaire bedrijven. Dit betreft het realiseren van een tweede stedelijke upcycle-centra (Tractieweg en Lunetten). Deze investering was in 2023 opgenomen onder het voormalige programma Duurzaamheid.

Verbonden partijen

x €1.000

Omschrijving	Doel	Bijdrage gemeente Utrecht
Coöperatieve Vereniging Wigo4it U.A.	Het ontwikkelen en verrichten van administratieve en informatietechnologische ondersteuning aan de deelnemende gemeenten op het terrein van werk, inkomen en zorg. Daardoor verbetert de dienstverlening aan de inwoners en wordt de effectiviteit en doelmatigheid van de uitvoerende organisaties van de deelnemende gemeenten vergroot.	3.656
UW Holding B.V.	Uitvoering van de taken Wet sociale werkvoorziening. UW Holding BV is een belangrijke partner bij de uitvoering van de Participatiewet.	1.800
Wijkontwikkelingsmaatschappij (WOM) Noord West Beheer BV	De Wijkontwikkelingsmaatschappij Noordwest (WOM Noordwest) is in 2008 opgericht om bij te dragen aan de sociaaleconomische vitaliteit in het gebied Noord-West met het beheer en de ontwikkeling van vastgoed met een focus op de Amsterdamsestraatweg.	Geen bijdrage
Wijkontwikkelingsmaatschappij (WOM) Lombok BV	De WOM Lombok is een BV. Doel is om de economische structuur van Lombok te verbeteren door het aankopen, opknappen en aan gewenste branches te verhuren van panden.	Geen bijdrage
Regionale Samenwerkingsmaatschappij Regio BV	Aan de ROM gelieerde BV met als doel regionale fondsen en projecten op te zetten waar het ministerie van EZK geen aandeelhouder van is (onder andere POC fonds).	2% van de exploitatiebijdrage aan de ROM (zie hieronder)
Bijdrage aan de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM) Utrecht BV	Stimuleren innovatief ondernemerschap rond maatschappelijke opgaven door te innoveren, investeren en internationaliseren.	860

Zie voor detailinformatie de paragraaf Verbonden Partijen.

Subsidies

x € 1.000

Doelstelling	Omschrijving	Begroting 2023	Begroting 2024	Waarvan 'vaste' verlening met jaarsubsidies	Meerjarig verleend t.l.v 2024
Utrecht heeft voldoende toekomstbestendige werknemers en werkgelegenheid die passend is bij de groei van de stad					
BIZ Woonboulevard	BIZ subsidie (Bedrijf Investering Zone)	145	145	0	145
Ondernemersfonds Utrecht	Subsidie aan Stichting Ondernemersfonds Utrecht voor stimulering economische structuur van Utrecht en economische vitaliteit van de stad	8.500	8.500	8.500	0
Subsidieplafond kwetsbare winkelgebieden	Ondersteuning verplaatsingen van kleinschalige ondernemers met retailfuncties	200	90	0	0
Utrecht Science Park (USP)	Subsidie voor de ontwikkelingen van het Utrecht Science Park voor het versterken zowel op economisch als op maatschappelijk gebied	50	50	50	0
Ecosysteem startups en scale-ups meerjarig (deel A)	meerjarige subsidie voor activiteiten van incubators en frontoffice/ecosysteemmanagement (deel A)	380	380	0	0
Ecosysteem startups en scale-ups activiteiten (deel B)	subsidie voor programma's, activiteiten en evenementen met nadruk op groeiondernemers (deel B)	120	120	0	0
Evenementenfonds	Evenementenfonds	300	300	0	0
Stimuleren van arbeidsmarkttransities	Stimuleren van arbeidsmarkttransities	0	200	0	0
Totaal doelstelling 1		9.695	9.785	8.550	145
Utrechters kunnen rondkomen, meedoen en zijn schulden(zorg) vrij					
Actieagenda Utrechters schuldenvrij	Zorgen dat alle Utrechters kunnen rondkomen, meedoen en blijvend schulden(zorg)vrij zijn. We doen dit door er op tijd bij te zijn en hulp op maat te bieden.	150	150	0	0
Huisvesting voedselbanken	Door het wekelijks verstrekken van voedsel aan de meest kwetsbare inwoners en/of hun huisdieren, kunnen kwetsbare inwoners rondkomen en meedoen	150	150	0	0
Levensgebeurtenissen	Ondersteuning met vrijwillige inzet ten behoeve van schuldhulpverlening	378	378	0	0

	Loonkostensubsidie	Loonkostensubsidie aan werkgevers die mensen uit de doelgroep WWB in dienst nemen	4.000	4.000	0	0
	Inkomens en bestaanszekerheid ondernemers (ondernemer centraal)	Ondernemen preventief voorzien van passende dienstverlening om de toekomstigbestendigheid van de onderneming te borgen	650	650	0	0
	Omscholing naar toekomstgericht werk	Omscholing naar toekomstgericht werk	0	0	0	0
	Plusbonus	Eenmalige subsidie voor een werkgever als de werkgever een bijstandsgerechtigde die parttime werkt, een nieuw contract aanbiedt met een urenuitbreiding	50	50	0	0
	Samen voor Overvecht (Werk en ondernemerschap)	Samen voor Overvecht betekent werken aan een wijk waar bewoners prettig samen leven en die aantrekkelijk is voor nieuwe bewoners, bezoekers, en ondernemers. Een wijk waarin de veerkracht van bewoners wordt versterkt en iedereen mee kan doen	200	200	200	0
	Wet Sociale werkvoorziening	Uitvoering sociale werkvoorziening en begeleid werken	17.002	16.385	16.385	0
	Werkgeverscheque	Werkgevers stimuleren om mensen met belemmeringen op de arbeidsmarkt in dienst te nemen of op een proefplaatsing aan te stellen	200	200	0	0
	Totaal doelstelling 2		22.780	22.163	16.585	0
	Totaal		**32.475**	**31.948**	**25.135**	**145**

Zie voor het totaaloverzicht alle subsidies per programma de bijlage subsidies.

Kansrijk opgroeien

Programmaoverzicht

We willen dat alle kinderen en jongeren in Utrecht kansrijk kunnen opgroeien.
Portefeuillehouder(s): Eelco Eerenberg en Dennis de Vries.

Financiën programma

x €1.000

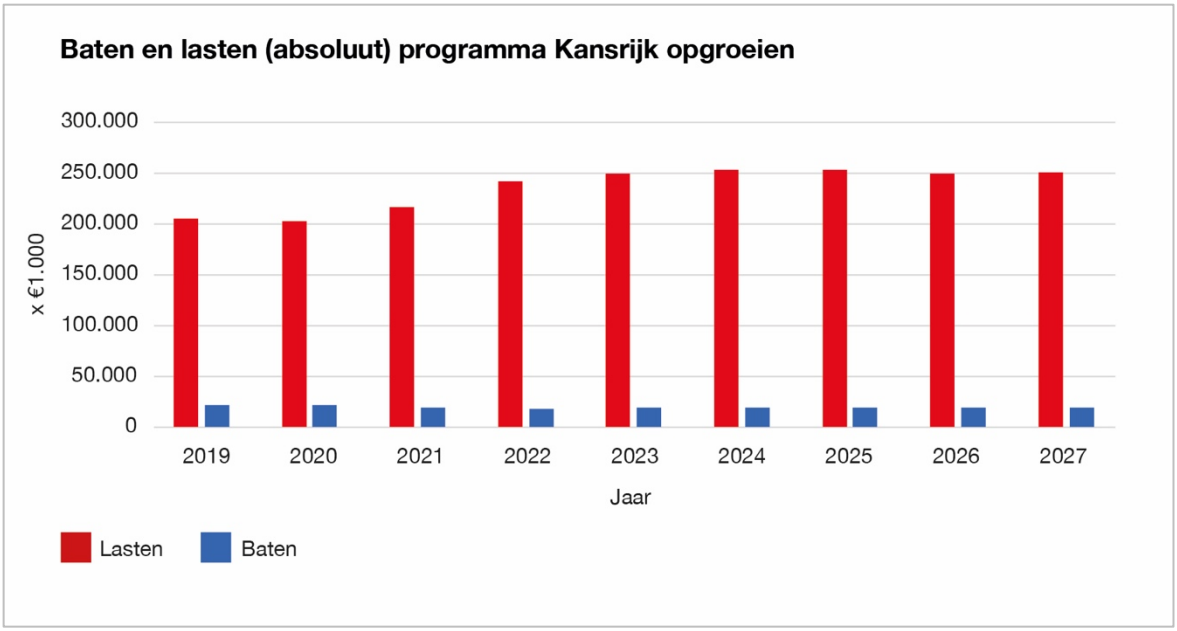
	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	34.453	19.339	19.339	19.339	19.339	19.339
Lasten	250.314	248.907	252.379	252.860	248.369	249.367
Saldo Baten en Lasten	**-215.861**	**-229.568**	**-233.040**	**-233.521**	**-229.030**	**-230.028**
Onttrekking reserves	8.782	5.927	2.667	2.667	2.667	2.667
Toevoeging reserves	1.600	0	0	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**7.182**	**5.927**	**2.667**	**2.667**	**2.667**	**2.667**
Totaal	**-208.678**	**-223.641**	**-230.374**	**-230.855**	**-226.364**	**-227.362**

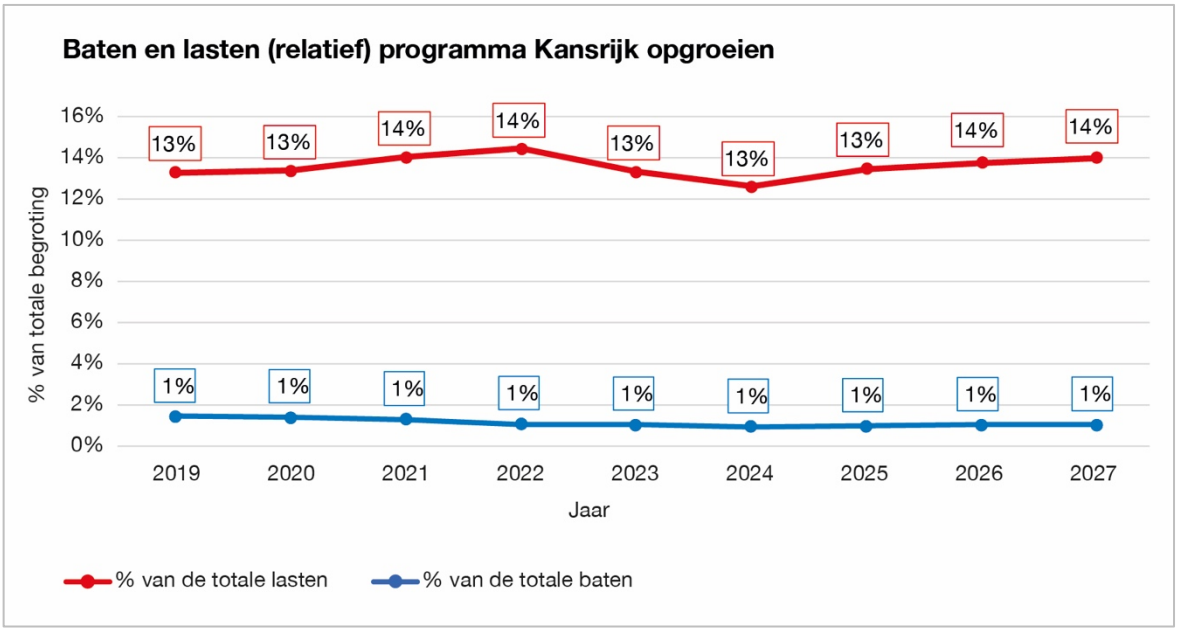
De baten in dit programma zijn 19,3 miljoen euro. Deze baten bestaan hoofdzakelijk uit:
- Eigen pad in het onderwijs (onderwijsachterstandsmiddelen en overige inkomsten).

De lasten in dit programma zijn 252,4 miljoen euro. Deze lasten bestaan hoofdzakelijk uit:
- Eigen pad in het onderwijs.
- Onderwijshuisvesting.
- Specialistische jeugdhulp (hiervoor is een budget beschikbaar van € 87,6 miljoen).

In dit programma wordt in 2024 2,7 miljoen euro onttrokken en niets toegevoegd aan de reserves. Zie voor een verdere toelichting het onderdeel Reserves in hoofdstuk Financiën.

Baten en lasten meerjarig in beeld
De grafieken hieronder tonen de ontwikkeling van de baten en lasten van het programma over een periode van meerdere jaren, exclusief reserves. Zowel in absolute bedragen, als in percentages van de totale baten en lasten van de begroting.

In het kader van versneld vernieuwen nemen de lasten voor specialistische zorg jeugd toe in 2024.

Doelstellingen

Doelstelling 1: Eigen pad in het onderwijs

Alle kinderen en jongeren doorlopen hun eigen unieke pad in het onderwijs naar kansrijke deelname aan de samenleving.

Beleidskader
Deze doelstelling komt voort uit onderstaande beleidsdocumenten:

Beleidsdocument	Vastgesteld	Toelichting
Utrechtse Onderwijs Agenda 2019-2022 'Utrecht groeit met je mee'	2019	De gezamenlijke agenda van schoolbesturen, kinderopvangpartners, (onderwijs)partners) en gemeente Utrecht.
Nota van Uitgangspunten Voorschoolse Educatie 2020-2023	2020	De uitgangspunten voor de beleidsregel die aanbieders van Voorschoolse Educatie (VE) de mogelijkheid biedt om subsidie aan te vragen voor het uitvoeren van VE.
Verordening bekostiging leerlingenvervoerordening	2022	Voorschriften op het gebied van leerlingenvervoer.

Voor de doelstelling "Alle kinderen doorlopen hun eigen unieke pad in het onderwijs naar kansrijke deelname aan de samenleving" is nieuw beleid in de maak.

Effectindicatoren
We gebruiken de volgende indicatoren om te meten waar we staan. Meer informatie vindt u in de webversie van de begroting.

Indicator	Nulmeting	Realisatie	Doelstelling			
		2022	2023	2024	2025	2026
Aantal thuiszittende kinderen als gevolg van ontbrekend leerlingenvervoer.		0	0	0	0	0
Klanttevredenheid leerlingenvervoer.		niet gemeten	8	8	8	8
Bereik voorschoolse educatie		74	90	90	90	90
Aantal beschikbare Voorschoolse Educatie (VE) plaatsen.		1130	1260	1260	1260	1260
% van de Utrechtse bevolking dat lid is van de bibliotheek.		24%	25%	25%	25%	25%
Aantal benaderde jongeren in de Focus aanpak		1545 in schooljaar 2021-2022	1000 leerlingen	1000 leerlingen	1000 leerlingen	1000 leerlingen
Aantal thuiszitters 5-18 jaar.		37	0	0	0	0
% niet vervulde vacatures in het primair onderwijs		10%				

Activiteiten
Om onze doelstelling te bereiken, gaan wij het volgende doen:

Nieuwe activiteiten in het begrotingsjaar
- Opstellen en uitvoeren van plan van aanpak voor de korte en voor de lange termijn voor leerlingenvoervoer (gereed in 2024).
- Utrecht Stad werkt samen met de onderwijsbesturen binnen regio Midden Nederland om voor de aanpak van het personeelstekort onderwijsregio's te vormen met ingang van 2024.
- Inzetten op (extra) taal/ontwikkelings interventies op kinderen jonger dan 2,5 jaar, die niet naar reguliere kinderopvang gaan, onder andere G4 pilot, uitvoeren motie VVE vanaf twee.

In 2024 hebben wij een nieuw beleidskader voor Passende kinderopvang en uitvoering voorschoolse educatie waarin we toewerken naar twee dagdelen peuteropvang/ voorschool voor kinderen zonder indicatie en het bieden van maatwerk (gereed in 2024).

Activiteiten die we niet meer doen
Niet van toepassing.

Activiteiten die we blijven doen

- Uitvoeren van de wettelijke taken van leerplicht en het regionaal meld- en coördinatiepunt voortijdig schoolverlaten (RMC) en leerlingenvervoer.
- We zorgen via de kernpartneraanpak dat alle kinderen een passend aanbod hebben van onderwijs, aangevuld met zorg en/of jeugdhulp indien nodig.
- We zorgen dat zoveel mogelijk jongeren een startkwalificatie behalen en doorstromen naar een plek op de arbeidsmarkt die past bij hun mogelijkheden en talenten.
- Taal- en lees stimulering van ouders en hun kinderen door subsidies aan de bibliotheek en Taal doet Meer.
- Bieden van Voorschoolse educatie door verstrekken subsidie aan kinderopvangpartners.
- We zorgen dat alle ouders van kinderen met indicatie de voorschool weten te vinden en stimuleren hen hier gebruik van te maken.
- We geven subsidie voor plusgroepen, om kinderen die niet meekunnen in de reguliere voorzieningen (VE,kinderopvang), maar ook niet thuishoren in de jeugdhulp een plek te bieden waar ze tot ontwikkeling komen.
- Subsidieverstrekking Versterken van Taal, die tot doel heeft leerlingen in het basisonderwijs met risico op taalachterstanden optimaal te ondersteunen.
- Subsidie voor de Taalschool en Ithaka als eerste opvang voor kinderen die als nieuwkomer in ons land aankomen en nog geen Nederlands spreken.
- Aanpak van het personeelstekort in het onderwijs in Utrecht, met tijdelijke middelen vanuit OCW.
- Doorontwikkeling van de rijke ontwikkelcontext rondom het onderwijs waarbij we beleid voor Brede scholen in lijn brengen met de mogelijkheden van School en Omgeving, gezonde schoollunch en de uitgangspunten van ongelijk investeren voor gelijke kansen.
- In 2024 voeren we samen met de vier Utrechtse mbo instellingen, werkgevers en andere partners uit de stad het nieuwe ‘mbo uitvoeringsplan 2023-2026 - Waardering voor vakmanschap’ uit.

Financiën Eigen pad in het onderwijs

x €1.000

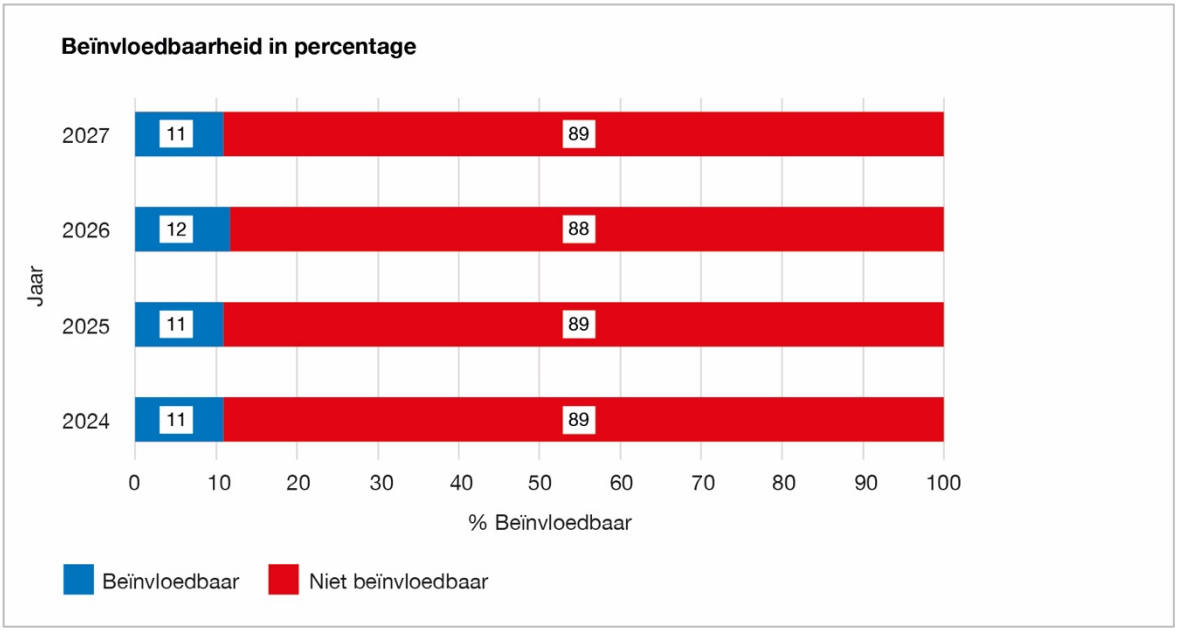
	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	22.015	16.493	16.493	16.493	16.493	16.493
Lasten	61.859	65.125	63.109	62.582	62.530	62.195
Saldo Baten en Lasten	**-39.844**	**-48.632**	**-46.616**	**-46.089**	**-46.037**	**-45.702**
Onttrekking reserves	2.066	474	2	2	2	2
Toevoeging reserves	1.600	0	0	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**466**	**474**	**2**	**2**	**2**	**2**
Totaal	**-39.378**	**-48.159**	**-46.615**	**-46.088**	**-46.036**	**-45.701**

In onderstaande tabel zijn de verschillen in de baten, lasten en reserves ten opzichte van begrotingsjaar 2023 toegelicht.

x €1.000

Toelichting verschillen	Bedrag	I/S
Lasten		
Overige verschillen, verdeeld over verschillende posten	579	I
incidentele toevoeging in 2023 vanwege melding eerste bestuursrapportage over een verwacht tekort op leerlingenvervoer door inflatie en stijgende vraag.	-680	I
De lasten zijn lager in verband met het wegvallen van de incidenteel vrijgemaakte middelen omtrent MBO uitvoeringsplan in de periode van 2020-2022 (t/m schooljaar 2022-2023).	-452	I
Incidenteel budget dat in het kader van aanpak lerarentekort wordt toegekend vanuit het Rijk. Dit is als budgetneutrale bijsturingsvoorstel in de Tweede Bestuursrapportage 2022 toegevoegd aan de begroting 2023.	-1.000	I
Incidenteel budget, dat in 2023 is vrijgemaakt om de financiële risico's voor de Bibliotheek te kunnen dekken.	-1.000	I

Beïnvloedbaarheid
De grafiek hieronder laat zien welk percentage van de lasten van deze doelstelling beïnvloedbaar is.

De lasten binnen deze doelstelling zijn beperkt beïnvloedbaar. De langlopende subsidieverplichting aan de Bibliotheek beperkt de beïnvloedbaarheid. Door een raadsbesluit zou dit aangepast kunnen worden en is daarmee op termijn wel beïnvloedbaar zijn.

Gelijke kansen, Onderwijsachterstandenbeleid, Talentontwikkeling en Voldoende goede onderwijsprofessionals zijn opgaven uit het coalitieakkoord.

Doelstelling 2: Huisvesting scholen

Moderne en toekomstbestendige huisvesting van scholen, die voldoende passend en duurzaam is.

Beleidskader
Deze doelstelling komt voort uit onderstaande beleidsdocumenten:

Beleidsdocument	Vastgesteld	Toelichting
Verordening huisvesting scholen gemeente Utrecht | Lokale wet- en regelgeving (overheid.nl)	2021	In deze verordening beschrijven we de regels waaraan wij en schoolbesturen ons houden bij het bouwen van schoolgebouwen.
Onderwijsbeleid | Gemeente Utrecht Meerjarenperspectief onderwijshuisvesting 2016-2025 voortgangsrapportage 2022 Leerlingproces 2023	2015 2022 2023	Meerjarenplanning en leerlingenprognoses
Uitvoeringsplan Utrechtse Kindcentra	2021	Uitvoeringsplan Utrechtse kindcentra, regels rondom het gezamenlijk bouwen van Kinderopvang en onderwijs.

Effectindicatoren
We gebruiken de volgende indicatoren om te meten waar we staan. Meer informatie vindt u in de webversie van de begroting.

Indicator	Nulmeting	Realisatie	Doelstelling			
		2022	2023	2024	2025	2026
Aantal wijken (van de 10) met voldoende schoolgebouwen voor primair onderwijs (112,5% of meer)		8	9	9	9	9
Schooldaken met zonnepanelen		37%	41%	48%	55%	62%
Aantal wijken (van de 2) met voldoende schoolgebouwen voor voortgezet onderwijs (112,5% of meer)		0	0	0	0	1
Schoolgebouwen zonder aardgasaansluiting		40%	31,3%	52%	59%	65%

Activiteiten
Om onze doelstelling te bereiken, gaan wij het volgende doen:

Nieuwe activiteiten in het begrotingsjaar
- We onderzoeken mogelijkheden (financieel en organisatorisch) om verschillende functies (kinderopvang, zorg/welzijn, bibliotheek etc) in een gebouw te mengen en dubbelgebruik van ruimtes te integreren, uitgewerkt in het IHP onderwijs (gereed in 2025).
- Voor het HVP 2025 werken wij een voorstel uit om de normbedragen voor de bouw van scholen beter te laten aansluiten op onze ambities, toegenomen wettelijke vereisten en marktontwikkelingen (gereed uiterlijk 1 maart 2025).
- Onderzoeken naar mogelijkheden (financieel en juridisch) voor Utrechtse Kindcentra (UK) en op basis daarvan het Uitvoeringsplan herzien (gereed in 2024).
- De komende periode zullen wij extra aandacht besteden aan netcongestie, dit heeft naar verwachting een vertragend effect op onze ambities. Door de netbeheerder is een stop afgekondigd voor stroomleveringen van nieuwe grote netaansluitingen (gereed in 2025).

Activiteiten die we niet meer doen
Niet van toepassing.

Activiteiten die we blijven doen
- In 2024 gaan we met de schoolbesturen verder met de ontwikkeling van dit nieuwe integraal huisvestingsplan scholen 2026-2041 (voorheen Meerjarenperspectief Onderwijshuisvesting).
- Binnen het programma realiseren we in iedere nieuwbouwwijk met voldoende omvang een nieuwe basisschool. Voor de VO scholen kijken we naar de stadsbrede spreiding.
- We realiseren ongeveer vijftien nieuwe gymzalen en vervangen of renoveren enkele gymzalen. Daarnaast gaan we negen gymzalen combineren tot drie sporthallen om buiten schooltijd in te zetten voor de Utrechtse sportclubs. Dit vindt plaats tot en met eind 2025.

- We willen op structurele basis met de schoolbesturen zowel stadsbreed, op wijk- of gebiedsniveau bespreken wat er aan huisvesting nodig is binnen het kader van het IHP.
- De gemeente voert tweejaarlijks een klantonderzoek uit om te zien hoe de samenwerking met de gemeentelijke afdeling onderwijshuisvesting ervaren wordt.

Subsidieverstrekking voor het vergroenen van schoolpleinen gaat naar verwachting naar 10 scholen in 2024. We willen deze groene pleinen in overleg met scholen ook beschikbaar stellen voor de buurt.

Stimuleren van Utrechtse Kindcentra (UK). We zijn bezig met de voorbereidingen van de bouwplannen voor UK's in Cartesius, Groenewoud, Merwedekanaalzone en ook in Vleuten-dorp en Tuindorp.

Om kinderen meer kansen te bieden en het probleem van vroege selectie tegen te gaan, stimuleren we initiatieven zoals onderwijs voor 10-14-jarigen en een brede brugklas. Dit doen we bijvoorbeeld met de bouw van Academie Tien en Aurelius College bij basisschool De Zonnewereld.

- De door de gemeenteraad vastgestelde visie op onderwijshuisvesting is de basis voor passende en duurzame huisvesting van scholen.
- Het starten van een nieuwe school verloopt sinds juli 2021 via het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap volgens de Wet Meer ruimte voor nieuwe scholen. Wij dienen voor huisvesting te zorgen als een mag starten. Op dit moment is dit het geval voor één school.

Financiën Huisvesting scholen

x €1.000

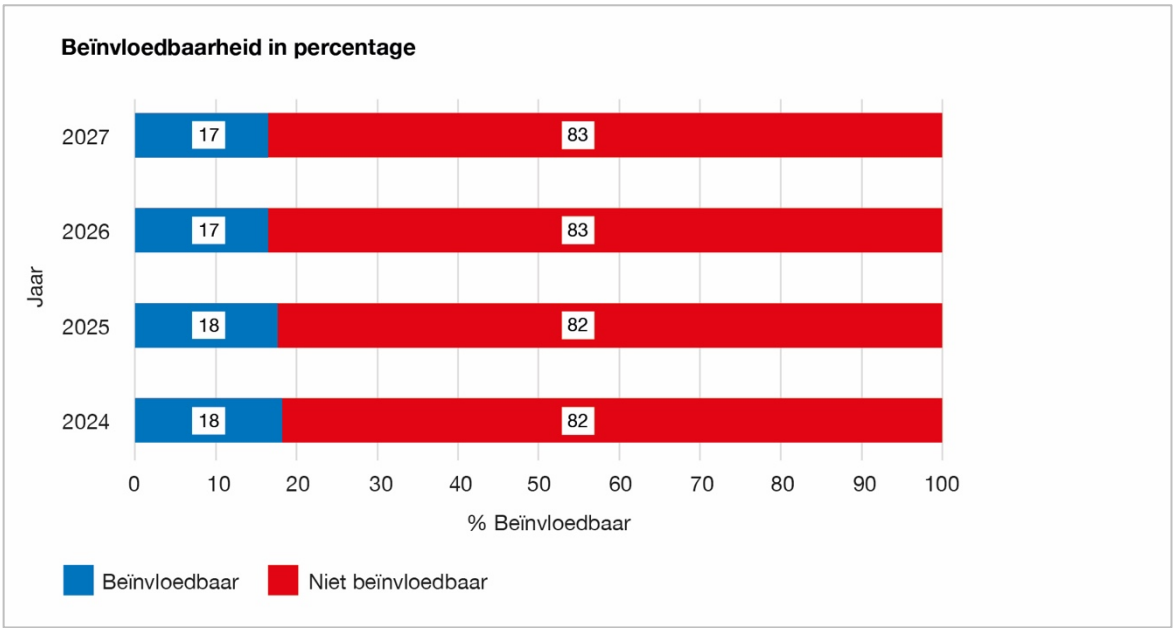
	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	3.925	2.847	2.847	2.847	2.847	2.847
Lasten	51.946	58.215	56.580	59.947	62.005	63.688
Saldo Baten en Lasten	**-48.021**	**-55.368**	**-53.733**	**-57.100**	**-59.158**	**-60.841**
Onttrekking reserves	6.716	3.008	2.665	2.665	2.665	2.665
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**6.716**	**3.008**	**2.665**	**2.665**	**2.665**	**2.665**
Totaal	**-41.305**	**-52.360**	**-51.068**	**-54.435**	**-56.493**	**-58.176**

In onderstaande tabel zijn de verschillen in de baten, lasten en reserves ten opzichte van begrotingsjaar 2023 toegelicht.

x €1.000

Toelichting verschillen	Bedrag	I/S
Lasten		
Vanwege achterblijven groei van de stad worden middelen voor groei in balans Onderwijshuisvesting ingeleverd in 2024 (Voorjaarsnota 2023).	-1.628	I
Bij de Voorjaarsnota 2022 zijn voor de stijging van bouwkosten middelen toegekend. Het budget varieert over de jaren omdat een deel van de bouwkostenstijging betrekking heeft op tijdelijke huisvesting. In 2024 is voor tijdelijke huisvesting minder begroot dan 2023.	-600	I
Incidenteel budget voor het tijdelijk opvangen van extra leerlingen als gevolg van groei van de stad is in 2024 lager dan in 2023 (Voorjaarsnota 2022).	-1.000	I
In 2021, 2022 en 2023 is incidenteel budget ingeleverd voor realistisch tempo van investeren (onderwijs huisvesting). In 2024 is dit niet meer het geval en is er dus vergeleken met 2023 een hoger budget (Programmabegroting 2021).	1.000	S
In 2023 was er incidenteel budget voor tijdelijke onderwijshuisvesting. Deze is in 2024 conform besluitvorming niet meer beschikbaar. (Programmabegroting 2021).	-500	I
Groei in balans kapitaallasten Onderwijs, conform coalitieakkoord 2022.	1.252	S
Reserves		
Onttrekkingen		
Hogere onttrekking in 2023 vanwege bestedings en dekkingsvoorstellen jaarrekeningresultaat (beslispunt 30 Huisvestingsprogramma).	-343	I

Beïnvloedbaarheid
De grafiek hieronder laat zien welk percentage van de lasten van deze doelstelling beïnvloedbaar is.

De lasten binnen deze doelstelling zijn beperkt beïnvloedbaar. Huisvesting van scholen (basis-, voortgezet en speciaal onderwijs) is een wettelijke taak van gemeenten. Het merendeel van de kosten is structureel (kapitaallasten) en beperkt beïnvloedbaar. De financiële ruimte betreft vooral incidentele middelen uit de programmabegroting en stelposten voor kapitaallasten. Deze stelposten worden gehanteerd als buffer om risico's en onzekerheden op te vangen. Het verlagen van de stelposten kan leiden tot knelpunten die op dat moment acuut zijn en dan geen dekking hebben.

Doelstelling 3: Versterken veerkracht

Jeugdigen, ouders, en opvoeders zijn veerkrachtig.

Beleidskader
Deze doelstelling komt voort uit onderstaande beleidsdocumenten:

Beleidsdocument	Vastgesteld	Toelichting
Nota van Uitgangspunten Jongerenwerk Utrecht 2020-2026	2019	Opdracht uitvoering jongerenwerk 2020-2026

Voor deze doelstelling is nieuw beleid in de maak.

Effectindicatoren
We gebruiken de volgende indicatoren om te meten waar we staan. Meer informatie vindt u in de webversie van de begroting.

Indicator	Nulmeting	Realisatie	Doelstelling			
		2022	2023	2024	2025	2026
% ouders dat aangeeft weinig tot geen problemen te hebben met opvoeden.	2018 32%	-	33%	-	35%	-

Activiteiten
Om onze doelstelling te bereiken, gaan wij het volgende doen:

Nieuwe activiteiten in het begrotingsjaar

- Jou is actief betrokken bij de Nota van Uitgangspunten Sociale basis en Basiszorg, zodat JoU in 2025 en 2026 aansluit bij de veranderingen en kansen die uit deze Nota vloeien (gereed in 2024).
- We geven samen met JoU vorm aan de evaluatie, zodat deze nuttig wordt ingezet in dit jaar voorafgaand aan de nieuwe Nota van Uitgangspunten Sociale basis en Basiszorg (gereed in 2024).
- Publicatie uitvraag opdrachten in het sociaal domein waaronder (kinder)sociaal makelen (gereed in Q1 2024).
- Bekendmaking uitvoerders opdrachten in het sociaal domein waaronder (kinder) sociaal makelen per 2025 (gereed in Q3 2024).
- Uitvoering van de maatregelen van de taskforce jeugd (raadsbrief Financiering jeugdhulp 2023 en verder) die in najaar 2023 worden bepaald (gereed in 2024-2026).
- Uitvoering beleidsnota Jeugd.
- Participatietraject met jongeren om een visie op binnen-en buitenontmoetingsplekken voor jongeren te ontwikkelen (gereed in Q2 2024).
- Kinderombudsman installeren (gereed in Q1 2024).
- Inzet kinderrechtenscan die inzichtelijk maakt waar de rechten van het kind volgens het internationale kinderrechtenverdrag kunnen worden versterkt (gereed in 2024).

Activiteiten die we niet meer doen

Nog niet bekend. De kaders voor het traject om te komen tot een houdbaar sociaal domein zijn door de raad vastgesteld met de voorjaarsnota 2023 inclusief de amendementen ‘Utrecht basis is een absoluut minimum bij bezuinigingen’ en ‘de mogelijkheid tot een bredere dialoog’. Een eerste slag op de uitwerking van deze kaders wordt gemaakt in beleidsnota’s, waaronder de nota Jeugd en de nota’s van uitgangspunten subsidietenders. Deze worden vanaf het vierde kwartaal aan de raad voorgelegd. Bij de uitwerking worden inwoners en partners betrokken conform laatstgenoemde amendement. De raad bewaakt de samenhang en voortgang op de hervorming en stelt waar nodig bij. De uitgewerkte plannen leggen wij uiterlijk met de voorjaarsnota 2024 voor aan de raad ter vaststelling, waarna de implementatie volgt. De voorstellen kunnen, net als de uitkomsten van de taskforce Jeugd, leiden tot het verminderen of wijzigen van activiteiten in het sociaal domein.

Activiteiten die we blijven doen

- JoU zet alle activiteiten door met extra aandacht voor schooljongerenwerk, online- preventie, identiteitsontwikkeling en het uitbreiden van het tienerwerk in samenwerking met DOCK.
- DOCK voert het kindersociaalmakelaarswerk uit conform de nota van uitgangspunten Sociaal Makelen 2019-2024.
- Ontwikkelen van collectieve aanpakken met en voor jeugdigen in samenwerking met JoU, buurtteams jeugd en gezin, Spoor030 en KOOS.
- Informele zorgorganisaties en groepsactiviteiten op opgroeien, opvoeden en ontwikkeling ondersteunen (‘Vrijwillige inzet voor elkaar ’ en ‘Sociale prestatie en dagondersteuning’.)
- Samenwerking partners in de sociale basis, basishulp en specialistische jeugdhulp versterken.
- Versterken en vergroten van de Vreedzame Wijk-aanpak (Vreedzame stad) met focus op borging in de interne organisatie, doorgaande lijn op VO scholen, ouderimpuls en de vreedzame visie bij partners.
- Jeugdparticipatie en jeugdinitiatieven versterken en meer laagdrempelig maken.
- Investeren in kinderopvang-plusgroepen, BSO-plusgroepen (en voorscholen) waardoor kinderen met een ondersteuningsvraag kunnen deelnemen aan kinderopvang *(*subsidie Passende Kinderopvang).

Financiën Versterken veerkracht

x €1.000

	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	0	0	0	0	0	0
Lasten	5.193	6.265	6.159	5.959	5.259	5.159
Saldo Baten en Lasten	**-5.193**	**-6.265**	**-6.159**	**-5.959**	**-5.259**	**-5.159**
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal	**-5.193**	**-6.265**	**-6.159**	**-5.959**	**-5.259**	**-5.159**

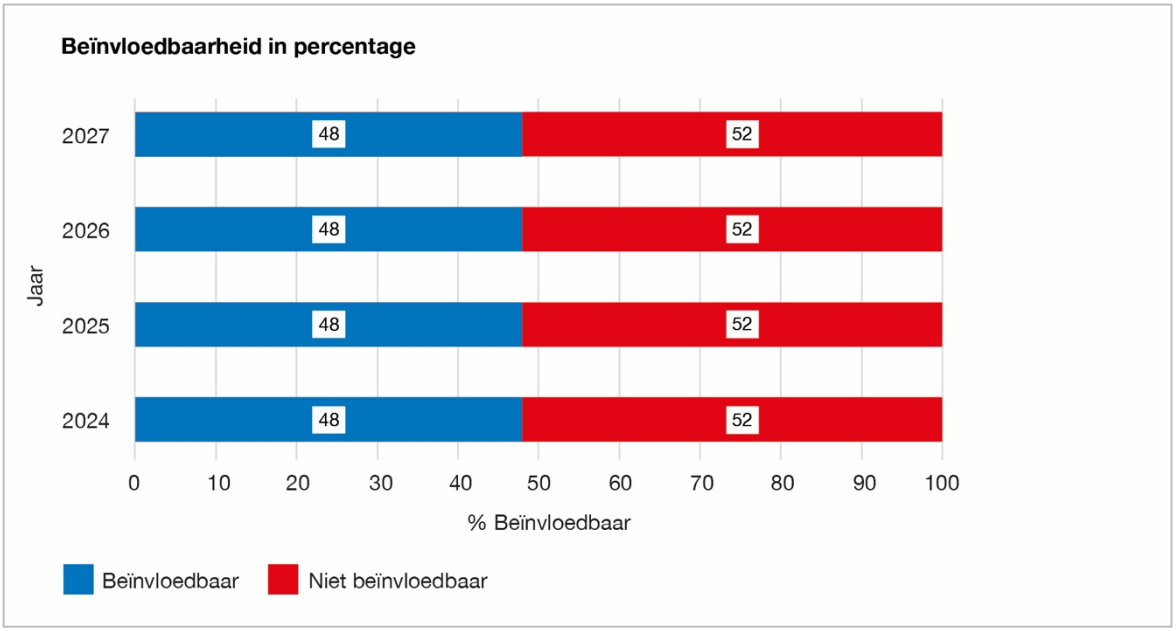
In onderstaande tabel zijn de verschillen in de baten, lasten en reserves ten opzichte van begrotingsjaar 2023 toegelicht.

x €1.000

Toelichting verschillen	Bedrag	I/S
Lasten		
Jongerenwerk: in eerdere jaren is al een kostenstijging gesignaleerd die zich hieruit in een hoger benodigd budget van 1 miljoen euro	1.000	S
Iedereen kan meedoen: in 2023 is geïnvesteerd in kinderdagverblijven en BSO+. Dit waren eenmalige bedragen.	-500	I
Zorgen voor elkaar: in 2023 liep de pilot intensieve praktische begeleiding voor € 520k, knelpunt informele zorg en on the move voor 160K. De pilot wordt medio 2023 afgerond en het budget informele zorg en on the move was eenmalig en komt daarmee in 2024 niet meer terug.	-680	I

Beïnvloedbaarheid

De grafiek hieronder laat zien welk percentage van de lasten van deze doelstelling beïnvloedbaar is.

De lasten binnen deze doelstelling zijn voor bijna de helft beïnvloedbaar. Met de middelen uit dit beleidsdoel wordt beoogd om voor zowel Wmo als Jeugdzorg, zoveel mogelijk te voorkomen dat (dure) specialistische hulp (wettelijke taak) nodig is, door buurtteams die lichte zorg aanbieden of door verschillende partijen in de sociale basis.

Doelstelling 4: Buurtteams

Jeugdigen en gezinnen groeien gezond en veilig op door, als het nodig is, inzet van laagdrempelige hulp van de buurtteams jeugd en gezin.

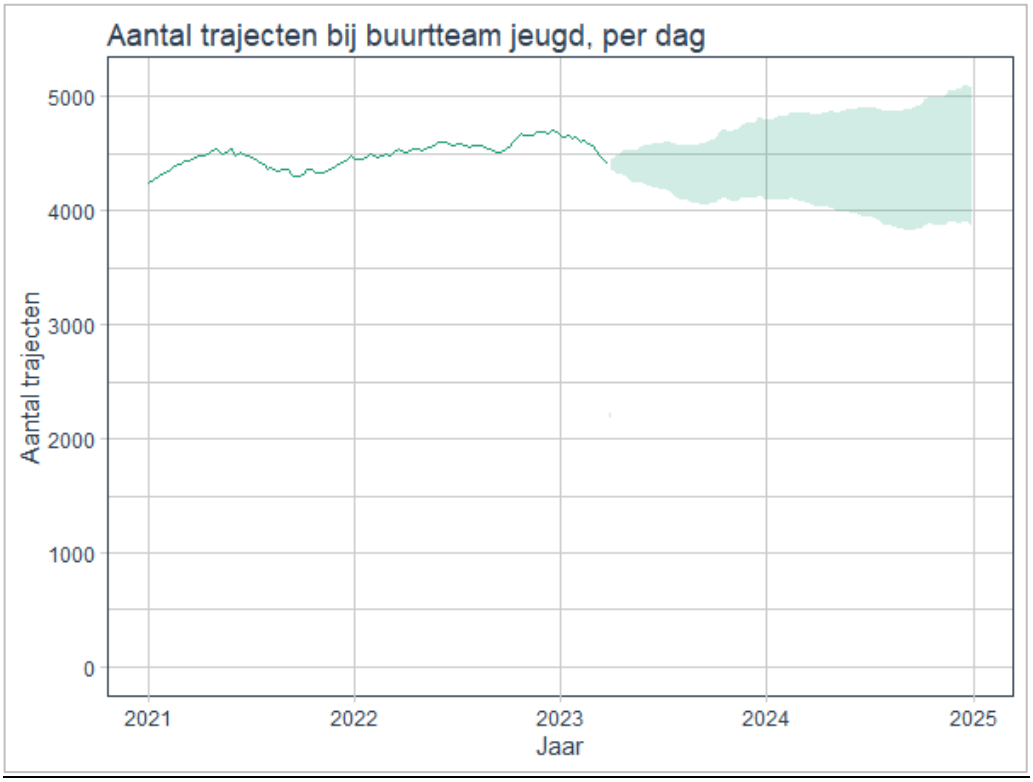
Beleidskader
Deze doelstelling komt voort uit onderstaande beleidsdocumenten:

Beleidsdocument	Vastgesteld	Toelichting
Nota van Uitgangspunten Buurtteams 2019-2024	2017	Opdracht basishulp buurtteams jeugd en gezin 2019-2024.
Verordening Jeugdwet gemeente Utrecht 2023		Verordening waarin onder andere is vastgelegd welke jeugdhulpvoorzieningen de gemeente Utrecht biedt en hoe de toegang tot deze jeugdhulpvoorzieningen is geregeld.

Voor deze doelstelling is nieuwe beleid in de maak.

Indicatoren
We hanteren indicatoren om te meten waar we staan. Voor deze doelstelling streven we naar een balans tussen bereik, beschikbaarheid, en kwaliteit binnen het beschikbare budget. In gesprekken met partners kijken we naar de onderlinge samenhang tussen de indicatoren en volgen we de ontwikkelingen daarin.

Bereik

Toelichting: in de grafiek staat per dag het aantal Utrechtse gezinnen, met kinderen onder de 18 jaar, en jongeren tot 23 jaar die onder de Jeugdwet vallen, die basishulp (begeleiding) krijgen van een

buurtteam jeugd en gezin in de periode Q1 2021 – Q1 2023 en de prognose voor de periode Q2 2023 – Q4 2024.
Analyse: de prognose is een statistische bewerking op basis van data uit het verleden en voortzetting van het huidige beleid. De impact van bijvoorbeeld de maatregelen die taskforce jeugd verkent, kunnen leiden tot een wat afwijkend beeld waarbij we blijven streven naar een balans tussen bereik, beschikbaarheid en kwaliteit binnen de financiële kaders.

Bron: dashboard jeugdhulp.

Beschikbaarheid
Of het lukt om tijdig passende jeugdhulp te bieden (beschikbaarheid) is sterk afhankelijk van de ontwikkeling van de vraag (omvang en complexiteit), de uitstroom, de beschikbare personeelscapaciteit en de beschikbare financiën. Zie jaarstukken 2022 voor beschikbaarheidscijfers in 2022. We verwachten dat druk op de jeugdhulp ook in 2024 en daarna nog steeds hoog is. Ook de financiële schaarste is groter dan voorgaande jaren wat gevolgen kan hebben voor de beschikbaarheid van jeugdhulp. Samen met partners blijven we maximaal inzetten op het tijdig beschikbaar houden van zorg en ondersteuning.

Kwaliteit
De buurtteams gebruiken de app Ervaringwijzer om cliëntinformatie over ervaren kwaliteit, ervaren toegankelijkheid en ervaren effect uit te vragen. Meer informatie staat in jaarstukken 2022. Daarnaast volgen we de ervaring van jeugdigen en ouders door rapportages van aanbieders, klachtenrapportages, signalen van buurtteams uit de stad. Dit is onderdeel van de gesprekken met de buurtteams.

Activiteiten
Om onze doelstelling te bereiken, gaan wij het volgende doen:

Nieuwe activiteiten in het begrotingsjaar
- Publicatie uitvraag opdrachten in het sociaal domein waaronder buurtteams jeugd en gezin (gereed in Q1 2024).
- Bekendmaking uitvoerders opdrachten in het sociaal domein waaronder buurtteams jeugd en gezin per 2025 (gereed in Q3 2024).
- Uitvoering van maatregelen van de taskforce jeugd (raadsbrief Financiering jeugdhulp 2023 en verder) die in najaar 2023 worden bepaald (gereed in 2024-2026).
- Uitvoering beleidsnota Jeugd.
- Uitvoering verkenning ondersteuning van MBO-studenten bovenregionaal met een eerlijke kostenverdeling. Inzet misschien slanker doordat het financieel niet mogelijk is de wegvallende middelen van MBO actieplan op te vangen (gereed in 2024).

Activiteiten die we niet meer doen
Nog niet bekend. De kaders voor het traject om te komen tot een houdbaar sociaal domein zijn door de raad vastgesteld met de voorjaarsnota 2023 inclusief de amendementen ‘Utrecht basis is een absoluut minimum bij bezuinigingen’ en ‘de mogelijkheid tot een bredere dialoog’. Een eerste slag op de uitwerking van deze kaders wordt gemaakt in beleidsnota’s, waaronder de nota Jeugd en de nota’s van uitgangspunten subsidietenders. Deze worden vanaf het vierde kwartaal aan de raad voorgelegd. Bij de uitwerking worden inwoners en partners betrokken conform laatstgenoemde amendement. De raad bewaakt de samenhang en voortgang op de hervorming en stelt waar nodig bij. De uitgewerkte plannen leggen wij uiterlijk met de voorjaarsnota 2024 voor aan de raad ter vaststelling, waarna de implementatie volgt. De voorstellen kunnen, net als de uitkomsten van de taskforce Jeugd, leiden tot het verminderen of wijzigen van activiteiten in het sociaal domein.

Activiteiten die we blijven doen
- Buurtteams bieden tijdig passende ambulante generalistische basishulp.
- Gezamenlijke intakegesprekken met ouders en jeugdigen door buurtteam met KOOS en Spoor030 (ook bij verwijzing door bijvoorbeeld huisarts).

- Buurtteam benut participerende consulten door KOOS en Spoor030 bij het maken van een plan met het gezin of een mogelijke verwijzing.
- Inzet van gezinswerkers bij huisartsenpraktijken verder uitbreiden en versterken.
- Buurtteams vergroten de kwaliteit en inzet van gezinswerkers bij veiligheidsvraagstukken rondom jeugdigen.
- Versterken van de samenwerking onderwijs en kernpartners. Gezamenlijk richten op eerder en anders kijken naar een hulpvraag.
- In samenwerking met informele hulp, de sociale basis, de (voor)school en de kernpartners de toegankelijkheid van de buurtteams vergroten.

Financiën Buurtteams

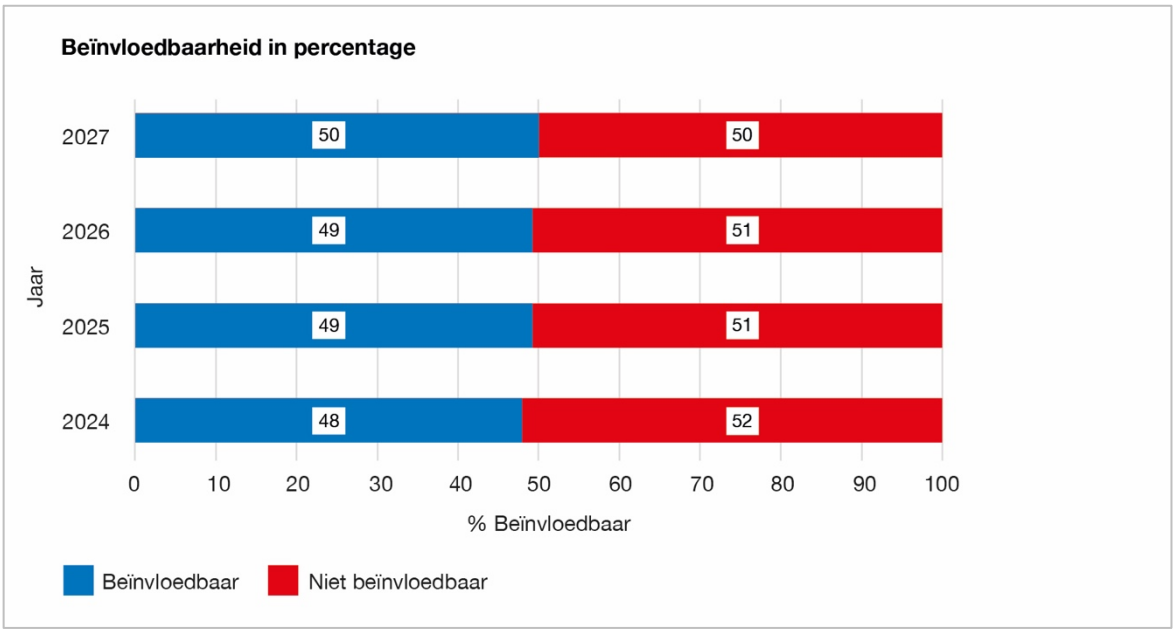
x €1.000

	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	2.117	0	0	0	0	0
Lasten	27.872	26.052	25.962	25.762	25.162	25.062
Saldo Baten en Lasten	**-25.755**	**-26.052**	**-25.962**	**-25.762**	**-25.162**	**-25.062**
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal	**-25.755**	**-26.052**	**-25.962**	**-25.762**	**-25.162**	**-25.062**

Binnen deze doelstelling zijn er geen verschillen groter dan 0,5 miljoen euro of meer dan 10% van de baten en lasten.

Beïnvloedbaarheid

De grafiek hieronder laat zien welk percentage van de lasten van deze doelstelling beïnvloedbaar is. De lasten binnen deze doelstelling zijn voor bijna de helft beïnvloedbaar. Buurtteams, met de wettelijke taak tot leveren van toegang tot zorg en niet-wettelijke taak voor het leveren van basiszorg, worden georganiseerd met als uitgangspunt preventie van (dure, wettelijk verplichte) specialistische hulp (voor Wmo en Jeugdhulp). Door zorg te beperken tot het uitvoeren van wettelijke taken zal het risico groter worden dat dure specialistische hulp ingezet moet worden en dat meer cliënten zorg nodig hebben dan nu het geval is. Versnelling Overvecht betreft middelen uit Samen voor Overvecht, hiervoor is in 2019 een ambitiedocument door de raad vastgesteld (programma overstijgend).

Doelstelling 5: Specialistische jeugdhulp

Jeugdigen groeien gezond, veilig en zoveel mogelijk thuis op door, als het nodig is, inzet van specialistische jeugdhulp.

Beleidskader

Deze doelstelling komt voort uit onderstaande beleidsdocumenten:

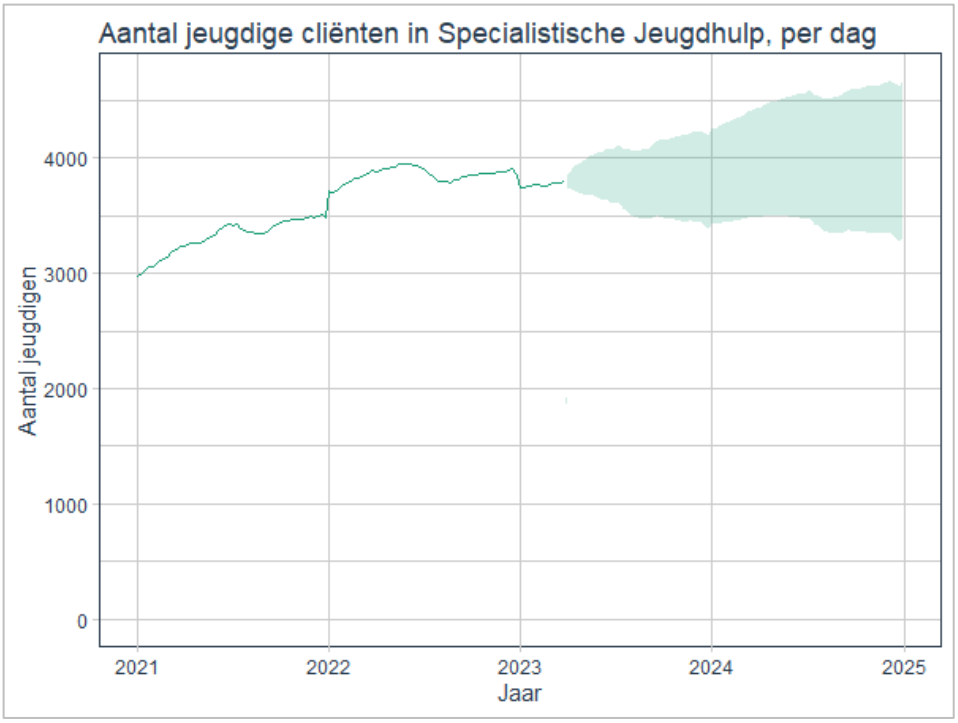
Beleidsdocument	Vastgesteld	Toelichting
Strategie contracteren Aanvullende Zorg Jeugd vanaf 2020	2018	Ambities en ontwikkelopgaven Jeugd en de manier waarop deze worden vertaald naar afspraken met aanbieders van specialistische zorg voor de periode 2020 en verder.
Verordening Jeugdwet gemeente Utrecht 2023	2022	Verordening waarin onder andere is vastgelegd welke jeugdhulpvoorzieningen de gemeente Utrecht biedt en hoe de toegang tot deze jeugdhulpvoorzieningen is geregeld.

Voor deze doelstelling is nieuw beleid in de maak.

Indicatoren

We hanteren indicatoren om te meten waar we staan. Voor deze doelstelling streven we naar een balans tussen bereik, beschikbaarheid, en kwaliteit binnen het beschikbare budget. In gesprekken met partners kijken we naar de onderlinge samenhang tussen de indicatoren en volgen we de ontwikkelingen daarin.

Bereik

Toelichting: in de grafiek staat per dag het aantal Utrechtse jeugdigen onder de 18 jaar en jongeren tot 23 jaar die onder de Jeugdwet vallen, die (zeer) specialistische jeugdhulp krijgen van KOOS

Utrecht, Spoor030 of Yeph gedurende de periode Q1 2019 – Q1 2023 en prognose voor de periode Q2 2023 – Q4 2024.

Analyse: de prognose is een statistische bewerking op basis van data uit het verleden en voortzetting van het huidige beleid. De impact van bijvoorbeeld de maatregelen die taskforce jeugd verkent, kunnen leiden tot een wat afwijkend beeld waarbij we blijven streven naar een balans tussen bereik, beschikbaarheid en kwaliteit binnen de financiële kaders.
Bron: dashboard jeugdhulp.

Beschikbaarheid
Of het lukt om tijdig passende jeugdhulp te bieden (beschikbaarheid) is sterk afhankelijk van de ontwikkeling van de vraag (omvang en complexiteit), de uitstroom, de beschikbare personeels-capaciteit en de beschikbare financiën. Zie jaarstukken 2022 voor beschikbaarheidscijfers in 2022. We verwachten dat de druk op de jeugdhulp in 2024 en daarna nog steeds hoog is. Ook de financiële schaarste is groter wat gevolgen kan hebben voor de beschikbaarheid van jeugdhulp. Samen met partners blijven we maximaal inzetten op het tijdig beschikbaar houden van zorg en ondersteuning.

Kwaliteit
KOOS en Spoor030 gebruiken de app Ervaringwijzer om clientinformatie over ervaren kwaliteit, ervaren toegankelijkheid en ervaren effect uit te vragen. Meer informatie staat in jaarstukken 2022. Daarnaast volgen we de ervaring van jeugdigen en ouders door rapportages van aanbieders, klachtenrapportages, signalen van partners uit de stad. Dit is onderdeel van de gesprekken met onze partners.

Activiteiten
Om onze doelstelling te bereiken, gaan wij het volgende doen:

Nieuwe activiteiten in het begrotingsjaar
- Uitvoering van de maatregelen van de taskforce jeugd (raadsbrief Financiering jeugdhulp 2023 en verder) die in najaar 2023 worden bepaald (gereed in 2024-2026).
- Uitvoering beleidsnota Jeugd.
- Vragen van jeugdigen en ouders zo goed en zoveel mogelijk beantwoorden binnen de eigen leefwereld met inzet van sociale basis/basishulp in plaats van/naast specialistische jeugdhulp.
- Meer inzet op collectieve hulp naast individuele hulp. Zie ook collectieve aanpak in programma Levendige en gezonde stad.
- Inzet op ondersteuning en preventie bij relatieproblemen van ouders met kinderen.

Activiteiten die we niet meer doen
Nog niet bekend. De kaders voor het traject om te komen tot een houdbaar sociaal domein zijn door de raad vastgesteld met de voorjaarsnota 2023 inclusief de amendementen ‘Utrecht basis is een absoluut minimum bij bezuinigingen’ en ‘de mogelijkheid tot een bredere dialoog’. Een eerste slag op de uitwerking van deze kaders wordt gemaakt in beleidsnota’s, waaronder de nota Jeugd en de nota’s van uitgangspunten subsidietenders. Deze worden vanaf het vierde kwartaal aan de raad voorgelegd. Bij de uitwerking worden inwoners en partners betrokken conform laatstgenoemde amendement. De raad bewaakt de samenhang en voortgang op de hervorming en stelt waar nodig bij. De uitgewerkte plannen leggen wij uiterlijk met de voorjaarsnota 2024 voor aan de raad ter vaststelling, waarna de implementatie volgt. De voorstellen kunnen, net als de uitkomsten van de taskforce Jeugd, leiden tot het verminderen of wijzigen van activiteiten in het sociaal domein.

Activiteiten die we blijven doen
- KOOS en Spoor030 bieden jeugdigen en ouders tijdig passende specialistische jeugdhulp vanuit teams in de buurt.
- Yeph biedt zeer specialistische jeugdhulp en hun expertiseteam biedt vroegtijdig specialistische expertise en consultatie aan hulpverleners die al betrokken zijn bij een gezin.

- Waar mogelijk versterken KOOS en Spoor030 hun teams met de expertises die nodig zijn om meer vragen vanuit hun teams op te pakken waardoor op termijn minder inzet van onderaannemers nodig is.
- Stimuleren/faciliteren van gezamenlijk werkgeverschap en opleiden in verband met toenemende krapte op arbeidsmarkt, om uitval onder starters te voorkomen en medewerkers te behouden voor Utrecht.
- Wel thuis: inzet op zo thuis mogelijk opgroeien (minder uithuisplaatsingen) en, als thuis blijven wonen toch niet mogelijk is, meer pleegzorg en gezinshuizen.
- Onderliggende oorzaken van mentale problemen bij jongeren signaleren en op een passende manier en als netwerk met partners aanpakken, waaronder prestatiedruk.
- Uitvoering nadere regel herstel en veerkracht Utrechtse jeugd vanuit versneld vernieuwen en NPO (raadsbrief Beantwoording toezegging benutting subsidie Herstel en Veerkracht)
- Verder terugbrengen van gesloten jeugdhulp (jeugdzorg+) door kwalitatieve verbetering (overgang naar kleinschaligheid, veiligheid bieden door nabijheid) en de ontwikkeling van (ambulante) alternatieven.
- Samenwerking met omringende regio's om hoogspecialistische jeugdhulp in onze regio's beschikbaar te houden en verder te verbeteren (onder andere door Bovenregionaal Expertisenetwerk).

Financiën Specialistische jeugdhulp

x €1.000

	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	5.427	0	0	0	0	0
Lasten	91.544	78.589	87.561	85.602	81.511	81.361
Saldo Baten en Lasten	**-86.118**	**-78.589**	**-87.561**	**-85.602**	**-81.511**	**-81.361**
Onttrekking reserves	0	1.275	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**0**	**1.275**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal	**-86.118**	**-77.314**	**-87.561**	**-85.602**	**-81.511**	**-81.361**

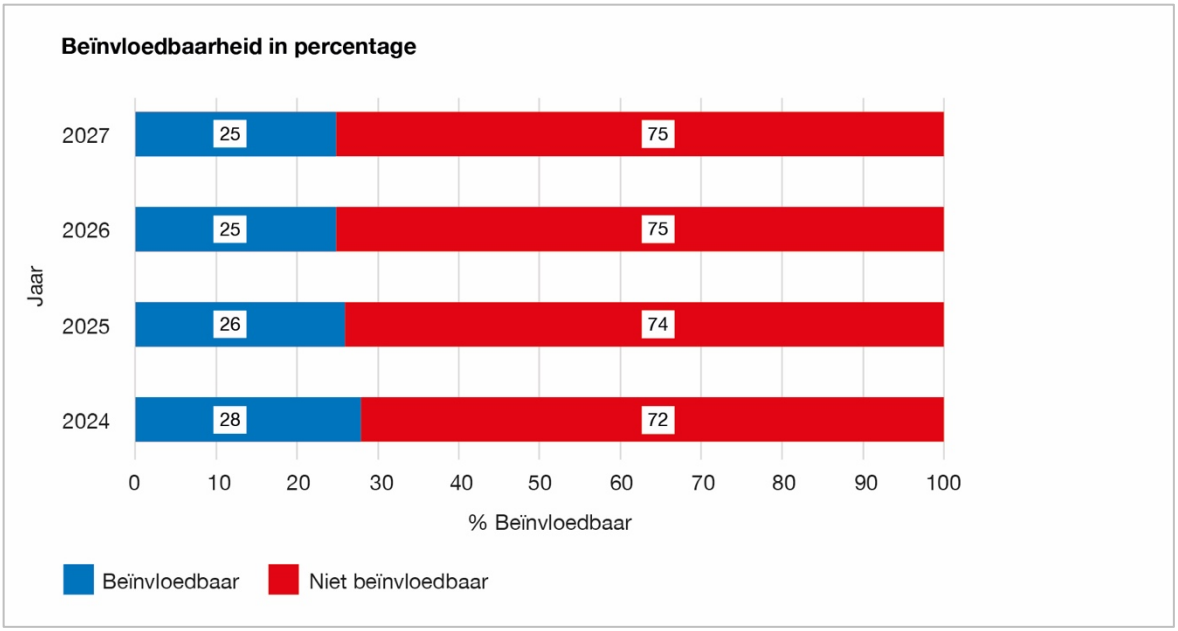
In onderstaande tabel zijn de verschillen in de baten, lasten en reserves ten opzichte van begrotingsjaar 2023 toegelicht.

x €1.000

Toelichting verschillen	Bedrag	I/S
Lasten		
Specialistische zorg voor jeugd: er is voor 7,1 miljoen euro meer aan budget opgenomen in het kader van versneld vernieuwen.	7.100	I
Overige aanvullende zorg: in 2023 zijn er incidentele middelen aan het budget toegevoegd, die in 2024 niet meer in het budget zitten.	500	S

Beïnvloedbaarheid

De grafiek hieronder laat zien welk percentage van de lasten van deze doelstelling beïnvloedbaar is. Deze doelstelling betreft een wettelijke taak, uitgangspunt voor zowel Wmo als Jeugdhulp is preventie van (dure) specialistische hulp (wettelijke taak). Door zorg te strikt beperken tot het uitvoeren van wettelijke taken zal het risico groter worden dat dure specialistische hulp ingezet moet worden en dat uiteindelijk meer cliënten zorg nodig hebben dan nu het geval is. Per saldo kan dit voor de gemeente Utrecht leiden tot hogere lasten in totaal. Op korte termijn zorgen contractuele vastleggingen voor verminderde beïnvloedbaarheid. Voor aanvullende zorg is in 2020 een 3-jarig contract afgesloten met drie opties tot twee jaar verlenging (eerste in 2023).

Doelstelling 6: Jeugdbescherming

Als veilig opgroeien en ontwikkelen van jeugdigen wordt bedreigd en vrijwillige hulpverlening niet toereikend is, dan worden gezinnen en jeugdigen ondersteund door Jeugdbescherming en/of Jeugdreclassering.

Beleidskader

Deze doelstelling komt voort uit onderstaande beleidsdocumenten:

Beleidsdocument	Vastgesteld	Toelichting
Raadsbrief Geactualiseerde Regiovisie huiselijk geweld en kindermishandeling	2021	De wijze waarop de 26 samenwerkende gemeenten in de regio Utrecht en hun maatschappelijke partners samenwerken aan zorg en veiligheid voor mensen die te maken hebben met huiselijk geweld en kindermishandeling.

Voor deze doelstelling is nieuw beleid in de maak.

Effectindicatoren

We gebruiken de volgende indicatoren om te meten waar we staan. Meer informatie vindt u in de webversie van de begroting.

Indicator	Nulmeting	Realisatie	Doelstelling			
		2022	2023	2024	2025	2026
% jongeren met jeugdbeschermingsmaatregel en % jongeren met jeugdreclasseringsmaatregel.	0,7%	0,3%	0,7% 0,3%	0,7% 0,3%	0,7% 0,3%	0,7% 0,3%

Activiteiten
Om onze doelstelling te bereiken, gaan wij het volgende doen:

Nieuwe activiteiten in het begrotingsjaar

- Voorbereiden om Expertiseteams Veiligheid Utrecht (EVU, vroeger pilot ketenversnelling) uitbreiden naar de hele stad om zo de jeugdbeschermingsketen te vereenvoudigen.
- Integrale benadering explicieter meenemen en meer richten op onderliggende problemen door meer aandacht voor bijvoorbeeld psychische problematiek, schulden en wonen. Raadsbrief Reactie op aanbevelingen integrale benadering van geweld in huis.
- Uitvoering beleidsnota Jeugd.
- Voorbereiding nieuwe bovenregionale subsidietender jeugdbescherming, jeugdreclassering en Veilig Thuis (huidige subsidieperiode loopt tot 2025) (gereed in Q4 2024).

Activiteiten die we niet meer doen

Nog niet bekend. De kaders voor het traject om te komen tot een houdbaar sociaal domein zijn door de raad vastgesteld met de voorjaarsnota 2023 inclusief de amendementen ‘Utrecht basis is een absoluut minimum bij bezuinigingen’ en ‘de mogelijkheid tot een bredere dialoog’. Een eerste slag op de uitwerking van deze kaders wordt gemaakt in beleidsnota’s, waaronder de nota Jeugd en de nota’s van uitgangspunten subsidietenders. Deze worden vanaf het vierde kwartaal aan de raad voorgelegd. Bij de uitwerking worden inwoners en partners betrokken conform laatstgenoemde amendement. De raad bewaakt de samenhang en voortgang op de hervorming en stelt waar nodig bij. De uitgewerkte plannen leggen wij uiterlijk met de voorjaarsnota 2024 voor aan de raad ter vaststelling, waarna de implementatie volgt. De voorstellen kunnen, net als de uitkomsten van de taskforce Jeugd, leiden tot het verminderen of wijzigen van activiteiten in het sociaal domein.

Activiteiten die we blijven doen

- Samen Veilig Midden Nederland (SVMN), William Schrikker Stichting (WSS) en Leger des Heils Jeugdbescherming en jeugdreclassering (LJ&R) voeren jeugdbeschermings-en jeugdreclasseringstaken en het advies-en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling uit.
- SVMN investeert flink in de bovenregionale werving van nieuwe jeugdbeschermers en in een stevig bovenregionaal inwerkprogramma, onder andere in het kader van de te realiseren caseloadverlaging.
- Volgen van het Koersprogramma ‘Samen doen wat helpt’ van Samen Veilig Midden Nederland (SVMN) dat voortbouwt op het Veranderprogramma van SVMN.
- Inzet op de samenwerking tussen de GI's en andere jeugdpartners, onder andere op een zo snel en soepel mogelijke toeleiding naar passende jeugdhulp. Hiervoor zetten we de doorbraakaanpak door.
- Leveren van bouwstenen voor de landelijke ontwikkeling van toekomstscenario kind- en gezinsbescherming met de EVU-teams, Lokalis, SVMN, WSS, LJ&R en Raad voor de Kinderbescherming.
- Aanbieden van preventieve programma's om de effecten van scheidingen op kinderen zo klein mogelijk te houden.
- Samenwerken met de Raad voor de Kinderbescherming en de Rechtbank aan het Uniform (Jeugd)hulpaanbod (UHA), een samenwerking in de keten van jeugdhulp en rechtspraak.
- Deze activiteiten voeren we uit in samenhang en afstemming met programma Passende Ondersteuning, beschreven in het hoofdstuk laagdrempelige basiszorg (vrouwenopvang, versterking CSG en Veilig Thuis).

Financiën Jeugdbescherming

x €1.000

	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	969	0	0	0	0	0
Lasten	11.899	14.661	13.009	13.009	11.903	11.903
Saldo Baten en Lasten	**-10.930**	**-14.661**	**-13.009**	**-13.009**	**-11.903**	**-11.903**
Onttrekking reserves	0	1.170	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**0**	**1.170**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal	**-10.930**	**-13.491**	**-13.009**	**-13.009**	**-11.903**	**-11.903**

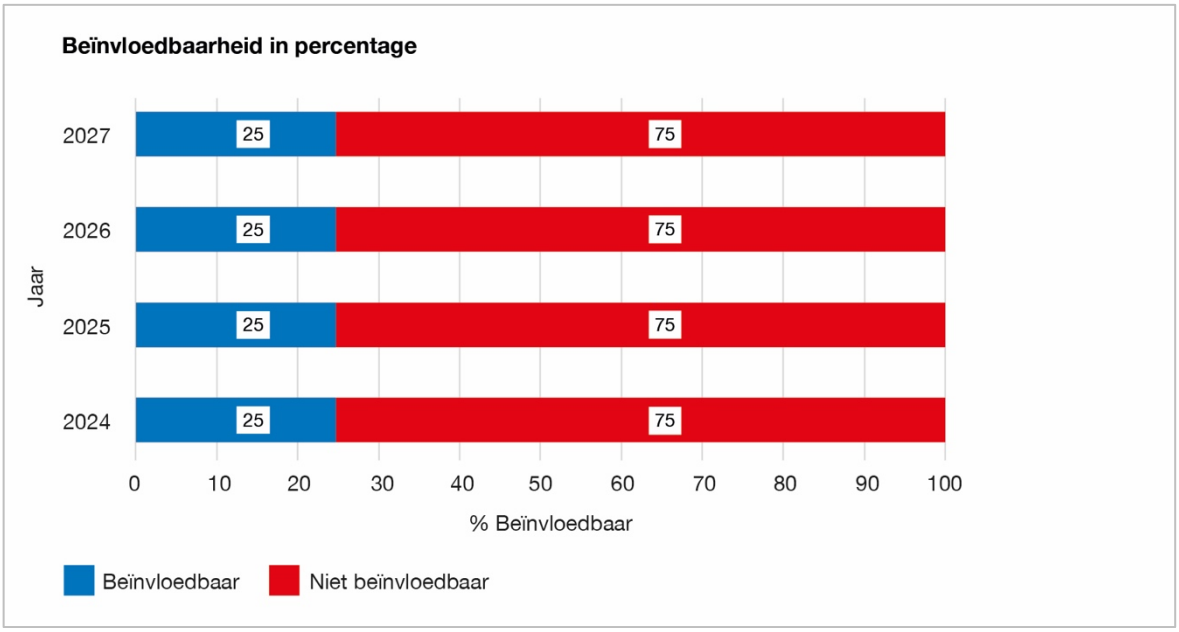
In onderstaande tabel zijn de verschillen in de baten, lasten en reserves ten opzichte van begrotingsjaar 2023 toegelicht.

x €1.000

Toelichting verschillen	Bedrag	I/S
Lasten		
SAVE: in 2023 is 1,5 miljoen euro opgenomen voor de pilot kind- en gezinsbescherming/EVU.	-1.500	I
Reserves		
Onttrekkingen		
Uit 2022 zijn POK-middelen meegenomen naar 2023 voor de inzet van de pilot kind-en gezinsbescherming/EVU.	-1.200	I

Beïnvloedbaarheid

De grafiek hieronder laat zien welk percentage van de lasten van deze doelstelling beïnvloedbaar is.

SAVE (passende jeugdbescherming, jeugdreclassering en veilig thuis). Veilig thuis is hiervan een wettelijke taak, de uitvoering ligt bij Samen Veilig Midden Nederland. Ook hier is het uitgangspunt preventie, ter voorkoming van duurdere specialistische hulp (wettelijke taak), via buurtteams en partijen in de sociale basis.

Risico's

Risico	Maatregel
Het tijdig bieden van hulp en ondersteuning komt verder onder druk te staan door de toegenomen vraag naar jeugdhulp en een taakstelling die voorkomt uit de Hervormingsagenda Jeugd die in de Algemene Leden Vergadering van VNG op 14 juni 2023 is vastgesteld. Bovendien is nog onzeker of de aanvullende compensatie van gemeenten voor jeugdzorg. voor de jaren 2023 t/m 2025 vanaf 2026 wordt voortgezet.	Samen met taskforce jeugd maatregelen verkennen waarmee transformatie een impuls krijgt en kunnen besparen. Te eenzijdig besparen op korte termijn kan leiden tot grotere uitgaven op langere termijn en druk op de inhoudelijke transformatie. Samen met partners zoeken hoe we hulpvragen zoveel mogelijk in het gewone leven, samen met het informele netwerk, met lichtere ondersteuning en door meer opgavegericht en integraal werken kunnen oplossen. Collectieve aanpak opvoedondersteuning bestendigen en met partners in gesprek over normaliseren en prestatiedruk. Lobby richting Rijk op inzet andere domeinen die van invloed zijn op de vraag naar jeugdhulp, zoals wonen en bestaanszekerheid.
Met ingang 1 januari 2024 worden naar verwachting twee landelijke ontwikkelingen doorgevoerd: een landelijk tarief voor jeugdbescherming en jeugdreclassering en een caseloadverlaging waardoor meer jeugdbeschermers nodig zijn. Er zijn op korte termijn geen beleidskeuzes mogelijk voor gemeenten omdat dit landelijke afspraken zijn. Dit leidt mogelijk tot een financieel tekort voor alle gemeenten.	Met andere gemeenten en VNG middels lobby invloed uitoefenen op deze landelijke ontwikkeling.
Door krapte op de arbeidsmarkt staat de personele capaciteit bij ons en onze partners onder druk. Dit kan leiden tot langere wachttijden waardoor jeugdigen en gezinnen niet tijdig de juiste hulp en ondersteuning kunnen krijgen. Dit geldt voor partners binnen het jeugddomein maar ook binnen het onderwijs.	We werken nauw samen met onze partners die samen inzetten op werving en behoud van professionals. Voor het onderwijs doen we dit door middel van de aanpak ‘Utrecht leert!’
Door stijgende bouwkosten en gelijkblijvende rijksvergoedingen vallen bouwprojecten voor onderwijshuisvesting duurder uit.	We voeren een lobby bij het Rijk om de vergoeding bij te stellen.
De bibliotheek kampt met mogelijke tekorten in de bedrijfsvoering, onderhoud en andere kosten.	In de begroting 2023 hebben we 1 miljoen euro gereserveerd als risicodekking om dit op te vangen zonder majeure besluiten. Dit is onderdeel geworden van de subsidiebeschikking voor 2023 en de verwachting is dat dit toereikend is. Ondertussen worden de gemeentebrede indexeringen toereikender om een deel van de inflatie en prijsstijgingen structureel op te vangen. De gemeente is daarnaast bezig om een nieuwe visie en governance vorm te geven voor de bibliotheekfunctie waarin om te sturen op het behalen van de gestelde doelen met de beschikbare middelen.

Investeringen

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de investeringen per programma. Per doelstelling is daaronder een aparte tabel met toelichting opgenomen. Een nadere specificatie van de geautoriseerde en de voor 2024 nog te autoriseren investeringen is opgenomen in de desbetreffende investeringsstaten (geheime bijlage bij de programmabegroting).

Zie de paragraaf investeringen voor een toelichting op de verschillende categorieën en uitgangspunten en een totaaloverzicht van alle investeringen.

Investeringen Programma Kansrijk opgroeien

x €1.000

	Geautoriseerd t/m 2023	2024	2025	2026	2027
Vervangingsinvesteringen	232.606	**23.251**	9.792	0	0
Routine-investeringen	0	**0**	0	0	0
Uitbreidingsinvesteringen A	317.542	**17.162**	59.972	3.713	0
Uitbreidingsinvesteringen B	0	**0**	0	0	0
Totaal investeringen	**550.148**	**40.413**	**69.764**	**3.713**	**0**

Doelstelling Huisvesting scholen

x €1.000

	Geautoriseerd t/m 2023	2024	2025	2026	2027
Vervangingsinvesteringen	232.606	**23.251**	9.792	0	0
Routine-investeringen	0	**0**	0	0	0
Uitbreidingsinvesteringen A	317.542	**17.162**	59.972	3.713	0
Uitbreidingsinvesteringen B	0	**0**	0	0	0
Totaal Huisvesting scholen	**550.148**	**40.413**	**69.764**	**3.713**	**0**

Toelichting
Bij deze programmabegroting vragen wij autorisatie voor de investeringsprojecten die, conform het MPOHV 2023, in 2024 starten. Het gevraagde investeringskrediet bedraagt 23,251 miljoen euro voor vervangingsinvesteringen en 17,162 miljoen euro voor uitbreidingsinvesteringen.

Voor het deel vervangingsinvesteringen heeft 23,554 miljoen euro betrekking op primair onderwijs en -/-0,303 miljoen euro op voortgezet onderwijs.

Binnen uitbreidingsinvesteringen A heeft 14,534 miljoen euro betrekking op primair onderwijs en 2,629 miljoen euro op voortgezet onderwijs.

Voor een toelichting op de betreffende investeringsprojecten wordt verwezen naar het MPOHV 2023.

Verbonden partijen

Dit programma heeft geen Verbonden Partijen.

Subsidies

x € 1.000

Doelstelling	Omschrijving	Begroting 2023	Begroting 2024	Waarvan 'vaste' verlening met jaarsubsidies	Meerjarig verleend t.l.v 2024
Alle kinderen en jongeren doorlopen hun eigen unieke pad naar kansrijke deelname aan de samenleving					
Bibliotheek Utrecht	De Bibliotheek Utrecht laagdrempelig bereikbaar, toegankelijk en aantrekkelijk houden	16.626	16.781	16.781	0
Burgerschap	Vredeseducatie en Homo-emancipatie LHTB	49	53	53	0
Combinatiefuncties brede school voortgezet onderwijs	Inzet van een combinatiefunctionaris die zorg draagt voor de organisatie van activiteiten in lijn met de visie Brede School VO, zodat leerlingen deelnemen aan talentontwikkelingsactiviteiten op het gebied van bijv. sport, kunst en cultuur.	1.151	1.236	391	0
Cultuureducatie (onderwijs)	Kinderen in het basis- en voortgezet onderwijs in contact brengen met een breed aanbod van kunst en cultuur in en rondom de school. De scholen stimuleren om planmatig hun onderwijs cultuureducatie vorm te geven.	2.053	2.058	2.058	0
Huisvesting voor uitvoering voorschoolse educatie	Huisvesting voor het uitvoeren van voorschoolse educatie in een voorschoolse educatie lokaal/ruimte. De te bereiken doelgroep is Utrechtse doelgroeppeuters	800	0	0	0
Internationale Schakel Klassen (ISK): taal onderwijs voor nieuwkomers (VO) van 12 t/m 18 jaar	Het realiseren van de beoogde effecten conform Goed onderwijs voor elk kind, binnen het thema Cognitie 12-23	97	104	104	0
NPOnderwijs	Nationaal Programma Onderwijs	4.850	0	0	0
Ondersteunend personeel primair onderwijs (voorheen conciërges)	Verlaging werkdruk leraren	374	384	384	0
Ondersteuning peuter bij overgang naar primair onderwijs	Coördinatie van het onderdeel 0-4 jaar binnen zorgplatform en bieden van ambulante begeleiding gericht op een vloeiende overgang van kinderen van voorschoolse voorziening naar het primair (speciaal) onderwijs	443	571	571	0

	Onderwijs ondersteuning talentontwikkeling	Kinderen en jongeren kunnen gebruik maken van een samenhangend aanbod van talentontwikkeling, ouderbetrokkenheid en pedagogische aanpak/burgerschap dat door een derde partij in samenwerking met de school wordt aangeboden.	37	40	0	0
	Onderwijsimpuls voor toekomstbestendig onderwijs	Het geven van een impuls aan de kwaliteit van het onderwijs en het stimuleren van onderwijsinnovatie in Utrecht	1.289	1.384	1.339	45
	Overgang PO naar VO	Het realiseren van de beoogde effecten conform Goed onderwijs voor elk kind, binnen het thema Schoolloopbaan 12-23.	227	277	277	0
	Schoolmaatschappelijk werk PO (subsidietender Buurtteam Jeugd)	Leerlingen ondersteunen bij achterstanden in hun ontwikkeling op school (Buurtteams)	1.400	1.503	1.503	0
	Schoolmaatschappelijk werk VO (subsidietender Buurtteam Jeugd)	Leerlingen ondersteunen bij achterstanden in hun ontwikkeling op school (Buurtteams)	944	1.014	1.014	0
	VSV Regionaal	Schoolverzuim en -uitval terugdringen waardoor leerlingen de kans krijgen hun schoolloopbaan zo soepel mogelijk te doorlopen en daarmee het perspectief op het behalen van een startkwalificatie vergroten.	600	600	0	0
	VSV stad inclusief loopbaanoriëntatie PO-VO en overgang VO-MBO	Schoolverzuim en -uitval terugdringen waardoor leerlingen de kans krijgen hun schoolloopbaan zo soepel mogelijk te doorlopen en daarmee het perspectief op het behalen van een startkwalificatie vergroten.	285	306	306	0
	Utrecht Leert!	Activiteiten die bijdragen aan de doelstellingen van het plan van aanpak voor het terugdringen van het lerarentekort, Utrecht Leert!	1.000	1.000	0	0
	Transitieregeling Voorschoolse educatie	Het subsidieplafond voor de transitieregeling voorschoolse educatie	1.500	0	0	0
	Uitvoering Voorschoolse Educatie plus	De startpositie van jonge kinderen verbeteren die het risico lopen op een achterstand in (taal)ontwikkeling door middel van de uitvoering van voorschoolse educatie plus	1.338	0	0	0
	Verkeersexamen in de wijken	Resultaat Verkeersveiligheid PO groep 7/8 afsluiten met theoretisch en praktisch examen	32	34	0	0
	Versterken van taal	Het realiseren van de beoogde effecten conform Goed onderwijs voor elk kind, binnen het thema Cognitie 0-12. Dit door middel van de inzet van Vroegschoolse educatie, Professionalisering van professionals op de vroegschool, Ouderbetrokkenheid op de vr	4.159	3.800	3.800	0

	Versterken van taal: Brede school Academie (BSA)	De subsidie is tijdelijk beschikbaar voor 2021 en 2022 met als doel het borgen van activiteiten voor hogere taalprestaties en bredere maatschappelijke ontwikkeling in het onderwijsaanbod. Voor leerlingen met een taalachterstand en talentvolle leerlin	244	137	0	0
	Taalschool: taalonderwijs voor nieuwkomers van 4 t/m 12 jaar	Het realiseren van de beoogde effecten conform Goed onderwijs voor elk kind, binnen het thema Cognitie 0-12. Dit door middel van de voorziening de Taalschool waar nieuwkomers (leerlingen in het PO) de Nederlandse taal leren	815	635	635	0
	Talentontwikkeling en combinatiefuncties brede school primair onderwijs	Combinatiefuncties onderwijs, activiteiten brede talentontwikkeling en programma Brede Scholen	1.466	1.574	1.574	0
	OPDC Utrecht (voorheen School)	Voorziening waar overbelaste jongeren met meervoudige problematiek die dreigen uit te vallen op school worden versterkt in hun gedragsrepertoire en duurzaam teruggeleid naar de school van herkomst, of doorgeleid naar een andere passende school, of na	654	702	702	0
	Kinderopvang plus	Kinderopvang plus	0	1.000	0	0
	Verbindingsgroepen	Verbindingsgroepen	0	400	0	0
	Waardering voor Vakmanschap	Waardering voor Vakmanschap	0	175	0	0
	Talentontwikkeling voortgezet onderwijs	Activiteiten voor brede talentontwikkeling in het voortgezet onderwijs.	1.239	1.330	1.330	0
	Uitvoering Voorschoolse Educatie	De startpositie van jonge kinderen verbeteren die het risico lopen op een achterstand in (taal)ontwikkeling door middel van o.a. Voorschoolse Educatie.	10.000	12.800	0	0
	Totaal doelstelling 1		53.672	49.898	32.822	45
Kinderen, jongeren, ouders en opvoeders zijn veerkrachtig						
	Ambulant jongerenwerk	Activeren van jeugdigen en bieden van mogelijkheden tot optimale ontwikkeling	4.651	4.994	0	0
	De Stem van Utrecht	Faciliteren en organiseren van belangenbehartiging en informatie en advies	99	106	106	0
	Jeugdhulp meedoen (subsidietender Sport	Meedoen kinderen met een beperking/ondersteuningsvraag	57	59	106	59
	Kinder- en jongerenwerk MO	Activeren van jeugdigen en bieden van mogelijkheden tot optimale ontwikkeling	548	567	567	0
	Sociale prestatie en dagondersteuning (jeugd)	Het versterken van de zelfredzaamheid van kwetsbare Utrechters en het vergroten van hun zingeving. Deze voorzieningen dragen bij aan de bestrijding van sociaal isolement, verbetering van de (geestelijke) gezondheid en de toename van maats. prestaties	273	293	293	0

	Jongeren, relaties en seksualiteit	Het versterken van de zelfredzaamheid van kwetsbare Utrechters en het vergroten van hun zingeving.	425	456	0	0
	Totaal doelstelling 3		6.053	6.475	1.072	59
De buurtteams jeugd en gezin ondersteunen jeugdigen en gezinnen die dat nodig hebben, zodat zij gezond en veilig kunnen opgroeien						
	Buurtteams jeugd en gezin (subsidietender Buurtteam Jeugd)	Integraal inzetten van jeugdzorgaanbod zonder indicatiestelling	26.078	27.244	0	27.244
	Jeugdhulp	Trajectmanagement, woonbegeleiding, onderwijshulpverlening en intensieve hulp bij opgroeiproblemen voor jongeren	403	367	367	0
	Samen voor Overvecht (Ondersteuning op maat)	Samen voor Overvecht betekent werken aan een wijk waar bewoners prettig samen leven en die aantrekkelijk is voor nieuwe bewoners, bezoekers, en ondernemers. Een wijk waarin de veerkracht van bewoners wordt versterkt en iedereen mee kan doen	1.350	1.350	1.350	0
	Totaal doelstelling 4		27.831	28.961	1.717	27.244
Aanbieders van specialistische jeugdhulp bieden specialistische zorg en ondersteuning dichtbij en op maat, zodat jeugdigen gezond, veilig en zoveel mogelijk in een gezin kunnen opgroeien						
	Basiszorg daklozen Regio Utrecht	Hulp en begeleiding aan dak- en thuisloze jongeren	2.979	3.172	0	3.172
	Versneld Vernieuwen & Kansrijke start	Tegengaan en/of verzachten van de negatieve sociale effecten van Corona en de coronamaatregelen op inwoners en het ondersteunen van hen die daardoor extra zorg en ondersteuning nodig hebben.	5.700	2.200	0	0
	Totaal doelstelling 5		8.679	5.372	0	3.172
Jeugdbescherming ondersteunt gezinnen als veilig opgroeien en ontwikkelen van jeugdigen wordt bedreigd en vrijwillige hulpverlening niet toereikend is						
	Veilig thuis, Jeugdbescherming en Jeugdreclassering	Uitvoering van Veilig Thuis voor 18- (jeugd) en (preventieve) jeugdreclassering en jeugdbescherming	12.642	13.576	0	13.576
	Totaal doelstelling 6		12.642	13.576	0	13.576
	Totaal		**108.877**	**104.282**	**35.611**	**44.096**

Zie voor het totaaloverzicht alle subsidies per programma de bijlage subsidies.

Levendige en gezonde stad

Programmaoverzicht

We zorgen voor voorzieningen die de levendigheid en gezondheid in de stad bevorderen.
Portefeuillehouder(s): Eva Oosters, Linda Voortman, Eelco Eerenberg, Dennis de Vries, Rachel Streefland

Financiën programma

x €1.000

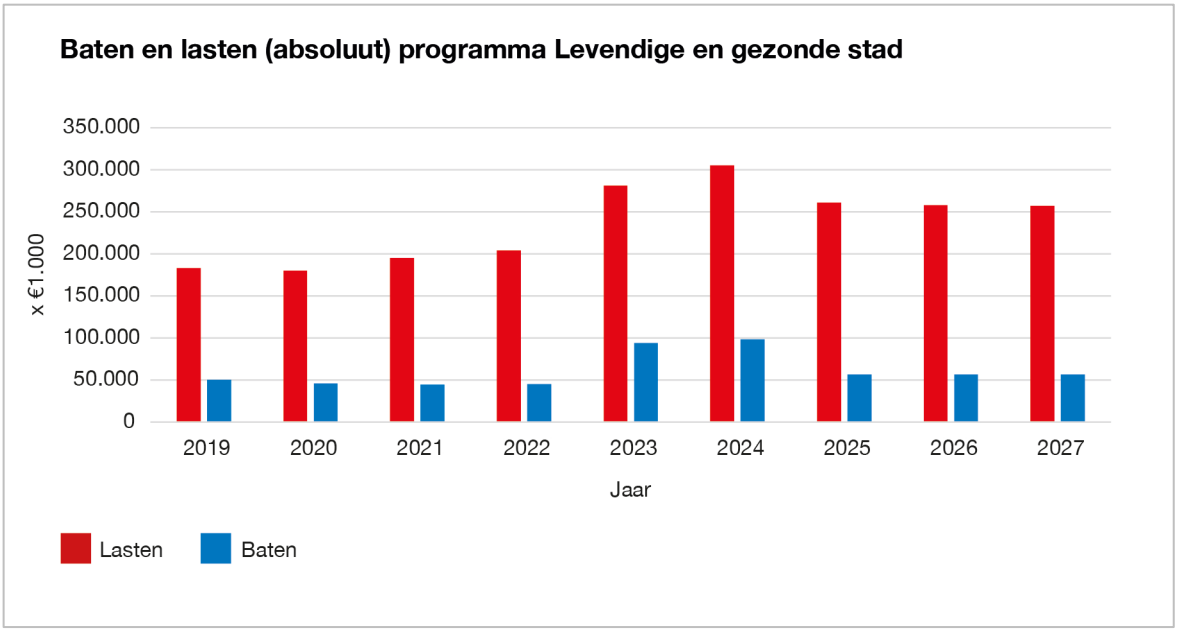
	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	81.746	93.868	98.272	56.866	56.866	56.866
Lasten	228.939	281.331	305.682	261.240	258.119	257.649
Saldo Baten en Lasten	**-147.193**	**-187.462**	**-207.410**	**-204.374**	**-201.252**	**-200.783**
Onttrekking reserves	15.003	7.938	4.946	9.050	5.550	5.254
Toevoeging reserves	9.438	10.759	4.183	4.183	4.183	4.183
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**5.564**	**-2.821**	**763**	**4.868**	**1.367**	**1.072**
Totaal	**-141.629**	**-190.284**	**-206.647**	**-199.506**	**-199.885**	**-199.711**

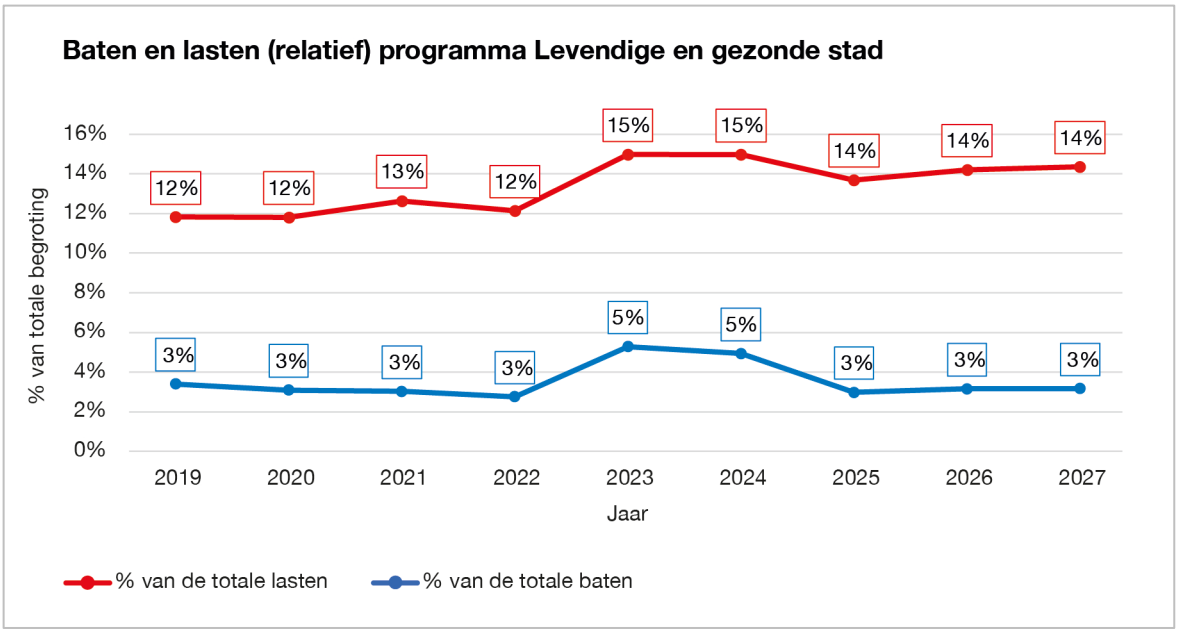
De baten in dit programma zijn 98,3 miljoen euro. Deze baten bestaan hoofdzakelijk uit:
- Rijksmiddelen: 49 miljoen euro.
- Huurinkomsten: 42 miljoen euro.

De lasten in dit programma zijn 305,7 miljoen euro. Deze lasten bestaan hoofdzakelijk uit:
- Personele lasten: 57,5 miljoen euro.
- Exploitatielasten: 56,5 miljoen euro.
- Middelen ingezet bij maatschappelijke partners: 51,5 miljoen euro.
- Kapitaallasten: 46 miljoen euro.
- Interne huur vastgoed: 34,5 miljoen euro.
- Materiële kosten: 10,5 miljoen euro.
- Aanhuur vastgoed: 10,3 miljoen euro.
- Verstrekken financiële toelage: 3 miljoen euro.
- Gemeenschappelijke regeling: 2 miljoen euro.

In dit programma wordt in 2024 4,946 miljoen euro onttrokken en 4,183 miljoen euro toegevoegd aan de reserves. Zie voor een verdere toelichting het onderdeel Reserves in hoofdstuk Financiën.

Baten en lasten meerjarig in beeld
De grafieken hieronder tonen de ontwikkeling van de baten en lasten van het programma over een periode van meerdere jaren, exclusief reserves. Zowel in absolute bedragen, als in percentages van de totale baten en lasten van de begroting.

Door toegepaste loon- en prijscompensatie 2024 nemen de lasten toe.

Doelstellingen

Doelstelling 1: Nieuwkomers

Nieuwkomers weten zich welkom en thuis in Utrecht en kunnen zich maximaal ontwikkelen en ontplooien voor hun toekomst in Utrecht of ergens anders.

Beleidskader
Deze doelstelling komt voort uit onderstaande beleidsdocumenten:

Beleidsdocument	Vastgesteld	Toelichting
Landelijke pilot LVV plus Utrechtse werkwijze	2019	Afspraken en aanpak van een landelijke pilot voor Opvang en begeleiding van ongedocumenteerden. Voor dit onderwerp is nieuw beleid in de maak. Dit kan leiden tot een aanpassing van doelstelling en indicatoren in de volgende programmabegroting.
Kaders nieuwe grootschalige opvanglocaties asielopvang Utrecht	2020	Uitgangspunten en randvoorwaarden voor realiseren van nieuwe locaties voor asielopvang in Utrecht.
Thuis in Utrecht	2021	Nota van uitgangspunten Inburgering.

Effectindicatoren
We gebruiken de volgende indicatoren om te meten waar we staan. Meer informatie vindt u in de webversie van de begroting.

Indicator	Nulmeting	Realisatie		Doelstelling		
		2022	2023	2024	2025	2026
% van mensen die inburgeren dat “een gevoel van erbij te horen” ervaart in hun buurt en in Utrecht.	Verwacht in Q1 2024	-	-	Verwacht in Q1 2024	n.n.b.	n.n.b.
% van mensen die inburgeren dat werkt, opleiding volgt, of meedoet door vrijwilligerswerk.	Verwacht in Q1 2024	-	-	Verwacht in Q1 2024	n.n.b.	n.n.b.
% mensen dat niet meer inburgeringsplichtig is (per cohort).	Verwacht in Q1 2024	-	-	Verwacht in Q1 2024	n.n.b.	n.n.b.

Activiteiten
Om onze doelstelling te bereiken, gaan wij het volgende doen:

Nieuwe activiteiten in het begrotingsjaar
- De pilot LVV met opvang en begeleiding van ongedocumenteerden wordt een structurele LVV-voorziening met landelijke dekking. We zetten in de LVV de Utrechtse werkwijze voort. De definitieve afspraken met het Rijk zijn nog niet gerealiseerd. Zonder Rijksfinanciering wordt de LVV zeer beperkt voortgezet (gereed in Q1 2024).
- We zorgen dat asielzoekers en statushouders in asielopvanglocaties de mogelijkheden hebben om te leren, te werken of vrijwilligerswerk te doen.

Activiteiten die we niet meer doen
Niet van toepassing.

Activiteiten die we blijven doen
- We zetten de zoektocht naar duurzame asiellocaties volgens Plan Einstein-concept met gemengd wonen en flexibele schil voort.
- We zetten activiteiten en cursussen Plan Einstein op diverse asiellocaties (permanente-, tijdelijk- en noodopvang) voort.
- We werken met de partners aan het realiseren van een Gezond pedagogisch klimaat voor alleenstaande minderjarige vreemdelingen in het AZC en KWV De Meern.
- We intensiveren de aanpak kwetsbare dakloze EU-onderdanen binnen de financiële afspraken met het Rijk. De afspraken over structurele financiering met het Rijk zijn nog niet definitief. Zonder Rijksfinanciering wordt de aanpak zeer beperkt voortgezet.
- We voeren de wet inburgering uit en werken al lerende aan een goed werkend inburgeringsstelsel in Utrecht.
- We matchen statushouders aan beschikbare woningen en dragen zo bij aan het realiseren van de huisvestingstaakstelling.

- We realiseren en organiseren opvangplekken voor Oekraïense vluchtelingen en zorgen voor sociaal beheer op deze plekken.
- We ondersteunen Oekraïense vluchtelingen in de toegang tot bijvoorbeeld zorg en onderwijs.

Financiën Nieuwkomers

x €1.000

	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	31.656	44.855	44.855	0	0	0
Lasten	26.919	55.896	53.942	7.414	7.394	7.394
Saldo Baten en Lasten	**4.737**	**-11.041**	**-9.087**	**-7.414**	**-7.394**	**-7.394**
Onttrekking reserves	196	1.079	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**196**	**1.079**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal	**4.933**	**-9.962**	**-9.087**	**-7.414**	**-7.394**	**-7.394**

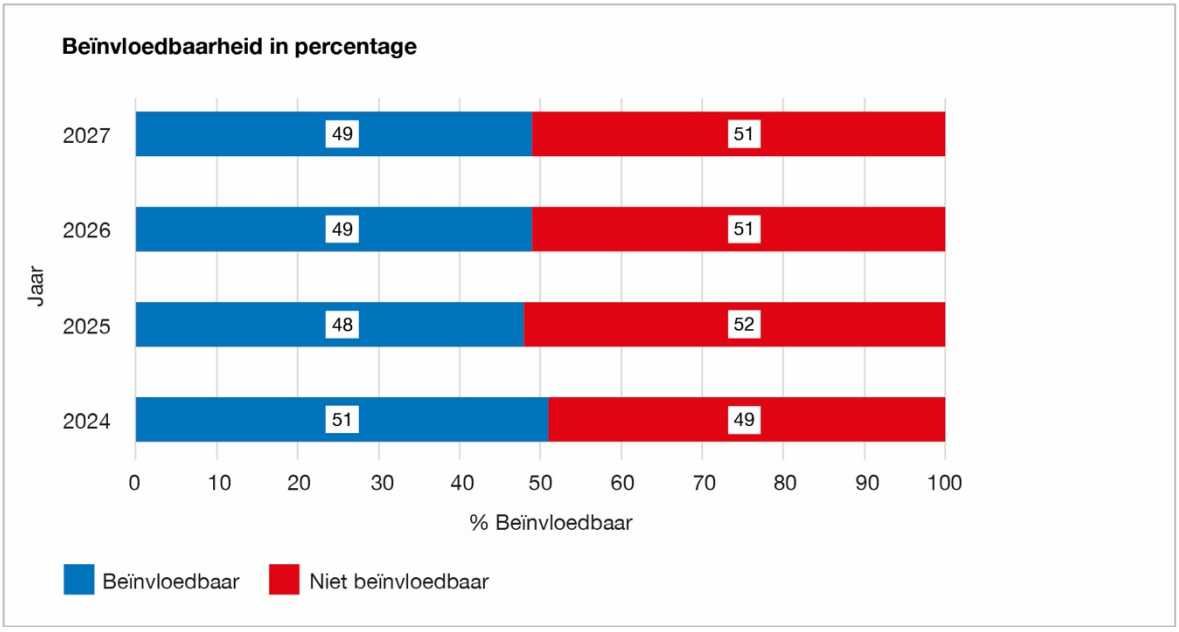
In onderstaande tabel zijn de verschillen in de baten, lasten en reserves ten opzichte van begrotingsjaar 2023 toegelicht.

x €1.000

Toelichting verschillen	Bedrag	I/S
Lasten		
Incidentele middelen inburgering vervallen in 2024 (resultaatbestemming 2022 (1,079 miljoen euro), bestuursakkoord statushouders (0,588 miljoen euro) en incidentele middelen verhoogde asielinstroom (0,210 miljoen euro))	-1.877	I
Reserves		
Onttrekkingen		
Dit betreft de resultaatsbestemming 2022: de verhoogde asielinstroom (0,420 miljoen euro) en maatschappelijke begeleiding statushouders (0,659 miljoen)	-1.079	

Beïnvloedbaarheid

De grafiek hieronder laat zien welk percentage van de lasten van deze doelstelling beïnvloedbaar is.

De lasten binnen deze doelstelling zijn voor bijna de helft beïnvloedbaar. Vreemdelingen: door de wet inburgering 2021 is dit een wettelijke taak. De ambitie van Utrecht ligt hoger dan de wettelijke taak, maar niet veel. De beïnvloedbaarheid is daarmee beperkt.

Asielzoekers en vreemdelingen is nog geen wettelijke taak, maar dit wordt het wel door de Spreidingswet. Ook hier ligt de ambitie van Utrecht hoger, bijvoorbeeld Plan Einstein waar bewoners van AZC en buurt samenleven, leren en werken. Het loslaten van de ambities biedt ruimte, met als consequentie dat vreemdelingen minder snel en makkelijk meedoen in de samenleving, dit kan verderop in de keten leiden tot hogere kosten in verband met werkloosheid en zorgbehoefte.

Doelstelling 2: Meedoen en voor elkaar zorgen

Inwoners doen mee, zorgen voor elkaar en zijn betrokken in de buurt.

Beleidskader

Deze doelstelling komt voort uit onderstaande beleidsdocumenten:

Beleidsdocument	Vastgesteld	Toelichting
Visie Versterken Sociale Basis	2018	De nota beschrijft de visie op het deel van de sociale basis dat valt onder de Wmo, benoemt de ontwikkelopgaven en geeft inzicht in de beschikbare budgetten.
Uitgangspunten Sociaal Makelaarschap	2017	De nota beschrijft de rol van de sociaal makelaars. Het sociaal makelaarschap draagt bij aan levendige buurten en een sterke civil society door de ondersteuning van bewonersinitiatief en het samen met bewoners uitvoeren van het sociaal beheer in de buurtcentra.

Voor deze doelstelling is nieuw beleid in de maak.

Effectindicatoren

We gebruiken de volgende indicatoren om te meten waar we staan. Meer informatie vindt u in de webversie van de begroting.

Indicator	Nulmeting	Realisatie	Doelstelling			
		2022	2023	2024	2025	2026
% inwoners dat meedoet	81% (2018)	-	81%	-	81%	-
% inwoners met een beperking dat meedoet	65% (2018)	-	62%	-	63%	-
% inwoners dat zich in de buurt inzet met een of meer activiteiten	41% (2021)	-	41%	-	41%	-
% inwoners dat zich vrijwillig inzet	39% (2021)	-	40%	-	40%	-

Activiteiten

Om onze doelstelling te bereiken, gaan wij het volgende doen:

Nieuwe activiteiten in het begrotingsjaar

- Publicatie uitvraag opdrachten in het sociaal domein waaronder sociaal makelen (gereed in Q1 2024).
- Bekendmaking uitvoerders opdrachten in het sociaal domein waaronder sociaal makelen per 2025 (gereed in Q3 2024).

- Publicatie uitvraag opdracht formeel taalonderwijs Arbeidsmarkt Regio Midden Utrecht en bekendmaking uitvoerder per 2025 (gereed in Q1 2024, Q3 2024).
- Vanuit de specifieke uitkering (SPUK) behorende bij het, Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) versterken we de sociale basis op basis van een integraal plan van aanpak. De bijbehorende financiële middelen zijn nog niet in deze programmabegroting opgenomen (gereed in 2026).

Activiteiten die we niet meer doen

Niet van toepassing.

Activiteiten die we blijven doen

- Het ondersteunen en mogelijk maken van vrijwillige inzet voor elkaar, het versterken van gemeenschapskracht en het faciliteren van organisaties met een sterk netwerk in de leefwereld van kwetsbare inwoners via de subsidieregeling Vrijwillige inzet voor elkaar.
- Bekostiging van basisvoorziening ondersteuning vrijwilligers en mantelzorgondersteuning.
- Verbeteren van de toegankelijkheid in de stad met de subsidieregeling Toegankelijkheid, uitreiken van de toegankelijkheidsprijs, en het informeren van inwoners over de (on)toegankelijkheid van gebouwen met wheelmap.org.
- Uitvoeren van de afspraken uit het stadsakkoord toegankelijkheid en uitbreiden van het aantal partners.
- Ondersteuning belangenbehartiging organisaties met de subsidieregeling De Stem van Utrechters.
- Financiering van ondersteunen en versterken (digi)taalvaardigheid volwassen inwoners.
- Financiering van en samenwerkingspartner binnen het eenzaamheidsnetwerk ‘Utrecht Omarmt’
- DOCK voert het (kinder) sociaalmakelaarswerk uit, conform de nota van uitgangspunten Sociaal Makelen 2019-2024.
- Uitvoeringsplan Eenzaamheid (2023-2026).
- Uitvoeringsplan Basisvaardigheden volwassenen 2023-2026.
- We geven uitvoering aan het programma Thuis in je wijk.

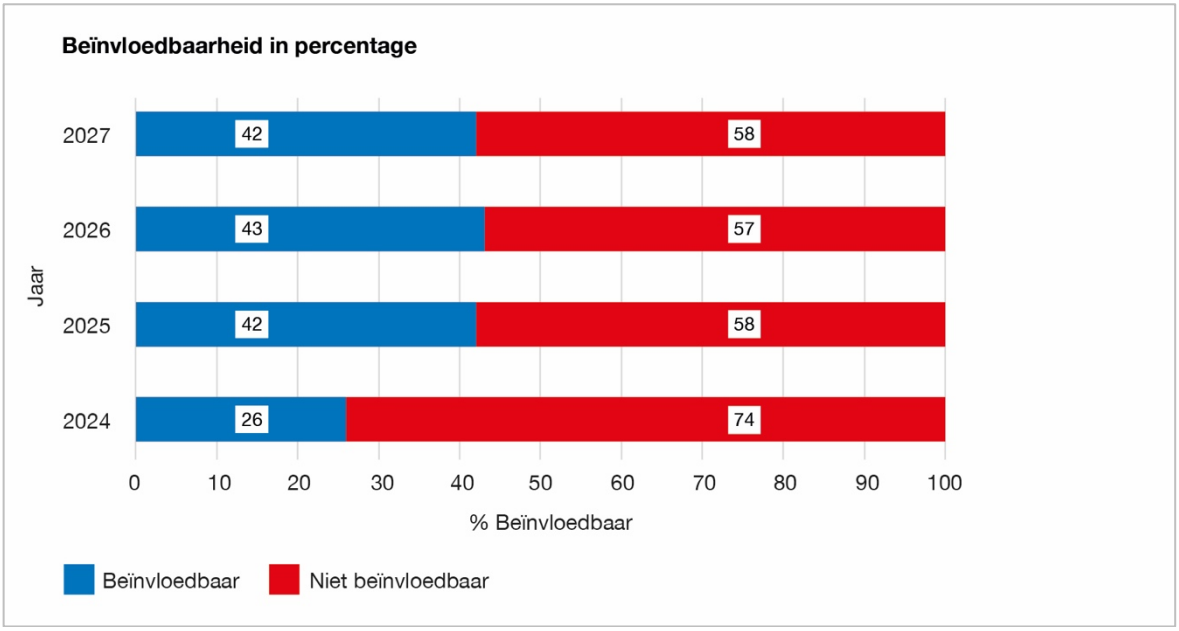
Financiën Meedoen en voor elkaar zorgen

x €1.000

	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	3.423	2.752	2.752	2.752	2.752	2.752
Lasten	25.476	27.045	27.450	27.196	27.196	26.696
Saldo Baten en Lasten	**-22.053**	**-24.294**	**-24.698**	**-24.444**	**-24.444**	**-23.944**
Onttrekking reserves	105	0	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**105**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal	**-21.948**	**-24.294**	**-24.698**	**-24.444**	**-24.444**	**-23.944**

Binnen deze doelstelling zijn er geen verschillen groter dan 0,5 miljoen euro of meer dan 10% van de baten en lasten.

Beïnvloedbaarheid
De grafiek hieronder laat zien welk percentage van de lasten van deze doelstelling beïnvloedbaar is.

De lasten binnen deze doelstelling zijn deels beïnvloedbaar. De keuzeruimte betreft vooral het ondersteunen van activiteiten en (bewoners)initiatieven gericht op informele zorg. Hierop korten zal vooral ten koste gaan van het versterken van sociale netwerken in de wijk, van de sociale basis (onder andere aanpak eenzaamheid, maatjesprojecten, mantel- en respijtzorg, vrijwilligerswerk) en zal leiden tot hogere zorgkosten binnen de Wmo en jeugdzorg. Deze activiteiten zijn bedoeld om de zelfredzaamheid en veerkracht van bewoners te vergroten en ter preventie van professionele zorg. Het product Informele ondersteuning basisvaardigheden volwassenen is alleen beïnvloedbaar voor het deel dat onder het gemeentelijk budget valt (niet het deel dat met een specifieke uitkering wordt bekostigd). Hierop korten gaat ten koste van de aanpak laaggeletterdheid en vergroten digitale vaardigheden. In het coalitieakkoord is juist de ambitie afgesproken de basisvaardigheden van Utrechters te verbeteren.

Doelstelling 3: Prettig samenleven

Inwoners kunnen zichzelf zijn en leven prettig met elkaar samen.

Beleidskader
Deze doelstelling komt voort uit onderstaande beleidsdocumenten:

Beleidsdocument	Vastgesteld	Toelichting
Antidiscriminatieagenda	2021	Aanpak om discriminatie tegen te gaan op verschillende terreinen (onderwijs, woningmarkt en arbeidsmarkt en rol gemeente zelf).
Regenboogagenda	2019	Agenda om de acceptatie, zichtbaarheid en veiligheid van LHBTI+ personen in Utrecht te vergroten.
Agenda Utrecht voor Iedereen Toegankelijk	2019	Aanpak om Utrechters voor alle inwoners toegankelijk te maken en te houden.
Utrecht Zijn We Samen	2017	Aanpak van radicalisering, extremisme en polarisatie.

Voor deze doelstelling is nieuw beleid in de maak (beleidsnota Inclusie).

Effectindicatoren
Deze doelstelling heeft (nog) geen specifieke indicatoren.

Activiteiten
Om onze doelstelling te bereiken, gaan wij het volgende doen:

Nieuwe activiteiten in het begrotingsjaar

- In najaar 2023 wordt nieuwe aanpak inclusie opgestuurd, waarin de doelstellingen voor 2024 worden opgenomen. Deze aanpak geeft een ook nieuwe ordening en prioritering van bestaande activiteiten, zoals aangekondigd in de raadsbrieven van december 2022 en juli 2023 (gereed in Q4 2023).
- Onderdeel van deze nieuwe aanpak is ook een herziening van het mensenrechtenbeleid (gereed in Q4 2023).
- In verbinding met de nieuwe aanpak inclusie werken we aan een herziening van de aanpak van polarisatie en radicalisering (gereed in Q4 2023).

Activiteiten die we niet meer doen
Niet van toepassing.

Activiteiten die we blijven doen

- In najaar 2023 wordt nieuwe aanpak inclusie opgestuurd. Hierin worden de doelstellingen voor 2024 opgenomen. Deze aanpak geeft een nieuwe ordening en prioritering van bestaande activiteiten. Activiteiten waar we in ieder geval mee doorgaan zijn:
- Met partners in de stad samenwerken in het tegengaan van alle vormen van discriminatie.
- Werken aan bewustwording over ons veelkleurige verleden.
- Werk maken van mensenrechten, waaronder kinderrechten en het VN verdrag Handicap.

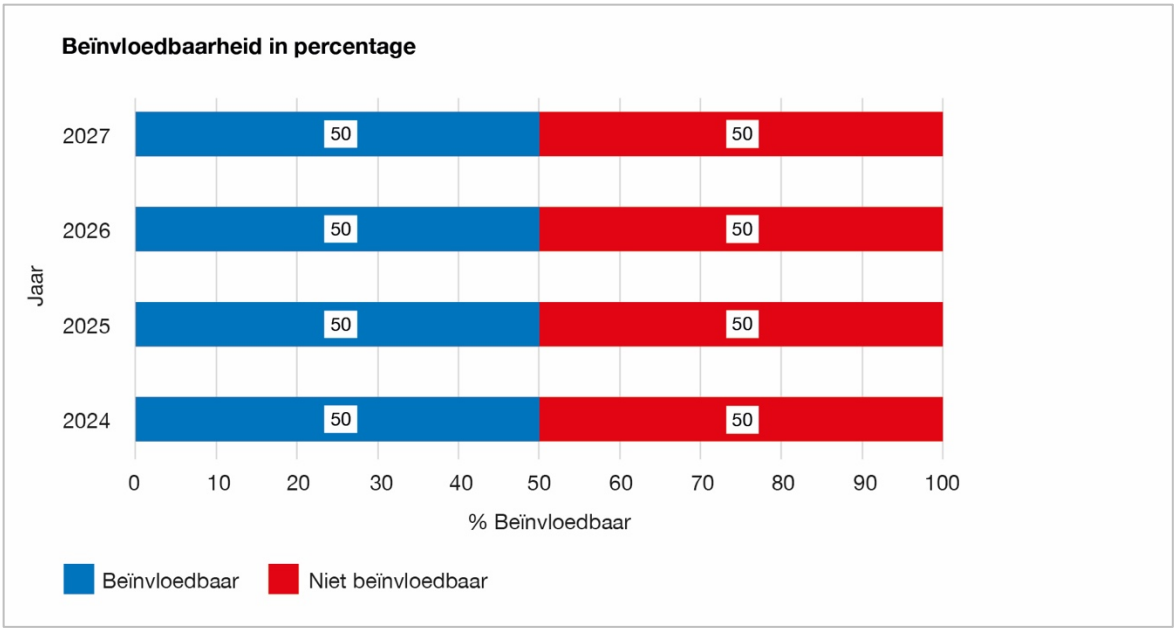
Financiën Prettig samenleven

x €1.000

	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	0	0	0	0	0	0
Lasten	1.142	1.746	1.622	1.623	1.623	1.623
Saldo Baten en Lasten	**-1.142**	**-1.746**	**-1.622**	**-1.623**	**-1.623**	**-1.623**
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal	**-1.142**	**-1.746**	**-1.622**	**-1.623**	**-1.623**	**-1.623**

Binnen deze doelstelling zijn er geen verschillen groter dan 0,5 miljoen euro of meer dan 10% van de baten en lasten.

Beïnvloedbaarheid
De grafiek hieronder laat zien welk percentage van de lasten van deze doelstelling beïnvloedbaar is.

De lasten binnen deze doelstelling zijn voor bijna de helft beïnvloedbaar. Anti-discriminatie valt buiten de keuzeruimte, dit is grotendeels een wettelijke taak. De beïnvloedbare ruimte zit bij Diversiteit, LHBTI en Utrecht Zijn We Samen (preventie). Bezuinigingen zullen vooral ten koste gaan van subsidies aan externe partners of projecten (pilots).

Doelstelling 4: Toegankelijke buurtvoorzieningen

Utrecht heeft voldoende, goede en toegankelijke buurtvoorzieningen.

Beleidskader

Deze doelstelling komt voort uit onderstaande beleidsdocumenten:

Beleidsdocument	Vastgesteld	Toelichting
Meerjarig perspectief buurtcentra 2022-2032	2023	De nota beschrijft onze visie op de functie en toekomst van de buurtcentra.
Visie spelen, sporten en bewegen; Spelen in je eigen buurt	2022	Met deze visie willen we de ambities voor een stad waarin ruimte is om te spelen, concreet maken.

Effectindicatoren

We gebruiken de volgende indicatoren om te meten waar we staan. Meer informatie vindt u in de webversie van de begroting.

Indicator	Nulmeting	Realisatie	Doelstelling			
		2022	2023	2024	2025	2026
% bewoners dat tevreden is over de beschikbaarheid van ruimte voor bewonersinitiatieven in de buurt.	39% (2018)	-	39%	-	39%	-
Bezettingsgraad welzijnsaccomodaties.	1680 (2018)	1720	1800	1800	1800	1800

Activiteiten
Om onze doelstelling te bereiken, gaan wij het volgende doen:

Nieuwe activiteiten in het begrotingsjaar

- 'Uitvoeringsnota Maatschappelijk Initiatief Onderdak' (2016) actualiseren, aangevuld met een analyse van vraag en aanbod van jongerenhuiskamers (gereed in Q4 2024).
- Verbouwen/verduurzamen van aantal specifieke buurtcentra en jongerenhuiskamers (gereed in divers).
  Zelfbeheer:
  - Start herhuisvesting Nieuw Rotsoord.
  - Start met de planontwikkeling voor vernieuwbouw van De Schalm.

  Medebeheer:
  - Het buurtcentrum Zuilen krijgt vervangende nieuwbouw op dezelfde locatie en wordt verduurzaamd.
  - Planvorming van een nieuw buurtcentrum en jongerenhuiskamer in de Merwedekanaalzone.
  - De buurtcentra De Leeuw en Sterrenzicht worden verduurzaamd.

  Jongerenvoorzieningen:
  - De jongerenhuiskamer De Boog in Overvecht wordt vernieuwd.
  - De jongerenhuiskamer Peltlaan in Kanaleneiland wordt vernieuwd.

Activiteiten die we niet meer doen

Niet van toepassing.

Activiteiten die we blijven doen

- Met bewoners(initiatieven) en maatschappelijke organisaties goede, toegankelijke en uitnodigende welzijnsaccommodaties faciliteren, die naar tevredenheid optimaal gebruikt worden, goed worden onderhouden en toekomstbestendig zijn.

Financiën Toegankelijke buurtvoorzieningen

x €1.000

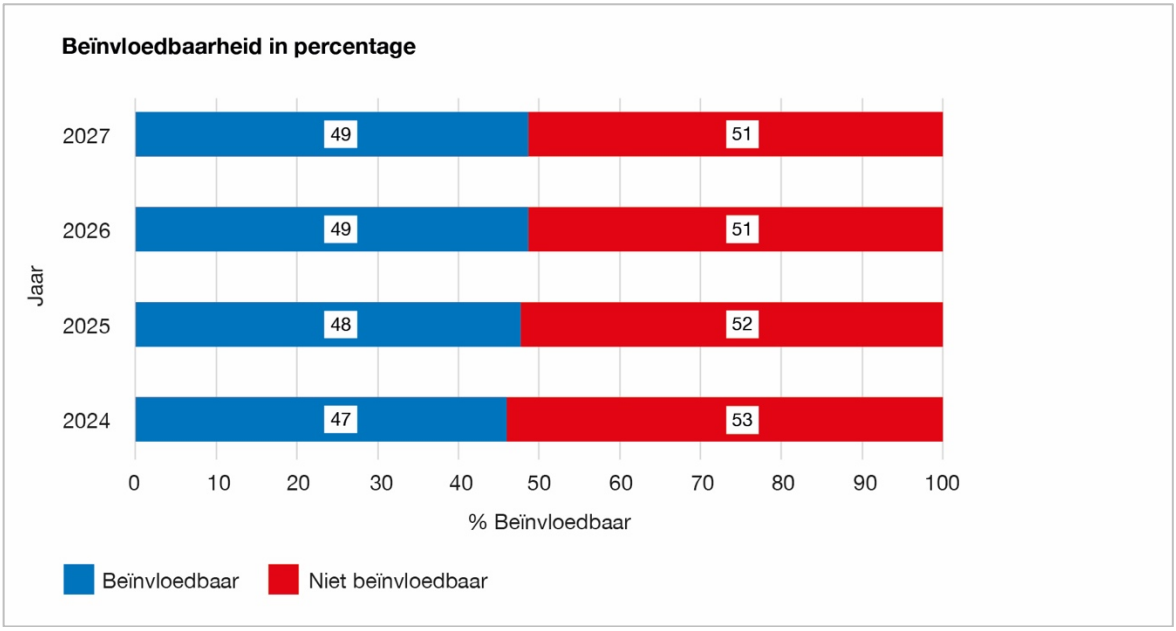
	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	743	872	2.715	2.715	2.715	2.715
Lasten	9.069	21.283	34.714	34.982	34.902	34.902
Saldo Baten en Lasten	**-8.326**	**-20.411**	**-31.999**	**-32.267**	**-32.187**	**-32.187**
Onttrekking reserves	18	16	16	16	16	16
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**18**	**16**	**16**	**16**	**16**	**16**
Totaal	**-8.307**	**-20.395**	**-31.983**	**-32.251**	**-32.171**	**-32.171**

In onderstaande tabel zijn de verschillen in de baten, lasten en reserves ten opzichte van begrotingsjaar 2023 toegelicht.

x €1.000

Toelichting verschillen	Bedrag	I/S
Baten		
Stelpost prijscompensatie 2024 (wordt bij de 3e technische wijziging verdeeld over de verschillende doelstellingen binnen MO).	1.814	S
Lasten		
Stelpost prijscompensatie en groeimiddelen 2024 (wordt bij de 3e technische wijziging verdeeld over de verschillende doelstellingen binnen MO).	12.862	S
Accommodaties welzijn: loon- en prijscompensatie	568	S

Beïnvloedbaarheid
De grafiek hieronder laat zien welk percentage van de lasten van deze doelstelling beïnvloedbaar is.

De gemeente heeft als taak om algemene voorzieningen te bieden aan ingezetenen die maatschappelijke ondersteuning behoeven. De exacte invulling hiervan is niet strak vastgelegd waardoor de beïnvloedbaarheid van dit onderdeel relatief groot is. Besparingen zullen ten kosten gaan van het aantal buurthuizen (incl. in zelfbeheer via subsidies), jongerenhuiskamers en beheerde speeltuinen (incl. in zelfbeheer via subsidies), waardoor vastgestelde normen van verdeling over de stad en kwaliteit niet behaald kunnen worden. Bij alleen versobering / lagere kwaliteit in de exploitatie is sprake van aanmerkelijk kleinere keuzeruimte.

Doelstelling 5: Op eigen manier en niveau sporten

Inwoners kunnen op hun eigen manier en niveau sporten en bewegen in een veilige omgeving.

Beleidskader
Deze doelstelling komt voort uit onderstaande beleidsdocumenten:

Beleidsdocument	Vastgesteld	Toelichting
Utrechtse Sportagenda	2021	De Utrechtse Sportagenda brengt focus in het sportbeleid van de gemeente Utrecht. In de sportagenda wordt het accent gelegd op vijf kernthema's waar de komende jaren aan wordt gewerkt.
Sportakkoord Utrecht	2019	Het Utrechts Sportakkoord geeft door middel van speerpunten impulsen op bestaand beleid. Met een brede alliantie van sport, maatschappelijke organisaties en het bedrijfsleven zijn gezamenlijke ambities geformuleerd. Momenteel wordt gewerkt aan een herijking van het sportakkoord.

Effectindicatoren
We gebruiken de volgende indicatoren om te meten waar we staan. Meer informatie vindt u in de webversie van de begroting.

Indicator	Nulmeting	Realisatie	Doelstelling			
		2022	2023	2024	2025	2026
% kinderen met wekelijkse sportdeelname naar wijk (sport na schooltijd en bij vereniging).	85% (2021)	85%	86%	-	88%	-
% kinderen met zwemdiploma A.	95% (2018)	98%	98%	-	98%	-
% volwassenen dat wekelijks sport naar wijk	64% (2020)	67%	-	68%	-	70%

Activiteiten
Om onze doelstelling te bereiken, gaan wij het volgende doen:

Nieuwe activiteiten in het begrotingsjaar
- Publicatie van de nota van uitgangspunten en selectie van uitvoeringspartner voor subsidie sport, bewegen en verenigingsondersteuning (gereed in 2024).
- Ontwikkelen van een Utrechts beweegprogramma op scholen (gereed in 2024).
- Met het onderzoeksprogramma Vital@2040 werken we aan het verbeteren van de financiële toegankelijkheid van sport (gereed in 2024).
- Verbetertraject om de armoederegelingen op het gebied van sport te vereenvoudigen, waarbij we inzetten op een laagdrempelige en effectieve infrastructuur (gereed in 2024).
- We verzamelen voorbeelden van sportaanbieders over solidariteit.
- Oplevering Plan van Aanpak Sociaal Veilige Sport (gereed in Q2 2024).

Activiteiten die we niet meer doen
Niet van toepassing.

Activiteiten die we blijven doen
- Inzet van SportUtrecht op het gebied van sportstimulering, verenigingsondersteuning (ter versterking en behoud van de vitaliteit van de sportaanbieder) en talentontwikkeling.
- Met het Utrechts Sportakkoord (loopt van 2023 t/m 2026) zetten we in op het versterken van het fundament van de sport, een groter bereik en meer zichtbare betekenis.
- Investeren in een positieve sportcultuur, waarin iedere sporter veilig en met plezier kan sporten met een divers aanbod waardoor ieder kind en volwassene haar/zijn talent kan ontwikkelen
- Inzetten op het verhogen van zwemvaardigheid door het aanbieden van een ruim aanbod van zwemles in de baden, het schoolzwemmen en zwemlespakket.
- Inzet op een breed, divers en laagdrempelig sportaanbod voor alle Utrechtse kinderen, zodat talent van onderaf zijn of haar weg kan vinden.
- Inzet op talentontwikkeling via het stimuleren van kennisdeling en samenwerking. En het faciliteren van initiatieven.
- In Overvecht blijven we extra inzetten op het verstevigen van het bestaande netwerk en willen we meer zicht krijgen op de behoefte van de wijkbewoners die onvoldoende sporten en bewegen
- We behouden en versterken de jaarlijks terugkerende sportevenementen in Utrecht, met aandacht voor thema's zoals gezonde voeding, duurzaamheid en de impact op de omgeving.
- We subsidiëren schoolsportevenementen waarbij kinderen kennismaken met sporten en bewegen.

Financiën Op eigen manier en niveau sporten

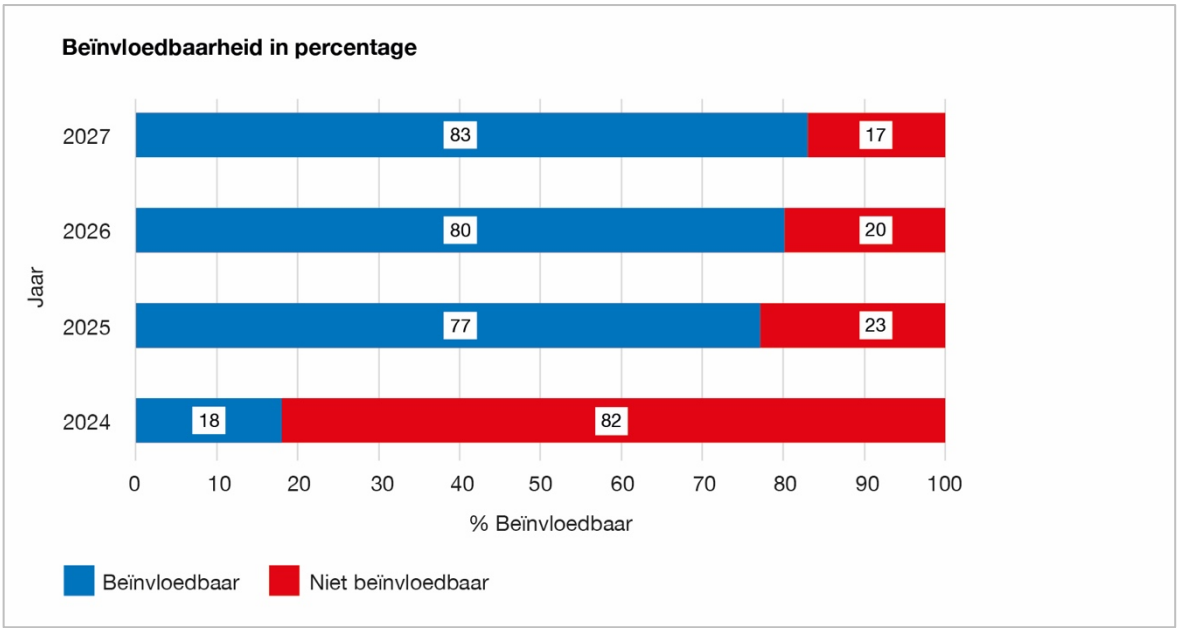
x €1.000

	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	663	0	0	0	0	0
Lasten	7.852	5.962	6.176	6.276	6.276	6.276
Saldo Baten en Lasten	**-7.189**	**-5.962**	**-6.176**	**-6.276**	**-6.276**	**-6.276**
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal	**-7.189**	**-5.962**	**-6.176**	**-6.276**	**-6.276**	**-6.276**

Binnen deze doelstelling zijn er geen verschillen groter dan 0,5 miljoen euro of meer dan 10% van de baten en lasten.

Beïnvloedbaarheid

De grafiek hieronder laat zien welk percentage van de lasten van deze doelstelling beïnvloedbaar is.

De structurele ruimte in de begroting is aanzienlijk, aangezien het voor een groot deel gaat om taken die niet wettelijk verplicht zijn. Schrappen van budget van deze doelstelling (topsport, talentontwikkeling, sportstimulering en sportevenementen) heeft als gevolg dat de beleidsdoelen voor bewegen en sporten naar beneden aangepast moeten worden. Voor sportevenementen en topsportevenementen geldt dat het voornamelijk om subsidies gaat voor het mogelijk maken en stimuleren van sportevenementen. Het schrappen van deze budgetten is op termijn mogelijk, rekening houdend met een aantal meerjarige (project)subsidies, en is voornamelijk van invloed op het aantal sportevenementen dat binnen de gemeente Utrecht wordt georganiseerd. Voor het onderdeel sportstimulering geldt dat een groot deel van de middelen te maken heeft met het sportakkoord, waarvoor ook middelen vanuit het Rijk beschikbaar worden gesteld. Stoppen met deze taak en/of budget heeft als consequentie dat deze externe middelen ook (deels) komen te vervallen. Daarnaast bestaat een groot deel van deze middelen uit subsidie aan de uitvoeringsorganisatie. Ook deze middelen zijn beïnvloedbaar waarbij rekening gehouden wordt met de richtlijnen van de ASV en meerjaren-opdracht. De huidige opdracht loopt t/m 2024.

Doelstelling 6: Toegankelijke sportvoorzieningen

Gelijk aan de groei van de stad heeft Utrecht voldoende, goede en toegankelijke sportvoorzieningen.

Beleidskader

Deze doelstelling komt voort uit onderstaande beleidsdocumenten:

Beleidsdocument	Vastgesteld	Toelichting
Utrechtse Sportagenda	2019	De Utrechtse Sportagenda brengt focus in het sportbeleid van de gemeente Utrecht. In de sportagenda wordt het accent gelegd op vijf kernthema's waar de komende jaren aan wordt gewerkt.
Koersdocument Leefbare stad en maatschappelijke voorzieningen	2020	In het koersdocument staan de ontwikkelopgaven voor scholen, sportplekken en andere maatschappelijke voorzieningen.
Visie spelen, sporten en bewegen; Spelen in je eigen buurt	2022	Met deze visie willen we de ambities voor een stad waarin ruimte is om te spelen, concreet maken.

Effectindicatoren

We gebruiken de volgende indicatoren om te meten waar we staan. Meer informatie vindt u in de webversie van de begroting.

Indicator	Nulmeting	Realisatie	Doelstelling			
		2022	2023	2024	2025	2026
% inwoners dat tevreden is over het aanbod van sportvoorzieningen in de buurt.	66% (2021	-	67%	-	69%	-
% inwoners dat tevreden is over het aanbod van sportvoorzieningen in de stad.	74% (2021)	-	75%	-	76%	-

Activiteiten

Om onze doelstelling te bereiken, gaan wij het volgende doen:

Nieuwe activiteiten in het begrotingsjaar

- We starten volgend jaar met het traject voor een nieuwe sportnota met aandacht voor sport in een groeiende, verdichtende stad (gereed in 2024).
- We maken een uitvoeringsprogramma 'Toekomst ruimte voor sport', met de oplevering van voorzieningen en resultaten van de zoektocht naar nieuwe locaties (gereed in Q2 2024).
- Bij toevoeging van nieuwe sportvoorzieningen wordt gebruik gemaakt van de prognose van het Mulier Instituut (in 2024) die we duiden met de sportnetwerken(gereed in 2024).
- We starten met de ontwerpfase Zwembad Maximapark op basis van het programma van eisen en vervolgens de aanbesteding (gereed in 2024).
- We starten met de bouw van sporthal Cartesiusdriehoek die naar verwachting eind 2025 wordt opgeleverd (gereed in 2025).
- We starten met planvorming en de ontwerpfase vervangende nieuwbouw sporthal Lunetten, oplevering voorzien in 2026 (gereed in 2026).
- We starten met de voorbereidingen van sporthal Vleuten de Meern, Sporthal Overvecht en Sporthal Merwede. Verwachte oplevering is voorzien in 2027 (gereed in 2027).
- We stellen per wijk een programmering op voor de periode 2024 – 2026 voor het aanvullen en renoveren van sport – en beweegplekken in de openbare ruimte (gereed in 2026).
- Actualiseren van voorzieningen en beheer van skeeler- en wielersportcentrum Nedereindse Berg in het Nedereindse Park (gereed in 2025).
- Actualiseren van de handreiking voor zelfbeheer van sportaccommodaties (gereed in 2024).

- Realiseren van een locatie voor recreatief roeien op de Vecht en ondersteuning van de roeiverenigingen bij opzetten van een trainingslocatie voor wedstrijdroeiers in Vianen (gereed in 2024).

Activiteiten die we niet meer doen
Niet van toepassing.

Activiteiten die we blijven doen
- Tweejaarlijks ramen van benodigde sportcapaciteit (volgende raming in 2024) en dat vertalen naar sportvoorzieningen.
- Beheren, onderhouden, renoveren en verduurzamen van accommodaties (zoals kleedkamers, velden, gymzalen) op natuurlijke momenten.
- Met sportbonden en verenigingen in overleg - in samenwerking met SportUtrecht - om de bezetting van sportvoorzieningen te optimaliseren zodat de sportcapaciteit voor meer sporters ruimte biedt.
- Voortzetten van sportnetwerkbijeenkomsten van SportUtrecht en jaarlijkse gebruikersoverleggen per accommodatie/ sportpark of per thema (binnensport, buitensport, zwembaden).
- Voortzetten van het proces Slim Samen (voor het optimaliseren van de interne en externe samenwerking), waarbij we SportUtrecht en sportverenigingen betrekken.
- Samen met het Wielerplatform Utrecht (WPU) wordt uitvoering gegeven aan het programma wielersport.
- In het kader van het convenant tussen gemeente Utrecht en Utrechtse roeiverenigingen en de Visie Stadswater zetten we in op het behoud van het roeien op het Merwedekanaal in Utrecht.
- Mogelijkheden verkennen voor trainingsroeiwater in Rijnenburg.

Financiën Toegankelijke sportvoorzieningen

x €1.000

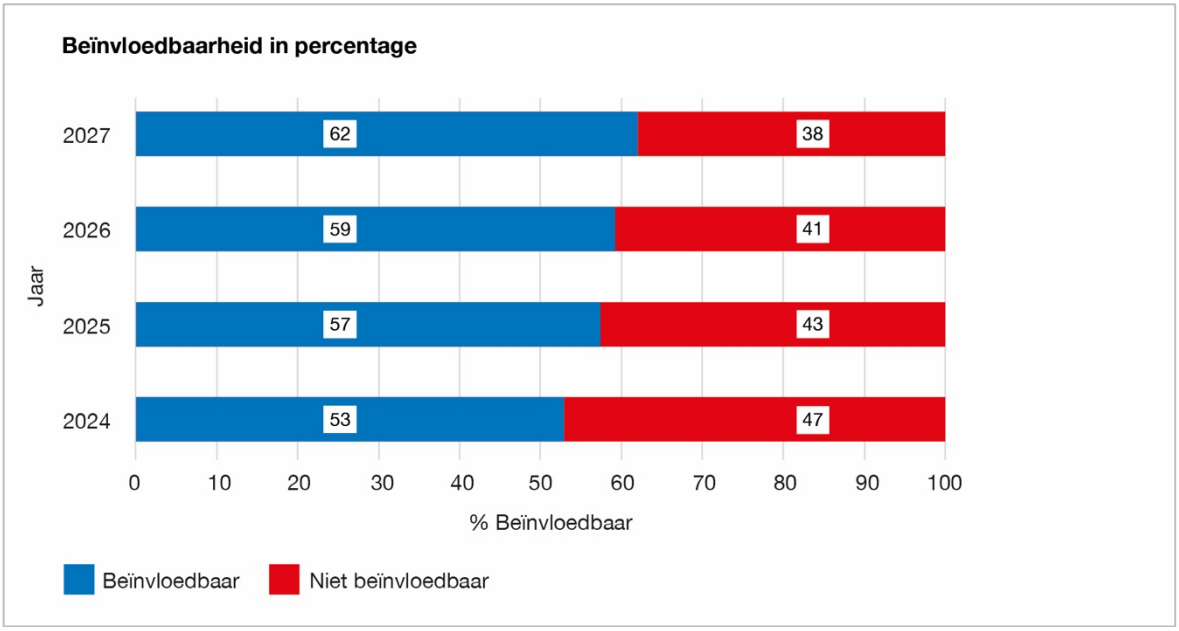
	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	15.595	14.250	15.053	15.053	15.053	15.053
Lasten	38.718	43.162	45.046	46.724	46.306	47.300
Saldo Baten en Lasten	**-23.123**	**-28.911**	**-29.992**	**-31.670**	**-31.252**	**-32.246**
Onttrekking reserves	3.038	2.566	2.566	3.171	3.171	2.566
Toevoeging reserves	2.300	2.323	0	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**738**	**242**	**2.566**	**3.171**	**3.171**	**2.566**
Totaal	**-22.385**	**-28.669**	**-27.426**	**-28.499**	**-28.081**	**-29.680**

In onderstaande tabel zijn de verschillen in de baten, lasten en reserves ten opzichte van begrotingsjaar 2023 toegelicht.

x €1.000

Toelichting verschillen	Bedrag	I/S
Lasten		
Loon- en prijscompensatie	803	S
Basten		
Loon- en prijscompensatie	1.392	S
Binnenaccommodaties: Extra middelen voor de Investeringsagenda Groei.	524	S
Reserves		
Toevoegingen		
Lagere toevoeging in 2024 door incidentele onttrekkingen in 2023 voor Uitvoeringskrediet Zuilense Vecht	-2.323	I

Beïnvloedbaarheid
De grafiek hieronder laat zien welk percentage van de lasten van deze doelstelling beïnvloedbaar is.

De lasten binnen deze doelstelling zijn/worden grotendeels beïnvloedbaar. De ruimte is echter alleen in te zetten als gekozen wordt voor het afstoten/sluiten van binnen/buitenlocaties. De investeringen én exploitatielasten nemen dan op termijn danig af. De huidige capaciteitsbenutting (zeker op piekmomenten) geeft op dit moment geen aanleiding tot inkrimpen van beschikbare voorzieningen (eerder aanleiding tot uitbreiding). Inkrimping heeft ook als gevolg dat de beleidsdoelen voor bewegen en sporten naar beneden aangepast moeten worden. In de exploitatie van de huidige voorzieningen is maar beperkt ruimte te vinden. De huidige besparingen i.v.m. hoge energiekosten zouden op lange termijn kunnen blijven (ondanks klachten), maar de kosten zullen naar verwachting niet terugzakken naar het oude niveau, dus hier zit waarschijnlijk geen ruimte. Versobering in onderhoud, schoonmaak, beheer is beperkt mogelijk. Het huidige niveau biedt weinig ruimte.

Doelstelling 7: Volksgezondheid

In 2040 zijn de gezondheidsverschillen in Utrecht tussen de laagste en hoogste sociaaleconomische groepen met 30% afgenomen t.o.v. 2012.

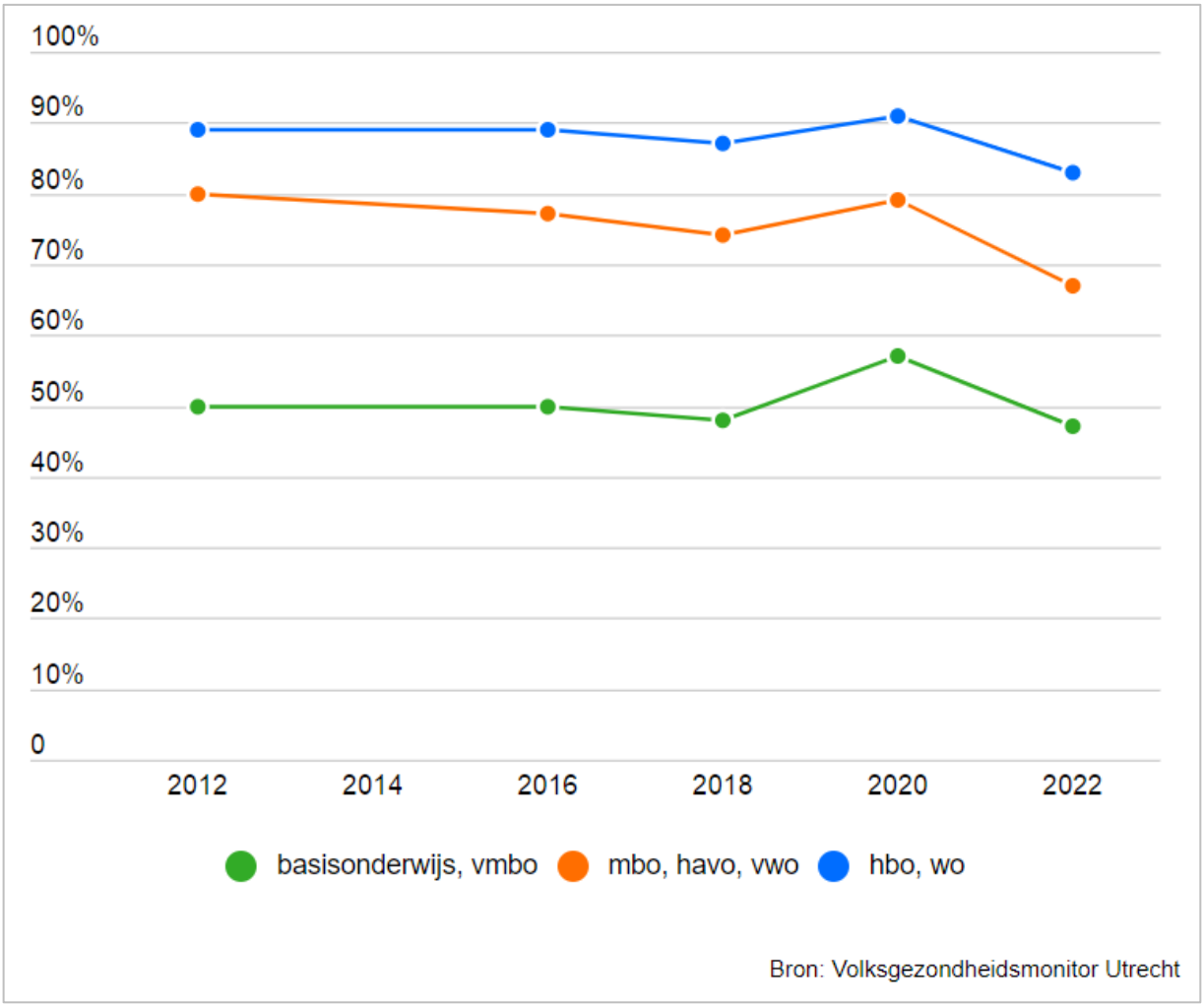
Beleidskader
Deze doelstelling komt voort uit onderstaande beleidsdocumenten:

Beleidsdocument	Vastgesteld	Toelichting
Raadsbrief Motie en Toezegging Gezondheidsverschillen	2020	Inzicht op vraagstuk gezondheidsverschillen en doelstelling op het verkleinen van gezondheidsverschillen. De meest actuele informatie staat op de Volksgezondheidsmonitor Utrecht.
Gezondheid voor iedereen	2019	Volksgezondheidsbeleid Utrecht 2019-2023.

Voor deze doelstelling is nieuw beleid in de maak.

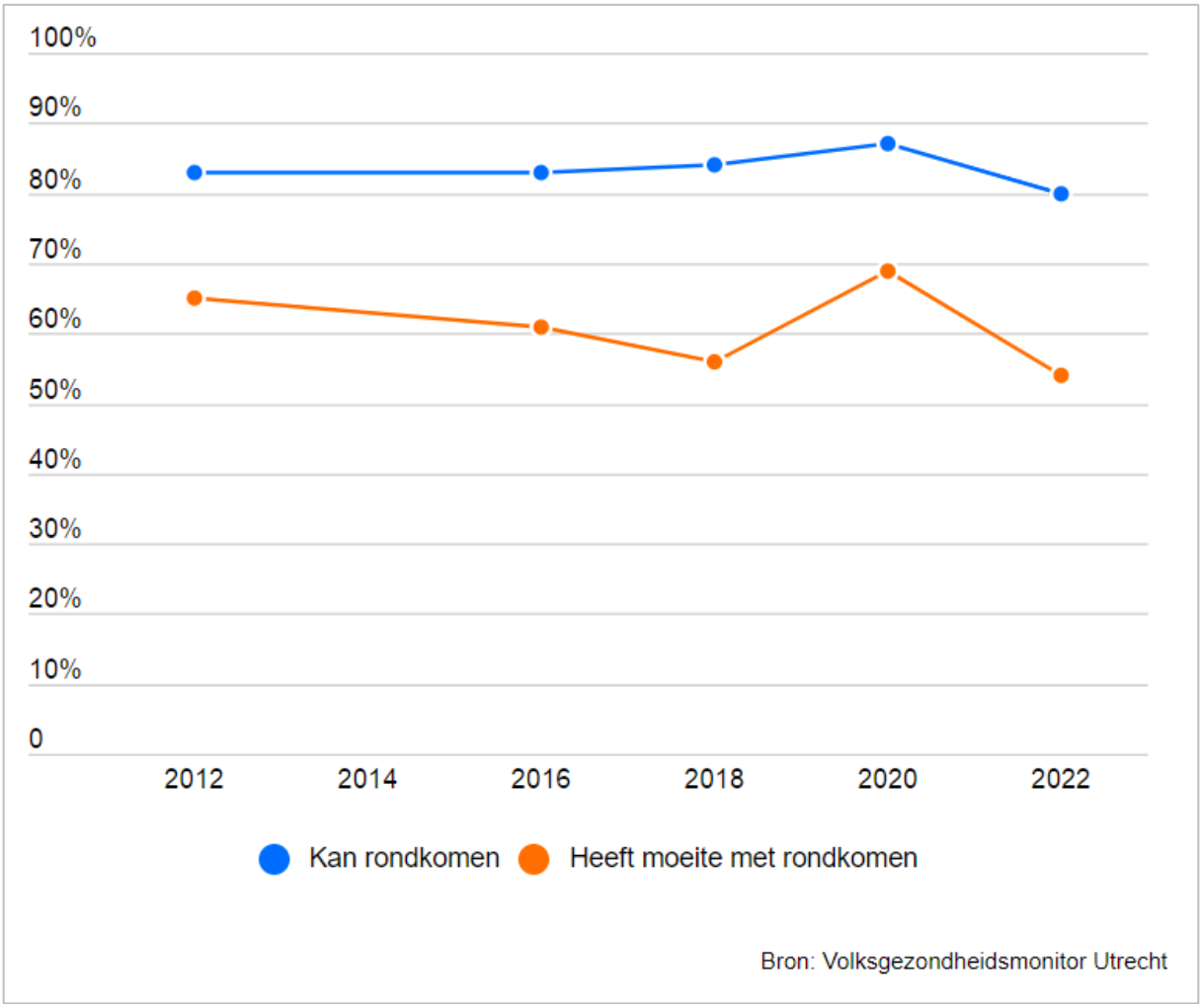
Indicatoren

Figuur 1: Goed ervaren gezondheid naar opleiding in Utrecht, 18 jaar en ouder

Link naar de monitor: [Goed ervaren gezondheid naar opleiding in Utrecht, 18 jaar en ouder]

Figuur 2: Goed ervaren gezondheid naar rondkomen in Utrecht, 18 jaar en ouder

Link naar de monitor: Goed ervaren gezondheid naar rondkomen in Utrecht, 18 jaar en ouder

Toelichting indicatoren
We zien in de onderzoeksresultaten van 2022 dat de ervaren gezondheid van Utrechtse volwassenen (achttien jaar en ouder) is verslechterd ten opzichte van eerdere jaren. Figuur 1 laat dat zien voor verschillende opleidingsgroepen en figuur 2 voor de mate waarin Utrechters kunnen rondkomen. Zichtbaar is dat verschillen in ervaren gezondheid groot blijven. Het verschil in ervaren gezondheid tussen de verschillende opleidingsgroepen is tussen 2012 en 2022 kleiner geworden. Dit zien we niet als een gunstige ontwikkeling. In alle groepen is de ervaren gezondheid namelijk gedaald en het meest in de groepen die zich vaker gezond voelen. Het verschil in ervaren gezondheid naar rondkomen is groter geworden. Daar daalt de ervaren gezondheid sterker in de groep die zich al minder vaak gezond voelde.

Een overzicht van alle informatie over de indicator waarmee we de doelstelling monitoren kunt u vinden op de website van de Volksgezondheidsmonitor Utrecht. En een uitgebreide monitor over verschillen in gezondheid, leefstijl en kansen op gezondheid in Utrecht leest u hier. De gegevens van 2022 worden begin 2024 in de uitgebreide monitor verwerkt.

Activiteiten
Om onze doelstelling te bereiken, gaan wij het volgende doen:

Nieuwe activiteiten in het begrotingsjaar
- Rijksvaccinatieprorgamma: starten aanpak in Kanaleneiland en Overvecht om vaccinatiegraad te verhogen (gereed in Q4 2024).
- Inspectie Kinderopvang (IKO): gebruiken aangepast model risicoprofiel per 1 januari 2024, waarmee beter de risico's voor verantwoorde kinderopvang ingeschat kunnen worden.
- Modernisering sekswerkbeleid: aanbevelingen uitvoeren commissie Sorgdrager, met name legaliseren van thuiswerken voor 1 persoon en het realiseren van 1 of 2 kleinschalige locaties.
- Rookvrije generatie: beperking verkooppunten, rookvrije openbare ruimte(specifiek terrassen) en verkleining gezondheidsverschillen (o.a. rookvrij leven Overvecht) (gereed in 2026).
- Gezond gewicht: vernieuwen gemeentelijk meerjarig uitvoeringsprogramma over samenwerking gezond gewicht vanaf de vroege jeugd tot en met jongvolwassenheid (was gepland in 2023) (gereed in Q1 2024).
- Start netwerkaanpak Overgewicht en Obesitas (Kind naar Gezond Gewicht).

Activiteiten die we niet meer doen
Niet van toepassing.

Activiteiten die we blijven doen
- Jeugdgezondheidszorg (JGZ): tijdens de ongeveer 125.000 contactmomenten per jaar zien we 95% van alle Utrechtse kinderen.
- JGZ: versterking inzet JGZ in de kernpartneraanpak Jonge Kind en Primair Onderwijs. Ook heeft de JGZ een grotere rol bij het bereiken van de kinderen die Voorschoolse Educatie (VE) het hardst nodig hebben.
- Rijksvaccinatieprogramma: we zorgen voor een goede uitvoering van het Rijksvaccinatieprogramma.
- Kansrijke start: ondersteuning veerkracht ouders/gezinnen en voorkomen waar mogelijk van problemen of deze zo klein mogelijk houden. Opzetten en doorontwikkelen geboortenetwerken in alle wijken.
- Collectieve aanpak: steunen ouders, jongeren en kinderen bij opvoed- en opgroeivraag-stukken. Vanuit de JGZ werken we hierin samen met diverse partners in de stad.
- IKO: inspectie kindercentra, buitenschoolse opvang en gastouderbureaus op kwaliteitseisen Wet kinderopvang. Geregistreerde gastouders inspecteren met steekproef van >50%. Bij overtredingen handhaven conform Beleidsregel toezicht & handhaving .
- Dak- en thuislozen: uitvoering van sociaal medische zorg voor dak- en thuislozen.
- Sekswerk: hulp- en dienstverlening voor sekswerkers die in Utrecht wonen en/of werken. Uitstapprogramma's zijn hier onderdeel van.
- Zorg – en hulpverlening kwetsbare Utrechters: ondersteuning en zorg voor inwoners met overvolle of sterk vervuilde huishoudens. En regionale toegang tot maatschappelijke opvang en beschermd wonen.
- GGD Regio Utrecht: uitvoering aantal taken uit: infectieziektebestrijding, medische milieukunde, technische hygiënezorg, forensische zorg en verstrekking PrEP.
- Continuering Soa-poli en pilot Transkliniek.
- Middelengebruik en gokken: uitvoering Preventie- en Handhavingsplan alcohol 2023-2027. Met vernieuwde nadere regel subsidie verslavingspreventie is meer aandacht voor gezondheidsverschillen.
- Gezond leren op school: (speciaal) basisonderwijs scholen de mogelijkheid bieden tot Beweegprogramma's, Gezonde schoollunch en Voedseleducatie.
- Gezond ouder worden: impuls valpreventie. Meer inzet op onder andere valrisico-inschatting, voorlichting, en balansprogramma's. Sporten en bewegen faciliteren, onder andere programma Doortrappen.
- Mentale gezondheid: met partners voorkomen en verminderen van mentale problemen en versterken van veerkracht. Nieuwe initiatieven nadere regel Herstel en Veerkracht Utrechtse jeugd vinden plaats.

- Geldzorgen: Ondersteunen zorgprofessionals in het signaleren, bespreekbaar maken en doorverwijzen naar passende hulpverlening bij geldzorgen.
- Gezonde leefomgeving: structureel adviseren over gezonde keuzes in ruimtelijke visies, tenders, omgevingsplannen en vergunningverleningen. Hierbinnen is extra aandacht voor gezondheidsachterstanden.
- Gezonde voeding: deelname City Deal Gezonde en Duurzame Voedselomgeving en we bepalen of en hoe we afspraken maken met de horeca over een gezond voedselaanbod.
- Gezondheidskennis: met de Volksgezondheidsmonitor Utrecht brengen we de gezondheid van Utrechters continu in beeld. In 2024 vindt onder andere de Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen plaats.
- WHO: met ons lidmaatschap van internationale netwerken werken we aan onze profilering van Gezond Stedelijk Leven voor Iedereen en het vermeerderen van gezondheidskennis over onder andere brede welvaart.
- Sleutelfiguren: verbreden en bestendigen aanpak in de wijk.
- Health Hub Utrecht: versterken netwerken in de stad ten behoeve van innovaties in zorg en preventie.
- Versnelling Overvecht / Samen voor Overvecht: inzet extra middelen Regiodeal om succesvolle aanpakken uit Kansrijke Start te versterken en borgen. Tevens inzet JGZ op Multidisciplinair Overleg Jeugd.
- GALA(Gezond en actief leven akkoord): voor bovenstaande activiteiten gebruiken we o.a. de middelen die uit de Brede Specifieke uitkering (SPUK) komen om uitvoering te geven aan het gezond en actief leven akkoord en het Sportakkoord 2. Waarbij de stip op de horizon een gezonde generatie in 2040 is. Dit doen we samen met onze partners in de stad. *(dit onderdeel moet (deels) nog in de begroting worden opgenomen).*

Financiën Volksgezondheid

x €1.000

	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	3.644	2.763	2.739	2.738	2.738	2.738
Lasten	31.180	33.222	35.208	35.464	34.962	33.558
Saldo Baten en Lasten	**-27.536**	**-30.460**	**-32.470**	**-32.726**	**-32.224**	**-30.820**
Onttrekking reserves	542	286	117	117	116	117
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**542**	**286**	**117**	**117**	**116**	**117**
Totaal	**-26.994**	**-30.173**	**-32.353**	**-32.609**	**-32.108**	**-30.703**

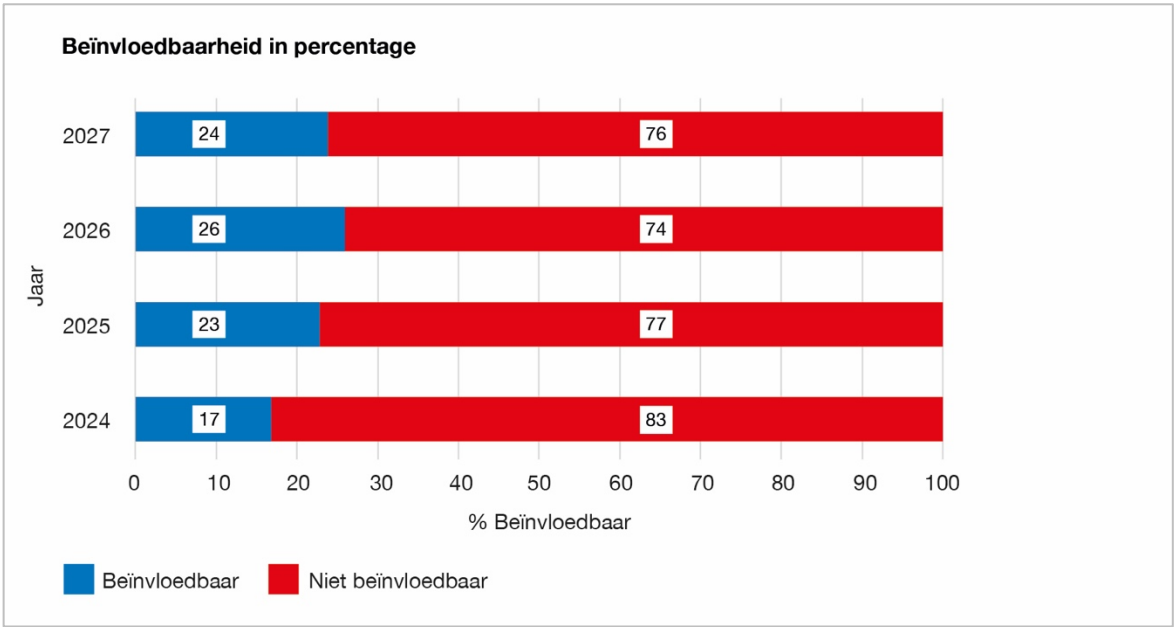
In onderstaande tabel zijn de verschillen in de baten, lasten en reserves ten opzichte van begrotingsjaar 2023 toegelicht.

x €1.000

Toelichting verschillen	Bedrag	I/S
Lasten		
Totaal verschil in lasten 2024 ten opzichte van 2023, vooral:	1.986	
• Loon en prijscompensatie	1.458	S
• Volgens coalitieakkoord neemt budget Schoollunches toe van 350 naar 1.000	650	S
• Volgens coalitieakkoord neemt budget Mentale Gezondheid toe van 100 naar 250	150	I
• Wegvallen incidentele middelen (GIDS, DUUP en internationaal project)	-324	I
Totaal verschil in lasten 2025 ten opzichte van 2024: geen materiële afwijking		
Totaal verschil in lasten 2026 ten opzichte van 2025, vooral:	-502	
• Wegvallen incidentele middelen Commissie Sorgdrager	-425	I
Totaal verschil in lasten 2027 ten opzichte van 2026, vooral	-1.404	
• Wegvallen incidentele middelen Coalitieakkoord	-1.150	I
Reserves		
Onttrekkingen		
In 2023 is incidenteel budget vanuit resultaatsbestemming 2022 (beslispunt 59) GIDS Kansrijke start verkregen	-169	I

Beïnvloedbaarheid

De grafiek hieronder laat zien welk percentage van de lasten van deze doelstelling beïnvloedbaar is. Voor deze doelstelling liggen voor enkele posten de bestedingen (relatief) vast in een gemeenschappelijke regeling of door bekostiging uit een rijkssubsidie dan wel middelen van derden. De ruimte betreft onder meer incidentele en structurele coalitiemiddelen en is versobering mogelijk op overige plustaken, met name de publieke gezondheidszorg (beleid en uitvoering), Jeugdgezondheidszorg, gezondheidsbevordering (verslavingspreventie). Bezuinigen betekent een risico voor de (fragiele) positieve ontwikkelingen, risico op verlies aan vertrouwen van de bewoners, een negatief signaal naar het Rijk en risico op uitblijven extra investeringen of ontbreken beschikbare cofinanciering.

Doelstelling 8: Aanbod cultuur

Gelijk aan de groei van de stad is er in alle wijken passend aanbod van diverse creatieve makers en culturele instellingen.

Beleidskader

Deze doelstelling komt voort uit onderstaande beleidsdocumenten:

Beleidsdocument	Vastgesteld	Toelichting
Kunst Kleurt de Stad - Cultuurvisie 2030 en Cultuurnota 2021-2024	2020	De cultuurvisie tot 2030 en de uitgangspunten voor Cultuurnota 2021-2024, met als pijlers: • pluriform aanbod • ruimte voor ontwikkeling • stimuleren van creatief vermogen • een inclusieve cultuursector
Uitvoeringsnota Kunst in de Openbare Ruimte	2021	In deze nota zijn de vier pijlers van de Cultuurnota op verschillende manieren verbonden met de uitgangspunten voor beeldende kunst in de openbare ruimte om de stad mooier en beter te maken.
Uitvoeringsnota Huisvesting Culturele en Creatieve Sector	2021	In deze nota staat hoe we meer ruimte willen maken voor culturele voorzieningen en creatieve werkplekken, hoe we de juiste plekken hiervoor bepalen en hoe we door meer grip op het vastgoed samen met de sector de doelen waar maken.
Nachtvisie 2030 en Beleidsnota Nachtcultuur	2023	Visie, ambities en doelstellingen om de Utrechtse nachtcultuur te ondersteunen en stimuleren.

Effectindicatoren

We gebruiken de volgende indicatoren om te meten waar we staan. Meer informatie vindt u in de webversie van de begroting.

Indicator	Nulmeting	Realisatie	Doelstelling			
		2022	2023	2024	2025	2026
Landelijke positie als aantrekkelijke stad op grond van cultureel aanbod.		2	2	2	2	2
% Utrechters dat cultureel aanbod waardeert op stedelijk niveau.		-	>85%	-	>87%	-
% Utrechters dat cultureel aanbod waardeert op buurtniveau.		-	>60%	-	>65%	-

Activiteiten

Om onze doelstelling te bereiken, gaan wij het volgende doen:

Nieuwe activiteiten in het begrotingsjaar

- We starten met de implementatie van het programma Gemene Grond en realiseren in twee wijken kunst in de openbare ruimte Aanbod cultuur (gereed in 2024).
- We gaan op zoek naar nieuwe locaties voor nachtcultuur (gereed in 2025).
- De adviescommissie Cultuurnota 2025-2028 adviseert over de aanvragen voor meerjarige subsidie 2025-2028, waarop het college beslist welke organisaties subsidie ontvangen (gereed in Q2 2024).

Activiteiten die we niet meer doen

Niet van toepassing.

Activiteiten die we blijven doen

- We blijven incidentele subsidies verstrekken aan culturele makers en organisaties via de Projectsubsidie Cultuur en Impulssubsidie Cultuur. We scherpen de regelingen aan op basis van een evaluatie.
- We gaan verder met de ontwikkeling van het wijkcultuurhuis in de Merwedekanaalzone.
- We verbouwen het jongerencultuurhuis in Kanaleneiland.
- We gaan verder met de verkenning voor en ontwikkeling van een jongerencultuurhuis in Leidsche Rijn/Vleuten-De Meern.
- We zoeken een nieuwe locatie voor het jongerencultuurhuis Overvecht.
- We voeren het laatste jaar van de regeling voor investeringen in muziekstudio's uit, waarbij muzikanten, geluidskunstenaars, producers en organisaties subsidie kunnen aanvragen.
- Samen met het broedplaatsennetwerk voeren we het convenant broedplaatsen uit door bij te houden hoeveel erbij komt en er af gaat. Ook voeren we een regeling voor betaalbare meters voor makers uit.
- We voegen betaalbare meters voor creatieve makers toe in tijdelijke en permanent vrijgekomen of vrij te komen ruimte.
- Dit is het laatste jaar waarin de organisaties op de tijdelijke locatie op het Berlijnplein een publieksprogramma realiseren, dat bijdraagt aan de ontwikkeling van het Cultuurcluster Berlijnplein.
- De ontwerpfase voor het Cultuurcluster Berlijnplein wordt in 2024 afgerond met de oplevering van het definitieve- en technische ontwerp (DO & TO) zodat de voorbereiding/uitvoering van de bouw kan starten.
- We treffen voorbereidingen voor de ontwikkeling van het nieuwe depot voor het Centraal Museum, erfgoed, de gemeentelijke kunstcollectie en het Universiteitsmuseum.
- We onderzoeken nieuwe locaties voor wijkcultuurvoorzieningen.
- We realiseren kunstwerken in het kader van de 1,5%-regeling, waarbij kunstprojecten onderdeel zijn van de (her)ontwikkeling van gemeentelijk vastgoed.
- Op landelijk niveau, met de G4 en binnen de cultuurregio Utrecht werken we samen aan het (vernieuwen van) het cultuurbeleid voor de periode 2025-2028 en de periode daarna.
- Het monument als eerbetoon aan gastarbeiders wordt gerealiseerd en opgeleverd.

Financiën Aanbod cultuur

x €1.000

	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	173	0	0	0	0	0
Lasten	52.177	52.639	57.574	60.114	57.796	57.435
Saldo Baten en Lasten	**-52.004**	**-52.639**	**-57.574**	**-60.114**	**-57.796**	**-57.435**
Onttrekking reserves	5.386	795	132	2.632	132	132
Toevoeging reserves	1.350	1.150	0	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**4.036**	**-355**	**132**	**2.632**	**132**	**132**
Totaal	**-47.968**	**-52.994**	**-57.443**	**-57.482**	**-57.665**	**-57.304**

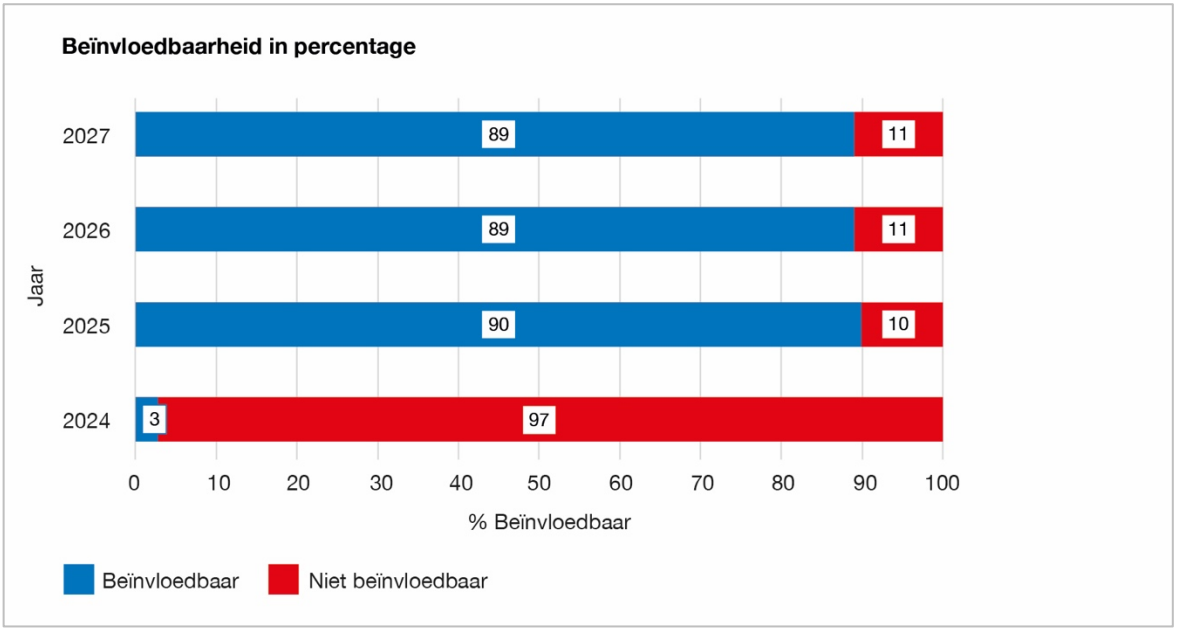
In onderstaande tabel zijn de verschillen in de baten, lasten en reserves ten opzichte van begrotingsjaar 2023 toegelicht.

x € 1.000

Toelichting verschillen	Bedrag	I/S
Baten		
Niet van toepassing	-	n.v.t.
Lasten		
Nacalculatie loon en prijscompensatie 2023	-1.690	I
Loon en prijscompensatie 2024	4.326	S

Culturele stedelijke regiovorming	-163	I
Nadere regel muziekstudio's	-350	I
Ontwikkelbudget nieuw depot Centraal Museum en Erfgoed	449	S
Herhuisvesting collectie depot Centraal Musuem en Erfgoed	750	I
Uitbouw muzikale oefenstudio's	192	S
Betaalbare huisvesting creatieve sector	50	I
Cultuurbudget groeit mee met de stad	200	S
Programma nachtsector	50	S
Culturele voorziening Leidsche Rijn	1.150	S
Reserves		
Toevoeging reserves		
Gebruikersinvesteringen Culturele voorziening Leidsche Rijn - dotatie bestemmingsreserve	-1.150	S
Onttrekking reserves		
Culturele stedelijke regiovorming - onttrekking alg. dekkingsreserve	- 163	I
Nadere regel muziekstudio's - onttrekking alg. dekkingsreserve	- 350	I
Betaalbare huisvesting creatieve sector - onttrekking alg. dekkingsreserve	-150	I

Beïnvloedbaarheid
De grafiek hieronder laat zien welk percentage van de lasten van deze doelstelling beïnvloedbaar is.

Naast de verplichtingen in onder andere de cultuurnota 2021-2024, met een subsidieregeling voor 4 jaar, is deze doelstelling beperkt beïnvloedbaar. In 2024 is de beïnvloedbaarheid beperkt door reeds afgegeven beschikkingen en doorlopende contracten.

Voor de periode 2025-2028 geldt de nieuwe Cultuurnota 2025-2028 waarmee we nieuwe verplichtingen aangaan voor de nieuwe periode. Na vaststelling daarvan wordt de beïnvloedbaarheid op een vergelijkbaar percentage als 2024. De (maatschappelijke) consequenties die samengaan met keuzeruimte in de begroting betreffen minder cultureel aanbod in de stad en wijken.

Doelstelling 9: Deelname en bezoek cultuur

Een breed publiek uit Utrecht en daarbuiten neemt actief deel aan en bezoekt het culturele aanbod in de stad.

Beleidskader

Deze doelstelling komt voort uit onderstaande beleidsdocumenten:

Beleidsdocument	Vastgesteld	Toelichting
Kunst Kleurt de Stad - Cultuurvisie 2030 en Cultuurnota 2021-2024	2020	De cultuurvisie tot 2030 en de uitgangspunten voor Cultuurnota 2021-2024, met als pijlers: • pluriform aanbod • ruimte voor ontwikkeling • stimuleren van creatief vermogen • een inclusieve cultuursector
De Kracht van Cultuur - Kadernota Cultuurparticipatie 2022-2030	2022	De verschillende beleidsthema's en regelingen voor cultuur in de vrije tijd, cultuur in de wijk en cultuur op school, inclusief een visie op het geheel.

Effectindicatoren

We gebruiken de volgende indicatoren om te meten waar we staan. Meer informatie vindt u in de webversie van de begroting.

Indicator	Nulmeting	Realisatie	Doelstelling			
		2022	2023	2024	2025	2026
% Utrechters dat minstens 1x per jaar een culturele activiteit bezoekt.		-	>90%	-	>92%	-
Aantal bezoekers aan gesubsidieerde instellingen (in miljoenen).		2,3 miljoen	>2,8 miljoen	>2,9 miljoen	>2,9 miljoen	>2,9 miljoen
Aantal actieve deelnemers aan culturele activiteiten van gesubsidieerde organisaties in Utrecht.		-	-	9.000	9.500	10.000

Activiteiten

Om onze doelstelling te bereiken, gaan wij het volgende doen:

Nieuwe activiteiten in het begrotingsjaar

- We starten met de uitvoering van het Uitvoeringsprogramma Cultuurparticipatie, als uitwerking van de Kadernota Cultuurparticipatie (gereed in 2026).
- We publiceren de nieuwe nadere regel Amateurkunsteducatie 2025-2028. Een adviescommissie adviseert over de aanvragen, waarop het college beslist welke organisaties subsidie ontvangen (gereed in 2024).
- Samen met het Fonds voor Cultuurparticipatie geven we opdracht aan de Utrechtse penvoerder om een nieuwe aanvraag op te stellen voor Cultuureducatie met Kwaliteit 25-28 (gereed in 2024).
- Wij verlenen subsidie voor het beheer van Domplein 4-5, zodat deze plek beschikbaar blijft als huisvesting voor cultuur- en amateurkunstorganisaties (gereed in 2024).
- Wij innoveren het instrumentarium voor de ondersteuning van amateurkunst, ter vervanging van de Basissubsidies Amateurkunst en Lesgeldbijdrage Instrumentaal Muziekonderwijs (gereed in 2024).
- Wij publiceren de nieuwe nadere regel Stimuleringssubsidie Combinatiefuncties Cultuur voor 2025 en verder en begeleiden de aanvragers die hier een aanvraag willen indienen (gereed in 2024).

We gaan aan de slag met het stimuleren van de samenwerking tussen creatieve mbo's en de cultuursector in Utrecht door een podium voor afstudeerders te ondersteunen (gereed in 2024).
- We onderzoeken hoe de verbinding tussen binnen- en buitenschoolse cultuureducatie kan worden verbeterd (gereed in 2026).

Activiteiten die we niet meer doen

- De Nadere regel Subsidie cultuurprogramma jongeren Leidsche Rijn en Vleuten-De Meern 2022-2024 loopt eind van het jaar af. We zijn op zoek naar een vaste plek voor jongerencultuur in deze wijken.

Activiteiten die we blijven doen

- Wij verlenen driejarige subsidie aan instellingen op het gebied van amateurkunsteducatie (lopende periode 2022-2024).
- Wij verlenen voor de periode 2021-2024 subsidie aan het meerjarige programma Creatief Vermogen Utrecht dat gericht is op duurzame partnerschappen tussen culturele instellingen en het onderwijs.
- Wij verstrekken net als in 2023 de incidentele extra middelen die het Rijk verstrekt voor 2024 en 2025 voor het stimuleren van jongerencultuur in Utrecht.
- We ondersteunen Utrecht Marketing in de bevordering van cultuurparticipatie en het vergroten van kennis voor de cultuursector. Dit doen zij o.a. via de Uitagenda, Culturele Zondagen en activiteiten in de wijk.
- We intensiveren de gesprekken met vmbo-scholen over de inbedding van cultuureducatie in hun onderwijs.
- We blijven aandacht vragen voor diversiteit en inclusie in de culturele sector, onder andere via het netwerk PACT.
- Met de stedelijke regio werken we samen op het gebied van cultuurparticipatie, fair practice, het cultuurbestel en de herontwikkeling van erfgoed.

Financiën Deelname en bezoek cultuur

x €1.000

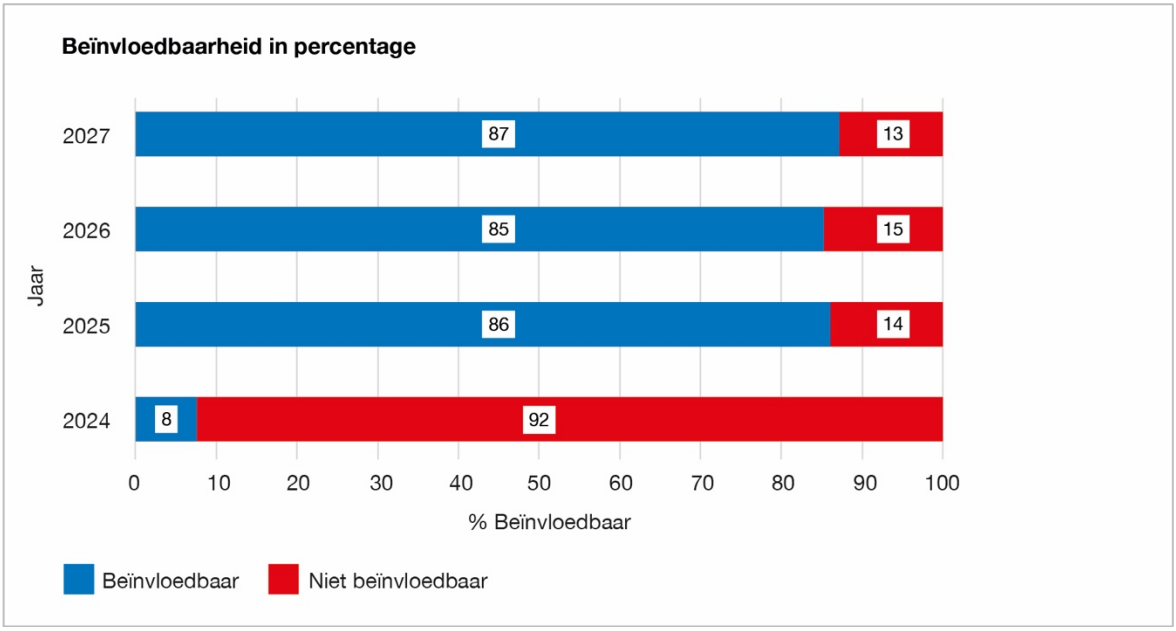
	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	30	400	0	0	0	0
Lasten	8.218	9.088	8.388	8.975	9.762	10.423
Saldo Baten en Lasten	**-8.188**	**-8.688**	**-8.388**	**-8.975**	**-9.762**	**-10.423**
Onttrekking reserves	0	204	0	0	0	309
Toevoeging reserves	103	103	0	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**-103**	**101**	**0**	**0**	**0**	**309**
Totaal	**-8.291**	**-8.587**	**-8.388**	**-8.975**	**-9.762**	**-10.114**

In onderstaande tabel zijn de verschillen in de baten, lasten en reserves ten opzichte van begrotingsjaar 2023 toegelicht.

x € 1.000

Toelichting verschillen	Bedrag	I/S
Baten		
Bijdrage impuls jongerencultuur	-400	I
Lasten		
Loon en prijscompensatie 2024	325	S
Impuls jongerencultuur	-400	I
Lokale omroep	-475	S
Beheer Domplein 4	200	I
Reservering ten behoeve van exploitatie wijkcultuurhuizen	103	I
Fonds Stadsverfraaiing	-204	I
Nacalculatie loon en prijscompensatie 2023	-267	I
saldo overig	15	I/S
Reserves		
Fonds Stadsverfraaiing - onttrekking alg. dekkingsreserve	-204	I
Exploitatie wijkcultuurhuizen - dotatie bestemmingsreserve	-103	I

Beïnvloedbaarheid
De grafiek hieronder laat zien welk percentage van de lasten van deze doelstelling beïnvloedbaar is.

Naast de verplichtingen in onder andere de cultuurnota 2021-2024, met een subsidieregeling voor 4 jaar, is deze doelstelling beperkt beïnvloedbaar. In 2024 is de beïnvloedbaarheid beperkt door reeds afgegeven beschikkingen en doorlopende contracten.

Voor de periode 2025-2028 geldt de nieuwe Cultuurnota 2025-2028 waarmee we nieuwe verplichtingen aangaan voor de nieuwe periode. Daarmee wordt de beïnvloedbaarheid op een vergelijkbaar percentage als 2024. De (maatschappelijke) consequenties die samengaan met keuzeruimte in de begroting betreffen minder deelname en bezoek aan cultureel aanbod in de stad en wijken.

Doelstelling 10: Vastgoed

Voldoende en optimaal gespreid toekomstbestendig vastgoed dat bijdraagt aan klanttevredenheid huurders en maatschappelijke doelstellingen gemeente.

Beleidskader

Deze doelstelling komt voort uit onderstaande beleidsdocumenten:

Beleidsdocument	Vastgesteld	Toelichting
Kaderbrief 2017	29 juni 2017	De Kaderbrief Vastgoed 2017 is het uniforme beleidskader met de spelregels voor het gemeentelijk vastgoed.
Nota Kapitaalgoederen Vastgoed 2020-2023 (NKG)	3 oktober 2019	De Nota Kapitaalgoederen Vastgoed 2020-2023 (NKG) geeft inzicht in de geplande investeringen voor het maatschappelijk vastgoed van gemeente Utrecht binnen de voormalige programma's Utrechts Vastgoed, Bereikbaarheid en Samenleven en Sport.
Ambitiedocument Maatschappelijke Meerwaarde Vastgoed	15 juli 2021	Het Ambitiedocument Maatschappelijke Meerwaarde Vastgoed geeft de visie op het creëren van maatschappelijke waarde vanuit het instrument van gemeentelijk vastgoed; dit geeft richting voor de actualisatie van het vastgoedbeleidskader en het te voeren vastgoedbeleid.
MPUV 2023	6 juli 2023	Het Meerjarenperspectief Utrechts Vastgoed (MPUV) brengt jaarlijks bij de Voorjaarsnota transparant en systematisch het beheer van de gemeentelijke vastgoedportefeuille (panden en percelen) in beeld en geeft een toekomstperspectief voor de vastgoedportefeuille.

Voor deze doelstelling is nieuw beleid in de maak (Beleidsnota maatschappelijk Vastgoed, opvolger van de kaderbrief 2017).

Effectindicatoren

We gebruiken de volgende indicatoren om te meten waar we staan. Meer informatie vindt u in de webversie van de begroting.

Indicator	Nulmeting	Realisatie	Doelstelling			
		2022	2023	2024	2025	2026
% panden op onderhoudsniveau 3.		PM	PM	PM	PM	PM
Gereduceerde CO_2 uitstoot in tonnen.		-	-	PM	PM	PM
Klanttevredenheid.		31%	40%	-	45%	

Activiteiten

Om onze doelstelling te bereiken, gaan wij het volgende doen:

Nieuwe activiteiten in het begrotingsjaar

- Nulmeting uitvoeren om het onderhoudsniveau op geaggregeerd element niveau te specificeren en de datakwaliteit te verbeteren (gereed in Q1 2024).
- Uitvoeren en evalueren van de methode voor het energetisch verduurzamen van maatschappelijk vastgoed als pilot zoals genoemd in de raadsbrief van 28 juni 2023 (gereed in Q2 2024).
- De raad een voorstel voor de energietransitie van het gemeentelijk maatschappelijk vastgoed voorleggen waarin de bevindingen uit de evaluatie van de pilot zijn verwerkt (gereed in Q2 2024).

- Vaststellen en uitvoeren van twee speerpunten naar aanleiding van de benchmark huurderstevredenheid gemeentelijk vastgoed (Uitgevoerd najaar 2023) (gereed in Q4 2024).
- Evalueren van respons van de benchmark huurderstevredenheid gemeentelijk vastgoed (gereed Q1 in 2024).
- Implementatie CRM-systeem (gereed in Q3 2024).

Activiteiten die we niet meer doen
Niet van toepassing.

Activiteiten die we blijven doen
- Uitvoeren van het Jaarplan Onderhoud 2024.
- Planmatig onderhoud; het proces van omzetten MJOP in een jaarplan, inclusief financiële dekking, wordt aangepast om zo voor aanvang van een nieuw jaar duidelijk te hebben wat een huurder dat jaar aan onderhoud aan zijn pand kan verwachten.
- We maken het 'jaarplan onderhoud' steeds concreter en zorgen dat het plan eerder gereed is. Hierover informeren we de huurders.
- Uitvoeren groot onderhoud en vervanging van het gemeentelijk vastgoed wat gebruikt wordt voor milieu- en natuureducatie (steedes).
- De uitrol van meer slimme meters voor het verbruik van elektriciteit, warmte, gas en water.
- Klantgesprekken voeren over de dienstverlening van de VGU.
- Voor de beleidsvelden het vinden van de juiste huisvesting. Leidraad zijn de vastgestelde beleidsnota's zoals voor cultuur de cultuurnota 'Kunst kleurt de stad' en de uitvoeringsnota cultureel en creatief vastgoed.
- Uitvoeren nulmetingen en ontwikkelen & uitwerken Meerjaren Strategisch Programma's (MSP) om vraag en aanbod optimaal op elkaar aan te laten sluiten zoals genoemd in de raadsbrief van 19 april 2023.
- Vastgoed maatschappelijke waarde geven door het opstellen van pandvisies aan de hand waarvan een integrale inhoudelijke afweging kan worden gemaakt.

Financiën Vastgoed

x €1.000

	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	25.819	27.977	30.159	33.609	33.609	33.609
Lasten	28.187	31.288	35.562	32.473	31.902	32.043
Saldo Baten en Lasten	**-2.368**	**-3.311**	**-5.403**	**1.136**	**1.707**	**1.566**
Onttrekking reserves	5.717	2.992	2.115	3.115	2.115	2.115
Toevoeging reserves	5.685	7.183	4.183	4.183	4.183	4.183
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**32**	**-4.191**	**-2.068**	**-1.068**	**-2.068**	**-2.068**
Totaal	**-2.336**	**-7.502**	**-7.471**	**68**	**-361**	**-502**

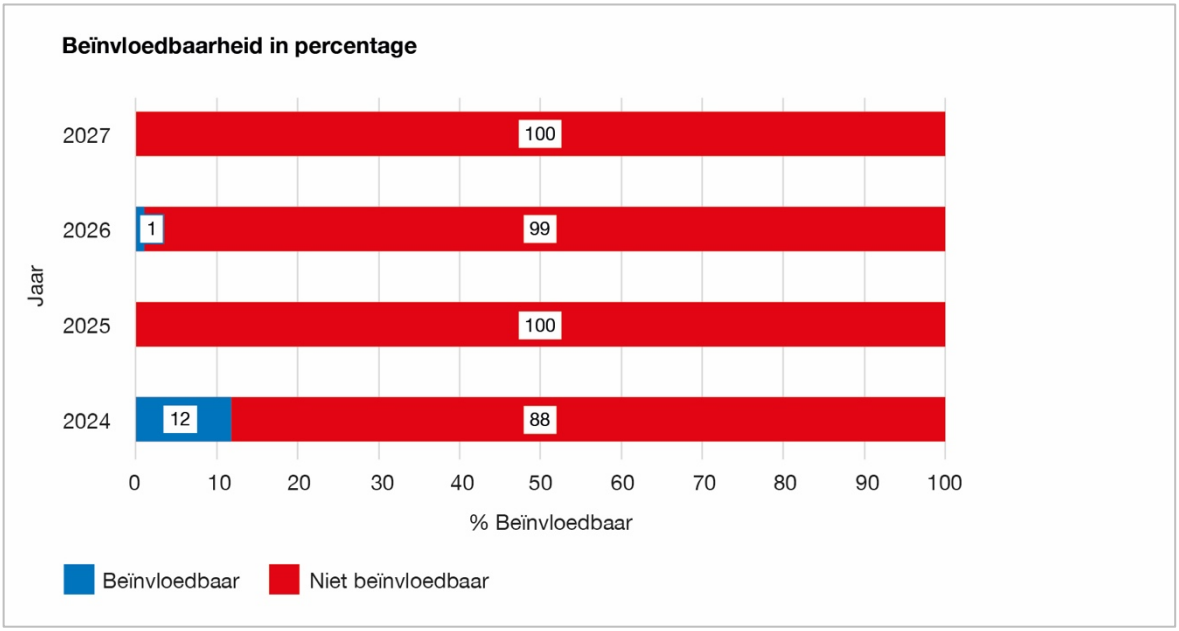
In onderstaande tabel zijn de verschillen in de baten, lasten en reserves ten opzichte van begrotingsjaar 2023 toegelicht.

x €1.000

Toelichting verschillen	Bedrag	I/S
Baten		
Prijscompensatie 2024 te compenseren uit baten	2.109	S
Lasten		
Budget in 2024 voor uitvoering energiemaatregelen (EML)	3.450	S
Hogere budgetten door loon- en prijscompensatie 2024	2.383	S
Kostentoerekening	-1.075	S
Vervallen incidenteel budget 2023 voor opvangplekken Oekraïense vluchtelingen	-744	I
Reserves		
Onttrekkingen		
Lagere onttrekking voor opvang Oekraïne	-744	I
Toevoegingen		
Lagere dotatie voor uitvoering motie Utrecht Standaard Toegankelijk	-3.000	I

Beïnvloedbaarheid

De grafiek hieronder laat zien welk percentage van de lasten van deze doelstelling beïnvloedbaar is.

De financiële techniek achter de doelstelling Vastgoed binnen het programma Levendige en gezonde stad werkt zo dat de kosten van vastgoed worden doorbelast naar de gebruiker, ook als dit de gemeente zelf is. De kosten van bijvoorbeeld schoolgebouwen worden op dit programma geboekt en vervolgens doorbelast naar het programma Kansrijk opgroeien; doelstelling Huisvesting scholen. Daarmee vallen de meeste kosten en inkomsten tegen elkaar weg. De beïnvloedbaarheid is daarmee op dit programma laag. De kosten van vastgoed zijn wel beïnvloedbaar op de beleidsinhoudelijke begrotingsprogramma's. Als de gemeenteraad bijvoorbeeld zou besluiten de bibliotheektaken minimaal in te vullen, kunnen bibliotheekgebouwen afgestoten worden en daarmee de vastgoedlasten dalen. Dat financiële effect wordt dan zichtbaar bij de betreffende beleidsdoelstelling.

Voldoende en optimaal gespreid vastgoed is op termijn zeer beperkt beïnvloedbaar. Tot 2024 staat er nog een post incidentele middelen. In het ROB-model zijn incidentele middelen 100% beïnvloedbaar. De keuzeruimte bestaat uit enkele opties:

- Onderhoudsniveau verlagen van niveau 3 naar 4 (alleen panden in eigen gebruik). Zonder nader onderzoek is de keuzeruimte moeilijk te kwantificeren; doordat de huidige norm al niet volledig wordt gehaald is de mogelijke besparing klein.

- BAR-code (RSE2022): kosten verlagen door vastgoed/voorzieningen te concentreren op één of enkele plekken in de stad. Deze optie is eveneens moeilijk te kwantificeren zonder nader onderzoek/nulmeting. Bovendien staat dit haaks op het beleid van de gemeente om voldoende gespreide voorzieningen in de stad te realiseren. Aandachtspunt is dat bij de theoretische besparingen in dit scenario ook (huur) inkomsten wegvallen.
- Outsourcing. Kosten besparen door het uitbesteden van werkzaamheden en overgang naar regie-organisatie. Deze mogelijkheid is op dit moment niet verder onderzocht.

In de jaren na 2024 is de beïnvloedbare ruimte in de begroting nihil.

Risico's

Risico	Maatregel
Inflatie: Door stijgende kosten hebben Utrechters minder te besteden voor een gezonde voeding, sportactiviteiten en culturele activiteiten. En de stress over geldzorgen neemt toe en treft meer inwoners. De prijsstijgingen geven extra druk op onze begroting en die van onze subsidiepartners. Dit geldt ook voor culturele, maatschappelijke en sportorganisaties en initiatieven waarbij de inkomsten niet evenredig meestijgen met de hoogte van de inflatie.	• We werken samen met maatschappelijke partners en de eerstelijnszorg om geldzorgen bespreekbaar te maken en tijdig door te verwijzen. • Voor subsidiepartners werken we met een prijs-indexatie die een deel van deze stijgende kosten kan opvangen. • Organisatieonderdelen werken nauw samen op dit vraagstuk om de kansengelijkheid te vergroten.
De prijzen in de bouw- en vastgoedmarkt stijgen harder dan de gemiddelde prijsindex en de hoeveelheid inschrijvers is aan het afnemen. Daarnaast neemt de levertijd van sommige materialen toe waardoor projecten uitlopen. Dit risico speelt bij nieuwe projecten en ook bij onderhoud.	• Structureel toepassen van de specifieke bouwindex voor vastgoed investeringen. • Raamcontracten met preferred suppliers. • Onderhoudsniveau gemeentelijk vastgoed verlagen. • Compensatie gedupeerden van prijsstijgingen via subsidies • Subsidie Energiemaatregelen maatschappelijk vastgoed
Het risico dat door netcongestie bouwprojecten wel kunnen worden opgeleverd maar niet kunnen worden aangesloten op het netwerk.	Onderzoek naar andere technische oplossingen om gebouwen toch aan te sluiten op het energienet. Bij onvoldoende ruimte om gebouwen aan te sluiten op het energienet, moeten we een prioritering aanbrengen welke maatschappelijke voorzieningen voor gaan.
Het risico dat de ambitie vanuit de Energietransitie niet kan worden gehaald onder de huidige condities, waaronder het voorwaardelijke basis op orde in het programma vastgoed, gebrek aan financiële ondersteuning vanuit het Rijk voor deze opgave en Netcongestie. Hierdoor dreigt het naleven van het Klimaatakkoord te vertragen en de voorbeeldfunctie als gemeente imagoschade op te lopen.	Opstellen van het vernieuwde kader voor de energietransitie van het maatschappelijk vastgoed houdt rekening met mogelijke limitatie aan middelen en potentiële technische limitatie vanwege Netcongestie. Daarnaast erkent het de voorwaardelijkheid van de basis op orde en wordt dit expliciet als minimale scenario aangedragen in oploop naar het moment van bestuurlijke afweging in 2024.
Het risico dat door loden leidingen in vastgoed van de gemeente mogelijk gezondheidsproblemen ontstaan bij gebruikers.	• Quickscan uitvoeren / Inventariseren van de panden die het betreft. • Loden leidingen vervangen.
Personeels- en vrijwilligerstekort: Het is momenteel een krappe arbeidsmarkt waardoor mogelijk ambities moeten worden bijgesteld of de uitvoering vertraging oploopt. Zelf hebben we onder andere tekort aan bijvoorbeeld Zwemdocenten. Maar ook partijen in de stad hebben tekorten. Er is onder andere tekort aan: • Zorg- en welzijnspersoneel: stagnatie in de uitvoering, toename wachtlijsten en meer druk op mantelzorgers • Vrijwilligers: Het is lastig voor organisaties om voldoende geschikte vrijwilligers te vinden. Met name	• Verhogen instroom en verminderen uitstroom medewerkers door binden en boeien. • extra inzet op werven en behouden van vrijwilligers. • Maatschappelijke Diensttijd meer bekendheid geven waardoor jongeren zich vrijwillig inzetten. • We werken nauw samen met onze sociale partners en houden dit nauwlettend in de gaten. • Actieve en gerichte benadering van de arbeidsmarkt. • Maximaal gebruik maken van netwerken.

vrijwilligers die zich langdurig willen verbinden aan een activiteit of organisatie zijn schaars. • Bouwpersoneel: risico dat vastgoedprojecten vertraging oplopen met als gevolg hogere kosten en uitstel van de ambitie. • Cultuurpersoneel, met name technici: minder cultureel aanbod	• Flexibiliteit in de bezetting inbouwen voor pieken en dalen. • Beloningsbeleid herzien.
Groei van de stad: De groei van de stad leidt tot druk op de beschikbare ruimte, middelen en voorzieningen en daarmee een gezonde leefomgeving. Als de vierkante meters en de middelen voor de maatschappelijke voorzieningen, waaronder sportaccommodaties en buurtcentra, onvoldoende meegroeien ontwikkelt de stad zich niet in balans.	• Realisatie van de barcode RSU jaarlijks monitoren en op basis daarvan zo nodig bijsturen. • Investeringspakket 'groei in balans'. • Trap af, trap op (wanneer extra groeimiddelen beschikbaar zijn, kunnen we budgetten aanvullen).
Hervorming sociaal Domein: De hervorming in het sociaal domein kan de vraag in de sociale basis vergroten. Dit zet extra druk op o.a. vrijwilligers en mantelzorgers.	• Zorgvuldige afweging langs inhoudelijke uitgangspunten in lijn met de voorjaarsnota.
Er zijn financiële onzekerheden bij de doelstelling nieuwkomers: • Omvang structurele financiering Rijk voor Landelijke Vreemdelingen Voorziening (LVV) is nog niet vastgesteld. • Budget voor aanpak dakloze EU migranten is nog niet vastgesteld. • Budget voor uitvoeringskosten inburgering groeit nog niet mee met de opgave. Er zijn door het Rijk tot op heden alleen incidenteel middelen voor beschikbaar gesteld tot en met 2024.	• Actieve lobby indien mogelijk G4- of VNG-verband.
Regeling specifieke uitkering stimulering sport (SPUK): • Over de voortzetting van SPUK Sport is nog geen definitief besluit genomen. • De uitkering aan alle gemeenten tezamen (het uitkeringsplafond) is gemaximeerd. Dit kan betekenen dat er in een jaar minder wordt uitgekeerd dan dat er is aangevraagd.	Wij kunnen dit risico niet beheersen, omdat het afhankelijk is van externe factoren. Ook op het uitkeringsplafond hebben wij geen invloed.

Investeringen

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de investeringen per programma. Per doelstelling is daaronder een aparte tabel met toelichting opgenomen. Een nadere specificatie van de geautoriseerde en de voor 2024 nog te autoriseren investeringen is opgenomen in de desbetreffende investeringsstaten (geheime bijlage bij de programmabegroting).

Zie de paragraaf investeringen voor een toelichting op de verschillende categorieën en uitgangspunten en een totaaloverzicht van alle investeringen.

Investeringen Programma Levendige en gezonde stad

x €1.000

	Geautoriseerd t/m 2023	2024	2025	2026	2027
Vervangingsinvesteringen	239.875	**27.352**	18.906	26.454	1.116
Routine-investeringen	0	**0**	0	0	0
Uitbreidingsinvesteringen A	202.687	**23.620**	3.678	0	0
Uitbreidingsinvesteringen B **(*)**	13.267	**49.001**	5.137	5.137	5.137
Totaal investeringen	**455.829**	**99.973**	**27.721**	**31.591**	**6.253**

(*) Uitbreidingsinvesteringen B worden nu niet geautoriseerd.

Doelstelling Toegankelijke buurtvoorzieningen

x €1.000

	Geautoriseerd t/m 2023	2024	2025	2026	2027
Vervangingsinvesteringen	**0**	0	0	0	0
Routine-investeringen	**0**	0	0	0	0
Uitbreidingsinvesteringen A	966	0	0	0	0
Uitbreidingsinvesteringen B	0	0	0	0	0
Totaal Toegankelijke buurtvoorzieningen	**966**	**0**	**0**	**0**	**0**

Toelichting
Geen nieuwe autorisaties.

Doelstelling Toegankelijke sportvoorzieningen

x €1.000

	Geautoriseerd t/m 2023	Autorisatie 2024	2025	2026	2027
Vervangingsinvesteringen	49.070	**20.461**	0	1.005	376
Routine-investeringen	0	**0**	0	0	0
Uitbreidingsinvesteringen A	94.155	**14.840**	3.678	0	0
Uitbreidingsinvesteringen B	0	0	0	0	0
Totaal Toegankelijke sportvoorzieningen	**143.225**	**35.301**	**3.678**	**1.005**	**376**

Toelichting
Bij deze programmabegroting vragen wij autorisatie voor de investeringsprojecten die, conform het MPUV 2023, in 2024 starten. Het gevraagde investeringskrediet bedraagt 20,461 miljoen euro voor vervangingsinvesteringen en 14,840 miljoen euro voor uitbreidingsinvesteringen.

Voor het deel vervangingsinvesteringen heeft 17,570 miljoen euro betrekking op gebouwen en installaties binnensportaccommodaties, 1,639 miljoen euro op gebouwen en installaties buitensportaccommodaties en 1,252 miljoen euro op velden/sportconstructies.
Binnen uitbreidingsinvesteringen A heeft 1,075 miljoen euro betrekking op gebouwen en installaties buitensportaccommodaties en 13,765 miljoen euro op velden/sportconstructies.

Voor een toelichting op de betreffende investeringsprojecten verwijzen wij naar het MPUV 2023.

Doelstelling Vastgoed

x €1.000

	Geautoriseerd t/m 2023	Autorisatie 2024	2025	2026	2027
Vervangingsinvesteringen	190.805	**6.891**	18.906	25.449	740
Routine-investeringen	-	**-**	-	-	-
Uitbreidingsinvesteringen A	107.566	**8.780**	-	-	-
Uitbreidingsinvesteringen B **(*)**	13.267	**49.001**	5.137	5.137	5.137
Totaal Vastgoed	**311.637**	**64.672**	**24.043**	**30.587**	**5.877**

(*) Uitbreidingsinvesteringen B worden nu niet geautoriseerd.

Toelichting
Er wordt autorisatie gevraagd voor de investeringen die, conform het MPUV 2023, in 2024 starten. Het gevraagde investeringskrediet bedraagt 6,891 miljoen euro voor vervangingsinvesteringen, 8,780 miljoen euro voor uitbreidingsinvesteringen A.
De volledige ophoging binnen uitbreidingsinvesteringen B met 49,001 miljoen euro heeft betrekking op de portefeuille Cultuur. Hiervoor vragen wij op een later moment autorisatie.
Voor het deel vervangingsinvesteringen heeft 2,502 miljoen euro betrekking op de portefeuille MFA's en 4,389 miljoen euro op de portefeuille Overig.
Aan uitbreidingsinvesteringen A heeft 6,680 miljoen euro betrekking op de portefeuille Welzijn en 2,100 miljoen euro op de portefeuille Zorg.

Voor een toelichting op de betreffende investeringsprojecten verwijzen wij naar het MPUV 2023.

Verbonden partijen

x €1.000

Omschrijving	Doel	Bijdrage gemeente Utrecht
GGD regio Utrecht (GGDrU)	De GGD regio Utrecht verricht in de Wet Publieke Gezondheid beschreven taken voor ruim 1,3 miljoen inwoners van 26 Utrechtse gemeenten in de Provincie Utrecht, waaronder de Gemeente Utrecht. De precieze afspraken met de gemeente Utrecht staan verwoord in het arrangement Publieke Gezondheid dat de gemeenteraad in 2013 heeft vastgesteld.	2.062

Zie voor detailinformatie de paragraaf Verbonden Partijen.

Subsidies

x € 1.000

Doelstelling	Omschrijving	Begroting 2023	Begroting 2024	Waarvan 'vaste' verlening met jaarsubsidies	Meerjarig verleend t.l.v 2024
Nieuwkomers weten zich welkom en thuis in Utrecht en kunnen zich maximaal ontwikkelen en ontplooien voor hun toekomst in Utrecht of ergens anders					
Ondersteuning van nieuwkomers: activiteiten Plan Einstein, de pilot Landelijke Vreemdelingen Voorziening (LVV), maatschappelijke begeleiding van statushouders en ondersteuning van voormalig alleenstaande minderjarige vreemdelingen (AMV).	Reguliere ondersteuning van vluchtelingen, het continueren van de noodopvang voor (uitgeprocedeerde) asielzoekers en het steunpunt Perspectief voor ex-AMA's (voormalig alleenstaande minderjarige asielzoekers)	9.500	9.500	7.900	0
Totaal doelstelling 1		9.500	9.500	7.900	0
Inwoners doen mee en zorgen voor elkaar					
Beheerde speeltuinen	Technisch en sociaal beheer en onderhoud voor beheerde speeltuinen die maximaal ondersteunend zijn voor die initiatieven en qua openheid, sfeer, en functionaliteit aansluiten bij wat bewoners willen, waardoor buurten levendiger en leefbaarder worden	2.386	2.562	2.562	0
NT2 voor volwassenen	Hoger opgeleide nieuwkomers zonder inburgeringsplicht krijgen met deze subsidie de mogelijkheid om de Nederlandse taal te leren en waar mogelijk een Staatsexamen NT2 te behalen	179	192	192	0
Sociaal makelaarschap	Sociaal makelaars zetten in op het versterken van sociale netwerken in de wijk, zodat deze krachtiger worden en waarmee ook de veerkracht van bewoners in de wijk vergroot wordt.	7.991	8.581	0	8.581
Stimuleren vrijwilligerswerk	Stimuleren en faciliteren van stedelijk vrijwilligerswerk middels het verbreden van de groep van actieve burgers en belemmeringen wegnemen om te participeren en vrijwilligerswerk te doen	191	205	205	0
Taal en digitale vaardigheden (jeugd) - nadere regel vrijwillige inzet voor elkaar	Hulp bij opgroeiproblemen voor jongeren	100	100	0	0
Zorg voor elkaar - nadere regel vrijwillige inzet voor elkaar	Faciliteren, ondersteunen en organiseren van informele zorg inclusief mantelzorgondersteuning	5.091	5.467	5.467	0

	Laaggeletterdheid / taal en digitale vaardigheden - nadere regel vrijwillige inzet voor elkaar	Verbeteren van taalniveau en andere basisvaardigheden	1.689	1.814	1.814	0
	Nadere regel basisvoorziening ondersteuning mantelzorgers	Advies, informatie en andere ondersteuning bieden aan mantelzorgers.	711	763	0	0
	Brugfunctie - nadere regel vrijwillige inzet voor elkaar	Brugfunctie: Geven van voorlichting over en zichtbaar maken van diversiteit.	463	497	486	0
	Belangenbehartiging en Informatievoorziening	Faciliteren en organiseren van belangenbehartiging en informatie en advies	1.272	1.366	969	53
	Nadere regel basisvoorziening vrijwilligersondersteuning	Stimuleren en faciliteren van vrijwilligerswerk in de stad in alle maatschappelijke sectoren	773	830	0	0
	Totaal doelstelling 2		20.846	22.377	11.695	8.634
Inwoners kunnen zichzelf zijn en leven prettig met elkaar samen						
	Meldingen van stigmatisering en discriminatie worden adequaat opgevolgd	Activiteiten op het gebied van preventie en voorlichting, met de nadruk op discriminatie op de arbeidsmarkt en in de horeca, uitgevoerd door Artikel 1 Midden-Nederland	419	479	479	0
	Voorlichting en zichtbaar maken diversiteit	Geven van voorlichting over en zichtbaar maken van diversiteit	225	257	257	0
	Brugfunctie - nadere regel vrijwillige inzet voor elkaar	Brugfunctie - nadere regel vrijwillige inzet voor elkaar	55	63	0	0
	Totaal doelstelling 3		699	799	736	0
Utrecht heeft voldoende, goede en toegankelijke buurtvoorzieningen						
	Accommodaties maatschappelijke activiteiten: driehoeksoverleg	Accommodaties maatschappelijke activiteiten: driehoeksoverleg	70	73	0	0
	Welzijnsaccommodaties in zelfbeheer - nadere regel vrijwillige inzet voor elkaar	Faciliteren van accommodaties voor maatschappelijke activiteiten. Uitgangspunten zijn een efficiënt gebruik en optimale toegankelijkheid.	839	901	901	0
	Totaal doelstelling 4		909	974	901	0
Inwoners kunnen op hun eigen manier en niveau sporten en bewegen in een veilige omgeving						
	Challenge aangepast sportaanbod sportakkoord	Ondersteunen sportaanbieders met aangepast sportaanbod	53	53	0	0
	Challenge buurtsportcoach sportakkoord	Grotere sportdeelname en verbinden zorg, welzijn en sport	74	74	0	74
	Challenge samenwerking sportakkoord	Ondersteunen en stimuleren van vitale aanbieders, positieve sportcultuur en inclusief sporten en bewegen	130	130	0	0

	Challenge sportaanbieders sportakkoord	Ondersteunen en stimuleren van sportaanbieders op het gebied van vitaliteit, positieve sportcultuur en inclusief sporten en bewegen	62	62	0	0
	Grootschalige schoolsportevenementen	Ondersteunen en stimuleren grootschalige schoolsportevenementen	100	107	0	0
	Grotere sportdeelname van kinderen	Grotere sportdeelname van kinderen	114	122	0	122
	Sport, bewegen en verenigingsondersteuning	Ondersteunen en stimuleren van sportaanbieders en grotere sportdeelname	3.196	3.432	0	3.432
	Sport, bewegen en verenigingsondersteuning (topsport)	Ondersteunen van verenigingen, topsporters, topsporttalentenen vestiging talentcentra	253	272	0	272
	Talentenprogramma's sport	Ondersteunen van activiteiten gericht op het ontwikkelen van sportieve talenten	50	54	0	54
	Kleinschalige sportevenementen	Ondersteunen en stimuleren kleinschalige sportevenementen	61	66	0	0
	Grootschalige sportevenementen	Ondersteunen en stimuleren grootschalige sportevenementen	151	162	0	55
	Totaal doelstelling 5		4.244	4.534	0	4.009
Utrecht heeft voldoende, goede en toegankelijke sportvoorzieningen						
	Basisvoorzieningen	Instandhouden van een aantal basisvoorzieningen	378	410	169	241
	Tuinen en parken	Volkstuinen	176	187	187	0
	Totaal doelstelling 6		554	597	356	241
In 2040 zijn de gezondheidsverschillen in Utrecht tussen de laagste en hoogste sociaaleconomische groepen met 30% afgenomen ten opzichte van 2012						
	Toeleiding naar (bemoei)zorg	Toeleiding naar (bemoei)zorg	182	189	0	0
	Sekswerk	Het bieden van laagdrempelige opvang en het vergroten v/h bereik onder de sekswerkers door outreachend werken en het ondersteunen en begeleiden van vrouwen bij het uitstappen uit het sekswerk	1.382	1.458	0	0
	Samen voor Overvecht (Gezonde wijk)	Samen voor Overvecht betekent werken aan een wijk waar bewoners prettig samenleven en die aantrekkelijk is voor nieuwe bewoners, bezoekers, en ondernemers. Een wijk waarin de veerkracht van bewoners wordt versterkt en iedereen mee kan doen	200	200	200	0
	WMO collectieve GGZ preventie	Subsidie ten behoeve van een substantiële bijdrage aan de psychosociale gezondheid van burgers en ondersteuning van mantelzorgers in Utrecht	135	140	140	0

	Verslavingspreventie	Het verzorgen van voorlichting aan jongeren, hun peers, ouders en intermediairs. Bijvoorbeeld in de vorm van voorlichting op scholen, adviesgesprekken, interventies, drugstestservice, online informatieverstrekking, netwerkvorming	1.744	1.833	1.833	0
	Gezonde leefstijl (subsidietender Sport)	Stimuleren gezonde leefstijl door sporten	146	151	0	0
	Verslavingszorg	Het opsporen en toeleiden naar zorg van zeer sociaal kwetsbaren/OGGZ, het bieden van een heroïnebehandeling, het verspreiden en ophalen van spuiten en spuithulpmiddelen, en het afhandelen van spuitmeldingen	1.609	1.840	1.840	0
	Gezond Leren op School	Schoolbesturen PO kunnen voor scholen met een schoolweging hoger dan 30 en voor speciaal onderwijs een subsidie aanvragen voor een gezond aanbod van gezonde lunch, beweegactiviteiten, ouderbetrokkenheid en voedseleducatie. Doelstelling is een gezonde	0	700	0	0
	Totaal doelstelling 7		5.398	6.511	4.013	0
Gelijk aan de groei van de stad is er in alle wijken steeds meer passend aanbod van diverse creatieve makers en culturele instellingen						
	Cultuurnota 2021-2024	Het stimuleren en faciliteren van een plurifom cultureel aanbod en ontwikkelruimte	40.641	42.053	0	42.053
	Investeringsbijdrage Muziekstudio's	De realisatie van muziekstudio’s in de gemeente Utrecht, die tegen een betaalbaar tarief kunnen worden gehuurd door muzikanten en/of geluidskunstenaars en/of producers	583	242	0	0
	Productie en programmering	Het faciliteren van artistiek interessante activiteiten van Utrechtse makers en culturele instellingen	3.907	4.052	0	3.452
	Projecten Cultuur	Het stimuleren van bijzondere culturele projecten die van belang zijn voor de gemeente Utrecht, haar inwoners en/of de Utrechtse culturele sector	1.058	909	0	0
	Totaal doelstelling 8		46.189	47.256	0	45.505
Een breed publiek uit Utrecht en daarbuiten neemt actief deel aan en bezoekt het culturele aanbod in de stad						
	Amateurkunsteducatie	Amateurkunsteducatie, vrije cursusaanbod in de stad	1.076	1.116	0	1.116
	Basissubsidie Amateurkunst	Het stimuleren van actieve participatie aan amateurkunst door inwoners van de gemeente Utrecht	380	410	0	0
	Cultuurnota 2021-2024 participatie	Het stimuleren en faciliteren van een plurifom cultureel aanbod en ontwikkelruimte	3.158	3.274	0	3.274

	Cultuurparticipatie	Het bevorderen van betrokkenheid bij cultuur van een breed publiek	1.098	1.063	0	1.063
	Combinatiefunctionarissen	Het aanstellen van cultuurcoaches die een brede doelgroep laten kennismaken met kunst en cultuur.	259	278	0	278
	Cultuurprogramma jongeren Leidsche Rijn - Vleuten de Meern	Het stimuleren van actieve cultuurparticipatie door jongeren in Leidsche Rijn en Vleuten de Meern	150	150	0	0
	Totaal doelstelling 9		6.121	6.291	0	5.731
	Totaal		**94.460**	**98.839**	**25.601**	**64.120**

Zie voor het totaaloverzicht alle subsidies per programma de bijlage subsidies.

Algemene middelen en overhead

Programmaoverzicht

Wij staan voor een duurzaam financieel beleid, een gezonde financiële positie van de gemeente voor nu en in de toekomst. Met daarbij een lichte, betrouwbare en wendbare bedrijfsvoering, die qua omvang en werkzaamheden meebeweegt met onze gemeentelijke organisatie.
Portefeuillehouder(s): Susanne Schilderman, Rachel Streefland.

Financiën

x €1.000

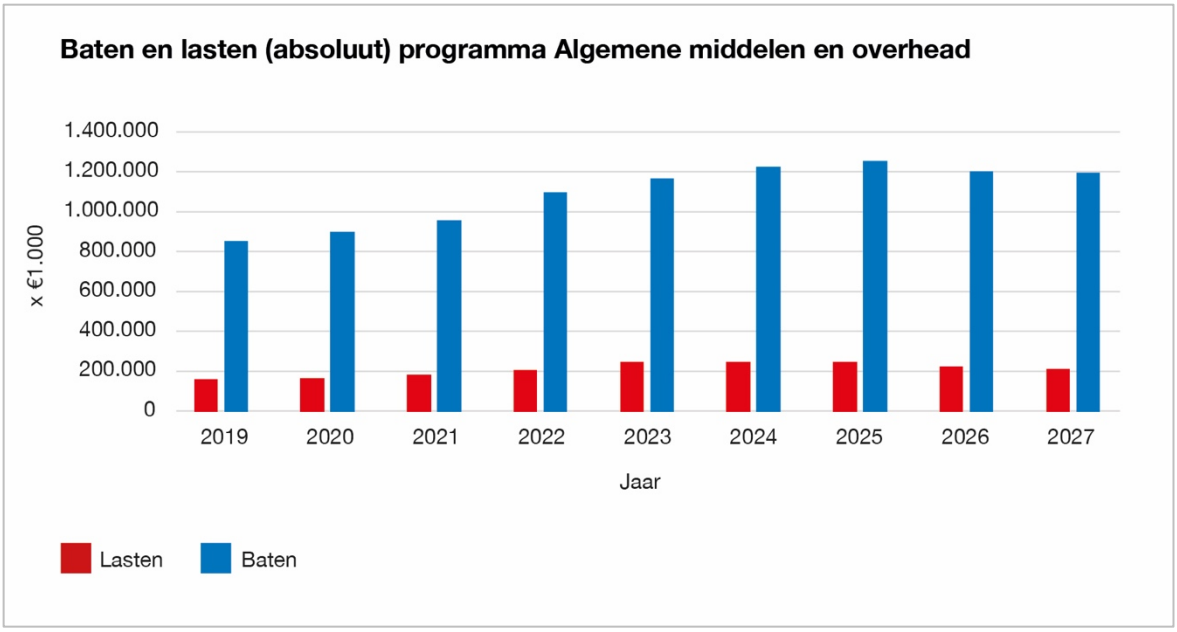
	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	1.130.067	1.177.674	1.232.820	1.264.664	1.211.255	1.206.866
Lasten	221.335	249.155	250.280	248.605	224.353	215.438
Saldo Baten en Lasten	**908.733**	**928.519**	**982.540**	**1.016.059**	**986.901**	**991.428**
Onttrekking reserves	138.140	111.165	70.238	33.233	48.796	12.395
Toevoeging reserves	140.406	58.566	25.648	37.566	43.986	11.832
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**-2.266**	**52.598**	**44.590**	**-4.332**	**4.810**	**562**
Totaal	**906.467**	**981.117**	**1.027.130**	**1.011.727**	**991.711**	**991.990**

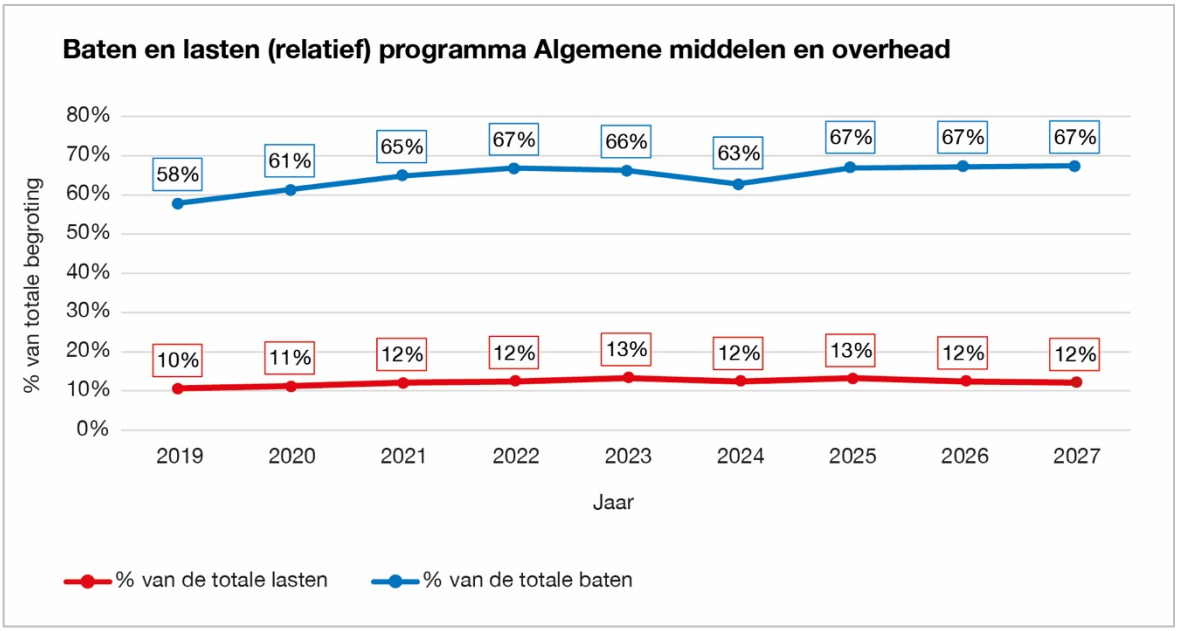
De baten in dit programma zijn in 2024 1.232,8 miljoen euro. Deze baten bestaan hoofdzakelijk uit:
- Algemene Uitkering (1.042,9 miljoen euro).
- OZB (171,3 miljoen euro).

De lasten in dit programma zijn in 2024 250,3 miljoen euro. Deze lasten bestaan hoofdzakelijk uit:
- Informatie- en procesmanagement (65,4 miljoen euro).
- Personeelszaken, facilitair en huisvesting (56,1 miljoen euro).
- Financiën, inkoop en juridische zaken (17,5 miljoen euro).
- Overige ondersteunende functies (26,4 miljoen euro).
- Overhead decentraal (68,1 miljoen euro).

In dit programma wordt in 2024 70,2 miljoen euro onttrokken en 25,6 miljoen euro toegevoegd aan de reserves. Zie voor een verdere toelichting het onderdeel Reserves in hoofdstuk Financiën.

Baten en lasten meerjarig in beeld
De grafieken hieronder tonen de ontwikkeling van de baten en lasten van het programma over een periode van meerdere jaren, exclusief reserves. Zowel in absolute bedragen, als in percentages van de totale baten en lasten van de begroting.

Baten en lasten (absoluut) programma Algemene middelen en overhead
1.400.000
1.200.000
1.000.000
800.000
600.000
400.000
200.000
0
x €1.000
2019
2020
2021
2022
2023
2024
2025
2026
2027
Jaar
Lasten
Baten

Baten en lasten (relatief) programma Algemene middelen en overhead
80%
70%
60%
50%
40%
30%
20%
10%
0%
% van totale begroting
58%
61%
65%
67%
66%
63%
67%
67%
67%
10%
11%
12%
12%
13%
12%
13%
12%
12%
2019
2020
2021
2022
2023
2024
2025
2026
2027
Jaar
% van de totale lasten
% van de totale baten

Doelstellingen

Doelstelling 1: Algemene Middelen

Wij staan voor een duurzaam financieel beleid, een gezonde financiële positie van de gemeente voor nu en in de toekomst.

Financiën

x €1.000

	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	1.112.766	1.172.959	1.227.863	1.259.707	1.206.298	1.201.909
Lasten	10.234	23.441	16.996	16.916	-4.482	-12.405
Saldo Baten en Lasten	**1.102.531**	**1.149.519**	**1.210.868**	**1.242.791**	**1.210.780**	**1.214.314**
Onttrekking reserves	134.533	107.849	70.178	33.233	48.796	12.395
Toevoeging reserves	140.406	58.566	25.648	37.566	43.986	11.832
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**-5.873**	**49.282**	**44.530**	**-4.332**	**4.810**	**562**
Totaal	**1.096.659**	**1.198.801**	**1.255.398**	**1.238.459**	**1.215.590**	**1.214.877**

Toelichting op het verschil tussen begrotingsjaar 2023 (inclusief 2e begrotingswijziging) en begroting 2024 groter dan 0,5 miljoen euro of meer dan 10% van de baten of lasten van de doelstelling.
In onderstaande tabel zijn de verschillen in de baten, lasten en reserves ten opzichte van begrotingsjaar 2023 toegelicht.

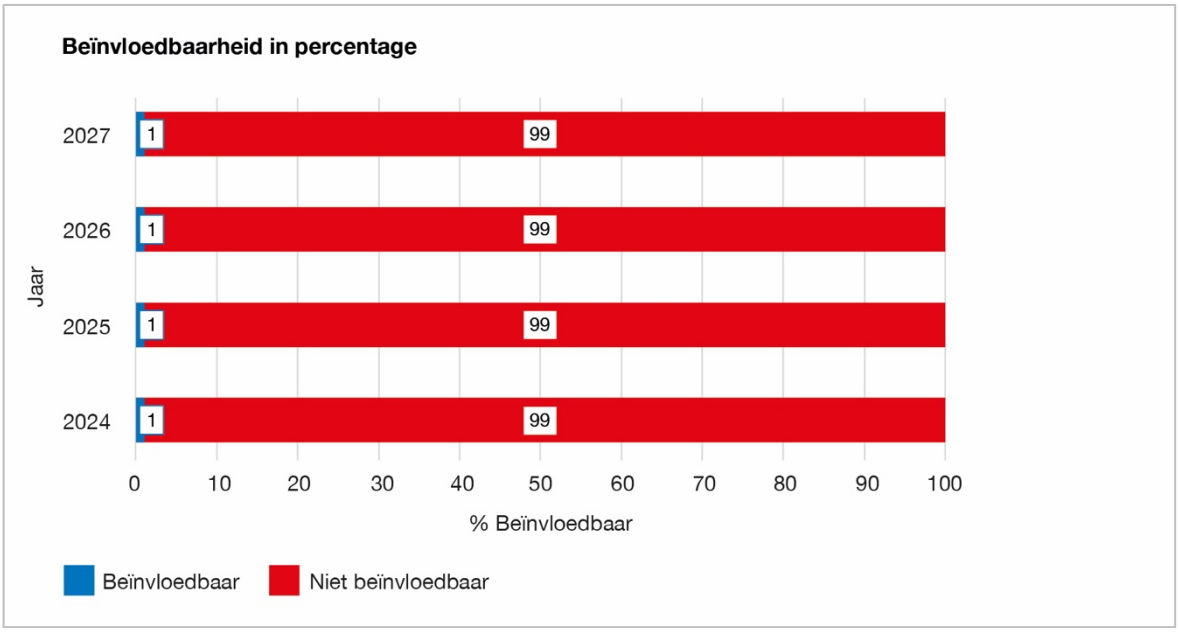
x €1.000

Toelichting verschillen	Bedrag	I/S
Baten		
Gemeentefonds: bijstelling op basis van de recente circulaires en prognoses uit de Voorjaarsnota 2023.	45.859	I
Onroerendzaakbelasting (effect van areaalverhoging en indexatie)	10.858	S
Stelposten: Eenmalige compensatie in 2023 voor opzeggen Gazprom contract voor extra kosten inkoop in 2022 en 2023	-1.700	I
Lasten		
Stelposten: Betreft stelpost voor compensatie prijsontwikkeling inflatie in 2023	-6.200	I
Reserves		
Onttrekkingen		
De toelichting per reserve **Algemene dekkingsreserve**: faciliteert hoofdzakelijk het verevenen van saldi tussen de jaren in de meerjarenraming (kasschuif). In de P&C-cyclusdocumenten (voorjaarsnota, bestuur rapportage) worden deze mutaties vastgesteld. Het doorschuiven van budgetten via deze reserve ligt in 2024 lager dan geraamd in 2023, door bijvoorbeeld Bijsturingsvoorstellen Tweede bestuursrapportage 2022 (blz. 37): -16.742 Onttrekking in verband met inzet middelen Jeugdzorg -11.500 conform raadsbrief 17 december 2021.	-28.207	I
Algemene reserve : De algemene reserve maakt deel uit van de beschikbare weerstandscapaciteit en is de uiterste buffer voor het opvangen van de financiële gevolgen van optredende risico's. In 2023 is een onttrekking in de algemene reserve gecorrigeerd; dit leidt tot een verschil van 2024 ten opzichte van 2023: -5.162 Verlagen risicoprofiel weerstandsvermogen 6.400 ; overige 57	1.295	I

Reserve maatregelpakketten: De bestemmingsreserve Maatregelpakketten is gevormd ter dekking van de kosten van interventies en investeringen die we deden om Utrecht en haar inwoners zo goed mogelijke uit de Coronacrisis te laten komen. In 2023 is de reserve vrijgevallen	-10.759	I
Toevoegingen		
De toelichting per reserve **Algemene dekkingsreserve**: Extra toevoegingen 2023 ten opzichte van 2024 zijn Voorjaarsnota/Eerste Bestuursrapportage 2023 6.306K / Overheveling loon en prijscompensatie 11.700K/Overheveling middelen Jeugdzorg 2023 naar 2022 5.600K /voorjaarsnota /Eerste Bestuursrapportage 2022 5.514K en overigen -63K	-29.057	I
Algemene reserve: De algemene reserve maakt deel uit van de beschikbare weerstandscapaciteit en is de uiterste buffer voor het opvangen van de financiële gevolgen van optredende risico's. In 2023 is een storting in de algemene reserve gecorrigeerd; dit leidt tot een verschil van 2024 ten opzichte van 2023	-5.162	I
Reserve Groei in Balans		
Vanuit de programmabegroting 2023 is er gestort in de reserve: Inkomsten Nota Fonds Bovenwijkse voorzieningen -5.000K en -2.005K dekking uit financieel beeld meerjaren (investering) pakket Groei in Balans	7.005	I
Vanuit de Voorjaarsnota 2023 /2.2.2 Investering in de groei van de stad is er minder toegevoegd.	-5.704	I

Beïnvloedbaarheid

De lasten binnen deze doelstelling zijn grotendeels niet beïnvloedbaar. Dit komt omdat veel posten technisch van aard zijn en een relatie hebben met andere inhoudelijke onderdelen van de begroting. In de analyse is de beïnvloedbaarheid reeds bij deze inhoudelijke onderdelen meegenomen. Het onderdeel Onroerende zaakbelasting (OZB) heeft betrekking op de uitvoering (oplegging en inning) van de OZB. De beïnvloedbaarheid van deze kosten is, zeker op korte termijn, beperkt. Volgens de verslaggevingsregels van het BBV zijn gemeente verplicht om een post onvoorzien in de begroting op te nemen. Voor de hoogte van het bedrag zijn echter geen richtlijnen meegegeven. Gemeenten kunnen theoretisch een heel laag bedrag ramen. De uitvoeringskosten voor de overige gemeentelijke belastingen hebben het grootste deel betrekking op de uitvoeringslasten van de BghU. De beïnvloedbaarheid van deze lasten is, zeker op korte termijn, beperkt. Het overige gedeelte betreft kwijtscheldingen en is volledig beïnvloedbaar. De consequentie hiervan is dat bewoners die nu in aanmerkingen komen voor kwijtschelding geconfronteerd worden met hogere lasten.

Doelstelling 2: Overhead

Een lichte, betrouwbare en wendbare bedrijfsvoering, die qua omvang en werkzaamheden meebeweegt met onze gemeentelijke organisatie.

Financiën

x €1.000

	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	17.302	4.715	4.957	4.957	4.957	4.957
Lasten	209.850	225.464	233.035	231.439	228.585	227.593
Saldo Baten en Lasten	**-192.549**	**-220.750**	**-228.078**	**-226.482**	**-223.629**	**-222.637**
Onttrekking reserves	3.607	3.316	60	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**3.607**	**3.316**	**60**	**0**	**0**	**0**
Totaal	**-188.942**	**-217.434**	**-228.018**	**-226.482**	**-223.629**	**-222.637**

In onderstaande tabel zijn de verschillen in de baten, lasten en reserves ten opzichte van begrotingsjaar 2023 toegelicht.

x € 1.000

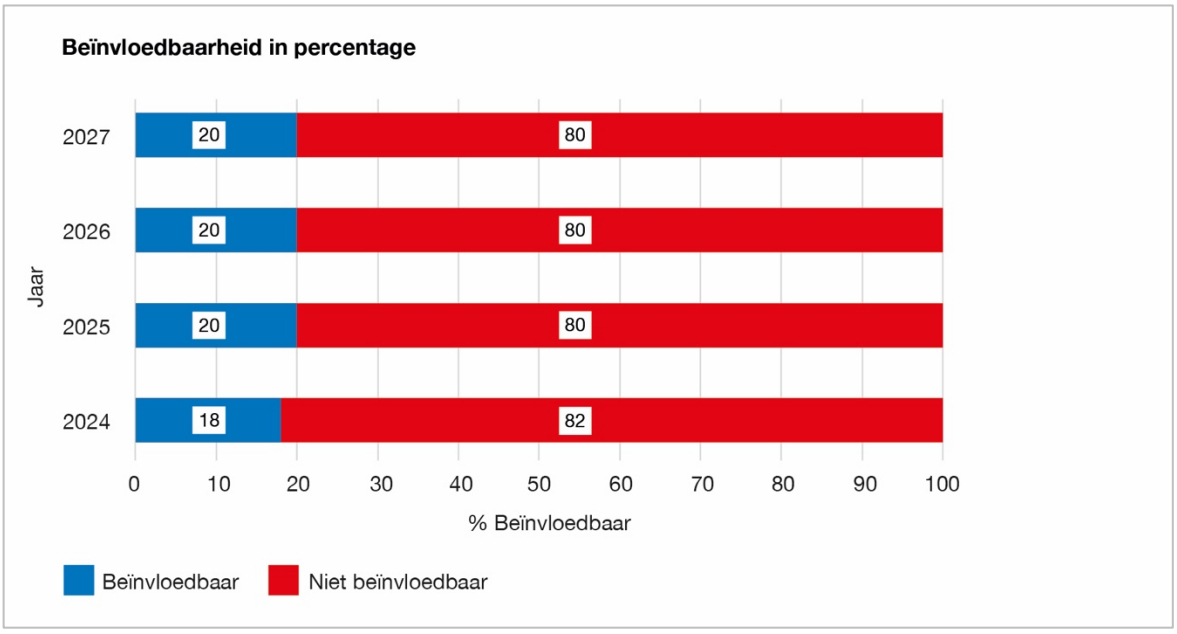
Toelichting verschillen	Bedrag	I/S
Baten	**Bedrag**	**I/S**
Niet van toepassing.		
Lasten		
De grootste mutaties bij de decentrale overhead zitten bij Vastgoedorganisatie Gemeente Utrecht, Maatschappelijke Ontwikkeling, Publieksdienstverlening en Werk & Inkomen. Naast groei van de organisatie wordt de toename veroorzaakt door een nieuwe allocatie van capaciteit waarbij ondersteunende werkzaamheden bij de doelstelling Overhead worden begroot in plaats van bij de programmadoelstellingen. Daarnaast zijn er middelen begroot die nog verdeeld moeten worden over het primaire proces.	2.821	I
De toename van de begroting van de centraal georganiseerde overhead wordt voornamelijk veroorzaakt door de loon & prijs compensatie 2023 en de toekenningen bij de Voorjaarsnota 2022 waaronder "Overhead vierkant knelpunten en meevallers".	2.013	I
Reserves		
Onttrekkingen		
Voor meerjarige projecten is de planning gewijzigd waardoor er via bestedings-en dekkingsvoorstellen budget in 2023 extra onttrokken moest worden. Voor 2024 zijn er geen onttrekkingen voor deze projecten benodigd. De meest omvangrijke projecten daarvan gingen over "Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag", "Werken 3.0", "De Utrechtse Standaard" en "Banenafspraak".	-3.256	I
Toevoegingen		
Niet van toepassing.		

Beïnvloedbaarheid

Overhead Centraal
Voor alle overheadtaken geldt dat, bij een gelijkblijvend takenpakket (= zelfde omvang van de organisatie en uitvoering van de huidige taken), dat een beperkt deel van de totale kosten (personeelskosten en programmakosten) beïnvloedbaar is. De overhead heeft een directe samenhang met de ontwikkeling van de gehele organisatie. Dit komt tot uiting in de volgende punten:

- De percentages beïnvloedbare begroting voor het programma Overhead zijn gebaseerd op de huidige omvang van de organisatie. Bij verandering van de omvang van de organisatie beweegt ook de omvang van het programma overhead mee, waardoor de percentages beïnvloedbare begroting Overhead opnieuw bekeken moeten worden. Bij krimp van de centrale overhead neemt het beïnvloedbare deel relatief af.
- Krimp van de overhead leidt per definitie tot een vermindering van de dienstverlening aan de gehele organisatie en daarmee mogelijk uitbreiding van de taken voor het primair proces elders in de organisatie met zich mee. Dit heeft mogelijk negatieve effecten op de dienstverlening aan burgers.
- Binnen de overhead worden taken uitgevoerd als afhandeling van bezwaarschriften, verhelpen van ICT storingen en het uitbetalen van salarissen. Voor deze taken zal er altijd capaciteit noodzakelijk zijn. Daarnaast moeten binnen de overhead wettelijke taken uitgevoerd worden, zoals Algemene Verordening Gegevensbescherming, Wet Open Overheid, afhandelen van bezwaren etc. De uitvoering van dit soort taken is daarmee niet tot nauwelijks beïnvloedbaar. Tenslotte zijn er taken die zorgen voor checks & balances in de organisatie zoals control, juridische zaken en inkoop. De beïnvloedbaarheid van deze taken is afhankelijk van het accepteren van risico's.

Overhead decentraal
Onder deze beleidsdoelstelling vallen de kosten van de overhead die specifiek wordt ingezet voor afdelingen in het primair proces. Het gaat hier bijvoorbeeld om overhead die doorberekend wordt in tarieven en heffingen of aan projecten wordt toegerekend (bijv. grondexploitaties).
Bij volledige benutting van de beïnvloedbare ruimte gaat het niveau van de dienstverlening van de betreffende overhead taken naar het absolute minimum. Deze consequenties zijn vergelijkbaar als bij de andere overhead-onderdelen, maar dan op decentraal niveau.

Doelstelling 3: Vennootschapsbelasting

We streven naar een correcte aangifte Vennootschaps-belasting en dragen zorg voor en tijdige betaling van de belasting.

Financiën

x €1.000

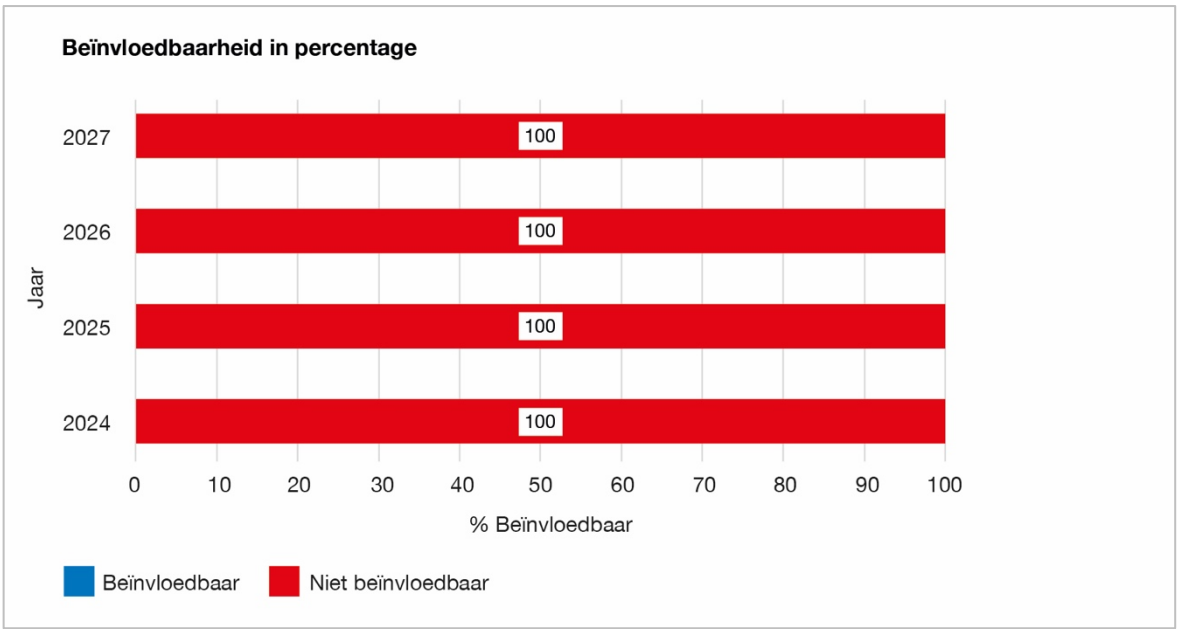
	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	0	0	0	0	0	0
Lasten	1.250	250	250	250	250	250
Saldo Baten en Lasten	**-1.250**	**-250**	**-250**	**-250**	**-250**	**-250**
Onttrekking reserves	0					
Toevoeging reserves	0					
Saldo onttrekkingen en toevoegingen reserves	**0**					
Totaal	**-1.250**	**-250**	**-250**	**-250**	**-250**	**-250**

Toelichting

Vanaf 2016 t/m 2021 slaat de Belastingdienst de gemeente Utrecht voor een hoger bedrag aan Vennootschapsbelasting dan waar wij zelf aangifte voor doen. Het verschil bedraagt per jaar ongeveer 0,25 miljoen euro. Dit wordt veroorzaakt door een andere visie op de belastbaarheid van de omzet. Op dit punt is de gemeente een gerechtelijke procedure gestart, wij wachten nu op de uitnodiging voor de zitting bij de rechtbank. Zodra wij hier meer over weten zullen wij u hierover berichten.

Beïnvloedbaarheid

Van beïnvloedbaarheid is geen sprake omdat de Vennootschapsbelasting volledig volgt uit de winstberekening van de aan deze belasting onderhavige producten. Tot nu toe zijn dit alleen de winst uit de inzameling van bedrijfsafval en de winst uit reclameconcessies.

Investeringen

Alleen routine-investeringen. Zie voor een totaaloverzicht Investeringen de paragraaf investeringen.

Verbonden partijen

Zie voor detailinformatie de paragraaf Verbonden Partijen.

x €1.000

Omschrijving	Doel	Bijdrage gemeente Utrecht
Belastingsamenwerking gemeenten en hoogheemraadschap (BGHU)	Het uitvoeren van de heffing en invordering van de gemeentelijke belastingen en de uitvoering van de Wet Waardering Onroerende Zaken in een gemeenschappelijke regeling uit oogpunt van kwaliteit, continuïteit en efficiency	8.220
BNG Bank NV	Te ontvangen dividend in 2024	-1.250
Utrechtse Maatschappij tot Stadsherstel NV	Te ontvangen dividend in 2024	-46

Paragrafen

Weerstandsvermogen en Risicobeheersing

Inleiding

Om onze ambities en doelstellingen te bereiken, moeten we ook de risico's kennen, weten wanneer het spannend wordt. In de programma's geven we inzicht in de belangrijkste strategische risico's, ontwikkelingen die het realiseren van onze doelstellingen mogelijk in de weg staan en welke maatregelen we hiervoor in onze programma's treffen. De focus van deze paragraaf ligt op de (mogelijke) financiële gevolgen van de risico's en of we voldoende financiële buffers hebben om deze risico's financieel op te vangen.

Belangrijkste uitgangspunten

- De begroting sluit: inkomsten en uitgaven zijn structureel in evenwicht. Zie hoofdstuk Financiën.
- Weerstandsvermogen = Beschikbare weerstandscapaciteit/ Benodigde weerstandscapaciteit. Het weerstandsvermogen geeft de mate aan waarin de gemeente in staat is om substantiële tegenvallers op te vangen zonder directe ingrepen in de begroting te hoeven voeren. Conform de nota 'Risicomanagement en weerstandsvermogen' hanteren wij een weerstandsvermogen van 1 oftewel voldoende. Het weerstandsvermogen (= weerstandsratio) ligt idealiter rond de 1.
- De benodigde weerstandscapaciteit is gebaseerd op de financiële risico's die onze gemeente loopt. Twee keer per jaar vindt er een gemeente brede risico-inventarisatie plaats op de financiële gevolgen van onze risico's.
- Voor de beoordeling van de BBV verplichte kengetallen op het gebied van financiële weerbaarheid en wendbaarheid worden de door de provincie Utrecht, in het kader van het financieel toezicht, gehanteerde signaleringswaarde aangehouden.

	Categorie A "Minst risicovol"	Categorie B "Neutraal"	Categorie C "Meest risicovol"
Netto schuldquote	< 90%	90-130%	> 130%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	< 90%	90-130%	> 130%
Solvabiliteitsratio	> 50%	20-50%	< 20%
Kengetal grondexploitatie	< 20%	20-35%	> 35%
Structurele exploitatieruimte	> 0%	0%	< 0%
Belastingcapaciteit Woonlasten meerpersoonshuishoudens	< 95%	95-105%	>105%

Beleidskaders

Beleidsnota (inclusief link)	Datum	Inhoud
Nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen	2019	De nota bevat de principes voor het risicomanagement en weerstandsvermogen die we in de gemeente Utrecht hanteren.

Ontwikkelingen en actualiteiten

De financiële positie van Utrecht is met deze begroting op niveau. Het weerstandsvermogen komt uit op 1,0. Dit is conform de nota ‘Risicomanagement en weerstandsvermogen’, waarbij wij een weerstandsvermogen van 1 oftewel voldoende hanteren.

Een aantal ontwikkelingen zijn van invloed op de paragraaf weerstandsvermogen in de Programmabegroting 2024:

Vrijval algemene reserve
In afstemming met de accountant tijdens de jaarrekeningcontrole 2022 is een voorziening gevormd voor diverse claims waardoor het berekende risicobedrag en daarmee de benodigde weerstandscapaciteit bij de Jaarstukken 2022 met 10,1 miljoen euro verlaagd kon worden. Bij de Resultaatbestemming 2022 hebben we de algemene reserve verlaagd met 10,1 miljoen euro. Bij het actualiseren van de risico's voor de Begroting 2024 is het risicoprofiel verlaagd. Dit betekent dat er ook minder weerstandscapaciteit benodigd is om deze risico’s af te dekken. Tegelijkertijd is de onbenutte belastingcapaciteit, als onderdeel van de beschikbare weerstandscapaciteit toegenomen. Hierdoor kwam het weerstandsvermogen boven de 1, waardoor we de algemene reserve kunnen verlagen met 6,4 miljoen euro.

Stijging risico rijksinkomsten
Vanaf 2026 komt er een nieuwe financieringssystematiek voor het gemeentefonds, deze is in de meicirculaire 2023 aangekondigd. Met de komst van deze systematiek wijzigt de groei van het gemeentefonds (accres) en de doorrekening van de indexatie. Hierdoor is het risico van de nieuwe systematiek gemeentefonds toegenomen.

Verlaging risico prijsstijgingen
Het risico van de prijsstijgingen is verlaagd in verband met aanvullende compensatie in de begroting.

Weerstandsvermogen

In de tabel hieronder is een doorkijk gegeven in de ontwikkeling van het weerstandsvermogen voor de periode van 2024 – 2027.

Vooruitblik weerstandsvermogen

x €1.000

	2024	2025	2026	2027
Beschikbare weerstandscapaciteit beginsaldo	60.703	60.760	60.817	60.874
Inzet vervallen premie variaverzekeringen	57	57	57	57
Totaal beschikbare weerstandscapaciteit	**60.760**	**60.817**	**60.874**	**60.931**
Benodigde weerstandscapaciteit	**60.649**	**60.649**	**60.649**	**60.649**
Ratio weerstandsvermogen	**1,0**	**1,0**	**1,0**	**1,0**

Voor de periode 2024-2027 is er voldoende weerstandscapaciteit beschikbaar om de te verwachten financiële risico’s op te kunnen vangen.
Het weerstandsvermogen blijft de komende jaren gemiddeld op 1,0. Hiermee zijn we in staat om substantiële tegenvallers op te vangen zonder directe ingrepen in de begroting te hoeven voeren. De berekening van het ratio percentages is een momentopname en hierdoor kan het continue muteren. Daarom vinden we het wenselijk de financiële spelregels ratio weerstandsvermogen nader te onderzoeken en bijvoorbeeld te gaan werken met een bandbreedte.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit geeft aan hoeveel middelen beschikbaar zijn om eventuele risico's op te kunnen vangen. De volgende onderdelen maken deel uit van de beschikbare weerstandscapaciteit.

x €1.000

	Verslag 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Totaal algemene reserves [[1]]	67.745	64.745	57.664
Vrijval algemene reserve		-10.138	-6.400
Extra aanvulling algemene reserve	0	3.000	
Stille reserves	0		
Onbenutte belastingcapaciteit (twee jaar)	6.442	5.926	8.803
Niet ingevulde begrotingsruimte (vier jaar)			
Post onvoorzien (vier jaar)	636	636	636
Totaal	**74.823**	**64.169**	**60.703**

[1] Deze bedragen sluiten niet aan op het bedrag dat in de balans staat opgenomen onder algemene reserve. Dit wordt veroorzaakt doordat in de beschikbare weerstandscapaciteit de algemene dekkingsreserve niet meetelt. Voor meer informatie zie de nota 'Risicomanagement en weerstandsvermogen'.

De beschikbare weerstandscapaciteit is afgenomen door de vorming van een voorziening voor diverse claims waardoor het berekende risicobedrag en daarmee de benodigde weerstandscapaciteit zijn verlaagd.

Bij het actualiseren van de risico's voor de Begroting 2024 is het risicoprofiel verlaagd. Dit betekent dat er ook minder weerstandscapaciteit benodigd is om deze risico's af te dekken. Tegelijkertijd is de onbenutte belastingcapaciteit, als onderdeel van de beschikbare weerstandscapaciteit toegenomen. Hierdoor kwam het weerstandsvermogen boven de 1, waardoor we de algemene reserve kunnen verlagen met 6,4 miljoen euro. Deze verlaging is verwerkt in het financieel beeld (zie Hoofdstuk Actualisatie Financieel beeld 2024 onderdeel H).

Benodigde weerstandscapaciteit - Risicoprofiel

De totale benodigde weerstandscapaciteit bedraagt 60,6 miljoen euro. Deze uitkomst is tot stand gekomen na een Monte-Carlosimulatie en kent een zekerheidspercentage van 90%. Voor de begroting 2024 kunnen we dus met 90% zekerheid aangeven dat we met 60,6 miljoen euro voldoende financiële buffer hebben om de financiële gevolgen van onze risico's op te vangen.

De vorige gemeentebrede risico-inventarisatie heeft plaatsgevonden in januari 2023 ten behoeve van de Jaarrekening 2022 en hierbij was het benodigd weerstandsvermogen 64,7 miljoen euro. Ten opzichte van de vorige risico-inventarisatie is het benodigd weerstandsvermogen gedaald met 4,1 miljoen euro naar 60,6 miljoen euro. Dit wordt grotendeels veroorzaakt door onderstaande mutaties:

1. Het risico ''nieuwe systematiek gemeentefonds'' is verhoogd met 2,1 miljoen euro.
   Vanaf 2026 komt er een nieuwe financieringssystematiek voor het gemeentefonds, deze is in de meicirculaire 2023 aangekondigd. Met de komst van deze systematiek wijzigt de groei van het gemeentefonds (accres) en de doorrekening van de indexatie.
2. Het risico ''autonome groei Jeugdwet en Wmo'' is verlaagd met 1,1 miljoen euro.
3. Het risico '' prijsstijgingen'' is verlaagd met 3,7 miljoen euro.
4. Het risico ''ontwikkeling gemeentefonds'' is komen te vervallen (-1,3 miljoen euro), omdat de systematiek van "trap op, trap af" tot en met 2026 is bevroren (en daarmee geen impact heeft op onze meer/ minder inkomsten) en daarna komt de nieuwe financieringssystematiek voor het gemeentefonds.

Top 10 financiële risico's

In het onderstaande overzicht staan de top tien risico's met de grootste financiële impact kort toegelicht, inclusief de genomen beheersmaatregelen. Deze top tien telt op tot een benodigde weerstandscapaciteit van 54,5 miljoen euro. De top 10 risico's bedraagt dus 90% van de totaal benodigde weerstandscapaciteit.

x €1.000.000

Risico	Maatregelen	Gemiddeld financieel gevolg (50% zekerheid)	Bijdrage benodigde weerstands-capaciteit (90% zekerheid)
1. Stationsgebied	Slimme ontwikkelingsstrategie en actieve marketing vastgoedprojecten, gemeentebrede proposities. Aanpassen van kaders op het gebied van tijd, geld en kwaliteit; aanbestedingsstrategie, 'just in time' besluiten. Gerichte communicatie, overleg met partijen, prioriteiten stellen en goodwillacties.	12,2	16,6
Het Stationsgebied blijft een complex en daardoor risicovol project. De uitvoering is ver gevorderd, maar tegelijkertijd worden er ook nog (detail-)onderhandelingen gevoerd met marktpartijen over de vastgoedprojecten. De uitvoering brengt ook nieuwe complexiteit met zich mee die te maken heeft met het bereikbaar, leefbaar en veilig houden van het gebied. Uit de risicoanalyse komen de volgende belangrijke risico's naar voren (in willekeurige volgorde): • Grondopbrengsten worden niet of later gerealiseerd. • Te treffen tijdelijke maatregelen tijdens de uitvoering worden onderschat.			
2. Geheim risico		11,9	16,2
Geheim risico met betrekking tot het programma aantrekkelijke en groene leefomgeving			
3. Autonome groei jeugdwet en WMO	Bij de besluitvorming rond de voorjaarsnota is gekozen voor scenario 2 waarin de oplossingen voor het verwachte tekort moeten worden gevonden in het brede sociale domein op basis van de inhoudelijke uitgangspunten dat we • inzetten op wegnemen van de oorzaken die leiden tot behoefte aan zorg en ondersteuning • Ongelijk investeren voor gelijke kansen als uitgangspunt • gaan kijken hoe we zorg en ondersteuning in stad en wijken simpeler kunnen organiseren • stoppen met pilots, tijdelijke programma's en regelingen die geen structurele bijdrage leveren aan verbetering • inzetten op 100% compensatie vanuit het Rijk op de 'extra'	9,7	13,1

	Utrechtse inzet boven op het wettelijk minimum.		
De vraag neemt toe en is sterk afhankelijk van externe factoren als prestatiedruk bij jeugd, vergrijzing en inzet op langer thuis wonen. Daarnaast neemt zorgduur en opvang toe door complexere problematieken en krapte op de woningmarkt waardoor uitstroom stagneert. In de Voorjaarsnota 2023 hebben we aangegeven structureel tekorten te verwachten op Jeugd en Wmo. Daarbovenop bestaat het risico dat we de taakstelling op sociaal domein in 2024 nog niet volledig realiseren. De maatregelen die we treffen, hebben tijd nodig om tot effect te komen.			
4. Onzekere inkomsten gemeentefonds	Actieve lobby richting Rijk samen met G4, VNG en 100.00+ gemeenten Deelnemen aan onderzoeken en werkgroepen ter voorbereiding op mogelijke aanpassingen van het huidige systeem	2,5	3,4
Vanaf 2026 komt er een nieuwe financieringssystematiek voor het gemeentefonds, deze is in de meicirculaire 2023 aangekondigd. Met de komst van deze systematiek wijzigt de groei van het gemeentefonds (accres) en de doorrekening van de indexatie. Met deze nieuwe systematiek wordt de korting op het gemeentefonds voor een deel opgelost, maar het blijft ontoereikend. In de meerjarenbegroting hebben wij een aantal aannames gedaan mbt compensaties vanuit het Rijk zoals bijvoorbeeld voor de herijking zelf, de Omgevingswet en Wet kwaliteitszorg bouw. In deze aannames schuilt een financieel risico.			
5. Bijstandsbudget (BUIG)	Het model is inmiddels uit-ontwikkeld, wel zullen we ons blijven inzetten voor verdere (kleine) verbeteringen van het model die recht doen aan de Utrechtse situatie.	1,2	1,6
Het risico is dat het jaarlijkse budget dat Utrecht vanuit het Rijk ontvangt voor de Participatiewet en BBZ onvoldoende is voor de uitkeringslasten. Iedereen die een uitkering aanvraagt en daar recht op heeft ontvangt de uitkering vanuit de gemeente, maar het jaarlijkse budget dat gemeentes hiervoor ontvangen hangt af van de landelijke ontwikkelingen in het macrobudget en het verdeelmodel (het verdelingspercentage per gemeente).			
6. Opvang vluchtelingen Oekraïne	Als de taakstelling en bekostigingsregeling afloopt onderzoeken we welke andere doelgroepen we in tijdelijke opvanglocaties onder kunnen brengen. Daarnaast zullen we bij het Rijk lobbyen voor een overgangsregeling. Het is ook mogelijk om enkel opvang te organiseren voor de periode dat de bekostiging van het Rijk gegarandeerd is.	0,8	1,0
Het Rijk heeft de gemeenten, waaronder de Gemeente Utrecht, gevraagd te voorzien in opvangplekken voor Oekraïense vluchtelingen. Hoewel de kosten gecompenseerd worden is nog geen duidelijkheid over de vraag naar opvangplekken en dus ook niet tot wanneer de regeling van het Rijk loopt. Tegelijkertijd lopen er meerjarige financiële verplichtingen waarmee we aan het eind van deze verplichtingen financieel risico lopen wanneer het niet meer nodig is om Oekraïense vluchtelingen op te vangen.			
7. Prijsstijgingen	We zullen de ontwikkelingen blijven volgen en in de Voorjaarsnota 2024 hierop terugkomen	0,7	0,9
Wereldwijd zijn de prijzen vanaf 2022 sterk gestegen. Dit als gevolg van de oorlog in Oekraïne en schaarste van materialen. De stijgende prijzen werken door op onze activiteiten, zoals de energiekosten van onze panden, lopende en nieuwe contracten en projecten, maar ook voor onze maatschappelijke partners. In de Voorjaarsnota 2023 is de begroting aanvullend geïndexeerd voor het effect van het door blijven stijgen van de prijzen in 2022. Ondanks deze maatregel blijft er een financieel risico. Het is onzeker hoe de prijzen zich ontwikkelingen en voor welke termijn de stijging zich voordoet.			
8. Armoedebeleid	We schatten het bereik voor het komende jaar zo goed mogelijk in.	0,6	0,8

	Gedurende het jaar monitoren we het gebruik van de armoederegelingen nauwgezet (uitgaven, bereik, besteding U-pas tegoed etc.). Zo nodig kijken we waar binnen de armoedebegroting kan worden bijgestuurd. Vanwege het open einde karakter zijn de mogelijkheden in het jaar zelf beperkt. In een volgend jaar is bijsturing op het niet wettelijke deel van de regelingen mogelijk		
De voorzieningen in het armoedebeleid hebben een open einde karakter, waardoor de gemeente een financieel risico loopt. Vanwege de verhoging van het minimumloon met 10% per 1 januari 2023, de inzet op verhogen van het bereik van de regelingen en het doorwerken van de koopkrachtcrisis is het risico hoger. Bij de Voorjaarsnota 2023 is een reserve armoedebestrijding en schuldhulpverlenging ingesteld. Hiermee kan een tekort worden opgevangen. Deze reservering is in 2023 al voor een groot deel nodig waardoor het mogelijke risico in 2024 niet volledig kan worden afgedekt.			
9. Bodemverontreiniging	Alleen als er sprake is van een humaan risico zal de gemeente op basis van haar gezag gebaseerd op de Wet Bodembescherming de saneringskosten op zich nemen.	0,4	0,5
Het risico bestaat dat bij de taakuitvoering van de gemeente, bijvoorbeeld in het kader van een gebiedsontwikkeling of het beheer van openbare ruimte, bodemverontreiniging wordt aangetroffen welke moet worden gesaneerd. In principe moet de veroorzaker van de verontreiniging de kosten van sanering betalen, of als die niet bekend is, de eigenaar van de grond. Omdat de veroorzaker veelal niet meer te achterhalen is, is de gemeente als eigenaar van de openbare ruimte verantwoordelijk voor de kosten.			
10. Vertraging vastgoedprojecten	Actieve benadering van de arbeidsmarkt Maximaal gebruik maken van netwerken Flexibiliteit in de bezetting inbouwen voor pieken en dalen Beloningsbeleid herzien	0,3	0,4
Het risico dat vastgoedprojecten vertraging oplopen door onvoldoende beschikbaar personeel. Als gevolg hiervan hogere kosten en uitstel van de ambitie			
Bijdrage top 10 risico's aan benodigd weerstandscapaciteit			54,5
Totaal benodigd weerstandscapaciteit			60,6

Kengetallen

Verloop kengetallen
In onderstaand overzicht staan de verplichte BBV-indicatoren en ratio Weerstandsvermogen opgenomen.

BBV verplichte kengetallen	Verslag 2022	Begroting 2023 [1]	Begroting 2024	MJR 2025	MJR 2026	MJR 2027
Netto schuldquote	60,40%	80,00%	87,00%	100,90%	113,00%	113,00%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	58,90%	78,10%	85,70%	99,60%	111,70%	111,80%
Solvabiliteitsratio	38,20%	31,80%	25,10%	23,20%	21,80%	21,70%
Kengetal grondexploitatie	4,30%	14,10%	8,40%	3,20%	3,10%	2,60%
Structurele exploitatieruimte	1,25%	2,10%	1,53%	0,95%	2,00%	-0,09%
Belastingcapaciteit Woonlasten meerpersoonshuishoudens (100% = op gemiddelde)	109,20%	110,40%	119,60%	-	-	-
Overig						
Ratio weerstandsvermogen	1,1	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0

[1] De Begroting 2023 laat de kengetallen uit de vastgestelde begroting 2023 zien. De wijzigingen uit de eerste en tweede bestuursrapportage zijn niet meegenomen.

Normen voor de kengetallen
Het gebruik van kengetallen heeft geen functie als normeringsinstrument in het kader van het financieel toezicht door de provincies of het Rijk. Wel heeft de provincie Utrecht de kengetallen in drie categorieën ingedeeld: categorie A (groen) het minst risicovol, categorie B (oranje) neutraal en categorie C (rood) het meest risicovol.

We beoordelen de financiële positie van de gemeente aan de hand van kengetallen op het gebied van financiële weerbaarheid en - wendbaarheid.

Wendbaarheid heeft te maken met hoe flexibel we zijn in onze begroting en bedrijfsvoering om snel te kunnen inspelen op de actualiteit.
Weerbaarheid heeft te maken met veerkracht of het vermogen om onverwachte financiële klappen op te vangen en bestand te zijn tegen de impact van bestaande risico's.

Wendbaarheid
De wendbaarheid van de begroting is verbeterd, doordat het weerstandsvermogen op niveau is, de solvabiliteitsratio is gedaald en het kengetal grondexploitaties afneemt. De structurele exploitatieruimte is tot en met 2026 positief. Dit betekent dat structurele kosten ook worden gedekt uit structurele inkomsten. In 2027 slaat deze verhouding om en schiet het kengetal in de min, dit komt door de onzekere Rijksinkomsten vanaf 2027.

Weerbaarheid
De weerbaarheid van de begroting is afgenomen. De netto schuldquota (en gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen) stijgt doordat de schuld over de periode 2023 t/m 2027 toeneemt. Dit wordt grotendeels veroorzaakt doordat de verwachte netto investeringsuitgaven gefinancierd moeten worden.
De belastingcapaciteit woonlasten meerpersoonshuishoudens stijgt doordat wij vanaf 2024 met het tarief van de afvalstoffenheffing overgaan naar vier tariefklassen. Het tarief voor meerpersoonshuishouden ligt daarom vanaf 2024 hoger dan de jaren ervoor en daardoor stijgen de woonlasten.

Netto schuldquote

De netto schuldquote vergelijkt de leningen van de gemeente (met aftrek van de geldelijke bezittingen) met de totale baten van de begroting. Daarnaast presenteren we ook de schuldquote gecorrigeerd voor de leningen die de gemeente heeft uitstaan (deze middelen vloeien immers op termijn terug).

Begroting jaar 2024

	Verslag 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	MJR 2025	MJR 2026	MJR 2027
Netto schuldquote	60,40%	80,00%	87,00%	100,90%	113,00%	113,0%
Af: uitleenquote	-1,50%	-1,90%	-1,30%	-1,30%	-1,30%	-1,30%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	58,90%	78,10%	85,70%	99,60%	111,70%	111,80%

Stand van zaken
De netto schuldquote neemt over de periode 2023 t/m 2027 toe als gevolg van de volgende in het EMU-saldo onderscheiden posten:

- Een over die jaren in totaal geraamd negatief exploitatiesaldo voor bestemming van ca. 163 miljoen euro;
- Circa 862 miljoen euro aan verwachte netto investeringsuitgaven;
- Per saldo circa 65 miljoen euro aan grondexploitatie-investeringen;
- Daarentegen zijn ervoor circa 109 miljoen mutaties op voorzieningen die een positief EMU-effect hebben.

Daarmee komen de EMU-tekortsaldi over de periode 2023-2027 in totaal uit op circa 981 miljoen euro. Dit moet gefinancierd worden dat vormt daarmee de voornaamste oorzaak van toename van de netto schuld(quote).

Bij de netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen worden uitgeleende gelden in mindering gebracht. Die verstrekte leningen zijn constant op een niveau van 1,2 à 1,3%. Dat wordt als een vorderingspositie gezien, vandaar dat de netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen met genoemd verschil lager uitvalt.

Solvabiliteitsrisico

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan: het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Onder het eigen vermogen verstaan we de algemene reserve en de overige bestemmingsreserves, en het resultaat uit het overzicht baten en lasten.

Begroting 2024

x € 1.000.000

	Verslag 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	MJR 2025	MJR 2026	MJR2027
Eigen vermogen	831,0	781,8	680,0	680,0	667,5	667,4
Totaal passiva / totaal vermogen	2.175,5	2.459,5	2.711,9	2.926,7	3.066,2	3.076,4
Solvabiliteitsratio	38,20%	31,80%	25,10%	23,20%	21,80%	21,70%

Stand van zaken
De gemeentelijke solvabiliteitsratio laat een daling zien van circa 38% per eind 2022 conform de laatst vastgestelde jaarrekening naar een niveau van krap 22% per eind 2027. Deze daling wordt hoofdzakelijk veroorzaakt doordat:

- het eigen vermogen over de periode vanaf eind 2022 tot eind 2027 met circa 160 miljoen euro afneemt als gevolg van verwachte negatieve exploitatiesaldi vóór bestemming in met name de jaren 2023, 2024 en 2026.
- het balanstotaal over de periode met 2022 -2027 juist met circa 0,9 miljard toeneemt, vooral als gevolg van verwachte investeringsuitgaven.

Vanuit de Databank Financiën Decentrale Overheden is het mogelijk om de uitkomsten van onze gemeente te vergelijken met het landelijk gemiddelde of met gemeenten in een vergelijkbare grootteklasse. Ten tijde van het opstellen van deze begroting zijn op die website de realisatiecijfers tot en met 2021 op te vragen. Ter indicatie: per eind 2021 bedroeg de solvabiliteit van:
- Utrecht 40,9%.
- gemeenten landelijk 37,5%.
- gemeenten met meer dan 300.000 inwoners 47,3%.

Grondexploitatie

Dit kengetal geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale baten. Als maatstaf hanteren we de omvang van de onderhanden werken, exclusief de robuuste posten Leidsche Rijn, als absoluut bedrag ten opzichte van het totaal van de baten (vóór reserves). Hoe lager de uitkomst, hoe gunstiger voor de financiële weerbaarheid. Een uitkomst van 10% of hoger beschouwen we als kwetsbaar.

Formule: [bouwgronden in exploitatie / totaal van de baten vóór reserves, uitgedrukt in %].

Algemeen
Kenmerkend voor grondexploitaties is dat de looptijd lang is. Hoe verder inkomsten in de toekomst liggen, des te meer rentekosten en risico's dit met zich meebrengt. Ieder jaar rapporteren wij bij het Meerjaren Perspectief Ruimte, de voorjaarsnota en de tweede bestuursrapportage over de actuele stand en prognoses. Daarin volgen wij de variabelen die van belang zijn voor de financiële resultaten: programma/projecten, planning, prijs, parameters, projectkosten en programmarisico's (de zes P's). Ook bevatten de peilstokken gevoeligheidsanalyse op basis van verschillende ‘slecht weer’ scenario’s.

Tabel: Grondexploitaties

Begroting jaar 2024 x €1.000.000

	Verslag 2022	Begroting 2023 [1]	Begroting 2024	MJR 2025	MJR 2026	MJR 2027
Bouwgronden in exploitatie:						
• Leidsche Rijn	-59,9	-15,8	-40,6	-28,1	-19,3	-16,8
• Stationsgebied	96,8	123,3	91,8	0	0	0
• Binnenstedelijk	36,9	97,6	115,8	88,1	76,7	63,7
Activa gronden in exploitatie	**73,8**	**205,2**	**167**	**60**	**57,4**	**46,9**
Robuuste posten Leidsche Rijn	107,8	107,8	107,8	107,8	107,8	107,8
Totaal baten vóór reserves	1.734	1.695	1.963	1.887	1.801	1.791
Relatieve omvang onderhanden werk	**4,30%**	**12,10%**	**8,50%**	**3,20%**	**3,20%**	**2,60%**

[1] Begroting 2023 geeft de gewijzigde Begroting 2023 weer

Stand van zaken
De relatieve waarde van de gezamenlijke grondexploitaties neemt tot en met 2023 toe naar 12,1% en neemt daarna af. Het kengetal neemt voornamelijk toe doordat de binnenstedelijke bouwgronden verder in ontwikkeling komen en daarmee de waarde van de bouwgronden in exploitatie.

Naarmate de uitvoeringsfase van plannen vordert en projecten kunnen worden opgeleverd en administratief afgesloten, nemen de financiële risico's af. Naar verwachting loopt het onderhanden werk van de grondexploitatie Stationsgebied tot en met 2024, waarna deze kan worden afgesloten. Dit heeft vanaf 2025 een aanzienlijk gunstig effect op de financiële weerbaarheid. Een uitgebreide toelichting van de grondexploitaties, inclusief 'slechtweerscenario's', staat in het Meerjaren Perspectief Ruimte 2023.

Sturingsmogelijkheden
Contractuele zekerheden beperken het risico op nog te ontvangen baten, maar 100% zekerheid is niet te geven. Bij onzekerheid over de mogelijkheid om gemaakte kosten terug te verdienen verlagen we het begrote saldo van de betreffende grondexploitatie. Bij een negatieve grondexploitatie leidt dit automatisch tot een voorziening. Daarnaast zijn wij in staat risico's op te vangen door middel van ingebouwde financiële buffers.

Structurele exploitatieruimte

De indicator structurele exploitatieruimte geeft aan hoe de structurele vrije ruimte (structurele baten min structurele lasten) zich verhoudt tot de totale begrotingsbaten.

Begroting jaar 2024 — In %

	Verslag 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	MJR 2025	MJR 2026	MJR 2027
Structurele exploitatieruimte	1,25%	2,10%	1,53%	0,95%	2,00%	-0,09%

Stand van zaken
De begroting laat tot en met 2026 een gezonde structurele exploitatieruimte zien. Dit betekent dat structurele kosten ook worden gedekt uit structurele inkomsten. In 2027 slaat deze verhouding om, dit komt door de onzekere Rijksinkomsten vanaf 2027.

Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft weer hoe de lokale lastendruk in de gemeente Utrecht zich verhoudt tot het landelijk gemiddelde. Het geeft hiermee een indicatie van de ruimte om extra inkomsten uit belastingen te genereren. De belastingcapaciteit wordt berekend door de totale woonlasten van een meerpersoonshuishouden van de gemeente in enig jaar te vergelijken met het landelijk gemiddelde in het voorafgaande jaar en uit te drukken in een percentage.

Belastingcapaciteit Utrecht (BBV)	Verslag 2022	Begroting 2023	Verslag 2023	Begroting 2024
Onroerende-zaakbelasting	375	395	395	421
Rioolheffing	228	237	237	246
Afvalstoffenheffing	354	366	366	462
Utrecht woonlasten meerpersoonshuishoudens	957	998	998	1.129
Landelijk gemiddelde voorafgaand begrotingsjaar	876	904	904	944
Belastingcapaciteit Utrecht (100% = op gemiddelde)	109,20%	110,40%	110,40%	119,60%

Stand van zaken
In 2024 neemt de belastingcapaciteit van Utrecht toe met 9,2% ten opzichte van het bekende

landelijk gemiddelde. Daarmee komt de belastingdruk uit op 119,6% van het landelijk gemiddelde. Vanaf 2024 gaat de gemeente over van twee tariefklassen naar vier tariefklassen voor de afvalstoffenheffing. Hierdoor ligt het tarief voor meerpersoonshuishouden veel hoger ten opzichte van voorgaande jaren.

Financiering

Inleiding

In deze paragraaf komen de onderwerpen aan de orde die behoren tot het geldstromenbeleid van de gemeente. Dit betreft met name het gemeentelijke (bank)saldobeheer en de financiering. In het verlengde daarvan komt ook de schuldontwikkeling aan bod alsmede het beheersen van de renterisico's die verbonden zijn aan kortlopende en langlopende schulden. Daarnaast wordt ingegaan op de verstrekte leningen en borgstellingen en de daaruit voortvloeiende kredietrisico's.

Belangrijkste uitgangspunten

- De uitvoering van de gemeentelijke financieringsfunctie, ook wel aangeduid als Treasury, dient plaats te vinden binnen de kaders zoals gesteld in de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) en de daarbij behorende ministeriële regelingen.
- Uit bovenstaande wetgeving vloeien onderstaande kwantitatieve normen voort:

x €1.000.000

Wettelijke normen	Norm 2023	Norm 2024 prognose
Kasgeldlimiet	146,0	171,1
Renterisiconorm (*)	343,6	402,6
Drempelbedrag Schatkistbankieren	12,4	13,0

- Het streven is erop gericht om binnen deze normen te opereren.
- De treasuryuitvoering is voorts gericht op een prudente, risicomijdende taakuitvoering ten behoeve van de Utrechtse publieke taak. Daarmee draagt Treasury bij aan de financiële continuïteit van de gemeente op korte en lange termijn.
- De gemeente financiert op totaalniveau.

(*) Intern hanteren wij een strengere norm voor het renterisico op onze langlopende schuld; zie Financierings- en schuldenpositie, tabel 4.

Beleidskaders

Beleidsnota (inclusief link)	Datum	Inhoud
Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) wetten.nl - Regeling - Wet financiering decentrale overheden - BWBR0011987 (overheid.nl)	2013	Het wettelijk kader voor uitvoering van de gemeentelijke treasuryfunctie. In deze wet staan transparantie en risicobeheersing centraal. De transparantie komt daarbij tot uitdrukking in voorschriften voor een verplichte financieringsparagraaf in de begroting en in het jaarverslag. De risicobeheersing richt zich vooral op renterisico's en kredietrisico's.
Uitvoeringsregeling Financiering decentrale overheden (Ufdo) wetten.nl - Regeling - Uitvoeringsregeling Financiering decentrale overheden - BWBR0012075 (overheid.nl)	2009	Ministeriële regeling verbonden aan Wet fido. In deze regeling zijn o.a. de kwantitatieve normen bepaald voor renterisico's op kortlopende en langlopende schuld.
Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden (Ruddo) wetten.nl - Regeling - Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden - BWBR0012076 (overheid.nl)	2014	Ministeriële regeling verbonden aan Wet fido. Betreft regelgeving over het uitzetten van gelden en het aangaan van transacties in financiële derivaten.
Besluit leningvoorwaarden decentrale overheden (Bldo)	2001	Ministeriële regeling verbonden aan Wet fido. Hierin is bepaald dat transacties uitsluitend in Euro mogen worden

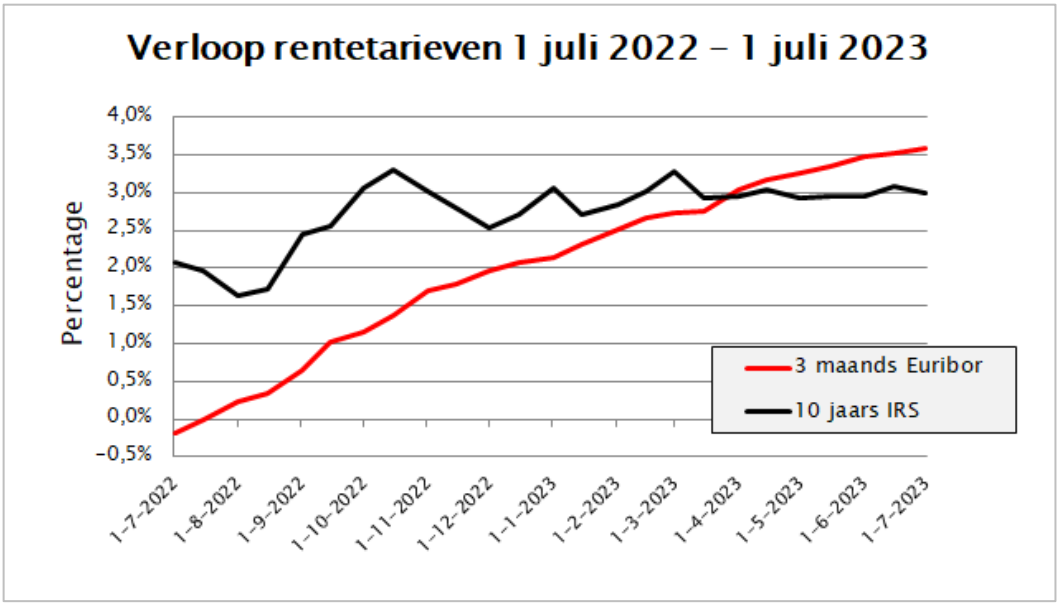
wetten.nl - Regeling - Besluit leningvoorwaarden decentrale overheden - BWBR0011988 (overheid.nl)		gedaan en dat hoofdsommen niet onderhevig mogen zijn aan indexatie.
Regeling Schatkistbankieren decentrale overheden (Skb) wetten.nl - Regeling - Regeling schatkistbankieren decentrale overheden - BWBR0034336 (overheid.nl)	2022	Ministeriële regeling verbonden aan Wet fido. Hierin is de plicht omschreven dat tijdelijk overtollige geldmiddelen in 's Rijks Schatkist moeten worden aangehouden, dit rekening houdend met een drempelbedrag.
Wet houdbare overheidsfinanciën (Wet hof) wetten.nl - Regeling - Wet houdbare overheidsfinanciën - BWBR0034360	2019	Middels deze wet zijn de Europese afspraken rond beheersing van begrotingsdoelstellingen op nationaal niveau uitgewerkt. De wet bevat voorschriften voor het EMU-saldo.
Financieringsstatuut Financieringsstatuut gemeente Utrecht | Lokale wet- en regelgeving (overheid.nl)		Hierin zijn de interne (beleids)kaders, doelstellingen en richtlijnen bepaald voor de uitvoering van de gemeentelijke treasuryfunctie.
Raadsbrief interne schuldnormering	2014	Hierin zijn een viertal interne schuldnormen bepaald, te weten voor de netto schuldquote, renterisiconorm, de rentedruk op de begroting en het EMU-saldo. **NB** Voor de netto schuldquote wordt voortaan aangesloten bij het onderstaande GTK 2020. De overige normen gelden nog onverkort.
Gemeenschappelijk Financieel Toezichtskader Gemeenten 2020 (GTK 2020)	2020	Hierin zijn onder andere signaleringswaarden opgenomen voor diverse kengetallen waaronder de netto schuldquote. In tegenstelling tot de raadsbrief uit 2014 volgen wij voor dat kengetal nu een signaleringswaarde van 130% i.p.v. 100%.
Kader geldverstrekkingen	2014	Het gemeentelijke beleidskader met betrekking tot subsidies, waaronder het verstrekken en waarborgen van geldleningen.

Algemeen beeld

Gemeenten lenen doorgaans om investeringen te financieren. Al in de afgelopen jaren hebben we flink geïnvesteerd in de stad en met de voorliggende begroting is de verwachting dat dit de komende jaren in versterkte mate doorgaat. Daarmee zal de gevestigde schuld naar verwachting oplopen tot circa 2,01 miljard euro in 2027. Dat komt neer op een ruime verdubbeling ten opzichte van de stand per eind 2022 (circa 0,91 miljard euro). Nog wel zal moeten blijken hoe reëel deze verwachting, gebaseerd op de investeringsambitie, is. De ervaring van de afgelopen jaren wijst uit dat de werkelijke schuldontwikkeling door onder andere planningsoptimisme telkens achterbleef bij de ramingen. Zo was bijvoorbeeld begroot dat de materiële vaste activa in 2022 met circa 181 miljoen euro zouden toenemen en dat is over dat jaar uiteindelijk uitgekomen op slechts circa 90 miljoen euro (ongeveer de helft). Redenen voor vertragingen zijn bijvoorbeeld personeelstekort, stijgende bouw- en materiaalkosten (vanwege onder andere schaarste) en planologische procedures.

De afgelopen jaren is de bewustwording rond schuldposities, juist ook van en bij overheden, sterk toegenomen. Een goed zicht op de schuldpositie draagt bij aan het besef dat de uit geleende gelden voortvloeiende rente- en aflossingsbetalingen beslag leggen op toekomstige inkomsten van de gemeente. En hoe hoger de schulden, hoe meer rente- en aflossing op termijn betaald moeten worden en hoe minder de gemeente aan andere publieke voorzieningen kan besteden.

De afgelopen jaren hebben we geprofiteerd van zeer lage tot zelfs negatieve rentes. Uit onderstaande grafiek blijkt dat zowel de korte als lange rente het afgelopen jaar zijn opgelopen; de korte rente zelfs zeer sterk. Hierdoor verwachten we dat onze rentelasten ook zullen stijgen. Het effect van de sterk gestegen marktrentes werkt echter vertraagd door. Dit komt doordat we onze externe schuld hebben afgesloten middels langlopende leningen tegen een vaste rente. Het hogere renteniveau heeft echter wel gevolgen bij het aanvullend opnemen van leningen en bij het herfinancieren van aflopende leningen. Daardoor zullen de rentelasten in de komende jaren naar verwachting toch behoorlijk toenemen.

Door de stijgende schuld verslechteren ook de schuldratio's. De solvabiliteit en de netto schuldquote blijven vooralsnog voldoende.

De ontwikkeling van de externe schuld, rente en de schuldratio's lichten we verder toe in deze paragraaf. Ook gaan we in op de renterisico's en op kredietrisico's met betrekking tot verstrekte en gewaarborgde geldleningen.

Financierings- en schuldenpositie

Financieringsbehoefte / EMU-saldo
Decentrale overheden (provincies, gemeenten, waterschappen) zijn zowel bij hun begroting als bij hun jaarrekening verplicht om een EMU-saldo te berekenen. Het EMU-saldo heeft het karakter van een resultaatbepaling op kasbasis. Om die reden geeft de uitkomst van het EMU-saldo een goede richting in de gemeentelijke financieringsbehoefte: een negatief EMU-saldo duidt op een aanvullende financieringsbehoefte.

Jaarlijks worden in de Septembercirculaire van het Gemeentefonds voor alle gemeenten zogenoemde individuele referentiewaarden berekend. Dit betreft een richtwaarde voor het maximaal portie tekort dat een gemeente zou mogen hebben. Ten tijde van het opstellen van de Programma-begroting was deze circulaire nog niet beschikbaar. Er is geen reden om aan te nemen dat de referentiewaarde sterk zal afwijken van het voor 2023 vastgestelde bedrag van 59,4 miljoen euro. Afgerond gaan wij uit van 60 miljoen euro.

Tabel 1 EMU-saldo 2022 – 2025

x €1.000.000

	Gerealiseerd 2022	Geactualiseerde raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
EMU-saldo (minteken = tekort)	-75,5	-440,0	-222,2	-195,9
Gemeentelijke referentiewaarde	-59,4	-60,0	-60,0	-60,0
Afwijking (minteken = overschrijding)	**-16,1**	**-380,0**	**-162,2**	**-135,9**

Voor een nadere specificatie van de belangrijkste posten die tezamen het EMU-saldo vormen wordt verwezen naar de bijlage EMU-saldo. Uit die bijlage blijkt dat verwachte investeringsuitgaven een belangrijke rol spelen bij deze uitkomsten. Ten aanzien hiervan wordt opgemerkt dat een investeringsplanning altijd enige onzekerheidsmarge kent. Dit heeft te maken met de grote aantallen projecten waarvan zowel de omvang van de uitgaven als het kasritme daarvan over de jaren heen soms moeilijk zijn in te schatten.

In de afgelopen jaren vertoonde het EMU-saldo van onze gemeente achteraf telkens een positievere uitkomst dan geraamd. Dit werd met name veroorzaakt door afwijkingen in het exploitatiesaldo voor bestemming, in mutaties op grondexploitaties en in achterblijvende realisatie van investeringsuitgaven. Met betrekking tot dat laatste wordt in overleg met de organisatieonderdelen getracht om in financiële termen telkens tot een zo nauwkeurig mogelijke investeringsplanning te komen. De voor deze begroting ingeschatte investerings-kasstromen zijn niet gecorrigeerd voor planningsoptimisme.

Een negatief EMU-saldo leidt wel tot het oplopen van de gemeentelijke schuldquote. Voor een meerjarige doorkijk op de schuldquote wordt verwezen naar de Paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing.

Afgezien het effect op de schuldquote hebben de in tabel 1 berekende overschrijdingen slechts een signaalfunctie. Weliswaar is in de Wet houdbare overheidsfinanciën (Wet hof) een sanctiemechanisme voorzien indien de EMU-norm structureel wordt overschreden, maar het is van belang te onderstrepen dat dergelijke sancties alleen, achteraf, aan werkelijke uitkomsten op landelijk niveau verbonden zijn en niet aan verwachtingen zoals becijferd in begrotingen van individuele gemeenten.

Schuldpositie en -ontwikkeling

Schulddefinities
Binnen gemeenteland worden verschillende schulddefinities gehanteerd. In dit verband kunnen worden genoemd:

- De bruto gevestigde schuld
  Dit betreft het totaal van de aangetrokken korte en lange financiering.
- EMU-schuld
  De EMU-schuld wordt gedefinieerd als het totaal van de uitstaande leningen ten laste van de collectieve sector. Dit is de bruto gevestigde schuld onder aftrek van de leningen die van medeoverheden zijn opgenomen.
- Netto schuld
  Dit betreft het (balans)saldo van enerzijds lang- en kortlopende schulden en anderzijds lang- en kortlopende financiële activa en vorderingen. Zie voor de opbouw van de netto schuld tabel 3. Dit schuldbegrip maakt onderdeel uit van de berekening van de zogenoemde netto schuldquote. Hierbij wordt de netto schuld uitgedrukt als aandeel van de inkomsten. Inkomsten bepalen immers in belangrijke mate hoeveel schuld een gemeente kan dragen. Dit kengetal maakt onderdeel uit van onze interne schuldnormering (zie hierna tabel 4, kengetal 1).

Opgenomen en op te nemen financiering
Op grond van de geprognotiseerde balans worden voor 2024 en 2025 aanvullende financieringsbehoeftes verwacht van respectievelijk 205 en 210 miljoen euro. Deze bedragen komen in tabel 2 tot uitdrukking in de posten Onderhandse leningen en MTN's.
Op renteswaps wordt zowel in 2024 als in 2025 een bedrag van 5 miljoen euro regulier afgelost.
In 2024 lopen twee leningen af voor een totaalbedrag van 70 miljoen euro en in 2025 eveneens twee leningen voor een totaalbedrag van 90 miljoen euro. Gelet op de voor 2024 en 2025 verwachte negatieve EMU-saldi zullen al deze leningen geherfinancierd moeten worden. Herfinanciering heeft een neutraal effect op de gemeenteschuld.

In onderstaande tabel is het verwachte verloop weergegeven van de bruto gevestigde schuld en, daarvan afgeleid, de EMU-schuld. De in deze tabel voor 2024 en 2025 opgenomen bedragen aan kortlopende leningen zijn gebaseerd op een circa 75 procents benutting van de gemeentelijke kasgeldlimiet.

Tabel 2 Verwacht verloop leningenportefeuille en EMU-schuld tot en met eind 2025

x € 1.000.000

Soort	Ultimo 2022 conform jaarrekening	Raming stand per 31-12-2023	Raming stand per 31-12-2024	Raming stand per 31-12-2025
Onderhandse leningen	380,0	921,0	1.171,0	1.381,0
Renteswaps (derivaten)	283,0	278,0	274,0	268,0
Subtotaal BBV-categorie onderhandse leningen van binnenlandse banken	**663,0**	**1.199,0**	**1.445,0**	**1.649,0**
Medium Term Notes (MTN's; BBV-categorie obligaties)	171,0	161,0	116,0	116,0
Subtotaal langlopende leningen	**834,0**	**1.360,0**	**1.561,0**	**1.765,0**
Kortlopende leningen	80,0	110,0	130,0	120,0
Bruto gevestigde schuld	**914,0**	**1.470,0**	**1.691,0**	**1.885,0**
Waarvan opgenomen van mede-overheden	20,0	0,0	0,0	0,0
EMU-schuld	**894,0**	**1.470,0**	**1.691,0**	**1.885,0**

Netto schuld

De opbouw en het verwachte verloop van de netto schuld kan als volgt worden weergegeven:

Tabel 3 Verwacht verloop netto schuld tot en met eind 2025

x € 1.000.000

Soort	Ultimo 2022 conform jaarrekening	Raming stand per 31-12-2023	Raming stand per 31-12-2024	Raming stand per 31-12-2025
Bruto gevestigde schuld:				
• Vaste schuld	834,0	1.360,0	1.561,0	1.765,0
• Vlottende schuld	80,0	110,0	130,0	120,0
Subtotaal bruto gevestigde schuld	**914,0**	**1.470,0**	**1.691,0**	**1.885,0**
Overige vaste schulden	12,3	12,3	12,3	12,3
Overige vlottende schulden	58,1	58,0	57,3	58,0
Overlopende passiva	288,8	151,1	151,1	151,1
Subtotaal schulden (A)	**1.273,2**	**1.691,4**	**1.911,7**	**2.106,4**
Minus:				
Uitzettingen >1jr Schatkist	0,0	0,0	0,0	0,0
Overige uitzettingen >1jr	0,2	0,2	0,2	0,2
Uitzettingen <1jr	144,0	138,7	138,7	138,7
Liquide middelen	21,2	0,0	0,0	0,0
Overlopende activa	61,3	64,7	64,7	64,7
Subtotaal financiële activa en overige vorderingen (B)	**226,7**	**203,5**	**203,5**	**203,5**
Netto schuld (A – B)	**1.046,5**	**1.487,9**	**1.708,2**	**1.902,9**

Uit deze tabel blijkt dat per eind 2025 een netto schuld wordt verwacht van circa 1,9 miljard euro. Ten opzichte van de stand per eind 2022 betekent dit een toename met circa 0,85 miljard euro. Dit houdt sterk verband met de uitkomsten van de EMU-saldi over die periode (zie tabel 1 en ook de bijlage EMU-saldo).

Interne schuldnormering

In 2014 hebben wij in een raadsbrief uiteengezet hoe wij de gemeentelijke schuld willen beheersen en welke normeringen c.q. kengetallen daarbij in hun onderlinge samenhang worden gebruikt bij het beoordelen van de schuldpositie en schuldontwikkeling. Daarnaast is in het Coalitieakkoord 2022-2026 afgesproken dat de netto schuldquote niet hoger mag zijn dan 130%. Dit leidt tot het volgende beeld:

Tabel 4 Interne schuldnormering voor 2024

Kengetal		Eenheid	Norm 2024	Raming 2024
1. Netto schuldquote =		percentage	130%	87,0%
Netto schuld	1.708,2 miljoen euro			
Baten voor bestemming	1.963,1 miljoen euro			
2. Interne risiconorm =				
Netto aflossingen en renteherzieningen niet hoger dan 10% van de leningenportefeuille		miljoen euro	136,0	75,0
3. Netto rentelasten in % van de exploitatielasten		percentage	4,0%	1,3%
4. EMU-referentiewaarde		miljoen euro	-60,0 (1)	-221,9

(1) Minteken = (geraamd) tekort; met betrekking tot het normbedrag zie ook tabel 1 en de toelichting daarbij.

Uit voorgaande tabel blijkt dat wij naar verwachting in 2024 binnen de meeste intern bepaalde normen zullen opereren, dit met uitzondering van de geraamde uitkomst van het gemeentelijke EMU-saldo.

In meerjarig perspectief verwachten wij een verder oplopende schuldquote. Dit hangt samen met de ambitie om de komende jaren veel te investeren in de stad.

Kengetallen BBV

Op grond van het Besluit begroting en verantwoording (BBV) dienen enkele (schuld)kengetallen te worden opgenomen voor het begrotingsjaar en voor de drie daarop volgende jaren. Dit ter bevordering van onderlinge vergelijkbaarheid tussen gemeenten. Vanuit de financieringsfunctie zijn dit:

- Netto schuld.
- Netto schuld gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen.
- Solvabiliteit.

Het verwachte verloop van deze kengetallen is opgenomen in de Paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing. Daarnaar wordt dan ook verwezen.

Interne rente

De gemeente Utrecht past een renteomslagmethodiek toe. Door middel van deze methodiek worden aan investeringen de gemiddelde rentekosten toegerekend die voortvloeien uit de opgenomen geldleningen en/of eigen middelen waarmee zij zijn gefinancierd.

In onderstaande tabel is het verwachte financieringsresultaat becijferd aan de hand van het rekenschema zoals voorgeschreven vanuit BBV.

Tabel 5 Financieringsresultaat

x €1.000

Omschrijving	Raming 2023		Raming 2024	
a. Externe rentelasten lange en korte financiering	23.582		26.281	
b. Externe rentebaten	127		113	
Saldo externe rentebaten en -lasten		**23.455**		**26.168**
c1. Rente die aan de grondexploitatie moet worden toegerekend	-2.203		-3.558	
c2. Rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	0		0	
c3. Rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	0		0	
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente		21.252		22.610
d1. Rente over eigen vermogen		4.404		4.456
d2. Rente over voorzieningen		0		0
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente		**25.656**		**27.066**
e. De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)		33.172		33.949
Renteresultaat op het taakveld Treasury (financieringsresultaat)		**7.516**		**6.883**

Bij de meerjarenraming is voor (her)financiering uitgegaan van de volgende renteniveaus:

	2024	2025	2026	2027
Lange rente	4,00%	4,50%	5,00%	5,00%
Korte rente	3,50%	4,00%	4,00%	4,00%

Een positief renteresultaat betekent dat de rente die intern aan investeringen wordt toegerekend hoger is dan het totaal aan in- en externe rentelasten. Het renteresultaat maakt onderdeel uit van het programma Algemene Middelen.

Wettelijke normen

De wettelijke normen die van toepassing zijn voor de financieringsfunctie hebben betrekking op:
- renterisico's en
- het schatkistbankieren.

Alle normen zijn conform de voorschriften berekend op basis van het begrotingstotaal aan lasten voor bestemming.

Renterisico's
In de Wet fido worden de volgende renterisico's onderscheiden:
- het renterisico van de vlottende (kortlopende) schuld. Om dit risico te beheersen is in de Wet fido een norm gesteld voor het maximumbedrag waarop de gemeente haar financiële bedrijfsvoering met kortlopende middelen (looptijd < 1 jaar) mag financieren: de kasgeldlimiet. Hiermee wordt voorkomen dat de fluctuatie van de korte rente een te grote invloed heeft op het niveau van de rentelasten in het begrotingsjaar.
- Het renterisico van de langlopende schuld. Om dit risico te beheersen is in de Wet fido een norm gesteld om renteherzieningen en aflossingen van financieringen goed in de tijd te spreiden: de renterisiconorm. Het doel daarvan is het voorkomen van een overmatige afhankelijkheid van het renteniveau in één bepaald jaar.

Tabel 6 Bepaling kasgeldlimiet en renterisiconorm 2024

	x €1.000.000
Begrotingstotaal aan lasten	2.013,0
Kasgeldlimiet; percentage conform Wet Fido (Ufdo)	8,5%
Kasgeldlimiet 2024	**171,1**
Renterisiconorm; percentage conform Wet Fido (Ufdo)	20,0%
Renterisiconorm 2024	**402,6**

Voor de renterisiconorm is relevant dat wij intern een strengere norm hanteren dan de wet voorschrijft. De interne norm is gesteld op 10% van het schuldrestant van de leningenportefeuille aan het begin van het jaar. Zie hiervoor tabel 4 onder het kopje Financierings- en schuldenpositie.

Schatkistbankieren
Op grond van de Regeling Schatkistbankieren dienen decentrale overheden eventuele overtollige geldmiddelen in ’s Rijks Schatkist aan te houden, dit met uitzondering van een zeker drempelbedrag. Uit onderstaande tabel blijkt dat het gemeentelijke drempelbedrag voor 2024 ruim13 miljoen euro bedraagt. Zolang het gemeentelijke banksaldo op kwartaalbasis bezien onder dat bedrag blijft hoeft de gemeente geen geldmiddelen in de Schatkist te stallen.

Tabel 7 Bepaling drempelbedrag Schatkistbankieren 2024

			x €1.000.000
Begrotingstotaal aan lasten	2.013,0		
		Relevant percentage	**Opbouw**
Waarvan:			**drempelbedrag**
1e schijf	500,0	2,00%	10,00
2e schijf	1.513,0	0,20%	3,03
Drempelbedrag Schatkistbankieren voor 2024			**13,03**

Uit het onderdeel Financierings- en schuldpositie komt duidelijk naar voren dat de gemeente in termen van financiering voornamelijk aan de opnemende kant zit. Daarmee is de verwachting dat de gemeente slechts in een incidenteel geval genoodzaakt zal zijn om geldmiddelen in de Schatkist aan te houden.

Verstrekte leningen en borgstellingen aan derden

Uit hoofde van de publieke taak heeft de gemeente geldleningen verstrekt en borgstellingen afgegeven. Het beleid ten aanzien van deze zaken is vastgelegd in het Kader geldverstrekkingen. Daarin is bepaald dat wij bij voorkeur een lening waarborgen dan dat wij deze verstrekken.
Indien de gemeente leningen verstrekt of waarborgt is daaraan een kredietrisico verbonden, ofwel het risico dat de geldnemer niet meer aan zijn verplichtingen kan voldoen.

Verstrekte geldleningen
De gemeente Utrecht heeft uit hoofde van de publieke taak een aantal leningen verstrekt aan lokaal opererende organisaties. Deze leningen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Tabel 8 Verstrekte geldleningen

x €1.000

Omschrijving	Verwachte restant hoofdsom per eind 2024	Risicoprofiel
A Leningen waarvoor beleidsregels zijn vastgesteld		
• Startersleningen uitbesteed via SVn	3.986	Laag
• Restauratie- en energieleningen uitbesteed via URF/NRF	4.259	Laag
• Particuliere woningverbetering- en duurzaamheidsleningen via SVn	7.727	Laag
• Kredietbankleningen	1.000	Laag
B Overige leningen		
• Regentesseschool	209	Laag
• Stichting Stadsschouwburg	155	Laag
• Stichting Bibliotheek	1.068	Middel
• Stichting Energie Transitie	5.050	Hoog
• Stichting Muziekpaleis (kredietfaciliteit, max. 10 miljoen euro) (1)	1.000	Laag
• Stichting Centraal Museum (kredietfaciliteit, max. 4,7 miljoen euro)	1.000	Laag
• SV Rivierwijkers	70	Laag
Totaal	**25.524**	

(1) Om de vijf jaar wordt deze faciliteit herzien. De komende herziening zal in 2024 plaatsvinden.

Voor de leningen met een hoog risicoprofiel zijn deels afzonderlijke risicovoorzieningen opgenomen of wordt deels rekening gehouden in het gemeentebrede risicomodel voor de bepaling van de noodzakelijke omvang van de algemene reserve.

Gewaarborgde geldleningen

Borgstellingen kunnen op twee manieren voorkomen:

1. *Directe borgstelling*. Hierbij staat de gemeente jegens geldgevers borg voor de betaling van rente en aflossing op langlopende geldleningen die door lokale organisaties, instellingen of verenigingen zijn aangetrokken die veelal activiteiten verzorgen die in het verlengde liggen van de gemeentelijke publieke taak. Bij borgstellingen in de sfeer van sport kan er sprake van zijn dat de Stichting Waarborgfonds Sport (SWS) als mede-borg optreedt. In dat geval wordt het risico gezamenlijk gedragen.
2. *Achtervang*. Dit houdt in dat de gemeente, al dan niet samen met het Rijk, een rol speelt in de zekerheidsstructuur van een waarborgfonds, bijvoorbeeld de Stichting Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). Door deze structuur kunnen instellingen die bij het waarborgfonds aangesloten zijn tegen de laagst mogelijke rente lenen. Mede vanwege de strenge toelatingscriteria en periodieke toetsing door het fonds loopt de gemeente hierbij een lager risico dan bij directe borgstellingen. Betrokkenheid van waarborgfondsen betekent dat de borgstelling wordt gedeeld. In dat geval is de netto geborgde schuld lager dan de restant hoofdsom van de lening.

De portefeuille aan gewaarborgde geldleningen zal per eind 2024 naar verwachting het volgende beeld te zien geven:

Tabel 9 Gewaarborgde geldleningen

x €1.000

Omschrijving/categorie	Verwachte restant hoofdsom per eind 2024	Verwacht netto geborgd bedrag per eind 2024	Netto geborgd in % van totaal
Directe borgstellingen			
Organisaties volkshuisvesting en monumenten	6.338	6.338	
Maatschappelijke- en zorginstellingen	8.226	8.226	
Sportorganisaties	3.777	2.541	
Subtotaal directe borgstellingen	**18.341**	**17.105**	**3,0%**
Achtervang in waarborgfondsen			
Waarborgfonds Sociale Woningbouw, WSW (1)	2.230.709	557.679	97,0%
Waarborgfonds Eigen Woningen, WEW (2)	pm	pm	
Totaal	**2.249.050**	**574.784**	**100,0%**

(1) Het hierboven weergegeven netto geborgde bedrag is gewaardeerd op 25% van de door het WSW voor lokale woningcorporaties geborgde schuldrestant, dit op basis van de vastgestelde verliesverdeling bij calamiteiten: 25% als (eigen) schadegemeente-deel, 50% Rijk en 25% overige gemeenten.

(2) Het WEW is de uitvoerder van de Nationale Hypotheekgarantie (NHG). Gemeenten zijn per 1-1-2011 uit de WEW-achtervang getreden. Voor NHG-garanties die tot dat moment zijn afgegeven blijft de gemeente nog wel aanspreekbaar. De tot 2011 afgegeven en nog lopende Utrechtse NHG's kenden per eind 2022 een oorspronkelijke hoofdsom van circa 0,8 miljard euro. Het WEW heeft geen informatie beschikbaar waaruit blijkt hoeveel daarvan nog openstaat.

Zowel WSW als WEW geven elk jaar een meerjarenprognose af met betrekking tot het mogelijke beroep op de achtervang. Gezien de eigen garantievermogens van beide fondsen wordt dat risico vooralsnog als nagenoeg nihil ingeschat.

Onder normale omstandigheden is het risicoprofiel van de direct gewaarborgde geldleningen laag. Een verhoogd risico doet zich voor bij de volgende borgstellingen:

x €1.000.000

Categorie	Omschrijving	Verwacht netto geborgd per eind 2024	Risico
Monumenten	NRF Stichting Domplein	0,929	Hoog
Maatschappelijke instellingen	Stichting de Bibliotheek	1,225	Middel
Sport	Stichting Rijnvliet	0,475	Middel

Op grond van het Kader geldverstrekkingen dient per nieuw gewaarborgde geldlening een aparte risicovoorziening te worden ingericht, tenzij de betreffende post wordt meegenomen in het gemeentelijke risicomodel. Wij informeren u afzonderlijk indien het risicoprofiel van verstrekte leningen en van verstrekte waarborgen op leningen zich ongunstig ontwikkelt.

Voor verdere specificatie verwijzen wij naar de Staat van Gewaarborgde geldleningen elders in deze begroting.

Lokale heffingen

Inleiding

In deze paragraaf gaan wij in op de lokale heffingen en onze voornemens voor 2024 op dit gebied. Bij lokale heffingen onderscheiden we belastingen en retributies. Het kwijtscheldingsbeleid is ook onderdeel van deze paragraaf.

Belangrijkste uitgangspunten

- De volgende rechtsbeginselen gelden als uitgangspunt voor de tariefstelling: Verbod van willekeur, Gelijkheidsbeginsel, Profijtbeginsel, Rechtszekerheidsbeginsel, Stelselmatigheid, Lasten die toegerekend worden aan de tariefstelling vallen uiteen in directe lasten uit de programma's en indirecte lasten uit het overzicht overhead.
- Voor een aantal tarieven gelden er wettelijke maxima. De gemeente mag de tarieven dan niet hoger vaststellen dan dit maximum. Dat doet zich bijvoorbeeld voor bij de tarieven voor rijbewijzen en reisdocumenten. Het rijk stelt hiervoor jaarlijks de maximale tarieven vast die een gemeente in rekening mag brengen. Voor Utrecht leiden deze tarieven tot opbrengsten die de kosten niet volledig dekken.
- Een maximale kostendekkendheid kan in een aantal gevallen tot een tarief leiden dat maatschappelijk niet gewenst is. Dat doet zich bijvoorbeeld voor bij de gehandicaptenparkeerkaart (bereikbaarheid) en de leges voor huwelijken. De tarieven zouden dan gelet op de aard van de dienstverlening voor de aanvrager van de dienstverlening te hoog worden.
- Utrecht opereert in een competitieve markt. Tarieven die de gemeente vraagt kunnen voor ondernemers reden zijn om niet voor Utrecht, maar voor een andere gemeente te kiezen. Dat doet zich bijvoorbeeld voor bij de havengelden. Meer kostendekkende tarieven kunnen er dan voor zorgen dat ondernemers voor havens in de omgeving kiezen.
- De tarieven worden jaarlijks met de inflatie verhoogd.
- Bij het coalitieakkoord 2022-2026 is vastgelegd dat er na de verhoging van de onroerendezaakbelasting en parkeerbelasting in 2023 geen nieuwe belastingverhogingen meer zouden volgen met uitzondering van de jaarlijkse inflatiecorrectie van alle tarieven. Alleen in extreme situaties kan hierop afgeweken worden.
- We hanteren de meest ruime kwijtscheldingsnorm van 100%.

Beleidskaders

Beleidsnota (inclusief link)	Geldend	Inhoud
Nota Lokale Heffingen	2019 - heden	Actuele kaders voor het beleid.
Verordening Onroerendezaakbelasting	2024	Beleid en tarieven, Link na vaststelling raad in nov 2024.
Verordening Rioolheffing	2024	Beleid en tarieven, Link na vaststelling raad in nov 2024.
Verordening Afvalstoffenheffing	2024	Beleid en tarieven, Link na vaststelling raad in nov 2024.
Verordening Hondenbelasting	2024	Beleid en tarieven, Link na vaststelling raad in nov 2024.
Verordening Toeristenbelasting	2024	Beleid en tarieven, Link na vaststelling raad in nov 2024.
Verordening parkeerbelastingen	2024	Beleid en tarieven, Link na vaststelling raad in nov 2024.
Verordening precariobelasting	2024	Beleid en tarieven, Link na vaststelling raad in nov 2024.
Verordening leges	2024	Beleid en tarieven, Link na vaststelling raad in nov 2024.
Verordening leges omgevingsvergunning	2024	Beleid en tarieven, Link na vaststelling raad in nov 2024.
Verordening brug-, schut- en havengelden	2024	Beleid en tarieven, Link na vaststelling raad in nov 2024.
Verordening begraafplaatsrechten	2024	Beleid en tarieven, Link na vaststelling raad in nov 2024.
Verordening marktgelden	2024	Beleid en tarieven, Link na vaststelling raad in nov 2024.
Verordening Bedrijveninvesteringszone (BIZ) Woonboulevard	2021 - heden	Beleid en tarieven
Verordening kwijtschelding	2023 - heden	Beleid

Ontwikkelingen en actualiteiten

Vanuit het coalitieakkoord 2022-2026 wordt in het kader van bestaanszekerheid onderzocht hoe de vermogensnorm kan worden opgehoogd, om zodoende meer ontheffingen op lokale belastingen te kunnen geven.
Op termijn zal ook in de hele stad het gebruiken van de openbare ruimte door auto's belast worden met een parkeerbelasting. De opbrengsten van deze parkeerbelasting investeren we in de kwaliteit van de stad, in alternatieve vormen van vervoer en voorzieningen in de wijken via het investeringspakket 'Groei in Balans'.
De tarieven zijn geïndexeerd met een inflatiepercentage van 6,5%. De tarieven van de markten stijgen bij deze begroting met het inflatiepercentage plus 2,5% extra in verband met het toewerken naar 100% kostendekkendheid in 2025. De extra verhoging is besproken en gecommuniceerd met vertegenwoordigers van de marktondernemers.
Vanaf 2024 gaan wij met het tarief van de afvalstoffenheffing over naar vier tariefklassen voor huishouden: één persoon, twee personen, drie personen en vier of meer personen. We houden rekening met een toename van de opbrengst als gevolg van de indexering van 7,8%. Daarbij is de verwachting dat de stad groeit met 602,0 huishoudens waar afvalstoffenheffing van wordt ontvangen.
Het tarief van de rioolheffing stijgt met 3,7% en is noodzakelijk om kostendekkend te blijven. De kostenstijging van 2023 naar 2024 bedraagt inclusief de inflatiecorrectie 5,2%. Omdat we verwachten dat het aantal rioolheffing betalende eigenaren van 2023 naar 2024 met circa 3.000 stijgt nemen onze inkomsten toe en kunnen we volstaan met stijging van de rioolheffing van 3,7%.

Belastingen

Belastingen zijn verplichte bijdragen aan de gemeente zonder dat hier meteen een tegenprestatie tegenover staat. De opbrengsten komen ten gunste van de algemene middelen van de gemeente, waardoor ze voor een uiteenlopend aantal doelen kunnen worden ingezet. Een uitzondering hierop vormen de rioolheffingen en de afvalstoffenheffing. Dit zijn algemene belastingen, maar de

opbrengsten mogen alleen ingezet worden om de kosten te dekken die de gemeente voor het rioolstelsel en het inzamelen van afvalstoffen maakt.

Tabel (Geschatte) Opbrengsten belastingen

x €1.000

	2022	B2023	B2024	B2025	B2026	B2027
Onroerendezaakbelastingen	132.532	160.399	172.957	172.963	172.990	172.990
Rioolheffing	43.213	46.309	48.759	48.759	48.759	48.759
Afvalstoffenheffing	47.927	51.321	63.702	63.702	63.702	63.702
Hondenbelasting	800	834	885	885	885	885
Precariobelasting:						
Terrassen, uitstallingen ed.	748	689	689	689	689	689
Vergunningen inname openbare grond	777	437	437	437	437	437
Toeristenbelasting	4.764	4.214	4.514	4.514	4.514	4.514
Parkeerbelastingen	38.553	45.318	54.670	59.458	62.958	66.420

Tabel Tarievenoverzicht belastingen

x €1.000

	Tarieven		Opbrengst		
	2023	2024	2023	2024	Grondslag heffing
Onroerende-zaakbelastingen (*)			160.399	172.957	
Eigenaren woningen	0,0790%	<volgt>			WOZ-waarde
Eigenaren niet-woningen	0,4270%	<volgt>			WOZ-waarde
Gebruikers niet-woningen	0,3449%	<volgt>			WOZ-waarde
Rioolheffing (**)			46.309	48.759	
Aansluitrecht	237,00	245,77			Per aansluiting
Afvoerrecht					
0 – 50.000 m3	1,81	1,88			Per m^3
50.001 – 100.000 m^3	1,73	1,80			Per m^3
100.001 – 150.000 m^3	1,61	1,67			Per m^3
> 150.000 m3	1,45	1,50			Per m^3
Afvalstoffenheffing (**)			51.321	63.702	
Eenpersoonshuishouden	314,50	315,30			Per perceel
Tweepersoonshuishouden	366,25	378,65			Per perceel
Driepersoonshuishouden	366,25	414,20			Per perceel
Meerpersoonshuishouden	366,25	461,65			Per perceel
Hondenbelasting (**)	89,04	95,16	834	885	Per hond
Precariobelasting					
Terrassen, uitstallingen etc.	Diverse	Diverse	689	689	Voorwerpen
Vergunningen inname openbare grond	Diverse	Diverse	437	437	Voorwerpen
Toeristenbelasting	7%	7%	4.214	4.514	Overnachtingsprijs
Parkeerbelastingen (***)	Diverse	Diverse	45.318	54.670	Parkeergebruik
Totaal			**309.521**	**346.613**	

(*) opbrengst onroerende-zaakbelastingen

(**) opbrengst ná kwijtschelding. De cijfers rioolheffing en afvalstoffenheffing zijn inclusief de tariefsvoorstellen 2024, die verwerkt worden in de eerstvolgende begrotingswijziging onder voorbehoud van goedkeuring door de Raad

(***) het betreft de inkomsten exclusief garageparkeren.

Onroerende-zaakbelastingen

Alle eigenaren van woningen en alle eigenaren en gebruikers van niet-woningen betalen onroerende-zaakbelasting. De grondslag van de belasting is de waarde van een woning of niet-woning. Deze waarde wordt elk jaar opnieuw vastgesteld.
Met de groei van de stad neemt het bestand aan woningen en niet-woningen toe waarover onroerendezaakbelasting (OZB) wordt ontvangen. We houden rekening met een areaaltoename van 0,582 miljoen euro.
De tarieven voor de onroerende-zaakbelastingen worden op een later moment in het jaar berekend, zodat uitgegaan kan worden van de meest actuele cijfers over de verwachte waardeontwikkeling.

Rioolheffing

Op grond van artikel 228a van de Gemeentewet (Gw) kunnen de kosten van de verschillende watertaken verhaald worden op burgers en bedrijven. Dit geld wordt door de burgers en bedrijven in de gemeente Utrecht opgebracht door betaling van de rioolheffing. De rioolheffing bestaat uit een eigenarentarief en een grootverbruikerstarief. Alle eigenaren betalen hetzelfde bedrag. Grote lozers die meer dan 250 m3 water lozen op de riolering betalen daarnaast nog een apart bedrag per m3 geloosd water. De rioolheffing is 100% kostendekkend.

De tarieven zijn opgenomen in de Verordening rioolheffing 2024, die afzonderlijk voorligt bij de behandeling van de Programmabegroting 2024.

Voor de berekeningen en toelichting op de kostendekkendheid van de tarieven verwijzen we u naar Bijlage Kostendekkendheid Tarieven en Leges.

Afvalstoffenheffing

We leggen een afvalstoffenheffing op aan inwoners voor het inzamelen van afval van huishoudens. De afvalstoffenheffing wordt berekend op basis van de grootte van het huishouden.

De tarieven zijn opgenomen in de Verordening afvalstoffenheffing 2024, die afzonderlijk voorligt bij de behandeling van de Programmabegroting 2024.

In deze programmabegroting is opgenomen de implementatie van een meer gedifferentieerde benadering van de tarieven. Deze aanpassing komt voort uit de aangenomen motie "Eerlijkere afvalstoffenheffing", waarin de wens is uitgesproken om de tarieven op een rechtvaardigere wijze vast te stellen.

Het nieuwe systeem zal werken met vier tariefklassen voor huishoudens - één persoon, twee personen, drie personen en vier of meer personen - met een ingroeiperiode van twee jaar. Hierdoor kunnen de kosten beter worden afgestemd op de daadwerkelijke afvalproductie van verschillende huishoudens. Deze meer gedifferentieerde aanpak bevordert een eerlijkere verdeling van de lasten en biedt een passend tarief dat beter aansluit bij de samenstelling van het huishouden.

Met deze wijziging komt de gemeente tegemoet aan de wens van een eerlijker en rechtvaardiger afvalbeheerbeleid, waarbij de afvalstoffenheffing meer in lijn is met de werkelijke kosten en het principe van 'de vervuiler betaalt'. Door het implementeren van dit voorstel dragen we bij aan een duurzame omgang met afval en streven we naar een evenwichtige financiële lastendruk voor alle huishoudens in onze gemeente.

Voor de berekeningen en toelichting op de kostendekkendheid van de tarieven verwijzen we u naar de Bijlage Kostendekkendheid Tarieven en Leges.

Hondenbelasting

De houder van een hond betaalt hondenbelasting. Het houden van blindengeleidehonden en andere honden met een specifieke functie is vrijgesteld van de belasting. De belasting geldt per hond.
Bij de opbrengst hondenbelasting is rekening gehouden met een bedrag van 0,023 miljoen euro dat uit voorgaande jaren in 2024 ontvangen zal worden.

Toeristenbelasting

Personen van buiten de stad die in Utrecht overnachten in een hotel, B&B of een andere betaalde gelegenheid betalen toeristenbelasting. De belasting is een vast percentage van de overnachtingsprijs en wordt door de logies biedende ondernemer ingehouden en aan de gemeente afgedragen.
Het tarief voor de toeristenbelasting is in 2023 verhoogd met 1% naar 7%. Het tarief wordt in 2024 niet verhoogd en blijft daarmee 7% van de overnachtingsprijs.

Precariobelasting

Precariobelasting wordt geheven voor het hebben van voorwerpen op, onder of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond. Het gaat bijvoorbeeld om uithangborden en terrassen, maar ook voor bouwterreinen op gemeentegrond wordt in het kader van inname openbare grond precario geheven.

Parkeerbelasting

Parkeerbelastingen vormen een regulerende belasting. De belasting verbindt een prijs aan het parkeren in de stad op plaatsen waar de parkeerdruk hoog is. Op die manier wordt het parkeergedrag beïnvloed. Bewoners en bedrijven binnen het betaald parkeergebied kunnen in aanmerking komen voor een vergunning. Bezoekers van bewoners in het betaald parkeergebied kunnen tegen een gereduceerd tarief parkeren, als er bewonerskorting voor bezoek is gekocht. Voor deze korting geldt een maximum van 70 uur per kwartaal. Er zijn aparte vergunningen voor personen die om maatschappelijke redenen vaak parkeren in de stad, zoals mantelzorgers en kraamhulpen.

De tarieven voor straatparkeren en parkeervergunningen zijn op basis van het coalitieakkoord en de inflatie verhoogd. De nieuwe tarieven zijn opgenomen in de Verordening parkeerbelastingen 2024 die afzonderlijk voorligt bij de behandeling van de Programmabegroting 2024.

Bedrijveninvesteringszone

Utrecht kent één Bedrijveninvesteringszone (BIZ). Deze BIZ is gevestigd op de Woonboulevard. De aldaar gevestigde ondernemers betalen een belasting, waarvan de opbrengst door de gemeente weer wordt doorgestort aan een door deze ondernemers opgerichte vereniging die daarmee investeringen pleegt in het openbare gebied.

Retributies

Retributies ('verplichte betalingen') zijn leges, gelden of rechten. Het aanvragen van een paspoort of een rijbewijs of een vergunning om een dakkapel te bouwen en het sluiten van een huwelijk zijn voorbeelden van dienstverlening die aan individuele burgers wordt verleend. Met retributies kan de gemeente (een deel van) de kosten die gemaakt worden met de dienstverlening verhalen op de burger die om de dienstverlening vraagt.

De legesverordening is de meest algemene verordening. De leges voor de aanvraag van een omgevingsvergunning is ondergebracht in een aparte verordening. Hierbij is uitgegaan van de invoering van de Omgevingswet en de Wet Kwaliteitsborging per 1 januari 2024. Met de brug- schut- en havengelden en de marktgelden vraagt de gemeente een vergoeding voor de kosten van het

bedienen van de bruggen en schutten, het gebruik van de havens en het mogelijk maken van de markten in de stad. De rechten begraafplaatsen zien op de kosten die de gemeentelijke begraafplaatsen oproepen.

De Gemeentewet vereist dat de begrote opbrengsten van de retributies de begrote kosten niet overstijgen. Deze opbrengstlimiet geldt voor de verordening als geheel. Dat houdt in dat binnen een verordening sommige tarieven meer dan honderd procent mogen zijn, terwijl andere minder dan honderd procent kostendekkend zijn.

Beleidstarieven

In de Nota lokale heffingen is opgenomen dat een maximale kostendekkendheid per verordening het uitgangspunt is. Wettelijke maxima, maatschappelijke overwegingen of marktoverwegingen kunnen ervoor zorgen dat maximale kostendekkenheid niet mogelijk of wenselijk is.

Wettelijke maxima
Voor een aantal tarieven gelden er wettelijke maxima. De gemeente mag de tarieven dan niet hoger vaststellen dan dit maximum. Dat doet zich bijvoorbeeld voor bij de tarieven voor rijbewijzen en reisdocumenten. Het Rijk stelt hiervoor jaarlijks de maximale tarieven vast die een gemeente in rekening mag brengen. Voor Utrecht leiden deze tarieven tot opbrengsten die de kosten niet volledig dekken.

Maatschappelijke overwegingen
Een maximale kostendekkendheid kan in een aantal gevallen tot een tarief leiden dat maatschappelijk niet gewenst is. Dat doet zich bijvoorbeeld voor bij de gehandicaptenparkeerkaart (bereikbaarheid) en de leges voor huwelijken. De tarieven zouden dan gelet op de aard van de dienstverlening voor de aanvrager van de dienstverlening te hoog worden.

Marktomstandigheden
Utrecht opereert in een competitieve markt. Tarieven die de gemeente vraagt kunnen voor ondernemers reden zijn om niet voor Utrecht, maar voor een andere gemeente te kiezen. Dat doet zich bijvoorbeeld voor bij de havengelden. Meer kostendekkende tarieven kunnen er dan voor zorgen dat ondernemers voor havens in de omgeving kiezen.

x €1.000

	2023			2024		
	Baten	Lasten	%	Baten	Lasten	%
Algemeen (geen programma)	1	1	100	1	1	100
Betrouwbare overheid						
• Huwelijk en partnerschap	547	866	63	653	887	74
• Uittreksels/afschriften	658	631	104	616	621	99
• Reisdocumenten	1.271	1.267	100	4.253	4.331	98
• Rijbewijzen	1.123	1.135	99	1.209	1.217	99
Duurzame bereikbaarheid						
• Leges	179	624	29	299	803	37
Aantrekkelijke en groene leefomgeving						
• Vergunningen openbare ruimte	2.427	2.427	100	2.369	2.301	103
• Evenementen	601	1.137	53	641	1.181	54
Veilige stad						
• Vergunning voetbalwedstrijden	7	11	65	16	33	47
• Horeca	636	1.051	61	855	1.123	76
• Gokken	21	21	100	18	13	130
• Sekswerk	13	13	100	9	9	100

• Exploitatievergunning	10	132	8	2	25	7
Ontwikkelen en wonen voor iedereen						
• Woonruimtezaken	471	551	86	534	609	88
Totaal legesverordening	**7.965**	**9.867**	**81**	**11.474**	**13.153**	**87**
Ontwikkelen en wonen voor iedereen						
• Leges omgevingsvergunning	15.976	15.946	100	18.301	18.327	100
Aantrekkelijke en groene leefomgeving						
• Begraafplaatsrechten	1.243	1.302	96	1.366	1.483	92
• Brug- schut- en havengelden	828	1.491	56	781	1.604	49
• Marktgelden	851	869	98	749	994	75
Totaal	**26.863**	**29.475**	**86**	**32.671**	**35.561**	**92**

De totale kostendekkendheid van de legesverordening is ten opzichte van 2023 gestegen van 87% naar 92%. Voor de berekeningen en toelichting op de kostendekkendheid van de tarieven verwijzen we u naar de Bijlage Kostendekkendheid Tarieven en Leges.

Betrouwbare overheid

Toelichting Leges huwelijk en partnerschap
Bij de voorjaarsnota 2023 is besloten om de huwelijksleges bovenop de gebruikelijke indexatie nog eens te verhogen met circa 10%, zodat de kostendekkendheid van deze dienstverlening stijgt.

Alle huwelijken – of het nu gaat om een flits/eenvoudig/gratis huwelijk of een regulier huwelijk - vereisen dezelfde wettelijke en administratieve handelingen. Hierin kunnen wij niet ‘versnellen’ en daarmee is de afhandeltijd hetzelfde. De kosten van onze dienstverlening bestaan uit de directe personeelskosten (aantal en salarisschalen van de medewerkers die zich bezighouden van het aanbieden van deze dienstverlening), de tijd die aan de huwelijkskandidaten besteed wordt in aanloop naar het huwelijksmoment en de locatie waar het huwelijk voltrokken wordt. Daarnaast zijn er ook andere kosten zoals huisvestingskosten, informatiseringskosten, materialen en overhead die worden toegerekend.

Toelichting Uittreksel/afschriften
We hebben verschillende tarieven voor deze dienstverlening. Een deel van deze tarieven kunnen we zelf vaststellen (uittreksels BRP) en sommige worden door het Rijk voorgeschreven (Verklaring Omtrent het Gedrag).

Toelichting Reisdocumenten
Voor deze tarieven geldt een door het Rijk vastgesteld maximumtarief.
Utrecht hanteert de maximaal toegestane tarieven.

Toelichting Rijbewijzen
Voor deze tarieven geldt een door het Rijk vastgesteld maximumtarief.
Utrecht hanteert de maximaal toegestane tarieven.

Duurzame Bereikbaarheid

De leges Bereikbaarheid bestaan uit de leges voor het in behandeling nemen van aanvragen gehandicaptenparkeerfaciliteiten (Europese gehandicaptenparkeerkaart, parkeerplaats bij het woon-, werk- of studieadres), aanvragen taxivergunning en aanvragen ontheffing milieuzone. De kostendekkendheid van de groep leges Bereikbaarheid wordt met name bepaald door de lagere kostendekkendheid van de leges gehandicaptenparkeerfaciliteiten (31,3%). De kosten worden voor deze doelgroep zo beperkt mogelijk gehouden.

Aantrekkelijke en groene leefomgeving

Toelichting Vergunningen Openbare Ruimte
Het gaat hier om vergunningen voor onder meer het leggen van kabels en leidingen, aanleg riolering, standplaatsen, verkeersontheffingen en inname openbare grond.

De diverse vergunningaanvragen inname openbare grond en venten alsmede die voor ontheffingsaanvragen van reguliere werktijden en geluid bij bouwwerkzaamheden, voor verkeersmaatregelen op grond van het RVV en voor verschillende activiteiten met voertuigen op grond van de APV stijgen met het indexpercentage ten opzichte van 2023. Hetzelfde geldt voor de legestarieven voor het in behandeling nemen van verzoeken tot het verkrijgen van instemming voor het uitvoeren van werkzaamheden op grond van de Telecommunicatiewet en voor aanvragen opbreekvergunning kabels en leidingen.

Toelichting Evenementen
De leges Evenementen bestaan uit de leges voor het in behandeling nemen van aanvragen voor een vergunning voor binnen- en buitenevenementen, aanvragen tap-ontheffing en uit de leges voor het uitvoeren van geluidsmetingen. Om de organisatie van evenementen in de stad te stimuleren, zijn de legestarieven voor vergunningaanvragen voor buitenevenementen, die verreweg het grootste onderdeel van deze legesgroep vormen, vastgesteld op een minder dan kostendekkend niveau.

Tegelijkertijd constateren we dat de noodzaak en behoefte aan regulerende activiteiten rond evenementen toenemen en complexer en urgenter worden, ingegeven door wet- en regelgeving, actuele ontwikkelingen en wensen en verwachtingen in de samenleving. Dit betekent dat de werkzaamheden voor beoordeling van aanvragen en bijbehorende planvorming (op het gebied van veiligheid, leefbaarheid, mobiliteit en communicatie), begeleiding van organisatoren en toezicht voor, tijdens en na het evenement ook toenemen.

Toelichting Begrafenisrechten
Op basis van wet- en regelgeving voor begrafenisrechten worden kosten gemaakt voor het begraven en het beheer en onderhoud op de begraafplaatsen. Het totaal van de inkomsten van de begrafenisrechten dekt 92,1% van de toerekenbare kosten. Het aantal begravingen daalt jaarlijks licht, waardoor de kostendekkendheid niet volledig is.

Toelichting Brug- schut- en havengelden
De havens in Utrecht maken deel uit van een competitieve markt. Dit vermindert de mogelijkheden om de tarieven van de havengelden te verhogen. Utrecht heft liggelden van woonschepen die in gemeentewater liggen. Het aantal elektrische recreatievaartuigen stijgt. Omdat het tarief voor deze emissievrije boten beduidend lager is, dalen de inkomsten sinds 2021. De kostendekkendheid is lager dan de maximale kostendekkendheid. Dit komt doordat de kostenkant een verdere stijging laat zien door de inflatie. Tegelijkertijd worden er minder opbrengsten verwacht, door een daling in de overslag.

Toelichting Marktgelden
Indien een deel van voor de openbare dienst bestemde gemeentebezittingen wordt gebruikt voor het houden van markten, kunnen voor het innemen van een standplaats marktgelden worden geheven. De marktgelden worden geheven van degene die de standplaats inneemt. Het tarief is afhankelijk van de locatie in de stad waar de markt plaats vindt, de grootte van de ingenomen standplaats en het al dan niet tijdelijk zijn van de standplaats.

De totale opbrengsten liggen in 2024 lager dan in de programmabegroting 2023. De baten liggen lager in verband met het na ijlen van de effecten van de Corona crises in 2022 en de daaraan voorafgaande jaren. In de komende periode monitoren we deze ontwikkelingen. Ook kijken we naar de inzet en de daarbij behorende kosten en hoe we deze op de ontwikkelingen kunnen aanpassen in 2024 en verder.

Veilige stad

Toelichting Exploitatievergunning
Onder de leges Exploitatievergunning vallen vergunningaanvragen die via een aanwijzingsbesluit onder de vergunningplicht vallen in het kader van ondermijning. Om de kosten voor ondernemers zo laag mogelijk te houden is gekozen dit tarief niet kostendekkend te maken.

Toelichting Vergunning voetbalwedstrijden
De inzet op de activiteiten voor het vergunnen van een voetbalwedstrijd is afgelopen jaren toegenomen, voornamelijk door het voetbalgeweld na de coronaperiode. Waar we voorheen spraken van enkele risicowedstrijd, was na de coronaperiode elke wedstrijd een risicowedstrijd. Door deze extra inzet is de kostendekkendheid van deze leges afgenomen naar 47,1%.

Het voetbalseizoen 2023/2024 gebruiken we om te onderzoeken hoe we om willen gaan met het vragen van leges voor voetbalwedstrijden. We maken een vergelijking met andere steden met een betaalde voetbalorganisatie en gaan in gesprek met FC Utrecht.

Toelichting Horeca
De leges Horeca bestaan uit leges voor het in behandeling nemen van vergunningaanvragen (Alcoholwet, Horecawet, exploitatieverordening, een combinatie van beide, met of zonder terras), aanvragen wijziging inrichting en aanvragen wijziging leidinggevende.

Toelichting Gokken
De leges Gokken bestaan uit leges voor de aanwezigheid van speelautomaten, speelautomaten-hallen, loterij, bingo en rad van avontuur.

Toelichting Sekswerk
Deze leges zijn conform de wensen van de raad volledig kostendekkend.

Ontwikkelen en wonen voor iedereen

Toelichting Woonruimtezaken
Het gaat hier om leges voor onttrekkingen, splitsingen en verklaring bestemming en gebruik.

Toelichting Leges Omgevingsvergunning
In 2024 treden de omgevingswet en de Wet Kwaliteitsborging (WKb) in werking. Dit heeft gevolgen voor de bouwprojecten die onder de WKb worden uitgevoerd. Daar wordt een tarief gehanteerd dat 17% lager ligt omdat de gemeente daarvoor minder werk verricht omdat een deel van het werk, zoals de wet beoogt, naar marktpartijen gaat.

De leges opbrengsten voor de grote bouwprojecten staan onder druk. Enerzijds heeft dit te maken met de doorwerking van de PFAS- en de stikstofcrisis, anderzijds door schaarste aan personeel en materiaal. Dit leidt tot stijgende bouwkosten en onzekerheid over financiering in de bouw.

Kwijtscheldingsbeleid/Oninbaarheid

Kwijtschelding
Kwijtschelding kan worden verleend voor aanslagen ten name van natuurlijke personen voor belastingaanslagen in de privésfeer. Kwijtschelding kan alleen worden verleend voor de onderstaande belastingen:
- Onroerende-zaakbelasting.
- Afvalstoffenheffing.
- Rioolheffing, als bedoeld in art. 3, eerste lid, onderdeel a, van de verordening rioolheffing.
- Hondenbelasting, voor ten hoogste twee honden per houder.

Bij de kwijtschelding van bovenstaande belastingen wordt in afwijking van artikel 16, eerste en tweede lid, van de Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990 het percentage voor de berekening van de kosten van bestaan gesteld op 100%. Onverminderd het voorgaande wordt overeenkomstig artikel 3 van de Regeling kwijtschelding belastingen medeoverheden voor de vaststelling van de kosten van bestaan van pensioengerechtigden in plaats van de bijstandsnorm het netto-ouderdomspensioen gehanteerd.

De vermogensgrens wordt verruimd met de verruimde wettelijke vermogensnorm van maximaal € 2.000, - en de netto kosten kinderopvang worden meegenomen in de berekening voor kwijtschelding.

Het kwijtscheldingsbeleid is door uw raad op 22 december 2022 vastgesteld.

Tabel Aantal kwijtscheldingen en bedrag kwijtscheldingen

x €1.000

	2023		2024	
	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag
OZB	0	0	0	0
Rioolheffing	0	0	0	0
Afvalstoffenheffing één persoon	7.970	2.507	8.305	2.619
Afvalstoffenheffing twee personen	n.v.t.	n.v.t.	2.353	891
Afvalstoffenheffing drie personen	n.v.t.	n.v.t.	1.107	459
Afvalstoffenheffing meer personen	5.772	2.114	1.799	831
Hondenbelasting	900	77	900	77
Totaal		**4.698**		**4.881**

Als van tevoren duidelijk is dat kwijtschelding wordt verleend, wordt er overgegaan tot automatische kwijtschelding. Voor de OZB en de rioolheffing is geen bedrag aan kwijtschelding opgenomen. De reden hiervoor is dat de aanslagen voor deze belastingen worden opgelegd aan de eigenaren van woningen. Een eventuele overwaarde van de woning telt mee bij de vermogenstoets bij de kwijtschelding. Vanwege de sterk gestegen huizenprijzen is daardoor het vermogen al reeds te hoog om voor kwijtschelding in aanmerking te komen.

Oninbaar

Van oninbaarheid is sprake als een belastingschuldige wel moet betalen, maar invordering op de gebruikelijke wijze in de praktijk niet (meer) mogelijk is. Dat doet zich bijvoorbeeld voor als de belastingschuldige failliet is gegaan of de belastingschuldige vertrokken is zonder dat de nieuwe verblijfplaats bij de invorderingsambtenaar bekend is.

Tabel Bedrag oninbaarheid

x €1.000

	2023	2024
OZB	430	464
Rioolheffing	46	48
Afvalstoffenheffing	120	87
Hondenbelasting	4	4
Toeristenbelasting	20	21
Precariobelasting	20	20
Parkeerbelasting	150	176
Totaal	**790**	**820**

De begrote bedragen zijn gebaseerd op de resultaten van het afgelopen jaar en de inschattingen van de op dit moment naar aanleiding van de lopende invordering. Ervaringscijfers over 2022 en 2023 tot nu toe, laten zien dat de OZB opbrengst elk jaar stijgt. In 2024 wordt een hogere OZB opbrengst verwacht vergeleken met het voorgaande jaar. Om die reden is het bedrag aan oninbaar voor 2024 hoger. Wegens de ervaringscijfers over 2022 en 2023 tot nu toe en het uitbreiden van het betaald parkeergebied is het begrote bedrag voor de parkeerbelasting hoger bijgesteld.

Een meer gedifferentieerd tarievenstelsel voor de afvalstoffenheffing met ingang van 1 januari 2024 zorgt ervoor dat met name de tarieven in de één en twee persoonshuishoudens lager is. De oninbaarheid van de heffing vindt met name daar plaats met als gevolg dat het bedrag lager is dan eerdere jaren.

Voor alle belastingen tezamen is het bedrag aan oninbaar hoger dan dat voor het begrotingsjaar 2023.

In bovenstaand schema is voor de parkeerbelasting niet het aandeel van de buitenlandse kentekens opgenomen. In de jaarrekening wordt tevens aangeven hoeveel naheffingsaanslagen die in het belastingjaar voor invordering aan buitenlandse kentekenhouders zijn overgedragen uiteindelijk niet tot een betaling hebben geleid.

Verbonden partijen

Inleiding

De paragraaf Verbonden Partijen geeft inzicht in de belangrijkste beleidsvoornemens en ontwikkelingen van rechtspersonen waarin de gemeente Utrecht een financieel én bestuurlijk belang heeft. Deze rechtspersonen worden ook wel de ‘verbonden partijen’ genoemd.

Belangrijkste uitgangspunten

- Verbonden partijen zijn rechtspersonen waarmee de gemeente een bestuurlijke en financiële band heeft. Dit zijn onder andere gemeenschappelijke regelingen en vennootschappen die een publiek belang behartigen en waarvan de aandelen geheel of gedeeltelijk in het bezit van de gemeente zijn.
- Onder bestuurlijk belang wordt verstaan zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht.
- Financieel belang is een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is indien de verbonden partij failliet gaat, onderscheidenlijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.
- Om het primaat van de gemeenteraad zoveel mogelijk te waarborgen zijn we terughoudend met het aangaan van verbonden partijen.
- Hoofdregel is “nee, tenzij…”:
    - Wettelijk verplicht.
    - Schaalvoordelen of optimalisering bedrijfsvoering.
    - Gebiedsindeling.
    - Samen sterk, bundelen van bestuurlijke krachten.
    - Samen verantwoordelijk.
    - Beleidsarm- of neutraal.
- Bij het aangaan van een verbonden partij wordt het afwegingskader altijd vooraf aan het college van B en W en de gemeenteraad voorgelegd.

Beleidskaders

Beleidsnota (inclusief link)	Datum	Inhoud
Nota Verbonden partijen	2015	Hierin is het gemeentelijke beleid met betrekking tot verbonden partijen opgenomen.

Ontwikkelingen en actualiteiten

In 2023 is de liquidatie in gang gezet van de N.V. REMU Houdstermaatschappij en Vleuten de Meern Zelfstandig B.V. Deze vennootschappen zullen uit de paragraaf verdwijnen zodra de uitschrijving bij de KvK een feit is.

Bij Het Utrecht Archief hebben de ontwikkelingen betrekking op de voorgenomen uittreding van het Rijk per 2024 uit alle Regionaal Historische Centra (RHC’s). De door het Rijk gewenste constructie stelt de achterblijvende partners, provincie Utrecht en Gemeente Utrecht, voor juridische en financiële risico’s. GR HUA verkent in 2023 diverse toekomstscenario’s, waar in 2023/2024 nadere invulling gegeven zal worden. Het Rijk heeft eveneens besloten dat RHC’s vanaf 2024 geen gebruik meer mogen maken van de nationale e-depot voorziening (=digitale archiefbewaarplaats) van het Nationaal Archief. De GR HUA werkt daarom aan een eigen lokale e-depotvoorziening waar digitaal archiefmateriaal van partners in beheerd worden.

Bij de gemeenschappelijke regelingen zie we ook de effecten terugkomen van een andere financieringswijze vanuit de rijksoverheid. Specifieke uitkeringen vanuit het rijk zorgen bij onder andere de Veiligheidsregio Utrecht en de Regionale Uitvoeringsdienst Utrecht voor een toename aan regeldruk en administratieve last.

Bij de maatschappelijke opgave omtrent energie transitie zien we steeds meer samenwerking tussen markt en overheid. De verwachting is dat dit in de toekomst zal leiden tot een deelneming in een publiek private samenwerkingsverband.

Lijst van verbonden partijen

Gemeenschappelijke regelingen

Afvalverwerking Utrecht (AVU)

Doel en organisatie

Standplaats:	Soest
Doel:	Gemeenschappelijke Regeling Afvalverwijdering Utrecht is een samenwerkingsverband van de gemeenten binnen de provincie Utrecht met uitvoeringstaken op het gebied van afvalverwijdering.
Deelnemers:	Overige gemeenten provincie Utrecht: Amersfoort, Baarn, De Bilt, De Ronde Venen, Bunnik, Bunschoten, Eemnes, Houten, Leusden, Lopik, Montfoort, Nieuwegein, Oudewater, Renswoude, Rhenen, Soest, Stichtse Vecht, Utrecht, Utrechtse Heuvelrug, Veenendaal, Vijfheerenlanden, Woerden, Woudenberg, Wijk bij Duurstede, IJsselstein en Zeist.
Publieke taak	Ja
Percentage eigenaarsbelang	
Percentage stemrecht	9,33%
Juridische vorm:	Gemeenschappelijke regeling
Website	http://www.avu.nl/cms/
Gekoppeld(e) Programma(s)	Aantrekkelijke en groene leefomgeving

Toegevoegde waarde van de gemeentelijk betrokkenheid

Omschrijving	Bij aanvang	Nog actueel
Efficiency (Goedkoper/beter georganiseerd)	Ja	Ja
Effectiviteit (beter resultaat)	Ja	Ja
Wettelijke verplichting	Nee	Ja

Is het BBV van toepassing?	Ja
Is het BBV nagevolgd?	Ja

Vermogen

x €1.000

Omschrijving	Werkelijk saldo 31-12-2022	Prognose saldo 01-01-2024	Prognose saldo 31-12-2024
Eigen vermogen	267	100	100
Vreemd vermogen	27.573	14.100	14.100

Resultaat 2022:	63 (concept jaarrekening)
Prognose resultaat 2023:	0 (ontwerp begroting 2024)

Bijdrage van de gemeente Utrecht x €1.000

	2023	2024	2025	2026
Opgenomen bij de GU	16.611	16.638	16.638	16.638
Opgenomen bij de VP/GR	16.611	16.638	16.638	16.638
Verschil	**0**	**0**	**0**	**0**

Toelichting op tabel Bijdrage van de gemeente Utrecht
Het verschil in lasten komt voornamelijk uit prijsindexering.

Risico's

Zijn er risico's opgenomen in de risicoparagraaf:	Ja
Geven de risico's aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen:	Nee
Kan de gemeente het Publiekelijke belang (indien van toepassing) ondertussen ook als opdrachtgever (inkoop) en subsidieverlener- of regelgever voldoende behartigen:	Ja

Ontwikkelingen
Er zijn geen specifieke ontwikkelingen voor 2024 te melden.

Zijn ontwikkelingen met beleidsmatige of financiële gevolgen:	Nee
Geven deze ontwikkelingen aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen:	Nee

Belastingsamenwerking gemeenten en hoogheemraadschap (BghU)

Doel en organisatie

Standplaats:	Utrecht
Doel:	het uitvoeren van de heffing en invordering van de gemeentelijke belastingen en de uitvoering van de Wet Waardering Onroerende Zaken in een gemeenschappelijke regeling uit oogpunt van kwaliteit, continuïteit en efficiency.
Deelnemers:	Bunnik, De Bilt, Houten, Lopik, Nieuwegein, Utrecht, Utrechtse Heuvelrug en Zeist, Stichtse Vecht, Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden
Publieke taak	Ja
Percentage eigenaarsbelang	
Percentage stemrecht	
Juridische vorm:	Gemeenschappelijke regeling
Website	https://bghu.nl/
Gekoppeld(e) Programma(s)	Algemene middelen en overhead en Aantrekkelijke en groene leefomgeving

Toegevoegde waarde van de gemeentelijk betrokkenheid

Omschrijving	Bij aanvang	Nog actueel
Efficiency (Goedkoper/beter georganiseerd)	Ja	Ja
Effectiviteit (beter resultaat)	Ja	Ja
Wettelijke verplichting	Nee	Nee

Is het BBV van toepassing?	Ja
Is het BBV nagevolgd?	Ja

Vermogen

x €1.000

Omschrijving	Werkelijk saldo 31-12-2022	Prognose saldo 01-01-2024	Prognose saldo 31-12-2024
Eigen vermogen	2782	1.261	381
Vreemd vermogen	3103	4.604	5.484

Resultaat 2022:	1.405.949
Prognose resultaat 2023:	0

Bijdrage van de gemeente Utrecht

x €1.000

	2023	2024	2025	2026
Opgenomen bij de GU	7.554	8.220	8.384	8.552
Opgenomen bij de VP/GR	7.701	7.767	8.020	8.264
Verschil	**-147**	**453**	**364**	**288**

Toelichting op tabel Bijdrage van de gemeente Utrecht

De indexering voor BGHU is vastgesteld op 7,39% structureel in 2024, waardoor de begroting voor 2024 uitkomt op € 8.220.432.

Risico's

Zijn er risico's opgenomen in de risicoparagraaf:	Nee
Geven de risico's aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen:	Nee
Kan de gemeente het Publiekelijke belang (indien van toepassing) ondertussen ook als opdrachtgever (inkoop) en subsidieverlener- of regelgever voldoende behartigen:	Ja

Ontwikkelingen

De reguliere dienstverlening en daarmee het halen van de normen staan onder druk door de ICT- transitie, de blijvende toestroom van bezwaren in combinatie met vergrijzing van personeel en een krappe arbeidsmarkt en daardoor moeilijk te vervullen vacatures. De beschikbare middelen voor de reguliere dienstverlening en de organisatieontwikkeling, m.n. de formatieruimte en huisvesting, lijken niet meer toereikend te zijn.

Zijn ontwikkelingen met beleidsmatige of financiële gevolgen:	Ja
Geven deze ontwikkelingen aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen:	Nee

GGD regio Utrecht (GGDrU)

Doel en organisatie

Standplaats:	Zeist
Doel:	De GGD regio Utrecht verricht in de Wet Publieke Gezondheid beschreven taken voor ruim 1,3 miljoen inwoners van 26 Utrechtse gemeenten in de Provincie Utrecht, waaronder de Gemeente Utrecht. De precieze afspraken met de gemeente Utrecht staan verwoord in het arrangement Publieke Gezondheid dat de gemeenteraad in 2013 heeft vastgesteld.
Deelnemers:	De gemeenten Amersfoort, Baarn, Bunnik, Bunschoten, De Bilt, De Ronde Venen, Eemnes, Houten, IJsselstein, Leusden, Lopik, Montfoort, Nieuwegein, Oudewater, Renswoude, Rhenen, Soest, Stichtse Vecht, Utrecht, Utrechtse Heuvelrug, Veenendaal, Vijfheerenlanden, Wijk bij Duurstede, Woerden, Woudenberg en Zeist
Publieke taak	Ja
Percentage eigenaarsbelang	4,00%
Percentage stemrecht	13,00%
Juridische vorm:	Gemeenschappelijke regeling
Website	https://www.ggdru.nl/inwoners.html
Gekoppeld(e) Programma(s)	Levendig en gezonde stad

Toegevoegde waarde van de gemeentelijk betrokkenheid

Omschrijving	Bij aanvang	Nog actueel
Efficiency (Goedkoper/beter georganiseerd)	Nee	Ja
Effectiviteit (beter resultaat)	Nee	Ja
Wettelijke verplichting	Ja	Ja

Is het BBV van toepassing?	Ja
Is het BBV nagevolgd?	Ja

Vermogen

x €1.000

Omschrijving	Werkelijk saldo 31-12-2022	Prognose saldo 01-01-2024	Prognose saldo 31-12-2024
Eigen vermogen	4.331	2.004	1.603
Vreemd vermogen	29.287	20.337	19.142

Resultaat 2022:	648
Prognose resultaat 2023:	0

Bijdrage van de gemeente Utrecht x €1.000

	2023	2024	2025	2026
Opgenomen bij de GU	1.932	2.062	2.062	2.062
Opgenomen bij de VP/GR	2.254	3.185	3.185	3.185
Verschil	**-322**	**-1.123**	**-1.123**	**-1.123**

Toelichting op tabel Bijdrage van de gemeente Utrecht

Bovenstaande zijn conceptbedragen. In GU is verwacht loon- en prijs index GU verwerkt (130K). Cijfers GR zijn op basis van een nog niet vastgestelde begroting. In deze begroting ook de maatwerk afspraak met de GGDrU m.b.t. Meld- en adviespunt Bezorgd voor 390, Aanvullende seksuele gezondheid 250 en Nu niet zwanger 140. Dit zijn geen GR taken. Gecorrigeerd voor deze bedragen is de Bijdrage aan GR 2.405.

Risico's

Zijn er risico's opgenomen in de risicoparagraaf:	Nee
Geven de risico's aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen:	Nee
Kan de gemeente het Publiekelijke belang (indien van toepassing) ondertussen ook als opdrachtgever (inkoop) en subsidieverlener- of regelgever voldoende behartigen:	Ja

Ontwikkelingen

De GGDrU heeft de implementatie van het digitale kinddossier gestopt en gaat over tot heraanbesteding. Vanwege "het hek" om de JGZ taken van de GGD raakt dit Utrecht niet.

Zijn ontwikkelingen met beleidsmatige of financiële gevolgen:	Nee
Geven deze ontwikkelingen aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen:	Nee

Het Utrechts Archief (HUA)

Doel en organisatie

Standplaats:	Utrecht
Doel:	Het verwerven, bewaren en beschikbaar stellen van de archieven van de gemeenten Utrecht en Nieuwegein, de provincie Utrecht en de archieven van het Rijk in de provincie Utrecht en een omvangrijke collectie beeldmateriaal en bibliotheek over Utrecht. Via digitale dienstverlening, de studiezaal en het publiekscentrum stelt HUA de collectie ter beschikking aan de burger voor onderzoek, educatie en cultuurbeleving. Daarnaast is Het Utrechts Archief toezichthouder en kennispartner bij het informatiebeheer van de gemeenten Utrecht, Nieuwegein en verschillende decentrale overheden.
Deelnemers:	De minister van OCW, gedeputeerde staten provincie Utrecht en de Gemeente Utrecht in de gemeenschappelijke regeling.Op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) is in 2019 een geactualiseerde gemeenschappelijke regeling van kracht geworden
Publieke taak	Ja
Percentage eigenaarsbelang	48%
Percentage stemrecht	40%
Juridische vorm:	Gemeenschappelijke regeling
Website	https://hetutrechtsarchief.nl/
Gekoppeld(e) Programma(s)	Betrouwbare overheid

Toegevoegde waarde van de gemeentelijk betrokkenheid

Omschrijving	Bij aanvang	Nog actueel
Efficiency (Goedkoper/beter georganiseerd)	Ja	Ja
Effectiviteit (beter resultaat)	Ja	Ja
Wettelijke verplichting	Nee	Ja

Is het BBV van toepassing?	Ja
Is het BBV nagevolgd?	Nee

Vermogen

x €1.000

Omschrijving	Werkelijk saldo 31-12-2022	Prognose saldo 01-01-2024	Prognose saldo 31-12-2024
Eigen vermogen	2.730	1.956	1.624
Vreemd vermogen	1.039	1.051	1.074

Resultaat 2022:	-74
Prognose resultaat 2023:	0

Bijdrage van de gemeente Utrecht

x €1.000

	2023	2024	2025	2026
Opgenomen bij de GU	3.428	3.586	3.586	3.586
Opgenomen bij de VP/GR	3.448	3.586	3.586	3.586
Verschil	**-20**	**0**	**0**	**0**

Toelichting op tabel Bijdrage van de gemeente Utrecht

In 2023 is sprake van een afrondingsverschil. Voor de jaren 2024 t/m 2026 is er uitgegaan van de gemeentelijke bijdrage zonder een eventuele vergoeding voor het e-Depot omdat hier nog geen besluit over is genomen.

Risico's

Zijn er risico's opgenomen in de risicoparagraaf:	Ja
Geven de risico's aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen:	Ja
Kan de gemeente het Publiekelijke belang (indien van toepassing) ondertussen ook als opdrachtgever (inkoop) en subsidieverlener- of regelgever voldoende behartigen:	Ja

Ontwikkelingen

• Ter uitvoering van het in 2020 vastgestelde meerjarenbeleidsplan ‘Werken aan Innovatief, inspirerend en Inclusief archief’ richt de GR HUA zich de komende jaren op duurzame toegankelijkheid (E-depot), digitale toegankelijkheid, inclusie, en duurzaamheid en op het in 2021 toegevoegde speerpunt ‘Digitale organisatie’, met onder andere de thema’s ICT-regie en digitale vaardigheden binnen de HUA-organisatie.
• Met betrekking tot de voorgenomen uittreding van het Rijk per 2024 uit alle Regionaal Historische Centra (RHC’s), inclusief HUA, is nu bekend welke constructie het Rijk voor zich ziet: een delegatiebepaling via de nieuwe archiefwet en een Specifieke Uitkering (SPUK) om het beheer van de papieren Rijkscollectie bij de RHC’s onder brengen. Deze door het Rijk gewenste constructie stelt de achterblijvende partners, provincie Utrecht en Gemeente Utrecht, voor juridische en financiële risico’s. GR HUA verkent in 2023 diverse toekomstscenario’s, waar in 2023/2024 nadere invulling gegeven zal worden.• Het Rijk heeft eveneens besloten dat RHC’s vanaf 2024 geen gebruik meer mogen maken van de nationale e-depot voorziening (=digitale archiefbewaarplaats) van het Nationaal Archief. De GR HUA werkt daarom aan een eigen lokale e-depotvoorziening waar digitaal archiefmateriaal van partners in beheerd worden.

Zijn ontwikkelingen met beleidsmatige of financiële gevolgen:	Ja
Geven deze ontwikkelingen aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen:	Nee

Recreatieschap Stichtse Groenlanden

Doel en organisatie

Standplaats:	Utrecht
Doel:	Ontwikkeling, beheer en toezicht van regionale recreatieterreinen en routestructuren voor wandelen, fietsen, varen en paardrijden in de gemeenten die deelnemen aan het recreatieschap.
Deelnemers:	Provincie Utrecht en de gemeenten Utrecht, de Bilt, Houten, Nieuwegein, IJsselstein, Woerden, Stichtse Vecht en Lopik
Publieke taak	Ja
Percentage eigenaarsbelang	23,70%
Percentage stemrecht	10% Algemeen Bestuur / 18,75% Dagelijks Bestuur
Juridische vorm:	Gemeenschappelijke regeling
Website	https://www.recreatieschapstichtsegroenlanden.nl/
Gekoppeld(e) Programma(s)	Aantrekkelijke en groene leefomgeving

Toegevoegde waarde van de gemeentelijk betrokkenheid

Omschrijving	Bij aanvang	Nog actueel
Efficiency (Goedkoper/beter georganiseerd)	Ja	Ja
Effectiviteit (beter resultaat)	Ja	Ja
Wettelijke verplichting	Nee	Ja

Is het BBV van toepassing?	Nee
Is het BBV nagevolgd?	Ja

Vermogen

x €1.000

Omschrijving	Werkelijk saldo 31-12-2022	Prognose saldo 01-01-2024	Prognose saldo 31-12-2024
Eigen vermogen	4.105	3.055	2.865
Vreemd vermogen	8.103	6.279	6.262

Resultaat 2022:	0,663 miljoen euro (positief)
Prognose resultaat 2023:	0,032 miljoen euro (positief)

Bijdrage van de gemeente Utrecht

x €1.000

	2023	2024	2025	2026
Opgenomen bij de GU	1.325	1.421	1.369	1.369
Opgenomen bij de VP/GR	1.325	1.369	1.369	1.369
Verschil	**0**	**52**	**0**	**0**

Toelichting op tabel Bijdrage van de gemeente Utrecht

In 2024 wordt er nog eenmalig een bijdrage van 0,052 miljoen euro betaald voor de transitiekosten die gepaard gaan met de overgang naar de uitvoeringsorganisatie Staatsbosbeheer.

Risico's

Zijn er risico's opgenomen in de risicoparagraaf:	Ja
Geven de risico's aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen:	Nee
Kan de gemeente het Publiekelijke belang (indien van toepassing) ondertussen ook als opdrachtgever (inkoop) en subsidieverlener- of regelgever voldoende behartigen:	Ja

Ontwikkelingen

Het aantal inwoners in het werkgebied van Stichtse Groenlanden stijgt. Om die recreatieve druk op te kunnen vangen wil het recreatieschap Stichtse Groenlanden de terreinen beter benutten door deze voor meer verschillende bezoekers gedurende het hele jaar aantrekkelijker te maken. Vanaf 1 januari 2023 zijn de beheertaken te belegd bij Staatsbosbeheer, de periode 2023 t/m 2024 wordt gebruikt als transitieperiode waarin de nieuwe uitvoeringsorganisatie optimaal wordt ingericht voor de uitvoering van de taken. Hiervoor is vanuit de deelnemende gemeenten en provincie aanvullend budget beschikbaar gesteld.

Zijn ontwikkelingen met beleidsmatige of financiële gevolgen:	Ja
Geven deze ontwikkelingen aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen:	Nee

Regionale uitvoeringsdienst (RUD)

Doel en organisatie

Standplaats:	Utrecht
Doel:	Het verlenen van milieuvergunningen en toezicht en handhaven van milieuregels.
Deelnemers:	Provincie Utrecht en de gemeenten Amersfoort, Baarn, Bunschoten, Eemnes, Houten, Leusden, Lopik, Nieuwegein, Soest, Utrecht en Woudenberg
Publieke taak	Ja
Percentage eigenaarsbelang	11,36%
Percentage stemrecht	8,30%
Juridische vorm:	Gemeenschappelijke regeling
Website	https://www.rudutrecht.nl/
Gekoppeld(e) Programma(s)	Ontwikkelen en wonen voor iedereen

Toegevoegde waarde van de gemeentelijk betrokkenheid

Omschrijving	Bij aanvang	Nog actueel
Efficiency (Goedkoper/beter georganiseerd)	Nee	Ja
Effectiviteit (beter resultaat)	Nee	Ja
Wettelijke verplichting	Ja	Ja

Is het BBV van toepassing?	Ja
Is het BBV nagevolgd?	Ja

Vermogen

x €1.000

Omschrijving	Werkelijk saldo 31-12-2022	Prognose saldo 01-01-2024	Prognose saldo 31-12-2024
Eigen vermogen	1.271	2.061	2.066
Vreemd vermogen	6.770	1.738	1.738

Resultaat 2022:	9.000
Prognose resultaat 2023:	4.000

Bijdrage van de gemeente Utrecht

x €1.000

	2023	2024	2025	2026
Opgenomen bij de GU	1.876	2.527	2.527	2.527
Opgenomen bij de VP/GR	1.789	2.593	2.593	2.593
Verschil	**87**	**-66**	**-66**	**-66**

Toelichting op tabel Bijdrage van de gemeente Utrecht

Stijging bijdrage door overdracht van taken en kadernota 2024

Risico's

Zijn er risico's opgenomen in de risicoparagraaf:	Ja
Geven de risico's aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen:	Nee
Kan de gemeente het Publiekelijke belang (indien van toepassing) ondertussen ook als opdrachtgever (inkoop) en subsidieverlener- of regelgever voldoende behartigen:	Niet van toepassing

Ontwikkelingen

Per 1 januari 2023 zijn asbesttaken overgedragen. Overdracht van andere taken zal niet eerder plaatsvinden dan 1 januari 2025.

Zijn ontwikkelingen met beleidsmatige of financiële gevolgen:	Ja
Geven deze ontwikkelingen aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen:	Nee

Veiligheidsregio Utrecht (VRU)

Doel en organisatie

Standplaats:	Utrecht
Doel:	Uitvoeren van taken op het terrein van de risicobeheersing en de voorbereiding op rampen en crises, uitvoeren van brandweerzorg (bestrijding en preventie) en uitvoeren van geneeskundige hulpverleningsorganisatie (GHOR).
Deelnemers:	Alle 26 gemeenten in de Provincie Utrecht. De politie Midden-Nederland is met eenconvenant verbonden aan de Veiligheidsregio
Publieke taak	Ja
Percentage eigenaarsbelang	32%
Percentage stemrecht	4%
Juridische vorm:	Gemeenschappelijke regeling
Website	https://www.vru.nl/
Gekoppeld(e) Programma(s)	Veilige stad

Toegevoegde waarde van de gemeentelijk betrokkenheid

Omschrijving	Bij aanvang	Nog actueel
Efficiency (Goedkoper/beter georganiseerd)	Nee	Ja
Effectiviteit (beter resultaat)	Nee	Ja
Wettelijke verplichting	Ja	Ja

Is het BBV van toepassing?	Ja
Is het BBV nagevolgd?	Ja

Vermogen

x €1.000

Omschrijving	Werkelijk saldo 31-12-2022	Prognose saldo 01-01-2024	Prognose saldo 31-12-2024
Eigen vermogen	23.252	22.485	22.994
Vreemd vermogen	62.533	67.460	73.530

Resultaat 2022:	742
Prognose resultaat 2023:	0 (op begrotingsbasis)

Bijdrage van de gemeente Utrecht

x €1.000

	2023	2024	2025	2026
Opgenomen bij de GU	31.380	32.421	32.321	32.221
Opgenomen bij de VP/GR	30.589	31.840	31.439	31.439
Verschil	**791**	**581**	**882**	**782**

Toelichting op tabel Bijdrage van de gemeente Utrecht

De begrote gemeentelijke bijdrage binnen het programma Veilige Stad is voldoende om de bijdrage aan de VRU te dekken. Naast de bijdrage aan de gemeenschappelijke Regeling vergoedt de gemeente Utrecht ook de huur van de brandweerpanden en de bijkomende gebruikerskosten, zoals energiekosten en brandkranen. In het coalitieakkoord 2022-2026 is overeengekomen dat de bijdrage van de VRU vanaf 2024 tot en met 2027 wordt afgebouwd met jaarlijks een bedrag van 0,1 miljoen. Om invulling te geven aan de afbouw van de inzet aan de VRU wordt het Individueel gemeentelijk Pluspakket vanaf 2025 afgebouwd met 0,4 miljoen euro.

Risico's

Zijn er risico's opgenomen in de risicoparagraaf:	Nee
Geven de risico's aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen:	Nee
Kan de gemeente het Publiekelijke belang (indien van toepassing) ondertussen ook als opdrachtgever (inkoop) en subsidieverlener- of regelgever voldoende behartigen:	niet van toepassing

Ontwikkelingen

Zijn ontwikkelingen met beleidsmatige of financiële gevolgen:	Nee
Geven deze ontwikkelingen aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen:	Nee

Vennootschappen en coöperaties

Coöperatieve Vereniging Wigo4it U.A.

Doel en organisatie

Standplaats:	Den Haag
Doel:	Het ontwikkelen en verrichten van administratieve en informatietechnologische ondersteuning aan de deelnemende gemeenten op het terrein van werk, inkomen en zorg. Daardoor verbetert de dienstverlening aan de inwoners en wordt de effectiviteit en doelmatigheid van de uitvoerende organisaties van de deelnemende gemeenten vergroot.
Deelnemers:	Gemeenten Utrecht, Amsterdam, Rotterdam en Den Haag

Percentage eigenaarsbelang	9,23%
Percentage stemrecht	25%
Publieke taak:	Nee
Juridische vorm	Vereniging coöperatief verband met uitsluiting van aansprakelijkheid
Website:	https://www.wigo4it.nl/
Gekoppeld(e) programma(s)	Werk, toekomstbestendige economie en ondersteuning

Toegevoegde waarde van de gemeentelijk betrokkenheid

Omschrijving	Bij aanvang	Nog actueel
Efficiency (Goedkoper/beter georganiseerd)	Ja	Ja
Effectiviteit (beter resultaat)	Ja	Ja
Wettelijke verplichting	Nee	Ja

Is het BBV van toepassing?	Nee
Is het BBV nagevolgd?	Nee

Vermogen

x €1.000

Omschrijving	Werkelijk saldo 31-12-2022	Prognose 01-01-2024	Prognose 31-12-2024
Eigen vermogen	5.796	nog niet bekend	nog niet bekend
Vreemd vermogen	10.603	nog niet bekend	nog niet bekend

Resultaat 2022:	-/- 2.563
Prognose resultaat 2023:	nog niet bekend

Bijdrage van de gemeente Utrecht

x €1.000

	2023	2024	2025	2026
Opgenomen bij de GU	3.656	3.656	3.656	3.656

Toelichting op de tabel Bijdrage van de gemeente Utrecht

Het opgenomen bedrag is bestemd voor het aandeel van de gemeente Utrecht in de jaarlijkse contributie van Wigo4it. De bijdrage over 2023 is nog niet definitief bekend. De jaarrekening over 2023 wordt naar verwachting in mei 2024 vastgesteld. De begrote bijdrage voor 2023 is 2,175 miljoen euro.

Risico's

Zijn er risico's opgenomen in de risicoparagraaf:	Ja
Geven de risico's aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen:	Nee
Kan de gemeente het Publiekelijke belang (indien van toepassing) ondertussen ook als opdrachtgever (inkoop) en subsidieverlener- of regelgever voldoende behartigen:	Niet van toepassing

Ontwikkelingen

In 2020 is het duidelijk geworden dat er een nieuwe marktstrategie nodig is om de ontwikkeling van onze ICT-dienstverlening anders en samen met de markt te gaan organiseren en te versnellen. Hierbij is ook gekeken of de markt bepaalde producten goedkoper en/of sneller kan aanbieden. Om dit te realiseren ligt er in Utrecht een flinke meerjarige transitieopgave om de ICT-dienstverlening voor de domeinen Werk, Klantinteractie en generieke ICT (verder) op te bouwen, de bijbehorende regiefunctie in te richten en de huidige ICT-dienstverlening voor deze domeinen af te bouwen bij Wigo4it. Dit wordt onder andere met behulp van de beweging naar Common Ground ingevuld. In de periode tot en met 2023 wordt Wigo4it afgebouwd tot een zogenaamde fit-for-purpose organisatie. De lopende reorganisatieaanpak van Wigo4it is in de laatste fase. De ontwikkeling van de totale reorganisatiekosten wordt gevolgd. 2023 is het laatste jaar waarin de afbouw van de kosten volgens de meerjarenbegroting moet plaatsvinden. Om tot het beoogde uiteindelijke kostenniveau te kunnen komen bij Wigo4it vanaf 2024 worden de nodige technische vernieuwingen afgemaakt in 2023. Onderzoek heeft uitgewezen dat voor de uitfasering van de applicatie RMW de aanpassingen complexer zijn dan voorzien. Dit betekent een grote kans dat begin 2024 hiervoor activiteiten verricht worden.

Zijn ontwikkelingen met beleidsmatige of financiële gevolgen:	Ja
Geven deze ontwikkelingen aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen:	Nee

Vleuten-De Meern zelfstandig BV

Doel en organisatie

Standplaats:	Utrecht
Doel:	Uitvoeren van grondexploitatie.
Deelnemers:	Gemeente Utrecht
Percentage eigenaarsbelang	
Percentage stemrecht	
Publieke taak:	Nee
Juridische vorm	Besloten Vennootschap
Website:	Er is geen Website
Gekoppeld(e) programma(s)	Ontwikkelen en wonen voor iedereen

Toegevoegde waarde van de gemeentelijk betrokkenheid

Omschrijving	Bij aanvang	Nog actueel
Efficiency (Goedkoper/beter georganiseerd)	Nee	Ja
Effectiviteit (beter resultaat)	Ja	Ja
Wettelijke verplichting	Nee	Ja

Is het BBV van toepassing?	Nee
Is het BBV nagevolgd?	Nee

Vermogen

x €1.000

Omschrijving	Werkelijk saldo 31-12-2022	Prognose 01-01-2024	Prognose 31-12-2024
Eigen vermogen	18	nog niet bekend	nog niet bekend
Vreemd vermogen	nog niet bekend	nog niet bekend	nog niet bekend

Resultaat 2022:	0
Prognose resultaat 2023:	0

Bijdrage van de gemeente Utrecht

x €1.000

	2023	2024	2025	2026
Opgenomen bij de GU	-	-	-	-

Toelichting op de tabel Bijdrage van de gemeente Utrecht

Niet van toepassing.

Risico's

Zijn er risico's opgenomen in de risicoparagraaf:	Nee
Geven de risico's aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen:	Nee
Kan de gemeente het Publiekelijke belang (indien van toepassing) ondertussen ook als opdrachtgever (inkoop) en subsidieverlener- of regelgever voldoende behartigen:	Niet van toepassing

Ontwikkelingen

De B.V. wordt in 2023 geliquideerd.

Zijn ontwikkelingen met beleidsmatige of financiële gevolgen:	Nee
Geven deze ontwikkelingen aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen:	Niet van toepassing

BNG Bank NV

Doel en organisatie

Standplaats:	Den Haag
Doel:	De BNG Bank NV is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang en verstrekt krediet tegen lage tarieven aan of onder garantie van Nederlandse overheden. Dat leidt voor de inwoners tot zo laag mogelijke kosten voor maatschappelijke voorzieningen.
Deelnemers:	Staat der Nederlanden, Provincies, gemeenten en een Hoogheemraadschap
Percentage eigenaarsbelang	1,37%
Percentage stemrecht	1,37%
Publieke taak:	Nee
Juridische vorm	Naamloze (structuur)vennootschap
Website:	https://www.bngbank.nl/
Gekoppeld(e) programma(s)	Algemene middelen (dividend)

Toegevoegde waarde van de gemeentelijk betrokkenheid

Omschrijving	Bij aanvang	Nog actueel
Efficiency (Goedkoper/beter georganiseerd)	Ja	Ja
Effectiviteit (beter resultaat)	Ja	Ja
Wettelijke verplichting	Nee	Ja

Is het BBV van toepassing?	Nee
Is het BBV nagevolgd?	Nee

Vermogen

x €1.000

Omschrijving	Werkelijk saldo 31-12-2022	Prognose 01-01-2024	Prognose 31-12-2024
Eigen vermogen	4.615.000	nog niet bekend	nog niet bekend
Vreemd vermogen	107.459.000	110.000.000	110.000.000

Resultaat 2022:	300 miljoen euro
Prognose resultaat 2023:	Nog niet bekend

Bijdrage van de gemeente Utrecht

x €1.000

	2023	2024	2025	2026
Opgenomen bij de GU	-1.250	-1.250	-1.250	-1.250

Toelichting op de tabel Bijdrage van de gemeente Utrecht

Bedragen zijn negatief weergegeven, omdat sprake is van (dividend)baten. Deze zijn voor de komende jaren stabiel geraamd.

Risico's

Zijn er risico's opgenomen in de risicoparagraaf:	Nee
Geven de risico's aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen:	Nee
Kan de gemeente het Publiekelijke belang (indien van toepassing) ondertussen ook als opdrachtgever (inkoop) en subsidieverlener- of regelgever voldoende behartigen:	Ja

Ontwikkelingen

BNG verwacht dat over 2023 haar renteresultaat lager zal uitvallen o.a. vanwege aflossing van een ECB-faciliteit, te weten zgn. TLTRO-financiering. Ook wijst men op onzekere marktwaardeveranderingen door renteontwikkelingen. Daarnaast verwacht BNG een stijging van de bedrijfslasten in 2023. Dit komt met name door de nodige investeringen in de organisatie en betreft onder meer verbeteringen in het IT landschap, de ontsluitbaarheid van data, en voorgenomen verbeteringen van de klant- en kredietprocessen. Op grond hiervan èn de onzekere maatschappelijke en economische ontwikkelingen heeft BNG aangegeven het niet verantwoord te achten een uitspraak te doen over het verwachte nettoresultaat over 2023.

Zijn ontwikkelingen met beleidsmatige of financiële gevolgen:	Ja
Geven deze ontwikkelingen aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen:	Nee

N.V. REMU Houdstermaatschappij

Doel en organisatie

Standplaats:	Bilthoven
Doel:	Houden van aandelen in REMU NV.
Deelnemers:	Provincie Utrecht, gemeente Utrecht en gemeente Amersfoort
Percentage eigenaarsbelang	47,50%
Percentage stemrecht	47,50%
Publieke taak:	Nee
Juridische vorm	Naamloze Vennootschap
Website:	Geen
Gekoppeld(e) programma(s)	Algemene middelen en overhead

Toegevoegde waarde van de gemeentelijk betrokkenheid

Omschrijving	Bij aanvang	Nog actueel
Efficiency (Goedkoper/beter georganiseerd)	Nee	Nee
Effectiviteit (beter resultaat)	Nee	Nee
Wettelijke verplichting	Nee	Nee

Is het BBV van toepassing? Ja

Is het BBV nagevolgd?	Ja

Vermogen

x €1.000

Omschrijving	Werkelijk saldo 31-12-2022	Prognose 01-01-2024	Prognose 31-12-2024
Eigen vermogen	nog niet bekend	nog niet bekend	nog niet bekend
Vreemd vermogen	nog niet bekend	nog niet bekend	nog niet bekend

Resultaat 2022:	niet van toepassing
Prognose resultaat 2023:	niet van toepassing

Bijdrage van de gemeente Utrecht

x €1.000

	2023	2024	2025	2026
Opgenomen bij de GU	-	-	-	-

Toelichting op de tabel Bijdrage van de gemeente Utrecht

Niet van toepassing

Risico's

Zijn er risico's opgenomen in de risicoparagraaf:	Nee
Geven de risico's aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen:	Nee
Kan de gemeente het Publiekelijke belang (indien van toepassing) ondertussen ook als opdrachtgever (inkoop) en subsidieverlener- of regelgever voldoende behartigen:	Nee

Ontwikkelingen

Vertrouwelijk

Zijn ontwikkelingen met beleidsmatige of financiële gevolgen:	Ja
Geven deze ontwikkelingen aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen:	Nee

NV Vitens

Doel en organisatie

Standplaats:	Zwolle
Doel:	Maken en leveren van drinkwater voor bedrijven en inwoners in het verzorgingsgebied.
Deelnemers:	Gemeente Utrecht is evenwel zelf niet verplicht om aandeelhouder te zijn Deelnemers: vijf provincies
Percentage eigenaarsbelang	4,95%
Percentage stemrecht	4,95%
Publieke taak:	Ja
Juridische vorm	Naamloze Vennootschap
Website:	https://www.vitens.nl/

Gekoppeld(e) programma(s)	Algemene middelen (dividend)

Toegevoegde waarde van de gemeentelijk betrokkenheid

Omschrijving	Bij aanvang	Nog actueel
Efficiency (Goedkoper/beter georganiseerd)	Ja	Ja
Effectiviteit (beter resultaat)	Ja	Ja
Wettelijke verplichting	Ja	Ja

Is het BBV van toepassing?	Nee
Is het BBV nagevolgd?	Nee

Vermogen

x €1.000

Omschrijving	Werkelijk saldo 31-12-2022	Prognose 01-01-2024	Prognose 31-12-2024
Eigen vermogen	649.500	nog niet bekend	nog niet bekend
Vreemd vermogen	1.446.600	1.537.000	1.682.200

Resultaat 2022:	8,2 miljoen euro
Prognose resultaat 2023:	32,1 miljoen euro

Bijdrage van de gemeente Utrecht

x €1.000

	2023	2024	2025	2026
Opgenomen bij de GU	-	-	-	-

Toelichting op de tabel Bijdrage van de gemeente Utrecht

Niet van toepassing.

Risico's

Zijn er risico's opgenomen in de risicoparagraaf:	Nee
Geven de risico's aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen:	Nee
Kan de gemeente het Publiekelijke belang (indien van toepassing) ondertussen ook als opdrachtgever (inkoop) en subsidieverlener- of regelgever voldoende behartigen:	Ja

Ontwikkelingen

Als gevolg van de watertransitie voorziet Vitens de komende jaren een sterke toename van haar investeringsniveau. Daarvoor moet Vitens geld lenen. De geldende WACC-reguliering belemmert Vitens echter om voldoende eigen vermogen op te bouwen. Dat eigen vermogen is nodig om externe financiering (vreemd vermogen) aan te kunnen trekken. Onder aanvoering van koepelorganisatie Vewin voert Vitens een lobby om de WACC-regulering aangepast te krijgen. Mocht dit geen succes hebben dan is het denkbaar dat Vitens aandeelhouders verzoekt om kapitaal bij te storten. Omdat het eigen vermogen nog niet het minimumniveau heeft dat Vitens in haar continuïteitsbeleid heeft bepaald keert zij al enkele jaren geen dividend uit en de verwachting is dat dit voorlopig zo zal blijven.

Zijn ontwikkelingen met beleidsmatige of financiële gevolgen:	Nee
Geven deze ontwikkelingen aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen:	Nee

Utrechtse Maatschappij tot Stadsherstel N.V.

Doel en organisatie

Standplaats:	Utrecht
Doel:	Verwerven, restaureren, onderhouden, beheren en exploiteren van monumenten. De Utrechtse Maatschappij tot Stadsherstel NV richt zich vanaf de oprichting met name op restauratie en behoud van voor de markt incourante objecten. Voorbeelden daarvan zijn het Doelenhuis, de voormalige Brandweerkazerne Korte Minrebroederstraat/ Stadhuisplein, woningcomplex De Zeven Steegjes, Molen De Ster en recent gasthuis Leeuwenbergh, het project Lofen en als exploitant van landhuis Oud-Amelisweerd. De NV houdt belangrijke monumenten in stand, om die reden is de gemeente Utrecht sinds de oprichting van de NV in 1985 aandeelhouder. Het bezit van de NV omvat per 2020 216 wooneenheden en 40 bedrijfs-/kantoorruimten in de gemeente Utrecht en daarnaast 20 wooneenheden in De Bilt.
Deelnemers:	Aandeelhouders met een belang van meer dan 5%: Coöperatieve Rabobank Utrecht en omstreken UA, ASR Levensverzekering NV, REI Fund Netherlands BV, F. van Lanschot Bankiers NV, Syntrus Achmea Pensioenbeheer, gemeente Utrecht (ca. 10% van de aandelen). En daarnaast diverse fondsen, bedrijven, organisaties en particulieren.
Percentage eigenaarsbelang	
Percentage stemrecht	
Publieke taak:	Nee
Juridische vorm	Naamloze Vennootschap
Website:	https://www.stadsherstel-utrecht.nl/
Gekoppeld(e) programma(s)	Ontwikkelen en wonen voor iedereen

Toegevoegde waarde van de gemeentelijk betrokkenheid

Omschrijving	Bij aanvang	Nog actueel
Efficiency (Goedkoper/beter georganiseerd)	Ja	Ja
Effectiviteit (beter resultaat)	Nee	Ja
Wettelijke verplichting	Nee	Nee

Is het BBV van toepassing?	Nee
Is het BBV nagevolgd?	Nee

Vermogen

x €1.000

Omschrijving	Werkelijk saldo 31-12-2022	Prognose 01-01-2024	Prognose 31-12-2024
Eigen vermogen	14.781	nog niet bekend	nog niet bekend
Vreemd vermogen	11.267	nog niet bekend	nog niet bekend

Resultaat 2022:	938.979

Prognose resultaat 2023: nog niet bekend

Bijdrage van de gemeente Utrecht

x €1.000

	2023	2024	2025	2026
Opgenomen bij de GU	-	-	-	-

Toelichting op de tabel Bijdrage van de gemeente Utrecht

Niet van toepassing

Risico's

Zijn er risico's opgenomen in de risicoparagraaf:	Nee
Geven de risico's aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen:	Nee
Kan de gemeente het Publiekelijke belang (indien van toepassing) ondertussen ook als opdrachtgever (inkoop) en subsidieverlener- of regelgever voldoende behartigen:	Ja

Ontwikkelingen

Geen ontwikkelingen met financiële gevolgen voor de gemeente.

Zijn ontwikkelingen met beleidsmatige of financiële gevolgen:	Nee
Geven deze ontwikkelingen aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen:	Nee

UW Holding BV

Doel en organisatie

Standplaats:	Utrecht
Doel:	Uitvoering van de taken Wet sociale werkvoorziening. UW Holding BV is een belangrijke partner bij de uitvoering van de Participatiewet.
Deelnemers:	Gemeente Utrecht (100% aandeelhouder)
Percentage eigenaarsbelang	100,00%
Percentage stemrecht	100,00%
Publieke taak:	Ja
Juridische vorm	Besloten Vennootschap
Website:	https://www.uw.nl/
Gekoppeld(e) programma(s)	Werk, toekomstbestendige economie en ondersteuning

Toegevoegde waarde van de gemeentelijk betrokkenheid

Omschrijving	Bij aanvang	Nog actueel
Efficiency (Goedkoper/beter georganiseerd)	Ja	Ja
Effectiviteit (beter resultaat)	Ja	Ja
Wettelijke verplichting	Nee	Ja

Is het BBV van toepassing? Nee

Is het BBV nagevolgd? Ja

Vermogen

x €1.000

Omschrijving	Werkelijk saldo 31-12-2022	Prognose 01-01-2024	Prognose 31-12-2024
Eigen vermogen	921	nog niet bekend	nog niet bekend
Vreemd vermogen	14.269	nog niet bekend	nog niet bekend

Resultaat 2022: -455.000

Prognose resultaat 2023: nog niet bekend

Bijdrage van de gemeente Utrecht

x €1.000

	2023	2024	2025	2026
Opgenomen bij de GU	1.800	1.800	1.800	1.800

Toelichting op de tabel Bijdrage van de gemeente Utrecht

Het budget dat we van het Rijk ontvangen voor de uitvoering van de Wsw is niet toereikend. We verstrekken daarom jaarlijks een aanvullende bijdrage aan UW om het hierdoor ontstane structurele exploitatietekort te dekken. In de tabel is deze aanvullende bijdrage opgenomen. In het Ondernemingsplan 2022 - 2026 UW, dat eind december 2022 is vastgesteld, wordt ervan uitgegaan dat de gemeentelijke bijdrage in het exploitatietekort daalt naar 1,5 miljoen euro.

Risico's

Zijn er risico's opgenomen in de risicoparagraaf: Ja

Geven de risico's aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen: Nee

Kan de gemeente het Publiekelijke belang (indien van toepassing) ondertussen ook als opdrachtgever (inkoop) en subsidieverlener- of regelgever voldoende behartigen: Ja

Ontwikkelingen

<Aangeven of er ontwikkelingen zijn>

Zijn ontwikkelingen met beleidsmatige of financiële gevolgen: Nee

Geven deze ontwikkelingen aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen: Nee

Wijkontwikkelingsmaatschappij Lombok BV

Doel en organisatie

Standplaats: Utrecht

Doel: Economische ontwikkeling in de wijk Lombok stimuleren door panden te kopen, te herstellen en te verhuren of verkopen om een grotere diversiteit aan ondernemingen te bewerkstelligen.

Deelnemers: Gemeente Utrecht (95% aandelen), Plegt- Vos, Rabobank en B0-ex

Percentage eigenaarsbelang 95%

Percentage stemrecht 20%

Publieke taak:	Ja
Juridische vorm	Besloten Vennootschap
Website:	Geen
Gekoppeld(e) programma(s)	Werk, toekomstbestendige economie en ondersteuning

Toegevoegde waarde van de gemeentelijk betrokkenheid

Omschrijving	Bij aanvang	Nog actueel
Efficiency (Goedkoper/beter georganiseerd)	Ja	Ja
Effectiviteit (beter resultaat)	Ja	Ja
Wettelijke verplichting	Nee	Nee

Is het BBV van toepassing?	Nee
Is het BBV nagevolgd?	Ja

Vermogen

x €1.000

Omschrijving	Werkelijk saldo 31-12-2022	Prognose 01-01-2024	Prognose 31-12-2024
Eigen vermogen	3.136	nog niet bekend	nog niet bekend
Vreemd vermogen	2.254	nog niet bekend	nog niet bekend

Resultaat 2022:	93
Prognose resultaat 2023:	Nog niet bekend

Bijdrage van de gemeente Utrecht

x €1.000

	2023	2024	2025	2026
Opgenomen bij de GU	-	-	-	-

Toelichting op de tabel Bijdrage van de gemeente Utrecht
Niet van toepassing.

Risico's

Zijn er risico's opgenomen in de risicoparagraaf:	Nee
Geven de risico's aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen:	Nee
Kan de gemeente het Publiekelijke belang (indien van toepassing) ondertussen ook als opdrachtgever (inkoop) en subsidieverlener- of regelgever voldoende behartigen:	Nee

Ontwikkelingen
De WOM is afgelopen jaar bezig geweest met het verduurzamen van een deel van haar bezit (energiebesparing). Ondanks het zeer krappe aanbod is het gelukt 2 nieuwe panden te verwerven.

Zijn ontwikkelingen met beleidsmatige of financiële gevolgen:	Nee
Geven deze ontwikkelingen aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen:	Nee

WOM Beheer Noordwest BV

Doel en organisatie

Standplaats:	Utrecht
Doel:	Het bevorderen van de stedelijke herstructurering in de wijk Noordwest in de gemeente Utrecht met het oog op verbetering van de leefbaarheid en de sociaaleconomische ontwikkeling in die wijk, alsmede het verkrijgen, vervreemden, bezwaren, ontwikkelen, beheren, verbeteren, exploiteren en verhuren van onroerende zaken en rechten waaraan deze zijn onderworpen, en ten slotte al hetgeen met het vorenstaande in de ruimste zin verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn. Het speerpunt van de WOM is gericht op verbeteren van de sociaaleconomische ontwikkeling van de Amsterdamsestraatweg.
Deelnemers:	Gemeente Utrecht
Percentage eigenaarsbelang	100%
Percentage stemrecht	100%
Publieke taak:	Nee
Juridische vorm	Besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid
Website:	Geen
Gekoppeld(e) programma(s)	Werk, toekomstbestendige economie en ondersteuning

Toegevoegde waarde van de gemeentelijk betrokkenheid

Omschrijving	Bij aanvang	Nog actueel
Efficiency (Goedkoper/beter georganiseerd)	Ja	Ja
Effectiviteit (beter resultaat)	Ja	Ja
Wettelijke verplichting	Nee	Nee

Is het BBV van toepassing?	Nee
Is het BBV nagevolgd?	Nee

Vermogen

x €1.000

Omschrijving	Werkelijk saldo 31-12-2022	Prognose 01-01-2024	Prognose 31-12-2024
Eigen vermogen	5.195	nog niet bekend	nog niet bekend
Vreemd vermogen	206	nog niet bekend	nog niet bekend

Resultaat 2022:	-115
Prognose resultaat 2023:	Nog niet bekend

Bijdrage van de gemeente Utrecht x €1.000

	2023	2024	2025	2026
Opgenomen bij de GU	-	-	-	-

Toelichting op de tabel Bijdrage van de gemeente Utrecht
De cijfers komen uit concept jaarrekening

Risico's

Zijn er risico's opgenomen in de risicoparagraaf:	Nee
Geven de risico's aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen:	Nee
Kan de gemeente het Publiekelijke belang (indien van toepassing) ondertussen ook als opdrachtgever (inkoop) en subsidieverlener- of regelgever voldoende behartigen:	Niet van toepassing

Ontwikkelingen
De WOM heeft haar doelen op gebied van branchering, bewoning boven winkels, vestigingsklimaat en beheersing ongewenste activiteiten in 2022 grotendeels behaald. Doordat de Woningcorporatie Mitros in 2020 is uitgetreden, is gezocht naar nieuwe partner(s). Dit proces heeft echter langer geduurd dan voorzien. Naar verwachting zal de toetreding van een nieuwe aandeelhouder in 2023 zijn beslag krijgen. Het bedrijfsplan van de WOM is in 2021 herijkt. De aandachtspunten voor de WOM liggen nu vooral in het consolideren van de financiën en het investeren in het onderhoud van het vastgoed en maatregelen op het gebied van duurzaamheid.

Zijn ontwikkelingen met beleidsmatige of financiële gevolgen:	Ja
Geven deze ontwikkelingen aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen:	Ja

Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM) Regio Utrecht

Doel en organisatie

Standplaats:	Utrecht
Doel:	De ROM levert een relevante bijdrage aan de economische structuurversterking door het ondersteunen van het innovatief MKB dat door haar groei en ontwikkeling bijdraagt aan de maatschappelijke opgaven zoals verwoord binnen de thema's van de Regionaal Economische Agenda (REA). De kerntaken van de ROM liggen op het gebied van innoveren, investeren en internationaliseren ter versterking en ondersteuning van het regionale economische ecosysteem.
Deelnemers:	Ministerie EZK (36,36% aandelen), Provincie Utrecht (36,36% aandelen), Gemeente Utrecht (13,64% aandelen), Gemeente Amersfoort (6,82% aandelen), Gemeente Hilversum (4,55% aandelen), Universiteit Utrecht (1,14% aandelen), UMC Utrecht (1,14% aandelen)
Percentage eigenaarsbelang	11,65%
Percentage stemrecht	11,65%
Publieke taak:	Ja
Juridische vorm	BV (opgericht in 2020)
Website:	ROM Regio Utrecht

Gekoppeld(e) programma(s)	Werk, toekomstbestendige economie en ondersteuning

Toegevoegde waarde van de gemeentelijk betrokkenheid

Omschrijving	Bij aanvang	Nog actueel
Efficiency (Goedkoper/beter georganiseerd)	Ja	Ja
Effectiviteit (beter resultaat)	Ja	Ja
Wettelijke verplichting	Nee	Nee

Is het BBV van toepassing?	Nee
Is het BBV nagevolgd?	Nee

Vermogen

x €1.000

Omschrijving	Werkelijk saldo 31-12-2022	Prognose 01-01-2024	Prognose 31-12-2024
Eigen vermogen	50.627	nog niet bekend	nog niet bekend
Vreemd vermogen	4.303	nog niet bekend	nog niet bekend

Resultaat 2022:	1.003
Prognose resultaat 2023:	Nog niet bekend

Bijdrage van de gemeente Utrecht

x €1.000

	2023	2024	2025	2026
Opgenomen bij de GU	860	860	-	-

Toelichting op de tabel Bijdrage van de gemeente Utrecht

De cijfers komen uit concept jaarrekening

Risico's

Zijn er risico's opgenomen in de risicoparagraaf:	Nee
Geven de risico's aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen:	Nee
Kan de gemeente het Publiekelijke belang (indien van toepassing) ondertussen ook als opdrachtgever (inkoop) en subsidieverlener- of regelgever voldoende behartigen:	Ja

Ontwikkelingen

De ROM heeft geïnvesteerd in bedrijven die bijdragen aan onze maatschappelijke opgaven en die aansluiten bij de gedefinieerde ecosystemen (gezondheidseconomie, slimme duurzaamheid en media & gaming). In 2022 heeft de ROM een meerjarenstrategie 2023 - 2026 ontwikkeld. De raad heeft op 1 december ingestemd met de inzet van het College hierop. De ROM beschrijft in haar jaarplan 2023 hoe zij in economisch roerige tijden van plan is om juist die ondernemers te ondersteunen die zo belangrijk zijn voor onze maatschappelijke opgaven. Denk aan de betaalbaarheid van zorg, schaarsheid van talen en de klimaat- en energietransitie. De ROM kan inmiddels bouwen op een omvangrijk netwerk en vooruitstrevende dienstverlening.

Zijn ontwikkelingen met beleidsmatige of financiële gevolgen:	Nee
Geven deze ontwikkelingen aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen:	Nee

Regionale Samenwerkingsmaatschappij Regio Utrecht

Doel en organisatie

Standplaats:	Utrecht
Doel:	De ROM levert een relevante bijdrage aan de economische structuurversterking door het ondersteunen van het innovatief MKB dat door haar groei en ontwikkeling bijdraagt aan de maatschappelijke opgaven zoals verwoord binnen de thema's van de Regionaal Economische Agenda (REA). De kerntaken van de ROM liggen op het gebied van innoveren, investeren en internationaliseren ter versterking en ondersteuning van het regionale economische ecosysteem. De Regionale Samenwerkingsmaatschappij Regio Utrecht BV is opgericht om in fondsen te kunnen deelnemen anders dan het ROM Participatiefonds.
Deelnemers:	Provincie Utrecht (57% aandelen), Gemeente Utrecht (21% aandelen), Gemeente Amersfoort (11% aandelen), Gemeente Hilversum (7% aandelen), Universiteit Utrecht (2% aandelen), UMC Utrecht (2% aandelen)
Percentage eigenaarsbelang	11,65%
Percentage stemrecht	11,65%
Publieke taak:	Ja
Juridische vorm	BV (opgericht in 2020)
Website:	Rom regio Utrecht
Gekoppeld(e) programma(s)	Werk, toekomstbestendige economie en ondersteuning

Toegevoegde waarde van de gemeentelijk betrokkenheid

Omschrijving	Bij aanvang	Nog actueel
Efficiency (Goedkoper/beter georganiseerd)	Ja	Ja
Effectiviteit (beter resultaat)	Ja	Ja
Wettelijke verplichting	Nee	Nee

Is het BBV van toepassing?	Nee
Is het BBV nagevolgd?	Nee

Vermogen

x €1.000

Omschrijving	Werkelijk saldo 31-12-2022	Prognose 01-01-2024	Prognose 31-12-2024
Eigen vermogen	262	nog niet bekend	nog niet bekend
Vreemd vermogen	740	nog niet bekend	nog niet bekend

Resultaat 2022:	279
Prognose resultaat 2023:	Nog niet bekend

Bijdrage van de gemeente Utrecht

x €1.000

	2023	2024	2025	2026
Opgenomen bij de GU	-	-	-	-

Toelichting op de tabel Bijdrage van de gemeente Utrecht

De cijfers komen uit concept jaarrekening

Risico's

Zijn er risico's opgenomen in de risicoparagraaf:	Nee
Geven de risico's aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen:	Nee
Kan de gemeente het Publiekelijke belang (indien van toepassing) ondertussen ook als opdrachtgever (inkoop) en subsidieverlener- of regelgever voldoende behartigen:	ja

Ontwikkelingen

Niet van toepassing

Zijn ontwikkelingen met beleidsmatige of financiële gevolgen:	Nee
Geven deze ontwikkelingen aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen:	Nee

WKO Merwede B.V.

Doel en organisatie

Standplaats:	Utrecht
Doel:	Het exploiteren van de Energie-installatie voor het leveren van warmte en koude ten behoeve van Project Merwede.
Deelnemers:	Gemeente Utrecht (37,12% aandeelhouder), Merwede Real Estate (19,43% aandeelhouder), OC Merwede-C (17,81% aandeelhouder), DD Invest (17,44% aandeelhouder), Merwede Vijf (5,29% aandeelhouder) en BPD (2,91% aandeelhouder)
Percentage eigenaarsbelang	37,12%
Percentage stemrecht	50%
Publieke taak:	Ja
Juridische vorm	Besloten Vennootschap
Website:	-
Gekoppeld(e) programma(s)	Ontwikkelen en wonen voor iedereen

Toegevoegde waarde van de gemeentelijk betrokkenheid

Omschrijving	Bij aanvang	Nog actueel
Efficiency (Goedkoper/beter georganiseerd)	Ja	Ja
Effectiviteit (beter resultaat)	Ja	Ja
Wettelijke verplichting	Nee	Ja

Is het BBV van toepassing? Nee

Is het BBV nagevolgd? Nee

Vermogen

x €1.000

Omschrijving	Werkelijk saldo 31-12-2022	Prognose 01-01-2024	Prognose 31-12-2024
Eigen vermogen	10	nog niet bekend	nog niet bekend
Vreemd vermogen	0	nog niet bekend	nog niet bekend

Resultaat 2022: Niet van toepassing

Prognose resultaat 2023:

Bijdrage van de gemeente Utrecht

x €1.000

	2023	2024	2025	2026
Opgenomen bij de GU	28	28	-	-

Toelichting op de tabel Bijdrage van de gemeente Utrecht

Niet van toepassing.

Risico's

Zijn er risico's opgenomen in de risicoparagraaf: Nee

Geven de risico's aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen: Nee

Kan de gemeente het Publiekelijke belang (indien van toepassing) ondertussen ook als opdrachtgever (inkoop) en subsidieverlener- of regelgever voldoende behartigen:

Ontwikkelingen

WKO Merwede B.V. is in 2022 opgericht voor het leveren van warmte en koude ten behoeve van Project Merwede. De storting van kapitaal door de deelnemers zal in 2023 plaatsvinden.

Zijn ontwikkelingen met beleidsmatige of financiële gevolgen: Ja

Geven deze ontwikkelingen aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen: Nee

Stichtingen en verenigingen

Vereniging parkmanagement Papendorp

Doel en organisatie

Standplaats: Utrecht

Doel: Onderhoud openbare ruimte, registratie erfpachters en waarborgen architectonische waarden.

Deelnemers: Erfpachters die lid zijn van de vereniging

Percentage eigenaarsbelang

Percentage stemrecht

Publieke taak: Ja

Juridische vorm	Vereniging
Website:	Geen
Gekoppeld(e) programma(s)	Aantrekkelijke en groene leefomgeving

Toegevoegde waarde van de gemeentelijk betrokkenheid

Omschrijving	Bij aanvang	Nog actueel
Efficiency (Goedkoper/beter georganiseerd)	Ja	Ja
Effectiviteit (beter resultaat)	Ja	Ja
Wettelijke verplichting	Nee	Ja

Is het BBV van toepassing?	Nee
Is het BBV nagevolgd?	Nee

Vermogen

x €1.000

Omschrijving	Werkelijk saldo 31-12-2022	Prognose 01-01-2024	Prognose 31-12-2024
Eigen vermogen	nnb	nog niet bekend	nog niet bekend
Vreemd vermogen	nnb	nog niet bekend	nog niet bekend

Resultaat 2022:	nnb
Prognose resultaat 2023:	

Bijdrage van de gemeente Utrecht

x €1.000

	2023	2024	2025	2026
Opgenomen bij de GU	337	337	337	-

Toelichting op de tabel Bijdrage van de gemeente Utrecht
contractverlenging t/m 31.12.2025

Risico's

Zijn er risico's opgenomen in de risicoparagraaf:	Nee
Geven de risico's aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen:	Nee
Kan de gemeente het Publiekelijke belang (indien van toepassing) ondertussen ook als opdrachtgever (inkoop) en subsidieverlener- of regelgever voldoende behartigen:	Ja

Ontwikkelingen

Zijn ontwikkelingen met beleidsmatige of financiële gevolgen:	Nee
Geven deze ontwikkelingen aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen:	Nee

Vereniging parkmanagement De Wetering - Haarrijn

Doel en organisatie

Standplaats:	Utrecht
Doel:	Onderhoud openbare ruimte, registratie erfpachters en waarborgen architectonische waarden.
Deelnemers:	Erfpachters die lid zijn van de vereniging
Percentage eigenaarsbelang	
Percentage stemrecht	
Publieke taak:	Ja
Juridische vorm	Vereniging
Website:	Geen
Gekoppeld(e) programma(s)	Aantrekkelijke en groene leefomgeving

Toegevoegde waarde van de gemeentelijk betrokkenheid

Omschrijving	Bij aanvang	Nog actueel
Efficiency (Goedkoper/beter georganiseerd)	Ja	Ja
Effectiviteit (beter resultaat)	Ja	Ja
Wettelijke verplichting	Nee	Ja

Is het BBV van toepassing?	Nee
Is het BBV nagevolgd?	Nee

Vermogen

x €1.000

Omschrijving	Werkelijk saldo 31-12-2022	Prognose 01-01-2024	Prognose 31-12-2024
Eigen vermogen	nnb	nog niet bekend	nog niet bekend
Vreemd vermogen	nnb	nog niet bekend	nog niet bekend

Resultaat 2022:	Nog niet bekend
Prognose resultaat 2023:	nnb

Bijdrage van de gemeente Utrecht

x €1.000

	2023	2024	2025	2026
Opgenomen bij de GU	361	361	361	361

Toelichting op de tabel Bijdrage van de gemeente Utrecht

Niet van toepassing.

Risico's

Zijn er risico's opgenomen in de risicoparagraaf:	Nee
Geven de risico's aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen:	Nee
Kan de gemeente het Publiekelijke belang (indien van toepassing) ondertussen ook als opdrachtgever (inkoop) en subsidieverlener- of regelgever voldoende behartigen:	Ja

Ontwikkelingen

Zijn ontwikkelingen met beleidsmatige of financiële gevolgen:	Nee
Geven deze ontwikkelingen aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen:	Nee

VvE P&R Uithof/Sciencepark Utrecht

Doel en organisatie

Standplaats:	Utrecht
Doel:	Door het bieden van een combinatie van een goede parkeervoorziening aan de rand van de stad gecombineerd met snel openbaar vervoer naar de binnenstad zet de gemeente in op het afvangen van autoverkeer in de stad. Op deze manier hoopt de gemeente een goed alternatief te bieden voor automobilisten met bestemming Utrecht voor parkeren in de binnenstad. De gemeente is daarom eigenaar van 500 van de 2.000 parkeerplaatsen in de P&R de Uithof. De Vereniging van eigenaren regelt het beheer, de vaste lasten en het onderhoud.
Deelnemers:	Universiteit Utrecht, Universitair Medisch Centrum Utrecht, Hogeschool Utrecht, gemeente Utrecht
Percentage eigenaarsbelang	25%
Percentage stemrecht	25%
Publieke taak:	Nee
Juridische vorm	Vereniging
Website:	VvE P+R Utrecht Science Park: https://www.spark-parkeren.nl/project/vve-pr-utrecht-science-park
Gekoppeld(e) programma(s)	Duurzame bereikbaarheid

Toegevoegde waarde van de gemeentelijk betrokkenheid

Omschrijving	Bij aanvang	Nog actueel
Efficiency (Goedkoper/beter georganiseerd)	Ja	Ja
Effectiviteit (beter resultaat)	Nee	Ja
Wettelijke verplichting	Nee	Ja

Is het BBV van toepassing?	Nee
Is het BBV nagevolgd?	Nee

Vermogen

x €1.000

Omschrijving	Werkelijk saldo 31-12-2022	Prognose 01-01-2024	Prognose 31-12-2024
Eigen vermogen	1.115	nog niet bekend	nog niet bekend
Vreemd vermogen	213	nog niet bekend	nog niet bekend

Resultaat 2022:	12
Prognose resultaat 2023:	0

Bijdrage van de gemeente Utrecht

x €1.000

	2023	2024	2025	2026
Opgenomen bij de GU	287	287	287	287

Toelichting op de tabel Bijdrage van de gemeente Utrecht

Bijdrage van de Gemeente Utrecht aan de Vereniging van Eigenaren (VvE) is gebaseerd op de begroting 2023 VvE P+R De Uithof / P+R Utrecht Science Park.

Risico's

Zijn er risico's opgenomen in de risicoparagraaf:	Nee
Geven de risico's aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen:	Nee
Kan de gemeente het Publiekelijke belang (indien van toepassing) ondertussen ook als opdrachtgever (inkoop) en subsidieverlener- of regelgever voldoende behartigen:	Ja

Ontwikkelingen

Er zijn geen specifieke ontwikkelingen voor 2023 te melden.

Zijn ontwikkelingen met beleidsmatige of financiële gevolgen:	Nee
Geven deze ontwikkelingen aanleiding om de betrokkenheid van de gemeente te heroverwegen:	Nee

Grondbeleid

Inleiding

De paragraaf bevat op hoofdlijnen de beleidsmatige uitgangspunten voor het grondbeleid zoals opgenomen in de nota grondbeleid.

De gemeente Utrecht heeft de verantwoordelijkheid voor de regie op gebiedsontwikkelingen in de stad. Voor veel lokale activiteiten is grond nodig. Plannen op het gebied van wonen, werkgelegenheid en recreatie hebben gevolgen voor het grondgebruik in de gemeente. Bij verandering van het grondgebruik moet het toegestane grondgebruik worden veranderd binnen de geldende regels en maatregelen van de gemeente.

Belangrijkste uitgangspunten

- Het grondbeleid is een middel om de doelstelling Gezond Stedelijk Leven voor Iedereen en de bijbehorende ambities op het gebied van voldoende betaalbare woningen, circulair bouwen, mobiliteit, duurzaamheid en een groene openbare ruimte te kunnen realiseren. De gemeente zal hiervoor, indien nodig, een stevigere rol oppakken om deze maatschappelijke doelen te halen. De inzet van actief grondbeleid en de strategische inzet van grondposities wordt toegepast waar dit toegevoegde waarde heeft. Uiteraard alleen op het moment dat de risico's verbonden aan actief grondbeleid beheersbaar zijn. Deze beleidslijn staat ook in het Coalitieakkoord "Investeren in Utrecht".
- De tussentijdse winstnemingen worden bepaald door de in het BBV voorgeschreven POC-methodiek (percentage of completion), waarbij de winst wordt berekend naar de mate van realisatie.
- Aan de basis van het Utrechts Grondbeleid ligt de Wet op de ruimtelijk ordening (Wro) en het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV); deze zorgen ervoor dat de gemeente de door haar gewenste rol zo goed mogelijk kan vormgeven.

Beleidskaders

Beleidsnota (inclusief link)	Datum	Inhoud
Het Utrechts Grondbeleid	2017	Beschrijft de verschillende instrumenten van het grondbeleid die bijdragen aan het behalen van de doelstellingen van de gemeente
Meerjaren Perspectief Ruimte	2023	In het Meerjaren Perspectief Ruimte analyseren wij jaarlijks de voortgang van de uitvoering van ambities uit de Ruimtelijke Strategie Utrecht (RSU2040).

Ontwikkelingen en actualiteiten

Het Meerjaren Perspectief Ruimte (MPR) met daarin onder andere de voortgang van de lopende grondexploitaties maakt onderdeel uit van de Voorjaarsnota. Onderdeel van deze rapportage is een vertrouwelijke bijlage met gedetailleerde informatie per grondexploitatieproject.
Bij de behandeling van de begroting wordt in de tweede bestuursrapportage op basis van actuele informatie gerapporteerd over (mogelijke) wijzigingen ten opzichte van het MPR voor de lopende grondexploitatieprojecten. Dit gebeurt aan de hand van de belangrijkste indicatoren, zoals de grondprijs, het aantal m^2 kantoorruimte, de fasering van de woningmarkt (en eventuele noodzakelijk geachte herprogrammering), de rente en de mogelijke impact van andere ontwikkelingen/politieke

keuzes. Naast de actuele informatie over de grondexploitatieprojecten, de tussentijdse winstnemingen, het verloop van de reserve grondexploitatie waaronder de omvang van de robuuste posten binnen de grondexploitatie Leidsche Rijn en de stand van de voorziening ten behoeve van negatieve grondexploitaties wordt ook gerapporteerd over de investeringsimpuls RSU en de voortgang van de woningbouwproductie.

De inhoudelijke ontwikkelingen binnen Leidsche Rijn, Stationsgebied en bestaand stedelijk gebied worden in het programma Ontwikkelen en Wonen voor iedereen gedetailleerd toegelicht.

Grondbeleid

- Het Utrechts Grondbeleid beschrijft de verschillende instrumenten van het grondbeleid die hieraan kunnen ondersteunen. De daadwerkelijke inzet van instrumenten wordt per project door de raad vastgesteld.
- Per gebied en locatie moet de rol van de gemeente worden gedefinieerd. De hogere dichtheden die we in de Merwedekanaalzone en de tweede fase van het Stationsgebied willen realiseren in samenhang met de hoge ambities als het gaat om gezonde verstedelijking op het gebied van duurzaamheid en mobiliteit, vragen om een expliciete en regisserende rol. De uitgangspunten voor de Ruimtelijke Strategie Utrecht 2040 – waarbij nadrukkelijk wordt gekozen om de groei van de stad te benutten om gezonde stedelijk leven voor iedereen te versterken met als eerste prioriteit verdichting - zijn hierbij richtinggevend.

Instrumenten grondbeleid
Het instrumentarium waarvan gebruik gemaakt kan worden bij het uitvoeren van het grondbeleid zijn, naast vrijwillige verwerving, onder meer voorkeursrecht, onteigening, kostenverhaal en erfpacht. Het beschikbare instrumentarium alsmede de bestuurlijke en ambtelijke bevoegdheden ten aanzien van de inzet van het instrumentarium staan beschreven in het Utrechts Grondbeleid en het bijbehorende Verwervings- en taxatieprotocol.

Prognose van de te verwachten resultaten

Zoals vermeld in het MPR 2023, zijn de te verwachten resultaten op netto contante waarde als volgt:

Grondexploitatie	Saldo MPR 2022	Mutatie geopende grond-exploitaties	Mutatie afgesloten grond-exploitaties	Mutatie lopende grond-exploitaties	Winstneming over 2022	Saldo MPR 2023
Leidsche Rijn	+19,9 miljoen			+1,6 miljoen	3,8 miljoen	+17,7 miljoen
Stationsgebied	-87,3 miljoen			-1,8 miljoen		-89,1 miljoen
Binnenstedelijke grondexploitaties	+8,0 miljoen	-1,8 miljoen	+12,0 miljoen	+1,4 miljoen	5,3 miljoen	+14,3 miljoen

Op eindwaarde zijn de te verwachten resultaten als volgt:
- Leidsche Rijn 41,9 miljoen euro positief
- Stationsgebied 91,8 miljoen euro negatief
- Binnenstedelijke grondexploitaties 17,1 miljoen euro positief

Voor nadere detaillering en een overzicht van de eindresultaten per grondexploitatie verwijzen wij naar de geheime bijlage bij het MPR 2023 "Gegevens grondexploitatieprojecten Gemeente Utrecht".

In de Tweede Bestuursrapportage 2023 (hoofdstuk Peilstok Stedelijke Ontwikkeling) lichten wij de ontwikkelingen toe die het geprognosticeerd saldo van de grondexploitaties zoals gepresenteerd in het MPR 2023 kunnen beïnvloeden. Wij verwachten geen noemenswaardige aanpassingen. Wel

verwachten wij dat onder andere de grondexploitaties Leidsche Rijn en Merwedekanaalzone financieel meer onder druk komen te staan door de onzekere marktomstandigheden. Deze ontwikkelingen verwerken wij bij de actualisatie van de grondexploitatie 2024 die wij aan u voorleggen in het MPR 2024.

Onderbouwing van de geraamde winstnemingen

De richtlijnen van het BBV schrijven voor dat winsten over grondexploitaties genomen moeten worden naar rato van de voortgang van de gebiedsontwikkeling. Om de mate van voortgang te berekenen wordt de POC-methode (percentage of completion) gebruikt. De formule is als volgt:

$$\text{POC} = \frac{\text{gerealiseerde uitgaven}}{\text{begrote uitgaven}} \times \frac{\text{gerealiseerde opbrengsten}}{\text{begrote opbrengsten}}$$

In het geval dat 80% van de kosten in een gebiedsontwikkeling is gerealiseerd en 50% procent van de kavels is uitgegeven, dan is deze gebiedsontwikkeling volgens de POC-methode voor 40% compleet. Dit betekent dat 40% van de winstverwachting op de eindwaarde als tussentijdse winst genomen moet worden.

Op basis van de POC-methode verwachten we voor de komende jaren winstnemingen, zoals vermeld in het MPR 2023. Deze winstnemingen zijn terug te vinden onder het kopje Stortingen bij het verloop van de reserve grondexploitatie. De verwachte toekomstige reeks is als volgt geraamd:

Toevoeging	2023	2024	2025	2026	2027
Winstafdracht grondexploitatie Leidsche Rijn	5.630	6.970	5.560	3.950	3.600
Eindsaldo binnenstedelijke grondexploitaties	8	515	0	0	0

Reserves Grondzaken in relatie tot de risico's

De reserve grondexploitaties is bestemd voor het opvangen van niet begrote financiële tegenvallers in grondexploitatieprojecten en voor het afdekken van financiële risico's bij het nemen van initiatieven in de ruimtelijke ontwikkeling van de stad. Sinds 2021 is ook de tussentijdse winstneming over de robuuste posten uit de grondexploitatie. De geprognosticeerde resultaten op de binnenstedelijke grondexploitaties en tussentijdse winstnemingen op de grondexploitatie Leidsche Rijn worden als storting meegenomen in het meerjaren verloop van de reserve grondexploitaties en zijn onderdeel van het huidig saldo.

De reserve grondexploitaties heeft een negatief meerjarig beeld van 0,483 miljoen euro in jaarsnede 2027. Als het verloop van de reserve zich de komende jaren niet positief ontwikkelt zullen wij in een volgende voorjaarsnota voorstellen doen om de reserve meerjarig op een sluitend niveau te brengen. Voor een verdere toelichting van het verloop van de reserve grondexploitaties: zie het MPR 2023.

x €1.000

	2023	2024	2025	2026	2027
Beginsaldo per 1 januari	177.829	177.361	152.401	158.753	163.495
Stortingen	9.823	12.543	9.310	7.700	7.350
Onttrekkingen	10.291	37.503	2.958	2.958	2.958
Saldo na stortingen en onttrekkingen	177.361	152.401	158.753	163.495	167.887
Reserveringen	162.215	139.825	139.825	142.025	145.775
Risicoreserveringen	22.595	22.595	22.595	22.595	22.595
Ruimte reserve grondexploitaties	-7.449	-10.019	-3.667	-1.125	-483

Overige onderwerpen

Rente en Parameters

Voor een grondexploitatie is de bepaling van parameters voor indexatie essentieel om de berekeningen in de tijd uit te kunnen zetten. Zo liggen de prijzen van bijvoorbeeld bouwmaterialen in de toekomst waarschijnlijk hoger dan nu. Met behulp van indexcijfers kunnen deze prijzen bij benadering ingeschat worden.

Op basis van de vastgestelde kaders 2023 zijn de volgende parameters vastgesteld:

Parameters	2022	2023	Looptijd
Rente	1,34%	1,48%	gehele looptijd
Disconteringsvoet	1,34%	1,48%	gehele looptijd
Opbrengstenstijging	1%	0%, 1%, 0%	0% 2 jaar (2023 en 2024), 1% (2025-2032), daarna 0%
met uitzondering van bedrijfskavels	0%	0%.	gehele looptijd
met uitzondering van kantoren	0%	0%.	gehele looptijd
met uitzondering van detailhandel en horeca	0%	0%.	gehele looptijd
Kostenstijging	2%	4%, 3%, 2%	1 jaar 4% (2023), 1 jaar 3% (2024) daarna 2% gehele looptijd
met uitzondering van verwervingskosten	n.v.t.	n.v.t.	Project specifiek bepalen

VPB

Per 1 januari 2016 is belastingplicht voor vennootschapsbelasting ingevoerd voor ondernemingen van overheden. In het coalitieakkoord van 2022 is met betrekking tot het grondbeleid besloten om binnen gebiedsontwikkelingen een stevigere rol te pakken om de maatschappelijke doelen van de coalitie te kunnen realiseren. In tegenstelling tot voorgaande jaren wordt actief grondbeleid en strategische grondposities ingezet waar dit een toegevoegde waarde heeft, mits de risico's zijn gewaarborgd. Het openen van nieuwe grondexploitaties is een vorm van actief grondbeleid. De afgelopen jaren zijn nieuwe grondexploitaties geopend, tezamen met de lopende grondexploitaties zijn deze fiscaal verlieslatend. Daarmee is aan een eerste vereiste van ondernemerschap, namelijk winstgevendheid, niet voldaan. Bij de actualisatie van de grondexploitaties wordt dan ook geen rekening gehouden met de druk van vennootschapsbelasting op de grondexploitaties.

Onderhoud Kapitaalgoederen

Inleiding

De paragraaf onderhoud Kapitaalgoederen gaat over het onderhoud van gemeentelijk eigendom dat vele jaren meegaat. De actuele meerjarennota's en -plannen op het gebied van bereikbaarheid, maatschappelijk vastgoed, openbare ruimte, rioleringen en de gemeentelijke watertaken liggen ten grondslag aan deze paragraaf.

Belangrijkste uitgangspunten

- Onderhoudskosten kapitaalgoederen zijn uitgaven om de kwaliteit van gemeentelijk eigendom dat vele jaren meegaat op een van tevoren vastgesteld onderhoudsniveau te houden of weer te brengen.
- De onderhoudskosten zijn een gemiddelde, gebaseerd op een meerjarige onderhoudsplanning.
- Schommelingen in de uitgaven voor groot onderhoud tussen jaren worden opgevangen binnen de Egalisatievoorziening VGB onderhoud en de Voorziening planmatig onderhoud.
- We onderscheiden groot onderhoud en klein onderhoud. Groot en klein onderhoud hebben geen invloed op de gebruiksduur van een gebouw of object. Al het groot en klein onderhoud wordt opgenomen in een meerjarige onderhoudsplanning.
- Bij het maatschappelijk vastgoed onderscheiden we correctief, preventief en planmatig onderhoud, waarbij correctief en preventief onderhoud onder de noemer klein onderhoud vallen.
- Bij klein onderhoud gaat het om dagelijkse reparaties en kort-cyclisch onderhoud. De kosten ervan komen ten laste van de exploitatie.
- De noodzaak tot groot onderhoud ontstaat over een langere periode en is ingrijpender van aard. De kosten ervan komen ten laste van de voorziening.
- Wanneer een aanpassing leidt tot een belangrijke kwaliteitsverbetering en/of een significant langere gebruiksduur, wordt het niet gerekend tot groot onderhoud, maar is het een investering die geactiveerd wordt. Voor verdere toelichting zie Paragraaf Investeringen. Hier vindt u ook de projecten op het gebied van vervangingsinvesteringen.
- Het achterstallig onderhoud wordt in maximaal tien jaar weggewerkt.
- Investeringen met een maatschappelijk nut vanaf 0,1 miljoen euro worden volledig geactiveerd.
- Voor Onderwijshuisvesting geldt dat het onderhoud nagenoeg geheel voor rekening van de scholen komt.

Beleidskaders

Beleidsnota	Datum	Inhoud
Visie Water en Riolering Utrecht	2022	De gemeente heeft zorgplicht op het gebied van afval-, hemel- en grondwater. De Visie Water en Riolering beschrijft hoe we met deze verschillende waterstromen om gaan en welke doelen we daarbij willen behalen.
Visie Klimaatadaptatie Utrecht	2022	In de Visie Klimaatadaptatie Utrecht wordt beschreven hoe we omgaan met het veranderende klimaat, met vaker hitte, droogte en wateroverlast.
Nota Beheer Openbare Ruimte (2021)	2021	De Nota Beheer Openbare Ruimte is het beleidskader waarin staat wat de kwaliteit van de openbare ruimte is, hoe we ontwikkelend willen beheren en hoe we de verschillende opgaven willen betalen.
Kaderbrief Vastgoed 2017	2017	De Kaderbrief Vastgoed 2017 is het uniforme beleidskader met de spelregels voor het gemeentelijk vastgoed.

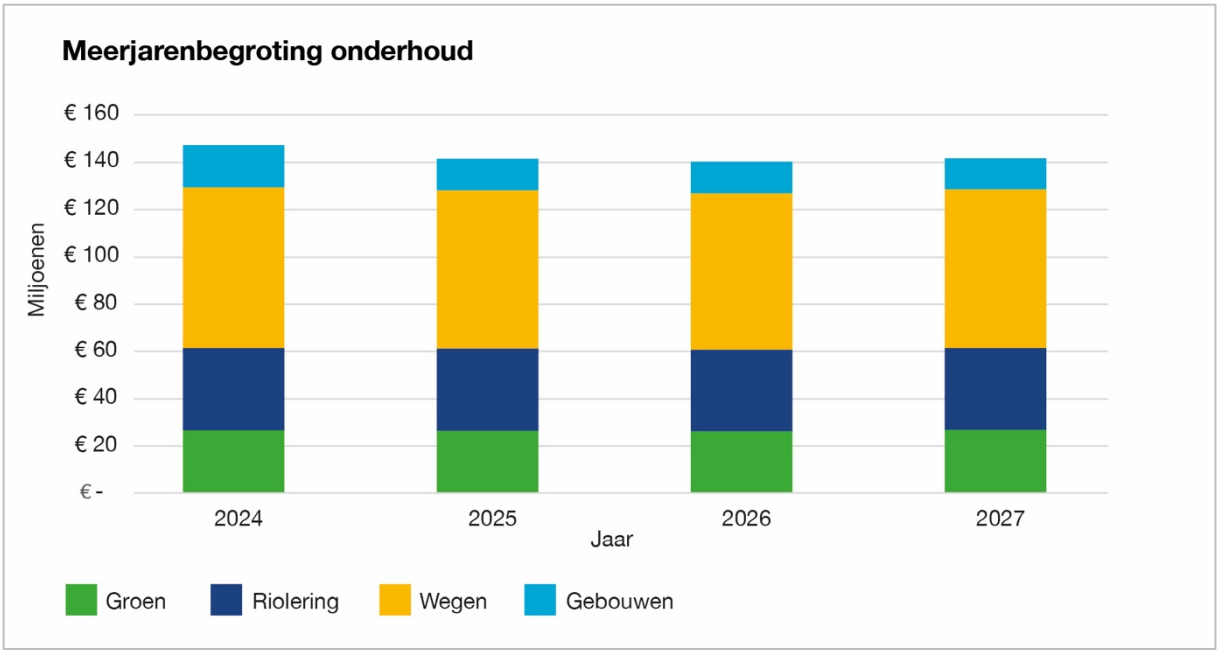
Onderhoud in beeld

x €1.000

Onderhoudskosten (volgens BBv-categorieën)	2024	2025	2026	2027
Riolering	**34.798**	34.798	34.414	34.414
Wegen	**68.113**	66.977	66.229	67.179
Groen	**26.593**	26.461	26.335	26.935
Gebouwen	**17.803**	13.238	13.238	13.238
Totaal onderhoudskosten	**147.309**	**141.474**	**140.216**	**141.766**

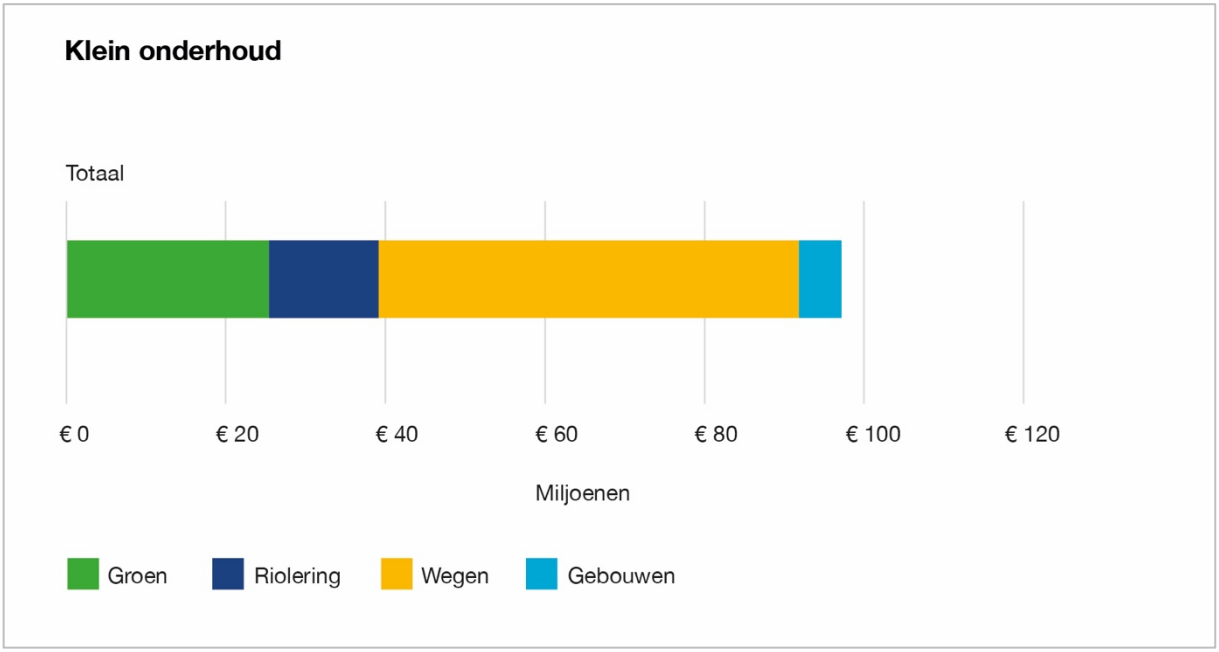
Onderhoud in beeld

Onderstaande grafiek laat zien hoeveel geld er nodig is voor onderhoud, vervangingen en om achterstanden in het onderhoud weg te werken in de komende jaren.

Onderhoudskosten naar Kostencategorie

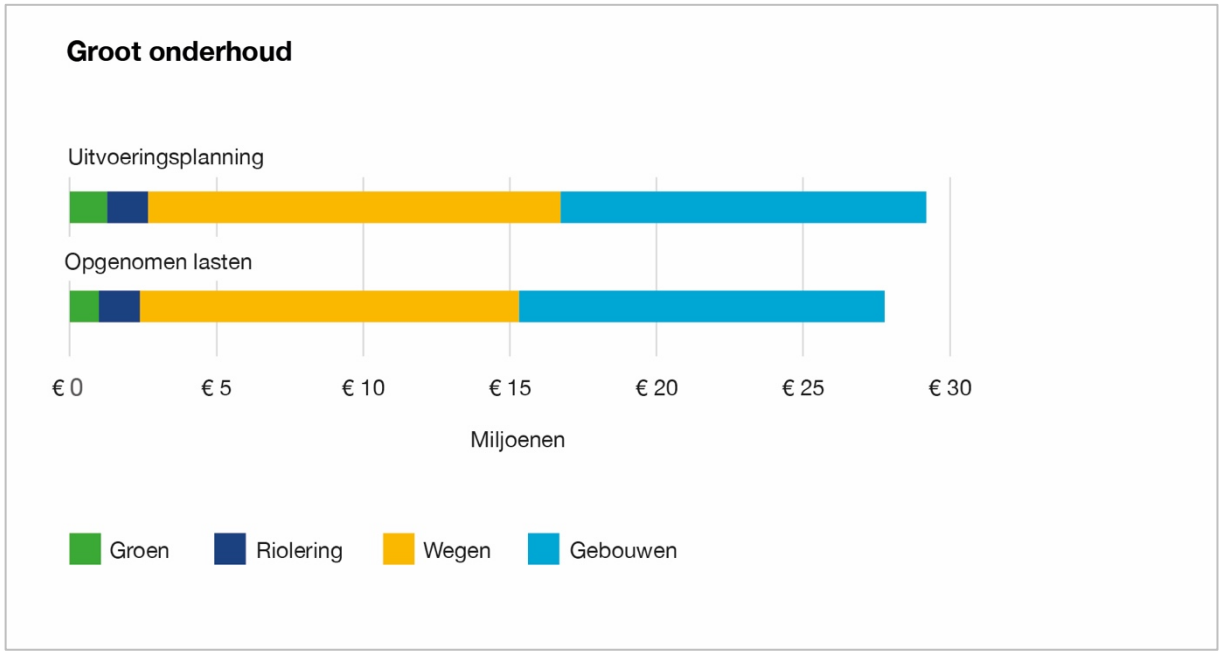
Klein Onderhoud

Algemeen
Bij klein onderhoud gaat het om dagelijkse reparaties die noodzakelijk zijn om het object in goede werkende en veilige staat te houden tegen een van tevoren vastgesteld kwaliteitsniveau. Hierbij moet worden gedacht aan maatregelen die noodzakelijk zijn om het object blijvend naar behoren te laten functioneren of haar representativiteit te laten behouden. Klein onderhoud is het onderhoud dat vanaf het eerste of het lopende planjaar op een klein gedeelte van het object wordt uitgevoerd. Denk bijvoorbeeld aan het vervangen van lampen in verlichtingsarmaturen of het snoeiwerk van een boom na een hevige storm. Klein onderhoud is veelal bedoeld om direct gebreken en gevaarlijke situaties op te heffen.

Financieel
De kosten voor klein onderhoud worden jaarlijks direct opgenomen in de begroting als lasten.

Groot Onderhoud

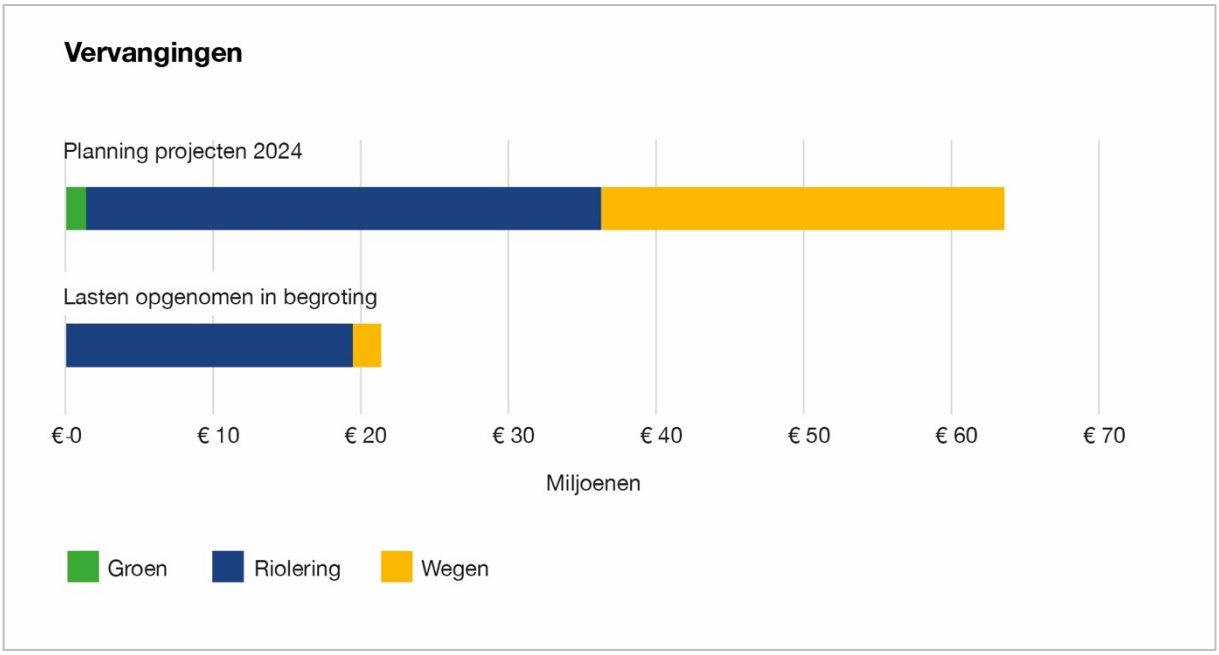

Algemeen
Lasten van groot onderhoud ontstaan na een langere periode van gebruik van een object als gevolg van slijtage. Groot onderhoud is in de regel gepland onderhoud van veelal ingrijpende aard als gevolg van slijtage, dat op een substantieel deel van het object wordt uitgevoerd en na een langere periode van gebruik moet worden verricht. De kosten verschillen hierdoor sterk per jaar. Voorbeelden hiervan zijn het vervangen van pompen van een rioolstelsel of het periodiek baggeren van watergangen.

Financieel
Om het groot onderhoud uit te kunnen voeren hebben wij voorzieningen. De in bovenstaande grafiek opgenomen lasten betreffen de storting in de voorzieningen voor het aankomende jaar, verdeeld per assetgroep. Op het moment dat wij kosten maken worden de noodzakelijke kosten uit deze voorzieningen onttrokken. De uitvoeringsplanning betreft de verwachte uitvoeringskosten voor het aankomende jaar en is een financiële vertaling van MeerJaren Investerings Planning (MJIP), waarover jaarlijks gerapporteerd wordt. Deze uitvoeringskosten worden onttrokken uit de voorziening en lopen niet via de exploitatie.

Kwaliteitsniveau
We werken bij het onderhoud van de openbare ruimte conform de onderhoudsrichtlijn, dit is het door de raad vastgestelde kwaliteitsniveau. Deze kwaliteit garandeert dat de openbare ruimte veilig en functioneel en prettig in gebruik is. En we werken het achterstallig onderhoud weg, zie hiervoor het kopje Achterstallig onderhoud.

Vervangingsinvesteringen

Algemeen
Investeringen ten behoeve van de vervanging van een bestaand actief als gevolg van economische veroudering of slijtage. Duidelijk is dat de levenscyclus niet voor elk object hetzelfde is, wegen gaan bijvoorbeeld doorgaans langer mee dan speeltoestellen.

Financieel
Voor bovenstaande geplande projecten voor 2024 wordt krediet aangevraagd. Voor een specificatie hiervan wordt verwezen naar de paragraaf investeringen. De in de begroting opgenomen lasten betreffen de kapitaallasten die ontstaan na afronding van een investeringsproject.

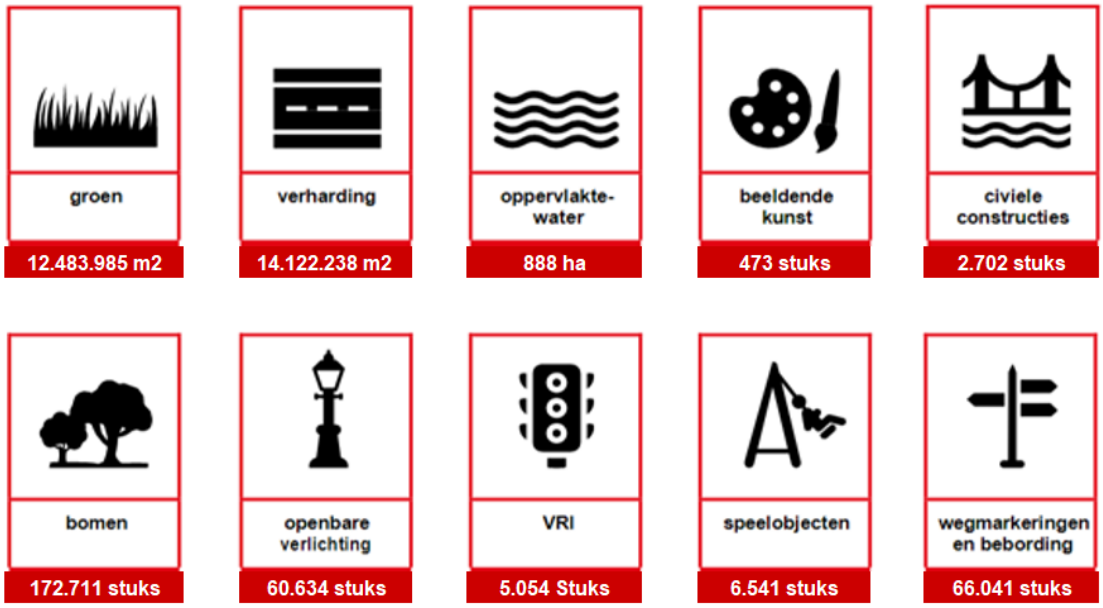
Achterstallig Onderhoud

Algemeen
Onderhoud dat niet op tijd is uitgevoerd, waardoor een onderhoudsrichtlijn is overschreden en niet (meer) wordt voldaan aan het door de raad vastgestelde kwaliteitsniveau, wordt aangemerkt als achterstallig onderhoud. Achterstallig onderhoud vanwege niet tijdige uitvoering van onderhoud, eventueel door onvoldoende beschikbaar gesteld budget, kan leiden tot schade (hogere herstelkosten = kapitaalvernietiging) en/of onveilige situaties. Er kan ook sprake zijn van achterstallig onderhoud zonder dat dit leidt tot kapitaalvernietiging en/of onveilige situaties. Daar is sprake van wanneer de onderhoudstoestand van een kapitaalgoed lager is dan het door de raad vastgestelde kwaliteitsniveau.

Financieel
Voor achterstallig onderhoud wordt geen separaat budget opgenomen in de begroting. De werkzaamheden waarmee achterstallig onderhoud wordt weggewerkt zijn meegenomen bij de kredietaanvragen voor vervangingen en meegenomen in de planning voor groot onderhoud.
De jaarlijkse effecten op de hoogte van het achterstallig onderhoud zijn meegenomen in de Nota Beheer Openbare Ruimte (2021).

Gemeentelijk eigendom in beeld

Overzicht areaal gemeente Utrecht

De gemeente Utrecht heeft 1.292 kilometer riolering. Het symbool voor riolering ontbreekt.

Onderhoud naar kostencategorieën

Wegen

Algemeen

Naast wegen vallen ook openbare verlichting (OV), verkeersregelinstallaties (VRI), civiele constructies en onderhoud Water onder de onderhoudsbegroting van wegen. Het beleid is opgenomen in de Nota Beheer Openbare Ruimte (2021). In deze nota wordt beschreven welk onderhoudsniveau we hanteren voor de openbare ruimte, welke kosten daarbij gemoeid zijn en hoe we hier begrotings-technisch mee omgaan.

Financieel

x €1.000

Onderhoudskosten Wegen	2024	2025	2026	2027
Wegen (incl. Water)	45.543	44.172	46.881	47.831
Openbare Verlichting	6.746	6.746	6.746	6.746
Verkeersregelinstallaties	4.486	4.410	4.457	4.457
Civiele constructies	11.338	11.649	8.145	8.145
Totaal onderhoudskosten Wegen	**68.113**	**66.977**	**66.229**	**67.179**

Relevante ontwikkelingen in de begroting

Vanwege de keuzes in het coalitieakkoord is in de begroting een besparing opgenomen van 0,485 miljoen euro in 2023, oplopend tot 0,735 miljoen euro in 2024 en 1,085 miljoen euro structureel in 2025 door bij het beheer van de openbare ruimte te kiezen voor standaardiseren van het materiaalgebruik en voor versobering van het beeldkwaliteitsniveau.

Riolering

Algemeen
Momenteel is het gemeentelijke hoofdrioolstelsel 1.292 kilometer lang. Door de groei van de stad komt daar elk jaar rond de 20 kilometer aan nieuwe riolering bij. Naast het hoofdrioolstelsel hebben we 41 kilometer aan duikers (buisverbindingen tussen watergangen), 239 kilometer aan drainage-leidingen, 149 kilometer aan pers- en drukleidingen en 246 kilometer aan watergangen in eigendom en beheer. Het beleid is opgenomen in de beleidskader Visie Water en Riolering Utrecht (Vastgesteld 3 februari 2022).

Financieel

x € 1.000

Onderhoudskosten riolering	2024	2025	2026	2027
Onderhoudskosten riolering	**34.798**	34.798	34.414	34.414
Totaal	**34.798**	**34.798**	**34.414**	**34.414**

Relevante ontwikkelingen in de begroting
Om de doelstellingen op het gebied van riolering te behalen koppelen we in 2024 minimaal 15,3 hectare af via bouwplannen, herinrichtingen, initiatievenfonds en subsidieregelingen. Wij dien dit bij voorkeur door het vervangen van verhardingen door groen. Verder zijn kosten opgenomen voor het vervangen van minimaal 8,2 kilometer riolering waarbij we ernaar streven gelijktijdig de openbare ruimte te vernieuwen en zowel het rioleringssysteem als de openbare ruimte klimaatbestendig en circulair te maken. Vanaf 2025 en verder nemen de geprogrammeerde rioolvervangingsinvesteringen jaarlijks met 0,9 kilometer toe.

Groen

Algemeen
De onderhoudskosten groen zijn onderverdeeld in bos, bomen, stedelijk openbaar groen en sport buitenaccommodaties. Het beleid is vastgelegd in het beleidskader Nota Beheer Openbare Ruimte (2021). Het onderhoud van bos, bomen en stedelijke openbare groen is van belang om de veiligheid van de openbare ruimte te waarborgen. Periodiek worden daarom inspecties uitgevoerd. Onder Sport buitenaccommodaties valt het groen van de sportvelden, de speeltuinen en de volkstuinen.

Financieel

x €1.000

Onderhoudskosten groen	2024	2025	2026	2027
Bos, bomen en stedelijk openbaar groen	**26.593**	26.461	26.335	26.935
Sport buitenaccommodaties	**631**	631	631	631
Totaal	**27.224**	**27.092**	**26.966**	**27.566**

Relevante ontwikkelingen in de begroting
Vanaf 2024 zijn in de begroting middelen opgenomen ten behoeve van het onderhoud van de vergroeningsopgave uit het coalitieakkoord. In 2024 is dit een bedrag van 0,300 miljoen euro, oplopend naar 1,200 miljoen euro vanaf 2027.

Gebouwen

Algemeen
Onderhoudskosten gebouwen
Het onderhoud van gebouwen is gebaseerd op het in stand houden van de kapitaalgoederen in een redelijke staat, conform de norm zoals vastgelegd in kader 8 van de Kaderbrief Vastgoed 2017

(conditieniveau 3 volgens de NEN 2767, tenzij er concrete plannen zijn voor herontwikkeling/sloop of uitgifte).

Onderhoudskosten gebouwen komen bij de volgende programma's voor:
- Duurzame bereikbaarheid.
- Kansrijk opgroeien.
- Levendige en gezonde stad.

Financieel

x €1.000

Onderhoudskosten gebouwen per programma	2024	2025	2026	2027
Duurzame bereikbaarheid	**1.013**	1.013	1.013	1.013
Kansrijk Opgroeien	**563**	563	563	563
Levendige en gezonde stad (Toegankelijkheid)	**2.122**	2.122	2.122	2.122
Levendige en gezonde stad (Vastgoed)	**14.105**	9.540	9.540	9.540
Totaal Onderhoudskosten gebouwen	**17.803**	**13.238**	**13.238**	**13.238**

Duurzame bereikbaarheid (doelstelling Mobiliteitsgedrag)
Onder de gebouwen binnen het programma Bereikbaarheid vallen de parkeergarages en fietsenstallingen. Dit betreft het eigenaars- en gebruikers onderhoud van de stallingsvoorzieningen voor auto's (belanghebbende garages, openbare garages en P+R transferia) en fietsen (openbare stallingen, buurtstallingen en fietstrommels). Schommelingen in de uitgaven voor groot onderhoud tussen jaren worden opgevangen binnen de 'Voorziening Vastgoedonderhoud Bereikbaarheid'.

Kansrijk Opgroeien (doelstelling Huisvesting scholen)
Alleen het onderhoud aan schoolgebouwen waar de gemeente zelf eigenaar van is behoord bij deze doelstelling. Dus niet het onderhoud van schoolgebouwen waar de schoolbesturen eigenaar van zijn. Voor het onderhoud aan schoolgebouwen waar de gemeente zelf eigenaar van is wordt voor de lange termijn jaarlijks een budget van 0,342 miljoen euro geraamd. Daarnaast is er een onderhoudsbudget van 0,221 miljoen euro voor verhuurde voormalige schoolgebouwen.

Levendige en gezonde stad (doelstelling Toegankelijke sportvoorzieningen)
Onder deze doelstelling wordt het onderhoud van de zwembaden, de gymzalen, sportzalen en sporthallen en de opstallen op de sportparken opgenomen, zowel het gebruikersonderhoud als het eigenaarsonderhoud. Schommelingen in de uitgaven voor groot onderhoud tussen jaren worden opgevangen binnen de 'Voorziening Vastgoedonderhoud Sport'.

Levendige en gezonde stad (doelstelling Vastgoed)
Onder deze doelstelling vallen alle overige panden, waaronder de multifunctionele accommodaties en historisch erfgoedobjecten. Bovenstaande onderhoudskosten zijn een gemiddelde, gebaseerd op een tien jaren onderhoudsplanning. Schommelingen in de uitgaven voor groot onderhoud tussen jaren worden opgevangen binnen de 'Egalisatievoorziening VGB onderhoud'.

Relevante ontwikkelingen in de begroting
Het hogere bedrag in 2024 in vergelijking met de jaren daarna komt door een extra toevoeging aan het budget voor planmatig onderhoud, om zodoende voldoende middelen te reserveren voor de langere termijn.

We merken daarbij dat de kosten van onderhoud steeds verder oplopen. Dit heeft twee belangrijke oorzaken. Op de eerste plaats zien we ook bij onderhoud dat de inkoopkosten sterk stijgen door marktontwikkelingen. Dit past in de trend die we ook bij investeringen zien. Op de tweede plaats krijgen we steeds beter zicht op de wettelijke verplichtingen die gelden voor onderhoud, zoals de brandveiligheid van gebouwen. Dit voortschrijdend inzicht leidt ook tot een toename van de kosten.

Investeringen

Inleiding

De paragraaf Investeringen geeft het totale overzicht van de te autoriseren routine-, vervangings- en uitbreidingsinvesteringen in het gemeentelijke eigendom voor het komende begrotingsjaar. Bij het vaststellen van deze programmabegroting wordt in totaal 178,266 miljoen euro geautoriseerd.

Belangrijkste uitgangspunten

- Investeringen zijn de uitgaven die de gemeente doet voor de aanschaf of vervaardiging van kapitaalgoederen. Dat wil zeggen, zaken die de gemeente nodig heeft om de diensten en goederen, die zij aan haar burgers levert, te produceren. Ook uitgaven die leiden tot een significante kwaliteitsverbetering, levensduurverlenging en/of aanpassing om aan wet- en regelgeving te voldoen worden aangemerkt als investering.
    - Binnen de gemeente Utrecht worden de volgende categorieën investeringen onderscheiden:
    - **Vervangingsinvesteringe**n: Deze investeringen houden de bestaande functionaliteit of kwaliteit van de kapitaalgoederen op peil. Hierbij valt te denken aan renovatie en restauratie, herbouw en levensduur verlengend groot onderhoud.
    - **Routine-investeringen**: Investeringen ter vervanging van bestaande activa in de sfeer van bedrijfsvoering met als doel de bedrijfsvoering van de gemeente op het huidige peil te houden. Het betreft voornamelijk investeringen in automatisering, meubilair, voertuigen en materieel. Het college autoriseert de onderliggende projecten, uw gemeenteraad autoriseert de bandbreedte.
    - **Uitbreidingsinvesteringen categorie A**: Aankoop of vervaardiging van een nieuw kapitaalgoed dat een toevoeging betekent aan het volume en/of de kwaliteit van de bestaande kapitaalgoederen.
    - **Uitbreidingsinvesteringen categorie B**: Uitbreidingsinvesteringen waarover wij uw gemeenteraad nog verder willen informeren via een raadsvoordracht alvorens wij met het project van start gaan. Het gaat hierbij om zeer grote, politiek gevoelige of risicovolle projecten. De benodigde middelen worden niet geautoriseerd bij deze programmabegroting.
- In de kolom 'Geautoriseerd t/m 2023' zijn de autorisaties opgenomen tot en met de Tweede Bestuursrapportage 2023.
- In het jaar dat een investering start, wordt in één keer autorisatie aangevraagd voor het volledige investeringskrediet.
- In onderstaande tabellen worden de bedragen die bij het jaar 2025, 2026 en 2027 zijn opgenomen op een later moment geautoriseerd. Het is niet meer dan een doorkijk naar investeringen die naar verwachting in die jaren zullen starten.

Beleidskaders

De onderstaande tabel geeft een overzicht van de, voor investeringen, relevante beleidsnota's.

Beleidsnota	Datum	Inhoud
Algemeen		
Nota waarderen, activeren en afschrijven van vaste activa (WAAVA)	2020	De nota Waarderen, activeren en afschrijven van vaste activa bepaalt het financiële beleid ten aanzien van de grondslagen voor waardering en activering van vaste activa.
Ontwikkelen en wonen voor iedereen – Stedelijke omgeving		
Meerjaren Perspectief Ruimte 2023	2023	In het Meerjaren Perspectief Ruimte analyseren wij jaarlijks de voortgang van de uitvoering van ambities uit de Ruimtelijke Strategie Utrecht (RSU2040).
Duurzame bereikbaarheid		
Meerjaren Perspectief Ruimte 2023	2023	Het Meerjaren Perspectief Bereikbaarheid is onderdeel van het Meerjaren Perspectief Ruimte.
Aantrekkelijke en groene leefomgeving		
Nota Beheer Openbare Ruimte (2021)	2021	De Nota Beheer Openbare Ruimte is het beleidskader waarin staat wat de kwaliteit van de openbare ruimte is, hoe we ontwikkelend willen beheren en hoe we de verschillende opgaven willen betalen.
Visie Water en Riolering Utrecht	2022	De gemeente heeft zorgplicht op het gebied van afval-, hemel- en grondwater. De Visie Water en Riolering beschrijft hoe we met deze verschillende waterstromen om gaan en welke doelen we daarbij willen behalen.
Visie Klimaatadaptatie Utrecht	2022	In de Visie Klimaatadaptatie Utrecht wordt beschreven hoe we omgaan met het veranderende klimaat, met vaker hitte, droogte en wateroverlast.
Levendige en gezonde stad – Toegankelijke buurtvoorzieningen		
Meerjarenperspectief Utrechts Vastgoed 2023	2023	In het Meerjaren Perspectief Utrechts Vastgoed (MPUV) leggen wij verantwoording af over het gevoerde vastgoedbeleid in het afgelopen boekjaar. Dit betreft zowel het gehele programma Vastgoed, als het vastgoeddeel in de programma's Bereikbaarheid en Sport. Het MPUV kijkt ook vooruit naar de positie van de vastgoedportefeuille in de toekomst. Het MPUV brengt het beheer van de vastgoedportefeuille (panden en percelen) transparant en systematisch in beeld. Wij geven middels het MPUV inzicht in de keuzes van investeringen in vastgoed op middellange en lange termijn.
Levendige en gezonde stad – Toegankelijke sportvoorzieningen		
Nota Kapitaalgoederen Vastgoed 2020-2023	2019	De Nota Kapitaal Goederen 2020 – 2023 Maatschappelijk Vastgoed gaat over het maatschappelijk vastgoed van de gemeente Utrecht binnen de programma's Vastgoed, Sport en Bereikbaarheid. In deze nota wordt een kwalitatieve en kwantitatieve raming gegeven voor de investeringen in het maatschappelijk vastgoed voor de komende vier jaar.
Meerjarenperspectief Utrechts Vastgoed 2023	2023	Zie bij doelstelling Toegankelijke buurtvoorzieningen.
Capaciteitsonderzoek sportaccommodaties	2022	Stand van zaken met betrekking tot de benodigde capaciteit voor sportaccommodaties in het kader van de groei van de stad.
Levendige en gezonde stad – Vastgoed		
Meerjarenperspectief Utrechts Vastgoed 2023	2023	Zie bij doelstelling Toegankelijke buurtvoorzieningen.
Nota Kapitaalgoederen Vastgoed 2020-2023 .	2019	Zie bij doelstelling Toegankelijke sportvoorzieningen.
Kansrijk opgroeien		

Meerjarenperspectief onderwijshuisvesting (MPOHV) 2016-2025	2016	Het Meerjarenperspectief Onderwijshuisvesting 2016-2025 (MPOHV) geeft invulling aan de ambities rondom het realiseren van goede, gezonde en duurzame scholen voor alle Utrechtse leerlingen. Het MPOHV is het gezamenlijk bereikte resultaat van schoolbesturen en gemeente. Door de onderwijshuisvestingsbehoefte opnieuw in een meerjarenperspectief te plaatsen kan tijdig worden voorzien in voldoende en kwalitatief goede onderwijsvoorzieningen.

Ontwikkelingen en actualiteiten

In juni 2023 heeft de raad de nieuwe kaders voor Sturen en Verantwoorden vastgesteld. In deze besluitvorming maakte de verbeteringen op de meerjarenprogramma's nog geen onderdeel uit (spoor 4). Komend jaar hier wel aan gewerkt. We gaan aan de slag met bijvoorbeeld het Meerjarenprogramma Ruimte (MPR) en het programma Water en Riolering. De meerjaren-programma's worden leesbaarder en toegankelijker gemaakt.

Planningsoptimisme
Investeringen worden niet altijd gerealiseerd volgens de inschatting bij het opstellen van de meerjarenbegroting. Dit heeft diverse oorzaken, zoals: uitloop van werkzaamheden, vertragingen door bezwaren bij vergunningverlening, juridische procedures, beschikbare capaciteit in de markt voor de uitvoering, complexe besluitvorming.

Zoals opgenomen in de voorjaarsnota 2023 hebben wij bij het opstellen van de meerjareninves-teringsplannen dit jaar scherper gekeken naar planningsoptimisme. Op basis van de ervaring uit voorgaande jaren en de beoordeling van de lopende en komende projecten is een inschatting gemaakt van dit effect. In het meerjarenprogramma Bereikbaarheid (MPB) en meerjareninveste-ringsprogramma beheer openbare ruimte (MJIP) werd hier regulier al rekening mee gehouden. Voor het meerjarenplan Onderwijshuisvesting (MPOHV) en meerjarenplan Utrechts Vastgoed (MPUV) hebben we nadrukkelijk een inschatting gemaakt van dit effect. Door rekening te houden met planningsoptimisme is er minder flexibiliteit om onverwachte tegenvallers binnen het budget op te vangen.

Totaaloverzicht investeringen 2024 en meerjaren-doorkijk

Programmabegroting 2024

x €1.000

Categorie investering	Geautoriseerd t/m 2023	Autorisatie 2024	Geautoriseerd t/m 2024
Vervangingsinvesteringen	690.322	102.727	793.049
Routine-investeringen*	8.991	22.642	31.633
Uitbreidingsinvesteringen categorie A	851.305	52.897	904.202
Totaal te autoriseren investeringen	**1.550.618**	**178.266**	**1.728.884**
Uitbreidingsinvesteringen categorie B**	198.168	49.001	247.169
Totaal investeringen	**1.748.786**	**227.267**	**1.976.053**

** Voor de routine-investeringen autoriseert de gemeenteraad de bandbreedte, het college autoriseert de onderliggende projecten.*

*** Voor de uitbreidingsinvesteringen B volgt nog een raadsvoorstel, deze worden nu niet geautoriseerd.*

x €1.000

Categorie investering/Programma	Geautoriseerd t/m 2023	Autorisatie 2024	2025	2026	2027
Vervangingsinvesteringen					
Ontwikkelen en wonen voor iedereen	13.143	**0**	0	0	0
Aantrekkelijke en groene leefomgeving	204.698	**52.124**	36.000	37.800	39.600
Kansrijk opgroeien	232.606	**23.251**	9.792	0	0
Levendige en gezonde stad	239.875	**27.352**	18.906	26.454	1.116
Totaal vervangingsinvesteringen	**690.322**	**102.727**	**64.698**	**64.254**	**40.716**
Routine-investeringen					
Ontwikkelen en wonen voor iedereen	0	**64**	0	0	0
Aantrekkelijke en groene leefomgeving	1.891	**11.207**	3.500	0	0
Veilige stad	0	**64**	0	0	0
Algemene middelen en Overhead (M&O)	7.100	**11.307**	8.058	4.458	0
Totaal routine-investeringen	**8.991**	**22.642**	**11.558**	**4.458**	**0**
Uitbreidingsinvesteringen A					
Ontwikkelen en wonen voor iedereen	29.310	**0**	0	0	0
Duurzame bereikbaarheid	289.415	**4.425**	4.825	0	0
Aantrekkelijke en groene leefomgeving	10.351	**7.690**	0	0	0
Werk, toekomstbestendige economie en bestaanszekerheid	2.000	**0**	0	0	0
Kansrijk opgroeien	317.542	**17.162**	59.972	3.713	0
Levendige en gezonde stad	202.687	**23.620**	3.678	0	0
Totaal uitbreidingsinvesteringen A	**851.305**	**52.897**	**68.475**	**3.713**	**0**

De in de tabel opgenomen programma's bevatten per doelstelling een overzicht van de investeringen, inclusief toelichting. Daarnaast is er een nadere specificatie van de bovenstaande geautoriseerde en de voor 2024 nog te autoriseren investeringen in de investeringsstaten (geheime bijlage bij de programmabegroting).

Vastgoed

De paragraaf Vastgoed gaat over al het maatschappelijk vastgoed dat in eigendom is of beheerd wordt door de vastgoedorganisatie van de gemeente Utrecht.

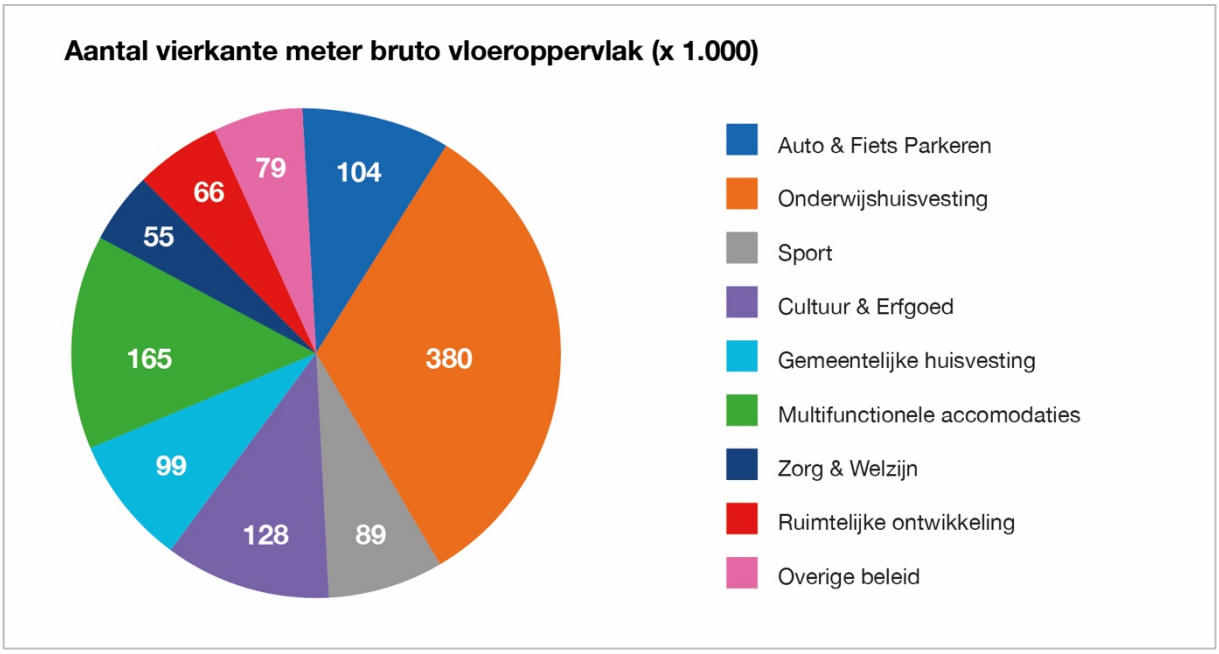
Algemeen

De paragraaf Vastgoed gaat over al het maatschappelijk vastgoed dat in eigendom is of beheerd wordt door de vastgoedorganisatie van de gemeente Utrecht. Het vastgoed wordt ingezet voor verschillende beleidsvelden, die ondergebracht zijn in de verschillende programma's.
Vanaf 2024 is het maatschappelijk vastgoed ondergebracht in de volgende drie programma's:
1. Levendige en gezonde stad.
2. Kansrijk opgroeien.
3. Duurzame bereikbaarheid.

Onder het eerste programma, Levendige en gezonde stad, vallen de volgende opgaven:
- Sport.
- Cultuur en Erfgoed.
- Gemeentelijke huisvesting.
- Multifunctionele accommodaties.
- Zorg en Welzijn.
- Overige panden.

Onder het tweede programma, Kansrijk opgroeien, valt de onderwijshuisvesting. Onder het derde programma, Duurzame bereikbaarheid, vallen met name de parkeergarages en fietsenstallingen.

In onderstaande grafiek wordt zichtbaar gemaakt hoe de vierkante meters die de gemeente beheert, zijn verdeeld naar opgave.

Peildatum 31 juli 2023

Belangrijkste uitgangspunten

Het maatschappelijk vastgoed van de Gemeente Utrecht wordt gericht ingezet om de maatschappelijke opgave van een “Gezond stedelijk leven voor iedereen” mogelijk te maken. We voorzien in de groeiende behoefte aan ruimte voor maatschappelijk relevante partijen door de investeringen in vastgoed mee te laten groeien met de groei van de stad.

- Het maatschappelijk vastgoed moet maatschappelijk en financieel rendabel zijn. Dit uitgangspunt houdt in dat het vastgoed bijdraagt aan de doelstellingen van de gemeente enerzijds. Anderzijds is het uitgangspunt dat de kostprijs van vastgoed via de huur (al dan niet met aanvulling via de beleidsvelden aan de huurder), wordt vergoed.
- Het huurprijsbeleid houdt in dat de huur voor beleidsondersteunend vastgoed kostprijsdekkend is; voor alle overige (commerciële) huurders geldt de markthuur. Er wordt geen subsidie verstrekt via de huur.
- Voor het maatschappelijk vastgoed geldt conditie-gestuurd onderhoud als uitgangspunt. Het vastgestelde minimale kwaliteitsniveau is conditieniveau 3 (op basis van NEN 2767).
- De panden die door de gemeente geëxploiteerd worden, zijn toegankelijk voor iedereen.
- Wij streven naar energieneutraal bij renovatie en nieuwbouw. Voor bestaande panden versnellen we – met inachtneming van de technische en financiële mogelijkheden – de verduurzaming. We maken daarom per gebouw een afweging van de maatregelen en hun bijdrage aan gezonde verstedelijking.
- Het maatschappelijk vastgoed voldoet bij nieuwbouw en grote renovaties aan de Utrecht Standaard Toegankelijk.
- Leegstandsbeheer is gericht op het efficiënt inzetten van vastgoed bij leegstand met de focus op maatschappelijk gebruik, waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen korte en lange termijn.

Beleidskaders

Beleidsnota	Datum	Inhoud
Kaderbrief 2017	2017	De Kaderbrief Vastgoed 2017 is het uniforme beleidskader met de spelregels voor het gemeentelijk vastgoed.
Nota Kapitaalgoederen Vastgoed 2020-2023 (NKG)	2019	De Nota Kapitaalgoederen Vastgoed 2020-2023 (NKG) geeft inzicht in de geplande investeringen voor het maatschappelijk vastgoed van gemeente Utrecht binnen de toenmalige programma’s.
Ambitiedocument Maatschappelijke Meerwaarde Vastgoed	2021	Het Ambitiedocument Maatschappelijke Meerwaarde Vastgoed geeft de visie op het creëren van maatschappelijke waarde vanuit het instrument van gemeentelijk vastgoed; dit geeft richting voor de actualisatie van het vastgoedbeleidskader en het te voeren vastgoedbeleid.
MPUV 2023	2023	Het Meerjarenperspectief Utrechts Vastgoed (MPUV) brengt jaarlijks bij de Voorjaarsnota transparant en systematisch het beheer van de gemeentelijke vastgoedportefeuille (panden en percelen) in beeld en geeft een toekomstperspectief voor de vastgoedportefeuille.
Meerjarenperspectief Onderwijshuisvesting 2016-2025		De ambities en plannen voor gezonde, duurzame en passende scholen zijn vastgelegd in dit meerjarenperspectief.

Ontwikkelingen en actualiteiten

Voor 2024 zien we de volgende relevante ontwikkelingen die de ambitie bedreigen.

- **Betaalbaarheid door huurders onder toenemende druk**
  Door stijgende bouwkosten (als gevolg van inflatie en energiecrisis) en hogere onderhoudskosten, stijgt de kostprijsdekkende huur. Hierdoor nemen de zorgen over de betaalbaarheid door de huurders toe.
- **Vertragingen in projecten**
  De afgelopen jaren merken we dat de kosten van het ontwikkelen en beheren & onderhouden van maatschappelijk vastgoed blijven stijgen. Oorzaken zijn de marktontwikkeling, hoge inflatie, het bouwen in hoge dichtheden en onze doelstellingen ten aanzien van duurzaamheid en gezondheid. In diverse projecten over de hele stad, maar zeker in gebieden als Leidsche Rijn Centrum, omgeving Berlijnplein, Beurskwartier en Merwede zien we dat de normbudgetten die we hanteren niet meer passen bij de hoogstedelijke uitgangspunten en ambities. Stapeling van functies versterkt deze problematiek. Samen met aanleverproblemen en beschikbare capaciteit in de markt veroorzaakt dit vertraging binnen projecten.
- **Netcongestie**
  Begin 2022 is door de landelijke beheerder van ons elektriciteitsnet netcongestie afgekondigd in Utrecht. In juli 2023 is de Raad verder geïnformeerd. In de Raadsbrief hebben we aangegeven wat de gevolgen zijn voor onder andere vastgoed, en worden verkenningen genoemd.
- **Stijgende onderhoudskosten, mede door wettelijke verplichtingen aan onderhoud**
  We merken dat de kosten voor onderhoud steeds verder oplopen, zoals ook gemeld in de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen. Dit heeft twee belangrijke oorzaken. Op de eerste plaats zien we ook bij onderhoud dat de inkoopkosten sterk stijgen door marktontwikkelingen. Dit past in de trend die we ook bij projecten zien. Op de tweede plaats krijgen we steeds beter zicht op de wettelijke verplichtingen die gelden voor onderhoud, zoals de brandveiligheid van gebouwen. Dit voortschrijdend inzicht leidt ook tot een toename van benodigde middelen. Op korte termijn zijn de stijgende kosten nog op te vangen.
- **Leegstandsbeheer**
  De leegstaand van vastgoed wordt op twee manieren tijdelijk beheerd. Kortdurend leegstandsbeheer (0-6 maanden) wordt ingezet via een externe partij.
  Voor de periode van meer dan zes maanden wordt onderzocht welke verschillende vormen van tijdelijk beheer er zijn. Daarbij willen we meer werken met een flexibele en/of buurtgerichte inzet van het tijdelijk leegstaand vastgoed voor maatschappelijke doeleinden. Onderzocht wordt welke financiële, juridische en praktische consequenties dit heeft.

Ambitie maatschappelijk vastgoed

De gemeente staat met het maatschappelijk vastgoed voor een aantal grote uitdagingen. Deze uitdagingen hebben enerzijds betrekking op het vastgoed zelf (marktomstandigheden, netcongestie, verduurzaming) en anderzijds op de organisatie (voldoende personeel, processen op orde). De gemeente wil in staat zijn om te voorzien in de groeiende behoefte aan vastgoed voor maatschappelijk relevante partijen. Daarbij is het belangrijk dat het vastgoed goed onderhouden wordt en blijft, duurzaam en toegankelijk is. De afgelopen periode is manifest geworden dat het onvermijdelijk is, dat er keuzes zullen moeten worden gemaakt. De opgaven waarvoor de Vastgoedorganisatie staat en waar we onze energie willen richten, zal een voortdurende afweging vragen tussen ambitie en realisme.

Samen met de voorjaarsnota wordt de raad in 2024 het Integraal Huisvestingprogramma Vastgoed 2040 ter vaststelling aangeboden. Het IHP Vastgoed 2040 vervangt het Meerjaren Perspectief

Utrechts Vastgoed (MPUV) en de Nota Kapitaal Goederen (NKG). Na vaststelling van het IHP Vastgoed 2040 wordt de raad jaarlijks geïnformeerd door middel van een voortgangsrapportage.

Binnen de Begroting 2024 hebben we onze ambitie in de volgende doelstellingen vertaald:
- Binnen het programma Kansrijk opgroeien werken we aan de doelstelling: Moderne en toekomstbestendige **huisvesting van scholen**, die voldoende passend en duurzaam is.
- Binnen het programma Levendige en gezonde stad werken we aan de doelstellingen: Gelijk aan de groei van de stad heeft Utrecht voldoende, goede en toegankelijke **sportvoorzieningen** en Voldoende en optimaal gespreid en goed onderhouden **gemeentelijk vastgoed** dat bijdraagt aan de maatschappelijke doelstellingen van de gemeente.
- Binnen het programma Duurzame bereikbaarheid werken we aan de doelstelling: **Mobiliteit**sgedrag dat bijdraagt aan een gezonde en leefbare stad.
- In 2024 evalueren we de pilot die we in 2023 hebben uitgevoerd om een bijdrageregeling voor tonnen CO_2 reductie te hanteren om de **verduurzamingsagenda** te concretiseren.

Wij werken op tactisch niveau door aan de volgende onderwerpen:

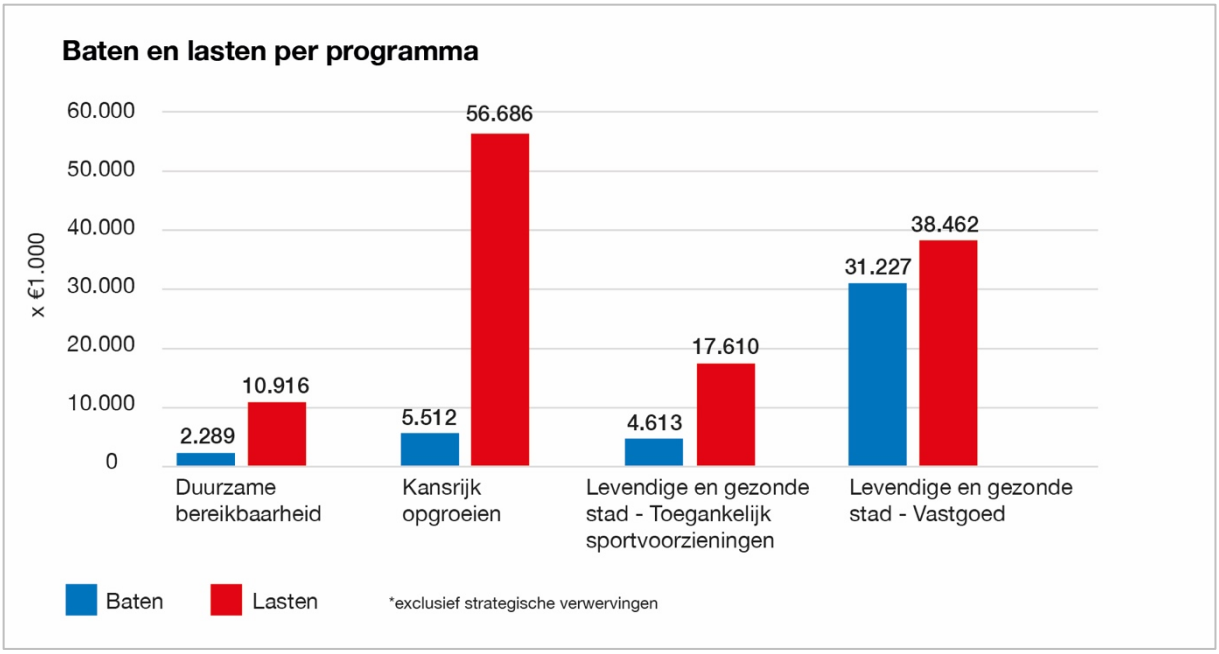
Klanttevredenheid
- In 2024 gaan we de verdere verbeterpunten vaststellen die voortkomen uit de benchmark gemeentelijk vastgoed uit 2023.
- Wij gaan door met verbeteren, dat doen wij langs de volgende lijnen:
    - Voor de dienstverlening blijven wij de processen optimaliseren en waar het kan automatiseren;
    - We gaan verder met het bestendigen van de relatie met de huurder;
    - Met de grootste huurders, met complexiteit aan pand, onderhoud of techniek, wordt jaarlijks het jaarplan door de assetmanagers besproken, de overige huurders worden tijdig geïnformeerd wanneer er onderhoud wordt uitgevoerd.

Verduurzaming
- Wij werken als invulling van de verduurzamingsambitie een pilot uit voor een bijdrageregeling voor tonnen CO_2 reductie. In deze pilot wordt een methode gehanteerd om bij investeringen de reductie van CO_2 te hanteren als maatstaf om bij te dragen aan de energietransitie.

Toegankelijkheid
- Voordat we overgaan tot het verder uitvoeren van toegankelijkheidsmaatregelen, willen we een beter beeld hebben van de mogelijke aanpassingen in de verschillende panden. Daarom laten we ons nu uitgebreider informeren door het opstellen van professionele inventarisaties. Dit kost meer tijd, maar geeft ons wel een beter beeld van de mogelijkheden, waardoor de uitvoering naar achteren is geschoven.
- Voor de uitvoering van de inventarisaties zijn wij bezig met een meervoudige onderhandse aanbesteding. In verband met een bezwaar vaneen van de bij de aanbesteding betrokken partijen duurt dit langer dan verwacht. Zodra we een concrete planning hebben zullen wij de raad hierover berichten.

Financiën

Onderstaande grafiek geeft inzicht in de waarde die de gemeente hecht aan het in eigendom hebben van vastgoed ten behoeve van haar beleidsdoelen in 2024. In deze grafiek bestaan de baten uit huur- en serviceopbrengsten en onttrekkingen uit de reserves, de lasten bestaan met name uit kapitaallasten, aanhuurkosten, belastingen, onderhoud en toevoegingen aan de reserves.

De financiën in tabelvorm geven het volgende beeld over de jaren heen.

x €1.000

Beleidsdoelen		2024	2025	2026	2027
Duurzame bereikbaarheid	Baten	976	976	976	976
	Lasten	10.916	11.263	10.729	10.729
	Onttrekking reserves	1.313	1.313	1.313	1.313
Totaal Duurzame bereikbaarheid		**-8.627**	**-8.974**	**-8.440**	**-8.440**
Kansrijk opgroeien	Baten	2.847	2.847	2.847	2.847
	Lasten	56.686	60.053	62.111	63.794
	Onttrekking reserves	2.665	2.665	2.665	2.665
Totaal Kansrijk opgroeien		**-51.174**	**-54.541**	**-56.599**	**-58.282**
Levendige en gezonde stad - Toegankelijk sport voorzieningen	Baten	2.090	2.090	2.090	2.090
	Lasten	17.610	19.263	21.489	22.483
	Onttrekking reserves	2.524	3.129	3.129	2.524
Totaal Levendige en gezonde stad - Toegankelijk sportvoorzieningen		**-12.997**	**-14.045**	**-16.271**	**-17.870**
Levendige en gezonde stad - Vastgoed	Baten	29.112	32.562	32.562	32.562
	Lasten	34.280	31.191	30.620	30.761
	Onttrekking reserves	2.115	3.115	2.115	2.115
	Toevoeging reserves	4.183	4.183	4.183	4.183
Totaal Levendige en gezonde stad - Vastgoed		**-7.236**	**303**	**-126**	**-267**
Totaal Vastgoed		**-80.033**	**-77.256**	**-81.436**	**-84.859**

Vastgoed kent een levensduur van minimaal 40 jaar waarover zij waarde toevoegt aan de verschillende programma's en opgaven en daarmee aan de stad.

Bedrijfsvoering

Inleiding

Het sturen op en beheersen van de bedrijfsprocessen is de primaire verantwoordelijkheid van het college. De raad moet zich wel een oordeel kunnen vormen over de inrichting en het functioneren van de bedrijfsvoering. De paragraaf Bedrijfsvoering geeft inzicht in de stand van zaken en de beleidsvoornemens van de gemeente Utrecht ten aanzien van de bedrijfsvoering.

Speerpunten 2024

De uitdagingen waar we als organisatie voor staan zijn groot, óók de komende jaren, te denken valt aan schaarste (woningcrisis), afnemende middelen (Jeugdwet en Wmo), ambities (klimaat), Wet- en regelgeving (Wet open overheid) en het financiële ravijn in 2026. Dit heeft uiteraard gevolgen voor onze bedrijfsvoering en de keuzes die wij moeten maken in onze bedrijfsvoering. Voorgaande jaren hebben we al diverse stappen gezet: We werken bijvoorbeeld aan het versterken van de realisatiekracht ("Minder praten en meer doen") en daar hoort ook een zakelijke houding bij ("afspraak is afspraak"). Voor 2024 hebben we vijf inhoudelijke speerpunten.

Inclusie en diversiteit

Het programma Inclusie en Diversiteit voor de organisatie heeft een strategie op basis van 3 pijlers:

Pijler 1:We werken aan een veilige inclusieve organisatie waarin al onze medewerkers zichzelf kunnen zijn, gezien, gehoord en gewaardeerd worden, mee doen en denken en gelijke kansen krijgen en hebben. Dit doen we door inclusie, vooroordelen, uitsluiting en discriminatie bespreekbaar te maken en heldere normen voor sociale veiligheid te stellen en deze te handhaven.

Pijler 2: We zijn een diverse organisatie waar inwoners zich in herkennen en waar we de diversiteit aan kwaliteiten en achtergronden van medewerkers benutten. We werken hier blijvend aan door in te zetten op inclusieve werving en ons te richten op het behoud en de doorstroom van medewerkers.

Pijler 3: Door maatschappelijke sensitiviteit sluiten we in ons professioneel handelen (beleid en uitvoering) aan bij alle Utrechters. Dat betekent dat we alle inwoners gelijk behandelen én ongelijk investeren voor gelijke kansen. Dit doen we door versterking van het ambtelijke vakmanschap en door te sturen op inclusie bij onze partners in de stad.

Capaciteitsmanagement

Met het oog op de groei van de stad, een structureel verkrappende arbeidsmarkt en rekening houdend met de (ook op lange termijn) beschikbare financiële middelen, is het voor onze organisatie belangrijk om grip te houden op in-, door- en uitstroom van alle medewerkers. Met het opzetten van capaciteitsmanagement managen we de vraag naar, en het aanbod van, arbeid op strategisch, tactisch en operationeel niveau. Zodat we beter kunnen sturen op de gewenste beschikbaarheid van interne en externe medewerkers, zowel kwantitatief als kwalitatief en met zicht op de kosten. Ook richten we ons om die reden op het bevorderen van doorstroom en het binden en boeien van medewerkers aan de organisatie.

Informatie op orde

Met het programma Open Utrecht en Verbeteren Informatiebeheer brengen we informatiebeheer op orde en zorgen we ervoor dat de gemeente voldoen aan de Wet open overheid. Dit meerjarig programma is gestart in 2022. Onderdelen ervan zijn het op orde brengen van ons informatiebeheer en het stimuleren van veilig, volledig en vindbare opslag van informatie. We zorgen voor opleiding van medewerkers in informatievaardigheden en vergroten de bewustwording van het belang van zorgvuldig beheer van informatie. Daarnaast verstevigen we toezicht op en handhaving van de

afspraken over informatiebeheer in de organisatie. Het actief openbaar maken van informatie is ook onderdeel van het programma. In 2023 onderzoeken we de haalbaarheid van een digitaal bouwarchief. Op basis van de uitkomsten daarvan werken we daar verder aan in 2024. In juli 2023 heeft de gemeenteraad besloten dat het programma valt onder de Regeling risicovolle projecten.

In 2023 is gestart met het project Taak applicatie Juridische Processen. Het doel van dit project is dat alle processen bij Juridische Zaken, waarin met dossiers wordt gewerkt, ondergebracht gaan worden bij een nieuw systeem. Het nieuwe systeem zal door middel van een aanbestedingsprocedure aangeschaft worden.
Daarnaast wordt de verbetering van informatievoorziening onder de noemer van juridische kwaliteitsborging gerealiseerd via een nog te ontwikkelen systematiek. We zijn in september 2023 gestart met het verbetertraject en in mei 2024 is gepland het traject gereed te hebben.

Standaardisatie

Het programma De Utrechtse Standaard (DUS) ondersteunt de gemeentelijke organisatie bij het op hoog tempo tot stand brengen van professionele gemeentebrede standaarden, en het implementeren en borgen in een continu verbetercyclus.
Dat gebeurt door voortdurend vanuit klantperspectief dienstverlening te verbeteren en verspillingen in werkprocessen te verwijderen, en druk te zetten op de organisatie als houding en gedrag ons in de weg zitten. Door te werken vanuit eenduidige standaarden worden verschillen die geen waarde toevoegen opgeheven en verbeteren we de interne samenwerking.

Sturen en verantwoorden

In 2023 heeft de gemeenteraad de Beleidsnota standaard voor de beleidscyclus en een nieuwe programma-indeling vastgesteld. Daarmee is meer samenhang gebracht in de verschillende sturingsmechanismen (begrotingscyclus en beleidscyclus), zodat de kaderstelling door de gemeenteraad verbetert en een betere controle van beleid mogelijk wordt. De interne sturing (managementcyclus) sluit hierop aan. Het komende jaar werken we aan de implementatie van de standaard en de verbetering van de informatie in de begrotingscyclus, waaronder ook de meerjarenprogramma's zoals het Meerjarenprogramma Ruimte (MPR) en het Meerjarenprogramma Utrechts Vastgoed (MPUV).

Bedrijfsvoering

Personeel en Organisatie

Inhuur
Het uitgangspunt van de organisatie is en blijft dat regulier en structureel werk wordt uitgevoerd door eigen medewerkers. Alleen in situaties van 'piek' en 'ziek', arbeidsmarkt-gerelateerde inhuur en bij specialistische expertise kunnen we ervoor kiezen om in te huren.
We hanteren de volgende twee kaders om te sturen op:
1. Een uitgaveplafond voor de totale inhuur: in 2024 bedraagt dit uitgaveplafond 90,7 miljoen euro. Dit betreft 15,8% van het totaal aan begrote loon- en inhuurkosten.
2. Een maximum van 10% ingehuurde medewerkers van het personeelsbestand in de functies t/m salarisschaal 9.

De hoogte van dit uitgavenplafond is gestegen ten opzichte van het voorgaande jaar 2023 (79,1 miljoen euro). Dit komt o.a. door toename van het werk, in combinatie met aanhoudende krappe arbeidsmarkt en hoog ziekteverzuim. Ook hebben we te maken met prijsstijgingen van de inhuurtarieven.

Structurele tekort op de begroting van 2026
Sinds het uitkomen van de Voorjaarsnota zien we het structurele tekort op de begroting vanaf 2026 verder groeien. Vooral de lagere inkomsten van het gemeentefonds leveren een uitzonderlijke financiële situatie op voor bijna alle gemeenten in de toekomst. Ook de val van het kabinet zorgt voor extra financiële onzekerheden. Deze nieuwe ontwikkelingen vragen opnieuw om keuzes. We moeten onze ambities nog scherper prioriteren, beter koppelen aan de beschikbare uitvoeringscapaciteit en blijven investeren in de flexibiliteit en veerkracht van de organisatie in een tijd van een krappe arbeidsmarkt.

Weerbare organisatie
We streven als organisatie naar een veilige werkomgeving voor alle medewerkers. Zowel binnen de organisatie als bij het contact met de inwoners. De onderwerpen integriteit, ongewenst gedrag en veilige publieke dienstverlening maken onderdeel uit van dit thema. Door dit thema verder te ontwikkelen en te borgen in de organisatie wordt bijgedragen aan de professionaliteit van medewerkers en organisatie. In 2024 zetten we verder in op een brede ondersteuning van de organisatieonderdelen. Onder andere door de integriteitsrisico's per organisatieonderdeel beter inzichtelijk te maken en op grond van deze uitkomsten de juiste interventies te plegen op het gebied van bijvoorbeeld gedrag, integriteitscultuur en bewustwording.

Werken 3.0
Het programma Werken 3.0 faciliteert en ondersteunt de organisatie en de medewerkers om hybride en gezond te kunnen samenwerken aan de opgaven van de stad. De opgaven en ambities zijn bepalend voor waar en hoe de medewerkers werken. We zorgen daarbij voor meer variatie en keuze in de voorzieningen voor zowel thuis als op kantoor: een goed ingerichte thuiswerkplek, een laptop om veilig op te kunnen werken, stilte- en videobelplekken op kantoor evenals faciliteiten op samen te werken en te vergaderen.

Vanaf 2024 passen we de inrichting van de kantoor-en werklocaties stapsgewijs aan om de verschuiving van de klassieke kantoorfuncties naar ontmoeten, videobellen, (hybride) vergaderen en samenwerken beter te faciliteren. Een goede begeleiding van de medewerkers om optimaal gebruik te maken van de nieuwe inrichting is een belangrijk onderdeel van dit traject.

Doelstellingen Personeel en Organisatie

Onderwerp	Toelichting	2024 (en of verder)
Inhuur externen (inhuurplafond)	Uitgangspunt is dat regulier en structureel werk wordt uitgevoerd door eigen medewerkers.	Maximaal € 90,7 miljoen inhuurkosten (= 15,8% van het totaal aan loon- en inhuurkosten).
Inhuur externen	In de functies t/m salarisschaal 9 wordt maximaal 10% van de formatie ingehuurd.	Maximaal 10% externe inhuur ten opzichte van de formatie in functies t/m salarisschaal 9. Zoals dat is bepaald met Amendement 52 uit 2018.
Culturele diversiteit	We zetten in op vergroting van culturele diversiteit in hogere functies.	De culturele diversiteit vanaf schaal 12 te verhogen naar 20% in 2026. Aangenomen motie 93 uit mei 2021 bepaalt dat het college met een streefcijfer komt. Dit streefcijfers is door het college aan de raad medegedeeld met deze raadsbrief uit oktober 2021.
Stages	De gemeente Utrecht wil als werkgever kansen creëren voor jongeren. Dit doen we ook in de vorm van het aanbieden van stage- en werkervaringsplekken.	Minimaal 250 reguliere stageplaatsen, waarvan minimaal 150 op mbo-niveau.
Verzuim	In het kader van duurzame inzetbaarheid zetten we blijvend in op het terugdringen van verzuim.	Maximaal een voortschrijdend gemiddeld ziekteverzuim van 5,7% wat een verlaging is met 2% ten opzichte van eind 2022 (toen 7,7%).

Informatievoorziening en automatisering

In 2024 gaat de hoogste prioriteit uit naar de continuïteit van de informatiehuishouding van de gemeente. We nemen maatregelen om de informatiesystemen stabiel en goed beveiligd te houden. De cyber-dreiging vergt continu aandacht en aanscherping van onze gegevensbescherming. Dit doen we risico-gebaseerd, zodat we de goede balans houden tussen risicobeheersing en kosten.
Ook in 2024 vraagt dit de nodige prioritering en investeringen in personeel, procedures en hulpmiddelen. In de V00rjaarsnota 2024 zullen we inzichtelijk maken wat de middelenbehoefte is om deze doelstelling te kunnen blijven borgen.

Ten behoeve van de eerdergenoemde speerpunten van 2024 ontwikkelen we Informatie en Automatiseringsoplossingen. Daarnaast werken we aan de toekomstbestendigheid en efficiëntie van onze informatiehuishouding en ICT door de onderstaande trajecten.

Digitale stad
De Digitale transformatie van de maatschappij was de aanleiding voor de Utrechtse raad om in 2021 de visie Digitale Stad vast te stellen. In dit programma werken wij aan het fundament voor digitalisering in de opgaven van Gezond Stedelijk Leven voor iedereen.
Ook in 2024 werken we aan beleidskaders om de digitale ontwikkeling bij te benen op het gebied van bijvoorbeeld Artificiële Intelligentie en social-media app's.
Met innovatieprojecten maken we moderne technologie toepasbaar voor de gemeente, zoals een circulaire monitor, een druktemonitor en een 4D-kaart van ons wervengebied.
We breiden het opleidingsaanbod voor digitale vaardigheden uit om zowel bewoners als medewerkers van de gemeente mee te nemen in de digitale transformatie.
Met campagnes waarschuwen wij onze inwoners voor digitale aanvallen.

Omdat de digitale transformatie ook ethische vraagstukken met zich meebrengt, zullen we onze Uthiek aanpak uitbreiden met een stadspanel Uthiek.

Samen Organiseren
In vervolg op de keuze voor Samen Organiseren in de programmabegroting 2020 werkt de gemeente samen met andere gemeenten aan een meerjarig programma voor gestandaardiseerde informatiehuishouding voor gemeenten (ook wel Common Ground genoemd). Doel van dit programma is verbeterde dienstverlening aan inwoners. Maar het legt ook de basis voor verbeterd informatiebeheer, Open Utrecht en klantgerichte samenwerking in ketens. De Gemeente Utrecht is hierin één van de Koplopergemeenten.

In 2024 sluiten we onze publieksdienstverlening, Klantcontactcenter en digitale aanvragen aan op deze nieuwe, gemeenschappelijke informatievoorziening

Cloudtransitie
Stapsgewijs brengen we onderdelen van onze informatievoorziening en ICT over naar cloud-infrastructuur bij gespecialiseerde (cloud)dienstverleners. Dit heeft tot gevolg dat het werk van de ICT-afdeling verschuift van zelf beheren naar regievoering. Zo maken we de transitie naar een toekomstbestendiger, veiliger en Flexibeler ICT.

In 2024 verhuizen we onze applicaties naar de Cloud-infrastructuur en ontmantelen we ons eigen datacenter aan de Manitobadreef.

Onderwerp	Toelichting	Doelstelling 2024
Continuïteit en beschikbaarheid van ICT-systemen	We optimaliseren onze processen en de informatiehuishouding op basis van de ambities rondom dienstverlening, participatie, bedrijfsvoering en het nieuwe werken. Tijdens deze innovatie zorgen we ervoor dat de bedrijfskritische systemen beschikbaar zijn en de continuïteit blijft gewaarborgd.	Behoud van prestaties op beschikbaarheid en continuïteit van resp. 99% en 24/7.
Open data/ Open overheid	We werken toe naar een meer open en transparante gemeente Utrecht.	Minimaal 300 open datasets en 20 open documenten op Utrechtse Open Platform (circa 10% van mogelijke open data sets)
Gegevensbescherming	De gemeente heeft de afgelopen jaren gewerkt aan de implementatie van risicogestuurd werken op het gebied van gegevensbescherming. De doelstelling daarbij is om een volwassen managementproces neer te zetten dat certificeerbaar is op basis van de ISO 27001 standaard	Alle risicoanalyses op het gebied van informatieveiligheid en privacy op strategisch, tactisch en operationeel niveau, zoals voorgeschreven in het managementsysteem, zijn uitgevoerd en up-to-date.

Financiën, Juridische zaken en Inkoop

Verbeteren begrotingsproces
We richten ons op het verbeteren van het begrotingsproces en de begrotingsproducten. Het voornemen is het aantal producten zo beperkt mogelijk te houden en dit geldt tevens ook voor de omvang van de producten. De raad zal bij deze verbeteringen uiteraard meegenomen worden. Technische begrotingswijzigingen integreren we in de bestuursrapportages en het aantal voorstellen bij de resultaatbestemming beperken we bijvoorbeeld door de mogelijkheden voor reservemutaties in de jaarrekening uit te breiden.

Rechtmatigheidsverantwoording (RMV)
Op het gebied van de rechtmatigheidsverantwoording hebben we in 2023 een grote ontwikkeling doorgemaakt binnen onze gemeente. Vanaf het verslagjaar 2023 is het college wettelijk verplicht zich naar de raad te verantwoorden over de naleving van wet- en regelgeving ten aanzien van financiële beheershandelingen. Dit gebeurt door middel van een rechtmatigheidsverantwoording, die onderdeel uitmaakt van de jaarstukken.

In 2024 gaan we verder met de verbetering van de Verbijzonderde Interne Controles (VIC) die de rechtmatigheidsverantwoording onderbouwen. We werken onder meer aan het standaardiseren van de VIC-plannen, de bijbehorende risico-inschatting en het verbeteren van het inzicht in de IT-beheersmaatregelen per proces. We werken hierbij nauw samen met de externe accountant om ervoor te zorgen dat de kwaliteit van de controles voldoet aan de eisen.

Verbeteren juridische dienstverlening
De juridische kwaliteit van de dienstverlening in de primaire processen, maar ook de juridische procedures waar we als gemeente zelf partij in zijn, moet omhoog. Toekomstbestendig betekent zoveel mogelijk oplossen van zaken en voorkomen van onnodige procedures. Daar gaan we binnen de juridische dienstverlening op sturen en de raad over informeren. Op deze manier wordt invulling gegeven aan de landelijke ontwikkeling naar een meer responsieve overheid vanuit juridisch perspectief. Hierbij hebben we oog voor de dreigende botsing van de systeemwereld van de overheid en de leefwereld van de inwoner. En het verkleinen van afstand tussen inwoner en overheid zoals ook ten doel is gesteld in het raadsinitiatief “Krijgen waar je recht op hebt”.

Tot het najaar 2023 liep er een extern onderzoek naar de inrichting van de juridische functie. Doel van het onderzoek was om de functie nog beter te laten aansluiten bij overstijgende opgaven en het lerend vermogen te vergroten. Aanbevelingen die uit het onderzoek voortvloeien worden in 2024 en verder opgepakt. Daarnaast zullen wij in 2024 verder inzetten op de kaderstellende taak van de juridische dienstverlening, het voorkomen van onnodige procedures en inzetten op zorgvuldigheid op juridische procedures.

Doelmatig inkopen en maatschappelijke doelstellingen
Om de speerpunten uit het coalitieakkoord te bereiken, kopen we producten en diensten van andere ondernemingen in. In 2024 gaan we de doelstellingen uit het coalitieakkoord samen met de organisatie vertalen in de organisatie en het inregelen in de processen van opdrachtverlening en inkoop. Een onderdeel van het uitvoeren en continueren is het vastgestelde actieplan, als onderdeel van het ondertekenen van het manifest Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen (MVOI). Ook zorgen we in 2024 voor de invulling van belangrijke randvoorwaarden als actuele processen, een goed ondersteunend systeem en de benodigde managementinformatie.

Doelstellingen Financiën, Juridische zaken en Inkoop

Onderwerp	Toelichting	2024 (en of verder)
Financiën		
Tijdigheid budgetbeheer	Onze budgetrapportages en prognoses moeten zoveel mogelijk overeenkomen met de verantwoording.	Maximaal 3% afwijking van de kosten per programma tussen het geprognotiseerd resultaat (geraamd resultaat) bij de laatste bestuursrapportage en de verantwoording.
Juridische zaken		
Zorgvuldige Juridische procedure	Zorgvuldige procedures worden niet alleen van ons verwacht, maar zorgen er ook voor dat aanvullende kosten worden voorkomen.	Als overheid hebben we als taak zorgvuldig met juridische procedures om te gaan.
Verminderen beroepzaken	Wij willen het aantal beroepzaken terugdringen door de kwaliteit van de bezwarenzaken te verbeteren, zowel op inhoud als communicatie.	Tegen alle afgeronde bezwaarzaken wordt in maximaal 15% van de gevallen beroep aangetekend.
Wettelijke termijn /doorlooptijd bezwaar en beroep	Beslissingen op bezwaar worden tijdig (binnen de wettelijke termijn) afgerond, zodat juridische procedures niet onnodig lang duren.	80% van de gevallen binnen de wettelijke termijn.
Inkoop		
Naleving inkoopregels	Om de rechtmatige inkoop en aanbesteding te borgen, vind er jaarlijks een controle op de naleving van de Europese aanbestedingsregels plaats	De omvang van de geconstateerde onrechtmatigheden als gevolg van het niet naleven van de Europese aanbestedingsregels bedraagt maximaal 3,0 miljoen euro
Plaatsingen Social return on Investment	Bij het inschrijven op aanbestedingen vragen we de opdrachtnemer om ter waarde van een percentage van de opdrachtsom een inspanning te plegen om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt (kansen op) werk te bieden	800 plaatsingen en 0,1 miljoen euro omzet bij sociale ondernemers.
Circulair inkopen	In juni 2018 hernieuwden we onze deelname aan de Green Deal Circulair Inkopen en verhoogden we met het collegeakkoord 2022-2026 onze doelstelling.	33% van het aanbestedingsvolume is circulair
Maatschappelijk verantwoord inkopen	Actieplan MVI van 20 maart 2018: voor tien kansrijke productgroepen geldt bij inkoop het hoogste ambitieniveau van MVI (niveau 3). We classificeren alle aanbestedingen naar duurzaamheids-ambitieniveau: Ambitieniveau 1:	% aanbesteed per ambitieniveau (1-3) % gecontracteerd op ambitieniveau (1-3) Monitoring per resultaatverantwoordelijke afdeling/IRM'er.

	basis: wettelijke/landelijke minimumeisen opgenomen; Ambitieniveau 2: redelijk: de milieucriteria hebben een onderscheidend vermogen. Ambitieniveau 3: vooruitstrevend: oplossing voegt ook waarde toe aan omgeving. In de commissiebrief op Motie M2015/125 is de methode toegelicht.

Wet open overheid

Inleiding

Open en transparant bestuur is een belangrijk voor het functioneren van de overheid. De ambitie is om stapsgewijs meer informatie actief openbaar te maken. Deze paragraaf bevat onze beleidsvoornemens inzake de uitvoering van de Wet open overheid (Woo).

Belangrijkste uitgangspunten

- Meer informatie actief openbaar maken.
- Sneller beslissen op Woo-verzoeken.
- Structurele capaciteit informatiebeheer vergroten.
- Bewustzijn van belang van openbaarheid in de organisatie vergroten.
- Beleidskader Openbaarheid vaststellen.

Beleidskader

Er is op het moment van schrijven van deze begroting nog geen vastgesteld gemeentelijk beleid op dit onderdeel. Er wordt gewerkt aan een beleidskader Openbaarheid waarin onze interne richtlijnen met betrekking tot de toepassing van openbaarheid zijn opgenomen. Dit beleidskader geeft richting en duidelijk hoe wij met openbaarheid om willen en moeten gaan in onze gemeentelijke organisatie. Eind 2023 wordt dit beleidskader Openbaarheid vastgesteld en openbaar beschikbaar gesteld. Daarbij gaat het om een gemeente breed kader van alle (bestuurs)organen van de gemeente Utrecht (college van burgemeester en wethouders, burgemeester, gemeenteraad, raadscommissies en rekenkamer). Elk bestuursorgaan stelt het beleidskader vast.

Ontwikkelingen en actualiteiten

Actualiteiten

De Wet open overheid (Woo) schrijft voor dat bestuursorganen in de begroting aandacht moeten gaan besteden aan de beleidsvoornemens inzake de uitvoering van deze wet en in de jaarlijkse verantwoording verslag doen van de uitvoering ervan, mede in relatie tot de beleidsvoornemens. Hiermee wordt beoogd een impuls te geven aan de actieve openbaarheid door voor te schrijven dat bestuursorganen in hun begroting en verantwoordingsverslag aan moeten geven hoe zij rekening houden met de bepalingen uit de Woo. Deze verplichting geldt reeds voor de jaarrekening 2022. De openbaarheidsparagraaf Woo is hiermee zowel voor de jaarrekening als de begroting een afzonderlijke paragraaf.

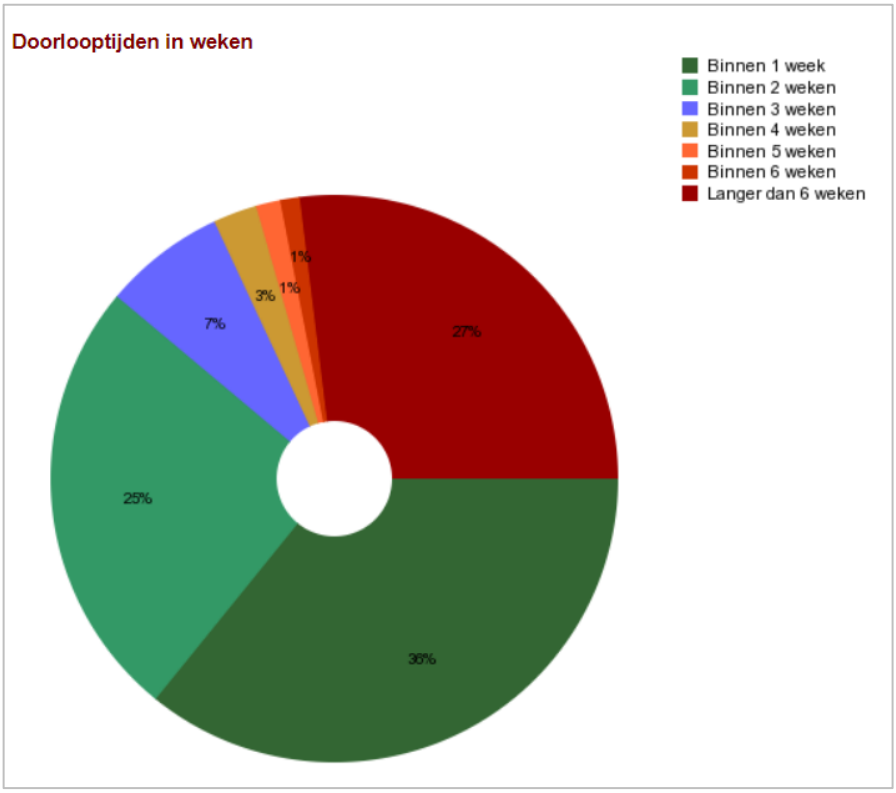
Meer informatie actief openbaar maken

De gemeente Utrecht maakt al veel informatie actief openbaar. We gaan meer open documenten openbaar beschikbaar stellen, op basis van de wettelijke vereisten van de Wet open overheid (Woo) (11 open documenttypen) en onze eigen ambities. Hierbij wordt als eerste gekeken naar de categorieën convenanten, klachten en beschikkingen. Daarnaast gaan we een opendocumentenplatform inrichten waar onze bewoners snel en laagdrempelig documenten van de gemeente Utrecht kunnen terugvinden.

Sneller beslissen op verzoeken

Het verzamelen van informatie kost de organisatie op dit moment veel tijd. We gaan bekijken of met inzet van nieuwe software gevraagde informatie adequaat en sneller kan worden verzameld. Een eerste stap is het verzamelen van gevraagde mails in Outlook. Daarnaast gaan we het gehele werkproces van de behandeling van Woo-verzoeken doorlichten om te verbeteren. Daarbij gaat het

om het gemeentebreed inrichten een uniform werkproces met duidelijke verantwoordelijkheden en het positioneren van recordmanagers bij het zoeken naar informatie binnen een organisatieonderdeel.

In 2022 werd 73% van de Woo-verzoeken afgehandeld binnen zes weken. Voor omvangrijke verzoeken geldt dat meer tijd mag worden genomen en kan door middel van deelbesluiten informatie worden verstrekt. Het doel is om in 2024 op meer Woo-verzoeken binnen zes weken te besluiten of een deelbesluit te nemen.

De structurele verbetering van informatiebeheer is randvoorwaardelijk om sneller en beter de gevraagde informatie in de organisatie te vinden en dus om het verzoek tijdig en juist af te handelen.

Structurele capaciteit en kwaliteit van informatiebeheer vergroten

Momenteel wordt in kaart gebracht welke rollen en capaciteit structureel nodig zijn om ons informatiebeheer op duurzame wijze te verbeteren. De structurele uitbreiding van capaciteit op informatiebeheer is van groot belang om te borgen dat openbaarheid op een juiste en duurzame manier wordt toegepast in onze organisatie. En daarmee aan de vereisten van de Woo te kunnen voldoen.

Daarnaast gaan we de kwaliteit van het informatiebeheer verbeteren door de inzet van nieuwe technische middelen voor het archiveren van e-mail en data uit applicaties die niet meer gebruikt worden beoordelen op bewaren of vernietigen. Ook de papieren (bouw)archieven worden beoordeeld op overdracht aan Het Utrechts Archief (HUA) of vernietiging.

Bewustzijn van openbaarheid in de organisatie vergroten

Vanuit het programma Open Utrecht en Verbeteren Informatiebeheer beogen we een gemeentebrede opleiding digivaardigheden vorm te geven en implementeren, waarbij openbaarheid een van de onderwerpen is. We willen dat medewerkers duidelijke handvatten en spelregels hebben hoe ze openbaarheid dienen toe te passen in hun werkzaamheden. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om ‘open by design’ spelregels voor medewerkers die beleidsdocumenten opstellen en het toepassen van ‘professionele beleidsopvattingen’.

Beleidskader Openbaarheid opstellen

In 2024 gaan we van 2 categorieën de documenten actief openbaar te maken via het nieuwe dataplatform en gaan we de eerste werkprocessen inrichten volgens het sturingsprincipe Openbaarheid by design.

Financiën

Overzicht baten en lasten

Overzicht baten en lasten

Cijfers jaarstukken 2022

Lasten en baten, toevoegingen en onttrekkingen zijn opgenomen als positieve getallen. In de saldokolommen betekent een positief getal (+) een voordeel en een negatief getal (-) een nadeel. In de kolom resultaat komt een positief bedrag ten gunste van de algemene reserve, en een negatief bedrag ten laste van de algemene reserve.

x €1.000

	Baten	Lasten	Saldo van baten en lasten	Bijdrage algemene middelen	Totaalsaldo van baten en lasten	Toevoeging reserves	Onttrekking reserves	Resultaat
Betrouwbare overheid	7.971	47.940	-39.969	43.548	3.578	61	1.338	4.855
Ontwikkelen en wonen voor iedereen	137.101	150.595	-13.494	-15.054	-28.548	25.712	58.734	4.475
Klimaatvriendelijke stad	1.074	7.309	-6.235	6.263	29	0	465	494
Duurzame bereikbaarheid	59.223	61.101	-1.878	7.410	5.531	20.661	10.726	-4.403
Aantrekk. groene leefomgeving & erfgoed	120.845	202.914	-82.068	78.289	-3.780	2.035	7.163	1.348
Veilige stad	3.272	60.764	-57.492	57.868	375	0	648	1.023
Passende ondersteuning en opvang	4.575	208.231	-203.656	206.380	2.724	0	3.151	5.875
Werk,toekomstbestendige economie en best	153.269	315.284	-162.015	139.468	-22.547	0	11.412	-11.136
Kansrijk opgroeien	34.453	250.314	-215.861	216.791	930	1.600	8.782	8.112
Levendige en gezonde stad	81.746	228.939	-147.193	153.727	6.534	9.438	15.003	12.099
Algemene Middelen en Overhead	1.130.067	221.335	908.733	-894.689	14.044	140.406	138.140	11.778
Totaal	**1.733.597**	**1.754.725**	**-21.128**	**0**	**-21.129**	**199.913**	**255.563**	**34.521**

Overzicht baten en lasten 2023

x €1.000

	Baten	Lasten	Saldo van baten en lasten	Bijdrage algemene middelen	Totaalsaldo van baten en lasten	Toevoeging reserves	Onttrekking reserves	Resultaat
Betrouwbare overheid	6.092	53.366	-47.273	46.295	-978	0	978	0
Ontwikkelen en wonen voor iedereen	115.906	133.271	-17.364	6.396	-10.968	15.583	26.552	0
Klimaatvriendelijke stad	7.469	16.781	-9.312	10.846	1.534	2.781	1.247	0
Duurzame bereikbaarheid	67.782	73.749	-5.966	4.706	-1.260	20.183	21.444	0
Aantrekk. groene leefomgeving & erfgoed	128.887	225.697	-96.810	90.576	-6.233	141	6.375	0
Veilige stad	5.853	69.935	-64.082	64.082	0	0	0	0
Passende ondersteuning en opvang	6.377	231.024	-224.647	220.339	-4.308	0	4.308	0
Werk,toekomstbestendige economie en best	147.832	294.971	-147.139	123.951	-23.188	903	24.091	0
Kansrijk opgroeien	19.339	248.907	-229.568	223.641	-5.927	0	5.927	0
Levendige en gezonde stad	93.868	281.331	-187.462	190.284	2.821	10.759	7.938	0
Algemene Middelen en Overhead	1.177.674	249.155	928.519	-981.117	-52.598	58.566	111.165	0
Totaal	**1.777.081**	**1.878.187**	**-101.106**	**0**	**-101.106**	**108.917**	**210.023**	**0**

Overzicht baten en lasten 2024

x €1.000

	Baten	Lasten	Saldo van baten en lasten	Bijdrage algemene middelen	Totaalsaldo van baten en lasten	Toevoeging reserves	Onttrekking reserves	Resultaat
Betrouwbare overheid	8.908	55.931	-47.023	47.023	0	0	0	0
Ontwikkelen en wonen voor iedereen	231.617	243.232	-11.615	8.597	-3.018	14.423	17.441	0
Klimaatvriendelijke stad	0	11.845	-11.845	11.170	-675	0	675	0
Duurzame bereikbaarheid	77.290	79.334	-2.044	3.800	1.756	15.041	13.285	0
Aantrekk. groene leefomgeving & erfgoed	134.846	230.938	-96.092	96.135	43	141	99	0
Veilige stad	5.607	73.185	-67.579	67.579	0	0	0	0
Passende ondersteuning en opvang	6.377	236.036	-229.659	229.659	0	0	0	0
Werk,toekomstbestendige economie en best	148.013	274.160	-126.147	126.147	0	0	0	0
Kansrijk opgroeien	19.339	252.379	-233.040	230.374	-2.667	0	2.667	0
Levendige en gezonde stad	98.272	305.682	-207.410	206.647	-763	4.183	4.946	0
Algemene Middelen en Overhead	1.232.820	250.280	982.540	-1.027.130	-44.590	25.648	70.238	0
Totaal	**1.963.089**	**2.013.003**	**-49.914**	**0**	**-49.914**	**59.436**	**109.350**	**0**

Overzicht baten en lasten 2025

x €1.000

	Baten	Lasten	Saldo van baten en lasten	Bijdrage algemene middelen	Totaalsaldo van baten en lasten	Toevoeging reserves	Onttrekking reserves	Resultaat
Betrouwbare overheid	8.908	55.609	-46.701	46.701	0	0	0	0
Ontwikkelen en wonen voor iedereen	162.041	171.768	-9.727	7.306	-2.421	13.161	15.582	0
Klimaatvriendelijke stad	0	11.620	-11.620	11.520	-100	0	100	0
Duurzame bereikbaarheid	80.051	74.273	5.778	309	6.087	10.306	4.219	0
Aantrekk. groene leefomgeving & erfgoed	134.533	231.069	-96.536	96.211	-325	141	467	0
Veilige stad	4.343	71.287	-66.945	66.945	0	0	0	0
Passende ondersteuning en opvang	7.936	237.032	-229.096	229.096	0	0	0	0
Werk,toekomstbestendige economie en best	148.013	271.291	-123.278	123.278	0	0	0	0
Kansrijk opgroeien	19.339	252.860	-233.521	230.855	-2.667	0	2.667	0
Levendige en gezonde stad	56.866	261.240	-204.374	199.506	-4.868	4.183	9.050	0
Algemene Middelen en Overhead	1.264.664	248.605	1.016.059	-1.011.727	4.332	37.566	33.233	0
Totaal	**1.886.694**	**1.886.655**	**39**	**0**	**39**	**65.357**	**65.318**	**0**

Overzicht baten en lasten 2026

x €1.000

	Baten	Lasten	Saldo van baten en lasten	Bijdrage algemene middelen	Totaalsaldo van baten en lasten	Toevoeging reserves	Onttrekking reserves	Resultaat
Betrouwbare overheid	8.908	55.688	-46.780	46.780	0	0	0	0
Ontwikkelen en wonen voor iedereen	128.425	132.371	-3.947	942	-3.005	8.446	11.451	0
Klimaatvriendelijke stad	0	11.770	-11.770	11.670	-100	0	100	0
Duurzame bereikbaarheid	84.645	80.124	4.521	-5.207	-686	12.889	13.575	0
Aantrekk. groene leefomgeving & erfgoed	134.633	233.296	-98.663	98.759	96	174	78	0
Veilige stad	843	68.112	-67.270	67.270	0	0	0	0
Passende ondersteuning en opvang	7.954	230.188	-222.234	222.234	0	0	0	0
Werk,toekomstbestendige economie en best	148.013	271.028	-123.015	123.015	0	0	0	0
Kansrijk opgroeien	19.339	248.369	-229.030	226.364	-2.667	0	2.667	0
Levendige en gezonde stad	56.866	258.119	-201.252	199.885	-1.367	4.183	5.550	0
Algemene Middelen en Overhead	1.211.255	224.353	986.901	-991.711	-4.810	43.986	48.796	0
Totaal	**1.800.880**	**1.813.419**	**-12.539**	**0**	**-12.539**	**69.678**	**82.216**	**0**

Overzicht baten en lasten 2027

x €1.000

	Baten	Lasten	Saldo van baten en lasten	Bijdrage algemene middelen	Totaalsaldo van baten en lasten	Toevoeging reserves	Onttrekking reserves	Resultaat
Betrouwbare overheid	8.908	54.295	-45.387	45.387	0	0	0	0
Ontwikkelen en wonen voor iedereen	118.910	128.468	-9.558	4.683	-4.875	5.846	10.721	0
Klimaatvriendelijke stad	0	9.700	-9.700	9.600	-100	0	100	0
Duurzame bereikbaarheid	88.620	76.226	12.393	-3.261	9.132	13.200	4.068	0
Aantrekk. groene leefomgeving & erfgoed	134.633	234.059	-99.426	99.522	96	174	78	0
Veilige stad	843	67.021	-66.178	66.178	0	0	0	0
Passende ondersteuning en opvang	7.954	230.640	-222.686	222.686	0	0	0	0
Werk,toekomstbestendige economie en best	148.013	268.135	-120.122	120.122	0	0	0	0
Kansrijk opgroeien	19.339	249.367	-230.028	227.362	-2.667	0	2.667	0
Levendige en gezonde stad	56.866	257.649	-200.783	199.711	-1.072	4.183	5.254	0
Algemene Middelen en Overhead	1.206.866	215.438	991.428	-991.990	-562	11.832	12.395	0
Totaal	**1.790.951**	**1.790.999**	**-48**	**0**	**-48**	**35.234**	**35.282**	**0**

Overzicht Incidentele Baten en Lasten

In onderstaande tabel zijn de belangrijkste incidentele baten en lasten voor het jaar 2024 en verder gespecificeerd.

Uitgangspunten die bij het samenstellen van dit overzicht gehanteerd zijn:

- Posten als incidenteel worden aangemerkt indien sprake is van eenmalige baten en lasten.
- Hoofdzakelijk posten van materiële betekenis zijn opgenomen (minimaal 0,1 miljoen euro).
- Posten boven de 0,5 miljoen euro worden in ieder geval afzonderlijk opgenomen en toegelicht
- Meer incidentele lasten (budget toekenning) worden als min aangegeven; meer incidentele baten als plus.
- Minder incidentele lasten (taakstelling) worden als plus aangegeven, minder incidentele baten als min.
- Extra toevoeging reserves worden als min aangegeven, extra onttrekking reserves als plus aangeven.
- de resultaten van de lang(er)durende programma's niet als incidenteel zijn aangemerkt, zoals het programma Bereikbaarheid en de grondexploitaties (waaronder Stationsgebied en Leidsche Rijn).

Staat van incidentele lasten en baten

x €1.000

Presentatie van het structureel begrotingsaldo	2024	2025	2026	2027
Saldo baten en lasten	-49.914	39	-12.539	-48
Toevoegingen en ontrekking aan reserves	49.914	-39	12.539	48
Begrotingsaldo na bestemming	0	0	0	0
Af: incidentele lasten	-48.362	-26.050	-15.201	-1.455
Af: incidentele baten	5.256	3.500	0	0
Af: incidentele toevoeging aan reserves			-21.453	
Af: incidentele onttrekking reserves	13.070	4.676	605	3.011
Structureel saldo begroting	**30.036**	**17.874**	**36.049**	**-1.556**
Totale baten voor mutaties reserves	1.963.089	1.886.964	1.800.880	1.790.951
Structurele exploitatieruimte	1,53%	0,95%	2,00%	-0,09%

De incidentele baten en lasten zijn in de tabel hieronder verantwoord en verder toegelicht op de programma's. De incidentele lasten (zoals extra toegekend incidenteel budget) worden als plus aangegeven; Incidentele baten zoals een subsidie etc. worden als min aangegeven.

x €1.000

Programma	Omschrijving	Baten/Lasten Res	2024	2025	2026	2027
Betrouwbare overheid						
	Project Staatsloosheid	Lasten	-416	-200	0	0
	POK middelen, stadskamer	Lasten	-506	-90	-90	-90
	Autonome groei publieksdienstverlening	Lasten	0	-500	0	0
	POK middelen systeemleren	Lasten	-115	-115	-115	-115
	Programma Samen stad maken	Lasten	-90	-90	-90	0
	Impuls Wijk- en buurtaanpak	Lasten	-1.050	-1.300	-1.300	0
	Burgerberaad (excl 64 overhead)	Lasten	-800	0	0	0
Ontwikkelen en wonen voor iedereen						
	Taskforce versneld toevoegen woonruimte	Lasten	-850	-850	0	0
	Coalitieakkoord 2022-2026:					
	Taskforce versneld toevoegen woonruimte	Lasten	-500	-500	0	0
	-(T)huis voor iedereen	Lasten	-335	-335	-335	0
	Bijzondere woonvormen	Lasten	-335	-335	-335	0
	Stimuleringsregeling studentenhuisvesting	Lasten	-150	-150	-150	0
	Versterken huurteam	Lasten	-100	-100		0
	Pilot voorrang beroepsgroepen	Lasten	-70	-70	-70	0
Klimaatvriendelijke stad						
	Impuls uitvoeringskosten energietransitie	Lasten	-1.670	-1.670	-1.670	0
	Netcongestie	Lasten	-750	-750	-750	0
	Investering warmte, water en energie	Lasten	-250	-250	-250	0
	Klimaatberaad	Lasten	0	-50	0	0

Duurzame bereikbaarheid	Energielasten 2023-2025 (PB2023)	Lasten	-137	-137	0	0
	P+R Papendorp opruimkosten (MPR 2021)	Lasten	0	-306	0	0
Aantrekkelijke, groene leefomgeving en erfgoed						
	Frictiekosten Leidsche Rijn onderhoud openbare ruimte	Lasten	-1.780	0	0	0
	Aanpak schoon vervoer laadinfrastructuur	Lasten	-800	-500	-400	0
	Rondje Stadseiland - fase 2	Lasten	-700	0	0	0
	Extra impuls schone lucht	Lasten	-500	-750	-750	0
	Griftpark	Lasten	-350	0	0	0
	Griftpark	Baten	350	0	0	0
	Natuurgebied Zuilen	Lasten	-300	-200	0	0
	Icoonproject Gedeelte van rondje Stadseiland	Lasten	-250	-250	-333	0
	Digitale Weerbaarheid	Lasten	-250	-250	-250	0
	Aanleg groene ommetjes	Lasten	-200	-200	-200	0
	Digitalisering Erfgoed	Lasten	-190	-90	0	0
	Icoonproject Krommerijnlinie Landschap	Lasten	-100	-200	-140	0
	Loket meer groen in de straat	Lasten	-100	-100	-100	0
	Toegankelijke openbare ruimte voor verblijf	Lasten	-100	-150	-150	0
	Impuls toegankelijkheid stadswater	Lasten	-100	-100	-100	0
	Vergroening Ravellaan-Noord	Lasten	0	-500	-500	0
Veilige stad						
	Specifieke uitkering versterkingsgelden (NCTV) lokale aanpak 2023 en 2024	Lasten	-468	0	0	0
	Specifieke uitkering versterkingsgelden (NCTV) lokale aanpak 2023 en 2024	Baten	468	0	0	0
	Specifieke uitkering preventie met gezag 2022-2025 (PmG)	Lasten	-3.500	-3.500	0	0
	Specifieke uitkering preventie met gezag 2022-2025 (PmG)	Baten	3.500	3.500	0	0

	Subsidie RIO-IPTA	Lasten	-796	0	0	0
	Subsidie RIO-IPTA	Baten	796	0	0	0
	Coalitieakkoord 2022-2026:					
	Focusgebieden ASW en Kanaalstr/Damstr	Lasten	-500	-500	-500	0
	Digitale weerbaarheid	Lasten	-250	-250	-250	0
Passende ondersteuning en opvang						
	Living lab Eerst een thuis	Lasten	-2.700	-650	0	0
	Transformatie Beschermd wonen	Lasten	-2.600	0	0	0
Werk, toekomstbestendige econome en bestaanszekerheid						
	Coalitieakkoord verdichten en verduurzaming bedrijventerreinen via OMU	Lasten	-2.900	-930	-930	0
	Coalitieakkoord impuls uitvoeringskracht	Lasten	-750	-1.250	-1.250	-1.250
	Voorjaarsnota vitale winkelgebieden	Lasten	-197	0	0	0
	Twee stedelijke upcycle-centra	Lasten	-600	-295	-905	0
	Versterken vestigingsklimaat circulaire bedrijven	Lasten	-430	-500	0	0
	Banenplan in samenwerking met werkgevers	Lasten	-80	-80	-80	0
	Basisbanen	Lasten	-200	-300	-300	0
Kansrijk opgroeien	Energielasten 2023-2025 (PB2023)	Lasten	-269	-269	0	0
	Tijdelijke onderwijshuisvesting t/m 2024 (PB2021)	Lasten	-500	0	0	0
	Tijdelijke huisvesting door groei van de stad (Voorjaarsnota 2022)	Lasten	-1.000	-1.000	0	0
	Knelpunt Leerlingvervoer (Eerste Bestuursrapportage 2023)	Lasten	-680	0	0	0
	Aanpak Lerarentekort	Lasten	-1.000	0	0	0
	Utrecht Leert! (coalitieakkoord 2022-2026)	Lasten	-150	-150	-150	0
	Verbeteren aansluiting MBO en arbeidsmarkt (coalitieakkoord 2022-2026)	Lasten	-300	-300	-300	0

Levendige en gezonde stad						
	Betaalbare huisvesting creatieve sector	Lasten	-548	-548	-548	0
	Nadere regel muziekstudio's	Lasten	-242	0	0	0
	Verhuizing nieuw depot centraal Museum en Erfgoed	Lasten	-805	0	0	0
	Kostprijsdekkende huur en beheer Domplein 4	Lasten	-200	-200	0	0
	Taakstelling Domplein 4 (Voorjaarsnota 2023)	Lasten	100	100	0	0
	Coalitieakkoord: Versnellen verduurzamen vastgoed	Lasten	-100	-100	-100	0
	Coalitieakkoord: Vastgoed organisatie aansluiten op behoefte maatschappelijke partijen	Lasten	-100	-100	-100	0
	Energielasten 2023-2025 (PB2023)	Lasten	-320	-320	0	0
	Verhogen dotatie voorziening Vastgoedonderhoud Utrechts Vastgoed (Voorjaarsnota 2022)	Lasten	-4.565	0	0	0
	Vervanging verlichting Stadskantoor in het kader van uitvoering energiemaatregelen (EML) (Voorjaarsnota 2023)	Lasten	0	-1.000	0	0
	Onttrekking reserve Stadskantoor in verband met vervangen verlichting Stadskantoor in het kader van uitvoering energiemaatregelen (EML) (Voorjaarsnota 2023)	Reserves	0	1.000	0	0
	Onttrekking reserve Zwembaden (Voorjarsnota 2023)	Reserves	0	605	605	0
	Overige posten < 0,100 miljoen euro	Lasten	-20	-20	-20	0
	Middelen knelpunt Asiel (Voorjaarsnota 2023)	lasten	-918	0	0	0
	Dekking knelpunt Asiel (Voorjaarsnota 2023)	baten	142	0	0	0
	Bestuurlijk akkoord opvang asielzoekers	lasten	-709	0	0	0
	Coalitieakkoord: Ondersteuning digitale vaardigheden	Lasten	-500	-500	-500	0
	Gezondheidsverschillen					
	Coalitieakkoord: Stevige inzet mentale zorg	Lasten	-250	-500	-500	0

	Coalitieakkoord: (extra) inzet op preventie vechtscheidingen	Lasten	-100	-100	-100	0
	Coalitieakkoord: Versterken inzet leefstijlprogramma's gezonde leefstijl	Lasten	-300	-300	-300	0
	Coalitieakkoord: advisering gezonde leefomgeving	Lasten	-290	-290	-290	0
	Uitwerking Commissie Sorgdrager (Voorjaarsnota 2023).	Lasten	-645	-645	0	0
	Toezicht en handhaving Zandpad (Voorjaarsnota 23)	Lasten	425	425	0	0
	Subsidies Zandpad (Voorjaarsnota 2023) vanaf 2023	Lasten	220	220	0	0
Algemene middelen en Overhead						
	Verdeling versneld middelen (Coronapakket 2)	Lasten	-3.224	1.482	0	0
	Kasschuif/Algemene dekkingsreserves	Reserves	13.070	3.071	-21.453	3.011
	Frictiekosten Leidsche Rijn onderhoud openbare ruimte	Lasten	1.780	0	0	0
	Wet Open Overheid	Lasten	-1.500	-1.500	0	0
	Werken 3.0	Lasten	-372	23	0	0
	Vervanging SAP	Lasten	-350	0	0	0
	Incidentele Energielasten stadskantoor	Lasten	-1115	-1115	0	0
	Totaal incidenteel saldo		**-30.036**	**-17.874**	**-36.049**	**1.556**

Financiële toelichting

Betrouwbare overheid

- **Projectgeld staatsloosheid:** In de Voorjaarsnota 2020 heeft Publiekszaken incidenteel geld gekregen voor het project staatsloosheid. Dit budget is over een aantal jaren heen begroot.
- **Pok middelen rechtsbeschermingssysteem (Stadskamer)**: Het rijk heeft van 2022 tot 2027 middelen beschikbaar gesteld voor de verbetering van de dienstverlening in het kader van de lessen uit de toeslagenaffaire kinderopvang. Dit budget is beschikbaar voor 2e actielijn, specifiek de eerstelijns klachtenafhandeling (stadskamer).
- **Autonome groei Publiekszaken:** In de Voorjaarsnota 2023, heeft Publiekszaken incidenteel geld gekregen voor de autonome groei. De structurele middelen moeten gevonden worden door middel van een systematiek wijziging in de verdeling van de groeimiddelen.
- **Pok middelen systeemleren:** Het rijk heeft vanaf 2022 tot 2027 middelen beschikbaar gesteld voor de verbetering van de dienstverlening in het kader van de lessen uit de toeslagenaffaire kinderopvang.
- **Programma de Stad maken:** vanuit Coalitieakkoord 2022-2026 budget toegekend.
- **Impuls Wijk & Buurtaanpak:** vanuit Coalitieakkoord 2022-2026 budget toegekend.
- **Burgerberaad**: Bij voorjaarsnota 2023 0,400 miljoen beschikbaar gesteld voor organiseren burgerberaad. Voor uitvoeringskosten adviezen burgerberaad is aanvullend 0,400 miljoen euro beschikbaar gesteld.

Ontwikkelen en wonen voor iedereen

- **Taskforce versneld toevoegen woonruimte:** Aanvullend op het coalitieakkoord 2022-2026 zijn extra middelen beschikbaar gesteld voor het versterken van de Taskforce versneld toevoegen woonruimte 0,850 miljoen euro.

Op basis van het coalitieakkoord 2022-2026 is in 2023 tot en met 2026 incidenteel budget beschikbaar voor de beleidsprioriteiten:

- Taskforce versneld toevoegen woonruimte 0,500 miljoen euro.
- Bijzondere woonvormen 0,335 miljoen euro.
- Thuis voor iedereen 0,335 miljoen euro.
- Stimuleringsregeling studentenhuisvesting 0,150 miljoen euro.
- Versterken huurteam 0,100 miljoen euro.
- Pilot voorrang beroepsgroepen 0,070 miljoen euro 2024-2026.

Klimaatvriendelijke stad

- **Impuls uitvoeringskosten energietransitie:** In het coalitieakkoord 2022-2026 is in 2024 tot en met 2026 incidenteel budget beschikbaar gesteld voor de uitvoeringskosten van de energietransitie, dit betreft onder andere de kosten voor Zon op Dak en de klimaatvisie; 1,670 miljoen euro in 2024 tot en met 2026.
- **Netcongestie**: In de Voorjaarsnota 2023 zijn middelen beschikbaar gesteld voor de aanpak van de netcongestieproblematiek voor het creëren van transportcapaciteit voor het uitvoeren van grote gebiedsontwikkeling, slimme netoplossingen, nieuwe samenwerkingen en innovatie.
- **Investering warmte, water en energie**: In de Voorjaarsnota 2023 zijn middelen beschikbaar gesteld om een bijdrage te kunnen leveren aan de benodigde ontwikkelingen binnen de energietransitie en uitvoering te kunnen geven aan investeringsvragen op het gebied van warmte, water en energie.
- **Klimaatberaad:** In het coalitieakkoord 2022-2026 zijn er middelen beschikbaar gesteld voor de uitvoering van het klimaatberaad.

Duurzame bereikbaarheid

- In de Programmabegroting 2021 is 7,8 miljoen euro beschikbaar gesteld voor stijging van energie- en brandstofprijzen. Dit budget is verdeeld over de verschillende programma's.
- In het MPR 2021 is 0,306 miljoen euro beschikbaar gesteld voor de opruimkosten van parkeerterrein Papendorp.

Aantrekkelijke, groene leefomgeving en erfgoed

- **1,780 miljoen euro frictiekosten onderhoud openbare ruimte Leidsche Rijn** doordat het tempo van de nieuw te onderhouden gebieden in Leidsche Rijn voorloopt op de budgettoekenning aan de hand van de bevolkingsgroei.
- **0,800 miljoen euro Aanpak schoon vervoer laadinfrastructuur:** budget toegekend in het coalitieakkoord 2022-2026 voor het versterken van de laadinfrastructuur in de stad.
- **0,700 miljoen euro Rondje Stadseiland fase 2:** budget toegekend in de Voorjaarsnota 2021 voor de vergroening Rondje Stadseiland.
- **0,500 miljoen euro Extra impuls schone lucht:** budget toegekend in het coalitieakkoord 2022-2026 voor het geven van een extra impuls aan schone lucht met het uitvoeringsprogramma voor luchtmaatregelen.
- **0,350 miljoen euro Griftpark:** Vanuit het Rijk zijn middelen ontvangen voor de nazorg en pilot teerpompen bij het Griftpark.
- **0,300 miljoen euro Natuurgebied Zuilen:** budget toegekend in de Voorjaarsnota 2021 voor Natuurgebied Zuilen om een start te maken met het gefaseerd uit de pacht halen van het landbouwgebied, het aanpassen van de inrichting van de bestaande bosranden, en het verbeteren van de natuurwaarden.
- **0,250 miljoen euro Icoonproject Gedeelte van rondje Stadseiland:** budget toegekend in het coalitieakkoord 2022-2026 voor onder andere de realisatie van deelgebied 3 (Jaarbeurs).
- **0,250 miljoen euro Digitale Weerbaarheid:** budget toegekend in het coalitieakkoord 2022-2026.
- **0,200 miljoen euro aanleg groene ommetjes:** budget toegekend in het coalitieakkoord 2022-2026.
- **0,190 miljoen euro Digitalisering Erfgoed:** In de Voorjaarsnota 2021 is er incidenteel budget beschikbaar gesteld voor digitalisering van de opgave Erfgoed voor de periode 2021 t/m 2025.
- **0,100 miljoen euro Icoonproject Krommerijnlinie Landschap:** budget toegekend in het coalitieakkoord 2022-2026.
- **0,100 miljoen euro Loket meer groen in de straat:** budget toegekend in het coalitieakkoord 2022-2026.
- **0,100 miljoen euro Impuls toegankelijkheid stadswater:** budget toegekend in Coalitieakkoord 2022-2026.
- **Vergroening Ravellaan-Noord:** uitvoeringsbudget toegekend in de Voorjaarsnota 2021.

Veilige stad

- Specifieke uitkering op het gebied van aanpak radicalisering, extremisme en terrorisme (versterkingsgelden lokale aanpak 2023-2024).
- Specifieke uitkering voor voorkomen georganiseerde en ondermijnende jeugdcriminaliteit (Preventie met Gezag 2022-2025).
- Specifieke uitkering voor het project Re-Integratie Officier (RIO) en Integrale Persoonsgerichte Toeleiding Arbeid (IPTA).
- Budget toegekend in het Coalitieakkoord 2022-2026 voor Focusgebieden ASW en Kanaalstraat/Damstraat.
- Digitale weerbaarheid, budget toegekend voor de periode van het coalitieakkoord 2022-2026.

Passende ondersteuning en opvang

- **2,700 miljoen euro in 2024 en 0,650 miljoen euro in 2025** voor Living lab Eerst een thuis. In 2020 en 2021 zijn incidentele middelen ontvangen voor de aanpak van dakloosheid. Deze hebben wij meerjarig ingezet op Living lab Eerst een thuis.
- **2,6 miljoen euro voor de transformatie Beschermd wonen.** In de Voorjaarsnota 2022 is voor de jaren 2023 en 2024 elk 2,6 miljoen euro beschikbaar gesteld in de transformatie van Beschermd wonen als voorbereiding op de doordecentralisatie in de regio mogelijk te maken. Deze incidentele post is betrokken bij financiële consequenties van de afspraken in het Regioplan BW.

Werk,toekomstbestendige economie en bestaanszekerheid

- **Tweede stedelijke upcycle-centra:** Investeringsbudget voor het realiseren van twee stedelijke upcycle-centra (Tractieweg en Lunetten) waarvoor middelen zijn toegekend bij het coalitieakkoord 2022-2026.
- **Versterken vestigingsklimaat circulaire bedrijven:** In het coalitieakkoord 2022-2026 is incidenteel budget beschikbaar gesteld voor het versterken van het vestigingsklimaat van circulaire bedrijven.
- **Verdichten en verduurzaming bedrijventerreinen via OMU:** In het coalitieakkoord 2022-2026 is incidenteel budget beschikbaar gesteld voor het verdichten en verduurzaming bedrijventerreinen via de OMU. Op deze middelen wordt respectievelijk 0,100 miljoen euro, 0,70 miljoen euro en 0,070 miljoen euro bezuinigd in 2024, 2025 en 2026.
- **Impuls economische uitvoeringskracht:** In het coalitieakkoord 2022-2026 is incidenteel budget beschikbaar gesteld voor de impuls economische uitvoeringskracht. Op deze middelen wordt jaarlijks 0,250 miljoen euro bezuinigd.
- **Vitale winkelgebieden:** In de voorjaarsnota 2023 is incidenteel budget beschikbaar gesteld voor de vitale winkelgebieden en transformatie binnenstad.
- **Banenplan in samenwerking met werkgevers:** 0,080 miljoen euro. In het coalitieakkoord 2022-2026 is incidenteel budget beschikbaar gesteld voor het banenplan in samenwerking met werkgevers.
- **Basisbanen**. In het coalitieakkoord is incidenteel budget beschikbaar gesteld voor basisbanen. Het betreft 0,200 miljoen euro in 2024 en 0,300 miljoen euro in de jaren 2025 en 2026.

Kansrijk opgroeien

- In de Programmabegroting 2021 is 7,8 miljoen euro beschikbaar gesteld voor stijging van energie- en brandstofprijzen. Dit budget is verdeeld over de verschillende programma's.
- In de Programmabegroting 2021 is in het kader van de Investeringsagenda groei 0,500 miljoen euro in 2024 beschikbaar gesteld voor tijdelijke onderwijshuisvesting.
- In de Voorjaarsnota 2023 is voor 2023 t/m 2025 incidenteel budget beschikbaar gesteld voor tijdelijke huisvesting van onderwijs. De kosten hebben betrekking op de uitvoering van de reguliere wettelijke taak.
- Incidentele toevoeging van 0,680 miljoen euro in 2023 vanwege melding eerste bestuursrapportage over een verwacht tekort op leerlingenvervoer door inflatie en stijgende vraag.
- Incidenteel budget van 1 miljoen euro dat in het kader van aanpak lerarentekort wordt toegekend vanuit het Rijk. Dit is als budgetneutrale bijsturingsvoorstel in de Tweede Bestuursrapportage 2022 toegevoegd aan de begroting 2023.
- In het coalitieakkoord 2022-2026 is voor de periode 2024-2026 jaarlijks 0,150 miljoen euro beschikbaar gesteld voor Utrecht Leert!.
- In het coalitieakkoord 2022-2026 is voor de periode 2024-2026 jaarlijks 0,300 miljoen euro beschikbaar gesteld voor verbeteren aansluiting MBO en arbeidsmarkt.

Levendige en gezonde stad

- Betaalbare huisvesting creatieve sector; als onderdeel van het coalitieakkoord 2022-2026 is in de periode 2022-2026 incidenteel budget beschikbaar gesteld om betaalbare huisvesting mogelijk te maken voor de creatieve sector.
- Nadere regel muziekstudio's; bij de Voorjaarsnota 2020 is besloten om t/m 2024 budget beschikbaar te stellen voor de realisatie van betaalbare muziekstudio's.
- Verhuizing nieuw depot Centraal Museum en Erfgoed; bij de Voorjaarsnota 2020 is besloten om in 2024 budget beschikbaar te stellen ter dekking van de kosten die samenhangen met de verhuizing van de collecties van het Centraal Museum en de afdeling Erfgoed naar het nieuwe depot.
- Domplein 4; om de exploitatie van Domplein 4 sluitend te krijgen is bij de Voorjaarsnota 2023 besloten om in 2024 en 2025 budget beschikbaar te stellen voor het beheer van Domplein 4.
- In de Voorjaarsnota 2023 is voor 2024 en 2025 in het kader van bezuinigingen op het huidige beleid een taakstelling opgenomen voor Domplein 4 van 0,100 miljoen euro.
- In het coalitieakkoord 2022-2026 is voor de periode 2023-2026 jaarlijks 0,100 miljoen euro beschikbaar gesteld voor het versnellen verduurzamen vastgoed.

- In het coalitieakkoord 2022-2026 is voor de periode 2024-2026 jaarlijks 0,100 miljoen euro beschikbaar gesteld voor het aansluiten van de vastgoed organisatie op de behoefte van maatschappelijke partijen.
- In de Programmabegroting 2021 is 7,8 miljoen euro beschikbaar gesteld voor stijging van energie- en brandstofprijzen. Dit budget is verdeeld over de verschillende programma's.
- In de Voorjaarsnota 2022 is voor 2023 en 2024 4,565 miljoen euro beschikbaar gesteld voor het verhogen van de jaarlijkse dotatie aan de voorziening Vastgoedonderhoud Utrechts Vastgoed (Egalisatievoorziening VGB Onderhoud)
- In de Voorjaarsnota 2023 is in het kader van bezuinigingen en herschikking van budget een incidentele onttrekking uit de reserve Stadskantoor opgenomen van 0,1000 miljoen euro in 2025, in verband met de vervanging van de verlichting in het Stadskantoor.
- In de Voorjaarsnota 2023 is in het kader van bezuinigingen en herschikking van budget een incidentele onttrekking uit de reserve Zwembaden opgenomen van 0,605 miljoen euro in 2025 en 2026.
- In de voorjaarsnota 2023 is het knelpunt asiel opgenomen voor 1,060 miljoen euro, waarvan 0,142 miljoen euro gedekt wordt uit incidentele baten. Het restant (0,918 miljoen euro) is opgenomen als incidentele lasten.
- Als gevolg van het bestuurlijk akkoord opvang asielzoekers zijn de lasten in 2024 incidenteel verhoogd met 0,709 miljoen euro. Dit bestuurlijk akkoord loopt tot en met 2024.
- In het coalitieakkoord 2022-2026 is voor de periode 2024-2026 jaarlijks 0,500 miljoen euro beschikbaar gesteld voor de ondersteuning van digitale vaardigheden.
- In het coalitieakkoord 2022-2026 is voor het jaar 2024 0,250 miljoen en de jaren 2025 en 2026 0,500 miljoen per jaar beschikbaar gesteld voor een stevige inzet op mentale zorg.
- In het coalitieakkoord 2022-2026 is voor de periode 2024-2026 jaarlijks 0,100 miljoen euro beschikbaar gesteld voor de extra inzet op preventie vechtscheidingen.
- In het coalitieakkoord 2022-2026 is voor de periode 2024-2026 jaarlijks 0,300 miljoen euro beschikbaar gesteld voor het versterken van de inzet leefstijlprogramma's gezonde leefstijl.
- In het coalitieakkoord 2022-2026 is voor de periode 2024-2026 jaarlijks 0,290 miljoen euro beschikbaar gesteld voor advisering gezonde leefomgeving.
- De commissie Sorgdrager heeft aanbevelingen gedaan op het gebied van modernisering van het sekswerkbeleid. Om daarmee veilige en legale werkplekken voor sekswerkers te maken. Om deze aanbevelingen uit te voeren zetten we de middelen (0,645 miljoen euro) in die we hebben gereserveerd voor Hulpverlening, Toezicht en Handhaving van het Nieuwe Zandpad.

Algemene Middelen en Overhead

- Betreft een herverdeling van beschikbare middelen Coronapakket 2/bladzijde 103 Voorjaarsnota 2023/Eerste Bestuursrapportage 2023.
- Mutaties in de algemene dekkingsreserve hebben een vereveningsfunctie / incidenteel karakter
- Betreft frictiekosten openbare ruimte Leidsche Rijn 2024.
- Bij de Voorjaarsnota 2022 is voor "Wet Open Overheid" incidentele middelen toegekend tot en met 2025.
- Bij de Voorjaarsnota 2022 is voor "Werken 3.0" incidentele middelen toegekend tot en met 2024.
- Bij de Voorjaarsnota 2022 is voor de "Vervanging SAP" incidentele middelen toegekend tot en met 2024.
- Voor de hogere energielasten Stadskantoor is er voor 2024 en 2025 incidenteel budget beschikbaar gesteld.

Actualisatie Financieel Beeld 2024

Sinds het vaststellen van de begroting 2023 is het financiële beeld aangepast aan actuele ontwikkelingen. Dit leidt tot het onderstaande geactualiseerde financieel beeld. Onder de tabel worden de ontwikkelingen toegelicht.

x €1.000

	Financieel beeld 2024 - 2027	2024	2025	2026	2027	Structureel
	Begroting 2023	**0**	**0**	**0**	**-21.072**	**-21.072**
A	Ontwikkelingen en extra inzet	-43.535	-44.933	-27.570	-56.703	-55.392
B	Uitwerking financiële strategie	30.464	41.862	49.023	74.764	76.464
C	Amendementen	21	-31			
	Kasschuif	13.049	3.102	-21.453	3.011	0
	Saldo Voorjaarsnota 2023	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
D	Meicirculaire	-13.904	-13.414	-13.650	-15.131	-15.131
E	Meicirculaire: aanpassing risico-inschatting	0	0	-4.000	-3.000	-3.000
F	Autonome mutaties	-968	-118	-118	-118	-118
G	Technische wijzigingen	8.883	8.121	-2.800	-4.159	-2.593
H	Dekkingsvoorstellen: afname risico's	8.900	2.500			
	Kasschuif	-2.911	2.911	0	0	0
	Begroting 2024	**0**	**0**	**-20.568**	**-22.408**	**-20.842**
I	Risico-inschatting inkomsten Rijk	0	0	-15.028	-15.028	-15.028
	Tekort zonder reële compensatie Rijk	**0**	**0**	**-35.596**	**-37.436**	**-35.870**

A. Ontwikkelingen en extra inzet

x €1.000

		2024	2025	2026	2027	Structureel
A1	Financiële ontwikkelingen	23.801	25.570	45.364	17.199	18.510
A2	Prijsstijgingen	-29.814	-29.814	-29.814	-29.814	-29.814
A3	Knelpunten	-18.871	-22.286	-25.562	-26.984	-26.984
A4	Groeikader	-12.878	-12.878	-12.878	-12.878	-12.878
A5	Extra inzet voor beleid	-5.548	-5.301	-4.456	-4.001	-4.001
A6	Wensen van de raad	-225	-225	-225	-225	-225
	Totaal	**-43.535**	**-44.934**	**-27.571**	**-56.703**	**-55.392**

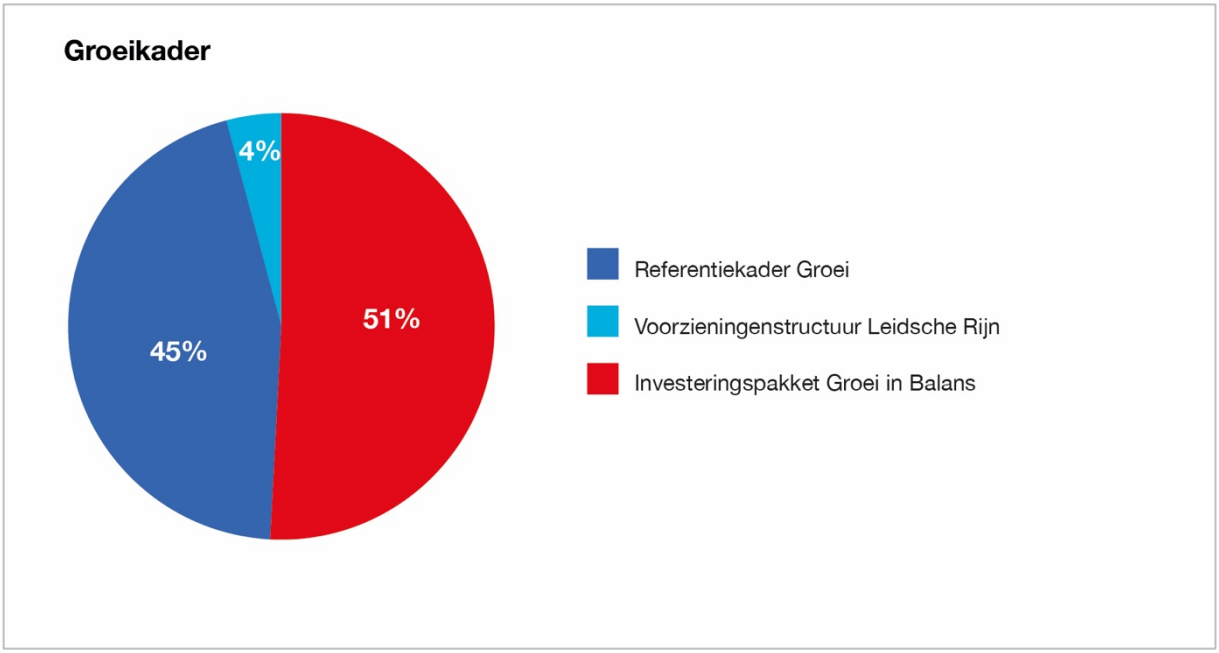
A1 Financiële ontwikkelingen (18,5 miljoen euro voordeel)
Door extra inkomsten van het Rijk en de groei van de stad hebben we een positief saldo financiële ontwikkelingen.

A2 Prijsstijgingen (-29,8 miljoen euro structureel)
De inflatie is vanaf 2022 sterk toegenomen en deze ontwikkeling werkt nog steeds door in 2023 en verder. Zo is er voor 2023 een hogere CAO afgesloten en deze werkt ook door in de indexaties van de materiële budgetten die hoger uitgevallen in 2024. De indexatie wordt voor een deel gecompenseerd door het gemeentefonds en indexatie van onze OZB en heffingen. Dit is echter niet toereikend om de extra kosten te dekken.

A3 Knelpunten (27,0 miljoen euro nadeel):
Op een aantal financiële ontwikkelingen hebben wij geen invloed. Het zijn ontwikkelingen die met zekerheid op ons afkomen en die we niet kunnen uitstellen of kunnen opvangen zonder inhoudelijk

bijsturen van het beleid of door prioriteren binnen andere budgetten van het beleidsdoel. Te denken valt aan bijvoorbeeld het tekort binnen de Jeugdhulp en Wmo (structureel 21,2 miljoen euro te kort) en verplichte energiemaatregelen (structureel 3,5 miljoen euro te kort).

A4 Groeikader (12,9 miljoen euro nadeel)
De inkomsten door toename van het aantal inwoners en woningen gebruiken wij voor het opvangen van de gevolgen van de groei van de stad (‘groei voor groei’):
- Toenemende kosten van uitvoering wettelijke taken (Referentiekader),
- Voorzieningenstructuur van de Leidsche Rijn
- Investeringen Groei in Balans (Meerjaren Programma Ruimte 2023).

A5 Beleidsaanpassingen (4,0 miljoen euro nadeel)
Noodzakelijke aanpassingen als gevolg van de ontwikkelingen vanaf 2023, zoals:
- Bijsturing om daarmee kansenongelijkheid tegen te gaan.
- Maatregelen om de woningbouw op peil te houden.
- Aanvullend een aantal maatregelen op de energietransitie (minder ambitie op groen).
- Investeren in wijken en in goede balans levendigheid en leefbaarheid.
- Investeren in de uitvoering.
- Extra actie op zeggenschap inwoners en ondernemers.

A6 Wensen van de raad (0,225 miljoen euro nadeel)
Extra inzet voor versterken van het democratieprogramma en raadswissel.

B. Uitwerking financiële strategie

De financiële strategie lost het tekort in het financiële beeld van de Voorjaarsnota 2023 op. Deze strategie bestaat uit vier onderdelen.

x €1.000

	Uitwerking financiële strategie	2024	2025	2026	2027	Structureel
B1	Risico-inschatting	20.432	22.222	24.936	48.498	51.598
B2	Aanvullende compensatie inflatie 2022	-1.309	191	-309	-309	-309
B3	Bijsturen op de huidige begroting	11.342	19.449	24.396	26.575	25.175
	Totaal	**30.464**	**41.862**	**49.023**	**74.764**	**76.464**

B1 Risico-inschatting (51,6 miljoen euro voordeel)
We begroten onze inkomsten en kosten zo realistisch mogelijk en is er een inschatting gemaakt van de verwachte ontwikkelingen. Er is nog veel onzekerheid over de inkomsten van het Rijk. Wel is duidelijkheid dat er extra inkomsten zijn te verwachten. Daarom hebben wij inschatting gemaakt van:

- Compensatie voor korting op het gemeentefonds vanaf 2026. Een korting van ca. 3 miljard euro is opgenomen in het regeerakkoord, zonder enige onderbouwing. Met deze korting staan de financiën van alle gemeenten onder druk en is de verdeling tussen de taken van gemeenten en de inkomsten van het Rijk uit balans. In de meicirculaire 2023 (zie hieronder) is het Rijk voor een deel tegemoetgekomen.
- Hervormingsagenda jeugd. Lang is met het Rijk gesproken over een toereikende compensatie voor jeugdzorg en maatregelen om de kosten en vraagontwikkeling te verminderen. In april 2023 is een voorlopig akkoord bereikt over aanvullende compensatie van gemeenten. Op basis van de hoofdlijn van dit akkoord hebben wij een inschatting gemaakt voor extra inkomsten voor Utrecht, deze zijn in de meicirculaire 2023 (zie hieronder) voor 2024 en 2025 toegekend.
- Ontwikkelingen bestaand beleid. In de reguliere systematiek van het gemeentefonds worden budgetten toegekend voor prijsindexatie, volumegroei en een afrekening met het saldo uit het BTW-compensatiefonds. Van deze posten hebben wij een inschatting gemaakt.

Ook is bij het opstellen van de meerjarenplannen van onze investeringen is rekening gehouden met planningsoptimise, het tempo waarin de investeringen in de praktijk worden gerealiseerd.

B2 Aanvullende compensatie inflatie 2022 (0,31 miljoen euro nadeel)
In 2022 zijn de prijzen flink gestegen, dit heeft ook een effect op de uitgaven van de gemeente voor bijvoorbeeld contracten, bouwkosten en stijgende kosten bij maatschappelijke partners. Door alle budgetten generiek te verhogen met een aanvullende indexatie, sluit de begroting weer aan op een actueel en reëel prijsniveau.

B3 Bijsturen op de huidige begroting (25,2 miljoen euro voordeel)
Om de begroting weer in evenwicht te brengen hebben wij ook gekeken naar onze ambities en hebben keuzes gemaakt om een aantal budgetten te verlagen. Dit betref:

- Verhogen van de inkomsten (3,7 miljoen euro). Een aantal kostendekkende tarieven (leges en huur) zijn gericht verhoogd. Alleen voor knelpunten verhogen we de kostenstijging die is gekoppeld aan dat tarief.
- Bezuiniging en bijstelling op de reguliere begroting (20,2 miljoen euro). Voor alle ontwikkelingen uit de voorjaarsnota is binnen het programma gekeken naar bezuinigingsmogelijkheden, gericht op het alternatief inzetten van bestaande middelen of het aanpassen van het reguliere beleid. Naast incidentele dekkingen worden ook structureel budgetten bijgesteld, zoals:
    - Taakstelling jeugdwet en Wmo (15,4 miljoen euro) deze wordt gerealiseerd binnen het brede sociale domein. De inhoudelijke keuzes worden nog aan de raad voorgelegd.
    - Ruimte parkeerexploitatie (0,7 miljoen euro).
    - In de tijd prioriteren sporthal Vleuten De Meern boven Voordorp (0,6 miljoen euro).
    - Dividend aanpassen aan prognose (0,6 miljoen euro).
    - Inzet middelen topcultuur (0,5 miljoen euro).

- Ambities uit het coalitieakkoord te verlagen of vertragen (1,2 miljoen euro) voor:
    - Cultuur.
    - Digitale weerbaarheid.
    - Onderhoud locaties natuureducatie.
    - Economische uitvoeringskracht.

C. Amendementen

Bij de behandeling van de Voorjaarsnota 2023 in de raad zijn twee amendementen aangenomen:
- Fatsoenlijke ondersteuning zelfbeheer (0,063 miljoen euro incidenteel).
- Startbudget voor de Groene Verantwoordingsdag (0,01 euro incidenteel).

De dekking van deze voorstellen loopt niet gelijk met de verwachte inzet van deze middelen en worden daarom met een kasschuif via de Algemene dekkingsreserve verevend.

D. Meicirculaire 2023

x €1.000

		2024	2025	2026	2027	Structureel
D1	Risico inschatting	-4.132	-5.175	0	-430	-430
D2	Wijziging systematiek	-2.844	-3.327	-7.835	-9.543	-9.543
D3	Reguliere bijstelling	-6.928	-4.912	-5.815	-5.158	-5.158
	Totaal	**-13.904**	**-13.414**	**-13.650**	**-15.131**	**-15.131**

D1 Risico-inschatting (0,43 miljoen euro nadeel)
In het financiële beeld hebben we rekening gehouden met inkomsten van het Rijk die op dat moment nog onzeker waren, deze zijn toegelicht in de voorjaarsnota's van 2022 en 2023 en de Begroting 2023. In deze meicirculaire zijn voor twee van deze inschattingen extra middelen ontvangen.
- Korting gemeentefonds uit regeerakkoord
  In het regeerakkoord is het gemeentefonds vanaf 2026 gekort, met het oog op het verbreden van het lokale belastinggebied. De verbreding van het belastinggebied wordt niet op de korte termijn verwacht. Daarom heeft het kabinet besloten om gemeenten te compenseren voor de korting op het gemeentefonds.
  In de Voorjaarsnota 2023 hadden we een risico-inschatting gemaakt voor de korting van het gemeentefonds van 20 miljoen euro vanaf 2027. De meicirculaire laat zien dat het Rijk toch deels gaat compenseren, de compensatie is 0,43 miljoen euro lager uitgevallen. Dit wordt als structureel nadeel op het meerjarenbeeld verwerkt (zie tabel).
- Principeakkoord jeugd
  Voor de jaren 2024 en 2025 zijn extra middelen uit het principeakkoord Jeugd aan het gemeentefonds toegevoegd. Dit is minder dan wij hadden verwacht en is waarschijnlijk het effect van de herijking van het gemeentefonds. Dit geeft een tekort in de jaren 2024 en 2025.

D2 Wijziging van systematiek (9,5 miljoen euro nadeel)
- Indexatie van het gemeentefonds
  Het rijk heeft de systematiek van het toekennen van indexatie aan het gemeentefonds gewijzigd. In plaats van de indexering van een jaar structureel aan alle jaren toe te kennen, wordt dit vanaf het jaar 2026 bepaald op basis van de hoogte van het gemeentefonds. Omdat het gemeentefonds vanaf 2026 flink in omvang daalt (zie hierboven), ontvangen we een lagere compensatie. Dit geeft in 2026 een tekort van 4,4 miljoen euro en deze loopt in 2027 op naar 6,1 miljoen euro.
- Aanvullende compensatie voor inflatie 2022
  In de Najaarsrapportage 2022 van het Rijk is aangekondigd dat gemeenten aanvullend gecompenseerd worden voor de effecten van de sterk stijgende lonen en prijzen in 2022. Dit extra geld is onder meer bedoeld om maatschappelijke instellingen te compenseren. Hiervoor was in december 2022 300 miljoen euro gereserveerd, echter in de Voorjaarsnota is dit budget verlaagd naar 127 miljoen euro. Dit is het effect van de keuze om alleen de stijging van de

materiële indexatie aanvullend te compenseren en het effect van de stijgende loonkosten niet mee te nemen. Dit geeft een structureel nadeel van 3,5 miljoen euro ten opzichte van onze verwachting uit de Voorjaarsnota 2023, deze was gebaseerd op de 300 miljoen euro die het Rijk had afgegeven.

D3 Reguliere bijstelling (5,2 miljoen euro nadeel)
Jaarlijks worden de WOZ-waarden en hoeveelheden aangepast aan recente prognose. Doordat de WOZ-waarde in Utrecht sterker stijgt dan het landelijk gemiddelde, neemt de korting op het gemeentefonds toe. Zowel landelijk als in Utrecht neemt het verwachte aantal bijstandsgerechtigden af en daarmee ook de inkomsten uit het gemeentefonds. Dit verklaart voor een groot deel de hoeveelheidsverschillen.

E. Meicirculaire Aanpassing risico-inschatting

In deze meicirculaire is een aantal risico-inschattingen financieel vertaald en is de prijscompensatie toegekend, daarmee neemt het totaal aan risico's af. Echter de kans dat deze zich voordoen is wel toegenomen. De extra inkomsten die wij van het Rijk verwachten zijn onder andere: compensatie jeugdhulp vanaf 2026, vervallen van de extra korting op de jeugdhulp en het definitief afschaffen van de opschalingskorting.

Voor de hervormingsagenda jeugd hebben wij de inschatting met 3 miljoen euro structureel verlaagd, omdat we voor de jaren 2024 en 2025 minder hebben ontvangen dan ingeschat. Dit is met name het gevolg van de doorwerking van de herijking van het gemeentefonds.

F. Autonome mutaties

De aanvullende compensatie voor prijseffecten uit de Voorjaarsnota 2023 was niet toereikend voor de knelpunten van de bibliotheek (incidenteel) en VNG-contributie (structureel). Daarbij is er budget voor de uitvoering van uitkomsten van het eerste burgerberaad gereserveerd. In de begroting is het benodigde budget aangevuld.

G. Technische wijzigingen

In het proces van het opstellen van de Begroting 2024 zijn extra controles uitgevoerd op complexe financiële onderdelen, dit leidt tot enkele correcties. Deze worden hieronder toegelicht. Om in de toekomst dergelijke herberekeningen tot een minimum te beperken zijn aanvullende maatregelen genomen om de controles van complexe financiële dossiers eerder en beter te borgen. Dit wordt meegenomen in de Voorjaarsnota 2024. De berekening van de algemene uitkering wordt steeds complexer. Daarom doen we richting VJN 2024 nog extra controles op onze aannames en berekeningen.

x €1.000

	Technische wijzigingen	2024	2025	2026	2027	Structureel
G1	Herrekening cao	6.600	6.600	6.600	6.600	6.600
G2	Aansluitverschil Algemene uitkering	-11.700	0	-10.318	-11.290	-11.290
G2	Aansluitverschil: kasschuif	11.700	0	0	0	0
G3	Herrekening Algemene reserves	2.283	1.521	918	531	2.097
	Totaal	**8.883**	**8.121**	**-2.800**	**-4.159**	**-2.593**

G1 Herrekening cao (6,6 miljoen euro voordeel)
De financiële vertaling de nieuwe cao voor 2023 is herrekend, waardoor het percentage lager is uitgevallen. Dit geeft een voordeel van ca. 6,6 miljoen euro op het financieel beeld. Dit percentage wordt ook gehanteerd bij de indexatie van:

- Herberekening van de nieuwe CAO 8 miljoen euro voordeel.
- OZB en heffingen: de indexering voor 2024 is aangepast met deze lager indexatie voor de loonkosten. Hiermee zijn ook de begrote inkomsten verlaagd. Dit resulteert in een nadeel van 1,4 miljoen.
- Subsidies: de indexatie voor subsidiebudgetten 2024 is **niet** verlaagd, omdat deze bij de Voorjaarsnota 2023 zijn gecommuniceerd naar onze partners en zij hier hun begroting 2024 op baseren. Bij de berekening van de subsidie index 2025 wordt de lagere cao indexatie verrekend met het nieuw vast te stellen percentage bij de Voorjaarsnota 2024. Het financiële effect is niet in deze begroting meegenomen.

G2 Aansluitverschil Algemene uitkering (11,3 miljoen euro nadeel)
Bij het opstellen van de begroting is gebleken dat de onderliggende berekeningen niet aansluiten met het begrote budget. Vanaf 2026 geeft dit een structureel tekort van 11,3 miljoen euro.
Ook is in 2024 het effect van de opschalingskorting dubbel begroot, om het tekort 2024 te dekken wordt het voordeel van de cao herberekening uit 2023 ingezet middels een kasschuif.

G3 Herrekening Algemene reserves (2,0 miljoen euro structureel voordeel)
Ook bij de Algemene reserves is een aantal correcties doorgevoerd, deze hebben betrekking op voorgaande jaren en kunnen, overeenkomstig eerdere besluitvorming, vervallen.

H. Dekkingsvoorstellen: lagere risico's

Om risico's op te vangen hebben we in de begroting hiervoor zowel budgetten als reserves gereserveerd. Bij het opstellen van de Begroting 2024 zijn de risico's geactualiseerd en blijkt een aantal budgetten niet meer noodzakelijk.

x €1.000

	Dekkingsvoorstellen: lagere risico's	2024	2025	2026	2027	Structureel
H1	Vrijval budget extreme prijsstijgingen	2.500	2.500	0	0	0
H2	Vrijval Algemene reserve i.v.m. risicoprofiel	6.400				
	Totaal	**8.900**	**2.500**	**0**	**0**	**0**

H1 Budget extreme prijsstijgingen (5 miljoen euro incidenteel voordeel). Wij hebben de budgetten van de begroting structureel verhoogd voor de inflatie 2022. Nu de inflatie zich stabieler ontwikkelt en afneemt is gemaakte reservering voor extreme prijsstijgingen niet meer noodzakelijk.

H2 Algemene reserve (incidenteel 6,4 miljoen euro voordeel): het weerstandsvermogen is meer dan toereikend om de risico's op te vangen. Daarom kan het saldo van de Algemene reserve worden verlaagd, zie voor een toelichting de paragraaf Weerstandsvermogen.

I. Risico-inschatting: reële compensatie Rijk

In de begroting hebben wij inschattingen voor extra inkomsten van het rijk opgenomen o.a.:

- Compensatie jeugdhulp vanaf 2026 (14,6 miljoen euro structureel).
- Vervallen van de extra korting op de jeugdhulp (8,5 miljoen euro structureel).
- Het definitief afschaffen van de opschalingskorting (15 miljoen euro structureel).
- Reële compensatie uitvoeringskosten Omgevingswet en Wet kwaliteitsboring bouw (1,8 miljoen euro structureel).
- Voortzetten POK-middelen (2,8 miljoen euro).

De compensatie voor de jeugdhulp en het definitief afschaffen van de opschalingskorting bedragen beide circa 15 miljoen euro. Gezien de politieke druk op het nu goed regelen van de jeugdzorg schatten wij in dat het nieuwe kabinet de ingezette lijn met de hervormingsagenda zal voortzetten. Voor de opschalingskorting schatten we het risico op geen of een lagere compensatie hoger in.

Ondanks dat er geen beleidsmatige onderbouwing aan deze korting ten grondslag ligt (zoals ook door het CPB is aangegeven) kan deze korting worden aangemerkt als bezuinigingsmaatregel door het Rijk. Dit staat haaks op de uitgangspunten van de financiële verhoudingen, waarbij er sprake is van een evenwicht tussen de taken van gemeenten en de inkomsten van het Rijk naast bijv. voldoende beleidsvrije ruimte voor gemeenten. Deze bezuiniging zal een impact hebben op de taken die gemeenten uitvoeren en moeten keuzes gemaakt worden in wat gaan we niet meer of minder doen.

Grondslagen PB 2024

Hieronder geven we de financiële kaders weer, waarbinnen de Programmabegroting 2024 is opgesteld.

Indexeringen

De begroting wordt jaarlijks aangepast aan de verwachte inflatie, zodat de budgetten toereikend zijn om de reguliere taken uit te voeren. Wij hanteren niet één indexatiecijfer voor de begroting, maar meerdere:

- loonkosten: gebaseerd op cao-afspraken en/ of inschatting van de ontwikkeling van nieuwe cao-afspraken en ontwikkeling van de werkgeverslasten.
- Materiële kosten: voor de verschillende soorten kosten hanteren we specifieke indexcijfers uit de sector.
- Inkomsten OZB en heffingen: het indexcijfer wordt berekend met de stijging van de loonkosten en reguliere materiële kosten.

Wij hebben de extra inkomsten van de indexatie van onze inkomsten (gemeentefonds, OZB en heffingen) nodig om onze uitgaven te indexeren voor loon- en prijsontwikkelingen.

Loonkosten

De nieuwe cao voor 2023 heeft een looptijd van één jaar. Dit betekent dat binnenkort de gesprekken voor nieuwe cao-afspraken gestart worden. Op basis van de CPB verwachting over de loonkostenontwikkeling in relatie tot de huidige cao is een inschatting gemaakt van het verwachte effect van de cao-afspraken op de loonkosten 2024 van 3,5%. Ook de ontwikkeling van de werkgeverslasten (met name bijdrage aan pensioenen) is van invloed op de ontwikkeling van de loonsom.

Materiële kosten

Wij hebben ervoor gekozen een gedifferentieerde index te hanteren, namelijk een index voor de Overheidsconsumptie (IMOC), Grond-, weg- en waterbouw index (GWW) en de Bouwindex (BDB). We hanteren een gemiddelde van drie jaren. Indien het indexcijfer achteraf wordt bijgesteld, wordt het recente indexcijfer meegenomen in de eerstvolgende berekening van het gemiddelde.

Voor zowel de subsidiebudgetten als de OZB-inkomsten en lokale heffingen hanteren we een gewogen index. Daarbij houden we rekening met de ontwikkeling van de loonkosten (70%) en de overheidsconsumptie (30%).

Omschrijving	Indexatie 2024	Basis
Loonkosten	3,5%	Verwachte loonkostenontwikkeling
Materiële kosten	5,0%	CPB overheidsconsumptie (IMOC), gemiddelde van drie jaar
Weg en waterbouw	8,2%	Grond-, weg- en waterbouw index (GWW), gemiddelde van drie jaar
Bouwkosten	5,3%	Bouwindex (BDB), gemiddelde van drie jaar
Subsidiebudgetten/verbonden partijen budgetten	4,0%	Gewogen gemiddelde van loon- en materiële x
Belastingen en heffingen	6,5%	Verwachte loon- en prijsontwikkelingen

Omslagrente

Het renteomslagstelsel is geregeld in de gemeentelijke regelgeving. Dit stelsel houdt in dat de vermogenskosten aan de gemeentelijke programma's worden doorberekend op basis van de boekwaarde van de onderliggende investeringen. De rente die hiervoor wordt gehanteerd is de interne omslagrente. Deze rente wordt jaarlijks vastgesteld op basis van richtlijnen van de commissie BBV. De interne omslagrente is voor 2023 vastgesteld op 1,5%. Gezien de sterke stijging van zowel korte als lange rente in combinatie met een omvangrijke aanvullende financieringsbehoefte bestaat de mogelijkheid dat deze in 2024 naar boven wordt bijgesteld. De rentes stijgen onder andere als gevolg van de rentebesluiten van de Europese Centrale Bank. Als de rente blijft stijgen gedurende 2024 kan de rente worden aangepast op basis van BBV-regelgeving.

Gemeentefonds

De raming van het gemeentefonds is gebaseerd op meicirculaire 2023 met geactualiseerde waarden van maatstaven. Daarnaast is een aantal inschattingen gemaakt van nog te verwachten inkomsten voor bijv. aanvullende compensatie jeugdhulp, afschaffen extra korting op jeugdhulp uit het regeerakkoord, structureel afschaffen van de opschalingskorting en reële compensatie voor uitvoeringskosten van de Omgevingswet en Wet kwaliteitsborging bouw (Wkb).

Ontwikkelingen inwoners en woningen

De ontwikkeling van het aantal inwoners en woningen zijn belangrijke parameters in de verdeling van de algemene uitkering gemeentefonds. Deze cijfers zijn daarnaast het uitgangspunt bij de berekening van de opbrengst onroerendezaakbelastingen en opbrengsten bouwleges. Ze worden ook gebruikt in de berekening van de benodigde maatschappelijke voorzieningen in het kader van de groei van de stad.

Omschrijving	2025	2030
Inwoners	374.393	449.156

Omschrijving	2022-2024	2025-2029	2030-2034
Woningen	6.418	19.366	18.580

Geprognotiseerde balans

Activa

x €1.000

	Gerealiseerde stand per 31-12-2022	Prognose stand per 31-12-2023	Prognose stand per 31-12-2024	Prognose stand per 31-12-2025	Prognose stand per 31-12-2026	Prognose stand per 31-12-2027
Immateriële vaste activa	**8.194**	**8.194**	**8.194**	**8.194**	**8.194**	**8.194**
Materiële vaste activa	**1.820.804**	**2.052.556**	**2.287.624**	**2.518.802**	**2.661.700**	**2.683.103**
Financiële vaste activa	**39.470**	**40.922**	**38.959**	**37.799**	**36.954**	**36.239**
• Kapitaalverstrekking aan deelnemingen	13.228	13.228	13.228	13.228	13.228	13.228
• Leningen aan deelnemingen	0	0	0	0	0	0
• Overige langlopende leningen	26.035	27.487	25.524	24.364	23.519	22.804
• Uitzettingen met een rentetypische looptijd > 1 jaar	207	207	207	207	207	207
Voorraden	**80.549**	**211.943**	**173.783**	**158.580**	**155.977**	**145.477**
Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar	**144.040**	**138.671**	**138.671**	**138.671**	**138.671**	**138.671**
• Vorderingen op openbare lichamen	77.851	75.166	75.166	75.166	75.166	75.166
• Uitzettingen in 's Rijks Schatkist	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000
• Rekening courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	6.428	6.428	6.428	6.428	6.428	6.428
• Overige vorderingen	54.761	52.077	52.077	52.077	52.077	52.077
Liquide middelen	**21.152**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Overlopende activa	**61.282**	**64.671**	**64.671**	**64.671**	**64.671**	**64.671**
Totaal Activa	**2.175.491**	**2.516.957**	**2.711.902**	**2.926.717**	**3.066.167**	**3.076.355**

Passiva

x €1.000

	Gerealiseerde stand per 31-12-2022	Prognose stand per 31-12-2023	Prognose stand per 31-12-2024	Prognose stand per 31-12-2025	Prognose stand per 31-12-2026	Prognose stand per 31-12-2027
Eigen vermogen	**830.971**	**729.865**	**679.951**	**679.990**	**667.451**	**667.403**
Voorzieningen	**71.345**	**95.596**	**120.184**	**140.270**	**160.356**	**180.442**
Vaste schulden met een rentetypische looptijd > 1 jaar	**846.343**	**1.372.343**	**1.573.343**	**1.777.343**	**1.912.343**	**1.903.343**
• Obligatieleningen	171.000	161.000	116.000	116.000	116.000	116.000
• Onderhandse leningen van openbare lichamen	20.000	0	0	0	0	0
• Onderhandse leningen van binnenlandse banken	643.000	1.199.000	1.445.000	1.649.000	1.784.000	1.775.000
• Voor derden belegde gelden	635	635	635	635	635	635
• Waarborgsommen	11.708	11.708	11.708	11.708	11.708	11.708
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jaar	**138.053**	**168.008**	**187.279**	**177.969**	**174.872**	**174.022**
• Bank en giro	0	856	127	817	720	870
• Kasgeldleningen	80.000	110.000	130.000	120.000	117.000	116.000
• Overige kortlopende schulden	58.053	57.152	57.152	57.152	57.152	57.152
Overlopende passiva	**288.779**	**151.145**	**151.145**	**151.145**	**151.145**	**151.145**
Totaal Passiva	**2.175.491**	**2.516.957**	**2.711.902**	**2.926.717**	**3.066.167**	**3.076.355**

Overzicht Reserves

Stand en verloop reserves

De totaaltabel Reserves laat het verloop van de algemene reserves en de bestemmingsreserves per programma zien. In de bijlagen bij deze begroting wordt een nadere toelichting op de reserves gegeven.

Belangrijkste uitgangspunten

- Reserves zijn uitgestelde begrotingsposten die zijn gereserveerd om te dienen als financiële dekking voor toekomstige lasten.
- In principe zijn middelen in een reserve gereserveerd voor het beleidsdoel waar de Raad het voor heeft bestemd. Mocht de Raad de bestemming van deze middelen willen wijzigen is hier een Raadsbesluit voor nodig. In het geval dat er verplichtingen zijn afgesloten binnen de reserve, is het niet mogelijk dit verplichte budget elders te alloceren.
- Financiële middelen in een reserve behoren tot het eigen vermogen van de gemeente.
- Er zitten geen wettelijke restricties aan reserves, behalve dat ze niet negatief mogen zijn.
- In het algemeen worden twee typen reserves onderscheiden:
    - Algemene reserve: bestaat uit de algemene dekkingsreserve en de algemene risicoreserve.
        - Algemene dekkingsreserve: Hiervan is de bestemming door de Gemeenteraad nog niet vastgesteld. De algemene dekkingsreserve wordt ook gebruikt voor egalisatie tussen de jaren van de meerjarenraming.
        - Algemene risicoreserve: dient als buffer om de financiële gevolgen van risico's op te vangen.
    - Bestemmingsreserves: reserves met een specifiek, door de Raad vastgesteld (beleids-)doel, die alleen aan dat doel mogen worden besteed.

- Het budget binnen een reserve kan vrij besteedbaar worden in een aantal gevallen:
    - De looptijd van de reserve is op het eind;
    - de desbetreffende reserve is 4 jaar niet gemuteerd is;
    - de Raad heft de reserve op door middel van een Raadsbesluit
- Over het algemeen wordt geen interne rente toegevoegd aan reserves tenzij de raad bij instelling van een reserve gemotiveerd anders besluit.

Beleidskaders

Beleidsnota (inclusief link)	Datum	Inhoud
Nota Reserves	2019	Een classificatie met kenmerken van de verschillende type reserves, met een uitleg van de spelregels voor het instellen, muteren en opheffen van een reserve.

x € 1.000

Omschrijving	Saldo 31-12-2022	B&D voorstellen 2022	Saldo 1-1-2023	Mutatie 2023	Begroot 1-1-2024	Mutatie 2024	Begroot 1-1-2025	Mutatie 2025	Begroot 1-1-2026	Mutatie 2026	Begroot 1-1-2027	Mutatie 2027	Begroot 1-1-2028
	a	b	c = a+b	d	e = c+d	f	g	h	i = g+h	j	k = i+j	l	m = k+l
Algemene dekkingsreserve	85.429	40.872	126.301	-80.091	46.210	-39.895	6.315	7.030	13.345	-4.915	8.430	-3.510	4.920
Algemene Reserve	67.745	-10.138	57.607	57	57.664	-6.400	51.264	0	51.264	0	51.264	0	51.264
Totaal Algemene reserve	**153.174**	**30.734**	**183.908**	**-80.034**	**103.874**	**-46.295**	**57.579**	**7.030**	**64.609**	**-4.915**	**59.694**	**-3.510**	**56.184**
Betrouwbare overheid	887	150	1.037	0	1.037	0	1.037	0	1.037	0	1.037	0	1.037
Ontwikkeling en wonen voor iedereen	226.703	2.669	229.372	-8.170	221.201	-3.017	218.183	-2.420	215.762	-3.004	212.758	-4.875	207.883
Klimaatvriendelijke stad	10.780	0	10.780	1.956	12.736	-675	12.061	-100	11.961	-100	11.861	-100	11.761
Duurzame bereikbaarheid	29.970	-1.918	28.052	-10.819	17.234	-3.865	13.369	4.731	18.101	-10.259	7.843	-1.962	5.881
Aantrekkelijke en groene leefomgeving	26.665	2.244	28.909	-4.775	24.134	25	24.159	25	24.184	25	24.209	25	24.234
Veilige stad	143	0	143	0	143	0	143	0	143	0	143	0	143
Passende ondersteuning en opvang	5.007	-1.016	3.991	-1.741	2.250	0	2.250	0	2.250	0	2.250	0	2.250

Werk, toekomstbestendige economie en ondersteuning	6.123	0	6.123	-119	6.004	-60	5.944	0	5.944	0	5.944	0	5.944
Kansrijk opgroeien	19.667	-1.018	18.649	0	18.649	0	18.649	0	18.649	0	18.649	0	18.649
Levendig en gezonde stad	18.763	1.555	20.318	7.785	28.102	3.532	31.634	-573	31.060	2.927	33.987	3.223	37.209
Algemene middelen en overhead	20.404	4.210	24.614	-10.055	14.559	1.806	16.365	-2.656	13.709	146	13.855	2.989	16.844
Vaste activa	278.163	-3.088	275.075	4.867	279.942	-1.364	278.577	-5.997	272.580	2.642	275.222	4.162	279.385
Totaal Bestem-mingsreserves	**643.275**	**3.788**	**647.063**	**-21.071**	**625.991**	**-3.618**	**622.371**	**-6.990**	**615.380**	**-7.623**	**607.758**	**3.462**	**611.220**
Totaal reserves per programma	**796.449**	**34.522**	**830.971**	**-101.105**	**729.865**	**-49.913**	**679.950**	**40**	**679.989**	**-12.538**	**667.452**	**-48**	**667.404**

De toelichting op de reserves is te vinden in de bijlage toelichting reserves.

Overzicht Voorzieningen

Stand en verloop voorzieningen

In dit hoofdstuk laten we het verloop van de voorzieningen per programma zien. In de bijlagen bij deze begroting wordt een nadere toelichting op de voorzieningen gegeven.

Belangrijkste uitgangspunten

- Voorzieningen hebben een verplicht karakter en bevatten wettelijke bepalingen en restricties waardoor ze niet vrij te besteden zijn door de Raad.
- De volgende categorieën voorzieningen mogen getroffen worden volgens de wettelijke bepalingen:
    - **Verplichtingen en verliezen**: wanneer verplichtingen en verliezen verwacht worden waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten, moet een voorziening worden getroffen.
    - **Risico's**: wanneer risico's ontstaan door verwachte verplichtingen of verliezen, maar de omvang toch redelijkerwijs te schatten is, moet een risicovoorziening worden gevormd.
    - **Egalisatie**: een egalisatievoorziening dient om kosten verdeeld over meerdere begrotingsjaren, met de oorsprong in het huidige begrotingsjaar, gelijkmatig te verdelen over een aantal begrotingsjaren.
    - **Toekomstige vervangingsinvesteringen**: de bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven.
    - **Middelen van derden**: wanneer middelen van derden verkregen worden die specifiek besteed moeten worden, moet een voorziening worden getroffen. Voorschotbedragen vanuit de EU en de overheid zijn hiervan uitgesloten.
- Voorzieningen vallen onder het vreemd vermogen omdat de gemeente niet vrij over de middelen kan beschikken.
- Minstens eenmaal per jaar wordt getoetst of de omvang van de voorziening overeenkomt met de verplichte uitgaven.
- Rentetoevoegingen aan voorzieningen zijn niet toegestaan.

Beleidskaders

Beleidsnota (inclusief link)	Datum	Inhoud
Nota Reserves	2019	Verplichtingen van voorzieningen, en de verschillen tussen reserves en voorzieningen

In onderstaande tabel worden de voorzieningen op programmaniveau per rubriek toegelicht.

x € 1.000

	Saldo 01-01-2023	Mutatie 2023	Begroot saldo 01-01-2024	Mutatie 2024	Begroot saldo 01-01-2025	Mutatie 2025	Begroot saldo 01-01-2026	Mutatie 2026	Begroot saldo 01-01-2027	Mutatie 2027	Begroot saldo 01-01-2028
	a	b	c=a+b	d	e=c+d	f	g=e+f	h	i=g+h	j	k=i+j
Ontwikkelen en Wonen voor iedereen	1.967	0	1.967	0	1.967	0	1.967	0	1.967	0	1.967
Kansrijk opgroeien	1.198	0	1.198	0	1.198	0	1.198	0	1.198	0	1.198
Verplichtingen en verliezen	**3.165**	**0**	**3.165**	**0**	**3.165**	**0**	**3.165**	**0**	**3.165**	**0**	**3.165**
Betrouwbare overheid	4.200	190	4.390	190	4.580	190	4.770	190	4.960	190	5.150
Aantrekkelijke en groene leefomgeving	1.667	0	1.667	0	1.667	0	1.667	0	1.667	0	1.667
Algemene Middelen en Overhead	5.761	0	5.761	0	5.761	0	5.761	0	5.761	0	5.761
Risico's	**11.628**	**190**	**11.818**	**190**	**12.008**	**190**	**12.198**	**190**	**12.388**	**190**	**12.578**
Duurzame bereikbaarheid	1.259	344	1.603	344	1.947	344	2.291	344	2.635	344	2.979
Aantrekkelijke en groene leefomgeving	4.535	12.943	17.478	13.343	30.821	13.343	44.164	13.343	57.506	13.343	70.849
Levendige en gezonde stad	7.590	10.623	18.213	10.623	28.836	6.058	34.894	6.058	40.952	6.058	47.010
Algemene Middelen en Overhead	42	0	42	0	42	0	42	0	42	0	42
Egalisatievoorzieningen	**13.426**	**23.910**	**37.336**	**24.310**	**61.646**	**19.745**	**81.391**	**19.745**	**101.135**	**19.745**	**120.881**
Aantrekkelijke en groene leefomgeving	18.276	0	18.276	0	18.276	0	18.276	0	18.276	0	18.276
Toekomstige vervangingsinvesteringen	**18.276**	**0**	**18.276**	**0**	**18.276**	**0**	**18.276**	**0**	**18.276**	**0**	**18.276**
Ontwikkelen en Wonen voor iedereen	23.739	0	23.739	0	23.739	0	23.739	0	23.739	0	23.739
Duurzame bereikbaarheid	97	-10	87	-10	77	-10	67	-10	57	-10	47
Aantrekkelijke en groene leefomgeving	951	161	1.112	161	1.273	161	1.434	161	1.595	161	1.756
Toekomstbestendige economie	63	0	63	-63	0	0	0	0	0	0	0
Van derden verkregen middelen	**24.850**	**151**	**25.001**	**88**	**25.089**	**151**	**25.240**	**151**	**25.391**	**151**	**25.542**
Totaal Voorzieningen	**71.345**	**24.251**	**95.596**	**24.588**	**120.184**	**20.086**	**140.270**	**20.086**	**160.355**	**20.086**	**180.442**

De toelichting op de voorzieningen is te vinden in de bijlage toelichting voorzieningen.

Bijlagen

Toelichting Reserves

Betrouwbare overheid

x €1.000

Omschrijving	Saldo 31-12-2022	B&D voorstellen 2022	Saldo 1-1-2023	Mutatie 2023	Begroot 1-1-2024	Mutatie 2024	Begroot 1-1-2025	Mutatie 2025	Begroot 1-1-2026	Mutatie 2026	Begroot 1-1-2027	Mutatie 2027	Begroot 1-1-2028
	a	b	c = a+b	d	e = c+d	f	g	h	i = g+h	j	k = i+j	l	m = k+l
Reserve Verkiezingen	887	150	1.037	0	1.037	0	1.037	0	1.037	0	1.037	0	1.037
Totaal Betrouwbare overheid	**887**	**150**	**1.037**	**0**	**1.037**	**0**	**1.037**	**0**	**1.037**	**0**	**1.037**	**0**	**1.037**

Betrouwbare overheid

Reserve Verkiezingen

Aard van de reserve	Egalisatiereserve
Looptijd t/m	31-12-2050
Rentetoerekening	Nee
Datum Raadsbesluit	1-1-1992
Waarom is de reserve ingesteld	Doel waarvoor deze reserve is ingesteld: Egalisatie voor de kosten die met verkiezingen samenhangen én het opvangen van (een deel van) de kosten van een ongeplande verkiezing Het faciliteren en organiseren van verkiezingen is een structurele taak van Publiekszaken waar jaarlijks in de exploitatiebegroting een structureel budget beschikbaar voor is. In een jaar waarin er geen verkiezingen zijn, wordt dit budget gestort in de reserve. In een verkiezingsjaar gebruiken we de reserve ter dekking van de uitgaven die we niet uit het structurele budget gedekt kunnen worden.
Toelichting op het verloop	Vanaf 2020 ontvangen we jaarlijks vanuit het rijk een budget van 0,06 miljoen euro voor de waterschappenverkiezing. Dit storten we in de reserve om te onttrekken in het jaar dat er een waterschapsverkiezing is. 2028 wordt het eerste jaar zonder verkiezing. In dat jaar storten we bijna de totale begroting (m.u.v. de vaste jaarlijkse kosten) in de reserve.

Ontwikkelen en wonen voor iedereen

x €1.000

Omschrijving	Saldo 31-12-2022	B&D voorstellen 2022	Saldo 1-1-2023	Mutatie 2023	Begroot 1-1-2024	Mutatie 2024	Begroot 1-1-2025	Mutatie 2025	Begroot 1-1-2026	Mutatie 2026	Begroot 1-1-2027	Mutatie 2027	Begroot 1-1-2028
	a	b	c = a+b	d	e = c+d	f	g	h	i = g+h	j	k = i+j	l	m = k+l
Europese subsidies	1.796	0	1.796	-234	1.562	-109	1.452	-109	1.343	-109	1.234	0	1.234
Taakstelling inkoop LR	6.471	0	6.471	-719	5.752	-719	5.033	-719	4.314	-719	3.595	-719	2.876
Ondersteunen Handhaven	407	0	407	0	407	0	407	0	407	0	407	0	407
Revolverend fonds woningrenovatie	381	0	381	0	381	0	381	0	381	0	381	0	381
Grondexploitatie	177.829	0	177.829	-4.406	173.423	-542	172.881	793	173.673	793	174.466	793	175.259
Investeringsimpuls RSU	38.048	2.669	40.717	489	41.205	-1.647	39.558	-2.385	37.173	-2.969	34.204	-4.949	29.255
Egalisatiereserve bouwleges	972	0	972	0	972	0	972	0	972	0	972	0	972
Woonfonds	799	0	799	0	799	0	799	0	799	0	799	0	799
Betaalbaar wonen en woningbouwprojecten	0	0	0	-3.300	-3.300	0	-3.300	0	-3.300	0	-3.300	0	-3.300
Totaal Ontwikkeling en wonen voor iedereen	**226.703**	**2.669**	**229.372**	**-8.170**	**221.201**	**-3.017**	**218.183**	**-2.420**	**215.762**	**-3.004**	**212.758**	**-4.875**	**207.883**

Ontwikkeling en wonen voor iedereen

Europese subsidies

Aard van de reserve	Risicoreserve
Looptijd t/m	31-12-2050
Rentetoerekening	Nee
Datum Raadsbesluit	1-7-2006

Waarom is de reserve ingesteld	De reserve Europese subsidies fungeert als risicoreservering voor de subsidies die wij van Europa ontvangen. Aan de uitvoering en beheer van Europese projecten en structuurfondsenprogramma's zijn strikte voorwaarden en eisen verbonden. Deze brengen financiële risico's met zich mee voor de gemeente. Het gaat om risico's zoals lagere subsidievaststelling dan was begroot, hogere uitvoeringskosten die bij aangaan van de verplichting niet waren te voorzien, en het financiële risico dat ontstaat uit overcommittering bij het structuurfondsprogramma 'Kansen voor West'. Hierbij wordt overcommittering ingezet omdat de praktijk uitwijst dat veel projecten uiteindelijk minder subsidie toegekend kunnen krijgen dan begroot. Overcommittering draagt bij aan een optimale inzet van het beschikbare budget, maar levert tevens een risico op.
Toelichting op het verloop	In de periode 2024-2026 is een jaarlijkse onttrekking begroot van 0,109 miljoen euro ter dekking van de bijdragen aan het programma Kansen voor West 3.

Taakstelling inkoop LR

Aard van de reserve	Bestemmingsreserve
Looptijd t/m	31-12-2031
Rentetoerekening	Nee
Datum Raadsbesluit	1-1-2013
Waarom is de reserve ingesteld	In 2013 zijn de benodigde middelen voor de aan Leidsche Rijn opgelegde taakstelling in een bestemmingsreserve gestort.
Toelichting op het verloop	De afdracht alsmede de onttrekking aan de reserve bedraagt jaarlijks 0,719 miljoen euro.

Ondersteunen Handhaven

Aard van de reserve	Bestemmingsreserve
Looptijd t/m	31-12-2050
Rentetoerekening	Nee
Datum Raadsbesluit	5-4-2018
Waarom is de reserve ingesteld	In de raadsbrief van 5 april 2018 (kenmerkt 5234988) is de raad geïnformeerd over het revolverend principe in het kader van het handhavingsprogramma 2018. Daarbij is aangegeven dat Woonfraude kan leiden tot dwangsommen en boetes. Maar ook Handhaving in het kader van de horeca, kansspelen en seksinrichtingen, (ver)bouwen en slopen kan ook leiden tot dwangsommen en boetes. Deze geïnde dwangsommen en boetes worden via de begroting direct weer ingezet voor verdere handhavingsactiviteiten.
Toelichting op het verloop	Geen mutaties

Revolverend fonds woningrenovatie

Aard van de reserve	Risicoreserve
Looptijd t/m	31-12-2050
Rentetoerekening	Nee
Datum Raadsbesluit	1-6-2007

Waarom is de reserve ingesteld	Ingesteld bij de Verantwoording 2006. Geen einddatum vanwege revolverend karakter. Het fonds is in het leven geroepen voor het verstrekken van zachte leningen aan eigenaren/bewoners die deelnemen aan gemeentelijke renovatieprojecten. De uitvoering van deze regeling loopt via de SVn (Stichting Volkshuisvesting Nederland). De reserve is gelijk aan de omvang van de uitstaande leningen en is ter dekking van het risico en van de rentekosten.
Toelichting op het verloop	Geen mutaties

Grondexploitatie

Aard van de reserve	Bestemmingsreserve
Looptijd t/m	31-12-2050
Rentetoerekening	Nee
Datum Raadsbesluit	
Waarom is de reserve ingesteld	De reserve is ten behoeve van het opvangen van niet begrote financiële tegenvallers in grondexploitatieprojecten en ten behoeve van het afdekken van financiële risico's bij het nemen van initiatieven in de ruimtelijke ontwikkeling van de stad. Sinds 2021 zijn ook de robuuste posten uit de grondexploitatie Leidsche Rijn in deze reserve opgenomen. De ontwikkeling van de reserve grondexploitaties wordt in het MPR toegelicht.
Toelichting op het verloop	In 2024 wordt 5,177 miljoen euro onttrokken: 2,220 miljoen euro voor het investeringspakket uit de Voorjaarsnota 2021 en 2,957 miljoen euro in verband met de jaarlijkse afdracht aan de algemene middelen (2,125 miljoen euro), promotie en acquisitie (0,080 miljoen euro) en dekking product gebiedsmanagement (0,752 miljoen euro). Er wordt 4,635 miljoen euro gestort. Dit zijn de middelen die in de Voorjaarsnota's 2017 en 2018 en in de Programmabegroting 2021 beschikbaar zijn gesteld voor Lombokplein en doorvaarbare Leidse Rijn (totaal 3,535 miljoen euro) en voor de Merwedekanaalzone OPG en Busstalling (1,100 miljoen euro).

Investeringsimpuls RSU

Aard van de reserve	Bestemmingsreserve
Looptijd t/m	31-12-2050
Rentetoerekening	Nee
Datum Raadsbesluit	1-7-2016
Waarom is de reserve ingesteld	In het verlengde van de Ruimtelijke Strategie Utrecht (RSU, 2016) is een investeringsstrategie voor gezonde verstedelijking opgesteld. De programmering van de middelen in de reserve Investeringsimpuls RSU vindt plaats volgens het bestedingskader. Het bestedingskader is vastgesteld bij het MPSO 2017 en een aangepast bestedingskader bij de besluitvorming van MPR 2021 en een aangepast bestedingskader bij de besluitvorming van MPR 2021. Ontwikkeling van de reserve Investeringsimpuls RSU wordt jaarlijks toegelicht bij de actualisatie van het MPR.

Toelichting op het verloop	In 2024 is de dotatie aan deze reserve 9,788 miljoen euro. Conform besluitvorming Voorjaarsnota 2016 en Programmabegroting 2021 is hiervan 1,539 miljoen euro bestemd voor projecten in de binnenstad, voor fietsmaatregelen gekoppeld aan gebiedsontwikkeling en voor sanitaire voorzieningen. In het investeringspakket Groei in Balans en conform besluitvorming Voorjaarsnota 2023 is 6,072 miljoen euro bestemd voor de integrale projecten in Welgelegen, Amazonekwartier, Taagdreef, MBO Nimeto, Rotsoord, voor overige integrale projecten op korte termijn en voor de icoonprojecten Paardenveld, Tuinen van Moreelse en Maarschalkerweerd. Conform besluitvorming Programmabegroting 2023 is er om een sluitende begroting op Groei in Balans te realiseren in 2023 2,177 miljoen euro onttrokken aan de middelen betaalbaar wonen binnen reserve investeringsimpuls RSU. In 2024 wordt dit bedrag weer teruggestort. Er wordt 11,435 miljoen euro onttrokken aan de reserve. Een bedrag van 10,835 miljoen euro wordt onttrokken om de lasten op het product Investeringsimpuls RSU te dekken. Daarnaast wordt conform besluitvorming Voorjaarsnota 2023 0,600 miljoen euro onttrokken vanwege de gewijzigde fasering van het project Amazonekwartier.
Egalisatiereserve bouwleges	
Aard van de reserve	Kapitaallastenreserve
Looptijd t/m	31-12-2050
Rentetoerekening	Nee
Datum Raadsbesluit	15-6-2017
Waarom is de reserve ingesteld	Egalisatiereserve om de jaarlijkse schommelingen in de legesopbrengsten omgevingsvergunningen op te vangen en voor de inzet van personeel voor werkzaamheden na inwerkingtreding van de WKB die niet meer onder de leges vallen.
Toelichting op het verloop	Met de komst van de Wet Kwaliteitsborging Bouw (WKB) vervalt een deel van het technisch bouwbesluit dat nu door de gemeente wordt uitgevoerd. De eerste 4 jaar na de start van de WKB zal een deel van het toezicht nog onder het oude regime worden gedaan door de gemeente. De hiervoor bestemde en ontvangen leges omgevingsvergunningen zijn toegevoegd aan deze egalisatiereserve om het toezicht de komende jaren te financieren. De geplande datum van inwerkingtreding is 1 januari 2024.
Woonfonds	
Aard van de reserve	Bestemmingsreserve
Looptijd t/m	31-12-2025
Rentetoerekening	Ja
Datum Raadsbesluit	19-3-2003
Waarom is de reserve ingesteld	Het woonfonds wordt ingezet voor bijzondere doelgroepen en initiatieven die extra woonvoorzieningen vragen en niet in het reguliere pakket zijn opgenomen. Daarnaast dient de reserve als risicoreserve voor enkele leningen. De stortingen aan dit fonds geschieden door de afwikkeling van oude volkshuisvestingsregelingen, rentevergoedingen, saldi NRF en leges.
Toelichting op het verloop	Geen mutaties
Betaalbaar wonen en woningbouwprojecten	
Aard van de reserve	Bestemmingsreserve

Looptijd t/m	1-5-2033
Rentetoerekening	Nee
Datum Raadsbesluit	1-7-2012
Waarom is de reserve ingesteld	Het realiseren van meer betaalbare woningen in het sociale en middenhuursegment en het op gang houden van woningbouwprojecten. Bij het Meerjaren Perspectief Ruimte wordt jaarlijks een vertrouwelijke bijlage ‘Overzicht voorstellen betaalbaar wonen (opbrengsten Conversieregeling Erfpacht 2017)’ opgenomen met geïnventariseerde projecten als richtinggevend kader voor het nog te bestemmen bedrag in de reserve. De daadwerkelijke bestemming wordt ter besluitvorming aan de raad voorgelegd, bijvoorbeeld bij voorstellen over de financiële kaders van projecten. Bij de Voorjaarsnota 2023 heeft de raad motie 291: Toekomstige inzet reserve betaalbaar wonen aangenomen over de toekomstige inzet van de reserve betaalbaar wonen. Bij besluitvorming over de toekomstige inzet van de reserve zullen wij rekening houden met deze motie.
Toelichting op het verloop	Ten tijde van het opstellen van deze programmabegroting is de reservering voor betaalbaar wonen (22,078 miljoen euro) nog opgenomen in de reserve Investeringsimpuls RSU. In de 3e begrotingswijziging 2023 wordt deze reservering overgeheveld naar de reserve Betaalbaar wonen en woningbouwprojecten.

Klimaatvriendelijke stad

x €1.000

Omschrijving	Saldo 31-12-2022	B&D voorstellen 2022	Saldo 1-1-2023	Mutatie 2023	Begroot 1-1-2024	Mutatie 2024	Begroot 1-1-2025	Mutatie 2025	Begroot 1-1-2026	Mutatie 2026	Begroot 1-1-2027	Mutatie 2027	Begroot 1-1-2028
	a	b	c = a+b	d	e = c+d	f	g	h	i = g+h	j	k = i+j	l	m = k+l
Reserve Energiemaatregelen Utr. Scholen	185	0	185	0	185	0	185	0	185	0	185	0	185
Utrechtse Energie	1.818	0	1.818	-825	993	-675	318	-100	218	-100	118	-100	18
Leningen Utrechtse Energie	3.787	0	3.787	150	3.937	0	3.937	0	3.937	0	3.937	0	3.937
Utrechtse energie aardgasvrije wijken	4.990	0	4.990	2.631	7.621	0	7.621	0	7.621	0	7.621	0	7.621
Totaal Klimaatvriendelijke stad	**10.780**	**0**	**10.780**	**1.956**	**12.736**	**-675**	**12.061**	**-100**	**11.961**	**-100**	**11.861**	**-100**	**11.761**

Klimaatvriendelijke stad

Reserve Energiemaatregelen Utr. Scholen

Aard van de reserve	Risicoreserve
Looptijd t/m	1-1-2028
Rentetoerekening	Nee
Datum Raadsbesluit	5-7-2012
Waarom is de reserve ingesteld	Bij de berekening van de verwachte voordelen als gevolg van energiemaatregelen aan Utrechtse scholen in het kader van Utrechtse Energie is uitgegaan van bepaalde parameters (bijvoorbeeld verwachte toename van energiekosten). Met de schoolbesturen zijn overeenkomsten gesloten waarin hun aandeel in de investering is vastgelegd op basis van de verwachte besparingen. Als nadien zal blijken dat de verwachte besparing onvoldoende is behaald als gevolg van afwijkingen in de contractueel vastgelegde parameters, dan zijn wij als gemeente gehouden de schoolbesturen daarvoor financieel te compenseren.
Toelichting op het verloop	Geen mutaties

Utrechtse Energie

Aard van de reserve	Egalisatiereserve

Looptijd t/m	1-1-2050
Rentetoerekening	Nee
Datum Raadsbesluit	5-7-2012
Waarom is de reserve ingesteld	De reserve is ingesteld om de schommelingen in de uitgaven van de Energietransitie op te kunnen vangen.
Toelichting op het verloop	Jaarlijks wordt er een bedrag aan de reserve onttrokken ter dekking van de kosten voor diverse subsidieregelingen en verduurzamingsmaatregelen binnen de opgave Energietransitie.

Leningen Utrechtse Energie

Aard van de reserve	Risicoreserve
Looptijd t/m	1-1-2038
Rentetoerekening	Ja
Datum Raadsbesluit	16-9-2014
Waarom is de reserve ingesteld	Vanuit de beschikbaar gestelde budgetten voor Utrechtse Energie is een renteloze lening van vijftien jaar verstrekt aan het Energiefonds. De bestemmingsreserve is voor de afdekking van het risico en een deel van de rentelasten.
Toelichting op het verloop	Geen mutaties

Utrechtse energie aardgasvrije wijken

Aard van de reserve	Projectenreserve
Looptijd t/m	1-1-2036
Rentetoerekening	Nee
Datum Raadsbesluit	20-6-2019
Waarom is de reserve ingesteld	Utrecht wil zo snel mogelijk klimaatneutraal zijn. Dat doet de gemeente door te kiezen voor een warmtevoorziening, die duurzaam, betaalbaar en betrouwbaar is. Om geen oude gasleidingen meer te hoeven vervangen wordt er in Overvecht Noord gewerkt met duurzame alternatieven. De bestemmingsreserve is gevormd om op termijn grootschalige initiatieven te kunnen bekostigen. De reserve is gevoed vanuit de Rijksmiddelen voor de proeftuinen aardgasvrije wijken .
Toelichting op het verloop	De middelen die zijn toegekend binnen het Coronamaatregelenpakket Investeren met Maatschappelijk rendement voor het aardgasvrij maken van Overvecht-Noord worden deels toegevoegd aan deze reserve.

Duurzame bereikbaarheid

x €1.000

Omschrijving	Saldo 31-12-2022	B&D voorstellen 2022	Saldo 1-1-2023	Mutatie 2023	Begroot 1-1-2024	Mutatie 2024	Begroot 1-1-2025	Mutatie 2025	Begroot 1-1-2026	Mutatie 2026	Begroot 1-1-2027	Mutatie 2027	Begroot 1-1-2028
	a	b	c = a+b	d	e = c+d	f	g	h	i = g+h	j	k = i+j	l	m = k+l
Parkeerexploitatie	4.362	255	4.617	141	4.759	-306	4.453	-520	3.933	-280	3.654	-280	3.374
Meerjarige investeringen bereikbaarheid	25.608	-2.173	23.435	-10.960	12.475	-3.559	8.916	5.251	14.168	-9.979	4.189	-1.682	2.507
Totaal Duurzame bereikbaarheid	**29.970**	**-1.918**	**28.052**	**-10.819**	**17.234**	**-3.865**	**13.369**	**4.731**	**18.101**	**-10.259**	**7.843**	**-1.962**	**5.881**

Duurzame bereikbaarheid

Parkeerexploitatie

Aard van de reserve	Egalisatiereserve
Looptijd t/m	1-1-2050
Rentetoerekening	Nee
Datum Raadsbesluit	1-1-2007
Waarom is de reserve ingesteld	Het doel van de egalisatiereserve parkeerexploitatie is om schommelingen in bepaalde baten of lasten tussen de jaren te egaliseren. Dit kunnen verwachte en onverwachte schommelingen zijn. De reserve heeft een plafond van maximaal 15% van de parkeerbaten. Begrote onttrekkingen in een jaar zullen alleen in werkelijkheid plaatsvinden wanneer dit nodig is voor een sluitende begroting.
Toelichting op het verloop	De begrote onttrekking aan de parkeerreserve is in 2024 0,306 miljoen euro. Deze onttrekking dient ter dekking van de begrote aanloopverliezen van parkeergarage Croeselaan en Berlijnplein. Per abuis is het aanloopverlies van parkeergarage Berlijnplein (0,284 miljoen euro) structureel verwerkt. Dit is niet correct en zal aangepast worden.

Meerjarige investeringen bereikbaarheid

Aard van de reserve	Bestemmingsreserve
Looptijd t/m	31-12-2040
Rentetoerekening	Nee
Datum Raadsbesluit	1-1-2007

Waarom is de reserve ingesteld	De reserve Meerjarige investeringen Bereikbaarheid en Luchtkwaliteit (reserve MIB) wordt ingezet voor de uitvoering van de meerjarige investeringsplannen uit het programma Bereikbaarheid en Luchtkwaliteit. De fasering van de begrote uitgaven van projecten in het MPB hoeven niet gelijk te lopen met de beschikbare budgetten in een bepaald jaar. De verschillen worden verrekend met de reserve. Door vertraging of versnelling van projecten gedurende het jaar ontstaan er afwijkingen van het kasritme van de projecten. Deze fluctuaties worden met deze reserve opgevangen.
Toelichting op het verloop	De mutaties bestaan uit het saldo van baten en lasten op de meerjarige investeringen Bereikbaarheid. Een gedetailleerd overzicht van de projecten is opgenomen in de investeringsstaat van het programma bereikbaarheid. Ieder jaar krijgen we budget vanuit de algemene middelen en subsidies (rijk/provincie) en worden nieuwe projecten geprogrammeerd. Voor nieuwe en bestaande projecten wordt de uitvoeringsplanning over de jaren geraamd. Omdat we een reserve hebben hoeven de uitgaven in een jaar niet gelijk te lopen met het beschikbare budget voor een jaar. Geven we in een jaar meer uit dan onttrekken we het aan de reserve, geven we minder uit dan doteren we dat jaar meer aan de reserve. De onttrekking en dotatie aan de reserve Bereikbaarheid voor de komende jaren is dus gebaseerd op de uitvoeringsplanning van de projecten. Vanwege de meerjarige projecten is gekozen voor dit “gesloten” systeem. De uitvoering van meerjarige projecten kunnen afwijken van de geplande uitvoering in een jaar en zullen in een volgend jaar alsnog worden afgerond. Daarnaast zal in de toekomst de reserve gaan toenemen omdat we gaan sparen voor de systeemsprong. Om deze reden is er geen vrijval van de reserve.

Aantrekkelijke, groene leefomgeving en erfgoed

x €1.000

Omschrijving	Saldo 31-12-2022	B&D voorstellen 2022	Saldo 1-1-2023	Mutatie 2023	Begroot 1-1-2024	Mutatie 2024	Begroot 1-1-2025	Mutatie 2025	Begroot 1-1-2026	Mutatie 2026	Begroot 1-1-2027	Mutatie 2027	Begroot 1-1-2028
	a	b	c = a+b	d	e = c+d	f	g	h	i = g+h	j	k = i+j	l	m = k+l
Grondbank	647	0	647	0	647	0	647	0	647	0	647	0	647
Meerjaren Groen programma	438	0	438	-200	238	0	238	0	238	0	238	0	238
Egalisatiefonds rioleringen	7.016	1.559	8.575	-4.600	3.975	0	3.975	0	3.975	0	3.975	0	3.975
Ophaaldienst	3.991	700	4.691	0	4.691	0	4.691	0	4.691	0	4.691	0	4.691
Essentaksterfte 1002	2.103	111	2.214	0	2.214	0	2.214	0	2.214	0	2.214	0	2.214
Domplein 13	120	0	120	-40	80	-40	40	-40	0	-40	-40	-40	-80
Archeologisch opgravingen	961	-177	784	0	784	0	784	0	784	0	784	0	784
Utrechts restauratiefonds (URF)	3.228	51	3.279	0	3.279	0	3.279	0	3.279	0	3.279	0	3.279
Risicoreserve Bodem	1.534	0	1.534	100	1.634	100	1.734	100	1.834	100	1.934	100	2.034
Nedereindseplas	6.627	0	6.627	-35	6.592	-35	6.557	-35	6.522	-35	6.487	-35	6.452
Totaal Aantrekkelijke en groene leefomgeving	**26.665**	**2.244**	**28.909**	**-4.775**	**24.134**	**25**	**24.159**	**25**	**24.184**	**25**	**24.209**	**25**	**24.234**

Aantrekkelijke en groene leefomgeving

Grondbank

Aard van de reserve	Bestemmingsreserve
Looptijd t/m	31-12-2050
Rentetoerekening	Nee

Datum Raadsbesluit	16-7-2020
Waarom is de reserve ingesteld	De Grondbank voert een kostendekkende exploitatie. Met deze reserve worden de kosten gedekt die binnen de exploitatie niet kunnen worden opgevangen, zoals het risico van ernstig vervuilde grond of zwaardere milieueisen. Maar ook kosten zoals: voorraad en verwerkingskosten van de grond, ontmantelingskosten van depots, herstel- en onderhoudskosten voor depot(s), ontwikkelingskosten reststoffenbank en bomenbank, kosten voor digitalisering, aanbesteden van de aannemer en kosten voor de tijdelijke opslag voor PFAS-houdende grond.
Toelichting op het verloop	Geen mutaties begroot in 2024.

Meerjaren Groen programma

Aard van de reserve	Bestemmingsreserve
Looptijd t/m	7-6-2039
Rentetoerekening	Nee
Datum Raadsbesluit	20-6-2019
Waarom is de reserve ingesteld	Binnen het Meerjaren Groen Programma wordt gewerkt met een jaar budget, terwijl hierbij projecten voorkomen die een meerjarige uitvoer hebben. Hierdoor kunnen binnen de jaarschijf verschillen ontstaan, waarbij de besteding van de budgetten wel al is verplicht. Deze reserve kan deze verschillen opvangen.
Toelichting op het verloop	Geen mutaties

Egalisatiefonds rioleringen

Aard van de reserve	Egalisatiereserve
Looptijd t/m	31-12-2050
Rentetoerekening	Nee
Datum Raadsbesluit	29-3-1988
Waarom is de reserve ingesteld	Deze egalisatiereserve is gevormd om al te grote schommelingen in de tarieven voor de rioolheffing op te vangen. Bij de tariefvaststelling voor het komende jaar wordt van het lopende jaar besloten om eventueel bedragen aan de reserve te onttrekken. Verder wordt bij de Verantwoording van het lopende jaar besloten om, indien nodig, eventuele overschotten te storten in de reserve en eventuele tekorten te onttrekken aan de reserve.
Toelichting op het verloop	De mutatie van 1,599 miljoen euro heeft betrekking op het resultaat 2022. Dit bedrag ontstond door diverse voor- en nadelen aan de lastenkant. Verder is er ruim 0,5 miljoen euro nadeel op de baten, waarvan 0,3 miljoen euro door minder grootverbruik en ruim 0,2 miljoen euro door afwikkeling voorgaande jaren. Bij de Voorjaarsnota 2023 is een gedeeltelijke vrijval van 4,600 miljoen van de egalisatiereserve Rioolheffing voorgesteld.

Ophaaldienst

Aard van de reserve	Egalisatiereserve
Looptijd t/m	31-12-2050
Rentetoerekening	Nee

Datum Raadsbesluit	
Waarom is de reserve ingesteld	Deze egalisatiereserve is gevormd om al te grote schommelingen in de tarieven voor de afvalstoffenheffing op te vangen. Bij de tariefvaststelling voor het komende jaar wordt bij de voorjaarsnota van het lopende jaar besloten om eventueel bedragen aan de reserve te onttrekken. Verder wordt bij de Verantwoording van jaar t besloten om, indien nodig, eventuele overschotten te storten in de reserve en eventuele tekorten te onttrekken aan de reserve.
Toelichting op het verloop	Geen mutaties begroot in 2024.

Essentaksterfte 1002

Aard van de reserve	Bestemmingsreserve
Looptijd t/m	31-12-2050
Rentetoerekening	Nee
Datum Raadsbesluit	29-6-2017
Waarom is de reserve ingesteld	Bij de Voorjaarsnota 2017 is de ernst van de Essentaksterfte en de gevolgen van deze ziekte inzichtelijk gemaakt. Gezien de onzekerheid over het verloop van de ziekte is toen besloten een bedrag van 5,0 miljoen euro beschikbaar te stellen en te storten in een reserve. Daarmee zijn wij naar verwachting in staat gedurende vijf jaren de noodzakelijke maatregelen uit te voeren en de gevolgen van het daadwerkelijke verloop van de ziekte in de praktijk te monitoren. Monitoring vindt jaarlijks plaats in augustus. Op basis van de daaruit voortvloeiende beheersmaatregelen wordt in het najaar opdracht verstrekt ten laste van het niet-verplichte deel van de reserve. De Raad wordt op de hoogte gehouden door middel van voortgangsrapportages.
Toelichting op het verloop	De mutatie van 0,11 miljoen euro betreft het verschil tussen de verwachte kosten van 0,5 miljoen euro en de werkelijke kosten van 0,39 miljoen euro. Onttrekking vindt plaats op basis van de verwachte kosten.

Domplein 13

Aard van de reserve	Bestemmingsreserve
Looptijd t/m	31-12-2026
Rentetoerekening	Nee
Datum Raadsbesluit	1-9-2016
Waarom is de reserve ingesteld	Deze reserve wordt ingezet ter dekking van de subsidiëring aan Stichting Domplein. Onder voorwaarden wordt aan de stichting een subsidie van in totaal 0,4 miljoen euro verstrekt over een periode van tien jaar, van 2016 tot en met 2026.
Toelichting op het verloop	Conform begroting is 0,040 miljoen euro aan de reserve onttrokken ter dekking van de subsidie aan Stichting Domplein. De onttrekking aan de reserve Domplein 13 eindigt per 1 januari 2026. We zullen hiervoor een correctie opnemen in de eerstvolgende begrotingswijziging. Dan komt deze reserve op nul uit en daarna wordt deze reserve opgeheven.

Archeologisch opgravingen

Aard van de reserve	Bestemmingsreserve
Looptijd t/m	31-12-2050

Rentetoerekening	Nee
Datum Raadsbesluit	
Waarom is de reserve ingesteld	Deze reserve heeft twee doelen. Een deel is bestemd als egalisatiereserve van baten en lasten van de interne archeologische opdrachten. Daarnaast wordt een deel van deze reserve ingezet ten behoeve van het ontwikkelen van het cultuurcentrum Hoge Woerd, vooral ter dekking van een deel van de kapitaalslasten.
Toelichting op het verloop	Bij de bestedings- en dekkingsvoorstellen van 2022 is er 0,177 miljoen euro onttrokken aan deze reserve ter dekking van de opgravingen in Leidse Rijn, interne archeologische opdrachten en doorontwikkeling van de Museum Hoge Woerd.

Utrechts restauratiefonds (URF)

Aard van de reserve	Risicoreserve
Looptijd t/m	31-12-2025
Rentetoerekening	Ja
Datum Raadsbesluit	1-6-2007
Waarom is de reserve ingesteld	Uit het Utrechts Restauratiefonds worden laagrentende leningen verstrekt ter ondersteuning van particuliere eigenaren. Het Restauratiefonds richt zich op de restauratie van gemeentelijke monumenten en beeldbepalende panden en op werkzaamheden voor energiebesparing in deze panden. De reserve is ingesteld ter dekking van het risico van de verstrekte leningen en de dekking van de rentekosten. In 2020 is het risicopercentage dat wordt gehanteerd verlaagd naar 75%.
Toelichting op het verloop	Bij de bestedings- en dekkingsvoorstellen van 2022 is er 0,051 miljoen euro gestort in deze reserve.

Risicoreserve Bodem

Aard van de reserve	Risicoreserve
Looptijd t/m	31-12-2043
Rentetoerekening	Nee
Datum Raadsbesluit	29-6-2017
Waarom is de reserve ingesteld	Binnen het Gebiedsplan bodem worden kosten gemaakt voor de monitoring van grondwaterverontreiniging, waarvoor budget is binnen de bodembegroting, en het treffen van maatregelen (zoals tegenbemalingen) ingeval de doelstellingen van het Gebiedsplan in gevaar zijn of dreigen te komen. Ook derden kunnen deelnemen aan het Gebiedsplan van de gemeente door middel van een bijdrageregeling. Saneringsverplichtingen van derden worden met de bijdrage overgedragen aan de gemeente. Ook de risico's worden overgedragen aan de gemeente; door deze bijdragen te reserveren kunnen de risico's worden gedekt.
Toelichting op het verloop	Conform begroting is een bedrag van 0,100 miljoen euro gedoteerd aan de reserve.

Nedereindseplas

Aard van de reserve	Bestemmingsreserve
Looptijd t/m	1-1-2031
Rentetoerekening	Nee

Datum Raadsbesluit	3-12-2020
Waarom is de reserve ingesteld	Het beschikbaar houden van middelen verkregen uit het aanvullend bodemconvenant 2018 voor de sanering en monitoringsverplichting van de Nedereindseplas en voor mogelijke terugbetaling aan het Rijk.
Toelichting op het verloop	Conform begroting is een bedrag van 0,035 miljoen euro onttrokken aan de reserve voor extra nazorgwerkzaamheden.

Veilige stad

x €1.000

Omschrijving	Saldo 31-12-2022	B&D voorstellen 2022	Saldo 1-1-2023	Mutatie 2023	Begroot 1-1-2024	Mutatie 2024	Begroot 1-1-2025	Mutatie 2025	Begroot 1-1-2026	Mutatie 2026	Begroot 1-1-2027	Mutatie 2027	Begroot 1-1-2028
	a	b	c = a+b	d	e = c+d	f	g	h	i = g+h	j	k = i+j	l	m = k+l
Projecten cameratoezicht	143	0	143	0	143	0	143	0	143	0	143	0	143
Totaal Veilige stad	**143**	**0**	**143**	**0**	**143**	**0**	**143**	**0**	**143**	**0**	**143**	**0**	**143**

Veilige stad

Projecten cameratoezicht

Aard van de reserve	Projectenreserve
Looptijd t/m	31-12-2050
Rentetoerekening	Nee
Datum Raadsbesluit	20-6-2003
Waarom is de reserve ingesteld	Deze reserve is bestemd voor projecten op het gebied van cameratoezicht. In verband met werkzaamheden in het Stationsgebied en omgeving zijn kabels en camera's tijdelijk verplaatst en zullen, als de werkzaamheden zijn afgerond, weer worden teruggeplaatst. Daarnaast wordt deze reserve aangewend voor de verplaatsing van flex-camera's op overige locaties in Utrecht.
Toelichting op het verloop	We hebben de kosten voor het verplaatsen van de camera's de afgelopen jaren uit het budget voor cameratoezicht kunnen voldoen. Daarom is de reserve ongewijzigd gebleven. De reserve moet beschikbaar blijven voor de uitvoering van het nieuwe beleidskader cameratoezicht 2023-2026.

Passende ondersteuning en opvang

x €1.000

Omschrijving	Saldo 31-12-2022	B&D voorstellen 2022	Saldo 1-1-2023	Mutatie 2023	Begroot 1-1-2024	Mutatie 2024	Begroot 1-1-2025	Mutatie 2025	Begroot 1-1-2026	Mutatie 2026	Begroot 1-1-2027	Mutatie 2027	Begroot 1-1-2028
	a	b	c = a+b	d	e = c+d	f	g	h	i = g+h	j	k = i+j	l	m = k+l
Transformatie en decentralisatie Beschermd Wonen/Maatschappelijke Opvang	5.007	-1.016	3.991	-1.741	2.250	0	2.250	0	2.250	0	2.250	0	2.250
Totaal Passende ondersteuning en opvang	**5.007**	**-1.016**	**3.991**	**-1.741**	**2.250**	**0**	**2.250**	**0**	**2.250**	**0**	**2.250**	**0**	**2.250**

Passende ondersteuning en opvang

Transformatie en decentralisatie Beschermd Wonen/Maatschappelijke Opvang

Aard van de reserve	Bestemmingsreserve
Looptijd t/m	31-12-2050
Rentetoerekening	Nee
Datum Raadsbesluit	9-7-2020
Waarom is de reserve ingesteld	De reserve heeft als doel om de transformatie en decentralisatie van beschermd wonen en maatschappelijke opvang in de hele U16 regio mogelijk te maken.
Toelichting op het verloop	In 2022 is voor een bedrag van 1,016 miljoen euro aan kosten gemaakt die via de resultaatbestemming aan deze reserve worden onttrokken. Bij de resultaatbestemming 2021 is een bedrag van 1,741 miljoen euro toegevoegd aan de reserve. Deze had in mindering gebracht moeten worden op het bedrag dat incidenteel in 2023 en 2024 aan de begroting is toegevoegd voor de transformatie. Dit is niet gebeurd, daarom valt het bedrag bij de eerste bestuursrapportage 2023 vrij.

Werk, toekomstbestendige economie en bestaanszekerheid

x €1.000

Omschrijving	Saldo 31-12-2022	B&D voorstellen 2022	Saldo 1-1-2023	Mutatie 2023	Begroot 1-1-2024	Mutatie 2024	Begroot 1-1-2025	Mutatie 2025	Begroot 1-1-2026	Mutatie 2026	Begroot 1-1-2027	Mutatie 2027	Begroot 1-1-2028
	a	b	c = a+b	d	e = c+d	f	g	h	i = g+h	j	k = i+j	l	m = k+l
Ontwikkelmaatschappij Utr (OMU)	2.000	0	2.000	0	2.000	0	2.000	0	2.000	0	2.000	0	2.000
Toeristische stadspromotie	226	0	226	0	226	0	226	0	226	0	226	0	226
Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM) Utrecht	2.000	0	2.000	0	2.000	0	2.000	0	2.000	0	2.000	0	2.000
Werk en inkomen	796	0	796	0	796	0	796	0	796	0	796	0	796
Re-integratiefonds werk en inkomen	903	0	903	-903	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Revolverend Fonds Jongeren schulden	198	0	198	-119	79	-60	19	0	19	0	19	0	19
Armoedebestrijding & schuldhulpverlening	0	0	0	903	903	0	903	0	903	0	903	0	903
Totaal Werk, toekomstbestendige economie en ondersteuning	**6.123**	**0**	**6.123**	**-119**	**6.004**	**-60**	**5.944**	**0**	**5.944**	**0**	**5.944**	**0**	**5.944**

Werk, toekomstbestendige economie en ondersteuning

Ontwikkelmaatschappij Utr (OMU)

Aard van de reserve	Risicoreserve
Looptijd t/m	29-5-2025
Rentetoerekening	
Datum Raadsbesluit	8-7-2021

Waarom is de reserve ingesteld	Om de groei van banen gelijk op te laten lopen met de groei van de stad is het nodig de komende jaren 70.000 arbeidsplaatsen te realiseren. Dit vraagt wat van het huidige aanbod aan werklocaties. In de programmabegroting 2021 is onder Maatregelen Corona 'Werken, opleiden en begeleiden' opgenomen dat we extra gerichte investering doen in de ROM en dat we bijdragen aan een herstructureringsfonds voor werklocaties van de Ontwikkelmaatschappij Utrecht (OMU). Met deze maatregel nemen we proactief positie op werklocaties waar herontwikkeling voor de lange termijn kansen biedt voor de Utrechtse werkgelegenheid. Inzet van deze middelen zijn grotendeels revolverend. Doel van deze reserve is afdekking van dit risico (voor maximaal 50%).
Toelichting op het verloop	Geen mutaties

Toeristische stadspromotie

Aard van de reserve	Bestemmingsreserve
Looptijd t/m	31-12-2050
Rentetoerekening	Nee
Datum Raadsbesluit	1-1-2008
Waarom is de reserve ingesteld	In 2003 is de bestemmingsreserve toeristenbelasting ingesteld voor onbepaalde tijd. De reserve is gekoppeld aan de inkomsten toeristenbelasting met als doel een buffer op te bouwen voor tegenvallende inkomsten toeristenbelasting, waarbij een maximum is bepaald op 15% van de geraamde omzet. Daarnaast wordt deze reserve, bij voldoende omvang, ingezet om inhoud te kunnen geven aan de activiteiten van Utrecht Marketing en de ambities van het college.
Toelichting op het verloop	Geen mutaties

Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM) Utrecht

Aard van de reserve	Risicoreserve
Looptijd t/m	29-5-2025
Rentetoerekening	
Datum Raadsbesluit	3-12-2020
Waarom is de reserve ingesteld	De gemeente Utrecht is in 2020 medeoprichter van de Regionale Ontwikkelmaatschappij (ROM) Regio Utrecht BV. Eén van de pijlers van de ROM is het ROM-participatiefonds. Doel van dit revolverende fonds is het aanjagen en ondersteunen van het innovatieve MKB bij het realiseren van hun groei en ontwikkeling. Hiermee wordt de ondernemersbasis in de regio versterkt en een aantrekkelijk economisch en vestigingsklimaat geschapen. De initiële fondsomvang is 22 miljoen euro, het aandeel van de gemeente Utrecht is 3 miljoen euro. Doel van deze reserve is afdekking van dit risico en neutraliseren van de interne rente die wordt gerekend over het FVA Kapitaalverstrekking aan deelnemingen.
Toelichting op het verloop	Geen mutaties

Werk en inkomen

Aard van de reserve	Risicoreserve
Looptijd t/m	31-12-2050
Rentetoerekening	
Datum Raadsbesluit	27-6-2013
Waarom is de reserve ingesteld	Bij de resultaatbestemming 2012 is deze reserve gevormd. De reserve komt voor het eerst voor in de Programmabegroting 2013. Oorspronkelijk was de reserve deels bedoeld als een soort van egalisatiereserve. Met overschotten op het inkomensdeel Participatiewet werd de reserve gevuld, zodat tekorten op het inkomensdeel aan de reserve kunnen konden worden onttrokken. Omdat het bij de bijstand om grote bedragen gaat, kon op deze manier al grote schommelingen worden voorkomen. Daarnaast is de reserve bestemd voor kosten voortvloeiende uit de reorganisatie 2011-2013. Bij de Voorjaarsnota 2017 is het doel van de reserve uitgebreid met aanvullende kosten contributie Wigo4it en uitvoeringskosten Professional Portal Innovatie (PPI). Inmiddels wordt de reserve alleen hiervoor gebruikt. Bij de vorming van de reserve is geen maximum/minimum vastgesteld.
Toelichting op het verloop	Geen mutaties.

Re-integratiefonds werk en inkomen

Aard van de reserve	Bestemmingsreserve
Looptijd t/m	31-12-2050
Rentetoerekening	
Datum Raadsbesluit	16-7-2020

Waarom is de reserve ingesteld	Het re-integratiefonds is bedoeld om samenwerking met onder andere uitzendbureaus en sociaal ondernemers bij het aan het werk helpen van mensen uit de bijstand te bekostigen. Voorwaarde voor dekking uit het re-integratiefonds is dat de samenwerking leidt tot aantoonbare besparing op de uitkeringslasten. Bij de resultaatbestemming 2013 is 5 miljoen euro in de nieuw gevormde reserve gestort. De storting vloeiende voort uit besluitvorming rond de Kadernota Participatie en inkomen en de Uitwerkingsnota Werken aan werk. De reserve is voor het eerst zichtbaar in de Programmabegroting 2014. De oorspronkelijke spelregel was dat per jaar maximaal 1,5 miljoen euro vanuit het fonds mag worden ingezet. Bij de Tweede Bestuursrapportage 2015 zijn de spelregels aangepast zodat er meer flexibiliteit ontstaat bij het inzetten van middelen uit het reintegratie Fonds. Hierdoor wordt het mogelijk meerjarige verplichtingen aan te gaan tot het maximaal beschikbare bedrag. Het maximum van de reserve is 5 miljoen euro. Als gevolg van het BUIG-tekort sinds 2015 revolveert de reserve in werkelijkheid niet. In de overgenomen motie “M454/2019 laat revolverende fondsen echt werken” (bij raadsvoorstel Nota reserves; 5 december 2019) wordt daarom opgeroepen om de doelstelling en werking aan te scherpen. Zolang sprake is van een BUIG tekort kan op basis van de financiële spelregels niet in de reserve gestort worden. Het inboeken van de voordelen op de bijstandsverstrekking zou dan immers tot een toename van het tekort leiden. Het wijzigen van de voedingsspelregels kan hier geen verandering in brengen. Omdat de naam van de reserve de afgelopen jaren onvoldoende aansloot op de werkelijkheid is bij de Jaarstukken 2019 besloten om de naam van de reserve te wijzigen in re-integratiefonds Werk en Inkomen. Voeding, maximum, looptijd en doelstelling van de reserve zijn niet veranderd.
Toelichting op het verloop	In 2023 is een bedrag van 0,903 miljoen euro aan de reserve re-integratie onttrokken voor de vorming van de reserve Armoedebestrijding en schuldhulpverlening. De reserve wordt opgeheven.

Revolverend Fonds Jongeren schulden	
Aard van de reserve	Risicoreserve
Looptijd t/m	2-8-2050
Rentetoerekening	Nee
Datum Raadsbesluit	30-6-2016
Waarom is de reserve ingesteld	Bij de Voorjaarsnota 2016 is amendement 28 ‘fonds met jongeren met problematische schulden’ aangenomen. De opgekochte schulden van de jongeren wordt zoveel mogelijk omgezet in een zachte lening, waardoor het fonds een revolverend karakter krijgt. Met raadsbesluit 11748 is op 23 januari 2020 besloten het fonds anders in te zetten. Jaarlijks zal een bedrag onttrokken worden en ingezet worden ten behoeve van de intensieve begeleiding van jongeren, voor het eerst in 2020.
Toelichting op het verloop	De onttrekking van 60K is conform raadsbesluit 11748 en de Financiële bijlage doorontwikkeling Jongerenfonds.

Armoedebestrijding & schuldhulpverlening	
Aard van de reserve	Bestemmingsreserve
Looptijd t/m	1-7-2027
Rentetoerekening	

Datum Raadsbesluit	1-7-2023
Waarom is de reserve ingesteld	Vanwege de koopkrachtcrisis en het toenemende gebruik van armoederegelingen en schuldhulpverlening wordt de reserve Financiële bestaanszekerheid gevormd. Extra inzet en knelpunten in het kader van armoederegelingen en schuldhulpverlening kunnen met de inzet van deze reserve worden gedekt. Het exacte bestedingsplan is op voorhand niet precies bekend. Dit is afhankelijk van de behoefte en hangt bijvoorbeeld samen met de daadwerkelijke ontwikkeling van de koopkrachtcrisis en de ontwikkeling van het gebruik van armoederegelingen en schuldhulpverlening.
Toelichting op het verloop	Deze reserve is gevormd in 2023. Geen overige mutaties.

Kansrijk opgroeien

x €1.000

Omschrijving	Saldo 31-12-2022	B&D voorstellen 2022	Saldo 1-1-2023	Mutatie 2023	Begroot 1-1-2024	Mutatie 2024	Begroot 1-1-2025	Mutatie 2025	Begroot 1-1-2026	Mutatie 2026	Begroot 1-1-2027	Mutatie 2027	Begroot 1-1-2028
	a	b	c = a+b	d	e = c+d	f	g	h	i = g+h	j	k = i+j	l	m = k+l
Huisvestingsprogramma	7.619	-1.018	6.601	0	6.601	0	6.601	0	6.601	0	6.601	0	6.601
Piekopvang onderwijs LR	158	0	158	0	158	0	158	0	158	0	158	0	158
Meerjaren Perspectief Onderwijs Huisvesting	9.910	0	9.910	0	9.910	0	9.910	0	9.910	0	9.910	0	9.910
Onderhoud en kapitaallasten Buitenschoolse opvang (BSO)	1.980	0	1.980	0	1.980	0	1.980	0	1.980	0	1.980	0	1.980
Totaal Kansrijk opgroeien	**19.667**	**-1.018**	**18.649**	**0**	**18.649**	**0**	**18.649**	**0**	**18.649**	**0**	**18.649**	**0**	**18.649**

Kansrijk opgroeien

Huisvestingsprogramma

Aard van de reserve	Bestemmingsreserve
Looptijd t/m	31-12-2050
Rentetoerekening	Nee
Datum Raadsbesluit	
Waarom is de reserve ingesteld	Voor de uitvoering van de huisvestingsprogramma's onderwijs van eerdere jaren.
Toelichting op het verloop	Geen mutaties in 2024.

Piekopvang onderwijs LR

Aard van de reserve	Bestemmingsreserve
Looptijd t/m	31-12-2050
Rentetoerekening	

Datum Raadsbesluit	
Waarom is de reserve ingesteld	De reservering wordt ingezet voor de Piekopvang in Leidsche Rijn. Bij de Herijking Referentiekader LR zijn bedragen beschikbaar gekomen voor inrichting, huur en exploitatie van extra leslokalen ten behoeve van piekopvang. De bedragen betreffen vergoedingen voor een langere periode en worden tot aan besteding opgenomen in de reserve piekopvang LR.
Toelichting op het verloop	Geen mutaties in 2024.

Meerjaren Perspectief Onderwijs Huisvesting	
Aard van de reserve	Onderhoudsreserve
Looptijd t/m	31-12-2050
Rentetoerekening	Nee
Datum Raadsbesluit	
Waarom is de reserve ingesteld	De uitvoering van het Meerjarenperspectief Onderwijshuisvesting.
Toelichting op het verloop	Geen mutaties in 2024.

Onderhoud en kapitaallasten Buitenschoolse opvang (BSO)	
Aard van de reserve	Bestemmingsreserve
Looptijd t/m	31-12-2050
Rentetoerekening	Nee
Datum Raadsbesluit	
Waarom is de reserve ingesteld	De reservering is bestemd voor het onderhoud en de kapitaallasten van de gedane investeringen BSO. Op diverse plekken in de stad wordt BSO gerealiseerd in schoolgebouwen. Het schoolbestuur ontvangt een huurbedrag van de BSO instelling, en draagt deze af aan de gemeente ter compensatie van de kosten die de gemeente heeft. Enerzijds gaat dit om een onderhoudsvergoeding. Deze bijdrage zal gereserveerd worden voor het onderhoud dat in de toekomst aan het betreffende lokaal uitgevoerd zal moeten worden. Anderzijds kan het gaan om een vergoeding ter compensatie van investeringen die de gemeente mogelijk doet voordat de BSO haar intrek neemt. Er worden marktconforme huren gevraagd. Uitgangspunt is dat de gemeente binnen de looptijd van het huurcontract met de BSO haar lasten van de investering terugverdient. Er ontstaat dan een verschil in huurontvangst en werkelijke kapitaallast. Dit verschil wordt in de reserve opgenomen en dient ter dekking van de gemeentelijke kapitaallasten van de betreffende investering na afloop van of bij voortijdige beëindiging van het huurcontract.
Toelichting op het verloop	Geen mutaties in 2024.

Levendige en gezonde stad

x €1.000

Omschrijving	Saldo 31-12-2022	B&D voorstellen 2022	Saldo 1-1-2023	Mutatie 2023	Begroot 1-1-2024	Mutatie 2024	Begroot 1-1-2025	Mutatie 2025	Begroot 1-1-2026	Mutatie 2026	Begroot 1-1-2027	Mutatie 2027	Begroot 1-1-2028
	a	b	c = a+b	d	e = c+d	f	g	h	i = g+h	j	k = i+j	l	m = k+l
Gebruikersinvst Cultr voorzng Leidsche R	1.350	0	1.350	1.150	2.500	0	2.500	-2.500	0	0	0	0	0
Wijkcultuurhuis Merwedekanaalzone	206	0	206	103	309	0	309	0	309	0	309	-309	0
Utrechtse Cultuurlening	100	0	100	0	100	0	100	0	100	0	100	0	100
Fonds Broedplaatsen	505	0	505	0	505	0	505	0	505	0	505	0	505
Stadskantoor	6.305	225	6.530	797	7.326	1.517	8.843	517	9.359	1.517	10.876	1.517	12.392
Energieneutraal Kernvastgoed	1.090	-120	970	720	1.690	0	1.690	0	1.690	0	1.690	0	1.690
Vastgoedbeheer	2.738	0	2.738	0	2.738	0	2.738	0	2.738	0	2.738	0	2.738
Leegstand Utrechts Vastgoed	800	0	800	1.700	2.500	1.700	4.200	1.700	5.900	1.700	7.600	1.700	9.300
Calamiteiten Utrechts Vastgoed	354	-50	304	315	619	315	934	315	1.249	315	1.564	315	1.879
Toegankelijk Vastgoed	715	0	715	3.000	3.715	0	3.715	0	3.715	0	3.715	0	3.715
Vervanging zwembaden	4.600	1.500	6.100	0	6.100	0	6.100	-605	5.495	-605	4.890	0	4.890
Totaal Levendig en gezonde stad	**18.763**	**1.555**	**20.318**	**7.785**	**28.102**	**3.532**	**31.634**	**-573**	**31.060**	**2.927**	**33.987**	**3.223**	**37.209**

Levendig en gezonde stad

Gebruikersinvst Cultr voorzng Leidsche R

Aard van de reserve	Bestemmingsreserve
Looptijd t/m	1-1-2026
Rentetoerekening	Nee
Datum Raadsbesluit	1-9-2022
Waarom is de reserve ingesteld	Deze reserve is ingesteld ter dekking van de gebruikersinvesteringen van de culturele voorziening Leidsche Rijn. Een deel van de investering t.a.v. de culturele voorziening in Leidsche Rijn valt in demarcatie bij de gebruikers en zal niet worden geactiveerd als gemeentelijk vastgoed. De investeringen die in dit kader zijn toe te schrijven aan stichting Raum en De Plaatsmaker zullen voor een groot deel worden gedekt vanuit deze reserve.
Toelichting op het verloop	De dotatie van 1,15 miljoen euro betreft de reservering 2023.

Wijkcultuurhuis Merwedekanaalzone

Aard van de reserve	Bestemmingsreserve
Looptijd t/m	31-12-2027
Rentetoerekening	Nee
Datum Raadsbesluit	11-11-2021
Waarom is de reserve ingesteld	Deze reserve is ingesteld ten behoeve van de incidentele dekking van de exploitatiesubsidie aan het wijkcultuurhuis Merwedekanaalzone.
Toelichting op het verloop	De dotatie van 0,103 miljoen euro betreft de reservering 2023.

Utrechtse Cultuurlening

Aard van de reserve	Risicoreserve
Looptijd t/m	31-12-2050
Rentetoerekening	Nee
Datum Raadsbesluit	15-5-2014
Waarom is de reserve ingesteld	Wij hebben 0,100 miljoen euro gereserveerd om het financieel risico af te dekken van de Utrechtse Cultuurlening dat onder beheer is geplaatst van Cultuur & ondernemen (raadsbesluit 14.010565).
Toelichting op het verloop	n.v.t.

Fonds Broedplaatsen

Aard van de reserve	Risicoreserve
Looptijd t/m	31-12-2050

Rentetoerekening	Nee
Datum Raadsbesluit	3-4-2014
Waarom is de reserve ingesteld	Wij hebben 0,505 miljoen euro gereserveerd om het financieel risico af te dekken van het borgstellingsfonds Creatieve Broedplaatsen dat onder beheer is geplaatst van de Triodos bank (raadsbesluit 14.002504).
Toelichting op het verloop	n.v.t.

Stadskantoor

Aard van de reserve	Bestemmingsreserve
Looptijd t/m	31-12-2050
Rentetoerekening	Nee
Datum Raadsbesluit	3-12-2020
Waarom is de reserve ingesteld	Bij de kredietaanvraag voor de aankoop van het Stadskantoor is afgesproken om een voorziening op te bouwen ter dekking van onderhoudskosten. Om aan de BBV regelgeving te voldoen wordt deze voorziening omgezet in de reserve Stadskantoor. De reserve wordt in de eerste jaren gebruikt voor het onderhoud. Aan het einde van de looptijd loopt de reserve op ten behoeve van het op prijspeil krijgen van kapitaallastenbudget voor vervangingsinvestering.
Toelichting op het verloop	De jaarlijkse dotatie bestaat uit prijscompensatie van 1,5% over de kapitaallasten van zowel gebouw, grond als gebruikersinvesteringen van het Stadskantoor. In totaal wordt in 2024 1,752 miljoen euro toegevoegd aan de reserve. Hiervan is 1,517 miljoen euro reeds begroot. Het verschil van 0,235 miljoen euro zal bij de eerste begrotingswijziging 2024 opgenomen worden in de begroting. De werkelijke onderhoudskosten voor het Stadskantoor in de loop van het jaar bepaald op basis van het MJOP en onttrokken aan de reserve.

Energieneutraal Kernvastgoed

Aard van de reserve	Bestemmingsreserve
Looptijd t/m	31-12-2050
Rentetoerekening	Nee
Datum Raadsbesluit	11-7-2019
Waarom is de reserve ingesteld	De bestemmingsreserve ten behoeve van ‘volledig duurzaam gemeentelijk vastgoed in 2040’ dient om toekomstige besparingen en nog niet bestede middelen voor de onrendabele top te reserveren voor toekomstige projecten. Hiermee blijft de raad budgetrecht houden over de middelen volledig duurzaam gemeentelijk vastgoed in 2040 en zijn deze middelen geoormerkt voor CO2 reductie bij het Utrechtse kernvastgoed. Het is van belang dat de bestemming van de middelen ongewijzigd blijft, omdat zonder deze middelen de onrendabele top van investeringen en onrendabele kapitaalslasten niet gedekt kunnen worden.
Toelichting op het verloop	De jaarlijkse mutatie van de reserve is afhankelijk van de gemaakte kosten in het kader van duurzaamheidsinvesteringen. De mutatie wordt begroot zodra deze bekend zijn, bijvoorbeeld op het moment dat investeringsprojecten administratief gereed gemeld worden.

Vastgoedbeheer

Aard van de reserve	Egalisatiereserve

Looptijd t/m	31-12-2050
Rentetoerekening	Nee
Datum Raadsbesluit	9-7-2019
Waarom is de reserve ingesteld	De reserve dient om het jaarlijkse resultaat op de vastgoedportefeuille te egaliseren. De exploitatie per perceel is over de levensduur sluitend, maar er blijven faseringsverschillen per jaar. Vooral bij nieuw gebouwde accommodaties is er in het begin een tekort doordat de jaarlijkse huurstijging pas na een aantal jaren groot genoeg is om de (gelijk blijvende) kapitaallasten te dekken.
Toelichting op het verloop	Nog geen geplande mutaties begroot.

Leegstand Utrechts Vastgoed

Aard van de reserve	Risicoreserve
Looptijd t/m	31-12-2050
Rentetoerekening	
Datum Raadsbesluit	3-12-2020
Waarom is de reserve ingesteld	Een vastgoedportefeuille heeft altijd te maken met leegstand. Een zekere mate van leegstand is noodzakelijk om de flexibiliteit te hebben om snel huisvesting mogelijk te maken. Binnen de huurberekening wordt een percentage van gemiddeld 3,85% aangehouden om de leegstandskosten af te dekken. Deze bedragen worden echter niet gereserveerd en landen daarmee in het begrote positieve saldo van het programma Utrechts Vastgoed. We hebben in werkelijkheid echter wel te maken met leegstand en de afgelopen jaren zien we daarom nadelen bij de verantwoording op het programma Utrechts Vastgoed. Door de reservering te begroten en aan het eind van het jaar de aan leegstand gerelateerde kosten hierop af te boeken zal de begroting beter aansluiten op de werkelijke kosten.
Toelichting op het verloop	Jaarlijks wordt vanuit de huuropbrengsten 1,700 miljoen euro gestort in de reserve. In de loop van het jaar wordt bepaald welk bedrag uit de reserve onttrokken dient te worden om de financiële gevolgen van leegstand op te vangen.

Calamiteiten Utrechts Vastgoed

Aard van de reserve	Risicoreserve
Looptijd t/m	31-12-2050
Rentetoerekening	
Datum Raadsbesluit	3-12-2020
Waarom is de reserve ingesteld	In de kostprijsdekkende huurberekening zit een opslag van 0,70% om kosten die voortkomen uit calamiteiten mee te kunnen dekken. Deze bedragen worden echter niet gereserveerd en landen daarmee in het begrote positief saldo van programma Utrechts Vastgoed. Door de reservering voor calamiteiten te begroten en aan het eind van het jaar de aan calamiteiten gerelateerde kosten hierop af te boeken zal de begroting beter aansluiten op de werkelijke kosten.
Toelichting op het verloop	Jaarlijks wordt vanuit de huuropbrengsten 0,315 miljoen euro gestort in de reserve. In de loop van het jaar wordt bepaald welke bedrag uit de reserve onttrokken dient te worden om de kosten gerelateerd aan calamiteiten op te vangen.

Toegankelijk Vastgoed

Aard van de reserve	Bestemmingsreserve
Looptijd t/m	31-12-2025
Rentetoerekening	
Datum Raadsbesluit	11-11-2021
Waarom is de reserve ingesteld	Uitvoering geven aan motie 199 ‘Maak werk van UST’, die bij de behandeling van de Voorjaarsnota 2021 unaniem is aanvaard. De bestemmingsreserve dient om de beschikbaar gestelde middelen te reserveren voor de uitvoering van de motie.
Toelichting op het verloop	Stortingen vinden plaats op het moment dat de raad middelen beschikbaar stelt voor de uitvoering van motie 199 'Maak werk van UST'. Onttrekking aan de reserve vindt plaats op het moment dat toegankelijkheidsmaatregelen in het kader van de motie zijn gerealiseerd.

Vervanging zwembaden

Aard van de reserve	Bestemmingsreserve
Looptijd t/m	31-12-2025
Rentetoerekening	Nee
Datum Raadsbesluit	11-11-2021
Waarom is de reserve ingesteld	Het programma Samenleven en Sport beschikt over een budgettaire bandbreedte voor investeringen. Voor 2023 wordt voorzien dat het budget incidenteel niet volledig wordt benut. Op lange termijn wordt een knelpunt voorzien op het moment dat Den Hommel en De Kwakel vervangen moeten. Door nu het overschot te reserveren kan dit toekomstige knelpunt worden beperkt.
Toelichting op het verloop	Aan de raad zal worden voorgesteld om incidenteel stortingen te doen op het moment dat wordt voorzien dat de budgettaire bandbreedte voor investeringen niet wordt benut. Als er een meerjarig investeringsprogramma voor de zwembaden is vastgesteld wordt de reserve omgezet in een projectenreserve. Zodra een project gerealiseerd is, worden de gerealiseerde middelen overgeheveld naar een kapitaallastenreserve.

Algemene middelen en overhead

x €1.000

Omschrijving	Saldo 31-12-2022	B&D voorstellen 2022	Saldo 1-1-2023	Mutatie 2023	Begroot 1-1-2024	Mutatie 2024	Begroot 1-1-2025	Mutatie 2025	Begroot 1-1-2026	Mutatie 2026	Begroot 1-1-2027	Mutatie 2027	Begroot 1-1-2028
	a	b	c = a+b	d	e = c+d	f	g	h	i = g+h	j	k = i+j	l	m = k+l
Bestemmingsreserve maatregelenpaketten	10.759	0	10.759	-10.759	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Budgetstructuur Leidsche Rijn	1.469	0	1.469	0	1.469	0	1.469	0	1.469	0	1.469	0	1.469
Decentralisatie Sociaal Domein	795	0	795	0	795	0	795	0	795	0	795	0	795
Reserve Overheadvierkant	1.670	0	1.670	0	1.670	0	1.670	0	1.670	0	1.670	0	1.670
ICT Investeringsprogramma	5.711	4.210	9.921	0	9.921	0	9.921	0	9.921	0	9.921	0	9.921
Groei in Balans	0	0	0	704	704	1.806	2.510	-2.656	-146	146	0	2.989	2.989
Totaal Algemene middelen en overhead	**20.404**	**4.210**	**24.614**	**-10.055**	**14.559**	**1.806**	**16.365**	**-2.656**	**13.709**	**146**	**13.855**	**2.989**	**16.844**

Algemene middelen en overhead

Bestemmingsreserve maatregelenpaketten

Aard van de reserve	Bestemmingsreserve
Looptijd t/m	31-12-2022
Rentetoerekening	Nee
Datum Raadsbesluit	3-12-2020
Waarom is de reserve ingesteld	De bestemmingsreserve Maatregelpakketten (raadsbesluit 3-12-2020) is gevormd ter dekking van de kosten van interventies en investeringen die we de komende jaren doen om Utrecht en haar inwoners zo goed mogelijke uit de Coronacrisis te laten komen.
Toelichting op het verloop	Conform besluitvorming Tweede Bestuursrapportage 2022 is de reserve bij de Jaarverantwoording 2022 afgesloten en valt het saldo van de reserve van 10,759 miljoen vrij ten gunste van de financiële ruimte in de Voorjaarsnota 2023

Budgetstructuur Leidsche Rijn

Aard van de reserve	Egalisatiereserve
Looptijd t/m	31-12-2030
Rentetoerekening	Nee
Datum Raadsbesluit	1-9-1997
Waarom is de reserve ingesteld	Deze reserve is ingesteld in 1997 en is bestemd voor het opvangen van frictiekosten bij de realisatie van voorzieningen in Leidsche Rijn. Dit betreft vooral de kosten van tijdelijke voorzieningen, eerste inrichting van scholen en het verevenen van tijdelijke tekorten op de stelpost Budgetstructuur Leidsche Rijn. Bij de start van de ontwikkeling van Leidsche Rijn is ervoor gekozen de voorzieningen te realiseren vóórdat de bewoners zich vestigen. De gedachte hierachter was dat het stadsdeel van meet af aan kon functioneren op een vergelijkbaar niveau als de bestaande stad. In het referentiekader Leidsche Rijn is in verband hiermee een frictiesysteem opgenomen. Doordat de voorzieningen eerder zijn gerealiseerd ontstaan negatieve frictiekosten. Naast eigenaarslasten van onderwijs-, sport-, en welzijnsvoorzieningen bestaat een belangrijk deel van de frictie uit onderhoudskosten van gedane investeringen in de weg- en waterbouw en het groen van Leidsche Rijn. De frictie loop terug naarmate Leidsche Rijn dichter bij de geplande einddatum van 2030 komt. Op basis van actuele prognoses zal deze reserve toereikend zijn om de voorziene frictiekosten in Leidsche Rijn voor de komende jaren op te vangen.
Toelichting op het verloop	Geen mutaties

Decentralisatie Sociaal Domein

Aard van de reserve	Bestemmingsreserve
Looptijd t/m	31-12-2020
Rentetoerekening	Nee
Datum Raadsbesluit	1-7-2014
Waarom is de reserve ingesteld	De reserve Decentralisaties sociaal domein is in 2014 ingesteld. Aanvankelijk diende hij ter financiële dekking van de risico's voor de in- en uitvoering van de Jeugdwet en de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015. Bij de Voorjaarsnota 2016 is de benodigde omvang vastgesteld op 18 miljoen euro; 13 miljoen euro ter afdekking van de berekende risico’s en 5 miljoen euro voor innovatie. Bij voorjaarsnota 2017 zijn de risico's volgens de principes van risicomanagement gewaardeerd en gedekt via de algemene risicoreserve. Daardoor kon van de gereserveerde middelen 13 miljoen euro uit de reserve Decentralisatie Sociaal Domein vrij vallen. De resterende 5,120 miljoen euro bleef gereserveerd voor innovatie.
Toelichting op het verloop	Geen mutaties

Reserve Overheadvierkant

Aard van de reserve	Egalisatiereserve
Looptijd t/m	11-11-2026
Rentetoerekening	

Datum Raadsbesluit	11-11-2021
Waarom is de reserve ingesteld	Om de schommelingen per jaar in de bijdragen uit het overheadvierkant op te vangen heeft de raad bij de vaststelling van de Programmabegroting 2022 op 11 november 2021 besloten om een nieuwe reserve in te stellen. Op die manier kunnen de pieken en dalen geëgaliseerd worden. Bij het instellen van de reserve is voorgesteld om de dotatie/onttrekking bij de eerstvolgende programmabegroting te verwerken. Om een betere inschatting te kunnen maken heeft de raad bij de Voorjaarsnota 2022 besloten in het vervolg de tussentijdse P&C documenten eveneens te benutten.
Toelichting op het verloop	De reserve zal de komende jaren volgens de meerjarenplanning worden ingezet. Over de besteding is reeds besloten.

ICT Investeringsprogramma

Aard van de reserve	Bestemmingsreserve
Looptijd t/m	31-12-2029
Rentetoerekening	Nee
Datum Raadsbesluit	1-6-2006
Waarom is de reserve ingesteld	Bij de Verantwoording 2013 is besloten om de voordelen op het structurele budget van het ICT-Investeringsprogramma in te zetten ter dekking van incidentele nadelen en om eventuele restanten voortaan te storten in de reserve ICT Investeringen. Het doel en de reikwijdte van de reserve is hiermee verbreed naar het volledige budget van het ICT Investeringsprogramma. Mutaties zijn afhankelijk van de gerealiseerde projecten en zullen bij de jaarlijkse verantwoording via een dekkings- of bestedingsvoorstel voorgelegd worden.
Toelichting op het verloop	Doordat er in 2022 is afgeweken van de oorspronkelijke planning is een resultaat van 4,210 miljoen euro behaald bij het ICT-investeringsprogramma. Dit resultaat is door middel van een bestedings-en dekkingsvoorstel toegevoegd aan de reserve ICT investeringen en zal de komende jaren worden besteed..

Groei in Balans

Aard van de reserve	Bestemmingsreserve
Looptijd t/m	1-7-2028
Rentetoerekening	
Datum Raadsbesluit	10-11-2022
Waarom is de reserve ingesteld	Deze reserve is ingesteld om de geoormerkte uitgaven en inkomsten van het investeringspakket Groei in Balans te egaliseren en daarmee deze middelen te reserveren voor het pakket aan maatregelen voor de groei van de stad.
Toelichting op het verloop	De reserve komt in 2026 uit op nul. In 2027 moet de reserve worden aangevuld tot 2,989 miljoen euro, vanwege schommelingen in de parkeerexploitatie vanaf 2028. Zie ook pagina 18 van het MPR 2023.

Algemene Reserves

x €1.000

Omschrijving	Saldo 31-12-2022	B&D voorstellen 2022	Saldo 1-1-2023	Mutatie 2023	Begroot 1-1-2024	Mutatie 2024	Begroot 1-1-2025	Mutatie 2025	Begroot 1-1-2026	Mutatie 2026	Begroot 1-1-2027	Mutatie 2027	Begroot 1-1-2028
	a	b	c = a+b	d	e = c+d	f	g	h	i = g+h	j	k = i+j	l	m = k+l
Algemene Reserve	67.745	-10.138	57.607	57	57.664	-6.400	51.264	0	51.264	0	51.264	0	51.264
Algemene dekkingsreserve	85.429	40.872	126.301	-80.091	46.210	-39.895	6.315	7.030	13.345	-4.915	8.430	-3.510	4.920
Totaal Algemene reserve	**153.174**	**30.734**	**183.908**	**-80.034**	**103.874**	**-46.295**	**57.579**	**7.030**	**64.609**	**-4.915**	**59.694**	**-3.510**	**56.184**

Algemene reserve

Algemene Reserve

Aard van de reserve	Algemene reserve
Looptijd t/m	31-12-2999
Rentetoerekening	Nee
Datum Raadsbesluit	1-1-1900
Waarom is de reserve ingesteld	De algemene reserve maakt deel uit van de beschikbare weerstandscapaciteit en is de uiterste buffer voor het opvangen van de financiële gevolgen van optredende risico's. De noodzakelijke hoogte van de algemene reserve wordt jaarlijks bepaald op basis van de geactualiseerde risicoberekening. Voor een uitgebreide toelichting hierop wordt verwezen naar de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing in programmabegroting en jaarstukken.
Toelichting op het verloop	In 2022 is er 10,138 miljoen onttrokken vanwege een lager benodigde weerstandscapaciteit (beslispunt 47/Resultaatbestemming 2022). De storting van 0,057 miljoen in 2023 betreft de vervallen premie Varia verzekeringen die jaarlijks aan de reserve wordt toegevoegd. De onttrekking in 2024 van 6,400 miljoen is vanwege het verlagen van de weerstandscapaciteit.

Algemene dekkingsreserve

Aard van de reserve	Algemene reserve
Looptijd t/m	31-12-2999
Rentetoerekening	Nee
Datum Raadsbesluit	

Waarom is de reserve ingesteld	De algemene dekkingsreserve wordt gebruikt voor gemeente brede reserveringen van incidentele baten zolang deze nog geen bestemming hebben gekregen. Daarnaast wordt de algemene dekkingsreserve gebruikt voor egalisatie tussen de jaren van de meerjarenraming. Jaarlijks wordt het rekeningresultaat in de algemene dekkingsreserve gestort, waarna het als ‘nog te besteden resultaat’ opnieuw beschikbaar komt bij de eerstvolgende voorjaarsnota.
Toelichting op het verloop	Vanuit het bestemmen van het resultaat 2022 is er in 2023 in totaal 40,872 miljoen gestort in de algemene dekkingsreserve (39,527 miljoen ten behoeve van het doorschuiven van budgetten en 1,345 miljoen nog te bestemmen resultaat). In totaal is er in 2023 80,091 miljoen onttrokken. Dit bestaat uit de onttrekking in 2023 van de door te schuiven budgetten van 39,527 miljoen uit de resultaat bestemming 2022 en de onttrekking vanuit besluitvorming cyclusdocumenten zoals voorjaarsnota’s, bestuur rapportages etc. van 40,564 miljoen. Vanuit besluitvorming cyclusdocumenten zoals voorjaarsnota’s, bestuur rapportages wordt in 2024 ***39,895*** miljoen onttrokken, in 2025 7,030 miljoen gestort, in 2026 4,915 miljoen onttrokken en in 2027 3,510 miljoen onttrokken.

Reserves ten bate van vaste activa

x €1.000

Omschrijving	Saldo 31-12-2022	B&D voorstellen 2022	Saldo 1-1-2023	Mutatie 2023	Begroot 1-1-2024	Mutatie 2024	Begroot 1-1-2025	Mutatie 2025	Begroot 1-1-2026	Mutatie 2026	Begroot 1-1-2027	Mutatie 2027	Begroot 1-1-2028
	a	b	c = a+b	d	e = c+d	f	g	h	i = g+h	j	k = i+j	l	m = k+l
Vaste Activareserve	278.163	-3.088	275.075	4.867	279.942	-1.364	278.577	-5.997	272.580	2.642	275.222	4.162	279.385
Totaal Vaste activa	**278.163**	**-3.088**	**275.075**	**4.867**	**279.942**	**-1.364**	**278.577**	**-5.997**	**272.580**	**2.642**	**275.222**	**4.162**	**279.385**

Vaste activa

Vaste Activareserve

Aard van de reserve	Kapitaallastenreserve
Looptijd t/m	31-12-2999
Rentetoerekening	Ja
Datum Raadsbesluit	1-1-1999
Waarom is de reserve ingesteld	Als een actief wordt gefinancierd met een incidentele interne bijdrage, wordt deze bijdrage in de vaste activareserve gestort. Instelling van een activareserve of toevoegingen daaraan vinden plaats op basis van een raadsbesluit bij de vaststelling of een wijziging van de begroting. Aan de reserve wordt vervolgens jaarlijks onttrokken om de bijbehorende afschrijvingslast te dekken. Kapitaallasten bestaan uit rente en afschrijving. De rentevergoeding op deze reserve wordt ingezet om de rentelast te dekken.
Toelichting op het verloop	Vanuit deze reserve worden jaarlijks de bijbehorende kapitaallasten betaald.

Overzicht structurele onttrekkingen en stortingen in de reserves

x €1.000

Omschrijving	Onttrekking 2024	Storting 2024	Onttrekking 2025	Storting 2025	Onttrekking 2026	Storting 2026	Onttrekking 2027	Storting 2027
Vaste Activareserve	8.812	0	7.718	0	7.670	0	7.597	0
Totaal	**8.812**	**0**	**7.718**	**0**	**7.670**	**0**	**7.597**	**0**

In bovenstaande tabel zijn de structureel begrote onttrekkingen en stortingen in de reserves weergegeven, conform artikel 19, 23 en 28 van het BBV.

Instellen reserve

Reserve Aanpak Luchtmaatregelen

Format	Toelichting
Naam	Reserve Aanpak Luchtmaatregelen
Aard reserve	Bestemmingsreserve
Registratienummer	5013533116
Programma	Aantrekkelijke en groene leefomgeving
Doel	Doel van deze reserve is om schommelingen in de uitgaven op de maatregelen van het luchtmaatregelenpakket en elektrisch vervoer op te kunnen vangen.
Ingangsdatum	1 januari 2024
Stortingsplan	0,1 miljoen euro
Bestedingsplan	Egalisatiereserve
Opheffingsdatum	Verwachting 1 januari 2044
Reikwijdte	2 miljoen euro
Rente	niet van toepassing

Toelichting Voorzieningen

Betrouwbare overheid

x €1.000

	Saldo 01-01-2023	Mutatie 2023	Begroot Saldo 01-01-2024	Mutatie 2024	Begroot Saldo 01-01-2025	Mutatie 2025	Begroot Saldo 01-01-2026	Mutatie 2026	Begroot Saldo 01-01-2027	Mutatie 2027	Begroot Saldo 01-01-2028
Risico's	**a**	**b**	**c=a+b**	**d**	**e=c+d**	**f**	**g=e+f**	**h**	**i=g+h**	**j**	**k=i+j**
Wethouderspensioenen	4.200	190	4.390	190	4.580	190	4.770	190	4.960	190	5.150
Totaal	**4.200**	**190**	**4.390**	**190**	**4.580**	**190**	**4.770**	**190**	**4.960**	**190**	**5.150**

Wethouderspensioenen
De Gemeente Utrecht houdt een voorziening aan voor de pensioenaanspraken van de wethouders. Aan deze Voorziening Wethouderspensioenen wordt jaarlijks 0,19 miljoen euro toegevoegd om de voorziening op peil te houden. Onttrekkingen vinden plaats op het moment dat er pensioenoverdrachten plaatsvinden.

Ontwikkelen en wonen voor iedereen

x €1.000

	Saldo 01-01-2023	Mutatie 2023	Begroot Saldo 01-01-2024	Mutatie 2024	Begroot Saldo 01-01-2025	Mutatie 2025	Begroot Saldo 01-01-2026	Mutatie 2026	Begroot Saldo 01-01-2027	Mutatie 2027	Begroot Saldo 01-01-2028
	a	**b**	**c=a+b**	**d**	**e=c+d**	**f**	**g=e+f**	**h**	**i=g+h**	**j**	**k=i+j**
Van derden verkregen middelen											
Woonruimteonttrekking compensatie	1.353	0	1.353	0	1.353	0	1.353	0	1.353	0	1.353
Meerwaarde prestatieafspraken woningcorporaties	22.386	0	22.386	0	22.386	0	22.386	0	22.386	0	22.386
Verplichtingen en verliezen											
Negatieve grondexploitaties	1.967	0	1.967	0	1.967	0	1.967	0	1.967	0	1.967
Totaal	**25.706**	**0**	**25.706**	**0**	**25.706**	**0**	**25.706**	**0**	**25.706**	**0**	**25.706**

Voorziening woonruimteonttrekking (van derden verkregen middelen)
De compensatiebedragen die we van derden ontvangen in het kader van woonruimteonttrekking zijn niet vrij besteedbaar, ze kunnen uitsluitend worden aangewend in het kader van de volkshuisvesting (huisvestingsverordening artikel 3.1.6). Lasten van het fonds toevoegen woonruimte komen ten laste van deze voorziening.

Voorziening meerwaarde prestatieafspraken woningcorporaties (van derden verkregen middelen)
De voorziening maakt deel uit van de investeringsimpuls Ruimtelijke Strategie Utrecht. Conform de prestatieafspraken op stedelijk niveau die met de Stichting Utrechtse Woningcorporaties (STUW) zijn overeengekomen, voegt de gemeente 2/3 deel van de door de corporaties betaalde meerwaardeafdracht bij verkoop sociale huurwoningen toe aan deze voorziening. In het coalitieakkoord 2022-2026 is afgesproken dat de gemeente stopt met de verkoop van sociale huurwoningen vanaf het moment dat de verhuurdersheffing wordt afgeschaft (2023). Daarmee is de jaarlijkse storting in de voorziening vervallen.

Voorziening negatieve grondexploitaties
De voorziening negatieve grondexploitaties is bedoeld om de te verwachten negatieve resultaten op grondexploitaties op te kunnen vangen. De hoogte van de risicovoorziening is conform het Meerjaren Perspectief Ruimte 2023.

Duurzame bereikbaarheid

x €1.000

	Saldo 01-01-2023	Mutatie 2023	Begroot Saldo 01-01-2024	Mutatie 2024	Begroot Saldo 01-01-2025	Mutatie 2025	Begroot Saldo 01-01-2026	Mutatie 2026	Begroot Saldo 01-01-2027	Mutatie 2027	Begroot Saldo 01-01-2028
Egalisatievoorzieningen	**a**	**b**	**c=a+b**	**d**	**e=c+d**	**f**	**g=e+f**	**h**	**i=g+h**	**j**	**k=i+j**
Vastgoedonderhoud Bereikbaarheid	0	344	344	344	688	344	1.032	344	1.376	344	1.720
VGU onderhoud Bereikbaarheid	1.259	0	1.259	0	1.259	0	1.259	0	1.259	0	1.259
Van derden verkregen middelen											
Onderhoud Grifthoek (afkoop)	97	-10	87	-10	77	-10	67	-10	57	-10	47
Totaal	**1.356**	**334**	**1.690**	**334**	**2.024**	**334**	**2.358**	**334**	**2.692**	**334**	**3.026**

Vastgoedonderhoud Bereikbaarheid & VGU onderhoud Bereikbaarheid
Dit betreft 1 voorziening en is ingesteld om kostenschommelingen van het meerjarig groot onderhoud parkeren op te vangen.
De hoogte van de voorziening is bepaald aan de hand van meerjarig onderhoudsplannen (MJOP's) voor de komende tien jaar.
Op basis hiervan wordt jaarlijks het begrote bedrag toegevoegd en de gerealiseerde kosten onttrokken aan de voorziening.

Onderhoud Grifthoek (afkoop)
De voorziening betreft een eenmalige afkoop van het ingesteld onderhoud voor een duur van twintig jaar door eigenaren van parkeerplaatsen in de Grifthoek garage. De volledige betaling/storting in 2006 was 0,237 miljoen euro. De jaarlijkse onttrekking ten behoeve van het onderhoud is 0,010 miljoen euro.

Aantrekkelijke, groene leefomgeving en erfgoed

x €1.000

	Saldo 01-01-2023	Mutatie 2023	Begroot Saldo 01-01-2024	Mutatie 2024	Begroot Saldo 01-01-2025	Mutatie 2025	Begroot Saldo 01-01-2026	Mutatie 2026	Begroot Saldo 01-01-2027	Mutatie 2027	Begroot Saldo 01-01-2028
Risico's	**a**	**b**	**c=a+b**	**d**	**e=c+d**	**f**	**g=e+f**	**h**	**i=g+h**	**j**	**k=i+j**
Voormalig personeel (FPU-wachtgeld)	275	0	275	0	275	0	275	0	275	0	275
Aanbesteding Reclame	629	0	629	0	629	0	629	0	629	0	629
Garantstelling st. DOMunder	762	0	762	0	762	0	762	0	762	0	762
Egalisatievoorzieningen											
Groot onderhoud groen	1.053	953	2.006	953	2.959	953	3.912	953	4.865	953	5.818
Groot onderhoud wegen	3.482	11.990	15.472	12.390	27.862	12.390	40.252	12.390	52.642	12.390	65.032
Toekomstige vervangingsinvesteringen											
GRP investeringen	17.130	0	17.130	0	17.130	0	17.130	0	17.130	0	17.130
Grafrechten investeringen	1.146	0	1.146	0	1.146	0	1.146	0	1.146	0	1.146
Van derden verkregen middelen											
Grafrechten onbepaalde tijd	887	161	1.048	161	1.209	161	1.370	161	1.5231	161	1.692
Verkeerslawaai stad	65	0	65	0	65	0	65	0	65	0	65
Totaal	**25.429**	**13.104**	**38.533**	**13.504**	**52.037**	**13.504**	**65.541**	**13.504**	**79.045**	**13.504**	**92.549**

Voormalig personeel (risico)
Conform de huidige BBV-regelgeving is in 2010 een voorziening gevormd in verband met toegezegde en contractueel vastgelegde uitkeringen aan voormalig personeel betreffende:

- reorganisatie of disfunctioneren (wachtgeld, overplaatsbaarheid, non-actief);
- arbeidsongeschiktheid.

Er is sprake van een niet jaarlijks vergelijkbaar volume gedurende meerdere jaren. De onttrekkingen betreffen de uitkeringen op basis van de gemaakte afspraken. Bij de verantwoording van ieder jaar wordt bekeken of het nodig is de voorziening op peil te brengen door de prognoses te actualiseren. Afhankelijk van de actualisatie en de onttrekkingen/toevoegingen in de loop van het jaar kan de werkelijke stand van de voorziening nog wijzigen.

Aanbesteding Reclame (risico)
Het betreft een voorziening naar aanleiding van een gerechtelijke uitspraak betreffende een aanbesteding. In 2020 is een bedrag van 0,629 miljoen euro aan deze voorziening toegevoegd. Dit bedrag is op dit moment een inschatting van hetgeen de gemeente Utrecht aan schadevergoeding moet betalen.

Voorziening garantstelling Stichting DOMunder (risico)
De risicovoorziening is ten behoeve van de garantstelling op een NRF lening aan Stichting DOMunder (voorheen genaamd st. Domplein 2013).

Groot Onderhoud Groen (egalisatievoorziening)
De voorziening is gevormd om de financiële schommelingen ten aanzien van het groot onderhoud op te vangen waardoor de exploitatiebegroting niet jaarlijks zal fluctueren, we beter kunnen aansluiten bij onze ambitie om duurzaam te begroten en waardoor we beter aansluiten bij werk van andere afdelingen in de gemeente (onder andere Ruimte) en de daadwerkelijke onderhoudsbehoefte.

Groot Onderhoud Wegen (egalisatievoorziening)
De voorziening is gevormd om de financiële schommelingen ten aanzien van het groot onderhoud op te vangen waardoor de exploitatiebegroting niet jaarlijks zal fluctueren, we beter kunnen aansluiten bij onze ambitie om duurzaam te begroten en waardoor we beter aansluiten bij werk van andere afdelingen in de gemeente (o.a. Ruimte) en de daadwerkelijke onderhoudsbehoefte.

GRP investeringen (toekomstige vervangingsinvesteringen)
In de afgelopen jaren is een aantal investeringsprojecten vertraagd waardoor minder is uitgegeven dan begroot. Conform de hiervoor geldende wet- en regelgeving is dit bedrag gestort in de voorziening GRP investeringen. Dit bedrag blijft in de voorziening beschikbaar voor de uitloop van de investeringen.

Grafrechten investeringen (toekomstige vervangingsinvesteringen)
De voorziening is gevormd om jaarlijks sterk wisselende kosten voor investeringen aan de begraafplaatsen op te kunnen vangen en de hoogte van de grafrechten te stabiliseren. De mutaties in de loop van het jaar zullen de werkelijke stand van de voorziening nog beïnvloeden.

Grafrechten onbepaalde tijd (van derden verkregen middelen)
In 2017 zijn er drie nieuwe tarieven toegevoegd. Er kan gekozen worden voor het afkopen voor onbepaalde tijd van de kosten van het grafonderhoud voor een (kinder)graf. Daarnaast wordt de mogelijkheid geboden bij leven een locatie voor een graf te reserveren. De mutatie bestaat uit een storting van een deel van de inkomsten grafrechten onbepaalde tijd ter dekking van de toekomstige jaarlijkse onderhoudslasten en een onttrekking ter dekking van de onderhoudslasten van het lopende jaar. De mutaties in de loop van het jaar zullen de werkelijke stand van de voorziening nog beïnvloeden.

Verkeerslawaai stad (van derden verkregen middelen)
De kosten van de werkzaamheden Geluid worden gedekt uit deze voorziening. De voorziening Verkeerslawaai stad dient te worden aangehouden omdat er in de lopende jaren van het programma nog uitgaven worden gedaan en dus pas na afronding een finale afrekening van de verstrekte bijdragen (terugbetalingsverplichting) kan worden opgesteld voor dit (project)financieringsprogramma.

Werk, toekomstbestendige economie en bestaanszekerheid

x €1.000

	Saldo 01-01-2023	Mutatie 2023	Begroot Saldo 01-01-2024	Mutatie 2024	Begroot Saldo 01-01-2025	Mutatie 2025	Begroot Saldo 01-01-2026	Mutatie 2026	Begroot Saldo 01-01-2027	Mutatie 2027	Begroot Saldo 01-01-2028
Van derden verkregen middelen	**a**	**b**	**c=a+b**	**d**	**e=c+d**	**f**	**g=e+f**	**h**	**i=g+h**	**j**	**k=i+j**
AMEV milieuprijs	63	0	63	-63	0	0	0	0	0	0	0
Totaal	**63**	**0**	**63**	**-63**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

AMEV Milieuprijs
In 1976 is door de gemeenteraad een schenking aanvaard van 0,045 miljoen euro. Hiermee is een voorziening gevormd, waaraan jaarlijks rente werd toegerekend. Van deze rente werd jaarlijks de Utrechtse Milieuprijs (Circulair Compliment) uitgereikt. Naar aanleiding van het Amendement A57 Fatsoenlijke ondersteuning voor zelfbeheerders van openbaar groen is besloten dat deze voorziening per 2024 komt te vervallen.

Kansrijk opgroeien

x €1.000

	Saldo 01-01-2023	Mutatie 2023	Begroot Saldo 01-01-2024	Mutatie 2024	Begroot Saldo 01-01-2025	Mutatie 2025	Begroot Saldo 01-01-2026	Mutatie 2026	Begroot Saldo 01-01-2027	Mutatie 2027	Begroot Saldo 01-01-2028
Verplichtingen en verliezen	**a**	**b**	**c=a+b**	**d**	**e=c+d**	**f**	**g=e+f**	**h**	**i=g+h**	**j**	**k=i+j**
Directievilla, Everard Meijsterlaan 3	1.198	0	1.198	0	1.198	0	1.198	0	1.198	0	1.198
Totaal	**1.198**	**0**	**1.198**	**0**	**1.198**	**0**	**1.198**	**0**	**1.198**	**0**	**1.198**

Directievilla Everard Meijsterlaan 3
Begin 2022 is er een risico voorziening aangemaakt voor de kosten van het achterstallig onderhoud van de Directievilla. Ten behoeve van de voorziening is er een bedrag van 1,29 miljoen euro in de voorziening gestort. Aan de voorziening is in 2022 een bedrag onttrokken van 0,092 miljoen euro voor gemaakte kosten.

Levendige en gezonde stad

x €1.000

	Saldo 01-01-2023	Mutatie 2023	Begroot Saldo 01-01-2024	Mutatie 2024	Begroot Saldo 01-01-2025	Mutatie 2025	Begroot Saldo 01-01-2026	Mutatie 2026	Begroot Saldo 01-01-2027	Mutatie 2027	Begroot Saldo 01-01-2028
Egalisatievoorzieningen	**a**	**b**	**c=a+b**	**d**	**e=c+d**	**f**	**g=e+f**	**h**	**i=g+h**	**j**	**k=i+j**
VGB Onderhoud	0	9.108	9.108	9.108	18.216	4.543	22.759	4.543	27.302	4.543	31.845
VGU onderhoud Utrecht Vastgoed	4.617		4.617		4.617		4.617		4.617		4.617
VGU onderhoud Sport en Samenleven	2.973	1.515	4.488	1.515	6.003	1.515	7.518	1.515	9.033	1.515	10.548
Totaal	**7.590**	**10.623**	**18.213**	**10.623**	**28.836**	**6.058**	**34.894**	**6.058**	**40.952**	**6.058**	**47.010**

VGB Onderhoud
In 2019 is de egalisatievoorziening VGB onderhoud ingesteld om de schommelingen van de kosten van het meerjarig groot onderhoud op te kunnen vangen. De hoogte van de voorziening wordt bepaald aan de hand van meerjarenonderhoudsplannen (MJOP's) voor de komende tien jaar. Eind 2021 zijn deze onderhoudsplannen geactualiseerd en bleek de jaarlijkse dotatie aan de voorziening ontoereikend. Overeenkomstig de BBV-regelgeving is de jaarlijkse dotatie daarom voor een periode van vier jaar (tot en met 2024) verhoogd met 4,565 miljoen euro. De jaarlijkse dotatie aan de onderhoudsvoorziening voor 2024 is in totaal 9,108 miljoen euro; de werkelijke kosten voor het groot onderhoud worden jaarlijks aan deze voorziening onttrokken.

VGU onderhoud Utrechts Vastgoed
Deze voorziening wordt samengevoegd met de voorziening VGB onderhoud, n.a.v. de samenvoeging van de Utrechts Vastgoed Organisatie en Vastgoedbeheer.

VGU onderhoud Sport en Samenleven
De egalisatievoorziening Vastgoedonderhoud Sport is ingesteld om de schommelingen van de kosten van het meerjarig groot onderhoud op te kunnen vangen.Hiertoe wordt op basis van een tien-jaren raming van de gemiddelde kosten van de meerjarige onderhoudsplannen (MJOP's) een bedrag gedoteerd. De werkelijke kosten voor het groot onderhoud worden jaarlijks onttrokken aan de voorziening.De maximale hoogte van de voorziening wordt bepaald aan de hand van verwachte verloop van de kosten voor de komende tien jaar.

Algemene middelen en overhead

x €1.000

	Saldo 01-01-2023	Mutatie 2023	Begroot Saldo 01-01-2024	Mutatie 2024	Begroot Saldo 01-01-2025	Mutatie 2025	Begroot Saldo 01-01-2026	Mutatie 2026	Begroot Saldo 01-01-2027	Mutatie 2027	Begroot Saldo 01-01-2028
Risico's	**a**	**b**	**c=a+b**	**d**	**e=c+d**	**f**	**g=e+f**	**h**	**i=g+h**	**j**	**k=i+j**
Diverse claims	4.800	0	4.800	0	4.800	0	4.800	0	4.800	0	4.800
Verlofsparen	961	0	961	0	961	0	961	0	961	0	961
Egalisatievoorzieningen											
Liquidatiefonds Openbaar Slachthuis	3	0	3	0	3	0	3	0	3	0	3
Pensioenfonds Bijz. Kleuteronderwijs	37	0	37	0	37	0	37	0	37	0	37
Stichting Pensioenfonds Ozebi	2	0	2	0	2	0	2	0	2	0	2
Totaal	**5.803**	**0**	**5.803**	**0**	**5.803**	**0**	**5.803**	**0**	**5.803**	**0**	**5.803**

Diverse claims
In verband met diverse claims, juridische geschillen en rechtsgedingen is een voorziening ingesteld.

Verlofsparen
In 2022 is vanuit de vastgestelde cao een nieuwe regeling in het leven geroepen voor verlofsparen. In het BBV is bepaald dat voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen, waarvan het jaarlijkse bedrag geen gelijk volume heeft, een voorziening dient te worden gevormd. De voorziening verlofsparen is nodig voor de vervangingskosten als gevolg van de opname van de opgebouwde uren.

Liquidatiefondsen/pensioenfondsen
De liquidatiefondsen/pensioenfondsen zijn ingesteld om betalingen van pensioenen en wachtgeld aan de deelnemers van deze fondsen uit te kunnen keren. Onttrekkingen aan de voorzieningen zijn niet structureel begroot, maar vinden plaats op het moment dat de Gemeente Utrecht pensioenen en wachtgelden uitbetaalt aan de deelnemers.

Overzicht Gewaarborgde geldleningen

x €1.000

Borgstelling verleend voor (naam instelling)	Oorspronkelijk bedrag gewaarborgde lening	Percentage van de lening waarvoor borgstelling geldt	Werkelijke stand per 31-12-2022	Geraamde stand per 31-12-2023	Geraamde stand per 31-12-2024	Werkelijk netto geborgd per 31-12-2022	Geraamd netto geborgd per 31-12-2023	Geraamd netto geborgd per 31-12-2024
Totalen Bo-Ex	414.711	25	445.971	445.971	445.971	111.493	111.493	111.493
Totalen Portaal	633.424	25	559.588	559.588	559.588	139.897	139.897	139.897
Totalen Mitros	749.497	25	749.190	749.190	749.190	187.298	187.298	187.298
Totalen SSHU	320.688	25	331.146	331.146	331.146	82.787	82.787	82.787
Totalen Cazas Wonen (v/h GroenWest)	124.410	25	95.143	95.143	95.143	23.786	23.786	23.786
Totalen Lekstede	22.185	25	12.917	12.917	12.917	3.229	3.229	3.229
Totalen Habion	38.463	25	22.550	22.550	22.550	5.638	5.638	5.638
Totalen Woonzorg	72.862	25	14.004	14.004	14.004	3.501	3.501	3.501
Totalen Omnia Wonen	26.016	25	179	179	179	45	45	45
Totalen Woongoed Zeist	17.675	25	21	21	21	5	5	5
Subtotaal WSW	**2.419.931**		**2.230.709**	**2.230.709**	**2.230.709**	**557.679**	**557.679**	**557.679**
NRF Revolving fund	1.601	100	291	291	291	291	291	291
NRF Particuliere woningverbetering	1.711	100	447	447	447	447	447	447
NRF Monumentenzorg	10.190	100	4.671	4.671	4.671	4.671	4.671	4.671
NRF Stichting Domplein	900	100	726	726	726	726	726	726
NRF Stichting Domplein	230	100	203	203	203	203	203	203
Subtotaal diversen REO / volkshuisvesting en monumenten	**14.632**		**6.338**	**6.338**	**6.338**	**6.338**	**6.338**	**6.338**
St. Wijkgezondheidscentrum Lunetten	381	100	137	130	122	137	130	122
St. Wijkgezondheidscentrum Lunetten	318	100	114	108	102	114	108	102
St. Wijkgezondheidscentrum Lunetten	104	100	38	35	33	38	35	33
St. Wijkgezondheidscentrum Lunetten	816	100	310	294	277	310	294	277
UW Holding BV (UW-bedrijven)	2.500	100	1.000	833	667	1.000	833	667
UW Holding BV (UW-bedrijven)	9.100	100	6.370	5.915	5.460	6.370	5.915	5.460
Stichting YOUKÉ Sterke Jeugd	1.134	100	454	397	340	454	397	340
St. de Bibliotheek Utrecht	1.750	100	1.400	1.313	1.225	1.400	1.313	1.225

x €1.000

Borgstelling verleend voor (naam instelling)	Oorspronkelijk bedrag gewaarborgde lening	Percentage van de lening waarvoor borgstelling geldt	Werkelijke stand per 31-12-2022	Geraamde stand per 31-12-2023	Geraamde stand per 31-12-2024	Werkelijk netto geborgd per 31-12-2022	Geraamd netto geborgd per 31-12-2023	Geraamd netto geborgd per 31-12-2024
Subtotaal (gezondheids)zorginstellingen	**16.103**		**9.823**	**9.025**	**8.226**	**9.823**	**9.025**	**8.226**
Utrechtse Kano Club	38	100	14	12	11	14	12	11
LTC Vleuten de Meern	180	100	36	24	12	36	24	12
LTC Vleuten de Meern	250	100	96	86	76	96	86	76
Utrechtse Rugby Club	250	50	160	151	143	80	76	72
De Meern Voetbalvereniging	100	100	51	46	41	51	46	41
Zuilense Tennisclub	75	50	36	28	20	18	14	10
Inline hockeyvereniging Utrecht Disaster	28	50	8	5	2	4	3	1
ULTC Iduna	280	50	224	205	187	112	103	94
ULTC Iduna	300	50	210	180	150	105	90	75
St. Expl. Sportacc. Utrecht. Leidsche Rijn (Desto)	225	100	90	81	72	90	81	72
MHC Fletiomare	200	100	48	43	38	48	43	38
St. Expl. Sportacc. Utrecht. Leidsche Rijn (Desto)	100	100	80	76	72	80	76	72
MHC Fletiomare	175	100	99	88	84	99	88	84
Stichting Rijnvliet / PVDV (herfinanciering 2015)	830	63	636	609	581	401	384	366
Stichting Rijnvliet / PVDV (herfinanciering 2015)	440	63	235	205	176	148	129	111
KV Fiducia	80	50	48	43	37	24	22	19
Stichting Spovo / Sporting '70	425	50	287	243	244	144	122	122
Stichting Huisvesting SV Kampong	750	100	603	558	543	603	558	543
Stichting De Driewerf	650	62	439	399	352	316	247	218
MHC Fletiomare	125	50	81	74	56	41	37	28
TV At Risk	360	50	291	267	244	146	134	122
HC Rijnvliet	170	50	126	109	92	63	55	46
UTV Kromme Rijn	117	50	93	85	78	47	43	39
UTV Kromme Rijn	76	50	53	46	38	27	23	19
BPU/Voornruiters	210	50	168	154	140	84	77	70
Stichting Tafeltennis Promotie	115	50	100	92	84	50	46	42
VV DVSU	220	50	156	144	132	78	72	66
De Meern Voetbalvereniging	200	100	88	80	72	88	80	72
Subtotaal Sport	**6.969**		**4.555**	**4.157**	**3.777**	**3.049**	**2.771**	**2.541**

x €1.000

Borgstelling verleend voor (naam instelling)	Oorspronkelijk bedrag gewaarborgde lening	Percentage van de lening waarvoor borgstelling geldt	Werkelijke stand per 31-12-2022	Geraamde stand per 31-12-2023	Geraamde stand per 31-12-2024	Werkelijk netto geborgd per 31-12-2022	Geraamd netto geborgd per 31-12-2023	Geraamd netto geborgd per 31-12-2024
TOTAAL BORGSTELLINGEN	**2.457.635**		**2.251.425**	**2.250.229**	**2.249.050**	**576.889**	**575.813**	**574.784**
WAARVAN:								
Indirecte borgstelling (achtervang WSW)			2.230.709	2.230.709	2.230.709	557.679	557.679	557.679
Directe borgstellingen			20.716	19.520	18.341	19.210	18.134	17.105

Overzicht Taakvelden

De taakveldoverzichten zijn een wettelijke verplichting om deze op te nemen in de Programmabegroting.
Onderstaand taakveldoverzicht is op basis van de programma-indeling van de gemeente Utrecht.

x €1.000

Taakveld		Baten	Lasten	Saldo van baten en lasten	Toevoeging reserves	Onttrekking reserves	Totaal
Betrouwbare overheid							
T01	Bestuur	1.104	14.671	-13.567	0	0	-13.567
T02	Burgerzaken	7.736	14.302	-6.566	0	0	-6.566
T04	Overhead	0	9.416	-9.416	0	0	-9.416
T54	Musea	68	3.471	-3.402	0	0	-3.402
T57	Openb. groen & recreatie	0	246	-246	0	0	-246
T61	Samenkr.& burgerparticip.	0	13.826	-13.826	0	0	-13.826
Ontwikkelen en wonen voor iedereen							
T08	Overige baten en lasten	9	-4.208	4.217	0	0	4.217
T21	Verkeer en vervoer	0	-2.049	2.049	0	0	2.049
T22	Parkeren	0	-241	241	0	0	241
T25	Openbaar vervoer	0	-121	121	0	0	121
T31	Economische ontwikkeling	0	-844	844	0	0	844
T32	Fysieke bedrijfsinfrastr.	27.170	4.767	22.404	0	0	22.404
T55	Cultureel erfgoed	0	-482	482	0	0	482
T57	Openb. groen & recreatie	0	-603	603	0	0	603
T74	Milieubeheer	0	-1.687	1.687	0	0	1.687
T81	Ruimtelijke ordening	869	9.783	-8.915	0	0	-8.915
T81	Ruimtelijke ordening	0	0	0	0	109	109
T82	Grondexpl. niet bedr.ter.	178.859	182.679	-3.820	0	0	-3.820
T82	Grondexpl. niet bedr.ter.	0	0	0	4.635	5.144	509

T83	Wonen en bouwen	24.710	56.235	-31.525	0	0	-31.525
T83	Wonen en bouwen	0	0	0	9.788	12.187	2.399
Klimaatvriendelijke stad							
T74	Milieubeheer	0	11.845	-11.845	0	0	-11.845
T74	Milieubeheer	0	0	0	0	675	675
Duurzame bereikbaarheid							
T063	Parkeerbelasting	62.817	14.942	47.875	0	0	47.875
T08	Overige baten en lasten	0	-2.902	2.902	0	0	2.902
T21	Verkeer en vervoer	0	0	0	9.993	8.862	-1.131
T21	Verkeer en vervoer	717	34.114	-33.398	0	0	-33.398
T22	Parkeren	11.677	23.854	-12.177	0	0	-12.177
T22	Parkeren	0	0	0	0	1.339	1.339
T25	Openbaar vervoer	2.072	4.349	-2.277	0	0	-2.277
T25	Openbaar vervoer	0	0	0	5.048	680	-4.368
T74	Milieubeheer	7	4.977	-4.970	0	0	-4.970
T74	Milieubeheer	0	0	0	0	2.405	2.405
Aantrekk. groene leefomgeving & erfgoed							
T12	Openb. orde en veiligheid	85	2.481	-2.396	0	0	-2.396
T21	Verkeer en vervoer	11.747	78.967	-67.219	0	0	-67.219
T23	Recreatieve havens	382	1.051	-669	0	0	-669
T24	Econom. havens&waterwegen	844	345	499	0	0	499
T24	Econom. havens&waterwegen	0	0	0	0	3	3
T33	Bedrijvenlok.&bedrijfsrg.	745	580	166	0	0	166
T55	Cultureel erfgoed	369	7.394	-7.026	0	0	-7.026
T55	Cultureel erfgoed	0	0	0	0	40	40
T57	Openb. groen & recreatie	65	35.804	-35.740	0	0	-35.740
T72	Riolering	49.498	35.826	13.671	0	0	13.671
T73	Afval	68.930	52.030	16.900	0	0	16.900
T74	Milieubeheer	836	12.557	-11.720	0	0	-11.720

T74	Milieubeheer	0	0	0	141	56	-86
T75	Begraafpl. & crematoria	1.345	2.291	-946	0	0	-946
T81	Ruimtelijke ordening	0	1.612	-1.612	0	0	-1.612
Veilige stad							
T11	Crisisbeheers.& Brandweer	0	34.691	-34.691	0	0	-34.691
T12	Openb. orde en veiligheid	5.607	38.494	-32.887	0	0	-32.887
Passende ondersteuning en opvang							
T61	Samenkr.& burgerparticip.	0	5.625	-5.625	0	0	-5.625
T62	Wijkteams	0	30.565	-30.565	0	0	-30.565
T66	Maatwerkvoorziening.(WMO)	0	6.079	-6.079	0	0	-6.079
T671	Maatwerkdienstverl. 18+	0	-218	218	0	0	218
T671A	Hulp bij het huishouden	1.714	15.464	-13.750	0	0	-13.750
T671B	Begeleiding (WMO)	0	29.624	-29.624	0	0	-29.624
T671C	Dagbesteding (WMO)	0	3.383	-3.383	0	0	-3.383
T671D	Overige maatwerkarrangeme	0	14.220	-14.220	0	0	-14.220
T681	Geëscaleerde zorg 18+	0	-5.467	5.467	0	0	5.467
T681A	Beschermd wonen (WMO)	4.663	99.009	-94.346	0	0	-94.346
T681B	Maatschappelijke- en vrou	0	37.752	-37.752	0	0	-37.752
Werk,toekomstbestendige economie en best							
T064	Belastingen overig	156	150	6	0	0	6
T31	Economische ontwikkeling	313	19.091	-18.777	0	0	-18.777
T34	Economische promotie	0	5.763	-5.763	0	0	-5.763
T63	Inkomensregelingen	147.192	202.802	-55.610	0	0	-55.610
T64	Begeleide participatie	0	18.194	-18.194	0	0	-18.194
T65	Arbeidsparticipatie	350	26.453	-26.103	0	0	-26.103
T74	Milieubeheer	2	1.707	-1.705	0	0	-1.705
Kansrijk opgroeien							
T42	Onderwijshuisvesting	2.847	56.580	-53.733	0	0	-53.733
T42	Onderwijshuisvesting	0	0	0	0	2.665	2.665

T43	Onderwijsbel.&leerlingzk.	16.493	47.226	-30.734	0	0	-30.734
T43	Onderwijsbel.&leerlingzk.	0	0	0	0	2	2
T56	Media	0	15.883	-15.883	0	0	-15.883
T61	Samenkr.& burgerparticip.	0	6.101	-6.101	0	0	-6.101
T62	Wijkteams	0	25.962	-25.962	0	0	-25.962
T672	Maatwerkdienstverl. 18-	0	-926	926	0	0	926
T672A	Jeugdhulp begeleiding	0	79.422	-79.422	0	0	-79.422
T673C	Jeugdhulp met verblijf ov	0	6.393	-6.393	0	0	-6.393
T674B	Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-	0	2.673	-2.673	0	0	-2.673
T682	Geëscaleerde zorg 18-	0	12.738	-12.738	0	0	-12.738
T682A	Jeugdbescherming	0	270	-270	0	0	-270
T71	Volksgezondheid	0	57	-57	0	0	-57
Levendige en gezonde stad							
T42	Onderwijshuisvesting	1.129	1.374	-245	0	0	-245
T43	Onderwijsbel.&leerlingzk.	2.752	5.614	-2.862	0	0	-2.862
T51	Sportbeleid en activering	500	7.981	-7.481	0	0	-7.481
T51	Sportbeleid en activering	0	0	0	0	42	42
T52	Sportaccommodaties	14.553	43.240	-28.687	0	0	-28.687
T52	Sportaccommodaties	0	0	0	0	2.524	2.524
T53	Cultuurprs.,-prod.&-part.	0	0	0	0	132	132
T53	Cultuurprs.,-prod.&-part.	0	55.311	-55.311	0	0	-55.311
T54	Musea	0	10.023	-10.023	0	0	-10.023
T56	Media	0	627	-627	0	0	-627
T61	Samenkr.& burgerparticip.	47.570	112.114	-64.544	0	0	-64.544
T61	Samenkr.& burgerparticip.	0	0	0	0	16	16
T71	Volksgezondheid	2.739	35.208	-32.470	0	0	-32.470
T71	Volksgezondheid	0	0	0	0	117	117
T83	Wonen en bouwen	29.030	34.188	-5.158	0	0	-5.158
T83	Wonen en bouwen	0	0	0	4.183	2.115	-2.068

Algemene Middelen en Overhead							
T04	Overhead	4.957	243.710	-238.753	0	0	-238.753
T04	Overhead	0	0	0	0	60	60
T05	Treasury	1.659	-6.770	8.429	0	0	8.429
T061	OZB woningen	59.611	4.943	54.669	0	0	54.669
T062	OZB niet - woningen	111.646	1.167	110.479	0	0	110.479
T064	Belastingen overig	1.575	335	1.239	0	0	1.239
T07	Alg. uitkering &gem.fonds	1.042.924	0	1.042.924	0	0	1.042.924
T08	Overige baten en lasten	0	0	0	25.648	70.178	44.530
T08	Overige baten en lasten	5.935	6.646	-711	0	0	-711
T09	Vennootschapsbelasting	0	250	-250	0	0	-250
T34	Economische promotie	4.514	0	4.514	0	0	4.514
Totaal		**1.963.089**	**2.013.003**	**-49.914**	**59.436**	**109.350**	**0**

Lasten en baten, toevoegingen en onttrekkingen zijn opgenomen als positieve getallen.
In de saldokolommen betekent een positief getal (+) een voordeel en een negatief getal (-) een nadeel.
Onderstaand taakveldoverzicht is op basis van de indeling in Besluit Begroting en Verantwoording Provincie en Gemeenten.

x €1.000

Taakveld		Baten	Lasten	Saldo van baten en lasten	Toevoeging reserves	Onttrekking reserves	Totaal
0	**Bestuur en ondersteuning**						
T01	Bestuur	1.104	14.671	-13.567	0	0	-13.567
T02	Burgerzaken	7.736	14.302	-6.566	0	0	-6.566
T04	Overhead	4.957	243.710	-238.753	0	0	-238.753
T04	Overhead	0	9.416	-9.416	0	0	-9.416
T04	Overhead	0	0	0	0	60	60
T05	Treasury	1.659	-6.770	8.429	0	0	8.429
T061	OZB woningen	59.611	4.943	54.669	0	0	54.669
T062	OZB niet - woningen	111.646	1.167	110.479	0	0	110.479
T063	Parkeerbelasting	62.817	14.942	47.875	0	0	47.875
T064	Belastingen overig	1.575	335	1.239	0	0	1.239
T064	Belastingen overig	156	150	6	0	0	6
T07	Alg. uitkering &gem.fonds	1.042.924	0	1.042.924	0	0	1.042.924
T08	Overige baten en lasten	9	-4.208	4.217	0	0	4.217
T08	Overige baten en lasten	0	-2.902	2.902	0	0	2.902
T08	Overige baten en lasten	0	0	0	25.648	70.178	44.530
T08	Overige baten en lasten	5.935	6.646	-711	0	0	-711
T09	Vennootschapsbelasting	0	250	-250	0	0	-250
1	**Veiligheid**						
T11	Crisisbeheers.& Brandweer	0	34.691	-34.691	0	0	-34.691
T12	Openb. orde en veiligheid	5.607	38.494	-32.887	0	0	-32.887
T12	Openb. orde en veiligheid	85	2.481	-2.396	0	0	-2.396
2	**Verkeer, vervoer en waterstaat**						
T21	Verkeer en vervoer	0	0	0	9.993	8.862	-1.131
T21	Verkeer en vervoer	11.747	78.967	-67.219	0	0	-67.219

T21	Verkeer en vervoer	717	34.114	-33.398	0	0	-33.398
T21	Verkeer en vervoer	0	-2.049	2.049	0	0	2.049
T22	Parkeren	11.677	23.854	-12.177	0	0	-12.177
T22	Parkeren	0	0	0	0	1.339	1.339
T22	Parkeren	0	-241	241	0	0	241
T23	Recreatieve havens	382	1.051	-669	0	0	-669
T24	Econom. havens&waterwegen	844	345	499	0	0	499
T24	Econom. havens&waterwegen	0	0	0	0	3	3
T25	Openbaar vervoer	2.072	4.349	-2.277	0	0	-2.277
T25	Openbaar vervoer	0	0	0	5.048	680	-4.368
T25	Openbaar vervoer	0	-121	121	0	0	121
3	**Economie**						
T31	Economische ontwikkeling	313	19.091	-18.777	0	0	-18.777
T31	Economische ontwikkeling	0	-844	844	0	0	844
T32	Fysieke bedrijfsinfrastr.	27.170	4.767	22.404	0	0	22.404
T33	Bedrijvenlok.&bedrijfsrg.	745	580	166	0	0	166
T34	Economische promotie	0	5.763	-5.763	0	0	-5.763
T34	Economische promotie	4.514	0	4.514	0	0	4.514
4	**Onderwijs**						
T42	Onderwijshuisvesting	2.847	56.580	-53.733	0	0	-53.733
T42	Onderwijshuisvesting	1.129	1.374	-245	0	0	-245
T42	Onderwijshuisvesting	0	0	0	0	2.665	2.665
T43	Onderwijsbel.&leerlingzk.	2.752	5.614	-2.862	0	0	-2.862
T43	Onderwijsbel.&leerlingzk.	16.493	47.226	-30.734	0	0	-30.734
T43	Onderwijsbel.&leerlingzk.	0	0	0	0	2	2
5	**Sport, cultuur en recreatie**						
T51	Sportbeleid en activering	500	7.981	-7.481	0	0	-7.481
T51	Sportbeleid en activering	0	0	0	0	42	42
T52	Sportaccommodaties	14.553	43.240	-28.687	0	0	-28.687

T52	Sportaccommodaties	0	0	0	0	2.524	2.524
T53	Cultuurprs.,-prod.&-part.	0	0	0	0	132	132
T53	Cultuurprs.,-prod.&-part.	0	55.311	-55.311	0	0	-55.311
T54	Musea	0	10.023	-10.023	0	0	-10.023
T54	Musea	68	3.471	-3.402	0	0	-3.402
T55	Cultureel erfgoed	369	7.394	-7.026	0	0	-7.026
T55	Cultureel erfgoed	0	0	0	0	40	40
T55	Cultureel erfgoed	0	-482	482	0	0	482
T56	Media	0	15.883	-15.883	0	0	-15.883
T56	Media	0	627	-627	0	0	-627
T57	Openb. groen & recreatie	65	35.804	-35.740	0	0	-35.740
T57	Openb. groen & recreatie	0	246	-246	0	0	-246
T57	Openb. groen & recreatie	0	-603	603	0	0	603
6	**Sociaal domein**						
T61	Samenkr.& burgerparticip.	47.570	112.114	-64.544	0	0	-64.544
T61	Samenkr.& burgerparticip.	0	13.826	-13.826	0	0	-13.826
T61	Samenkr.& burgerparticip.	0	6.101	-6.101	0	0	-6.101
T61	Samenkr.& burgerparticip.	0	5.625	-5.625	0	0	-5.625
T61	Samenkr.& burgerparticip.	0	0	0	0	16	16
T62	Wijkteams	0	30.565	-30.565	0	0	-30.565
T62	Wijkteams	0	25.962	-25.962	0	0	-25.962
T63	Inkomensregelingen	147.192	202.802	-55.610	0	0	-55.610
T64	Begeleide participatie	0	18.194	-18.194	0	0	-18.194
T65	Arbeidsparticipatie	350	26.453	-26.103	0	0	-26.103
T66	Maatwerkvoorziening.(WMO)	0	6.079	-6.079	0	0	-6.079
T671	Maatwerkdienstverl. 18+	0	-218	218	0	0	218
T671A	Hulp bij het huishouden	1.714	15.464	-13.750	0	0	-13.750
T671B	Begeleiding (WMO)	0	29.624	-29.624	0	0	-29.624
T671C	Dagbesteding (WMO)	0	3.383	-3.383	0	0	-3.383

T671D	Overige maatwerkarrangeme	0	14.220	-14.220	0	0	-14.220
T672	Maatwerkdienstverl. 18-	0	-926	926	0	0	926
T672A	Jeugdhulp begeleiding	0	79.422	-79.422	0	0	-79.422
T673C	Jeugdhulp met verblijf ov	0	6.393	-6.393	0	0	-6.393
T674B	Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-	0	2.673	-2.673	0	0	-2.673
T681	Geëscaleerde zorg 18+	0	-5.467	5.467	0	0	5.467
T681A	Beschermd wonen (WMO)	4.663	99.009	-94.346	0	0	-94.346
T681B	Maatschappelijke- en vrou	0	37.752	-37.752	0	0	-37.752
T682	Geëscaleerde zorg 18-	0	12.738	-12.738	0	0	-12.738
T682A	Jeugdbescherming	0	270	-270	0	0	-270
7	**Volksgezondheid en milieu**						
T71	Volksgezondheid	2.739	35.208	-32.470	0	0	-32.470
T71	Volksgezondheid	0	0	0	0	117	117
T71	Volksgezondheid	0	57	-57	0	0	-57
T72	Riolering	49.498	35.826	13.671	0	0	13.671
T73	Afval	68.930	52.030	16.900	0	0	16.900
T74	Milieubeheer	0	11.845	-11.845	0	0	-11.845
T74	Milieubeheer	836	12.557	-11.720	0	0	-11.720
T74	Milieubeheer	2	1.707	-1.705	0	0	-1.705
T74	Milieubeheer	7	4.977	-4.970	0	0	-4.970
T74	Milieubeheer	0	0	0	0	675	675
T74	Milieubeheer	0	0	0	141	56	-86
T74	Milieubeheer	0	0	0	0	2.405	2.405
T74	Milieubeheer	0	-1.687	1.687	0	0	1.687
T75	Begraafpl. & crematoria	1.345	2.291	-946	0	0	-946
8	**Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing**						
T81	Ruimtelijke ordening	869	9.783	-8.915	0	0	-8.915
T81	Ruimtelijke ordening	0	0	0	0	109	109

T81	Ruimtelijke ordening	0	1.612	-1.612	0	0	-1.612
T82	Grondexpl. niet bedr.ter.	178.859	182.679	-3.820	0	0	-3.820
T82	Grondexpl. niet bedr.ter.	0	0	0	4.635	5.144	509
T83	Wonen en bouwen	29.030	34.188	-5.158	0	0	-5.158
T83	Wonen en bouwen	24.710	56.235	-31.525	0	0	-31.525
T83	Wonen en bouwen	0	0	0	9.788	12.187	2.399
T83	Wonen en bouwen	0	0	0	4.183	2.115	-2.068
Totaal		**1.963.089**	**2.013.003**	**-49.914**	**59.436**	**109.350**	**0**

Lasten en baten, toevoegingen en onttrekkingen zijn opgenomen als positieve getallen.
In de saldokolommen betekent een positief getal (+) een voordeel en een negatief getal (-) een nadeel.

Overzicht Subsidies

Totaal alle subsidieprogramma's

x €1.000

Programma	Begroting 2023	Begroting 2024	Waarvan 'vaste' verlening jaarsubsidies	Meerjarig verleend tlv 2024
Betrouwbare overheid	3.551	3.668	162	174
Ontwikkelen en wonen voor iedereen	851	851	151	0
Klimaatvriendelijke stad	5.792	5.842	0	0
Duurzame bereikbaarheid	50	50	0	0
Aantrekkelijke, groene leefomgeving en erfgoed	7.263	7.897	4.759	40
Veilige stad	6.101	6.395	466	5.765
Passende ondersteuning en opvang	43.167	45.202	16.237	28.965
Werk, toekomstbestendige economie en ondersteuning	32.475	31.948	25.135	145
Kansrijk opgroeien	108.877	104.282	35.611	44.096
Levendig en gezonde stad	94.460	98.839	25.601	64.120
Totaal subsidies 2024	**302.587**	**304.974**	**108.122**	**143.305**

Wet Markt en Overheid

Inleiding

Op 20 november 2014 heeft de gemeenteraad een besluit genomen over de economische activiteiten die, in het algemeen belang, door de gemeente worden aangeboden onder de integrale kostprijs. Op grond van de Wet markt en overheid is zo'n algemeenbelangbesluit vereist.
Hierbij is eveneens besloten jaarlijks een geactualiseerde lijst toe te voegen aan de P&C-cyclus, zodat deze door de gemeenteraad beoordeeld kan worden. Hieronder volgt de actuele lijst voor de Programmabegroting 2023.

Economische activiteiten

De volgende activiteiten worden in het algemeen belang onder de kostprijs aangeboden. Bij iedere activiteit is een motivering opgenomen.

1. Bevoorrading horeca aan de werven met elektrische boot (VERVALLEN)
Vervallen, deze activiteit is inmiddels meer dan 100% kostendekkend.

2. Kredietverlening: (vervallen: sociale leningen en) saneringskredieten
Binnen het dienstenpakket van Werk en Inkomen komt kredietverlening voor. De kredietverstrekking vindt plaats onder de entiteit Kredietbank, een onderdeel van Werk en Inkomen. De Kredietbank valt onder de reikwijdte van de Wet Fido en valt qua toezicht onder de AFM. Daarnaast conformeert de kredietbank zich aan de gedragscode Sociale Kredietverlening, opgesteld door de Nederlandse Vereniging voor Volkskrediet (NVVK).

Eén van de gedragscodes houdt in dat de kredietbank handelt zonder winstoogmerk. Het te hanteren rentepercentage bevindt zich dan ook in de onderkant van de markt. Daarnaast wordt een sociaal incassobeleid toegepast. De dienstverlening is nauw verweven met de Schulddienstverlening en stelt Werk en Inkomen in staat daadkrachtig de schuldenproblematiek van onze cliënten aan te pakken.

De vraag of de Wet Markt en Overheid van de toepassing is bij Kredietverlening moet bevestigend worden beantwoord. De door Werk en Inkomen gehanteerde rentepercentages volgen de markt, waarbij de rentepercentages zich duidelijk aan de onderkant van de markt bevinden.

De markt vult echter niet het gat van het door Werk en Inkomen aangeboden leenstelsel op. Het saneringskrediet is een onderdeel binnen de schulddienstverlening en zonder dit krediet slaagt de sanering niet. *(Vervallen: De sociale leningen kennen een zeer beperkte doelgroep waarbij de hoogte van het krediet zeer beperkt is. Zouden onze cliënten zich tot de markt wenden dan zijn ze aangewezen op, door het intrinsieke risico dat zij met zich meedragen, het duurste aanbod in de markt. Dit staat haaks op het beleid van Werk en Inkomen. Vandaar dat deze economische activiteit onder kostprijs wordt aangeboden.)*

3. Voorlichting seksuele gezondheid op het MBO (VERVALLEN)
Vervallen conform verwachting.

4. Weerbaarheidstraining Kom op voor Jezelf (VERVALLEN).
Vervallen conform verwachting.

5. Sportvoorzieningen en welzijnsvoorzieningen voor de inwoners van Utrecht
Sportparken, zwembaden, sporthallen, welzijnsvoorzieningen, sport en spelmaterialen et cetera worden onder integrale kostprijs aangeboden. De activiteiten dienen de volksgezondheid, het welzijn en zelfredzaamheid van de burger en het gebruik van deze producten is zonder financiële stimulering niet voor iedereen weggelegd. Voor deze producten ontstaat een onrechtvaardig hoge uitkomst (entree/ huur) als de integrale kostprijs wordt doorgevoerd, wat de toegankelijkheid van dergelijke voorzieningen voor alle bevolkingsgroepen in het kader van welzijn en volksgezondheid ernstig kan

gaan belemmeren. Het is in het algemeen belang van alle inwoners van de gemeente dat deze voorzieningen toegankelijk en bereikbaar zijn.

6. Verhuur accommodaties ten behoeve van sport, gezondheid en welzijn
Sport-, gezondheids- en welzijnsaccommodaties hebben verschillende maatschappelijke functies, zoals het tegengaan van hangjongeren, bevordering van integratie, het bewerkstelligen van een goed woon- en vestigingsklimaat, opvang dak- en thuislozen, junks, blijf van mijn lijfhuis, et cetera. In het bijzonder ziet de gemeente een belangrijke maatschappelijke rol weggelegd voor sportverenigingen en welzijnsorganisaties die een samenbindende functie in de wijk vervullen dan wel instellingen die een verzorgende of maatschappelijke taak vervullen. Deze organisaties hebben in de regel geen financiële middelen om marktconforme huurprijzen te betalen voor huisvesting en zijn voor hun bestaan aangewezen op hulp van bijvoorbeeld de overheid. Ook de aan de functie ondersteunende horeca wordt hieronder geschaard, zoals horeca ondersteunend aan het zwembad, de sporthal, multifunctionele accommodaties, et cetera.

7. Beschikbaar stellen van gemeentelijke gebouwen aan bewoners(groepen), belangengroepen en maatschappelijke instellingen voor sociale, (natuur) educatieve en culturele activiteiten
Met het beschikbaar stellen van gebouwen aan bewoners(groepen), belangengroepen en maatschappelijke instellingen voor sociale, (natuur) educatieve en culturele activiteiten, bevordert de gemeente de participatie in de samenleving en wordt de kracht van de stad ondersteund. Er is een risico dat concurrentieverstoring kan ontstaan met andere ondernemingen die binnen de gemeentegrenzen actief zijn op het gebied van verhuur van gebouwen. Hierbij moet in aanmerking worden genomen dat de accommodaties uitsluitend gebruikt gaan worden als openbaar gebouw ten behoeve van doelgroepen zonder winstoogmerk. Deze doelgroepen hebben in de regel geen financiële middelen om marktconforme huurprijzen te betalen voor huisvesting. Door uitsluitend non-profitdoelgroepen de mogelijkheid te geven onder integrale kostprijs een gebouw of ruimte te huren, wordt gewaarborgd dat er geen concurrentievervalsing gaat plaatsvinden met ondernemers die in deze sector actief zijn.

8. Tijdelijke verhuur vastgoed vanwege antikraak, strategisch bezit, of voorraadfunctie
Tijdelijke verhuur is soms noodzakelijk. Partijen die tijdelijk huren weten dat zij op termijn het pand moeten verlaten en daarom zullen zij niet investeren in het pand om langdurig te blijven zitten waardoor een hoge huurprijs gelijk aan integrale kostprijs niet betaald zal worden. Marktpartijen gebruiken ook constructies met tijdelijke verhuur waarbij geen integrale kostprijs maar marktprijs wordt verlangd. De marktprijs is bepaald op wat een potentiële huurder bereid is te betalen. De marktprijs kan daardoor lager liggen dan de integrale kostprijs. Het ontbreken van huurbescherming voor tijdelijke huurcontracten is overigens ook een reden om niet de integrale kostprijs door te rekenen in de huurprijs. Een potentiële huurder loopt risico's omdat hij geen zeker bestaan heeft in het gehuurde object. Dit rechtvaardigt een lagere prijs.
Door uit te gaan van integrale kostprijs in plaats van marktprijs, loopt de gemeente gevaar dat panden helemaal niet meer tijdelijk verhuurd kunnen worden met alle nadelen van dien, zoals geen beheer en onderhoud en verloedering.

9. Onrendabele top bij verhuur, verkoop of andere vervreemding vastgoed of grond (negatieve grondexploitatie)
Bij vastgoed- of grondvervreemding of verhuur (anders dan bedoeld bij punt 5, 6, 7 en 8) wordt de marktprijs aangehouden. Dit is gebruikelijk binnen die markt. De kostprijs is afhankelijk van de investering die is gedaan bij het verkrijgen, oprichten of renoveren van het vastgoed of de grond. Deze investering kan hoger zijn dan de marktprijs bij verhuur, verkoop of andere vervreemding. In het algemeen belang kan dat nodig zijn om verloedering van de stad tegen te gaan, de stad op strategische punten te verfraaien of een extra investering te doen bij een grote gebiedsontwikkeling, waarbij de markt soms niet de wil of mogelijkheid heeft om te investeren. De afweging waarom en op welke wijze wordt geïnvesteerd vindt overigens plaats in de raadsvoorstellen inzake de exploitaties.

10. Het bieden van parkeergelegenheid in belanghebbende garages
Binnen de Gemeente Utrecht bevindt zich een achttal zogenaamde belanghebbende parkeergarages. Tegen betaling kan gebruik worden gemaakt van deze parkeervoorzieningen. Uniek aan deze afgesloten parkeergelegenheden is dat ze allemaal gelegen zijn in, en nabij, de drukke binnenstad

van Utrecht. Op deze locaties is er sprake van een beperkt aantal parkeerplaatsen, hoewel de bevolkingsdichtheid zeer hoog is in vergelijking met minder stedelijke gebieden. Voor bewoners van deze omgeving is het mogelijk om een parkeervergunning aan te schaffen. Echter, doordat er in de openbare ruimte weinig parkeerplekken zijn in verhouding tot het relatief hoge aantal bewoners, is het lang niet altijd mogelijk een parkeervergunning te bemachtigen. De belanghebbende parkeergarages bieden in dit kader een alternatief/verruiming van de capaciteit. Het heffen van parkeerbelasting in de vorm van vergunningen is sec geen economische activiteit. Echter, het aanbieden van inpandige parkeergelegenheid is een economische activiteit die tevens door marktpartijen kan worden aangeboden. In de desbetreffende wijken is een inpandige parkeervoorziening economisch niet aantrekkelijk, aangezien het alleen om bewoners gaat. Het is niet wenselijk om een grote commerciële parkeergelegenheid zich in deze gebieden te laten huisvesten. De (externe) verkeersdruk (van auto's) en de hiermee samenhangende algehele leefbaarheid in deze centraal stedelijke woonwijken zou hierdoor in het geding komen. Met belanghebbende garages wordt meer capaciteit gecreëerd, zonder dat dit ten koste gaat van de openbare ruimte en leefbaarheid. Omdat de belanghebbende garages in het verlengde liggen van de bewonersvergunningen voor het straatparkeren is het alleen mogelijk om een abonnement te krijgen wanneer je daadwerkelijk in de wijk woont waarin de belanghebbende garage staat. Derhalve zijn belanghebbende garages een economische activiteit die wordt uitgevoerd in het algemeen belang.

11. In eigendom hebben en exploiteren parkeergelegenheid in openbare garages
De Gemeente Utrecht heeft verschillende openbare parkeergarages (Grifthoek, Kruisstraat, de Kop van Lombok, Vaartsche Rijn, Croeselaan en Berlijnplein) in eigendom. Op dit moment worden deze openbare parkeergarages kostendekkend geëxploiteerd. Het is echter mogelijk dat in volgende jaren de baten en lasten zich zodanig ontwikkelen dat de openbare garages in het algemeen belang onder de kostprijs zullen worden geëxploiteerd. De voornaamste redenen hiervoor zijn:

- Het verplaatsen van autoparkeren van de straat naar de garage. Dit verbetert de openbare ruimte en het straatbeeld van de historische binnenstad van Utrecht.
- Het invloed kunnen uitoefenen op de parkeerstromen in het centrum (meer spreiding over de stad). Hierbij is het streven minder auto's door de binnenstad te laten rijden, maar deze aan de randen van de stad inpandig te laten parkeren.
- In het geval van de Vaartsche Rijn- en de Croeselaangarage speelt mee dat een parkeergarage in de omgeving de gebiedsontwikkeling kan bevorderen. Door uitbreiding van functies zal de parkeerdruk in deze gebieden toenemen en is een verhoogde parkeercapaciteit nodig. In plaats van verschillende parkeervoorzieningen in het gebied, kan hierdoor het parkeren centraal geregeld worden.

De prijsstelling van een aantal specifieke producten, zoals abonnementen voor bewoners of deelautoaanbieders in de gemeentelijke parkeergarages is niet gebaseerd op een integraal kostprijstarief, maar op de verwachte prijs die de doelgroep bereid is te betalen voor het stallen van zijn auto in een parkeergarage in plaats van op straat. Daarnaast dient de prijs voor kortparkeren lager te liggen dan het straatparkeertarief in het gebied. Ook hebben niet alle garages even hoge kosten, dit zorgt voor een verscheidenheid aan verschillende tarieven. Dit is onwenselijk aangezien hierdoor een differentiatie optreedt tussen verschillende delen van de stad. Bovenstaande kan er zelfs voor zorgen dat een hoger tarief zou moeten worden gevraagd dan voor parkeren op straat. Dat effect doorkruist de doelstellingen van het beleid rondom garageparkeren.

12. Het bieden van parkeergelegenheid in P+R-voorzieningen
De Gemeente Utrecht heeft momenteel vier parkeervoorzieningen aan de randen van de stad (P+R Westraven, P+R de Uithof en P+R Papendorp). Tegen betaling kan geparkeerd worden op deze locaties en afhankelijk van de locatie, worden overgestapt op een tram, bus of deelfiets richting het centrum van Utrecht. Er is hier sprake van een economische activiteit.

Voor deze activiteit wordt geen integraal kostprijstarief gevraagd. Net als bij de andere (fiets-) parkeervoorzieningen is niet de kostprijs van de voorziening leidend bij het bepalen van de prijs, maar een inschatting van de optimale prijs voor het bereiken van de beleidsdoelstellingen. Om automobilisten te verleiden niet de stad in te rijden, maar hun auto te parkeren aan de rand van de stad om vervolgens over te stappen op het openbaar vervoer, dient er sprake te zijn van een aantrekkelijk, relatief lager tarief. Net als bij andere parkeergarages wordt er bij de ene P+R-

voorziening meer gebruik gemaakt van het P+R-product, dan bij de andere. Ook zijn de kosten van verschillende garages niet altijd gelijk aan elkaar. Daarnaast is het zo dat het P+R-tarief sowieso onder de kostprijs ligt. Het doorbelasten van het integrale kostprijstarief aan P+R-gebruikers doorkruist de doelstellingen van het P+R beleid.

Dit beleid voorziet in het verminderen van het aantal auto's in Utrecht. Minder auto's betekent minder vervuiling, betere doorstroming en in grote lijnen een verbeterde leefbaarheid en bereikbaarheid van de Gemeente Utrecht. Derhalve kan er gesproken worden van een economische activiteit in het algemeen belang.

13. Exploitatie van fietsenstallingen
De Gemeente Utrecht heeft verschillende fietsenstallingen in exploitatie. Het betreft hier een economische activiteit waarbij geen sprake is van doorberekening van integrale kostprijs. Immers, het stallen van fietsen is in Utrecht (de eerste 24 uur) gratis. De integrale kosten van het fietsparkeren zijn dusdanig hoog dat er bij een bescheiden vergoeding voor fietsparkeren geen sprake is van de integrale kostprijs. De prijsstelling van fietsparkeervoorzieningen ligt in lijn met de ambities van Utrecht op het gebied van fietsgebruik. Utrecht wil fietsstad nummer 1 van Nederland blijven. Een stad waarin de fiets het primaire vervoersmiddel is. Deze ambitie wordt gevoed door de wens om (de vrees voor) fietsdiefstal te verminderen en voetgangersruimte te vergroten door minder fietsen in de openbare ruimte te laten stallen. Daarnaast draagt fietsverkeer bij aan het terugdringen van het autoverkeer in de stad, wat goed is voor, enerzijds, de luchtkwaliteit in het centrum, anderzijds, de doorstroming van het verkeer. Ten derde is het voor de inwoners gezond om lichaamsbeweging per fiets te hebben.

Het alternatief voor het door de gemeente laten exploiteren van deze fietsenstallingen is een marktpartij die de fietsparkeervoorzieningen aanbiedt. Deze marktpartij zal een rendabel verdienmodel moeten hanteren om de fietsparkeervoorziening te kunnen blijven aanbieden. Dit betekent dat niet alleen de integrale kostprijs van de voorziening zal worden doorbelast aan de klant, maar tevens een marge om het winstoogmerk van een private onderneming te kunnen realiseren. Dit resulteert in een prijs voor het stallen van fietsen die aanmerkelijk hoger zal liggen dan de prijs waarvoor de gemeente deze dienst aanbiedt. Een hoge(re) prijs voor het stallen van fietsen leidt ertoe dat mensen niet bereid zullen zijn hun fietsen te stallen in stallingsvoorzieningen en fietsgebruik niet verder wordt gestimuleerd. Hierdoor komen de doelstellingen van het fiets- en voetgangersbeleid in het geding. Het belang van deze doelstellingen voor Utrecht is zwaarwegend.

14. Het bieden van fietsparkeergelegenheid in buurtfietsenstallingen en fietstrommels
De gemeente biedt tegen betaling stallingsplekken voor fietsen aan in buurtstallingen en fietstrommels. Het aanbieden van deze voorzieningen ligt in lijn met het fiets(-parkeer) beleid zoals weergegeven in het onderdeel 'exploitatie van fietsenstallingen'. Buurtfietsenstallingen en trommels bevinden zich voornamelijk in de wijken. Waar het bij openbare fietsenstallingen vooral gaat over de binnenstad en het stationsgebied, richten buurtfietsenstallingen en fietstrommels zich voornamelijk op een leefbare openbare ruimte in de woonwijken, waar inpandige fietsenbergingen niet aanwezig zijn.

De tarifering voor een abonnement voor een buurtstalling of voor een fietstrommel wordt, net als bij andere parkeervoorzieningen, bepaald op basis van een inschatting van de kosten die mensen bereid zijn te maken voor het inpandig stallen van hun fiets. Dit resulteert in een tarief dat niet gelijk is aan de integrale kostprijs van een locatie. Aangezien niet alle voorzieningen even hoge kosten hebben, zou een veelvoud aan tarieven voor buurtstallingen kunnen ontstaan. Wanneer de integrale kostprijs wordt doorbelast, zal de prijs voor een abonnement gemiddeld toenemen waardoor de realisatie van de doelstellingen van het beleid in gevaar komt.

15. Het doorverkopen van verwijderde fietsen
Het is noodzakelijk om gevaarlijk geplaatste fietsen en te lang gestalde fietsen door de hele stad te verwijderen. Deze handeling is in zichzelf een publieke activiteit. Echter, fietsen die niet worden afgehaald bij het fietsdepot worden na verloop van de wettelijke termijn doorverkocht. Dit om een te grote voorraadvorming en een onevenredige claim op de opslagcapaciteit te voorkomen.

De prijs die wordt betaald voor de fietsen is de marktprijs van de desbetreffende fiets. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt tussen drie verschillende tarieven, afhankelijk van de staat van de fiets. Volgens de Wet zou de integrale kostprijs van de fiets moeten worden doorbelast. De marktwaarde van de doorverkochte fietsen is in de regel dusdanig gering, dat deze vrijwel altijd onder de integrale kostprijs ligt. Dit valt te rechtvaardigen doordat, wanneer deze fietsen niet worden doorverkocht, een oneindige behoefte zou ontstaan aan extra opslag. Daarnaast wordt dit vanuit het oogpunt van hergebruik niet acceptabel geacht.

16. Verstrekken van leningen ter bevordering van energiebesparing en duurzame opwekking
Binnen de opgave Energietransitie worden leningen verstrekt aan verschillende actoren in het speelveld van energiebesparing en duurzame energieopwekking. Dit zijn enerzijds leningen die direct gericht zijn op het niveau van de consument van energie. Denk hierbij aan scholen en particulieren. Anderzijds bestaat er een lening die focust op het faciliteren van de Utrechtse bedrijvigheid om zichzelf te organiseren en als bedrijven gezamenlijk tot energiebesparing en duurzame opwekking te komen en aan een stichting die bedrijven financieel ondersteunt met leningen en participaties. Het verstrekken van leningen is een economische activiteit door private partijen zoals banken, investeringsmaatschappijen of andere particuliere geldschieters. Echter, zij zijn niet altijd bereid krediet te verstrekken ten behoeve van ontwikkeling van nieuwe technologieën, aan investeringen met lagere rendementen of kleine leningen waarbij relatief hoge transactiekosten zijn. Wanneer maatschappelijke organisaties, bewoners en/of bedrijven geen eigen reserves te hebben om investeringen te doen in duurzaamheid, en de private financiers niet voldoende zekerheid hebben, of de kosten (nog) te hoog vinden, komt de markt niet tot ontwikkeling. Het is juist deze ontwikkeling die noodzakelijk is voor het bereiken van de doelstellingen van de opgave Energietransitie. Om de doelstellingen in CO2-reductie en de opwekking van duurzame energie, waarbij de investeringen en initiatieven die zorgen voor het bereiken van deze doelstellingen voortkomen uit de private sector, te realiseren, is het noodzakelijk om de markt op gang te helpen. Een rol die de markt nog niet in een dusdanige mate oppakt dat de doelstellingen van het beleid worden bereikt. De economische activiteit van het verstrekken van leningen wordt gegeven deze situatie uitgevoerd door de Gemeente Utrecht. Het streven is om de markt op gang te helpen, en zodra dit niet meer nodig is, deze economische activiteit over te laten aan de markt zelf. Tot dat moment is er echter sprake van een economische activiteit in algemeen belang aangezien de beleidsdoelstellingen anders niet worden gerealiseerd.

17. Het informeren en adviseren van marktpartijen inzake Energietransitie
Binnen de opgave Energietransitie wordt de markt voor energiebesparing en duurzame opwekking nog op een andere manier op gang geholpen dan door het verstrekken van de hierboven beschreven kredieten. Het is namelijk niet voldoende om enkel kredieten beschikbaar te stellen tegen aantrekkelijke voorwaarden, ook moet het bewustzijn, de kennis en de informatie aanwezig zijn met betrekking tot energiebesparing en duurzame energieopwekking. Wanneer dit ontbreekt zal de markt op dit gebied niet op gang komen. Een verschijnsel dat in de weg staat van de beleidsdoelstellingen van de opgave Energietransitie. In dit kader wordt vanuit het programma geïnformeerd en geadviseerd over energiebesparing en duurzame energieopwekking. Dit ook nadrukkelijk vanuit de gedachte dat de markt in staat wordt gesteld zichzelf te organiseren en vooruitgang te boeken op het gebied van energiebesparing en nieuwe vormen van energieopwekking. Informeren en adviseren is een economische activiteit die, in mindere mate, ook zou kunnen worden uitgevoerd door de markt. Denk aan adviesbureaus, accountants, installatie- en bouwbedrijven en energieleveranciers. Echter, de economische waarde van dit advies en deze informatie is op dit moment niet voldoende voor deze marktpartijen om dit zelfstandig te doen. Om de markt op gang te helpen en via die weg de beleidsdoelstellingen te realiseren, worden binnen de opgave Energietransitie deze activiteiten uitgevoerd in het algemeen belang.

18. Economische activiteiten schoon vervoer
a. Vervallen: Het aanbieden van oplaadpalen voor elektrische voertuigen (vervallen omdat de gemeente een concessie (Europees aanbesteed) heeft gesloten, waarbij marktpartijen de exploitatie van de oplaadpalen kostendekkend op zich nemen).
b. Het aanbieden van intelligente bandenpompen.
Vanuit het programma Gezonde lucht voor Utrecht zijn op een aantal strategische locaties intelligente bandenpompen gerealiseerd die vrij toegankelijk zijn. Het aanbieden van de bandenpompen kan

gezien worden als economische activiteit aangezien tankstations deze dienst vaak ook aanbieden: veelal tegen betaling van een vergoeding kan gebruik worden gemaakt van deze dienst. Dit kan als drempel worden ervaren door de automobilist. Daarnaast blijken de bandenpompen niet altijd even goed te functioneren. Beide factoren dragen bij aan het verschijnsel dat automobilisten hun bandenspanning maar sporadisch controleren. Brandstofverbruik en de slijtage van banden is een belangrijke bron van fijnstof en extra uitlaatgassen in de lucht. Het verbeteren van de bandenspanning draagt hierdoor bij aan het afnemen van de hoeveelheid fijnstof en stikstofoxiden in de lucht en derhalve aan het behalen van de doelstellingen van het programma Gezonde lucht voor Utrecht. Tevens zal door het verlaagde brandstofverbruik de uitstoot van koolstofdioxide afnemen. Aangezien hier kansen liggen die tot op heden door de markt nog beperkt worden gegrepen, springt de gemeente in dit gat. Het doel hiervan is ervoor te zorgen dat de markt dit voorbeeld overneemt.

19. Activiteiten die worden uitgevoerd in het kader van of naar aanleiding van grootschalige (sport)evenementen
De Gemeente Utrecht verbindt zich aan grootschalige (sport)evenementen. Ten behoeve van zo'n evenement kan de gemeente economische activiteiten verrichten die onder de kostprijs worden aangeboden. Te denken valt hierbij aan wegomleidingen/wegafzettingen, inzet van personeel, aanbieden van faciliteiten, et cetera. Met een grootschalig (sport)evenement plaatst de gemeente zich in de kijker bij de (inter)nationale sportliefhebber. Daarnaast kan een evenement bijdragen aan de lokale economie waaronder horeca, hotels, detaillisten, et cetera. Zonder inbreng van de gemeente is de kans heel klein dat zo'n grootschalig (sport)evenement in de gemeente plaatsvindt.

20. Verhuur aan creatieve bedrijven/startups in cultuurcluster Berlijnplein (NIEUW)
De gemeente Utrecht zou bij verhuur aan creatieve bedrijven/start-ups op basis van de Mededingingswet een kostprijsdekkende huur in rekening moeten brengen. De kostprijsdekkende huur in het cultuurcluster Berlijnplein ligt vanwege de hoge ambities (onder andere op het gebied van circulair en energieneutraal bouwen) substantieel hoger dan de markthuur. De inschatting is dat er bij een kostprijsdekkende huur geen partijen zijn, die deze ruimte willen huren.

De gemeente wil een cultuurcluster ontwikkelen met daarin een mix van culturele organisaties, onderwijsorganisaties en creatieve bedrijven en hen de mogelijkheid bieden om ruimte in een zeer vooruitstrevend circulair gebouw te huren tegen marktconforme huur. Hiervoor heeft de gemeenteraad een aanvullend algemeen belang besluit genomen op 20 mei 2021.

Tabel Toezeggingen met OO/activiteit

Activiteit	Kosten	Opbrengsten	Kosten dekkendheid	Opmerkingen	Organisatie onderdeel
1. Bevoorrading horeca met elektrische boot	VERVALLEN				
2. Kredietverlening: sociale leningen en saneringskredieten				Geen kostprijsberekening mogelijk	W&I
3. Voorlichting seksuele gezondheid op het MBO	VERVALLEN				
4. Weerbaarheids-training Kom op voor jezelf	VERVALLEN				
5. Sportvoorzieningen en welzijnsvoorzieningen	41.961.000	13.441.000	32,0%		MO
6. Verhuur accommodaties t.b.v. sport, gezondheid en welzijn	15.697.000	4.856.000	30,9%		VGU
7. Beschikbaar stellen gemeentelijke gebouwen	8.158.000	849.000	10,4%		VGU
8. Tijdelijke vastgoed verhuur				Geen kostprijsberekening mogelijk (zie noot 1)	VGU
9. Onrendabele top				Zie noot 2	VGU
10. Parkeergelegenheid in belanghebbenden garages	619.032	384.000	62,0%	Betreft de volgende garages: Tuinstraat, Jan Meyenstraat, Lange Lauwerstraat, Korte Nieuwestraat, Albracht, Malba, Wolvenplein, ABC-straat.	SB/VGU
11. In eigendom hebben en exploiteren van parkeergelegenheid in openbare garages	5.610.592	6.249.000	111,4% (zie noot 3)	Betreft alle openbare garages: Grifthoek, Kop van Lombok, Vaartsche Rijn, Kruisstraat, Croeselaan en Berlijnplein	SB/VGU
12. Het bieden van parkeergelegenheid in P+R-voorzieningen	3.127.144	2.986.000	95,5%	Betreft P&R-voorzieningen: De Uithof, Papendorp, Westraven.	SB/VGU
13. Exploitatie van openbare fietsenstallingen	5.453.351	1.112.000	20,4%	Betreft negen openbare stallingen.	SB/VGU
14. Fietsparkeergelegenheid in buurt-fietsenstalling en fietstrommels	659.372	113.000	17,1%	Betreft 40 buurtstallingen en diverse fietstrommels.	SB/VGU
15. Doorverkopen verwijderde fietsen	329.345	34.127	10,4%	Bestaat uit beheer en onderhoud depot. Opbrengsten via verkopen van fietsen.	VTH
16. Verstrekken van leningen ter bevordering van energiebesparing				Geen kostprijsberekening mogelijk	OOR
17. Informeren en adviseren inzake Energietransitie	250	0	0%	Per advies	OOR
18a. VERVALLEN					
18b. Aanbieden van intelligente bandenpompen	2.125	0	0%		OOR
19. Grootschalige sportevenementen				Zie noot 4	MO
20. Verhuur cultuurcluster Berlijnplein		P.M. (zie noot 5)			CZ

1. Het gaat hier met name om leegstandsbeheer ter voorkoming van kraak en er ligt dus geen kostprijsberekening onder de vergoeding.
2. Grondexploitaties worden tegenwoordig alleen geopend als er een positief saldo is. Wel kan er sprake zijn van een subsidiebijdrage. Dit wordt expliciet gerapporteerd. Bij lopende grondexploitaties kan uit het saldo worden opgemaakt of de kostprijs hoger is dan de marktwaarde. Vooral voor deze lopende grondexploitaties is indeling ‘algemeen belang’ van belang.
3. Momenteel zijn de openbare garages kostendekkend, het is echter mogelijk dat in volgende jaren de baten en lasten zich zodanig ontwikkelen dat deze garages weer onder de kostprijs worden geëxploiteerd, daarom kan dit onderdeel (nog) niet vervallen.
4. Bij (sport)evenementen gelden de volgende principes: De organisator van het evenement dient een aanvraag voor een vergunning in en betaalt daarvoor leges. Leges zijn kostendekkend.
   Kosten die specifiek voor het evenement worden gemaakt worden doorberekend aan het evenement conform de Utrechtse regels voor kostentoerekening.
   Omdat een eventuele inzet van de gemeente per evenement kan verschillen, is er geen eenduidige kostprijs te bepalen. Een evenement kan gesubsidieerd worden door de gemeente en deze subsidie kan in natura of in cash plaatsvinden. Bijdragen in natura worden gewoonlijk gewaardeerd tegen de kostprijs die de gemeente daarvoor betaalt.
5. Het cultuurcluster is nog niet gerealiseerd, dus er kunnen nog geen kosten en opbrengsten worden aangegeven.

Berekening EMU-saldo

x €1.000

	Omschrijving	2023 geactualiseerd beeld	Raming 2024	Raming 2025
1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-101.106	-49.562	39
2	Mutatie (im)materiële vaste activa (1)	231.752	235.068	231.178
3	Mutatie voorzieningen (2)	24.251	24.588	20.086
4	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie) (3)	131.394	-38.160	-15.203
5	Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	0	0	0
	Berekend EMU-saldo	**-440.001**	**-221.882**	**-195.850**

Berekening EMU-saldo = post 1 – 2 + 3 – 4 – 5

Toelichtingen:
(1) Investeringsuitgaven minus afschrijvingen minus bijdragen van derden plus inkomsten uit desinvesteringen.
(2) Dotaties aan voorzieningen minus onttrekkingen aan voorzieningen.
(3) Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken en dergelijke minus verkopen van grond, beide voor zover niet in exploitatie verantwoord.

Overzicht Verplichte BBV Indicatoren

De BBV schrijft voor dat als gegevens niet beschikbaar zijn dit moet worden aangegeven.
In onderstaande tabel wijst de afkorting 'gnb' erop dat gegevens niet beschikbaar zijn.

Ontwikkelen en wonen voor iedereen

Indicator	Eenheid	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Bron
Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden	€	661	681	712	783	907	*gnb*	COELO, Groningen
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	€	706	731	762	833	957	*gnb*	COELO, Groningen
Gemiddelde WOZ-waarde	*x €1.000*	*gnb*	299	331	357	392	461	CBS - Statistiek Waarde Onroerende Zaken
Nieuw gebouwde woningen	*per 1.000 woningen*	16,3	16,0	15,5	16,4	17,6	*gnb*	Basisregistraties adressen en gebouwen - bewerking ABF Research

Klimaatvriendelijke stad

Indicator	Eenheid	2018	2019	2020	2021	Bron
Omvang huishoudelijk restafval	*kg per inwoner*	202	197	203	202	CBS statistiek Huishoudelijk afval
Percentage bekende hernieuwbare elektriciteit	%	2,6%	4,2%	5,9%	7,1%	Berekening

Veilige stad

Indicator	Eenheid	2018	2019	2020	2021	2022	Bron
Misdrijven - Diefstallen uit woning	*per 1.000 inwoners*	3,0	2,6	2,3	1,9	1,8	CBS - Diefstallen
Misdrijven - Geweldsmisdrijven	*per 1.000 inwoners*	5,5	5,5	5,2	4,6	4,9	CBS - Criminaliteit
Misdrijven - Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	*per 1.000 inwoners*	7,4	8,1	7,5	7,3	7,1	CBS - Criminaliteit
Misdrijven - Winkeldiefstallen	*per 1.000 inwoners*	3,8	4,2	3,9	3,4	4,5	CBS - Diefstallen
Verwijzingen Halt	*per 1.000 jongeren*	12	16	18	6	6	Stichting Halt

Passende ondersteuning en opvang

Indicator	Eenheid	2018	2019	2020	2021	2022	Bron
Achterstand onder jeugd - Kinderen in uitkeringsgezin	%	8%	7%	7%	7%	*gnb*	CBS - Jeugdmonitor
Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo	*per 10.000 inwoners*	560	570	570	560	540	CBS - Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein Wmo
Jongeren met een delict voor de rechter	%	1%	1%	1%	1%		CBS - Jeugdmonitor
Jongeren met jeugdbescherming	%	*gnb*	*gnb*	*gnb*	0,8%	0,8%	CBS Jeugd
Jongeren met jeugdhulp	*% van alle jongeren tot 18 jaar*	*gnb*	*gnb*	*gnb*	16,6%	15,2%	CBS Jeugd
Jongeren met jeugdreclassering	%	*gnb*	*gnb*	*gnb*	0,4%	0,3%	CBS Jeugd

Werk, toekomstbestendige economie en bestaanszekerheid

Indicator	Eenheid	2018	2019	2020	2021	2022	Bron
Absoluut verzuim	*per 1.000 leerlingen*	1	1,3	2	1,9	1,6	DUO/Ingrado
Banen	*per 1.000 inwoners van 15-64 jaar*	1045,3	1073,5	1086,8	1104,7	1145,7	CBS Bevolkingsstatistiek / LISA - bewerking ABF Research
Functiemenging	%	63,6	64,1	64,3	64,4	65	CBS BAG/LISA - bewerking ABF Research
Lopende re-integratievoorzieningen	*per 10.000 inwoners van 15-64 jaar*	*gnb*	82,7	127,8	163,5	179,8	CBS - Re-integratie
Netto arbeidsparticipatie	%	73,7%	75%	74,5%	74,8%	77,2%	CBS - Arbeidsdeelname
Personen met een bijstandsuitkering	*per 10.000 inwoners*	493,9	471,9	716,7	562	*gnb*	CBS - Re-integratie
Relatief verzuim	*per 1.000 leerlingen*	36	31	24	22	27	DUO/Ingrado
Vestigingen (van bedrijven)	*per 1.000 inw.15 t/m 64jr*	159,5	167,7	178,6	185,3	195,3	LISA

Kansrijk opgroeien

Indicator	Eenheid	2018	2019	2020	2021	Bron
Achterstand onder jeugd - Werkloze jongeren	%	2,0%	1,0%	2,0%	1,0%	CBS - Jeugdmonitor
Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	%	2,1%	2,3%	1,9%	1,9%	DUO/Ingrado

Levendige en gezonde stad

Indicator	Eenheid	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Bron
Demografische druk	%	48,2%	48,1%	48,0%	48,2%	48,2%	47,7%	CBS - Bevolkingsstatistiek
Niet-sporters	%	*gnb*	*gnb*	35,9%	*gnb*	*gnb*	*gnb*	Gezondheidsmonitor volwassenen (en ouderen), GGD'en, CBS en RIVM

Paragraaf Bedrijfsvoering

Indicator	Eenheid	2022
Formatie	*Fte per 1.000 inwoners*	12,61
Bezetting	*Fte per 1.000 inwoners*	12,51
Apparaatskosten	*Kosten per inwoner*	1.450 euro
Externe inhuur	*Kosten in % van de totale loonsom + totale kosten externe inhuur*	15,2%
Overhead	*% van de totale lasten*	12,0%

Corresponderende posten

x €1.000

Corresponderende posten	2024	2025	2026	2027
Wet nieuwe procedure vaststelling verkiezingsuitslag	64	65	62	59
Handhaving energielabel C kantoren	5	5	-4	-4
Verdeling structurele middelen Wet goed Verhuurderschap	75	76	72	70
Correctie IPS	2	2	1	1
Loon- en prijsbijstelling 2023 participatie	147	157	-	-
Loon- en prijsbijstelling 2023 AP Jeugdhulp	1.486	850	9	9
Loon- en prijsbijstelling 2023 Voogdij 18+	989	1.008		
Integraal Zorgakkoord (WMO abonnementstarief)		1.941	1.833	1.771
Terugdraaien eigen bijdrage huishoudelijke hulp WMO		1.678	1.584	1.531
Herinvoering eigen bijdrage WMO			-3.691	-3.566
Overgangsrecht levenslang		-1	-1	-1
Jeugdzorg	24.764	15.011		
Voorschoolse educatie	22	22	21	20
Brede impuls combinatiefuncties/buurtsportcoaches (DU)	-1.497	-1.497	-1.497	-1.497
Maatschappelijke opvang en OGGz (DU)	58	58	58	58
Vrouwenopvang (DU)	22	22	20	20
Voorschoolse voorziening peuters (DU)	38	38	38	38
Jeugdhulp kinderen in een AZC (DU)	29	29	29	29
Armoedebestrijding kinderen (DU)	-36	-36	-36	-36
Beschermd Wonen (IU)	6.110	6.113	6.115	6.115
Participatie (IU)	711	700	801	193
Voogdij/18+ (IU)	-115	-115	-115	-115
Mutatie algemene uitkering	**32.874**	**26.126**	**5.299**	**4.695**
1. Betrouwbare overheid	64	65	62	59
2. Ontwikkelen en wonen voor iedereen	80	81	68	66
3. Passende ondersteuning en opvang	6.190	9.811	5.918	5.928
4. Werk, toekomstbestendige economie en bestaanszekerheid	824	823	766	158
5. Kansrijk opgroeien	2.427	1.810	-39	-39
6. Algemene middelen	23.289	13.536	-1.476	-1.477
Door te vertalen naar programma's	**32.874**	**26.126**	**5.299**	**4.695**
Saldo corresponderende posten	**0**	**0**	**0**	**0**

In de meicirculaire 2023 worden extra middelen voor nieuwe taken of uitnamen voor vervallen taken beschreven, de corresponderende posten. De noodzakelijkheid van het door vertalen van de corresponderende posten naar de inhoudelijk programma’s wordt getoetst bij de organisatieonderdelen. Hieronder een overzicht van de financiële middelen en daaronder een toelichting waarvoor het nodig is.

1. Betrouwbare overheid

Wet nieuwe procedure vaststelling verkiezingsuitslag
Het rijk heeft de wet 'nieuwe procedure vaststelling verkiezingsuitslag' aangenomen. Uitvoering van deze wet brengt extra kosten met zich mee, deze bijdrage is daar compensatie voor.

2. Ontwikkelen en wonen voor iedereen

Handhaving energielabel C kantoren
Extra inzet voor label C controles

Verdeling structurele middelen Wet goed Verhuurderschap
Voor de invoering van de regels Goed Verhuurderschap is op structurele basis uitvoeringscapaciteit benodigd. Dit vraagt om uitwerking van nieuwe instrumenten onder andere digitale meldpunt) en een goede afstemming met bestaande instrumenten. Door meer samen te voegen tot één beleid, één aanpak, wordt de sturing efficiënter en effectiever.

3. Passende ondersteuning en opvang

Integraal Zorgakkoord (WMO abonnementstarief)
In het Integraal Zorgakkoord (IZA) is compensatie opgenomen voor het nadeel dat gemeenten hebben gehad sinds de invoering van het abonnementstarief. Met ingang van 2026 wordt het abonnementstarief aangepast en komt er een nieuwe eigen bijdrage regeling. Hiervoor wordt vanaf 2026 een korting ingeboekt, omdat er verwacht wordt dat gemeenten dan hogere opbrengsten krijgen uit eigen bijdrage en lagere kosten door afname van het gebruik.

Terugdraaien eigen bijdrage huishoudelijke hulp WMO
In de Voorjaarsnota van het rijk is opgenomen dat de aanpassing per 2025 van de eigen bijdrage regeling voor de Hulp bij het Huishouden (HbH) in wordt getrokken en dat er per 2026 een gewijzigde eigen bijdrage regeling komt voor de hele Wmo. De eerder ingeboekte korting wordt daarom teruggedraaid en per 2026 wordt een korting ingeboekt op basis van de bredere aanpassing van de eigen bijdrage.

Herinvoering eigen bijdrage WMO
In de Voorjaarsnota van het rijk is opgenomen dat de aanpassing per 2025 van de eigen bijdrage regeling voor de Hulp bij het Huishouden (HbH) in wordt getrokken en dat er per 2026 een gewijzigde eigen bijdrage regeling komt voor de hele Wmo. De eerder ingeboekte korting wordt daarom teruggedraaid en per 2026 wordt een korting ingeboekt op basis van de bredere aanpassing van de eigen bijdrage.

Overgangsrecht levenslang
Deze mutatie uit de meicirculaire betreft een correctie op de extrapolatie van de extramurale zorgkosten.

Maatschappelijke opvang en OGGz (DU)
De middelen voor Maatschappelijke opvang worden over de centrumgemeente verdeeld op basis van maatstaven. Door een actualisatie van de waarden van deze maatstaven is het budget is toegenomen voor Utrecht als centrumgemeente.

Vrouwenopvang (DU)
De middelen voor Vrouwenopvang worden over de centrumgemeente verdeeld op basis van maatstaven. Door een actualisatie van de waarden van deze maatstaven is het budget is toegenomen voor Utrecht als centrumgemeente.

Beschermd Wonen (IU)
In de meicirculaire is de loon- en prijsindexatie voor de centrumgemeente-taak Beschermd wonen toegevoegd.

4. Werk, toekomstbestendige economie en bestaanszekerheid

Correctie IPS
Dit bedrag is nodig voor het begeleiden van mensen naar werk.

Loon- en prijsbijstelling 2023 participatie
Dit bedrag is nodig voor het begeleiden van mensen naar werk.

Participatie (IU) onderdeel sociale werkvoorziening
Dit bedrag is nodig voor het begeleiden van mensen naar werk.

Participatie (IU) Onderdeel re-integratie
Dit bedrag is nodig voor de uitvoering van de Wsw.

Armoedebestrijding kinderen

Dit betreft de jaarlijkse actualisatie van het budget voor de bestrijding van de gevolgen van armoede onder kinderen.

5. Kansrijk opgroeien

Loon- en prijsbijstelling 2023 AP Jeugdhulp
In de meicirculaire is de loon- en prijsindexatie voor jeugdhulp toegevoegd.

Loon- en prijsbijstelling 2023 Voogdij 18+
In de meicirculaire is de loon- en prijsindexatie voor voogdij 18+ toegevoegd.

Voorschoolse voorziening peuters (DU)
"De decentrale uitkering voorschoolse voorzieningen peuters heeft als doel dat alle peuters, zonder recht op kinderopvangtoeslag of voorschoolse educatie, naar een voorschoolse voorziening kunnen gaan. De decentrale uitkering voorschoolse voorzieningen is voor 2023 geactualiseerd met de voluminastanden van uitkeringsjaar 2022."

Jeugdhulp kinderen in een AZC (DU)
Voor de kinderen in een AZC worden middelen toegekend met betrekking tot jeugdhulp.

Voogdij/18+ (IU)
In de meicirculaire zijn middelen voor voogdij 18+ verlaagd.

6. Algemene middelen

Voorschoolse educatie
De gemeente ontvangt via de meicirculaire een aanvullende bijdrage voor eerstelijns toezicht door de GGD'en.

Brede impuls combinatiefuncties/buurtsportcoaches (DU)
De regeling combinatiefuncties wordt niet meer vanuit het gemeentefonds gefinancierd. Vanaf 2023 worden deze middelen aan de gemeente beschikbaar gesteld via de SPUK regeling GALA.

Jeugdzorg
Het rijk en VNG hebben een akkoord met betrekking tot de hervormingsagenda tot en met 2025, hierbij is de korting van het rijk lager vastgesteld voor de jaren '24 en '25.

Kostendekkendheid Tarieven en Leges

Belastingen

Belastingen x €1.000

Omschrijving	Rioolheffing	Afvalstoffenheffing
Kosten taakveld	37.014	41.959
Toegerekende kosten	4.308	6.848
Kwijtschelding	0	5.064
Overhead	1.519	4.844
BTW	4.318	4.930
Totale kosten	**48.759**	**63.645**
Baten heffing	48.759	60.537
Onttrekking reserve	0	0
Opbrengst afval	0	3.108
Totale opbrengst	**48.759**	**63.645**
Kostendekkendheid	**100,0%**	**100,0%**

Toelichting Rioolheffing
De verwachte kostenstijging van 2023 naar 2024 bedraagt 2,3 miljoen euro ofwel 5,2%. Deze stijging bestaat voor 3,2% uit inflatie en voor 2% uit overige kostenstijgingen. Omdat het aantal rioolheffing betalende eigenaren ook van 2023 naar 2024 naar verwachting weer met circa 3.000 stijgt, kunnen we volstaan met een lagere procentuele stijging van de rioolheffing. Op basis van de hiervoor genoemde uitgangspunten voor de inflatiecorrectie volstaat behoudens grote onvoorziene ontwikkelingen voor 2024 een tariefstijging van 3,7% om kostendekkend te blijven.

Toelichting Afvalstoffenheffing
De baten heffingen nemen toe doordat het tarief is geïndexeerd met 7,8%. Daarbij is sprake van een groei van het aantal huishoudens door de groei van de stad. Door loon- en prijsindexering nemen de lasten toe.

Leges Betrouwbare overheid

Betrouwbare overheid x €1.000

Omschrijving	Leges Huwelijk en Partnerschap	Uittreksels /afschriften	Reisdocumenten	Rijbewijzen
Kosten taakveld	707	515	3.916	1.045
Overhead	181	106	415	172
BTW				
Totale kosten	**887**	**621**	**4.331**	**1.217**
Totale opbrengsten	**653**	**616**	**4.253**	**1.209**
Kostendekkendheid	**74%**	**99%**	**98%**	**99%**

Toelichting Huwelijk en partnerschap
We hebben in Utrecht verschillende varianten voor huwelijken en partnerschappen (onder andere gratis huwelijk, eenvoudig huwelijk, flits/baliehuwelijk, reguliere huwelijk). De tarieven verschillen afhankelijk van gekozen tijdstip en plaats. De leges voor huwelijken zijn voor alle vormen op dit moment niet kostendekkend.

Toelichting Uittreksel/afschriften
De leges zijn opgebouwd uit de kosten die de gemeente moet maken voor deze dienstverlening.

Toelichting Reisdocumenten
Voor deze tarieven geldt een door het Rijk vastgesteld maximumtarief.
Utrecht hanteert de maximaal toegestane tarieven.

Toelichting Rijbewijzen
Voor deze tarieven geldt een door het Rijk vastgesteld maximumtarief.
Utrecht hanteert de maximaal toegestane tarieven.

Leges Duurzame bereikbaarheid

Duurzame bereikbaarheid	x €1.000
Omschrijving	**Leges**
Kosten taakveld	582
Overhead	164
BTW	57
Totale kosten	**803**
Totale opbrengsten	**299**
Kostendekkendheid	**37,3%**

Toelichting Leges
De leges Bereikbaarheid bestaan uit de leges voor het in behandeling nemen van aanvragen gehandicaptenparkeerfaciliteiten (Europese gehandicaptenparkeerkaart, parkeerplaats bij het woon-, werk- of studieadres), aanvragen taxivergunning en aanvragen ontheffing milieuzone.

Leges Aantrekkelijke en groene leefomgeving

Aantrekkelijke en groene leefomgeving					x €1.000
Omschrijving	**Vergunningen Openbare Ruimte**	**Evene-menten**	**Begraafplaats-rechten**	**Brug- schut- en havengelden**	**Markt-gelden**
Kosten taakveld	1.615	774	1.371	1.174	598
Overhead	644	385	112	430	250
BTW	43	22	0	0	0
Totale kosten	**2.301**	**1.181**	**1.483**	**1.604**	**848**
Totale opbrengsten	**2.369**	**641**	**1.366**	**781**	**767**
Kostendekkendheid	**103,0%**	**54,2%**	**92,1%**	**48,7%**	**90,4%**

Toelichting Vergunningen Openbare Ruimte
Dit betreft vergunningen voor onder meer het leggen van kabels en leidingen, aanleg riolering, standplaatsen, verkeersontheffingen en inname openbare grond.

Toelichting Evenementen
De leges Evenementen bestaan uit de leges voor het in behandeling nemen van aanvragen voor een vergunning voor binnen- en buitenevenementen, aanvragen tap-ontheffing en uit de leges voor het uitvoeren van geluidsmetingen.

Toelichting Begraafplaatsrechten
Niet alle kosten die voor het beheer en onderhoud van de begraafplaatsen worden gemaakt mogen op grond van wet- en regelgeving door begraafplaatsrechten worden verhaald. Het totaal van de inkomsten van de begraafrechten dekt 92,1% van de toerekenbare kosten.
Bij de begraafplaatsen hanteren we verschillende tarieven voor begraven, beheer en onderhoud.

Toelichting Brug- schut- en havengelden
De leges Brug- schut- en havengelden bestaan uit de leges waarbij een recht wordt geheven voor het buiten diensturen openen van bruggen, het recht voor het gebruik van de sluis en het gebruik van de haven, die in beheer of onderhoud is bij de gemeente. Alle kosten die te maken hebben met het beheer en onderhoud van bruggen, sluizen en haven worden opgenomen in de kosten taakveld. Daarbij heft de gemeente ook liggelden van woonschepen die in gemeentewater liggen.

Toelichting Marktgelden
Indien een deel van voor de openbare dienst bestemde gemeentebezittingen wordt gebruikt voor het houden van markten, kunnen voor het innemen van een standplaats marktgelden worden geheven. De marktgelden worden geheven van degene die de standplaats inneemt.

Leges Veilige Stad

Veilige stad x €1.000

Omschrijving	Exploitatie vergunning	Vergunning voetbalwedstrijden	Horeca	Gokken	Sekswerk
Kosten taakveld	17	22	753	9	6
Overhead	8	11	348	4	3
BTW	0	0	22	0	0
Totale kosten	**25**	**33**	**1.123**	**13**	**9**
Totale opbrengsten	**2**	**16**	**855**	**18**	**9**
Kostendekkendheid	**7,1%**	**47,1%**	**76,1%**	**130,0%**	**100,0%**

Toelichting Exploitatievergunning
Onder de leges Exploitatievergunning vallen vergunningaanvragen die via een aanwijzingsbesluit onder de vergunningplicht vallen in het kader van ondermijning. Om de kosten voor ondernemers zo laag mogelijk te houden is gekozen dit tarief niet kostendekkend te maken.

Toelichting Vergunning voetbalwedstrijden
Bij de berekening van de opbrengsten is uitgegaan van het verstrekken van zeventien vergunningen tegen een tarief van 916,48. De opbrengsten hiervan bedragen 15.580 euro.

Toelichting Horeca
De leges Horeca bestaan uit leges voor het in behandeling nemen van vergunningaanvragen (Alcoholwet, Horecawet, exploitatieverordening, een combinatie van beide, met of zonder terras), aanvragen wijziging inrichting en aanvragen wijziging leidinggevende.
De kostendekkendheid van de leges Horeca wordt beïnvloed doordat de afgelopen jaren het aantal

horecabedrijven is toegenomen en het toezicht op de wettelijke registratieplicht van leidinggevenden in de verleende vergunning en hun aanwezigheidsplicht in het horecabedrijf is geïntensiveerd. Daarnaast geldt ook voor horeca, vergelijkbaar aan evenementen, dat omgevingsfactoren, zoals veiligheid, geluid en milieu een steeds belangrijker rol spelen bij de beoordeling van vergunningaanvragen. Dit betekent ook een toename van de werkzaamheden voor beoordeling en begeleiding van vergunningaanvragen en het toezicht op de vergunningvoorschriften.

Toelichting Gokken
De aanwezigheidsvergunning voor speelautomaten wordt voor 3 jaar vergund. Hierdoor fluctueert het aantal vergunningen op dit punt en is er ook sprake van een incidenteel hogere kostendekkendheid.

Toelichting Sekswerk
Deze leges zijn conform de wensen van de raad volledig kostendekkend.

Leges Ontwikkelen en wonen voor iedereen

Ontwikkelen en wonen voor iedereen		x €1.000
Omschrijving	**Woonruimtezaken**	**Leges Omgevingsvergunning**
Kosten taakveld	432	13.307
Overhead	164	4.343
BTW	14	677
Totale kosten	**609**	**18.327**
Totale opbrengsten	**534**	**18.301**
Kostendekkendheid	**87,6%**	**99,9%**

Toelichting Woonruimtezaken
Het gaat hier om leges voor onttrekkingen, splitsingen, opkoopbescherming en verklaring bestemming en gebruik. De tarieven voor de verklaring bestemming en gebruik zijn niet kostendekkend om geen drempel hoeven op te werpen bij de verstrekking van informatie. Dit drukt de kostendekkendheid van de overige producten binnen deze legesgroep. Afhankelijk van het aantal vergunningaanvragen (en onder andere de daarbij behorende appartementsrechten) kan de kostendekkendheid jaarlijks fluctueren.

Toelichting Leges Omgevingsvergunning
De inwerkingtreding van de Omgevingswet en de Wet Kwaliteitsborging zorgt voor de gemeente voor lagere opbrengsten en lagere kosten doordat een deel van het bouwtoezicht vanaf 1 januari 2024 wordt verzorgd door private kwaliteitsborgers.

De leges opbrengsten voor de grote bouwprojecten kennen een grote mate van onzekerheid. Enerzijds heeft dit te maken met de doorwerking van de PFAS- en de stikstofcrisis, anderzijds door schaarste aan personeel en materiaal. Dit leidt tot stijgende bouwkosten en onzekerheid over financiering in de bouw. Wij gaan in de begroting uit van een daling van het aantal grote bouwprojecten. Hierdoor ontstaat druk op de mate van kostendekkendheid van de verordening. Dit wordt gecompenseerd door de hogere bouwkosten.

Verklarende woordenlijst

Begrip	Omschrijving
Accres	Jaarlijkse groei van de algemene uitkering uit het Gemeentefonds. Op basis van de normeringssystematiek is deze gekoppeld aan de groei van de netto gecorrigeerde rijksuitgaven; stijgen de rijksuitgaven, dan stijgt ook het Gemeentefonds, en andersom.
Actuele begroting	De laatst door de gemeenteraad vastgestelde begroting. Dit betreft de nominale begroting plus alle door de gemeenteraad vastgestelde begrotingswijzigingen.
Afschrijving	Jaarlijkse afboeking van een deel van de boekwaarde van een geactiveerd goed. Deze wordt geacht de waardevermindering van het actief tot uitdrukking te brengen. De afschrijving wordt ten laste gebracht van de rekening van lasten en baten.
Algemene dekkingsreserves	Reserves waarvan de renteopbrengst wordt aangewend als algemeen dekkingsmiddel.
Algemene reserves	Alle reserves niet zijnde bestemmingsreserves. Tot de algemene reserves worden gerekend de algemene reserve in enge zin, de algemene dekkingsreserves, de reserve grondexploitaties en de dienstbedrijfsreserves.
Algemene uitkering	Uitkering uit het Gemeentefonds door het Rijk aan alle gemeenten op basis van algemene verdeelmaatstaven, vastgelegd in de Financiële verhoudingswet, met het karakter van algemene middelen.
Baten	De aanduiding volgens de comptabiliteitsvoorschriften voor de opbrengsten/inkomsten van de gemeente.
Begrotingswijziging	Een aanpassing van de ramingen tijdens het begrotingsjaar; een dergelijk besluit wordt door de gemeenteraad genomen.
Bestuursrapportage	De eerste bestuursrapportage is onderdeel van de voorjaarsnota. De tweede bestuursrapportage wordt gelijktijdig met de programmabegroting uitgebracht. Hierin wordt tussentijdse verantwoording afgelegd over het gevoerde beleid en worden nieuwe ontwikkelingen gesignaleerd. Op basis van deze informatie kan tussentijds worden bijgestuurd en vindt bijstelling plaats van de lopende begroting.
Bestemmingsreserves	Reserves waaraan de gemeenteraad een bepaalde bestedingsrichting heeft gegeven.
Besluit Begroten en verantwoorden (BBV)	Wettelijke voorschriften voor de inrichting van de programmabegroting en –jaarstukken.
Coronavirus	Dit is een groep van virussen die tot luchtweginfecties kunnen leiden bij mensen en dieren. De meeste coronavirussen leiden bij besmetting, net als rhinovirussen, tot een gewone verkoudheid. Over het algemeen veroorzaken ze verkoudheid in de winter en vroeg in de lente. In 2020 heeft dit virus geleid tot een pandemie die voort duurde tot in 2021.
Decentralisatie	Het overdragen van meer verantwoordelijkheden en bevoegdheden naar lagere overheden. Concreet kan dit leiden tot overheveling van taken (en de daartoe benodigde middelen) van de centrale overheid naar andere overheden.
Doelmatigheid (efficiency)	De mate waarin een maximale hoeveelheid prestaties wordt geleverd met een minimale hoeveelheid middelen of een hogere kwaliteit wordt bereikt bij een gelijkblijvende hoeveelheid middelen. Onderzoek naar doelmatigheid richt zich vooral op verbetering van bedrijfsvoering.
Egalisatievoorzieningen	Voorzieningen die samenhangen met het in de tijd onregelmatig gespreid zijn van bepaalde kosten.
Eigen vermogen	Het eigen vermogen is het verschil tussen de activa en het vreemd vermogen. Het eigen vermogen op de balans bestaat uit de algemene reserves, de bestemmingsreserves en het gerealiseerd resultaat.

Begrip	Omschrijving
Financiering	De wijze waarop de gemeente in de behoefte aan geld (kort) en kapitaal (lang) voorziet: het geldbeheer. Uitgaven en inkomsten gaan niet altijd gelijk op en voor investeringen wordt in principe geleend. Daardoor kunnen tijdelijk overschotten of tekorten ontstaan. Op de geld- en kapitaalmarkt wordt dit glad gestreken.
Garantie	Zekerheidstelling door de gemeente ten behoeve van derden die een lening aantrekken. Bij derden valt te denken aan sportverenigingen of welzijnsinstellingen. Ingeval van wanbetaling zal de gemeente de resterende schuld dienen af te lossen.
Gemeentefonds	Landelijk fonds onder beheer van het ministerie van Binnenlandse Zaken, waarin een deel van de opbrengst van de rijksbelastingen wordt gestort. Uit dit fonds worden jaarlijks (algemene) uitkeringen gedaan aan de gemeenten ter dekking van een deel van hun uitgaven. Deze gelden zijn, voor zover daar geen wettelijke verplichtingen tegenover staan, vrij besteedbaar.
Incidenteel	Eenmalig, dat wil zeggen niet jaarlijks terugkerend.
Investering	De aanschaf of de productie van een kapitaalgoed.
Jaarrekening	Eén van de twee onderdelen van de jaarstukken. De jaarrekening geeft een analyse van de afwijkingen tussen de begrote en gerealiseerde lasten en baten. Tevens wordt in de jaarrekening de stand van de gemeentelijke vermogenspositie opgemaakt.
Jaarverslag	Eén van de twee onderdelen van de jaarstukken. Het jaarverslag bevat de meer beleidsmatige onderdelen, zoals de programma- en paragraaf verantwoording
Kapitaalgoederen	Duurzaam productiemiddel, dat nodig is om de aan de burgers te leveren diensten en goederen, te produceren. Daarbij gaat het om een productiemiddel dat meerdere jaren meegaat en veelal veel waarde heeft.
Kapitaallasten	Deze bestaan uit de componenten afschrijving en rente. Het zijn de exploitatiekosten van vaste activa. Deze volgen de levensduur. De rentekosten ontstaan omdat beslag op vermogen wordt gelegd. Vanwege jaarlijkse afschrijving daalt de boekwaarde en nemen de rentekosten af.
Kasgeldlimiet	Deel van het financieringstekort dat maximaal tegen kort geld mag worden geleend. Is het financieringstekort hoger dan de kasgeldlimiet dan moet dat via lang geld worden gefinancierd.
Kengetal	Een absoluut getal of een verhoudingsgetal dat is uitgedrukt in fysieke- of in geldeenheden en dat de toestand van of de ontwikkeling op een programma in beeld brengt.
Kortlopende leningen	Middelen die worden aangetrokken op de geldmarkt in de vorm van kortlopende leningen (looptijd korter dan een jaar).
Langlopende leningen	Middelen die worden aangetrokken op de kapitaalmarkt in de vorm van langlopende leningen (looptijd langer dan een jaar).
Leges	Heffing op een publiekrechtelijke grondslag voor een gemeentelijk goed of een gemeentelijke dienst (bijvoorbeeld leges paspoorten, leges bouwvergunningen). Het totaal van de gemeentelijke leges mag niet meer dan kostendekkend zijn.
Nominale begroting	De raming van lasten en baten die is opgenomen in het boekwerk van de programmabegroting. Behandeling en vaststelling vinden plaats tijdens de begrotingsbehandeling in november.
Normeringssystematiek	Ook wel bekend als 'samen de trap of, samen de trap af'. Volgens deze systematiek is de hoogte van de algemene uitkering uit het Gemeentefonds gekoppeld aan de omvang van de (netto gecorrigeerde) rijksuitgaven. Als de relevante rijksuitgaven stijgen, dan neemt de omvang van het Gemeentefonds toe; dalen de rijksuitgaven, dan neemt de omvang van het Gemeentefonds af.
Omslagrente	De rekenrente die de Centrale Treasury gebruikt voor het berekenen van de rentelasten over de gedane investeringen. Deze rente is onderdeel van de kapitaallasten en wordt doorberekend aan de diensten.
Precariobelasting	Recht voor het gebruik van openbare grond of water. Het recht kan worden geheven van degene die voorwerpen onder, op of boven openbare gemeentegrond of water heeft of van degene voor wie dit gebeurt.

Begrip	Omschrijving
Programmabegroting	Het overzicht van de verwachte lasten en baten, opgesteld volgens het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV). De programmabegroting is opgebouwd uit de beleidsbegroting en de financiële begroting, die op hoofdlijnen inzicht geven in het voorgestane beleid en de daarmee samenhangende financiële middelen voor het komend jaar en de daarop volgende drie jaren. De programmabegroting wordt door de gemeenteraad vastgesteld.
Overzicht van lasten en baten	Overzicht van de in een bepaald jaar gerealiseerde lasten en baten. De programmabegroting is opgebouwd uit het jaarverslag en de jaarrekening. De programmaverantwoording dient ter verantwoording van het uitvoeren van de programmabegroting.
Reserve grondexploitatie	Het weerstandsvermogen dat dient als buffer voor de risico's die worden gelopen bij grondexploitaties.
Reserves	Dit betreft in beginsel vrij aanwendbare middelen. Daarom behoren ze tot het eigen vermogen. De reserves worden onderscheiden in algemene reserves en bestemmingsreserves.
Risicomodel	Overzicht van risico's zoals bekend bij het aanbieden van de programmabegroting en de jaarstukken.
Risicovoorzieningen	Voorzieningen die betrekking hebben op gekwantificeerde risico's, niet zijnde de risico's over de apparaatskosten (deze laatste worden gedekt door de algemene reserve en/of bedrijfsreserves).
Stelpost	Een begrotingspost waarop bedragen worden geraamd die nog niet specifiek benoemd kunnen worden of nog te verdelen zijn.
Structureel	Jaarlijks terugkerend. Structurele kosten dienen door structurele opbrengsten te worden gedekt.
Subsidie	Overdracht van de gemeente aan derden, zowel particuliere instellingen als natuurlijke personen.
Treasury	Dit betreft het geheel van activiteiten in verband met de financiering.
Verantwoording	Zie programmaverantwoording.
Verplichting	Contractuele overeenkomst tot het betalen van een vast bedrag aan een bekende partij.
Verplicht deel reserve	Middelen worden als verplicht aangemerkt indien sprake is van een juridisch afdwingbare verplichting richting derden. Een dergelijke verplichting bestaat wanneer er met derden afspraken zijn gemaakt over de besteding van middelen in een juridisch bindende wijze zoals een contract, opdracht of schriftelijke bevestiging. Het bestaan van concrete plannen of een bestemming van (een deel van) de middelen ter dekking van bijvoorbeeld onderdelen van het coalitieakkoord, zijn niet aangemerkt als juridische verplichting zolang er geen afspraken met derden zijn vastgelegd.
Voorziening	Verplichting met een voorwaardelijk karakter. Deze wordt op de balans gerekend tot het vreemd vermogen. Ze wordt getroffen voor toekomstige uitgaven, waarvan de oorzaak zich al heeft voorgedaan. Een voorziening moet dekkend zijn voor de achterliggende voorwaardelijke verplichting. Voorzieningen worden onderscheiden in risico- en egalisatievoorzieningen.
Weerstandsvermogen	Maatstaf voor de mate waarin de gemeente in staat is om de gevolgen van risico's op te vangen zonder dat het beleid of de uitvoering daarvan in gevaar komt. Het weerstandsvermogen is afhankelijk van de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit (hoeveel middelen zijn nodig om alle risico's op te kunnen vangen).

Colofon

Utrecht, september 2023

Uitgave
Gemeente Utrecht

Fotografie
Edwin van Wanrooij
Klaas Boonstra
Gerrit Serné
Rebecca Brockbernd
Kamiel Scholten

Informatie
Gemeente Utrecht
Bedrijfsvoerings- en strategienetwerk
Afdeling FIJ
Postbus 16200
3500 CE Utrecht

www.utrecht.nl/begroting
finutrecht@utrecht.nl

Raadsvoorstel zaaknummer: 11565719

Vormgeving
DDK Creative Marketing

2023-0037.1 DDK

Utrecht.nl

Programma	Doelstelling	Subsidiedoelstelling	Omschrijving	Budget 2023 oud	Budget 2023 nieuw	Meerjarig verleend	Beschikbaar 2023	Vaste verlening met jaar-subsidies
Bewoners en Bestuur				**3.443**	**3.551**		**3.551**	**336**
	1. De Utrechtse belangen zijn goed vertegenwoordigd in de regio, nationaal en internationaal			**174**	**174**		**174**	**174**
		ROM Regio Utrecht BV (*1)	Convenantbijdrage aan ROM Regio Utrecht BV	174	174		174	174
	2. De raad vormt met het college van B&W het stadbestuur. De raad stelt de kaders, heeft budgetrecht en controleert het gevoerde collegebeleid en de uitvoering. De griffie ondersteunt			**215**	**215**		**215**	**162**
		Volksfeesten	Organiseren en uitvoeren van volksfeesten	215	215		215	162
	3. Bewoners zijn betrokken bij hun buurt, wijk en stad door actief te zijn in de eigen omgeving en/of invloed uit te oefenen op gemeentelijke plannen, beleid en uitvoering			**3.054**	**3.162**		**3.162**	
		Initiatievenfonds	Ondersteunen van bewoners en vrijwilligersorganisaties in het ontwikkelen van activiteiten of uitvoeren van ideeën om de sociale cohesie, leefbaarheid, zelfredzaamheid en participatie van kwetsbare burgers te	3.054	3.162		3.162	
Bereikbaarheid				**335**	**345**		**345**	
	1. Toename van het aandeel duurzame, gezonde en ruimte-efficiënte vervoersmiddelen			**335**	**345**		**345**	
		Terugdringen van emissies door houtstook	Terugdringen van emissies door houtstook	285	295		295	
		Uitvoeren maatregelen goederenvervoer	Uitvoeren maatregelen goederenvervoer	50	50		50	
Ruimtelijke ontwikkeling, Wonen en Erfgoed				**939**	**7.278**	**40**	**7.238**	**221**
	1. Herontwikkeling van de fysieke leefomgeving draagt bij aan gezonde groei met kwaliteit en in balans			**479**	**479**		**479**	**79**
		Lesgeven in een grootstedelijke context	Lesgeven in een grootstedelijke context	400	400		400	
		Ruimtelijke plannen	Bijdrage aan lokaal platform/ initiatieven voor onderzoek, debat, en infovoorziening over architectuur, stedenbouw en landschap	79	79		79	79
	3. Voldoende passende en betaalbare huisvesting voor alle bewoners en woningzoekenden			**350**	**6.689**		**6.689**	**72**
		Doelgroepen	Stedelijke huurders participatie en vertegenwoordiging	50	72		72	72
		Investeringsimpuls meerwaardeafdracht	Investeringsimpuls meerwaardeafdracht		6.297		6.297	
		Toevoegen Woonruimte	Fonds Toevoegen Woonruimte voor uitbreiding woonvoorraad bestaande bouw	300	300		300	
		Initiatieven Schepenbuurt en Cartesiusweg	Initiatieven Schepenbuurt en Cartesiusweg		20		20	
	4. Monumenten en cultuurhistorische waarden			**110**	**110**	**40**	**70**	**70**
		Exploitatie Domunder	Ondersteuning exploitatie Domunder	40	40	40	0	
		Publieksbereik Erfgoed	Ondersteuning activiteit Open Monumenten Dag Utrecht en Kerken kijken Utrecht	70	70		70	70
Duurzaamheid				**6.249**	**10.402**		**10.402**	**4.010**
	1. Energieverbruik gebouwde omgeving 2050			**2.367**	**6.392**		**6.392**	
		Aanpak versneld energetisch verbeteren sociale huurwoning	woningcorporaties worden gesubsidieerd voor het nemen van energiebesparende maatregelen, ter vermindering van de energielasten van huurders	1.900	1.900		1.900	
		Duurzaamheidsleningen	Regeling voor duurzaamheidsleningen voor grondgebonden woningen		3.500		3.500	
		Duurzame monumentenadviezen	Duurzame monumentenadviezen	25	25		25	
		Energieadvies en trajecbegeleiding (*4)	Energieadvies en Trajectbegeleiding voor grondgebonden woningen	102	102		102	
		Energiebesparing klein MKB	Kleine en micro ondernemingen stimuleren om te investeren in structurele energiebesparende maatregelen en daarmee bij te dragen aan de energiebesparingsopgave en reductie van CO2 uitstoot.		525		525	
		Energieloket Zakelijk Maatschappelijk Vastgoed	Verduurzaming zakelijk en maatschappelijk vastgoed in Utrecht	100	100		100	
		Maatschappelijk Vastgoed (*4)	Mogelijk maken duurzame investeringen in panden van maatschappelijke instellingen	165	165		165	
		Samen Verduurzamen	Het stimuleren van collectieve initiatieven voor energiemaatregelen bij particuliere bestaande woningen.	75	75		75	
	2. Utrecht werkt aan een gezonde, stille en veilige leefomgeving			**3.882**	**4.010**		**4.010**	**4.010**
		Utrecht groen en duurzaam	Bijdrage aan Stg Utrecht Natuurlijk ter ondersteuning van aantrekkelijke , laagdrempelige locaties , talrijke initiatieven door co-creatie en samenwerking op gebied van natuur , milieu en groen in de stad Utrecht.	3.882	4.010		4.010	4.010
Openbare ruimte en groen				**2.848**	**2.848**		**2.848**	**48**
	1. De openbare ruimte is gezond, aantrekkelijk, robuust en toekomstbestendig voor iedereen			**1.800**	**1.800**		**1.800**	
		Herstel kelders wervengebied	Herstel kelders wervengebied	1.800	1.800		1.800	
	2. Het water- en rioleringssysteem is gezond, robuust en toekomstbestendig voor iedereen			**1.000**	**1.000**		**1.000**	
		Groene daken	Wateroverlast voorkomen	700	700		700	
		Watervriendelijk Maatschappelijk vastgoed	Wateroverlast en schade door droogte voorkomen	300	300		300	
	3. Extra groen dat bijdraagt aan klimaatadaptatie, biodiversiteit en/of recreatie voor mensen en dieren			**48**	**48**		**48**	**48**
		Dierenweides	Bijdrage aan exploitatie dierenweides	48	48		48	48
Economie & Werkgelegenheid voor iedereen				**10.550**	**10.585**	**145**	**10.440**	**8.550**
	1. Utrecht heeft voldoende toekomstbestendige werknemers en werkgelegenheid die passend is bij de groei van de stad			**10.550**	**10.585**	**145**	**10.440**	**8.550**
		BIZ Woonboulevard	BIZ subsidie (Bedrijf Investering Zone)	145	145	145	0	
		Ecosysteem startups en scale-ups meerjarig (deel A)	meerjarige subsidie voor activiteiten van incubators en frontoffice/ecosysteemmanagement (deel A)	380	380		380	
		Ecosysteem startups en scale-ups activiteiten (deel B)	subsidie voor programma's, activiteiten en evenementen met nadruk op groeiondernemers (deel B)	120	120		120	
		Evenementenfonds	Evenementenfonds	300	300		300	
		Morgen Mooier Maken	Terugdringen en beperken langdurige leegstand kernwinkelgebied binnenstad	300	0		0	
		Ondernemersfonds Utrecht	Subsidie aan Stichting Ondernemersfonds Utrecht voor stimulering economische structuur van Utrecht en economische vitaliteit van de stad.	8.500	8.500		8.500	8.500
		Stimuleren van arbeidsmarkttransities	Stimuleren van arbeidsmarkttransities		400		400	
		Subsidieplafond kwetsbare winkelgebieden (*4)	Ondersteuning verplaatsingen van kleinschalige ondernemers met retailfuncties	175	200		200	
		Subsidieplafond verplaatsing tbv hoofdstructuur (*4)	Ondersteuning voor de uitvoering van de plannen van aanpak voor de meest kwetsbare winkelgebieden, exclusief centrum/binnenstad.	300	0		0	
		Utrecht Science Park (USP)	Subsidie voor de ontwikkelinging van het Utrecht Science Park voor het versterken zowel op economisch als op maatschappelijk gebied	50	50		50	50
		Verduurzaming evenementen	Subsidie voor het verduurzamen van evenementen	280	280		280	
		Tegemoetkoming Energiekosten MKB	Tegemoetkoming Energiekosten MKB		210		210	
Werk en inkomen				**22.887**	**23.755**		**23.755**	**17.202**
	2. Utrechters die niet zelf kunnen voorzien in hun levensonderhoud bieden we inkomenszekerheid			**22.359**	**23.227**		**23.227**	**17.202**
		Actieagenda Utrechters Schuldenvrij	Zorgen dat alle Utrechters kunnen rondkomen, meedoen en blijvend schulden(zorg)vrij zijn. We doen dit door er op tijd bij te zijn en hulp op maat te bieden.	150	150		150	
		Inkomens- en bestaanszekerheid ondernemers (ondernemer	Ondernemers preventief voorzien van passende dienstverlening om de toekomstbestedigheid van de onderneming te borgen.	600	650		650	
		Innovatieregeling UWT	Subsidie om met vernieuwende ideeën mensen met een bijstandsuitkering aan het werk te helpen.	735	735		735	
		Loonkostensubsidie (*2)	Loonkostensubsidie aan werkgevers die mensen uit de doelgroep WWB in dienst nemen.	4.000	4.000		4.000	
		Omscholing naar toekomstgericht werk	Inwoners stimuleren om met behulp van omscholing over te stappen naar een toekomstbestendige sector.	110	240		240	
		Plusbonus	Eenmalige subsidie voor een werkgever als de werkgever een bijstandsgerechtigde die parttime werkt, een nieuw contract aanbiedt met een urenuitbreiding.	50	50		50	
		Samen voor Overvecht (Werk en ondernemerschap)	Samen voor Overvecht betekent werken aan een wijk waar bewoners prettig samen leven en die aantrekkelijk is voor nieuwe bewoners, bezoekers, en ondernemers. Een wijk waarin de veerkracht van bewoners wordt versterkt en iedereen mee kan doen.	200	200		200	200
		Wet Sociale werkvoorziening (*3)	Uitvoering sociale werkvoorziening en begeleid werken	16.314	17.002		17.002	17.002
		Werkgeverscheque	Werkgevers stimuleren om mensen met belemmeringen op de arbeidsmarkt in dienst te nemen of op een proefplaatsing aan te stellen	200	200		200	
	3. Utrechters financieel ondersteunen			**528**	**528**		**528**	
		Huisvesting voedselbanken	Huisvesting voedselbanken	150	150		150	
		Levensgebeurtenissen	Ondersteuning met vrijwillige inzet ten behoeve van schuldhulpverlening	378	378		378	
Onderwijs				**51.779**	**51.564**	**45**	**51.519**	**31.721**
	1. Alle kinderen en jongeren doorlopen hun eigen unieke pad naar kansrijke deelname aan de samenleving			**51.779**	**51.564**	**45**	**51.519**	**31.721**
		Bibliotheek Utrecht	De Bibliotheek Utrecht laagdrempelig bereikbaar, toegankelijk en aantrekkelijk houden.	15.130	16.626		16.626	16.626
		Burgerschap PO	Vredeseducatie	32	32		32	32
		Burgerschap VO	Vredeseducatie en Homo-emancipatie LHTB	17	17		17	17
		Combinatiefuncties brede school voortgezet onderwijs	Inzet van een combinatiefunctionaris die zorg draagt voor de organisatie van activiteiten in lijn met de visie Brede School VO, zodat leerlingen deelnemen aan talentontwikkelingsactiviteiten op het gebied van bijv. sport, kunst en cultuur.	391	0		0	0
		Cultuureducatie (onderwijs)	Kinderen in het primair- en voortgezet onderwijs in contact brengen met een breed aanbod van kunst en cultuur in en rondom de school.	1.917	2.053		2.053	2.053
		Huisvesting voor uitvoering voorschoolse educatie	Huisvesting voor het uitvoeren van voorschoolse educatie in een voorschoolse educatie lokaal/ruimte. De te bereiken doelgroep is Utrechtse doelgroeppeuters.	800	800		800	
		Internationale Schakel Klassen (ISK): taal onderwijs voor niet	Het realiseren van de beoogde effecten conform Goed onderwijs voor elk kind, binnen het thema Cognitie 12-23. Dit door middel van de voorziening de ISK waar nieuwkomers (leerlingen in het VO) de Nederlandse taal leren zodat zij na onderwijs te hebben ontvangen op het ISK kunnen uitstromen naar het reguliere onderwijs op het niveau naar vermogen.	97	97		97	97

Programma	Doelstelling	Subsidiedoelstelling	Omschrijving	Budget 2023 oud	Budget 2023 nieuw	Meerjarig verleend	Beschikbaar 2023	Vaste verlening met jaar-subsidies
		NPOnderwijs	Nationaal Programma Onderwijs	4.850	2.991		2.991	
		Ondersteunend personeel primair onderwijs (voorheen conc	Verlaging werkdruk leraren	358	374		374	374
		Ondersteuning peuter bij overgang naar primair onderwijs	Coördinatie van het onderdeel 0-4 jaar binnen zorgplatform en bieden van ambulante begeleiding gericht op een vloeiende overgang van kinderen van voorschoolse voorziening naar het primair (speciaal) onderwijs	443	491		491	491
		Onderwijs Achterstanden Beleid	Onderwijs Achterstanden Beleid	1.100	1.100		1.100	
		Onderwijs Ondersteunende Activiteiten	Kinderen en jongeren kunnen gebruik maken van een samenhangend aanbod van talentontwikkeling, ouderbetrokkenheid en pedagogische aanpak/burgerschap dat door een derde partij in samenwerking met de school wordt aangeboden.	89	89		89	
		Onderwijs ondersteuning talentontwikkeling	Kinderen en jongeren kunnen gebruik maken van een samenhangend aanbod van talentontwikkeling, ouderbetrokkenheid en pedagogische aanpak/burgerschap dat door een derde partij in samenwerking met de school wordt aangeboden.	37	37		37	
		Onderwijsimpuls voor toekomstbestendig onderwijs	Het geven van een impuls aan de kwaliteit van het onderwijs en het stimuleren van onderwijsinnovatie in Utrecht.	1.289	1.303	45	1.258	1.258
		OPDC Utrecht	Voorziening waar overbelaste jongeren met meervoudige problematiek die dreigen uit te vallen op school worden versterkt in hun gedragsrepertoire en duurzaam teruggeleid naar de school van herkomst, of doorgeleid naar een andere passende school, of naar de arbeidsmarkt.	654	654		654	654
		Overgang PO naar VO	Het realiseren van de beoogde effecten conform de Beleidsregel Onderwijs Utrecht, Goed onderwijs voor elk kind, binnen het thema Schoolloopbaan 12-23.	227	227		227	227
		Schoolmaatschappelijk werk PO (subsidietender Buurtteam .	Leerlingen ondersteunen bij achterstanden in hun ontwikkeling op school (Buurtteams)	1.400	1.400		1.400	1.400
		Schoolmaatschappelijk werk VO (subsidietender Buurtteam .	Leerlingen ondersteunen bij achterstanden in hun ontwikkeling op school (Buurtteams)	944	944		944	944
		Sterk MBO Utrecht	Het realiseren van de ambitie om het Utrechtse MBO te versterken	461	461		461	
		Taalschool: taal onderwijs voor nieuwkomers van 4 t/m 12 ja	Het realiseren van de beoogde effecten conform Goed onderwijs voor elk kind, binnen het thema Cognitie 0-12. Dit door middel van de voorziening de Taalschool waar nieuwkomers (leerlingen in het PO) de Nederlandse taal leren zodat zij na ca. 1½ jaar Taalschool bij uitstroom naar het reguliere onderwijs Nederlands spreken, lezen en schrijven – passend bij het vastgestelde uitstroomniveau.	900	815		815	364
		Talentontwikkeling en combinatiefuncties brede school prim	Combinatiefuncties onderwijs, activiteiten brede talentontwikkeling en programma Brede Scholen	1.466	1.466		1.466	1.466
		Talentontwikkeling voortgezet onderwijs	Activiteiten voor brede talentontwikkeling in het voortgezet onderwijs.	760	1.239		1.239	1.239
		Transitieregeling Voorschoolse educatie	Het subsidieplafondvoor de transitieregeling voorschoolse educatie	1.500	375		375	
		Uitvoering Voorschoolse Educatie	De startpositie van jonge kinderen verbeteren die het risico lopen op een achterstand in (taal)ontwikkeling door middel van o.a. Voorschoolse Educatie.	10.000	10.000		10.000	
		Uitvoering Voorschoolse educatie plus	De startpositie van jonge kinderen verbeteren die het risico lopen op een achterstand in (taal)ontwikkeling door middel van de uitvoering van voorschoolse educatie plus.	900	1.338		1.338	
		Utrecht Leert!	Activiteiten die bijdragen aan de doelstellingen van het plan van aanpak voor het terugdringen van het lerarentekort, Utrecht Leert!	1.000	1.000		1.000	
		Verkeersexamen in de wijken	Resultaat Verkeersveiligheid PO groep 7/8 afsluiten met theoretisch en praktisch examen	32	32		32	
		Versterken van taal	Het realiseren van de beoogde effecten conform Goed onderwijs voor elk kind, binnen het thema Cognitie 0-12. Dit door middel van de inzet van Vroegschoolse educatie, Professionalisering van professionals op de vroegschool, Ouderbetrokkenheid op de vroegschool, Schakelen gr. 3, 4, Leertijduitbreiding (LTU), Brede School Academie (BSA), Zomerschool/taalstimulering in de vakantie perioden en taalactiviteiten.	3.800	4.159		4.159	4.159
		Versterken van taal: Brede school Academie (BSA)	De subsidie is tijdelijk beschikbaar met als doel het borgen van activiteiten voor hogere taalprestaties en bredere maatschappelijke ontwikkeling in het onderwijsaanbod. Voor leerlingen met een taalachterstand en talentvolle leerlingen die onderpresteren op taal in het primair onderwijs en de onderbouw van het voortgezet onderwijs.	300	244		244	
		VSV Regionaal	Schoolverzuim en -uitval terugdringen waardoor leerlingen de kans krijgen hun schoolloopbaan zo soepel mogelijk te doorlopen en daarmee het perspectief op het behalen van een startkwalificatie vergroten.	600	880		880	
		VSV stad inclusief loopbaanoriëntatie PO-VO en overgang VO	Schoolverzuim en -uitval terugdringen waardoor leerlingen de kans krijgen hun schoolloopbaan zo soepel mogelijk te doorlopen en daarmee het perspectief op het behalen van een startkwalificatie vergroten.	285	320		320	320
Ondersteuning op maat				**100.659**	**107.072**	**74.750**	**32.322**	**20.002**
1. De buurtteams jeugd en gezin ondersteunen jeugdigen en gezinnen die dat nodig hebben, zodat zij gezond en veilig kunnen opgroeien				**27.061**	**27.831**	**26.078**	**1.753**	**1.753**
		Buurtteams jeugd en gezin	Integraal inzetten van jeugdzorgaanbod zonder indicatiestelling.	25.369	26.078	26.078	0	
		Jeugdhulp	Trajectmanagement, woonbegeleiding, onderwijshulpverlening en intensieve hulp bij opgroeiproblemen voor jongeren	342	403		403	403
		Samen voor Overvecht (Ondersteuning op maat)	Samen voor Overvecht betekent werken aan een wijk waar bewoners prettig samen leven en die aantrekkelijk is voor nieuwe bewoners, bezoekers, en ondernemers. Een wijk waarin de veerkracht van bewoners wordt versterkt en iedereen mee kan doen.	1.350	1.350		1.350	1.350
2. Aanbieders van specialistische jeugdhulp bieden specialistische zorg en ondersteuning dichtbij en op maat, zodat jeugdigen gezond, veilig en zoveel mogelijk in een gezin kunnen opgroe				**8.654**	**13.679**	**2.979**	**10.700**	
		Basiszorg daklozen regio Utrecht	Hulp en begeleiding aan dak- en thuisloze jongeren	2.954	2.979	2.979	0	
		Versneld Vernieuwen & Kansrijke start	Tegengaan en/of verzachten van de negatieve sociale effecten van corona en de coronamaatregelen op inwoners en het ondersteunen van hen die daardoor extra zorg en ondersteuning nodig hebben.	5.700	5.700		5.700	
		Vastgoedtransitie Jeugdhulp	Vastgoedtransitie Jeugdhulp		5.000		5.000	
3. Jeugdbescherming ondersteunt gezinnen als veilig opgroeien en ontwikkelen van jeugdigen wordt bedreigd en vrijwillige hulpverlening niet toereikend is				**12.642**	**12.642**	**12.642**	**0**	
		Veilig thuis, Jeugdbescherming en Jeugdreclassering	Uitvoering van Veilig Thuis en (preventieve) jeugdreclassering en jeugdbescherming	12.642	12.642	12.642	0	
4. Utrechters krijgen hulp bij het vinden van een passende oplossing bij hun (zorg)vraag binnen de sociale basiszorg				**25.651**	**26.249**	**25.948**	**301**	**301**
		Advies	Faciliteren en organisatie van advies door sociaal raadsliedenwerk	2.198	2.198	2.198	0	
		Buurtteams Sociaal	Doorontwikkeling en uitvoering van de buurtteams en het leveren van hoogwaardige sociale basiszorg. In co-creatie met de gemeente Utrecht leveren van een bijdrage aan de ontwikkeling van een nieuw en eenvoudiger stelsel van zorg en ondersteuning.	21.101	21.412	21.412	0	
		Groepsgewijze activiteiten	Groepsgewijze activiteiten zorgen voor verbinding tussen cliënten onderling, waardoor zij onderling netwerken kunnen onderhouden, waarbij preventie, activering, lotgenotencontact en onderlinge hulp/steun centraal staan	301	301		301	301
		Informatievoorziening	Faciliteren en organiseren van informatie op breed sociaal domein	722	722	722	0	
		Onafhankelijke clientondersteuning	Faciliteren en organiseren van onafhankelijke clientondersteuning.	153	440	440	0	
		Ondersteuning schuldhulpverlening vanuit Informele zorg	Ondersteuning om inwoners op een toegankelijke en laagdrempelige wijze te leren om gaan met geld, schulden en administratie	1.176	1.176	1.176	0	
5. Utrechters krijgen de aanvullende zorg en ondersteuning passend bij hun (zorg)vraag zodat zij mee kunnen doen				**7.685**	**7.685**		**7.685**	**7.685**
		Buurtbemiddeling/ aanpak extreme woonoverlast	Buurtbemiddeling leert en helpt mensen om al in een vroeg stadium burengeschillen op te lossen. De aanpak extreme woonoverlast wordt ingezet als de bewoner(s) van een woning het woongenot van omwonenden structureel verstoort c.q. verstoren.	826	826		826	826
		FIOM	Aanbieden van gespecialiseerd maatschappelijk werk met betrekking tot zwangerschap, adoptie, seksueel geweld en hulp aan tienerouders	295	295		295	295
		Maaltijdservice	Bezorgen van koelverse maaltijden aan (met name oudere) inwoners in de stad Utrecht, die niet (meer) in staat zijn zelf hun warme maaltijd te bereiden. Met deze voorziening kunnen 'kwetsbare' inwoners (langer) zelfstandig wonen.	233	233		233	233
		Sociale prestatie en dagondersteuning	Het versterken van de zelfredzaamheid van kwetsbare Utrechters en het vergroten van hun zingeving. Deze voorzieningen dragen bij aan de bestrijding van sociaal isolement, verbetering van de (geestelijke) gezondheid en de toename van maatschappelijke participatie.	6.331	6.331		6.331	6.331
6. Inwoners in de regio Utrecht die onvoldoende zelfredzaam en/of dakloos zijn, krijgen (24-uurs) begeleiding gericht op herstel en activering, thuis of in een woonvoorziening				**9.466**	**9.466**	**7.103**	**2.363**	**2.363**
		Gecombineerde inloopvoorziening voor daklozen	Het bieden van een duidelijke ingang, snel bieden van tijdelijke opvang en integrale hulpverlening, bijdrage aan herstel van daklozen, vergroten van de door- en uitstroom uit de maatschappelijke opvang.	1.623	1.623	1.623	0	
		Veilig thuis 18+	Uitvoering van de activiteiten Veilig Thuis voor 18+ (volwassenen)	5.480	5.480	5.480	0	
		Voorkomen huiselijk geweld	Voorkomen van huiselijk geweld bij alle slachtoffers. Bij ernstige dreiging en gevaar van huiselijk wordt een veilige situatie gecreëerd in de (crisis) opvang, onderduikaders, bij familie of via de informele netwerken. In alle gevallen is sprake van (groeps) begeleiding en/of (ambulante) hulpverlening al dan niet door de vrouwenopvang zelf.	2.363	2.363		2.363	2.363
7. Nieuwkomers weten zich welkom en thuis in Utrecht en kunnen zich maximaal ontwikkelen en ontplooien voor hun toekomst in Utrecht of ergens anders				**9.500**	**9.520**		**9.520**	**7.900**
		Asielzoekers, ongedocumenteerden en vluchtelingen	Ondersteuning van nieuwkomers: activiteiten Plan Einstein, de pilot Landelijke Vreemdelingen Voorziening (LVV), maatschappelijke begeleiding van statushouders en ondersteuning van voormalig alleenstaande minderjarige vreemdelingen (AMV)	9.500	9.500		9.500	7.900
		Compensatie particuliere opvang Oekraïense vluchtelingen	Compensatie particuliere opvang Oekraïense vluchtelingen		20		20	
Volksgezondheid				**5.226**	**5.398**		**5.398**	**5.252**
1. In 2040 zijn de gezondheidsverschillen in Utrecht tussen de laagste en hoogste sociaal economische groepen met 30% afgenomen ten opzichte van 2012				**5.226**	**5.398**		**5.398**	**5.252**
		Alcohol en drugs, Voorlichting en educatie	Het verzorgen van voorlichting aan jongeren, hun peers, ouders en intermediairs. Bijvoorbeeld in de vorm van voorlichting op scholen, adviesgesprekken, interventies, drugstestservice, online informatieverstrekking, netwerkvorming en faciliteren van samenwerking.	1.689	1.744		1.744	1.744
		Gezonde leefstijl (subsidietender Sport))	Stimuleren gezonde leefstijl door sporten	141	146		146	

Programma	Doelstelling	Subsidiedoelstelling	Omschrijving	Budget 2023 oud	Budget 2023 nieuw	Meerjarig verleend	Beschikbaar 2023	Vaste verlening met jaar-subsidies
		Heroineverstrekking, Opsporing, Vroegsignalering en Toeleic	Het opsporen en toeleiden naar zorg van zeer sociaal kwetsbaren/OGGZ, het bieden van een heroïnebehandeling, het verspreiden en ophalen van spuiten en spuithulpmiddelen, en het afhandelen van spuitmeldingen	1.555	1.609		1.609	1.609
		Samen voor Overvecht (Gezonde wijk)	Samen voor Overvecht betekent werken aan een wijk waar bewoners prettig samen leven en die aantrekkelijk is voor nieuwe bewoners, bezoekers, en ondernemers. Een wijk waarin de veerkracht van bewoners wordt versterkt en iedereen mee kan doen.	200	200		200	200
		Sekswerk	Het bieden van laagdrempelige opvang en het vergroten v/h bereik onder de sekswerkers door outreachend werken en het ondersteunen en begeleiden van vrouwen bij het uitstappen uit het sekswerk.	1.335	1.382		1.382	1.382
		Toeleiding naar (bemoei)zorg	Toeleiding naar (bemoei)zorg	176	182		182	182
		WMO collectieve GGZ preventie	Subsidie t.b.v. een substantiële bijdrage aan de psychosociale gezondheid van burgers en ondersteuning van mantelzorgers in de gemeente Utrecht	130	135		135	135
Veiligheid				**6.076**	**6.513**	**5.471**	**1.042**	**250**
	1. Het Utrechts veiligheidsbeleid is erop gericht het veiligheidsniveau van 2018 tenminste te behouden			**6.076**	**6.513**	**5.471**	**1.042**	**250**
		Buurtteams jeugd en gezin (veiligheid) (subsidietender Jeug	Integraal inzetten van jeugdzorgaanbod zonder indicatiestelling	1.387	1.387	1.387	0	
		Hulpverlening bij ongevallen en rampen	Bijdrage in de kosten van organisaties die betrokken zijn bij de hulpverlening bij ongevallen en rampen	216	216		216	
		Jongerenwerk en veiligheid	Terugdringen van criminaliteit onder en ernstige overlast door jongeren en bieden van een duurzaam toekomstperspectief.	4.059	4.084	4.084	0	
		Ondersteuning aanpak jeugd en veiligheid	Bijdrage in de kosten van organisaties die betrokken zijn bij de preventieve activiteiten in het kader van jeugd en veiligheid	69	481		481	
		Politie Keurmerk Veilig Wonen	Subsidie op verkrijgen van Politie Keurmerk Veilig Wonen (PKVW) bestaande woningen	75	75		75	
		Preventiekosten bedrijfsovervallen	Tegemoetkoming in de kosten voor ondernemers, die slachtoffer zijn geworden van een overval op hun bedrijf en die beschermingsmaatregelen willen nemen ter voorkoming van een nieuwe overval.	20	20		20	
		Samen voor Overvecht (Veiligheid)	Samen voor Overvecht betekent werken aan een wijk waar bewoners prettig samen leven en die aantrekkelijk is voor nieuwe bewoners, bezoekers, en ondernemers. Een wijk waarin de veerkracht van bewoners wordt versterkt en iedereen mee kan doen.	250	250		250	250
Cultuur				**50.548**	**52.310**	**50.037**	**2.273**	
	1. Gelijk aan de groei van de stad is er in alle wijken steeds meer passend aanbod van diverse creatieve makers en culturele instellingen			**44.648**	**46.189**	**43.948**	**2.241**	
		Cultuurnota 2021-2024	Het stimuleren en faciliteren van een plurifom cultureel aanbod en ontwikkelruimte	39.244	40.641	40.641	0	
		Investeringsbijdrage muziekstudio's	De realisatie van muziekstudio's in de gemeente Utrecht, die tegen een betaalbaar tarief incidenteel of voor een langere periode kunnen worden gehuurd door muzikanten	217	583		583	
		Productie en programmering	Het faciliteren van artistiek interessante activiteiten van Utrechtse makers en culturele instellingen	4.218	3.907	3.307	600	
		Projecten cultuur	Het stimuleren van bijzondere culturele projecten die van belang zijn voor de gemeente Utrecht, haar inwoners en/of de Utrechtse culturele sector.	969	1.058		1.058	
	2. Een breed publiek uit Utrecht en daarbuiten neemt actief deel aan en bezoekt het culturele aanbod in de stad			**5.900**	**6.121**	**6.089**	**32**	
		Amateurkunsteducatie	Amateurkunsteducatie, vrije cursusaanbod in de stad	1.004	1.076	1.076	0	
		Basissubsidie Amateurkunst	Het stimuleren van actieve participatie aan amateurkunst door inwoners van de gemeente Utrecht	380	380	380	0	
		Combinatiefunctionarissen	Het aanstellen van cultuurcoaches die een brede doelgroep laten kennismaken met kunst en cultuur.	262	259	259	0	
		Cultuurnota 2021-2024 Participatie	Het stimuleren en faciliteren van een plurifom cultureel aanbod en ontwikkelruimte	3.049	3.158	3.158	0	
		Cultuurparticipatie	Het bevorderen van betrokkenheid bij cultuur van een breed publiek	1.205	1.098	1.098	0	
		Cultuurprogramma jongeren Leidsche Rijn - Vleuten de Mee	Het stimuleren van actieve cultuurparticipatie door jongeren in Leidsche Rijn en Vleuten de Meern		150	118	32	
Samenleving en sport				**32.855**	**33.459**	**12.103**	**21.356**	**13.693**
	1. Inwoners doen mee en zorgen voor elkaar			**20.239**	**20.846**	**8.044**	**12.802**	**10.997**
		Beheerde speeltuinen	Technisch en sociaal beheer en onderhoud voor beheerde speeltuinen die maximaal ondersteunend zijn voor die initiatieven en qua openheid, sfeer, en functionaliteit aansluiten bij wat bewoners willen, waardoor buurten levendiger en leefbaarder worden.	2.386	2.386		2.386	2.386
		Belangenbehartiging en informatievoorziening	Faciliteren en organiseren van belangenbehartiging en informatie en advies	1.272	1.272	53	1.219	969
		Brugfunctie - nadere regel vrijwillige inzet voor elkaar	Brugfunctie: het tijdelijk ondersteunen en zo nodig verbinden van inwoners met een kwetsbare situatie aan partijen in de basisinfrastructuur of in de (aanvullende) zorg.	453	463		463	453
		Laaggeletterdheid / taal en digitale vaardigheden - nadere re	Verbeteren van taalniveau en andere basisvaardigheden	1.027	1.689		1.689	1.689
		Nadere regel basisvoorziening ondersteuning mantelzorgers	Advies, informatie en andere ondersteuning bieden aan mantelzorgers.	711	711		711	
		Nadere regel basisvoorziening vrijwilligersondersteuning	Stimuleren en faciliteren van vrijwilligerswerk in de stad in alle maatschappelijke sectoren.	773	773		773	
		NT2 voor volwassenen	Hoger opgeleide nieuwkomers zonder inburgeringsplicht krijgen met deze subsidie de mogelijkheid om de Nederlandse taal te leren en waar mogelijk een Staatsexamen NT2 te behalen	218	179		179	218
		Sociaal makelaarschap	Sociaal makelaars zetten in op het versterken van sociale netwerken in de wijk, zodat deze krachtiger worden en waarmee ook de veerkracht van bewoners in de wijk vergroot wordt. Sociaal makelaars werken aan het versterken van de pedagogische civil society in de wijk.	7.828	7.991	7.991	0	
		Stimuleren vrijwilligerswerk	Stimuleren en faciliteren van stedelijk vrijwilligerswerk middels het verbreden van de groep van actieve burgers en belemmeringen wegnemen om te participeren en vrijwilligerswerk te doen.	191	191		191	191
		Taal en digitale vaardigheden - nadere regel vrijwillige inzet	Het verbeteren van het taalniveau	100	100		100	
		Zorg voor elkaar - nadere regel vrijwillige inzet voor elkaar	Het ondersteunen van inwoners in een kwetsbare situatie waardoor zij zelfredzamer worden of beter kunnen meedoen.	5.280	5.091		5.091	5.091
	2. Inwoners kunnen zichzelf zijn en leven prettig met elkaar samen			**699**	**834**		**834**	**644**
		Brugfunctie Diversiteit - nadere regel vrijwillige inzet voor el	Brugfunctie - nadere regel vrijwillige inzet voor elkaar	55	55		55	
		Meldingen van stigmatisering en discriminatie worden adeq	Activiteiten op het gebied van preventie en voorlichting, met de nadruk op discriminatie op de arbeidsmarkt en in de horeca, uitgevoerd door Artikel 1 Midden-Nederland.	419	419		419	419
		Naamswijziging slavernijverleden	Tegemoetkoming aanvraagkosten voor achternaamswijziging slavernijverleden		10		10	
		Slavernijverleden zichtbaar maken	Slavernijverleden zichtbaar maken		125		125	
		Voorlichting en zichtbaar maken diversiteit	Geven van voorlichting over en zichtbaar maken van diversiteit.	225	225		225	225
	3. Kinderen, jongeren, ouders en opvoeders zijn veerkrachtig			**6.045**	**6.053**	**57**	**5.996**	**900**
		Ambulant jongerenwerk	Activeren van jeugdigen en bieden van mogelijkheden tot optimale ontwikkeling	4.651	4.651		4.651	
		De Stem van Utrecht	Faciliteren en organiseren van belangenbehartiging en informatie en advies	99	99		99	99
		Jeugdhulp meedoen (subsidietender Sport)	Meedoen kinderen met een beperking/ondersteuningsvraag	55	57	57	0	
		Jongeren, relaties en seksualiteit	Jongeren, relaties en seksualiteit	439	425		425	
		Kinder- en jongerenwerk MO	Activeren van jeugdigen en bieden van mogelijkheden tot optimale ontwikkeling	528	548		548	528
		Sociale prestatie en dagondersteuning (jeugd)	Het versterken van de zelfredzaamheid van kwetsbare Utrechters en het vergroten van hun zingeving. Deze voorzieningen dragen bij aan de bestrijding van sociaal isolement, verbetering van de (geestelijke) gezondheid en de toename van maatschappelijke participatie.	273	273		273	273
	4. Utrecht heeft voldoende, goede en toegankelijke buurtvoorzieningen			**907**	**909**		**909**	**839**
		Accommodaties maatschappelijke activiteiten: driehoeksov	Accommodaties maatschappelijke activiteiten: driehoeksoverleg	68	70		70	
		Welzijnsaccommodaties in zelfbeheer - nadere regel vrijwilli	Faciliteren van accommodaties voor maatschappelijke activiteiten. Uitgangspunten zijn een efficiënt gebruik en optimale toegankelijkheid.	839	839		839	839
	5. Inwoners kunnen op hun eigen manier en niveau sporten en bewegen in een veilige omgeving			**4.409**	**4.263**	**3.761**	**502**	
		Challenge aangepast sportaanbod sportakkoord	Ondersteunen sportaanbieders met aangepast sportaanbod	53	53		53	
		Challenge buurtsportcoach sportakkoord	Grotere sportdeelname en verbinden zorg, welzijn en sport	74	74	74	0	
		Challenge samenwerking sportakkoord	Ondersteunen en stimuleren van vitale aanbieders, positieve sportcultuur en inclusief sporten en bewegen	130	130		130	
		Challenge sportaanbieders sportakkoord	Ondersteunen en stimuleren van sportaanbieders op het gebied van vitaliteit, positieve sportcultuur en inclusief sporten en bewegen.	62	62		62	
		Grootschalige schoolsportevenementen	Ondersteunen en stimuleren grootschalige schoolsportevenementen	49	100		100	
		Grootschalige sportevenementen	Ondersteunen en stimuleren grootschalige sportevenementen	151	151	55	96	
		Grotere sportdeelname van kinderen	Grotere sportdeelname van kinderen	114	137	137	0	
		Kleinschalige sportevenementen	Ondersteunen en stimuleren kleinschalige sportevenementen	61	61		61	
		Sport, bewegen en verenigingsondersteuning	Ondersteunen van verenigingen, topsporters, topsporttalentenen vestiging talentcentra	3.411	3.196	3.196	0	
		Sport, bewegen en verenigingsondersteuning (topsport)	Ondersteunen van verenigingen, topsporters, topsporttalentenen vestiging talentcentra	253	249	249	0	
		Talentenprogramma's sport	Ondersteunen van activiteiten gericht op het ontwikkelen van sportieve talenten	51	50	50	0	
	6. Utrecht heeft voldoende, goede en toegankelijke sportvoorzieningen			**556**	**554**	**241**	**313**	**313**
		Basisvoorzieningen	Instandhouden van een aantal basisvoorzieningen	382	378	241	137	137
		Tuinen en parken	Volkstuinen	174	176		176	176
Algemene middelen				**3.100**	**6.100**		**6.100**	
	1. Algemene stelposten			**3.100**	**6.100**		**6.100**	
		Tegemoetkoming energiekosten maatschappelijke organisat	Maatschappelijke organisaties die te maken hebben (gehad) met een stijging van de energietarieven van ten minste 30% ontvangen een tegemoetkoming in de energiekosten	3.100	3.100		3.100	
		Noodsteun voor organisaties met een unieke positie en bijzo	Noodsteun voor organisaties met een unieke positie en bijzonder belang voor de stad die door gestegen energiekosten in acute continuïteitsproblemen zijn beland	0	3.000		3.000	
Eindtotaal				**297.494**	**321.180**	**142.591**	**178.589**	**101.285**

Bedragen zijn maal €1.000,00
De verdeling van de subsidies is op basis van de criteria in de Algemene Subsidieverordening en in de nadere regel van de specifieke subsidieregeling.

Programma	Doelstelling	Subsidiedoelstelling	Omschrijving	Budget 2023 oud	Budget 2023 nieuw	Meerjarig verleend	Beschikbaar 2023	Vaste verlening met jaar-subsidies

De kolom "Begroting 2023-oud" is het totale subsidiebedrag, dat in de vorige versie van de subsidiestaat 2023 was opgenomen.
De kolom "Begroting 2023-nieuw" is het totale subsidiebedrag, dat is opgenomen in de Programmabegroting 2023
De kolom "Meerjarig verleend ten laste van 2023" zijn de verleende meerjarige subsidies, die zijn opgenomen in de programmabegroting 2023
De kolom Beschikbare subsidie omvat de begroting 2023 exclusief meerjarige verlening
De kolom Waarvan "vaste" verlening met jaarsubsidies is informatief, dit zijn de subsidiebedragen die in het voorgaande subsidiejaar als jaarsubsidies zijn verleend

(*1) Voor deze subsidiedoelstelling kunnen geen aanvragen worden ingediend. De subsidie is op basis van een convenant uitsluitend bestemd voor de ROM.
(*2) Het subsidieplafond is beperkt beschikbaar voor nieuwe aanvragen. Uit subsidies die in voorgaande jaren zijn verleend vloeien doorlopende verplichtingen voort waarvan de omvang afhankelijk is van externe factoren. Deze verplichtingen komen ten laste van het subsidieplafond voor 2023. Het plafond kan worden bijgesteld op basis van de ervaringen in het voorgaande jaar en nieuwe (wettelijke) ontwikkelingen.
(*3) Voor deze subsidiedoelstelling kunnen geen aanvragen worden ingediend. De subsidie is op basis van een aanwijzingsbesluit uitsluitend bestemd voor UW bedrijven.
(*4) Op de beschikbare subsidiebedragen onder deze regelingen worden de verleende subsidiebedragen uit het jaar 2022 in mindering gebracht.
De bevoegdheid tot verlening, intrekking, wijziging en vaststelling van subsidies berust bij het College van Burgemeester en Wethouders en is gebaseerd op artikel 3 van de Algemene Subsidieverordening.
Alle bedragen zijn onder voorbehoud van goedkeuring van de programmabegroting 2023 door de de gemeenteraad.
Aan dit overzicht kunnen geen aanspraken worden ontleend.

Programma	Hoofddoelste	Subsidiedoelstelling	Omschrijving	Budget 2024 Oud	Budget 2024 Nieuw	Meerjarig verleend	Beschikbaar 2024	Vaste verlening met jaarsubsidies
Betrouwbare overheid				**3.443**	**3.668**		**3.668**	**336**
	1. De gemeenteraad en het college van B&W vormen samen een betrouwbaar bestuur van de stad			**215**	**215**		**215**	**162**
		Volksfeesten	Organiseren en uitvoeren van volksfeesten	215	215		215	162
	2. De Utrechtse belangen zijn goed vertegenwoordigd in de regio, nationaal en internationaal			**174**	**174**		**174**	**174**
		ROM Regio Utrecht BV (*1)	Convenantbijdrage aan ROM Regio Utrecht BV	174	174		174	174
	3. Utrechters zijn actief in de eigen omgeving en/of oefenen invloed uit op gemeentelijke plannen, beleid en uitvoering in hun buurt, wijk en/of stad			**3.054**	**3.279**		**3.279**	
		Initiatievenfonds	Ondersteunen van bewoners en vrijwilligersorganisaties in het ontwikkelen van activiteiten of uitvoeren van ideeën om de sociale cohesie, leefbaarheid, zelfredzaamheid en participatie van kwetsbare burgers te vergroten.	3.054	3.279		3.279	
Ontwikkelen en wonen voor iedereen				**829**	**851**		**851**	**151**
	1. Herontwikkeling van de fysieke leefomgeving draagt bij aan gezonde groei met kwaliteit en in balans			**479**	**479**		**479**	**79**
		Lesgeven in een grootstedelijke context	Lesgeven in een grootstedelijke context	400	400		400	
		Ruimtelijke plannen	Bijdrage aan lokaal platform/ initiatieven voor onderzoek, debat, en infovoorziening over architectuur, stedenbouw en landschap	79	79		79	79
	3. Voldoende passende en betaalbare huisvesting voor alle bewoners en woningzoekenden			**350**	**372**		**372**	**72**
		Doelgroepen	Stedelijke huurders participatie en vertegenwoordiging	50	72		72	72
		Toevoegen Woonruimte	Fonds Toevoegen Woonruimte voor uitbreiding woonvoorraad bestaande bouw	300	300		300	
Klimaatvriendelijke stad				**467**	**5.842**		**5.842**	
	1. Energieverbruik gebouwde omgeving 2050			**467**	**5.842**		**5.842**	
		Aanpak versneld energetisch verbeteren sociale huurwoningen	woningcorporaties worden gesubsidieerd voor het nemen van energiebesparende maatregelen, ter vermindering van de energielasten van huurders		1.900		1.900	
		Duurzaamheidsleningen	Regeling voor duurzaamheidsleningen voor grondgebonden woningen		3.500		3.500	
		Duurzame monumentenadviezen	Duurzame monumentenadviezen	25	0		0	
		Energieadvies en trajecbegeleiding (*4)	Energieadvies en Trajectbegeleiding voor grondgebonden woningen	102	102		102	
		Energieloket Zakelijk Maatschappelijk Vastgoed	Verduurzaming zakelijk en maatschappelijk vastgoed in Utrecht	100	100		100	
		Maatschappelijk Vastgoed (*4)	Mogelijk maken duurzame investeringen in panden van maatschappelijke instellingen	165	165		165	
		Samen Verduurzamen	Het stimuleren van collectieve initiatieven voor energiemaatregelen bij particuliere bestaande woningen.	75	75		75	
Duurzame bereikbaarheid				**50**	**50**		**50**	
	1. Toename van het aandeel duurzame, gezonde en ruimte-efficiënte vervoersmiddelen			**50**	**50**		**50**	
		Uitvoeren maatregelen goederenvervoer	Uitvoeren maatregelen goederenvervoer	50	50		50	
Aantrekkelijke en groene leefomgeving				**6.875**	**7.897**	**40**	**7.857**	**4.762**
	1. De openbare ruimte is gezond, aantrekkelijk, robuust en toekomstbestendig voor iedereen			**1.800**	**1.800**		**1.800**	
		Herstel kelders wervengebied	Herstel kelders wervengebied	1.800	1.800		1.800	
	2. Het water- en rioleringssysteem is gezond, robuust en toekomstbestendig voor iedereen			**1.000**	**1.000**		**1.000**	
		Groene daken	Wateroverlast voorkomen	700	700		700	
		Watervriendelijk Maatschappelijk vastgoed	Wateroverlast en schade door droogte voorkomen	300	300		300	
	3. Extra groen dat bijdraagt aan klimaatadaptatie, biodiversiteit en/of recreatie voor mensen en dieren			**3.680**	**4.688**		**4.688**	**4.688**
		Dierenweides	Bijdrage aan exploitatie dierenweides	48	49		49	49
		Utrecht groen en duurzaam	Bijdrage Natuur- en Milieueducatie ter ondersteuning van aantrekkelijke , laagdrempelige locaties , talrijke initiatieven door co-creatie en samenwerking op gebied van natuur , milieu en groen in de stad Utrecht.	3.632	4.639		4.639	4.639
	5. Behouden, beheren en benutten van ergoed als cultuurhistorische dragen van het karakter van Utrecht			**110**	**114**	**40**	**74**	**74**
		Exploitatie Domunder	Ondersteuning exploitatie Domunder	40	40	40	0	
		Publieksbereik Erfgoed	Ondersteuning activiteit Open Monumenten Dag Utrecht en Kerken kijken Utrecht	70	74		74	74
	6. Utrecht werkt aan het verbeteren van lucht- en geluidkwaliteit en een gezonde, veilige leefomgeving en ondergrond.			**285**	**295**		**295**	
		Terugdringen van emissies door houtstook	Terugdringen van emissies door houtstook	285	295		295	
Veilige stad				**6.425**	**6.566**	**5.734**	**832**	**466**
	1. Aanpakken en voorkomen criminaliteit			**5.959**	**6.100**	**5.734**	**366**	
		Buurtteams jeugd en gezin (veiligheid) (subsidietender Jeugd)	Integraal inzetten van jeugdzorgaanbod zonder indicatiestelling	1.476	1.476	1.476	0	
		Jongerenwerk en veiligheid	Terugdringen van criminaliteit onder en ernstige overlast door jongeren en bieden van een duurzaam toekomstperspectief.	4.319	4.258	4.258	0	
		Ondersteuning aanpak jeugd en veiligheid	Bijdrage in de kosten van organisaties die betrokken zijn bij de preventieve activiteiten in het kader van jeugd en veiligheid	69	271		271	
		Politie Keurmerk Veilig Wonen	Subsidie op verkrijgen van Politie Keurmerk Veilig Wonen (PKVW) bestaande woningen	75	75		75	
		Preventiekosten bedrijfsovervallen	Tegemoetkoming in de kosten voor ondernemers, die slachtoffer zijn geworden van een overval op hun bedrijf en die beschermingsmaatregelen willen nemen ter voorkoming van een nieuwe overval.	20	20		20	
	2. Tegengaan en voorkomen van (ernstige) overlast door personen en groepen			**250**	**250**		**250**	**250**
		Samen voor Overvecht (Veiligheid)	Samen voor Overvecht betekent werken aan een wijk waar bewoners prettig samen leven en die aantrekkelijk is voor nieuwe bewoners, bezoekers, en ondernemers. Een wijk waarin de veerkracht van bewoners wordt versterkt en iedereen mee kan doen.	250	250		250	250
	3. Adequaat optreden etc.			**216**	**216**		**216**	**216**
		Hulpverlening bij ongevallen en rampen	Bijdrage in de kosten van organisaties die betrokken zijn bij de hulpverlening bij ongevallen en rampen	216	216		216	216
Passende ondersteuning en opvang				**45.293**	**45.205**	**34.850**	**10.355**	**10.355**
	1. Utrechters kunnen met hun hulpvraag terecht voor laagdrempelige basiszorg			**27.292**	**27.545**	**27.222**	**323**	**323**
		Advies	Faciliteren en organisatie van advies door sociaal raadsliedenwerk	2.339	2.360	2.360	0	
		Buurtteams Sociaal	Doorontwikkeling en uitvoering van de buurtteams en het leveren van hoogwaardige sociale basiszorg. In co-creatie met de gemeente Utrecht leveren van een bijdrage aan de ontwikkeling van een nieuw en eenvoudiger stelsel van zorg en ondersteuning.	22.451	22.660	22.660	0	
		Groepsgewijze activiteiten	Groepsgewijze activiteiten zorgen voor verbinding tussen cliënten onderling, waardoor zij onderling netwerken kunnen onderhouden, waarbij preventie, activering, lotgenotencontact en onderlinge hulp/steun centraal staan	320	323		323	323
		Informatievoorziening	Faciliteren en organiseren van informatie op breed sociaal domein	768	775	775	0	
		Onafhankelijke clientondersteuning	Faciliteren en organiseren van onafhankelijke clientondersteuning.	163	164	164	0	
		Ondersteuning schuldhulpverlening vanuit Informele zorg	Ondersteuning om inwoners op een toegankelijke en laagdrempelige wijze te leren omgaan met geld, schulden en administratie	1.251	1.263	1.263	0	
	2. Utrechters krijgen passende aanvullende zorg en ondersteuning passend bij hun (zorg)vraag zodat zij mee kunnen doen			**7.929**	**7.494**		**7.494**	**7.494**
		Buurtbemiddeling/ aanpak extreme woonoverlast	Buurtbemiddeling leert en helpt mensen om al in een vroeg stadium burengeschillen op te lossen. De aanpak extreme woonoverlast wordt ingezet als de bewoner(s) van een woning het woongenot van omwonenden structureel verstoort c.q. verstoren.	879	887		887	887
		FIOM	Aanbieden van gespecialiseerd maatschappelijk werk met betrekking tot zwangerschap, adoptie, seksueel geweld en hulp aan tienerouders	314	317		317	317
		Sociale prestatie en dagondersteuning	Het versterken van de zelfredzaamheid van kwetsbare Utrechters en het vergroten van hun zingeving. Deze voorzieningen dragen bij aan de bestrijding van sociaal isolement, verbetering van de (geestelijke) gezondheid en de toename van maatschappelijke participatie.	6.736	6.290		6.290	6.290
	3. Inwoners in de regio Utrecht die onvoldoende zelfredzaam en/of dakloos zijn, krijgen (24-uurs) begeleiding gericht op herstel en activering, thuis of in een woonvoorziening			**10.072**	**10.166**	**7.628**	**2.538**	**2.538**
		Gecombineerde inloopvoorziening voor daklozen	Het bieden van een duidelijke ingang, snel bieden van tijdelijke opvang en integrale hulpverlening, bijdrage aan herstel van daklozen, vergroten van de door- en uitstroom uit de maatschappelijke opvang.	1.727	1.743	1.743	0	
		Veilig thuis 18+	Uitvoering van de activiteiten Veilig Thuis voor 18+ (volwassenen)	5.831	5.885	5.885	0	
		Voorkomen huiselijk geweld	Voorkomen van huiselijk geweld bij alle slachtoffers. Bij ernstige dreiging en gevaar van huiselijk wordt een veilige situatie gecreëerd in de (crisis) opvang, onderduikaders, bij familie of via de informele netwerken. In alle gevallen is sprake van (groeps) begeleiding en/of (ambulante) hulpverlening al dan niet door de vrouwenopvang zelf.	2.514	2.538		2.538	2.538
Werk, toekomstbestendige economie en bestaanszekerheid				**30.973**	**31.948**	**145**	**31.803**	**25.135**
	1. Utrecht heeft voldoende toekomstbestendige werknemers en werkgelegenheid die passend is bij de groei van de stad			**9.495**	**9.785**	**145**	**9.640**	**8.550**
		BIZ Woonboulevard	BIZ subsidie (Bedrijfs Investerings Zone)	145	145	145	0	
		Ecosysteem startups en scale-ups meerjarig (deel A)	Meerjarige subsidie voor activiteiten van incubators en frontoffice/ecosysteemmanagement (deel A)	380	380		380	
		Ecosysteem startups en scale-ups activiteiten (deel B)	Subsidie voor programma's, activiteiten en evenementen met nadruk op groeiondernemers (deel B)	120	120		120	
		Evenementenfonds	Evenementenfonds	300	300		300	
		Ondernemersfonds Utrecht	Subsidie aan Stichting Ondernemersfonds Utrecht voor stimulering economische structuur van Utrecht en economische vitaliteit van de stad.	8.500	8.500		8.500	8.500
		Subsidieplafond kwetsbare winkelgebieden (*4)	Ondersteuning verplaatsingen van kleinschalige ondernemers met retailfuncties		90		90	
		Stimuleren van arbeidsmarkttransities	Stimuleren van arbeidsmarkttransities		200		200	
		Utrecht Science Park (USP)	Subsidie voor de ontwikkelinging van het Utrecht Science Park voor het versterken zowel op economisch als op maatschappelijk gebied	50	50		50	50
	4. Utrechters kunnen rondkomen, meedoen en zijn schulden(zorg) vrij			**21.478**	**22.163**		**22.163**	**16.585**
		Actieagenda Utrechters Schuldenvrij	Zorgen dat alle Utrechters kunnen rondkomen, meedoen en blijvend schulden(zorg)vrij zijn. We doen dit door er op tijd bij te zijn en hulp op maat te bieden.	150	150		150	
		Huisvesting voedselbanken	Huisvesting voedselbanken	150	150		150	
		Levensgebeurtenissen	Ondersteuning met vrijwillige inzet ten behoeve van schuldhulpverlening	378	378		378	
		Loonkostensubsidie (*2)	Loonkostensubsidie aan werkgevers die mensen uit de doelgroep WWB in dienst nemen.	4.000	4.000		4.000	
		Inkomens- en bestaanszekerheid ondernemers (ondernemer centraal)	Ondernemers preventief voorzien van passende dienstverlening om de toekomstbestedigheid van de onderneming te borgen.	600	650		650	
		Plusbonus	Eenmalige subsidie voor een werkgever als de werkgever een bijstandsgerechtigde die parttime werkt, een nieuw contract aanbiedt met een urenuitbreiding.	50	50		50	

Programma	Hoofddoelste	Subsidiedoelstelling	Omschrijving	Budget 2024 Oud	Budget 2024 Nieuw	Meerjarig verleend	Beschikbaar 2024	Vaste verlening met jaarsubsidies
		Samen voor Overvecht (Werk en ondernemerschap)	Samen voor Overvecht betekent werken aan een wijk waar bewoners prettig samen leven en die aantrekkelijk is voor nieuwe bewoners, bezoekers, en ondernemers. Een wijk waarin de veerkracht van bewoners wordt versterkt en iedereen mee kan doen.	200	200		200	200
		Wet Sociale werkvoorziening (*3)	Uitvoering sociale werkvoorziening en begeleid werken	15.750	16.385		16.385	16.385
		Werkgeverscheque	Werkgevers stimuleren om mensen met belemmeringen op de arbeidsmarkt in dienst te nemen of op een proefplaatsing aan te stellen	200	200		200	
Kansrijk opgroeien				**107.617**	**103.854**	**46.613**	**56.841**	**32.516**
	1. Alle kinderen en jongeren doorlopen hun eigen unieke pad naar kansrijke deelname aan de samenleving			**50.218**	**49.723**	**2.562**	**46.761**	**30.087**
		Bibliotheek Utrecht	De Bibliotheek Utrecht laagdrempelig bereikbaar, toegankelijk en aantrekkelijk houden.	15.130	16.781		16.781	16.781
		Burgerschap	Vredeseducatie en Homo-emancipatie LHTB	49	53		53	53
		Cultuureducatie (onderwijs)	Kinderen in het primair- en voortgezet onderwijs in contact brengen met een breed aanbod van kunst en cultuur in en rondom de school.	1.917	2.059		2.059	2.059
		Huisvesting voor uitvoering voorschoolse educatie	Huisvesting voor het uitvoeren van voorschoolse educatie in een voorschoolse educatie lokaal/ruimte. De te bereiken doelgroep is Utrechtse doelgroeppeuters.	800	0		0	
		Internationale Schakel Klassen (ISK): taal onderwijs voor nieuwkomers (VO) van 12 t/m 18 jaar	Het realiseren van de beoogde effecten conform Goed onderwijs voor elk kind, binnen het thema Cognitie 12-23. Dit door middel van de voorziening de ISK waar nieuwkomers (leerlingen in het VO) de Nederlandse taal leren zodat zij na onderwijs te hebben ontvangen op het ISK kunnen uitstromen naar het reguliere onderwijs op het niveau naar vermogen.	97	104		104	104
		NPOnderwijs	Nationaal Programma Onderwijs	4.850	1.608		1.608	
		Ondersteunend personeel primair onderwijs (voorheen conciërges)	Verlaging werkdruk leraren	358	402		402	402
		Ondersteuning peuter bij overgang naar primair onderwijs	Coördinatie van het onderdeel 0-4 jaar binnen zorgplatform en bieden van ambulante begeleiding gericht op een vloeiende overgang van kinderen van voorschoolse voorziening naar het primair (speciaal) onderwijs	532	571		571	571
		Onderwijs ondersteuning talentontwikkeling	Kinderen en jongeren kunnen gebruik maken van een samenhangend aanbod van talentontwikkeling, ouderbetrokkenheid en pedagogische aanpak/burgerschap dat door een derde partij in samenwerking met de school wordt aangeboden.	37	40		40	
		Onderwijsimpuls voor toekomstbestendig onderwijs	Het geven van een impuls aan de kwaliteit van het onderwijs en het stimuleren van onderwijsinnovatie in Utrecht.	1.289	1.399	45	1.354	1.354
		OPDC Utrecht	Voorziening waar overbelaste jongeren met meervoudige problematiek die dreigen uit te vallen op school worden versterkt in hun gedragsrepertoire en duurzaam teruggeleid naar de school van herkomst, of doorgeleid naar een andere passende school, of naar de arbeidsmarkt.	654	702		702	702
		Overgang PO naar VO	Het realiseren van de beoogde effecten conform de Beleidsregel Onderwijs Utrecht, Goed onderwijs voor elk kind, binnen het thema Schoolloopbaan 12-23.	227	277		277	277
		Schoolmaatschappelijk werk PO (subsidietender Buurtteam Jeugd)	Leerlingen ondersteunen bij achterstanden in hun ontwikkeling op school (Buurtteams)	1.400	1.503	1.503	0	
		Schoolmaatschappelijk werk VO (subsidietender Buurtteam Jeugd)	Leerlingen ondersteunen bij achterstanden in hun ontwikkeling op school (Buurtteams)	944	1.014	1.014	0	
		Taalschool: taal onderwijs voor nieuwkomers van 4 t/m 12 jaar	Het realiseren van de beoogde effecten conform Goed onderwijs voor elk kind, binnen het thema Cognitie 0-12. Dit door middel van de voorziening de Taalschool waar nieuwkomers (leerlingen in het PO) de Nederlandse taal leren zodat zij na ca. 1½ jaar Taalschool bij uitstroom naar het reguliere onderwijs Nederlands spreken, lezen en schrijven – passend bij het vastgestelde uitstroomniveau.	900	635		635	635
		Talentontwikkeling en combinatiefuncties brede school primair onderwijs	Combinatiefuncties onderwijs, activiteiten brede talentontwikkeling en programma Brede Scholen	1.466	1.574		1.574	1.574
		Talentontwikkeling voortgezet onderwijs	Activiteiten voor brede talentontwikkeling in het voortgezet onderwijs.	1.151	1.331		1.331	1.331
		Transitieregeling Voorschoolse educatie	Het subsidieplafondvoor de transitieregeling voorschoolse educatie	1.500	0		0	
		Uitvoering Voorschoolse Educatie	De startpositie van jonge kinderen verbeteren die het risico lopen op een achterstand in (taal)ontwikkeling door middel van o.a. Voorschoolse Educatie.	10.000	12.800		12.800	
		Utrecht Leert!	Activiteiten die bijdragen aan de doelstellingen van het plan van aanpak voor het terugdringen van het lerarentekort, Utrecht Leert!	1.000	1.000		1.000	
		Uitvoering Voorschoolse educatie plus	De startpositie van jonge kinderen verbeteren die het risico lopen op een achterstand in (taal)ontwikkeling door middel van de uitvoering van voorschoolse educatie plus.	900	0		0	
		Verbindingsgroepen	Verbindingsgroepen		400			
		Verkeersexamen in de wijken	Resultaat Verkeersveiligheid PO groep 7/8 afsluiten met theoretisch en praktisch examen	32	34		34	
		Versterken van taal	Het realiseren van de beoogde effecten conform Goed onderwijs voor elk kind, binnen het thema Cognitie 0-12. Dit door middel van de inzet van Vroegschoolse educatie, Professionalisering van professionals op de vroegschool, Ouderbetrokkenheid op de vroegschool, Schakelen gr. 3, 4, Leertijduitbreiding (LTU), Brede School Academie (BSA), Zomerschool/taalstimulering in de vakantie perioden en taalactiviteiten.	3.800	3.911		3.911	3.911
		Versterken van taal: Brede school Academie (BSA)	De subsidie is tijdelijk beschikbaar met als doel het borgen van activiteiten voor hogere taalprestaties en bredere maatschappelijke ontwikkeling in het onderwijsaanbod. Voor leerlingen met een taalachterstand en talentvolle leerlingen die onderpresteren op taal in het primair onderwijs en de onderbouw van het voortgezet onderwijs.	300	137		137	
		VSV Regionaal	Schoolverzuim en -uitval terugdringen waardoor leerlingen de kans krijgen hun schoolloopbaan zo soepel mogelijk te doorlopen en daarmee het perspectief op het behalen van een startkwalificatie vergroten.	600	880		880	
		VSV stad inclusief loopbaanoriëntatie PO-VO en overgang VO-MBO	Schoolverzuim en -uitval terugdringen waardoor leerlingen de kans krijgen hun schoolloopbaan zo soepel mogelijk te doorlopen en daarmee het perspectief op het behalen van een startkwalificatie vergroten.	285	333		333	333
		Waardering voor Vakmanschap	Waardering voor Vakmanschap		175		175	
	3. Kinderen, jongeren, ouders en opvoeders zijn veerkrachtig			**6.398**	**6.222**	**59**	**6.163**	**712**
		Ambulant jongerenwerk	Activeren van jeugdigen en bieden van mogelijkheden tot optimale ontwikkeling	4.949	4.995		4.995	
		De Stem van Utrecht	Faciliteren en organiseren van belangenbehartiging en informatie en advies	105	106		106	106
		Jeugdhulp meedoen (subsidietender Sport)	Meedoen kinderen met een beperking/ondersteuningsvraag	59	59	59	0	
		Jongeren, relaties en seksualiteit	Jongeren, relaties en seksualiteit	467	456		456	
		Kinder- en jongerenwerk MO	Activeren van jeugdigen en bieden van mogelijkheden tot optimale ontwikkeling	528	313		313	313
		Sociale prestatie en dagondersteuning (jeugd)	Het versterken van de zelfredzaamheid van kwetsbare Utrechters en het vergroten van hun zingeving. Deze voorzieningen dragen bij aan de bestrijding van sociaal isolement, verbetering van de (geestelijke) gezondheid en de toename van maatschappelijke participatie.	290	293		293	293
	4. De buurtteams jeugd en gezin ondersteunen jeugdigen en gezinnen die dat nodig hebben, zodat zij gezond en veilig kunnen opgroeien			**28.707**	**28.961**	**27.244**	**1.717**	**1.717**
		Buurtteams jeugd en gezin	Integraal inzetten van jeugdzorgaanbod zonder indicatiestelling.	26.993	27.244	27.244	0	
		Jeugdhulp	Trajectmanagement, woonbegeleiding, onderwijshulpverlening en intensieve hulp bij opgroeiproblemen voor jongeren	364	367		367	367
		Samen voor Overvecht (Ondersteuning op maat)	Samen voor Overvecht betekent werken aan een wijk waar bewoners prettig samen leven en die aantrekkelijk is voor nieuwe bewoners, bezoekers, en ondernemers. Een wijk waarin de veerkracht van bewoners wordt versterkt en iedereen mee kan doen.	1.350	1.350		1.350	1.350
	5. Aanbieders van specialistische jeugdhulp bieden specialistische zorg en ondersteuning dichtbij en op maat, zodat jeugdigen gezond, veilig en zoveel mogelijk in een gezin kunnen opgroeien			**8.843**	**5.372**	**3.172**	**2.200**	
		Basiszorg daklozen regio Utrecht	Hulp en begeleiding aan dak- en thuisloze jongeren	3.143	3.172	3.172	0	
		Versneld Vernieuwen & Kansrijke start (*4)	Tegengaan en/of verzachten van de negatieve sociale effecten van corona en de coronamaatregelen op inwoners en het ondersteunen van hen die daardoor extra zorg en ondersteuning nodig hebben.	5.700	2.200		2.200	
	6. Jeugdbescherming ondersteunt gezinnen als veilig opgroeien en ontwikkelen van jeugdigen wordt bedreigd en vrijwillige hulpverlening niet toereikend is			**13.451**	**13.576**	**13.576**	**0**	
		Veilig thuis, Jeugdbescherming en Jeugdreclassering	Uitvoering van Veilig Thuis en (preventieve) jeugdreclassering en jeugdbescherming	13.451	13.576	13.576	0	
Levendige en gezonde stad				**94.547**	**99.113**	**64.258**	**34.855**	**25.865**
	1. Nieuwkomers weten zich welkom en thuis in Utrecht en kunnen zich maximaal ontwikkelen en ontplooien voor hun toekomst in Utrecht of ergens anders			**9.500**	**9.500**		**9.500**	**7.900**
		Asielzoekers, ongedocumenteerden en vluchtelingen	Ondersteuning van nieuwkomers: activiteiten Plan Einstein, de pilot Landelijke Vreemdelingen Voorziening (LVV), maatschappelijke begeleiding van statushouders en ondersteuning van voormalig alleenstaande minderjarige vreemdelingen (AMV)	9.500	9.500		9.500	7.900
	2. Inwoners doen mee en zorgen voor elkaar			**20.232**	**22.633**	**8.634**	**13.999**	**11.961**
		Beheerde speeltuinen	Technisch en sociaal beheer en onderhoud voor beheerde speeltuinen die maximaal ondersteunend zijn voor die initiatieven en qua openheid, sfeer, en functionaliteit aansluiten bij wat bewoners willen, waardoor buurten levendiger en leefbaarder worden.	2.386	2.562		2.562	2.562
		Belangenbehartiging en informatievoorziening	Faciliteren en organiseren van belangenbehartiging en informatie en advies	1.272	1.366	53	1.313	969
		Brugfunctie - nadere regel vrijwillige inzet voor elkaar	Brugfunctie: het tijdelijk ondersteunen en zo nodig verbinden van inwoners met een kwetsbare situatie aan partijen in de basisinfrastructuur of in de (aanvullende) zorg.	453	497		497	497
		Laaggeletterdheid / taal en digitale vaardigheden - nadere regel vrijwillige inzet voor elkaar	Verbeteren van taalniveau en andere basisvaardigheden	1.027	1.814		1.814	1.814
		Nadere regel basisvoorziening ondersteuning mantelzorgers	Advies, informatie en andere ondersteuning bieden aan mantelzorgers.	711	764		764	
		Nadere regel basisvoorziening vrijwilligersondersteuning	Stimuleren en faciliteren van vrijwilligerswerk in de stad in alle maatschappelijke sectoren.	773	830		830	
		NT2 voor volwassenen	Hoger opgeleide nieuwkomers zonder inburgeringsplicht krijgen met deze subsidie de mogelijkheid om de Nederlandse taal te leren en waar mogelijk een Staatsexamen NT2 te behalen	218	192		192	192
		Sociaal makelaarschap	Sociaal makelaars zetten in op het versterken van sociale netwerken in de wijk, zodat deze krachtiger worden en waarmee ook de veerkracht van bewoners in de wijk vergroot wordt. Sociaal makelaars werken aan het versterken van de pedagogische civil society in de wijk.	7.821	8.581	8.581	0	
		Stimuleren vrijwilligerswerk	Stimuleren en faciliteren van stedelijk vrijwilligerswerk middels het verbreden van de groep van actieve burgers en belemmeringen wegnemen om te participeren en vrijwilligerswerk te doen.	191	205		205	205
		Taal en digitale vaardigheden - nadere regel vrijwillige inzet voor elkaar	Het verbeteren van het taalniveau	100	100		100	

Programma	Hoofddoelstel	Subsidiedoelstelling	Omschrijving	Budget 2024 Oud	Budget 2024 Nieuw	Meerjarig verleend	Beschikbaar 2024	Vaste verlening met jaarsubsidies
		Zorg voor elkaar - nadere regel vrijwillige inzet voor elkaar	Het ondersteunen van inwoners in een kwetsbare situatie waardoor zij zelfredzamer worden of beter kunnen meedoen.	5.280	5.468		5.468	5.468
		Scoutingactiviteiten	Scoutingactiviteiten		254		254	254
	3. Inwoners kunnen zichzelf zijn en leven prettig met elkaar samen			**744**	**799**		**799**	**736**
		Brugfunctie Diversiteit - nadere regel vrijwillige inzet voor elkaar	Brugfunctie - nadere regel vrijwillige inzet voor elkaar	59	63		63	
		Meldingen van stigmatisering en discriminatie worden adequaat opgevolgd	Activiteiten op het gebied van preventie en voorlichting, met de nadruk op discriminatie op de arbeidsmarkt en in de horeca, uitgevoerd door Artikel 1 Midden-Nederland.	446	479		479	479
		Voorlichting en zichtbaar maken diversiteit	Geven van voorlichting over en zichtbaar maken van diversiteit.	239	257		257	257
	4. Utrecht heeft voldoende, goede en toegankelijke buurtvoorzieningen			**907**	**974**		**974**	**901**
		Accommodaties maatschappelijke activiteiten: driehoeksoverleg	Accommodaties maatschappelijke activiteiten: driehoeksoverleg	68	73		73	
		Welzijnsaccommodaties in zelfbeheer - nadere regel vrijwillige inzet voor elkaar	Faciliteren van accommodaties voor maatschappelijke activiteiten. Uitgangspunten zijn een efficiënt gebruik en optimale toegankelijkheid.	839	901		901	901
	5. Inwoners kunnen op hun eigen manier en niveau sporten en bewegen in een veilige omgeving			**4.404**	**4.554**	**4.029**	**525**	
		Challenge aangepast sportaanbod sportakkoord	Ondersteunen sportaanbieders met aangepast sportaanbod	53	53		53	
		Challenge buurtsportcoach sportakkoord	Grotere sportdeelname en verbinden zorg, welzijn en sport	74	74	74	0	
		Challenge samenwerking sportakkoord	Ondersteunen en stimuleren van vitale aanbieders, positieve sportcultuur en inclusief sporten en bewegen	130	130		130	
		Challenge sportaanbieders sportakkoord	Ondersteunen en stimuleren van sportaanbieders op het gebied van vitaliteit, positieve sportcultuur en inclusief sporten en bewegen.	62	62		62	
		Grootschalige schoolsportevenementen	Ondersteunen en stimuleren grootschalige schoolsportevenementen	49	107		107	
		Grootschalige sportevenementen	Ondersteunen en stimuleren grootschalige sportevenementen	151	162	55	107	
		Kleinschalige sportevenementen	Ondersteunen en stimuleren kleinschalige sportevenementen	61	66		66	
		Grotere sportdeelname van kinderen	Grotere sportdeelname van kinderen	114	147	147	0	
		Sport, bewegen en verenigingsondersteuning	Ondersteunen van verenigingen, topsporters, topsporttalentenen vestiging talentcentra	3.411	3.432	3.432	0	
		Sport, bewegen en verenigingsondersteuning (topsport)	Ondersteunen van verenigingen, topsporters, topsporttalentenen vestiging talentcentra	249	267	267	0	
		Talentenprogramma's sport	Ondersteunen van activiteiten gericht op het ontwikkelen van sportieve talenten	50	54	54	0	
	6. Utrecht heeft voldoende, goede en toegankelijke sportvoorzieningen			**556**	**595**	**241**	**354**	**354**
		Basisvoorzieningen	Instandhouden van een aantal basisvoorzieningen	382	406	241	165	165
		Tuinen en parken	Volkstuinen	174	189		189	189
	7. In 2040 zijn de gezondheidsverschillen in Utrecht tussen de laagste en hoogste sociaal economische groepen met 30% afgenomen ten opzichte van 2012			**5.075**	**6.511**		**6.511**	**4.013**
		Gezonde leefstijl (subsidietender Sport))	Stimuleren gezonde leefstijl door sporten	141	151		151	
		Gezond Leren op School	Schoolbesturen PO kunnen voor scholen met een schoolweging hoger dan 30 en voor scholen speciaal onderwijs een subsidie aanvragen voor een gezond aanbod van gezonde lunch, beweegactiviteiten, ouderbetrokkenheid en voedseleducatie. Doelstelling is een gezonde leefstijl te bevorderen, honger tegen te gaan en gezond gewicht te bevorderen.		700		700	
		Samen voor Overvecht (Gezonde wijk)	Samen voor Overvecht betekent werken aan een wijk waar bewoners prettig samen leven en die aantrekkelijk is voor nieuwe bewoners, bezoekers, en ondernemers. Een wijk waarin de veerkracht van bewoners wordt versterkt en iedereen mee kan doen.	200	200		200	200
		Sekswerk	Het bieden van laagdrempelige opvang en het vergroten v/h bereik onder de sekswerkers door outreachend werken en het ondersteunen en begeleiden van vrouwen bij het uitstappen uit het sekswerk.	1.358	1.458		1.458	
		Toeleiding naar (bemoei)zorg	Toeleiding naar (bemoei)zorg	176	189		189	
		Verslavingspreventie	Het bieden van informatie over de gezondheidseffecten van middelengebruik (nicotine, alcohol, drugs) en gokken. De activiteiten richten zich op jongeren, jongvolwassenen, risicogroepen, de sociale omgeving (w.o. ouders) en intermediairs. De inzet bevordert bewustwording, motivering en gedragsverandering.	1.515	1.833		1.833	1.833
		Verslavingszorg	Het opsporen en toeleiden naar zorg van zeer sociaal kwetsbaren/OGGZ, het bieden van een heroïnebehandeling, het verspreiden en ophalen van spuiten en spuithulpmiddelen, en het afhandelen van spuitmeldingen	1.555	1.840		1.840	1.840
		WMO collectieve GGZ preventie	Subsidie t.b.v. een substantiële bijdrage aan de psychosociale gezondheid van burgers en ondersteuning van mantelzorgers in de gemeente Utrecht	130	140		140	140
	8. Gelijk aan de groei van de stad is er in alle wijken steeds meer passend aanbod van diverse creatieve makers en culturele instellingen			**47.271**	**47.256**	**45.505**	**1.751**	
		Cultuurnota 2021-2024	Het stimuleren en faciliteren van een plurifom cultureel aanbod en ontwikkelruimte	41.665	42.053	42.053	0	
		Investeringsbijdrage muziekstudio's	De realisatie van muziekstudio's in de gemeente Utrecht, die tegen een betaalbaar tarief incidenteel of voor een langere periode kunnen worden gehuurd door muzikanten	217	242		242	
		Productie en programmering	Het faciliteren van artistiek interessante activiteiten van Utrechtse makers en culturele instellingen	4.420	4.052	3.452	600	
		Projecten cultuur	Het stimuleren van bijzondere culturele projecten die van belang zijn voor de gemeente Utrecht, haar inwoners en/of de Utrechtse culturele sector.	969	909		909	
	9. Een breed publiek uit Utrecht en daarbuiten neemt actief deel aan en bezoekt het culturele aanbod in de stad			**5.858**	**6.291**	**5.849**	**442**	
		Amateurkunsteducatie	Amateurkunsteducatie, vrije cursusaanbod in de stad	1.004	1.116	1.116	0	
		Basissubsidie Amateurkunst	Het stimuleren van actieve participatie aan amateurkunst door inwoners van de gemeente Utrecht	380	410		410	
		Combinatiefunctionarissen	Het aanstellen van cultuurcoaches die een brede doelgroep laten kennismaken met kunst en cultuur.	262	278	278	0	
		Cultuurnota 2021-2024 Participatie	Het stimuleren en faciliteren van een plurifom cultureel aanbod en ontwikkelruimte	3.244	3.274	3.274	0	
		Cultuurparticipatie	Het bevorderen van betrokkenheid bij cultuur van een breed publiek	968	1.063	1.063	0	
		Cultuurprogramma jongeren Leidsche Rijn - Vleuten de Meern	Het stimuleren van actieve cultuurparticipatie door jongeren in Leidsche Rijn en Vleuten de Meern		150	118	32	
Eindtotaal				**296.519**	**304.994**	**151.640**	**152.954**	**99.586**

Bedragen zijn maal €1.000,00
De verdeling van de subsidies is op basis van de criteria in de Algemene Subsidieverordening en in de nadere regel van de specifieke subsidieregeling.
De kolom "Begroting 2024-oud" is het totale subsidiebedrag, dat in de vorige versie van de subsidiestaat 2024 was opgenomen.
De kolom "Begroting 2024-nieuw" is het totale subsidiebedrag, dat is opgenomen in de Programmabegroting 2024
De kolom Beschikbare subsidie omvat de begroting 2024 exclusief meerjarige verlening
De kolom Waarvan "vaste" verlening met jaarsubsidies is informatief, dit zijn de subsidiebedragen die in het voorgaande subsidiejaar als jaarsubsidies zijn verleend

(*1) Voor deze subsidiedoelstelling kunnen geen aanvragen worden ingediend. De subsidie is op basis van een convenant uitsluitend bestemd voor de ROM.
(*2) Het subsidieplafond is beperkt beschikbaar voor nieuwe aanvragen. Uit subsidies die in voorgaande jaren zijn verleend vloeien doorlopende verplichtingen voort waarvan de omvang afhankelijk is van externe factoren. Deze verplichtingen komen ten laste van het subsidieplafond voor 2023. Het plafond kan worden bijgesteld op basis van de ervaringen in het voorgaande jaar en nieuwe (wettelijke) ontwikkelingen.
(*3) Voor deze subsidiedoelstelling kunnen geen aanvragen worden ingediend. De subsidie is op basis van een aanwijzingsbesluit uitsluitend bestemd voor UW bedrijven.
(*4) Op de beschikbare subsidiebedragen onder deze regelingen worden de verleende subsidiebedragen uit het jaar 2023 in mindering gebracht.
De bevoegdheid tot verlening, intrekking, wijziging en vaststelling van subsidies berust bij het College van Burgemeester en Wethouders en is gebaseerd op artikel 3 van de Algemene Subsidieverordening.
Alle bedragen zijn onder voorbehoud van goedkeuring van de programmabegroting 2024 door de de gemeenteraad.
Aan dit overzicht kunnen geen aanspraken worden ontleend.

Gemeente Utrecht

Voorstel aan de gemeenteraad

Tweede Bestuursrapportage 2023

Beleidsveld	Financiën
Organisatieonderdeel	Bedrijfsvoerings- en Strategienetwerk
Opsteller	Sanne Arts, Jurjen Bakker
Kenmerk	11478550
Vergaderdatum Raad	9 november 2023
Referendabel	Nee (artikel 3 lid 2 onder d Verordening raadgevend referendum)
Geheim	Nee

Het college van burgemeester en wethouders stelt de raad voor te besluiten:

1. De Tweede Bestuursrapportage 2023 vast te stellen, waarmee de Programmabegroting 2023 wordt gewijzigd voor:
   a. De actuele ontwikkelingen van 5,005 miljoen euro nadelig zoals toegelicht in hoofdstuk 1.1;
   b. De corresponderende posten van 0,162 miljoen euro nadelig zoals toegelicht in hoofdstuk 1.3;
   c. De bijstellingsvoorstellen voor de baten en lasten van de verschillende programma's inclusief de bijbehorende reservemutaties zoals toegelicht in hoofdstuk 2.1;
   d. De bijstellingsvoorstellen voor de investeringsprojecten zoals toegelicht in hoofdstuk 2.2. De investeringskredieten worden verhoogd met 12,385 miljoen euro; en
   e. De voortgang van de uitvoering van het coalitieakkoord en de resultaatbestemming 2022 zoals toegelicht in hoofdstuk 3.2.

2. De Peilstok 2023 Stedelijke Ontwikkeling vast te stellen (zie hoofdstuk 4), waarin:
   a. De jaarschijf 2023 van de grondexploitaties en het onderhanden werk wordt geactualiseerd;
   b. Wordt voorgesteld om aanvullend kredieten voor de afronding van het Masterplan Overvecht (1,4 miljoen euro) en voor de gebiedsontwikkeling Galgenwaard (0,350 miljoen euro) beschikbaar te stellen.

3. Een reserve Gemeentefonds in te stellen waarvoor toevoegingen in afwijking van de begroting zijn toegestaan, waardoor middelen vanuit de circulaires van het Rijk voor specifieke onderwerpen beschikbaar gehouden kunnen worden voor de uitvoering.

4. Het maximum van de reserve toeristenbelasting aan te passen van 15% naar 30% van de geraamde omzet toeristenbelasting.

5. Voor de volgende reserves per direct in te stemmen met het in het bijbehorende jaar verwerken van reservemutaties die voortkomen uit de financiële realisatie en in overeenstemming zijn met het doel van deze reserves:
   a. Egalisatiefonds rioleringen;
   b. Ophaaldienst;
   c. Parkeerexploitatie;
   d. Vaste activa reserve;
   e. Meerjarige investeringen bereikbaarheid;
   f. Vastgoedbeheer;
   g. Calamiteiten Utrechts Vastgoed;
   h. Leegstand Utrechts Vastgoed;
   i. Toegankelijk Vastgoed;
   j. Archeologisch opgravingen;

k. Essentaksterfte 1002;
l. Overheadvierkant;
m. ICT Investeringsprogramma;
n. Armoedebestrijding en schuldhulpverlening/Financiële bestaanszekerheid; en
o. Transformatie en decentralisatie Beschermd Wonen/Maatschappelijke Opvang.

6. De verantwoordingsgrens voor de rechtmatigheidsverantwoording over het verslagjaar 2023 vast te stellen op 1,5 % van de totale lasten (inclusief mutaties in de reserves) voor fouten en onduidelijkheden, waarbij dit percentage geldt voor fouten en onduidelijkheden afzonderlijk.

Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester,

Geheimhouding

Het college heeft tijdelijke geheimhouding opgelegd op de bijlage ‘Investeringsprojecten Samenleven en Sport’ op grond van artikel 87 van de Gemeentewet om redenen genoemd in artikel 5.1 lid 2 b en i van de Wet open overheid totdat de betreffende projecten zijn uitgevoerd en budgettair zijn afgesloten.
Openbaarheid kan de financiële belangen van de gemeente raken. De bijlage bevat financiële informatie voor de gemeentelijke inzet in specifieke projecten. Deze informatie kunnen marktpartijen gebruiken bij aanbestedingen en contractonderhandelingen en discussies over meerkosten met de gemeente, etc.. Het is van belang dat marktpartijen geen inzage krijgen in onze financiële mogelijkheden en inzet. Daarom mag deze informatie vooralsnog niet openbaar worden.

Samenvatting

Met de Tweede Bestuursrapportage 2023 informeert het college de raad over het effect van actuele ontwikkelingen op de uitvoering van de Programmabegroting 2023 van de gemeente Utrecht, zowel beleidsmatig als financieel.
In deze bestuursrapportage wordt specifiek ingegaan op:
- De ontwikkelingen na de Voorjaarsnota 2023/Eerste Bestuursrapportage 2023;
- De voortgang van de besteding van de Resultaatbestemming 2022.

Context

Aanleiding
Deze bestuursrapportage bevat informatie over de verwachte afwijkingen per 1 juli 2023 in de uitvoering van de beleidsvoornemens, zoals opgenomen in de door de gemeenteraad vastgestelde Programmabegroting 2023, inclusief de verwerking van de bij de Voorjaarsnota 2023/Eerste Bestuursrapportage 2023 vastgestelde wijzigingen.
De ontwikkelingen uit het jaar 2022, zoals stijgende prijzen, krapte op de arbeidsmarkt en tekort aan woningen, werken door in 2023. Met de Voorjaarsnota 2023 hebben we hiervoor bijgestuurd. Wel lijken de extreme prijsstijgingen zoals die zich voordeden aan het eind van 2022 voorbij. Door de val van het kabinet-Rutte IV begin juli zijn er Tweede Kamerverkiezingen op 22 november die de gemeente gaat organiseren en waar niet eerder rekening mee was gehouden.
Het verwachte resultaat over 2023 na de Tweede Bestuursrapportage 2023 wordt betrokken bij de eerstvolgende integrale afweging: De Voorjaarsnota 2024.

Juridische context
Het wijzigen van de begroting is een raadsbevoegdheid. In overeenstemming met de Verordening financieel beleid en Beheer gemeente Utrecht biedt het college de raad jaarlijks twee bestuursrapportages aan. De bestuursrapportages gaan over afwijkingen van de uitvoering en de bijstelling van het beleid ten opzichte van de laatst door de raad vastgestelde begroting. De tweede bestuursrapportage wordt uiterlijk 1 oktober bij de programmabegroting voor het komende jaar aangeboden aan de raad. De raad stelt de Tweede Bestuursrapportage uiterlijk op 14 november vast, gelijktijdig met de Programmabegroting 2024.

Beslistermijn
Besluitvorming is nodig voor het einde van 2023 omdat besluiten tot wijziging van de begroting tot uiterlijk het eind van het betreffende begrotingsjaar kunnen worden genomen. Wanneer de Tweede Bestuursrapportage 2023 niet voor het einde van 2023 wordt vastgesteld dan mag de Programmabegroting 2023 niet in overeenstemming met de rapportage worden gewijzigd, wat leidt tot ongewenste afwijkingen en mogelijke onrechtmatigheid bij de Jaarstukken 2023.

Beoogd effect
We willen de raad inzicht geven in de mate waarin er afwijkingen plaatsvinden. Daarnaast wordt de Programmabegroting 2023 met deze besluitvorming geactualiseerd op basis van artikel 192 van de Gemeentewet. Daarmee zijn de bijbehorende verwachte uitgaven rechtmatig.

Eerdere besluitvorming en informatievoorziening aan de raad
Voorjaarsnota 2023 / Eerste Bestuursrapportage 2023
Programmabegroting 2023

Beslispunten, Argumenten en Kanttekeningen/Risico's

Beslispunt	
1	De Tweede Bestuursrapportage 2023 vast te stellen, waarmee de Programmabegroting 2023 wordt gewijzigd voor: a. De actuele ontwikkelingen van 5,005 miljoen euro nadelig zoals toegelicht in hoofdstuk 1.1; b. De corresponderende posten van 0,162 miljoen euro nadelig zoals toegelicht in hoofdstuk 1.3;

	c. De bijstellingsvoorstellen voor de baten en lasten van de verschillende programma's inclusief de bijbehorende reservemutaties zoals toegelicht in hoofdstuk 2.1; d. De bijstellingsvoorstellen voor de investeringsprojecten zoals toegelicht in hoofdstuk 2.2. De investeringskredieten worden verhoogd met 12,385 miljoen euro; en e. De voortgang van de uitvoering van het coalitieakkoord en de resultaatbestemming 2022 zoals toegelicht in hoofdstuk 3.2.
Argumenten	
1.1	Verwachte afwijkingen door actuele ontwikkelingen worden verwerkt in de Programmabegroting 2023, zodat deze actueel is.
	Met het aanpassen van de begroting aan de actuele verwachtingen voorkomen we ongewenste afwijkingen bij de Jaarstukken 2023. Voor de verwachte nadelen als gevolg van de actuele ontwikkelingen en de corresponderende posten wordt de begroting aangepast. De overige bijstellingsvoorstellen zijn budgetneutraal. Dekking voor de bijstellingsvoorstellen van investeringsprojecten (hoofdstuk 2.2) vindt plaats binnen de programmabudgetten. Ook worden in de Tweede Bestuursrapportage 2023 majeure ontwikkelingen benoemd die een verwacht nadeel laten zien van 7,979 miljoen euro maar wat niet leidt tot een bijstelling van de begroting. De majeure ontwikkelingen worden nog niet verrekend met de algemene dekkingsreserve. Hiervan is het uitgangspunt dat deze zo veel mogelijk binnen de programmabudgetten worden opgelost door in de tweede helft van 2023 bij te sturen. Mogelijk kunnen ze ook verrekend worden met voordelen die nog ontstaan in de tweede helft van het jaar.
Kanttekeningen/Risico’s	
1.1	Knelpunten in de ambtelijke capaciteit hebben invloed op de realisatie van de planning en uitvoering van activiteiten in de begroting.
	Naast een krappe arbeidsmarkt zien we ook een hoog ziekteverzuim, wat leidt tot vertraging en doorschuiven van budgetten naar latere jaren.. Via reservemutaties wordt in de begroting 26 miljoen euro doorgeschoven naar latere jaren en voor investeringen in Leidsche Rijn, het Stationsgebied en binnenstedelijke grondexploitaties wordt in totaal ruim 83 miljoen euro aan lasten doorgeschoven van 2023 naar komende jaren (met name 2024). In dit licht is het bij de Voorjaarsnota/Eerste Bestuursrapportage 2024 van extra belang dat budgetten, capaciteit en taken in samenhang worden bezien en we toewerken naar een begroting die is gebaseerd op een realistische planning van activiteiten.
Beslispunt	
2	De Peilstok 2023 Stedelijke Ontwikkeling vast te stellen (zie hoofdstuk 4), waarin: a. De jaarschijf 2023 van de grondexploitaties en het onderhanden werk wordt geactualiseerd; b. Wordt voorgesteld om aanvullend kredieten voor de afronding van het Masterplan Overvecht (1,4 miljoen euro) en voor de gebiedsontwikkeling Galgenwaard (0,350 miljoen euro) beschikbaar te stellen.
Argumenten	
2.1	De peilstok geeft de gemeenteraad een actueel beeld.
	In de Peilstok 2023 Stedelijke Ontwikkeling geven wij een actueel beeld van de stedelijke prognose woningbouw (korte termijn 2023-2025) en van de verdeling van de actuele plancapaciteit woningbouw (lange termijn), rapporteren wij over de stand van de grondexploitatieprojecten (binnenstedelijk, Leidsche Rijn en Stationsgebied), het financieel kader Merwedekanaalzone en de stand van zaken van de integrale projecten openbare ruimte en reserve betaalbaar wonen, voor

	zover deze afwijken van het Meerjaren Perspectief Ruimte 2023 (MPR 2023). We rapporteren over de ontwikkeling van lasten en baten gedurende de eerste helft van 2023 en de prognose voor de tweede helft van 2023. Dit geeft een actueel beeld van de jaarschijf 2023 en daarmee de stand van het onderhanden werk. Daarnaast lichten we de ontwikkelingen toe die het geprognosticeerd saldo van de grondexploitaties zoals gepresenteerd in MPR 2023 kunnen beïnvloeden. De uitgebreide onderbouwing van de voorstellen voor de aanvullende kredieten voor de afronding van het Masterplan Overvecht en voor de gebiedsontwikkeling Galgenwaard is opgenomen in paragraaf 4.2.5 van de tweede bestuursrapportage (onderdeel Peilstok Stedelijke Ontwikkeling). Het bestedingsvoorstel voor de meerwaardeafdracht bij bestemmingswijzigingen van sociale huurwoningen is uitgewerkt in paragraaf 4.4.
Beslispunt	
3	Een reserve Gemeentefonds in te stellen waarvoor toevoegingen in afwijking van de begroting zijn toegestaan, waardoor middelen vanuit de circulaires van het Rijk voor specifieke onderwerpen beschikbaar gehouden kunnen worden voor de uitvoering.
Argumenten	
3.1	<u>Circulaires verschijnen op verschillende momenten gedurende het jaar waardoor de bijbehorende acties/middelen vaak niet gerealiseerd kunnen worden in het lopende jaar.</u>
	Aangezien de circulaires op verschillende momenten gedurende het jaar verschijnen, kan de begroting vaak niet meer worden gewijzigd om de baten en lasten op een uitvoerbare manier te verwerken en kunnen de bijbehorende acties/middelen vaak niet gerealiseerd worden in het lopende jaar. Via deze reserve kunnen verkregen bedragen van het Rijk voor specifieke onderwerpen (corresponderende posten) beschikbaar worden gehouden door ook aan het einde van het jaar toevoegingen aan de reserve te doen die niet zijn begroot en gezien de late publicatie in het jaar van de september- en decembercirculaire ook niet begroot kunnen worden. Onttrekkingen aan de reserve worden geraamd bij de bestuursrapportages in het opvolgende jaar ten behoeve van de specifieke onderwerpen (corresponderende posten). De interne uitvraag en toets op de noodzaak om corresponderende posten beschikbaar te stellen blijft bestaan.
3.2	<u>Het rekeningresultaat wordt minder vertekend doordat er geen baten meer in belanden die in het volgende jaar tot besteding leiden.</u>
	Wanneer de gemeente gedurende het jaar middelen van het Rijk ontvangt via de circulaires dan kunnen deze niet meer verwerkt worden in de begroting waardoor deze leiden tot een voordeel wanneer de taken niet in hetzelfde jaar worden uitgevoerd. Het kan bijvoorbeeld bij de decembercirculaire nog gaan om substantiële bedragen voor belangrijke taken die enkele weken voor de afsluiting van het jaar nog beschikbaar komen voor het lopende jaar die doorgaans onmogelijk nog tot realisatie in dat jaar kunnen leiden maar in het opvolgende jaar vaak wel tot realisatie zullen leiden. Met de Decembercirculaire 2022 werd bijvoorbeeld een substantieel bedrag beschikbaar gesteld in het jaar 2022 voor de uitvoering van de energietoeslag in 2023 en dat via de resultaatbestemming is overgeheveld.
3.3	<u>De jaarlijkse bestemming van het rekeningresultaat wordt minder omvangrijk en minder overladen met verwerking van technische voorstellen.</u>
	De Resultaatbestemming 2022 bevatte 69 beslispunten, waarvan er 12 samenhingen met de september- en decembercirculaire. De middelen worden door het Rijk beschikbaar gesteld voor specifieke taken die de gemeente moet uitvoeren en leiden bij de bestuurlijke behandeling doorgaans niet tot discussie.

Beslispunt	
4	Het maximum van de reserve toeristenbelasting aan te passen van 15% naar 30% van de geraamde omzet toeristenbelasting.
Argumenten	
4.1	Hiermee wordt de mogelijkheid gecreëerd om een hogere buffer op te bouwen voor de tegenvallende inkomsten toeristenbelasting waardoor activiteiten doorgang kunnen vinden.
	Door deze reserve te hanteren kunnen bij tegenvallende inkomsten activiteiten toch doorgaan en kan inhoud gegeven blijven worden aan de ambities van het college. Deze ambities kunnen ook betrekking hebben op proposities voor activiteiten/congressen passend binnen de beleidsdoelen van het programma economie die leiden tot meerdaags verblijf. Door verhoging van het percentage ontstaat er mogelijkheid tot het doen van dergelijke (grotere) proposities met deze reserve als dekking. Bij de resultaatbestemming vindt de afweging plaats of aan de reserve wordt gedoteerd (tot dit maximum).
Beslispunt	
5	Voor de volgende reserves per direct in te stemmen met het in het bijbehorende jaar verwerken van reservemutaties die voortkomen uit de financiële realisatie en in overeenstemming zijn met het doel van deze reserves: a. Egalisatiefonds rioleringen; b. Ophaaldienst; c. Parkeerexploitatie; d. Vaste activa reserve; e. Meerjarige investeringen bereikbaarheid; f. Vastgoedbeheer; g. Calamiteiten Utrechts Vastgoed; h. Leegstand Utrechts Vastgoed; i. Toegankelijk Vastgoed; j. Archeologisch opgravingen; k. Essentaksterfte 1002; l. Overheadvierkant; m. ICT Investeringsprogramma; n. Armoedebestrijding en schuldhulpverlening/Financiële bestaanszekerheid; en o. Transformatie en decentralisatie Beschermd Wonen/Maatschappelijke Opvang.
Argumenten	
5.1	De jaarlijkse resultaatbestemming van het rekeningresultaat wordt minder omvangrijk en bevat minder technische voorstellen waardoor de bestuurlijke behandeling en de ambtelijke voorbereiding efficiënter wordt.
	De Resultaatbestemming 2022 bevatte 69 beslispunten, waarvan er 18 samenhingen met reservemutaties. Momenteel kan toevoegen en onttrekken aan de genoemde reserves alleen tot maximaal het begrote bedrag. Mutaties naar aanleiding van de jaarrekening, ook wanneer deze technisch van aard zijn, worden momenteel in het opvolgende begrotingsjaar voorgelegd aan de raad. De verwachte mutaties worden ook in de nieuwe situatie begroot en verschillen tussen de begroting en realisatie worden toegelicht in de jaarstukken. De voorgestelde werkwijze zorgt ervoor dat technische reservemutaties die in lijn zijn met het doel van reserve verantwoord kunnen worden in de jaarrekening. Een vergelijkbaar besluit is bij de Tweede bestuursrapportage 2021 genomen voor de reserve Grondexploitatie.

	- De reserves a. t/m c. Egalisatiefonds rioleringen (Openbare ruimte en groen), Ophaaldienst (Openbare ruimte en groen) en Parkeerexploitatie (Bereikbaarheid) hebben als doel om, afhankelijk van het jaarresultaat, met een toevoeging of onttrekking de kostendekkendheid van deze producten naar 100% te krijgen. - De reserve d. Vaste activa reserve (diverse programma's) wordt gebruikt wanneer een actief/investeringsproject wordt gefinancierd met een incidentele bijdrage vanuit de exploitatie. De bijdrage wordt dan in de vaste activareserve gestort. Aan de reserve wordt vervolgens jaarlijks onttrokken om de bijbehorende afschrijvingslast te dekken. - De reserves e. t/m i. Meerjarige investeringen bereikbaarheid (Bereikbaarheid), Vastgoedbeheer (Vastgoed), Calamiteiten Utrechts Vastgoed (Vastgoed), Leegstand Utrechts Vastgoed (Vastgoed) en Toegankelijk Vastgoed (Samenleven en Sport) hangen samen met de meerjarenprogramma's voor deze onderwerpen. - Voor de reserves j. t/m o. Archeologisch opgravingen (Ruimtelijke ontwikkeling, Wonen en Erfgoed), Essentaksterfte 1002 (Openbare ruimte en groen), Overheadvierkant (Overhead), ICT Investeringsprogramma (Overhead), Armoedebestrijding en schuldhulpverlening/Financiële bestaanszekerheid (Werk en Inkomen) en Transformatie en decentralisatie Beschermd Wonen/Maatschappelijke Opvang (Ondersteuning op Maat; regiotaken) betreffen de eindejaarsmutaties het saldo van de baten en lasten voor deze onderwerpen die conform het doel van deze reserves met deze reserves worden verrekend. De hierboven genoemde reserves zijn een eerste selectie. Bij de eerstvolgende actualisatie van de nota reserves bekijken we of de selectie van reserves waarvoor de systematiek wordt aangepast de gewenste is en volgt een voorstel om de systematiek in de nota reserves te verwerken.
Beslispunt	
6	De verantwoordingsgrens voor de rechtmatigheidsverantwoording over het verslagjaar 2023 vast te stellen op 1,5 % van de totale lasten (inclusief mutaties in de reserves) voor fouten en onduidelijkheden, waarbij dit percentage geldt voor fouten en onduidelijkheden afzonderlijk.
Argumenten	
6.1	<u>Door de uitgestelde invoering van de rechtmatigheidsverantwoording is het té ambitieus de verantwoordingsgrens over 2023 te verlagen</u>
	De rechtmatigheidsverantwoording zou wettelijk ingaan vanaf 2021. Destijds heeft de raad besloten tot een ingroeipad van de verantwoordingsgrens van 1,5% in 2021 en 2022 en 1 vanaf 2023, zodat ervaring kon worden opgedaan met het uitvoeren van de rechtmatigheidsverantwoording en de bijbehorende verbijzonderde interne controles. Vanwege uitgestelde invoering vanaf boekjaar 2023 en daardoor de onmogelijkheid voor de organisatie om ervaring op te doen met de nieuwe werkwijze, stellen we voor om de verantwoordingsgrens over verslagjaar 2023 te handhaven op 1,5% zodat er een jaar de tijd is om ervaring op te doen zoals oorspronkelijk beoogd.
6.2	<u>De accountant adviseert de verantwoordingsgrens over boekjaar 2023 te handhaven op 1,5%.</u>
	Vanwege uitgestelde landelijke wetgeving heeft 2022 summier als pilotjaar gefungeerd. De accountant heeft in de managementletter geadviseerd om de verantwoordingsgrens op 1,5% te handhaven over 2023.

Financiën
Dit voorstel betreft een tussentijdse verantwoording en actualisatie van de Programmabegroting 2023. De begroting wordt gewijzigd en het resultaat wordt afgewikkeld met de algemene dekkingsreserve. Conform de gebruikelijke systematiek wordt het resultaat van de bestuursrapportages afgewikkeld met de algemene dekkingsreserve en samen met het rekeningresultaat betrokken bij de besluitvorming over de komende voorjaarsnota. Bij de Eerste Bestuursrapportage 2023 hadden we een voordelig resultaat van 0,826 miljoen euro. De Tweede Bestuursrapportage 2023 heeft een nadelig resultaat van 5,167 miljoen euro. Samen maakt dit een verwacht resultaat van (0,826 - 5,167=) - 4,341 miljoen euro (nadelig). Het definitieve resultaat over 2023 wordt vastgesteld met de Jaarstukken 2023. Vervolgens wordt bij de Voorjaarsnota 2024, naast het resultaat van de bestuursrapportages, afgewogen hoe het rekeningresultaat kan worden opgevangen (in geval van een negatief resultaat) of kan worden ingezet (in geval van een positief resultaat).

Vervolg
Na de eerste en tweede bestuursrapportage volgt de derde technische begrotingswijziging als laatste actualisatie en de jaarstukken als laatste verantwoordingsmoment over de begroting. Vanaf 2024 worden de technische begrotingswijzigingen zo veel als mogelijk verwerkt in de bestuursrapportages.

Participatie
Er heeft geen participatie plaatsgevonden over dit voorstel.

Communicatie
Er is geen aanvullende communicatie voorzien.

(Niet)Referendabel
De Verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht is niet van toepassing omdat dit een raadsvoorstel betreft over de vaststelling van de gemeentelijke begroting en rekening (artikel 3 lid 2 onder d Verordening tot raadgevend referendum gemeente Utrecht).

Bijlagen
Bijlagen besluitvorming
- Tweede Bestuursrapportage 2023
- GEHEIM Bijlage Investeringsprojecten Samenleven en Sport

Bijlagen informatief
-

Gemeente Utrecht

Tweede Bestuursrapportage 2023

Colofon

Tweede Bestuursrapportage 2023

Uitgave

Gemeente Utrecht, 14 september 2023

Informatie

Gemeente Utrecht
Bedrijfsvoering- en Strategienetwerk
Afdeling FIJ
Postbus 16200
3500 CE Utrecht
www.utrecht.nl
Finutrecht@utrecht.nl

Raadsvoorstel zaaknummer: 11478550

Inhoudsopgave

Inleiding 5

1. Budgettair majeure bijstellingen 9

1.1 Actuele ontwikkelingen 2023 9
1.2 Majeure ontwikkelingen 11
1.3 Corresponderende posten 16

2. Budgettair neutrale bijstellingen 21

2.1 Bijstellingsvoorstellen 21
2.2 Bijstellingsvoorstellen Investeringen 26

3. Voortgang coalitieakkoord en Resultaatbestemming 31

3.1 Voortgang uitvoering coalitieakkoord 31
3.2 Voortgang bestedingen Resultaatbestemming 2022 36

4. Peilstok Stedelijke Ontwikkeling 37

4.1 Actuele ontwikkelingen woningbouw 38
4.3 Actualisatie reserve Ruimtelijke Ontwikkelingsprojecten 52
4.4 Actualisatie reservering betaalbaar wonen 52
4.5 Voortgang woningbouw 100+ 54

5. Bijlagen 61

5.1 Planning uitvoering coalitieakkoord 61
5.2 Onderhanden werk 66
5.3 Instellen en/of aanpassen reserve 69
5.4 Totaaloverzicht Budgettair neutrale bijstellingen 72
Bereikbaarheid 73
Bewoners en Bestuur 76
Cultuur 77
Duurzaamheid 79
Economie & Werkgelegenheid voor Iedereen 81
Ondersteuning op Maat 82
Onderwijs 87
Openbare ruimte en groen 88
Overhead 89
Ruimtelijke ontwikkeling, Wonen en Erfgoed 90
Samenleven en Sport 93
Utrechts Vastgoed 96
Veiligheid 98
Volksgezondheid 99
Werk en Inkomen 103
5.5 Aanpassen verantwoordingsgrens 105

Inleiding

De begrotingscyclus stelt de raad in staat om invulling te geven aan de kaderstellende en controlerende taak. Met deze bestuursrapportage informeren wij u over de verwachte afwijkingen in de uitvoering van de beleidsvoornemens ten opzichte van de actuele Programmabegroting 2023 met als peildatum 1 juli 2023. In deze bestuursrapportage geven wij per programma aan welke afwijkingen wij verwachten voor 2023. Daarnaast worden wijzigingen in de planning van de uitvoering van het coalitieakkoord toegelicht. Ook zijn de bestedingen van de resultaatbestemmingsvoorstellen 2022 en de afwijkingen bij investeringsprojecten en de grondexploitaties van de gemeente Utrecht in deze rapportage opgenomen.

In de bestuursrapportage vertalen wij het effect van actuele ontwikkelingen op de uitvoering van de Programmabegroting 2023, zowel beleidsmatig als financieel. De ontwikkelingen uit het jaar 2022, zoals stijgende prijzen, krapte op de arbeidsmarkt en tekort aan woningen, werken door in 2023. In de Voorjaarsnota 2023 hebben we hiervoor bijgestuurd. Wel lijken de extreme prijsstijgingen zoals die zich voordeden aan het eind van 2022 voorbij. We zien onzekerheid over rijksinkomsten, stijgende rente en stijgende kosten. Hierdoor nemen de financiële risico's toe. Naast een krappe arbeidsmarkt zien we ook een hoog ziekteverzuim, wat leidt tot vertraging en doorschuiven van tientallen miljoenen naar latere jaren waar de begroting ook ambitieus is. Via reservemutaties wordt in de begroting 26 miljoen euro doorgeschoven naar latere jaren en voor investeringen in Leidsche Rijn, het Stationsgebied en binnenstedelijke grondexploitaties wordt in totaal ruim 83 miljoen euro aan lasten doorgeschoven van 2023 naar komende jaren (met name 2024).
Door de val van het kabinet-Rutte IV begin juli zijn er Tweede Kamerverkiezingen op 22 november die de gemeente gaat organiseren en waar niet eerder rekening mee was gehouden.
Op basis van de Tweede Bestuursrapportage 2023 verwachten we een nadelig resultaat over 2023 van 4,3 miljoen euro. Dit resultaat wordt betrokken bij de eerstvolgende integrale afweging: De Voorjaarsnota 2024.

Samenvattend financieel beeld

Het nadelige resultaat van de Tweede Bestuursrapportage 2023 van 5,2 miljoen euro en het voordelige resultaat van de Eerste Bestuursrapportage 2023 van 0,8 miljoen euro leiden tot een verwacht nadelig resultaat van 4,3 miljoen euro over het jaar 2023. Het resultaat van de Tweede Bestuursrapportage 2023 wordt veroorzaakt door externe ontwikkelingen en hebben betrekking op herberekening van en minder ontvangen compensatie voor loon- en prijsstijgingen vanuit het gemeentefonds dan eerder verwacht. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de financiële ontwikkelingen, die in de volgende hoofdstukken per programma worden toegelicht.

Tabel: Financieel beeld na Tweede Bestuursrapportage 2023

		x € 1.000
Hfst	Omschrijving	Bedrag
1.1	Actuele ontwikkelingen	-5.005
1.3	Corresponderende posten	-162
2.1	Bijstellingsvoorstellen*	25.921
2.1	Mutatie bestemmingsreserves*	-5.464
2.1	Mutatie algemene dekkingsreserve*	-20.457
	Resultaat Tweede Bestuursrapportage 2023	**-5.167**
	Financiële ruimte na Eerste Bestuursrapportage 2023	826
	Financiële ruimte na Tweede Bestuursrapportage 2023	**-4.341**

*Het saldo van de bijstellingsvoorstellen wordt via reservemutaties beschikbaar gesteld voor de volgende begrotingsjaren. Het saldo van deze drie onderdelen is daarom nul.

Hoofdlijn financiële ontwikkelingen

Actuele ontwikkelingen
De val van het kabinet voor de zomer brengt verdere onzekerheid met zich mee voor onderwerpen als de verdere uitwerking van de hervormingsagenda jeugd, asielopvang, de landelijke vreemdelingenvoorziening, woningbouw en energietransitie. In financiële zin leiden actuele ontwikkelingen tot een nadeel van ruim 5 miljoen euro, wat met name wordt veroorzaakt door aansluitverschillen en herberekeningen voor het gemeentefonds, de algemene dekkingsreserve en minder ontvangen compensatie voor loon- en prijsstijgingen vanuit het gemeentefonds dan eerder verwacht.

Majeure ontwikkelingen
Er worden verschillende ontwikkelingen in deze tweede bestuursrapportage toegelicht met per saldo een nadeel van 8,0 miljoen euro. Deze ontwikkelingen worden grotendeels veroorzaakt door uitvoering van in de begroting opgenomen activiteiten. We proberen deze ontwikkelingen in de rest van het jaar zo veel mogelijk binnen de programmabudgetten op te vangen en gaan de begroting op deze punten niet wijzigen. De belangrijkste tegenvallers die we momenteel zien, zijn:

- Een nadeel van 2,4 miljoen euro bij Bewoners en Bestuur door hogere personele lasten door de krappe arbeidsmarkt, inhuur en ziekteverzuim bij burgerzaken en het klantcontactcentrum en het organiseren van de vervroegde Tweede Kamerverkiezingen.
- Een nadeel van 3,2 miljoen euro voor het verstrekken van bijstandsuitkeringen.
- Een nadeel van 2,5 miljoen euro op overhead door noodzakelijk inhuur op juridische functies om achterstanden op bezwaar en beroep in te lopen en in de toekomst te voorkomen, inhuur als gevolg van krapte op de arbeidsmarkt en ziekte en het vergroten van de interne flexibele schil.

Corresponderende posten
Voor de corresponderende posten/taakmutaties uit de meicirculaire is een beperkt nadeel van 0,162 miljoen euro. Dit saldo wordt veroorzaakt door Generieke Digitale Infrastructuur (GDI) voorzieningen. Vanaf 2023 wordt de financiering van de GDI ondergebracht bij het ministerie van BZK en om dat mogelijk te maken, leveren gemeenten een eenmalige bijdrage aan het ministerie.

Bijstellingsvoorstellen
In het kader van beter begroten doen wij bijstellingsvoorstellen zodat de begroting beter aansluit bij de actuele prognose. Naar verwachting leidt dit ook tot een kleiner verschil tussen de begroting en de jaarrekening. Een groot deel van de voorstellen heeft betrekking op het verhogen of verlagen van zowel de baten als de lasten vanwege specifieke uitkeringen van het Rijk. In totaal stellen we voor in 2023 de baten en lasten te verhogen met 51 miljoen euro en te verlagen met 6,9 miljoen euro. Er wordt 10,7 miljoen euro extra onttrokken aan bestemmingsreserves en er wordt 16,2 miljoen euro extra gestort in bestemmingsreserves, passend bij de doelstelling van deze reserves.

Ook wordt voor in totaal ruim 26 miljoen euro aan budgetten doorgeschoven naar volgende jaren via reservemutaties. Hiermee worden incidentele budgetten aangepast naar de actuele ontwikkelingen. Aanleidingen daarvoor zijn bijvoorbeeld fasering van projecten, vertraging in de uitvoering, krapte op de arbeidsmarkt of het verlengen van een maatregel. Substantiële mutaties zijn:

- Onttrekking van 8,0 miljoen euro aan de reserve voor Versneld vernieuwen.
- Storting van 4,2 miljoen euro aan de egalisatiereserve parkeerexploitatie door hogere opbrengsten voor kort parkeren en naheffingen en lagere lasten door een incidentele vrijval van het kapitaallastenbudget voor parkeerautomaten.
- Storting van 3,9 miljoen euro aan de reserve bouwleges. Hogere bouwleges worden gereserveerd voor onzekerheden bij de implementatie van de omgevingswet en onzekerheid over toekomstige opbrengsten door de ontwikkelingen in de bouwsector.

- Voor Living lab Eerst een thuis wordt 2,8 miljoen euro via de algemene dekkingsreserve overgeheveld naar latere jaren vanwege het grillige verloop van het beschikbaar komen van geschikte woningen.
- Voor de aanpak van dakloosheid wordt 3,6 miljoen euro via de algemene dekkingsreserve overgeheveld naar 2024 voor de uitvoering van het regionaal plan, momenteel wordt met de U16 een regionaal plan van aanpak opgesteld.
- Voor het fonds voor betaalbare koopwoningen wordt 3,0 miljoen euro van de eenmalige middelen uit het coalitieakkoord overgeheveld naar 2024. De uitwerking van dit fonds is complex en vraagt om een zorgvuldige voorbereiding waarvoor meer tijd nodig is.

De investeringskredieten worden verhoogd met 12,385 miljoen euro.

Mutaties reserves
Een deel van de bijstellingsvoorstellen (zie boven) wordt overgeheveld naar volgende jaren. Technisch wordt dit via reserves verwerkt. Het voordeel uit 2023 door onbenut budget wordt toegevoegd aan de reserves en in de volgende jaren wordt het in te zetten budget onttrokken aan de reserves.

Voortgang coalitieakkoord en resultaatbestemming
In de eerste helft van 2023 zijn stappen gezet in de uitvoering van het coalitieakkoord. Er zijn meerdere mijlpalen behaald. In deze rapportage is een tabel opgenomen met wijzigingen in de planning van de uitvoering van het coalitieakkoord. Door uiteenlopende redenen wordt van een aantal actiepunten die stonden gepland voor 2023 voorzien dat de uitvoering doorschuift naar 2024. In een aantal gevallen is de raad daar al apart over geïnformeerd.

Een deel van de gereserveerde middelen voor budgetoverheveling vanuit de Resultaatbestemming 2022 wordt naar verwachting niet besteed in 2023. Het gaat met name om budget voor de energietoeslag 2022 dat nodig was voor de afronding van aanvragen over 2022 (2,1 miljoen euro) en middelen uit de decembercirculaire 2022 die beschikbaar zijn gesteld om via vroegsignalering en bijzondere bijstand gerichte hulp aan te bieden bij energiearmoede (1,0 miljoen euro).

Peilstok
De prognoses voor de woningbouwproductie worden onzekerder als gevolg van de veranderende marktomstandigheden zoals stijgende bouwkosten en rente, schaarste aan bouwmaterialen, beschikbaarheid van aannemers en het tekort aan personeel (zowel in de voorbereidingsfasen als in de bouwfase). Ook de stikstofproblematiek speelt hierin een rol. We zien dan ook dat projecten vertragen. Voor 2023 is de verwachting dat 3.100 woningen in aanbouw worden genomen.

Voor de grondexploitaties Leidsche Rijn, het Stationsgebied en binnenstedelijke grondexploitaties wordt in totaal ruim 83 miljoen euro aan lasten doorgeschoven van 2023 naar komende jaren (met name 2024). Belangrijke afwijkingen zijn de bijdrage aan de Mobiliteitshub XL vanuit de grondexploitatie Leidsche Rijn van circa 37 miljoen euro die niet meer in 2023, maar in 2024 wordt verwacht. We verwachten in de jaarstukken 2023 het bedrag van de robuuste posten in de grondexploitatie Leidsche Rijn te verlagen met 13,4 miljoen euro. Voor de grondexploitatie Stationsgebied verschuift 11,0 miljoen euro aan kosten naar 2024. Voor de binnenstedelijke grondexploitaties zijn in 2023 de verwachte lasten 28,6 miljoen euro lager en de baten 19,2 miljoen euro lager, naar verwachting schuiven deze door naar de komende jaren.

1. Budgettair majeure bijstellingen

In dit hoofdstuk zijn de financiële ontwikkelingen opgenomen die van invloed zijn op het financiële beeld. Daarnaast wordt gerapporteerd over de voortgang van de uitvoering van het coalitieakkoord en de besteding van de resultaatbestemmingen van de jaarstukken 2022.

1.1 Actuele ontwikkelingen 2023

In dit hoofdstuk gaan we in op enkele actuele ontwikkelingen die de programma's overstijgen met (mogelijk) een materiële impact op het financieel beeld. De financiële effecten zijn opgenomen in onderstaande tabel en zijn verwerkt in het financieel beeld. Het meerjarige effect van deze ontwikkelingen is verwerkt in de Programmabegroting 2024.

Tabel: Actuele ontwikkelingen 2023

x € 1.000

	Omschrijving	Bedrag
1.1.3	Prijsstijgingen	-1.405
1.1.4	Aansluitverschillen en herberekeningen	-3.460
1.1.5a	Overige mutaties	-130
1.1.5b	Reeds genomen besluiten	-10
	Totaal	**-5.005**

1.1.1 Inkomsten vanuit het Rijk

Onzekerheid door val van het kabinet

Door de val van het kabinet is de onzekerheid over een aantal onderwerpen toegenomen, zoals de verdere uitwerking van de hervormingsagenda jeugd, asielopvang en de landelijke vreemdelingenvoorziening. Daarnaast werken we samen met het Rijk aan grote opgaven voor woningbouw en energietransitie. De onzekerheid betreft niet alleen de beleidsmatige richting en/of nadere uitwerking, maar er is ook onzekerheid over de financiële compensatie van gemeenten hiervoor. Dit raakt ook onzekerheid over aanvullende compensatie voor de korting op het gemeentefonds vanaf 2026. Deze is deels teruggedraaid, echter de inkomsten van het Rijk zijn niet in balans met de taken die wij als gemeenten uitvoeren en de opgaven waarvoor we samen met het Rijk staan. Het kabinet heeft voor de val onderschreven dat er sprake van een disbalans is, hoe hiermee wordt omgegaan door een nieuw kabinet is onzeker.

1.1.2 Overschrijding inhuurplafond

In de Programmabegroting 2023 is een uitgaveplafond van 79,1 miljoen euro opgenomen voor de inhuurkosten. Waarbij we ook in 2023 het uitgangspunt hanteren dat regulier en structureel werk wordt uitgevoerd door eigen medewerkers. Inhuur passen we uitsluitend toe in situaties van ‘piek’, ‘ziek’, bij specialistische expertise en als werving van interne medewerkers niet lukt vanwege een te krappe arbeidsmarkt.

Inmiddels is gebleken dat de krappe arbeidsmarkt en het hoge ziekteverzuim tot gevolg heeft dat de organisatie dit jaar meer moet inhuren dan vooraf ingeschat. Deze omstandigheden maken het noodzakelijk dat een groter deel van de benodigde capaciteit wordt ingehuurd. Andere mogelijkheden zijn er helaas niet wanneer de ambitieus niet worden bijgesteld.
De actuele verwachting is dat de inhuurkosten eind 2023 op 86,8 miljoen euro uitkomen. Dit betreft 15,7% van het totaal aan loon- en inhuurkosten in 2023. Ter vergelijking: dit percentage in 2022 was 15,2%. Ter toelichting op het opgenomen percentage in de Programmabegroting 2023: het opgenomen percentage van 16,6% is herberekend als gevolg van een hogere loonsom door de nieuwe Cao Gemeenten. Het percentage is aangepast in 14,3%.

1.1.3 Prijsstijgingen

Reservering prijsstijgingen: noodfonds en incidentele compensatie
Om de effecten van de prijsstijgingen op te kunnen vangen zijn in de Programmabegroting 2023 maatregelen genomen: de indexatie is verhoogd en er is budget gereserveerd om ook partners in de stad te kunnen compenseren in geval van nood en een aanvullende incidentele compensatie voor sterk gestegen energielasten. Hiervoor zijn in het eerste kwartaal van 2023 twee regelingen ingesteld. Op basis van de aanvragen is de verwachting dat het budget niet volledig wordt gebruikt. Gezien de stabielere inflatie en het aflopen van de aanvraagperiode voor de incidentele compensatieregeling verwachten wij dat in totaal 2,5 miljoen euro niet wordt besteed en kan vrijvallen. Dit betreft 1 miljoen euro van de incidentele compensatieregeling, hiervoor was 4,5 miljoen euro gereserveerd. Van het budget van 3 miljoen euro voor noodsteun resteert 1,5 miljoen euro.

Extra compensatie indexatie - leerlingenvervoer en VNG
De in de Voorjaarsnota 2023 toegekende extra compensatie voor inflatie is voor leerlingenvervoer en de VNG-contributie niet toereikend. Omdat deze stijging niet binnen het programma kan worden opgevangen, wordt het budget verhoogd. Voor leerlingenvervoer gaat het om 170.000 euro incidenteel en voor de VNG-contributie om 118.000 euro structureel.

Gemeentefonds
Door minder ontvangen compensatie voor loon- en prijsstijgingen vanuit het gemeentefonds dan eerder verwacht, is er voor prijsstijgingen per saldo een nadeel van 1,405 miljoen euro.

1.1.4 Aansluitverschillen en herberekeningen

In het proces van het opstellen van de Programmabegroting 2024 zijn extra controles uitgevoerd op complexe financiële onderdelen, dit leidt tot enkele correcties op de berekening van de inkomsten uit het gemeentefonds, de Algemene dekkingsreserve en de salarisbegroting. Per saldo heeft de herberekening van de salarisbegroting een voordelig effect voor 2023 van 11,7 miljoen euro. Voorgesteld wordt dit bedrag in 2024 in te zetten als dekking voor het aansluitverschil in de Algemene uitkering die is ontstaan door het dubbel opnemen van het effect van het bevriezen van de opschalingskorting. Voor 2023 resteert een nadeel van 3,46 miljoen euro als gevolg van aansluitverschillen en herberekeningen.

1.1.5 Overige mutaties en reeds genomen besluiten

Er zijn enkele kleine mutaties. Een van de mutaties volgt vanuit een reeds genomen besluit, namelijk amendement 58 zoals aangenomen bij de Voorjaarsnota 2023. Dit betreft het beschikbaar stellen van een startbudget van 10.000 euro voor het organiseren van de Groene verantwoordingsdag in 2024.

1.2 Majeure ontwikkelingen

In dit hoofdstuk laten wij per programma de majeure ontwikkelingen zien. Het betreffen financiële bijstellingen ten opzichte van de actuele begroting. De majeure ontwikkelingen zijn (per saldo) nadelig van aard. Deze nadelen worden in de rest van het jaar waar mogelijk opgelost binnen de programmabudgetten. In de actuele begroting is de besluitvorming over de Voorjaarsnota 2023 / Eerste Bestuursrapportage 2023 verwerkt. In onderstaande paragrafen worden de afwijkingen per programma toegelicht.

Tabel: Majeure ontwikkelingen per programma

x € 1.000

Programma	2023	2024	Incidenteel/ structureel
Bewoners en Bestuur	-2.400	-	I
Ruimtelijke ontwikkeling, Wonen en Erfgoed	-370	-	I
Duurzaamheid	-	-	
Bereikbaarheid	-	-	
Openbare ruimte en groen	-503	-	I
Economie & Werkgelegenheid voor iedereen	-	-	
Werk en Inkomen	-1.700	-	I
Onderwijs	-	-	
Ondersteuning op maat	-	-	I
Volksgezondheid	-	-	
Veiligheid	-	-	
Cultuur	-	-	
Samenleven en Sport	-	-	
Utrechts Vastgoed	-350	-350	I
Algemene middelen	-	-	
Overhead	-2.656	-	I
Totaal	**-7.979**	**-350**	

Bewoners en Bestuur

Tabel: Majeure ontwikkelingen Bewoners en Bestuur

x € 1.000

	Omschrijving	2023	Incidenteel/ structureel
1.	Hogere personele lasten Burgerzaken en KCC	-1.500	I
2.	Tweede Kamerverkiezingen 2023	-900	I
3.	Vertraging project staatsloosheid	PM	I
	Totaal	**-2.400**	

Toelichting

1. Er zijn hogere personele lasten door de noodzaak om in deze krappe arbeidsmarkt alvast te borgen dat we voor onder andere de reisdocumentenpiek in 2024 de benodigde medewerkers aangenomen

en ingewerkt hebben. Daarnaast veroorzaken duurdere inhuur en een hoog ziekteverzuim hogere personele lasten bij burgerzaken (1 miljoen euro) en het klantcontactcentrum (KCC) (0,5 miljoen euro).
2. De val van het kabinet maakt het noodzakelijk dat er een tussentijdse verkiezing wordt georganiseerd. Het organiseren van één verkiezing kost rond 1,9 miljoen euro (jaarbudget minus vaste jaarlijkse kosten). Op dit moment zit er nog 1 miljoen euro in de reserve verkiezingen.
3. Het project staatloosheid is al getemporiseerd over de jaren 2022 tot en met 2024. Ook dit jaar zal het beschikbare projectbudget (0,416 miljoen euro) niet volledig benut worden. Andere wettelijk verplichte dienstverlening krijgt prioriteit. Zoals de eerste inschrijving van vluchtelingen uit Oekraïne, de groei van nieuwkomers in Utrecht, de verwerking van geboorte en overlijden maar ook een extra verkiezing. De consequentie hiervan is dat we ook in 2023 vertraging hebben in het onderzoek van het bestand omtrent nationaliteit onbekend en daarmee de specifieke aanschrijving aan de doelgroep die valt onder de Regeling Afwikkeling Nalatenschap Oude Vreemdelingenwet (RANOV). In het derde kwartaal van 2023 doen we een tussentijds onderzoek naar de effecten van het project. Over de uitkomst daarvan en het vervolg van het project volgt meer informatie in het vierde kwartaal van 2023.

Ruimtelijke ontwikkeling, Wonen en Erfgoed

Tabel: Majeure ontwikkelingen Ruimtelijke ontwikkeling, Wonen en Erfgoed

x € 1.000

	Omschrijving	2023	Incidenteel/ structureel
1.	Hogere lasten Erfgoed	-370	I
2.	Hogere lasten Ruimtelijk domein	PM	I
	Totaal	**-370**	

Toelichting

1. De hogere lasten Erfgoed worden toegeschreven aan incidentele frictiekosten archeologisch onderzoek en extra uitgaven voor het professionaliseren van de interne processen omtrent archeologie in combinatie met hogere energielasten voor Museum Castellum Hoge Woerd.
2. Binnen het ruimtelijk domein voorzien wij een mogelijke overschrijding van de lasten in het programma Ruimtelijke ontwikkeling, Wonen en Erfgoed en/of in het onderdeel Overhead. Er is sprake van extra kosten, bijvoorbeeld voor het versterken van de stedelijke sturing, voor organisatieontwikkeling, voor de Nota Omgevingskwaliteit en voor beleid voor dakopbouwen. Deze kosten worden zoveel als mogelijk ten laste van beschikbare budgetten gebracht. De hoogte van deze overschrijding is nog onzeker.

Openbare ruimte en groen

Tabel: Majeure ontwikkelingen Openbare ruimte en groen

x € 1.000

	Omschrijving	2023	Incidenteel/ structureel
1.	Voorziening contracten onvoldoende	-503	I
	Totaal	**-503**	

Toelichting

1. In de jaarrekening is een voorziening opgenomen van 0,629 miljoen euro. Dit bedrag bleek achteraf na een rechterlijke uitspraak onvoldoende te zijn waardoor een negatief resultaat op deze post van circa 0,503 miljoen euro ontstaat.

Werk en Inkomen

Tabel: Majeure ontwikkelingen Werk en Inkomen

x € 1.000

	Omschrijving	2023	Incidenteel/ structureel
1.	Hogere lasten bijstandsuitkering	-3.200	I
2.	Lagere lasten uitvoering Tozo	1.100	I
3.	Lagere lasten reïntegratie	400	I
	Totaal	**-1.700**	

Toelichting

1. Op de doelstelling verstrekken bijstandsuitkeringen verwachten we in 2023 een nadeel. Uit analyse van het nader voorlopig Gebundelde uitkering (BUIG) budget 2023 in combinatie met de verwachte uitkeringslasten is er een tekort van 3,2 miljoen euro. In combinatie met het voordeel op het Tozo uitvoeringsbudget verwachten we per saldo een tekort van 2,1 miljoen euro.
2. Op het Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) uitvoeringsbudget is er een voordeel van 1,1 miljoen euro. Tozo loopt nog enkele jaren door, maar hier is minder uitvoeringscapaciteit voor nodig. In combinatie met het nadeel op verstrekken bijstandsuitkeringen verwachten we per saldo een tekort van 2,1 miljoen euro.
3. Voor 2023 wordt door lagere lasten voor reïntegratie een resultaat van 0,4 miljoen euro verwacht. Aandachtspunt is dat deze prognose relatief onzeker is doordat de benutting afhangt van de instroom in de bijstand en de reïntegratiebehoefte in de rest van het jaar. Ook zijn er incidentele budgetten beschikbaar vanuit de regionale uitvoering, zoals de regionale aanpak jeugdwerkloosheid.

Ondersteuning op maat

Tabel: Majeure ontwikkelingen Ondersteuning op maat

x € 1.000

	Omschrijving	2023	Incidenteel/ structureel
1.	Opvang Oekraïne	PM	I
	Totaal		

Toelichting

1. Er wordt een positief resultaat verwacht omtrent de opvang voor Oekraïne, voornamelijk als gevolg van de latere oplevering van nieuwe opvangplekken. Het positieve resultaat moet beschikbaar blijven om verschillende redenen. Er volgen nog eindafrekeningen energie 2022 en 2023 en er is onzekerheid in de afwikkeling van de SiSa 2022, die pas in 2024 volgt. Het dient als risicobuffer voor meerjarige aangegane verplichtingen voor de huisvesting indien vergoedingen van het Rijk lager worden. Wanneer er in najaar noodzaak ontstaat voor extra inzet voor het asieldossier dan kan de afweging worden gemaakt om een beroep op deze middelen te doen.

Utrechts Vastgoed

Tabel: Majeure ontwikkelingen Utrechts Vastgoed

x € 1.000

	Omschrijving	2023	2024	Incidenteel/ structureel
1.	Afboeking project Tivoli	-350		I
2.	Hogere lasten bodemverontreiniging Sartreweg		-350	I
3.	Pauwstraat	PM		I
	Totaal	**-350**	**-350**	

Toelichting

1. Uit een analyse van de bestedingen voor project Tivoli, blijkt dat een deel van de kosten niet activeerbaar zijn conform het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Om die reden vindt een afboeking plaats van deze projectkosten naar de exploitatie.
2. Bij het brandweerpand aan de Sartreweg is er sprake van bodemverontreiniging. De kosten die hiermee gepaard gaan, worden in 2024 verwacht en liggen naar verwachting tussen de € 300.000 en € 400.000.
3. Bij de oplevering van de renovatie van de Pauwstraat zijn enkele problemen opgetreden die kunnen leiden tot een schadeclaim van de gebruiker. De omvang van deze claim is op dit moment nog niet bekend.

Algemene Middelen

Tabel: Majeure ontwikkelingen Algemene Middelen

x € 1.000

	Omschrijving	2023	Incidenteel/ structureel
1.	Ontwikkeling rente	PM	I/S
	Totaal		

Toelichting

1. De interne rente (omslagrente) is voor 2023 vastgesteld op 1,5%. Gezien de sterke stijging van zowel korte als lange rente in combinatie met een omvangrijke aanvullende financieringsbehoefte de komende jaren bestaat de mogelijkheid dat wij in 2024 de interne rente weer naar boven moeten bijstellen. Deze aanvullende financieringsbehoefte blijkt uit de voor de komende jaren berekende EMU-saldi en meerjarig geprognosticeerde balans in de Programmabegroting 2024. Daaruit blijkt onder andere dat er tot en met 2027 zeer omvangrijke investeringskasstromen worden verwacht, in totaal ruim 850 miljoen euro. Hoewel bij meerjarige doorrekeningen van verwachte rentelasten altijd met toekomstig hogere renteniveaus wordt gerekend is nu vooral de omvang van de aanvullend benodigde financiering bepalend. Omdat er naar verwachting relatief veel aanvullend gefinancierd moet worden tegen de hogere rente kan dit een zodanig verhogend effect hebben op de gemiddelde rente van de leningenportefeuille dat op grond van BBV-voorschriften een verhoging van de interne rente noodzakelijk is. Dit ook om te voorkomen dat op concernniveau een flink negatief renteresultaat ontstaat.

Overhead

Tabel: Majeure ontwikkelingen Overhead

x € 1.000

	Omschrijving	2023	Incidenteel/ structureel
1.	Centrale Overhead	-2.496	I
2.	Decentrale Overhead	-160	I
		-2.656	

Toelichting

1. Het programma Overhead onderdeel centraal verwacht het jaar af te sluiten met een tekort van 2,5 miljoen euro. Er is inhuur noodzakelijk op juridische functies om achterstanden op bezwaar en beroep in te lopen en in de toekomst te voorkomen. Daarnaast is inhuur nodig als gevolg van krapte op de arbeidsmarkt. Er wordt geïnvesteerd om de interne flexibele schil te vergroten om inhuur terug te dringen. Ook kampt de bedrijfsvoering met uitval door ziekte. Er wordt enkel ingehuurd op cruciale plekken om de continuering van de dienstverlening te borgen. De effecten van de CAO zijn vooralsnog onvoldoende gecompenseerd.
2. Het programma Overhead decentraal verwacht het jaar af te sluiten met een tekort van 0,160 miljoen euro. Het verwachte tekort is het gevolg van een wijziging in aansturing waardoor tijdelijk een extra manager aanwezig is. Daarnaast zijn er extra kosten gemaakt voor vervanging als gevolg van ziekte.

1.3 Corresponderende posten

In de meicirculaire 2023 zijn extra middelen voor nieuwe taken of uitnamen voor vervallen taken opgenomen, de corresponderende posten. In deze bestuursrapportage zijn de corresponderende posten voor het jaar 2023 opgenomen. De noodzakelijkheid van het doorvertalen van de corresponderende posten naar de inhoudelijk programma's is getoetst bij de organisatieonderdelen.

De tabel van de corresponderende posten laat een negatief resterend saldo zien. Dit saldo is het resultaat van de niet doorvertaalde post 'GDI voorzieningen 2022'. Vanaf 2023 wordt de financiering van de Generieke Digitale Infrastructuur (GDI) ondergebracht bij het ministerie van BZK en om dat mogelijk te maken, leveren gemeenten een eenmalige bijdrage aan het ministerie.

Tabel: Corresponderende posten meicirculaire 2023

	x € 1.000
Corresponderende posten	2023
Wet nieuwe procedure vaststelling verkiezingsuitslag	62
GDI voorzieningen 2022	-162
Handhaving energielabel C kantoren	4
Verdeling structurele middelen Wet goed Verhuurderschap	73
Flankerend beleid energiearmoede	1.044
Dienstverlening gemeenten aanpak armoede en schulden	835
Loon- en prijsbijstelling 2023 participatie	140
Loon- en prijsbijstelling 2023 Voogdij 18+	975
Compensatieregeling voogdij 18+	-575
Werkdrukverlaging jeugdbescherming	-194
Voorschoolse educatie	48
Brede impuls combinatiefuncties/buurtsportcoaches (DU)	-1.497
Maatschappelijke opvang en OGGz (DU)	58
Vrouwenopvang (DU)	22
Suppletie-uitkering Bommenregeling	646
Voorschoolse voorziening peuters (DU)	38
Jeugdhulp kinderen in een AZC (DU)	29
RES regio's	563
Wet Goed Verhuurderschap	357
Aanpak lerarentekort G4	1.000
Leerlingenvervoer Oekraïne	325
Taal voor ontheemden uit Oekraïne	239
Nationaal Actieplan Dakloosheid	3.607
Pilot EU burgers	950
Maatschappelijke begeleiding	521
Begeleiding jongeren naar werk	294
Einde lening Inburgeringsplicht (ELIP)	32
Beschermd Wonen (IU)	6.108
Participatie (IU)	758
Voogdij/18+ (IU)	-115
Mutatie algemene uitkering	**16.185**

1. Algemene middelen	-1.497
2. Bewoners en Bestuur	625
3. Duurzaamheid	498
4. Ondersteuning op maat	11.657
5. Onderwijs	1.363
6. Overhead	48
7. Ruimte ontwikkeling, wonen & erfgoed	437
8. Veiligheid	145
9. Werk en Inkomen	3.071
Door te vertalen naar programma's*	**16.347**
Saldo corresponderende posten	**-162**

* In de Programmabegroting 2024 is het effect van de corresponderende posten vanaf 2024 verwerkt. Door de gewijzigde programmastructuur (vanaf 2024) kunnen de effecten in een ander programma vallen.

1. Algemene middelen

Brede impuls combinatiefuncties/buurtsportcoaches (DU)
De regeling combinatiefuncties wordt niet meer vanuit het gemeentefonds gefinancierd. Vanaf 2023 worden deze middelen aan de gemeente beschikbaar gesteld via de SPUK regeling GALA.

2. Bewoners en Bestuur

RES Regio's
Utrecht ontvangt dit budget als penvoerder voor de Regionale Energiestrategie U16. Het budget is bestemd om de RES U16 te continueren en te borgen.

Wet nieuwe procedure vaststelling verkiezingsuitslag
Het rijk heeft de wet 'nieuwe procedure vaststelling verkiezingsuitslag' aangenomen. Uitvoering van deze wet brengt extra kosten met zich mee, deze bijdrage is daar compensatie voor.

3. Duurzaamheid

Suppletie-uitkering Bommenregeling
Op grond van de Bommenregeling en het ingediende raadsvoorstel Aanvraag bijdrage Gemeentefonds 2023 voor het opsporen van Conventionele Explosieven van 15 januari 2023 ontvangt de gemeente Utrecht een bijdrage in de kosten voor het opsporen van Conventionele Explosieven uit de Tweede Wereldoorlog op diverse locaties in de stad.

4. Ondersteuning op maat

Beschermd Wonen (IU)
In de meicirculaire is de loon- en prijsindexatie voor de centrumgemeente-taak Beschermd wonen toegevoegd.

Compensatieregeling Voogdij 18+
In de meicirculaire is compensatieregeling voor voogdij 18+ beëindigd en afgerekend, met een negatief resultaat voor gemeente Utrecht.

Einde lening Inburgeringsplicht
Deze middelen zijn nodig voor begeleiding en ondersteuning aan inburgeraars die hun lening voor de inburgering (vrijwel) volledig hebben uitgeput, maar nog steeds inburgeringsplichtig zijn.

Jeugdhulp kinderen in een AZC (DU)
Voor de kinderen in een AZC worden middelen toegekend met betrekking tot jeugdhulp.

Loon- en prijsbijstelling 2023 Voogdij 18+
In de meicirculaire is de loon- en prijsindexatie voor voogdij 18+ toegevoegd.

Maatschappelijke begeleiding
Vanuit de Wet inburgering 2013 voorziet het college in de maatschappelijke begeleiding van inburgeringsplichtige asielmigranten en hun gezinsleden.

Maatschappelijke opvang en OGGz (DU)
De middelen voor Maatschappelijke opvang worden over de centrumgemeente verdeeld op basis van maatstaven. Door een actualisatie van de waarden van deze maatstaven is het budget toegenomen voor Utrecht als centrumgemeente.

Nationaal Actieplan Dakloosheid
Voor de uitvoering van het Actieplan Aanpak Dakloosheid zijn structureel middelen vrijgemaakt door het Rijk. Over de structurele (vorm van de) financiering is nog geen besluit genomen. De middelen zijn daarom evenals in 2022 incidenteel toegekend. We werken momenteel met de regio aan een plan voor de aanpak van dakloosheid en verwachten dit eind 2023 gereed te hebben. In deze bestuursrapportage doen we dan ook een voorstel om de middelen voor 2024 beschikbaar te houden.

Pilot EU burgers
Voor de specifieke aanpak voor dakloze EU-burgers, conform het plan van aanpak dakloze EU-burgers. Dit bedrag wordt beschikbaar gesteld aan de 6 pilotgemeenten, waaronder Utrecht.

Taal voor ontheemden uit Oekraïne
Via de meicirculaire worden middelen toegekend voor taalonderwijs voor Oekraïense ontheemden.

Voogdij/18+ (IU)
In de meicirculaire zijn middelen voor voogdij 18+ verlaagd.

Vrouwenopvang (DU)
De middelen voor Vrouwenopvang worden over de centrumgemeente verdeeld op basis van maatstaven. Door een actualisatie van de waarden van deze maatstaven is het budget is toegenomen voor Utrecht als centrumgemeente.

Werkdrukverlaging jeugdbescherming
In de meicirculaire is een bijdrage uit het gemeentefonds gehaald, maar wordt direct aan jeugdbescherming toegekend.

5. Onderwijs

Voorschoolse voorziening peuters (DU)
De decentrale uitkering voorschoolse voorzieningen peuters heeft als doel dat alle peuters, zonder recht op kinderopvangtoeslag of voorschoolse educatie, naar een voorschoolse voorziening kunnen gaan. De decentrale uitkering voorschoolse voorzieningen is voor 2023 geactualiseerd met de voluminastanden van uitkeringsjaar 2022.

Aanpak lerarentekort G4
Voor de aanpak van het lerarentekort in het primair, voortgezet en middelbaar beroepsonderwijs in de G4 (Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht) stelt het kabinet, in navolging van 2022, ook in 2023 aan ieder van deze gemeenten 1 miljoen euro beschikbaar.

Leerlingenvervoer Oekraïne
De gemeente wordt gecompenseerd voor leerlingenvervoer voor kinderen gevlucht uit Oekraïne.

6. Overhead

Voorschoolse educatie
De gemeente ontvangt via de meicirculaire een aanvullende bijdrage voor eerstelijns toezicht door de GGD'en.

7. Ruimtelijke ontwikkeling, wonen & erfgoed

Handhaving energielabel C kantoren
Extra inzet voor label C controles.

Suppletie-uitkering Bommenregeling
Op grond van de Bommenregeling en het ingediende raadsvoorstel Aanvraag bijdrage Gemeentefonds 2023 voor het opsporen van Conventionele Explosieven van 15 januari 2023 ontvangt de gemeente Utrecht een bijdrage in de kosten voor het opsporen van Conventionele Explosieven uit de Tweede Wereldoorlog op diverse locaties in de stad.

Verdeling structurele middelen Wet goed Verhuurderschap
Voor de invoering van de regels Goed Verhuurderschap is op structurele basis uitvoeringscapaciteit benodigd. Dit vraagt om uitwerking van nieuwe instrumenten (o.a. digitale meldpunt) en een goede afstemming met bestaande instrumenten. Door meer samen te voegen tot één beleid, één aanpak, wordt de sturing efficiënter en effectiever.

Wet Goed Verhuurderschap
Voor de uitvoering van de regels Goed Verhuurderschap heeft het Rijk het gemeentefonds incidenteel verhoogd. De wet verplicht gemeenten om een laagdrempelig meldpunt in te richten voor huurders zodat ze slecht verhuurgedrag kunnen melden. Deze middelen zijn bestemd voor het inrichten van een digitaal meldpunt, monitoringsysteem, beleidsvorming en het actief verstrekken van informatie aan huurders en verhuurders.

8. Veiligheid

Suppletie-uitkering Bommenregeling
Op grond van de Bommenregeling en het ingediende raadsvoorstel Aanvraag bijdrage Gemeentefonds 2023 voor het opsporen van Conventionele Explosieven van 15 januari 2023 ontvangt de gemeente Utrecht een bijdrage in de kosten voor het opsporen van Conventionele Explosieven uit de Tweede Wereldoorlog op diverse locaties in de stad.

9. Werk en Inkomen

Begeleiding jongeren naar werk
Budget voor Regionaal Actieplan Jeugd. Betreft bestrijding van jeugdwerkloosheid.

Dienstverlening gemeenten aanpak armoede en schulden
Dit betreffen de Schoutenmiddelen zoals genoemd in het coalitieakkoord.

Flankerend beleid energiearmoede
Dit bedrag is nodig voor toegenomen gebruik bijzondere bijstand.

Loon- en prijsbijstelling 2023 participatie
Dit bedrag is nodig voor het begeleiden van mensen naar werk.

Participatie (IU) - onderdeel re-integratie
Dit bedrag is nodig voor de uitvoering van de Wsw.

Participatie (IU) - onderdeel sociale werkvoorziening
Dit bedrag is nodig voor het begeleiden van mensen naar werk.

2. Budgettair neutrale bijstellingen

In dit onderdeel worden voor de exploitatie en de investeringen de budgettair neutrale bijstelling weergegeven per programma. Deze bijstellingsvoorstellen zijn budgettair neutraal en hebben geen financiële impact op de programmabegroting. Hoofdstuk 2.1 betreft stortingen en onttrekkingen aan (bestemmings)reserves, het verhogen en verlagen van baten en lasten, het overhevelen binnen en naar een ander programma en het overhevelen via de algemene dekkingsreserve. In hoofdstuk 2.2 staan de bijstellingen in de investeringskredieten.

2.1 Bijstellingsvoorstellen

In dit hoofdstuk worden bijstellingsvoorstellen gedaan die budgetneutraal zijn en geen financiële impact hebben op de vastgestelde Programmabegroting 2023. Dit betreft mutaties door het:

1. Onttrekken en storten in reserves, passend bij de doelstelling van deze reserves
2. Verhogen van baten en lasten door toegekende subsidies, specifieke uitkeringen, etc.
3. Verlagen van baten en lasten
4. Overhevelen gelden binnen een programma
5. Overhevelen gelden naar een ander programma
6. Verschuiven over de jaren heen door overhevelen via de Algemene dekkingsreserve

In de onderstaande paragrafen worden deze mutaties per soort geaggregeerd weergegeven en kort toegelicht. Voor de toelichting per bijstellingsvoorstel verwijzen wij u naar bijlage 5.4 Totaaloverzicht budgettair neutrale bijstellingen.

2.1.1 Onttrekkingen en stortingen in (bestemmings)reserves

In 2023 wordt 9,6 miljoen euro extra onttrokken uit (bestemmings)reserves en wordt 16,208 miljoen euro extra gestort in een (bestemmings)reserve. De extra onttrekkingen en stortingen leiden tot bijstelling van de programmabudgetten en zijn daardoor budgetneutraal. De grootste mutaties zijn:

Onttrekking voor Versneld vernieuwen - 8 miljoen euro
Conform afspraak worden de lasten voor versneld vernieuwen vanuit de algemene dekkingsreserve gedekt. In de Eerste Bestuursrapportage 2023 is de inzet van middelen in 2024 en 2025 verwerkt. In de Tweede Bestuursrapportage 2023 wordt dit verwerkt voor 2023.

Storting in de egalisatiereserve parkeerexploitatie – 4,22 miljoen euro
Op de parkeerexploitatie verwachten we een hoger positief saldo van totaal 4,22 miljoen euro. De opbrengsten uit kortparkeren zijn 3,2 miljoen euro hoger en de inkomsten uit naheffingen 0,750 miljoen euro. De lasten zijn 0,270 miljoen euro lager in verband met een incidentele vrijval van het budget voor kapitaallasten van de parkeerautomaten. Het positieve saldo van 4,22 miljoen euro storten we in de egalisatiereserve parkeerexploitatie. We zullen de hogere baten autoparkeren in 2023 monitoren en (mogelijke) structurele effecten betrekken bij de jaarlijkse actualisatie MPR/VJN 2024.

Storting in de egalisatiereserve bouwleges - 3,9 miljoen euro
Deze storting dient als dekking voor onzekerheden die zich voordoen omtrent de implementatie van de omgevingswet. Ook maken de ontwikkelingen in de bouwsector toekomstige opbrengsten zeer onzeker. Deze storting volgt vanuit hogere bouwleges in 2023 dan verwacht.

Tabel: Onttrekkingen uit (bestemmings)reserve

x € 1.000

Programma	Omschrijving	2023	2024	I/S
Bereikbaarheid	Onttrekking reserve tbv Goed op weg 2024		434	I
Duurzaamheid	Verlagen onttrekking reserve Utrechtse Energie	-675		I
Duurzaamheid	Onttrekking reserve Coronamaatregelenpakket ruimtelijke projecten	1.119		
Ondersteuning op maat	Onttrekking reserve Decentralisatie Sociaal Domein 2024		412	I
Ondersteuning op maat	Onttrekking reserve tbv Versneld vernieuwen	8.000		I
Openbare ruimte en groen	Onttrekking reserve Essentaksterfte	200		I
Utrechts Vastgoed	Onttrekking reserve Calamiteiten Vastgoed	350		I
Utrechts Vastgoed	Onttrekking reserve Leegstand Utrechts Vastgoed	1.750		I
	Totaal	**10.744**	**846**	

Tabel: Stortingen in (bestemmings)reserve

x € 1.000

Programma	Omschrijving	2023	I/S
Bereikbaarheid	Storting egalisatiereserve parkeerexploitatie 2023	-4.220	I
Bereikbaarheid	Storting reserve tbv Goed op weg 2023	-434	I
Duurzaamheid	Storting risicoreserve tbv duurzaamheidsleningen	-70	I
Economie & Werkgelegenheid voor iedereen	Storting reserve OMU	-1.400	I
Onderwijs	Storting reserve tbv onderhoud tijdelijke huisvesting	-754	I
Ruimtelijke ontwikkeling, Wonen en Erfgoed	Storting egalisatiereserve bouwleges	-3.900	I
Samenleven en Sport	Storting reserve ivm investeringsruimte Sport	-2.300	I
Utrechts Vastgoed	Storting reserve Energieneutraal Kernvastgoed	-730	I
Werk en inkomen	Storting reserve armoedebestrijding en schuldhulpverlening	-2.400	I
	Totaal	**-16.208**	

1.2 Verhogen van baten en lasten

De bijstellingsvoorstellen hebben veelal betrekking op extra inkomsten vanuit subsidies, specifieke uitkeringen en leges. We verhogen de inkomsten en bijbehorende lasten voor de activiteiten die plaatsvinden voor deze uitkeringen. In totaal stellen we voor in 2023 de baten en lasten te verhogen met 51 miljoen euro. In onderstaande tabel worden de mutaties geaggregeerd per programma weergegeven. De drie grootste mutaties komen vanuit de programma's Werk en Inkomen en Ondersteuning op maat en hebben betrekking op het BUIG (gebundelde uitkering) budget en twee specifieke uitkeringen (SPUK).

Nader voorlopig BUIG budget 2023 - 8,603 miljoen euro (structureel)

De begroting 2023 is tot op heden gebaseerd op het Nader Voorlopig BUIG budget 2022. Het Nader Voorlopig BUIG-budget 2023 is 8,603 miljoen euro hoger dan het Nader voorlopig BUIG-budget 2022. Hier staan hogere verwachte uitkeringslasten tegenover. Met deze bijstelling actualiseren we de begroting door zowel de baten als de lasten structureel vanaf 2023 met 8,603 miljoen euro te verhogen.

SPUK Inhalen onderwijsvertragingen - 5,398 miljoen euro
We voeren in 2023 activiteiten en projecten uit of laten dit uitvoeren in het kader van Onderwijs die passen binnen de voorwaarden van Specifieke uitkering D14 - Middelen inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen. Met deze bijstelling verhogen we zowel de baten als de lasten incidenteel in 2023 met 5,398 miljoen euro.

SPUK Vastgoedtransitie gesloten jeugdhulp 2023 - 4,742 miljoen euro
Ook voeren we activiteiten en projecten uit of laten dit uitvoeren in het kader van Jeugdhulp die passen binnen de voorwaarden van Specifieke uitkering H10 - Regeling specifieke uitkering vastgoedtransitie gesloten jeugdhulp. Met deze bijstelling verhogen we zowel de baten als de lasten incidenteel in 2023 met 4,743 miljoen euro.

Tabel: Verhogen van baten en lasten per programma

x € 1.000

Programma	Baten / lasten	I/S	Bedrag 2023	Bedrag 2024	Bedrag 2025	Bedrag 2026
Bereikbaarheid	B	I	-1.501			
	L	I	1.501			
Cultuur	B	I	-381	-381		
	L	I	381	381		
Duurzaamheid	B	I	-4.515	-7.343	-5.982	
	L	I	4.515	7.343	5.982	
Ondersteuning op maat	B	I	-17.951			
	L	I	17.951			
	B	S	-3.863	-3.863	-3.863	-3.863
	L	S	3.863	3.863	3.863	3.863
Onderwijs	B	I	-5.904			
	L	I	5.904			
Overhead	B	S	-33	-33	-33	-33
	L	S	33	33	33	33
Ruimtelijke ontwikkeling, Wonen en Erfgoed	B	I	-308	-12.496		
	L	I	308	12.496		
	B	S	6	4	-13	-8
	L	S	-6	-4	13	8
Samenleven en Sport	B	I	-4.906	-3.645	-2.683	-2.331
	L	I	4.906	3.645	2.683	2.331
	B	S	-680	-680	-680	-680
	L	S	680	680	680	680
Utrechts Vastgoed	B	S	-64	-64	-64	-64
	L	S	64	64	64	64
Volksgezondheid	B	I	-2.303	-2.432	-2.049	-1.421
	L	I	2.303	2.432	2.049	1.421
Werk en Inkomen	B	S	-8.603	-8.603	-8.603	-8.603
	L	S	8.603	8.603	8.603	8.603
Totaal Baten			**-51.005**	**-39.534**	**-23.969**	**-17.001**
Totaal Lasten			**51.005**	**39.534**	**23.969**	**17.001**
Totaal Saldo			**0**	**0**	**0**	**0**

2.1.3 Verlagen van baten en lasten

In totaal stellen we voor in 2023 de baten en lasten te verlagen met 6,850 miljoen euro. De grootste mutatie valt in het programma Ondersteuning op maat. We stellen voor de baten en lasten te verlagen met 5,713 miljoen euro. Dit als gevolg van een latere oplevering van nieuwe opvangplekken voor Oekraïne waarvan de activiteiten gekoppeld zijn aan de specifieke uitkering (SPUK) Oekraïne.

Tabel: Verlagen van baten en lasten per programma

x € 1.000

Programma	Baten / lasten	I/S	Bedrag 2023	Bedrag 2024	Bedrag 2025	Bedrag 2026
Duurzaamheid	B	I	125			
	L	I	-125			
Ondersteuning op maat	B	I	5.713			
	L	I	-5.713			
Overhead	B	S	397	397	397	397
	L	S	-397	-397	-397	-397
Ruimtelijke ontwikkeling, Wonen en Erfgoed	B	I	50			
	L	I	-50			
Utrechts Vastgoed	B	I	565			
	L	I	-565			
Totaal Baten			**6.850**	**397**	**397**	**397**
Totaal Lasten			**-6.850**	**-397**	**-397**	**-397**
Totaal Saldo			**0**	**0**	**0**	**0**

2.1.4 Overhevelen gelden binnen een programma

Er zijn enkele bijstellingen binnen een programma omdat ze (bijvoorbeeld) de doelstellingen binnen een programma overstijgen. De grootste mutatie is het verlagen van baten en lasten in 2023 in het programma Duurzaamheid met 2,463 miljoen en de baten en lasten in 2024 met dit bedrag te verhogen. Dit betreft activiteiten op het gebied van Energiearmoede en het Nationaal Isolatieprogramma waarvan de lasten worden gedekt uit de specifieke uitkering (SPUK) Energiearmoede. De uitvoeringstermijn van de SPUK is verlengd tot en met 2024 en de activiteiten lopen door in 2024.

Tabel: Overhevelen gelden binnen een programma

x € 1.000

Programma	Baten / lasten	I/S	Bedrag 2023	Bedrag 2024	Bedrag 2025	Bedrag 2026
Bereikbaarheid	B	I	470	-470		
	L	I	-470	470		
Duurzaamheid	B	I	2.463	-2.463		
	L	I	-2.463	2.463		
Openbare ruimte en groen	B	I	345		-345	
	L	I	-345		345	
Samenleven en Sport	L	I	50			
	L	I	-50			
Utrechts Vastgoed	L	I	-550	-550	-550	
	L	I	550	550	550	
Totaal			**0**	**0**	**0**	**0**

2.1.5 Overhevelen gelden naar een ander programma

Dit zijn programma overstijgende bijstellingen van in totaal 0,553 miljoen euro voor 2023 en 0,285 miljoen euro structureel. Het betreft bijvoorbeeld het overhevelen van 0,173 miljoen euro van het programma Duurzaamheid naar het programma Bereikbaarheid voor uitvoeringskosten van het Klimaatakkoord. Dit wordt ingezet voor apparaatskosten voor het versterken van de laadinfrastructuur en deelmobiliteit.

Tabel: Overhevelen gelden naar ander programma

x € 1.000

Programma	I/S	Bedrag 2023	Bedrag 2024	Bedrag 2025	Bedrag 2026
Bereikbaarheid	I	173			
Bewoners en Bestuur	I	55			
Duurzaamheid	I	-173			
Economie & werkgelegenheid voor iedereen	I	-157			
Ondersteuning op maat	S	-185	-185	-185	-185
Overhead	S	285	285	285	285
Overhead	I	223			
Samenleven en Sport	S	-100	-100	-100	-100
Volksgezondheid	I	-223			
Werk en Inkomen	I	102			
Totaal		**0**	**0**	**0**	**0**

2.1.6 Overhevelen via de algemene dekkingsreserve

In deze categorie stellen we budgetten over de jaren heen bij, passend bij het verwachte uitgavenpatroon. Per saldo wordt er vanuit 2023 20,457 miljoen euro overgeheveld naar 2024 (18,519 miljoen euro), 2025 (2,557 miljoen euro), 2026 (-1,578 miljoen euro) en verder (0,959 miljoen euro). Deze overhevelingen vinden plaats via de algemene dekkingsreserve. De overhevelingen hebben veelal te maken met activiteiten die in een ander jaar plaatsvinden dan waarin de kosten zijn begroot. De drie grootste mutaties zijn:

Living lab Eerst een thuis 2023 - 2027
Voor de borging van Housing first is tijd en flexibiliteit nodig, mede door het grillige verloop van het beschikbaar komen van geschikte woningen. Daarvoor wordt 2,84 miljoen euro van 2023 overgeheveld naar 2024 tot en met 2027.

Middelen aanpak dakloosheid 2023
In de meicirculaire 2023 zijn, wederom op incidentele basis, middelen beschikbaar gesteld voor centrumgemeenten voor de aanpak van dakloosheid. Aansluitend op het landelijk plan van aanpak dakloosheid wordt momenteel met de U16 een regionaal plan van aanpak opgesteld. Dit wordt eind 2023 afgerond. We hevelen 3,607 miljoen euro over van 2023 naar 2024 voor de uitvoering van het regionaal plan.

Fonds betaalbare koop 2023 en 2024
Met het coalitieakkoord zijn er voor 2023 eenmalig middelen beschikbaar gesteld voor het opzetten van een fonds voor betaalbare koopwoningen. De uitwerking van dit fonds is complex en vraagt om een zorgvuldige voorbereiding. Omdat hier meer tijd voor nodig is kunnen de middelen nog niet in 2023 uitgegeven worden. Daarom wordt 3 miljoen euro overgeheveld naar 2024.

Tabel: Overhevelen gelden via de algemene dekkingsreserve

x € 1.000

Programma	I/S	Bedrag 2023	Bedrag 2024	Bedrag 2025	Bedrag 2026
Bereikbaarheid	I	-151		151	
Cultuur	I	-303	-889	1.044	64
Duurzaamheid	I	-1.369	1.369		
Ondersteuning op maat	I	-9.819	7.604	465	875
Openbare ruimte en groen	I	-56		56	
Overhead	I	742	1.217	598	-2.557
Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en erfgoed	I	-5.100	5.000	100	
Veiligheid	I	-144		144	
Volksgezondheid	I	-40			40
Werk en Inkomen	I	-4.218	4.218		
Totaal		**-20.457**	**18.519**	**2.557**	**-1.578**

2.2 Bijstellingsvoorstellen Investeringen

Bijstellingsvoorstellen voor investeringen maken deel uit van de budgettair neutrale bijstellingen in de Tweede Bestuursrapportage. Hiermee voldoen we aan de regels van het BBV. In de Eerste Bestuursrapportage 2023 is al een groot deel van de wijzigingen in de investeringskredieten opgenomen en vastgesteld door de gemeenteraad. In deze Tweede Bestuursrapportage doen wij voor vier programma's aanvullende wijzigingsvoorstellen van investeringsprojecten. De programma's waar dit van toepassing is, zijn:

- Openbare ruimte en groen
- Onderwijs
- Samenleven en Sport
- Utrechts Vastgoed

Bij het vaststellen van de Tweede Bestuursrapportage 2023 wordt het totale geautoriseerde investeringsvolume verhoogd met 12,385 miljoen euro.

Bij overige investeringskredieten waar we voor het jaar 2023 nog een wijziging verwachten in het kader van de rechtmatigheid, zullen we dit in 2023 ook nog aan de raad voorleggen door middel van een raadsvoorstel.
Wijzigingen van investeringskredieten voor de jaren 2024 en verder zullen betrokken worden bij Eerste Bestuursrapportage 2024, inclusief de bijbehorende begrotingswijziging.

2.2.1 Investeringsprojecten Openbare ruimte en groen

Uitbreidingsinvesteringen Categorie A

x € 1.000

Project	Geautoriseerde uitgaven t/m 1e Berap 2023	Bijstellingsvoorstellen 2e Berap 2023	Actuele autorisatie uitgaven t/m 2e Berap 2023
Groene ommetjes	0	800	800
Totaal	**0**	**800**	**800**

Vanuit het investeringspakket Groei in Balans wordt er geïnvesteerd in extra groene verbindingen in de stad. Hierbij worden groene ommetjes (GiB 15) aangelegd. Dekking voor de uitvoering van het project is opgenomen in het Programma Openbare Ruimte en Groen, onderdeel Meerjaren Groenprogramma.

2.2.2 Investeringsprojecten Onderwijs

Vervangingsinvesteringen

x € 1.000

Project	Geautoriseerde uitgaven t/m 1e Berap 2023	Bijstellingsvoorstellen 2e Berap 2023	Actuele autorisatie uitgaven t/m 2e Berap 2023
Primair onderwijs	180.208	303	180.511
Voortgezet onderwijs	50.234	1.861	52.095
Totaal	**230.442**	**2.164**	**232.606**

Primair onderwijs - Wevelaan, PCOU, De Regenboog
Voor school de Regenboog is vanuit het Rijk een subsidie ontvangen vanuit het innovatieprogramma Aardgasvrije Scholen. Voorgesteld wordt om het krediet op te hogen met dit subsidiebedrag.

Voortgezet onderwijs - Burgemeester F. Andreaelaan 7, Willibrord, Bonifatius College, vervangende nieuwbouw en twee gymzalen
In de voortgangsrapportage MPOHV 2024 wordt voorgesteld om de beschikking te verhogen voor het Bonifatius College. Wijzigingen in de voortgangsrapportage MPOHV 2024 worden bij de Programmabegroting 2024 in de investeringsstaat verwerkt. Omdat een deel van de uitgaven in 2023 plaats vindt, wordt voorgesteld om voor dit project het krediet al vanaf 2023 aan te passen.

Uitbreidingsinvesteringen Categorie A

€ 1.000

Project	Geautoriseerde uitgaven t/m 1e Berap 2023	Bijstellingsvoorstellen 2e Berap 2023	Actuele autorisatie uitgaven t/m 2e Berap 2023
Primair onderwijs	101.920	1.977	103.897
Voortgezet onderwijs	213.646	-	213.646
Totaal	**315.565**	**1.977**	**317.542**

Basisschool Leeuwesteyn Noord, + VVE-lokaal en gymzaal
Voor investering Basisschool Leeuwesteyn Noord is door de aannemer een claim ingediend. De aannemer beroept zich op artikel 47 van het UAV bouwcontract. Dit artikel gaat over kostenverhogende omstandigheden, waar bij het tot stand komen van de overeenkomst door de aannemer geen rekening behoefde te worden gehouden met de kans dat deze zich zouden voordoen, die de aannemer niet worden aangerekend en die de kosten van het werk aanzienlijk verhogen. Onder andere de oorlog in Oekraïne en algehele bouwkostenstijgingen hebben hiertoe geleid. Vanuit inkoop is een stroomschema opgesteld hoe om te gaan met onverwachte bouwkostenstijging zoals omschreven in artikel 47. De processtappen, zoals omschreven door afdeling inkoop, zijn doorlopen. Daarbij zijn betrokken geweest afdeling inkoop, afdeling juridische zaken, business control en directievoering van het project. De claim is als rechtmatig beoordeeld en daarom wordt het krediet verhoogd.

Jazzsingel 900, Hof ter Weide, De Jazzsingel, gymzaal (inclusief grond)
Vanwege meerwerk en gestegen bouwkosten vallen de uitgaven hoger uit. Voorgesteld wordt om het krediet te verhogen.

Professor H. Bavinckstraat 3, Belle van Zuylen, 4 leslokalen
Vanwege een overschrijding door de gestegen bouwkosten wordt voorgesteld om het krediet te verhogen.

Onder de Bogen 2, kavel 2
In de voortgangsrapportage MPOHV 2024 wordt voorgesteld om de beschikking te verhogen voor Onder de Bogen 2, kavel 2. Wijzigingen in de voortgangsrapportage MPOHV 2024 worden bij de Programmabegroting 2024 in de investeringsstaat verwerkt. Omdat een deel van de uitgaven in 2023 plaats vindt, wordt voorgesteld om voor dit project het krediet al vanaf 2023 aan te passen.

Klimroos
Voor de Klimroos worden ventilatiemaatregelen getroffen. Een deel van deze maatregelen is subsidiabel vanuit het Rijk (SUVIS). Voorgesteld wordt om het krediet te verhogen. Verhoging wordt gedekt uit bijdrage derden.

2.2.3 Investeringsprojecten Samenleven en Sport

Vervangingsinvesteringen

x € 1.000

Project	Geautoriseerde uitgaven t/m 1e Berap 2023	Bijstellingsvoorstellen 2e Berap 2023	Actuele autorisatie uitgaven t/m 2e Berap 2023
Buitensportaccommodaties - Gebouwen en installaties	8.917	147	9.064
Totaal	**8.917**	**147**	**9.064**

Buitensportaccommodaties - Gebouwen en installaties
De aanbesteding voor de renovatie van kleedkamers voor sportpark Vechtzoom aan de Rio de Janeirodreef is hoger uitgevallen dan vooraf begroot. De hogere kosten worden gedekt binnen het programma.

Uitbreidingsinvesteringen Categorie A

x € 1.000

Project	Geautoriseerde uitgaven t/m 1e Berap 2023	Bijstellingsvoorstellen 2e Berap 2023	Actuele autorisatie uitgaven t/m 2e Berap 2023
Binnensportaccommodaties - Gebouwen & installaties	64.243	0	64.243
Totaal	**64.243**	**0**	**64.243**

Binnensportaccommodaties - Gebouwen & installaties:
Bij de voorjaarsnota is de wens opgenomen om de drie gymzalen bij een nieuw te realiseren VO school in Vleuten op te waarderen naar één sporthal. Hier was echter geen budget voor beschikbaar. Bij de voorjaarsnota is besloten de sporthal in Vleuten te prioriteren boven sporthal Voordorp en de laatste uit te faseren totdat daar voldoende middelen voor zijn gevonden.
Hiermee verschuift het project van Sporthal Vleuten de Meern van een categorie B naar een Categorie A investering. Binnen Categorie A is dit een budgetneutrale wijziging.

Uitbreidingsinvesteringen Categorie B

x € 1.000

Project	Geautoriseerde uitgaven t/m 1e Berap 2023	Bijstellingsvoorstellen 2e Berap 2023	Actuele autorisatie uitgaven t/m 2e Berap 2023
Binnensportaccommodaties - Gebouwen & installaties	*	*	*
Totaal	*****	*****	*****

* Bovenstaande bedragen mogen niet openbaar worden gepubliceerd in verband met geheimhouding aanbestedingen. Deze investeringen lichten wij nader toe op de geheime bijlage Investeringsprojecten Samenleven en Sport (geheime bijlage bij de Tweede Bestuursrapportage 2023).

2.2.4 Investeringsprojecten Utrechts Vastgoed

x € 1.000

Vervangingsinvesteringen	Geautoriseerde uitgaven t/m 1e Berap 2023	Bijstellingsvoorstellen 2e Berap 2023	Actuele autorisatie uitgaven t/m 2e Berap 2023
Cultuur	19.642	575	20.217
Erfgoed	52.667	5.313	57.980
Gemeentelijke Huisvesting	3.788	-	3.788
MFA's	50.914	1.409	52.323
Welzijn	21.043	-	21.043
Zorg	4.824	-	4.824
Overig/Overig Beleid	30.630	-	30.630
Totaal	**183.508**	**7.297**	**190.805**

Portefeuille Cultuur - MGR. VAN DE WETERINGSTRAAT 13
Het project aan de Mgr. van de Weteringstraat wordt vooralsnog niet uitgevoerd. Om die reden wordt het krediet opgeheven.

Portefeuille Cultuur - PAUWSTRAAT 13A
De kosten voor het project aan de Pauwstraat 13a vallen hoger uit door aanpassingen aan het gebouw die nodig bleken na de eerste oplevering.

Portefeuille Cultuur - TIVOLI VREDENBURG, VERBOUWING GEVEL SCHELE MAAGD
Voor het project Tivoli Vredenburg heeft een herijking plaatsgevonden. Dit resulteert in een stijging van projectkosten. Deze stijging wordt deels veroorzaakt door de bouwkostenstijging, deels door extra eisen aan verduurzaming en deels door extra kosten van projectmanagement.

Portefeuille Erfgoed - FORT LUNET I EN IV
De 2 kredieten van Fort Lunet worden samengevoegd tot één krediet conform het MPUV 2023.

Portefeuille Erfgoed - HERSTEL WERFKELDERS VGU
Het project herstel werfkelders loopt al bij Ruimte en wordt nu ook bij VGU opgevoerd voor de werfkelders van VGU. De dekking komt vanuit het programma Werven.

Portefeuille Erfgoed - OUDE LIESBOSWEG 52
Aan de Oude Liesbosweg 52 huurt Zomo dagbesteding een pand van de gemeente. Dit pand is verouderd en de huidige huurder, Zomo, wil graag verduurzamen. Uit onderzoek is gebleken dat renovatie van het huidige pand niet opweegt tegen de kosten van sloop-nieuwbouw. De haalbaarheid van sloop-nieuwbouw is onderzocht en hiervoor is krediet aangevraagd. Daarnaast wordt de mogelijkheid onderzocht of op het terrein extra bebouwing mogelijk is. Wanneer deze businesscases haalbaar blijken te zijn, wordt er een aanvullend investeringskrediet aangevraagd.

Portefeuille MFA's - GREBBEBERGLAAN (NIEUW WELGELEGEN MFA)
In Nieuw Welgelegen zijn door vertraging binnen het project en gestegen bouwkosten door marktwerking de verwachte kosten hoger. Dit leidt tot een verhoging van het krediet. Dekking vindt plaats uit indexatie stelpost kapitaallasten en inzet extra middelen om te starten met verduurzaming van het gebouw.

Portefeuille MFA's - MAARTVLINDER 1-11 (SPORTCAMPUS deel 2)
De kosten voor de Sportcampus vallen hoger uit. Grootste deel van deze overschrijding kan worden gedekt vanuit bijdrage derden. Een klein deel van de overschrijding heeft geen dekking en dit wordt veroorzaakt door meerwerk.

3. Voortgang coalitieakkoord en Resultaatbestemming

3.1 Voortgang uitvoering coalitieakkoord

Op 1 juni 2022 verscheen het coalitieakkoord 'Investeren in Utrecht: kiezen voor gelijke kansen, betaalbaar wonen en klimaat'. In Bijlage 5.1 is een actueel overzicht opgenomen van de planning van de uitvoering van het coalitieakkoord. Dit betreft een planning op hoofdlijnen en is geen uitputtend overzicht. De mijlpalen die behaald zijn in Q1 en Q2 2023 worden weergegeven. Daarnaast worden belangrijke wijzigingen in de planning van de uitvoering sinds de Eerste Bestuursrapportage 2023 in dit hoofdstuk toegelicht. Er wordt niet (meer) gerapporteerd over de voortgang in de bestedingen die gekoppeld zijn aan het coalitieakkoord. De administratie is hiervoor niet op een passende wijze ingericht. Er wordt vanuit de programmastructuur gerapporteerd over majeure ontwikkelingen en budgetneutrale bijstellingen.

3.1.1 Mijlpalen in Q1 en Q2 2023

In de eerste helft van 2023 zijn stappen gezet in de uitvoering van het coalitieakkoord. Er zijn meerdere mijlpalen behaald. In onderstaand overzicht worden deze mijlpalen getoond.

Tabel: Mijlpalen in Q1 en Q2 van 2023

Contact maakt de stad
Raadsbrief focus en koers herijking programma samen stad maken
Hoe ervaring opdoen met burgerberaden
Start implementatie ombudsfunctie
Raadsbrief doorontwikkeling wijkplatforms
1. We maken ons hard voor kansengelijkheid
1.1 Wijk- en buurtaanpak
Raadsbrief over achtergrond gekozen buurten met buurtagenda Raadsbrief buurtagenda's
1.3 Arbeidsmarkt
Plan van aanpak basisbanen
1.4 Openbare orde en veiligheid
Aanschaf 10 flexibele camera's ten behoeve van de handhaving van de openbare orde en veiligheid in de stad
1.5 Gezondheid
Toekomst sekswerk: bestuurlijke reactie rapport commissie Sorgdrager
1.6 Welzijn, zorg en ondersteuning
Doordecentralisatie Beschermd Wonen
1.9 Onderwijs
Nieuwe Utrechtse Onderwijsagenda (gericht op ongelijk investeren voor gelijke kansen en tegengaan van segregatie)

Plan van aanpak toeleiding voorschoolse educatie
Nota uitgangspunten passende kinderopvang (uitvoering nieuw beleid voorschool per 2024)
MBO Uitvoeringsplan 2023 – 2026 (w.o. Inzet op praktisch en mbo-geschoolden, gelijkwaardigheid alle studenten, tegengaan stagediscriminatie)
2. We pakken de woningnood aan
2.1 Volkshuisvesting en wonen
Uitwerking Woondeal
Nieuwe Huisvestingsverordening ('basis op orde')
Invoering Leegstandsverordening
Actieplan studentenhuisvesting
2.2 Gebiedsontwikkeling
Nota en Fonds Bovenwijks
Uitgangspuntennotitie Omgevingsvisie Overvecht (concept)
3. We gaan de klimaatcrisis tegen
3.2 Groen en klimaatbestendige leefomgeving
Raadsbrief Invulling ambitie 60.000 bomen
3.3 Milieu en circulariteit
Goederenvervoer (incl. Bouwlogistiek)
4. We werken aan een levendige en leefbare stad
4.1 Lokale economie
Actieagenda Utrechtse Economie met aandacht voor vestigingsklimaat, kenniseconomie en actief economisch beleid.
4.4 Sport, spelen en bewegen
Onderzoek Mulier Instituut naar discriminatie binnen sport in Utrecht
4.5 Vastgoed
Raadsbrief stand van zaken Magazijn de Zon
Raadsbrief Vastgoedorganisatie verder op orde brengen
Raadsbrief Uitgangspunten Verduurzamingsagenda gemeentelijk Vastgoed
Raadsbrief Stand van zaken Toegankelijkheid gemeentelijk vastgoed
5. Uitvoering
Voorstel vernieuwing Sturen en verantwoorden (begroting en beleid)

3.1.2 Wijzigingen in de planning

Contact maakt de stad		
Raadsbrief herijking Initiatievenfonds	Was: Q3 2023	Wordt: Q4 2023
Conform toezegging wordt deze raadsbrief aangeboden voorafgaande aan de behandeling van de Programmabegroting 2024.		
Herijking Samen stad maken	Was: Q4 2023	Wordt: Q1 2024
Conform raadsbrief met plan van aanpak vind in januari 2024 besluitvorming plaats.		
1. We maken ons hard voor kansengelijkheid		
1.1 Wijk- en buurtaanpak		
Nota wijk en buurtaanpak 2024 en verder	Was: Q3 2023	Wordt: Q4 2023
Conform toezegging wordt deze nota aangeboden voorafgaande aan de behandeling van de programmabegroting 2024.		
1.2 Bestaanszekerheid		
Nota Nieuw Armoedebeleid	Was: Q4 2023	Wordt: Q1 2024
Zie voor een toelichting de raadsbrief over de planning (ID6257).		
1.3 Arbeidsmarkt		
Beleidsnota Werk en Participatie	Was: Q4 2023	Wordt: Q1 2024
Zie voor een toelichting de raadsbrief over de planning (ID6258).		
1.6 Welzijn, zorg en ondersteuning		
Raadsbrief Uitgangspuntennotitie opdrachten in sociaal domein	Was: Q3 2023	Wordt: Q1 2024
De wijziging in de planning is in lijn met de raadsbrief die hierover gedeeld is. Dit zorgt ervoor dat de uitvraag zorgvuldig kan worden voorbereid en dat inwoners betrokken kunnen worden.		
Beleidsnota Wmo	Was: Q3 2023	Wordt: Q4 2023
Dit betreft onder andere de buurtteams en sociaal makelaarschap. De start van de tender is in 2024 en de start van een nieuwe termijn is in 2025. De wijziging in de planning zorgt ervoor dat we goed de partners en inwoners mee kunnen nemen en beter aansluiten bij het tijdspad rondom de Uitgangspuntennotitie opdrachten in sociaal domein.		
1.7 Inclusie		
Brede inclusieagenda	Was: Q2 2023	Wordt: Q4 2023
Door de wijziging in de planning kan de beleidsnota voor het onderdeel 'inclusie verankeren in alle opgaven' beter aangesloten worden op de interne opgave voor 'diverse & inclusieve organisatie en ambtelijk vakmanschap'		
1.8 Jeugd	Was: Q4 2023	Wordt: Q1 2024
Beleidsnota Jeugd		
Door de wijziging in de planning kan de beleidsnota beter aansluiten op het traject taskforce Jeugd en de uitwerking van de Hervormingsagenda.		
1.9 Onderwijs		
Kader Bibliotheek Utrecht	Was: Q2 2023	Wordt: Q4 2023
De gemeentelijke visie wordt in Q4 besproken met het college waarna het wordt aangeboden aan de raad		

Onderzoek lotingssystematiek overgang PO-VO	Was: 2023-2025	Wordt: 2023-2024
Dit onderzoek is al in 2023 uitgevoerd en de eerste uitvoering is in schooljaar 2023-2024. Een raadsbrief hierover is in Q2 2023 verstuurd.		
1.10 Vluchtelingen, asiel en integratie		
Raadsbrief Uitgangspunten Plan Einstein voor Utrechtse Asielopvang	Was: Q1 2023	Wordt: Vervallen
De uitgangspunten zijn al vastgesteld in de kadernota grootschalige asielopvang en dit wordt uitgevoerd in alle nieuwe asiellocaties zoals Pahud.		
Landelijke afspraken structurele Landelijke Vreemdelingen Voorziening (LVV)	Was: Q2 2023	Wordt: Onduidelijk
De gesprekken met het Rijk over de voortzetting van de LVV zijn stilgelegd.		
2. We pakken de woningnood aan		
2.1 Volkshuisvesting en wonen		
Prestatieafspraken met woningcorporaties	Was: Q2 2023	Wordt: Q4 2023
Planning onder voorbehoud. Voor het sluiten van de prestatieafspraken zijn we afhankelijk van onderhandelingen met corporaties. Die duren langer dan vooraf verwacht.		
2.2 Gebiedsontwikkeling		
Toekomstgesprekken Stad	Was: 2024	Wordt: Q4 2023
In de raadsbrief Start enquête toekomstgesprekken stedenbouwvisie voor Utrecht van 20 juni 2023 informeerden wij u over de stappen om te komen tot de uiteindelijke stedenbouwvisie. De behoeften, wensen en ideeën hebben we voor de zomer 2023 opgehaald, na de zomer voerden we verdiepende gesprekken. In het najaar van 2023 verwerken we de resultaten in een verslag en werken we aan de Sedenbouwvisie. Begin 2024 bieden wij u de Stedenbouwvisie aan ter besluitvorming.		
2.3 Bereikbaarheid		
Raadsvoorstel betaald parkeren in de hele stad	Was: Q2 2023	Wordt: Q3 2023
Vanwege het grote aantal inspraakreacties is er iets meer tijd nodig om die goed te verwerken en het raadsvoorstel op te stellen.		
Versterking fietsroutes door planvorming tunnels (Boorstraat / Nicolaas Beetstraat)	Was: Q3 2023	Wordt: Q4 2023
De bestuurlijke besluitvorming neemt iets meer tijd in beslag, in oktober verwachten we de raad te informeren via een raadsbrief.		
3. We gaan de klimaatcrisis tegen		
3.1 Energie en klimaat		
Plan van aanpak onderzoek Energieontwikkelbedrijf	Was: Q3 2023	Wordt: Q3 2024
Het opstellen van een plan van aanpak vraagt meer tijd.		
Uitvoeringsplan Overvecht-Noord aardgasvrij	Was: Q3 2023	Wordt: Q3 2024
Er wordt meer tijd genomen voor het verwerken van de inspraakreacties.		
Klimaatvisie (incl. zoekgebieden duurzame energie)	Was: 2024	Wordt: Q1 2024
De startnotitie is gereed. Dat bekent dat nu gestart wordt met het schrijven van de visie. Daarom is 2024 nu gespecificeerd naar Q1 2024.		
3.2 Groen en klimaatbestendige leefomgeving		
Opening loket meer groen in de straat	Was: Q2 2023	Wordt: Q4 2023
Het uitstellen van het live zetten van de landingspagina heeft te maken met het aansluiten en/of uitbreiden van bestaande mogelijkheden voor inwoners om aanvragen in te dienen voor toevoegen van vergroenen, fietsparkeerplekken en ontmoeten in de openbare ruimte. Dit kost meer tijd dan verwacht.		

Visie Stadswater (w.o. roeien)	Was: Q2 2023	Wordt: Q3 2023
Er was meer tijd nodig voor het zorgvuldig beantwoorden van inspraakreacties. De Visie stadswater is op 25 mei 2023 aan de raad aangeboden. De commissie Mobiliteit, Groen en Openbare Ruimte heeft het geagendeerd voor behandeling op 14 september.		
Plan van aanpak voor Kromme Rijn Linielandschap	Was: Q2 2023	Wordt: Q4 2023
Het komen tot overeenstemming met buurgemeenten en overige overheden heeft meer tijd gekost dan aanvankelijk ingeschat.		
Omgevingsplanregels klimaatadaptatie en water (samenhang met invoering Omgevingswet)	Was: 2023	Wordt: 2024
De invoering van de Omgevingswet is vertraagd en gepland voor 1 januari 2024. Daar hangt het opstellen van de omgevingsplanregels mee samen.		
3.3 Milieu en circulariteit		
Beleidsnota Geluid en Trillingen	Was: Q1 2023	Wordt: Q4 2023
De beleidsnota is in Q2 2023 ter inzage aangeboden. In de tweede helft van 2023 volgt een raadsvoorstel.		
Actualisatie Beleidsnota Luchtkwaliteit	Was: Q2 2023	Wordt: Q4 2023
De beleidsnota is in Q2 2023 ter inzage aangeboden. In de tweede helft van 2023 volgt een raadsvoorstel.		
Uitvoeringsprogramma emissieloos vervoer (incl. Transitieplan tankstations)	Was: Q2 2023	Wordt: Q4 2023
In commissievergadering over de Voorjaarsnota is gemeld dat dit in de tweede helft van 2023 naar het college komt. Het college is (onder de Omgevingswet) bevoegd om Uitvoeringsprogramma's vast te stellen.		
Beleidsnota Utrecht Circulair	Was: Q4 2023	Wordt: Q2 2024
Er komt een Visie Utrecht Circulair 2050 (Q1 2024) én een Beleidsnota Utrecht Circulair 2030 (Q2 2024).		
4. We werken aan een levendige en leefbare stad		
4.4 Sport, spelen en bewegen		
Voortgang sporten, spelen en bewegen in de openbare ruimte	Was: Q2 2023	Wordt: Q3 2023
Op basis van onderzoek bepalen we in welke plekken we in de stad wordt geïnvesteerd. Dit heeft iets meer tijd gekost. We informeren de raad in Q3 2023 over de voortgang op dit thema.		
Herijking Utrechts Sportakkoord	Was: Q2 2023	Wordt: Q3 2023
De herijking van het sportakkoord met partijen uit de stad is afgerond en is getoetst door de VSG. Als gevolg van de herijking is het noodzakelijk om wijzigingen in de Nadere regel subsidie Sportakkoord Utrecht door te voeren. In Q3 2023 wordt de raad geïnformeerd.		
4.5 Vastgoed		
Raadsvoorstel Beleidsnota Maatschappelijk Vastgoed	Was: Q2 2023	Wordt: Q3 2023
De planning is gewijzigd omdat deze nota wordt ingepast in de nieuwe besturingscyclus van de gemeente.		

3.2 Voortgang bestedingen Resultaatbestemming 2022

In dit hoofdstuk worden de bestedingen van de bestemmingsvoorstellen weergegeven vanuit de Jaarstukken 2022. Met de bestemmingsvoorstellen zijn bedragen overgeheveld van 2022 naar 2023. In onderstaande tabel wordt aangegeven wat de besteding tot nu toe is, de realisatie tot 1 juli 2023. Daarnaast is weergegeven wat we nog verwachten te realiseren in 2023. In deze prognose is er sprake van een onderbesteding in 2023 van 3,351 miljoen euro. Het gaat met name om budget voor de energietoeslag 2022 dat nodig was voor de afronding van aanvragen over 2022 (2,1 miljoen euro) en middelen uit de decembercirculaire 2022 die beschikbaar zijn gesteld om via vroegsignalering en bijzondere bijstand gerichte hulp aan te bieden bij energiearmoede (1,0 miljoen euro).

Tabel: Voortgang besteding resultaatbestemming Jaarstukken 2022 per programma

x € 1.000

Omschrijving	Resultaat-bestemming 2022 (A)	Realisatie tot 1-7-2023 (B)	Nog te realiseren vanaf 1-7-2023 (C)	Prognose besteding 2023 (D=B+C)	Verschil (D-A)
Bewoners en Bestuur	968	297	577	874	-94
Ruimtelijke ontwikkeling Wonen en Erfgoed	1.010	171	839	1.010	-
Duurzaamheid	472	325	147	472	-
Bereikbaarheid	75	-	75	75	-
Openbare ruimte en groen	-	-	-	-	-
Economie & werkgelegenheid voor iedereen	210	110	100	210	-
Werk en Inkomen	1.879	616	1.103	1.719	-160
Onderwijs	787	444	343	787	-
Ondersteuning op maat	4.912	4.912	-	4.912	-
Volksgezondheid	-	-	-	-	-
Veiligheid	-	-	-	-	-
Cultuur	867	402	465	867	-
Samenleven en Sport	-	-	-	-	-
Utrechts vastgoed	877	744	133	877	-
Algemene middelen	24.273	16.200	4.976	21.176	-3.097
Overhead	3.197	1.893	1.304	3.197	-
Totaal	**39.527**	**26.113**	**10.063**	**36.176**	**-3.351**

4. Peilstok Stedelijke Ontwikkeling

Inleiding

In de Peilstok Stedelijke Ontwikkeling geven wij een actueel beeld van de stedelijke prognose woningbouw (korte termijn 2023-2025) en van de verdeling van de actuele plancapaciteit woningbouw (lange termijn), rapporteren wij over de stand van de grondexploitatieprojecten (binnenstedelijk, Leidsche Rijn en Stationsgebied), het financieel kader Merwedekanaalzone en de stand van zaken van de integrale projecten openbare ruimte en reserve betaalbaar wonen, voor zover deze afwijken van het Meerjaren Perspectief Ruimte 2023 (MPR 2023). We rapporteren over de ontwikkeling van lasten en baten gedurende de eerste helft van 2023 en de prognose voor de tweede helft van 2023. Dit geeft een actueel beeld van de jaarschijf 2023 en daarmee de stand van het onderhanden werk. Daarnaast lichten we de ontwikkelingen toe die het geprognosticeerd saldo van de grondexploitaties zoals gepresenteerd in het MPR 2023 kunnen beïnvloeden.

Zoals we bij het MPR 2023 al geconstateerd hadden zien we een terugval in de prognose start bouw van woningen door de veranderende marktomstandigheden. In deze Peilstok Stedelijke Ontwikkeling zien we een lichte terugval in de woningbouwprognoses ten opzichte van het MPR 2023. Vanwege de huidige marktomstandigheden en netcongestie blijft het risicoprofiel in de projecten hoog. De gestegen rentetarieven als gevolg van de hoge inflatie leiden ertoe dat woningzoekenden minder geld kunnen lenen voor een woning. Daarbij zorgen stijgende bouwkosten en een gebrek aan arbeidskrachten tot hogere kosten in projecten. Aanvullend leidt de netcongestie-problematiek ertoe dat projecten mogelijk niet aangesloten kunnen worden op het elektriciteitsnet. Deze ontwikkeling vormt een extra risico op vertraging. Ook stikstofruimte zorgt voor onzekerheid in de planvoorbereiding van projecten. Door deze factoren zien we dat het aantal bouwaanvragen afneemt, als ook dat de bouwproductie terugloopt. We zien in deze Peilstok met name dat de risico’s voor projecten in 2024 groter worden en dat de haalbaarheid van projecten onder druk staat en onzekerder wordt. Maar het is in veel gevallen nog te onzeker om daar project specifieke uitspraken over te doen. Zoals in het MPR 2023 is vastgesteld proberen we met maatwerk-afspraken projecten die onder druk staan toch doorgang te laten vinden. Ook is er door het Rijk een nieuwe subsidieregeling in het leven geroepen met de start-bouwimpuls (SBI) en zetten we op gepaste locaties in op tijdelijke woningbouw. Het doel van de maatregelen is om de woningbouw op peil te houden.

Voor meerdere grondexploitaties worden minder kosten gerealiseerd dan was begroot voor de jaarschijf 2023. Veelal is de verwachting dat deze kosten in de jaarschijf 2024 alsnog worden gerealiseerd. Derhalve leidt deze verschuiving in de cashflow niet tot noemenswaardige aanpassingen in de geprognosticeerde resultaten van de grondexploitaties. Wel verwachten wij dat o.a. de grondexploitaties Leidsche Rijn en Merwedekanaalzone financieel meer onder druk komen te staan door de onzekere marktomstandigheden. Daarnaast wordt binnen de gemeente onderzocht wat de impact kan zijn op de risico’s voortkomend uit de netcongestie-problematiek. Hierover verwachten wij in het MPR 2024 de eerste resultaten te kunnen presenteren.

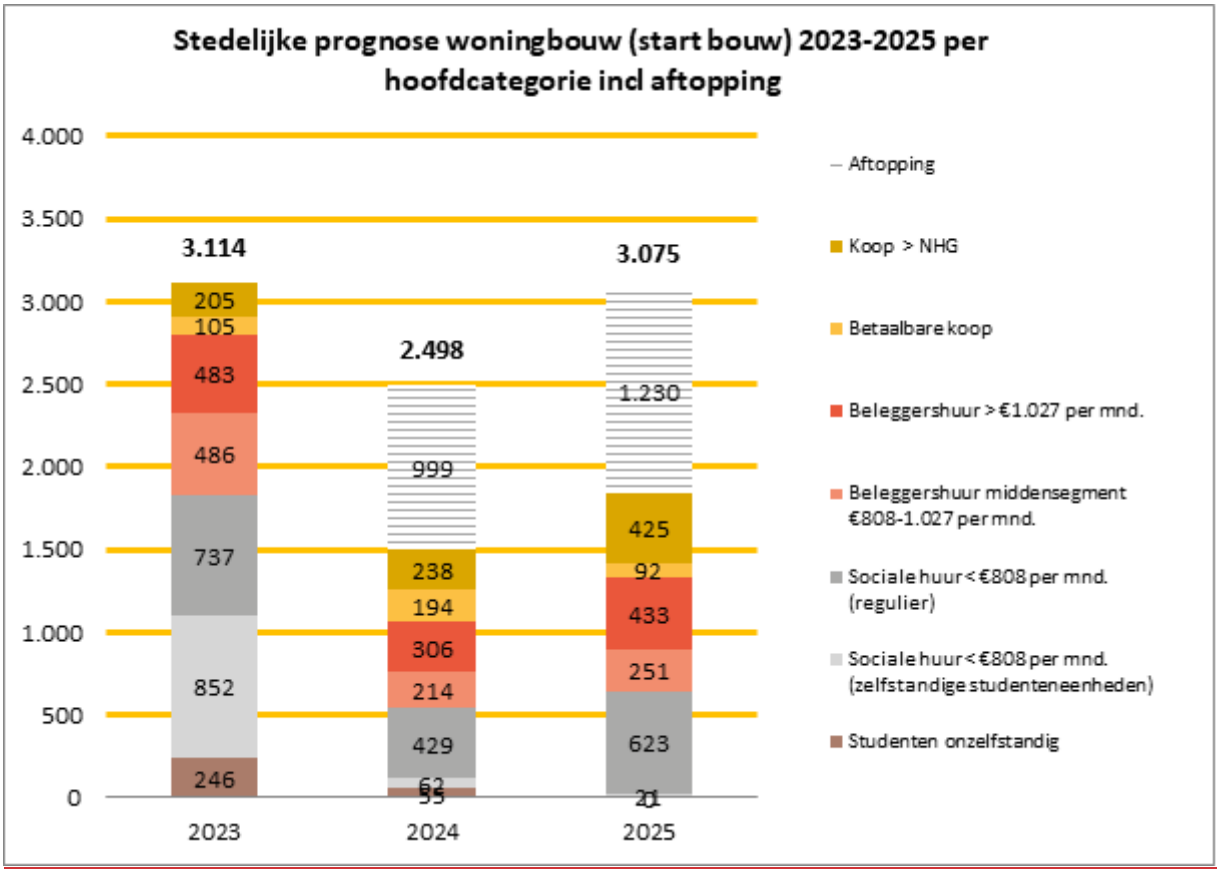
4.1 Actuele ontwikkelingen woningbouw

Prognose start bouw korte termijn 2023-2024

De prognose start bouw voor de korte termijn (2023-2024) is in onderstaand figuur weergegeven. Voor 2023 verwachten we dat er circa 3000 woningen in aanbouw genomen worden. Dit is een lichte daling ten opzichte van de prognose in het MPR 2023. Dit komt onder andere door de vertraging in de start bouw van de eerste bouwblokken Kruisvaartkade en Merwedekanaalzone deelgebied 5 fase 1. Deze schuiven over de jaargrens heen. Voor 2024 voorzien we risico's in de haalbaarheid van projecten door de huidige marktomstandigheden. We zien dat de busissesscases van verschillende projecten onder druk staan. Het is op dit moment lastig om hier projectspecieke uitspraken over te doen omdat we zien dat investeringsbesluiten naar achter worden geschoven tot vlak voor start bouw. Het is daarom moeilijk om precieze voorspellingen te doen over de effecten op de woningbouwaantallen. Door gebruik te maken van een aftopping van 40% voor 2024 en 2025 proberen we een realistischer beeld te schetsen van de verwachte aantallen start bouw van woningen. In het MPR2021 hebben wij de systematiek ten aanzien van de prognose en aftopping nader toegelicht. We hanteren een aftopping om mogelijke planuitval in te calculeren.

Met het oog op de urgente vraag ten aanzien van de woningbehoefte op de (zeer) korte termijn is komende jaren extra aandacht en inzet nodig voor het op tempo houden van de bouwproductie. Zoals in het MPR 2023 beschreven zetten we hierbij in op verschillende lijnen:

- Projectgerichte interventies om de planvorming, besluitvorming en uitvoering van woningbouwprojecten te optimaliseren zodat vertraging wordt voorkomen. De (nog aan te vragen) rijksgelden uit de Start Bouwimpuls worden aanvullend aan deze projectspecifieke maatregelen ingezet om stagnerende projecten vlot te trekken. Ook komt er nog een 6e tranche Woning Bouw Impuls (WBI) later dit jaar (afhankelijk van situatie rondom het kabinet).
- Inzetten op tijdelijke woningbouw. We rapporteren hier apart over via raadbrieven, de cijfers zijn daarom niet meegenomen in deze Peilstok Stedelijke Ontwikkeling.

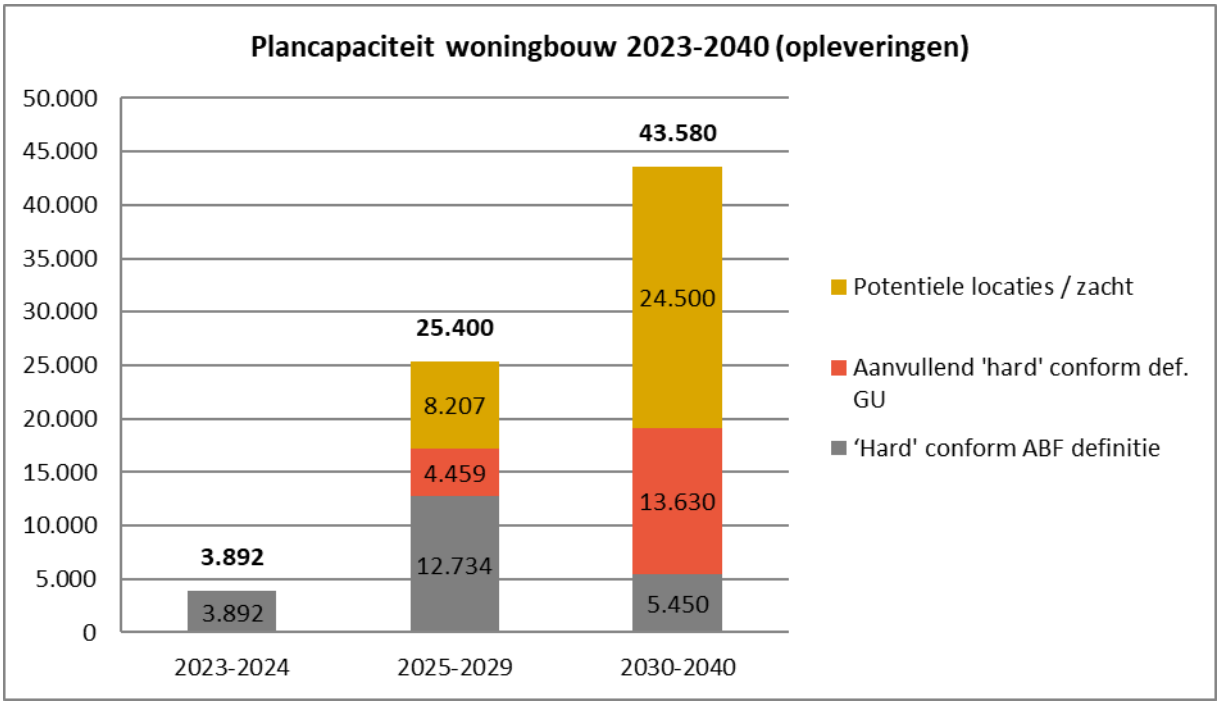
Plancapaciteit woningbouw lange termijn

Het beeld (met peildatum 1 juli 2023) ten aanzien van de totale gemeentelijke plancapaciteit (hard en zacht) komt in hoofdlijnen overeen met het MPR 2023. Op dit moment omvat deze 66.000 tot 73.000 woningen (exclusief woningen taskforce tijdelijke woonruimte). De totale planvoorraad neemt in de loop der jaren gestaag toe. Er vindt een natuurlijke verschuiving plaats van plannen, de zogenaamde boeggolf. Als gevolg hiervan is een verschuiving waarneembaar van de periode 2025-2029 naar na 2030. Deze verschuiving is dit jaar echter sterker dan in voorgaande jaren. Dit is onder andere het gevolg van veranderende marktomstandigheden.

We onderscheiden binnen de plancapaciteit drie stadia: hard conform ABF definitie (definitie gehanteerd door het Rijk), aanvullend hard conform de definitie van de gemeente Utrecht en zachte potentiële plancapaciteit.

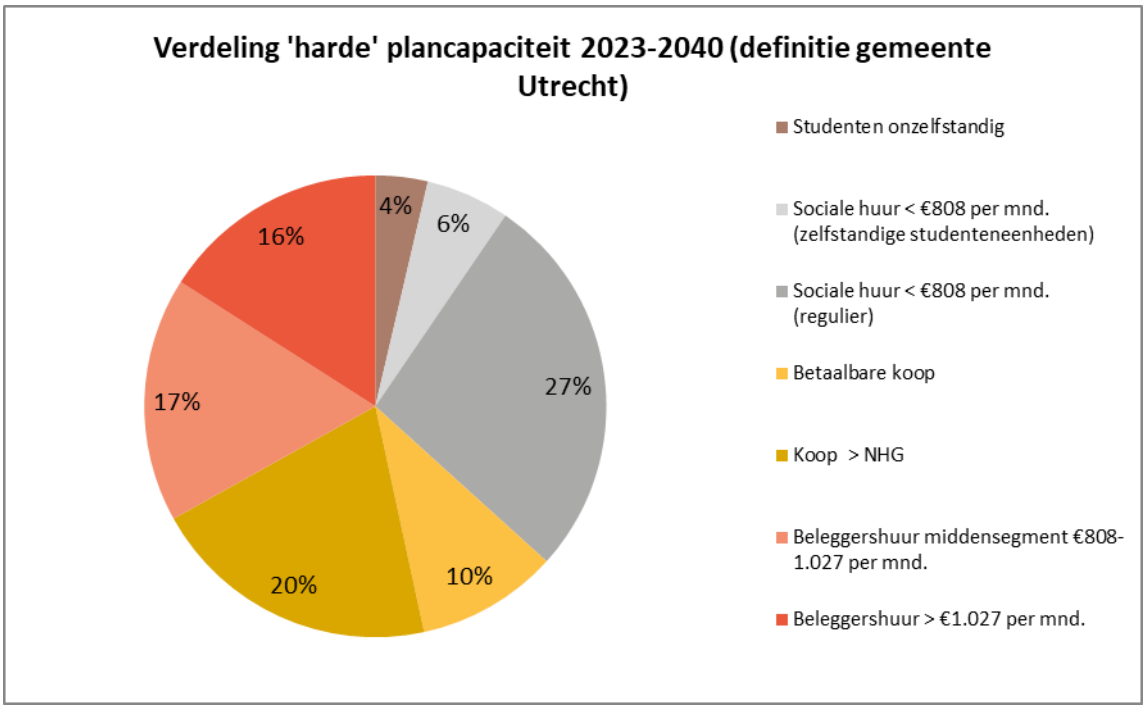
Van de totale plancapaciteit vallen circa 22.000 woningen onder de door ABF Research (en Rijk) gehanteerde strikte definitie van harde plancapaciteit (minimaal vastgesteld of onherroepelijk planologisch juridisch kader). Dit is een lichte toename ten opzichte van het MPR 2023 als gevolg van de vaststelling van bestemmingsplannen voor de Lomanlaan (De Zusters), High Five, Jutfaseweg 178, Nieuw Buurland en Lombokplein.

De gemeentelijke definitie van 'harde' plancapaciteit resulteert in een plancapaciteit van circa 40.000 woningen (zie voor toelichting definitie 'hard' pagina 26 van het MPR 2023). Onder de 'harde' plancapaciteit vallen dus ook projecten die zich in een zeer vroeg planstadium bevinden waarbij we de intentie hebben uitgesproken om mee te werken maar daadwerkelijke realisatie afhankelijk is van voorwaarden waaronder bijvoorbeeld mobiliteit. Aanvullend onderscheiden we nog een zachte potentiële plancapaciteit van ruim 23.000 tot 33.000 woningen.

Relatie met de bestaande voorraad en lange termijn doelstellingen

Als we kijken naar de verdeling van de 'harde' plancapaciteit (conform de door de gemeente Utrecht gehanteerde definitie) ziet de verdeling in woon-/prijscategorieën er zoals in onderstaand figuur weergegeven uit.

Van de harde plancapaciteit (conform gemeentelijke definitie) bestaat 33% uit zelfstandige sociale huurwoningen en 4% uit onzelfstandige studenteneenheden. 27% van de plancapaciteit valt in het middensegment (10% betaalbare koop, 17% middensegmenthuur). In de Ruimtelijke Strategie Utrecht 2040 streven we naar een voorraad bestaande uit 35% sociale huur, 25% middencategorie (middenhuur, goedkope en betaalbare koop) en 40% vrije sector (huur en koop). Om dit te bereiken is in het Coalitieakkoord 2022-2026 aangegeven dat we bij nieuwe projecten een prijsklasseverdeling hanteren van 40% sociale huurwoningen en 35% midden-categorie (huur en koop). Deze verdeling is ambitieus in relatie tot de huidige marktomstandigheden.

De omvang en verdeling van de plancapaciteit is dynamisch en wordt jaarlijks bijgesteld op basis van de actuele projectinformatie. Voor projecten waar bijvoorbeeld alleen een intentiedocument is vastgesteld waarin geen concrete uitspraken zijn gedaan over het te onderzoeken programma, is een inschatting gemaakt van het programma. Ook zijn voor gebiedsontwikkelingen waar in omgevingsvisies alleen percentages zijn vastgelegd voor specifieke categorieën (bijvoorbeeld aandeel sociale huur) aannames gedaan voor het overige deel van het programma (gelijkmatig verdeeld).

Het figuur laat geringe verschuivingen zien ten opzichte van het MPR 2023. De harde plancapaciteit bestaat voor 33% (32% in het MPR 2023) uit zelfstandige sociale huurwoningen waarvan 6% zelfstandige studenteneenheden en 27% reguliere sociale huurwoningen.

Om de ambities uit de Woonvisie waar te maken, moet extra ingezet worden op het sociale huursegment en het middensegment.

Voortgang 100+ projecten/gebiedsontwikkelingen

Om meer inzicht te geven in de voortgang van de woningbouwproductie rapporteren we vanaf het MPR 2021 halfjaarlijks specifiek over de projecten (of gebiedsontwikkelingen). Vanaf het MPR 2023 rapporteren we over de voortgang van projecten met meer dan 100 woningen.

In totaal gaat het op dit moment om 61 projecten. Ten opzichte van het MPR 2023 zien we onder andere vertraging ontstaan bij de Kruisvaartkade, Merwedekanaalzone deelgebied 5 fase 1, MARK in Leidsche Rijn, Thomas à Kempisplantsoen en de Reitdiepstraat. Bij verschillende projecten zorgen de marktomstandigheden en netcongestie voor een risico op vertraging.

4.2 Grondexploitaties

In dit hoofdstuk rapporteren wij in paragraaf 4.2.1 - 4.2.3 over de grondexploitaties Leidsche Rijn, Stationsgebied en de binnenstedelijke grondexploitaties. In deze drie paragrafen lichten we de ontwikkelingen op de jaarschijf 2023, de prognose onderhanden werk, het geprognosticeerd eindresultaat en de risico's toe. Voor de binnenstedelijke grondexploitaties zijn ook projectspecifieke toelichtingen opgenomen. Daarna rapporteren we over de gebiedsontwikkeling Merwedekanaalzone in paragraaf 4.2.4. Tot slot lichten we de ontwikkelingen op de reserve grondexploitatie toe in paragraaf 4.2.5.

4.2.1 Grondexploitatie Leidsche Rijn

1. Jaarschijf 2023

In de Programmabegroting 2023 is voor de grondexploitatie Leidsche Rijn een jaarsnede 2023 voor lasten en baten opgenomen. Deze jaarsnede is bij de actualisatie van de grondexploitatie (MPR 2023) bijgesteld (kolom Programmabegroting 2023). In deze paragraaf rapporteren wij over de ontwikkeling van lasten en baten gedurende de eerste helft van 2023 en de prognose voor de tweede helft 2023. Dit geeft een actueel beeld van de jaarschijf 2023.

Toelichting prognose lasten en baten 2023

Op basis van de tot en met medio 2023 daadwerkelijk gerealiseerde lasten en baten inclusief de projectplanningen, is de resterende prognose voor 2023 bepaald. Op basis van deze analyse is het nodig om de jaarschijf 2023 aan te passen voor de grondexploitatie Leidsche Rijn.

Lasten

x € 1.000.000

	Programma begroting 2023	Resultaat 1e helft 2023	Prognose 2e helft 2023	Peilstok prognose 2023	Afwijking tov begroting 2023
BRM / WRM	-56,4	-7,8	-15,6	-23,5	-32,8
Verwerving	-1,2	-2,1	0,0	-2,1	0,8
VAT-kosten	-3,1	-0,8	-1,8	-2,6	-0,5
Plankosten	-6,8	-2,8	-4,9	-7,7	0,9
Bijdragen aan	-15,9	0,0	-4,0	-4,0	-11,9
Rente	-0,7	0,0	-0,7	-0,7	-0,0
Overig	-5,0	-0,1	-4,6	-4,7	-0,3
Totaal lasten	**-89,1**	**-13,6**	**-31,6**	**-45,3**	**-43,8**

Ten opzichte van de Programmabegroting 2023 zijn de totale verwachte lasten voor 2023 per saldo 43,8 miljoen euro lager.

De belangrijkste afwijkingen zijn:

- De bijdrage aan de Mobiliteitshub XL vanuit de grondexploitatie Leidsche Rijn van circa 37 miljoen euro: deze wordt niet in 2023, maar in 2024 verwacht.
- Investeringen in hoofdinfrastructuur: circa 2,6 miljoen euro schuift door naar 2024. Het betreft kosten voor beheer en onderhoud van de hoofdinfrastructuur in Leidsche Rijn.
- Leidsche Rijn Centrum: circa 1,5 miljoen euro aan investeringen in bouw- en woonrijpmaken schuift door naar 2024.
- Leeuwesteyn: circa 1,4 miljoen euro aan woonrijpmaken schuift door naar 2024.
- Papendorp De Taats: circa 1,3 miljoen euro aan bouw- en woonrijpmaken schuift door naar 2024 vanwege vertragingen rondom de bestemmingsplanprocedure. Het bouw- en woonrijpmaken wordt opgestart wanneer het bestemmingsplan definitief is.

Robuuste posten

In de grondexploitatie Leidsche Rijn is een deel van de ramingen (van vooral kosten), gezien de omvang en de looptijd van de grondexploitatie, robuust uitgewerkt. Ten behoeve van de resultaatbepaling blijven

deze posten jaarlijks bij de jaarstukken buiten beschouwing. Wel rapporteren wij in het MPR en de Peilstok over de stand van de robuuste posten.

Wij verwachten in de jaarstukken 2023 het bedrag van de robuuste posten te verlagen met 13,4 miljoen euro. In grote lijnen gaat het om de volgende kosten:
- Kosten voor hoofdinfra- en hoofdwaterstructuur: 6,4 miljoen euro;
- Kosten voor sloop-, sanerings- en verwervingskosten: 4,3 miljoen euro;
- Voorinvestering fietsenstalling fase 2 cultuurkavel Leidsche Rijn Centrum: 2,7 miljoen euro. De investering voor de realisatie van de eerste fase van de fietsenstalling is als raming opgenomen binnen de grondexploitatie Leidsche Rijn. Binnen de robuuste posten is dekking gevonden voor de voorinvestering van de tweede fase.

Bij de actualisatie van de grondexploitaties 2024 zullen wij het overzicht robuuste posten actualiseren. Op basis van het dan geldende POC-percentage actualiseren wij in de jaarstukken het gestorte bedrag in de reserve grondexploitaties en verrekenen de mutatie ten opzichte van de huidige storting met het onderhanden werk.

Baten

x € 1.000.000

	Programma begroting 2023	Resultaat 1e helft 2023	Prognose 2e helft 2023	Peilstok prognose 2023	Afwijking tov begroting 2023
Woningbouw	28,6	15,9	12,9	28,8	0,2
Niet-woningbouw	6,3	2,2	4,7	6,9	0,6
Bijdragen derden	0,1	0,0	0,0	0,0	-0,1
Overig	10,0	1,6	9,4	11,0	1,0
Totaal baten	**45,0**	**19,7**	**27,0**	**46,7**	**1,7**

Ten opzichte van de Programmabegroting 2023 zijn de verwachte baten in 2023 per saldo 1,7 miljoen euro hoger.

De belangrijkste afwijkingen zijn:
- Máximapark: vanwege financieringsproblemen bij afnemers schuift de uitgifte van enkele kavels (circa 2,8 miljoen euro) door naar 2024.
- Leidsche Rijn Centrum Oost: de uitgifte van kavel F12a/F12b (Bellevue) van circa 7,2 miljoen euro schuift door naar 2024. De ontwikkelaar haalt de benodigde voorverkooppercentages naar verwachting niet dit jaar.

Tegenover deze vertragingen staan de volgende positieve ontwikkelingen:
- Leidsche Rijn Centrum Oost: de uitgifte van kavel E9 van circa 4,7 miljoen euro wordt dit jaar gerealiseerd in plaats van in 2024.
- Leeuwesteyn: de uitgifte van een kavel van circa 3,1 miljoen euro is eerder gerealiseerd dan verwacht vanwege het voorspoedig bereiken van overeenstemming met de ontwikkelaar.
- Diverse kleine afwijkingen van in totaal 3,9 miljoen euro. Dit zijn voornamelijk uitgiftes in Maximapark (circa 1,4 miljoen euro), in De Wetering (circa 0,8 miljoen euro) en in Leidsche Rijn Centrum (circa 0,6 miljoen euro) die eerder gerealiseerd worden dan geraamd.

2. Prognose Onderhanden Werk 2023

De post onderhanden werk bevat de boekwaarde van de lopende grondexploitaties. De boekwaarde is het saldo van alle geboekte lasten en baten. Een positieve stand van het saldo betekent meer geboekte lasten dan geboekte baten. Het saldo onderhanden werk wijzigt in 2023 doordat er deelexploitaties worden afgesloten. Verder zal naar verwachting de BBV-regelgeving omtrent de winstneming wijzigen. Dit zal ook invloed hebben op het onderhanden werk en de reserves. De verwachte ontwikkeling van de stand van het onderhanden werk lichten wij toe in de bijlage Onderhanden Werk Grondexploitaties 2023.

3. Geprognosticeerd eindresultaat grondexploitatie Leidsche Rijn

In het MPR 2023 is een geprognosticeerd resultaat van 85,15 miljoen euro positief (netto contante waarde) opgenomen voor de grondexploitatie Leidsche Rijn. De grondexploitatie Leidsche Rijn staat onder druk doordat de marktomstandigheden sinds begin 2023 verder zijn verslechterd. Dalende vastgoedprijzen in combinatie met stijgende bouwkosten leiden tot lagere grondopbrengsten. Verder leiden deze marktomstandigheden bij lopende tenders tot minder en/of lagere biedingen en/of soms tot

uitstel, met name bij koopwoningen in het duurdere segment. Hierdoor kan er vertraging ontstaan bij projecten waar de gemeente de komende jaren wil starten met de bouw. Naast dalende grondopbrengsten ziet de gemeente oplopende kosten vanwege de nog steeds hoge inflatie en personeelstekorten. Hoe deze ontwikkelingen het actuele geprognosticeerd resultaat van de grondexploitatie Leidsche Rijn, dat wij bij het MPR 2023 aan u voorlegden, per saldo beïnvloeden is nog onzeker.
Al deze ontwikkelingen verwerken wij bij de actualisatie van de grondexploitatie 2024 die wij aan u voorleggen in het MPR 2024. Daarbij leggen wij ook een voorstel aan u voor om diverse deelcomplexen binnen de grondexploitatie Leidsche Rijn af te sluiten.

4. Risicoparagraaf Leidsche Rijn

Conform de nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen actualiseren wij twee keer per jaar de risicoanalyse. De grondopbrengsten en de investeringen in de openbare ruimte vormen de belangrijkste factoren die van invloed zijn op het resultaat van de grondexploitatie Leidsche Rijn. Vanwege de veranderende marktomstandigheden en de hoge ambities op het gebied van duurzaamheid staan de grondprijzen onder druk. Tegenover de grondprijsontwikkeling staan hogere kosten voor (bouw-)materialen, die met name zichtbaar zijn in de benodigde budgetten binnen de grondexploitatie voor de aanleg van de openbare ruimte. Tot slot neemt het risico op vertraging toe door de veranderende marktomstandigheden. Vooral bij koopwoningen die worden gerealiseerd in het duurdere segment neemt het risico op vertraging toe doordat de voorverkooppercentages minder snel worden gehaald.

4.2.2 Grondexploitatie Stationsgebied

1. Jaarschijf 2023

In de Programmabegroting 2023 is voor de grondexploitatie Stationsgebied een jaarsnede 2023 voor lasten en baten opgenomen. Deze jaarsnede is bij de actualisatie van de grondexploitatie (MPR 2023) bijgesteld (kolom Programmabegroting 2023). In deze paragraaf rapporteren wij over de ontwikkeling van lasten en baten gedurende de eerste helft van 2023 en de prognose voor de tweede helft 2023. Dit geeft een actueel beeld van de jaarschijf 2023.

Toelichting prognose lasten en baten 2023

Op basis van de tot en met medio 2023 daadwerkelijk gerealiseerde lasten en baten inclusief de projectplanningen, is de resterende prognose voor 2023 bepaald. Op basis van deze analyse is het nodig om de jaarschijf 2023 aan te passen voor de grondexploitatie Stationsgebied.

Lasten

x €1.000.000

	Programma begroting 2023	Resultaat 1e helft 2023	Prognose 2e helft 2023	Peilstok prognose 2023	Afwijking tov begroting 2023
BRM / WRM	-14,3	-1,7	-7,4	-9,1	-5,2
Verwerving	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
VAT-kosten	-2,6	-0,4	-0,6	-0,9	-1,7
Plankosten	-3,6	-1,1	-2,5	-3,6	0,0
Bijdragen aan	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Rente	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Overig	-4,5	0,0	-0,5	-0,5	-4,0
Totaal lasten	**-25,1**	**-3,2**	**-10,9**	**-14,1**	**-11,0**

Ten opzichte van de Programmabegroting 2023 zijn de totale lasten 11,0 miljoen euro lager. De verschillen ontstaan binnen het bouw- en woonrijpmaken, VAT en diverse overige lasten. Tot deze laatste post behoren onder andere kosten die samenhangen met kunst, het bouwhinderfonds en verzekeringen. De kosten schuiven door naar volgend jaar.
De afwijkingen in het bouw- en woonrijp maken betreffen verschuivingen voor de projecten Jaarbeursplein, Smakkelaarsveld en de Kop Amsterdamsestraatweg. Deze lasten schuiven door naar jaarsnede 2024 en meerjarig passen deze lasten binnen de geraamde budgetten.

Het verschil tussen de verantwoorde lasten in de eerste helft van 2023 en de prognose in de tweede helft wordt in belangrijke mate verklaard doordat we de kosten bouw- en woonrijpkosten voor onder andere de projecten Laan van Puntenburg en de omgeving Sijpesteijn voornamelijk in de tweede helft van 2023 verwachten.

Baten

x € 1.000.000

	Programma begroting 2023	Resultaat 1e helft 2023	Prognose 2e helft 2023	Peilstok prognose 2023	Afwijking tov begroting 2023
Woningbouw	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Niet-woningbouw	0,0	0,5	0,0	0,5	0,5
Bijdragen derden	0,4	0,2	0,4	0,6	0,2
Overig	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal baten	**0,4**	**0,7**	**0,4**	**1,1**	**0,7**

Ten opzichte van de Programmabegroting 2023 zijn de totale baten per saldo 0,7 miljoen euro hoger. De afwijkingen worden onder andere veroorzaakt door een ontvangen schadevergoeding en de reserveringsvergoeding voor het Jaarbeurspleingebouw die in rekening is gebracht bij de ontwikkelaar.

Het verschil tussen de verantwoorde baten in de eerste helft van 2023 en de prognose in de tweede helft wordt in belangrijke mate verklaard door nog te ontvangen subsidies in de tweede helft van 2023.

2. Prognose Onderhanden Werk 2023

De post onderhanden werk bevat de boekwaarde van de lopende grondexploitaties. De boekwaarde is het saldo van alle geboekte lasten en baten. Een positieve stand van het saldo betekent meer geboekte lasten dan geboekte baten. Het saldo onderhanden werk wijzigt niet alleen door aanpassingen in de lasten en baten van de lopende grondexploitaties maar ook met bijvoorbeeld het afsluiten van deelexploitaties en tussentijdse winstneming. De verwachte ontwikkeling van de stand van het onderhanden werk lichten wij toe in de bijlage Onderhanden Werk Grondexploitaties 2023.

3. Geprognosticeerd eindresultaat grondexploitatie Stationsgebied

In het MPR 2023 is een geprognosticeerd resultaat van -91,8 miljoen euro (eindwaarde per 31-12-2024) gemeld voor de grondexploitatie Stationsgebied. Inclusief de ingestelde voorziening is de grondexploitatie Stationsgebied sluitend. De huidige inzichten leiden niet tot een bijstelling van dit geprognosticeerde saldo.
Doordat de realisatie van de infrastructuur en openbare ruimte in het Stationsgebied vordert, zijn de lasten van de nog resterende werkzaamheden steeds beter in te schatten. Aan de oostkant van de stad zijn (deel)projecten in afronding. Het betreft hier vooral de Laan van Puntenburg en de Catharijnesingel. Aan de westkant zijn de werkzaamheden aan de Sijpesteijnkade in een eerste fase opgestart.
Wij gaan er op dit moment van uit dat de huidige financiële kaders, inclusief onvoorzien, toereikend zijn. De plankosten zoals die momenteel gerealiseerd zijn, liggen in lijn met de prognose voor het gehele jaar. Wij verwachten op dit moment geen overschrijding op plankosten.
De geprognosticeerde opbrengsten zijn in lijn met de stand gemeld bij het MPR 2023. De grootste gronduitgifte die nog moet plaatsvinden is het Jaarbeurspleingebouw. De aanbesteding voor dit project is inmiddels doorlopen en de Bilaterale Ontwikkelovereenkomst (BOO) is getekend. Het komende halfjaar zal in het teken staan van detailleren van het ontwerp en verdere planvorming.
Deze ontwikkelingen verwerken wij bij de actualisatie van de grondexploitatie 2024 die wij aan u voorleggen in het MPR 2024.

4. Risicoparagraaf Stationsgebied

Conform de nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen actualiseren wij twee keer per jaar de risicoanalyse. De vastgoedopbrengsten vormen de belangrijkste factor die van invloed is op het resultaat van de grondexploitatie Stationsgebied. De omvang van het benodigde weerstandsvermogen blijft op basis van de huidige risico-inventarisatie gelijk ten opzichte van de stand in het MPR 2023. De stand die is opgenomen in het MPR 2023 is 15,2 miljoen euro. Bij het MPR 2024 actualiseren wij wederom de

risicoanalyse en op basis van de laatste stand van zaken van de projecten zullen wij het benodigde weerstandsvermogen opnieuw bepalen.

4.2.3 Binnenstedelijke grondexploitaties

1. Jaarschijf 2023

In de Programmabegroting 2023 is voor de binnenstedelijke grondexploitaties een jaarsnede 2023 voor lasten en baten opgenomen. Deze jaarsnede is bij de actualisatie van de grondexploitaties (MPR 2023) bijgesteld (kolom Programmabegroting 2023). In deze paragraaf rapporteren wij over de ontwikkeling van lasten en baten gedurende de eerste helft van 2023 en de prognose voor de tweede helft van 2023. Dit geeft een actueel beeld van de jaarschijf 2023.

Toelichting prognose lasten en baten 2023

Op basis van de tot en met medio 2023 daadwerkelijk gerealiseerde lasten en baten inclusief de projectplanningen, is de resterende prognose voor 2023 bepaald. Op basis van deze analyse is het nodig om de jaarschijf 2023 aan te passen voor de binnenstedelijke grondexploitaties.

Lasten

x € 1.000.000

	Programma begroting 2023	Resultaat 1e helft 2023	Prognose 2e helft 2023	Peilstok prognose 2023	Afwijking tov begroting 2023
BRM / WRM	-14,7	-1,7	-7,9	-9,6	-5,1
Verwerving	-44,0	-5,4	-35,2	-40,6	-3,4
VAT-kosten	-1,5	-0,1	-0,6	-0,7	-0,8
Plankosten	-6,5	-2,3	-4,3	-6,6	0,1
Bijdragen aan	-3,2	0	0	0	-3,2
Rente	1,0	0	1,0	1,0	0
Overig	-17,2	0,8	-1,8	-1,0	-16,2
Totaal lasten	-86,1	-8,7	-48,8	-57,5	-28,6

Ten opzichte van de Programmabegroting 2023 binnenstedelijke grondexploitaties zijn de totale lasten per saldo 28,6 miljoen euro lager.

De belangrijkste afwijkingen zijn:

- De bijdrage vanuit de grondexploitatie Beurskwartier aan de Mobiliteitshub XL van circa 15,8 miljoen euro verschuift van 2023 naar 2024.
- De bijdrage aan het mobiliteitsconcept binnen de grondexploitatie Merwedekanaalzone deelgebied 5 Merwede: OPG en Busstalling van 3,2 miljoen euro verschuift naar aanleiding van een nieuwe fasering van 2023 naar 2024 of later.
- Een deel van de vergoeding voor de verplaatsing van Elinkwijk behoort niet onder de post verwerving verantwoord te worden. Er moet daarom een financieel-technische correctie gemaakt worden van 1,6 miljoen euro. Dit heeft geen effect op de grondexploitatie Zuilense Vecht.
- Vanwege het vernieuwen van het Stedenbouwkundig Plan van Eisen worden alle kosten van circa 2,8 miljoen euro in de grondexploitatie Hart van de Meern doorgeschoven naar latere jaren.
- Vanwege vertraging in de planvorming schuiven de lasten van circa 1,6 miljoen euro in project Isotopenweg naar latere jaren.

Voor verdere toelichting per grondexploitatie zie onderdeel 4 project specifieke toelichting.

Baten

x € 1.000.000

	Programma begroting 2023	Resultaat 1e helft 2023	Prognose 2e helft 2023	Peilstok prognose 2023	Afwijking tov begroting 2023
Woningbouw	7,8	0,0	4,9	4,9	-2,9
Niet-woningbouw	2,2	0,1	0,0	0,1	-2,1
Bijdragen derden	2,7	0,0	0,2	0,2	-2,5
Overig	12,7	0,0	1,0	1,0	-11,7
Totaal baten	25,4	0,1	6,1	6,2	-19,2

Ten opzichte van de Programmabegroting 2023 zijn de verwachte baten in 2023 19,2 miljoen euro lager.

De grootste afwijkingen zijn:
- Door vertraging binnen de bestemmingplanprocedure van Merwedekanaalzone deelgebied 5 Merwede: OPG en Busstalling worden de contractueel afgesproken inkomsten, die samenhangen met een onherroepelijk vastgesteld bestemmingsplan, pas in 2024 verwacht. Hierdoor ontstaat een afwijking van 14,1 miljoen euro.
- Vanwege het vernieuwen van het Stedenbouwkundig Plan van Eisen worden alle baten in Hart van de Meern, 2,6 miljoen euro, doorgeschoven.
- Vanwege vertraging in de planvorming worden de baten, circa 2,0 miljoen euro, binnen project Isotopenweg later verwacht dan voorzien.

Voor verdere toelichting per grondexploitatie zie onderdeel 4 project specifieke toelichting.

2. Prognose Onderhanden Werk 2023

De post onderhanden werk bevat de boekwaarde van de lopende grondexploitaties. De boekwaarde is het saldo van alle geboekte lasten en baten. Een positieve stand van het saldo betekent meer geboekte lasten dan geboekte baten. Het saldo onderhanden werk wijzigt niet alleen door aanpassingen in de lasten en baten van de lopende grondexploitaties maar ook met bijvoorbeeld het afsluiten van deelexploitaties en tussentijdse winstneming. De verwachte ontwikkeling van de stand van het onderhanden werk lichten wij toe in de bijlage Onderhanden Werk Grondexploitaties 2023.

3. Geprognosticeerd eindresultaat binnenstedelijke grondexploitaties

Wij verwachten op basis van de huidige besluiten en (macro-) ontwikkelingen geen grote afwijking van het in het MPR 2023 gemelde geprognosticeerde resultaat voor de binnenstedelijke grondexploitaties. De financiële gevolgen van de eerder vermelde vertragingen in sommige grondexploitaties kunnen binnen de financiële kaders van deze projecten worden opgevangen. Zie hierna voor de project specifieke toelichting.

4. Project specifieke toelichting

Beurskwartier

Op basis van het (inmiddels vastgestelde) Stedenbouwkundig Plan is de eerder dit jaar geactualiseerde en vastgestelde grondexploitatie actueel. Het grootste deel van de in jaarschijf 2023 voorziene kosten hangt samen met nog te verwerven panden. De verwachting is dat deze verwervingen in 2023 zullen plaatsvinden. Wel is sprake van het doorschuiven van een bijdrage (circa 15,8 miljoen euro) aan de Mobiliteitshub XL van 2023 naar 2024. Dit jaar worden, buiten een inmiddels ontvangen huursom, geen opbrengsten verwacht. Er zijn vooralsnog geen aanwijzingen dat kosten of opbrengsten in de totale looptijd in belangrijke mate gaan afwijken van de prognose zoals die is opgenomen in het MPR 2023. Daarom verwachten wij bij Beurskwartier geen significante wijzigingen op het geprognosticeerd eindresultaat.

Zuilense Vecht

Begin juni hebben wij het VO-SP en VO-IP van Zuilense Vecht vastgesteld. Dat betekent dat we de DO-fase ingaan en daarna de uitvoeringfase. Met enige vertraging is de omgevingsvergunning voor de bouw van de sportkantine Elinkwijk begin juli gepubliceerd. Na de bezwaarstermijn is de planning dat gestart wordt met de bouw van de sportkantine, de sloop van de huidige opstallen van Elinkwijk en een stukje

bouwrijp maken. De kosten en opbrengsten, die zijn voorzien in de jaarschijf 2023, worden gerealiseerd conform planning. Alleen de sloop- en bouwrijpkosten zijn in 2023 naar verwachting lager dan geprognosticeerd. Dit omdat de aanvraag van de omgevingsvergunning vertraging opliep. Er zijn vooralsnog geen aanwijzingen dat de geprognosticeerde kosten of opbrengsten in belangrijke mate gaan afwijken van de prognose in het MPR 2023. Het verwachte eindsaldo is ongewijzigd ten opzichte van het MPR 2023.

Hart van de Meern
De looptijd van het project wordt verlengd waardoor de fasering in de grondexploitatie met enkele jaren zal opschuiven. Er wordt gewerkt aan een update van het Stedenbouwkundig Programma van Eisen Hart van de Meern Zuid. De verwachting is dat dit in 2024 wordt vastgesteld. De ontwikkeling van het zuidoost-kwadrant is nog niet definitief en wijkt op enkele cruciale punten af van de huidige stedenbouwkundige- en programmatische uitgangspunten. Dit leidt tot verschillen. De verwachting is dat de grondexploitatie licht gaat verslechteren.

Kern/Centrumplan Vleuten
Het project is nagenoeg afgerond. De laatste ontwikkelingen zijn beperkt vertraagd. De voorbereiding van het CPO-project neemt meer tijd in beslag. Zowel de verwachte opbrengsten als kosten verschuiven naar 2024. De verwachting is dat de grondexploitatie zich neutraal ontwikkelt.

BEFU
Op het BEFU-terrein worden vanaf volgend jaar circa 135 tijdelijke woningen verhuurd door Woonin. De sanering van het terrein is inmiddels afgerond. In de tweede helft van 2023 zal de locatie bouwrijp gemaakt worden. Na het verstrekken van de omgevingsvergunning kan Woonin starten met de plaatsing van de woonunits. We verwachten dat de totale uitgaven in de jaarschijf 2023 lager uitvallen dan eerder geraamd in het MPR (circa 15% van de raming). Deze kosten schuiven door naar 2024. We verwachten geen grote veranderingen in het geprognosticeerd eindresultaat van de grondexploitatie BEFU.

Isotopenweg
Zoals gerapporteerd in het MPR 2023 werken wij aan planvorming voor het realiseren van een museumdepot en gemeentelijke vrachtwagenparkeerplaats op de kavel. Volgens de huidige planning wordt hier in 2023 een Stedenbouwkundig Plan van Eisen (SPvE) ter inzage gelegd. Naar verwachting zal het SPvE in het eerste kwartaal van 2024 aan de raad ter vaststelling worden aangeboden. Gelijktijdig met de vaststelling van het nieuwe SPvE zal ook een aangepaste grondexploitatie ter vaststelling worden aangeboden. Ten opzichte van de huidige grondexploitatie zal de fasering enkele jaren opschuiven.

Oudenrijn West
Voor dit project zijn geen bijzonderheden en afwijkingen voor zowel cash-flow als afwijkingen te melden.

In 2023 nog af te sluiten grondexploitaties
De verwachting is dat ultimo 2023 geen grondexploitaties worden afgesloten.

5. Risicoparagraaf binnenstedelijke grondexploitaties

Conform de nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen actualiseren wij twee keer per jaar de risicoanalyse. De risicoanalyse is opgedeeld in generieke risico's en project specifieke risico's. De geïnventariseerde generieke risico's hebben zich niet voorgedaan en leidden daarmee niet tot een financieel effect op de grondexploitaties. De in het MPR 2023 geïnventariseerde risico's blijven wel actueel voor het komende half jaar. Ook zijn de project specifieke risico's geactualiseerd. Deze risico's blijven ongewijzigd ten opzichte van het in het MPR 2023 vastgestelde risicoprofiel.
We houden nauwlettend de marktsituatie voor grondkosten en -opbrengsten in de gaten, zodat wij in staat zijn tijdig beheersmaatregelen te treffen. Bij het MPR 2023 hebben wij reeds geanticipeerd op kostenstijgingen door onze begrotingen eenmalig te verhogen met een extra indexering. (Zie hiervoor MPR 2023 op pagina 85). We zien wel dat onlangs gestarte grondexploitaties, zoals Zuilense Vecht, vatbaarder zijn voor toekomstige negatieve ontwikkelingen.

We zien wel een nieuw risico ontstaan; netcongestie. Eerder was al bekend dat grootverbruikers niet meer worden toegelaten op het elektriciteitsnetwerk. Nu blijkt dat ook kleinverbruikers zoals woningen

niet zonder meer kunnen worden toegelaten. De omvang van deze problemen wordt momenteel onderzocht. De netwerkbeheerders hebben reeds gecommuniceerd dat de problemen waarschijnlijk tussen 2027 en 2029 zijn opgelost. In een dergelijk scenario zou dat betekenen dat er vertraging optreedt in de gronduitgifte of mogelijk extra investeringen moeten worden gedaan. We verwachten in de tweede helft van dit jaar meer inzicht te hebben in de (financiële) impact.

De financiële resultaten van de actualisatie van het risicoprofiel verwerken wij in het MPR 2024.

4.2.4 Gebiedsontwikkeling Merwedekanaalzone

De ontwikkeling van de Merwedekanaalzone bestaat uit de ontwikkeling van deelgebied 4, 5 en 6. Deze gebieden kennen elk een eigen financiële dynamiek. Daarnaast zijn er overkoepelende financiële stromen op het niveau van de Merwedekanaalzone als totaal ten behoeve van de deelgebieden. Dit is in samenhang beschreven in het financieel kader Merwedekanaalzone. Dit kader is door de raad vastgesteld op 7 oktober 2021 als onderdeel van de besluitvorming over de Omgevingsvisie Merwedekanaalzone en het Stedenbouwkundig Plan Merwede.

In het MPR 2023 hebben we de geactualiseerde stand van het financieel kader gepresenteerd. In dit hoofdstuk lichten we de mutaties op de begrote lasten en baten 2023 toe. Daarnaast gaan we in op de actuele ontwikkelingen en risico's. Dit gaat ook in op de grondexploitaties van deelgebied 4 en 5. Inhoudelijk zijn deze onderdeel van de binnenstedelijke grondexploitaties (paragraaf 4.2.3). De mutaties op de cashflow 2023 zijn op hoofdlijnen al toegelicht in de betreffende paragraaf.

Over de Merwedekanaalzone deelgebied 5 rapporteren wij ook in het kader van de Regeling Risicovolle Projecten. In het najaar wordt de voortgangsrapportage Merwede fase 1 aan de raad aangeboden.

Merwedekanaalzone: actief grondbeleid

Merwedekanaalzone deelgebied 4 Defensieterrein
De bouw van het Defensieterrein loopt vertraging op. Als gevolg hiervan zijn de kosten van het bouw- en woonrijp maken en de VAT-kosten in 2023 lager dan geraamd. Dat geldt ook voor de milieukosten. De ramingen schuiven door naar volgend jaar.

Merwedekanaalzone deelgebied 5 Merwede: OPG en Busstalling
Op basis van de huidige stand van de plankosten lijken we uit te kunnen met het begrote budget voor dit jaar. Zoals geconstateerd in het MPR 2023 staan de meerjarige plankosten binnen de grondexploitatie onder druk. Belangrijke oorzaken hiervan zijn de extra werkzaamheden die we de komende jaren verwachten als gevolg van de huidige marktomstandigheden en de verwachting voor komende jaren. Bij het MPR 2024 actualiseren we het meerjarig benodigde budget voor plankosten.

De in 2023 begrote kosten van de bijdragen aan bovenwijkse kosten en de bijdrage aan het mobiliteitsconcept schuiven door naar 2024 of later. Deze kosten zijn onder andere gekoppeld aan het planproces rondom het onherroepelijk worden van het bestemmingsplan en/of verdere concretisering van betaalafspraken in de Samenwerkingsovereenkomst (SOK).

De begrote opbrengsten in de jaarschijf 2023 bestaan uit ontvangsten uit de ruildeal zoals contractueel opgenomen in de SOK en een bijdrage van de marktpartijen voor de integrale plankwaliteit. Beide hangen samen met het onherroepelijk worden van het bestemmingsplan. Aangezien dat pas in 2024 zal zijn, schuiven deze ontvangsten door.

Merwedekanaalzone deelgebied 6
Als volgende stap in de transformatie van de Merwedekanaalzone heeft de gemeenteraad in september 2022 de Wet voorkeursrecht gemeenten (Wvg) op de oostkant van deelgebied 6 gevestigd. Hiermee trachten we meer regie te voeren op de transformatie ambities in dit gebied. Dit bouwt voort op de beleidswens van het college om grondbeleid instrumentaria actiever in te zetten. Dit heeft in 2023 geleid tot de aankoop van één van de percelen in dit gebied. Verder zijn we aan de slag met een nota van uitgangspunten, waarin we op basis van scenario's gaan werken aan een ruimtelijk en financieel uitvoerbaar plan. Het streven is om de nota eind 2023 ter besluitvorming aan de raad aan te bieden.

Merwedekanaalzone: faciliterend grondbeleid

Bouw- en woonrijpmaken Merwede
Voor een deel van deelgebied 5 is het VO-IP uitgewerkt en vastgesteld door het college. De bijbehorende kostenraming laat zien dat de deze past binnen de beschikbare dekking binnen het financieel kader. De dekking bestaat uit de bijdragen bouw- en woonrijp maken van de marktpartijen en de gemeente (onderdeel grondexploitatie). Dit is gekoppeld aan het onherroepelijk worden van het bestemmingsplan en omgevingsvergunningen. Aangezien dit proces vertraging oploopt, worden de bijdragen van de marktpartijen ook later verwacht. Vooralsnog past deze ontwikkeling binnen het financieel kader.

Bovenwijkse voorzieningen Merwede
Bij de ontwikkeling van Merwede hoort een pakket aan bovenwijkse voorzieningen. Deze investeringen worden deels door de ontwikkelende (private) partijen (markt en gemeente) bekostigd in de vorm van bijdragen bovenwijks en deels door de gemeente vanuit haar publieke rol. Binnen het pakket aan maatregelen worden voor- en nadelen gezien die vooralsnog passen binnen het totaal aan dekkingsmiddelen. Voor de eerste fase van Merwede is in 2020 een subsidie ontvangen op basis van het Besluit Woningbouwimpuls 2020. De verwachting is dat de kosten voor de bovenwijkse voorzieningen passen binnen het beschikbare budget. Zoals hiervoor aangegeven verwachten we de bijdragen van de marktpartijen later te ontvangen. Dit levert vooralsnog geen problemen op voor de realisatie van de bovenwijkse investeringen.

Er zijn, behalve de fasering vanwege het proces van het bestemmingsplan Merwede, geen inhoudelijke wijzigingen ten opzichte van het MPR 2023. Op basis van de SOK zijn marktpartijen verplicht om afdrachten bouw- en woonrijpmaken en bovenwijkse voorzieningen te doen. Deze onderwerpen worden door de marktpartijen wel genoemd in de gesprekken over de haalbaarheid van hun plannen, mede als gevolg van de gewijzigde marktomstandigheden. Dit richt zich op specifieke betaalmomenten, te stellen zekerheden en de hoogte van indexaties. De gemeente beziet dit in het totaal van de afspraken over de voortgang van de woningbouw en mogelijkheden die zich voordoen ten aanzien van aanvullende externe dekking.

Risicoparagraaf Gebiedsontwikkeling Merwedekanaalzone
De geïnventariseerde risico's zijn nog actueel. Het belangrijkste risico voor de eerste fase van Merwede blijft het niet op tijd kunnen starten met de bouw van de geplande 4.250 woningen. Dit heeft effect op de ontvangen subsidie in het kader van de Woningbouwimpuls 2020. De realisatie van 4.250 woningen (waarvan 2.338 betaalbaar) tussen 10 september 2020 en 10 september 2030, met start-bouw in 2023, is randvoorwaardelijk voor het ontvangen van de subsidie. Als de randvoorwaardelijke deadlines, start bouw binnen drie jaar én startbouw laatste fase binnen tien jaar niet gehaald worden, kan een gedeeltelijke terugvordering van de subsidie plaats vinden. Vertraging leidt ook tot hogere druk op de woningmarkt. We zien dat de huidige macro-economische omstandigheden (onder andere schaarste aan personeel, stijgende bouw- en rentekosten, tekorten aan bouwmaterialen en langere levertijden) consequenties kunnen hebben op processen en afwegingen die van invloed zijn op de planning van Merwede. De gemeente heeft hier geen/beperkt invloed op, zoals:

- De hoge werkdruk bij de Raad van State kan een langere beroepsprocedure van het bestemmingsplan tot gevolg hebben. Er is nog geen zittingsdatum bekend. Deze wordt in het najaar van 2023 verwacht.
- Als gevolg van schaarste aan bouwmaterialen en personeel stijgen de bouwkosten waardoor de marktpartijen kunnen besluiten om start-bouw uit te stellen.
- De macro-economische omstandigheden zorgen mogelijk voor een latere ontvangst van de verwachte baten.

Deze ontwikkelingen vragen aandacht, omdat ze zorgen voor een mogelijke afwijking in het financieel kader. Over mogelijke consequenties voor de Woningbouwimpuls subsidie zijn we actief in overleg met BZK. Dit moet ertoe leiden dat de deadline van startbouw wordt verschoven. Ook over eventuele over- en onderschrijdingen binnen het pakket van maatregelen (bovenwijkse voorzieningen) zijn we in gesprek. Het is de verwachting dat het overleg met BZK het risico op terugvordering van de subsidie zal beperken en er een door BZK geaccepteerd nieuw later moment van start bouw overeengekomen kan worden.

4.2.5 Reserve Grondexploitatie

In het MPR rapporteren wij jaarlijks over de stand van de reserve grondexploitaties. Binnen de reserve is financiële ruimte bestemd voor plankosten in de voorbereidingsfase faciliterend grondbeleid en voor voorbereidingskosten in de pre grondexploitatie-fase. In deze peilstok doen wij twee voorstellen ten laste van deze financiële ruimte.

Aanvullend krediet afronding Masterplan Overvecht Centrum

Aanleiding

De benodigde plankosten voor het vervolgen van het proces tot afronden van het Masterplan blijken hoger dan vooraf geraamd. Het werken aan het masterplan Overvecht Centrum duurt langer en heeft een aangescherpte aanpak met meer inzet van mensen en meer afstemming dan eerder ingeschat. Daarnaast is de scope groter: het aantal uit te zoeken onderwerpen en onderzoeksvragen is meer dan eerder ingeschat. Tenslotte zijn bij aanvang van het project de kosten voor ter visie leggen en bestuurlijke besluitvorming abusievelijk niet gecalculeerd.

Afronden Masterplan Overvecht Centrum

Een aantal grondeigenaren heeft aangegeven zelf te willen herontwikkelen als het Masterplan gereed is. Mede daarom vinden wij het van belang om het proces van het Masterplan voort te zetten. Zonder dit totaalplan kunnen wij deze deelontwikkelingen immers geen kaders meegeven. De kosten voor het vervolgen van het proces tot afronden van het Masterplan ramen wij op 1,4 miljoen euro. Deze middelen zijn nodig om de aanpak voort te zetten en worden gemaakt voor de ontwerpfase en fase aanpassen, voor de formele procedure van ter inzagelegging en bestuurlijke besluitvorming.

Verhalen plankosten

Het is waarschijnlijk dat de gemeente bij de realisatie van Overvecht Centrum zowel zelf gaat investeren (vanuit de toegekende Woningbouwimpuls subsidie en mogelijk via een grondexploitatie) en dat ook een aantal grondeigenaren zelf wil herontwikkelen als het Masterplan gereed is. Met deze eigenaren zullen we dan een anterieure overeenkomst sluiten, waarin we onder andere afspraken maken over het kostenverhaal. In deze afspraken zullen we ook de plankosten voor het Masterplan meenemen om zo zoveel mogelijk plankosten te verhalen op de initiatiefnemers.
De gemeente heeft het initiatief genomen om het Masterplan op te stellen. Omdat het plan nog niet klaar is en er nog veel onzeker is, hebben we nu nog geen concrete afspraken over het verhalen van de plankosten op grondeigenaren die zelf willen ontwikkelen. Daarom bestemmen we nu de reservering "plankosten voorbereidingsfase faciliterend grondbeleid" als achtervang voor deze plankosten.
We zien dat de businesscase door de economische conjunctuur is verslechterd. Een negatief saldo betekent niet direct een verlies voor de gemeente. We zijn namelijk geen eigenaar van het te herontwikkelen vastgoed. Het gevolg van de conjuncturele ontwikkeling kan wel zijn dat het Masterplan gefaseerd wordt uitgevoerd over een langere periode, niet geheel tot uitvoering komt of niet tot uitvoering komt. In de ontwikkelstrategie bij het Masterplan zal worden beschreven hoe wij verder financieel grip denken te houden op de herontwikkeling.
In de regelgeving over kostenverhaal geldt dat er niet meer kosten verhaald kunnen worden dan dat er opbrengsten zijn. In het geval van een negatieve businesscase kunnen niet alle (plan-)kosten door de gemeente verhaald worden. In het ongunstigste geval komt er geen herontwikkeling, en zullen de plankosten volledig ten laste van de gemeente komen. Het financiële risico is daarmee beperkt tot de hoogte van de gemaakte plankosten. Zoals hierboven aangegeven kan dit risico binnen de reserve grondexploitatie opgevangen worden.

Voorstel

Wij stellen voor een aanvullend krediet van 1,4 miljoen euro beschikbaar te stellen voor het vervolgen van het proces tot afronding van het Masterplan Overvecht Centrum en hiervoor de reserve grondexploitatie (onderdeel plankosten voorbereidingsfase faciliterend grondbeleid) als achtervang te bestemmen.

Aanvullend krediet Gebiedsontwikkeling Galgenwaard

Aanleiding

Op 9 juli 2020 stelde de Raad het Ontwikkelperspectief Maarschalkerweerd vast. In het Ontwikkelperspectief wordt richting gegeven aan de toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen in het gebied Maarschalkerweerd, waaronder ook de gebiedsontwikkeling Galgenwaard valt. In april 2021 is door

ondertekening van de intentie- en plankostenovereenkomst een start gemaakt met de samenwerking met andere eigenaren in het gebied om (gefaseerd) tot een SPvE te komen.
De visie uit het Ontwikkelperspectief is door stedenbouwkundig bureau Mecanoo, in een gezamenlijke opdracht van de Gemeente en de andere eigenaren, verwerkt in een Stedenbouwkundige Uitwerking (SU). Deze uitwerking vormt de basis voor het SPvE. Omdat de gemeente een deel van het plangebied in bezit heeft zal bij het SPvE ook een grondexploitatie ter vaststelling worden aangeboden aan de raad.

Afronden SPvE Galgenwaard
We zijn op dit moment vergevorderd in het proces met een bijna afgeronde SU. Gedurende dit proces zijn echter complicerende aspecten aan bod gekomen die nader onderzoek vereisen om te komen tot een goed SPvE. Om deze stap te maken is verdere verdieping nodig op onder andere het parkeerconcept, impact op het verkeerssysteem, impact van bestaande geluidsbronnen zoals de Waterlinieweg en het stadion en de inrichting van de openbare ruimte rondom stadion Galgenwaard. Dit laatste is onder meer van belang om samen met de veiligheidsdriehoek te kunnen verkennen op welke wijze de gebiedsontwikkeling gecombineerd kan worden met alle veiligheidsaspecten rondom de voetbalwedstrijden van FC Utrecht. De totale aanvullende kosten voor het komen tot een SPvE hebben wij geraamd op 0,700 miljoen euro.
Vanwege de complexiteit van deze gebiedsontwikkeling vraagt het planproces meer tijd dan eerder aangegeven. Wij verwachten dat het concept SPvE in de eerste helft van 2024 ter visie kan worden gelegd, waarna het ter besluitvorming aan de gemeenteraad kan worden aangeboden.

Financiën
In deze gebiedsontwikkelingen trekken wij samen op met twee initiatiefnemers. In de afgesloten intentie- en plankostenovereenkomst is afgesproken dat de initiatiefnemers samen 50% van de voorbereidingskosten dekken en de gemeente de overige 50% op zich neemt. Voor deze gemeentelijke kosten is in april 2022 een voorbereidingskrediet van 0,650 miljoen euro door de raad beschikbaar gesteld. Conform de intentie- en plankostenovereenkomst hebben de initiatiefnemers ieder een even grote bijdrage toegezegd. De gemeente heeft een deel van het plangebied in eigendom. Bij vaststelling van het SPvE zal er daarom voorgesteld worden om een grondexploitatie te openen. Dit geeft de mogelijkheid om de kosten die nu gemaakt worden onderdeel van de nog vast te stellen grondexploitatie te laten worden. Tot aan het moment dat de grondexploitatie wordt geopend, worden de voorbereidingskosten conform de BBV-voorschriften maximaal 5 jaar geactiveerd. De reserve grondexploitaties (onderdeel pré-grondexploitaties) dient daarbij als achtervang. Na vaststelling van de grondexploitatie door de raad worden de voorbereidingskosten ten laste van de grondexploitatie gebracht. In het geval dat niet besloten wordt tot het openen van een grondexploitatie worden de voorbereidingskosten gedekt uit de reserve grondexploitatie (onderdeel pré-grondexploitaties).

Voorstel
Wij stellen voor een aanvullend krediet van 0,350 miljoen euro (50% van de aanvullende kosten) beschikbaar te stellen om te komen tot een SPvE Galgenwaard en hiervoor de reserve grondexploitatie (onderdeel pre-grondexploitaties) als achtervang te bestemmen.

Lombokplein
In de tweede helft van 2023 wordt de financiële haalbaarheidsanalyse Lombokplein geactualiseerd. De effecten van de veranderde marktomstandigheden, zoals stijgende bouwkosten en rente zijn op dit moment nog niet volledig inzichtelijk. Wij informeren u hierover en over de actuele planning bij het MPR 2024 en doen op basis daarvan dan voorstellen over het moment van openen van de grondexploitatie Lombokplein en vrijgave van het krediet Graadt van Roggeweg.

4.3 Actualisatie reserve Ruimtelijke Ontwikkelingsprojecten

In dit hoofdstuk rapporteren we over de afwijkingen in de programmering van de reserve ruimtelijke ontwikkelingsprojecten (voorheen Investeringsimpuls RSU) op het lopende jaar. Op 1 januari 2023 bedroeg de stand van de reserve ruimtelijke ontwikkelingsprojecten 17,2 miljoen euro. Op basis van de programmering (geheime bijlage bij het MPR 2023) zijn de uitgaven verdeeld over jaarschijven. In onderstaande tabel stellen wij op basis van de inzichten medio 2023 de geplande besteding in de jaarschijf 2023 bij. De omvangrijkste afwijkingen ten opzichte van het MPR 2023 lichten we toe.

Onderdeel programmering	Geplande besteding 2023	Bijgestelde geplande besteding 2023	Afwijking
Bijdrage aan gebieds- en vastgoedontwikkeling	-3,2	-2,4	-0,8
Kwaliteit van de openbare ruimte	-4,3	-4,0	-0,3
Ruimte voor Initiatief	-0,5	-0,5	0
Risicovoorziening kostenverhaal	-0,1	-0,1	0
Knelpuntenvoorziening	-0,2	-0,2	0
Verlaging begrote kasritme 25% (zie toelichting)	2,1	1,8	0,3
Totaal	**-6,2**	**-5,4**	**-0,8**

In 2023 verwachten we 0,8 miljoen euro minder uit te geven aan bijdragen aan gebieds- en vastgoedontwikkeling en kwaliteit van de openbare ruimte:

- Op diverse projecten zijn faseringsverschillen: in 2023 geraamde kosten schuiven door naar 2024 of in 2024 geplande kosten worden al in 2023 gemaakt. Per saldo neemt de besteding 2023 hierdoor af met 1,1 miljoen euro.
- Voor 2023 houden we opnieuw rekening met een verlaging van het begrote kasritme met 25%. De begroting van de projecten uit de reserve ruimtelijke ontwikkelingsprojecten wordt opgesteld op basis van de actuele uitvoeringsplanning. De ervaring leert dat de werkelijke besteding jaarlijks lager is dan begroot. Op basis van deze ervaring verlagen we het begrote kasritme jaarlijks met 25%. Begroting en realisatie brengen we hiermee dichter bij elkaar en de voorspellende waarde van de begroting neemt toe. De verwachte onderbesteding in een jaar schuift door naar de uitvoeringsplanning voor het volgende jaar. Door de verlaging van de geplande besteding van 1,1 miljoen euro vermindert de verlaging van het begrote kasritme met 0,3 miljoen euro.

Voorstel
Als gevolg van de huidige marktomstandigheden staan de inkomsten uit kostenverhaal onder druk. Op dit moment is het lastig om mogelijke tekorten die hierdoor kunnen ontstaan in te schatten. In aanloop naar het MPR 2024 zullen we een risico inschatting hiervan maken. Als de risico inschatting daar aanleiding toe geeft, zullen wij bij de Jaarrekening 2023/het MPR 2024 een voorstel doen om de risicovoorziening kostenverhaal aan te vullen, om zo het risico van het niet kunnen verhalen van plankosten op te vangen.

4.4 Actualisatie reservering betaalbaar wonen

In dit hoofdstuk rapporteren we over (afwijkingen) in de besteding van de gereserveerde middelen voor betaalbaar wonen. Het betreft hier de middelen in de reserve betaalbaar wonen en in de voorziening meerwaarde prestatieafspraken woningcorporaties.

Reserve betaalbaar wonen
Er zijn geen afwijkingen ten opzichte van het gepresenteerde beeld in het MPR 2023.

Om de woningbouw op gang te houden is bij de Voorjaarsnota 2023 besloten om gerichte maatregelen te nemen in een aantal projecten en 3,3 miljoen euro te onttrekken aan de reserve betaalbaar wonen voor investeringen die nodig zijn. Hierbij is toegezegd om in de reguliere cyclusdocumenten een update te geven van de besteding van dit bedrag. Medio 2023 heeft nog geen besteding plaatsgevonden. In het MPR 2024 zullen wij een update geven van de besteding van het bedrag van 3,3 miljoen euro. In de geheime bijlage 'Aanpak maatregelen continuering woningbouw', zoals vastgesteld bij de VJN 2023 worden een aantal projecten genoemd. De beoogde startbouw van de genoemde projecten in Zuidwest schuiven op naar eind 2024 vanwege genoemde afhankelijkheden in de geheime bijlage, daarnaast loopt de aanvraag van Rijksmiddelen via de Startbouwimpuls.

Inclusief de bij de Voorjaarsnota 2023 vastgestelde onttrekking van 3,3 miljoen euro bedraagt het nog te bestemmen bedrag in de reserve betaalbaar wonen 9,268 miljoen euro.

Voorziening meerwaarde prestatieafspraken woningcorporaties
In eerdere prestatieafspraken met woningcorporaties en huurdersorganisaties is vastgelegd dat tweederde van de meerwaardeafdracht bij bestemmingswijzigingen van sociale huurwoningen beschikbaar komt voor de Voorziening meerwaarde prestatieafspraken woningcorporaties (voorheen reserve Investeringsimpuls RSU). In lijn met het bestedingskader voor de voorziening hebben wij met de woningcorporaties en huurdersorganisaties een bestedingsvoorstel opgesteld over de aanwending van deze meerwaardeafdracht. De middelen kunnen worden ingezet op het toevoegen van meer sociale huurwoningen, verdere verduurzaming of investeringen in de buitenruimte. Het betreft de afdrachten die zijn gedaan in 2021 en 2022. In totaal is er 7,459 miljoen euro beschikbaar gekomen, inclusief de vrijval van eerder ingediende projecten. Het betreft projecten waar aan alle drie doelen van de investeringsimpuls wordt bijgedragen: meer woningen, verduurzaming en aanpak van de buitenruimte. De projecten zijn in onderstaand overzicht opgenomen.

X € 1.000.000

Project	Doel	Bedrag
Burgemeester Norbruislaan	Uitbreiding voorraad	1,080
Kogllaan	Uitbreiding voorraad	0,214
Hanoidreef	Uitbreiding voorraad, verduurzaming, buitenruimte	0,637
Renovatie Rivierenbuurt (Amstel en Schipbeekstraat)	Verduurzaming	0,480
Scharlakendreef	Verduurzaming	0,490
Argentinie- en Camposdreef	Verduurzaming	0,776
Lomanlaan	Verduurzaming	0,073
Leeuwesteyn	Verduurzaming	0,333
De Omloop blok 3 + 4	Verduurzaming	0,342
Burgemeester Norbruislaan	Verduurzaming	2,039
Oudenoord	Openbare ruimte	0,026
Ibisdreven I en II	Openbare ruimte en toegankelijkheid	0,970
Totaal		**7,459**

4.5 Voortgang woningbouw 100+

In de voortgang woningbouwprojecten 100+ lijst houden we de voortgang van de woningbouwprojecten met meer de 100 woningen bij. In algemene zin zien we dat de marktomstandigheden en de netcongestie een risico vormen op vertraging in projecten, in de Peilstok Stedelijke Ontwikkeling wordt dit nader toegelicht.

Bijlage Peilstok 2023 Voortgang woningbouwprojecten 100+					Peilstok 2021 peildatum 1-7-2021	MPR 2021 peildatum 1-2-2021	Peilstok 2022 peildatum 1-7-2022		MPR 2023 peildatum 1-2-2023		MPR 2023 peildatum 1-7-2023		
Gebied	**Projectnaam**	**Ontwikkelaar**	**Fase**	**Aantal woningen**	**start bouw**	**start bouw**	**start bouw**	**oplevering**	**start bouw**	**oplevering**	**start bouw**	**oplevering**	**Toelichting**
Centrum	Kruisvaartkade	MRP/Danube	Voorbereiding	564	2021	2021	2023	2026	2023	2026	2024	2027	Er is beroep aangetekend op de omgevingsvergunning voor de eerste bouwblokken. De start bouw staat gepland voor medio 2024.
Centrum, stationsgebied	Beurskwartier 1	Gemeente	Ontwerp	2.501	2023	2023	2024	2031	2024	2031	2025	2032	Het stedenbouwkundigplan is vastgesteld door de raad. De uitspraak van de Raad van State over het bestemmingsplan moet nog plaatsvinden.
Centrum, stationsgebied	Amrath Galaxy Tower (hotel + woningen)	Amråth	Uitvoering	317	2018	2018	2018	2023	2018	2023	2018	nb	De planning was oplevering voorjaar 2024. Er zijn problemen ontstaan tussen opdrachtgever en aannemer. Dit zal de oplevering vertragen.
Centrum, stationsgebied	Lombokplein	Gemeente	Ontwerp	360	2024	2023	2024	2030	2024	2031	2024	2031	2024 is start realisatie Lombokplein. Voordat de bouwlocaties ontwikkeld kunnen worden wordt gestart met herstructurering van de openbare ruimte. Start realisatie woningbouw is naar verwachting 2026/2027. Oplevering staat gepland voor 2031.
Centrum, stationsgebied	Smakkelaarspark	Lingotto	Voorbereiding	150	n.v.t.	n.v.t.	2020	2025	2020	2025	2020	2026	Project bestaat uit 2 fasen. Fase 1 (overkluizing tram- en busbaan) is reeds gerealiseerd. Fase 2 (woningbouw) is nog niet gestart. Geplande start bouw is 2024.
Centrum, stationsgebied	Wonderwoods	G&S Vastgoed	Uitvoering	419	2020	2020	2020	2024	2020	2024	2020	2024	De bouw van Wonderwoods verloopt voorspoedig en oplevering is in najaar/winter 2024 gepland.
Leidsche Rijn	Groenewoud	Loostad	Definitie	1.500	2023	2022	2025	2034	2025	2035	2025	2035	Stedenbouwkundigplan is vastgesteld. Het bestemmingsplan heeft vertraging opgelopen in verband met enkele discussies in de anterieure overeenkomsten.
Leidsche Rijn	Leidsche Rijn Centrum Noord Hoogbouwkavel	Stadswaarde, Koopmans Bouwgroep (TBI) en J.P. van Eesteren (TBI)	Ontwerp	1.015	2023	2022	2024	2028	2024	2030	2025	2031	De planning is om het bestemmingsplan dit jaar vast te stellen. Het project is vertraagd in verband met de bouwkosten van dit complexe project.
Leidsche Rijn	Leidsche Rijn Centrum Oost bouwblok G11 + G12	Wonam, Mitros en Heijmans	Voorbereiding	264	2023	2023	2023	2025	2024	2027	2024	2027	
Leidsche Rijn	Leidsche Rijn Centrum Oost bouwblok F12	Heijnmans	Voorbereiding	163	n.v.t.	n.v.t.	2022	2025	2023	2026	2024	2027	Project is vertraagd doordat de verkoop dure woningen niet goed loopt, project wordt uit verkoop gehaald tot stabilisatie markt en gaat daarna opnieuw in verkoop.
Leidsche Rijn	Leidsche Rijn Centrum Oost bouwblok I5	SBB	Ontwerp	122	n.v.t.	n.v.t.	2023	2025	2024	2026	2024	2026	
Leidsche Rijn	Leidsche Rijn Centrum Oost bouwblok: G13, F11a en G15a	Vorm	Uitvoering	127	n.v.t.	n.v.t.	2023	2026	2023	2026	2023	2026	Project is in verkoop. Bouw is gestart.

Leidsche Rijn	Leidsche Rijn Centrum Oost, bouwblok E9	Cazas	Voorbereiding	247	n.v.t.	n.v.t.	2023	2025	2023	2026	2023	2026	Verwachte start bouw eind 2023.
Leidsche Rijn	Leidsche Rijn Centrum Kern bouwblok D4	ASR / Vesteda	Voorbereiding	187	n.v.t.	n.v.t.	2022	2024	2024	2027	2024	2027	
Leidsche Rijn	Leidsche Rijn Centrum Kern bouwblok E4	ASR / Vesteda	Voorbereiding	184	n.v.t.	n.v.t.	2022	2024	2024	2027	2024	2027	
Leidsche Rijn	Leidsche Rijn Centrum Kern bouwblok E5	Dura Vermeer / Bo-ex	Uitvoering	152	n.v.t.	n.v.t.	2023	2025	2023	2026	2023	2026	Grond getransporteerd, in juni 2023 zijn bouwplaats voorbereidingen gestart. Start bouw na de zomer.
Leidsche Rijn	Leidsche Rijn Centrum Zuid bouwblok F1a	Portaal, Woonin, Wonam	Uitvoering	147	n.v.t.	n.v.t.	2020	2023	2020	2023	2020	2023	In aanbouw, project wordt dit jaar opgeleverd.
Leidsche Rijn	Leidsche Rijn Centrum Zuid bouwblok F1b	Portaal, Woonin, Wonam	Uitvoering	127	n.v.t.	n.v.t.	2020	2023	2020	2023	2020	2023	In aanbouw, project wordt dit jaar opgeleverd.
Leidsche Rijn	Leidsche Rijn Centrum Zuid bouwblok G1	Portaal, Woonin, Wonam	Uitvoering	180	n.v.t.	n.v.t.	2021	2024	2021	2024	2021	2024	In aanbouw, oplevering staat gepland voor 2024.
Leidsche Rijn	Terwijde bouwveld E, winkelcentrum (locatie huidige tijdelijke school)	Bo-Ex, Habion	Ontwerp	160	n.v.t.	n.v.t.	2023	2024	2024	2026	2024	2026	De verwachte start bouw is eind 2024.
Leidsche Rijn	Rijnvliet Oost bouwveld 2.6	Van Wanrooij	Uitvoering	198	n.v.t.	n.v.t.	2021	2023	2021	2023	2021	2023	
Leidsche Rijn	Papendorp	ntb	Ontwerp	2.000	2024	2024	2025	2035	2026	2036	2026	2036	Bestemmingsplan in voorbereiding. Planning afhankelijk van plan Groenewoud.
Leidsche Rijn	Leeuwesteijn bouwveld 1a	Woonin	Uitvoering	111	n.v.t.	n.v.t.	2022	2024	2022	2024	2022	2024	
Merwedekanaal-zone	Eendrachtlaan 10	Duqer	Uitvoering	215	2022	2024	2022	2024	2022	2024	2022	2025	Bouw duurt langere door vertraging in levering van materialen en nutsbedrijven die langer tijd nodig hebben dan voorzien.

Merwedekanaal-zone	Merwede (deelgebied 5), fase 1	Gemeente,ontwikkelaars en eigenaren	Ontwerp	4.250	2023	2023	2023	2030	2023	2030	2024	2031	Marktomstandigheden en netcongestie kunnen zorgen voor vertraging. Start bouw in 2024 is afhankelijk van het onherroepelijke bestemmingsplan, duidelijkheid rond netcongestie en marktomstandigheden.
Merwedekanaal-zone	Merwede (deelgebied 5), fase 2	Gemeente,ontwikkelaars en eigenaren	Ontwerp	1.750	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	2028	2033	2028	2033	
Merwedekanaal-zone	Merwedekanaalzone deelgebied 4: voormalig Defensieterrein	BPD / Mitros	Uitvoering	978	2020	2020	2020	2028	2020	2028	2020	2028	
Noordoost	Kögllaan 26 en Voorveldse Polder	Explorius Vastgoedontwikkeling i.s.m. Woonin	Definitie	193	n.v.t.	n.v.t.	2024	2025	2024	2026	2024	2026	
Noordoost	Nieuw Buurland (Lauwerecht : complex 2 en 4)	Mitros	Ontwerp	285	2022	2022	2023	2026	2024	2026	2024	2026	
Noordwest	2e Daalsedijk Wisselspoor, deelgebied 2-4	Synchroon	voorbereiding/ontwerp	1.021	2022	2022	2023	2029	2023	2029	2023	2030	Deelgebied 2 t/m 4 telt 1.021 woningen. Deelgebied 4 telt circa 538 woningen. Verwachte start bouw is 2023– oplevering 2025. De resterende deelgebieden (2 en 3) bestaan uit circa 483 woningen. 2023 gebruikt NS voor het opstellen van een strategie hoe zij de deelgebieden 2 en 3 opnieuw in de markt wil zetten. De nieuwe strategie van NS heeft naar alle waarschijnlijkheid impact op de afgesproken planning in het ontwikkelkader. Een deel van het ontwerp zal opnieuw uitgevoerd moeten worden. Er is extra sturing vanuit de gemeente nodig op de integrale aanpak van de gehele gebiedsontwikkeling.
Noordwest	Omloop/Laan van Chartroise	Mitros	Uitvoering	285	2022	2021	2022	2025	2022	2025	2022	2025	De bouw van de woningen is gestart.
Noordwest	Sportpark Zuilense Vecht	Gemeente Utrecht	Ontwerp	300	2024	2024	2024	2027	2025	2028	2025	2028	
Noordwest	Van Heukelomlaan	Woonin	Definitie	190	n.v.t.	n.v.t.	2025	2027	2025	2027	2025	2027	
Oost	De Kwekerij (KPN Campus) fase 3 (uitvoering) en 4 (ontwerp)	SSH/Jebber	Uitvoering / Ontwerp	283	2020	2020	2020	2025	2020	2025	2020	2025	Initiatiefnemer heeft een voorstel ingediend bij de gemeente om bij fase 4 meer programma (onzelfstandige studenteneenheden) te realiseren. Deze ambitie past bij de ambities en afspraken Convenant studentenhuisvesting en prestatieafspraken. Planning fase 4 is afhankelijk van de realisatie van een duurzame parkeeroplossing.
Oost	Gebiedsontwikkeling Galgenwaard	Galgenwaard Onroerend Goed B.V., Herculestoren C.V. en gemeente Utrecht	Definitie	500-1.000	2025	nvt	2025	2030	2025	2030	2025	2030	In opdracht van de 3 initiatiefnemers, Galgenwaard Onroerend Goed B.V., Herculestoren Utrecht C.V. en de gemeente Utrecht, is Mecanoo bezig met een stedenbouwkundige uitwerking voor de gebiedsontwikkeling Galgenwaard. Rond de zomer van 2023 moet deze stedenbouwkundige uitwerking klaar zijn. Vervolgens kan deze in een Stedenbouwkundig Programma van Eisen (SPvE) vertaald worden. De planning is onder meer afhankelijk van de financiële haalbaarheid van de plannen binnen de gemeentelijke kaders.

Oost	Herontwikkeling Pieter Baan Centrum	Kondor Wessels	Ontwerp	118	n.v.t.	n.v.t.	2024	2025	2024	2025	2024	2025	
Overvecht	Ivoordreef	Bo-Ex, Amvest en ERA Contour	Definitie	307	2022	2022	2023	2025	2023	2025	2024	2026	Bestemmingsplan in december 2022 vastgesteld door de Raad, startbouw is afhankelijk van beroep bij de Raad van State op Bestemmingsplan.
Overvecht	Rosendael, Indusdreef 5	Careyn/VORM ontwikkeling BV	Definitie	344	2022	2022	2025	2027	2026	2028	2026	2028	Tijdelijk stilgelegd door initiatiefnemer. Careyn past plannen aan i.v.m. veranderende zorgconcepten en bekostiging van zorg en woningen voor ouderen. Verwachte doorstart in 2023.
Overvecht	Gagelkwartier	Bo-Ex/ Woonin/ Portaal/ Heijmans/ Wonam/ ERA Contour namens Werkplaats Overvecht	Initiatief	640	n.v.t.	n.v.t.	n.t.b.	n.t.b.	n.t.b.	n.t.b.	n.t.b.	n.t.b.	Afhankelijk van uitkomsten haalbaarheidsstudie.
Overvecht	Gebiedsontwikkeling Centrum Overvecht	Gemeente Utrecht i.s.m. marktpartijen	Definitie	2.000	n.v.t.	n.v.t.	2027	2035	2027	2035	2028	2036	Planning is ambitieus. We zitten nu nog in Masterplanfase.
Overvecht	De Mix Utrecht: Camera Obscuradreef	BPD / Woonin	Voorbereiding	181	n.v.t.	n.v.t.	2023	2024	2023	2024	2023	2024	Sloop gestart. Start bouw in 2023.
USP/Rijnsweerd	Archimedeslaan 16	KWP	Definitie	1.539	2023	2023	n.t.b.	n.t.b.	2025	2029	2026	2030	De voortgang van dit project hangt af van hoe het verder gaat met de A27. Enerzijds is dat het huidige tracé besluit dat nu bij de Raad van State ligt en anderzijds is dat de gemeente en regio die studeren op een alternatief (ARU). Vraag is hoe knooppunt Rijnsweerd en de aansluiting A28-USP wordt vormgegeven in dit alternatief en wat dit voor consequenties heeft. De planning is opgesteld vanuit het huidige tracé besluit.
USP/Rijnsweerd	High Five	SSH	Voorbereiding	925	2023	2023	2023	2024	2023	2025	2023	2025	De bouw is gestart, verwachte oplevering staat gepland voor 2025.
Vleuten-De Meern	Haarrijn	ntb	Ontwerp	688	2023	2023	2023	2029	2024	2030	2024	2030	Bestemmingsplan is vastgesteld, 1 bezwaar/beroep ingesteld, anterieure overeenkomst getekend, bouwrijp maken en tenders in voorbereiding. Planning aansluiting zonne-eilanden op net is vanwege netcongestie onzeker.
Vleuten-De Meern	Kloosterweide - Hindersteinlaan	Kloosterweide B.V.	Definitie	176	n.v.t.	n.v.t.	2023	2025	2024	2029	2025/2026	2030	De afronding van de bouwenvelop is vertraagd en daarmee is start bouw 2024 niet haalbaar. Na afronding van de bouwenvelop kan de bestemmingsplan-/ omgevingsplanprocedure worden doorlopen.
West	Cartesiusdriehoek, fase 1	Keystone Vastgoed B.V.	Uitvoering	322	2021	2021	2021	2023	2021	2023	2021	2023	De eerste woningen zijn opgeleverd, de overige volgen eind 2023.
West	Cartesiusdriehoek, fase 2-6	MRP / Ballast Nedam	Voorbereiding	2.530	2022	2021	2023	2029	2023	2029	2023	2029	In 2023 start de bouw van het eerste bouwblok van fase 2, later in het jaar starten ook andere bouwblokken van deze fase. De huidige marktomstandigheden hebben voornamelijk invloed op de koopwoningen die in deze fase worden gerealiseerd. De ontwikkelaar merkt dat de markt, vooral voor het hogere segment, ingewikkelder is geworden. De deelgebieden bestaan echter ook deels uit vrijesector huur (contracten met belegger reeds gesloten) en sociale huur, waarin de marktomstandigheden minder effect hebben.

West	Thomas a Kempisplantsoen	Mitros/Portaal	Ontwerp	349	2023	2023	2024	2025	2024	2025	2025	2026	Proces is vertraagd door extra onderzoek.
West	Ravellaan Noord	De Waal	Definitie	400	n.v.t.	n.v.t.	2024	2027	2025	2028	2025	2028	De ontwikkelaar is niet akkoord met het Stedenbouwkundig Programma van Eisen (SPvE), en heeft een eigen SPvE gemaakt. Mogelijk levert dit extra vertraging op, maar het nog moeilijk in te schatten hoeveel.
Zuid	Brennerbaan 106	Portaal	Definitie	200	n.v.t.	n.v.t.	2025	2026	2025	2028	2025	2028	Stedenbouwkundig Programma van Eisen (SPvE) fase is in 2023 gestart. Verwachte start bouw is eind 2025.
Zuid	Oudegeinlaan nieuwbouwdeel fase 4 (Linschotensingel en Vronesteinlaan)Portaal		Uitvoering	132	n.v.t.	n.v.t.	2021	2024	2021	2023	2021	2023	De eerste woningen zijn opgeleverd, het project wordt na de zomer volledig opgeleverd.
Zuidwest	Livingstonelaan 609	Slokker Vastgoed BV en Synchroon	Definitie	569	2023	n.v.t.	2024	2026	2024	2026	2024	2026	
Zuidwest	Heycopstraat 41, woningbouw locatie Intertaste	CBRE/Mitros	Uitvoering	416	2020	2020	2020	2023	2020	2023	2020	2023	
Zuidwest	Krachtstation en wisselstrook herontwikkeling	Krachtstation Beheer B.V.	Definitie	522	2023	2023	2024	2028	2025	2029	2025	2029	
Zuidwest	Reitdiepstraat	Bo-Ex	Definitie	157	n.v.t.	n.v.t.	2023	2025	2024	2026	2024	2026	
Zuidwest	Veilingstraat 10	Ten Brinke Vastgoedontwikkeling	Definitie	105	n.v.t.	n.v.t.	2023	2024	2024	2026	2024	2026	
Zuidwest	Marco Pololaan 111-117	MPL Real Estate b.v.	Ontwerp	240	n.v.t.	n.v.t.	2023	2025	2024	2026	2024	2026	
Zuidwest	Lomanlaan 103-105 'De Zusters'	Bo-Ex, Dura Vermeer en MPL Real Estate	Voorbereiding	215	n.v.t.	n.v.t.	2023	2025	2023	2025	2023	2025	
Zuidwest	Beneluxlaan 901	Urban Interest	Uitvoering	200	n.v.t.	n.v.t.	2023	2025	2023	2025	2023	2025	
Zuidwest	J.C. Maylaan	Woonin	Definitie	ntb	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	2026	2028	
Zuidwest	Winkelcentrum Nova	Huys te Voorn	Definitie	ntb	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	2026	2028	

5. Bijlagen

5.1 Planning uitvoering coalitieakkoord

- We geven in de Tweede Bestuursrapportage 2023 op hoofdlijnen inzicht in de planning voor het uitvoeren van het coalitieakkoord voor de periode tot 2026. Voor zover die planning nu bekend is. We beschrijven globaal de belangrijkste mijlpalen en in welk jaar en kwartaal we verwachten u deze mijlpalen aan te bieden. We hanteren daarvoor de indeling van het coalitieakkoord, voor herkenbaarheid en aansluitend op de vraag vanuit uw raad.

- Dit overzicht is niet uitputtend en geen opsomming van alles wat we doen. Het bevat alleen de grootste zaken die volgen uit de ambities die in het coalitieakkoord expliciet beschreven zijn en de ontwikkelingen per beleidsterrein. Dit overzicht kunt u lezen als een vervolg op de eerder aan uw raad aangeboden uitvoeringsbrief met een planning op hoofdlijnen voor 2023. Ook is dit een vervolg op het overzicht in de Eerste Bestuursrapportage 2023. De mijlpalen die reeds zijn behaald in Q1 en Q2 2023 maken geen onderdeel meer uit van dit overzicht.

Contact maakt de stad		
Opdracht en vraagstelling burgerberaad vuurwerkbeleid		Q3 2023
Raadsbrief herijking Initiatievenfonds		Q4 2023
Herijking Samen stad maken		Q1 2024
Voortgang Programma Samen stad maken inclusief burgerberaad en wijkplatforms		Jaarlijks
Raadsbrief Initiatievenfonds		Jaarlijks
1. We maken ons hard voor kansengelijkheid		
	Uitvoeringsplan Ongelijk investeren voor gelijke kansen	Q4 2023
1.1 Wijk- en buurtaanpak	Nota wijk en buurtaanpak 2024 en verder	Q4 2023
	Raadsbrief uitvoering nota wijk- en buurtaanpak 2024 en verder (versterken wijkorganisatie. Wijkwethouderschap en buurtagenda's)	Jaarlijks
	Voortgang Samen voor Overvecht	Jaarlijks
1.2 Bestaanszekerheid	Nota Nieuw Armoedebeleid (w.o. bestrijden van kinderarmoede en werkende armen, gezinstegoed U-pas, proef met ouderen in het OV, burgfunctionaris als vroegsignaleerder op scholen).	Q1 2024
	Uitwerking wijkgericht werken WenI (w.o. werkwinkel en werkmatchers in de wijk)	2024
	Herziening participatiewet (bijdrage aan totstandkoming menswaardige bijstand en aanpalende wetgeving).	2024-2025
1.3 Arbeidsmarkt	Beleidsnota Werk en Participatie	Q1 2024
	Evaluatie omscholingsregeling	2023

	Nieuwe subsidieregeling Werk naar Werk (opvolger fonds Mismatch)	2023
	Opschaling aanpak arbeidsmarkttekorten energietransitie in uitvoering	2024
	Banenplan werkgevers in uitdrukkelijke verbinding met bestaande initiatieven zoals WSP, Actie-agenda banenafspraak, Marktgroepaanpak	2024
1.4 Openbare orde en veiligheid	(Herijking) uitvoeringsprogramma Utrecht Zijn We Samen: aanpak polarisatie en radicalisering	Q4 2023
1.5 Gezondheid	Beleidsnota Volksgezondheid 2024 – 2027 (w.o. rookvrij, gezond gewicht, mentale gezondheid)	Q4 2023
1.6 Welzijn, zorg en ondersteuning	Meerjarig perspectief buurtcentra 2022- 2032	Q4 2022
	Raadsbrief Uitgangspuntennotitie opdrachten in sociaal domein, o.a. voor buurtteams en sociaal makelaarschap (start tender in 2024, start nieuwe termijn in 2025).	Q3 2023
	Beleidsnota Wmo	Q4 2023
	Plan van aanpak arbeidsmarkttekorten in de zorg	Q3 2023
1.7 Inclusie	Brede inclusieagenda	Q2 2023
1.8 Jeugd	Beleidsnota Jeugd	Q1 2024
	Raadsbrief Uitgangspuntennotitie jongerenwerk (start nieuwe termijn in 2027)	2025
1.9 Onderwijs	Kader Bibliotheek Utrecht	Q4 2023
	Rijkspilot “School en Omgeving” - aanpak Rijke Schooldagen in Overvecht, Noordwest en Zuidwest	2023 - 2025
	Onderzoek lotingssystematiek overgang PO-VO (uitvoering schooljaar 2023-2024)	Q2 2023
1.10 Vluchtelingen, asiel en integratie	Landelijke afspraken structurele Landelijke Vreemdelingen Voorziening (LVV)	Onbekend
2. We pakken de woningnood aan		
2.1 Volkshuisvesting en wonen	Prestatieafspraken met woningcorporaties	Q4 2023
	Uitwerking Financieringsconstructies wooncoöperaties & Fonds betaalbare koop	Q4 2023
	Integrale Woonzorgvisie	2024
	Update Actieplan Middenhuur n.a.v. landelijk beleidskader middenhuur	2024

	Aanpassing Huisvestingsverordening ('groeimodel')	2024
	Volkshuisvestingsprogramma (product n.a.v. wet Regie op Volkshuisvesting)	2025
2.2 Gebiedsontwikkeling	Actualisatie Nota Grondbeleid (i.r.t. actief grondbeleid)	Q4 2023
	Aanpak gebiedsontwikkeling Lunetten Koningsweg	Q4 2023
	Programmatisch vertrekpunt Rijnenburg	2024
	Toekomstgesprekken Stad	Q4 2024
	Stedenbouwvisie	2024
	Monitoring versnelling UPP en aanbevelingen verkenner voor samenwerking markt-gemeente	2025
2.3 Bereikbaarheid	Raadsvoorstel betaald parkeren in de hele stad	Q3 2023
	Versterking fietsroutes door planvorming tunnels (Boorstraat / Nicolaas Beetstraat)	Q4 2023
	Toegankelijk maken bushaltes (programmaplan OV-alliantie)	Q4 2023
	Uitvoeringsplan klimaatneutrale mobiliteit	Q4 2023
	Loket omzetten autoparkeerplaatsen voor fiets, verblijf en groen	2023
	Plan van aanpak voetgangersnetwerk	2023
	Projectbesluit over de eerste onderdelen van het ov-wiel met spaken (MIRT-verkenning ov en wonen)	2024
3. We gaan de klimaatcrisis tegen		
3.1 Energie en klimaat	Plan van aanpak onderzoek Energieontwikkelbedrijf	Q3 2024
	Planologische besluitvorming voor energielandschap in Rijnenburg en Reijerscop (ter inzage Q2 2023)	Q3 2023
	Uitvoeringsplan Overvecht-Noord aardgasvrij	Q1 2024
	Plan verduurzaming bedrijventerreinen	Q4 2023
	Verdere uitvoering bestrijden energiearmoede	2023
	Zonnevelden; diverse opleveringen, vergunningsaanvragen, PvE's, etc.	2023
	Klimaatvisie (incl. zoekgebieden duurzame energie)	Q1 2024

3.2 Groen en klimaatbestendige leefomgeving	Opening loket meer groen in de straat	Q4 2023
	Visie Stadswater (w.o. roeien)	Q3 2023
	Plan van aanpak voor Kromme Rijn Linielandschap	Q4 2023
	Plan van aanpak Natuurgebied Zuilen	Q4 2023
	Omgevingsplanregels klimaatadaptatie en water (samenhang met invoering Omgevingswet)	2023
	Regeling voor Groene Daken	2023
	Visie en beleidsnota Ondergrond	2024
3.3 Milieu en circulariteit	Visie Geluid en Trillingen	Q4 2023
	Actualisatie Visie Luchtkwaliteit	Q4 2023
	Uitvoeringsprogramma emissieloos vervoer (incl. Transitieplan tankstations)	Q4 2023
	Beleidsnota Utrecht Circulair	Q2 2024
	Actieplan Utrecht Circulair	2024
4. We werken aan een levendige en leefbare stad		
4.1 Lokale economie	Evaluatie Ondernemersfonds	Q3 2023
	Eerste gezamenlijke financieringen verduurzaming en verdichting bedrijventerrein met OMU	Q4 2023
	Locatieprofielen evenementen	Q4 2023
	Rapportages ROM (jaarplan & jaarverslag)	Jaarlijks
	Start evenementenfonds	2023
	Actualisatie hotelbeleid	2024
	Grootschalige evenementenlocatie	2025
	Evaluatie Regionale Economische Agenda	2025
4.2 Digitale stad	Uitvoeringsprogramma Digitale veiligheid en weerbaarheid	Jaarlijks Q4
4.3 Cultuur en erfgoed	Cultuurnota 2025-2028: aanvraagprocedure	2024
	Cultuurnota 2025-2028: uitvoering	2025 - 2026
	Uitvoeringsnota cultuurparticipatie: uitvoering	2024 - 2026
	Uitvoeringsplan n.a.v. Nachtvisie	2024 - 2026
	Uitvoeringsnota culturele en creatieve huisvesting	2024 - 2026
4.4 Sport, spelen en bewegen	Voortgang sporten, spelen en bewegen in de openbare ruimte	Q3 2023

	Herijking Utrechts Sportakkoord	Q3 2023
	Beleidsnota binnensport (voorstel aanpassing kengetal binnensport)	Q3 2023
	Rookvrije gemeentelijke sportparken vanaf 1 augustus 2023	Q3 2023
	Realisatie 3 sporthallen (Berlijnplein, Bontekoelaan en tijdelijke sporthal Loevenhout), 2 kunstgrasvelden (Fletiomare Oost en sportpark Zuilen) en 1 hockeyveld (Rijnvliet)	2023
	Realiseren diverse nieuwe openbare sport- en beweegvoorzieningen, toevoeging sportvelden en capaciteit i.r.t. ruimtelijke ontwikkelingen	2024 - 2026
	Oplevering zwembad Leidsche Rijn - Maximapark (planvoorbereiding start in 2023)	2026
4.5 Vastgoed	Raadsvoorstel Beleidsnota Maatschappelijk Vastgoed	Q3 2023
	Raadsvoorstel Leegstandsbeheer	Q3 2023
	Meerjarenperspectief Utrechts Vastgoed 2023 en verder	Jaarlijks
5. Uitvoering		
5.1 Publieksdienstverlening	Voortgangsbrief dienstverlening	Jaarlijks

5.2 Onderhanden werk

In deze bijlage staan de tabellen onderhanden werk en mutaties reserves voor de verschillende grondexploitaties uit de Peilstok Stedelijke Ontwikkeling.

De post onderhanden werk bevat de boekwaarde van de lopende grondexploitaties. De boekwaarde is het saldo van alle geboekte lasten en baten. Een positieve stand van het saldo betekent meer geboekte lasten dan geboekte baten. Het saldo onderhanden werk wijzigt niet alleen door aanpassingen in de lasten en baten van de lopende grondexploitaties, maar ook bijvoorbeeld bij het afsluiten van deelexploitaties en tussentijdse winstneming.

Tabel 1 Onderhanden werk en mutaties reserves grondexploitatie Leidsche Rijn

Resultaat

x € 1.000.000

	Programma begroting 2023	Resultaat 1e helft 2023	Prognose 2e helft 2023	Peilstok prognose 2023	Afwijking tov begroting 2023
Totaal lasten	89,1	13,6	31,6	45,3	43,8
Totaal baten	45,0	19,7	27,0	46,7	1,7
Saldo lasten en baten (exclusief onderhanden werk)	-44,1	6,1	-4,6	1,4	45,5
Onderhanden werk	44,1	-6,1	4,6	-1,4	-45,5
Resultaat grondexploitaties	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Budgetuitnames en taakstellingen	5,2	0,0	5,2	5,2	0,0
Saldo lasten en baten incl. OHW	5,2	0,0	5,2	5,2	0,0
Toevoeging reserves	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Onttrekking reserves	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo mutaties reserves	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Resultaat	**5,2**	**0,0**	**5,2**	**5,2**	**0,0**

De verwachte lasten voor 2023 bedragen 45,3 miljoen euro en de geraamde baten bedragen 46,7 miljoen euro. Het verschil in saldo (1,4 miljoen euro) wordt onttrokken van het onderhanden werk op de balans.

Inclusief het saldo onderhanden werk per 31-12-2022 van 59,9 miljoen euro negatief zal het onderhanden werk per 31-12-2023 naar verwachting uitkomen op 61,3 miljoen euro negatief. Dit betekent dat in totaal 61,3 miljoen euro meer ontvangen is dan uitgegeven. Deze bedragen zijn exclusief de tussentijdse winstneming op de robuuste posten.

Tabel 2 Onderhanden werk en mutaties reserves grondexploitatie Stationsgebied

Resultaat

x € 1.000.000

	Programma begroting 2023	Resultaat 1e helft 2023	Prognose 2e helft 2023	Peilstok prognose 2023	Afwijking tov begroting 2023
Totaal lasten	25,1	3,2	10,9	14,1	11,0
Totaal baten	0,4	0,7	0,4	1,1	0,7
Saldo lasten en baten (exclusief onderhanden werk)	-24,7	-2,5	-10,5	-13,0	-11,7
Onderhanden werk	24,7	2,5	10,5	13,0	11,7
Resultaat grondexploitaties	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Budgetuitnames en taakstellingen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo lasten en baten incl. OHW	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Toevoeging reserves	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Onttrekking reserves	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo mutaties reserves	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Resultaat	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**

In de Programmabegroting 2023 is rekening gehouden met een positieve mutatie van het onderhanden werk (meer lasten dan baten) van 24,6 miljoen euro voor de grondexploitatie Stationsgebied. Op basis van de inzichten per 1 juli wordt deze bijgesteld naar 11,6 miljoen euro.

De verwachte lasten voor 2023 bedragen 14,1 miljoen euro en de verwachte baten bedragen 1,1 miljoen euro. Het verschil in saldo (13,0 miljoen euro) wordt toegevoegd aan het saldo onderhanden werk op de balans.

Inclusief het saldo onderhanden werk per 31-12-2022 van 96,8 miljoen euro zal het onderhanden werk per 31-12-2023 naar verwachting op 107,8 miljoen euro uitkomen. Dit betekent dat in totaal 107,8 miljoen euro meer is uitgegeven dan ontvangen.

Tabel 3 Onderhanden werk en mutaties reserves binnenstedelijke grondexploitaties

Resultaat

x € 1.000.000

	Programma begroting 2023	Resultaat 1e helft 2023	Prognose 2e helft 2023	Peilstok prognose 2023	Afwijking tov begroting 2023
Totaal lasten	86,1	8,7	48,8	57,5	28,6
Totaal baten	25,4	0,1	6,1	6,2	-19,2
Saldo lasten en baten (exclusief onderhanden werk)	-60,7	-8,6	-42,7	-51,3	9,4
Onderhanden werk	60,7	8,6	42,7	51,3	-9,4
Resultaat grondexploitaties	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Rente robuuste posten LR	1,6	0,0	1,6	1,6	0,0
Budgetuitnames en taakstellingen	0,1	0,0	0,1	0,1	0,0
Saldo lasten en baten incl. OHW	1,7	0,0	1,7	1,7	0,0
Toevoeging reserves	5,8	0,0	5,8	5,8	0,0
Onttrekking reserves	7,8	0,0	7,8	7,8	0,0
Saldo mutaties reserves	2,0	0,0	2,0	2,0	0,0
Resultaat	**3,7**	**0,0**	**3,7**	**3,7**	**0,0**

De verwachte lasten voor 2023 bedragen 57,5 miljoen euro en de verwachte baten bedragen 6,2 miljoen euro. Het verschil in saldo wordt toegevoegd aan het onderhanden werk op de balans.

Inclusief het saldo onderhanden werk per 31-12-2022 van 36,9 miljoen euro zal het onderhanden werk per 31-12-2023 naar verwachting op 88,2 miljoen euro uitkomen (exclusief af te sluiten grondexploitaties). Dit betekent dat er in 2023 in totaal 51,3 miljoen euro meer uitgegeven wordt dan ontvangen, een wijziging van 9,4 miljoen euro ten opzichte van de programmabegroting.

5.3 Instellen en/of aanpassen reserve

Instellen reserve Gemeentefonds

Format	Toelichting
Naam	Reserve Gemeentefonds
Aard reserve	Egalisatiereserve
Registratienummer	5013501111
Programma	Algemene middelen
Doel	Het reserveren van middelen vanuit de circulaires van het Rijk over het gemeentefonds. Aangezien de circulaires op verschillende momenten in het jaar verschijnen, kunnen de bijbehorende acties/middelen vaak niet gerealiseerd worden in het lopende jaar. Via deze reserve kunnen verkregen bedragen van het Rijk voor specifieke onderwerpen (corresponderende posten) beschikbaar worden gehouden door ook aan het einde van het jaar toevoegingen aan de reserve te doen in afwijking van de begroting. Onttrekkingen worden geraamd bij de bestuursrapportages ten behoeve van de specifieke onderwerpen (corresponderende posten).
Ingangsdatum	9 november 2023
Stortingsplan	Storting aan deze reserve wordt niet geraamd. Aan het eind van het jaar wordt de storting bepaald bij het opstellen van de jaarstukken op basis van de circulaires.
Bestedingsplan	Onttrekking vindt plaats in het opvolgend jaar. De onttrekking wordt tegelijk met de lasten begroot bij het programma waar de middelen worden ingezet voor het realiseren van specifiek beleid.
Opheffingsdatum	niet van toepassing
Reikwijdte	Geen maximale omvang omdat de omvang van de jaarlijks te ontvangen baten altijd onzeker is.
Rente	niet van toepassing

Aanpassen reserve toeristenbelasting

Format	Toelichting
Naam	Reserve toeristenbelasting
Aard reserve	Bestemmingsreserve
Registratienummer	5013530114
Programma	Economie en Werkgelegenheid voor Iedereen
Doel	In 2003 is de bestemmingsreserve toeristenbelasting ingesteld voor onbepaalde tijd. De reserve is gekoppeld aan de inkomsten toeristenbelasting met als doel een buffer op te bouwen voor de tegenvallende inkomsten toeristenbelasting waardoor activiteiten doorgang kunnen vinden. Het maximum van de reserve wordt nu bijgesteld van 15% naar 30% van de geraamde omzet toeristenbelasting van het programma Economie & Werkgelegenheid voor Iedereen. Door deze reserve te hanteren kunnen bij tegenvallende inkomsten activiteiten toch doorgaan en kan inhoud gegeven blijven worden aan de ambities van het college. Deze ambities kunnen ook betrekking hebben op proposities voor activiteiten/congressen passend binnen de beleidsdoelen van het programma economie die leiden tot meerdaags verblijf.
Ingangsdatum	1 januari 2023
Stortingsplan	Ongewijzigd
Bestedingsplan	Ongewijzigd
Opheffingsdatum	Onbepaalde tijd
Reikwijdte	Maximaal 30% van de inkomsten toeristenbelasting voor het programma Economie en Werkgelegenheid voor iedereen
Rente	niet van toepassing

Systeemafspraak diverse reserves

Met ingang van 2023 willen we toevoegingen en onttrekkingen aan de hieronder genoemde reserves kunnen doen die in afwijking kunnen zijn van de reservemutaties zoals opgenomen in de begroting. De mutaties zijn wel in overeenstemming met het doel van de reserve. Daardoor kunnen reservemutaties die voortkomen uit de financiële realisatie ook in het bijbehorende jaar (de jaarstukken) verwerkt worden. Het gaat om de volgende reserves:

a. Egalisatiefonds rioleringen
b. Ophaaldienst
c. Parkeerexploitatie
d. Vaste activa reserve
e. Meerjarige investeringen bereikbaarheid
f. Vastgoedbeheer
g. Calamiteiten Utrechts Vastgoed
h. Leegstand Utrechts Vastgoed
i. Toegankelijk Vastgoed
j. Archeologisch opgravingen
k. Essentaksterfte 1002
l. Overheadvierkant
m. ICT Investeringsprogramma
n. Armoedebestrijding en schuldhulpverlening/Financiële bestaanszekerheid
o. Transformatie en decentralisatie Beschermd Wonen/Maatschappelijke Opvang

De Resultaatbestemming 2022 bevatte 69 beslispunten, waarvan er 18 samenhingen met reservemutaties. Momenteel kan toevoegen en onttrekken aan de genoemde reserves alleen tot maximaal het begrote bedrag. Mutaties naar aanleiding van de jaarrekening, ook wanneer deze technisch van aard zijn, worden momenteel in het opvolgende begrotingsjaar voorgelegd aan de raad. De verwachte mutaties worden ook in de nieuwe situatie begroot en verschillen tussen de begroting en realisatie worden toegelicht in de jaarstukken. De voorgestelde werkwijze zorgt ervoor dat technische reservemutaties die in lijn zijn met het doel van reserve verantwoord kunnen worden in de jaarrekening. Een vergelijkbaar besluit is bij de Tweede bestuursrapportage 2021 genomen voor de reserve Grondexploitatie.
De reserves a. t/m c. Egalisatiefonds rioleringen (Openbare ruimte en groen), Ophaaldienst (Openbare ruimte en groen) en Parkeerexploitatie (Bereikbaarheid) hebben als doel om, afhankelijk van het jaarresultaat, met een toevoeging of onttrekking de kostendekkendheid van deze producten naar 100% te krijgen.
De reserve d. Vaste activa reserve (diverse programma's) wordt gebruikt wanneer een actief/investeringsproject wordt gefinancierd met een incidentele bijdrage vanuit de exploitatie. De bijdrage wordt dan in de vaste activareserve gestort. Aan de reserve wordt vervolgens jaarlijks onttrokken om de bijbehorende afschrijvingslast te dekken.
De reserves e. t/m i. Meerjarige investeringen bereikbaarheid (Bereikbaarheid), Vastgoedbeheer (Vastgoed), Calamiteiten Utrechts Vastgoed (Vastgoed), Leegstand Utrechts Vastgoed (Vastgoed) en Toegankelijk Vastgoed (Samenleven en Sport) hangen samen met de meerjarenprogramma's voor deze onderwerpen.
Voor de reserves j. t/m o. Archeologisch opgravingen (Ruimtelijke ontwikkeling, Wonen en Erfgoed), Essentaksterfte 1002 (Openbare ruimte en groen), Overheadvierkant (Overhead), ICT Investeringsprogramma (Overhead), Armoedebestrijding en schuldhulpverlening/Financiële bestaanszekerheid (Werk en Inkomen) en Transformatie en decentralisatie Beschermd Wonen/Maatschappelijke Opvang (Ondersteuning op Maat; regiotaken) betreffen de eindejaarsmutaties het saldo van de baten en lasten voor deze onderwerpen die conform het doel van deze reserves met deze reserves worden verrekend.
De hierboven genoemde reserves zijn een eerste selectie. Bij de eerstvolgende actualisatie van de nota reserves bekijken we of de selectie van reserves waarvoor de systematiek wordt aangepast de gewenste is en volgt een voorstel om de systematiek in de nota reserves te verwerken.

5.4 Totaaloverzicht Budgettair neutrale bijstellingen

Bereikbaarheid

Soort	Onderwerp	Beslispunt	Argument	B / L	Bedrag 2023	Bedrag 2024	Bedrag 2025	I / S
Onttrekking uit reserve	Onttrekking reserve tbv Goed op weg 2024	0,434 miljoen euro in 2024 te onttrekken uit de reserve meerjarige investeringen Bereikbaarheid ten behoeve van het project Korte termijn Aanpak 2e tranche - Goed op weg.	De uitvoeringskosten voor het project Korte Termijn Aanpak (KTA) 1e tranche waren lager dan verwacht. Goed op Weg heeft het restant budget gebruikt als dekking voor het vervolg project Korte Termijn Aanpak 2e tranche 2022. Hierdoor was de gemeentelijke bijdrage in 2022 lager. De inkomsten en eindafrekening van 2022 ontvangen we in 2023 en het saldo dienen we beschikbaar te stellen voor KTA 2e tranche Goed op Weg 2024.	B		-434.472		I
				L		434.472		I
Storting in reserve	Storting egalisatiereserve parkeerexploitatie 2023	De baten voor parkeren in 2023 met 3,950 miljoen euro te verhogen en de lasten voor parkeren in 2023 met 0,270 miljoen euro te verlagen en het overschot van 4,220 miljoen euro te storten in de egalisatiereserve parkeerexploitatie.	Binnen de parkeerexploitatie verwachten we in 2023 een positief saldo van totaal 4,22 miljoen euro. Bij het kortparkeren zien we in de eerste helft van het jaar een toename van het aantal parkeerbewegingen. We zien een aantal externe factoren die hier wellicht aan hebben bijgedragen. Zo was het voorjaar een stuk natter dan gebruikelijk wat mogelijk heeft geleid tot meer autogebruik. Ook anders dan anders zijn het groot aantal stakingsdagen in het OV. Voor heel 2023 verwachten we op het kortparkeren een positief saldo van 3,2 miljoen euro. Daarnaast hebben we het handhaafsysteem aanbesteed en zijn in het voorjaar nieuwe scanauto's in gebruik genomen. De nieuwe scanauto's hebben een grotere actieradius en leveren meer beeldkwaliteit. Dit leidt onder andere tot minder twijfelgevallen en meer controles. In 2023 verwachten we mede hierdoor hogere inkomsten uit naheffingen (0,750 miljoen euro). We zullen de hogere baten autoparkeren in 2023 monitoren en (mogelijke) structurele effecten betrekken bij de jaarlijkse actualisatie MPR/VJN 2024. Tot slot zullen de parkeerautomaten voorzien worden van nieuwe software. Naar verwachting zullen we deze actualisatie eind 2023 afronden en in 2024 activeren. Een deel van het budget ter dekking van de kapitaallasten valt hierdoor incidenteel vrij (0,270 miljoen euro).	B	-3.950.000			I
				L	-270.000			I
				L	4.220.000			I
	Storting reserve tbv Goed op weg 2023	De baten in het programma Bereikbaarheid in 2023 te verhogen met 0,801 miljoen euro, de lasten te verhogen met 0,367 miljoen euro en het saldo	De uitvoeringskosten voor het project Korte Termijn Aanpak (KTA) eerste tranche waren lager dan verwacht. Goed op Weg heeft het resterende budget gebruikt als dekking voor het vervolg project Korte Termijn Aanpak tweede tranche 2022. Hierdoor was de gemeentelijke bijdrage in 2022 lager. De inkomsten en eindafrekening van 2022 zijn in 2023 ontvangen en het saldo dient	L	-434.472			I

		van 0,434 miljoen euro te storten in de reserve meerjarige investeringen Bereikbaarheid ten behoeve van het project Korte termijn Aanpak tweede tranche.	beschikbaar te worden gesteld voor KTA tweede tranche Goed op Weg 2024.	L	434.472			I
Verhogen baten en lasten	Goed op weg - Korte termijn aanpak 2023 en 2024	De baten in het programma Bereikbaarheid in 2023 te verhogen met 0,801 miljoen euro, de lasten te verhogen met 0,367 miljoen euro en het saldo van 0,434 miljoen euro te storten in de reserve Bereikbaarheid ten behoeve van het project Korte termijn Aanpak tweede tranche.	De uitvoeringskosten voor het project Korte Termijn Aanpak (KTA) eerste tranche waren lager dan verwacht. Goed op Weg heeft het resterende budget gebruikt als dekking voor het vervolg project Korte Termijn Aanpak tweede tranche 2022. Hierdoor was de gemeentelijke bijdrage in 2022 lager. De inkomsten en eindafrekening van 2022 zijn in 2023 ontvangen en het saldo dient beschikbaar te worden gesteld voor KTA tweede tranche Goed op Weg 2024.	B	-801.264			I
				L	801.264			I
	Subsidie Goed op weg - Korte termijn aanpak 2023	De baten en lasten in het programma Bereikbaarheid in 2023 te verhogen met 0,7 miljoen euro vanuit de subsidie Provincie Goed op Weg voor de Korte Termijn Aanpak.	Vanaf boekjaar 2023 worden de uitvoeringskosten die bij de gemeente Utrecht in rekening worden gebracht ten behoeve van het project Korte termijn aanpak versterken (KTA) periodiek doorbelast aan de Provincie Utrecht - Goed op Weg. De Provincie heeft een kassiersfunctie en zij wensen alle kosten administratief te verantwoorden.	B	-700.000			I
				L	700.000			I
Overhevelen gelden binnen een programma	Slimme kruisingen 2024 en 2025	0,470 miljoen euro over te hevelen van 2023 naar 2024 voor Slimme Kruisingen.	De technische uitwerking van de intelligente verkeerslichten is complex, hierdoor zijn de werkzaamheden in het eerste en tweede kwartaal van 2023 vertraagd, hierdoor schuiven de lasten en inkomsten van Goed op Weg door naar 2024. Dit betreft een project vanuit subsidie van de provincie Utrecht.	B	470.000	-470.000		I
				L	-470.000	470.000		I
Overhevelen gelden naar ander programma	Uitvoeringskosten Klimaatakkoord 2023	0,173 miljoen euro aan lasten over te hevelen van het programma Duurzaamheid naar het programma Bereikbaarheid.	Vanuit het Rijk zijn in de meicirculaire 2022 middelen ontvangen voor de uitvoeringskosten van het Klimaatakkoord. Deze middelen zijn geheel opgenomen in het programma Duurzaamheid maar worden deels ingezet voor apparaatskosten voor het versterken van de laadinfrastructuur en deelmobiliteit in het programma Bereikbaarheid. Dit betreft 0,173 miljoen euro.	L	172.500			I
Overhevelen via algemene dekkingsreserve	Toelage BOA's 2023 en 2025	0,350 miljoen euro over te hevelen van 2023 naar 2025 voor de toelage BOA's. 0,151 miljoen euro	In de Voorjaarsnota 2023 zijn middelen toegekend om de BOA's voor 2023 en 2024 een toelage toe te kennen. De middelen zijn halverwege het jaar toegekend, waardoor de toelage in het eerste half jaar niet toegekend kon worden. Door het budget over te	L	-150.500			I

		voor het programma Bereikbaarheid, 0,056 miljoen euro voor het programma Openbare ruimte en groen en 0,144 miljoen euro voor het programma Veiligheid.	hevelen naar 2025 wordt ervoor gezorgd, dat de BOA's voor twee jaar een toelage kunnen ontvangen.	L	150.500		150.500	I
				B			-150.500	I

Bewoners en Bestuur

Soort	Onderwerp	Beslispunt	Argument	B / L	Bedrag 2023	Bedrag 2024	Bedrag 2025	I / S
Overhevelen gelden naar ander programma	Bijdrage Evenementenfonds 2023	De lasten van 0,055 miljoen euro in 2023 over te hevelen van het programma Economie & Werkgelegenheid naar het programma Bewoners en Bestuur voor Volksfeesten vanuit het Evenementenfonds.	0,055 miljoen euro van het Evenementenfonds van het programma Economie en Werkgelegenheid voor Iedereen inzetten voor Volksfeesten van het programma Bewoners en Bestuur waarmee het tekort van Volksfeesten wordt gedekt. De inzet van de doelstelling blijft hetzelfde namelijk het stimuleren van evenementen.	L	55.000			I

Cultuur

Soort	Onderwerp	Beslispunt	Argument	B / L	Bedrag 2023	Bedrag 2024	Bedrag 2025	Bedrag 2026	Bedrag 2027	Bedrag 2028	I / S
Verhogen baten en lasten	SPUK impuls Jongerencultuur	De baten en lasten in het programma Cultuur in 2023 en 2024 te verhogen met 0,381 miljoen euro per jaar omtrent cultuurparticipatie voor en door jongeren vanuit de specifieke uitkering Jongerencultuur.	De gemeente Utrecht verstrekt een financiële bijdrage aan organisaties binnen de culturele sector die ervaring hebben met cultuurparticipatie voor en door jongeren. Om in aanmerking te komen voor een bijdrage dienen zij een plan in voor jongerenactiviteiten in 2023 en 2024 in. Deze plannen beoordelen wij aan de hand van vooraf gestelde beoordelingscriteria. Hiermee geven we een extra impuls aan het jongerencultuuraanbod in de stad.	B	-380.700	-380.700					I
				L	380.700	380.700					I
Overhevelen via algemene dekkingsreserve	Cultuurnota 2025 - 2028	0,327 miljoen euro verspreid over de periode 2024 - 2028 voor Fair Practice, podium voor afstudeerders en groei van de stad over te hevelen en in te zetten in de Cultuurnotaperiode 2025-2028. Dit betreft een bijstelling van beleid.	Als onderdeel van het coalitieakkoord is in de periode 2024-2028 budget toegekend voor Fair Practice, podium voor afstudeerders en 'groei van de stad'. In lijn met het bestedingsplan wordt met dit bijstellingsvoorstel het budget evenredig over de Cultuurnotaperiode 2025-2028 verdeeld. Het budget zal voor het grootste deel worden ingezet voor uitvoering van de Cultuurnota 2025-2028. Ook zal een deel van het groeibudget worden ingezet voor Fonds Stadsverfraaiing en de projectregeling.	B			-168.000			-159.000	I
				L		-155.000	168.000	-7.000	-165.000	159.000	I
				L		155.000		7.000	165.000		I
	Depot Centraal Museum en Erfgoed 2024 en 2025	0,805 miljoen euro over te hevelen van 2024 naar 2025 voor verhuizing van de collecties van het Centraal Museum en Erfgoed.	Bij de programmabegroting 2021 is besloten om budget toe te kennen ter dekking van de kosten voor de verhuizing van de collecties van het Centraal Museum en de afdeling Erfgoed naar het nieuwe depot. In lijn met de geplande oplevering van het nieuwe depot ultimo 2025 wordt het budget voor verhuizing verschoven naar 2025.	B			-805.000				I
				L		-805.000	805.000				I
				L		805.000					I

	Lokale omroep 2023 - 2026	0,303 miljoen euro voor de lokale omroep in 2023 deels over te hevelen voor de lokale omroep in 2024, 2025 en 2026. Het betreft 0,071 miljoen euro per jaar.	Door besluitvorming in de Voorjaarsnota 2020 (bezuiniging van 0,475 miljoen euro vanaf 2024) en Voorjaarsnota 2022 (toekenning budget van 0,15 miljoen euro vanaf 2023) vindt er een verloop plaats in het budget van de Lokale omroep in de licentieperiode 2023-2028. Met dit bijstellingsvoorstel wordt het beschikbare budget voor de lokale omroep voor deze licentieperiode evenredig over de jaren verdeeld.	B		-71.000	-71.000	-71.000	-71.000	-19.000	I
				L	-303.000	71.000	71.000	71.000	71.000	19.000	I
				L	303.000						I

Duurzaamheid

Soort	Onderwerp	Beslispunt	Argument	B / L	Bedrag 2023	Bedrag 2024	Bedrag 2025	I / S
Onttrekking uit reserve	Onttrekking reserve Coronamaatregelenpakket ruimtelijke projecten	1,119 miljoen euro te onttrekken uit de reserve Coronamaatregelenpakketten ter dekking van lasten voor ruimtelijke projecten.	Nog een aantal maatregelen uit het coronapakket voor ruimtelijke projecten worden afgerond. Het daarvoor begrote budget van 1,119 miljoen euro wordt daarom onttrokken uit de reserve.	B	-1.119.000			I
				L	1.119.000			I
	Verlagen onttrekking reserve Utrechtse Energie	0,675 miljoen euro minder te onttrekken uit de bestemmingsreserve Utrechtse Energie ter dekking van lasten voor de energietransitie in 2023.	Vanwege ontvangen middelen vanuit het Rijk voor de uitvoering van het Klimaatakkoord zijn er in 2023 minder middelen nodig voor de energietransitie vanuit de bestemmingsreserve Utrechtse Energie.	B	675.000			I
				L	-675.000			I
Storting in reserve	Storting risicoreserve t.b.v. duurzaamheidsleningen	0,070 miljoen euro te storten in de risicoreserve Leningen Utrechtse Energie ten behoeve van risicoafdekking van Duurzaamheidsleningen.	Het bedrag aan risicoafdekking van de Duurzaamheidsleningen stijgt door de toename van het aantal verstrekte leningen aan inwoners.	L	-70.000			I
				L	70.000			I
Verhogen baten en lasten	Europees project: Climate Neutral Cities 2023	De baten en lasten in het programma Duurzaamheid te verhogen met 0,050 miljoen in 2023 omtrent het Europese project Climate Neutral Cities vanuit subsidie.	Binnen het Europese project Climate Neutral Cities worden kosten gemaakt voor duurzame initiatieven in de stad en het energiezuiniger maken van woningen. Voor deze kosten wordt subsidie ontvangen vanuit Europa. Het project Climate Neutral Cities wordt in 2023 opgestart.	B	-50.000			I
				L	50.000			I
	SPUK CDOKE 2023, 2024 en 2025	De baten en lasten in het programma Duurzaamheid in 2023, 2024 en 2025 te verhogen voor de uitvoering van het Klimaatakkoord. Dit is respectievelijk 3,9 miljoen euro, 5,935 miljoen euro en 5,982 miljoen euro vanuit de specifieke uitkering capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid (CDOKE).	Vanuit het Rijk zijn er middelen beschikbaar gesteld voor de uitvoering van het klimaat- en energiebeleid in het kader van het Klimaatakkoord. Deze middelen zijn met name bestemd voor personele capaciteit.	B	-3.899.883	-5.934.780	-5.982.177	I
				L	3.899.883	5.934.780	5.982.177	I
	SPUK Nazorg en monitoring Nedereindseplas 2023 en 2024	De baten en lasten in het programma Duurzaamheid in 2023 en 2024 te verhogen voor de nazorg en monitoring Nedereindseplas. Dit met respectievelijk 0,415 miljoen euro en 0,458 miljoen euro vanuit de specifieke uitkering Bodem 2022.	Vanuit het Rijk, via het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, zijn er middelen beschikbaar gesteld voor de uitvoering van nazorg en monitoringswerkzaamheden aan de Nedereindseplas.	B	-415.000	-458.000		I
				L	415.000	458.000		I

	SPUK Sanering en depotkeuring Nedereindseplas 2023 en 2024	De baten en lasten in het programma Duurzaamheid in 2023 en 2024 te verhogen voor de depotkeuring Nedereindseplas. Dit met respectievelijk 0,150 miljoen euro en 0,950 miljoen euro vanuit de specifieke uiterking Bodem 2022.	Vanuit het Rijk, via het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, zijn er middelen beschikbaar gesteld voor de bemonstering en 80.000 m3 grondafvoer van de Westplas.	B	-150.000	-950.000		I
				L	150.000	950.000		I
Overhevelen gelden binnen een programma	SPUK Energiearmoede en Nationaal Isolatieprogramma 2023 en 2024	De baten en lasten in 2023 incidenteel te verlagen met 2,463 miljoen euro en in 2024 te verhogen met 2,463 miljoen euro voor de uitvoering van de activiteiten op het gebied van Energiearmoede en het Nationaal Isolatieprogramma. De lasten worden gedekt uit de specifieke uitkering Energiearmoede.	De uitvoeringstermijn van de specifieke uitkering Energiearmoede en het Nationaal Isolatieprogramma is verlengd tot en met 2024. Doordat activiteiten doorlopen in 2024 worden ook de baten en lasten op dit jaar geraamd.	B	2.463.000	-2.463.000		I
				L	-2.463.000	2.463.000		I
Overhevelen gelden naar ander programma	Uitvoeringskosten Klimaatakkoord 2023	0,173 miljoen euro aan lasten over te hevelen van het programma Duurzaamheid naar het programma Bereikbaarheid.	Vanuit het Rijk zijn in de meicirculaire 2022 middelen ontvangen voor de uitvoeringskosten van het Klimaatakkoord. Deze middelen zijn geheel opgenomen in het programma Duurzaamheid maar worden deels ingezet voor apparaatskosten voor het versterken van de laadinfrastructuur en deelmobiliteit in het programma Bereikbaarheid. Dit betreft 0,173 miljoen euro.	L	-172.500			I
Overhevelen via algemene dekkingsreserve	Herinvesteringen en onderzoek Bestparc 2023 en 2024	1,369 miljoen euro over te hevelen van 2023 naar 2024 voor herinvestering en onderzoek Griftpark (Bestparc).	Het betreft incidentele middelen voor noodzakelijke herinvesteringen Griftpark. Besteding van dit budget is afhankelijk van de onderzoeken en de pilot. Met dit bijstellingsvoorstel hevelen we de incidentele middelen over van 2023 naar 2024.	L	-1.369.000	1.369.000		I
				B		-1.369.000		I
				L	1.369.000			I
Verlagen baten en lasten	Europees project: IRIS 2023	De baten en lasten in 2023 met 0,125 mljoen euro te verlagen in het programma Duurzaamheid ten behoeve van het Europese project IRIS.	Binnen het Europese project IRIS worden kosten gemaakt voor duurzame initiatieven in de stad en het energiezuiniger maken van woningen. Voor deze kosten wordt subsidie ontvangen vanuit Europa. Vanwege de afronding van het project IRIS in 2023 worden lagere baten en lasten verwacht.	B	125.000			I
				L	-125.000			I

Economie & Werkgelegenheid voor Iedereen

Soort	Onderwerp	Beslispunt	Argument	B / L	Bedrag 2023	Bedrag 2024	Bedrag 2025	I / S
Storting in reserve	Storting reserve OMU	1,4 miljoen euro te storten in de risicoreserve Ontwikkelmaatschappij Utrecht (OMU) zodat met een hogere risicoafdekking meer leningen aan het OMU kunnen worden verstrekt met als doel bedrijventerreinen te intensiveren.	Door middel van leningen dragen we bij aan een herstructureringsfonds voor werklocaties van de Ontwikkelmaatschappij Utrecht (OMU). Met deze maatregel nemen we proactief positie op werklocaties waar herontwikkeling voor de lange termijn kansen biedt voor de Utrechtse werkgelegenheid. Inzet van deze middelen zijn grotendeels revolverend. Doel van de reserve OMU is de afdekking van dit risico met 50%. Bijstelling van het percentage is mogelijk op basis van daadwerkelijk verstrekte leningen en de inschatting van het risico daarvan.	L	-1.400.000			I
				L	1.400.000			I
Overhevelen gelden naar ander programma	Bijdrage Evenementen-fonds 2023	De lasten van 0,055 miljoen euro in 2023 over te over te hevelen van het programma Economie & Werkgelegenheid naar het programma Bewoners en Bestuur voor Volksfeesten vanuit het Evenementenfonds.	0,055 miljoen euro van het Evenementenfonds van het programma Economie en Werkgelegenheid voor Iedereen inzetten voor Volksfeesten van het programma Bewoners en Bestuur waarmee het tekort van Volksfeesten wordt gedekt. De inzet van de doelstelling blijft hetzelfde namelijk het stimuleren van evenementen.	L	-55.000			I
	Energiecompens atie 2023	De lasten van 0,102 miljoen euro in 2023 over te hevelen van het programma Economie & Werkgelegenheid voor Iedereen naar het programma Werk en Inkomen voor de energiedienstverlening van Ondernemer Centraal vanuit de energiecompensatieregeling.	Vanuit het Rijk zijn in 2022 Tonk middelen ontvangen. Een deel van deze middelen is in november 2022 ingezet voor de subsidieregeling energiecompensatie. De nadere regel is inmiddels gesloten en het voorstel is om het restant over te hevelen naar de energiedienstverlening voor kwets-bare ondernemers van Ondernemer Cen-traal, in het programma Werk & Inkomen.	L	-102.216			I

Ondersteuning op Maat

Soort	Onderwerp	Beslispunt	Argument	B / L	Bedrag 2023	Bedrag 2024	Bedrag 2025	Bedrag 2026	Bedrag 2027	Bedrag 2028	I / S
Onttrekking uit reserve	Onttrekking reserve Decentralisatie Sociaal Domein 2024	0,412 miljoen euro te onttrekken uit de bestemmingsreserve Decentralisatie Sociaal Domein ter dekking van lasten voor statushouders in 2024.	In de bestemmingsreserve Decentralisatie Sociaal Domein is vanuit het bestuursakkoord statushouders (verhoogde asielinstroom 2015) nog 412.000 euro beschikbaar voor extra kosten voor statushouders. Dit zetten wij in 2024 in conform het doel, ter dekking van de kosten die zich dan voordoen.	L		412.000					I
				L		-412.000					I
	Onttrekking reserve Versneld vernieuwen	8 miljoen euro te onttrekken uit de algemene dekkingsreserve ter dekking van lasten voor versneld vernieuwen in 2023.	Conform afspraak worden de lasten voor versneld vernieuwen door middelen vanuit de algemene bestemmingsreserve gedekt. In de Eerste Bestuursrapportage 2023 is de inzet van middelen in 2024 en 2025 verwerkt, In de Tweede Bestuursrapportage 2023 wordt dit verwerkt voor 2023.	L	8.000.000						I
				B	-8.000.000						I
Verhogen baten en lasten	SPUK Begeleiden ex-gedetineerden 2023	De baten en lasten in het programma Ondersteuning op maat in 2023 te verhogen met 0,391 miljoen euro omtrent Daklozenopvang vanuit de specifieke uitkering Begeleiden Ex-gedetineerden 2023.	De gemeente Utrecht voert in 2023 activiteiten en projecten uit of laat dit uitvoeren in het kader van Daklozenopvang die passen binnen de voorwaarden van specifieke uitkering Begeleiden Ex-gedetineerden 2023.	B	-390.708						I
				L	390.708						I
	SPUK Gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproble matiek (B02)	De baten en lasten in het programma Ondersteuning op maat in 2023 te verhogen met 1,2 miljoen euro voor de toeslagenproblematiek vanuit de specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek.	De gemeente Utrecht voert in 2023 activiteiten en projecten uit of laat dit uitvoeren in het kader van de toeslagenproblematiek die passen binnen de voorwaarden van specifieke uitkering Gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek (B02).	B	-1.200.000						I
				L	1.200.000						I

	SPUK Instandhouding en doorontwikkeling expertisecentra jeugdhulp (H14) 2023	De baten en lasten in het programma Ondersteuning op maat in 2023 met 3,207 miljoen euro te verhogen omtrent Jeugdhulp vanuit de specifieke uitkering Instandhouding en doorontwikkeling expertisecentra jeugdhulp.	De gemeente Utrecht voert in 2023 activiteiten en projecten uit of laat dit uitvoeren in het kader van Jeugdhulp die passen binnen de voorwaarden van specifieke uitkering Instandhouding en doorontwikkeling expertisecentra jeugdhulp (H14).	B	-3.206.729						I
				L	3.206.729						I
	SPUK Pilot landelijke Vreemdelingenvoorzieningen 2023 (A19)	De baten en lasten in het programma Ondersteuning op maat in 2023 te verhogen met 3,41 miljoen euro voor inburgering vanuit de specifieke uitkering Bekostigingsregeling pilot landelijke Vreemdelingenvoorzieningen 2023.	De gemeente Utrecht voert in 2023 activiteiten en projecten uit of laat dit uitvoeren in het kader van Inburgering die passen binnen de voorwaarden van specifieke uitkering Bekostigingsregeling pilot landelijke Vreemdelingenvoorzieningen 2023 (A19).	B	-3.410.000						I
				L	3.410.000						I
	SPUK Randvoorwaardelijke functies jeugdhulp plaatsingscoördinatie gesloten jeugdhulp (H26) 2023	De baten en lasten in het programma Ondersteuning op maat in 2023 te verhogen met 2,867 miljoen euro omtrent Jeugdhulp vanuit de specifieke uitkering Randvoorwaardelijke functies jeugdhulp plaatsingscoördinatie gesloten jeugdhulp.	De gemeente Utrecht voert in 2023 activiteiten en projecten uit of laat dit uitvoeren in het kader van Jeugdhulp die passen binnen de voorwaarden van specifieke uitkering Randvoorwaardelijke functies jeugdhulp plaatsingscoördinatie gesloten jeugdhulp (H26).	B	-2.867.218						I
				L	2.867.218						I
	SPUK Specialistische functies aanpak huiselijk geweld (H24) 2023	De baten en lasten in het programma Ondersteuning op maat in 2023 te verhogen met 0,678 miljoen euro omtrent Vrouwenopvang en Geweld bij afhankelijkheid vanuit de specifieke uitkering Specialistische functies aanpak huiselijk geweld 2023.	De gemeente Utrecht voert in 2023 activiteiten en projecten uit of laat dit uitvoeren in het kader van Vrouwenopvang/Geweld bij afhankelijkheid die passen binnen de voorwaarden van specifieke uitkering Specialistische functies aanpak huiselijk geweld 2023 (H24).	B	-678.000						I
				L	678.000						I

	SPUK Toekomstscenario Kind- en gezinsbescherming Utrecht en Utrecht West	De baten en lasten in het programma Ondersteuning op maat in 2023 te verhogen met 0,556 miljoen euro omtrent Samenwerken aan veiligheid (SAVE) vanuit de specifieke uitkering Toekomstscenario Kind- en gezinsbescherming Utrecht en Utrecht West.	De gemeente Utrecht voert in 2023 activiteiten en projecten uit of laat dit uitvoeren in het kader van Samenwerken aan veiligheid (SAVE) die passen binnen de voorwaarden van specifieke uitkering Toekomstscenario Kind- en gezinsbescherming Utrecht en Utrecht West.	B	-556.091						I
				L	556.091						I
	SPUK Uitkering vastgoedtransitie residentiële jeugdhulp 2021 (H20) 2023	De baten en lasten in het programma Ondersteuning op maat te verhogen in 2023 met 0,899 miljoen euro op het gebied van Jeugdhulp vanuit de specifieke uitkering Vastgoedtransitie residentiële jeugdhulp 2021.	De gemeente Utrecht voert in 2023 activiteiten en projecten uit of laat dit uitvoeren in het kader van Jeugdhulp die passen binnen de voorwaarden van specifieke uitkering Vastgoedtransitie residentiële jeugdhulp 2021 (H20).	B	-898.808						I
				L	898.808						I
	SPUK Vastgoedtransitie gesloten jeugdhulp 2023 (H10)	De baten en lasten in het programma Ondersteuning op maat in 2023 te verhogen met 4,743 miljoen euro omtrent Jeugdhulp vanuit de specifieke uitkering Vastgoedtransitie gesloten jeugdhulp.	De gemeente Utrecht voert in 2023 activiteiten en projecten uit of laat dit uitvoeren in het kader van Jeugdhulp die passen binnen de voorwaarden van specifieke uitkering Regeling specifieke uitkering vastgoedtransitie gesloten jeugdhulp (H10).	B	-4.743.472						I
				L	4.743.472						I
	SPUK Wet inburgering 2021 verlening 2023 (G10)	De baten en lasten in het programma Ondersteuning op maat structureel te verhogen met 3,863 miljoen euro op het gebied van Inburgering vanuit de specifieke uitkering Wet inburgering 2021 verlening 2023.	De gemeente Utrecht voert structureel activiteiten en projecten uit of laat dit uitvoeren in het kader van Inburgering die passen binnen de voorwaarden van specifieke uitkering Wet inburgering 2021 verlening 2023 (G10).	B	-3.862.705	-3.862.705	-3.862.705	-3.862.705	-3.862.705	-3.862.705	S
				L	3.862.705	3.862.705	3.862.705	3.862.705	3.862.705	3.862.705	S
Overhevelen gelden naar ander programma	Uitvoering inburgering	0,185 miljoen euro structureel over te hevelen vanaf 2023 van het programma	Het doel van de middelen (inburgering) is ongewijzigd gebleven. In het uitvoeringsbudget zit een deel voor	L	-185.000	-185.000	-185.000	-185.000	-185.000	-185.000	S

		Ondersteuning op maat naar het programma Overhead voor de uitvoering van inburgering.	personeel, dat wordt hierbij aan de personeelsbegroting toegevoegd.								
Overhevelen via algemene dekkingsreserve	Living lab Eerst een thuis 2023 - 2027	2,84 miljoen euro van 2023 over te hevelen naar 2024 tot en met 2027 voor de borging van de Housing first aanpak. Respectievelijk 0,625, 0,465, 0,875 en 0,875 miljoen euro.	Voor de borging van Housing first is tijd en flexibiliteit nodig, mede door het grillige verloop van het beschikbaar komen van geschikte woningen.	L	-2.840.000	625.000	465.000	875.000	875.000		I
				L	2.840.000						I
				B		-625.000	-465.000	-875.000	-875.000		I
	Middelen aanpak daklоosheid 2022: 2023 en 2024	1,35 miljoen euro over te hevelen van 2023 naar 2024 voor de afronding van de woonprojecten in 2024 vanuit de aanpak daklоosheid.	In 2022 zijn middelen daklоosheid ontvangen vanuit de meicirculaire. De middelen worden ingezet op een aantal (meerjarige) woonprojecten. Door vertraging in het beschikbaar komen van locaties is de eerste tranche van de kosten pas in 2023 gemaakt. De tweede tranche wordt gemaakt in 2024.	L	-1.350.000	1.350.000					I
				L	1.350.000						I
				B		-1.350.000					I
	Middelen aanpak daklоosheid 2023: 2023 en 2024	3,607 miljoen euro over te hevelen van 2023 naar 2024 voor uitvoering van het regionale plan aanpak daklоosheid.	In de meicirculaire 2023 zijn, wederom op incidentele basis, middelen beschikbaar gesteld voor centrumgemeenten voor de aanpak van daklоosheid. Aansluitend op het landelijk plan van aanpak daklоosheid wordt momenteel met de U16 een regionaal plan van aanpak opgesteld. Dit wordt eind 2023 afgerond. Deze middelen zetten we in voor de uitvoering van het regionaal plan.	L	-3.067.000	3.607.000					I
				L	3.067.000						I
				B		-3.607.000					I
	Pilot Kind en Gezinsbeschermi ng 2024	1,122 miljoen euro over te hevelen van 2023 naar 2024 van POK middelen voor het realiseren van kind- en gezinsbescherming.	Utrecht ontvangt als centrumgemeente POK-middelen van het Rijk die bedoeld zijn voor het realiseren van kind- en gezinsbescherming in en met de regio. In 2023 ontvangt Utrecht daarnaast een subsidie van het Ministerie van Justitie en Veiligheid om in een proeftuin te werken aan nieuwe werkwijzen voor de jeugdbescherming. Dit met inzet van personeel van partners in de stad (Samen Veilig Midden Nederland, Lokalis, Raad voor	L	-1.122.000	1.122.000					I
				L	1.122.000						I

			de Kinderbescherming, Leger des Heils en William Schrikker). In 2024 is er geen nieuwe subsidie van het ministerie voorzien en financiering van de proeftuinen door het Rijk is na deze datum uiterst onzeker gezien de val van het kabinet. Met de inzet van de niet bestede POK-middelen in 2023 willen we continuïteit van de werkwijze in 2024 organiseren in de stad en in de regio. De benodigde wet- en regelgeving voor implementatie is - naar wat we nu weten- rond 2030 gereed zodat de ontwerp- en ontwikkelfase langer duurt dan bedacht. Door de PvdA is een motie ingediend bij de voorjaarsnota om van de proeftuin EVU in Overvecht een blijvend succes te maken, deze is ondersteund door een meerderheid in de raad. De motie vraagt om inzichtelijk te maken wat het kost, wat het effect is zodat de werkwijze in de proeftuin structureel beleid kan worden. En vraagt in het eerste kwartaal van 2024 de raad te informeren. in verband met een ontvangen subsidie vanuit het ministerie J en V in 2023.	B		-1.122.000					I
	Verhoogde asielinstroom 2023 en 2024	0,900 miljoen euro over te hevelen van 2023 naar 2024 omtrent de verhoogde asielinstroom.	Incidentele en extra uitvoeringsmiddelen vanwege een verhoogde taakstelling om te huisvesten (en begeleiden/inburgeren) statushouders. Met de decembercirculaire 2022 zijn hiervoor middelen ontvangen, de inzet van deze middelen zal in 2024 plaats vinden.	L	-900.000	900.000					I
				L	900.000						I
				B		-900.000					I
Verlagen baten en lasten	SPUK Oekraïne 2023	De baten en lasten in 2023 met 5,713 miljoen euro te verlagen in het programma Ondersteuning op maat vanuit de specifieke uitkering Oekraïne.	Op basis van de huidige tussenstanden vallen de totale baten voor Oekraïne lager uit dan bij de Eerste bestuursrapportage zijn begroot, voornamelijk als gevolg van de latere oplevering van nieuwe opvangplekken.	B	5.713.000						I
				L	-5.713.000						I

Onderwijs

Soort	Onderwerp	Beslispunt	Argument	B / L	Bedrag 2023	Bedrag 2024	Bedrag 2025	I / S
Storting in reserve	Storting reserve tbv onderhoud tijdelijke huisvesting	0,754 miljoen euro te storten in de reserve meerjarenperspectief Onderwijshuisvesting ten behoeve van onderhoud panden in 2024.	In 2023 worden incidenteel voordelen op het kapitaallastenbudget binnen het programma Onderwijs ingezet om te voldoen aan de wettelijke norm bouwbesluit panden tijdelijke huisvesting onderwijs. Middelen worden in 2023 bestemd om onderhoud te kunnen plegen. Door vertraging in de planvorming zijn deze middelen niet besteed. Om te voldoen aan de wettelijke norm zullen de werkzaamheden in 2024 plaats vinden. Voorgesteld wordt om deze middelen voor 2024 te reserveren via de reserve meerjarenperspectief Onderwijshuisvesting. Door de middelen te reserveren wordt het knelpunt in 2024 beperkt.	L	-754.000			I
				L	754.000			I
Verhogen baten en lasten	SPUK Inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen (D14)	De baten en lasten in het programma Onderwijs in 2023 te verhogen met 5,398 miljoen euro omtrent Onderwijs vanuit de specifieke uitkering Middelen inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen.	De gemeente Utrecht voert in 2023 activiteiten en projecten uit of laat dit uitvoeren in het kader van Onderwijs die passen binnen de voorwaarden van specifieke uitkering Middelen inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen (D14).	B	-5.398.046			I
				L	5.398.046			I
	SPUK RMC en regionaal programma vsv 2023 (D12)	De baten en lasten in het programma Onderwijs te verhogen in 2023 met 0,161 miljoen euro omtrent RMC en vsv vanuit de specifieke uitkering RMC en regionaal programma vsv 2023 (D12).	De gemeente Utrecht voert in 2023 activiteiten en projecten uit of laat dit uitvoeren in het kader van RMC en vsv die passen binnen de voorwaarden van specifieke uitkering RMC en regionaal programma vsv 2023 (D12); regio 19; laovnr. 18174.	B	-160.500			I
				L	160.500			I
	SPUK RMC en regionaal programma vsv 2023 (D12A)	De baten en lasten in het programma Onderwijs te verhogen in 2023 met 0,345 miljoen euro op het gebied van RMC en vsv vanuit de specifieke uitkering RMC en regionaal programma vsv 2023 (D12A).	De gemeente Utrecht voert in 2023 activiteiten en projecten uit of laat dit uitvoeren in het kader van RMC en vsv die passen binnen de voorwaarden van specifieke uitkering RMC en regionaal programma vsv 2023 (D12A); regio 19; laovnr. 18174.	B	-345.000			I
				L	345.000			I

Openbare ruimte en groen

Soort	Onderwerp	Beslispunt	Argument	B / L	Bedrag 2023	Bedrag 2024	Bedrag 2025	I / S
Onttrekking uit reserve	Onttrekking reserve Essentaksterfte	0,2 miljoen euro te onttrekken uit de bestemmingsreserve Essentaksterfte ter dekking van lasten voor essentaksterfte in 2023.	In 2017 is het besluit genomen om een bestemmingsreserve Essentaksterfte in te stellen om de kosten in de eerste jaren als gevolg van de essentakziekte te kunnen dekken. De te verwachte lasten voor 2023 zijn 0,2 miljoen euro.	L	200.000			I
				B	-200.000			I
Overhevelen gelden binnen een programma	Parkzone Johan Wagenaarkade 2023 en 2025	De baten en lasten in 2023 voor het project Parkzone Johan Wagenaarkade te verlagen met 0,345 miljoen euro en in 2025 te verhogen met 0,345 miljoen euro.	Vanuit de provincie Utrecht is subsidie ontvangen voor de aanleg en aanpassing van een fiets- en wandelpad rondom de Johan Wagernaarkade. Vanwege benodigde grondverwerving wordt de uitvoering naar verwachting gestart in 2025.	B	345.000		-345.000	I
				L	-345.000		345.000	I
Overhevelen via algemene dekkingsreserve	Toelage BOA's 2023 en 2025	0,350 miljoen euro over te hevelen van 2023 naar 2025 voor de toelage BOA's. 0,151 miljoen euro binnen het programma Bereikbaarheid, 0,056 miljoen euro in het programma Openbare ruimte en groen en 0,144 miljoen euro in het programma Veiligheid.	In de Voorjaarsnota 2023 zijn middelen toegekend om de BOA's voor 2023 en 2024 een toelage toe te kennen. De middelen zijn halverwege het jaar toegekend, waardoor de toelage in het eerste half jaar niet toegekend kon worden. Door het budget over te hevelen naar 2025 wordt ervoor gezorgd, dat de BOA's voor twee jaar een toelage kunnen ontvangen.	L	-56.000		56.000	I

Overhead

Soort	Onderwerp	Beslispunt	Argument	B / L	Bedrag 2023	Bedrag 2024	Bedrag 2025	Bedrag 2026	Bedrag 2027	Bedrag 2028	I / S
Overhevelen gelden naar ander programma	Correctie GLO middelen ruimte	0,223 miljoen euro over te hevelen van het programma Volksgezondheid naar het programma Overhead voor GLO middelen ruimte.	De coalitiemiddelen voor de advisering Gezonde Leefomgeving worden met deze begrotingsmutatie aan de juiste kostenplaats gekoppeld.	L	222.898						I
	POK-middelen digitale inclusie	0,100 miljoen euro structureel over te hevelen vanaf 2023 van het programma Samenleven en Sport naar het programma Overhead voor digitale inclusie.	Het doel van de POK-middelen (Digitale Inclusie) is ongewijzigd gebleven. Middelen worden ingezet ten behoeve van personeelslasten.	L	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000	S
	Uitvoering inburgering	0,185 miljoen euro structureel over te hevelen vanaf 2023 van het programma Ondersteuning op maat naar het programma Overhead voor de uitvoering van inburgering.	Het doel van de middelen (inburgering) is ongewijzigd gebleven. In het uitvoeringsbudget zit een deel voor personeel, dat wordt hierbij aan de personeelsbegroting toegevoegd.	L	185.000	185.000	185.000	185.000	185.000	185.000	S
Overhevelen via algemene dekkingsreserve	Egaliseren overheadruimte 2023 - 2026	2,56 miljoen euro over te hevelen vanuit 2026 naar 2023 tot en met 2025. Respectievelijk 0,742, 1,217 en 0,598 miljoen euro.	Overheadsystematiek brengt schommelingen met zich mee. Om de schommelingen op te vangen zetten we naast de egalisatiereserve de kasschuif in.	L	742.000	1.217.000	598.000	-2.557.000			I
				L				2.557.000			I
				B	-742.000	-1.217.000	-598.000				I
Verhogen baten en lasten	Onderzoek en advies (O&A)	De baten en lasten structureel vanaf 2023 met 0,033 miljoen euro te verhogen in het programma Overhead betreffende Onderzoek & Advies (O&A).	De activiteiten van O&A sluiten met deze bijstelling aan bij de begroting.	B	-32.933	-32.933	-32.933	-32.933	-32.933	-32.933	S
				L	32.933	32.933	32.933	32.933	32.933	32.933	S
Verlagen baten en lasten	Projectmanagement bureau (PMB)	De baten en lasten structureel vanaf 2023 met 0,397 miljoen euro te verlagen in het programma Overhead betreffende het projectmanagementbureau (PMB).	De activiteiten van PMB sluiten met deze bijstelling aan bij de begroting.	B	397.126	397.126	397.126	397.126	397.126	397.126	S
				L	-397.126	-397.126	-397.126	-397.126	-397.126	-397.126	S

Ruimtelijke ontwikkeling, Wonen en Erfgoed

Soort	Onderwerp	Beslispunt	Argument	B / L	Bedrag 2023	Bedrag 2024	Bedrag 2025	Bedrag 2026	Bedrag 2027	I / S
Storting in reserve	Storting egalisatiereserve bouwleges	3,9 miljoen euro te storten in de reserve egalisatiereserve bouwleges.	De invoering van de omgevingswet en de ontwikkelingen in de bouwsector maken de toekomstige opbrengsten zeer onzeker. Deze toevoeging aan de reserve vanuit hogere bouwleges dient als dekking voor deze onzekerheden als ze zich voordoen.	B	-3.900.000					I
				B	3.900.000					I
Verhogen baten en lasten	Correctie Wet Goed verhuurderschap	Het corrigeren van het toekennen van de middelen vanuit de decembercirculaire 2022 voor de Wet Goed verhuurderschap.	In de decembercirculaire 2022 zijn incidentele en structurele middelen vanuit het Rijk beschikbaar gesteld voor de Wet Goed verhuurderschap. In de Voorjaarsnota 2023 en eerste berap 2023 zijn de middelen per abuis aan verkeerde jaren toegekend, dat wordt nu gecorrigeerd.	B	6.000	4.000	-13.000	-8.000	-218.000	S
				L	-6.000	-4.000	13.000	8.000	218.000	S
	SPUK Flex- en transformatiewoningen 2024	De baten en lasten in het programma Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en erfgoed te verhogen in 2024 met 11,496 miljoen euro vanuit de specifieke uitkering Stimuleringsregeling flex- en transformatiewoning.	Het Ministerie van Binnenlandse en Koninkrijksrelaties heeft 11,496 miljoen euro beschikbaar gesteld voor het versneld realiseren van flex- en transformatiewoningen voor ontheemden, vergunningshouders en anderen die met spoed een woning zoeken. Het gaat om de volgende projecten: Befu-terrein, Tussen de Rails en Wetering Zuid.	B		-11.495.600				I
				L		11.495.600				I
	SPUK Kwetsbare doelgroepen 2024	De baten en lasten in het programma Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en erfgoed in 2024 te verhogen met 1 miljoen euro vanuit de specifieke uitkering Regeling kwetsbare doelgroepen.	Het Ministerie van Binnenlandse en Koninkrijksrelaties heeft 1 miljoen euro beschikbaar gesteld voor het realiseren van woon- en verblijfsruimten voor kwetsbare aandachtsdoelgroepen. Deze subsidie draagt bij aan het financieel tekort.	B		-1.000.000				I
				L		1.000.000				I
	SPUK Kwetsbare doelgroepen de Linde 2023	De baten en lasten in het programma Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en erfgoed in 2023 te verhogen met 0,307 miljoen euro vanuit de specifieke uitkering Regeling kwetsbare doelgroepen de Linde.	Het Ministerie van Binnenlandse en Koninkrijksrelaties heeft de subsidietermijn voor het realiseren van huisvesting voor kwetsbare doelgroepen de Linde verlengd. Dit project wordt in 2023 afgerond.	B	-307.500					I
				L	307.500					I

Overhevelen via algemene dekkingsreserve	Fonds betaalbare koop 2023 en 2024	3 miljoen euro over te hevelen van 2023 naar 2024 voor het Fonds betaalbare koop.	Bij het coalitieakkoord zijn er voor 2023 eenmalig middelen beschikbaar gesteld voor het opzetten van een fonds voor betaalbare koopwoningen. De uitwerking van dit fonds is complex en vraagt om een zorgvuldige voorbereiding. Omdat hier meer tijd voor nodig is kunnen de middelen nog niet in 2023 uitgegeven worden. Daarom worden de middelen overgeheveld naar 2024.	L	-3.000.000	3.000.000				I
				L	3.000.000					I
				B		-3.000.000				I
	Implementatie omgevingswet - algemeen 2023, 2024 en 2025	0,300 miljoen euro over te hevelen van 2023 naar 2024 en 2025 voor de implementatie van de omgevingswet, respectievelijk 0,200 en 0,100 miljoen euro.	De omgevingswet is uitgesteld van 1 juli 2023 naar 1 januari 2024. Dit zorgt ervoor dat de implementatie deels wordt uitgesteld. Deze middelen zijn noodzakelijk om de komende jaren de omgevingswet goed te kunnen invoeren.	L	-300.000	200.000	100.000			I
				L	300.000					I
				B		-200.000	-100.000			I
	Implementatie omgevingswet - operationele kosten en IPM keten 2023 en 2024	0,800 miljoen euro over te hevelen van 2023 naar 2024 voor operationele kosten en IPM kosten omtrent de implementatie voor de omgevingswet.	De omgevingswet is uitgesteld van 1 juli 2023 naar 1 januari 2024. Dit zorgt ervoor dat de implementatie deels wordt uitgesteld. Deze middelen zijn noodzakelijk om de komende jaren de omgevingswet goed te kunnen invoeren. Dit betreft middelen voor de operationele- en de IPM keten.	L	-800.000	800.000				I
				L	800.000					I
				B		-800.000				I
	Realisatieteam Wonen	De lasten binnen het programma Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en erfgoed in 2023 verlagen met 1 miljoen en dit overhevelen naar 2024.	Voor het realisatieteam/taskforce toevoegen tijdelijke woningen worden de incidentele middelen ingezet die we bij het coalitieakkoord/begroting 2023 hebben ontvangen. Voor de uitwerking/opzet en voortzetting van het realisatieteam/taskforce is meer tijd nodig en kunnen middelen vermoedelijk niet in 2023 worden uitgegeven o.a. omdat de lijst potentiële locaties afhankelijk is van (vertraagde) bestuurlijke besluitvorming. De urgentie voor tijdelijke woningen blijft onveranderd hoog. Daarom wordt een deel van de middelen overgeheveld naar 2024.	B		-1.000.000				I
				L	-1.000.000	1.000.000				I
				L	1.000.000					I

Verlagen baten en lasten	SPUK Discriminatie op woningmarkt 2023	De baten en lasten in 2023 met 0,050 miljoen euro te verlagen in het programma Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en erfgoed vanuit de specifieke uitkering Discriminatie op de woningmarkt.	Het Ministerie van Binnenlandse en Koninkrijksrelaties heeft gelden beschikbaar gesteld voor het uitvoeren van juridisch onderzoek om discriminatie op de woningenmarkt tegen te gaan. Het project is succesvol afgerond en de kosten waren lager dan begroot. De resterende middelen worden mogelijke teruggevorderd.	B	50.000					I
				L	-50.000					I

Samenleven en Sport

Soort	Onderwerp	Beslispunt	Argument	B / L	Bedrag 2023	Bedrag 2024	Bedrag 2025	Bedrag 2026	Bedrag 2027	Bedrag 2028	I / S
Storting in reserve	Storting reserve i.v.m. investerings-ruimte Sport	2,3 miljoen euro te storten in de reserve Vervanging zwembaden ten behoeve van de toekomstige vervanging van zwembaden Den Hommel en De Kwakel.	Het programma Samenleven en Sport beschikt over een budgettaire bandbreedte voor investeringen. Voor 2023 wordt voorzien dat het budget incidenteel niet volledig wordt benut. Op lange termijn wordt een knelpunt voorzien op het moment dat de zwembaden Den Hommel en De Kwakel vervangen moeten worden. Door nu het overschot te reserveren kan dit toekomstige knelpunt worden beperkt.	L	-2.300.000						I
				L	2.300.000						I
Verhogen baten en lasten	Huurverho-ging diverse sportacco-mmodaties	De baten en lasten structureel te verhogen vanaf 2023 met 0,540 miljoen euro op basis van huurverhoging van diverse sportaccommodaties.	Met deze mutatie actualiseren we de huuropbrengsten van diverse sportaccommodaties in de begroting 2023 e.v. Met het oog op mogelijke toekomstige investeringen wordt dit budget met dit bijstellingsvoorstel gereserveerd voor kapitaallasten.	B	-539.646	-539.646	-539.646	-539.646	-539.646	-539.646	S
				L	539.646	539.646	539.646	539.646	539.646	539.646	S
	Sporthal Berlijnplein	De baten en lasten structureel te verhogen vanaf 2023 met 0,140 miljoen euro voor Sporthal Berlijnplein.	De Sporthal Berlijnplein wordt in 2023 opgeleverd. Met deze mutatie hevelen we een deel van het budget over van VGU naar VGE voor de exploitatie van de sporthal conform de verwachte realisatie.	B	-140.000	-140.000	-140.000	-140.000	-140.000	-140.000	S
				L	140.000	140.000	140.000	140.000	140.000	140.000	S
	SPUK Besluit specifieke uitkering educatie (D10)	De baten en lasten in het programma Samenleven en Sport in 2023 en 2024 te verhogen met 0,887 miljoen euro per jaar voor educatie vanuit de specifieke uitkering Besluit specifieke uitkering educatie.	De gemeente Utrecht voert in 2023 en 2024 activiteiten en projecten uit of laat dit uitvoeren in het kader van Educatie die passen binnen de voorwaarden van specifieke uitkering Besluit specifieke uitkering educatie (D10).	B	-886.977	-886.977					I
				L	886.977	886.977					I

	SPUK GALA Versterking sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en sociale basis 2023-2026 (H30)	De baten en lasten in het programma Samenleven en Sport in 2023 tot en met 2026 te verhogen omtrent Eén tegen eenzaamheid, Mantelzorg, Sportakkoord, Versterken sociale basis, Brede Regeling combinatiefuncties en Sociaal makelaarschap. Dit met respectievelijk 2,627, 2,683, 2,683 en 2,330 miljoen euro vanuit de specifieke uitkering Versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026.	De gemeente Utrecht voert in de periode 2023 tot en met 2026 activiteiten en projecten uit of laat dit uitvoeren in het kader die passen binnen de voorwaarden van specifieke uitkering Versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026 (H30) (SPUK BREED), SPUK GALA.	B	-2.627.157	-2.683.008	-2.683.007	-2.330.632			I
				L	2.627.157	2.683.008	2.683.007	2.330.632			I
	SPUK Sportstimulering 2023	De baten en lasten in het programma Samenleven en Sport in 2023 te verhogen met 1,055 miljoen euro vanuit de specifieke uitkering Sportstimulering.	De BTW-belaste posten vallen in 2023 hoger uit dan begroot, waardoor ook de specifieke uitkering Sportstimulering hoger uitvalt. De hogere bijdrage wordt gedekt door de subsidieverlening.	B	-1.055.000						I
				L	1.055.000						I
	Subsidie Maatschappelijke diensttijd 2023 en 2024	De baten en lasten in het programma Samenleven en Sport te verhogen in 2023 en 2024 met respectievelijk 0,337 en 0,075 miljoen euro vanuit de subsidie Maatschappelijke Diensttijd.	De gemeente Utrecht voert in 2023 en 2024 activiteiten en projecten uit of laat dit uitvoeren in het kader van Maatschappelijke diensttijd die passen binnen de voorwaarden van subsidie Maatschappelijke diensttijd.	B	-337.322	-74.961					I
				L	337.322	74.961					I
Overhevelen gelden binnen een programma	Haalbaarheid sonderzoek groot sportevenement	0,050 miljoen euro over te hevelen in 2023 binnen het programma Samenleven en Sport voor een haalbaarheidsonderzoek	Het college heeft ingestemd met een haalbaarheidsonderzoek naar de organisatie van de Special Olympics Nationale Spelen 2026. Binnen het programma Sport is de stelpost kapitaallasten bedoeld	L	-50.000						I

		Special Olympics Nationale Spelen 2026.	voor het dekken van de kosten voor vervangingsinvesteringen. Door planningsoptimisme (projecten worden later opgeleverd dan gepland) is incidenteel geld beschikbaar vanuit de stelpost kapitaallasten voor het dekken van het haalbaarheidsonderzoek.	L	50.000						I
Overhevelen gelden naar ander programma	POK-middelen digitale inclusie	0,100 miljoen euro structureel over te hevelen vanaf 2023 van het programma Samenleven en Sport naar het programma Overhead voor digitale inclusie.	Het doel van de POK-middelen (Digitale Inclusie) is ongewijzigd gebleven. Middelen worden ingezet ten behoeve van personeelslasten.	L	-100.000	-100.000	-100.000	-100.000	-100.000	-100.000	S

Utrechts Vastgoed

Soort	Onderwerp	Beslispunt	Argument	B / L	Bedrag 2023	Bedrag 2024	Bedrag 2025	Bedrag 2026	Bedrag 2027	Bedrag 2028	I / S
Onttrekking uit reserve	Onttrekking reserve Calamiteiten Vastgoed	0,350 miljoen euro te onttrekken uit de bestemmingsreserve Calamiteiten ter dekking van de lasten van de calamiteit aan de Vogelvlinderweg 54-58.	De middelen in de bestemmingsreserve Calamiteiten Vastgoed zijn geoormerkt.	B	350.000						I
				B	-350.000						I
	Onttrekking reserve Leegstand Utrechts Vastgoed	1,750 miljoen euro te onttrekken uit de bestemmingsreserve Leegstand Utrechts Vastgoed ter dekking van minder baten door de verwachte huurderving in 2023.	De vastgoedportefeuille heeft altijd te maken met leegstand. Een zekere mate van leegstand is noodzakelijk om de flexibiliteit te hebben om snel huisvesting mogelijk te maken. Jaarlijks wordt een percentage van de huuropbrengsten aan de bestemmingsreserve Leegstand Utrechts Vastgoed toegevoegd. Bij de Tweede Bestuursrapportage maken wij een inschatting van de verwachte huurderving in 2023. Door de bijbehorende onttrekking uit de reserve reeds in de begroting te verwerken, zal het resultaat bij de jaarstukken minder van de begroting afwijken.	B	1.750.000						I
				B	-1.750.000						I
Storting in reserve	Storting reserve Energieneutraal Kernvastgoed	0,730 miljoen euro te storten in de reserve Energieneutraal Kernvastgoed.	De bestemmingsreserve ten behoeve van 'volledig duurzaam gemeentelijk vastgoed in 2040' dient om toekomstige besparingen en nog niet bestede middelen voor de onrendabele top te reserveren voor toekomstige projecten. Hiermee blijft de raad budgetrecht houden over de middelen volledig duurzaam gemeentelijk vastgoed in 2040 en zijn deze middelen geoormerkt voor CO2-reductie bij het Utrechtse kernvastgoed. Het is van belang dat de bestemming van de middelen ongewijzigd blijft, omdat zonder deze middelen de onrendabele top van investeringen en onrendabele kapitaalslasten niet gedekt kunnen worden. De in 2023 gemaakte kosten met betrekking tot duurzaamheidsinvesteringen zullen door middel van een bestedings- en dekkingsvoorstel aan de reserve onttrokken worden.	L	-730.000						I
				L	730.000						I
Verhogen baten en lasten	Huurverhoging Domplein 4-5	De baten en lasten structureel te verhogen vanaf 2023 met 0,064 miljoen euro naar aanleiding van de huurverhoging Domplein 4-5.	Door contractaanpassingen voor Domplein 4-5 wordt een hogere huur ontvangen. Met het oog op mogelijke toekomstige investeringen op het pand wordt dit budget met dit bijstellingsvoorstel gereserveerd voor kapitaallasten.	B	-63.716	-63.716	-63.716	-63.716	-63.716	-63.716	S
				L	63.716	63.716	63.716	63.716	63.716	63.716	S

Overhevelen gelden binnen een programma	Extra dotatie voorziening planmatig onderhoud	0,550 miljoen euro toe te voegen aan de voorziening planmatig onderhoud in 2023 t/m 2025, conform Jaarstukken 2022.	In afstemming met de accountant is bij de jaarafsluiting 2022 een extra bedrag van 0,550 miljoen euro toegevoegd aan de voorziening als onderdeel van een extra meerjarige egaliserende toevoeging, zodat de voorziening ook in de toekomst toereikend is. Ook in de jaren 2023, 2024 en 2025 zal jaarlijks een extra toevoeging aan de voorziening plaatsvinden. Met deze mutatie wordt voor deze jaren 0,550 miljoen euro extra gestort in de voorziening planmatig onderhoud.	L	-550.000	-550.000	-550.000				I
				L	550.000	550.000	550.000				I
Verlagen baten en lasten	Portefeuille MFA's 2023	De baten en lasten in 2023 met 0,565 miljoen euro te verlagen in het programma Utrechts Vastgoed omtrent interne en externe verhuur in de portefeuille MFA's.	Binnen de portefeuille MFA's vindt er minder externe verhuur plaats dan begroot. Hier tegenover staat een hogere interne verhuur. Door de verlaging van de baten en verlaging van de lasten wordt dit in overeenstemming gebracht met de huidige situatie binnen de portefeuille.	B	565.000						I
				L	-565.000						I

Veiligheid

Soort	Onderwerp	Beslispunt	Argument	B / L	Bedrag 2023	Bedrag 2024	Bedrag 2025	Bedrag 2026	Bedrag 2027	Bedrag 2028	I / S
Overhevelen via algemene dekkingsreserve	Toelage BOA's 2023 en 2025	0,350 miljoen euro over te hevelen van 2023 naar 2025 voor de toelage BOA's. 0,151 miljoen euro binnen het programma Bereikbaarheid, 0,056 miljoen euro in het programma Openbare ruimte en groen en 0,144 miljoen euro in het programma Veiligheid.	In de Voorjaarsnota 2023 zijn middelen toegekend om de BOA's voor 2023 en 2024 een toelage toe te kennen. De middelen zijn halverwege het jaar toegekend, waardoor de toelage in het eerste half jaar niet toegekend kon worden. Door het budget over te hevelen naar 2025 wordt ervoor gezorgd, dat de BOA's voor twee jaar een toelage kunnen ontvangen.	L	-143.500		143.500				I
				L	143.500						I
				B			-143.500				I

Volksgezondheid

Soort	Onderwerp	Beslispunt	Argument	B / L	Bedrag 2023	Bedrag 2024	Bedrag 2025	Bedrag 2026	Bedrag 2027	Bedrag 2028	I / S
Verhogen baten en lasten	Hosting WHO Annual Meeting 2023	De baten en lasten te verhogen in het programma Volksgezondheid in 2023 met 0,2 miljoen euro voor de hosting van de Annual meeting van de WHO.	In november 2023 is Utrecht host van de WHO Healthy Cities congres. De incidentele kosten hiervoor waren nog niet begroot en worden hiermee in de begroting gebracht.	B	-50.000						I
				B	-150.000						I
				L	200.000						I
	SPUK GALA 2023-2025 Coördinatie regionale aanpak preventie (H30)	De baten en lasten in het programma Volksgezondheid te verhogen in 2023 tot en met 2025 voor coördinatie van de regionale aanpak preventie. Dit met respectievelijk 0,114 miljoen, 0,145 miljoen en 0,117 miljoen euro vanuit de specifieke uitkering Gezond en Actief Leven Akkoord.	In mei 2023 is door het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport een specifieke uitkering toegekend ter uitvoering van GALA (Gezond en Actief Leven Akkoord). Hiermee brengen wij de baten en lasten in de begroting voor de loopduur van de specifieke uitkering.	B	-113.710	-145.011	-116.583				I
				L	113.710	145.011	116.583				I
	SPUK GALA 2023-2025 Leefomgeving (H30)	De baten en lasten in het programma Volksgezondheid te verhogen in 2023 tot en met 2025 voor Leefomgeving. Dit met 0,160 miljoen euro per jaar vanuit de specifieke uitkering Gezond en Actief Leven Akkoord.		B	-159.706	-159.702	-159.702				I
				L	159.706	159.703	159.703				I
	SPUK GALA 2023-2025 Mentale gezondheid (H30)	De baten en laste in het programma Volksgezondheid te verhogen in 2023 tot en met 2025 voor Mentale gezondheid. Dit met respectievelijk 0,089 miljoen, 0,102 miljoen en 0,080 miljoen euro vanuit		B	-89.435	-102.210	-79.851				I
				L	89.435	102.210	79.851				I

		de specifieke uitkering Gezond en Actief Leven Akkoord.										
	SPUK GALA 2023-2025 Opgroeien in een kansrijke omgeving (H30)	De baten en lasten in het programma Volksgezondheid te verhogen in 2023 tot en met 2025 voor Opgroeien in een kansrijke omgeving. Dit met respectievelijk 0,040 miljoen euro per jaar vanuit de specifieke uitkering Gezond en Actief Leven Akkoord.		B	-39.926	-39.926	-39.926				I
				L	39.926	39.926	39.926				I
	SPUK GALA 2023-2025 Overgewicht en obesitas (H30)	De baten en lasten in het programma Volksgezondheid te verhogen in 2023 tot en met 2025 voor de aanpak overgewicht en obesitas. Dit met respectievelijk 0,224 miljoen, 0,335 miljoen en 0,279 miljoen euro vanuit de specifieke uitkering Gezond en Actief Leven Akkoord.		B	-223.588	-335.377	-279.480				I
				L	223.588	335.377	279.480				I
	SPUK GALA 2023-2025 Versterk kennis en adv functie GGD (H30)	De baten en lasten in het programma Volksgezondheid te verhogen in 2023 tot en met 2025 voor Versterk kennis- en adviesfunctie GGD. Dit met 0,040 miljoen euro per jaar vanuit de specifieke uitkering Gezond en Actief Leven Akkoord.		B	-39.926	-39.926	-39.926				I
				L	39.926	39.926	39.926				I
	SPUK GALA 2023-2026 Gezondheidsachterstanden (H30)	De baten en lasten in het programma Volksgezondheid te verhogen in 2023 tot en met 2026 voor het terugdringen van gezondheidsachterstanden. Dit met respectievelijk 0,255 miljoen, 0,383		B	-255.529	-383.288	-319.405	-319.264			I
				L	255.529	383.288	319.405	319.264			I

		miljoen, 0,319 miljoen en 0,319 miljoen euro vanuit de specifieke uitkering Gezond en Actief Leven Akkoord.									
	SPUK GALA 2023-2026 Kansrijke Start (H30)	De baten en lasten in het programma Volksgezondheid te verhogen in 2023 tot en met 2026 voor een Kansrijke Start. Dit met respectievelijk 0,192 miljoen, 0,303 miljoen, 0,256 miljoen en 0,319 miljoen euro vanuit de specifieke uitkering Gezond en Actief Leven Akkoord.		B	-191.647	-303.436	-255.524	-319.264			I
				L	191.647	303.436	255.524	319.264			I
	SPUK GALA 2023-2026 Valpreventie (H30)	De baten en lasten in het programma Volksgezondheid te verhogen in 2023 tot en met 2026 voor Valpreventie. Dit met respectievelijk 0,658 miljoen, 0,923 miljoen, 0,759 miljoen en 0,782 miljoen euro vanuit de specifieke uitkering Gezond en Actief Leven Akkoord.		B	-657.987	-923.085	-758.588	-782.199			I
				L	657.987	923.085	758.588	782.199			I
	SPUK Lokale Preventie akkoorden 2023	De baten en lasten in het programma Volksgezondheid verhogen in 2023 met 0,332 miljoen euro voor de uitvoering van lokale preventieakkoorden vanuit de specifieke uitkering Lokale Preventie akkoorden.	In december 2022 is door het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport een specifieke uitkering toegekend voor activiteiten omtrent Lokale Preventie akkoorden. Eerder zijn de lasten en baten niet in de begroting gebracht. Daarnaast worden de gelden die uit vorige jaren nog over waren in de begroting gebracht.	B	-331.870						I
				L	331.870						I
Overhevelen gelden naar ander programma	Correctie GLO middelen ruimte	0,223 miljoen euro over te hevelen van het programma Volksgezondheid naar het	De coalitiemiddelen voor de advisering Gezonde Leefomgeving worden met deze begrotingsmutatie aan de juiste kostenplaats gekoppeld.	L	-222.898						I

		programma Overhead voor GLO middelen ruimte.									
Overhevelen via algemene dekkingsreserve	Latere start Pilot Transzorg 2023 en 2026	0,040 miljoen euro over te hevelen van 2023 naar 2026 voor de Pilot Transzorg.	De pilot kon niet eerder starten dan medio 2023, maar duurt wel de gewenste drie jaar. Door het budget te schuiven van 2023 naar 2026 voorkomen we onnodige onder- en overschrijdingen in die jaren.	L	-40.000			40.000			I
				L	40.000						I
				B				-40.000			I

Werk en Inkomen

Soort	Onderwerp	Beslispunt	Argument	B / L	Bedrag 2023	Bedrag 2024	Bedrag 2025	Bedrag 2026	Bedrag 2027	I / S
Storting in reserve	Storting reserve armoedebestrijding en schuldhulpverlening	De lasten voor de doelstelling 'financiële ondersteuning om mee te doen' in 2023 met 2,4 miljoen euro te verlagen en 2,4 miljoen euro te storten in de bestemmingsreserve Armoedebestrijding en schuldhulpverlening.	Bij de Voorjaarsnota 2023 is de bestemmingsreserve Armoedebestrijding en schuldhulpverlening ingesteld. Niet bestede incidentele budgetten worden in deze reserve gestort om uitgaven en tekorten in de komende jaren op te vangen. De storting betreft het verwachte restant, dat na dekking van het verwachte tekort 2023 overblijft. Gelet op motie 'M149 Steun voor studenten in financiële nood' is het restant op het budget individuele bijzondere bijstand studenten niet in de storting meegenomen.	L	-2.400.000					I
				L	2.400.000					I
Verhogen baten en lasten	Nader voorlopig BUIG budget 2023	De baten en lasten in het programma Werk en Inkomen vanaf 2023 structureel te verhogen met 8,603 miljoen euro naar aanleiding van het Nader BUIG budget 2023.	De begroting 2023 is tot op heden gebaseerd op het Nader Voorlopig BUIG budget 2022. Het Nader Voorlopig BUIG-budget 2023 is 8,603 miljoen euro hoger dan het Nader voorlopig BUIG-budget 2022. Hier staan hogere verwachte uitkeringslasten tegenover. Met deze wijziging actualiseren we de begroting door zowel de baten als de lasten structureel vanaf 2023 met 8,603 miljoen euro te verhogen.	B	-8.602.909	-8.602.909	-8.602.909	-8.602.909	-8.602.909	S
				L	8.602.909	8.602.909	8.602.909	8.602.909	8.602.909	S
Overhevelen gelden naar ander programma	Energiecompensatie 2023	De lasten van 0,102 miljoen euro in 2023 over te hevelen van het programma Economie & Werkgelegenheid voor Iedereen naar het programma Werk en Inkomen voor de energiedienstverlening van Ondernemer Centraal vanuit de energiecompensatieregeling.	Vanuit het Rijk zijn in 2022 Tonk middelen ontvangen. Een deel van deze middelen is in november 2022 ingezet voor de subsidieregeling energiecompensatie. De nadere regel is inmiddels gesloten en het voorstel is om het restant over te hevelen naar de energiedienstverlening voor kwetsbare ondernemers van Ondernemer Centraal, in het programma Werk & Inkomen.	L	102.216					I

Overhevelen via algemene dekkingsreserve	Basisbanen 2023 en 2024	0,100 miljoen euro over te hevelen van 2023 naar 2024 voor Basisbanen.	In 2023 zijn de eerste personen gestart met basisbanen. Tijdens de eerste fase worden reguliere instrumenten ingezet (forfaitaire loonkostensubsidie). Na deze fase wordt gebruik gemaakt van het budget basisbanen. Dit zal voor het eerst in 2024 zijn.	L	-100.000	100.000				I
				L	100.000					I
				B		-100.000				I
	ESF middelen 2023 en 2024	0,500 miljoen euro over te hevelen van 2023 naar 2024 omtrent het Europees Sociaal Fonds (ESF).	In 2023 zijn veel ESF-middelen ontvangen. Een deel ervan wordt in 2024 uitgegeven.	L	-500.000	500.000				I
				L	500.000					I
				B		-500.000				I
	Impuls re-integratie bijstandsgerechtigden 2023 en 2024	0,958 miljoen euro over te hevelen van 2023 naar 2024 voor de impuls re-integratie bijstandsgerechtigden.	Met deze impuls werken we aan de verbetering van de dienstverlening aan inwoners. De uitvoering zal in 2024 plaatsvinden.	L	-958.000	958.000				I
				L	958.000					I
				B		-958.000				I
	Regionaal Actieplan Jeugdwerkloosheid 2023 en 2024	1,5 miljoen euro over te hevelen van 2023 naar 2024 voor het Regionaal Actieplan Jeugdwerkloosheid.	De Regionale Aanpak Jeugdwerkloosheid betreft een incidenteel budget waarvan de uitvoering regionaal plaatsvindt. Een deel van de gelden wordt in 2024 aangewend.	L	-1.500.000	1.500.000				I
				L	1.500.000					I
				B		-1.500.000				I
	Regionaal Mobiliteits Team (RMT) 2023 en 2024	0,160 miljoen euro over te hevelen van 2023 naar 2024 voor het Regionaal Mobiliteits Team (RMT).	De uitvoering van RMT wordt voor een deel voortgezet in 2024.	L	-160.000	160.000				I
				L	160.000					I
				B		-160.000				I
	Utrechtse Werktafel 2023 en 2024	1 miljoen euro over te hevelen van 2023 naar 2024 omtrent de Utrechtse Werktafel.	De Utrechtse Werktafel (UWT) vormen regionale middelen. De besteding van het budget vindt plaats in overleg met de regiopartijen.	L	-1.000.000	1.000.000				I
				L	1.000.000					I
				B		-1.000.000				I

5.5 Aanpassen verantwoordingsgrens

In september 2022 is de Wet versterking decentrale rekenkamers door de Eerste Kamer vastgesteld. Een onderdeel hiervan is de rechtmatigheidsverantwoording over de financiële beheershandelingen. Met ingang van verslagjaar 2023 zal ons college zelf verantwoording afleggen in de jaarstukken over het rechtmatig handelen. Dit is ruim twee jaar na de oorspronkelijke ingangsdatum.

De verantwoordingsgrens is een belangrijk element binnen de rechtmatigheidsverantwoording. Het is de grens waarboven ons college de afwijkingen rapporteert en is bedoeld om afspraken te maken over de omvang van de bevindingen die voortvloeien uit de controle van de rechtmatigheid en het informeren van uw raad hierover. Deze verantwoordingsgrens moet liggen tussen de 0% en 3% van de totale lasten van de programmabegroting. De hoogte van de verantwoordingsgrens heeft invloed op de omvang van de te verrichten interne controlewerkzaamheden.

In 2020 heeft uw raad -vooruitlopend op de bovengenoemde wetswijziging, waarvan werd aangenomen dat deze effectief zou worden over verslagjaar 2021- een besluit over de verantwoordingsgrens genomen. Daarvoor is toen een ingroeipad voorgesteld om de ambtelijke organisatie goed voor te bereiden en kennis en expertise op te bouwen en te verankeren in de organisatie. Het voorstel destijds was voor de verslagjaren 2021 en 2022 een verantwoordingsgrens te hanteren van 1,5% en vanaf het boekjaar 2023 van 1%. Uiteindelijk is de wet pas vastgesteld in september 2022 met ingang van verslagjaar 2023. Vanwege de uitgestelde invoering en daardoor de onmogelijkheid voor de organisatie om ervaring op te doen met de nieuwe werkwijze, stellen we voor om de verantwoordingsgrens over verslagjaar 2023 te handhaven op 1,5%, conform 2022.

Adviescommissie Controle en Financiën

Dossiernummer	3624
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	12 oktober 2023
Agendapunt	6
Titel	Raadsvoorstel Tweede begrotingswijziging 2023
Behandelend ambtenaar	Sanne Arts & Jurjen Bakker
Telefoon	
E-mail	
Datum collegebesluit	19 september 2023
Thema	
Portefeuillehouder	Wethouder Schilderman
Beleidsveld	
Raadsadviseur (lijst)	

Geagendeerd	Vergaderdatum
Adviescommissie Controle en Financiën	**12 oktober 2023**
Gemeenteraad	2 november 2023

Voorgesteld besluit

Gemeente Utrecht

Voorstel aan de gemeenteraad

Tweede Begrotingswijziging 2023

Beleidsveld	Financiën
Organisatieonderdeel	Bedrijfsvoerings- en Strategienetwerk
Opsteller	Sanne Arts
Zaaknummer	11478544
Vergaderdatum Raad	volgt
Referendabel	Nee (artikel 3 lid 2 onder d Verordening raadgevend referendum)
Geheim	Nee

Het college van burgemeester en wethouders stelt de raad voor te besluiten:

1. De ‘Tweede begrotingswijziging 2023’ vast te stellen, waarmee technische mutaties en de administratieve verwerking van besluiten van de gemeenteraad worden opgenomen in de Programmabegroting 2023 en de meerjarenraming.

Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester,

Samenvatting
De programmabegroting en het meerjarenperspectief worden drie keer per jaar aangepast. De begrotingswijziging is opgebouwd uit technische wijzigingen en waar nodig de verwerking van eerdere besluiten. Het betreft mutaties zonder beleidsgevolgen. Dit is de tweede wijziging van de Programmabegroting 2023.

Context
Aanleiding
Als gevolg van recente besluitvorming van de raad zijn technische mutaties nodig in de Programmabegroting 2023. Deze mutaties vinden driemaal per jaar plaats. De ambitie is om dit sneller te verwerken. In enkele stappen wordt toegewerkt naar aanpassing van de besluitvorming over begrotingswijzigingen. We oriënteren ons op de mogelijkheden om de technische mutaties vanaf 2024 te integreren in de bestuursrapportages aan de raad.

Juridische context
De gemeenteraad beschikt over het budgetrecht op grond de Gemeentewet, als onderdeel van haar kaderstellende rol. Het budgetrecht houdt in dat het college alleen uitgaven kan doen en verplichtingen kan aangaan na toestemming of autorisatie van de raad. Met de vaststelling van de Programmabegroting en begrotingswijzigingen geeft de raad het college deze toestemming.

Het budgetrecht van de raad heeft betrekking op de programma's, mutaties op reserves, kredieten (investeringen). De bevoegdheid tot het verschuiven van budgetten tussen programma's, mutaties aan reserves en kredieten (investeringen) is daarom voorbehouden aan de raad.

Op grond van artikel 160 lid 1 onder b Gemeentewet is het college bevoegd om besluiten van de raad uit te voeren. Door het vaststellen van de begroting geeft de raad het college het mandaat om het beleid uit te voeren binnen het gestelde financiële kader. Mutaties binnen het programma (tussen producten) en waarbij geen mutatie in baten, lasten of reserves optreedt worden vastgesteld door het college. De overige mutaties worden aan de raad voorgelegd

Beoogd effect
Een actuele begroting 2023.

Eerdere besluitvorming en informatievoorziening aan de raad
Vaststelling Programmabegroting 2023 (raadsbesluit 10 november 2022).
Vaststelling Voorjaarsnota en Eerste Bestuursrapportage 2023 (raadsbesluit 6 juli 2023).

In de adviescommissie Controle en Financiën van 14 mei 2020 is het voorstel “Technische begrotingswijziging leesbaarder” besproken en geaccordeerd. De bijlage “Tweede Begrotingswijziging 2023 raad” is op basis hiervan opgesteld.

Beslispunten, Argumenten en Kanttekeningen/Risico’s

Beslispunt	
1	De ‘Tweede begrotingswijziging 2023’ vast te stellen, waarmee technische mutaties en de administratieve verwerking van besluiten van de gemeenteraad worden opgenomen in de Programmabegroting 2023 en de meerjarenraming.
Argumenten	
1.1	Met dit besluit wordt Programmabegroting 2023 en de meerjarenraming geactualiseerd.
	De begrotingswijziging is opgebouwd uit technische mutaties zonder beleidsgevolgen (techniek) en waar nodig de administratieve verwerking van eerdere besluiten. De wijzigingen zijn opgenomen in de bijlage “Tweede begrotingswijziging 2023 raad.

Financiën
Dit voorstel betreft de verwerking van de financiële consequenties van technische mutaties en eerdere besluiten. De technische wijzigingen zijn budgettair neutraal.

Vervolg
Na deze tweede begrotingswijziging wordt de Programmabegroting 2023 aangepast door besluitvorming over de Tweede Bestuursrapportage 2023 en een derde technische begrotingswijziging van het begrotingsjaar 2023. Dit jaar wordt afgerond met de jaarstukken 2023. Momenteel oriënteren wij ons op de mogelijkheden om de technische begrotingswijzigingen vanaf 2024 te integreren in de Eerste en Tweede Bestuursrapportage aan de raad.

Participatie
Er heeft geen participatie plaats gevonden. Dit betreft een technische aanpassing van de begroting 2023 op basis van eerder genomen besluiten. Participatie is (mogelijk) relevant op het moment dat de beleidskeuzes worden voorbereid.

Communicatie
Niet van toepassing. Dit betreft een technische aanpassing van de begroting 2023 op basis van eerder genomen besluiten. Bij het voorleggen van de keuzes, bij de voorjaarsrapportage en programmabegroting, wordt hierover gecommuniceerd.

(Niet)Referendabel
De Verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht is niet van toepassing op dit raadsvoorstel, want het betreft een raadsvoorstel over de vaststelling van de gemeentelijke begroting en rekening (artikel 3 lid 2 onder d Verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht)

Bijlagen
Bijlagen besluitvorming
- Tweede Begrotingswijziging 2023 raad

Bijlagen informatief
-

Tweede begrotingswijziging 2023 raad

De begrotingswijziging bestaat uit technische aanpassingen van de begroting, verwerking van raadsbesluiten en verwerking van besluiten over de cyclusproducten. Een aanpassing is budgettair neutraal. Het duurt drie tot zes maanden voordat van een raadsbesluit de administratieve verwerking in een begrotingswijziging terugkomt. We wijzigen de begroting drie keer per jaar om
- de raad inzicht te geven in de verwerking van de financiële gevolgen van besluitvorming,
- de begroting actueel te houden, onder andere als basis voor het maken van prognoses, en
- te kunnen voldoen aan de eisen rond de rechtmatigheid van de begroting.

Naast de algemene technische posten worden in deze tweede begrotingswijziging de mutaties bij de Voorjaarsnota 2023, de Eerste Bestuursrapportage 2023, de bestedings- en dekkingsvoorstellen bij de Verantwoording 2022, de loon- en prijscompensatie, de incidentele budgetten Leidsche Rijn en de budgetoverheveling voor uitvoering regelingen CBW (Centraal Bureau WO/WIA) verwerkt.

Achtergrond

In de adviescommissie Controle en Financiën van 14 mei 2020 is het voorstel 'Technische begrotingswijziging leesbaarder' besproken. De commissie heeft de daarin gedane voorstellen overgenomen:

a) Te onderzoeken wat nodig is om mutaties in de begroting meteen bij raadsvoorstel voor te leggen en -bij akkoord op het voorstel- in de begroting te verwerken.
b) Mutaties die kostentoerekeningen betreffen niet meer in de technische begrotingswijziging op te nemen.
c) Mutaties voor te leggen op het niveau van het budgetrecht; daarbij lasten- of batenmutaties binnen een programma in een regel samen te voegen in plaats van uitsplitsing per prestatiedoelstelling.
d) In het algemeen de kwaliteit van de tekstuele toelichting te vergroten en mutaties kleiner dan 50.000 euro niet separaat op te nemen/toe te lichten, en deze regel ook te laten gelden voor storting in en onttrekking aan reserves of voorzieningen.

De voorstellen zijn, met uitzondering van a), conform het verzoek van de commissie uitgevoerd. In het kader van het voorstel onder a) zijn, vooruitlopend op nadere uitwerking ervan, in deze begrotingswijziging mutaties waarover al een raadsbesluit is genomen niet nogmaals in het document opgenomen. Het betreft acht mutaties. Daarnaast is mutatie 14 niet opgenomen in dit overzicht omdat dit een administratieve wijziging betreft.

In het vervolg van dit document worden in paragraaf 1.1 de mutaties in de begroting per programma gepresenteerd. In paragraaf 1.2 zijn tabellen met cijfers opgenomen. Daarin zijn onder andere de mutaties in de meerjarenraming in één totaaltabel (tabel 3) weergegeven.

1.1 Techniek algemeen

In het vervolg van deze paragraaf staan de afzonderlijke mutaties van de begrotingswijziging. De mutaties zijn gerangschikt naar programma volgens de Programmabegroting 2023. Per programma is een tabel opgenomen met de mutaties voor de jaren 2023 tot en met 2026, waarin een uitsplitsing in lasten, baten, onttrekkingen aan en stortingen in de reserves.
Onder iedere tabel worden de daarin genoemde mutaties kort toegelicht, en worden de bijbehorende regels met de verschuiving van begrotingsbedragen getoond. Per regel wordt het bedrag vermeld met erbij aangegeven het programma en of het lasten dan wel baten betreft. Ook staat er vermeld of de verschuiving incidenteel of structureel is en voor welk jaar of welke jaren deze geldt. Indien de regel een verhoging van de lasten of baten betreft begint deze regel met 'Stijging'. En indien de regel een verlaging van de lasten of baten betreft begint deze met 'Daling'. Hetzelfde geldt voor onttrekkingen aan en stortingen in de reserves.

1.1.1 Bewoners en Bestuur

Bedragen in 1.000 euro

	2023				2024				2025				2026			
Bewoners en Bestuur	lasten	baten	onttrekking	storting	lasten	baten	onttrekking	storting	lasten	baten	onttrekking	storting	lasten	baten	onttrekking	storting
Mutatie 1	200				200				200				200			
Mutatie 2	-414				-414				-414				-414			
Mutaties < 0,05 miljoen euro																
Totaal	-214	0	0	0	-214	0	0	0	-214	0	0	0	-214	0	0	0

Mutatie 1 - Inzetten POK-middelen voor ombudsfunctie

Vanaf 2022 zijn POK-middelen (Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslagaffaire) beschikbaar voor een robuust systeem van rechtsbescherming. De middelen waren in eerste instantie toegevoegd aan de begroting van het programma Ondersteuning op Maat. In het collegeakkoord is opgenomen dat de middelen ingezet worden voor de ombudsfunctie. Met deze mutatie worden de middelen overgezet naar de onderdelen die vorm geven aan de ombudsfunctie: 0,1 miljoen euro voor de eerstelijns klachtbehandeling door het Klant Contact Centrum en 0,2 miljoen euro voor het instellen van een Ombudsloket.

Daling	Ondersteuning op maat	Lasten	Structureel vanaf	2023	-300.000
Stijging	Bewoners en Bestuur	Lasten	Structureel vanaf	2023	200.000
Stijging	Overhead	Lasten	Structureel vanaf	2023	100.000

Mutatie 2 - Verdeling doorbelasting deelnemersbijdrage BghU

Het budget voor de deelnemersbijdrage van de gemeente Utrecht aan de Belastingsamenwerking gemeenten en hoogheemraadschap Utrecht (BghU) is opgenomen in het programma Bewoners en Bestuur. De bijdrage wordt doorbelast aan de onderdelen binnen de gemeente Utrecht die de belasting ontvangen. De deelnemersbijdrage BghU is geïndexeerd. In deze mutatie van de begroting is het bedrag ook geïndexeerd en wordt het overgezet naar het programma Overhead, zodat de doorbelasting in de administratie goed staat.

Daling	Bewoners en Bestuur	Lasten	Structureel vanaf	2023	-413.747
Stijging	Overhead	Lasten	Structureel vanaf	2023	413.747

1.1.2 Ruimtelijke Ontwikkeling, Wonen en Erfgoed

Bedragen in 1.000 euro

	2023				2024				2025				2026			
Ruimtelijke Ontwikkeling, Wonen en Erfgoed	lasten	baten	onttrekking	storting	lasten	baten	onttrekking	storting	lasten	baten	onttrekking	storting	lasten	baten	onttrekking	storting
Mutatie 3	181				181				181				181			
Mutaties < 0,05 miljoen euro	-43			-21	-43			-21	-43			-21	-43			-21
Totaal	138	0	0	-21	138	0	0	-21	138	0	0	-21	138	0	0	-21

Mutatie 3 **- Doorontwikkeling control functie Ruimte**

Voor de doorontwikkeling van de control functie binnen het organisatieonderdeel Ruimte wordt budget overgeheveld van het programma Overhead naar het programma Ruimtelijke Ontwikkeling, Wonen en Erfgoed. Met dit budget kan de control functie van Ruimte structureel worden uitgebreid. Dit is nodig, omdat de afgelopen jaren het aantal ruimtelijke opgaven en projecten fors is toegenomen. Ook worden meer specifieke uitkeringen ontvangen, bijvoorbeeld uit de Woningbouwimpuls, met specifieke verantwoordingseisen. De controlfunctie van Ruimte is onvoldoende met deze ontwikkelingen meegegroeid.

Daling	Overhead	Lasten	Structureel vanaf	2023	-180.971
Stijging	Ruimtelijke Ontwikkeling, Wonen en Erfgoed	Lasten	Structureel vanaf	2023	180.971

1.1.3 Duurzaamheid

Bedragen in 1.000 euro

	2023				2024				2025				2026			
Duurzaamheid	lasten	baten	onttrekking	storting	lasten	baten	onttrekking	storting	lasten	baten	onttrekking	storting	lasten	baten	onttrekking	storting
Mutatie 4	100				400				900				600			
Mutaties < 0,05 miljoen euro	-25															
Totaal	75	0	0	0	400	0	0	0	900	0	0	0	600	0	0	0

Mutatie 4 **- Verdeling middelen voor twee stedelijke upcycle-centra naar het programma Duurzaamheid**

Bij het coalitieakkoord 2022-2026 zijn middelen beschikbaar gesteld voor het realiseren van twee stedelijke upcycle-centra (Tractieweg en Lunetten). Deze zijn toegevoegd aan het programma Openbare Ruimte en Groen. De daadwerkelijke uitvoering vindt plaats binnen het programma Duurzaamheid. Deze mutatie zet de middelen daartoe over naar dit programma.

Daling	Openbare Ruimte en Groen	Lasten	Incidenteel	2023	-100.000
Stijging	Duurzaamheid	Lasten	Incidenteel	2023	100.000
Daling	Openbare Ruimte en Groen	Lasten	Incidenteel	2024	-400.000
Stijging	Duurzaamheid	Lasten	Incidenteel	2024	400.000
Daling	Openbare Ruimte en Groen	Lasten	Incidenteel	2025	-900.000
Stijging	Duurzaamheid	Lasten	Incidenteel	2025	900.000
Daling	Openbare Ruimte en Groen	Lasten	Incidenteel	2026	-600.000
Stijging	Duurzaamheid	Lasten	Incidenteel	2026	600.000

1.1.4 Bereikbaarheid

Bedragen in 1.000 euro

	2023				2024				2025				2026			
Bereikbaarheid	lasten	baten	onttrekking	storting	lasten	baten	onttrekking	storting	lasten	baten	onttrekking	storting	lasten	baten	onttrekking	storting
Mutatie 5	472				472				472							
Mutatie 6	-45				-45				-45				-45			
Mutatie 7	119		119		119		119		119		119		119		119	
Mutatie 8	63		63		63		63		63		63		63		63	
Mutatie 9	-175	12	-187		-175	12	-187		-175	12	-187		-175	12	-187	
Mutaties < 0,05 miljoen euro																
Totaal	434	12	-5	0	434	12	-5	0	434	12	-5	0	-38	12	-5	0

Mutatie 5 **- Incidentele energielasten 2023 tot en met 2025**

In de Programmabegroting 2023 is er budget voor de verwachte incidentele energielasten voor de jaren 2023 tot en met 2025 als stelpost opgenomen. De voorliggende mutatie in de begroting verdeelt die bedragen over de betreffende programma's: 7,8 miljoen euro per jaar.

Daling	Algemene Middelen	Lasten	Incidenteel	2023-2025	-7.800.000
Stijging	Bereikbaarheid	Lasten	Incidenteel	2023-2025	472.000
Stijging	Onderwijs	Lasten	Incidenteel	2023-2025	269.000
Stijging	Openbare Ruimte en Groen	Lasten	Incidenteel	2023-2025	2.297.000
Stijging	Overhead	Lasten	Incidenteel	2023-2025	1.393.000
Stijging	Samenleven en Sport	Lasten	Incidenteel	2023-2025	3.052.000
Stijging	Utrechts Vastgoed	Lasten	Incidenteel	2023-2025	317.000

Mutatie 6 - Budget uitvoeringscapaciteit Vastgoedorganisatie Utrecht

Voor de dekking van de uitvoeringscapaciteit van Vastgoedorganisatie Utrecht (VGU) stond geld gereserveerd zonder dat dit was gealloceerd voor deze activiteiten. Met deze mutatie in de begroting wordt dit deel van het budget specifiek gealloceerd voor de uitvoeringscapaciteit van VGU binnen de programma's Samenleven en Sport (met name voor de zwembaden en de binnen- en buitenaccommodaties), Onderwijs (huisvesting), Bereikbaarheid (auto- en fiets parkeren) en Utrechts Vastgoed.

Daling	Bereikbaarheid	Lasten	Structureel vanaf	2023	-44.620
Daling	Onderwijs	Lasten	Structureel vanaf	2023	-83.250
Daling	Samenleven en Sport	Lasten	Structureel vanaf	2023	-68.260
Daling	Utrechts Vastgoed	Lasten	Structureel vanaf	2023	-276.930
Stijging	Overhead	Lasten	Structureel vanaf	2023	473.060

Mutatie 7 - Verwerking gereed melding House Modernes

Naar aanleiding van het gereed melden van de verbouwing voor de fietsenstalling bij House Modernes worden met deze mutatie de kapitaallasten en de onttrekking uit de vaste activareserve begroot.

Stijging	Bereikbaarheid	Lasten	Structureel vanaf	2023	118.559
Stijging	Bereikbaarheid	Onttrekking reserve	Structureel vanaf	2023	-118.559

Mutatie 8 - Verwerking gereed melding Postkantoor Neude

Met deze mutatie worden de kapitaallasten en de onttrekking uit de vaste activa reserve begroot naar aanleiding van de gereed melding van het investeringsproject Postkantoor Neude.

Stijging	Bereikbaarheid	Lasten	Structureel vanaf	2023	62.984
Stijging	Bereikbaarheid	Onttrekking reserve	Structureel vanaf	2023	-62.984

Mutatie 9 **- Actualisatie begroting Parkeergarage Berlijnplein**

Halverwege 2022 is de parkeergarage Berlijnplein in de administratie geactiveerd. Destijds bestond er nog geen volledig beeld van de werkelijke verdeling van baten en lasten op het pand. Een groot deel is daarom begroot op een stelpost. Met het inmiddels verkregen inzicht wordt middels deze mutatie de begroting van het pand geconcretiseerd.

Daling	Bereikbaarheid	Onttrekking reserve	Structureel vanaf	2023	186.887
Stijging	Bereikbaarheid	Baten	Structureel vanaf	2023	-11.708
Daling	Bereikbaarheid	Lasten	Structureel vanaf	2023	-175.179

1.1.5 Openbare Ruimte en Groen

Bedragen in 1.000 euro

	2023				2024				2025				2026			
Openbare Ruimte en Groen	lasten	baten	onttrekking	storting	lasten	baten	onttrekking	storting	lasten	baten	onttrekking	storting	lasten	baten	onttrekking	storting
Mutatie 4	-100				-400				-900				-600			
Mutatie 5	2.297				2.297				2.297							
Mutaties < 0,05 miljoen euro																
Totaal	2.197	0	0	0	1.897	0	0	0	1.397	0	0	0	-600	0	0	0

Mutatie 4 – zie programma Duurzaamheid.

Mutatie 5 – zie programma Bereikbaarheid.

Mutatie 10 **- Verdeling versoberingsopgave openbare ruimte**

In het coalitieakkoord 2022 is een aantal versoberingsopgaven afgesproken gericht op een doelmatiger inzet van gemeentelijke middelen. Eén daarvan is een versobering op het gebied van het beheer van de openbare ruimte. Middels deze mutatie in de begroting wordt de versobering over de producten Stedelijk Beheer Openbare Ruimte en Dagelijks Onderhoud Straatreiniging verdeeld.

NB De bedragen zijn niet zichtbaar in voorgaande tabel omdat de mutatie in de voorziening hierin niet separaat zichtbaar wordt.

Daling	Openbare Ruimte en Groen	Storting voorziening	Incidenteel	2023	-400.000
Stijging	Openbare Ruimte en Groen	Lasten	Incidenteel	2023	400.000

1.1.6 Onderwijs

Bedragen in 1.000 euro

	2023				2024				2025				2026			
Onderwijs	lasten	baten	onttrekking	storting	lasten	baten	onttrekking	storting	lasten	baten	onttrekking	storting	lasten	baten	onttrekking	storting
Mutatie 5	269				269				269							
Mutatie 6	-83				-83				-83				-83			
Mutaties < 0,05 miljoen euro	38		38		38		38		38		38		38		38	
Totaal	224	0	38	0	224	0	38	0	224	0	38	0	-45	0	38	0

Mutatie 5 – zie programma Bereikbaarheid.

Mutatie 6 – zie programma Bereikbaarheid.

1.1.7 Ondersteuning op Maat

Bedragen in 1.000 euro

	2023				2024				2025				2026			
Ondersteuning op Maat	lasten	baten	onttrekking	storting	lasten	baten	onttrekking	storting	lasten	baten	onttrekking	storting	lasten	baten	onttrekking	storting
Mutatie 1	-300				-300				-300				-300			
Mutatie 11	-240				-240				-240				-240			
Mutaties < 0,05 miljoen euro																
Totaal	-540	0	0	0	-540	0	0	0	-540	0	0	0	-540	0	0	0

Mutatie 1 – zie programma Bewoners en Bestuur.

Mutatie 11 - Verdeling middelen Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslagaffaire (POK) voor Versterken wijkteams
In 2022 zijn middelen ontvangen naar aanleiding van de Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslagaffaire (POK) voor 8 actielijnen. De middelen voor de actielijn Versterken wijkteams zijn toegevoegd aan het programma Ondersteuning op Maat. Via deze mutatie in de begroting worden de middelen toegedeeld aan de onderdelen waar ze ingezet worden. Dit is onder andere aan werkwinkels, vroeg signalering en digitale inclusie.

Daling	Ondersteuning op Maat	Lasten	Structureel vanaf	2023	-240.000
Stijging	Samenleven en Sport	Lasten	Structureel vanaf	2023	240.000

1.1.8 Cultuur

Bedragen in 1.000 euro

	2023				2024				2025				2026			
Cultuur	lasten	baten	onttrekking	storting	lasten	baten	onttrekking	storting	lasten	baten	onttrekking	storting	lasten	baten	onttrekking	storting
Mutatie 12					-2.500		-2.500		2.500		2.500					
Mutatie 13					-309		-309									
Mutaties < 0,05 miljoen euro																
Totaal	0	0	0	0	-2.809	0	-2.809	0	2.500	0	2.500	0	0	0	0	0

Mutatie 12 - Onttrekking reserve gebruikersinvesteringen culturele voorziening Leidsche Rijn

Bij de Tweede Bestuursrapportage 2022 is besloten om vanuit het aanloopbudget voor de culturele voorziening Leidsche Rijn in 2022 en 2023 een reserve van 2,5 miljoen euro te vormen om een deel van de kosten voor de gebruikersinvesteringen af te dekken. In lijn met de geplande oplevering van de culturele voorziening ultimo 2025 wordt de onttrekking uit de reserve voor de gebruikersinvesteringen verschoven naar 2025.

Daling	Cultuur	Lasten	Incidenteel	2024	-2.500.000
Daling	Cultuur	Onttrekking reserve	Incidenteel	2024	-2.500.000
Stijging	Cultuur	Lasten	Incidenteel	2025	2.500.000
Stijging	Cultuur	Onttrekking reserve	Incidenteel	2025	2.500.000

Mutatie 13 - Onttrekking reserve exploitatie wijkcultuurhuis Merwedekanaalzone

Bij de Tweede Bestuursrapportage 2021 is besloten om vanuit het programmabudget van Cultuur in 2021, 2022 en 2023 een reserve van 0,309 miljoen euro te vormen ter dekking van de eenmalige jaarsubsidie ten behoeve van de exploitatie van het wijkcultuurhuis Merwedekanaalzone. In lijn met de geplande oplevering van het wijkcultuurhuis ultimo 2026 wordt de onttrekking uit de reserve verschoven naar 2027.

NB De bedragen voor het jaar 2027 zijn niet zichtbaar in voorgaande tabel.

Daling	Cultuur	Lasten	Incidenteel	2024	-309.000
Daling	Cultuur	Onttrekking reserve	Incidenteel	2024	-309.000
Stijging	Cultuur	Lasten	Incidenteel	2027	309.000
Stijging	Cultuur	Onttrekking reserve	Incidenteel	2027	309.000

1.1.9 Samenleven en Sport

Bedragen in 1.000 euro

	2023				2024				2025				2026			
Samenleven en Sport	lasten	baten	onttrekking	storting	lasten	baten	onttrekking	storting	lasten	baten	onttrekking	storting	lasten	baten	onttrekking	storting
Mutatie 5	3.052				3.052				3.052							
Mutatie 11	240				240				240				240			
Mutatie 6	-68				-68				-68				-68			
Mutaties < 0,05 miljoen euro	5			5	5				5			5	5			5
Totaal	3.229	0	5	0	3.229	0	5	0	3.229	0	5	0	177	0	5	0

Mutatie 5 – zie programma Bereikbaarheid.

Mutatie 11 – zie programma Ondersteuning op Maat.

Mutatie 6 – zie programma Bereikbaarheid.

1.1.10 Utrechts Vastgoed

Bedragen in 1.000 euro

	2023				2024				2025				2026			
Utrechts Vastgoed	lasten	baten	onttrekking	storting	lasten	baten	onttrekking	storting	lasten	baten	onttrekking	storting	lasten	baten	onttrekking	storting
Mutatie 5	317				317				317							
Mutatie 6	-277				-277				-277				-277			
Mutatie 15	179	174	5		179	174	5		179	174	5		179	174	5	
Mutaties < 0,05 miljoen euro	38	17			38	17			38	17			38	17		
Totaal	258	192	5	0	258	192	5	0	258	192	5	0	-59	192	5	0

Mutatie 5 – zie programma Bereikbaarheid.

Mutatie 6 – zie programma Bereikbaarheid.

Mutatie 15 **- Verwerking gereed meldingen programma Utrechts Vastgoed**

In 2022 zijn diverse investeringsprojecten opgeleverd in het kader van het programma Utrechts Vastgoed. Deze investeringsprojecten zijn gespecificeerd in de Jaarstukken 2022 (paragraaf 'Investeringen en onderhoud kapitaalgoederen - Af te sluiten investeringen'). Door middel van deze mutatie worden de bijbehorende kapitaallasten vanaf 2023 structureel in de begroting verwerkt.

Stijging	Utrechts Vastgoed	Lasten	Structureel vanaf	2023	179.356
Stijging	Utrechts Vastgoed	Baten	Structureel vanaf	2023	174.428
Stijging	Utrechts Vastgoed	Onttrekking reserve	Structureel vanaf	2023	4.928

1.1.11 Algemene Middelen

Bedragen in 1.000 euro

	2023				2024				2025				2026			
Algemene Middelen	lasten	baten	onttrekking	storting	lasten	baten	onttrekking	storting	lasten	baten	onttrekking	storting	lasten	baten	onttrekking	storting
Mutatie 5	-7.800				-7.800				-7.800							
Mutaties < 0,05 miljoen euro																
Totaal	-7.800	0	0	0	-7.800	0	0	0	-7.800	0	0	0	0	0	0	0

Mutatie 5 – zie programma Bereikbaarheid.

Mutatie 16 **- Overzetten saldo bij Actualisatie Financieel Beeld**

In de Programmabegroting 2023 onder Actualisatie Financieel Beeld (bladzijde 372) is het saldo van de financiële ruimte (tekort) voor de jaarschijf 2027 en verder gedekt via een onttrekking uit de algemene dekkingsreserve. Volgens de regelgeving had dit tekort geparkeerd moeten worden op een stelpost. Met deze mutatie maken we de onttrekking uit de algemene dekkingsreserve ongedaan en zetten we het saldo van de financiële ruimte alsnog op de stelpost.
NB De bedragen voor de jaren 2027 en 2028 zijn niet zichtbaar in voorgaande tabel.

Stijging	Algemene Middelen	Lasten	Incidenteel	2027-2028	21.072.081
Daling	Algemene Middelen	Onttrekking reserve	Incidenteel	2027-2028	-21.072.081

1.1.12 Overhead

Bedragen in 1.000 euro

	2023				2024				2025				2026			
Overhead	lasten	baten	onttrekking	storting	lasten	baten	onttrekking	storting	lasten	baten	onttrekking	storting	lasten	baten	onttrekking	storting
Mutatie 1	100				100				100				100			
Mutatie 5	1.393				1.393				1.393							
Mutatie 6	473				473				473				473			
Mutatie 3	-181				-181				-181				-181			
Mutatie 2	414				414				414				414			
Mutaties < 0,05 miljoen euro	45	-23			20	-23			20	-23			20	-23		
Totaal	2.244	-23	0	0	2.219	-23	0	0	2.219	-23	0	0	826	-23	0	0

Mutatie 1 – zie programma Bewoners en Bestuur.

Mutatie 5 – zie programma Bereikbaarheid.

Mutatie 6 – zie programma Bereikbaarheid.

Mutatie 3 – zie programma Ruimtelijke Ontwikkeling, Wonen en Erfgoed.

Mutatie 2 – zie programma Bewoners en Bestuur.

1.2 Begrotingscijfers in tabellen

In het vervolg van deze paragraaf zijn de volgende tabellen opgenomen:

- Tabel 1 met de mutaties techniek algemeen van de tweede begrotingswijziging 2023.
- Tabel 2 met de mutaties tweede begrotingswijziging 2023.
- Tabel 3 met de mutaties meerjarenraming 2024 – 2028.
- Tabel 4 met de actuele begroting 2023 waarin de nominale begroting plus de mutaties per wijzigingsronde.
- Tabel 5 met de actuele programmaraming 2023.

In tabel 1 worden de mutaties uit paragraaf 1.1 bij de tweede begrotingswijziging getoond per programma voor het jaar 2023.

Vanuit de programma’s Overhead en Algemene Middelen worden kosten verdeeld naar overige programma's en verdelen de organisatieonderdelen de kosten weer binnen of tussen programma's. Die kostentoerekening tussen de programma’s is verwerkt. Het resultaat hiervan is in de kolom Kostentoerekening van tabel 2 weergegeven. De kolom Algemeen in die tabel laat de bedragen van de mutaties zien uit paragraaf 1.1.
Daarnaast zijn opgenomen in de tweede kolom de ‘Verplichte posten’ met de budgetoverheveling voor uitvoering regelingen CBW (Centraal Bureau WO/WIA). In de derde kolom de bestedings- en dekkingsvoorstellen bij de Verantwoording 2022. En in de vierde kolom staan de cijfers bij de mutaties uit de Voorjaarsnota 2023, de budgettair neutrale bijsturingsvoorstellen bij de Eerste Bestuursrapportage 2023, de loon- en prijscompensatie en het restant van het referentiekader Leidsche Rijn. In de zesde kolom staan de cijfers bij de mutaties waarover reeds een raads-/collegebesluit genomen is.

Tabel 3 geeft de mutaties per programma weer voor de jaren 2024-2026.

In tabel 4 is de actuele begroting voor 2023 opgenomen met daarin de opbouw vanuit de nominale begroting en de mutaties per wijzigingsronde.

Tabel 5 laat de actuele programmaraming voor 2023 zien met daarin de baten, de lasten en de onttrekkingen aan en stortingen in de reserves.

Tabel 1. Mutaties techniek algemeen

Bedragen in 1.000 euro

	Tweede begrotingswijziging 2023
Bereikbaarheid	12
Utrechts Vastgoed	192
Overhead	-23
Totaal baten	**181**
Bewoners en Bestuur	-214
Ruimtelijke Ontwikkeling, Wonen en Erfgoed	138
Duurzaamheid	75
Bereikbaarheid	434
Openbare Ruimte en Groen	2.197
Onderwijs	224
Ondersteuning op Maat	-540
Samenleven en Sport	3.229
Utrechts Vastgoed	258
Algemene Middelen	-7.800
Overhead	2.244
Totaal lasten	**245**
Saldo van baten en lasten	**-64**
Bereikbaarheid	-5
Onderwijs	38
Samenleven en Sport	5
Utrechts Vastgoed	5
Totaal onttrekking reserves	**43**
Ruimtelijke Ontwikkeling, Wonen en Erfgoed	-21
Totaal storting reserves	**-21**
Saldo na mutaties reserves	**0**

Tabel 2. Mutaties tweede begrotingswijziging 2023

Bedragen in 1.000 euro	Algemeen	Verplichte posten	Bestedings- en dekkingsvoorstellen	Voorjaarsnota, Eerste Bestuursrapportage, Refe-rentiekader LR en Loon- en prijscompensatie	Kosten-toerekening	Mutaties met raads-/collegebesluit *)	Totaal
Bewoners en Bestuur	0	0	0	320	0	0	320
Ruimtelijke Ontwikkeling, Wonen en Erfgoed	0	0	0	-13.294	0	0	-13.294
Duurzaamheid	0	0	0	2.533	0	0	2.533
Bereikbaarheid	12	0	0	2.054	0	0	2.066
Openbare Ruimte en Groen	0	0	0	78	0	0	78
Economie en Werkgelegenheid voor Iedereen	0	0	0	297	0	0	297
Ondersteuning op Maat	0	0	0	44.855	0	0	44.855
Volksgezondheid	0	0	0	150	0	0	150
Veiligheid	0	0	0	5.059	0	0	5.059
Cultuur	0	0	0	400	0	0	400
Samenleven en Sport	0	0	0	0	0	-267	-267
Utrechts Vastgoed	192	0	0	0	0	0	192
Algemene Middelen	0	0	0	35.385	0	0	35.385
Overhead	-23	0	0	0	0	0	-23
Totaal baten	**180**	**0**	**0**	**77.838**	**0**	**-267**	**77.751**
Bewoners en Bestuur	-214	-126	978	680	1.207	215	2.740
Ruimtelijke Ontwikkeling, Wonen en Erfgoed	138	-331	2.798	-11.259	3.030	0	-5.625
Duurzaamheid	75	0	472	3.229	0	0	3.776
Bereikbaarheid	434	0	75	-224	532	0	817
Openbare Ruimte en Groen	2.197	-332	0	5.643	4.591	0	12.098
Economie en Werkgelegenheid voor Iedereen	0	0	210	1.080	0	0	1.290
Werk en Inkomen	0	0	22.978	2.766	1.593	0	27.337
Onderwijs	224	0	815	-409	724	404	1.758
Ondersteuning op Maat	-540	0	6.091	44.177	727	1.797	52.251
Volksgezondheid	0	-123	169	1.342	1.141	0	2.529
Veiligheid	0	-94	0	6.304	984	55	7.250
Cultuur	0	-10	867	1.859	54	0	2.770
Samenleven en Sport	3.229	0	0	11.216	811	-2.660	12.595
Utrechts Vastgoed	258	-62	877	3.069	742	0	4.884

Algemene Middelen	-7.800	0	0	-1.149	0	0	-8.949
Overhead	2.244	1.078	3.197	25.873	-16.134	-78	16.180
Totaal lasten	**244**	**0**	**39.527**	**94.196**	**0**	**-267**	**133.700**
Saldo van lasten en baten	**64**	**0**	**39.527**	**16.358**	**0**	**0**	**55.950**
Bewoners en Bestuur	0	0	978	0	0	0	978
Ruimtelijke Ontwikkeling, Wonen en Erfgoed	0	0	2.798	-64	0	2.323	5.057
Duurzaamheid	0	0	472	150	0	0	622
Bereikbaarheid	-5	0	75	0	0	0	70
Openbare Ruimte en Groen	0	0	0	4.800	0	0	4.800
Economie en Werkgelegenheid voor Iedereen	0	0	210	0	0	0	210
Werk en Inkomen	0	0	22.978	903	0	0	23.881
Onderwijs	38	0	815	0	0	0	853
Ondersteuning op Maat	0	0	6.091	1.741	0	0	7.832
Volksgezondheid	0	0	169	0	0	0	169
Cultuur	0	0	867	0	0	0	867
Samenleven en Sport	5	0	0	0	0	0	5
Utrechts Vastgoed	5	0	877	0	0	0	882
Algemene Middelen	0	0	0	26.002	0	0	26.002
Overhead	0	0	3.197	0	0	0	3.197
Totaal onttrekking reserves	**43**	**0**	**39.527**	**33.532**	**0**	**2.323**	**75.425**
Ruimtelijke Ontwikkeling, Wonen en Erfgoed	-21	0	0	5.885	0	0	5.864
Duurzaamheid	0	0	0	2.781	0	0	2.781
Bereikbaarheid	0	0	0	594	0	0	594
Werk en Inkomen	0	0	0	903	0	0	903
Samenleven en Sport	0	0	0	0	0	2.323	2.323
Algemene Middelen	0	0	0	7.010	0	0	7.010
Totaal storting reserves	**-21**	**0**	**0**	**17.173**	**0**	**2.323**	**19.476**
Saldo na mutaties reserves	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

*) Het betreft de mutaties met betrekking tot de toegekende loon- en prijsindexatie (college retraite 4 en 5 juli 2022), Uitvoeringskrediet sportpark Zuilense Vecht (raadsbesluit 20 mei 2021), Aanpassing boeking reserves groei in Balans (Programmabegroting 2023, pagina 373/458/465) en Aanpassing boeking vrijval weerstandsvermogen afloop Stationsgebied (Programmabegroting 2021, pagina 425).

Tabel 3. Mutaties meerjarenraming 2024 – 2028

Bedragen in 1.000 euro	Mutaties 2024	Mutaties 2025	Mutaties 2026	Mutaties 2027	Mutaties 2028
Bewoners en Bestuur	586	586	586	586	586
Ruimtelijke Ontwikkeling, Wonen en Erfgoed	28.967	31.435	25.510	-9.878	-53.569
Duurzaamheid	0	0	0	0	0
Bereikbaarheid	1.019	4.619	7.388	3.689	-2.033
Openbare Ruimte en Groen	11.267	11.267	11.267	11.267	11.267
Economie en Werkgelegenheid voor Iedereen	297	297	297	297	297
Werk en Inkomen	209	209	209	209	209
Ondersteuning op Maat	44.855	0	0	0	0
Volksgezondheid	345	345	345	345	345
Veiligheid	4.765	3.501	1	1	1
Cultuur	0	0	0	0	0
Samenleven en Sport	1.547	1.547	1.547	1.547	1.547
Utrechts Vastgoed	2.383	5.833	5.833	5.833	5.833
Algemene Middelen	82.094	84.137	106.926	108.750	114.571
Overhead	346	346	346	346	346
Totaal baten	**178.680**	**144.123**	**160.254**	**122.992**	**79.400**
Bewoners en Bestuur	30.207	29.807	29.807	29.807	29.807
Ruimtelijke Ontwikkeling, Wonen en Erfgoed	38.417	41.220	30.509	8.407	-40.044
Duurzaamheid	1.612	1.307	1.917	612	612
Bereikbaarheid	8.420	9.944	9.544	5.365	7.443
Openbare Ruimte en Groen	67.293	65.671	63.194	64.356	65.495
Economie en Werkgelegenheid voor Iedereen	445	247	247	247	247
Werk en Inkomen	37.940	37.590	37.941	37.941	37.791
Onderwijs	5.856	4.793	6.584	8.241	8.241
Ondersteuning op Maat	68.359	22.209	18.981	19.773	19.773
Volksgezondheid	22.365	22.368	21.946	21.690	21.690
Veiligheid	27.394	25.843	22.768	22.520	22.520
Cultuur	3.045	8.354	5.654	6.473	6.217
Samenleven en Sport	41.893	42.814	39.490	40.484	40.658
Utrechts Vastgoed	15.473	16.473	15.256	13.756	13.756
Algemene Middelen	-6.664	-8.234	-218	-6.023	-6.273
Overhead	-163.076	-164.293	-165.855	-164.393	-164.163

Totaal lasten	**198.980**	**156.114**	**137.765**	**109.257**	**63.770**
Saldo van baten en lasten	**-20.299**	**-11.991**	**22.490**	**13.735**	**15.629**
Bewoners en Bestuur	0	0	0	0	0
Ruimtelijke Ontwikkeling, Wonen en Erfgoed	2.545	4.042	-2.043	7.045	2.393
Duurzaamheid	0	0	0	0	0
Bereikbaarheid	-5	-5	-5	-5	-5
Openbare Ruimte en Groen	0	0	0	0	0
Economie en Werkgelegenheid voor Iedereen	0	0	0	0	0
Werk en Inkomen	0	0	0	0	0
Onderwijs	38	38	38	38	38
Ondersteuning op Maat	0	0	0	0	0
Volksgezondheid	0	0	0	0	0
Cultuur	-2.809	2.500	0	309	0
Samenleven en Sport	5	610	610	5	5
Utrechts Vastgoed	5	1.005	5	5	5
Algemene Middelen	16.643	2.282	1.450	-37.920	-38.342
Overhead	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	**16.421**	**10.472**	**54**	**-30.523**	**-35.906**
Ruimtelijke Ontwikkeling, Wonen en Erfgoed	1.122	787	1.852	-18	-18
Duurzaamheid	0	0	0	0	0
Bereikbaarheid	0	0	0	0	0
Werk en Inkomen	0	0	0	0	0
Samenleven en Sport	0	0	0	0	0
Algemene Middelen	-5.000	-2.306	20.692	-16.770	-20.259
Storting reserves	**-3.878**	**-1.519**	**22.544**	**-16.788**	**-20.277**
Saldo na mutaties reserves	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Tabel 4. Actuele begroting 2023

Bedragen in 1.000 euro	Nominale begroting 2023	3e Begrotingswijziging 2022	1e Begrotingswijziging 2023	2e Begrotingswijziging 2023	Actuele begroting 2023
Bewoners en Bestuur	5.868	51	0	320	6.239
Ruimtelijke Ontwikkeling, Wonen en Erfgoed	125.660	3.781	105	-13.294	116.251
Duurzaamheid	1.363	6.397	0	2.533	10.292
Bereikbaarheid	64.595	1.439	-16	2.066	68.084
Openbare Ruimte en Groen	121.721	2.515	1.105	78	125.418
Economie en Werkgelegenheid voor Iedereen	15	1	0	297	312
Werk en Inkomen	152.421	-5.058	0	0	147.362
Onderwijs	19.219	121	0	0	19.339
Ondersteuning op Maat	6.268	109	0	44.855	51.232
Volksgezondheid	2.247	23	342	150	2.763
Veiligheid	622	7	166	5.059	5.853
Cultuur	0	0	0	400	400
Samenleven en Sport	18.118	23	0	-267	17.874
Utrechts Vastgoed	28.020	-211	-25	192	27.977
Algemene Middelen	1.143.938	-6.364	0	35.385	1.172.959
Overhead	4.573	57	109	-23	4.715
Totaal baten	**1.694.645**	**2.889**	**1.786**	**77.751**	**1.777.071**
Bewoners en Bestuur	49.676	903	1.168	2.740	54.487
Ruimtelijke Ontwikkeling, Wonen en Erfgoed	142.601	2.435	-436	-5.625	138.975
Duurzaamheid	19.865	7.903	0	3.776	31.544
Bereikbaarheid	72.068	3.913	45	817	76.844
Openbare Ruimte en Groen	191.417	5.678	606	12.098	209.800
Economie en Werkgelegenheid voor Iedereen	20.304	1.151	0	1.290	22.746
Werk en Inkomen	249.059	95	-4.372	27.337	272.118
Onderwijs	116.355	5.561	8	1.758	123.682
Ondersteuning op Maat	342.631	12.239	-544	52.251	406.576
Volksgezondheid	31.200	167	161	2.529	34.057
Veiligheid	62.724	497	202	7.250	70.672
Cultuur	59.335	-321	0	2.770	61.784
Samenleven en Sport	93.958	-892	45	12.595	105.705
Utrechts Vastgoed	29.233	-2.596	-16	4.884	31.505

Algemene Middelen	38.323	-8.869	0	-8.949	20.506
Overhead	203.914	3.269	5.273	16.180	228.635
Vennootschapsbelasting	250	0	0	0	250
Totaal lasten	**1.722.913**	**31.134**	**2.139**	**133.700**	**1.889.887**

Saldo van baten en lasten	**-23.338**	**-28.245**	**-353**	**-55.950**	**-112.816**
Bewoners en Bestuur	0	0	0	978	978
Ruimtelijke Ontwikkeling, Wonen en Erfgoed	21.534	0	0	5.057	26.592
Duurzaamheid	710	0	0	622	1.332
Bereikbaarheid	21.049	370	81	70	21.569
Openbare Ruimte en Groen	3	1.321	0	4.800	6.124
Economie en Werkgelegenheid voor Iedereen	0	0	0	210	210
Werk en Inkomen	0	0	0	23.881	23.881
Onderwijs	2.510	0	118	853	3.482
Ondersteuning op Maat	0	0	0	7.832	7.832
Volksgezondheid	117	0	0	169	286
Cultuur	132	0	0	867	999
Samenleven en Sport	2.427	0	151	5	2.582
Utrechts Vastgoed	2.031	75	4	882	2.992
Algemene Middelen	54.638	27.209	0	26.002	107.849
Overhead	119	0	0	3.197	3.316
Totaal onttrekking reserves	**105.270**	**28.975**	**353**	**75.425**	**210.023**

Ruimtelijke Ontwikkeling, Wonen en Erfgoed	9.719	0	0	5.864	15.583
Duurzaamheid	141	0	0	2.781	2.922
Bereikbaarheid	20.009	-420	0	594	20.183
Werk en Inkomen	0	0	0	903	903
Cultuur	103	1.150	0	0	1.253
Samenleven en Sport	0	0	0	2.323	2.323
Utrechts Vastgoed	7.183	0	0	0	7.183
Algemene Middelen	39.846	0	0	7.010	46.856
Totaal storting reserves	**77.002**	**730**	**0**	**19.476**	**97.207**
Saldo na mutaties reserves	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Tabel 5. Actuele programmaraming 2023

Bedragen in 1.000 euro

	Baten	Lasten	Saldo van baten en lasten	Bijdrage algemene middelen	Totaalsaldo van baten en lasten	Toevoeging reserves	Onttrekking reserves	Resultaat
Bewoners en Bestuur	6.239	54.487	-48.249	47.271	-978	0	978	0
Ruimtelijke Ontwikkeling, Wonen en Erfgoed	116.251	138.975	-22.724	11.716	-11.008	15.583	26.592	0
Duurzaamheid	10.292	31.544	-21.251	22.842	1.590	2.922	1.332	0
Bereikbaarheid	68.084	76.844	-8.759	7.373	-1.386	20.183	21.569	0
Openbare Ruimte en Groen	125.418	209.800	-84.382	78.258	-6.124	0	6.124	0
Economie en Werkgelegenheid voor Iedereen	312	22.746	-22.434	22.224	-210	0	210	0
Werk en Inkomen	147.362	272.118	-124.756	101.778	-22.978	903	23.881	0
Onderwijs	19.339	123.682	-104.343	100.862	-3.482	0	3.482	0
Ondersteuning op Maat	51.232	406.576	-355.344	347.512	-7.832	0	7.832	0
Volksgezondheid	2.763	34.057	-31.294	31.008	-286	0	286	0
Veiligheid	5.853	70.672	-64.819	64.819	0	0	0	0
Cultuur	400	61.784	-61.384	61.638	254	1.253	999	0
Samenleven en Sport	17.874	105.705	-87.831	87.573	-259	2.323	2.582	0
Utrechts Vastgoed	27.977	31.505	-3.528	7.719	4.191	7.183	2.992	0
Algemene Middelen	1.172.959	20.506	1.152.454	-1.213.446	-60.992	46.856	107.849	0
Overhead	4.715	228.635	-223.921	220.605	-3.316	0	3.316	0
Vennootschapsbelasting	0	250	-250	250	0	0	0	0
Totaal	**1.777.071**	**1.889.887**	**-112.816**	**0**	**-112.816**	**97.207**	**210.023**	**0**

AGENDA Adviescommissie Controle en Financiën

12 oktober 2023 van 20.00-21.30 (burgemeesterskamer)

Agendapunt 1 t/m 8 worden behandeld in aanwezigheid van de leden van de adviescie, (medewerkers van) de afdeling Concernmanagement Financiën, Inkoop en Juridische Zaken/Concern Control, de voorzitter/secretaris van de Rekenkamer en de accountant.
Agendapunt 9 t/m 11 worden behandeld in aanwezigheid van de leden van de adviescie, de voorzitter/secretaris van de Rekenkamer en de accountant.

(2 min)

1. a. Opening en mededelingen.
   b. Vaststellen agenda.

(3 min)

2. Vaststellen verslag van vorige bijeenkomst (8 juni)

(1 min)

3. Ingekomen en verzonden stukken.

(10-15 min)

4. Auditplan 2023 ('jaarplan deloitte') en opdrachtbevestiging jaarrekening 2023.
   - Toelichting door de accountant en mogelijkheid voor aanvullingen/aangeven speerpunten vanuit deze adviescie. Kan dit auditplan worden vastgesteld?
   - Kunt u (als opdrachtgever van de accountant) instemmen met de opdrachtbevestiging?

(15-30 min)

5. Programmabegroting 2024 + 2e Bestuursrapportage 2023
   - Aangeven of u vanuit een a-politieke rol vragen en opmerkingen heeft bij de programmabegroting (en bijbehorende stukken) voor wat betreft de opzet, vorm en indicatoren van de programmabegroting.
   - Aandacht voor de opmerkingen van de accountant (volgt nog).

(10 min)

6. Raadsvoorstel 2e begrotingswijziging 2023
   - Toelichting door de ambtelijke organisatie en mogelijkheid tot het stellen van vragen.
   - Is dit raadsvoorstel afdoende besproken?

Commissiegriffier financiën ✉ danielle.rijnders@utrecht.nl

NB: inhoudelijke vragen kunnen vooraf worden gestuurd aan de commissiegriffier zodat deze tijdig kunnen worden uitgezocht door de ambtelijke organisatie.

(10 min)

7. Update rechtmatigheid
   Toelichting door de ambtelijke organisatie (concerncontroller) en mogelijkheid tot het stellen van vragen.

(5 min)

8. Vooruitblik jaarplan 2023
   - Het Jaarplan wordt elke vergadering indien nodig geactualiseerd. Wordt ingestemd met deze onderwerpen voor de volgende vergadering?

Do. 30 november	**Vergadering adviescommissie (90 minuten)** – Opening, verslag en ingekomen stukken – Concept Boardletter van de accountant – Concept Reactie van het college op de Boardletter – 3e Technische Begrotingswijziging – Vooruitblik volgende vergadering – Afsluiting

****

NB: 5 minuten wissel pauze, zodat we het laatste deel van de vergadering gebruiken om een advies richting de commissies te formuleren dan wel met elkaar in gesprek te gaan over voorliggende onderwerpen. Voor afsluiting een korte rondvraag richting ambtelijke organisatie door de voorzitter.

(10-15 min)

9. Advies adviescie C&F inzake de programmabegroting 2024 en bijbehorende RV
   - Wilt u een advies meegeven richting de commissie n.a.v. behandeling van agendapunt 5?

(3 min)

10. Wvttk

(2 min)

11. Rondvraag en sluiting.

Commissiegriffier financiën ✉ danielle.rijnders@utrecht.nl

Raadsorganen
Griffie
Postadres Postbus 16200, 3500 CE Utrecht
Telefoon 14 030
www.utrecht.nl/

Gemeente Utrecht

Commissie VBF

Behandeld door	D. Rijnders	**Datum**	11 oktober 2022
Onderwerp	Adviesbrief inzake PB 2023		
E-mail	danielle.rijnders@utrecht.nl		
Bijlage(n)	nvt		

Beste raadsleden,

Jaarlijks verstrekt de adviescommissie Controle en Financiën (hierna adviescommissie) een advies over de programmabegroting. De adviescommissie is een orgaan dat (financiële) onderwerpen en stukken technisch behandelt. Het politieke debat vindt plaats in de commissie en de raad. Met deze brief brengt de adviescommissie u een aantal punten onder de aandacht die u desgewenst kunt betrekken bij de besprekingen in uw commissie(s).

Allereerst danken wij de ambtelijke organisatie voor alle inzet voor het opstellen van de programmabegroting. We hebben in de adviescommissie uitgebreid gesproken over de leesbaarheid van de begroting en zien dat deze flink is verbeterd, zowel qua omvang, structuur als toegankelijkheid. We willen hiervoor het college en de ambtenaren complimenteren. In de adviescommissie van 17 november gaan wij met elkaar de nieuwe opzet van de programmabegroting 2023 evalueren waarover ook tijdens de zomersessie van de adviescommissie eind augustus 2022 is gesproken. Kort samengevat zijn de belangrijkste punten voor de begroting van de toekomst:

- Concrete en duidelijk geformuleerde doelstellingen (met bijbehorende indicatoren) in de programmabegroting;
- Inzicht in de (beschikbare) financiële ruimte in de programma's (wat ligt vast en wat niet);
- Een duidelijke financiële paragraaf in elk raadsvoorstel, waarbij de dekking eenduidig is ter herleiden naar de begroting (incl. reserves en voorzieningen);
- De raad weet wat de (financiële) consequenties van het voorliggende besluit zijn op basis van duidelijke en leesbare informatie (wat is er gewijzigd t.o.v. voorgaande jaren, zie ons eerdere advies bij de Programmabegroting 2021);
- Meer (historische) informatie beschikbaar om bedragen in breder perspectief te kunnen plaatsen (o.a. bij verbonden partijen).

Jaarlijks vragen wij de accountant zijn bevindingen over de programmabegroting te delen met de adviescommissie. Een deel van de vragen is meegenomen in de schriftelijke vragen ronde bij de begroting. De belangrijkste punten zijn:

- Geef inzicht in de gehanteerde indexeringen in de programmabegroting 2023;

Raadsorganen
Griffie

Datum 3 oktober 2022
Ons kenmerk

- Kernvraag is: hoe gaat de gemeente Utrecht haar ambities realiseren met een lastige arbeidsmarkt, complexe energiemarkt en in de omstandigheden dat het lastig is snel producten/diensten geleverd te krijgen. Er bestaat een kans dat de vele projecten vertragen en dat hiermee een onderbesteding ontstaat. Komende 4 jaar wordt wel € 71,6 miljoen uitgetrokken voor de versterking van de organisatie en uitvoeringskracht.
- Een interessant deel van de begroting betreft de pagina's 456 tot en met 469 over Groei in Balans. Daar zitten de keuzes met betrekking tot waar extra geld aan wordt uitgegeven en op welke wijze dit wordt gedekt met beschrijving van de risico's. Dit betreft zowel de exploitatie van € 156,9 miljoen als investeringen voor € 46,2 miljoen.
- De kosten stijgen meer dan de opbrengsten. In de stijging van het kostenniveau 2023 (€ 157 miljoen) zit een last van € 25,4 in het kader van Groei in Balans. Groei in Balans loopt op naar een last van € 49,8 miljoen in 2026. Groei in balans voor 2023 tot en met 2026 bedraagt in totaal € 156,9 miljoen. Dit vertaalt zich in een verslechtering van de kengetallen, maar alle kengetallen blijven wel in de categorie goed/voldoende. Alleen het lokale heffingenniveau ligt boven het landelijk gemiddelde.
- Paragraaf Verbonden Partijen geeft veel en overzichtelijk informatie. Het aspect bestuurlijk risico (wie zitten vanuit welke rol bij de verbonden partij in het bestuur of in een toezichthoudende rol?) kan nog worden aangevuld.
- Paragraaf Grondbeleid is summier. De paragraaf voldoet niet aan het besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten. Er staat wel wat meer informatie bij het programma Ruimtelijke Ontwikkeling, Wonen en Erfgoed. Verder wordt daar veel verwezen naar het Meerjarenperspectief Ruimte.

Tot slot willen wij aankondigen dat in de adviescommissie is gesproken over het voornemen om een betere modus te vinden voor dekkingsvoorstellen bij moties en amendementen. De raad worstelt al enige tijd om een eenduidige en breed gedragen werkwijze te vinden die rechtdoet aan de (politieke) inhoud van het debat. Het voorliggende probleem is tevens opgenomen in het coalitieakkoord: "*We vragen het college een voorstel te doen ter verbetering van de afweging van financiële wensen bij moties en amendementen, dat recht doet aan ieders verantwoordelijkheid voor een zorgvuldige verdeling van de middelen en hierover met de raad in gesprek te gaan. Daartoe maken we in de begroting per doelstelling inzichtelijk in hoeverre bedragen beïnvloedbaar zijn."* Vooruitlopend op voorstel van het college hebben de voorzitter en griffier van de adviescommissie een bespreeknotitie opgesteld en deze voorgelegd. In de adviescommissie heeft hierover een eerste goede discussie over plaatsgevonden. We zullen deze notitie onder de aandacht brengen van de wethouder en deze doorgeleiden naar de commissie VBF, zodat in een openbare setting dit in samenhang met het voorstel van het college besproken kan worden.

Met vriendelijke groet,

Jantine Zwinkels
Voorzitter adviescommissie C&F